Rare
BT
1100
A45++
1471

Codex monasterij Sancti maximini extra muros treuerens Continens tractatu dicti fortalicium fidei

This is the first edition of the Fortalitium Fidei of the apostate Spanish Jew, Alphonsus de Spina, and is the earliest printed book dealing with the subject of witchcraft — to which the closing portion of the work is devoted. It was printed by Mentelin at Strasburg, in his handsome Roman type, about the year 1467, and is a magnificent specimen of early printing.

This book was originally the property of the ancient imperial abbey of St. Maximin, just without the walls of Treves, from which it passed, at the time of the French Revolution, to the City Library of Treves. From the latter I bought it, in June 1886, for the library of President Andrew D. White.

It may be interesting to know that the lessons of the chapter De daemonum viribus — the witchcraft portion — were not wasted on the monks of St. Maximin. Nowhere in all Europe did the persecution of these unfortunates rage with greater virulence than within the jurisdiction of this old abbey during the last decades of the 16th century. From its twenty villages or so hundreds went to the stake. A still extant list drawn up by its court (I have myself studied the autograph document) names over three hundred of those who perished between 1587 and 1594, and even for this brief period the list is professedly incomplete. An old court record which I found (in 1885) in the possession of a peasant woman at Fell, the old seat of the court of St. Maximin, shows that the persecution was already under headway in 1572. Remembering this and the part which this volume may have taken in suggesting it, one can hardly turn these pages without a shudder.

G. L. B.

A. 4726.

BT
1100
M45++
1471

Incipit phemiū īq̄ laudes dīne āotāt trīnitat q̄rela añ thronū maiestatis dei ī pōit ꝑsonā sēcūd

VRris fortitudinis a facie inimici. Tu es dñe deus me⁹. q̄ facis magna et īscrutabilia & mirabilia quoꝝ non est numer⁹. Tu extendisti celos solus. & gradieris super fluctus maris. Tu ambulas sup pēnas ventoꝝ. Tu fecisti arcturū et oriones et interioza austri. Tu es celsi oz celo. pfundioz inferno. longioz terra. & lacioz mari. Tu es in cui⁹ manu est aīa oīs viuētis & spūs vniūse carnis. Tu auris verba diiudicas. et faucis ꝯmedēris sapozē. Tu es qui ignoscis decipientē. & eū q̄ decipiē. Tu adducis malos ꝯsiliarios ī stultū finē. et iudices in stupozē. Tu balteū regum dissoluis et precingis funes renes eoꝝ. Tu ducis sacerdotes eoꝝ ingloꝛi os. & optimates supplantas. Tu ꝯmutas labiū veraciū & doctrinā senū aufers. Tu es dñe qui effundis dispectionē sup prīcipes. & eos q̄ oppressi fuerant releuas. Tu reuelas profunda de tenebris. & ꝓducis ī lucem vmbram mortis. Tu es dñe q̄ multiplicas gentes & pdis eas. & subuīsas in īteguū restituis. Tu immutas coꝛ prīcipū populi terre. & decipis eos vt frustra incedant p inuiū. Tu facis eos palpare q̄si in tenebris: et nō in luce. & errare faciꝫ eos quasi ebrios. Tu sol⁹ es omps. Tu solus oīe bonū. Tu sol⁹ oīsciēs. Tu sol⁹ nosti cogta filioꝝ hoīm. Tu solus teipm cōprehendis. Tu solus es vbiq̄ pns. Tu sol⁹ creas res de nichilo. Tu sol⁹ ī instanti oparis. Tu solus stabil' manens das cūcta moueri. Tu solus ex autoꝛitate miracula facis. Tu solus de q̄libz creatura facis q̄d vis. Tu sol⁹ volūtatē hoīs cogē potes. Tu sol⁹ potes cēntie aīe illabi. Tu solus potes pcā dimittē. Tu sol⁹ potes graciam īfundē. Tu sol⁹ potes ī igne ꝑpetuo coꝛpus seruare. Tu es cozā quo nudus est infernus & nullū est opimentū perdicōi. Tu extendis aquilonē sup vacuū. & appēdis terrā sup nichilū. Tu ligas aquas in nubibo vt nō erūpant parīē deoꝛsum. Tu tenes vultū solij tui. et expandis super illud nebulā tuā. Tu dñe ꝯminū circūdedisti aquis usq̄ dum finiatur lux et tenebre. Tu es ad cui⁹ nutū colūpne celi contremiscūt & pauent. Tu es ī cui⁹ fortitudine maria cōgregata sunt repēte. & prudētia tua percussit superbum. Tu es cui⁹ spirit⁹ celos ornauit. & obstetricante manu tua eductus est coluber tortuosus. Tu es de⁹ excelsus ī fortitudīe tua. & null⁹ ē tibi simil' ī legislatoꝛibo. Tu es cui⁹ mūs annoꝝ inestimabil'. Tu aufers stillas pluuie. & effundis ymbres ad īstar gurgitū q̄ de nubibo fluūt q̄ ꝓtexunt cūcta desuper Tu si volueris extendē nubes q̄si tentoꝛium tuū & fulgurari luīe tuo desup quoq̄ cardines maris operies. Tu das escam oī bus moꝛtalibo. Tu dñe ī manibus tuis abscondis lucē. & ꝓcipis ei vt rursus adueniat ānūcians de ea amico tuo q̄ possessio tua sit et ad eam possit ascendē. Tu super oīes celos consideras et lumē tuū sup termīos terre. Tu posuisti fundamēta terre et ei⁹ mensuras. Tu tetendisti sup eam lignēam et bases ei⁹ cōsolidasti. Tu es quē laudāt astra matutīa & añ quē iubilant filij dei. Tu conclusisti hostijs mare circūdās illud termīs tuis. posuisti vectem et hostia. & dixisti huc usq̄ veīes et nō ꝓcedes ampli⁹. & hic confriges tumētes fluctus tuos. Tu ostēdisti auroꝛe locum suū Tu fecisti auroꝛā & solem. Tu concussisti extrema tre et excussisti impios ex ea. Tu ingressus es pfundū maris & in nouissimis abissi deambulasti. Tu es cui aperte sunt poꝛte moꝛtis & hostia tenebroꝛosa vidisti. Tu dñe considerasti latitudiēm terre Tu nosti in qua via habitat lux & tenebrarū quis sit loc⁹. vt ducas vnūquodq̄ ad tmiōs suos. & ītelligas semitas dom⁹ ei⁹. Tu scis q̄n nasciturī sunt hoīes et numer⁹ dierū eoꝝ nosti. Tu ingressus es thesauros niuis. & thesauros grandīs aspexisti. q̄ ꝓparasti ī temp⁹ hostis in die pugne & belli. Tu scis p quā viā spergit lux et diuidit estus sup terrā. Tu dñe dedisti vehemētissimo ymbri cursum & viam sonātis tonitrui vt plueret sup terrā absq̄

Ex Libris Imperialis Monasterij S. Maximinj :-

Bibl. publ. Trev.

hoīe ī deserto·vbi null9 mortaliū omo2a
ē vt impleret inuiā & desolatā·ꝓducerꝙ
herbas virentes. Tu es pluuie pr̄. Tu ge=
ris stillas ro2is a te egredīe glacies & ge=
muisti gelu de celo . Tu mouras aquas in
similitudinē lapidis· & supficiē abissi cō=
stringis . Tu es q̄ cōiūgere potes micātes
stellas pliades·& girū arcturi potes dissi
pare. Tu ꝓducis luciferū in tpe suo & ve=
sperū sup filios ēre consurgē facis. Tu no
sti ordiēz celi & pones rōnem ei9 in terra
Tu numeras multitudiēz stellarū & oīb2
eis noīa vocas. Tu dimens9 es altitudiēz
celi·latitudiēz terre & ꝑfundū abissi. Tu
dn̄e dinūas arenam maris & pluuie gut=
tas & dies seculi. Tu īmittis fulg̃a & va
dūe & reuertētia dicunt tibi assum9. Tu
posuisti ī visceribo hoīs sapīam. Tu dedi
sti gallo ītelligētiā. Tu enarras celo2ū rōz
et concentū celi dormire fecisti·qn̄ fundē=
bas puluerē ī terra & glebas compīgebas
Tu es dn̄e q̄ mensus es pugillo aquas et
celos palmo ponderas . Tu appēdis tribo
digitis molem terre & libras impondere
montes & colles ī statera. Tu fecisti celū
et terrā cum oī ornatu eo2ū. Tu oīa ī nu=
mero pondē & mēsura disposuisti . Tu es
quē celū & celi celo2ū cape nequiūt. Tu es
omps sup oīa opa tua terribil'dn̄s & ma
gn9 vehemenē et mirabil' potētia tua·qz
si fortitudo q̄rīē robustissim9 es. Tu dn̄e
si subuteris oīa uel in vnū coartaueris a
millo cōtēdicreis nec quis dicē potit cur
ita facis. Tu si destruxeris nemo est q̄ edi
ficet·si incluseris hoīem nemo est q̄ aperi
at . Tu dn̄e si cōtimueris aquas oīa ficca=
buntē·& si emiseris eas subutēt terrā. Tu
es dn̄e apud quē est fortitudo cui9 ire resi
stere nemo pt̄·& sub q̄ curuantē q̄ portant
orbem . Tu es cui mlia miliū assistūt an=
gelo2ū & decies centena milia mīstrant.
Tu es an̄ cui9 conspectū centū·xliiij·mi=
lia sunt citharizantes ī citharis suis . Tu
es ante cui9 thronū turba magna quā di
numerare nemo pt̄ gr̄as agit . Tu vite et
mortis habes pt̄atem . Tu es dn̄e quē lau
dat oīs milicia celestis exercit9 & oīs crea
tura. Tu es maio2 oī laude. Tu es dn̄e cu
ius immensa est et inuestigabil' misc̄dia
ꝓmissionis tue·qm̄ tu dn̄e altissimus sup
omēz terrā longamīs & multū miserico2s
et penitēs sup malicias hoīm. Tu vis om
nes hoīes saluos fieri·et ī agnicōz verita=
tis venire. Tu es q̄ in reb2 p tpus ortis sū
mam gr̄ām fecisti·cum ꝓter salutem hu
mani generis quod nimia caritate dilexisti
misisti filiū tuū vnigenitū et̄naliē gn̄atū
in pleitudīs tpe in maria virgīe huānā=
tum·quē verū deū & hoīem confitem̄·fa=
ctus tibi obediēs vsqꝙ ad mortez crucis ve
nos redimēt a pcō. Hec ē fides nr̄a. Hec
consolacō nr̄a. Hec vita nr̄a. Hec spes be
atitudīs nr̄e firmio2 q̄ celū et terra. Sed
o altissime de9 multi hec confitent labijs
quo2ū cor longe est a te. Alij nitunt euertē
hāc veritatē & verbis et factis quo2ū qui
dam sunt hēretici et puersi xp̄iani. Alij sūt
iudei. Alij sarraceni. Alij vero diaboli. De
erroze hētico2ū null9 est q̄ inq̄rat·intraue
rūt dn̄e gregē tuū lupi rapaces·qz pauci
sunt pastores multi mercēnarij·et qz mer
cēnarij sunt non est eis cura de ouib2 tuis
pascēdis ꝟ tondēdis. Vidēt enī lupos ve=
nientes & fugiūt. Cadit azina et est q̄ sub=
leuet·perit aīa & nō est q̄ adiuuet. De per
fidis iudeis blasphemantibo nomē tuum
et inaudita crudelia latenē facientibo īfi=
delibo tuis nullus est vt plurimū q̄ reco=
gitet·qz munera eo2ū excecauerūt oculos
iudicū & p̄sidentiū in clero et pp̄lo· ꝟ et
absona sarracenoz2ū viuentiū inē nos ex
intēsse p̄dicto2ū iudicū oblinioī data sūt
Predicatores tui licz pauci clamāt ꝟ a ve
ritate tua auditū auertūt·et ad fabulas
uertunt̄. Impleū est dn̄e verbū tui p̄di
catoris eximij. Erit enī tpus cum sanam
doctrinā non sustinebūt·hec velud quan
dam q̄relā dn̄e ex parte diligentiū te mit
to ante thronū tuū & agni immaculati.
Succurre ergo dn̄e gregi tuo quem p̄cioso
sangne filij tui emisti· Sangneos fōtes la
crimarū emittit cor meū· quia neminem
video consolato2ē gementiū·et fere nemi
nem zelato2ē tue fidei catholice spāliter ī
hac misera hospania·in q̄ sicut ī fine mū
di sita ē sic in ea cōgregate sunt oēs feces
tuo2ū inimico2ū .Inimicus est hēticus. Ini
mic9 iudeus. Inimic9 sarracen9. Inimic9

1100
.A45++
1471

dyabolus. Cogitaui ergo dñe deus meus ꝑpter gloriã & honorẽ tue ſce fidei catholice. et in remiſſionẽ delictorum meorum. hunc librũ ſcribẽ que fortalicium fidei nomino. meumq; intellectũ tue maieſtati cõmendo. et ſic cum ſplẽdoribꝰ lucis tue illuñare digneris. vt illa ſcribã que tue ſint placita voluntati ad conſolacionẽ fideliũ. et ꝑ defenſione tue ſciſſime fidei. In q̃ quicq̃ bñ dictũ inueiat tibi tribuat a quo oñe bonũ eſt. Si q̃ vere min9 caute dictũ fuerit beniuolũ peto correctorẽ in omibus me ſubmittẽs determinacõi ecclie catholice tue immaculate ſponſe. Sumẽs i tuo noñe ꝑ fidamẽto nri inexpugnabil' fortalicij ubũ paſſumptũ. Turris fortitudinis a facie inimici. ps. lx. Et ꝑmittit figa pugne. i q̃ fortalicium q̃q; turriũ cum eius ornatu et armatura deſeruit ꝑmo libro. Heretici fodientes ſue p inuiũ fortalicium pforãtes deſeruiũt ſcõo. Iudei vero ſignati velati et catbenis vinculati deſeruiũt tcio. Bellũ ſarracenorum & xp̃ianorum deſeruit q̃rto. Demones vero ab angelis ꝑſtrati deſeruiũt q̃nto libro.

Incipit liber ꝑmus i q̃ tractat tres conſideraciones

Tetur ordo i preſenti libro q̃q; erũt pciales libri q̃ſi quilibet tres fortalicij fidei i expugnabiles. Primus erit de vera cri ſti militũ armatura & de fide catholice excellentia. Secundus erit de bello falſorũ xp̃ianorum & hereticorum conr̃ eam et eorũ aſtucia. Tercius erit de bello iudeorum conr̃ eã & eorum crudelitatibꝰ & malicia. Quartus erit de bello ſarracenorũ conr̃ eandẽ et de eorum & ſue legis immũdicia. Quintus erit de bello diabolorum conr̃ eandẽ & de perdicõne dominij eorũ & miſeria. Circa ꝑmũ librũ tres erũt ꝓcipales conſiderationes. Prima erit de armatura oĩm fideliũ in gñali. Secunda de armatura verorum ꝑdicatorum in ſpẽali. Tercia erit de nobilitate & excellẽcia fidei catholice i ꝑticulari

De Armatura oĩm fidelium in gñali

Circa ꝑmã conſideracõz q̃ eſt de armatura fideliũ in gẽali. hoc eſt omẽs fideles cuiuſcũq; ſtatꝰ comꝑhendendo ſequamr̃ Apoſtolũ ad Eph̃. ul. c. Qui ſpũ ſancto illuſtratꝰ docuit qualiter fideles debent armari i ſpũali bello. Et poñt ſex armorũ gña. quorum quilibet ſunt ad reſiſtendũ. vnũ ad impugnandũ ſcilicz verbũ dei. Prima armatura ẽ ſtudiũ otinẽcie. Secũda eſt virtꝰ iuſticie. Tercia ẽ exempla ſcorum. Quarta armatura ẽ ſcutum fidei. Quinta eſt galea ſpei. Sexta eſt gladius verbi dei. De ꝑma armatura dicit apl'us ſtate ſuccincti lũbos vrõs i veritate. hac munitur fideles conr̃ hoſtẽ familiarẽ ſcilicz contra luxuriã. de q̃ dicit̃ job. xl. Fortitudo eiꝰ in lumbis eiꝰ q̃m in eis eſt vis gñatiua. Et debẽt fideles vt bene ſine munimẽto hac armatura accingi zona q̃ntuplici. Primo debẽt accingi zona pellicea. que eſt mortificacõ carnis. hãc accincti fuit johes baptiſta & helias. Secũdo debẽt accingi zona iuſticie que eſt exercitiũ bonis operis. de q̃ dicit̃ yſa. xi. Erit iuſticia cingulum lumborum eiꝰ. Tercio debẽt accingi zona fortitudinis ve ꝑmis motibꝰ viriliter reſiſtãt

de q̃ dr ꝓuerbiorꝫ vlẽ. Accingit fortitudine lũbos suos. Quarto debẽt accingi zona humilitatis. hoc est linrheo q̃ dñs accinctus lauit pedes discipulorꝫ suorꝫ. Qnto debẽt fideles accĩgi zona veritatis scz ewãgelice ꝓmissionis. Matth. xix. sunt eunuchi qui se castrauerũt ꝓter regnũ celorũ. Qui hac qñtuplici zona accinctus fuerit erit vere armatus studio etinẽrie. ¶ De secũda armatura q̃ est virtꝰ iustitie. subdit Apl'us. c. eodẽ et induti lorica iustitie. hac muniũt fideles ꝺ̃ hostẽ auaritie. de q̃ dr eccliastici iiij. nichil iniquiꝰ q̃z amare pecuniam. Et dr lorica iustitie. qr sicut lorica munit toti corpꝰ sic iustitia retrẽdo vnicuiq; qd suũ est vniuersaliter soluit omne quod debz vt nullꝰ possit agere contra eam. ysa. lix. Induitus est iustitia & lorica. Est enĩ iustitia i corde in ore et in ope. In corde est triplicit Primo p amorẽ. Matth. xxi. diliges proximũ tuũ sicut teipm. Secũdo est iustitia i corde p cõpassionẽ job. xxx. compatiebar aĩa mea pauperi. Est tertio iustitia in corde p iniuriarũ dimissionẽ. Matth. vj. Si dimiseritis hoibus pcã eorꝫ dimittet & nobis pr̃ vester celestis delicta vra. Est etiã iustitia in ore triplex. Primo p dulcẽ correctionẽ. Eccl'. xix. Corripe ꝓximũ añq; cõminaris. Secũdo est iustitia i ore p cõsiliũ ꝓuerbiorꝫ. xxvij. vnguẽto & variis odoribus delectat cor. & hoĩs amici cõsilijs aĩa dulcorat. Est tertio iustitia in ore p feruentem oronem. jacobi vlẽ. orate ꝓ inuicem vt saluemĩ. Est ultiõ iustitia in manu. id est i ope etiã triplicit. Primo p donũ. ꝓuerbiorꝫ. xviij. donũ hoĩs dilatat viã eiꝰ et añ principes spaciũ ei facit. Est aũt donũ datio irrepetibil'. Secũdo est iustitia i manu per mutuũ. deutro. xxiij. fĩi tuo absq; usura q̃ indiget emodabis vt bñdicat tibi dñs deꝰ tuus in oi ope tuo. Tercio ẽ iustitia i manu idest i ope p auxiliũ. ad gal'. v. p caritatẽ spũs seruite inuicẽ. Predicti nouẽ gradꝰ iustitie. scz tres in corde. tres in ore. tres i ope. sunt q̃si quidã ãmuli fortissimi quibꝰ lorica iustitie circũdatur vt illos hñs merito dicat armatꝰ lorica iustitie. ¶ De tercia armatura q̃ est scorꝫ exempla. Apl'us subiũgit ca. eodẽ. Et calciati pedes i ꝓparatione ewãgelij pacis. Dicũt aũt scorꝫ exẽpla calciamẽta. qr hijs muniunt fideles contra affectũ terrenorꝫ. Quatuor aũt facit calciamentũ. Primo valet ad defensionẽ scz frigoris spinarꝫ & luti. Sic et bonũ exemplũ defendit contra frigꝰ infidelitatis. contra spinas cupiditatis & retra luxum libidinis. Vñ dñs dicit luce. x. Ecce dedi vobis ptãtem calcãdi sup serpentes & scorpiones et sup oẽm virtutẽ inimici et nichil nob nocebũt. & psalmista ait. Super aspidẽ & basiliscũ ambulab et cõculcabis leonẽ & draconẽ. Secũdo calciamentũ velat a puluere. sic & scorꝫ exẽpla velant a puluere vane glorie siue laudis humane. vñ jheremie secũdo. prohibe pedez tuũ a nuditate. Tercio valet calciamentũ ad calefactionẽ. Sic scorꝫ exẽpla calefaciũt affectuz nrm erga deũ et ꝓximũ diligẽdũ. Vñ et q̃ edunt agnũ pascalẽ iubent esse calciati exo. xij. Quarto valet calciamentũ ad ornatũ. Sic & sanctorꝫ exẽpla ornãt nos de core virtutũ. vñ cant. v. Quã pulchri sunt gressus tui in calciamẽtis filia principis judit vltẽ. Sandalia illiꝰ rapuerũt oculos eiꝰ. idest excecauerũt oculos holofernis p quẽ intelligit diabolꝰ. inde est q̃ sãdalia pontificis auro & gẽmis & diuersis coloribꝰ adornant. Pro memoria ꝓdictarũ ꝓrietatũ calciamẽti ẽ versꝰ iste. defendit velat calefacit calcius ornat. ¶ De armatura que ẽ scutũ fidei. ait Apl'us ca. eodez. In oibꝰ sumẽres scutũ fidei. scutum ẽ fides incarnatorꝫ. Est enĩ scutũ triangulũ licz sup vnũ ita & xp̃s est vna psona triplicẽ rñ habz subam scz deitatẽ carnẽ & aĩam. Ite i scuto corcũ desup extendit in ligno & pingit ext̃. ita et caro xp̃i extensa fuit in ligno crucis jhere. xi. Venite mittamꝰ lignũ in panẽ eiꝰ. Pictura ẽ effusio sanguinis p diuersas ptes corpis. ysa. lxiij. Quare rubrũ ẽ indumẽtum tuũ. Hoc scutũ debz geri a ministris qr ibi est cor hoĩs. ꝓuerbiorꝫ. iiij. Omi custodia serua cor tuũ et cetera. threnorum. iij. Dabis eis scutũ cordis laborẽ tuum. Hoc scuto muniũtur fideles cõtra tela diaboli. Vñ scribit ab apostolo. In q̃ possitis oĩa tela nequissimi ignea extinguere. nequã est caro. nequior est mundus. sed

BL
1100
A45++
1471

nequissim⁹ diabolus. Dicunt autez tem=
ptamenta diaboli tela ꝓpter subtilitatē.
gen̄·ecio. Serpēs erat calidior cūctis aīan=
tib⁹ ere. Dicunt ignea succēsione·vñ job
xli·alit⁹ ei⁹ prunas ardē facit·prune sūt
carnalia desideria q̄ diabol⁹ toto conami=
ne in nr̄is mentib⁹ intēdit accendē·ysa·
·liiij·Ecce ego creaui fabrū flantē in igne
prunas. His igit̄ opponēda est fides q̄ acu
to visu inuisibilia ꝯprehēdit·& subtilita=
tes tēptacōnū pspicit·vñ secunda cor·ij·
Non em̄ ignoram⁹ cogitacões ei⁹. Est etiā
ꝑma gr̄a vñ & dicit̄ ros matutin⁹·& iō
feruorē tēptacōis extīguit·vñ eccl'·xliij·
Ros obuiās ab ardore veēnti humlem effi
ciat eum. ¶ De quīta armatura que ē galea
spei·addit aplus in ca·eodē·Et galeā sa=
lutis assumite. Hac armatura munitur fi
deles contra vana hui⁹ mūdi·qui ei sperat
etna defacili contēpnit tpalia·vnde ysa·
iiij·Qui sperāt in dño mutabūt fortitu=
dinē vt sint fortes in spūalib⁹ assumēt pē
nas ut aquile vt per spem & desideriū vo
lēt ad celestia. Galea caput pregit q̄ spes
eternor⁹ ab adūsitatū ictib⁹ mentē illesaz
custodit. Est aūt triplex spes. Prima di=
cit̄ spes venie de q̄ dr ezech̄·xviij·quacūq
hora pcōr ingemuerit vita viuet & non
morict̄·hec defēdit ab ictu desperacōis. Se
cūda dr spes gr̄e·ꝑma pet̄ ꝑmo·sperate in
eam q̄ offert̄ vob gr̄am ī reuelacōz ihū cri
sti·hec defēdit a corpore pusillanimitatis
Tercia dr spes glorie de q̄ ad romanos·v·
Gloriam̄ ī spe gl'e filior⁹ dei·hec defēdit a
pondē obstinacōis. Econt̄ spes & desideri
um reproborz versat̄ circa q̄uor·de quib⁹
sapīe·v·Spes impij tanq̄z lanugo est scz
flos carduj q̄ a vento tollit̄·hec est carnal'
voluptas q̄ modica egritudīe ul'molestia
tollit̄ & tabescit. Sequit̄ secundo & tanq̄z
spuma gracil' q̄ a procella dispergit̄·hec est
fauor vl' gloria tpalis q̄ breuis eē ꝓbatur
Subiūgit̄ ecio·et tanq̄z fum⁹ qui a vento
diffusus est·hoc est ambicō digratis q̄ in
ipo assensu deficit. Conducit q̄rto·et tan
q̄z memoria hospitis vni⁹ diei ꝑtereūtis.
hec est ꝓsperitas tpalis. ¶ De quīta arma
tura q̄ est gladi⁹ v̄bi dei·cōduxit apl'us
Et gladiū spūs qd̄ est verbū dei·ad heb·
iiij·Vius est ꝑmo dei et efficax & penet̄=
bilior oī gladio ancipiti. Viu⁹ aūt est in
ꝑceptis & ꝓhibicōib⁹ qz p hec viuificat·
jo·vj·verba q̄ locut⁹ sum vob⁹ spūs & vi
ta sunt·id est spūalis vita·et psalmista
Eloquiū tuū viuificauit me. Efficax est ī
ꝓmissionib⁹ & ominacōib⁹ qz oīa comple
bunt̄ tpe suo. Matb̄·v·Iota vnū aut vn⁹
apex non ꝑteribit a lege donec oīa fiant·
Penet̄bilior est oī gladio in iudicijs & dā
nacōibus qz pdit corp⁹ & aīam in gehen
nam·apoc̄·i·De ore ei⁹ exibat gladi⁹ ex
veraq; pte acut⁹·hec armatura est ad pcuti
endū·pcutit em̄ carnē qz doceat illi⁹ morti
ficacōez·vñ cant̄·iij·vniuscuiusq; ensis sr̄
femur suū ꝓpter timores nocturnos. Secū
do pcutit mundū qz docz illi⁹ contemptū
vñ Matb̄·x·dns dicit·nō veni pacē mit
tere sz gladiū. Percutit ecio diabolū qz de=
tegit astucias ei⁹·vñ job·xl·Conscident
illū amici diuidēt illū negociatores. Dici
tur aūt gladi⁹ spūs qz spūs scūs dat ipm
Matb̄·x·nō em̄ vos estis q̄ loquimī sz spi
rit⁹ pr̄is vr̄i q̄ loquit̄ in vob⁹. Item dicit̄
gladi⁹ spūs qz spūs ducit ipm·vñ greg·
Nisi int⁹ sit spūs q̄ doceat lingua doctо=
ris inanū laborat·psalmista·dabit vo=
ci sue vocē virtutis. Et qz veri ꝓdicatores ī
bello spūali singularissimū bellū gerunt et
nimū vtile in eccia dei·ideo hīta armatura
fideliū in gnali·de ꝓdicatorū armatura ī se
quēti consideracōe singularit̄ est dicendū.

De Armatura verorz ꝓdicatorz ī spāli

¶ Circa secundā ꝯsideracōz hui⁹ ꝑmi
libri quia vera armatura militū cri
sti ad extirpandū ꝓdictos errores
et ad crimina increpāda ꝯsistit in ꝓdicacō
ne verbi dei qd̄ est q̄si ignis ardēs·& qua
si malleus cōterēs petras·jere·xxiij·Ideo
vt ꝓdicatores ewāgelici ꝓdictū bellū secu=
ri possint inīre cum spe victorie obtinēde
q̄uor debēt diligent̄ attendē·in quib⁹ con
sistit eorz armatura. Primū quid ē ꝓdicacō
Secundū qualis debz eē ꝓdicacō. Tercium
cui ꝑtinet ꝓdicacō. Quartū qualis debz eē
ꝓdicator. ¶ Ad ꝑmū rndet Alan⁹ qꝺ ꝓdi=
cacio ē manifesta & publica mor⁹ īstructō
et fidei & hoīm informacōi deseruiens·ex
rōnū semita & auctoritatū fonte ꝑcedēs

Maīfesta debz esse predicatio qz in maīfe-
sto ꝑponēda est. vñ xps ait Math. x. que
dico vob in aure ꝓdicate sup tecta. Si eē
occulta esset ꝓdicacō suspicōsa eēt sicut la
cius declarabiť in ēcia ofiderac̄one huiꝰ ꝑ
mi libri. yño tal' ꝓdicacō videtur revolē
hētica dogmata. In oriliabul' em̄ suis latē
ter predicāt hētici vt facili9 illos decipiāt
Publica debz eē qz non vni ꝫ pluribz ꝑpo
nēda. si em̄ tanteū vni ꝑponēur non esset
ꝓdicacō ꝫ doctrina. Hec est em̄ dīa inter
ꝓdicacōz et doctrinā. qz ꝓdicacō est illa ī
structō q̄ pluribz fit & in manifesto & ad
morū instructionē. Doctrina vero q̄ plu-
ribz ul' vni fit ad sciēcie erudicōz. Per hoc
ꝙ sequiť instructio morū & fidei insinuā
tur due ptes theologie. vna rōnalis q̄ di-
uinoꝫ sciam ꝑsequiť. alia moral' q̄ morū
informacōz polliceť. Predicacō em̄ nūc de
diuīs instruit. qđ sigficať ꝑ angelos ascē-
dētes. nūc de huānis qđ sigficať ꝑ descen-
dētes in scala jacob. Angeli em̄ ascēdētes
& descēdentes sunt ꝓdicatores q̄ tūc ascen
dūt dum celestia ꝓdicant. descendūt qñ ꝑ
moralia se īferioribz ofōrmāt. Per hoc qđ
sequiť hoīm informacōi deseruiēs sigfica
tur causa finalis sine vtilitas ꝓdicacōis
Et qz rōnibus submixa debet esse ꝓdicatio
& auctoritatibz robozata. consequēter an
nectiť ex rōnū semita & auctoritatū fon
te ꝓcedens. Qualis debet esse predicatio

Circa secundū hui9 secūde ofidera
cioīs scz qual' debz esse ꝓdicatio.
Respondeť ꝙ vera ewangelica ꝑ-
dicacō debz qualificari tribz condicōibus
negatis & totidē affirmatis. Procedēdo
ꝑmo de negatis dico ꝙ ꝓdicacō ewāgeli-
ca nō debz in se habē aliq̄ scurrilia vl' pue
rilia vl' rigmoꝫ melodias & metroꝫ con
sonācias q̄ poci9 sunt ad aures demulcen-
das q̄z ad aīmos informādos. & ideo omī
farie ꝺtempnēda. De tali ꝓdicacōe dicit a
ꝑpheta. Caupones vr̄i miscēt aquā vino
in illa ꝓdicaçōne mixta est aqua vino in
q̄ puerilia & scurrilia v̄ba & aīos quodā-
mō effeminācia ponūtur. Secūdo ꝓdica-
cio nō debz spendē fabul' v̄boꝫ purpuran̄
tis coloꝫ nec min9 ex angulis v̄bis debet
esse delecta. ꝫ mediū tenē beati. qz si ni-
mijs esset coloribz picturata. videtur mi-
mio studio eē excogitata. & poci9 elabora
ta ad sonorē hoīm q̄z ad vtilitatē ꝑximo-
rum. & ita min9 mouēt aīmos auditorū
q̄ sic ꝓdicant pharisei companē q̄ ampli-
abant fimbrias & dilatabāt filacteria sua
Talis em̄ ꝓdicacō supsticōsa potest dici ñ
otempnēda ꝫ sustinēda. Vñ apostol9 ait
ad philippen. ꝑmo. Quacunq̄z occasione
xps ꝓdicať in hoc gaudeo sed et gaudebo
Tercio nō debēt in ꝓdicacōne ewāgelica
inēseri falsa ad maiorez xp̄iane religionis
laudē. qz nō min9 irascitť xps de falsa lau
de q̄z de negata veritate. Talis aūt ꝓdica
cio hēticoꝫ solet eē q̄ vera ꝑponūt & cōse-
quenē falsa concludūt. de quibz dr Tre-
nor. iiij. Lamee denudauerūt māmas la-
ctauerūt catulos suos. lamee v̄gineas ha-
bēt facies sed pedes eq̄nos. pedes eq̄nei vn
gulas nō fundūt ꝫ firmiť se ēre infigunt
Per lameas intelligunē hētici qui ꝑponūt
facie virḡis ꝫ concludūt aculeū scorpioīs
Primo em̄ ponūt vera ꝺsequenē assumūt
falsa. pedes vero habēt eq̄nos qz affectus
mētis in dei dilectōe & ꝑximi hō duciūt
ꝫ omēs affect9 ērenis delectacōibz infigūt
tal' ꝓdicacō oīo abicienda ē & oīo ē pnicōsa
Secūdo q̄lificať ꝓdicacō ewāgelica tribus
alijs ꝺdicōibus affirmatis. Prima ē vt in
icīū sit ab autozitate theologie tā q̄z a sui
ꝑprio fūdamēto maxie ab ewāgelijs psal-
mis pauli epl'is & libris salomoīs. quia ī
istis speāliť resultat moral' instructio. Si
ergo fundamentū ꝓdicacōis q̄s ponēt di-
cta phorū vl' ꝑcardica puerbia q̄ in vsu
omuni hr̄ntur poci9 talis ꝓdicacō eēt ridi
culosa q̄z ewāgelica. nec debz ꝓdicator pe
tē thema cū pulpitū ascēdit a ꝑpl'o. sicut
vidi de quodā cū tal'mod9 magis videať
ꝑtendē ostētacōz q̄z edificacōz. licet cretere
illū ex simplicitate facē. et deinde sumpto
themate si fuerit necesse de libris sacre pa-
gine sumēde sunt autozitates ad ꝑpositū
vtiles & potest inserē dicta gentiliū vera
sicut & paul9 in epistol' suis aliq̄n phoꝫ
autozitates inserit. quia tūc accipiant
ab eis tanq̄z ab iniustis possessoribz & de-
bet cauere ꝙ fundamentū sue predicacōis

BT
1100
.A45++
1471

non sit ꝓpositō nimis obscura uel difficilis ꝓposita ne auditores eam fastidiāt & ita mīs attente audiaṫ. Secūda condicō affirmatiua ē qꝫ bēat in sentēcijs ponꝺ vt vtute sentēciaꝝ aīmos auditoꝝ emolliat ad lacrimas moueat · excitet mentē · pariat cōtritionem cōpluat doctrinis · intonet minis · blandiaṫ ꝓmissis · & ita tota tendat ad vtilitatē ꝓximoꝝ. Et sunt ꝓdicationis tres spēs · vna q̄ est verbo de q̄ Marculē · ꝓdicate ewāgeliū oī creaṫe. alia sēpto vñ apl'us dicit se ꝓdicasse corīthēis q̄ndo eis epistolas scribit · alia ē in facto · vñ dicit gregꝫ · oīs xp̄i actio nr̄a est instructio · ꝙ illa est pfectissima vbi ad mīs occurrit duo scz doctrina & opus · exēplo xp̄i q̄ cepit facē & docē · actuū ꝑmo · hec cū diter faciūt ponꝺ ꝓdicatiōs · quia cuius vita despiciṫ restat ut eius ꝓdicatiō cōtemnaṫ Item confirmat ꝓdicatiōꝝ opm pfectibilitas et exēploꝝ vtuositas · qz q̄ fecerit & docuerit hic magnus vocabiṫ in regno celoꝝ · Matth · v · Hec est em̄ lex ꝓdicatoꝝ vt impleant qꝺ docēt cū turpe sit doctori si culpa redarguit ipm vt catho ait. Tercia cō dicio ꝓdicatiōis affirmatiua ē qꝫ sit breuis vñ ad cor · xiij · dicit apl'us · In eccīa volo quīq; vba magis loq̄ · i · pauca sensu meo id est vt intelligam & ab alijs intelligar & sic eos instruā q̄z · x · milia verboꝝ ī lingua · i · q̄z maximā vboꝝ copiā sn̄ hmōi intellectu. Sciendū aūt qꝫ apl'us sp̄aliṫ se dicit hic velle loq̄ quīq; vba · qz ꝓdicatores eccīe debēt ānūciare quīq; scz credenda agēda · vitāda · timēda & speranda · qz predicatiō debz esse de hijs q̄ ptinēt ad fidē · et sic hēt̄ ꝑmū · et de hijs q̄ ptinēt ad mores & sic hn̄t̄ alia q̄tuor scz vtutes & vicia pena & gloria. Et qz ista debēt ꝓdicari cum breuitate hmoīs · Ideo dicit apl'us quīq; vba · i · pauca. Similē doctrinā tradit ꝓdicatoribꝫ pr̄ noster seraphicus franciscus dicēs in regula. Monio quoq; & exhortoꝝ frēs meos vt in ꝓdicatiōne quā faciūt sint exaīata & casta eoꝝ eloquia ad vtilitatē & edificatiōez populi ānūciandō eis vicia & vtutes penā & gloriā cū breuitate hmonis qz verbū abbreuiatū fecit dn̄s sup terrā. exemplū huius ponit̄ ī libro de vita & moribꝫ apostoloꝝ · vbi dr qꝫ sermocinatus est quidā corā alexandro & lōgum egit hmonē & tedio affectꝫ Allexander dixit · Non est laudabil' ꝓdicatō q̄ iuxta ꝓdicantis vires asserit̄ · ꝙ iuxta possibilitatē audientiū emendabil' poci⁹ reputaṫ · hec ibi · Ex quibꝫ oībus clare patet q̄ lis debz esse ꝓdicatō ewangelica. Q̄ etiam nolentibꝫ audire ꝓdest eorum ca ꝓdicatio

DE tercio huius secūde diuisionis scz cui ꝓdest ꝓdicatio. Rn̄detur qꝫ ewangelica ꝓdicatio non solū ꝓdest volentibꝫ audire ꝙ etiā nolentibus vñ dicit apl'us secūdo ad thimo · iiij · ꝓdica v̄bū insta opportune importune argue obsecra increpa in omī pacīa & doctrina Erit em̄ tpus cum & sanā doctrinaꝫ non sustinebūt ꝙ sua desideria coaceruabūt sibi mgr̄os pruriētes auribꝫ · & a veritate q̄dem auditū auertēt ad fabulas aūt conuertent̄. Qꝺ exponēs nicolaꝫ dicit sic · ꝓdica verbū scz ewangelicū · insta · i · instanter facias hoc · opportune · i · illis q̄ desiderāt audire. ꝛmportune · i · etiā illis q̄ accipiūt g̃ciose qz aliq̄n est ibi ꝓfectus magnus sicut dicit Augustinus de sapō audiēte ꝓdicatōnem sc̄i Ambrosij ex curiositate motus et nō ex vtilitate. Cūq; itenderē q̄z pulchre dicēt me muito intuit q̄z verꝫ dicebat · & sic cōuersus ad fidē multū ꝓfecit in eccīa dei. Argue peccātes ex ignorātia · obsecra peccātes ex infirmitate vt abstineāt ꝓp̄ reuentiā rei sacre scz passiōis eis in baptismate cōicate. Increpa vbis duris peccantes ex certa malicia in oī pacīa ad repugnātes & doctrina ad recipiētes ipos diligenter instruendo. Et subdit̄ ratio ꝓdicte monitiōis dicēs. Erit em̄ tpus cum sanam doctrinā nō sustinebūt · q̄si dicat ꝓp̄ hoc istandū est doctrine veritatis q̄z diu sunt alīq̄ nolētes audire & an̄q̄z veniat tpus ī q̄ sana doctrina nō sustinebit̄ ꝙ hm̄ sua desideria coaceruabūt sibi mgr̄os loquētes sibi tantūmō placentia pruriētes auribꝫ · id est desiderātes audire ab istis doctoribꝫ & a veritate quidaꝫ · i · a doctoribꝫ veritatis auditū auertēt reputantes eoꝝ doctrinā nimis durā · sicut jobis · vj · Dixerūt alīq̄ de hmone xp̄i durus ē hic hmo & q̄s

poteſt eũ audire · ad fabulas aũt ouerent̃ id eſt ad doctrinã huãnitus ouictã & veritate carent̃. Ex quibꝫ clare patet quibꝫ p̃dicacõ eſt fienda & quibꝫ prodeſt.

Qualis debet eſſe predicator

Quarta quartũ & vltimũ huiꝰ ſecũ de ꝯſideracõis videndũ eſt qualꝫ debꝫ eẽ p̃dicator. Ad hoc rñdetur duplr̃ · ꝓmo in gn̄ali · ſecũdo in ſpeãli. De ꝓmo dico ꝙ gn̄aliter loquẽdo oportꝫ ꝙ verus p̃dicator ſit ſcũs · qz peccatori dixit deꝰ · q̃re tu enarras iuſticias meas & aſſumis teſtamentũ meũ p os tuũ · p̃s · xlix · p̃dicatores em̃ ſũt organũ veritatis & ali qñ ſubtrahit̃ ꝟmo p culpa p̃dicatoris · ali qñ p culpa auditorꝫ ꝓut ait greg̃ · mor̃ · iij · in fine. Tũc em̃ eſt ꝟmo viuꝰ & efficax cum ẽ p̃dicatoris pura ſcitas & vtuoſa p fectibilitas ſicut fuit de bẽo Stephano actuũ · vj · de q̃ dr̃ ꝙ non poterãt reſiſtẽ ſapiẽtie & ſpũi q̃ loquebat̃. De q̃ hẽtur pulchrũ exemplũ · x · libro eccl̃aſtice hiſtorie · vbi dr̃ ꝙ cum ſcĩ prẽs cõueniſſent ad ꝟſiliũ niceni & ibidẽ eẽnt p̃bi & dialetici · quorum vnꝰ ꝟſlictũ cum epis monebat in dialetica · intm̃ ꝙ fiebat ingens ſpectaculũ cõcurrentibꝫ ad audiendũ nec potrat pbus excludi a quoq̃z aut ꝟſtringi · tãta em̃ dicẽ di arte obiectis q̃ſtionibus occurrebat vt vbi maxĩe putarẽ obſtrictꝰ velud agwis lubricꝰ laberẽ · qđ videꝫ quidã ex ꝟfeſſoribus vir ſimplex & nichil aliud ſciens niſi ihm & hũc crucifixũ · poposcit ſe poſſe cũ pbo ꝟmocinari qđ videntes illi q̃ nouerãt eiꝰ ſimplicitatẽ noluerũt pati ne riſui haberẽt ſcã ſimplicitas Ille tñ pſtitit monẽs ꝟmonẽ ac dicẽs. In noĩe ihu xpi · pbe audi q̃ vera ſunt. Deus vnꝰ eſt qui fecit oĩa & creauit vtute vbi ſui · hoc verbũ & ſapĩa quã nos diamꝰ caro factũ eſt & filiꝰ natus ẽ · & p paſſionẽ ſuã nos a morte liberauit & reſurrectioĩs ſue nob vitã eternam ꝓmiſit quẽ expectamꝰ iudicẽ oĩm · Credis ita pbe. At ille · velud mirãz vllũ cõtradicẽdi ꝟmonẽ didiciſſet ita obſtupefactꝰ vtute verboꝝ: ac mutꝰ ad oĩa hec ſolũ potuit reſpõderi ita ſibi videri nec aliquid poſſe eẽ magis verũ. Cui ſenior ſi hec ita credis ſurge & ſequẽ me · & huiꝰ fidei ſignaculũ ſuſcipe. Et ouerſus pbus ad homiẽs ait. Audite o viri eruditi dũ verbis meum res geſtũ eſt · vba verb̃ oppoſui · & q̃ dicebanẽ dicẽdi arte ſubuerti vbi vero ꝓ vbis virtus ꝓceſſit ex ore dicentis · nec reſiſtẽ verba vtuti nec aduſari homo deo potuit. Et iõ ſi quis vrm potuit ſentire q̃ ſenſi in biis q̃ dicta ſunt credat xpm & ſequat̃ hũc ſenem in q̃ locutꝰ eſt deus · & ita pbus xpianꝰ effectꝰ eſt · & tandẽ gratulatꝰ eſt ſe eẽ victũ. Hã ctitas ergo & vite pfectibilitas magis efficiũt in p̃dicatore vt utiliter p̃dicet ãz ſcie lumĩoſitas ꝓpter qđ ait dñs yſa · iiij · Sup montẽ excelſum aſcẽde tu qui ewãgelizas ſion · i · ſup eminentiã vite ꝓut expoĩt greg̃ · ſup ezechiel̃ omel̃ · x · & ideo dicit ſpeculatoꝝ ezech · iij · ſpeculatorẽ dedi te. Beatꝰ aũt jeroꝰ · in epiſtola ad nepocianũ monachũ elegant̃ ſcribit qualꝫ debeat eẽ p̃dicator in ꝟmone dicens. Nolo te declamatorẽ eſſe & rabolum garrulũq̃ ſine rõne q̃z miſterij peritũ & ſacramẽtorꝫ dei tui eruditiſſimũ vba uolue & ſceleritate dicẽdi apud imperitũ vulgꝰ admiratõz ſui facẽ indoctorꝫ hoĩm ẽ. Preceptor quondã meꝰ greg̃ · nazanzenꝰ rogatus a me vt exponẽt qđ ſibi vellet in luca Sabbato de vtero ꝓthopon elegant̃ luſit Docebo te inquiẽs in eccl̃ia vbi oĩ populo acclamãte cogeris inuitus ſcire qđ neſcis aut ſi certe ſolus tacueris ab oĩbus ſtulticie deputab̃ · Nichil tam facile ãz vilẽ plebiculã & inductã concõnem lingue volubilitate decipe q̃ quicqđ nõ ĩtelligit miratur · hec ille. Nũc deſcẽdo magis ĩ ſpeãli qualꝫ debeat eẽ p̃dicator vbi dimi vbi quũ q̃z ſũt ꝓ ordinẽ declarãda. Primũ qualꝫ debeat eẽ p̃dicator in habitu exteriori. Secũ dũ qualꝫ debꝫ eſſe p̃dicator in ꝟuerſacõne · Terciũ qualꝫ p̃dicator debꝫ eſſe in p̃dicacõne. Quartũ qualꝫ ih aĩmo. Quintũ qualꝫ debꝫ eẽ p̃dicator in p̃mio. ¶ Ad ꝓmũ ꝙ p̃dicator vbi dimi debꝫ eẽ in habitu exteriori camelꝰ · i · debꝫ indui veſtibus pauprimis & deſpectis in q̃ reluceat mũdi ꝟemptiꝰ Talis apparuit mũdo ꝓmꝰ p̃dicator pnĩe johes baptiſta tanq̃z forma & exẽplar oĩum p̃dicatorꝫ qui venturi erãt ſicut patz Matb̃ · iij · vbi dr̃ erat johes indutꝰ pilis

Lro
BT
1100
A45++
1471

camelor$ qđ eſt veſtimentū vile & aſperū qz magis mouēt facta q̄z verba in mozalibus & vita ſcā q̄z eloqua cōpoſita. Attēdat etiā p̄dicator nō ſolū habitū in jolbe ſed & victū ſcz locuſtas & lactucas ſilueſtres agreſtes qz debita diſpoſicō p̄dicatoris ē mortificacō carnis vt ſit ſbdita ſpūi ſm q̄ paul9 dicit p̄ma corīthecr$. ix. Caſtigo corpus meū & in ſuitutē redigo ne forte cū alijs p̄dicaueri ipe reprobꝰ efficiar. Hic etiā xp̄c incompabil' p̄dicator īuentus fuit pauprimis veſtimētis. qz inquit ipe. qui mollibꝰ veſtiūtur in domibꝰ regū ſunt. ſic beat9 p̄r nr̄ franciſc9 paupm p̄rcha noluit frēs ſuos apparē mūdo dicēs & frēs omēs veſtimētis vilibꝰ mouant vt poſſint ea repeciare de ſaccis & alijs pecijs cum bn̄dictōe dei. ¶ Tales em̄ pecie & repeciacōnes velud margarite fulgēt in habitu fratr$ miōrū oſtendētes mūdi ꝺtemptū in q̄ ꝺempnant p̄dicatores q̄ curioſe mollibꝰ veſtiūtur ſpāliter miōres. ¶ De ſecūdo ſcz qual' debeat eē p̄dicator in ꝺuerſacōne. Rn̄deo q̄ p̄dicator ewāgelic9 in ſui ꝺuerſacōne debz eſſe agnus vt poſſit de eo dici Ecce agn9 dei cauēs ſibi a pcto & proximo a ſcandala. ſtuteat amare & amari blandū ſe & affabilē exhibē cum oī caſtitate nec ſemp ſit inē turbas ꝙ aliq̄n recedat ab eis & vadat in deſertū locū exēplo xp̄i Matb̄. xiiij. vbi dr q̄ cum audiſſet ihūs mortez ſcz johīs ꝓpter doctrinā veritatis ſeceſſit inde in deſertū locū. ſeceſſit non timēs mortē ſed oñdit q̄ aliq̄n cedendū malicie huāne & vt daret exēplū p̄dicatoribꝰ vbi dīi. aliq̄n recedēdi a turbis & redire ad locum ſolitariū ꝓpter duo. ꝑmo ad recolligendū ꝓprios defect9 q̄ ꝺtrahūtur in ꝺuerſacōne cum hoīibus. ſecundo ad vacādum oroni vt ibi p̄dicator hauriat qđ poſtea popul' effūdat. Debz etiā in ſua ꝺuerſacōne fugē populi applauſum ſicut legim9 de xp̄o. Matb̄. ꝑmo. q̄ cum multa demoīa eiceret & demoīa clamarēt ꝛc. nō ſinebat ea loqui. ¶ Sequit & diluculo valde ſurgēs egreſſus abijt in deſertū locum in hoc dans exēplū vt p̄dicatores mirabiliū dīnor$ opator$ debeat fugē mūdi applauſum. verū tn̄ qz non debz dimittē ſalutez aīarum ſequit̄ eam9 in proximos vicos & ciuitates. Circa tertiū ſcz qual' debet eſſe p̄dicator ewāgelic9 in p̄dicacōne. dico q̄ debz eē marta & ignis. marta in ſolicitudine qz p̄dicator v̄bi dīi retardās opus p̄dicacōis ꝓ amicis carnalibꝰ vl' terreni$ negocijs ineptus eſt regno dei. Et ponit̄ exemplū de arante & retro aſpiciēte. luce viij. nemo mittēs manū ad aratr$ & aſpiciēs retro aptus eſt regno dei. Secūdo debz eē ignis in feruore vt poſſit inflāmare cor da audientiū. exēplo helie de q̄ dr ecc̄iaſtici. xlviij. ſurrexit helias quaſi ignis & v̄bum ei9 quaſi facula ardebat. qz vt dicit bernhard9. q̄ ardet incendit. ¶ De q̄rto ſcz qual' eē debeat p̄dicator in aīo. Rn̄deo q̄ p̄dicator ewāgelic9 debz eſſe aīo leo qz non debz aduſitate terreri. cogitās q̄ eſt miſſ9 ſicut agn9 inē lupos. Matb̄. x. nec debz ēbari ſi nō habeat tpus p̄cogitādi qđ rn̄deat pſecutoribꝰ duplici decauſa. ¶ Primo qz in tali caſu ſufficit fidē cōſtanē confiteri coram pſecutoribꝰ qđ poteſt facē quilibz xp̄ian9 q̄ntumcūq; ſimplex. Secūdo qz hoībꝰ de deo confidentibꝰ ſpūs ſcūs nō deficit ī neceſſitate dicēte ſaluatore Matb̄. x. Cū aūt tradēt vos nolite cogitare qūo aut q̄d loq̄mini. Dabit̄ em̄ vob ī illa hora q̄d loq̄mini Et patz ex p̄dictis q̄ nō loquit̄ hic xp̄us de v̄bo p̄dicacōis ꝙ cum fuerint traditi añ iudices qz p̄dicator v̄bi dīi p̄cogitare debet qūo debeat verbū dīnū p̄dicare ſiue ꝓponē ſm q̄ dr ꝓuerbior$. xvj. hoīs eſt aīmū ꝓparare & dei gubnare linguā alit̄ tēptaret deū ſi negligent̄ de hoc cogitet dū tn̄ habeat tpus oportunū. ¶ Sic ergo aīmo leo impterrit9 & nō turbat9 ponēs añ oculos ſuos cum pcta publica habuerit reprehendē illud v̄bum johīs baptiſte. Nō licz tibi habē vxorē frīs tui. & v̄bū pet̄ ad p̄cipes ſacerdotū. obedire oportz deo magis q̄z hoībꝰ & verbū dei ad jheremiā Jeremie ꝑmo. Accīge lūbos tuos & ſurgē & loquē ad eos oīa q̄ ego p̄cipio tibi ne formides a facie eor$. ego quippe dedi te hodie in ciuitatē munitā & in colūpnam ferreā & in murū ferreum ſup omēz terrā regibꝰ iuda & pn̄cipibꝰ ei9 & ſacerdotibꝰ eius in omī populo ēre & bellabūt aduerſum te & nō

prevalebũt qz ego tecũ sum ait dñs vt li=
berem te// Circa quĩtum sez qual' debeat
esse p̃dicator in p̃mio. vez debeat attendẽ
pro p̃mio sui laboris tpale emolimẽtum.
Respondeo qp verꝰ p̃dicator ewãgelicꝰ nõ
debz attendẽ aliqd aliud nisi gloriã dei &
salutẽ aiarum. Sũt em̃ quidã q̃ finẽ sue p̃
dicacõis cõstituũt mercedẽ terrenã. horũ
aũt p̃dicacõ sumptuosa ẽ. et tales pocius
mercẽnarij q̃z p̃dicatores sunt. Sicut acci
dit istis tpibus qñ sic conducunt̃ p̃dica
tores p pecũa quarũdam bullaz colligẽ
da. ac si eẽnt oparij qui ad vineas excolẽ=
das conducunt̃ ĩ platea vt p qualibz bulla
quã deberẽt recipiãt tm̃. vt ex hac auaricia
a dissolute sũt multe religiones in isto re
gno. Predicacõ tm̃ illoz suscipiẽda ẽ & au
dienda. vñ dñs de similibꝫ p̃dicatoribꝫ di
cit Mathꝫ. xiij. Que dicũt facite q̃ aũt fa=
ciũt nolite facẽ dicũt em̃ & nõ faciũt. Ez
de q̃ debz viuẽ p̃dicator evãgelicꝰ. Rñdeo
qp p̃dicatores sumpt9 debẽt hr̃e a populo
cui p̃dican. sicut oñdit apl'us p̃mo corin
theoz. ix. vplr̃. Primo aũcte vsus publi
ci & rẽnabil'. Secundo aũcte dñe legis.
Primũ oñdit sic dicẽs. Quis militat su=
is stipẽdijs vnq̃z quasi dicat null9. ymo
milites sumũt stipendia a pp'o terre quã
defendũt. Idem oñdit de agricolis & gre=
gum pastoribꝫ. De agricolis dicit. Quis
plantat vineã & de fructu ei9 non edit ?
De gregum pastoribꝫ dicit. Quis pascit
gregem & de lacte gregis non mãducat?
Apostoli vero fuerũt milites vera hẽticos
insurgẽtes & in vinea dñi cultores & gre
gis dñi pastores ꝓptea a pp'o eis sumpt9
debanẽ. Secundũ p hat sic dicẽs. Nunq̃
sm hoiez dico. i. ex aũcte 9suetudĩs huã=
ne tm̃ sez qp p̃dicatores sumpt9 hr̃e dẽant
a populo quasi dicat ymo cum hec auto=
ritate legis dñe. Scriptũ est enim deutero.
xxv. Non alligabis os boui triturãti. i.
p̃dicatori laborãti in area dñi. Confirmã
tur p̃dicta ex precepto xp̃i qñ dedit apl'is
qñ misit eos ad p̃dicandũ verbũ dei. Ma
thei. x. dicẽs. Gratis accepistis sez grãm
vob collatã siue sit gr̃a gratũ faciẽs siue
gr̃a gr̃tis data. gratis date eodẽ mõ sic ac=
cepistis p spũalibꝫ eius actibꝫ vt p admĩ
stracõne sacramẽtoz & p̃dicacõe & sil'ibꝫ
non debz quit q̃z recipi quasi preciũ & sic
tollit̃ cupiditas p̃dicatoz male accipiẽdo
Tollit etiã xp̃us cupiditatẽ p̃dicatoz in
male possidẽdo ibidẽ dicẽs. Nolite possidẽ
aurũ neq argentũ neq pecuniam in zonis
neq perã neq duas tuũcas. i. vestes sup=
fluas neq calciamenta sez integra qz apl'i
vtebanẽ sandalijs vt hẽtur Mathꝫ. vj. per
que oĩa dat intelligẽ qp p̃dicator evange=
lic9 debz esse absolut9 a sollicitudĩe mũdi
ali vl' tpali. qz tpalia in sui acq̃sicõne mo
lestant. & adhuc pl9 in sui possessione qz
sũt iã q̃si membra ĩcorpata ipi hñti. & iõ
magis trahunt hoĩs aĩmũ ad deordinatã
dilectioẽz sui & qz hoc suffocat verbũ dei.
iõ non debz eẽ in p̃dicatoribꝫ evãgelij. Ez
attendendũ qp xp̃us negauit p̃dicatoribꝫ
eũtibus p viam virgã. Mathꝫ. x. & cõcessit
eis. Mathꝫ. vj. q̃ videnẽ contria. Dicẽ=
dum qp virga hic & ibi accipit̃ equoce. qz
Mat. x. virga accipit̃ methaphorice. vñ
sensus ẽ neq virgã. i. non multam̃ subsi=
dio tpali. sicut corp9 imitẽ baculo sustẽ=
tanti. In marco accipit̃ virga ad lr̃am cũ
dicit̃ qp non portarẽt in via nisi virgam
tm̃ qz doctores hebreoz in signũ doctrine
portabãt virgã in manu. qz consuetũ erat
apud iudeos puideri eis de victu a popu
lo quem docebãt. ideo xp̃us voluit qp hoc
sufficẽt apl'is p suapuisione. p hoc em̃ oñ
debat̃ qp popul9 cui p̃dicabãt debz eis pro
uidẽ. & ideo sequit̃ dign9 est operi9 cibo
suo. quia de iure nãli & dĩno & huãno il
li q̃ seruiũt cõitati ĩ spũalibꝫ & ĩ dĩno cul
tu & vera doctrina debẽt a cõitate de tpali
bus puideri. dign9 est ergo operi9. i. p̃di
cator q̃ opatur opus dei ad vtilitatẽ pp'li
cibo suo. i. victu sufficienti. p quod etiã in=
telligit̃ vestimentũ & domiciliũ sine qui=
bus nõ viuit decenter gen9 huãnum. Et iõ
dicit apl'us p̃mo corinthꝫ. ix. qp dñs ordiã
uit his q̃ evangeliũ ãnunciãt de evãgelio
viuẽ. vbi dicit glosa p̃dicatoribꝫ ordina=
uit viuẽ de evãgelio vt expedicõres sit ad
p̃dicandũ v̇bum dei quã licẽtiã dedit eis
dñs qñ misit eos ad p̃dicandũ dicẽs. Ecce
ego mitto vos ꝛc̃. & paulopost. in quãcũ
q̃z domũ intraveritis in eadẽ manete edẽtes

et bibẽtes que apud illos sunt dign9 est eĩ oparius mercede sua. hec ibi. Verus p̃dicator euangelic9 p̃ p̃mio debz expectare uitam eternã sicut eis p̃mittit̃ a sapĩa infinita ecclesiastici. xxix. q̃ elucidãt me uitã eternã habebũt. Veri p̃dicatores sũt dine sapĩe p salute hoĩm elucidatores. Debz eĕ verus p̃dicator ex hoc officio vlera p̃miũ eẽntiale qđ methaphorice dr corona expectare p̃miũ acẽntale. nõ quodlibz ꝫ illud qđ correspõdet sue debet̃ opi excellẽti & p nilegiato scz martirio ỽginitati p̃dicatõi Et sic triplex distinguit̃ aureola ꝺm q̃ ẽs sunt hostes quos p pugnã vincim9 q̃ sũt caro mũdus & demoĩa. Martires em̃ vicũt mundũ & ita debet̃ eis p̃ma aureola quia vincũt hostes inferẽtes passiones ad ext̃. Virgies vincunt carnẽ & sic eis debet̃ secũda aureola. qr supant passiones innatas. & sicut ẽ ista excellẽtior victoria sic & excellentior aureola. Predicatores vincunt diabolũ & sic debet̃ eis ẽtia aureola q̃ pro tãto ẽ excellẽtissima qr crudeliorez & forciorẽ vincũt immicũ expellẽtes nõ solũ de se ꝫ etiã de cordibꝫ audientiũ. nec etiã dicendũ est vt dicũt quidã q̃ aureola p̃dicatorꝝ debet̃ p̃latis solũmõ quibꝫ ꝺspetit ex officio p̃dicare & docẽ. Sed quibuscũq; qui licite exercẽt actũ istũ. Prelatis autez nõ debet̃ aureola hec quãuis hẽant officiũ p̃dicandi nisi actu p̃dicãt qr aureola non debet̃ auditui sed actui pugne scd̃m illud apostoli. Non coronabit̃ nisi q̃ legitime certauerit. Patz igit̃ ex p̃dictis qđ est p̃dicacõ. qual' debz eĕ & cui ꝑdest ac qual' debet eĕ p̃dicator euãgelic9. in quibꝫ cõsistit armatura spũalis viri p̃dicatoris cũ quibꝫ ad pugnã potest exire impauid9 cont̃ hostes ãnũciando ꝓpl'o dei scelera eorũ & domui jacob peccata eorũ. De Nobilitate et excellentia fidei Catholice

Circa terciã & vltimã ꝺsideracõez huiꝰ p̃mi libri q̃ est de excellẽtia & nobilitate fidei catholice in particulari. in qua velut in speculo mũdissimo milites xp̃i se intuẽtes optime & dele ctabiliẽ armari poterũt. Sex sunt articuli p ordinẽ declarãdi. Prim9 est q̃ ihus christus est filiꝰ dei viui. Secũd9 q̃ fides xp̃i est lege moisi ãtiquior. Terci9 est q̃ fides xp̃i est lege moisi stabilior. Quart9 est q̃ fides xp̃i est lege moisi nobilior. Quintus ẽ q̃ fides xp̃i est lege moisi vtilior. Sext9 est q̃ lex moisi iam nõ est lex ꝫ cessauit eĕ lex. Prim9 articul9 est tocꝰ religiois xp̃i ane fũdamentũ & ideo eũ voco turrĩ ome nagij nr̃i fortalicij. Reliqui quiq; articuli sunt ad eĩ9 ornatũ. Hũc ergo cũ sit p̃ncipalior inimici tam iudeorꝝ q̃z sarracenorꝝ timẽtes p eum deuici. vt eum destruãt cor de & ope sapientes verorũq; ad hoc applicant totũ suũ studiũ. Verũtamẽ lapides & sagitte suorꝝ argumẽtorꝝ ad eĩ9 ꝓpriam lucẽ amouendã nõ ascendũt adhuc tã alte q̃ntum nebula celo loco vbi est ſba sol' exĩte alcior in mille & pluribꝰ ꝑtibus q̃z ascẽdit nebula in aere. Vñ q̃ntum potest ignis vniꝰ crucibili puissimi cont̃ aurum qđ iam fuit multociẽs appuratũ erãsetiuo p magnos ignes fornaces. cm̃ possũt oĩa argumẽta non solũ accepta ex oĩbus sciẽcijs huãnitus acq̃sitis admuẽtis ꝫ etiã accipiendo dicta sac̃ sc̃pture sicut sepe faciũt iudei sarraceni & hẽtici cogitãdo ex eadez posse iuuari cont̃ eandẽ ; & iã sunt vltra mille. cccc. lx. ãni. q̃ multi posuerũt oẽs vires suas ad destruendã hanc altissimam turrĩ siue hanc veritatẽ scz q̃ ihũs xp̃us ẽ filiꝰ dei viui certissĩe firmiꝰ fundata q̃z celũ & ẽra & p̃ciosior q̃z aurũ in pluribꝰ fornacibꝰ depuratũ qđ euidẽtissime declarat̃ testimoĩo q̃uor examinũ publicorꝝ super eo factorum. Primum examen

Primũ examẽ fuit factũ p iudeos quousq; occiderũt xp̃m ihũm. exq̃ deberũt cãm q̃ p̃dicta veritas eẽt magis fortificata. Est ergo hec veritas q̃ ihũs xp̃us filiꝰ marie est verꝰ deus & verus homo. verꝰ homo qr verꝰ filiꝰ marie verus deꝰ qr verꝰ filiꝰ dei. verus dico non p grãm vl' p verbũ sed p suã naturam quia sua natura eẽntia. suba. & vita est ipamet natura eẽntia. suba. & vita dei. sicut quia est ex eadẽ natura q̃ maria dr verus filiꝰ marie. hec veritas fuit crociẽs disputata & examinata q̃ securissime dico p̃ciosiorem & puriorẽ esse q̃z aurũ. qđ p plures magnos ignis fornaces transiuit. Et fuit primum

examẽ ꝓsonale inter ipm & sapiẽtes legis iudeoꝝ vltimis tribꝰ ãms vite sue. ꝙs expẽdit ꝓicãdo publice nõ solũ in sinagogis iudeoꝝ in ihrlm & alijs ciuitatibꝰ locis & castellis seꝺ etiã in campis & etiã de mari ꝯprimẽte eum multitudĩe gentiũ in ẽra vt accedẽt ad eum & hoc rõnabiliẽ faciebãt scz volẽtes ad eum accedẽ. exꝙ quocienscũqꝫ aliquis accedebat & tãgebat vestimẽta sua statim sanꝰ erat quacunqꝫ infirmitate detinereẽ. Disputãdo etiã cum sapiẽtioribꝰ quoꝝ studiũ erat postqꝫ viderunt tantã multitudinẽ gentiũ sequi ꝓ dicacõnes eiusdẽ obseruare si possent eum cape in aliꝙ verbo maledicto. & vltra hoc ĩ spãli studiũ eoꝝ erat obscuresceꝺ ꝓictã veritatẽ in cuiꝰ ofessione est salus oĩm hominũ scz ꝙ eẽt filiꝰ dei viui. Vñ etra ipm arguebãt sicut hoĩes parui intellectꝰ attẽdẽtes ad ꝙtuor regulas ꝓ ꝙs regunt hoĩes fructꝰ terre elemẽta & celi dicẽdo sibi. Ex quo hõ erat. qmõ se faciebat deũ in ꝙ blasphemabãt conr totã ptãtem dei. ꝙ cũ posfit oĩa facẽ. ꝙ nõ possit facẽ ꝙ ipe sit hõ. exꝙ esse hoĩez est vna de excellẽtioribꝰ rebꝰ per deũ factis. Vnde quia primo est credẽ factũ ꝙz modũ eius intelligẽ. xpus respondit eis verũ eẽ qꝺ ipe dicebat allegando ꝙtuor testimoĩa quoꝝ neutrꝝ iudei potuerẽt negare scz testimoniũ dei pris qꝺ dedit de suo filio. Testiõniũ joh̃. baptiste testimoniũ opm suoꝝũ ꝙ faciebat. & testiõniũ qꝺ in multis suis passibꝰ dabat de eo sc̃ptura vera & reputata ꝓ iudeos vera & autẽtica dicẽdo eis. ꝙ moises eẽt accusatoꝛ eoꝝũ qz si credidisset suis lr̃is crederẽt ei exꝙ ille dabãt testimoniũ de illo. Et postqꝫ toties viderũt se cõfusos in publico añ populũ cuiꝰ laudem & honorẽ plusꝙꝫ dei desiderabant non potẽtes respondẽ replicato ꝙ si solũmõ erat filiꝰ dauid qmõ dauid vocauit eum dñm suũ. Ab illa die minꝙꝫ amplius fuerunt ausi interrogare eum. ꝫ vt liberarẽt se a sua doctrina studiose ordinauerũt mortẽ suam sicut ꝓ examiacõne vltime sue doctrine dicendo. ꝙ si erat filiꝰ dei ipe liberaret eum de mãibus eoꝝ. & sic dicebant qñ erat in cruce. descẽde & credim⁹ tibi. Matꝫ. xxvij. & Mar. xv. cum eñ ei leniꝰ esset descendẽ de cruce ꝙz resurgere de sepulchro post mortẽ. Et ꝓbauerũt eoꝝũ posse nichil valẽ si iam ei non placuisset ꝙndo eum prendiderũt qz non posuerũt ĩ eum manꝰ nisi ꝙndo ipe voluit. Interroga ei eñ ꝓ eum quẽ quererẽt & ipi respondẽtes ꝙ ihm nazarenũ. ꝙndo dixit ego sum abierũt retrorsum & ceciderũt in terra. jo hã. xviij. stupefacti siue attoniti. Et ꝓ secunda vice dedit eis licentiã ꝙ ipm solũ caperẽt. & nõ aliquẽ suoꝝ discipuloꝝ volendo in hoc implere qꝺ ipi nolebãt attendere scz ꝙ ipe erat ĩ lege sua in ꝓphetis & ps. de eo sc̃ptum. ꝙ oportebat eũ ꝓmo pati mortez ignominiosam & postea intre in gloriã suã quã mortẽ ipe recepit cũ multa humilitate & obediẽtia. sciẽs ꝙ ei fuerit per deũ prẽm suũ mandatũ. Vnde ad implendũ mandatũ dei pris sui ofessus ẽ libere in iudicõ illud in ꝙ ipi intendebãt cõdempnare eũ scz ꝙ erat filiꝰ dei viui & ꝛx iudeoꝝ. quas duas cõfessiones fecit interrogatus qñ eis defecerunt & erant iudicata vana allegata contr eum testimoĩa. Prima confessio sua erat ꝓ iudeos reputata blasphemia. & secũda ꝓ gẽtiles erat reputata iniuria cesaris. qz exñte eiꝰ lege nullus debebat dici rex sine suo mãdato. Qñ ꝓmã suã ofessionẽ fecit in cõsilio iudeoꝝũ vt nõ intelligerẽt ꝙ ꝓ mortem suã pibat doctrina sua audierũt ab eo. Ammodo videbitis filiũ hoĩs venientem in nubibꝰ celi. Matꝫ. xxvj. & Mar. xiiij. qui fuerũt & sunt sui ꝓicatoꝛes. ꝓter qꝺ ipi bene senserũt ꝙ ad obscurandũ & ad ãichilãdũ doctrinã xpi ihu parum ꝓderat eis occidẽ mgr̃m pluribꝰ ꝙz ꝓ eum cõuersis ad suam doctrinã per ꝓicacõnem suoꝝ discipulorũ. & sic nõ potuerũt extingue lucem de ꝙ loquim̃ scz ꝙ ihus filiꝰ marie est verꝰ filius dei. Item ofessus est libẽ in iudicõ pilati locum cesaris tenentis secundã veritatẽ scz ꝙ erat rex iudeoꝝ cuiꝰ ofessione audita pilatꝰ rñdit ꝙ nõ inueebat in eo causam mortis. Certissime sciẽs ꝙ ꝓ inuidiaz ꝓcurabant mortẽ suam & qmõ cõfessus ẽ se esse regem ꝙ declarauit regnũ suũ non esse de hoc mũdo. Et sic anteꝙz daret sñiaz contr eũ. ofitẽdo eum eẽ iustũ & innocentẽ

Iudei q̄ tm̄ deliberabāt mortē suā publice se obligauerūt q̄ pcm̄ mortis sue eēt sup eos & sup filios suos dicētes. Sanguis ei⁹ sup nos & sup filios nr̄os. Matt̄. xxvij. hac obligacōne & pcto exñte causa q̄diu mūdus durauerit exñtibus ī eo iudeis & filijs eor̄ ira dei semp erit sup eos q̄ manifestissime viderūt q̄ ad anullandā doctrinam ih̄u xp̄i nichil pfuit mors p eos p̄curata qñ in pūcto q̄ dedit aiam suā in manibus p̄r̄is audierūt dici cēturione qui execucōz faciebat p̄ pilato q̄ ille hō crucifixus vere erat fili⁹ dei. vñ examē mortis sue fortificauit plus doctrinā suam q̄m gētiles q̄ eum crucifixerūt confessi sunt eum esse verū filiū dei. Secundum examen

Quomin⁹ cōfirmata fuit p̄dicta veritas in secūdo examīe p⁹ mortem suā qñ iudei videtes q̄ xp̄iani sic ouersi de iudeis sicut de gētibus attendebāt plus ad doctrinā ih̄u q̄z moisi diuūcti ī multis ⁹silijs & habitis plurimis cōsilijs nunq̄z potuerūt tm̄ facē q̄ appl̄i nō p̄dicarent in ei⁹ noīe a quibus audierūt q̄ magis ouēiens erat obedire deo q̄ eis mandauit p̄dicare q̄z hoībus mandantibus contrariū. & qm̄o sub celo nō esset datum aliud nomē in q̄ oporteēt hoīes saluos fieri ñ in noīe ih̄u xp̄i. qō ip̄i nō posset nō manifestare veritatē quā viderāt & audierāt. & sic denicti rōibus apl̄or̄ quos p̄mo cognouerāt hoīes vocatas & laicos. Post q̄z p̄bauerūt q̄ nō p̄ficiebāt ī suis publicis mādatis. ordinauerūt vnā subtilē incooptamq̄z telā q̄ videbat satis rōnabilis qñ multi de suis maioribus receperūt fiēte baptismū. moti ex hoc fine q̄ xp̄iam ītelligerēt q̄ ip̄i habebāt bonū zelū & affectōnem ad fidem xp̄i ih̄u. Hos vocat scripta pseudo apl̄os siue decepcōis apl̄os. qui de subtus siue p minerā fcām in muro intrauerūt in eccīa ad p̄scrutandā libtatē xp̄iano⁹ p doctrinā ih̄u cristi. liberatorū de fruitute legis moisi cui⁹ iugū ferre nō potuer̄t nec ip̄i nec p̄r̄es eor̄. Isti ergo fieti apl̄i cum eēnt magis plñi. magis rethori ci magis lr̄ati in lege. & vtera sicut in cō suetudine phariseor̄ magnā sc̄tatem fingētes. fcā sua diligētia cum maiori astucia q̄ potuerūt videtes. q̄ nō curabāt cristiani de rōibus suis quib⁹ arguebāt per plñiaz eē impossibile. q̄ infinitū & finitū tpale & eternū. causa & effect⁹ dñs & hu⁹ eēnt vna res. & sic q̄ deus & homo nō poterat eē vna p̄sona filiⁱ marie. plus credētes v̄ba cristi q̄z oīa sua arguñta. vsi sūt alia astucia magis p̄funda qñ videdo q̄ exquo nō poterāt facē q̄ xp̄iani nō obseruarēt legē gr̄e q̄ est euāgelij lex. dicendo q̄ lex data p moisen equa erat lex dei multum laborauerūt vt seruarent ambe simul & alīq tpe tm̄ p̄eualuerūt q̄ multi etiā de maioribus xp̄ianis & rectoribus alior̄ in parte eis ⁹sentiebāt nō ⁹medēdo cibos q̄ per moisen defendebant. & sic erāt dantes exemplū gentibus ouersis similia facē sicut si illud p eorū salute esset necessariū. Quo facta declaracōe q̄ seruacō vni⁹ legis contraicit observacōi alterius. & q̄ lex data p moisen q̄ erat seru⁹ dei nō potest ⁹pari legi date p dñm suū. sed q̄ ē ei subiecta & cū lex moisi eēt figura. sm q̄ cum dei adiutorio declarabit ī alio passu. q̄ habita veritate figurata p eam debebat cessare figa. psecutio iudeor̄ nō potuit p̄ualere. qñ solūmō cum hac veritate q̄ filiⁱ marie est verus filiⁱ dei cessauerūt oīa ⁹stlia minacōnes incoopte p̄hibicōes & disputacōes quib⁹ vsi sunt iudei ꝓpter multa damna. ꝓpterea ex toto ⁹fusi videtes q̄ cum rōne nō poterāt p̄ualē. usi fuerāt vi sicut vtit̄ tirāmus. qñ aliq̄s dat ei bonū ⁹siliū q̄ ut nō audiat eum. licēciat eum de domo sua vl̄ expellit eum p vim Sic fecerūt iudei cū apl̄is. q̄ nolētes eos audire ī synagogis suis licēciauer̄t eos exīt terrā suam. Et sic patz veritas examīata q̄ postq̄z xp̄us ascēdit ad celos iudei īsurrexerunt cont̄ suos discipulos quos non potētes quīcē v̄bis. nō dimittētes eos p̄dicare in suis synagogis ꝓpter hoc eor̄ doctrina semp magis ac magis crescens p̄dicata fuit gentilib⁹. Tercium examen

Successit huic examī aliud fortius examē & multo maiori tpe agētibus cont̄ discipulos xp̄i ih̄u. q̄rum cum iudeis vna sola erat p̄ncipalis differētia sc̄z q̄ messias p̄missus eis ī lege

et ꝓphetis iam venerat· ꝛ quia mẽfecerãt
eum maiores eoꝝ vidẽdo se dampnatos si
gnificarent ꝙ ipe eẽt suus messias· suus rex
suus dñs· restituerũt ꝙntum potuerũt fa
cientdo illud qđ erat peius ꝑ eis· nolẽdo au=
dire eos q̃ de hoc loquebanẽ· sic ꝙ sua ꝓpa
volũtate manserũt semp ĩ cecitate· ꝓpter
qđ cum cecus non sit dignꝰ magno regi=
mine expulsi de ciuitate jhr̃lm· poiderũt
dominiũ qđ ꝑmo habebãt· vbicunq; sint
semp subiecti exñtes eis q̃ tenent dominiũ
tpale· & sic erũt q̃diu mũdus durauerit
in hoc conẽ totã volũtatẽ suã verificato
vbo quã vt occiderẽt xp̃m dixerũt añ pila=
tum· ꝙ nõ haberẽt aliũ regem ñ cesarem
impatorem ꝑ tpe regnantẽ· & cogitãtes
ꝙ nõ audiẽdo discipulos ih̃u xp̃i cessaret
lux veritatis· conẽ quã vt non intrarent
ĩ eoꝝ domibꝫ clauserũt ianuas ꝑ ipõmet
facto vederũt occasionẽ vt ampli9 ꝑdicta
veritas splendẽt· quia ipi habitãdo in to
to mũdo dispersi inẽ gẽtiles isti audiẽtes
ꝙ erãt ĩter iudeos & apl'os q̃stiones· vo=
luerũt scire cãm suaꝝ q̃stionũ· & sic audi
erũt doctrinã ih̃u xp̃i quã non audierãt
si apl'i noluerãt ꝑdicare in templo suoꝝ
deoꝝ· ꝟm ꝙ in quacũq; domo ciuitate ꝓ=
uincia vl'regno nolũt audire aliũ eẽ dñm
suũ nisi illũ quẽ ꝑ tali ipi habẽt. Iste fuit
finis ꝓfectionis iudeoꝝ ꝙ veritas ꝑ ipos
contempta· fuit fortificata & exaltata in
multo maiori ḡou· qm̃ multo maior po-
pul9 gentiliũ q̃z eẽt iudeoꝝ eam receperũt
de q̃ facto maiores eoꝝ scz impator & illi
qui erãt de senatu romano displicuerunt
vidẽtes ꝙ illi q̃ efficiebanẽ xp̃iani nõ cu=
rabãt de sua ordinacõne scz ꝙ null9 debẽt
eẽ receptus ꝑ deo sine suo examĩe & mãda
to exq̃ erãt gubnatores tocius mũdi· Ma
nifestatẽ sup hoc passu vnũ secretũ & veri=
tas facti qđ homo intelligẽs q̃ scit roma=
noꝝ historias. & qualiẽ incepit multorũ
deoꝝ adoracõ ꝑ seipm potest cognoscẽ. &
hoc est secretũ ꝙ nõ erat difficile posse ha
bere ꝟsensũ a senatu romano vẽ ibus xp̃c
recipetur in deũ ꝟm ꝙ erant illi multi q̃s
ipi adorabãt exq̃ multo maiores excellen=
tie fuerũt in eo q̃z in quocũq; alicuꝝ. Ex gẽ
tiles regebanẽ ill' ꝑ ibus q̃ntũ spectat ad
adoracõez suoꝝ deoꝝ duplici sñia suoꝝ sa
pientũ. Prima ꝙ null9 de9 debẽt eẽ refu=
tat9. Secũda ꝙ ꝟm qđ ille de9 vellet debẽt
eẽ adoratus & honorat9· & cũ eẽt doctrĩa
ih̃u xp̃i· ꝙ erat vn9 solus de9 & ꝙ illũ so
lum debebãt adorare & ei soli fuire· viden
tes ꝙ in hoc facerẽt conẽ id qđ tota vita
sua ipi & sui añcessores habuerũt ꝓ fide
q̃ adorãdo ih̃m xp̃m annullabãt seruicium
oĩm deoꝝ suoꝝ· fecerũt ordinacões & mã
data ꝙ omẽs q̃ adorarẽt ih̃m xp̃m· exquo
reprobabãt religionẽ deoꝝ suoꝝ ipo facto
bona ipoꝝ eẽnt ꝟfiscata· & ipi occiderenẽ
crudeliorib9 & fortioribꝫ q̃ possent excogi
tari tormẽtis· quas ordiacõnes & leges fe
cerãt ꝑ vim & nõ ſpontanee· q̃ ꝙnto plu
res occidebãt xp̃ianos tãto ampli9 amit=
tebãt suũ dominiũ. soluẽtibꝫ xp̃ianis inte
gre oĩa tributa & onera eis imposita ad
hoc exp̃sse se scientes obligatos ꝟm doctri
nã sc̃i pauli· faciẽdo etiã in rebꝫ eis man=
datis fidele seruiciũ. Item gẽtiles quia sic
plus faciebãt ad suã laudẽ & gloriã & su
oꝝ deoꝝ· multo ampli9 voluerãt ꝙ deui
cti ꝑ disputacões ꝟformauerãt se eis ado=
rando quos ipi ꝑ vijs adorabãt. Ex quasi
ꝑ vltimo remedio fecerũt leges mortis ui
vendo manifeste ꝙ sui sapientes plꝰi· nec ꝑ=
lati temploꝝ deoꝝ suoꝝ & ydoloꝝ non
poterãt resistẽ nec contdicẽ rõibus & au=
toritatibꝫ ꝑdicatis ꝑ discipulos ih̃u xp̃i
quibꝫ cum dedit mandatũ ꝑdicãdi doctri
nã suam ꝑ singulari consolacõe dixit eis
ꝙ mittebat eos sicut agnos inẽ lupos· &
cum isti nõ eẽnt nisi duodeci & septuagita
duo & sic paucissi. Et illi quibꝫ eos mitte
bat erãt iudei atq; gentiles taliẽ ꝙ sine cõ
pacõne alicui9 compoti ꝟm modũ loq̃zdi
erãt infimi lupi· cũ eñ vn9 lupus sit suf
ficiens conẽ magnã agnoꝝ multitudinẽ.
Hec fuit veritas maximi miraculi ꝙ pau
ci agni victoriã habuerũt de infinitis lu=
pis· qm̃ totus mũdus firmissime credidit
verũ eẽ qđ ꝑmo habebat ꝑ incredibili &
ꝟm suos sapientes plꝰos ꝑ impossibili· ꝙ
ih̃us xp̃us homo q̃ fuit mortal' & mortu
us resurrexit ꝑ se viu9 & ꝙ in fine mũdi
habz resuscitare omẽs mortuos· & ꝙ non
min9 ẽ admirabile ꝙ ista duo incredibilia

fuerũt a toto mũdo creuita firmitẽ per doctrinã duodecim hoĩm scz apl'oz ihu xpi quozũ multe fuerũt voces & piscatores. & sic crediderũt sine doms tpalibꝫ qz erãt pauprimi. crediderũt sine aliq̃ decepcõne qz ꝓdicabãt ĩ publico. crediderũt sine aliqua vi. qz non legit de aliq̃ guerra p eos facta vl' ꝓcurata & qꝫ plus est absq; posi cõne timoris alicuiꝰ guerre sup hoc factis pncipibꝫ xpianis quando doctrinã ihesu xpi suã legẽ esse libeatis q̃ voluerit credere euãgelio saluabitẽ q̃ vero nõ dempnabitẽ. & sic durante vita apl'oz̃ in toto mũdo splẽduit & fructificauit doctrina ihu xpi Et fuit hoc admirabile. qꝫ nõ obstantibꝫ oĩbus psecutoribꝫ vt ỹter omes ipi receperũt martiriũ cõpletis diebꝫ senectutis eoꝝ. In quoꝝ tpe & ducẽtis sequẽtibꝫ ãnis paucos dicã. si dico centũ mille xpianos p cõfessione veritatis quam tractamꝰ scz ihm xpm filiũ marie eẽ verũ deum voluntarie ipimet se offerẽdo cum magnis tormentis fuerũt mortui. Etiã dicã paucũ si dico vnũ milionẽ gẽtiliũ videndo firmitatem martirũ in dicto tpe recepisse baptismũ & obustis suis ydolis factos eẽ veros xpianos qꝫ nõ solũ accidit rome ĩ grecia in ytalia in partibꝫ occidẽtis sz etiã ĩ toto mũdo impatoribꝫ illiꝰ tpis exñtibꝫ dñis tociꝰ mũdi. & si ĩ aliquibꝫ regionibꝫ erãt diuisa dominia ipimet pncipes faciebant cont xpianos similes psecucões. Ꝑ hoc de hoc sunt maifeste histozie actoribꝫ eaꝝ mortuis. iam sunt elapsi mille anni qꝫ de arabia & de ysia q̃ sunt ꝑma dñia habita psectatoꝝ legis machometi fuerũt q̃z plurimi glozioſi martires sci quozũ festiuitates vbicũq; sunt xpiani celebrat ecclesia. vñ multi primtipũ & spãliter impatoꝝ multi videntes qꝫ no diminuebãt ꝓdictam scam veritatẽ sz qꝫ p sua tormẽta eã fortificabãt multiplicatis ofitentibꝫ tandẽ cessauerũt aliq̃ tpe executare suas ordiacões crudeles & mãdata in xpianis. Ista tercia psecutio tirãnoꝝ fuit maximũ examẽ veritatis quã ego ꝓdico & omẽs sui fideles sz ihm filiũ marie eẽ verũ filiũ dei. Istud tercũ examẽ in tãta cõfirmacõne profuit huic veritati qꝫ destructis templis ydolorum fuerũt in toto mũdo edificate solemnes eccie. In quibꝫ cum magnis laudibus ymnis & singularibꝫ cantibꝫ septem horis diei publice ofiteẽ ꝓdicta veritas. Cantoribꝫ assignato salario de publico sufficiẽti & muneũ honorabili spãliter in eccijs cathedralibꝫ & sic patz tercũ examẽ. in q̃ explicat vnũ secretũ qꝫ omẽs principes mundi non potuerũt extigue lucem ꝓdicte veritatis data p eos mortẽ pluribꝫ q̃z centum mille martiribꝫ & qꝫ illo tpe fuerũt conuersi ad fidem plures q̃z vnꝰ milio gentiliũ.

Quum xpiani iam fuissent in pace & trãquillitate ad fidẽ cõuersi & sic cessante psecucõne gentiliũ cont eos ex intẽ semetipis natũ est quartũ examẽ qꝫ ꝓdictã veritatẽ scz ihm filiũ marie eẽ verum deũ apparuit vsq; ad vltimũ pũctum. Hac p secucõne exñte piculosissima qz est inter eos q̃ sunt eiusdẽ domꝰ qñ plurimi magistrati q̃ erãt de pncipalibꝫ eccie. pmarche. archiepi. epi. ꝑbiteri & diaconi & ñ minꝰ laici. cũ ml'tis & magnis argumẽtis noui & veteris testamẽti qđ gẽtiles facẽ nõ poterãt qz nesciebãt nec iudei allegabãt cont xpianos. qꝫ ofitendo ꝓdictam veritatẽ stabant in magno erroze exq̃ ipa non approbat̃ p scriptur̃ eoꝝ habita p scã. ymo allegabant multos passus eiusdẽ sm qꝫ ipi exponebãt q̃ videbant contriũ dicẽ. quoꝝ rões & argumẽta etiã multoꝝ doctoꝝ catholicoꝝ in phia & methaphisica fundatoꝝ & ĩ theologia pfectissimoꝝ vt ampliꝰ ꝓdicta veritas apurareẽ facta. habemꝰ scripta intẽta habũdantia qꝫ oĩa argumẽta q̃ fiũt p infideles cont eandẽ faciunt puissimũ volumẽ & paruã empesiam Sic qꝫ p apparentiã eoꝝ dicta veritas q̃ntum ad studiosos in lege dei sit nec ĩ minima parte obscurata. qꝫ p seipm quilibz q̃ntumcũq; infidel' posset videre si vellz attendẽ etiã puo tpe cum pura intencõne cognoscẽdi veritatẽ & ea cognita amare eã & amãdo ofirmãdo se illi & defendẽ eam. hoc dicto in oĩbus nacõibus mũdi & inter omẽs sapiẽtes sciarum exñte approbato qꝫ multa reputant falsa & adhuc impossibilia q̃ examĩata diligẽti studio inueniũtur

vera & multū necessaria & p contrariū de
alijs multis. Vñ qz circa examē altissima
rū veritatū delectanē q̄zplurimū clarissi=
mi intellect⁹ hoīm · & ex alia pte q̄ ad co=
gnicōz verā illarū multū ꝓsunt volūta=
tes pure & dampnāt affectionate · & q̄zto
plus durat mūdus ꝓter nimiā ꝺtinuacō
nem exercicioz veritates sciarum plus de
claranē & cottidie apurantē . Et iō examē
p̄icte veritatis scz q̄ ibus filiꝰ marie est
verus filiꝰ dei sicut pncipale oīm in ecīa
dei duranit maiozi tēpe q̄z tria pma exa=
mina & durabit vsq̄ ad finē mūdi. Tūc
in maiozi fortitudine qñ illud qꝺ macho
meꝰ bestia q̄ ascēdit de ēra ñ fecit · bestia
q̄ ascendet de mari & extollet sup oīne qꝺ
dicit & honozabit sicut deꝰ sedebit in tēplo
& oñdet se sicut si esset deus. Vnde studiū
huiꝰ bestie erit ad hoc vt ponet omēs vi=
res suas q̄ sit vt deꝰ reputata · cōsequēs ē
q̄ faciet crudelissimā ꝓsecucōez conē omēs
ofitētes q̄ jbus filiꝰ marie est filiꝰ verus
dei & ipemet deus. Sup q̄ veritate p̄o tpe
illo q̄ plus vl'iter hec q̄rta ꝓsecucō dura=
uit vt non ꝓualēt · facta fuerūt multa cō
silia aliq̄ pticularia aliq̄ gn̄alia. Itē multe
ꝺuencōes aplazate añ pncipes vl' ꝺitates
quibꝰ habitis magnis disputacōibus alle
gantes conē p̄dictam veritatē fuerūt ofu
si & dimiserūt errozē suū · multi illozū q̄s
ipi puerterāt & in fauozē suū venerāt ad
dicta ofilia vl' ogregacōes · & qz aliq̄ pau
ci remanebāt · vl' cum fauoze aliquoz pn
cipū vel sicut est ꝺicō falsa ꝓbatarū sciā
rum nō gn̄alitē & in publico · Sz nūc isti
nūc illi p̄dicādo ad partē itez reuiuebāt
sui errozes. Et ideo in illis tpibus plusq̄z
in alijs añ nec post fuerūt q̄zplurima cō
silia. Hoc reputato ꝓ sano remedio & sin
gulari defēsione fidei catholice q̄ veīat ad
lucē & oñdatur in publico qui cāp conē eā
dicit in absc̄ōdito & nō solū huiꝰ verita
tis de q̄ ad pñs loquim̄ ꝟ et cuiꝰcūq̄ veri=
tatis · est hec sua ꝓpria ꝺicō q̄ q̄nto plus
tractat & reuoluit tanto ampliꝰ lucz simi
lis lapiꝺi vere p̄cioso q̄ q̄nto plus politur
tāto plus lucet. Est etiā simil' auro q̄ si se
mel bñ apuratū fuerit q̄nto pluries pon
tur in foznace ignis · tāto sine aliq̄ ꝺimi=
nucōne sui ponderis efficit p̄recioꝰ. Vn=
de sicut dicit dñs jobes de zegobia Archi
epus Cesarien · in tractatu cōtra sarrace=
nos vbi tangit p̄dicta examīa. Ego vidi
multa examīa multarū veritatum catho
licaz tempoze meo & fui ꝑticeps in illis.
Sed de illo quod magis publicum est pos
sum dare exemplū · Homo quidam cuius
dam magni dominij sup certos articulos
affirmatos per eos esse veritates euāgelij
post habitas per eos aliquas magnas vi
ctozias conē fideles quādo venerūt ad cō=
siliū auditis suis disputacōibus quantū
voluerūt dicē senserūt veritatē p tā forti
suo contrio q̄ ampliꝰ nō eleuauerūt caput
p̄dita tota sua elacōe. Vñ cū nos sciam⁹
certissime veritatē de q̄ loq̄mur transisse p
tam multa · tam grādia · tā forcia · tā no
toria · & tam examīa ꝺtinuata & q̄ q̄nto
plus de ea tractat & conē eam disputat l'
aliq̄o dicit tanto ampliꝰ inueītur clariozꝫ
puriozꝫ & firmiꝰ fūdata nō possum⁹ p̄dic=
tam veritatē absc̄ondē dño ihesu xp̄o cui
fuire debem⁹ fideles mādāte discipul' suis
q̄ illud quod fuisset eis in secreto dictum
manifestarēt in publico · & quod audissent
in aure · i · in absc̄ondito p̄dicarent super
tecta · quia qui incendit lucernā in domo
sua non ponit eam sub modio vel sub le=
cto · sed super candelabzū in alto vt clare
videāt⁹ que sunt in ea quicūq̄ ingredi=
unt in domo sua. Et sic magister verita=
tis & ꝓpzius loquar si dico magister qui
est ipa veritas · postq̄z fuit captus quādo
interrogauit eum iudex de doctrina sua et
de discipulis dixit. Ego palam locutus sū
mūdo Ego semp docui in synagoga & in
templo quo omēs iudei cōuenerunt & in
occulto locutus sum Nichil interoga eos
qui audierunt quid locutus sum ipis ecce
hij scīūt quid dixerim ego. In istis verbis
ostendit totam fiduciam sue innocentie
quādo acceptabat ꝺera se totum mūdum
in testimoniū · sic etiā quādo ascendit ad
celos dedit mandata suis discipulis q̄ da
rent testimonii de factis suis & dictis in
iudea & ihr̄lm ꝺn samaria & vsq̄ ad vlti
mū terre · i · vsq̄ ad fines totius mūdi &
racōnabilitē hoc p̄cepit exquo receperat

a pre suo in hereditatē dnacionem totius
mūdi. & nō solū in hoc hēat firmū testi=
moniū qp deꝰ pr ostituit eum heredē oim
suoꝝ faciēdo caput & pncipiū non solum
oim hoim. ꝛ etiā angeloꝝ minoꝝ & ma=
ioꝝ qui sūt in celo. & sequenē oim dia=
boloꝝ q angelis sunt subiecti. Propter ea er=
go q dicta sunt in hijs qtuoꝝ examinibus fi
deles xpiani ꝓficant publice. & ostiteneur
ihm xpm filiū marie eē verum filiū dei. Q

fidesꝰ xpi est lege moysi antiqor siue poꝝ

Secundꝰ articulus ē. qp fides xpi ē
lege moisi antiquioꝝ siue poꝝ. Ad
cuiꝰ euidentiā duo sunt notāda.
Primū est qp abraham añ legē ymo & añ
circūcisionē iustus fuit & non fuit iustus
nisi merito fidei vt patꝛ gen. xvj. ℮oidit
abraham deo & reputatū est ei ad iustici=
am. Item merito fidei fuit sibi facta repro
missio. & spāliē illa in semīe tuo benedicē
tur omēs gētes vt patꝛ gen. xxij. Sequit
ergo ex hijs qp fides xpi fuit ipa lege moi=
si tpe prioꝝ. Et q̄uis apl'us hoc spāliē pro
bet ad gal'. iij. exēplo abrahe. tñ hoc idē p
bat ad hebreos. x. p plura exēpla sicut pa
tꝛ de Abel Enoch Noe Sara Ysaac Iacob
Ioseph & moyses. Isti em̄ & multi alij iu
sti fuerūt ante legē iustificati vt pꝛ ibidē
Secūdo notandū qp deꝰ pmisit abrahe i
ter ceta q̄tuoꝝ. Primo hēditatis successorē
Secūdo hēditatis adepcōem. Tercio semīs
multiplicacōꝛ. Quarto vnūse gētis bn̄di
ctionē. Et licꝛ ad lr̄am ista q̄tuoꝝ ei pmis=
sa fuerint de aliq̄ tpali pncipaliē tam deus
spūalia intelligebat Primo ergo pmi=
sit sibi deꝰ heredē secꝛ ysaac gen. xv. Sed in
hoc pncipaliē pmisit sibi xpm q̄ ptāto he
res abrahe dicit. qz ex eo bm carnē descen=
dēs. ī eius regnauit. regnat. regnabit he
reditate. Vñ gabriel ait de xpo. regnabit
in domo Iacob in eternū. luce. ix Secū=
do pmisit sibi hereditatē tpalem secꝛ hēdi=
tatꝛ chanaan a fluuio egipti vsq ad flu=
uiū eufraten. vbi sup. non qp ipe vnq̄ il
lam possederit nisi in semīe suo. vñ & se=
mini suo dicebat. & dabo tibi terrā hanc
In hoc autē spūaliē sibi pmittebat spūal'
hēditas secꝛ vniūsa ogregacō fideliū tā iu=
deoꝝ q̄ gentiliū cuiꝰ ipe p fidē pr est. Pro
mittebat etiaꝛ sibi hēditas glorie q̄ ꝓpter
fidē eius simus abrahe nūcupat. Tercio p
misit ei semīs multiplicacōꝛ sicut stellas
celi & sicut harenā maris. gen. xxij. Boni
q̄ ex ipo descenderūt p ysaac & Iacob sunt
sicut stelle celi. Sꝛ pcipue veri xpiani qui
sunt eiꝰ semē spūale & semē dei repromis=
sum imq̄nteum eiꝰ fidē imitant. Sꝛ mali q̄
ex eo descēderūt p hismahelē & filios sethu
re & p esau fuerūt sicci & steriles velut ha=
rena maris. ꝛ pcipue mali xpiani q̄ si ha
bēt fidē abrahe noīe fidei tñ eius opibꝰ cō=
tradicūt Quarto pmisit ei deꝰ oim gē
ciū bn̄dictionē. bn̄dictionē quidē gre ī pre
senti & glorie in futuro. nō qp p eum esset
danda vl' fienda hec bn̄dictio. seo p semē
nō p qcunq̄ semē ꝛ p vnicū qđ est xpus.
Non em̄ in ysaac Iacob vl' Ioseph vl' mo
yse dauid vl' salomone vl' ī aliq̄ alio hoīe
potuit hoc verificari ī semīe tuo bn̄dicent̄
omēs gētes. gen. xxiij. qđ declarat apl'us
ad gala. iij. dicēs Abrahe dicte sunt pmis
siones & semī eiꝰ nō dicit in semībus q̄si
in multis. ꝛ quasi in vno & semī tuo qui
est xpus. Nota Abrahe cui deꝰ non fallēt
ꝓpter eiꝰ fidelitatē & amicitiā dicte sunt
supple a deo merito sue fidei repromissiōes
loquit̄ in plurali ꝓpter pmissiones supꝓ
tas. vl' qz bm glosā frequenē idē. i. etna
beatitudo ē sibi pmissa. & semī eiꝰ. i. xpo
non qp ad xpm fiēt pmissio ꝛ qp ad eum p
tinebat qz p eum pmittebat danda bn̄di=
ctio & qp illud semē sit xpus & non alius
notat ex v̄bis scripte q̄ est in semīe tuo bn̄
dicent̄ omēs gētes non solū iudei. Vñ ait
nō dicit supple scripta in semībus quasi ī
multis qp faceꝛ si de multis vellet itelligi
sed dicit q̄si in vno & semī tuo q̄ est xpus
Vñ de vno solo vult itelligi & illud vnū
est xpus. Si em̄ de multis vellet intelligi
dixisset ibi semībus tuis bn̄dicent̄ ꝛc. ꝛ di
xit ibi semī volēs de vno intelligi ꝓpt̄ qđ
dicit apl'us & semī tuo. Patꝛ igit̄ qp cum
pmissio facta fuerit Abrahe merito sue fi
dei sicut ipe apl'us innuit ad hebre. x. Et
ista pmissio fuit facta viii añ legis datio
nem. qp fides xpi pmissi pcessit legē moisi
Et sic ex pdicta scripta pauli q̄si ex quā=
dam aureola aromatū collegi. hunc florē

pulcherrimū ſcz q̄ fides xp̄i eſt lege moiſi antiquioz. Q̄ fides xp̄i eſt lege moyſi

Tercius articul⁹ eſt Stabilioz. q̄ fides xp̄i eſt lege moiſi ſtabilioz. Ad cui⁹ euidentiaz duo ſunt notāda. Primū q̄ ſicut dicit ap̄l⁹ vbi ſup̄a tpe facte p̄miſſionis Abzahe vſq̄ ad tpus quo lex moiſi fuit data fluxerūt ānı cccc·&·xxx·quos ſic ꝓputat. Raban⁹ ſic̄ dicit m̄gr in hiſtoziis act̄· vij· Dicit em̄ Raban⁹ q̄ a tpe p̄miſſionis p̄mo fc̄te abzahe fluxerunt vſq̄ ad ingreſſum egipti ānı cc·xv·qō verū eſt q̄ tpe future p̄miſſionis erat Abzahā·lxxv·ānoz⁹·& ab illo tpe vſq̄ ad natiꝯtat̄ ꝑ ſaac· fluxerūt·xxv·anni & ab illo tpe vſq̄ ad natiuitat̄ jacob fluxerūt·xl·ānı·Et ab illo tpe vſq̄ ad ingreſſum jacob in egipt̄ vſq̄ ad egreſſū poſt quem·l·die data fuit lex fluxerūt alij·cc·xv·ānı & ſic ſunt·cccc·xxx·ānı·Et ſi dicat̄ con̄ ap̄l⁹m jo qō dicit domus Abzahe gen̄·xv· q̄ ſem̄ eius eēt futurū pegrinū ī t̄ra non ſua·cccc·ānis·jdemq̄ dicit Ethephan⁹ act̄·vij·non faciēdo mencōnem de xxx·ānis. Dici poteſt q̄ ſcript̄a non ꝓputat imicicias. Dicit etiā Auguſtin⁹ q̄ hec ꝓputacō debz p̄tendi vſq̄ ad moztem Ogon regē amoztreoz⁹·& og regem baſan.

Secūdo eſt notandū q̄ p̄miſſio fc̄ā abzahe q̄ fuit iuramēto dei ꝓfirmata gen̄·xxiij. Per memetip̄m iurani dicit dn̄s ꝛc̄· ſequitur in ſemīe tuo b̄ndicent̄ omēs gētes t̄re· & luce·p̄mo·Iuſiurandū qō iuranit abzaham fuit dictū ꝓpter ſui ſtabilitatē & firmitatē teſtamentū. Eſt em̄ teſtamentum ſcript̄a autēt̄ica & ſolida · & tal⁹ fuit illa p̄miſſio q̄ fuit ſumme autozitatis & ſumme ſtabilitatis. Vñ tante fuit firmitatis q̄ lex poſt data nō euacuauit ip̄am. Ꝺeo poci⁹ ſemē p̄miſſum euacuauit legē ſicut declarabit̄ articl⁹o·vj·de ceſſacōe legis. Si em̄ lex euacuaſſet p̄miſſionē· tūc hēditas glozie nō eſſet ex p̄miſſione ꝫ ex lege·& ſi eēt ex lege·cū Abzahā Yſaac & Iacob fuerūt añ legem tūc nō haberēt iſtā hēditatē cum tn̄ dicat xp̄us Matḃ·xxij·adducens illud exo·iij· Ego ſum de⁹ abzahā & deus yſaac·& de⁹ jacob nō eſt de⁹ moztuoz⁹ ꝫ viuoz⁹. Viuūt ergo illi ñ vita naē ergo vita glozie·qō plane dicit xp̄us Matḃ·viij·Dico aūt vobis q̄ multi ab oziēte & occidēte veient & recūbent cum Abzaham Yſaac & Iacob ī regno celoz⁹. Ideo hec hēditas nō eſt ex lege ꝫ ex p̄miſſione q̄ cum fuerit merito fidei xp̄o p̄miſſi. qz illam re p̄miſſionē habz iam abzahā & nō habz eā ex lege qz diu añ legem fuit moztu⁹·ergo habz eam ꝑ p̄miſſionē·ergo cū p̄miſſio fuerit facta & iurata vt p̄dictū eſt merito fidei·ſequit̄ q̄ fides xp̄i eſt ſumme ſtabilitatis & ſtabilioz lege moiſi cū illa ſit euacuata ꝑ ſemē p̄miſſū. Hec oīa pulcherrime poſt paul⁹ ap̄l⁹ ad gala·iij·Hec au tē dico vob̄ teſtamentū ꝓfirmatū a deo q̄ poſt·cccc·&·xxx·ānos facta ē lex nō irritum facit ad euacuandā p̄miſſionē·nam ſi ex lege hēditas iā nō ex p̄miſſioē Abzahe aūt per repzomiſſionē donauit de⁹· qō ſic explicat̄. Hoc aūt·i·p̄miſſioēz abzahe factā·dico·i·affirmo teſtamentū ꝓfirmatū a deo etiā ꝑ iuramēta·qō ſcz teſtamētū poſt·cccc·xxx· ānos poſt q̄s ſupple facta eſt lex·nō irritū facit·i·nō euacuat·qō q̄ dem facēt ſi ꝑ eam dareť b̄ndictio·non ergo lex irritū facit· ꝓpoſitū teſtamentū ad euacuandū·i· vt euacuet p̄miſſioz ſupple abzahe factā. non igit̄ ꝑ legē b̄ndictio eſt qz data eſt lex poſt multū tpus a p̄miſſione facta·q̄ quidē p̄miſſio nō dixit q̄ ꝑ legem eēt p̄miſſio ꝫ ꝑ ſemen. Si em̄ ex lege eſſet hēditas non eēt ex p̄miſſione & tūc Abzaham nō habēt eam qō eſt falſū vt ſup̄ dcm̄·ꝓpter qō dicit ap̄l⁹. Lex non euacuat p̄miſſionē Nā ſi ex lege hēditas qō oporteēt ſi lex euacuaret p̄miſſionē iā non eēt ſupple hēditas ex p̄miſſione qō ꝓbat dicēs·Abzahe aūt donauit de⁹ ſupple iſtā hēditatē ꝑ repzomiſſionē. Conſtat em̄ q̄ Abzaham iā habz eam:& nō habz eā ex lege·q̄ diu ante legē fuit moztu⁹·ergo habz eam ꝑ p̄miſſionē. Ergo cū p̄miſſio fuerit facta merito fidei ſequit̄ q̄ fides xp̄i p̄miſſi ē ſūme ſtabilitatis & ſtabilioz lege moiſi. Hec veritas tanq̄z vna pulchzima flos colligit̄ ex ꝓpoſitis vobis ap̄li· quaſi ex q̄dam areola aromatū & ꝓpt̄ea fideles xp̄iani confitent̄ fidem xp̄i ſtabiliſſimā & legemoyſi ſtabilioz̄. Q̄ fides xp̄i ē lege

Quare ꝓ moysi nobilior & ꝑfectior articulus est ꝙ fides xp̃i est lege moysi nobilior & perfectior. Ad cui⁹ euidentiã q̃tuor sũt notãda. Primũ ꝙ q̃uis lex moisi nõ sit effectiua iusticie nec meritoria bñdictõis glorie. nõ en̄ frustra fuit data. Fuit en̄ data ꝓpter q̃tuor causas q̃s breuit glo. tangit. Prima ꝓpter pcti ꝓhibicõez vt saltẽ timore pene hoies cessarẽt trãsgredi vt hec tandẽ facerẽt voluntate. Secũda ꝓpter ꝓfectũ erudicõem & dispositõz vt sez ꝑ legẽ morbũ suũ agnoscerẽt de cui⁹ ignorãtia in lege nãte q̃uictus erat vt sez populũ dei eruditẽs ipm dignũ faceret ad pcipiendũ ꝓmissionẽ q̃ est xp̃us Tercia ꝓpter remedij flagitacõz vt sez homo supbe in suis viribꝫ fidens p̃cepta acciper. in quibꝫ deficiẽs factus ꝓuaricator liberatorẽ saluatorẽq̃z requirẽt. Data ẽ en̄ lex vt dicit Aug⁹. vt cernix supborꝝ ꝺ tm̄ sibi erogabãt vt liberũ arbitriũ sibi putarẽt ad iusticiã sufficẽ quos cũ lex trãsgredi faceret humiliarẽt & sic medic⁹ optaretur Quarta ꝓpter futurorꝝ sigmficacõz. Legalia en̄ fuerũt quedã vmbra futurarẽ sigficãs. quedãq̃ figura futurã veritatẽ ꝑsignans vt infra videbit. Secũdo notandum ꝙ lex fuit ordinata. i. ordinabilit angelorũ mĩsterio data & bñ ordinabilit. qz inẽ Abraham & xp̃m. inter ꝓmissionẽ & semen. inẽ tpus legis nãte & tpus gracie Magno en̄ ꝺsilio factũ est vt non statim post hoĩs casum veniret mediator. ꝛ ꝙ ꝑmo huãnũ genus quincẽtur de ignorãtia tpe legis nãte q̃ nec morbi nec medici claram noticiã dabat. nec ad ista hõ ex suis nãlibus attingẽ valebat. Demũ quincerecetur de impotencia legis scripte quã homo vtute ꝓpria huare non potuit nec ipa dabat adiutricẽ grãm ad seruandũ vt ꝓpter ista duo sez ignorantiã & impotẽciã cogerẽt saluatorẽ petẽ nec xp̃i aduentũ supfluum iudicaret. Multiplicate sũt ĩfirmitates hoĩm conẽ quas nec ꝑ legẽ nãte nec ꝑ legem moisi se iuuare poterant. ꝓpter qd̃ acceleraueruit ad medicũ qui veiens tanq̃z alter samaritan⁹ vulnera sanauit lãguidi quẽ sacerdos & leuita. i. vet⁹ lex & sacerdotiũ immisericordit pterãsierãt. qui etiã tanq̃z alter helizeus coaptãt se corpalit puero mortuo sunamitis filio suscitauit eũ quẽ tñ ei⁹ puer cum suo baculo ꝺ designabat legis duriciã nõ potuit suscitare. qui tanq̃z alter angel⁹ descendẽs in piscinã nostre mortalitatis sanauit illũ quẽ inuenit sibi sueq̃ ecclie vnitũ. Qui omꝑs ẽmo dei pris veit in mundũ dum oĩa mediũ silẽtiũ tenerẽt. Primũ silentiũ fuit añ legem scriptã. Secundũ sub lege. Terciũ ĩ gloria Primũ fuit ignorãtia lãguoris. Secũdũ desperacõ curacõis. Terciũ adepcõ sanitatis. Ante legẽ en̄ homo morbũ suũ nõ cognoscebat ꝺeo silebat nec remediũ querebat. Lex añt oñdit languidis vulnera. & ideo data lege mox fuit ruptũ silentiũ & ceperũt egri petẽ remediũ. Sed qz lex q̃uis erat nec auxiliũ cõferebat ꝑ diutnos clamores fatigati hoĩes. & de salute desperãtes cessauerũt loqui & sic subsecutũ est silentiũ secundũ. Et tũc omꝑs ẽmo pris venit ĩ mundũ. Samaritan⁹ approꝑauit ad vulneratũ angel⁹ magni cõsilij in piscinã descẽdit & helizeus ad suscitandũ mortuũ accessit. i. summi regis fili⁹ descendit de eq̃litate pris ad patibulum crucis & de sede pris ad officiua pcti. de lumĩe celi ad tenebras mũdi & inferni. & veniẽs locut⁹ est pacẽ dedit grãm ꝓposuit misericordiã ꝓmisit veiam. & ita rupto silẽtio ceperũt egri magnis clamoribꝫ flagitare remediũ & accelerare ad medicũ ꝑ quẽ vulnera sanarenẽ morbꝫ curarẽt recepta vero sanitate & donata immortalitatis felicitate. nichil vltra restabit petendũ. & tũc erit terciũ bẽm silentiũ ordinabilit. Ergo & magno dei cõsilio data est lex. sez inẽ abrahã & xp̃m. inẽ ꝓmissionẽ & semẽ ꝓmissum. inẽ tpus legis nãte & tpus legis gr̃e. inẽ ꝓmũ silentiũ & terciũ. Q̃n en̄ data fuit lex cepit frangi ꝓmũ silentiũ ipa añt manente fuit secundũ silentiũ. & tũc veiente medico ruptoq̃z secũdo silẽtio. tciũ hoĩes optauerẽt. Tercio notandũ est ꝙ q̃n lex fuit data fuit posita in ptãte hui⁹ ꝺ ventur⁹ erat verus mediator vt staret q̃ꝺiu ipe vellet. & q̃n vellet cessaret. Ipe aũt voluit ꝙ cessaret q̃n ipe veit & tñ ver⁹ mediator fuit. Exquo patet ꝙ conẽ mediatorẽ

faciũt ꝙ legem cum euãgelio obſeruare vo
lũt. Ex ꝙ vlteri⁹ patz ocluſio in tẽta ꝙ fi=
des euãgelij ſine xp̃i non ſolũ eſt lege moi
ſi antiquio⁹ & ſtabilio⁹ ꝫ etiã pfectio⁹ · qz
ip̃am euacuat · ſicut illud qꝺ pfectũ ẽ eua
cuat qꝺ ex parte eſt. Cum em̃ veĩt media=
to⁹ & legẽ euangelicã ſtatuit voluit ꝙ ceſ
ſaret lex moſaica ꝓpter ſuã imꝑfectõnem
& hoc ip̃e facẽ potuit qz in ei⁹ ptãte tanq̃z
veri dn̄i poſita fuit. Quarto notandũ ꝙ
hic mediato⁹ nõ eſt vni⁹ nat̃e ꝫ duplicis.
Eſt em̃ gigas gemĩe ſbe ſcz dine & hum̃ane
Ip̃e igit̃ cũ ſit de⁹ & hõ int̃ hoĩes & deum
mediat. Dũ hoĩes ꝺ a deo receſſerãt p ſe re
cõſiliat ip̃e vt de⁹ oĩa cauit · ꝫ inq̃ntũ de⁹
nõ oĩa rec̃auit. Et ip̃e inq̃ntũ de⁹ eſt cum
p̃re & ſcõ ſpũ vn⁹ de⁹ qz nõ ſũt pl'es dij ꝫ
vn⁹ deus. Ex ꝺ patet ꝙ hic mediato⁹ nõ ẽ
federato⁹ vni⁹ ꝑtis tm̃ ſed duarũ ꝑtiũ ſcz
dei & hoĩs · & pz etiã ꝙ inq̃ntũ de⁹ nõ eſt
ꝓpe mediato⁹ int̃ deũ & hoĩes ꝫ inq̃ntũ hõ
Inq̃ntũ em̃ deus nõ eſt medi⁹ ꝫ equal' deo
p̃ri. Itẽ iſte mediato⁹ nõ eſt arbiter vni⁹
pp'li ꝫ duo⁹ſ ſcz iudeo⁹ſ & gentiliũ · ꝺs tã=
q̃z duos pietes eccĩe ĩ ſe angulari lapide co
pulauerit vtriuſq̃z pp'li euacuãs ritũ ergo
qui obſeruãt legalia xp̃m nõ vt mediato
rem recipiũt · qz ip̃m videnẽ aſſerẽ media
torẽ tm̃ iudeo⁹ſ qꝺ eẽ non pt̃ · qz mediato⁹
nõ eſt niſi duo⁹ũ populo⁹ſ. Ergo ꝺ ex cir=
cũciſione vel ꝑpucio ad fidẽ uerſi ſũt ma
neãt ſicut ſũt nec curẽt circũciſi de ꝑpucio
nec ꝑpuciati de circũciſione · qz vt dicit̃ ad
gala · vltio · In vero mediatore ih̃u xp̃o ·
neq̃ circũciſio aliq̃d valet neq̃ ꝑpuciũ ſed
noua creat̃a. Hec q̃tuo⁹ notabilia patent
ex intencõne apl'i ad gal' · vbi ſup̃ vbi ſic
dicit · ꝺ igit̃ lex ꝓpter trãſgreſſionẽ poſi=
ta eſt · donec veĩet ſemẽ cui ꝓmiſerat ordi
nata p angelos in manu mediatoris · me=
diato⁹ aũt vni⁹ nõ eſt · de⁹ aũt vn⁹ eſt. q̃
lr̃a breuit̃ ſic exponit̃. Quid igit̃ lex · i · ad
ꝺ ꝓpoſt · exq̃ ſicut dn̄m ẽ in p̃cedẽti artic'o
n̄ euacuat ꝓmiſſionẽ nec ẽ ex ip̃a hẽditas
Rn̄det apl'⁹ ꝙ int̃ ceẽa ad q̃ ꝓpoſt ꝓp̃t trãſ
gſſores ſupple puñendos & flagellãdos · po
ſita ẽ q̃ ſupple ſtare debuit donec veĩret ſe=
men · i · xp̃c · cui · i · p quẽ ꝓmiſerat ſupple
de⁹ · vl' ſm glo · cui · i · de q̃ danꝺã oĩb⁹ gen
tib⁹ nõ ſolũ iudeis gr̃e & gl'e bñdictõz lex
dico ordĩata · i · ordĩabilit̃ data eo modo q̃
dcm̃ ẽ ꝑ angelos · i · ad lr̃az p mĩſteriũ an=
gelo⁹ſ q̃m pſona dei apparebant moiſi &
ei loquebanẽ · vl' p ãgelos dic̃ glo · i · p mo
iſen & aaron qui tanq̃z ãgeli erãt ydonei
dei mĩſtri · lex dico poĩta & ordĩabilit̃ da
ta ĩ manũ · i · ĩ ptãte & volũtate mediato=
ris · i · hui⁹ q̃ int̃ deũ & hoĩes & ãgelos in
ter duos pp'los ſcz iudaicũ & gentilẽ erat
ventur⁹ mediato⁹ · poſita dico & ordĩata
fuit ĩ manũ mediatoris vt videlz ſtaret q̃z
diu ip̃e vellz & q̃m vellet ceſſarz · voluit aũt
ꝙ ceſſarz q̃m veĩt & q̃m int̃ deũ & hoĩes int̃
gẽtiles & iudeos ver⁹ mediato⁹ fuit · & di
co ꝙ mediato⁹ fuit int̃ deũ & hoĩes & int̃
diuſo⁹ſ ritũ hoĩes · qꝺ quidẽ eſt ntãm qz
ſequit̃ mediato⁹ vni⁹ nõ ẽ nec arbit̃ vni⁹
tm̃ ꝫ duo⁹ſ ſcz dei & hoĩs · ꝫ non vni⁹ pp'li
tm̃ ꝫ duo⁹ſ vt dcm̃ ẽ. Quãuis aũt iſte medi
ato⁹ inq̃ntũ hõ mediato⁹ ſit duo⁹ſ inq̃ntũ
tm̃ de⁹ ẽ vn⁹ cũ p̃re & ſpũ ſcõ qz vt dic̃ de
us aũt vn⁹ ẽ · vl' poſſz hic dici ſm glo · qz
ꝺ⁹ hic mediato⁹ int̃ deũ & hoĩes & int̃ hõ
miẽs & hoĩes · nõ int̃ deũ & deũ qz nõ ſũt
pl'es dij ꝫ de⁹ int̃ vn⁹ ẽ. Ex p̃dictis oĩb⁹
q̃ſi ex quadã areola apl'⁹ intẽdit elicẽ treſ
ocluſiones. Prima ẽ ꝙ ĩ aduẽtu mediatoris
fuit lex moiſi euacuata qz ĩ manũ ſua fuit
poſita & ĩ ſua oĩmoda ptãte ſic dcm̃ eſt.
Secũda ocluſio ẽ ꝙ ꝺ cũ euãgelio obſeruãt
legalia otra mediatorẽ faciũt ꝺ ĩ aduẽtu
ſuo legez adĩpleuit dãdo ſibi ſinẽ ymo nec
ip̃m vt mediatorẽ recipiũt qz fco ſuo vitẽ
tur aſtruẽ ip̃m nõ eẽ arbitrũ nec federato
rem n̄ tm̃ iudeo⁹ſ. Tercia ocluſio ẽ ꝙ fides
xp̃i ẽ oĩno pfectio⁹ vl' nobilio⁹ lege moiſi

Q fides xp̃i eſt lege moyſi vtilio⁹ ·

Vnde⁹ articul⁹ ẽ ꝙ fides ih̃u xp̃i
eſt lege moiſi vtilio⁹ hoc colligit̃
ex vbis apl'i ĩfra capitulo ſup̃ocõ
q̃ſi ex quadã aromatũ areola vbi ꝺſequẽ=
ter dic̃ ſic lex ergo aduſus ꝓmiſſa dei · Ab
ſit. Si em̃ data eſſet lex q̃ poſſet verificare
vere ex lege eẽt iuſticia · ſed concluſit ſcri
ptura oĩa ſub pcõo · vt ꝓmiſſio ex fide ih̃e
ſu xp̃i daret̃ credẽtib⁹. Hic ſunt duo notã
da. Primũ eſt ꝙ ꝑ legem nunq̃z fuit vita
aĩe cui⁹ rõ ſepe dicta eſt qz eius ſacramẽta

non afferebāt grām & sic non prestabāt aīe vitā. Secundū est qp circūcisio nō fuit ex lege sed ex pribus vt saluator dicit in joh̄e·diu eñ añ legem fuit circūcisio instituta. Dicendū ē etiā qp ex circūcisione nūq̄z fuit pfecta vita·qz nunq̄z potuit introducē hoīes vbi est pfectio vite. Vñ jacob dixit circūcisus gen·xxxviij· descendā in infernū lugēs filiū meum·& dauid circūcisus dicit p̄s·xxvij· Assimulabor descēdē tibus in lacum. Item p legē moisi nunq̄z fuit pfecta iustitia. Hec enī dicit apl'us ad romanos·iij·ex opibus legis nō iustificatur oīs caro·& illud ex p̄mo sequit̄ si' eñ p legē esz vera vita· ac p hec & vera iustitia q̄ ducit ad regnū in q̄ est pfectio vite ad romanos·iij· Iusticia dei est p fidē ih̄e su xp̄i sup omēs q̄ credūt in eum. Est ergo fides ih̄u xp̄i lege vtilior & ꝓterea dicit apl'us. Lex igit̄ aduersus p̄missa dei q̄si dicat· exquo euacuata est qñ impleri cepit p̄missio nūq̄z aduersar̄ dīne p̄missioni·Absit. Non eñ est inimica sz ꝺsentanea dīnis p̄missis. Verum est tñ qp fides cui⁹ merito fuit p̄missio ē vtilior & efficacior lege qđ p̄batur·quia lex nunq̄z potuit vinificare nec iustificare. Si eñ data eēt lex q̄ posset vinificare·i·vitā spūalē afferre·vere supple & nō op̄iatiue·ex lege·i· ex opibꝰ legis eēt iusticia qđ tñ verum nō est. Sz cōcluſit scripta·i·lex scripta cōcluſit·i·clausa reliquit oīa·i·omēs hoīes tam iudeos q̄z gētiles sub pcō·neminē eñ a pcō carere potuit expedire·vel concluſit·i·clausa demōstrauit eē p legem eñ cognicio pcī ad romanos·iij·que quidē p̄uidētia factum ē vt p̄missio vite sz & iusticie & b̄ndictōnis eēnt ex fide ih̄u xp̄i non ex lege supple moysi· p̄missio dico·i·res p̄missa dareī credētibꝰ supple in xp̄m. Patz igit̄ ex predictis clarissime qp fides ih̄u xp̄i est antiq̄or stabilior nobilior & multo vtilior lege moysi. Et qz tam altissime extollit̄ fides ih̄u xp̄i sup̄ legē moysi·multū debēt gaudere xp̄iani filij eccl'ie de fidei suscepcōne· multūq̄ debēt aīari ad fidei p̄missionē & ad fidē p̄opa p̄bacōz & pfectionē ac defēsionē·cū ex eadē excellētior sit religio xp̄iana oī alia gente tociꝰ vniuersi qđ ꝓter catholicoz consolacōez ex tribꝰ intēdo declarare. ¶ Primo ex pte p̄ris & mr̄is. O fidel' xp̄iane·p̄ tuꝰ est ih̄us xp̄us·sicut ex ꝓphetatibꝰ veri p̄ris declarat̄. Sūt ei veri p̄ris ꝺicōnes. Quarū p̄ma est·qp p̄ naturaliē appetit filios gn̄are·desiderat eñ spēm multiplicare ī filijs. Vñ Aristotiles ij·de aīa tractans de virtute gn̄atiua dicit Naturalissimū est oī nate viuēti gn̄are sibi simile sequiē vt eē ꝺinoz immortale participem⁹. Sic xp̄us nos appetit in fide sua spūaliē gn̄are·vt eē dei immortale p̄cipemus. Et ideo dedit eis ptātē filios dei fieri his⁹ q̄ credūt in noīe eius·i·in re noīs eius. Quo ꝺrdine filij dei fiant & qñō hec gn̄acio nobilissima distīguat̄ a carnali sb̄dit·q̄ non ex sanguīnibus·sz feie q̄si matie & viri quasi formatiui. In q̄ hūanam generacōz b̄m materiā & b̄m modū gn̄andi miseram oñdit. Deo ex deo nati sunt·ecce gn̄atio & natiuitas spūalis. Vt aūt securē crepam⁹ hāc excellentiā sz hoīez nasci ex deo subdit deum nasci ex hoīe. Ex hac eñ susceptcōne infirmitatis sanat̄ nr̄a infirmitas vt possim⁹ dij vel filij dei fieri & hoc est·et verbū caro factū est· qđ supius erat inferi⁹ descendit. Quid ergo mirū si qđ inferi⁹ erat in id qđ supius erat ascendit qz si de⁹ factus est homo·credi debz qp homo fiat de⁹·& si de⁹ homo veīt in mundū qp homo fact⁹ de⁹ ascendat in celū·hec oīa in glosa. Secūda cōdicō veri p̄ris est qp desiderat filios multiplicare. Ita & xp̄c desiderat nos in fide multiplicare qz vult omēs hoīes saluos fieri & in agnicōnē veritatis sz sue fidei venire vt patz īfra ad thimo·ij. Deo hāc multiplicacōz filioz nō appetit ih̄us ꝓpter defectibilitatē sue nature sicut est ī puro hoīe qui qz nō potest ꝑmanē in seip̄o cum sit corruptibil' desiderat qp cōseruet̄ in suo simili & sic ꝓpetuet̄ gn̄atio. Sz vult ih̄us xp̄us p̄ in hāc ml'tiplicacōz filioz ꝓpter bonitatē suā quam vult q̄ntum in se est cōicare oīb⁹. Tercia ꝺicio veri p̄ris est qp ad filioz gn̄acōz trās fūdit de sua suba suam natam speci=ficā tñ non minuit. Sic dei filiꝰ ih̄us xp̄c vt & nos filios dei facet sine sui dīne nate mīoracōe seip̄m nob̄ dedit. Quarta ꝺicō

verí pr̃is est ꝙ filios tenerrime diligit · vñ
sepe sibiꝑi necessaria sb̃erabit vt filios su
os pascat · sic xp̃us vt dicit apl'us · ij · ad
cozimeth̃ · viij · cum eẽt diues factus est ege
nus ꝓter nos · & maxĩe pr̃ illũ filiũ dili=
git quẽ sibi magis sil'e cõspicit & in ip̃m
se imitatiõ figure ostendit. qz vbi amoz ibi
oculꝰ. Sic xp̃us magis eũ diligit ꝙ ei per
similitudiẽz gr̃e magis approp̃iquat. Hic
diligenẽ attẽde ꝙ q̃zuis gn̄aliẽ omẽs xp̃ia
ni filij dei noiẽnt̃ ex eo ꝙ credũt ih̃m cri=
stũ esse verũ filiũ dei sicut dn̄m ẽ. illi tamẽ
ꝓprie ymo illi soli possũt dici filij dei · qui
bus dicẽ potest xp̃us · hic est filiꝰ meꝰ dile=
ctꝰ in q̃ michi bñ cõplacuit · Matth̃ · iij ·
Isti sũt illi ꝙ non solũ ozе se ostitenẽ xp̃ia=
nos · ꝫ cozde credũt & opibus oñdũt. De
malis autẽ xp̃ianis quales inẽ ceꝛos sunt
illi · ꝙ obseruãt legalia cum euãgelio con=
q̃riẽ xp̃us dicẽs · filios enutrиui & exalta=
ui ip̃i aũt spreuerũt me · ysa · ꝑmo · Qui
em̃ deberẽt eẽ filij xp̃i sũt hostes xp̃i. Et sic
patet diꝫtas religioĩs xp̃iane ex ꝑte p̃ris
ꝙ est ih̃us xp̃us deꝰ & homo habẽs ꝺoicõ=
nes veri p̃ris. Ostendit etiã diꝫtas religi
onis xp̃iane ex ꝑte mr̃is · ꝫ dicẽs q̃ est ista
mr̃ nr̃a. Rñdet apl'us ꝙ illa q̃ surs̃um est
jh̃rlm est mr̃ nr̃a ad gala · iiij · qꝺ vt intel
ligere valeamꝰ recitat seneca libꝛo · iiij · de
claracõnũ · declaracõne secũda · de quodaz
ꝙ mortua vxore q̃ in partu pierat statim
duxit aliã · & puerꝫ ꝑme misit ad alendũ
ad villã quandã extra ciuitatẽ · & ex alia
vxore statim aliũ habuit quem misit etiã
ad villã eodẽ mõ alendũ cum ꝑmo. Post
multũ vero tꝑis redierũt pueri ꝓ oĩa si=
miles. Licꝫ em̃ secundꝰ esset miꝺris etatis
q̃z ꝑmꝰ qz forte vmꝰ ãm · nichilomiꝰ tam̃
tãtus erat secundꝰ q̃ntus erat ꝑmꝰ sicut
multociẽs accidit · & forte vterq̃ p̃rizabat
in coꝛpe & facie. q̃rente aũt mat̃ quis eoꝝ
eẽt filiꝰ suus noluit ei dicẽ pr̃ · & ideo ipa
flẽre & filij videtes mr̃ez sue nouercã flen
tem · flebant & forte vẽq̃ ipoꝝ timebat ne
eẽt p̃uignꝰ: quos pr̃ alloquit̃ dicẽs. Quid
fletis o pueri non opoꝛtz timẽ nouercã · li
tes sunt inẽ me & vxorẽ nõ inẽ uos dimit
tatis eam facẽ mecũ qz nõ iudicaui ꝙs eẽt
filiꝰ suus dubitãs ꝙ si sciret nõ hr̃et curã
nisi de filio suo & nõ de filio alterí⁹ mr̃is.
Itaq̃ sic remanẽre in dubio curaz gerebat
vtriusq̃ equalẽ. Spũaliẽ ꝓ istũ pr̃m ītel
ligimꝰ xp̃m qui habz duos filios vnũ de
mr̃e mortua ī ꝑtu hec est mala conscia q̃
cõcepit doloꝛẽ & pepit iniquitatẽ · ps. ix ·
q̃ in partu mortẽ · gen̄ · xxxv · cũ ꝑturiret
Rachel ob difficultatẽ partꝰ piditaretur
pepit filiũ noĩe benoym · q̃ in nr̃a ligua
sonat p̃ncipiũ doloꝛis mei · p̃s · ibi dolo=
res vt ꝑturiẽtes. Alia vxoꝛ est ꝺscia bona
q̃ habz filiũ sez iustũ & bonũ virũ q̃ a deo
in villa ist̃i⁹ mũdi equaliẽ mutiẽ cũ ma
lo. Matth̃ · v · pluit sup iustos & iniustos
& solẽ suũ oziri facit sup bonos & malos
& ambo sunt in eccia q̃ est nouerca malo=
rũ & mr̃ bonoꝝ · tñ ignoꝛat q̃s sit suꝰ fili
us vel p̃uignꝰ · q̃s sit iustus vl' iniustꝰ ex
plicite ī gr̃a dei · qz vt h̃etur ecciastici · ix ·
Nemo scit vtrũ amoze vl' odio dignꝰ sit ·
ploꝛat ante regem salomonẽ mr̃ · iij · regũ
iij · ve filiũ non mortuũ in pctis ꝫ viuũ ī
gr̃a cognoscat · ꝙ pr̃ nr̃ ihus xp̃us occul=
tat ne pcꝛa sine matrice manea & mr̃e ·
Rixanẽ filij quos pr̃ ꝺsolatur qz ꝑ maio
ri vtilitate vtriusq̃ ptis facit qz boni per
admixtionẽ malozũ sunt in maiozi meri=
to · & mali ꝺicꝰ p̃nt ꝺuerti qz ꝺm Augꝰ.
malꝰ ideo viuit vt vl' corrigat vel vt per
eum bonꝰ exerceat̃. Sic ergo ista mr̃ nr̃a
eccia catholica equalr̃ in p̃nti nos mutit
& miro amoze filios suos amat dicẽs ysa.
xlix. Nũquid obliuisci pt̃ mr̃ ifantẽ suũ
vt n̄ misereat̃ filio vteri sui · & si illa obli
ta fuerit ego autẽ non obliuiscar tui. Ecce
ergo excellentiã nr̃am ex ꝑte mr̃is · qz nõ
sumꝰ ancille filij ꝫ libere · ad gal' · iiij · Hec
mr̃ qñ erũt ꝺplete inq̃tates amoꝛeoꝝ. &
augmẽtata vsq̃ ad messem frumẽta · i · vir=
tutes bonoꝝ tũ · maĩfeste ꝺgnoscet quis ẽ
filiꝰ suꝰ legittimꝰ · i · ꝓpl'us xp̃ianꝰ · qz tũc
sentẽciabit verꝰ salomõ · i · ih̃us xp̃us oñ=
dẽdo mr̃ez nr̃am · & filiũ dicẽs angel' suis
illud · iij · regũ · iij · Date huic ifantẽ viuũ
hec est em̃ mr̃ ei⁹ · hec est q̃ surs̃ũ est ih̃rlm
q̃ est mr̃ nr̃a · & sic patz excellẽtia religio=
nis xp̃iane ex ꝑte p̃ris & mr̃is. Secũdo
oñdit̃ diꝫtas religioĩs xp̃iane ex ꝑte hẽdi
tatis quia sibi debeẽ supma hereditas · cui

nulla ſimilis excogitari poteſt exq̄ arguit̄ nobilitas hēdis· hāc aūt hēditatē nobis inſinuat bt̄us Paul⁹ ad roma·viij·ſi filij & hēdes·heredes qui dez dei·i·viſioīs dīme in q̄ oſiſtit bt̄udo q̄ eſt ſtat⁹ oīm bonoz aggregacōne pfectus ſm Boetiū· Coheredes aūt xp̄i·i·ſiml' hēdes cum xp̄o cui⁹ hēditas eſt eē glorioſū in corpe & aīa ita & omēs filij ſui erūt glorioſi cum eo ī corpe & aīa. Nec voluit p̄ nr̄ xp̄us q̄ ſua ecc̄a habitacō vocaret̄ ſinagoga ſed ecc̄ia dicēs petro ſup hāc petrā edificabo ecc̄iam meā Matb·vj·qđ duplici rōne factū eſt. Prima vt fiēt diſtinctō inter iudeos & xp̄ianos. Non em̄ videbat̄ rōnabile vt loc⁹ ſi ue habitacō xp̄i vbi ſuos filios debz hēditare noīe iudaico noīaret̄. Secunda rō eſt ꝓprietas vocabuloz q̄ ſicut ſinagoga ḡce aggregacō dr latine. Sic ecc̄ia grece latine ꝙuocacō dr· & q̄ xp̄iani ꝙuocati ſunt iō a ꝙuocacōe ecc̄ia dicta eſt. Congregacō em̄ eſt pecoz & beſtiarū· cōuocacō vero hoīm & ſm hoc iudei & quecūq̄ alia hoīm congregacō q̄les ſunt ſarraceni beſtijs ꝙparāt̄ xp̄iani vero hoībus. Quāta ergo ē differē cia beſtiaz ad homīes· tāta eſt iudeoz & alioz infideliū ad xp̄ianos q̄ illi ḡregāt̄ur· illi cōuocant̄ vt notat bt̄us yſider⁹· xi·ethimo. In illa ergo celeſti habitacōne ſcilicz ecc̄ia triūphanti hēditas illa btifica ꝓp̄ter dabit̄ xp̄iano. Et nota q̄ gloria celeſtis q̄ eſt illa hēditas ex ꝓprietate nat̄ali nulli debet̄ niſi ſoli deo· hoībus aūt ex cōditiōne nat̄ali debet̄ ſolū ira gen̄·ij·Formauit de⁹ hoīem de limo re·qđ ꝙfirmans dauid dic̄·celū celi dño·i·gloria celi dño· terrā aūt dedit filijs hoīm. Si ergo gloria ex ꝙditiōne nat̄ali nulli debet̄ niſi ſoli deo· qm̄o ergo ꝓp̄ter xp̄iano dat̄ hēditate. Reſpondeo q̄ ex ſola dei ꝓmiſſione·q̄ ſi de⁹ eam ꝓmiſit alicui cū non poſſit mentiri nec falli ſi ꝓmiſit certiſſime dabit. Modo videam⁹ cui ꝓmiſit ꝓp̄ter illā· non iudeis cum nō poſſint oīndere in tota lege moiſi q̄ de⁹ eis ꝓmiſit gloriā paradiſi. Nec Agarenis quibꝫ ꝓmiſit machomet⁹ gloriam porcoz & azinoz vt videbit̄ libro quarto Sed ſolis xp̄ianis de⁹ ꝓmiſit gloriā ſuā· qđ pulchrime declarat ſcūs vincenci⁹ in quodā ſmone ꝓ ſimilitudinē regis hūtis vnicā filiā dilectiſſimā q̄ cōduxit tres ſeruos· vni ꝓmiſit optimā ꝓmiſſionē· alteri·xij·aureos pluresq̄ pecuñas· ēcio uo ꝓ miſit filiā cū regno ſi bñ ſibi ꝙuiret. Mō q̄ rit̄ cui debeb̄ iſtoz filia regis & q̄s poterit legittīe eam petēre cereū eſt q̄ nec ꝑm⁹ nec ſecund⁹: ſed terci⁹ ex ꝓmiſſione· licz nō ſit dign⁹ eā hr̄e· tñ q̄ ſibi rex ꝓmiſit pt̄ eaz petē. Ita in ꝓpoſito Iſte rex nob̄ eſt ille de q̄ apoc̄·xix·rex regum & dñs dñantiū & vocabit̄ nom̄ ei⁹ verbū dei· Filia pulchra quā habz eſt gloria celeſtis· ita ē pulchra ſm aug⁹· q̄ ſi nō licz ibi ſtare niſi vnius diei moza immūerabiles āni hui⁹ vite plēi delicijs ꝙtempnarent̄· iſte rex ꝙduxit tres ſuos ſcz pp'os. Primo populū iudaicum in exitu egipti & in monte ſinai Moyſes fuit curſoz & notari⁹ hui⁹ cōductoris· & iſti pp'o ꝓmiſit ꝓmiſſionē. Ecce q̄d dicit inſtrumētū ſi in p̄ceptis meis ambulaueritis & mandata mea cuſtodieritis dabo] vobis ꝛc̄· leuit̄·xxvj·& deutro·xviij·vbi nichil explicat̄ niſi ꝓmiſſio bonoz tpalium vide ibi. Q̄n ergo iudeus moriēt licet ſuauerit legē moiſi totaliē & vixerit ī illa ſciſſime ſi dici pt̄ non pt̄ a deo petē gloriā paradiſi· q̄ rñderet ſibi de⁹. O miſer tu petis filiā meā & nunq̄ non ſolui iā tibi q̄d ꝓmiſi·& ſic ꝙſequent̄ pcipit̄ iud⁹ in īferno. Tercio duxit agarenoz. Et licz vn⁹ agaren⁹ vixerit hic beatiſſime & fuit miſericors caſt⁹ ꝛc̄· nō poterit ī morte ſua petē filiam ſummi regis· Videam⁹ pactū q̄d fecit de⁹ cum eis. Ipi em̄ deſcendunt ab Abrahā p hyſmahelē filiū ei⁹· & iō dicūt hyſmahelite· & p agar ancillā iō dicunt agareni· Iudei uo deſcēdūt ab abrahā p ſaram· ideo debēt dici ſarraceni hyſmaheli p̄ri hyſmahelitaz ꝓmiſit de⁹ dicēs Abrahe ſr̄ hyſmahel q̄z audiui te. Ecce bñdicā ei & augebo eum valde·xij·duces gn̄abit ecce·xij·flozeni·& faciā illū creſcē in gentem magnā gen̄·xvij·Iſta ꝓmiſſio eſt iā impleta· vt patz gen̄·xxvj· vbi noīant̄ illi·xij·duces. Q̄n ergo ille agaren⁹ moriēt cur ſi voluerit petē gloriā paradiſi rñdebit̄ a vt iudeo & ſic picit̄ in infernū. Modo videam⁹ q̄d ꝓmiſit pp'o xp̄iano nō bona

tpalia ymo dic̃ q̄ despiciam⁹ illa · & vule q̄ habeam⁹ hic labores ifirmitates & miserias. Ez si bn̄ seruuim⁹ sibi p̄mittit nobis dare filiā suā cū regno suo q̄uor euāgeliste q̄si q̄uor notarij. fecerūt de ista p̄missione instrumētū. Testes sūt · xij · ap̄li & lxxij · discipuli. Ecce clausula instrumēti · qui cūq; fecerit volūtatē p̄is mei q̄ in cel' est ipe merabit ī regnū celor. Math. vij · Et ideo qn̄ xp̄ian⁹ vixit bm volūtatē dei in pacia & bona vita morit̄. Dicit sibi xp̄us quid vis? Rn̄det dn̄e Ego seruus vobis vellē hēditatē quā michi p̄misistis Respice instrumentū licet non sum dign⁹ peto gloriā padisi · tūc xp̄us dat p̄missū scz gloriā suā. Ecce ergo qualr̄ nullus potest hr̄e hēditatē glorie padisi nisi solus popul⁹ xp̄ian⁹ · qz istū pp̄lm elegit de⁹ vt daret filiā suā cū regno · vñ dicit ysa · li · Audite me q̄ seqmī quod iustū est & q̄ritis dn̄m. Attēdite ad petrā vñ excisi estis scz ad xp̄m a q̄ xp̄iani & cauernā laci de q̄ p̄cisi estis · hec est cauerna vulneris lateris. Attēdite ad abrahā p̄trem vr̄m p fidez & ad saram que pepit vos qz vnū vocaui eū scz ad pactū p̄missionis filie & bn̄dixi & multiplicaui eū. ¶ Quarto oñditur dignitas xp̄iane religionis scz eē filiū dei & hēdez ex angelico testimonio qz intelligēs angel⁹ p̄dictā excellentiā non sustinuit a johe adorari · apoc̄ · xix · ait em̄ Iohes. Cecidi ad pedes angeli vt adorarē eū & dixit michi vide ne feceris · cōseru⁹ em̄ tu⁹ sum & fratrū tuor̄ hn̄tiū testimoniū ihu · deū adora. Cecidit johes ad pedes angeli vt adoraret eū non tn̄ sicut creata creatorē · ꝫ sicut seru⁹ vehemenē ac cum seruili sbiectione honorat dn̄m suū creatū. Nempe angelus ī veteri testamento sustinebat sic se ab hoīe adorari · q̄ tn̄ non sustinē hic ymo maifeste p̄hibē videt̄ · ꝑterea sequit̄ & dixit michi vide ne feceris scz talit̄ reuerentiā michi. Cui⁹ causā subdit dicēs · cōseru⁹ tu⁹ sum · i · tecū · & sic̄ tu sum seru⁹ eius dem dei & dn̄i ihu xp̄i. Et ne credat̄ q⁹ respectu soli⁹ johis ꝑter singularē p̄excellētiā eius hic dicēt & non de oībus xp̄ianis q̄ xp̄i sunt serui · iō subdit & frm tuor̄ habentiū testimoniū jhu xp̄i · i · q̄ p̄fecto cor de confitentē ac testificantē ihm xp̄m ee verū deum & dn̄m vniuor̄ atq; hoīm redē prorē & saluatorē. Et iō merito fideles cristiani ofitentē jhm xp̄m verū filiū dei cui⁹ sunt filij p gr̄e adopcōnem · q̄ tam caram mr̄ez dedit eis · & tā excellentē hēditatē p̄mist & oseruos eor angelos fecit · Et sic patz ex p̄dictis · v · artic'is excellētia fidei catholice ac etiā religioīs xp̄iane.

Extus & vltim⁹ articul⁹ ē q⁹ lex moisi iā nō ē lex ꝫ q⁹ cessauit eē lex. Hoc etiā cedit ad ondendū maiorē excellentiā legis noue sū fidei xp̄iane vt ipa sola iā dicat̄ lex dei In p̄nti artic'o erūt q̄uor p̄ncipali ap̄. Prim⁹ erit oñdē qm̄o iudei iā nō hn̄t legē. Secūd⁹ erit oñdē qm̄o p̄p̄ circūcisionē q̄ vtunt̄ iudei sp sunt ī maiori ira dei & abhoīacōe. Tercius erit oñdē qm̄o oīa ī figa dringebāt ill'. Quart⁹ erit oñdē que cūq; erāt sc̄pta de messia vēturo īpleta fuerūt ī xp̄o ihu saluatore nr̄o. Circa p̄mū p̄ctum notādū q⁹ rō fundamētal' q̄re iudei nō hn̄t aliq; legē & q̄re cessauit ea q̄ p̄mo dicebat̄ sua & q̄ erat lex dei quā nō solū licitum erat n̄ solue ꝫ ad obduandā eā obligabant̄ & iā n̄ sē obligati ad duandū ymo obligant̄ ad n̄ duandū · qz cessauit eē lex dei ꝓpria vtute q̄ p̄mo ī ea erat q̄ iō ꝓpria fuit · qz fēa fuit mutacō in sba & nata vitatis quā sig̃ficabat sc̄pta qđ declarat̄ · vij · passibo. Quor p̄m⁹ ē q⁹ lex iudeor ꝑter ea ad q̄ p̄mo obligabant̄ ipi & omes alij hoīes p legē nate sc̄pta nō in tabulis lapideis nec cartis papiri vl' pgameni sed vt hō nō excusat̄ ab ei⁹ obduacōe sc̄pta in cordibo vsq; ad illud tpus erāt cta māda ta p q̄ regi debebāt vsq; ad aduētum mes sie · qz ad hec māvata n̄ erāt obligati alij hoīes quor durāte lege moisi multi fuer̄t salui duando legē nate · sed fuer̄t obligati iudei, de quor semīe erat nascitur⁹ messias q̄z audire debebāt sic̄ moisē · deutro · xviij · & ī q̄ debebat eē bn̄dictō oīm gentiū gen · xxij · q̄ etiā debebat dare testamētū nouū nō sil'e testamēto p̄ori ihere · xxxi · Iterū q̄ debebat eē dux & ꝓceptor gentiū ordīat⁹ p deū q̄ eēt lux eaz ysa · lv · Secūd⁹ passus dependens a p̄mo est q⁹ lex moisi p̄ncipalit̄

attẽdebat aduentũ messie·rõne cuiꝰ elegit deꝰ iudeos ꝑ seipõ populũ peculiarẽ & dedit ei legẽ mandata & sacramẽta vsq; ad tpus correctioĩs posita & ordĩata ad hebre·ix·Item fecit ꝑ eis multa miracula·q; & alia multa nõ fecit nacõibus gentiũ·ꝛ ꝓmisit ꝙ regerentẽ sic gẽtes ꝑ suũ libeꝛ arbitriũ �means ꝙ eis videtur ¶ Terciꝰ passus est ꝙ qñ talẽ diuisionẽ fecit deꝰ scz iudeoꝝ & gentiliũ hñtem ꝓncipiũ in ꝑsona abrahe duo fecit. ꝓmo obliganit se· secũdo dedit signũ ꝓncipale fuit obligacõ quã deꝰ fecit abrahe & alijs pribus ꝙ de semĩe eoꝝ nascẽtur messias ꝙ eos debebat docẽ & dirigẽ eoꝝ opa & eos redimẽ & in sua gcia exaltare sup omẽs gẽtes ꝙ non crederẽt in eum· ¶ Secũdo vt esset notificata dĩa huiꝰ ꝑpli peculiaris ab oĩbus alijs q; ꝑpria dĩa eẽt ꝓncipaliẽ & staret in fide·ꝙ de semĩe abrahe deberꝛ nasci saluatoꝛ mũdi qđ alij ꝑpli exq; eis nõ erat dictũ non credebãt qꝛ fides est ex auditu credẽdo io qđ aliqs audit ꝑpter auctoritatẽ dicẽtis ꝓtelligẽdo ꝙ talis est verax & potẽs facẽ qđ dicit. ¶ Hec fides cum sit vtus nõ coꝛpis ꝛ aĩe ꝑ seipam nõ apparẽs exẽ·dedit deꝰ abrahe circũcisionẽ in signũ ꝙ illi in quibꝰ eẽt crederẽt aduentũ messie sic ꝙ �means ꝙ res ꝑriꝰ est q; signũ eiꝰ ꝑrius ꝓtelligebaẽ eẽ fidẽ in ꝑpl'o iudeoꝝ & consequenẽ circũcisio sic signũ fidei �means qđ legiẽ de abrahã ꝙ ꝓmo credidit mĩsteriũ & postea fuit ei data circũcisio signũ iustitie magne fidei qñ conẽ totã naẽam credidit vbis dei ꝙ sara haberꝛ filiũ de cuiꝰ semĩe nascẽtur ille q; eẽt bñdictio gentiũ ꝑpter qđ abraham dictus fuit ꝑ non solũ iudeoꝝ sed multarũ gentiũ ¶ Quarꝰ passus est ꝙ ad sigficandũ mĩsteria gre ptinẽtia messie · qmo hẽbat eos redimẽ sustinẽdo mortẽ & dando eis graz suã fuerũt ordinata sacrificia & multe cerimoĩe siue ꝑ moisen siue ꝑ dauid & salomonẽ stabilite. ¶ Ideo & de aduẽtu messie & de tpe in q; haberꝛ eẽ · & de opibus q; hẽret facẽ & de alijs rebus q; in tpe debebãt accidẽ non solũ moises ꝛ etiã omẽs ꝑphete locuti sunt ex ptẽ dei ¶ Quũtus passus ex ꝑcedẽtibꝰ pẽdens est ꝙ circũcisio & lex moysi erat sicut vnũ instrumẽtũ obligacõis ĩnẽ deũ & iudeos expꝛesse otinẽs ꝙ deꝰ habebat implere·& illud qđ iudei interea habebãt facẽ videlicz illud qđ ante legẽ facie bãt abrahã ysaac & jacob & alij prẽs sui circũcidẽ se & filios suos in signũ ꝙ de genere iudeoꝝ messias hẽret eẽ. ¶ Item & facẽ sacrificia & cerimoĩas sigficans mĩsteria messie ptinentia & ꝙ omẽs eẽnt in spe sui aduẽtus dispositi ad recipiendũ suam doctrinã & sua mandata & sic fecerũt se dignos ad recipiendũ grãz quã eis habebat dare ¶ Sextus passus est ꝙ means ea q; dicta sunt lex moisi ante aduentũ messie erat vna obligacõ plena & vacua plena figura & vacua res eius· plena ꝓmissione.& vacua ꝓmisso · qꝛ deꝰ ꝓmiserat & nõ dũ impleuerat ꝛ hẽbat implere ꝑ eũ ꝓmissũ in aduẽtu messie.& in signũ ꝙ illud habebat implẽ sicut dictũ est dedit eis circũcisionẽ & alias cerimoĩas·& sacrificia in lege specificata· q; oĩa exq; erãt mãdata seruari sic signa & figuras illiꝰ qđ hẽbat esse in aduẽtu messie erant ordĩata vt fierent tpe certo·ergo añqz implerẽ ꝓdictũ tpus erat ĩ lege vtus obligacõ facta. durãs vsq; ꝓmissum esset impletũ. Vñ qꝛ lex erat vacua & plena requirebat impleri illo q; erat vacua & euacuari illo q; erat pleã means ꝙ est qđcunqz instrumentũ obligacõis ꝑ qđ aliquis ꝓmittit alteri dare ei vl' facere aliqđ magnũ·dꝛ talis obligacõ añqz impleat ꝓmissum est plena & vacua·vacua qꝛ non est adhuc datũ vel factũ qđ ꝓmissum est plena spe & vtute qꝛ talis obligacio dat ius illi cui facta est vt possit petẽ & cõpellere ꝓmittentẽ vel admiꝰ conqri de eo si in tpe qđ assignauit non impleuit ꝓmissum·ita ꝙ quãtũ est vacua ꝓmissio tantũ est plena spe· & veritate & iure ad petendũ & requirẽdũ obligatũ vt impleat ꝓmissum ¶ Septimꝰ passus est ꝙ ꝑdictis intellectis.quicũqz pt ꝑ seipm cognoscere.ꝙ si talis obligatio est vera·ꝙ sub& naẽa veritatis dato ꝙ notificetẽ ꝑ scꝑturã non ẽ in eo qđ est imꝰ·ꝛ quod ꝓncipaliꝰ est in eo qđ est exẽ scz in actu q; transit q; vnꝰ se obligauit alteri· & in actu fucto q; est adimpleri ꝓmissum quãtũ ad ꝓmũ actũ non potest hri mutacõ·qꝛ nec deꝰ cũ

tota sua ptāte potest facē quod ptēritum
fit nō ptēritū · licz potuit facē q nō tran=
firet. Sz exq̄ trāsiuit & iam in se est nichil
& q non trāsierit etiā est nichil . Dicē q
de⁹ potest facē q ptēritū non fit ptēritū
ē tm̄ sic dicē q de⁹ ex nichilo facit nichil
q nullū est · ē possibile · nec potest itelligi
qmo ex nichilo fiat nichil. Et iō exq̄ act⁹
pm⁹ obligacōis iā trāsiuit & ille non pē
mutari q̄ntum ad talē actū obligatio sp
eet vera. Seo q tal' act⁹ fit pncipaliē ppē
id qđ futurū est · qđ est adimpleri ꝓmissū
si obligacō est vera vl' nō attēdit ad secū
dū qđ est finis ipi⁹ videlicz si est impletū
vel nō qđ fuit ꝓmissum qz inq̄ntū nō fue
rit impletū · qz sba & nata obligacōis nō
est mutata licz trāsiuerit tpus semp ma=
net obligacō in sua veritate & firmitate.
ymo plus firmat q̄nto ampli⁹ transit de
tpe in q̄ debebat impleri ꝓmissum · exq̄ il=
li cui fcā fuerat obligacō accrescit plus de
iure & virtute ad illud petendū. Non sic
cerissime est qm̄ realiē fuit solutū ꝓmissū
qz statim ipo fcto sēptura obligacōis ces=
sat esse vera qz iam ē mutata sba & nata
veritatis · impleto qđ in ea pmo erat va=
cuū & euacuato illo q̄ pmo erat plena.
Pmo em̄ erat plena iure & vtute ad pe
tendū ꝓmissū & ad faciēdū res ordīatas
quouscz eet solutū debitū. Sz qm̄ est solu=
tum ꝓmissū scz qđ postq̄z est solutū non
pt̄ iuste petē sic̄ pmo · sic nō potest facere
res ordīatas huari quouscz sit solutū de=
bitū. Et iō potia vtute manet vacua iu=
re q̄ pmo erat plena qz impletū fuit qđ i
ea erat vacuū nō potentib⁹ stare istis du
obꝫ sil' scz q vera obligacō respū vni⁹ &
eiusdē rei sit plena & vacua. Sz q̄ntū im=
pleē ex vna pte tm̄ euacuat ex alēa · vñ si
soluit pars debiti iā deficit sibi ps iuris ·
qđ sibi pmo ptinebat · nō ptēs iuste petē
siue paucū siue muleū qđ iam solutū est ·
Verū tm̄ in sēptura obligacōis nichil mu
tat · qz ipa stante clausa in archa · nec ra=
sa scripta nec cācellata nec scripta in spa=
tulis · solucōne fcā p solū actum solucōis
mutata sba potit veritatē & vtutē suaz q̄
pmo erat in ea · ex q̄ primo erat plena · &
sufficit q ille vl' alter notari⁹ vel sine no=
tario fideles psone dent testiōniū ēe factaz
solucōnem. Et si nō eet q̄ de solucōne fcta
daret testimoniū · sufficit testimoniū: q̄ est
de⁹ cui nichil occultat. ꝓpter qđ soluto iā
debito est falsa illa q̄ pmo erat vere obli=
gacō · qz fuit facta mutacō in sba & nata
i q̄ erat pncipaliē veritas eiusdē. Ex istis
ergo explicatis passibꝫ siue rōibus tā cla=
re sicut sol lucet maīfestat iudeos nō hre
legē aliquā · exq̄ est impletū qđ eis p deum
fuit ꝓmissum scz aduētus messie · ꝓpter qđ
fuit in ea impletū qđ erat vacuū · & eua=
cuatū illud q̄ pmo erat plena. Et istis ter
mīs vsus ē ibus xp̄us · loquēs de ista ma=
teria qm̄ dixit nolite cogitare q ego veni
soluē legē vult dicē frangē eam vel facere
contra eam · nō veni soluē eam sz adimplere
Matth · v · Eisdē vbis vs⁹ ē luce · iiij · qm̄ i si
nagoga nazareth apto p eū li · ysaie · scri=
tura q̄ occurrit in aperiēdo erat Sp̄us dn̄i
sup me ad euāgelizandū paupibus misit
me ꝛc̄ · ysa. lxi · & cum sedissēt & oculi oīm
existentiū i synagoga eēnt intēti ad illud
qđ dicēt dixit. Hodie ē impleta ista sēpta
in auribꝫ vr̄is · qz ipemet erat ille de q̄ loq̄
bat ysaias & sic añq̄z ipe veniret illa scri=
ptura erat vacua · sz qm̄ missus p sp̄m dei
p̄dicabat statū fuit plena & cōpleta · sil'r
dixit petro · qm̄ volēdo eum defendē q nō
capent eum iudei abscidit auriculā vnius
illoz. An putas qz nō possum rogare pa
rē meū & exhibebit michi plusq̄z · xij · le=
gioēs angeloz · qm̄o ergo implebunt scri=
pture · Matth · xxvj · Ite tpe q̄ habuit mo=
ri qz nondū erat impletū dcm̄ dauid · & i
sitī mea potauerūt me aceto · vt adimple
rēt cum dixisset · Sicio · dederūt ei bibē ace
tū felle mixtū · cōsequenē dixit · consuma=
tum est · Iohis · xix · Et post resurrectōem
suā oñsus manibus & pedibꝫ q̄ fuerāt pla=
gata · & latē apto dixit eis · hec sunt verba
q̄ locut⁹ sum vob⁹ qm̄ erā vobiscū q̄ opor=
tebat impleri oīa q̄ erāt scripta i lege mo=
isi & ꝓphetis & psalmis de me · luce vlt̄.
Dixerat eis hec añq̄z vltima vice ascēdēt
in jhr̄lm q̄ implerent sēpture · cum poi=
tozie traderēt pncipibꝫ sacerdotū & scem
pnat⁹ p eos ad mortē · ipi darēt eum gen
tibus vt flagellarēt eum & crucifigerēt &

occideret & qꝑ ipe resurgerz ẽcia die. Ergo exq̃ omẽs iste auctoritates sũt · qꝑ oĩa scripta ĩ lege moisi in ꝓphis & ĩ psalmis cõ plerentur & implerentur in morte & in resurrectõne ihu xpi cum ita qđ est impletũ & plenũ non impleat manifeste intelligi qꝑ scripte vetis testamẽti erat vacue quousqꝫ ꝑ seipm eas implerit jhus xpus · & ꝓter hoc ipe iuste loquebat qñ discipul' suis dixit · qꝑ nõ cogitaret ipm venisse ad soluendũ legẽ · qz non venerat ad faciendũ eam · qꝫ ea ꝫ implendũ eam. Plus est q̃z ceꝯ q̃ nõ intelligit · qꝑ ille q̃ soluit illud ad qđ erat obligatꝯ exq̃ implet obligacõnẽ in q̃ erat vacua qꝑ soluẽdo debitũ frangit obligacõnem · nec facit contra eam · qñ ipe finit compler & pficit finẽ ad quẽ obligatio fuerat fcã. Deo hoc bñ sequit qꝑ exq̃ implet illud soluendo ꝓmissum qꝑ facit ea vacuã iuris & vtutis q̃ illi cui erat facta obligacõ ꝑmo pertinebat etiã si circa ipm ꝑmaneat sẽptura obligacõis sine mutacõne aliq̃ qñ eum ad lram exq̃ soluto debito ẽ mutata sba & nata veritatis q̃ faciebat obligacõz ꝑmo ee verã ¶ Qui attẽte ꝯsiderare voluerit supꝛcãs rõnes dare potit intelligẽ q̃z iniuste vel si dixero insipienẽ nõ mentiar Agareni imponũt fidelibꝫ ihu xpi nõ ee xpianos qz nõ se circũcidũt & qz nõ huãt sabbatũ · & qz nõ faciũt pascha agni sicut fecit ihus xpus · vel qz ꝯmedũt carnes porci qđ ipe nõ fecit · si ꝑbassent qꝑ postq̃z ipe soluit ꝑ eum ꝓmissum ad abrahã & alios pres ipe fecit ꝓicta haberẽt aliquẽ colorẽ ꝫ qꝑ postea non deberet facẽ etiã si grossissum ꝯ eet ingenio quilibz hõ illud pt intelligẽ qꝑ exq̃ ꝓicta & alia multa habebãt cursũ suũ anteq̃z ꝓmissio eet impleta oĩbus ꝯtingentibꝫ iudeis in figurã vt infra videbitur · & sic debebãt dimittẽ ea cũ vitas veniret · sic̃ figura ymagis qñ est iã depicta & finita cessat. Sic ẽ de figura dom9 q̃ cessat qñ ipa est facta. Vñ qz circũcisio & alia plura in magnũ misteriũ ꝑ ipm met deũ erãt data · sic̃ ꝑ pignore quousqꝫ eet solutũ debitum · ipemet q̃ habebat solue eas huanit. Ꝫz si post morte suã qñ dixit · Consumatũ est · vult tñ dicẽ jam sũt repleta oĩa misteria · ipe huauerat qđ ipe huanit antea · sez qꝑ celebrassz pascha agni ordinatũ ipis iudeis in figurã sue mortis q̃ hẽbat fieri & sic de alijs figuris · eoipo qꝑ deberat intelligi deũ non ꝯpleuisse qđ promiserat suis pribus scis priarchis regibꝫ & ꝓphetis · qꝑ hẽbat eos redimẽ & liberare de pte diaboli · & cum eet pteritũ tpus in quo debebat impleri · quid aliud erat huare legẽ moisi sic̃ pus misi dare testiõniũ deũ non ee verum. Exquo in tpe ꝑ eũ assignato non impleuerat ꝑ eũ ꝓmissum. Et qđ plus est · cũ maioꝛ & pncipal' ꝓmissio dei eet qꝑ deꝯ hẽbat filiũ suũ dare in mortẽ ꝑ salute illoꝝ & totiꝯ mũdi · cum ipemet fuisset mortuꝯ dabat vel potat dare testiõniũ qꝑ nõ fuisz mortuꝯ ꝫ qꝑ debebat mori iterũ · & qꝑ vna vice vel plibus admiꝯ quolibz anno semel · sicut summꝯ sacerdoꝯ quolibz ãno intrabat semel in sca scoꝝ cũ sangne sacrificij · figurãdo sacrificiũ quod erat multo maiozis digtatis & excellẽtie cum maiori efficacia & ꝯplemẽto · scificante existẽtes ĩ pcto · q̃z scificaret sanguis hircoꝝ & thauroꝝ · q̃ erãt pncipalia legis mosi sacrificia sigficãtia mortẽ q̃ hẽbat ee filij dei in cruce ꝓter salutẽ totiꝯ mũdi · qꝑ non plibus ꝫ vna vice solũ semel hẽbat ĩ pleri filio dei existẽte vno solo & nõ mlti Et cum ipe eet homo natꝯ de gne iudeorũ & ordinacõ est boies semel mori · sic filius solũ semel & nõ pluries debuit mori. Qui si huauerat sic̃ ꝑus legẽ moisi debebat intelligẽ qꝑ nõ erat mortuꝯ sic̃ a deo pre suo acceꝑat mãdatũ · erat iste honor quẽ ihs filiꝯ vginis & dei debebat pri suo ꝑ actus suos dare ꝯtinue testimoniũ · qꝑ deꝯ pater suꝯ nõ erat verax · exquo nõ impleuerat ꝑ ipm ꝓmissum. Altior ꝓcerto in eo erat reuerẽtia ad prem qz stando in cruce cũ summi sacerdotes & alij boies stãtes iudei ꝑmittebãt qꝑ crederẽt in eum si descenderet de cruce ꝯtempnẽdo gloriã & honorẽ ei ꝓmissum · qz a pre acceꝑat mandatũ ponẽ di aiaz suã moriẽdo · cum eet ei leꝯ descẽdere de cruce viuꝯ q̃z post mortẽ resurgere de sepulchro factus obediẽs patri vsqꝫ ad mortẽ · voluit plus implere q̃z erat iudeis ꝓmissum ꝑ deum cõplendo obligacõez eis datã & sic dicẽte vitatẽ ꝓicta obligacõe

implere legē moysi in quo erat vacua · & faciēdo eam vacuā iure q̄ erat plena sc̄z in ris & peticōis · q̄ ꝓpetebat iudeis quousq̄ esset impletū ꝓmissum · qꝺ ius fuerat eis datū cum multa solēpnitate · q̄ maiꝝ altera eē non pt̄ nec cogitari qñ ꝓmissū ꝑ se factū cōfirmauit deꝰ iurādo p seipm cū nō posset intelligi aliqꝺ maiꝰ p qꝺ iurasset · sic hoīes qñ debite & iuste iurāt p rē quā cogitāt maiorē eē seipis vel p rē quā magis amāt. Et ideo nō potuit dare maiorē firmitatē deꝰ sue ꝓmissioī q̄z iurādo p seipm. Et vt intelligeret q̄ sine aliq̄ dubitacōne volebat illud implē sic ꝓmo iurauerat abrahe replicauit iuramentū faciendo eandē ꝓmissionē ipsi dauid cū iuramēto firmatā · Et illud qꝺ in hac materia est altissime ꝺemplacōis · cum deꝰ fecisset multas ꝓmissiones iudeis & suis ꝓximis pribus addita exp̄sse cōdicōne q̄ ipse impleret ꝓmissa sua si seruarent sua mādata & pseuerassent in suo seruicio · & q̄ si nō facerēt non solū non daret eis ꝑ ipm ꝓmissa · ꝫ q̄ puniret eos magnis peis dādo eos in ptāte suoꝝ inimicoꝝ & ponēdo eos ex̄t terrā ꝓmissioīs. Ꝫꝫ tñ hanc ꝓmissionē bñ dictōnis oīm gentiū in semine abrahe q̄ mitteret messiā ad saluandū eos fecit deus sine ꝺicōne. Et ꝟ leri9 q̄ cum singularissima deuocōne & firmo intellectu debz cōsiderari q̄ hec fuit maior ꝓmissio quā fecit deus · maior dico & sic ꝓcerto affirmo. Fuit en̄ magna ꝓmissio dei facta iudeis q̄ liberaret eos a seruitute egipti q̄ daret eis terrā ꝓmissioīs · q̄ daret eis bona ī ea eis specificata. Verūtamē hec sūt puissime ꝓmissiones in ꝺpacōne illi9 q̄ ītelligebat spūalis & p̄cipal' ꝓpter opa eoꝝ virtuosa & ꝓpter obedientiā & obseruantiā suoꝝ mandatoꝝ · q̄ erāt satis difficilia q̄ daret eis post hāc vitā paradisum gloriā celestez ī eternū durantē · q̄ ꝓmissio licz incompabiliē sit maior q̄z omēs alie · ꝫ q̄ omīs largitor est maioris excellētie & digratis q̄z suū ꝓpriū donū · exq̄ est dn̄s eius dē · ꝓpter qꝺ qñ aliq̄s dat aliq̄ꝺ de suo · exquo ipe est maior non intelligit dare seipm · ꝫ qñ dat seipm intelligit dare oīa sua. Et iō ꝓmissio paradisi nō potest eq̄ri ꝓmissioī de qua loquim̄ facte p deum abrahe & alijs iudeorū p̄ribus · hoc est q̄ ꝓmisit dare seipsum nob mādando filio suo q̄ est ipemet deꝰ facere oīa ptinētia ad salutē nr̄am · & illi9 q̄ non pt̄ dici maior amor · ponēdo aiaz suā pro amicis suis. Et sic patiendo mortē vt nos liberaret a ptāte inimici quā sup nos habuerat ꝓpter pcm Ave p̄mi p̄ris nr̄i · istud tñ sine p̄cio donū: volēs deꝰ totū & totaliē impleri · exp̄sse reuelauit dauid p̄phete q̄ sua ꝓmissio & testamentū erat sine aliq̄ cōdicōne · & q̄ tam firmū erat & fidele · q̄ prosp eum ꝺuaret sua misericordia. Et si filij ysrl' dimitterēt legē suā corrumpēdo iusticias & nō ꝺuando mādata sua visitaret pcā eoꝝ in flagell' ꝫ tam̄ q̄ nunq̄z amouēt misericordiā suā nec faceret cont̄ suū datū testamētum nec faceret v̄ba sua vana & sine effectu · ꝫ q̄ semp implēt qꝺ fuit p eum ꝓmissum · ꝓpter has ergo & alias q̄z plures ꝺsideratas rōnes nisi si voluerit loq̄ cont̄ totā rōnem nō pt̄ aliquis dicē · q̄ jh̄us xp̄us post mortē suā p quā deꝰ p̄ fuꝰ impleuerat qꝺ ꝓmiserat · q̄ ipe sicut p̄ius debebat ꝺuare in se legem moisi dando p suos actus testiōmū non eē impletū qꝺ erat implendū · & q̄ multo maioris attencōis est p suos ꝓprios actus cōfitēdo deū p̄rem suū · qz non impleuit in epe assignato ꝓmissum & iuratū · q̄ erat mendax & piurꝰ. Quis nō dico hec dicē · ꝫ & solūmō audire pt̄ tā grandē blasphemiā. Quia ergo xp̄o ih̄u post mortē suā nō fuit ꝺueiens ꝺuare legē moisi · qz ī eius obseruacōne faciebat magnā offensam & iniuriā deo p̄ri suo dando testiōniū de eo exq̄ nō impleuerat ꝓmissum nō eē veracē ꝫ purū. Vmaginet vnusq̄sq̄ in seipo si fidelibo jh̄u xp̄i licitū est ꝺuare legē moisi sicut p̄ius · & sic circūcidere se · & facē cerimoīas ī lege moisi ordīatas sic ꝑ pignore vel vinisa quā debebāt ducē in se iudei quousq̄ eēt impletū illud qꝺ p deum eis fuerat ꝓmissum · quid aliud eēt hoc nisi p suos actus cōtinue dare testimoniū · q̄ nō erat adhuc crucifixus jh̄us xp̄us · ꝫ q̄ ad implendū p deū ꝓmissum debebat venire in mūdum & crucifigi · & tñ ep̄us in quo debuit ꝺpleri ꝓmissio dei iam eēt p̄terit̄

ſicut dictū eſt· erat dare teſtimoniū qꝫ ex quo defecerat deꝰ in dictis ſuis nō erat ve rax ꝫ falſꝰ & piurꝰ. Et q̄s dubitauit qꝫ q̄ cunq; affirmaret talē blaſphemiā de deo· qꝫ talꝫ non eēt amicꝰ dei nec eēt ī ſua gr̄a ꝫ ī ſuo odio & inimicicia· & qđ nimiū aggr̄uat nō cottidie ſemel ꝫ vel ſepcies ſicut iuſto accidē p̄ qꝫ in vna die cadat ſepcies & tociēs reſurgat ſi in tali odio & ira dei eēt ꝺtinue de nocte & de die p actꝰ ſuos & vitā dando teſtimoniū deū in ſua p̄miſſi one defeciſſe. Et ſic patꝫ conſideracio p̄ma huiꝰ ſexti articuli ſcꝫ qꝫ iudei iam nō habēt legem qz lex moiſi ceſſauit poſtq̄ eam xp̄us adimpleuit. ¶ De ſecūdo p̄ūcto huius articuli q̄ eſt quaſi cozrelariū p̄cedētis notandū qꝫ ſic̄ dictū eſt cū tpus p̄miſſionis iam ſit p̄teritū & p ih̄m xp̄m impletum q̄ diceꝫ adhuc legalia ſuanda eē iſte eēt blaſphemꝰ & in ꝺtinua ira dei· & conſtat qꝫ in tali ira & odio dei ſunt certiſſie & ꝺtinue iudei· cum ip̄i ſint circūciſi & circūcidant filios ſuos ſoluto debito· retinētes pignꝰ qđ datū fuit quouſq; eēt debitū ſolutū & ducēdo eam ꝺtinue in ſe p diuiſa in magna iniuria & offenſa dei· ſic̄ ſi non obſeruaſſet iuramentū p eum factū. ꝳz diceꝫ hic fozte iudeꝰ· ego libenē dimitterem circūciſionē ſi poſſem & acciperē baptiſmū & ſeq̄rer xp̄m ꝫ nō poſſum circūciſionē dimittere qz obligat ad ꝑpetuū· qz iſtud pactum datū abzahe & ſemī eiꝰ p deum fuit fedus ſempiēno vt patꝫ geñ· xvij· ergo cū obligeꝫ ad ꝑpetuū oportꝫ vt illud obſeruē Reſpondeo iudeo qꝫ ſempiternū nō accipitur p ꝑpetuo vel eēno ꝫ p longo tpe patet exo· xij· vbi hēt̄ur qꝫ ritus & feſtiuitas paſche debebat celebzari fedē ſempiēno· tamē jhere· xxiij· ſcribit̄. Ecce dies veniūt dicit dñs· & nō diceꝫ vltra viuit dñs q̄ eduxit filios iſrl̄ de t̄ra egipti· & p ſequēs ſequitur illo tpe vel in illꝫ diebꝫ nō curabit̄ de phaze· qz iſtud feſtū nō erat aliud niſi memozia liberacōis filiozꝫ iſrl̄ de t̄ra egipti· Circūciſio licꝫ p longū tpus deberet durare· tñ adueniente xp̄o debebat ceſſare· qz fuit data abzahe in ſignū xp̄i de eo naſciturꝫ vt hēt̄ur ad romanos· iiij· Modo ita ē qꝫ adueniente ſignato ceſſat ſignū· ſic̄ bibito vino remouet̄ circuꝫ q̄ erat ſignū vini Simile eſt etiā de ◌tractu obligacōnis ſic̄ late dictū eſt in p̄cedēti cōſideracōne· qz ſi fit cōtractꝰ obligacōis de· x· florenis vſq; ad feſtū ſc̄i johis vel vſq; ad aliū determinatū t̄mimū ſolutis illꝫ ◌tractꝰ eſt nullus Simile etiā ē de p̄miſſione regis facta militi de caſtro aliquo dādo & in ſignū talis p̄miſſionis dat̄ ſibi āmulꝰ quē portet vſq; ad implecōz p̄miſſi· dato caſtro miles nō portabit amplius āmulū qz nichil aliud ſignificabat niſi p̄miſſionē factā de caſtro. Item adueniente rege ceſſant ſigna & ſolēnitates q̄ p̄pter regis aduentū fiebāt. Item adueniente feſto ceſſat vigilia· q̄ erat diſpoſicō & p̄paracō ad feſtū· ita circūciſio erat vigilia & p̄paratio ad aduentū xp̄i & ad baptiſmū qđ eſt maximū feſtum. Item poſſeſſio limitata imē duos t̄minos n̄ extēdit ſe citra p̄mū nec vlt̄ ſecundū ꝫ talꝫ poſſeſſio fuit circūciſio limitata imē abzaham & xp̄m geñ· xvij· hoc erit pactū imē me & te q̄ſi diceꝫ incipiat in me & nō p̄gredietur vltra me. Clariſſime ergo ex oīb̄ ſup̄dictis patet ceſſacō circūciſionis ergo iudei vet̄es eadē cum hoc ſit magna iniuria vt ſatis dictū eſt ac ſi non ſoluiſſet p̄miſſum p̄pter hoc ſunt ī ◌tinua ira & odio dei ¶ Tercioꝰ p̄ūctus eſt oñdere qm̄o oīa in figura contingebant illis ſic̄ dicit apl̄us· i· cozinth̄· x· & addit ſcripta aūt ad cozrepcōnem noſtrā vbi duo ſunt notāda ī p̄dictis v̄bis p̄mo tpus vmbze p̄figuratū· ſecūdo tpus gr̄e ꝺſumatū. p̄mū fuit ſub lege moſaica· ſecundū eſt ſub lege euāgelica· p̄mū fuit figurarū· ſecundū gr̄arum. In p̄mo ſolum fuit figuracō ac p hoc impfectō· qz nichil ad pfectū adduxit lex· ad hebze· vij· In ſecundo eſt vitatis exhibicō ac p hoc pfectō vñ vocat̄ ab apl̄o plenitudo tpis ad gal̄. iiij ¶ P̄o p̄mo ergo dicit apl̄us oīa in figurā ◌tingebāt illis. In figura dicit p̄ſignāte illa q̄ tpe gr̄e ſunt impleta & bñ dꝛ in figura· ſic̄ em̄ videmꝰ qꝫ figura ceſaris vel herculꝫ & ſi ſit in ſe res aliq̄ p̄ncipaliter tñ ſignū eſt ceſarē vel herculē repr̄ſentans· ſic & oīa q̄ fuerūt facta in vet̄i teſtamēto fuerūt in ſe res aliq̄ ſic̄ paviſus· archa noe diluuiū· arcus celeſtis· nubes tab̄naculū

templū & huiōi · pn̄cipaliē tn̄ signa erant nō quidē rei pn̄tis sic̄ sunt sacrāmēta noue legis q̄ sig̃ficant gr̃am iam pn̄tem ꝙ fuerūt signa gr̃e & veritatis exhibite in nouo testamēto iobis p̄mo · lex p moisen data est · gr̃a & veritas p ih̄m xp̄m facta est Vn̄ possum⁹ dicē de hijs q̄ sunt tpe gr̃e exhibita illud qđ scribit sapiē · iiij · Figura eoꝝ elonginq̄ allata est. Itē sic̄ illud quod p suaz figurā ognoscit imperfecte ognoscit intuitiue · qz nō videt in se ꝙ quasi abstractiue · qz ognoscit in alio puta ī sua ymagine · sic & filij jsrl' · q̄ solū figuras & corticem lr̃e attēdebant ea q̄ impleta sunt tpe gr̃e · & si aliq̄ mō ognoscebāt impurissime tn̄ & valde imperfecte · jn signū cui⁹ cū moises de monte descenderet cornuta & splendida facie nō potuerūt hebrei claritatē vultus eius aspicē · & si aliquos radios cernebāt vultus tn̄ sui claritatē nullatenꝰ attingebāt exo · xxxiiij · Et sic iudei solum videbant figurā & attēdebant lr̃e corticē · medullam tn̄ spūalis sensus nequaq̄z attingebāt & vsq̄z in hodiernū diem velamē supcor iudeoꝝ positū est vt nō possunt ognoscere veritatē. Ꝺz xp̄iani revelata facie gloriā dn̄i speculant̄ sic̄ dicit apl'us · ij · ad corinth⁹ · ij · Unde doctor catholicus figurat̄ p moisen. Est em̄ assumpt⁹ de aquis baptismalibꝫ de q̄ dicit mth · xij · q̄ nō p figuras & enigmata ꝙ palā deum videt · qđ quidē verū est non tn̄ simplicit̄ qz videm⁹ nō p speculū & in enigmate p̄ma cor⁹ · xiij · ꝙ solū respectu iudeoꝝ. Ꝑro secūdo addit̄ scripta ad correctionem nr̃am. Ꝑrimū em̄ tpus fuit quodāmō pcta omittēdi. Secundum aūt est tpus pcta corrigendi · lex em̄ p̄hibebat concupiscentiā & sic dando ip̄ius noticiā ip̄am excitabat · & qm̄ sacrāmēta legis nō ꝺferebāt gr̃am. Ideo p quandā occasionē non data quidē · cum lex eēt scā & iusta ꝙ acceptā a iudeis carnalibꝫ quasi eos impellebat ad peccandū. Vn̄ & lex dicebat̄ lex pcti & mortis sicut apl'us ad roma · vij · & · viij · Temp⁹ aūt gr̃e ē tpus pcti corrigendi tn̄ qz pena iudeoꝝ revocat xp̄ianos cautōres · & qz sacrāmēta nouе legis gr̃am ꝺferūt & scripta euāgelica exp̄s suus pcta ꝺempnat. Vn̄ & si de oī scripta canonica verū est quod dicit apl'us etiā ad thim⁹ · iij · Oīs scripta ꝺmin⁹ īspirata utilis ē ad docendū · ad corrigendū · ad arguendū · ad eruiendū in iustitia vt sic homo dei p̄fect⁹ ad oē opus bonū īstruct⁹ p̄cipaliē tam̄ verꝫ est de scripta euāgelica Hec em̄ docet fidei veritatē · arguit mūdi vanitatem · corrigit pcti vilitatē · eruit p̄cepti equalitatē. Circa p̄mū itez sciendū est q̄ in veti testamēto sub figurarū ī volucris p̄figurabant̄ q̄tuor q̄ sunt xp̄ianis tpe gr̃e revelata videlicz credēdoꝝ otinentia · cauēdoꝝ immūditia · inimicoꝝ fraudulētia & malicia · sacrāmētoꝝ virtutum & bonoꝝ ꝺtus & efficacia.

Quantū ad p̄mū notandū q̄ oēs articuli fidei in scripta veti sub figuris multiplicibꝫ q̄si sb̄ quibusdā sigillis q̄ nūc soluta sūt velabant̄. Articul⁹ ei trinitatis & vnitatis de q̄ dixerat moises fm̄ vitatē hebraicā · gen̄ · p̄mo. In p̄cipio creauit heloim qđ est pl'e hui⁹ nois hel qđ est idē q̄ dij · heloim dixit ꝓpter plonaz pl'alitatē & creauit ꝓpter ei entie vnitatē de q̄ etiā refert hisdē eodē ca · q̄ volēs formare hoiez dixit faciam⁹ hoiez ad ymaginē & sil'itudinē nr̃am · faciam⁹ dn̄ est ꝓpter plonaz pluralitatē & nr̃az ꝓp̄ sbe vnitatē de q̄ etiā p̄s · dicit · Benedicat nos de⁹ deus nr̃ bn̄dicat nos deus ꝛc · ter dicit de⁹ non ꝓpter tres deos ꝙ ꝓpter tres ꝺmas plonas. Cū aūt dicit ī singulari metuāt eum ꝛc · hoc dic̄ ꝓpter nat̄e ypōptitatē de q̄ etiā dicit ysaias ꝓpha · ca · vj · Seraphim clamabāt alter ad alterum · scūs scūs scūs dn̄s de⁹ sabaoth · ter dicit scūs qz tres sūt ꝺme plone · dn̄s de⁹ addit qz ē in trib⁹ deitas una. De hoc artic'o q̄ est p̄mū ꝯibile habes expressā figurā in scō abrahā de q̄ sic ꝺr gen̄ · xviij · q̄ tres vidit vnū adorauit dicēs dn̄e ꝛc · tres sibi apparuerūt quia tres sunt ꝺme plone q̄s sicut vnū adorauit dicēs dn̄e · qz in eis est una deitas que ē p̄cipua racō adorādi tres ꝺmas plonas.

Articul⁹ dn̄ice incarnacōis ī veti testamēto sb̄ figurā ī volucris fuit de q̄ dicit ysa · Ecce ꝺgo concipiet

et pariet filium ꝛc̄. ysa. vij. Et jheremias nouū faciet dn̄s sup terrā fēa circūdabit virū. jhere. xxxj. habes figuras multiplices in veti testamēto. hūc em̄ figurauerūt paradisus voluptatis & arcus dīne caritatis. Quid p paradisum nisi v̊ginē intelligim9 ī cui9 medio. i. vtero fuit lignū vite. i. dei fili9 & in q̄ de9 sola v̊tute nullo creature ocurrente ope posuit hoīem. i. xp̄m gen̄. ij. Quid p arcum variū nisi jh̄m intelligo quē de9 posuit in nubibo. i. in matrie visceribo radijs dīne gr̄e penetratis q̄ fuit & est q̄ntum ad hoīes signū dīne reconciliacōis. gen̄. ix. In cui9 signū arcus ē versus celū & corda versus nos. & iō non oportet timē sagitteas ire dei submersioīs gr̄alis aquarū. Hūc etiā figurabāt rubus visioīs & vellus gedeonis ignis fuit ī rubo q2 dīnitas fuit uūcta huānitati. ꝛ non cōburebat rubus quia ꝓpter istā vnionē non fuit assumpta huānitas nec in dīnitatē ouersa exo. xxx. Item ros fuit in vellere. i. dīna gr̄a in maria v̊gīitate ip̄az dei filio fecundās t̄ra fuit circūquaq̄ sicca q2 caro marie non fuit aliq̄ semīe polluta judicū. vj. Hūc etiā figurauerūt arche testamēti cōdicō solis descens9 & porte clausio. Quid p archam nisi mariā ītelligim9 quid p vrnā aureā īt̄ archam inclusā nisi huānitatē xp̄i. quid p mānа qđ erat in ter vrnā nisi dīnitatē eius ītelligo. Quid dicā nichil aliud de ista archa hētur exo. xxv. De orentis aūt in archa explicat apostol9 ad hebre. ix. Sol descendēs p. x. gradus in orologio archam sig̃t q̄ sol iusticie descēdit p. x. ordines caturaz & de decimo assumpsit humiliorez natam de corpe gloriose v̊ginis marie. Nouē ordines fuerunt nouē ordines angelorz. Decim9 ordo fuit hoīm de hoc descensu hētur. iiij. regū ij. Porta fuit clausa ꝓpetuo & ītn̄ sol9 rex ingredit & egredit p eam. Porta sig̃ficat virginē q2 virgo mansit ꝓpetuo. & ītn̄ rex glorie solus ingressus fuit ī eam p carnis assumpcōz & egressus p eam p stupendam edicōz de q̄ hētur ezechiel. xxiiij.

Reticul9 aūt nativitatis xp̄i de q̄ dixit ysaias ꝓpha. ca. ix. Paruul9 natus est nob ꝛc̄. fuit figurat9 in natīitate ysaac. de qua gen̄. xxi. In natīitate samuel de q̄ ꝓma regū ꝓmo. Hij em̄ q̄zuis nō fuerunt nati de v̊ginibo tn̄ nati de sterilibo & sup̄ naťe curſu. Fuit aī fig̃at9 exp̄ssi9 ī ascēsu floris de q̄ ysa. xi. Elos de radice yesse ascendet. & in egressu fontis jobelis fons egredieť de domo dn̄i ꝛc̄. & in ortu solis de q̄ eccīastes ꝓmo. Oriť sol ꝛc̄. In abscisione lapidis daniel. ij. dr q̄ abscisus est lapis de monte sine maībus q̄ statuā confregit hui9 statue caput erat ex auro purissimo pectus aūt & brachia de argēto. venter & femora de ere. pedes de ferro & t̄ra. p hanc statuā figuranť q̄tuor magna regna sibi in orbe succedētia ꝟm q̄ daniel dinit9 evo ętus ibi expoīt. Primū ē regnū caldeorū qđ sig̃ficať p caput aureū vt ibidē dicit. Secundū est regnū ꝑsarum quod figuratur p argenteū qđ subiecit sibi regnū caldeorū. Terciū est regnū grecorz scz alexādri quod subiecit sibi regnū ꝑsarum & figurať p es. Quartū est regnū romanorz qđ figurať per ferrū quod subiecit sibi regnū grecorz. aliaq̄ regna mūdi siē ferrum domat oīa. Per lapidē abscisum de mōte sine maībus sig̃ficať xp̄us siue regnū xp̄i. cui subiciendū erat p̄dictū regnū romanorz. ꝙn hac expositiōne omēs catholici & hebrei oueniūt. Quo supposito sic arguiē. ꝙn hac ꝓphia exp̄mit q̄ ille cui sb̄iciendū erat regnū romanorz & impiū est ip̄e xp̄c cū hoc ergo sit opletū tpe ꝙstātini & silue stri pape q̄ tpe romanorz impiū subiectū est p veram fidē jh̄u xp̄o filio marie virginis. Sequiť q̄ iste ē vere xp̄us veritas & signatū hui9 figure q2 mons sig̃ficat virginē. lapis xp̄m. abscisio lapidis nativitatē ei9 q̄ fuit de v̊gine sine maībus. i. sine ope cuiusq̄ creaťe. hic lapis confregit statuā mūdi vanitatē dictū regnū romanorum sibi subiciēdo.

Vita xp̄i & ꝙuersacō de q̄ baruch. iij. in t̄ris visus ē & cum hoībus cōuersat9 est fuit figurata p colūpnā q̄ filijs isr̄l̄ p̄cedebat q̄ de nocte erat ignis illuīans. de die ṽo nubes refrigerās. Vita em̄ xp̄i illuīanit mūdum con̄ nocte ignorātie & refrigeranit

con̄ estum concupiscētie nec vacat a mi
sterio q̄ illa nubes erat tenebrosa egipcijs
& luminosa hebreis q̄ in vita xp̄i fuerūt re
probi excecati & electi illustrati de hac co
lūpna hētur exo. xiij.

DOctrina aūt xp̄i & p̄dicatio fuit
figurata in legislacōne q̄ fuit fa=
cta moisi exo. xx. & in legis secū
da scripcōne exo. xxiiij. & in legis repeticō
ne q̄ fuit facta in tēplo q̄si per totū. ꝓpter
quod dicit jheronim⁹ in epl'a ad paulinū
deutro. ij. Lex fuit etiā figata ī locucōne
angelor̄ q̄ ex psona dei loquebant̄ sāctis
pribus & p̄cipue in locucōne illi⁹ q̄ loque
bat̄ moisi & filijs isrl' aliq̄n in monte ali
q̄n in deserto. aliq̄n ad hostiū tabernaculi
aliq̄n īt̄ cherubim qui ꝓpiciatoriū obum
brabāt vide scripturas.

ARticul⁹ de passione xp̄i
morte & sepultura de q̄ danielis
ix. ꝓpha p̄dixerat dicēs occidetur
xp̄us fuit multiplicit̄ figurat⁹. fuit ei xp̄e
venditⁿ in joseph gen̄. xxxi. Nudatus in
noe. gen̄. ix. Ligatus ī sampsone. judicū
xvj. Irrisus in helizeo cui dicebant pueri
ascēde calue. iiij. regū. ij. Conspu⁹ ī job
job. xvj. Cesus & verberat⁹ in ysaia. qui
dicebat corp⁹ meū dedi pcutiētibꝰ & geās
meas vellētibꝰ. ysa. lix. Suspens⁹ ī boero
q̄ portabat̄ in vecte. Et in serpēte eneo de
p̄mo mū. xij. de secundo mū. xxi. Clauis
affixus in ysaac. q̄ portabat ligna. & quē
p̄ ligabat sup struem lignorū gen̄. xxij.
Et crucē xp̄us baiulauit & super eam fuit
colligat⁹ q̄ in ea fuit clauis affixus. Trās
lanceatus in adam. Apertū em̄ fuit latus
ade & īde fuit formata mulier gen̄. ij. Et
apertū fuit lat⁹ xp̄i dormientis ī cruce &
inde fuit formata eccia q̄ de xp̄i laterali
vulnē fluxerūt eccie sacramēta. Fuit occi=
sus in abel gen̄. iiij. Sepult⁹ in jona. Fuit
em̄ jonas in venē ceti tribꝰ diebꝰ & tribꝰ
noctibꝰ. sic & saluator fuit tot diebus &
tot noctibꝰ in corde tre. sicut ipe dixit in
euāgelio. hanc figurā habes jone secūdo.
Hec sepulta fuit figurata in quiete dñi q̄
fuit. vij. die gen̄. ij.

ARticul⁹ de descensu aie xp̄i ad in
feros fuit figurat⁹ in descēsu dei
q̄ descendit in egiptū vt liberaret
ppl'm isrl' de manibus egipcor̄. Exo. & aia
xp̄i descēdit in infernū q̄ p egiptū tenebro
sum figurat̄ vt educēt vinctos suos de la
cu in q̄ nō erat aqua sic̄ dicit vaticinans
zacharias. zacha. ix. Xp̄us etiā ē p̄figat⁹
in Abbacuc q̄ tulit prandiū solacōis da=
nieli viro desideror̄. i. scis p̄bꝰ deslibera
ri desiderantibꝰ qui erāt in lacu leonū da
niel' vlē.

ARticul⁹ resurrectōis xp̄i de q̄ in
ps. ex psona xp̄i. Exurrexi quia
dñs suscepit me & alibi. Exurgā
diluculo fuit figurat⁹ in jacob. de q̄ gen̄.
xxviij. q̄ surgēs mane jacob tulit lapidē
quē suppositerat capiti suo & erexit in ti=
tulū. Iacob ē xp̄us q̄ surrexit mane supple
a mortuis. Mane dico cum adhuc eēnt te
nebre & tulit lapidem. i. hūanitatē suam
quā suppositerat capiti suo. i. ī deo supple
substātificauerat. Caput em̄ xp̄i deus est
vt dicit apl'us & erexit in titulū scz a fide
libꝰ detemplandū p̄dicandū & adorandū.
Fuit etiā figurat⁹ in sampsone de q̄ dicit
judicū. xvj. q̄ dormiuit ad noctis mediū
& surgens tulit ambas fores corp⁹ scz &
aiam suā. Ex hijs duabꝰ figuris ortū ha=
buerant ille due opiones Aug⁹. & greg⁹.
Dicit em̄ aug⁹. q̄ xp̄us surrexit mane. i.
diluculo diei pasche habēs p se fem̄ jacob.
Gregor⁹ aūt dicit q̄ surrexit media no=
cte habēs factū sampsōis p se q̄ possūt cō
cordari p hoc q̄ xp̄us surrexit in p̄cipio
diei ecie & sic post mediā noctē. Etat̄ em̄
post mediā noctē dies nat̄alis incipit &
potest dici mane & hoc p augustino. Vel
dicendū q̄ surrexit dñs fm veritatē ma=
ne etiā diei artificial'. hoc em̄ reputat̄ pro
babili⁹ nō tn̄ erat clara dies ymo adhuc
erāt tenebre. vn̄ q̄si de nocte surrexit & sic
saluatur opinio veriusq̄.

ARticul⁹ de ascēsione
xp̄i de quo in p̄s. Ascendisti ī al=
tum ꝛc̄. & alibi. Ascendit deus in
iubilo fuit figurat⁹ in trāslacōne Enoch.
gen̄. v. & in ascēsione helie. iiij. regū p̄mo
In regressu jacob qui dixit gen̄. xxxij. In

baculo meo trāſiui iordanē iſtū & nūc cū duabꝫ turmis regrediꝫ. Xp̄us in baculo crucis trāſiuit iordanē mortalitatis & cū duabꝫ turmis ſcz angelorꝫ & hoīm regreſſus eſt in celū. Fuit etiā figuratꝰ in aduē-tu filij hoīs vſq; ad antiquū dierꝫ de q̄ da niel. vij. Ecce dr ibi ī nubibꝫ celi q̄ſi filꝰ hoīs veiebat & vſq; ad antiquū dierū per uenit & dedit ei p̄tātem honorē & regnū

ARticulꝰ de aduētu xp̄i ad iudici um de q̄ exp̄ſſe pp̄hauit iohel iij. ca. Ibi em̄ dr ex p̄ſona dei. Cōgre gabo omēs gētes & deducā illos ī vallem ioſaphat. ibi diſceptabo cum eis huic exp̄ſſe figuratus daniel. vij. vbi dr q̄ throni poſiti ſunt & antiquꝰ dierū ſedit throno eiꝰ flāme ignis & ibi dē iudiciū ſedebit & libri apti ſūt. ibiq; dr q̄ fluuiꝰ igneus ra pidus q̄ egrediebat a facie ſedētis. q̄ conſū p̄ſit beſtiā cum vndecī cornibus ſuis quo facto ſcī acceperūt regnū. Throni figura-bāt ſedes apl'orꝫ antiquus ſedēs iudican-tem xp̄m q̄ eſt antiquiſſimꝰ ſm dionitatē fluuiꝰ ignis egrediēs figurabat xp̄i ſentē tiā acutiorē q̄z ſit ignis q̄ conſumit demo-nes cum reprobis cūctis. Iudicabunē em̄ ex hijs q̄ apparebūt in libris cōſciarū. qui tunc aperient̄. q̄ facto ſcī regnū dei p̄petuo poſſidebūt.

ARticulꝰ aūt de xp̄i carnis reſurre ctione de q̄ pp̄hauit job. xix. ca. dicēs. Scio q̄ redemptor meꝰ vi-uit & in nouiſſimo die de tra 2c̄. vſq; ibi ī ſimu meo fuit figuratꝰ ezechiel. xxxvij. vbi dr q̄ oſſa que p̄ri erāt arida vehemē ter acceperūt oſſa ad oſſa vnūq̄q; ad iū-cturā ſuam & ſup ea nerui & carnes aſcē-derūt & ingreſſus eſt ī ea ſpūs & vixerūt q̄ omīa expoīt ibidē pp̄ha de reſurrectōne mortuorꝫ. Vñ ibi dr hec dic̄ dn̄s. Ecce ego aperiā tumulos vr̄os & educam vos de ſe pulchris vr̄is pp̄lus meꝰ 2c̄.

ARticulꝰ aūt de vita eterna quā electi poſt mortē aſſe quent̄ fuit figuratꝰ ī ſcala jacob de q̄ dr gen. xxviij. q̄ vidit ſcalā tāgentē celū & angelos aſcēdentes & deſcendētes. & dn̄m innixū ſcale. Scala ſignificat vitaz ſanctam q̄ habz multos gradus qm̄ multi ſunt gradus ſcītatis p hanc deſcenderūt angeli dei vt informēt hoīes & aſcendēt viri angeli-ci vt videāt dn̄m ipſi ſcale innixum. cuiꝰ quidē viſio erit vita bēa. Fuit etiā figura tus ī tra p̄miſſionis quā filij iſrl' poſt trā ſitū deſerti poſt multos labores multaq; p̄lia adepti fuerūt ſic & ſcī poſt trāſitum deſerti pne ſequētes ducatū colūpne nub & ignis. i. vite ſaluatoris poſt multos labores bonorꝫ opm poſt multas victori-as victorꝫ & hoſtiū ſpūaliū bēificā vitam q̄ eterna erit finaliē aſſequent̄. Sub iſto ar ticulo otinet̄ fides de morte etna reprobis debita q̄ fuit figurata. nūi. xvj. vbi dicit̄ q̄ thore datan & abiron & multi alij pro-pter p̄cm ſuū vini deſcenderūt in infernū ſic & reprobi vini vita naturali p̄uati tam vita gr̄e & glorie deſcenderūt in infernū ex tūc erit verū qđ dr. Matb. xxv. q̄ ibūt re probi in ſupplicium: iuſti aūt in vitā eter-nam. Electi figurant̄ p pincernā pharao-nis cui dixit joſeph memēto mei cum tibi bn̄ fuerit 2c̄. Reprobi aūt p piſtorē q̄ am-putato capite ſuſpēſus eſt ī cruce gen. xl.

ARticulꝰ de vnitate ecc̄ie fuit figu ratꝰ in arcba noe ī tabnaculo fe-deris ī templo ſalomōis. & ī jhe ruſalē terreſtri. In arcba fuerūt congregata aīalia de oī ſexu & gn̄e. & in ecc̄ia catholi ca ſunt collecti. judeus & gētilis. maſculꝰ & femīa. liber & ſeruus. homo irr̄onalis & vtēs r̄one. Arcba ferebat̄ ſup aquas & ecc̄ia fluat ſup tribulacōes hnuiꝰ mūdi. Ad arcbam columba rediens portauit ramū oliue & xp̄us ad ecc̄iam reuertēs ſpūaliter denūciat pacem. In mūdo im̄q; preſſuram habebitis jn me aūt pacē job. xvij. Extra illā arcbā nullus ſaluari potuit. ſic & ext̄ ecc̄iam. nullꝰ poteſt eē ſaluꝰ de hijs oībus habes gen. vj. & viij. In tabnaculo & in templo colebat̄ & adorabat̄ deꝰ fiebāt ibi ſacrificia p que remittebant̄ pc̄a & pc̄o-res recōciliabant̄ deo. ſic in ſola ecc̄ia ē di uinꝰ cultus offerunt̄ grata ſacrificia recō-ciliant̄ pc̄ores & remittunt̄ tibi pc̄a. vñ bene dicit ecc̄ia. Credo vnam ſcām ecc̄iam

catholicā ſcōzum cōionem remiſſionē pec
catozū ·i· in q̄ ſola eſt ſcōzum omnio &
remiſſio peccatoz. ihr̄lm etiā erat ciuitas
ſacerdotal' & regia ſed excellentius ſancta
ecc̄ia quia in ea ſunt omēs xp̄iani ſacerdo
tes & reges facti in ſang̈ne ihu xp̄i apoc̄·
v· Sic igit̄ hēmus totā fidei cōtinentiā in
ſcripta ueteri multiplicit̄ figurata ꝛc̄.

QVantū ad ſecūdū ſciendū q̄ pec
cata q̄ oīno caue debem⁹ fuerūt fi
gurata multiplicit̄ ſcz ī lepze pla
ga de q̄ leuit̄· xiiij· jn lepza marie de q̄ mū
xij· jn lepza giezi de q̄· iij· regū v· jn moz
ticinijs & immūdicijs q̄ fuer̄t ī multis lo
cis p̄hibita in lege· pc̄m em̄ aīam fecit le
proſā & ip̄az eiecit a cōſortio angelorū· fa
cit em̄ aīam immūdā & fetidā pluſq̄z eēt
aliq̄ legal' immūdicia vel aliqō moztici
um facet. Septē aūt pcta moztalia fuerūt
fig̈ata p ſeptē funes quibo ligat⁹ fuit ſā
ſon· judicū· xvj· Sūt em̄ pcta quedā vī
cula & funes quibo ligant̄ pc̄ozes ne libe
poſſint incedē vel opari. Decē aūt trāſgreſ
ſiones cont̄ xp̄i p̄cepta decalogi fuerūt fi
gurata p· x· cozna beſtie· danie'· vij· de
quoz egredit̄· xi· loquēs cont̄ deū blaſphe
mias p qō deſperacō & final' in pn̄a fig̈a
tur. Sic ergo hēm⁹ q̄ pc̄m ī gn̄ali & pec
catoz nūs multiplicit̄ fuerūt ī ſcripta ve
teri figurata ꝛc̄.

QVantū ad tercīū no
tandū q̄ inimici ſpūales q̄ nō p
pc̄o ferūt & gr̄a dei & vtutibus
ſpoliāt ī ſcripta veteri figurant̄ in ſerpēte q̄
ſeduxit euā gen̄· iij· & ī ſerpētibo q̄ pcuſſe
rt filios iſrl'· mū· xxi· & ī vzb & leone q̄s
m̄fecit danid p̄mo regū· xvij· & ī duobo
vzb q̄ deuozauer̄t. xlij. iiij. reg̈· ij· Et ī duo
bo p̄ncipibo latronū yſboſech filiū ſaul ij·
regū· iiij· Et ī duobo dzacombo de q̄bo hē
tur heſe· iiij· Demoēs eī q̄ p ſerpentē vzſos
& dzacones figurant̄ aliq̄n p̄ſecunt̄ ecc̄iaz
manifeſte ſic̄ leo. Aliq̄n occulte ſic̄ dzaco &
ſerpēs & latro figurant̄ etiā p illos q̄ p̄ſeq̄
bant̄ filios iſrl' in deſerto· cont̄ q̄s pugna
uer̄t moiſes & joſue. Et nō vocat a miſte
rio q̄ nūq̄z potuerūt ſupare jebuſeos p q̄s
carnis vicia q̄ nūq̄z p̄fecte ī hac vita de le
ge oī ſupant̄ Figurant̄ etiā p goliath ſau
lem & abſolonē p̄ſecutozes danid. Itē figu
rant̄ p egipcios· caldeos· medos· p̄ſas· gre
cos· romanos· hebraici pp̄li p̄ſecutozes.

QVantū aūt ad q̄rtū notandū q̄
arma & remedia quibo ſanantur
pc̄a & vincunt̄ ſpūales inimici
ſt̄· vij· ſacr̄a· vij· vtutes· vij· dona & vij·
alia ſpūalia. Septē ſacr̄a ſt̄ fig̈ata ml'tipl'

BAptiſm⁹ figurat⁹
fuit ī diluuio gen̄· vij· jn mari ru
bro· exo· xiiij· Sic̄ em̄ in diluuio & ī mari
rubro fuer̄t aſſumpti oēs pc̄ozes ſic ī bapti
ſmo xp̄i ſang̈ne rubzicato oīa pc̄a delent̄

QOnfirmacō
fuit fig̈ata ī vnctōne regū· hoc em̄
ſacr̄o xp̄iani robozant̄ in fide & ſic̄ reges
ad ſpūalia bella p̄parant̄ vide de vnctōne
ſaul· i· regū. iiij· & de vnctōe danid p̄ma
regū· xvj·

SAcramentū eukariſtie fuit fig̈atū
ī oblacōne melchiſedech q̄ntū ad
ſpēs offerebat eī panē & vinū gen̄·
xiiij· Et magno paſchali q̄ntū ad otētum
in ſacr̄o qō eſt vera caro xp̄i· exo· xij· Et ī
māna ad ſapozē ſpūalez· exo· xvj· hēbant
ei māna omē delectam̄tū & ſapozē ſuauita
tis ſapie. xvj· Et multo fozci⁹ ī ſacr̄o alta
ris· fig̈atū etiā fuit p oīa ſacr̄a āt̄iq̄ legis

SAcram̄tū aūt
pn̄ie q̄ztum ad otricōz in gemitu·
danid fuit figuratū de q̄ in p̄s· La
bozaui ī gemitu meo ꝛc̄. Et ī fletu ezechie
q̄rti regū· ij· Quātum ad ofeſſioēz fuit fi
guratū in lepzoſ de quibo p̄ceptum ē ve ſe
oñderet ſacerdoti· leuit̄· xiij· Et in ofeſſioē
danid q̄ dixit poſtq̄z pc̄m cōmiſerat pec
cani dño· ij· regum· xij· Quātum ad ſatiſ
factionē fuit figuratū in facto regis nini
ue. Vide jone· ij· qn̄o per hūlitatē & je
iunia dño ſatiſfecit. Quātum autem ad
vniuſa figurat̄ hoc ſacramētum p ſeptem
lociones quibus ſe lauit naamā in jorda
ne & mūdata fuit eius lepza· q̄rta regum
·v· Iozdanis interpretat̄ iudiciū & ſigni
ficat penitentiā p quam pc̄ozes ſe iudi
cant ne iudicent̄ a dño & in hoc jozdane

se debet lauare septies con̄ septē pcā mor talia vt sic mūdet̄ spūalis lepra. Figurat̄ etiā p. xi. saga cilicina quib⁹ tegebat̄ tab naculū. exo. xxxiij. qr con̄. x. p̄cepta decalogi sunt. x. trāsgressiones q̄ figurant̄ per x. plagas egipti. Vide in exodo de quor̄ medio egredit̄. xi. i. desperacō & final' impnīa. q̄ fuit figurata p. xi. cornua bestie sic dictū est sup̄. Et figurant̄ hec xi. mala nō solū p xi. cornua vez p xi. ppl'os de quib⁹ in p̄s. Moab & Agareni ꝛc. Vide glosam & inp̄retacōes con̄ que xi. mala. debz se pct̄or pungere xi. sagis cilicinis pnie vt sic vuln⁹ apiat̄ & virus egrediat̄.

SAcramentū ordīs fuit figuratū i institucōne ordīs leuitarū & mīstror tabnaculi de quib⁹ in libro mor. Et in ordinacōne sacerdotū de qua exo. xviij. Precipue aūt fuit figuratū sacerdotiū eccie in sacerdotio melchisedech. de q̄ gen. xiiij. Sacerdos em̄ eccīastic⁹ non ē sacerdos bm ordinē leui ꝛ bm ordinē melchisedech in psalmo.

SAcramentū aūt mr̄imonij noue legis fuit figuratū in mr̄imonio q̄ fuit inē Adam & Euā. Vñ ipe dixit ppter hoc relinquet hō p̄rem & mr̄em ꝛc. gen. ij. Adam ei nō legit̄ habuisse nisi vxorē vnicā. vñ ibi dixit adherebit vxori sue ñ vxoribus. Figuratū etiā fuit p mr̄imoniū q̄ fuit inē ysaac & rebeccā de quo gen. xxiiij. ipse em̄ ysaac fuit vnic⁹ vnice ppter hoc immunis fuit ab illa maledictōne quam incurrit lamech q̄ prius induxit bigamiā gen. iiij. & tale debez eē mr̄imonū eccie. de tali em̄ dic apl'us ad ephe. v. Sacramentū hoc dico magnū in xpo & i eccia. Nec etiaz dico qñ bigamia vl' octogamia sit verū mr̄imoniū ꝛ tñ multū deficit a rōne sacrāmti. Notat sup hoc Alexander de Ales i. iij. tractatu. ij. sup. vj. p̄cepto. q⁹ hre plures vxores fuit adulterium ipi lamech ppter duo. Primo qr fuit con̄ ius natale scz. ne facias alij q̄ tibi nō vis fieri. Et vir nō vult q⁹ vxor diuidat carnē suam cū muleis & ita peccauit in deū. Secūdo qr fuit con̄ morē & cōsuetudinē & moderantiā. Ex incōtinētia em̄ immoderata plures habuit & sic scandalizauit pximū. Sancti vero p̄res nō omisserūt adulteriū in bñdo plures nec peccauerūt ꝺr̄ ius natale. qr cū eis occulta īspiracōne fuit dispensatū. nec con̄ morē qr iā erat in ꝺsuetudinē tractū. Et nota q⁹ causa dispēsacōis fuit triplex scz ppter multiplicacōez cult⁹ dei. exemplo Abrahe. gen. xvj. Item in figurā Cōiugiū em̄ patrū significabat ꝺmubiū xpi & eccl'ie. que multiplicat̄ per ꝺēplatios & actiuos scz filios & mercēnarios q̄ figuratū fuit in vxoribus jacob liberis & ancillis siue ꝺcubinis. gen. xxvj. Item ppter moderantiā & tpantiā. Moderate em̄ appetebāt antiq̄ p̄res co'itū. scz ppter solā ppagacōnem ad cultū dei. exēplo dauid. ij. regū. xxvj. Ad maiorem aūt euidentiā p̄dictor⁹ Nota q⁹ cōcubina ꝺr duòb⁹ modis. Vno mō assumpta ad tpus ad prolē ꝓducendā quod ꝺr assūpta ad tpus hoc ꝺr ad dr̄iam vxoris. & q⁹ ꝺr ad prolē ꝓcreandā. hoc dicit̄ ad dr̄iam meretricis. tal' ꝺcubina nō est vxor. & coitus cum ea est fornicari⁹ & illicit⁹ bm se & est etiā con̄ legē nālem & scriptā. Ius em̄ publicū legis nālis dictat ꝓcreacōem filior⁹ cum educacōne & hereditatis successione q⁹ nō posset eē nisi eēt copula parētum insepabil'. Item est con̄ ius ꝓuatum rōis quod dictat nō facē alij q⁹ homo fieri nō vult sibi & econuerso. Quilibz ei vir vult vt effect⁹ eius cui copulat̄ sibi īsepabiliť adhereat. Secūdo mō dicit̄ cōcubina assumpta insepabiliť ad semp. ꝛ ꝺcōmis huilis & sic realiť erat vxor. Sed tñ dicit̄ cōcubina qr non erat p̄cipal' vxor. vnde gen. xvj. Sarra dedit Abrahe Agar ī vxorem vt gen. iij. c. Rachel dedit balā ancillam viro suo in ꝺiugiū. hec ille. Licet autē quelibz taliū diceret̄ vera vxor. & inē virum & eā diceret̄ verū mr̄imoniū. deficit tñ a rōne sacrāmti quod est vnici ad vnicam vt dictum est. Vlteri⁹ notat hic dñs bona vētura in. iiij. q⁹ prędcā dispēsacō de pluribz vxoribz nō fuit tpe nate institute qr tūc non erat nēcitas sterilitatis. nec in tpe gr̄e est. qr multiplicatū est gen⁹ huānū ad cultū xpi. Sed rōne utilitatis fuit tpe Abrahe. quia ante eū multiplicabant̄

non ad cultū dei ꝫ ad mala & ideo deleti sunt de ẏra. Ex rōne honestatis ad illos se extēdit q̄ vxoribꝰ & ocubinis tpanē & ad cultū dei multiplicandū sciebant & volebāt vti. Hec aūt dispēsacō facta est ꝺ̄na inspiracōne in pr̄iarchis & rege dauid· qñ & qm̄ versꝫ facta est de semīe Dauid repromissio. Et qz isti erāt tanq̄z capita et imitāꝺi erāt tanq̄z sci ītellexerūt recte ꝺi spēsacōnem ad omēs extēꝺi q̄ erāt imitatores eoꝝ· & mos fuit ex hoc introductus durās vsq̄ ad xp̄i aduentū.

Sacramentū extē me vnctōnis fuit figuratū ī mltiplici vnctōne veteris testamēti. Tūc em̄ ungebant reges & sacerdotes. templū & altare· & certe cum xp̄ianꝰ est ꝓpinquꝰ morti· tūc ꝓpinquꝰ est vt sic̄ rex adipiscat̄ regnū glorie· vt etiam sic̄ sacerdos offerat deo sacrificiū laudis ꝑpetue· vt etiam in eꝰ aīa tēplo & altari sūmꝰ pōtifex deus colat̄ laudet̄ & honorēt̄ in eternū· & ꝓpter hoc vngit̄ xp̄ianꝰ cum est ꝓpinquꝰ morti. Vngebant̄ etiā antiquitꝰ pugiles & sic xp̄ianus in morte quia aggredit̄ bellum fortissimū· tunc em̄ ip̄m hostis impetit vehemētius ꝓpter qꝺ oportet ip̄m tā q̄z strenuū pugilē strenue ꝺimicare· Vngebātur etiā antiquitꝰ sponse cum viris trade bant̄. Vñ & vxor ab vngēꝺo ꝺr eo q̄ vngeret̄ & certe aīa xp̄iani cum debz exire de corpe debet tradi celesti sponso & traduci in tab̄naculū eiꝰ vt eiꝰ castis amplexibus ꝑpetuo delectet̄.

Septem autē ꝺona de quibꝰ dicit̄ ysa· xi· figurata sunt ꝑ septē crines capitis sampson· quibꝰ rasis ab eo recessit fortitudo· iudicū· xvj· & vere exclusis a capite hoīs· i· ab aīa· vij· ꝺonis spūs scī recedit ab hoīe fortitudo. Figurat̄ etiā ꝺm expositōez greg· ꝑ septē filios job· job ꝑmo. Per ꝺona em̄ spūs sācti adoptat̄ homo in filiū dei ꝑfectissime· vt sit dignꝰ hēditate supna.

Septē aūt vtutes figurant̄ ꝑ septē ꝺies quibꝰ deꝰ cūcta fecit opa & postea quieuit· qz ꝑ vtutes illūatur aīa & in ip̄is quiescit cum ꝑ ip̄as puenit̄ ad requiē spūalē ī pr̄esenti & eternā ī futuro. Figurāt̄ etiaz ꝑ septem ꝺies festiuitatū legaliū· ꝑ ipsas em̄ aīa solēnizat colit deū & a vicijs cessat Figurant̄ etiā ꝑ illas septē mulieres de q̄bus ysa· vij· Apprehenderūt· vij· mulies virū vnū ꝛc· Nemo em̄ ē vir nec vir vnꝰ vnitate gr̄e nisi quē iste ꝺn̄e apprehendūt

Sunt etiā alia bona spūalia q̄ ml'tum valēt ad supacōem hostiū ac etiā ad purgacōez vicōrū. Primū est vtus crucis & passionis xp̄i q̄ fuit figata in baculo mouse & in quīq̄ lapiꝺibus. q̄s accepit de torrēte cū quibꝰ occiꝺit philisteū· ꝑmo reg· xvij· baculꝰ crucē figurabat· quīq̄ lapides q̄nq̄ plagas ilꝝ quas xp̄ianꝰ cum funda sue ꝙiueracōis debz cōtra demones iacē & sic debellabit̄ hostis.

Secundū aūt bonū est vtꝰ & oro mr̄is xp̄i q̄ fuit figata ꝑ iuꝺith q̄ olofernē occiꝺit. iudit xiij· & hest̄ q̄ aman & hostes ꝓpli isrl' occiꝺi p curauit. vide in libro hest̄· & p iahel q̄ sisaran pcussit· iudicū· iiij· & p bersabee mr̄ez salomonis de q̄ ētij reg· ij· ipsa em̄ & si fuit sponsa dei p̄ris sicut hester assueri· fuit tñ vere mr̄ veri salomonis cui ꝺicit filiꝰ suus illud verbū qꝺ ꝺixit salomon mr̄i sue Pete mr̄ mea qꝺ vis neq̄ ei fas ē vt auertam faciē tuā. oīa etiā q̄ salomon ꝺicit in laudē spōse ī libro cantic̄· de gloriosa mr̄e dn̄i spūaliter exponūtur.

Terciū bonū est vtus pt̄as siue auctoritas eccie cuiꝰ oro sūme placet deo. Est em̄ ip̄a vnica sponsa xp̄i cui ꝺixit sponsꝰ cāticoꝝ· ij· Ostēde michi faciē tuam sonet vox tua in auribꝰ meis· vox em̄ tua dulcis & facies tua decora.

Quartū bonū est oro scōrum noui testam̄ti q̄ iam cum xp̄o regnant scz apl'orū qui fuerūt figati ī scīs pr̄iarchis & ꝓphetis· nā scī pr̄iarche fctis & ꝓphe ꝺictis gr̄az noui testam̄ti p̄signarūt & meritis ppl'm deo reconciliare efficaciter meruerūt· de quibꝰ ysa· xxvij· Qui

egrediũtur impetu a jacob florebit & germiabit isrl' & implebũt facie orbis semie ⁊c· scorum martirũ q̃ fuerũt figati in scis machabeis q̃ imperterrite victoriosi fuerũt em̃ re & noie victores· scorum confessorũ q̃ fuerũt figati in filijs pphar̃um de quibus in pmo &·ij·regũ. Scorum & scãꝫ virginũ q̃ fuerũt figurati in Abel q̃ fuit pmus vgo de q̃ geñ·iiij·Et in filia iepte·judicũ xi·Et in abisac sunamite q̃ fouit dauid regem de q̃ tcij regũ pmo.

Quintũ aũt bonũ est seduliras bonorꝫ pastorũ ecclie q̃ fuerũt figurati p moisen josue & dauid. illi em̃ orando q̃m maxime & michilomi⁹ operãdo pstrauerũt hostes. Vide qmo moyses orãdo pstrauit amalech exo·xvij·Sic & boni pastores ecclie orãdo & opando docẽdo & lucis exẽpla mistrãdo hostes ecclie supant & per ipos subditi ad scitatis opa puocanẽ.

Sextũ bonũ est dina inspiracõ q̃ etiã idulcorat huiõi amaritudinẽ & illustrat aiaz conr errorũ caliginẽ. Quantũ ad pmũ figurat p illud lignũ qđ oñdit dñs moisi·qđ cum in aquis missum fuisset in dulcedinẽ verse sunt exo·xv·Quantũ ad secundũ figurãtur p fauũ mellis quẽ gustauit ionathas & illuñati sunt oculi eius pmo regũ·xiiij· Que etiã figurat p angelũ dñi q̃ descẽdit in fornacẽ ⁊c·daniel'·iij·qm̃ refrigerat cõ cupiscentiã.

Septimũ bonũ est discreta hoĩs dyaboli cõ hõmo sepe dyaborare & ad memoriã reducẽ vij·xpi bñficia·vij·mris gaudia·vij· effusiones sanguinis ihu·vij· ordines scorũ q̃ sunt in pria·vij. offẽsas quibus offendũt hoĩes deum p vij·pcta mortalia. vij. plagas nouissimas de quibus job· apoc·xv·p q̃s intelligunt·vij·inferni supplicia·vij. dotes glorie q̃s merent electi per septẽ opa misericordie·septẽ scorum ordines figurãt p septẽ boues pulcras & crassas.&·vij· dotes glorie p vij·spicas plenas & formosas.omes qz reprobi p·vij·fedas boues & dfectas macie·&·vij·inferni supplicia·p vij·spicas pcussas uredine de quibus oibus hẽtur gen̄·xli·Per q̃s septem dyaboracones ruit mundi vanitas·pcti vilitas· carnis dplacẽtia·& demonũ fraudulẽtia. Vnde figurant̃ iste septẽ dyaboracões p illos vij· circuit⁹ q̃s fecerũt filij isrl' circa vrbem in jericho ipos archa dñi pcedẽte josue·vj· Sic & xpus qui est archa dñi xpianũ pcedat in pñti exilio sit semp ante sue mentis oculos & sic vij·circuit⁹ & septẽ dyaboracões pdictas faciat q̃ntũ ad ipm mũdi vanitas destruet̃. Apparet igit̃ ex pmissis q̃ scom q̃ dic̃ apl'us ad hebreos·ix·facta in veti testamẽto fuerũ pabole imstãtis tpis & sic oĩa in figurã otingebãt ill'. Et sic patz pmũ pncipale huiꝰ dyaboracõnis tercie.

Circa secundũ huiꝰ tci punct̃i est sciendũ q̃ tpus gr̃e vt dictũ est tpus pcta corrigendi & cauendi ad q̃ multũ valẽt pcta veterũ q̃ punita fuerũt epaliter. In quorꝫ quidẽ pnicoĩbus figurabat̃ punicio xpianorꝫ sempiterna si omittãt sil'a.

Ad correctõnem eĩ supbie & inobedientie multũ valet moralis Adã figura in tunicis pelliceis eiusq̃ eiectio de paradiso·q̃ ipe & vxor sua meruerũt p se & cũctis posteris suis p eo q̃ dyaberentes suggestioni diaboli supbi & inobediẽtes fuerũt. Ad hoc etiã multũ valet expulsio saul de regno q̃ ppter supbiã & inobedientiã regnũ isrl' amisit sicut de hoc habet̃ pmo regũ·xv·& xvj·Ad hoc etiã ml'tum valet suspẽsio absolonis in quercu·q̃ ppter supbiã & ambicõem regnãdi suspẽsus in quercu fuit·a joab imfect⁹·ij·regũ·xviij·Multũ etiã valet ad hoc plaga ominata ezechie·ppter hoc q̃ quadã ostẽtacõe oñderat babilonijs omes thesauros dom⁹ sue·iiij·regũ·xx· valet etiã ad hoc mors illorꝫ pncipũ q̃nquagenariorꝫ q̃ supbe loquẽtes helie meruerũt extingui ab igne celesti.

Ad correctõnem etiã invidie multũ valet maledictio cayn·q̃ ppter invidiã Abel imfecit gen̄·iiij·Reprobacõ esau qui frẽ suo jacob invidẽs & odio habẽs fuit dyaborata gen̄·xxvij· fuit epaliter

reprobat⁹ · valz ad hoc tribulacō quā pas
si fuer̄t filij jacob q̄ inuidētes joseph ip̄m
q̄ odio hn̄tes sic̄ dr̄ gen̄ · xxxvij · sustinue-
rūt ꝓpter hoc tribulacōnem multiplicē in
egipto sub eodē joseph fr̄e suo. Valet etiā
ad hoc vexacio saul qui inuidēs dauid nec
rectis oculis ipsum aspicē valēs ꝓpter hoc
qđ dixerūt mulieꝛ̄ percussit saul mille & da
uid · x · milia fuit inuasus a maligno spū
p̄mo regū · xviij · Ad hoc etiā multū valz
lepra marie & leuitaꝛ plaga q̄ inuidētes
murmurauer̄t cont̄ moisen · de maria ha
bet̄ · nūi · xij · de leuitis · xvij · Ad hoc etiam
multū valet infectio Adonie · q̄ inuidens
salomoni regi isrl̄ ꝓpter hoc fuit infect⁹.

Ad correctōem iracūdie valz ma =
ledictio cayn · cui dixit dn̄s vbi
sup̄ Cur irat⁹ es q̄re ocidit vult⁹
tu⁹ ꝛc̄. Valet etiā maledictio furoꝛis sime
on & leui · q̄ irati ꝓpter stupr̄ū dine infe-
cerūt sichimitas gen̄ · xxxiiij · de quibꝫ di-
xit Iacob maledicēdo gen̄ · xlix · In furoꝛe
suo occiderūt virū maledict⁹ furoꝛ eoꝝ ꝛc̄
Valet insup ad hoc submersio pharaonis
& egipcoꝛū q̄ turbati & irati ꝓpter exitū
filioꝝ isrl̄ insecuti fuerūt eos · & tandē sb̄-
mersi sunt in mari rubro. Valet etiam ad
hoc moꝛs nabal de q̄ dr̄ ꝑmo reḡ · xxv · q̄
erat vir durus malicōsus & pessim⁹ · ꝓpte
rea factū ē coꝛ ei⁹ emoꝛtuū · & ita p̄cussit
dn̄s nabal & moꝛtu⁹ est.

¶ Ad correctionē etiā
peccati auaricie occurrit achoꝛ vl̄
achan qui accepit de anathema-
te jeric̄ regulā aureā ꝓpter suā auariciaz
& argentū & palliū ꝓpter q̄đ fuit lapida-
tus & cūcta q̄ illi⁹ erāt igne ⁊sumpta jo-
sue · vij · Occurrit etiā achab q̄ ocupiuit in
iuste vineā naboth · ꝓp̄ quā & ip̄m fecit
interfici cui dixit helias in hoc loco ī quo
linxerūt canes sanḡnē naboth lambēt san-
guinē tuū ꝛc̄ · iij · reg̾ · xxi · Occurrit insup
giezi qui ꝓpter cupiditatē suā & auariciā
accepit a naaman tria talēta argēti & ve
stes mutatoꝛias duplices ꝓp̄ q̄đ lepra na
aman adhesit ei · iiij · reg̾ · v · voluit etiam
vendere gr̄am sanitatis. Occurrit heliodo
rus qui volēs rape pecuñas q̄ erāt ī erario
fuit ꝺberat⁹ egregie & posit⁹ ī gestatoꝛia
sella. ij · mach̄ · iij ·

Ad coꝛrectionē aī accidie
occurr̄t dīna q̄ p̄uagās regioēz eḡl
sa vt videret mulieꝛ illi⁹ t̄re fuit
a sichem oppꝛessa gen̄ · xxxiiij · Filij isrl̄ q̄
vacātes ocio expectātes moisen fecerūt vi
tulū exo · xxxij · & ꝓpter vitulū quē adoꝛa
uer̄t · xxxiij · milia fuerūt īfecti · dauid q̄
ocians in salario dom⁹ cōcupiuit bersabee
cum q̄ & cōcubuit & postea vriam virum
suū īfici fecit · ij · regū · xi · Sodoma cui⁹
pcī occasioēz dic̄ ꝓpt̄a fuisse habūdantiā
diniciarū ociū & sat̄itatē pāis ezech̄ · xvj ·

Ad coꝛrectōꝛ aūt gule occurr̄t eua
ezau · jonathas · loth · holofernes
filij isrl̄ & sacerdotes belis · ꝓpter
gulā em̄ eua maledictōez meruit gen̄ · ij ·
Esau p̄mogenita vendidit gen̄ · xxv · Loth
ꝓpter ebrietatē incestū omisit gen̄ · xx · jo-
nathas p̄rez offēdit & aliqualr̄ ppl̄m ēba
uit p̄mo regū · xiiij · Holofernes a iudith
fuit interfect⁹ · judith · xiij · Sacerdotes be
lis q̄ deuoꝛabāt q̄ offerebant̄ a dario truci-
dati sūt daniel̄ · xiiij ·

Ad coꝛrectōꝛ aī luxurie occr̄rūt
mundacō diluuij gen̄ · vij · & ⁊sum
ptio q̄nq̄ ciuitatū gen̄ · ix · Interfe
ctio zichimitarū ꝓpter dīnā gen̄ · xxxiiij ·
Peritio filioꝝ isrl̄ in deserto qui fuerunt
fornicati cū madianitis & iō multi fuer̄t
p̄cussi · nūi xxv · Destructio trib̄ bēiamin
q̄ ꝓpter vxoꝛē leuite quā ab vtēdo īfeceꝛ-
rūt q̄si oīno ⁊sumpti fuerūt judic̄ · xix · &
xx · ca · Infoꝛtuniū dauid cū ꝓpter vxoꝛem
vrie hoc stingit q̄ absolon filiꝰ suꝰ ingres
sus fuit ad cubinas suas · ij · reg̾ · xvj · sic̄
ꝓpt̄a ei p̄dixerat · ij · regum · xij · Infectio
amon ꝓpter chamar soꝛoꝛē suā · ij · regum
xiij · Infatuacō sampsonis iudicum · xvj ·
Apostazia salomōis cui⁹ coꝛ fuit depꝛaua
tū p mulieres · iij · regū · xi · Infectio p̄sbi
teroꝝ q̄ ocupierūt Susānam daniel̄ · xiij ·

Ad coꝛrectionē ydolatrie occurrit
illud exo · xxxij · Sedit ppl̄us mā
ducare & bibere & surrexit ludere
id est coꝛā vitulo conflatili coꝛeas ducere

BT
1100
M95++
1471

vel ludē·i·ad īstar pueroꝝ vitulū ado=
rare·q̄ ope fusorio factus erat. Pueri em̄
fingūt sibi de luto quedā ydola q̄ postea
puerilit adorāt·vñ nichil aliud fuit ludē
corā vitulo q̄z ydolū factū adorare·& ibi
dē dr q̄ leuite de mādato moisi ꝓpter hoc
pcm̄ īmfecerūt q̄si·xxiij·milia hoīm. Il=
lud etiā occurrit de hoc idē q̄ q̄si oīa fla=
gella & captiuitates ꝑli isrl'itici fuerunt
ꝓpter ydolatrie scelus hoc quātū ad ꝑmū
ꝑceptum ¶ Ad correctōnem blasphemie q̄
ē contē secundū ꝑceptū hēs lapidacōz blas
phemi leuit·xxiiij ¶ Ad correctōnem vio
lantiū sabbatū habes punitionē illi⁹ qui li
gna in sabbato colligebat·vide mūi·xv·
hoc q̄ntū ad tertiū ꝑceptū ¶ Ad correctōz
vero temeritatis vsurpantiū officia mini
stroꝝ ecclie habes pcussionē ozie q̄ archam
tetigit·ij·regum·vj·lepra ozie q̄ thura ī
tēdebat·ij·paralippō·xxvj ¶ Ad correctōez
inhonorantiū pentes habes maledictōem
cham q̄ irrisit ꝑrī suo gen̄·ix·Et maledi=
ctionē ruben q̄ fedauit cubile ꝑris sui cui
dixit pr̄ nō crescas gen̄·xlix·Maledictōz
absolonis q̄ expulit ꝑrem suū de ihr̄lm &
polluit ocubitas ei⁹·vbi sup̄ ¶ Ad correc=
tionē homicidij habes īmfectionē illoꝝ
q̄ īmfecerūt isboseth·ij·regū·iiij·& inter
fectionē joab q̄ abner & amasan īmfecerat
de q̄ iij·regū·ij ¶ Ad correctōem mechie
habes multa q̄ sup̄ statī dicta sunt ¶ Ad
correctōnem furti habes lapidacōez p̄sbi=
teroꝝ daniel'·xiij·duo vltia ꝑcepta nō ha
bueriūt penā dēmīatam in lege. Idcirco
q̄z trāsgressio ipoꝝ sit pcm̄ mortale ac
mortis etne meritū ipoꝝ tñ punitio nō fu=
it alicubi in scripta veti figurata.

AD correctōem aūt maloꝝ p̄ncipū
occurrit pharao ꝓpter quē egiptus
periit.exo·xiiij·Occurrit roboam
ꝓpter quē regnū isrl' scissum fuit·iij·reg̃.
xij·Item sēnacherib ꝓpter cui⁹ malicia &
supbiam pcussit angel⁹ dñi·clv·milia as
siriorum·iiij·regū·xix·Occurrit etiā nabu=
chodonosor q̄ ꝓpter malicia suam fuit q̄si
uersus in bestia daniel'·iiij·Itē Anthio=
chus de q̄ dr·ij·mach̄·ix·q̄ de ipius cor=
pore vermes scaturiebāt & infra dr q̄ ho=
micida & blasphem⁹ miserabili vita fun
ctus est. Occurrit etiā trāslacō regnoꝝ de
gēte in gentē q̄ maxime ascribit & attri=
buit malicie p̄ncipū eccliasticī·x·

AD correctionē maloꝝ p̄latoꝝ oc=
currit heli q̄ fuit negligēs in corre
ctōe filioꝝ q̄ de sella corruens mor
tu⁹ fuit multaq̄ mala ꝑlo acciderūt pri
mo regū·iiij·

¶ AD correctionē maloꝝ
sacerdotū occurrit filij heli ofni &
finees q̄ nesciētes sacerdotis officiū
p̄mo regū·ij·corruerūt in ꝑlio p̄mo reg̃·
iiij·Occurrit etiā nadab & abin q̄ optule
rūt ignē alienū & ideo fuerunt a dño per
cussi deuorauitq̄ eos ignis leuit·x·Ignez
alienū offerūt sacerdotes auari & luxurio
si q̄s gehēne incendiū deuorabit.

AD correctōem oīm p̄fectoꝝ occrit
ofiderare vtutes scoꝝ veris testa=
menti videlicz iustitiā noe de qua
gen̄·vj·Fidem & obedientiā abrahe de fi=
de habes gen̄·xv·& obedientia gen̄·xxij·
Item de vtute ei⁹ & pace quā voluit habē
cum loth habes gen̄·xiij·Occurrit secūdo
ofiderare simplicitatē jacob gen̄·xxv·Ca
stitatem joseph gen̄·xxxix·Humilitatē da
uid habes in multis locis p̄mo reg̃·Ieu=
niū moisi de q̄ exo·Ieuniū helie de q̄ 2cio
regum. Abstinentiā judith vide in libro
illo daniel' & socioꝝ ei⁹ daniel' p̄mo. Zelū
phinees q̄ īmfecit fornicatorē mūi·xxv·&
machabie· q̄ trucidauit sacrificantē sup
arā p̄mo mach̄·ij·Occurrit etiā ofiderare
sedulitatē laborandi ruth·& largitatem
booz·vide ī libro ruth·paciam job & tho
bie vide in libris eoꝝ. Occurrit etiā ofide=
rare zelū zamuelis q̄ īmfecit regē agag p̄=
mo regum·ij·& helie q̄ īmfecit sacerdotes
baal·iij·regum. Occurrit etiā cōsiderare
strenuitatē machabeoꝝ & martiriū elia=
zari & illoꝝ vij·fratrū secundi mach̄·vj.
& vij· Sic ergo patz q̄ bñ dixit ap̄l'us q̄
scā veris testam̄ti scripta sunt ad correctō
nem nr̄am. Dicit em̄ ap̄l'us p̄ma corinth̄.
xi·Dum iudicam̄ aūt a dño corripim̄ ne
non cū hoc mūdo dampnem̄. Deo multū

terribile est qđ scripta dicit q difficile est
corrigẽ quẽ deꝰ despexerit eccĩastes. vij. ve
re signũ est diuine despectiois qñ homo a
malis suis nõ corrigit q tociẽs & in toe lo
cis corripit per scripturas. Patz ergo darissi
me ex hijs q dcã sũt in hac ẽcia ꝺsideracõe
q omĩa q ꝓicamꝰ de xpo ihu. oĩa credẽ-
da oĩa cauẽda. oĩs inimicoꝝ spũaliũ ma-
licia. omĩs vireꝰ sacramẽtoꝝ & efficacia.
oĩa ꝓicta & alia fuerũt in lege & ꝓphis
& psalmis ꝑfigurata & ad nr̃am correctõꝫ
scripta q oĩa illa in figurã ꝺtingebãt ill'

QVareꝰ pũctus &
vltimꝰ huiꝰ sexti articuli ẽ videre
qmõ oĩa q scripta erant de messia
venturo fuerũt impleta in xpo ihu saluato
re nr̃o & ideo ipe verus messias nec alius
expectandꝰ. Pro cuiꝰ claro intellcũ aperiũ
tur xij. thesauri. Primꝰ erit de tpe aduẽtꝰ
xpi. Secundꝰ de eiꝰ ꝓgenie. Tertiꝰ de assi-
mulacõe. Quartꝰ de loco natitatis. Quĩ-
tus de eiꝰ noie. Sextꝰ de eius veneracõne.
Septimꝰ de mõ viuẽdi. Octauꝰ de mõ mo
riẽdi. Nonꝰ de cã mortis. Decimꝰ de eiꝰ re
surrectione. Vndecimꝰ de ꝑmio credẽtium
Duodecimꝰ de pena ꝓsequentiũ in ꝑsenti
& in futuro.

PRimꝰ thesaurꝰ apitur de tpe
aduẽtus messie qđ sac̃ scripta
ꝑnũciauit & specifice determina
uit. Pro cuiꝰ declaracõne hic
adducã qtuor testiõnia. Primũ est testiõ-
niũ ꝓphãrum ꝺm glosas Talmuth. licet
in illo libro repiant̃ multe vanitates & ab-
hoĩacõnes & hereses. non solũ extra legem
euãgelicã ꝫ etiã cont̃ eẽntiã ꝺuinam. & cõ-
tra legẽ scripte ac extra legẽ nate vt suo lo
co videbit̃ ꝓpter q puniri deberẽt. Verum
tñ ad ꝟncendã maliciã eorũ ꝓphis auẽti
bus suoꝝ doctoꝝ ꝺcludet̃ aduentꝰ messie.
sic̃ optie fuit ꝺisputatũ cum sapiẽtibꝰ eo
rũ & ꝺclusum & determinatum corã summo
pontifice bñdicto. xij. Presentibꝰ plibus
cardinalibꝰ ꝑlatis & mgris in theologia
& alijs multis notabilibꝰ psonis. Anno
dñi M cccc xij. xviij. pontificatꝰ eiusdẽ sũ
mi pontificis. Secundũ est testimoniũ in
quisicõnis iudeoꝝ. Terciũ erit testimoniũ
Josephi historiographi eoꝝ. Quartũ erit
testimoniũ pilati q eum tradidit crucifi-
gendũ arbitrio eoꝝ. ¶ De ꝓmo dico q tẽ-
pus assignatũ aduẽtꝰ messie erat in fine
scdi templi ihrlm paulo añ destructionẽ
eiusdẽ templi vt patz malachie. iij. vbi dr
Ecce ego mitto angelũ meum & ꝓparabit
viã ante faciẽ meã. & statim veniet ad tẽ-
plum scm̃ suum dñator quẽ vos q̃ritis. &
angelꝰ testamẽti quẽ vos vultis. Ecce ue-
nit dicit dñs exercituũ. In dicto textu sũt
tria vocabula q̃ sigficãt suũ aduentũ mlt̃
tum ꝓpe. Primũ est ecce. qđ oñdit rem ꝑ
sentẽ añ nos. Secundũ est statim. qđ ostẽ
dit rem breuissimã vl̃ sine tpe. Terciũ est
ecce veñt. Item qñ dixit ad templũ suũ oñ
dit q in hora sui aduẽtus eẽt templũ edi
ficatũ & in bono statu. Per oratiũ illius
qđ credũt iudei q dicũt q qñ ipe veniet ꝓ-
ueniet eos in captiuitate & templũ desertũ
Item secũdo sic dixit ysa. ca. lvj. hec dicit
dñs. Custodite iudiciũ & facite iusticiam
qr iuxta est salus mea vt veñat & iusticia
mea vt reueleẽ. Et declarãt doctores hebre
orũ imberexit raba. i. geneſi magno. Ra-
bimosse darsau đo voluit dicẽ iuxta ẽ sa-
lus mea vt veñat & iusticia mea vt reue-
leẽ hoc dicit̃ p rege messia ꝓpter qđ dixit
daniel & adducat̃ iusticia sempiterna. Iter
cio dixit zacharias. ix. Exulta satis filia
sion. Iubila filia jhrlm Ecce rex tuꝰ veni
et tibi iustus & saluator ipe pauꝑ & ascẽ-
dens sup azinã & super pullũ filiũ azine.
Inq̃ntũ dixit ecce rex tuꝰ oñdit eiꝰ aduẽ-
tum breuissimũ. Et qđ restat in hoc textu
oñdit q loquit̃ de xpo ihu qr in tali hitu
intuit in jhrlm. Mulcum facit admirari
qmõ omẽs isti ꝓphe fuerũt ocoꝛdes vt oẽs
vna voce dicerẽt aduentũ messie esse tam
ꝓpinquissime & q postmodũ retrocesserit
tãto tpe a tpe vltimo ꝑfectoꝝ ꝓphãrum
vsq hodie cum transierint iam vltr̃ mille
septingẽti ãni. jnuenimꝰ em̃ balaam mũi.
xxiiij. dixisse prophetãdo p rege dauid ui
debo eum ꝫ nõ mõ intueboꝛ illũ. ꝫ nõ pro
pe & ab eo vsq ad dauid nõ fuerũt nisi q̃-
dringẽti ãni modicũ plus. Quare p vim

RAPS
BT
1100
.A45++
1471

habem⁹ dicē ꝙ pauco tpe post dictos pro phetas hēbat esse aduentus messie ¶Dicet iuue⁹ ꝑ dicta ꝓphārum bñ oñditur eē ad uēt⁹ messie in breui · ꝫ qñ ꝓbabiť ei ꝙ ille aduēt⁹ fuit in fine tēpli scōi in eadē hora q̄ fuit aduēt⁹ ihū xp̄i ¶Dico ꝙ hoc oñditur multū bene multis autēticis pro phecijs & rōibus & ꝑmo ꝑ ysa · c · ix · qui dixit Parul⁹ eñ nat⁹ est nob & fili⁹ da tus est nob & fact⁹ est p̄cipat⁹ sup hu meros ei⁹ & vocabiť nomē ei⁹ admirabil' consiliari⁹ de⁹ fortis · p̄r futi seculi · prin ceps pacis · multiplicabiť ei⁹ impiū & pa cis nō erit finis. Non est dubiū quin ista ꝓphecia loquat̄ de messia qz impossibile ē aliq̄ hoīem carnalē in quo non sit dīna nat̄a intitulari tā excellētissimis titulis. Item qz ip̄imet doctores hebreorū dicunt hoc ī ꝓlogo hecarabeti · i · lamētacōis ma gne. Vbi dicit rabi oze · galileus in noīe messie est pax · qz sic scriptū est p̄r futuri seculi p̄nceps pacis. Itē in libro canbedrin in ca. qō incipit tot⁹ isrl' dicit rabi thau bum. Que est racō ꝙ quecūq; men · q̄ est in medio vocabuli est apta & hec est clau sa. Rñdet quia de⁹ voluit facē de ezechia messiam · & vēit ⁊tus iudicial' & dixit añ deū dñm mūdi. Dauid q̄ dixit ante te tot cātica & tot laudes nō facis messiā & eze chiam ꝓ q̄ fecisti tot miracula & nō dixi sti vnū canticū añ facies messiā · & iō de⁹ clausit men. Et illa hora eximit filia vocis · i · vna reuelacō & dixit secretū meū mi chi · sēctū meū m: ve m. Et declarat Rabi salomon ꝙ dicebat de⁹ hoc secretū de aduētu messie meū est ¶Et ꝙ ꝓpha respōdit ve michi vule dicē · O miser qñ vēiet ille messias. Ex p̄dicta autoritate possim⁹ eli cē tres cōclusiones. Prima ꝙ messias ē ip̄e met de⁹ · quia p̄dicti tituli ñ possūt iusti ficari nisi de ip̄omet deo. Secūda conclusio ē ꝙ messias nat⁹ est de maria existēte virgi ne · qz illa lr̄a men · posita in ⁊bo multi= plicabiť qō in hebraico ⁊r leuarbe oñdit nomē ei⁹ qō est in hebraico merien In lati no maria ambo noīa incipiūt in illa lr̄a men · ꝫ in recta scripta q̄si cursu nāli debe bat eē men apta. Inq̄ntū vero ē clausa per ararīū & cont̄ nat̄am tot⁹ scripte oñdit dictā merien uel mariā eē clausā siue ⁊gi nem. Sic eñ ara cursum nat̄e cōcepit & pepit qz non ex virili semīe ꝫ mistico spi ramīe. Tercia conclusio est q̄ ad ꝓpositū fa= cit ꝙ dicta men clausa oñdit tpus aduen e⁹ messie p̄ctualiť · qz hec ꝓphia fuit dcā in q̄rto āno regis achas & ab illo āno vs= q; ad destructionē p̄mi templi q̄ facta fuit xi · āno regis zedechie transierūt · cl · āni · Itē duranit captiuitas babilonie lxx · ānis Templū secūdū quod edificauit neemias duranit cccc · xx · ānis si suberabam⁹ xl. an nos qui transierūt a passione xp̄i vsq; ad destructōnem tēpli p titum remanēt sexcē ti āni q̄ transierūt ab hora in q̄ dicta fuit ꝑdicta ꝓphecia vsq; ad passionem xp̄i · & tantū sumat men clausa in mo ⁊m hebre os cui⁹ figura in abecedario hebreoꝝ hec est ¶Ex quibꝫ sequiť ꝙ in illa men · clausa oñdit nobis de⁹ illa duo secreta cū dixit secretū meū michi secretū meum michi. Primū ꝙ mr̄ messie debebat eē maria siue ⁊go · Secundū ꝙ temp⁹ saluacōis aduēt⁹ messie fuit p̄ctualiť sexcentoꝝ ānoꝝ a re uelacōne ꝓphecie vsq; ad passionē saluato ris. Iterū potest idē ꝓbari in vna autori tate q̄ est in medrastuphim · i · glosa psal terij vbi dicit rabi johanā tribꝫ ānis cū dimidio stetit gloria dñi in monte oliue= ti dādo voces & dicēdo. Querite dñm dū inueniri p̄ē inuocate eū dum ꝓpe est ysa · lv · Item dixit in berexit raba · i · in genesi magno Rabimosse darsan ¶Quid voluit dicē salomon in cāticis canticoꝝ ca · ꝑmo qñ dixit exaltauimus & letabim̄ in te qñ hoc erit. Qñ pedes dei stabūt in mōte oli ueti illa hora erim⁹ nos leti. Dico ꝙ ma= nifeste apparet ꝙ isti tres āni cū dimidio sunt illa dimidia ebdomeda quā dixit da niel ꝓ messia. Confirmauit aūt pactū ml' tis Inuenim⁹ eñ ꝙ sic fuit qz saluator nr̄ recepit baptismū ī etate · xxx · ānoꝝ · & de inde vsq; ad tpus passiois fuerūt q̄si tres āni cū dimidio · quibꝫ ambulauit ꝑ gali= leā & ꝑ montē oliueti uocando hoīes ad p̄niam · & respectu hui⁹ dicebat p̄dicta ⁊ ba · ysaias recitata ꝑ Rabi johanan scz q̄ rite dñm dum ꝛc · ve sup̄. Item p̄ē probari manifeste ꝙ aduentus messie debeat esse in

p̃ficto tpe p autoritatẽ quandã hebreorũ
q̃ est ĩ libro canhedrim in ca. qd̃ incipit to-
tus isrl'. & ĩ libro abadazara ca. p̃mo vbi
dr. sic legit̃ in studio helie sex mille ãm est
mũdus. duo milia vãitatis. duo milia le
gis. & duo milia messie ¶Deo ꝑpter pcã
nr̃a iam sũt exẽ magna pars Iterũ in eod̃
ca. dixit helias Rabi juda ñ est min9 mũ
dus q̃z q̃nquagĩtaquinq̃z iubilei. in vltimo
iubileo veñet fili9 david. glosa Rabisalo-
mon istud sũmat q̃tuor mille ducenti &
q̃nquaginta ãni & in vltõ iubileo filius
david veñet ¶Notũ est q̃ mors messie fuit
circa tpus q̃n impleti sunt q̃tuor mille an
ni a creacõne mũdi & posito q̃ nõ inueĩ
aẽ p̃fctualit̃ q̃ eẽnt illa hora q̃tuor mille
ãni non est mirũ qr maior decõputacõ q̃z
sit hec inuenit̃ in vbis dei in textu legis.
cum de9 dixit abrahe scias q̃ futurũ est se
men tuũ in captiuitate in ẽra aliena q̃drin
gẽtis ãnis & q̃n fuerũt liberati dic̃ textus
q̃ steterãt cccc. xx. ãnis & postq̃z bn̄ visi
tauim9 cõputũ inuenim9 q̃ exq̃ Iacob de
scendit in egiptũ vsqueq̃ fuerũt liberati p
man9 moisi nõ transierũt nisi. cc x. anni
Item si bn̄ mam9 oputũ inueniem9 q̃ sb
iectio captiuitatis nõ fuit msi q̃si centũ an
ni. ergo sm hoc nõ est mirũ si doctor di-
nisit sex mille ãnos de duob ĩ duob mi
lib ergo facta acciderũt circa illã divisio
nem modicũ plus vel min9. Et posito q̃
dicat aliq̃s q̃ sm autoritatẽ illã tpus ad
uene9 redemptoris debẽt esse in plẽitudĩe
q̃tuor miliũ ãnorũ post destructõez templi
mtr̃n q̃ saluacõ foret ducẽtis ãnis anticĩ-
pata ante oputũ doctoris. Dico q̃ est mi
rabile qr ysa. in fine capli. lx. illud p̃no-
sticauit dicẽdo. Ego dn̄s in tpe subito fa-
ciã istud & q̃ habẽt oculos ad videndum
p̃nt intelligẽ qd̃ rõnabili9 est. q̃ aduẽtus
saluatoris anticiparet̃ ex gr̃a dei ducentis
ãnis. añ tpus suũ q̃z in p̃teritũ trãseundo
milleducẽti ãni post q̃tuor mille nõ veñen
do. Iterũ ad ampliorẽ ꝑbacõz dicte oclusi-
onis inuenim9 qd̃ dicit Talmuth jerusale
mista in libro berahot in ca. haiacoze &
meq̃rabeti. i. lamẽtacõ magna dic̃ sic. Ac
cidit vni judeo q̃ stabat laborãdo q̃ vidit
mugitũ bos. trãsitq̃z vn9 arabs audiuit
q̃ vocẽ bouis. & dixit judee fili judei. sol
ue. solue. solue tuos boues & tuũ appara-
tũ quia scũariũ vr̃m destruit̃. Iterq̃ bos de
dit secundũ mugitum. & dixit ei arabs
judee fili judei. liga tuos boues & ꝑpara
illos qr nat9 est rex messias. Et dixit ei ju
deus qd̃ est nomẽ suũ. Rñdit menahẽ. i.
osolator. Dixitq̃z ei iterq̃ jude9. & qñ est
nomẽ sui pr̃is. Dixit ei ezechias. i. fortitu-
do dei. Dixit iterq̃ jude9. & vbi ẽ natus
dixit ei in bethleem jude. Dicit rabi abon
Et q̃ oportz discẽ ab arabibz qr texte9 cla
rus ẽ in ysaia q̃ dixit liban9 cũ excelsis ca
det. & dic̃ statimpost & egredietur v̄ga de
radice yesse. Et predicta auctẽ eliciũtur &
multũ bene q̃tuor oclusiones. Prima quia
aduẽtus messie fuit circa destructõez tẽpli.
Secũda q̃ messie nom̃ ẽ menahẽ qd̃ sonat
ĩ hebraico cõsolator qr p manũ ei9 fuit cõ
solatũ gen9 huãnum de pcto Adam. Ter
cia q̃ est fili9 dei qr nomẽ p̃pr̃is qd̃ hic inti
tulat ipe qd̃ est ezechias sig̃ficat in hebrai
co idẽ q̃ de9 fortis. Quarta q̃ nat9 est in
bethleem. Itẽ dixit Talmuth in berexit ra
ba antiq̃ dicit rabi simuel filius nahamã
Vñ p̃babis tu q̃ ĩ die in q̃ fuit destructõ
templi in illa die nat9 est messias de quo
dixit ysaie ca. vlt̃. Anteq̃z pturiret pepit
anteq̃z veniret part9 ei9 pepit masculum
in hora qua fuit destructõ templi dederũt
voces isrl' sic mulier exist̃s in ptu & dicit
jonatas ĩ trãslacõe caldaica anteq̃z ei ve-
niret angustia fuit saluata & anteq̃z veni
rẽt dolores part9 reuelat9 est rex messias.
Item dic̃ in eodẽ libro Rabi simuel fili9 jo
hanã semel ibat helias p viã in die q̃ fuit
destructũ templũ. & audiuit vnã filiãvo
cis. i. reuelacõz clamantẽ & dicentẽ ¶Tem
plũ scñ vadit ad destructõz. qñ illud au
diuit helias ymaginat9 est qñ posset de
struẽ mundũ & yens inueñt hoĩes arãtes
& seminãtes & dixit eis ¶Deus est iratus
conr̃ mundũ. & vult destruere domũ suã
& captiuare suos filios inr̃ gẽtes & vos in
tromittitis vosip̃os inuitis tpalibz ¶Exi-
uit altera reuelacõ & dixit dimitte eos fa
cere qr iam natus est saluator isrl'. Dixit
ip̃e & vbi ẽ ille. dcñ ẽ illi ĩ bethleem jude
juit illuc & inueñt mulierẽ quandã sedẽtẽ

Rare
BT
1100
.A45++
1471

in porta dom⁹ sue & filiū ei⁹ imolutū in sanḡne & iacentē ante eā. Dixitq; ei filia filiū pepisti & dixit sic. Et ait ei ꝯ Et q̄o ē hoc q̄ sic est imolut⁹ ī sanḡne. Respōdit grande malū est q̄ in die in q̄ nat⁹ est destructū est templū. Dixitq; ei surge filia & accipe eum · q̄ per manū suam debz esse mag̃ saluacio. In illa hora surrexit mr̄ & accepit puerū · & ipe recessit inde vsq; ad q̄nq; ānos · & in fine q̄nq; ānoꝝ dixit · ibo & videbo saluatorē isrl̄ si nutriē in forma regū vel angeloꝝ fuit ergo & inuēit mulierē in porta dom⁹ sue & dixit ei filia q̄o ē de illo puero. Rn̄dit rabi. Nōne dixi tibi q̄ cum malo nutriē q̄ in die q̄ nat⁹ est fuit templū destructū · & vlē hoc q̄ si habz pedes nō ambulat · oculos habz & n̄ videt Aures habz & nō audit · os habz & nō loquiē & sic scatat sicut vn⁹ lapis · & dum ipe loquereē cum ea insufflauit ventus a q̄tuor ptibꝫ mūdi & p̄iecit eum in mari magno · & ea hora helias scidit vestimenta sua & euulsit capillos suos & dixit. ve quia p̄dita est saluacō isrl̄. Et exiuit vna filia vocis · i · reuelacō · & dixit helia · non est siē tu cogitas ꝙ q̄tuor centis ānis habitabit in mari magno & lxxx · annis · vbi ascēdit fum⁹ circa filios choze & lxxx · annis in porta rome q̄ remanet ānoꝝ per omēs ciuitates vsq; ad finē. Ecce q̄mō apparet manifeste ex oībus p̄dictis autoritatibꝫ aduentū messie eē in destructōne templi. Sed inde⁹ potit argue dicēdo q̄ p̄dicte autoritates p̄bant aduētum & destructionē fuisse eadē die · ꝙ veritas non est sic q̄ a die passioīs vsq; ad destructōꝝ transierunt · xl · āni. Hic pē dari optime duplex responsio. Prima q̄ istud nomē dies accipi pē triplr̄ scz stricte large & largissime. Primo accipiē p̄ut sol ē sup̄ orizontē. Secūdo accipiē p̄ xxiiij. horis. Tercio accipiē p̄ oī tpe siē inuēim⁹ ī ysaia a c · xix · vsq; ad xxxix · vbi sepe fit mentio de hoc noīe dies · & nc̄cio habz accipi p̄ maiori tpe q̄z est ānoꝝ. Secūda responsio est q̄ si templum bn̄ durauit post passionē · xl · ānis. Veritas tn̄ est q̄ in hora passioīs p̄dixit templū omēz scītatē suā & cessauerūt oīa miracula q̄ fiebāt in eo. Nolite ergo queré

o iudei maiorē destructōem q̄z illā. Vnde dicit Talmuch in libro de yoma in ca · q̄ incipit septē dies legunt mgr̄i x · miracula q̄ facta erāt ī domo scā scz q̄ aboriuit ex odore carnis scē. Nō fetebat caro scā alia q̄ tpe · nunq̄z apparuit musca in tēplo · nū q̄z accidit pollutio sacrañti magno ī die indulgenciaꝝ. Nunq̄z inuēta est macula in pane p̄positōis · & licet pedes starēt in tēplo cum hēbant huliari spacioſi inueiebanē. Nunq̄z nocuit serpens nec alacerni ihr̄lm. Nunq̄z dixit vir socio suo strictum hospitiū habui in ihr̄lm · Nunq̄z fuit sufficiēs pluuia ad extinguendū ignē altaris. Et nunq̄z fuerūt sufficiētes vēti ad torquēdū pilare fumi q̄ ascēdebat de altari. Et dicit Rausamaya & adhuc plures q̄ partes vasoꝝ terrenoꝝ q̄ frangebanē in tēplo fundebanē in eodē loco. Et dicit abaye · & adhuc plume auiū sacrificij & cinis altaris incensi oīa fundebanē in loco suo. Et totū hoc cessauit xl · ānis ante destructioēz templi · sicut scriptū est signa nr̄a non vidim⁹ nō est vlē p̄pha neq; apud nos ē sciens vsqueq̄ p̄s · lxxiij · Item dr̄ ī eodē libro legūt mgr̄i q̄ xl · ānis in quib⁹ administrauit simeon iustus oī hora vēiebat sors dei ad manū dexterā ꝙ extūc aliq̄n ī dexteera aliq̄n in similtra. Item elcopolone rubie efficiebat albus · & extūc aliq̄n albus aliq̄n non. Itē candela q̄ erat in occidēte templi oīm hora erat incensa ꝙ extūc aliq̄n incēsa aliq̄n extincta. Itē ignis altaris excedebat p̄ seip̄m · & nō erat nēce sacerdotibus mittē ligna nisi bis ī die solū vt affirmaret p̄ceptū q̄ hēbat sacerdos de mittendo ligna. Sed ex illo tūc aliq̄n excedebāt aliq̄n non · intm̄ q̄ sacerdotes nō cessabāt ponere ligna tota die. Item dr̄ in Talmuch jheroſolomitista in libro de yoma in ca · q̄ incipit duo hirci legūt mgr̄i · q̄ xl · annis ante destructōez tēpli inueiebant extinctam candelā q̄ erat in occidēte & copolane stabat semp rubeus & sors dei veiebat ad manū sinistrā & clauebāt portas templi in sero & inueniebāt eas apras de mane & dixit rabi johanan filiꝰ zachai · templū tēplūꝫ q̄re nos terres · iā scim⁹ q̄ tu⁹ finis debz eē destructio · qz p te p̄phetauit

zacharias ca·xi·Aperi libani portas tuas et comedat ignis cedros tuos Ecce ergo clarissime quō xl·ānis ante destructōem quam hora fuit xp̄i passio cessarūt oīa miracula et poluit templū sc̄itatem suā·Et nō solū tūc dicta miracula cessauerūt· sed eadē hora ammotū fuit sceptr̄z iuda ꝑm illud qđ ꝓphetauit Iacob et scriptū est in libro canhedrin in c·qđ incipit hauobod qui et ī libro de abodazara in c·p̄mo dicūt sic legūt mḡri qꝫ xl·ānis añ destructōem templi fuerūt āmoti canhedrim·i·lxx·iudices consistorij gazit et fuer̄t poīti ī hamith·Declarat Rabisichim·locꝰ erat ī ihrl'm q̄ vocabat hamith·dicit rabiaboim et ex illo tūc nūq̄z amplius iudicarūt iudiciū criminale quia iudiciū c̄mīale nō poterat fieri nisi ī cōsistorio gazith·Et dicit Rabimosse darsan qꝫ nō auferet sceptr̄z de iuda hoc dicit ꝓphetā consistoriū gazit qđ erat ī terra iuda et dux de femore eius isti sūt canhedrim q̄ erant sedentes in cōsistorio gazit qđ erat in terra iuda et dixit sic Iacob Canhedrim qui stabūt sedentes in consistorio gazith nūq̄z erāt āmoti a terra iuda iudicādo iudicia crimīalia quousq̄z veīat sylo qui est messias et dicit Rabirachanū qñ fuerunt āmoti a cōsistorio canhedrim gazit et fuit eis āmota p̄tas iudicādi iudiciū crimīale consuerūt saccos sup cozia sua·et euulser̄t capillos suos et dixerūt ve nobis qꝫ āmotum est sceptr̄z iuda et filiꝰ dauid nō veīt Qui multū nō est cozde cecus bene pt̄ videre clarissime quō sequit̄ ex oībus supdictis auctoꝝ aduentus messie ꝑ illa horā·Verūtamē ꝑ maiori satisfactōne pt̄ videri hec veritas ex magna publicacōne que ibat ex ore oīm gentiū eo tpe de aduentu messie imtm̄ qꝫ quia videt̄ illa hora regē vnū qui regnabat in ciuitate iude q̄ dicebat̄ biter q̄ erat homo magne fortitudis· et victor p̄liorꝫ cuiꝰ nomen erat bacoziba· statim reputauer̄t eū messiā intelligentes qꝫ in illa hora erat tempꝰ assignatū aduētus messie dicit̄ in libro canhedrim in c·qđ incipit eorꝰ isrl' qꝫ barcoziba ꝛgnauit xxx ānis cū dimidio et dixit doctoribꝰ ego sū messias·et rabi aquiba qñ videbat barcozibam dicebat Iste est messias·Item dicit Rabimoysen de egipto in c·de iudicibꝰ in cōnibꝰ regū·rabiaquiba magus sapiens erat et de maioribꝰ thalmuth erat et portabat arma barcozibe regis et dicebat de eo qꝫ ipe erat rex messias q̄usq̄z ipm īmfecit Adrianꝰ ꝓpt̄ pcā sua·Item possumus verificare p̄dictā cōclusionē ex ꝓphecijs danielis·s·p illas lxx·ebdomadas q̄s tradit in ix·c·sui libri que non possūt declarari nisi pro rege messia sic̄ dicit Rabimoyses mḡr gerūdensis in glosa quā fecit sup Danielē vbi dicit sic·et vngat̄ sc̄s sc̄orꝫ·Iste est messias sc̄ificatꝰ filiorꝫ dauid Et dicit Rabimosse darsan et adducat̄ iusticia sempiterna iste ē rex messias Itē dicit in fine libri qui vocat̄ cederhaolam rabi yore lxx ebdomade mīate sūt a destructōe p̄mi templi usq̄z ad destructōez templi ultimi qui sunt lxx· anni captiuitatis babilonice et cccc xx·quibꝰ duranit templū secundū et in fine illorū debebat uenire messias et sic declarat gaon rabi cahadyas et rabiabra ham abenazora·Item p̄dictā ꝓphetiā exponit petrꝰ alfonsi cōuersus multū grate ꝑm antiq̄s hebreos declarādo tempꝰ aduētus messie sic dicēs ī libro daniel'·tempus aduentꝰ xp̄i sic est danieli ꝑ angelū reuelatum lxx·ebdomade sūt cōstitute sup populū tuū et sup vrbem sc̄uarij tui ut cōsumet̄ p̄uaricatio et finē habeat pc̄m et deleatur miquitas et adducat̄ iusticia sec'orꝫ et impleat̄ visio et ꝓphecie et vngat̄ sc̄us sanctorꝫ·Scito ergo et aduerte ab exitu sermonis ut iterꝫ edificetur iherusalem usq̄z ad xp̄m ducem ebdomada septima et ebdomada lx·due erūt et rursum edificabitur platea et muri in angustia temporum et post ebdomadas lxij·occidet̄ xp̄s et ciuitatem et sc̄uariū dissipabit ꝓpl's cū duce vēturo et finis eius fastitas et post finē belli statuta desolacio· Cōfirmabit aūt pactū multis ebdomada vna et ī dimidio ebdomadis deficiet hostia et sacrificiū et ī templo erit abhoīacio desolacōnis et vsq̄z ad cōsumacōem et finē p̄seuerabit desolacio· ꝓphecia sane ista clausa est et ad intelligēdum difficilis et sūt ibi termī multi designati· sed tñ oēs ad designandū xp̄i aduentū sunt positi·In p̄mis igit̄ sciēdum

BT
1100

est q ebdomade iste annor sūt ebdomade Cum igit̄ ait lxx. ebdomade cōstitute sūt sup ppl'm tuū et sup vrbē sc̄uarij tui ut cō sumet̄ p̄uaricacio et finē accipiat pc̄m et deleat̄ iniquitas et adducat̄ iustitia seculor et impleat̄ visio et pphetie et vngat̄ scs sc̄or Cum illud inq̄z ait notari voluit quia species septuagita. i. cccc xc. ān erāt cōstituti ab eiusdez ān pphetia usq ad destructōem ihrl'm et templi que a tyto romanor impatore fc̄a fuit cui9 destructōis tpe iam xp̄s uenerat qui et iustitia scl'or et sc̄us sc̄or erat p quē ecia et pc̄m om̄e et iniquitas ē deleta et pphetia ois impleta. Cetera aūt om̄ia que sequunt̄ ad horū cccxc. annor diuisionē et declaracōz sunt posita. p hoc aūt q ait ab exitu sermonis ut edificet̄ ihrl'm usq ad xp̄m ducē ebdomade. lxx. innuit̄ q ab huiōi die pphetie usq ad Cyrū regē persar qui ab ipo deo per ysaiā xp̄s appellat9 est fuerūt lxx ānorum ebdomade. i. xlix. ān Cui9 cyri p̄cepto cepit ihrl'm edificari in cui9 redificacōne postq̄z cōsumatū est op9 usq ad aduentū tyti sup ihrl'm cccc xxxiiij. ān fuerunt et hoc ē q dicit ebdomade lxij. i. cccc xxxiiij. ān erūt et rursū edificabit̄ platea et muri in angustia tempor et posuit ebdomadas septē et postq̄z occidet̄ xp̄us ciuitatē et sc̄uariū dissipabit ppl's. s. roman9 cum duce venturo. i. tyto et finis ei9 fastitas et post finē belli statuta desolacō. Q̄ aūt sequit̄ cōfirmabit pactū multis ebdomada vna illa p̄fecto ebdomada vna septem sūt anni obsidionis septē em̄ ānis obsessa ē ciuitas ab exercitu romanor et ifra illos septē ānos adeo coacti fuerūt int9 et afflicti q nō haberēt vnde sacrificiū facere possent. et hoc ē q ait i dimidio ebdomadis et infra ebdomadā deficiet hostia et sacrificiū et i tēplo erit abhoīacio desolacōis q ecia addit̄ usq ad cōsumacōez et finē p seuerabit desolacō insinuat q captiuitas et desolacō illa fine foret caritura Septē ergo ebdomade usq ad Cyrum et lxij. ebdomade a Cyro usq ad tytum et ebdomade obsidionis vna p̄fecto lxx. sūt ebdomade hec ē expositiō p̄ncī alfonsi medici imperatoris hyspanie regis alfonsi qui cū esz sapientissim9 inter iudeos illuminatos a deo conuersus fuit ad xp̄m et scripsit optīe dyalogum fidei catholice Anno dn̄i M. c. vj. q aūt plenius voluerit scire diuisionē dictar lxx. ebdomadar sic eas diuisit Daniel. i. ad vij. et ad lx. et ad duas et ad vnā et illa vna et duas dimidias inueīet multum optime in glosa mḡri Nicolai de lira sup danielē Sed et pp̄e nōnulla que addūt moderni iudei in pphetia Iacob de scepetro et in supdicta de lxx. ebdomadibo et pp̄e eor recuruas expositiōnes āmullandas p̄dictas duas pphias expono eo mō et forma qua dictus indit9 doctor Nicola9 de lira suis locis exponit ne diligens sc̄re forte inopia libror intelligat cunctates iudeor. Hūc em̄ libr p ignorantibo scripsi ut breui volumīe leuiter possint arma inueīre contra inimicos xp̄i. Et introducat̄ p̄mo pphia Iacob in q̄ exp̄mit̄ tp̄us aduentus messie Gen̄. xlix. vbi dicit Iacob filijs suis. Congregamī ut anūciem vobis que ventura sunt nobis i nouissimis diebo sequiē. Nō auferet̄ sceptr de iuda et dux d̄ femore ei9 donec veniet qui mittendus est & ipe erit expectatō gentiū qd̄ sic exponit̄ a Nicolao de lira vbisup̄ Nō auferet̄ sceptr de iuda id ē dignitas regia et dux de femore eius quia deficiēte regno infecto rege zedechia in captiuitate babilonica exteūc gubernat9 fuit ppl's iudeor per illos q erant de tribu iuda qz in reditu dicte captiuitatis zorabel fuit dux eor ut habetur zach. iiij. c. et agei p̄mo c. et postq̄z sac̄dotes gubnauer ppl'm ut pz tpe machabeor qui ecia erant de tribu iuda qz tribo sacerdotalis et tribo regia erant diuīcte ut pz iiij. regū xj. vbi dicit̄ q Iosabeth sor ochozie regis iuda tulit Ioas et erat sex ānis cum ea in domo dn̄i qz ipsa erat vxor Ioiade pontificis et istud regimē duranit usq ad temp9 herodis qui fuit alienigena d̄ gente youmeor et ip̄o regnāte nat9 ē xp̄s ut habet̄ Matth̄ ij. Cui9 regnū durabit in scl'a scl'or amē Et ideo subdit̄ donec veniat qui mittend9 est. i. xp̄us q̄ missus est a p̄re p salute generis hūani et ip̄e erit expectatō gentium sm q dicit̄ agei ij. c. Ecce veīet desideratus cūctis gentibus ꝛc̄. In hebreo aūt habet̄ sic

et erit ei aggregacõ gentiũ et hoc impletũ est in regno xp̃i · quia post resurrectõz et ascensionẽ xp̃i ad celos apl'is p̃dicantibus fidem xp̃i Iudei p maiozi pte remãserũt obstinati in infidelitate sua et gentes cũ magna devocõne receperũt fidẽ xp̃i Et sic xp̃o aggregate sunt ꝓpter qd̃ apl'i dixerũt iudeis ut habet actuũ xiij · c · Vobis opoz tebat primũ loqui verbũ dei sed quoniam repulistis illud et indignos vos iudicastis vite eterne · ecce cõuertimur ad gentes sic em̃ p̃cepit nobis deus · sed hanc ꝓphecia am que satis clare exposita est de xp̃o iudei ml'tiplicat nitunt̃ subuertere · Ad cuius intellectũ sciendũ q̃ in hebzeo habet donec veniat sylo · Hec aũt dictio hebraica sylo est ꝓpriũ nomen loci · Significat eciã in alio sensu missionẽ et sic est nomẽ cõmũe ꝓut ergo est nomen loci accipiũt hic eam aliqui iudei dicentes q̃ ꝓphecia impleta ẽ quando Saul qui erat de tribu benyamin ut habet p̃mo regũ ix · fuit electus ĩ regem et inunctus fuit in sylo ubi erat tabernaculum dñi et archa et p consequẽs vnctio vbi reges debebant inungi et sic sceptrum qd̃ accipiẽt p̃z quodã dñio et p̃matu quod fuerat in tribu iuda usq; tũc fuit translatum ad tribũ benyamin · Sed hoc dẽm manifeste contrariat̃ textui quia aũ electionẽ Saulis archa dei iam erat ammota ꝺ sylo et erat ĩ cariathiarim ut habet p̃mo regũ vij · c · Item post Saul immediate ymmo ip̃o adhuc regnãte fuit dauid inunct9 per Samuelẽ q2 dauid fuit p̃mus rex de tribu iuda et tunc reges de illa tribu q̃n incepit successerũt · Q2 aũt sceptr̃ dicat̃ auferri de tribu iuda q̃n incepit esse in ꝓpinqua dispositõne ad gradũ pfectũ nõ est verisil'e Et ideo alij iudei dicũt q̃ ista ꝓphecia impleta fuit in electõe Iheroboam in regẽ q̃ erat de tribu effraym q2 decẽ tribus ablate sunt a regno iuda et adheserũt Iherobcã q̃n roboam die cõstituto dedit pp'lo durã responsionem et sic exponũt donec veniat sylo · i · donec veĩat Iheroboã cozonãd9 in tali loco Sed ista expositiõ oñdit̃ falsa per textũ q2 cõgregacõ illa nõ fuit fca in sylo sed ĩ sichem ut habet iij · re · vij · c · Item nõ fuit ablatũ regnum a domo iuda tũc sed stetit usq; ad captiuitatẽ babilonicam p̃ successiõez hereditariã Et illi soli dicebanẽ ꝓpte reges q2 instituebanẽ p inunctiõem · quia templũ archa dñi et illa q̃ ad inũcti onẽ requirebanẽ in ihrl'm remanserũt que erat metropolis ĩ regno iuda ꝓpter quod alij iudei accipientes hoc nomẽ sylo prout significat missionẽ dicũt q̃ dca ꝓphia impleta est tpe nabuchodonosoz q̃n venit contra ihrl'm et occidit zedechiã regẽ et sic defecit regnũ iuda · Et ideo exponũt p̃dictam lr̃am sic Non auferet̃ sceptrũ ꝛc · donec veniat qui mittend9 est · s · nabuchodonosoz qui ꝓpter peccata iudaici pp'li missus fuit a deo ad destruendã terram et auferendũ regem et erit ei aggregacio gentiũ q2 ꝓpt̃ dilacõem sui imperij aggregate fuut gentes sub eius dñio Sed ista expositio et precedentes et consil'es si sunt destruunt̃ per translacõem caldaicam quã iudei vocant targum que ita autentica ẽ apud iudeos q̃ nullus doctoz eozũ fuit ausus ei contra dicere ymmo q̃n lr̃a hebraica est obscura recurrũt ad illã p̃zo explanacõne · In illa aũt sic habet̃ Nõ auferet̃ sceptr̃ de iuda ꝛc donec veĩat messias Nabuchodonosoz aũt nec aliquis istoz vocat9 est messias ĩ scriptura sed solus xp̃us qui ꝓmissus in lege et ꝓphetis erat · Ex hoc patet clarius veritas nr̃e catholice expositiõis p̃dicte · Cum ergo a tẽpoze p̃dicti herodis regis cessauerit regia dignitas tribꝰ iude et ducat9 et in tpe illo nullus alius apparuit qui ex doctrina et opacionibus posset dici xp̃s · nec ihs saluator noster · Sequitur ergo q̃ ipe est verus messias et q̃ eius aduent9 transiuit in p̃teritum · Item p̃dictus petrus alfonsus cõuersus in suo dyalogo p̃dictam ꝓphetiã exponit sic dicẽs Doctozes antiq̃ hebzeoz̃ sic exposuert̃ ꝓphetiã Iacob Non auferet̃ sceptrũ · i · virga regni de iuda et dux de femoze · i · de filijs filiozũ eius in secula donec veniet qui mittend9 ẽ · i · xp̃us cui9 est regnũ et ad ipm̃ ogregabunt̃ gentes · Et nos quidẽ nouim9 q̃ postq̃ venit xp̃s neq; rex neq; dux de iuda fuit ulterius Credere itaq; debẽ9 q̃ hic ep̃us xp̃i aduentus determinatũ fuit et q̃ is qui epe illo venit sine dubitacõis scrupulo xp̃us exstitit

Secūdo introducit̄ ꝓphetia danielis iij·c·
ix·vbi gabriel angel⁹ instruxit danielem
de illo tpe dicēs lxx·ebdomadas abbrevia
te sūt sup ꝓp'm tuū et sup vrbem tuā sc̄am
ut cōsumet̄ ꝓuaricacō et finē accipiat pec
catū et deleat̄ iniquitas et adducat̄ iustí=
cia sempitna·et impleat̄ visio et ꝓphetia
et vngat̄ sc̄us sc̄oꝝ ¶ Ad intellectū hui⁹
ꝓphecie ꝑmo videndū est ꝙliter hic accipi
atur ebdomadas ul' ebdomada qđ est idez
In sacra em̄ scripta vnomō accipit̄ ꝑ tpe
septē diebꝰ et hoc modo cōiter accipit̄·hoc
eciā mō loquit̄ scptura lenit̄·xxiij·vbi dr̄
ꝙ septē ebdomade sūt accipiēde a festo pa
sche qui faciūt xlix·dies et l·die celebran=
dum est festū pentheco stes Aliomō accipi
tur ꝑ tpe septē ānoꝝ Et hoc mō loquit̄ scri
ptura de ebdomada lenit̄·xj·vbi dr̄ nūa=
bitis septē ebdomadas ānoꝝ q̄ faciunt an=
nos xlix·et q̄nquagesim⁹ ann⁹ q̄ immedi
ate sequit̄ dicit̄ iubileus qui apud iudeos
erat ānus remissionis ut ibidē dicit̄ Non
aūt mueni t̄ ebdomada accipi pluribꝰ mo
dis Non pt̄ hic ebdomada accipi ꝑ ebdo=
mada diecꝝ q̄ tota ꝓphecia daniel' fuit cō
pleta infra annū et dimidiū ergo per locū
a diuisione oportet ꝙ accipiat̄ a mio ānoꝝ·
et in hoc oēs expositiones cōueniūt sed in
hoc differūt·Quia alīq catholici ut Beda
et alij dicūt ꝙ isti āni intelligēdi sūt āni
lunares qui sūt breuiores ānis solaribꝰ xj·
diebus Moti fuer̄t aūt ad hoc dicendū ex
duobꝰ·ꝑmo ex textu q̄ dicunt̄ ebdomade
abbreviate·Et sicut dictū est āni lunares
sunt breuiores ānis solaribꝰ·et ꝑ ꝯsequens
ebdomade ānoꝝ lunariū sūt breuiores·Se=
cundo quia angel⁹ loquebat̄ danieli q̄ erat
hebreus·Hebrei aūt cōputabāt ꝑ ānos lu
nares ut dicit ipe Beda Et ideo angel⁹ po
suit nūm ānoꝝ pōtoꝝ ꝑ ebdomadas ānoꝝ
lunariū·Verūm dēm nō placꝫ Nicolao ꝺ
lira·Et est rō q̄ in hebreo nō ponit̄ abbre
uiate ꝙt sonat in detrūcacione seu dimi
nucōne sed in hebreo ponit̄ pāse ut notat
tpis dētminacōem·ſ·nec plus nec min⁹·
Sil'r scōm est falsū·Si em̄ iudei haberent
annū breuiorē xj·diebꝰ q̄z ānus solaris cū
ꝑm legē suā teneant̄ ꝑmo mense cuiuslibꝫ
ām facere pascha et die dētminata·ſ·xiiij·
die ꝑmi mensis·sequeretur ꝙ pascha eoꝝ
hui⁹ ām pcederet pascha ām pcedentis m
xj·diebꝰ Et eodē mō pascha anni sequētis
pcederet ꝑ xxij·dies et sic anticipādo tem=
pus quolibꝫ ano ꝑ xj·dies Ad qđ quidē se
quer̄t ꝙ iudei celebrarēt pascha suū ex ob
ligacōne pcepti infra breue tpus ī quolibꝫ
mense tociꝰ āni·Hoc aūt apparet manifeste
falsū ex usu eoꝝ quia semp faciūt eodē tpe
Et ideo pꝫ ꝙ computāt ꝑ ānos solares sic̄
et nos·licet em̄ incipiāt menses a lunacō=
mibꝰ tm̄ tercius annus apud eos hē lunacōes
xiij· Ita ꝙ ꝑ ambalismos faciūt adequa=
cōnes tpis et sic computāt ꝑ ānos solares
sicut et nos·Dato tm̄ ꝙ cōputarēt ꝑ ānos
lunares nichilomin⁹ habet̄ ꝓpositū nostꝝ
ut videbit̄ ¶ Secdo videndū est quot ānos
cōtinent ebdomade ꝓdicte et pꝫ ꝙ si multi
plicent̄ lxx·ꝑ vij·resultāt cccc xl· ¶ Tercio
videndū est a quo tpe incipiat cōputacio
ista ebdomadaꝝ·et dicūt aliqui iudei ꝙ
incipit ab xj·āno regis zedechie qm̄ destru
ctū est ꝑmū templū ·Alij dicūt ꝙ incipit
a ꝑmo anno darij qz illo tpe dixit angel⁹
ista danieli·Alij dicūt ꝙ incipit cōputa=
cio ista a reditu captiuatis sub zoro babel
duce anno scdo cyri regis persaꝝ·Alij di=
cunt ꝙ icipit computacō ista a xx·anno
regis artaxersis qm̄ missus ē Neemias ad
reedificandū ihrl'm Que aūt istaꝝ opīo=
num sit vera ꝓpt̄ plixitatē euitandā omit
titur et eciā qz ꝑm oēs istas cōputacōes
hēetur ꝓpositū nr̄m sufficient̄·ſ·ꝙ tempus
aduent⁹ xp̄i sit ꝑteritū qđ ꝑz qz angel⁹ de
termīate assignat cccc xc·ānos usqueq̄ im
pleat̄ visio et ꝓphecia et vngat̄ sc̄us sc̄oꝝ
id ē xp̄us Sed qualitercūq̄ accipiat̄ cōpu
tacio anni lunaris ul' solaris et ubicūq̄ in
cipiat̄ computacō qz infra tm̄ nō pt̄ accipi
q̄z a xx·āno regis artaxersis tociꝰ tm̄ mis ꝑ
dictꝰ iam diu ē ꝑteritꝰ·Et declaro saltem
de ultimo nūm predictū impletū·ſ·a xx·
āno artaxersis usq̄ ad xviij·annū tyberij
cesaris in quo passus est xp̄s Si fiat com
putacō ꝑ annos lunares qđ ꝑz hoc mō Re
gnū ꝑsaꝝ duranit ām cc xxxiij·et a pn̄
cipio regni usq̄ ad xx·artaxersis fluxerūt
ām c xv·et post duranit c xviij·ānis Re=
gnū grecoꝝ duranit ccc·ānis et tūc cepit

regnū romanoꝝ a cui⁹ pn̄cipio usq; ad xix· annū tyberij fluxer̄t ān̄i lvij·q̄ simul iūcti p3 q; faciūt cccc lxxv·ānos solares q̄ implent p̄dictū nūm ꝑm lunares ānos q; ānus lunaris cōtinet ccc liij·dies Solaris vero cccclxv·quadrantē vnū et v·horas et p3 scōm veꝝ nūm q; cccc lxxv·ān̄i solaris sunt cccc xc·ān̄i lunares qui est nūs ebdomadaꝝ cōputando ut dcm est p ānos lūares·¶ Aduⁱtendū tamē q; rabisalomō dat quādam expositōem fl'am ad racōz p̄dcam quā oportet remouē·dicit em̄ q; septē ebdomade ille nō cōtinēt temp⁹ p̄scisū usq; ad aduentū xp̄i et passionis sue misteriū ut p̄dictū est Beo dicit q; cōtinet temp⁹ p̄sci sum a destructōe p̄mi tēpli usq; ad destructionē scōi p tytū et vespasianū cui⁹ exposicio talis est Septē ebdomade p̄sciſe.i·determinate sup pp'm tuū anteq; veiat perfecta captiuitas eoꝝ que facta ē p romānos cōburentes ciuitatē et templū et eicientes inde pp'm iudaicū ut cōsumat̄ p̄uaricacō id ē desistāt a p̄uaricacōibꝫ castigati p p̄dictā captiuitatē et deleat̄ iniquitas eoꝝ scz per captiuitatē et afflictionē p̄dictam que est pena ut dicit·et adducat̄ iustitia sempiterna·i·ut in eternū iustificent̄ p pre dictā captiuitatē p pcīs tolerando· et ut sic finaliter impleat̄ visio et pp̄hia·i·visiones de xp̄o p̄misse p pp̄has et vngat̄ scūs scōꝝ·i·archa dei et vasa scūarij·que recuperabunt̄ p messiā ventuꝝ in fine hui⁹ captiuitatis ut dicit Bz q̄rendum debeat durare ista captiuitas nō dicit̄ et sic per consequēs tempus determinatū ip̄i⁹ hic nō ponitur¶ Qz aūt ista exposicio sit falsa et exterra p3 p lr̄am p̄cedentē vbi dicit̄ q; angelus gabriel veit pp̄e oronem daniel' orātis pro liberacōe pp'i ad annūciandū exaudicōem sue peticōis Et ideo nō solū nūciauit ei liberacōem a captiuitate babilonica sed eciā p̄fectā liberacōz fiendā p xp̄m de qua daniel p̄cipaliter orabat Et ideo dicē q; angel⁹ venerit ad denūciandū danieli p̄cam captiuitatē sui pp'i·et nullū certū temp⁹ liberacōis fiende p xp̄m hoc ē valde absurdum et p̄cedenti lr̄e cōtrariū qz nō veniſſet ad cōsolacōem daniel' sed magis ad desolacionē·Item qd̄ dicit q; per captiuitatē quasunt desistūt a p̄uaricacōibus hoc est apte falsum quia sup oīa gentes intendūt sortes legijs et augurijs ut sciūt illi qui nouerūt facta eoꝝ et tn̄ ista p̄hibent̄ eis maxime in lege diuina p3 in exo·et deutero·et ī pluribꝫ alijs locis veteris testamēti·¶ Item q; dicit visiones impleri pp̄hetaꝝ p merita eoꝝ ē cont̄ illud qd̄ dicit̄ deutro·ix·Scito q; nō pp̄ter iustificacōes tuas dederit tibi de⁹ terrā hanc in possessionē ⁊c· m'tomi⁹ pp̄ter iustitias eoꝝ implenda est p̄missio de xp̄o et maxīe qz de ip̄o scribit̄ ysa·viij·Et erit ad lapidē offensionis et petrā scandali duabꝫ domibꝫ isrl' et in laqueū et ruinā hītantibꝫ ihrl'm·Item q; dicit p vnctōz sc̄i scōꝝ intellige vnctionē arche et sc̄uarij qui recupabunt̄ p regē messiā hoc est cont̄ illud qd̄ habet̄ Iere·xxxj·Cūq; multiplicati fuer̄t et creuer̄t in terra in diebus illis ait dn̄s nō diceret ultra archa testamenti dn̄i neq; ascendet super cor neq; illi⁹ recordabunt̄ neq; visitabit̄ neq; fiet ult̄ quia cerimonie veteris testam̄ti oīno cessauer̄t post passionē xp̄i extūc em̄ fuer̄t mortue manet ergo veritas incōcussa q;·s·temp⁹ ebdomadaꝝ fuit impletū in xp̄i aduentu qui pcā nr̄a tulit oīa que ī deū in nos et in p̄ximū cōmissa erāt iusticiā adduxit legem et pp̄hias implenit et vnct⁹ est pleētudine gr̄e a deo p̄re¶ Tercō determinat sacra scripta temp⁹ aduent⁹ messie ysa·ult̄ textus ibi est anteq; pturiret pepit Et licet aliquid de hoc textu sup̄ dcm sit hic tn̄ plenius exponit̄ sup q̄ glosa hebraica qz aīq; natus fuisset ille qui in seruitutē redigit ultimā nat⁹ fuit redemptor·Igit̄ an̄ natiuitatē tyti qui ciuitatē et templū destruxit et pp'm captiuauit et in vendicōem et seruitutē exposuit intn̄ q; dabant̄ xxx pro vno nūmo argenteo ut dicit hugo floria ceñ·fuit natiuitas ip̄i⁹ xp̄i hoc idē patet p trās̄lacōem caldaicā ibidez·que compat isrl' mulieri pturienti q̄ angustias maximas patit̄ et dolores adhuc nō erit ei vehemēs angustia·et adhuc nō veniet ei tremor cum doloribꝫ p̄pter partū et reuelabitur rex messias·Dolor em̄ et ānguſtia p⁹ exp̄mūt maximā calamitatē quā habuerunt in obsidione tyti et vespasiani·vbi

tanta fuit anguſtia et calamitas q̄ imple
tum eſt illud treno⁹ iij·Manus mulier⁹
miſericordiū coxerūt filios ſuos et ml'tas
alias anguſtias et miſerias paſſi ſunt que
Ioſeph⁹ narrat in libro antiq̄tatū de bello
iudaico ut videbit̄ li·iij·Et ante iſtā ob=
ſidionē clarū eſt q̄ fuit ibus nazaren⁹ na
tus p lxx·ānos et paſſus p xl·ānos·Iſte
text⁹ cum gloſa caldaica eſt tante auc̄tis
apud iudeos q̄ multi doctores eo⁹ conce=
dunt q̄ meſſias nat⁹ eſt ī die deſtructōis
tēpli· Pro q̄ allegat rabihamon q̄ liban⁹
cum excelſis cadet·et egrediet̄ virga de ra
dice yeſſe yſa·xj·Et īrogant ipſi iudei
vbi eſt ipe meſſias nat⁹ in illa die deſtru
ctiois templi Rn̄dent quidē q̄ eſt ī padi
ſo cū angelis viuēs ibi eo mō quo moyſes
vixit xl·diebo in monte ſynai et expectat
p̄cepti⁹ dn̄i ad ſe oñdendū Alij q̄ eſt ultra
montes caſpios expectās p̄ceptū dn̄ de li
beracione pp̄li Alij dicūt q̄ vadit p mun=
dum ſic̄ paup et humiliat⁹ pp̄e pc̄a pp̄li ſui
ſm q̄ dicit̄ yſa·liij·et nos reputauimus
eum q̄ſi leproſū ⁊c·q̄ſq̄ appareat ex·prece
pto dn̄i in virtute ad liberacōez filio⁹ iſrl'
de captiuitate et miſeria in qua ſūt Talis
em̄ varietas oñdit q̄ dēm eo⁹ ē ficticium
Sed quicq̄d ſit dictū videt̄ q̄ ver⁹ ē q̄ tem
pus veiendi meſſie taxatū in ſcēptura iam
p̄teriit et impletū eſt ī ibu nazareno vero
meſſia nr̄o·Et iſtud fuit vocatū tempus
plenitudīs q̄ in x̄pi aduētu fuit quadru=
plex plenitudo·ſ·nature·ſcēpture·gracie
et temporalis mēſure Nature quidē quia
tūc finis oīs creat̄e·ſ·homo diūct⁹ eſt ſuo
p̄ncipio·ſ·deo Vnde tūc fact⁹ eſt nobilis
circul⁹ qui ē pfectiſſima figura⁹ Tūc eciā
fuit ultim⁹ modus formandi hoīem qui
ſit poſſibil'·ſ·de muliere ſiue viro Alij em̄
tres quarto p̄ceſſerāt et iſte fuit q̄rt⁹ Scri
pture eciā q̄ p̄miſſa fuer̄t reddita figure
complete et oēs ſcēpture delucidate· Gracie
plenitudo inſup appanuit ī fecūditate ma
rie iuſtificacōe Iohīs ī miſſione ſpūſſācti
ſup apl'os·et in ſac̄mentis eccl'ie que ſunt
gr̄e vaſa Plenitudo nichilomīn⁹ tpalis men
ſure·Omīs em̄ pfectio cōſiſtit in tribo p̄ce
ceſſerat aūt tēp⁹ nat̄e ī q̄ fuit cōuictū hūa
num gen⁹ de ignorācia Temp⁹ eciā legis
ſcripte in quo fuit cōuictū de impotēcia et
hoc fuit terciū cōplementū vniūſo⁹ tem=
po⁹ ī quo fidelibus dat̄ vera dei cognicio
veraq̄ virt⁹ ad cōplecōez diuīe legis et in
ſignū iſta⁹ pleitudinū voluit venire dei
filius ſexta mūdi etate vj·ānо⁹ millena=
rio vj·menſe a cōcepcōne Iohīs ſexta die
ut dicit̄ et forſitan ſexta hora·Probabile
em̄ eſt q̄ illa die cōcep⁹ adam celeſtis in q̄
fuit format⁹ adam terren⁹·Illa hora vēi=
ret medicus in qua p̄mus homo induxit
hūano generi mortiferā infirmitatē ſexta
eciā die fuit paſſ⁹et ſexta hora ī cruce fuit
cōclauat⁹ hoc ergo fuit temp⁹ bn̄placiti et
temp⁹ miſerendi ut dr̄ in p̄s Secundū
teſtimoniū aduen⁹ meſſie ē inquiſicō iu=
deo⁹ facta tpe xp̄i quā nō feciſſent niſi tē
pus impletū cognouiſſent·tūc em̄ inqren
tes miſer̄t ſacerdotes et leuitas ad joh̄em
baptiſtā quē tūc ſc̄iſſimū ī ſc̄itate videbāt
ut īrogarēt eum ſi erat meſſias·Qui ſi
dixiſſet q̄ ſic eū recepiſſent ſed cōfeſſus eſt
et nō negauit q⁊ nō ſum ego x̄pus·i·meſ=
ſias vt p⁊·cōfeſſus eſt tn̄ q̄ erat ei⁹ vox et
p̄reco clamās ut p̄pararent ſibi viā tanq̄z
ſūmo regi ſuo v̄o meſſie·qui et digito eū
oñdit dicens eis·hic eſt de quo dicebā vo=
bis qui poſt me venit ante me factus eſt·
cui⁹ nō ſum dign⁹ corrigiā calciamēti ſol=
uere·Et iterū digito eū oñdens ait·Ecce
agn⁹ dei ecce qui tollit pc̄a mūdi Ad hoc
eciā valet inquiſicō facta p eos eodē tpe de
barcoziba ut ſup̄ dictū eſt·Fruſtra em̄ eſſ⁊
talis īq̄ſicio ſi temp⁹ impletū nō cogno
uiſſēt Terciū teſtiōm eſt Ioſephi ſapiētiſ
ſimi hiſtorioḡphi iudeo⁹ q̄ in xviij·libro
antiquitatū deſcribens tpa tyberij ceſaris
ſub quo paſſus eſt x̄ps ſic dicit·Fuit eiſdē
tpibus ibus vir ſapiēs ſi tn̄ virū eū noīa
re fas eſt Erat em̄ mirabiliū ope⁹ effecto⁹
et doctor eo⁹ hoīm qui libenē ea que vera
ſūt audiūt·et multos quidē iudeo⁹ mul=
tos eciā ex gentib⁹ ſibi adiūxit x̄pus hic
erat hūc accuſacōe p̄mo⁹ nr̄e gētis viro⁹
cum pylat⁹ in cruce agendū eſſe decreuiſſ⁊
nō deſeruerūt eū q̄ ab initio eū dilexerant
Appanuit em̄ eis ite⁹ viu⁹ ſm q̄ diuinit⁹
inſpirati pp̄hete hec ul' alia d̄ eo innūa mi
racula fuēa p̄oixerūt·hec ille Quartum

testimoniũ est pylati qui ãno dñi xxxvj· imperij vero tyberij xxj· cũ esset mos romanis ut puincias iudices senatui sẽpto renũciarẽt ut si quid noui ĩ bijs quas regebant puincias accidisset scripsit epl'am ad tyberiũ sub hac forma· Tyberio augusto ponci9 pylatus salutẽ Nuper accidit qd ipe pbani iudeos p inuidiam se suosq posteros crudeli dampnacõe pemisse· Cum em̃ pmissũ haberẽt pres eor qd deus ipor mitteret illis p virginem scm suũ qui rex ipor merito diceret hũc me pnte misit in iudeã quẽ cũ nidissẽt cecos illuũasse· leprosos mũdasse· paraliticos curasse· demones effugasse· mortuos suscitasse· ventis imperasse· pedibq siccis sup vndas maris ambulasse et alia multa miracl'a feciisse et oĩs ppl's iudeor dicẽt eũ esse dei filiũ· pncipes sacdotũ inuidia conẽ eũ moti itaq michi eũ tradiderẽt et alia p alijs menciẽtes hũc magnũ esse et conẽ legẽ eor agere dixerũt Ego aũt ita esse credidi Ipmq flagellatũ eorũ arbitrio tradidi qui eũ crucifixerẽt et sepulcro custodes adhibuerẽt Ille q3 militibus meis custodiẽtibo die ẽcia resurrexit· In tm̃ vo nequicia iudeor conẽ eum exarsit ut ipis custodientibus pecũam darẽt quati9 discipl'os ei9 corp9 rapuisse dicerẽt Deo illi qd sm̃ fuerat tacere nõ valentes testati sũt eũ resurrexisse seq visiõem angelor vidisse et a iudeis pecũam accepisse Hoc aũt ideo sẽpsit ne quis aliter estimet factũ esse ul' credendũ mẽdacijs iudeorũ· Tunc tyberi9 cũ suffragio magni fauoris retulit ad senatũ et postulauit ut xp̃s deo haberẽt· At senat9 recusauit indignat9 qd nõ sibi prm mozẽ epl'a pmo fuisset delata· Et sic satis claret ex pdĩs q̃tuor testionijs temp9 aduẽt9 messie fuisse añ destructõem scdi templi

Secund9 thesaur9 aperit̃ de genere messie· qd sacra sẽptura pnunciat et specifice determinat et impletũ ẽ in ihu nazareno Nã dixit dñs moysi deutro· xviij· ppheram suscitabo eis d medio fratrũ suor sil'em tibi· ponã vba mea in ore eius· Qui aũt verba ei9 que loquiẽ in noĩe meo audire noluerit ego ultor existã

Et p3 qd ista auctas nulli pẽ applicari nisi ihu nazareno vero messie nr̃o qd p3 p duas eius ptes pncipales· Prima ps auctis est ppheta suscitabit deus filijs isrl' de medio fratrũ suor· Ecce genus messie· Pro q̃ nota qd iudei dicunt̃ filij isrl' ul' Iacob qd idez est Isrl' aũt habuit quatuor vxores ex quibo procreauit xij· filios et vnã filiam· Prima fuit lya que hũit sex filios et vnã filiã per ordinẽ q̃ sequũtur· s· Ruben· Symeon· leui Iudas· ysachar· zabulon· dyna p3 Gen̈· xxxv· Secda vxor ei9 fuit rachel q̃ hũit solũ duos filios· s· Ioseph et Benyamin Tercia fuit balla ancilla rachelis que hũit solũ duos filios· s· Dan et neptalim Quarta fuit zelpha ãcilla lye que habuit solum duos filios· s· Gad et asser qd patet Gen̈· v bisup̃· Modo quid dicit auctas· ppheta suscitabo eis de medio fratr suorũ Iste ergo ppheta q̃ debebat esse messias nõ potuit esse de filijs bale ancille rachelis qz nõ habuit nisi duos filios et in duobo nõ est medium· nec potuit esse de filijs zelphe pter eandẽ causã nec a sil'i de filijs rachelis ergo oportet qd sit de filijs lye qui fuerẽt septẽ et in nõo septenario ẽ mediũ· s· q̃rt9· Nũenẽ ergo filij lye p ordiem pmi tres sũt Ruben· symeon· leui ulti tres ysachar· zabulon· dyna· mediũ istor fuit Iudas qui fuit q̃rt9· ppha ergo q̃ debat ee messias ad hoc ut suscitaret eũ de9 d medio frm suor debuit esse de tribu iuda· Ecce genus eius. Hic diligent attẽde absconditũ misteriũ q̃re· s· deus dixit· de medio suscitabo ppheta· i· messiã· Gen9 em̃ hũanũ ppt pcm pmi homis et ppt immia pcta q̃ postmodũ hoies cõmiserũt fuit dimisũ a deo sic dicit ysa· lix· Iniquitates vre diuiserunt inter vos et deũ vrm et absconderũt faciem eius a vobis· Istud ẽ signum maximi odij int deũ et hoies· s· absondt faciẽ suã ab hoie qz tria sũt signa inimicicie et istud ẽ supmũ· Primũ ẽ cũ qs denegat alicui suã familiaritatẽ quẽadmodũ xp̃s illi cui dixit matth· v· vulpes foueas hnt ẽ· Secdm ẽ cũ qs denegat alicui suã loqlã sic iohes euã· dicit loqns de hetico pma Io· j· nec aue ei dixeritis. Terciũ et ultim est cũ quis denegat alicui suũ aspectũ sicut dauid dixit de

Abſolone filio ſuo ij·re·xiiij·qꝫ nō videt faciem regis In hoc gradu erat deꝰ reſpectu humani generis ſic̄ ait moyſi exo·xxxiij· Non videbit me homo et viuet et gemēs Iob c·xiij·dicebat Cur faciē tuā abſcōdis et arbitraris me inimicū tuū Abacuc c·j Mūdi ſūt oculi tui dñe ut nō videas malum et reſpicē ad iniquitatē non poteris· Cum ergo tāta eſſz diſcordia inē deū et hoīes et ad pacificandū diſcordes ſit neceſſarius mediatoꝛ Ideo meſſias ꝓmiſſus debuit exire et ſuſcitari ȯ medio qȯ veridice fuit impletū in xp̄o ihū ſaluatoꝛe nr̄o·qz ipe ut oñderat qꝫ vaz pacē venerat facē inē deū et hoīes et ut innueret qꝫ verꝰ media toꝛ erat q̄ſi ſemꝑ mediū elegit·ſ·pacē inchoans·pacē ordinās·pacē cōfirmās·pacē publicās·pacē cōſeruās·Hij ſūt qn̄qꝫ paſſus aſcenſꝰ nr̄e ſalutis·Eſt ergo ꝑmꝰ paſſus qꝫ xp̄us pacē inchoans exiuit de medio quia ē media in trinitate ꝓſona·Hic ſunt due ꝓpoſicōes ſignate·Pꝛima ē qꝫ debuit deꝰ incarnari ut hō recōſiliareē deo et fiēt pax·Scȯa qꝫ nō p̄r nec ſpūſſc̄us ſed filius Pꝛima ꝓpoſicō pz duplicit̄·ꝑmo qz nulla creatura ſufficiebat ad tantū debitū ꝓſoluendū cū debitū eſſet infinitū qz cont̄ infinitū offenſa fuit facta·Scȯo qz contꝛia cōtrarijs curanē · Cū ergo hō cum peccauit voluerit eſſe deꝰ dicēte ſibi dyabolo eritis ſic̄ dij·ergo ꝓ contrariū ut homo curareē oportuit qꝫ ꝓ contrariū deus fieret hō· De hac materia in q̄rto laciꝰ diceē·Scȯa ꝓpoſicio patet quia licet tres ꝓſone ſint vnus deus diſtinguunē ēn realit̄ ꝓ ꝛlacōes et habent eciā appꝛopata diſtincta·qz potencia appꝛiaē p̄ri·ſapiēcia filio·et boitas ſiue amoꝛ ſpūi ſc̄o·que ſunt q̄ſi tres diuiſe triū ꝓſonaꝝ offerenciū ſe in campo certaminis ut cuiuſcūqꝫ tangereē diuiſa ꝓ hoīe exiret in campū·venit dyabolꝰ et tetigit diuiſā filij dicēdo ꝓnctibꝫ ꝑmis·Eritis ſic̄ dij ſciētes boni malū·nō dixit potētes nec boni ſed ſcientes·et cū ſcia ſit appꝛopatū filij ſic̄ potēcia p̄ris·et boitas ſpūſſc̄i ut dictū eſt·nō ergo debuit vāre ꝓ ꝛdempcōe hoīs et eꝰ recōciliacōne deꝰ pater nec ſpūſſc̄us ſed filiꝰ q̄ eſt media in ēnitate ꝓſona·Ite pacē inchoans veīt in tpe medio·Currunt

ēn tria ſilencia ab initio mūdi uſqꝫ ad beatitudinē ecl̄ā ſic̄ patuit ſup̄ ī hoc li·ar· iiij·ecle cōſideracōis·et hoc ē qȯ dicit̄ ſapīe xviij·Dum mediū ſilentiū tenuēt oīa et nox ī ſuo curſu mediū iter hēret·oīpotēs ſermo tuus dñe exiliens de celo a regalibꝫ ſedibꝫ veīt Angelꝰ veīt ad v̄ginē hoꝛa cōpletorij Et iō tūc pulſat̄ ꝓ aue maria ſuauit ſacra collocucō uſqꝫ ad dimidiū noctis et tūc dante cōſenſū virgine oñps ſermo dei·i·verbū p̄ris qui ē eiꝰ filiꝰ a regalibꝫ ſedibꝫ venit ī uteꝝ·ſ·virginis Sic ergo pz qꝫ filiꝰ dei ueīt in medio ſilencio incarnacōem·ſic eciā natus fuit media nocte ſicut pz luce ij·qz paſtoꝛes cuſtodiebāt vigilias noctis·ꝑdicta tria ſilencia figurant nobꝫ tres magnos annos duracionis mūdi In quoꝝ medio debebat venire meſſias ad viuificandū genꝰ hūanum ꝓ pcēm moꝛtuū dicēte ꝓpha abacuc iij·c·dñe opꝰ tuū in medio ānoꝝ viuifica illud ī medio ānoꝝ notū facies·Item pacē inchoans ſtetit in medio·ſ·veteꝛi virḡialis Ipa ēn virgo beata que debuit eſſe mater iſtiꝰ excellentiſſimi mediꝰ·inē deū et hoīem rōnabile fuit qꝫ eciā ipa eſſet mediū·Fuit ēn mediū loycale mediū moꝛale et mediū nāle· Querūt ēn loyci mediū ad oꝺuendū maioꝛē extremitatē ȯ mīoꝛi de q̄ facit Ariſtotelis magnū ꝓceſſum in ij· prioꝝ Maioꝛ extremitas deꝰ eſt· mīoꝛ extremitas ī gḧe rōnabiliū hō eſt ꝑ̄ſieē p̄riarche et ꝓphē et multi alij multis epibꝫ mediū ad oꝺuendū p̄dictā maioꝛē extēmitatē de mīori et nō mueneē·Sed veīt bēa v̄go et fēa eſt mediū qz in ipa et ꝓ ipam verbū caro fām eſt et maioꝛ extremitas p̄dicata ē de mīori·qz homo eſt deꝰ·et eciā mīoꝛ de maiori quia deꝰ eſt hō·Eſt eciā virgo bēa mediū morale·ſm ēn ariſtotelem ij·ethicoꝝ medium moꝛale ē virtus nichil ꝓcipās de extremis qz extꝛema ſūt viciоſa·tale mediū fuit v̄go beata q̄ nullū viciū cōtraxit ·Et ſm Iero·nichil gr̄e ·nichil v̄tutis·nichil candoꝛis ē qȯ nō reſplēdeat ī maria·Fuit eciā mediū nāle qȯ ponit̄ triplex a phīs ſcz mediū circuli·mediū celi·mediū mūdi Mediū circuli eſt a quo oñs linee recte ꝓ tracte ad circūferenciā ſunt eq̄les·Cenꝝ

istud ẽ beata virgo In circulo sũt pc̃ores
ꝙa in circuitu impij ambulabãt teste p̃s·
et ab ea ad circulũ linee ducte sunt eq̃les qz
oẽs pc̃ores et alios eq̃liẽ videẽ respicẽ·vñ
Bernard⁹·maria oĩbus oĩa fc̃a ẽ sapiẽtib⁹
et insipiẽtib⁹ copiosissĩa caritate debetricẽ
se fecit ut de plenitudine ei⁹ suscipiãt vni
uersi·Est ecĩã medium celi qđ dicit̃ linea eq̃
noxialis in qua cũ est sol eq̃noxiũ facit et
sub qua habitãtes nõ agitanẽ perturbacõi=
bus tempoꝝ qz sunt in optĩa disposicõne
ꝓpter qđ ml'ti theologi dixerũt ꝙ sub illa
linea est paradisus terrestris talis linea fuit
virgo beata qz cũ in ea fuit sol iusticie fa=
ctũ est eq̃noxiũ qz nox sic̃ dies fuit illuñata
Infinitũ visũ ẽ equari finito·eternũ tpali
Immortale mortali Inuisibile visibili Im
mensũ capabili·diuitem pauperi·homies
ecĩã qui hĩtant sub hac linea sunt in optĩa
disposicõne nõ agitanẽ neq̃ mouenẽ per=
turbacõib⁹ demonũ ꝓpter qđ merito dicit̃
paradisus· Tunc em̃ impleta fuit figura
illa Gen̄·ij·qz posuit de⁹ lignũ vite ĩ me
dio paradisi·i·xp̃m vez filiũ suũ in medio
ventris v̄ginalis·Est ecĩã virgo beata me
diũ mũdi Istud dicit̃ a ph̃is esse terra que
equaliẽ vndiq̃ distat a celo· Tres aũt sũt
ꝓprietates terre ꝓpẽ que virgo beata dicit̃
terra·Est em̃ infima et maria v̄go infima
quia hũlima cũ em̃ deberet esse mr̃ dei vo
cauit se ancillã luce p̃mo Ecce ancilla dñi
ꝛc̃·Secũdo ad terrã currũt aque et ad bea=
tam virginẽ habũdancie gr̃az p̃s·imẽ me
diũ montiũ peransibũt aque· Tercio oĩa
põderosa tendũt ad terrã tanq̃z ad centrũ
et suũ mediũ ut ibi saluenẽ sic et pc̃ores
grauati pondẽ pc̃oꝝ recurrẽtes ad istud
mediũ saluanẽ Vnde Bernard⁹ ad mariã
uelud ad mediũ dei recurrãt qui ĩ celo sũt
et qui in inferno·et ꝙ nos p̃cesserẽt·et nos
qui sum⁹ et ꝙ nos sequunẽ et nati natoꝝ
et qui nascenẽ ex illis Sic ergo p̃z quõ bt̃a
virgo est mediũ loycale·morale et nat̃ale
p̃o pace fienda imẽ deũ et hoĩes Ver⁹ ergo
messias fili⁹ dei ĩ inchoacõe pacis exiuit de
medio psonaꝝ diuinaꝝ imq̃ntũ de⁹· Su=
scitatus est de medio frm Inq̃ntum homo
venit in medio silencio in medio ãnoꝝ et
stetit in medio paradisi.s·vteri virginalis
et sic tanq̃z mediator ver⁹ ĩ inchoacõe pa=
cis vniuit diuisa·s·deũ et hoĩem qz de⁹ et
hõ vn⁹ ẽ xp̃us·s·ver⁹ mediator Secũd⁹
passus est ꝙ ordinãdo pacẽ xp̃s ver⁹ mes=
sias stetit in medio quadruplicit̃· Primo
statim sic̃ fuit nat⁹ stetit ĩ medio aĩalium
sc̃z bouis et azini sic̃ p̃z abacuc iij·frm aliã
translacõem·per bouẽ qui ruminat intelli
gunt̃ cõtemplatiui quoꝝ officiũ est rumi
nare dei magnalia·s·rerũ creacõem·hoĩs
recreacõem·mũdi gubernacõez p̃miacõem
bonoꝝ·et punicõem maloꝝ·Per azimum
intelligunt̃ actiui quorũ officiũ est onera
et laboꝛes tolerare quales sunt p̃dicatores
cõfessores et oñes exercitantes se in opib⁹
misericordie imẽ quos xp̃s poit⁹ ẽ·vtroq̃
in societatẽ recipit et ad suã beatitudiem
ꝓducit tam fc̃os hoĩes·i·rõnales qui p
pc̃m q̃si bestie viuebant Secđo ordinãdo
pacẽ imũetus ẽ in medio doctoꝝ sic̃ p̃z luce
ij·Cum factus esset ãnoꝝ xij·dicit textus
audientẽ illos et inꝛogantẽ sequiẽt·stupe
bant aũt sup p̃udẽcia et responsis ei⁹·qz
nũq̃z viderãt infantem tam tenere etatis
tante sapiẽ ꝑ maxime cũ sciret̃ eũ lr̃as non
didicisse·Imũetus ẽ ergo in medio doctoꝝ
in signũ ꝙ sapiẽtes et docti hui⁹ mundi
ul' habebant ad illud mediũ cõuerti ul' ꝙ
sapĩa illoꝝ ꝑ excessũ splẽdoꝛis illi⁹ medij
debebat obfuscari qđ indicat mus xij·ãno=
rum qui est mus supexcrescẽs frm bẽm ysi=
doꝝ ethicoꝝ qz eius ptes aliquote pl⁹ red
dunt q̃z suũ totũ p̃z qz ille sũt vnũ et duo
et tres et q̃tuor et sex que sũt iũcte reddit
x·et sex·sic ecĩã imꝛoporcõnabiliẽ sapĩa
xp̃i excedebat sapĩam doctoꝝ Tercio or
dinando pacẽ trãsiuit ꝑ mediũ inimicorũ
ipos fugiẽs luce iiij·qz cũ voluissent ip̃m
p̃cipitare de mõte ipe trãsiens ꝑ mediũ il
lorũ ibat·Dicit Beda ꝙ cũ p̃cipitaret̃ ru=
pis ad modum cere liquefacte cessit et fe=
cit quoddam cõcauũ in q̃ recept⁹ est xp̃us
et manẽt ibi ruge vestis et signa pedis sic̃
asserũt illi qui viderũt·tũc em̃ fecit se in=
uisibilẽ ꝑ mediũ trãsiens fugiẽs mortem
p̃cipitacõis qz nõ debebat mori nisi in li=
gno ut vinceret vincentẽ ĩ ligno Quar
to ordinãdo pacẽ stetit ĩ medio discipl'oꝝ
dando eis formã digẽdi p̃latũ eos erudiẽs

et eis seruiens · vnde luce xxij · Ego inquit in medio vr̃m sũ sic̃ qui mĩstrat q̃si dicat Ille sit vobis supior qui fuerit humilior · nõ ergo attẽdatis quis sit maior sed attẽdite quis humilior sic̃ ego · qui licet sim dn̄s et mg̃r vr̃ non sic̃ qui recũbit ĩ mensa sed sicut qui mĩstrat · p̄z ergo q̄ xp̄us verꝰ messias ordinãdo pacẽ inẽ deũ et hoĩem stetit in medio aĩaliũ · Inuentꝰ est in medio doctor̄ fugit p̄ mediũ p̄secutor̄ et mĩstrat ĩ medio discipl'or̄ Tercius passus est · xp̄us consumãdo pacẽ ordinatã stetit in medio dupl'r · p̄mo stetit in medio latromũ sicut p̄z Iohis xix · crucifixer̄t cũ eo duos latrones hinc et inde mediũ aũt il̄m · qđ iudei fecerũt ut pl's cõis cogitaret q̄ qr erat cũ malefactoribꝰ punit̄ erat malefactor sic̃ et alij · Sed tñ diuina dispensacõe factũ est ut impleret̄ p̄pl̄ia ysaie q̄ aĩ illũ vacua fuerat ysa · liij · et cũ sceleratis deputatus ẽ Positꝰ est aũt in medio latronũ ut nullꝰ q̃neumcũq̄ pct̄or̄ desperet de venia si voluerit facẽ pn̄iam · quia et ille latro licz sero cognoscẽs pct̄m suũ et petẽs misericordiã inuenit subito veiam · hodie inquit eris mecum in paradiso et sic factũ est q̄ eadem die vidit diuinã essenciã que visio dicit̄ paradisus · sic cũ viderũt xp̄m sc̃i patres in inferno paradisus fuit ibidẽ · Secdo cõsumãdo pacem stetit in medio terre q̄ mons caluarie vbi crucifixus est xp̄s ẽ in medio terre habitabilis tũc aũt impleta fuit p̄phecia dauid in p̄s · lxxiij · Deus aũt rex nr̄ aĩ seculã · i · eterna ordinacõe rex operatꝰ est salutẽ in medio terre · tũc em̄ ibi opata est salus hũani generis et consumata pax inter homiem et deũ · Fuit em̄ xp̄s crucifixus ĩ medio terre ut tanq̄z centrũ et medium oĩm omĩa trahẽt ad seip̄m · quia ip̄e dixit cum exaltatꝰ fuero a terra in cruce ĩ medio ẽre oĩa trahã ad meip̄m ¶ Quartꝰ passus ẽ q̄ xp̄s publicãdo pacẽ consumatã stetit ĩ medio · vnde p̄ost resurrectõez stetit ĩ medio discipl'or̄ suor̄ et dixit eis ter pax vobis q̃si dicat Iam ẽ pax inter deũ et hoĩez consumata p̄ passionẽ meã · stans in medio latronũ et in medio terre · et ideo pacẽ cõsumatã vobis in publico dicẽs ĩ medio vr̃m pax vobis · Et sic̃ xp̄s p̄ seip̄m stans in medio pacẽ publicauit discipulis sic et per l̄ras p̄ totũ mũdum diuulgauit · Iste l̄re inẽ ceteras fuerũt epl'e pauli in quibus mũdo publicauit q̄ xp̄s p̄sonaliẽ exẽma diuisa vnierat factus mediator · vnde ad Gala · iij · loquẽs de xp̄o quõ lex fuit posita in manu eiꝰ sic̃ in manu mediatoris ut de ea faceret qđ vellz dicit · Mediator aũt vniꝰ nõ est · deus aũt vnꝰ est · oportet ergo q̄ mediator sit duor̄ũ et sit nõ solũ deꝰ ꝛ deꝰ et hõ vniẽs exẽma diuisa · publicauit eciã q̄ xp̄s fuit mediator extrema cõcordiẽ pacificans ut p̄z ad hebreos ix · vbi dicit q̄ xp̄s noui testamenti mediator ut morte int̄cedente ĩ redempcõez eaꝝ p̄uaricacionũ que erãt sub p̄ori testam̃to repromissionẽ accipiant qui vocati sũt eterne hẽditatis · Intimauit eciã firma pacis p̄ l̄ras p̄pẽ qđ de xp̄o dr̃ ad hebre · viij · melioris testamenti mediator est il̄bus · q̃nto ĩ melioribꝰ rep̄romissionibꝰ sc̃itum ẽ · Veteris testam̃ti mediator fuit moyses qui p̄misit obseruãtibus bona tpalia Noui testam̃ti mediator est il̄bus qui p̄mittit fidelibꝰ regnũ celorũ publicauit eciã p̄ l̄ras hom̄ibꝰ q̄ xp̄s pacẽ immobiliẽ ratificauerat dicẽs ꝺ ip̄o p̄ma ebr̄i · ij · Mediator dei et hoĩm hõ il̄bus xp̄s cuiꝰ testamentũ cõfirmatũ est tp̄ibus suis ¶ Q̃ntus passus est q̄ xp̄s pacẽ publicatã cõseruãdo usq̄ in finẽ seculi stat in medio Ip̄e em̄ dixit Math̄ · ulẽ · Ecce ego vobiscũ sum oĩbus diebꝰ usq̄ ad cõsumacõem sc̃li Sed quõ sit in medio vidit Iohes euãgelista apoc̃ · p̄mo vbi dicit vidi septẽ cãdelabra aurea et ĩ medio septẽ cãdelabror̄ aureor̄ sil'em filio hom̄is · i · xp̄o filio virgis Ista septẽ cãdelabra aurea sũt septẽ eccie sacramenta · s · baptism̄ · confirmacõ · pn̄a · eucaristia · sacer ordo · m̄rimoniũ · extrema vnctio · In quor̄ medio · s · in sac̃mento eucaristie est xp̄us verꝰ deus et verus hõ qđ sacramentum eciã durabit usq̄ ad aduentum xp̄i ad iudiciũ ut dicit apl's p̄ma cor̄ · xj · Quocies em̄ manducabitis panẽ hũc et calicẽ bibetis mortẽ dn̄i annũciabitis donec veniat · s · ad iudiciũ · Est ergo xp̄s ĩ sacramẽto eukaristie usq̄ ad finẽ seculi sic̃ in medio septẽ candelabror̄ aureor̄ pacẽ inẽ deũ et hoĩem cõseruãdo et nõ solũ inter deum

et hoīes. ſed eciā īmē hoīes et hoīes exiſtēs
in medio eoꝝ. eoꝝ voluntatē faciēdo ſicut
ipe dicit Math̄. xviij. ubi duo ul' tres fu-
cōgregati in noīe meo in medio eoꝝ ſum
Dicit ī noīe meo. i. in caritate in medio
eoꝝ ſū. ſ. eoꝝ faciēdo volūtatē ſi fuerit eo-
rum peticō ꝑplici cōdicōe regulata. ſ. q̄ pe
tant ꝑ ſe et pie et ꝑſeuerantē. Bene ergo di
ctū ē moyſi a dño in ꝓmiſſione meſſie. ꝙ
pheta ſuſcitabo eis ꝺ medio frm ſuoꝝ. Ex
quibꝰ duo catholica documēta accipiūtur
Primū q̄ verꝰ meſſias debebat eſſe media
tor dei et hoīm. Secm q̄ verꝰ meſſias debe
bat eſſe de gne tribꝰ iude que manifeſte im-
pleta ſūt in xp̄o ihu ſaluatore nr̄o

Tercius theſaurus aperiē ꝺ aſſimila
cōne meſſie quā ſacra ſcꝑtura de-
termīat q̄ poſtq̄ deꝰ dixit moy-
ſi. ꝓphetā ſuſcitabo eis ꝺ medio frm ſuoꝝ
ſtatim ſubiūxit cui debebat aſſil'ari dicens
ſil'em tui c. quo ſup̄. forte em̄ dixiſſent iu-
dei nō ſufficere ad hoc q̄ quis dicat meſſi-
as q̄ exeat a medio. ſ. a tribu iuda q̄ ml'
ti alij ꝓphete fuerūt de tribu iuda ut Da
uid. et ſic ſuſcitati ſūt de medio frm ſuoꝝ
Sed quid dicit regl'a. ſingula que nō ꝑſūt
multa vnita iuuāt. ſufficit q̄ q̄ntum ad
hoc q̄ debebat eſſe de tribu iuda verificat
in ihu nazareno quia ipe fuit filius marie
que fuit deſponſata Ioſeph qui fuit de tri
bu iuda ut ꝑz Math̄. j. et mulieres nō de
ſponſabant nisi viris tribꝰ ſue Ideo ſequit
in auctee q̄ dicta fuit moyſi. ꝓphām ſuſci-
tabo eis ꝛc. ſil'em tui. q̄ſi dicat deꝰ Non ſo
lum ſufficit q̄ ſit de tribu iuda ſed q̄ aſſi
mileē tibi. Iſta ſil'itudo debuit ſcām aliq̄d
ſingulare eſſe qđ fuerit in moyſe et nō ſm
aliquid cōue Moyſes duxit ppl'm et rexit
Multi eciā alij hoc fecerūt ut aaron cum
eo et poſt eum Ioſue. Moyſes fecit multa
miracula et alij multi. hoc idem et maio-
ra ut heliſeꝰ qui mortuū ſuſcitauit quod
eſt maximū miraculoꝝ Sed in quo inueni
tur moyſes ſingularis nō habens parem
in quo debet ſibi aſſimilari meſſias certe ī
dando legem. hic ſunt quatuor puncta vi
denda. Primꝰ pūctus eſt quomō moyſes
fuit ſingularis in dando legem. Secūdꝰ ſi
ibus verus meſſias debuit dare aliā legez
a lege moyſi. Tercius ſi debebat illā legem
quam daret ſcribere. Quareꝰ que eſt excel
lencia legis noue

Circa primū punctū poſſet aliq̄s
dicere q̄ moyſes nō fuit ſingula-
ris in dando legem quia ꝺm yſi-
doꝝ q̄nto ethi. c. j. multi fuerūt qui dede-
rūt leges. quia ꝓmꝰ qui dedit leges grecis
fuit foroneus rex. ꝓmꝰ qui dedit leges egi
ptijs fuit mercuriꝰ termegiſtus. ꝓmꝰ qui
dedit leges athenienſibꝰ fuit ſolon. ꝓmꝰ q̄
dedit leges lacedemonijs fuit ligurgꝰ Iſte
fecit legē q̄ ciues hērent libratē eligēdi ma
giſtratꝰ et rectores Iſte diuiſit ſolū tam ī
domibꝰ q̄z in vineis et alijs p̄dijs ꝑ equale
ne quis poſſet dici potēcioꝝ alio. Iſte fecit
iuuenes vna veſte nō ampliꝰ toto āno ute
renē nō ꝓmiſit aliquē culaꝰ alio ꝓgredi
nec opulenciꝰ epulari. Qui ſingula nō pe
cunia ꝫ cōpēſacōe meſſiū coeq̄ri iuſſit pue
ros puberes nō in foꝝ ſed in agꝝ deduci
iuſſit ne ꝓmos āños in luxuria ſed ī labo
re et opere agerent nec prius in vrbem re
dirent q̄z viri facti eſſent. Statuit virgines
ſine dote nubere ut vxores nō pecunie cau
ſa eligerenē ſed virtute et ſic mriomia diu
cius permanerent Maximū honorem non
diuitū et potentum ſed ſenū eſſe ſtatuit.
Demum ut ſuis legibꝰ etnitatē daret iure
iurando obliganit ciuitatez nichil muta-
turos p̄ſq̄z reuertereē. Profectus eſt aūt
cretā ubi volūtariū exiliū ꝑpetuo egit mo
rieſq̄z abici ſua oſſa ī mari iuſſit ne forte
lacedemōes ſe ſolutos crederent iure iuran
do ſi corpus eiꝰ reducerēt ad ciuitatē. Pri
mus qui dedit leges romanis fuit Mma
pompiliꝰ q̄ ꝓmꝰ ſucceſſit romulo ī regno
Deinde cū ppl'os ſedicōſos magiſtratꝰ fer
re nō poſſet xij. viros legibꝰ ſcribendis cre
auit qui leges ex libris Bolonis in latinū
ſermonē translatas xij. tabulis expoſuerē
Paulatim aūt ātique leges vetuſtate atq̄z
incuria perierūt. Noue a cōſtātino ceſare
ceperūt et reliquis ſuccedentibus eranteq̄z
ꝓmixte et inordinate. Poſtea theodoſius
minor auguſtus ad ſil'itudinē gregoziam

et hermogemani codicē factū ostitucionū
a cōstantini epibꝰ sub ꝓprio cuiusqꝫ impa
toris titulo disposuit quē suo noīe theodo
sianū uocauit Iustinianꝰ vero qui impauit
āno dñi qꝯgentesimo xlij · et impauit an=
nis xxxviij · hic leges ciuilesqꝫ romane q̄ꝫ
erat nimia ꝓlixitas admirabili breuitate
correxit et ad xij · libros coartauit Et ꝺ oī
bus vnū codicē ordīauit · quē codicē Iusti=
nianū appellari uoluit Fecit ecīā libꝝū in
stitucionū quē ī q̄tuor distinxit libros in
quibus legū ꝑmordia cōtinentꝰ Nouas q̄ꝫ
leges quas ipe fecerat in vnū volumen re
dactas nouellas uocari voluit que cōiter
autentice appellanꝰ et sūt per collacōes di
stincte · Oīm ecīā magistratuū et iudicū
seu iuris osultorꝫ leges que duorꝫ miliū
librorꝫ esse dicebanꝰ abbreuiari fecit et ad
nūm librorꝫ q̄nquaginta redigit ipmq̄ li
brū digestorꝫ seu pandectorꝫ vocari man=
dauit quibꝰ legibꝰ hodie totꝰ mūdꝰ ordīa
tur et regitꝰ In isto ꝓncipe cōcurrerūt potē
cia sapīa et diuinꝰ cultꝰ · per potenciā hos=
tes superauit · p sapīam mūdum iustis le=
gibus ordinauit · p diuinū cultū deum et
ecclesiā edificijs et alijs opibꝰ honorauit ·
Cum ergo oīes predicti leges dederint ut
ostensū est pz euidenē q̄ moyses in dando
legem non fuit singularis · Rñdeo et ꝑmo
declaro quid est lex · scōo distinguā nomē
legis · tercio solueē dubitacio · Circa ꝑmū
dicitꝰ q̄ lex ē qꝺam spāle vinculū quo ho=
mīes tenenē et liganē ne p actus illicitos
euagenē · Sicut eī aīalia siluestria nō do=
manē nisi ꝑmo fortibus vinculis teneanē
quia · s · mūq̄ domita efficerenē si sine vin=
culis ad volūtatē suā vagari dimitterenē
Sic ꝺo nēce fuit ut leges et mādata a deo
et a superioribꝰ fierēt ut infra · limites iusti
cie vagabiles mores hoīm corrigēnē et do
marenē · Homo eī qui sic̄ vir vanꝰ in su
pbiam erigiē et sic̄ pullū onagri se natū
libex̄ putat ut ꝺr Iob v · Nūq̄ pfecte cor
rigereē ul' domareē si sine legis vind'o va
gari ad arbitriū sinareē · Et ideo ad ligan=
dum mores hoīm ne vagarenē cōstituta
est lex triplex · s · nāle diuine cure et hu=
mane cure · Lex nāle ē illa inflexibilis cer
titudo quā deꝰ in sinderisi cōsciencie collo
cauit ne quis excusari possit que vnicuiqꝫ
dictat et oñdit quid bonū uel quid malū
de qua ꝺr ad ro · ij · Cū gentes que legem
nō habēt ea q̄ legis sūt faciūt ipi sibi sunt
lex · vide ibi · Lex diuīe cure est quā dedit
deus moysi in scptis Et iō dicitē lex scripte
et quā xp̄us in illa ꝓmissus implens va
cuitatē eius veniens ex generis hūani amo
re p seip̄m docuit et in cordibus impressit
suisqꝫ fidelibꝰ dereliquit et iō dicta est lex
amoris · Lex ꝺo hūane cure est illa quam
ad regimē hūanū pncipes statuerēt de qua
ꝺr ꝑma cor · vij · lex in hoīe ꝺñatur q̄nto
tpe vixit Circa terciū ad p̄dictā dubita
cōem dicitē q̄ verꝫ est moysen in dando le=
gem esse singl'arem et verꝫ est q̄ alij qui dī
sunt dederūt leges q̄ moyses dedit legē di
uinā · Alij ꝺo leges dederēt hūanas · ait em
beatꝰ ysidorꝰ ubisup̄ Moyses gētis hebrai
ce ꝑꝰ oīm diuinas leges sacris lr̄is explica
uit ut infra c · ij · ponēs ꝺr̄am inē leges di
uinas et hūanas dicit · oēs aūt leges aut
diuine sūt aut hūane diuine nāta humā
moribꝰ constāt Ideoq̄ hec · s · hūane discre
pant q̄ alie alijs gentibꝰ placent Si ergo
moyses ī dāto legē ꝺiuā fuit singl'aris et
solꝰ ī illo quo singularis fuit ꝓpha suscī=
taturꝰ de medio debebat ei assil'ari sequitē
q̄ ille ꝓpha debebat dare legem diuinā q̄ꝺ
solū impletū est in ihū xp̄o saluatore no
stro qui dedit legē euāgelicā que lex ꝺiua
est et noua sic̄ moyses dedit legem diuinā
antiquā Quo ad scōm p̄ctum · s · vtrum
ihūs verꝰ messias debuit dare legē diuinā
aliā a lege moysi · dico q̄ sic Ad q̄ꝺ ꝓban
dum adduco tres fidelissimos testes quorꝫ
ꝑmꝰ est ysaias qui in c · ij · q̄ꝺ ad lr̄am ex=
ponitē de messia inē cetera dicit · De syon
exibit lex et verbū dñi de ihrl'm q̄ꝺ verꝫ ē
in ihū nazareno vero messia et ī eius disci
pulis et apl'is q̄ inceperēt verbū p̄dicacōis
in ihrl'm et cōtinuauerūt et publicauerūt
per totū mūdum q̄ in oēm terrā exiuit so
nus eorꝫ ꝛc̄ · Declarat Rabisalomō sup ver
bo · eleuabitē sup oēs colles c · eodē dicens
Quid vult dicē et eleuabitē sup colles nisi
quia miraculū q̄ꝺ erit factū in eo erit ma=
ius q̄q̄ miracula montis synai et carmeli
et thabor · Et q̄ꝺ est illud miracl'm · ē illud

quod dicit de syon exibit lex. Item dicitur in midras tusim. i. in glosa psalterij sup illud. dñe in fortitudine tua letabit rex di cit̃ sic Quid voluit dicẽ ysaias ī c. xj. qñ dixit. In illa die erit radix yesse que stat in signū ppl'o4 ipm gentes deprecabunt̃ et erit sepulcrū eius gl'osū Dicit Rabibama nō venit rex messias nisi ut det gentibus seculi mandata sic̃ tabernacula palmes et philacteria. Satis apparet ex intencõe huius doctoris qp de9 debebat dare legẽ nouã in qua essent mãdata cerimonialia sicut ī lege veteri. Et quia facit mencõem aliq4 cerimoiar4 legis antique nō apparet qp sit sua intẽcio qp messias debẽt dare illas eas dem cerimonias cũ causa ppẽ que date fue rũt in illo tpe sit iam p̃terita et ī tpe mes sie nō est locus ut denẽ. Item dr̃ ī midras sichasirim. i. in glosa canticor4 sup textu ca. p̃mi vbi dr̃ Osculet̃ me osculo oris sui dicit Rabi iahyda In hora in q̃ isrl' audi uerũt ex ore dei. Duo p̃ma mãdata legis fuerũt firmati in cordibus suis talit̃ qp non tradiderũt oblivioni. Veniũt ad moysen et dixerũt. en Rabi oportz qp tu sis media tor inter deũ et nos sicut scriptū est exo. xx. Dixerũt moysi loquere tu nobis et au diem9 nō loquat̃ dñs nobis ne forte mo riam̃ Ex illo tũc docebat eos moyses legẽ et qui addiscebãt oblivioni tradebant. et di xerũt sicut moyses est carnalis et trãsiens sic doctrina sua transit a nobis et dixerũt Rabi veinã vellet de9 secũdo ostendi no bis et iam oscularet̃ nos osculi' oris sui ta liter qp sua doctrina refirmaret̃ in cordibus nr̃is et dixit eis moyses hoc nō pt̃ esse mō sed in tpe messie erit qz sic scriptū est dabo legem meã ī visceribus eor4 et ī cordibus eor4 scribã eam. hec ibi. Hec ẽ illa lex quã cum magna instãcia petebat david sc̃d9 testis in p̃s. legẽ pone michi dñe viã iustifica cionũ tuar4 et exquiram eã semp. hic pot̃ queri a iudeis quã legẽ hic petebat a dño David nō legẽ moysi qz eam iam habebat ergo aliã qz dicit viã iustificacionũ tuar4 et hec non est alia nisi veri messie ihu na zareni que iustificat. lex em̃ moysi nō iu stificabat nec ei9 sacrificia. pz quia illa sa crificia de p se nō placebãt deo nec cũ lege instituta sũt fere. vij. hec dicit dñs nō sũ locute9 cũ patribus vr̃is ī die qua eduxi eos de terra egipti de verbo holocaustor4 et vi ctimar4. sed scdm qp dicit Rabimoyses de egipto Ista sacrificia nō fuer̃t data nisi ut retraherent̃ a sacrificijs ydolor4 et ī signū hui9 nō fuerũt data ppl'o nisi postq̃z ppl's ad ydolatriã dedinauit vitulũ cõflatilem adorando Ideo voluit de9 magis ea sibi of ferri q̃z ydolis. et de hoc pulcre tractat sc̃s tho. p̃ma scde. q. c. ij. articl'o tcio in corpe et deinde per totũ Item pz qp sacrificia le gis moysi nō iustificauerũt qz semp cum eor4 oblacõne requirebat̃ oblacio sacerdo tis pz in leutico. Sed quid si sacerdos esset malus et indign9 vtr4 exaudiretur a dño certe nichil valebat totũ sacrificiũ et hoc ẽ qd̃ dicũt doctores theologi in q̃rto qp sacri ficia valebant nō ex ope opato sed ex opere opante. Secus est de sacrificijs veri nr̃i mes sie ihu nazareni que valent ex ope opante et ex ope opato ut pz in baptismo qui quã tumcũq̃z sit mal9 mĩster et pessim9 etiam iudeus et infidelis quicũq̃z faciẽs qd̃ eccl'ia intendit baptism9 complet suũ effectũ Pe tebat ergo david legem veri messie ihu na zarem q̃ iustificat dicens. legẽ pone michi dñe iustificacionũ ẽ. hec ẽ illa lex. s. ihu nazareni data ī monte syon nō in monte synai de qua terci9 testis. s. Ieremias ca. xxxj. dicit. Ecce dies veniũt. i. tpa noui testamẽti dicit dñs et faciã domui isrl' et domui iuda. i. fidelibus xp̃m cõfitentibus gñaliter et credentibus de iudeis spãliter sm qp dicit actuũ xiij. Primũ vobis optebat loqui verbũ dei ẽ. fedus nouũ. i. legẽ no uam. lex em̃ frequent̃ in veteri testamento vocat̃ fedus nō sm pactũ qd̃ pepigi cum p̃ribus vr̃is in die qua eduxi eos de terra egipti qd̃ irritũ fecerũt ipm multiplicater trãsgrediendo sic̃ pz in libris iudicũ regũ et parali. Ecce q̃z exp̃sse dicit ppha legem veri messie quã vocat fedus nouũ siue pa ctũ debere esse aliam a lege moysi. et dicit nō sm pactũ qd̃ pepigi cũ p̃ribus eor4 in die qua eduxi eos de terra egipti. s. cum de dit eis legẽ ī monte synai Quia ergo alia debebat esse lex messie ppmissi. s. ihu xp̃i a lege moysi vivenda est dr̃a imẽ vtrãq̃z legẽ

que nō vna ſed multe incōpabiles dāe ſūt de quib⁹ dat teſtimoniū ſac̄ ſcḗptura ſpāliē doctrina bēi pauli qui pleni⁹ q̄z oīes alij autores noui teſtam̄ti locut⁹ ē oīdēs ꝙ qz impleta erant miſteria ipi⁹ ceſſauit vſus legis moyſi que ꝑmo erat Et ꝺ diuſis partibus ſuaꝝ epl'aꝝ colligunt hic xiiij·dr̄ie et addam vnā ut ſic ſint xv·dr̄ie que per ordinem ſunt iſte que ſequunt videlicz lex moyſi eſt lex carnis·lex xp̄i ē lex ſpūs·lex moyſi eſt lex timoris·lex xp̄i ē lex amoris lex moyſi ē lex figure·lex xp̄i ē lex veritatis·lex moyſi eſt lex oneris ponderoſi et ſine cōmodo·lex xp̄i eſt lex ſuauitatis leuitatis et multi fructꝰ·lex moyſi ē lex ſeruitutis·lex xp̄i eſt lex libertatis·lex moyſi ē lex que occidit·lex xp̄i eſt lex q̄ vinificat·lex moyſi ē lex mortis·lex xp̄i eſt lex vite lex moyſi eſt lex que ē virtus pcti·lex xp̄i eſt lex que ē pleūtudo gr̄e·lex moyſi eſt lex antiquitatis et debilitatis·lex xp̄i eſt lex nouitatis et fortitudīs·lex moiſi ē lex vacua·lex xp̄i ē lex habūdancie·lex moiſi eſt lex ımpfectōis·lex xp̄i ē lex pfectōnis·lex moiſi eſt lex noctis·lex xp̄i eſt lex diei.lex moiſi ē lex tenebraꝝ·lex xp̄i eſt lex lucis clare·lex moiſi eſt lex miſterij dāpnacōis lex xp̄i ē lex iuſticie et ſaluacōis·lex moyſi eſt lex pticularis·lex xp̄i eſt lex gn̄alis. Omiſſis p̄mis xiiij·ꝓpter ꝓlixitatē eam dam que diligens lector in p̄dc̄is epl'is poterit inueſtigare con̄t quālibet condicōez legis moiſi poterit cōcludere nō ſm pactū ꝛc̄. Vltimā ſolum ꝑ p̄nti intēdo ptractare cū hec ſit inter ceteras ꝓpria dr̄ia veritatis legis·lex em̄ moiſi fuit pticularis ꝓpt̄ ml'ta·p̄mo qz lex ſeruit·ſ·moiſi. Scḋo quo ad ꝓpl'm qz fuit data pticulari et limitato ꝓpl'o.ſ·deſcēdentibꝰ ab abzaham ꝑ yſaac. Tercio quo ad p̄cepta cerimonialia ſac̄mēlalia et iudicialia que ſolū obligabāt populū limitatū·ſ·iudeoꝝ et non alios homīes mūdi ꝓpter qꝺ ille ꝓpl's fuit dict⁹ peculiaris. Quarto erat limitata et pticularis quo ad locū·ſ·terre p̄miſſionis ī qua obligabant iudei et nō ī altera implē ml'ta ſuoꝝ p̄ceptoꝝ hn̄tibꝰ in ſe ceꝛos limites ul' termīos Q̄nto q̄ ad temp⁹ qz hēbat durare tpe limitato·ſ·uſq; ad aduentū meſ

ſie·lex ꝺo xp̄i eſt lex vl'is·p̄mo qz lex dr̄ii vniuſi ſic̄ lex moiſi lex ſerui Scḋo eſt lex vniuſalis et ſine aliqua limitacōne qz mā dat ſuis apl'is dicēs·euntes ī mundū vniuerſū p̄dicate euāgeliū oī creature Matḃ vlē·et ꝙ baptizarēt oēs gentes et docerent nō doctrinā moiſi ḃui ſui ſed quā ipe dn̄s precepit eis·et ꝓpterea data et notificata lege que ē vniuſalis et cōis oībus gentibꝰ ſtatim ceſſauit lex moiſi que erat pticularis data iudeis cū vna eſſet incōpatibilis alteri et dico incōpatibilis nō ſolū qz obſeruācia vtriuſq; nō pt̄ eſſe in vna p̄ſona que ad plenū eas ſeruet ſed ultra hoc incōpatibilitas eſt reſpectu diuſaꝝ p̄ſonaꝝ cū vna lex q̄ntum ad obſeruanciā debitā ipi⁹ repellat et in exiliū mittat alterā nō ſolū ab illa p̄ſona in qua ſtat vel a domo ciuitate r̄gno l' impio·ſz a toto mūdo·et iō meli⁹ ꝺz ꝙ vna lex alt̄az totalr̄ annullat volo dicē ꝙ nō pt̄ eſſe lex dei ordinata ad ſalutē aīaꝝ quā obſeruādo hō mereꝰ pdiſū mſi vna ſola que eſt lex gr̄e cui ē incōpatibil' lex ſcripture. Eſt ergo altera lex xp̄i a lege moiſi quia vna pticularis et alt̄a vniuſalis ergo nō ſcḋm pactū ꝛc̄·et ſic ceſſare debuit lex moiſi ſic̄ pticularis aduenīente lege xp̄i que eſt vl'is et cōmūs ſic̄ mīoꝝ dando locum maioꝝi Quo ad tertiū punctū in quo querebaꝰ ex quo ver⁹ meſſias debebat dare legem ſic̄ moyſes et aliā a lege moiſi verū debuit ſcribere legem illā in pellibus petris ul' aliquibꝰ alijs exterinſicis. Videꝰ em̄ ꝙ fuiſſet valde racōnabile ꝙ ipe feciſſz aliquē libz̄ū ſacre ſcripture cui⁹ ipe fuiſſet p̄ncipalis actoꝝ et ſcriptoꝝ·qz quelibz ſcientia habet ſuū p̄ncipalē actorē ſic̄ gmatica donatū·loyca ariſtotelē·geometria euclidem·Ad hanc q̄ſtiōz rn̄deꝰ ex dictis ſācti thome vltima ꝑte ſūme·q·xlij·ꝙ nō fuit decens aut ꝺuēens ꝙ xp̄us legē ſuam aut aliquē libz̄ū de ſua doctrina ſcriberet ꝓpter qn̄q; rōes ·Prima ne derogaret dignitati ſue qz opoꝛtuiſſet ſcribere miracula et ſanctitatis opa ꝑ ip̄m facta et famā quā habuit in ꝓpl'is que oīa eſſent in laudē ſui·q̄ licet ſine ſupbia ſcribere potuiſſet ī mētibꝰ eñ hoīm nō careret arrogācie nota ·Scḋa racio ne colleret auctem ſuā ſpūi ſancto·

licet em̃ indiuisa sint opa trinitatis adexẽ
ḃm Aug⁹. in enchiridion. tñ cõmendatur
pr̃is auc̃tas in mũdi creacõe Auc̃tas filij
in mũdi redempcõne. Et spũssc̃i in hoĩm
inẽna inspiracõe et scriptura⁹ p scõs con
scripcõne. vñ Greg⁹. dicit in ꝓlogo moza-
liũ qꝫ sacre scripte actor ẽ spũssc̃us Et apl's
ad Thimo. qꝫ sacra scripta est diuinit⁹ in
spirata et util' ad docendũ Qꝫ aũt ad spm̃
scm̃ pineat scribere patet qꝫ scribẽ est offi
ciũ digitor⁹. nũc aũt spũssc̃us ẽ dexere dei
digit⁹ exo. iiij. et luce xj. Man⁹ em̃ et lin-
gue doctor⁹ nõ sũt nisi instrumentũ et ca
lam⁹ spũssc̃i. vñ dixit dauid. lingua mea
calam⁹ scribe. Tercia rõ nõ decuit qꝫ xp̃us
legẽ et doctrinã suã scribẽt ĩ aliq̃ libr⁹ ꝓpẽ
suã excellenciã singl'arem. scripta em̃ ordi
nanẽ ad impressiõz doctrine in cordibꝰ au
dito⁹⁹ sic ad finẽ Tũc sic excellẽcior doc̃to
ri excellẽcior mod⁹ debet attribui doctrinã
tradẽdi et docendi. Ex excellẽcior mod⁹ est
doctrinã ĩ mẽtibꝰ audito⁹⁹ impmere sic̃ fa
ciebat xp̃s q̃z in libro scribẽ igit̃ nõ debuit
scribẽ legẽ suã. vñ pitagoras et socrates et
plꝰi antiq̃ qui fuer̃t doctores excellẽtissimi
istũ modum temuer̃t qꝫ nũq̃z aliq̃s libros
scripserũt et hec est rõ formalie sc̃i thome
Quarta rõ ẽ ut legẽ nouã a veꝛi distigue
ret & separet. lex em̃ ver⁹ dr̃ lex scꝑta eciã
digito q̃ntũ ad p̃cepta moralia. Si noua
esset scripta p xp̃m. eciã posset dici lex scri
pta Quia igit̃ illa fuit lex timoris fuit
scripta in libris et codicibꝰ qꝫ ista amoris
fuit scripta solũ in cordibꝰ Q̃nta rõ et ul-
tima est ꝓpẽ regiã excellenciã demõstran-
dam. xp̃us em̃ fuit rex Ihꝰus nazaren⁹ rex
iudeo⁹⁹ Io. xix. Et decet regiã maiestatem
qꝫ sua dicta et facta p suos notarios scri-
banẽ nõ p se sic̃ feceꝛ̃ q̃tuor euãgeliste xp̃i
ihꝰu veri messie notarij Sic ergo pz qꝫ xp̃s
nõ debuit legẽ nouã p se scribere in aliq̃bꝰ
exterinsicis sed ex amore scripsit eam ĩ cor-
dibꝰ fideliũ sicut dr̃ ĩ supꝰdicta auc̃te lere.
sed dabo legẽ meã in visceribꝰ eor⁹⁹ et ĩ cor
de eor⁹⁹ scribã eam Ex p̃dictis satis cla-
ret qꝫ ver⁹ messias debuit assil'ari moysi ĩ
dando legez. et qꝫ nõ debuit dare talẽ legẽ
sicut erat antiq̃ sed legẽ nouã. et qꝫ illã nõ
debuit scribẽ p se in aliquibꝰ exterinsicis sed
in visceribꝰ et ĩ cordibꝰ fideliũ que oĩa ad
lr̃am impleta sũt ĩ ihꝰu xp̃o saluatore nr̃o
Quo ad quartũ punctũ que est de excel
lencia legis noue licz ex supꝰdc̃is differẽcijs
clareat maĩfeste. specialius tñ eius excellẽ-
cia declarat̃ ex sex gradibꝰ pfectõis. p̃m⁹
est ex ostensione cognicõis dei. Scõs ex cõ
tento⁹⁹ racõnabilitate in mãdatis ul' mo
nitis. Terci⁹ ex miraculor⁹⁹ claritate. q̃rt⁹
ex eccl'ie stabilitate. Q̃nt⁹ ex diuina bon
tate Sext⁹ ex ameissima ꝓmiss⁹⁹ incõpa
bilitate Circa p̃mũ gradũ notandũ ẽ qꝫ
lex mosaica q̃ ad fidẽ vni⁹ dei erat impfc̃a
qꝫ licz ĩ illa fuit aliq̃lis noticia vni⁹ dei et
eciã xp̃i ĩ quodã gñali nõ tñ fuit ibi noti
cia explicata trinitatis psonar⁹⁹ in vnitate
essencie nec p ons incarnacõis. Cui⁹ racio
est qꝫ sic̃ cognicõ nãlis p̃cedit de impfecto
ad pfectũ ut dr̃ p̃mo phizicor⁹⁹. vñ et pu-
eri vocãt p̃mo oes viros p̃res et oes fẽas
mr̃es et postea distinguũt Ita sil'r supna-
tural' cognicõ mior fuit ĩ lege veꝛi q̃z ĩ no
ua ĩ q̃ p xp̃m veritas lucide ẽ reuelata ꝓpẽ
qđ dicit saluator Io. xvij. p̃r manifestaui
nomẽ tuũ hoĩbꝰ q̃s dedisti michi Ipse em̃
maĩfestauit exp̃sse trinitatẽ psonar⁹⁹ p̃rem
noĩando a q̃ etnalie ꝓcessit p gñacõem di
cens Io. vj. Exiui a p̃re et veni in mundũ
sc̃z in utero beate virgis carnẽ assumendo
Spm̃s anctũ p̃mittẽdo Io. xv. Cũ venerit
pacli⁹ quẽ ego mittã vobis a p̃re ecce p̃-
cessus spũssc̃ti ab utroq̃z Nomĩauit eciã
exp̃sse trinitatẽ psonar⁹⁹ ĩ forma baptismi
Math. xxviij. Eũtes docete oĩes gentes
baptizantes eos. s. in noĩe p̃ris et filij et
spũssancti. Maĩfestauit eciã vnitatẽ essen
cie. Iohis x. dicens. Ego et pater vnũ su-
mus hoc est qđ Iohes in sua p̃ma canoĩca
ca. v. dicit exp̃sse tres sunt q̃ testiõm dãt
in celo pater verbũ et spũssc̃t⁹ et hij tres
vnum sunt. In figura hui⁹ moyses loque
batur ad ꝓpl'm velata facie ut habet exo.
xxxiiij. quia misteria fidei nostre erant fi
guris et enigmatibus velata sicut supꝰ la-
te declaratum fuit. In figura eciã hui⁹ ve
lum templi fuit scissum ĩ xp̃i passione ad
ostẽdendũ qꝫ declarata et maĩfestata erãt
que pri⁹ latebãt sub uelamĩe ꝓpter qđ ipa
lex noua tanq̃z pfecta ĩ cognicõe est domũ

perfectū descendens a pre luminū ut dicit̄ Iacobi ꝑmo· patet ergo ꝙ cognicō dei per fecta est in lege noua que impfecta fuit in veteri ꝓpt̄ qđ pres veteris testamēti poterant dicē illud qđ scribit̄ ꝑmo ad cor· xiij expte cognoscim⁹ et expte ꝓphetamus· i· impfecte Secūs grad⁹ quo oñdit̄ lex noua pfectissima ē ex cōtentoꝝ rōnabilitate ul' mādatis ul' monitis· qđ ut clarius videat̄ oñdit̄ imperfectio legis mosayce quo ad totū corp⁹ suū· s· quo ad p̄cepta moralia et iudicialia et sacramētalia et cerimonialia· Primo em̄ ī lege moysi p̄cepta moralia fuerūt impfecta et dicunt̄ moralia p̄cepta illa que sūt de dictamīe rōnis eciā si nulla lex esset sic̄ est illud mādatū quod scribit̄ exo· xx· honora patrē tuū et matrē tuā ⁊c· Et sil'r illud qđ ꝑ modū monicōis scribit̄ leuit̄· xix· Coram cano capite cōsurge et honora psonā senis et sil'ia· Qz autē ista fuerūt impfecta declarat̄ dupl'r· ꝑmo qz p̄cepta moralia ī lege moysi ordinabāt actꝰ hoīm exteriores tm̄ ꝓpter qđ apl's ad ro· iij· vocat legem moysi legē factoꝝ· De actib⁹ aūt interioribꝰ in quib⁹ cōsistit bonū moris nichil ordinabat aut parū Sed cont̄ hoc ē qđ habet̄ exo· ij· Non concupisces vxorē ꝓximi tui ⁊c· Dicendū est ꝟm antiquos doctoꝝ ꝙ talis cōcupiscēcia nō prohibebat̄ inq̄ntū erat oīno latēs in corde ꝫ inq̄ntū ꝓrūpebat exteri⁹ ꝑ aliq̄ signa ut ꝑ ūba scurrilia impudicos tactꝰ et oscula ⁊c huiōi Ideo sic exponūt· Nō concupisces· i· signa concupiscēcie nō facies Vñ ad philipē· ij· dicit glo· ꝙ lex vet⁹ ꝓhibebat manū nō aīm Vel dicendū ꝟm alios ꝙ lex vet⁹ ꝓhibebat cōcupiscēciaz animi latentē· hoc tamē erat in paucis· s· in mechia et furto Item in istis insufficienter ꝓhibebat concupiscenciā qz nō punebat trāsgressoꝝ et sic ꝓz ꝙ insufficienē lex mosayca ordīabat actus interiores· Secūdo declarat̄ sic quia lex mosayca eciā actꝰ exteriores ordīabat sic̄ patet deutro· xxxiij· ubi dr̄ sic· Non fenerabis fratri tuo pecuīam ad usurā nec fruges nec aliquā aliā rem sed alieno· Ibi em̄ ꝓmittit̄ usura cū alienis psoīs qđ est illicitū cont̄ dictamē recte rōnis· Itē deutro· xxiij· ꝓmittit̄ viro dare libellum repudij eciā causa in debita· Vñ ibidem subdit̄ si accepit homo vxorē et habuerit eā et non inuenerit gr̄am in oculis eiꝰ ꝓpt̄ aliquā fetitatē scribet libellū repudij et dabit ī manu eiꝰ et dimittet eam de domo sua· Indiuisibilitas aūt ꝑ totā vitā ē de dictamīe racōis natalis et sic ꝓz ꝙ lex vetꝰ impfca fuit in moralib⁹· Et ꝓpt̄ hāc impfcoem lex mosaica dicit̄ pedagogus nr̄ ad gala· iij· id ē regl'a pueroꝝ et impfcoꝝ ī quib⁹ nō queriē ꝑfectio interioꝝ sed ab exterioribus inhonestis timore disciplīe repmunt̄· Et in actib⁹ exterioribꝰ multa eis ꝓmittunt̄ que nō ꝓmitterent̄ viris pfectis· ꝓpter qđ Augꝰ· li· de spū et lr̄a exponēs illud ꝑma cor· iij· lr̄a occidit ⁊c· dicit hoc nō tm̄ de cerimoīalib⁹ intelligendū est sed eciā de moralib⁹ veteris legis· qz· s· non ꝓhibebant̄ aliqua que de se sūt mortifera ut ꝓz ex ꝓdictis· ꝓpter qđ dr̄ ad ro· iij· ex opibus legis nō iustificabit̄ oīs caro· Sed lex noua ꝑfecta est in moralib⁹ qz ꝑfecte ordīat actꝰ hūanos nō solū exteriores sed eciā interiores et m hoc impfectōez legis supplet· ꝓpt̄ quod dicit saluator impfcoem legis adimplendo Matb· v· Audistis qz dictum est antiquis nō occides qui aūt occiderit reus erit iudicio· Ego aūt dico vobis qz omīs qui irascit̄ fratri suo reus erit iudicō in q̄ ordinat motū interiorē ut ꝓz· Sil'r lex noua actꝰ exteriores ordinat nullū malū permittēdo ꝓpt̄ qđ dicit saluator Matb· xij· Dico aūt vob⁹ qm̄ de oī verbo ocioso quod locuti fuerit hoīes sup terrā reddent rōem in die iudicij· Si aūt hijs ꝓhibet verbum ociosū ꝑ ꝙsequēs verbū nociuū· Et multo forci⁹ oēz actū malū ꝓpt̄a Matb· v· post supplecōem p̄ceptoꝝ moraliū veteris legis cōcludit ꝑfectōz euāgelicā dicēs Estote ergo ꝑfecti sic̄ pr̄ vr̄ celestis pfectꝰ est· perfecit aūt xp̄us moralia p̄cepta legis· eciā cōsilia euāgelica supaddendo· ꝓpt̄ qđ Matb· xix· Iuueni dicenti se custodisse mandata legis et quer̄eti ulteri⁹ viā pfectōnis· dicit saluator adhuc vnū tibi deest Si vis perfectus esse vade et vende oīa q̄ habes et da paupib⁹ et habebis thesauꝝ in celo et veni et sequere me· Secūdo in lege moysi iudicialia p̄cepta erant impfca qđ ꝓz ex duob⁹

p̄mo ex mō inducēdi hoīes ad obs̄uāciaz
iustitie ad qđ ordīabanē iudicialia p̄cepta
Scđo ex ip̄is p̄ceptis p̄mū pz sic ꝑpriū est
hoīm impfectoz ut inducanē ad iustitiā
obseruandā timore pene. vñ dicit oracius
libro epl'az. oderūt peccare boni. virtutis
amore. oderūt peccare mali formidīe pene
hoc eciā declarat rōe qz illud qđ cū timore
fit penale est et nō delectabile. vnde dicit
p̄ma Io. iiij. timor penā habet. Opari aūt
virtuose nō est pena vtuoso et pfecto seꝝ
magis delectabile. ꝑpter qđ dicit ij. ethi.
qđ signū habit9 gn̄ati est delectacō in ope
lex moysi inducebat hoīes ad iustitiā ob-
seruandā p timorē penaz. ꝑpt̄ qđ dicit lex
timoris. Et in signū huius lex fuit data
in terroribo vt pz exo. xix. Iam aduenerat
dies tercio in quo. s. data est lex Sequit̄ et
cepert audiri tonitrua et micare fulgura
et nubes densissima opire montē. clangor
q; buccine vehemēci9 pstrepebat. Timuit
q; ppl's qui erat ī castris Et similiē facies
moysi apparuit corruta qñ secūdo appor-
tauit legē in tabulis descriptā et timuerūt
filij isrl' ut habet exo. xxiiij. In cordibo em̄
illis designabat terror et fortitas legis. ptz
ergo p̄mū vidlz impfectio iudicialiū p̄ce
ptoz ex mō inducēdi ad opa iustitie. s. p
timorē pene. Scđo idem pz ex ip̄is met p̄-
ceptis iudicialibo que aliqñ infligebant pe
nam innocenti et aliqñ culpabilē nō puñe
bāt. Primū pz p illud qđ habet mi xxxv
de hoīcidio oīno casuali vbi dr talis q̄ for
tuitu et absq; odio et inimicicijs interficie
bat hoīem debebat cōfugere ad vnā ciuita
tem refugij et ibi manē usq; ad mortē sūmi
sacerdotis qđ erat aliqñ p magnū temp9
Talis qui erat innocēs cū homicidiū erat
oīno casuale et inuolūtariū. sine culpa pu
niebat graui pena qz oportebat eū exulū esse
p magnū tēp9 a sua ciuitate et a sua pos-
sessiōe Scđm pz ubi subdit ꝺ tali fugitivo
innocēte qđ si infra termīos vrbiū inuent9
fuerit et ꝓxim9 ab eo qui ultor est sanguīs
absq; noxa erit qui eū occiderit. Debuerat
em̄ ꝑfugus usq; ad mortē sūmi sacerdotis
in vrbe habitare. et sic pz qđ interfectio inno
centis in tali casu remanēt sine pena q̄ tñ
est grauis culpa Talis aūt impfectio legis
cōueniebat impfectioni ppl'i qui erat p̄mus
ad effusionē sanguīs. et ideo interfectoz a ca
su. remanens in sua ciuitate inter amicos
interfecti erit in piculo mortis q̄uis inno
cens. et sic de facili pñt in ppl'o homicidia
multiplicari. Et ideo ad hec mala vitāda
data est lex p̄dicta de eius fuga q̄uis esset
innocens Et eadem racōe parcebat lex. Si
aliquis amicꝰ mortui īterficēt eū extra fi
nes ciuitatis refugij ut sic cogeret̄ in vrbe
remanē nō ex sua culpa. ꝫ ꝑter hoīcidia
vitanda ad que ppl's tanq; impfect9 erat
p̄mus. Exemplū yooneū poīt plīus qñto
etbicoz dicēs qđ aliqñ leges sūt sil'es regu
lis quibo vtunt̄ artifices in lesbia ad dolā
dū lapides qz lapides illi9 regionis sūt ma
le dolabiles iō vtunt̄ artifices regl'is plū
beis ut possit tortuositati lapid applicari
sic ī ueteri testamēto date sūt leges aliquā
impfectōz hñtes ꝑpt̄ impfectōez illi9 ppl'i
lex tñ euāgelica q̄tum ad iudicialia est p
fectissima qz inducit ad obseruanciā legis
nō per timorē pene sed p amorē iustitie qđ
est ꝑprie pfectoz ut supdictū est ꝑpter qđ
lex noua merito dicit pfecta ꝺm qđ dicit
Iacobi p̄mo. Qui aūt pspexerit in lege p-
fecte libertatis. i. in lege euangelij que du
cit hoīem ad pfectōem et liberat a ꝺuitute
timoris et seruitute pcti sicut dñs ait Ioh
viij. Si mānseritis in sermone meo veri di
scipuli mei eritis et vos cognoscetis veri-
tatem et veritas liberabit vos. Item quia
nullū innocentē punit nec aliqđ malū im-
punitū reliquit qz eciā verba ociosa puni
enda oñdit ut supꝰ dām est et nō solū ꝺba
ociosa sed malas cogitacōnes ꝺm qđ dicit
Matth. v. Ego dico vobis q̄ quicūq; vide
rit mulierē ad cōcupiscendā eam iam me-
chat9 est in corde suo. ꝑpt̄ qđ lex noua est
pfecta de qua pē expon illud cāticoz vj.
vna ē columba mea pfecta mea ¶ Dr eciā
lex noua columba methaphorice qz ē sine
felle amaritudīs nullū innoxiū puniens.
dicit eciā pfecta qz nullū malū p̄mittens
et sic apparet pfectio legis euāgelice q̄ntū
ad iudicialia ¶ Tercio declarat quō sacra
menta veteris legis erāt impfecta. Ad cui9
euidēciaz ꝺsiderandū q̄ illa sacramēta erāt
ordinata ad faciendū homīes yooneos ad

cultū diuinū & ideo aliqua erant coīa toti
ppl'o tam viris q̄z ml'ieribꝫ ut purificacōnes alique a tactu immūdi uel mortui q̄
purificacões fiebāt p aspersionē aque expi
acōnis de qua hētur nūi xix · et sil'ia · Aliq̄
aūt erāt solis viris ꝺueniēcia sic̄ circūcisio
Aliq̄ solis sac̄ꝺotibꝫ sic̄ cōsecracō et vnctio
sacerꝺotis et huiōi Cui⁹ rō est qz sac̄ꝺotes
applicabanē spāli mō ad cultū ꝺei · Ista tm̄
sacram̄ta p̄dicta erāt impfecta qz nō con
ferebāt gr̄am sine qua nō efficiunē homies
ydonei ad cultū diuinū · Ideo sac̄menta le-
galia dicunē egena et īfirma ad gala · iiij
vbi ꝺr̄ sic Nunc aūt cū cognouistis ꝺeum
ymmo cogniti estis a ꝺeo quō cōuertimini
iterz ad egena et infirma elem̄ta · Dicunē
aūt infirma qz nō ꝺferebāt aliquā p̄tatem
spūalem sic̄ ꝺferūt sacramenta noue legis
Sil'r dicunē egena qz nō cōferebāt graciā
que necessaria est ad bene utendū illa po-
testate · Sed conē hoc videē qz in exo · et le
uit̄ · quasi ubiq̄ dicāt qz illa sacram̄ta red
debāt hoīes ydoneos ad cultū diuinū dici
tur q̄ talis ydoneitas erat p quandā mū
diciā et expiacōez corpalē sic̄ in noua lege
quis ꝺr̄ ineptus ad mīstrandū et celebran
dum p̄pt̄ immūdiciā manuū · locio manu
um reddit eū aptū sed hec aptitudo ē tm̄
corpalis Sic erat de aptitudine que dabāt
per sacram̄ta veteris legis Et p̄pter hoc di
cunē illa sacram̄ta emūdacōnes carnis ut
habeē ad hebze · ix · vbi ꝺr̄ sic sanguis hir-
coz qui · s · offerebāt in cōsecracōe sac̄ꝺotū
et cinis vitule aspersus quo oēs mūdaban
tur a tactu morticinij ul' immūdi ut ꝺm̄
est inquinatos sc̄ificat ad emūdacōem car
nis · i · corpis · quia sicut ꝺm̄ ē talia nō cō
ferebāt gr̄am sed auferebāt quedā impedi-
menta seu irregularitates impedientes a
tabernaculi ingressu sicut ī noua lege pz
per exemplū q̄n em̄ p p̄latos ꝺispensabāt
cum aliquo illēime nato ul' priuato vno
oculo ul' huiōi nō cōferetur ad hec sibi gr̄a
sed tm̄ tollit̄ irregularitas · Deo conē hoc
videē quia ꝑm ꝺoctrinā sanctoz circūcisio
tollebat p̄cm̄ originale et p ꝺsequēs cōfe-
rebat gr̄am ut cōiter teneē Dicendū scꝺm
antiquā opīoz q̄ tollebat p̄cm̄ originale
nō tamē cōferebat gr̄am · hec em̄ erat p̄cas
circūcisionis ut teneē a multis et magnis
ꝺoctoribꝫ quoz rōnes p̄pt̄ plixitatē omit
tunē et in hoc differebat a baptismo q̄ nō
solū auferebat p̄cm̄ originale sed confert
gr̄am · Aliē p̄t̄ dici q̄ si in circūcisione grā
cōferebāt hoc nō erat in vtute illi⁹ sac̄mē-
ti sed in fide xp̄i venturi quē p̄testabāt ille
qui circūcidebāt si adult⁹ erat ul' alius p
eo si puulus erat · Et hoc ē qꝺ dicē cōiter
q̄ valebat ex fide suscipiencium non aūt ex
ope opato per quē modū valēt sacramēta
noue legis · patz igit̄ q̄ sac̄menta veis le
gis erant impfecta Sed lex noua pfecta ē
q̄ntū ad sac̄menta qz illa cōferunt gr̄am
q̄ illa nō faciebāt ut ꝺm̄ est p̄pt̄ qꝺ dicē
Iohis p̄mo lex per moysen data est gr̄a et
veritas p il'm xp̄m facta est · p̄pt̄ hec de Io
hāne baptista qui per suā p̄dicacōez et ba
ptismū ꝺisp̄oebat pp̄l'm ad xp̄i baptismū
et per ois ad alia sac̄menta cū baptismus
sit ianua oīm sacram̄torz luce p̄mo ꝺr̄ ip̄e
pibit ante illū in sp̄ū et virtute helie pare
ꝺño plebē p̄fectā · Sunt ergo ablata sacra
menta veis legis et introducta vij · sacra
mēta noue legis in quibꝫ tanq̄z p̄fectissis
sac̄mentis ꝺe⁹ attulit nob causas salutis
spūalis · Cause aūt salutis spūalis nō sunt
nisi q̄tuor sic̄ et q̄tuor sūt cause salutis coz
porales · s · curatiua · cōseruatiua · p̄seruatiua
et meliozatiua · Curatiua ē ꝺuplex · quedā
em̄ totaliē et sim̄l' curat ut baptismus cul
pam et penā oīno deles q̄ntū in se ē · q̄ꝺam
vero paulatī ut pnīa · Cōseruatiua est ut
ꝺfirmacō · in hac em̄ ꝺat spūssc̄s ad robur
et cōfirmacōem gr̄e q̄ ꝺata est in baptismo
Prebuatiua ē m̄rium in q̄ ꝺcupiscēcia car
nalis ī ruinā turpitudis p̄zona excipit̄ ho
nestate nupciarz ne ruat ī mortale p̄cm̄
Meliozatiua est ordo in q̄ gr̄a meliozat̄ ul'
augmētat̄ uel eciā extrema vnctio q̄ hoīem
in meliozi statu ponit et securiozē reddit ·
Est q̄z quedā alia medicina p̄dicta q̄tuor
sola faciēs · s · eukaristia qm̄ et venialia cu
rat et ab eis aīaz p̄seruat gr̄am q̄z cōbuat
quia panis coz hoīs cōfirmat et eciā gr̄am
augmētat. Quarto ī lege moysi cerimo
nialia fuerūt impfecta · Ad cui⁹ euidenciā
notandū q̄ cerimoīe veteris legis fuer̄t in
q̄ꝺruplici ꝺr̄ia Quedā p̄tinēt ad sac̄menta

quedam ad sacrificia · quedã ad obuacõz et quedã ad sacra · Sacra aũt et obuacõnes ordĩanẽ ad sacficia et ad sacrã · Quia sacra dicunẽ vasa et loca et huiõi quibus utebanẽ in sacrificijs et ritu colendi · Obseruacões dicunẽ quidã modi viuẽdi religiosi quibꝫ utebanẽ iudei qui erant ꝑp̃lus peculiaris ipi⁹ dei utpote qꝫ custodirent se ab aliquibꝫ cibarijs potibus et vestibꝫ et similibꝫ · ex hoc quia erant ꝑp̃l's deo cõsecrans p sacramẽtum circũcisionis et alia sacmenta · Nũc aũt ita est qꝫ ex fine accipiẽ racõ eoz̃ que sunt ad finẽ · et ideo ostenso qꝫ sacrificia et sacramẽta impfca erãt sufficienter erit oñsum qꝫ sacra et obuacõnes erant impfecta qz ordinabanẽ ad duo p̃ficta sicut ad finẽ ut ꝓus dictũ est · Qz autẽ sacrificia veteris legis essent impfca oñditur quia quedã erant sacrificia ꝑ pcãtis oblata et hec erãt impfecta quia nõ poterãt auferre pcãta ꝓpter qõ dicit apl's ad hebre · iiij · Impossibile ẽ sanguẽz hircoz̃ et thaurorz̃ auferre pcãta Et itez̃ ibidẽ oĩs quidez sacerdos · s · vetis legis p̃sto ẽ cottidie ministrans et easdẽ offerens hostias que non p̃nt auferre pcãta · Et idem habeẽ ysaie xl · libanꝫ vo sufficiet ad succẽdendũ et aĩalia nõ sufficiũt ad holocaustũ · libanꝫ aũt hic vocaẽ ꝓmũ templũ qõ fuit factũ de lignis libani Aĩalia aũt illa oblata q̃ntũ ad ptẽ cõcremata nõ sufficiebãt ad ãmonicõz pcãti Alia aũt erant sacrificia pacifica · i · ex deuocõe oblata ad gr̃am dei impetrandã seu ad aliqõ bn̄ficiũ diuinũ Et illa erant imp fecta quia gr̃a diuina seu beneficiũ diuinũ nõ impetrabaẽ rõne oblati muneris licet aliqñ dareẽ ꝓpter oblacõem et fidẽ offerentis Et hoc est qõ dicit apl'us ad hebre · ix · Tabnaculũ fcm est ꝓmũ ꝛc · Sequiẽ que ẽ pabola tpis instãtis iuxta quã mun̄a et hostie offerunẽ que nõ p̃nt fm sciãm perfectũ facẽ fuientẽ pfcio scie est donũ gr̃e Et sic pz ꝓpositũ qꝫ lex moysi q̃ntũ ad cerimoĩalia et sacrificia erat impfca · Sz lex noua pfectissima ẽ q̃ntũ ad sacrificia q̃a ipa ẽ vnũ sacficiũ pfcissimũ · s · eukaristia que nõ em̃ ẽ sacmentũ sz eciã sacficiũ qz ibi xp̃s quẽadmodo ymmolaẽ et fruct⁹ sue bn̄ dicte passioĩs a ꝑp̃lo pcipiẽ · Istud autem sacrificiũ tanq̃z vnũ et pfectũ fuit in lege figuratũ ꝓ multa sacrificia et varia sicut pfectũ ꝓ impfca Eius aũt pfectio apparet in duobꝫ qz ꝑmo tollit pcãta qõ ñ poterãt facẽ legis sacrificia ꝓpter qõ dr̃ Iohis ix · Ecce agn⁹ dei Ecce q̃ tollit pcãta mũdi · i · pcãta fm qꝫ dicit bẽs Iohes ꝑma canonica iij · c · ipe est ꝓpiciacõ ꝓ pcãis nr̃is · nõ pro nr̃is aũt tm̃ sz ꝓ totius mũdi Secdo apparet eius pfcio qz augmẽtat gr̃am fm qꝫ dicit Io · vj · Qui mãducat me viuit ꝓpẽ me · s · per augmentũ gr̃e De hoc sacficõ panis et vini in beresich raba · i · in genesi magno · Rabimosse darsan sup textũ geneb c · xiiij Melchisedech rex salem offerẽs panẽ et vinũ · Erat em̃ sacdos dei altissimi · dicit rabisimulchel filius nahaman Iste melchisedech erat sem filius noe · et quid voluit dicẽ ꝓferens panẽ et vinũ · oñdit nob̃ qꝫ decuit ei act⁹ sacdocij · q̃ erat sacficare panẽ et vinũ et hoc ẽ qõ dixit p̃s · i p̃s · cix · Iurauit dñs et nõ pẽitebit eũ tu es sacdos ĩ eternũ fm ordinẽ melchisedech · Et q̃s est ille Ille ẽ rex messias ꝓpẽ qõ scriptũ est Ecce rex tuus veĩt tibi iust⁹ et saluator ipe · Et ĩ hoc qõ dicit ꝓferẽs panẽ et vinũ cõcordat cũ p̃s · qui dixit p̃s · lxxj · Erit firmamentũ ĩ tra in sũmis monciũ vbi dicit Trãslacio caldaica erit sacrificiũ panis ĩ terra in capitibus montiũ synagoge Et cũ ille p̃s · Deꝰ iudiciũ tuũ regi da fm doctões thalmuch tot⁹ loquaẽ de messia quicũq̃ si nõ ẽ cecus potit videẽ fm p̃dictã translacõz caldaicã qꝫ messias erit firmam̃tũ ĩ tra ĩ altitudĩe montiũ synagoge · q̃ montes synagoge et eccl'ie sũt sacdotes qui cottidie de facto deuant messiã sup capita sua · et est ita clarum qꝫ nõ p̃nt negare nisi illi sup q̃s veĩt maledcio ysaie in cecitate ocl'oz̃ ut cordis hoc est ergo vnicũ sacrificiũ excellẽtissimũ legis noue ĩ pane et vino · qõ sacrificiũ est ipemet messias et sic pfectio legis euangelice pz ex pfectõne sacrificij · Et cũ oñes cerimoĩe eccl'ie sint p̃cipue ꝓpẽ istud sacrificiũ sic ꝓpẽ finẽ · sequiẽ qꝫ cerimoĩe xp̃ianorũ sũt pfãssime Nec ẽ mirandũ qꝫ in lege noua fiãt cerimoĩe q̃ aliquid figurẽt sic figurabãt cerimoĩe veris legis · Cerimoĩe em̃ ordinanẽ ad cultũ diuinũ · Et fm qꝫ dicit

BT
1100
.A45+
1477

Aug⁹ in encheridion c·ix· Deus spe fide et caritate colit loquēdo de cultu mētiori q̄ est p fidē et caritatē· Est ergo triplex status hoīs in quo habet fides et spes de hoīs celestibꝫ· et de hijs p que ad ipa introducimur· s· de misteriis xp̄i et de utrisq; sicut de futuris· et hic est stat⁹ veteris testamēti ī quo habet fides de bonis celestibꝫ sicut de futuris· Ceo de hijs p que introducim̄ ad celestia· s· de misteriis xp̄i sicut de pretētibꝫ uel p̄teritis ē stat⁹ noue legis· Tert⁹ status est in q̄ utraq; habent tanq̄ pñcia et euidētia et nichil dēt et hic ē stat⁹ pñie celestis· In hoc aūt statu tertio vbi nichil creditur nichil est cerimoniale ul' figurale ad cultum pertinēs ꝟm q̄ dicit Apoc· xxi· Templū nō vidi in ea dñe de⁹ omps templū illi⁹ est· Pari igit racōne aduēiente secūdo statu· s· noue legis cerimonie p̄mi status· s· veteris legis cessare debuerunt et induci alie que ꝟenirēt statui noue legis in quo bona celestia expectant de futuro q̄ beneficia xp̄i habita sūt ꝺ p̄terito Et ideo q̄ cerimoīe veteris legis significabāt xp̄m venturū· signū est ut sic euacuaret in noua lege in q̄ misteriū xp̄i iam est p̄teritū· Et hoc est qꝺ dicit ap'ls ad hebre· ix· trāslato sacerdocio necesse est ut legis translatio fieret q̄ntū· s· ad cerimoīalia thurificatiōne tm̄ exempta q̄ nō significabat misteriū xp̄i directe sed deuocōem pp'li ad xp̄m nūc aūt dēt esse ñ mīor deuocio ad ip̄m iā pñcialit exhibitū q̄q erat tūc ad ip̄m venturū ꝓpter qꝺ in noua lege manet thurificatiō p quā designat mīstror⁹ eccl'ie et ip̄i⁹ pp'li deuocō Immutat aūt sūt in lege noua cerimonie· Et si nūq; aliud attenderēt iudei et pagani nisi excellentiā cerimoīar⁹ in ritu xp̄iano Istud solū debēt ꝟincere ceci tatē eor⁹ sic p̄z de ornamētis sacerdotalibꝫ et mīstror⁹ et de alijs que cū tāta solēpnitate fiūt ī altari et ī choro ī festis duplicibꝫ maioribꝫ mīoribꝫ semiduplicibꝫ et simplicibꝫ quales eciā cerimoīe fiūt in choro a cātoribꝫ et organis q̄q honestissime inclinationes· Quid dicā de ornatu ī crucibꝫ et calicibus aureis et argēteis ceteris q̄q vasis et reliquiarijs ī quibꝫ reliquie sc̄or⁹ qui p̄ro xp̄o mortui sūt ul' eū fidelissime secuti sūt honorifice cōseruant Mirabant iudei vnū templū Salomōis sed in stupore ꝟertant pre mlitudīe et magnitudīe eccl'iar⁹ xp̄i in toto orbe ꝟstructar⁹ Mirent altitudīez et pulchritudīem turriū in quibꝫ armonia dulcissima resonat cāpanar⁹ que p laudibus diuinis et p cōuocacōe pp'or⁹ et p terrore demonū mira efficacia ꝓpulsant· q̄d dicā de cerimonijs romane curie ī summi pontificis imparor⁹ et regū vnctōe· q̄d de cōsecracōne ep̄or⁹ eccl'iar⁹ altariū vasor⁹ et vestimētor⁹ que oīa admirāda et stupēdissima sūt cū xp̄o et in admiracōez cōuertūt deuote aspicientes Attendant aūt miseri iudei· s· et infideles sup oīa in vna et eadem fide tantaq; diūsitate religionū ubi hoīes a seculo fugientes exponūt totū temp⁹ vite sue in laudibꝫ et seruicio redemptoris· quilicet diūsis cerimonijs p cōseruacōe religionū q̄si quibusdā muris ꝟeunt sic nucleū in testa cōseruat et mel ī fauo et ciuitas ī muro In suba tm̄ ciusdē fidei nullaten⁹ discrepantes ad vnū bītudinis terminū minunt ꝓuenire Sic ergo p̄z in sūma colligendo q̄ lex noua que euāgelica dr̄ p̄fectissima est in moralibꝫ q̄z ea implent· addita p̄fectōe q̄z illi p̄cepto nō occides addit ñ irasci Et illi nō mechaberis addit nō concupiscere ex visu Et illi nō periurabis addit nō iurare oīno· i· sine lēgma causa et sic de alijs Matth· v· Et ab illo p̄misso usure alieno tollit imperfectio date mutuū nichil inde sperantes luce vj· Et illi de libello repudij addit si quis dimiserit vxorē nisi ob fornicacōem mechat et qui eam duxerit similit mechat Matth· v· et sic tollunt ip̄fectōnes aliū p̄missor⁹ ī lege veteri Si queras vtr⁹ moralia p̄cepta p̄nt dici euacuata simp'r Rñdetur q̄ moralia p̄cepta fuerunt euacuata tm̄modo scōm quid· s· q̄ntū ad imp fectōz cui⁹ racio est quia sūt de dictamine recte rōnis et ideo manēt q̄ntū ad subam p̄cepti remota tm̄ in p̄fectōe sic dām est q̄ quādo ex impfecto fit p̄fm nō tollit imminus a quo sed tm̄ ei⁹ impfcio sic q̄n ex minus albo fit magis albū nō tollit albedo p̄cedens sed tm̄ eius impfectio Non est sic de cerimoīalibꝫ veteris legis q̄ contrariant noue legis cultui et q̄n fit mutacō de vno

cōtrio in alterꝝ oportet termī a quo tota
liter euacuari sic̄ qñ ex albo fit nigrū albe
do tollit̄·Cerimoie veteris legis dicunt̄ cō
trarie cerimoniis noue legis·q2 ille figura
bant xp̄m ventuꝝ·et iste iam de p̄terito
aduenisse et ideo totalit̄ cessare debuerūt·
Ecia lex noua est pfectissima in iudiciali
bus ex amore ad iusticiā inducēdo innocē
tem nō cōdempnādo·nec aliqd malū im=
punitū relinquēdo·et implauit xp̄s iudi
cialia p̄cepta·et in eo qd iusticie addidit
equitatē misericordie ut pz in absolucōne
adultere Iohis viij·Iusticia em̄ sm rigorē
diminuta est a misericordia q̄ supexaltat
iudiciū·Sed nūquid iudicialia p̄cepta ve=
teris legis totalit̄ euacuata sūt·Rñdet̄ q
quādo corrūpit̄ termin9 a quo p accidens
Illud qd est ei adiūctū corrumpit̄ pt̄ tamē
manē cum termīo ad quē si nō habeat ad
ip̄m contrietatē nō tñ manet idē nūo sed
specie tñ Sic qñ de aere fit ignis corrūpit̄
aer et manz ī igne qualitas simbolā eadē
specie·s·raritas·talia sūt iudicialia veteris
legis q2 adueniente lege gr̄e cessat eciā eorū
obligacō·possit tñ aliquis p̄nceps ordina
re q seruarent̄ in regno suo ita tñ q non
reputaret ea esse obligatoria ex lege moy
si Racio aūt p̄dicti ē q2 iudicialia p̄cepta
p se et directe nō erāt ordīata ad significā
dum aliquid futuꝝ sic̄ erant cerimoīalia
sed erāt ordinata p se et directe ad sanand
ordinē iusticie ī pp̄lo iudaico ut sup̄ dct̄m ē
Quia tñ stat9 illi9 pp̄li erat figural' tot9
rēpūs xp̄i ut dicat apl's p̄mo cor̄·ix·omīa
in figura cōtingebant illis per oēs p̄cepta
iudicialia illi9 pp̄li erant figuralia nō di
recte sed ex osequēti· Et ideo si aliq̄ seruā=
rent ea ex hoc q fuer̄t tūc statuta hoc essz
dicere q status ille adhuc durat qd est er=
roneū et illicitū·si tñ aliqs p̄nceps uellet
ea de nouo statuē posset licite·Considerā=
dum tñ q in lege noua trāseunt q̄ntū ad
eoꝝ rigorē q2 essent magis obseruanda ex
amore virtutis q̄z ex timore q2 lex noua ē
lex amoris ꝓpter qd dicit p̄ma Iohis iiij·
pfecta caritas foras mittit timorē·Adim
plenit eciā xp̄s p̄cepta iudicialia rigorem
eoꝝ tpando in aliquibo ut dct̄m est p seip̄m
et in aliis dimisit tpamentū suis mīstris
scz eccl'ie p̄latis et p̄cipibus catholicis ut
de talibo ordinēt sm q viderint utile cōi=
tate fideliū sm tpm varietatē et locorū et
psonaꝝ et istud nō fuit destruē legē sz ad=
implere q2 sic ordinauit meliorē modū ob
seruacōis iusticie·sic nō destruit̄ puer qñ
fit vir q2 licet trāseat puericia manet tam̄
melior stat9 eiusdem psone etate mutata
lex vet9 habuit q̄si statū puer̄ respēu no=
ue legis ꝓp̄ qd ut sup̄ dct̄m ē ad gala·iij·
dicit̄ lex pedagog9 nr̄ fuit ī p̄mo·i·regu
latiu9 status puerilis ꝓpter qd erat lex ti=
moris sic̄ pueri sub disciplina et timore cu
stodiunt̄· lex aūt euāgelica ē lex amoris·
et ideo nō debet esse tant9 rigor penaꝝ q2
ꝓpriū hoim pfectoꝝ est magis deduci ad
vtutē amore iusticie q̄z timore pene ut sup̄
dct̄m ē·Est eciā lex noua pfectissima in sa
cramentalibo ut dct̄m ē de eukaristie sacm̄to
Et implenit xp̄us sacmentalia legis p ex=
hibicōem veritatis·venit em̄ rex et imple
uit figuras que vacue erāt·Implenit sac̄=
mentū circūcisionis qd se oīdebat solū ad
viros p̄mo suscipiendo in seip̄o Deīo meli9
efficacius et gnali9 instituendo sacramentum
loco ip̄i9·s·baptismū in quo ofert̄ maior
gr̄a et remediū tam viris q̄z mulieribo Im
plenit eciā sac̄mentū vnctōis regū et sac=
dotū·nō qp assumpserit statū sacerdotis le
galis ul' treni regis·ymmo dixit coram py=
lato·regnū meū nō est de hoc mūdo Iohis
xviij·et ideo nō būit istā vnctōez corpalē
regū ul' pontificū·sed vnctōem spūalem
habuit a deo p̄re p plenitudīez gr̄e sm qp
dicit̄ in p̄s·xliiij·vnxit te deus deus tuus
oleo letitie ꝛc̄·Est eciā lex noua pfectissīa
in cerimoīalibo ut dictū est·et xp̄s imple
uit cerimoīalia nō solū que p̄tinebant ad
sacramēta sed eciā ad sacrificia sic̄ ymmo=
lacio agni paschal' et iuge sacrificiū et sil'ia
que erant figuratiua vm9 sacrificij pfecti
scz xp̄i in cruce offerendi·Et ideo ista im=
plenit xp̄s vnomō corpalit̄ paciendo in cor
pore in cruce Alio mō efficaci9 sacrificium
scz eukaristiā instituendo·Quedā eciā ceri
moīalia p̄tinebāt ad sac̄menta et de talibo
erāt p̄cepiua ꝓhibitiua vsuū aliquoꝝ ci
boꝝ et cōsil'ia et ista adimplenit xp̄us ꝙa
dicit petr9 actuū xj·immūdum et cōe nō

meranit in os meū · et multo fortius xp̄us
hec obſuauit · et ſic iſta p̄cepta adimple-
uit obſuando et obſuacōez meliorē declara-
rando p talē em̄ abſtinenciā a corpalibus
cibis ſignificabat̄ abſtinēcia a ſpūalibus
immūdiciis · hanc aut̄ mūdiciā inſtituit
xp̄s in lege euāgelica que ē mūdiſſima di
cens · hūi mūdo corde qm̄ ipſi deū videbūt
et p ons debuit ceſſare illa figura ul' abſti
nencia ꝓpter qđ dicit̄ actuū iuj · q̄ deus pu
rificauit · tūc ergo dixit q̄ null⁹ cibus co-
mq̄nat hoīes qui cū grā̄ actōe p̄cipit̄ et
hoc eſt qđ dicit xp̄s Matḥ · xv · qđ intrat
in os nō coinquinat aīam · dimiſit tm̄ deus
in ordinacōe eccl'ie de aliquibus abſtinenciis
faciendis p loco et tpe et ſic p̄z excellencia
legis xp̄i q̄ntū ad totū corpus et quō xp̄s
legē adimpleuit q̄ntū ad oīa gna p̄ceptorū
Eſt etiā pfectiſſima p āmocōez velaminis
qđ ſignificatū eſt q̄ tūc ſacrāmtalia et ce
rimoīalia mutata ſūt quo ad effectū ꝛ nō
quo ad obſuanciā q̄ cū honore ſepelire de
buit ſynagoga mr̄ nr̄a · Legalia em̄ tripl'r
cōſiderant̄ ꝑmo q̄ſi viua an̄ paſſiōz et tūc
iudei tenebant̄ oſeruare ex p̄cepto · Secdo q̄
mortua · ſ · a paſſione dn̄i uſq; ad fidei ma
nifeſtam reuelacōem · et hoc tpe p̄miſſum
erat eis ſuare et peter⁹ ſeruauit · Tercio cō
ſiderat̄ tp̄us in q̄ fuerūt mortua · ſ · poſt fi
dem reuelatā et extūc nec p̄cepta nec per-
miſſa ſed oīno p̄hibita ne cinēs mortales
ſcz ſynagoge ſepulte de tumulo ꝓderat qđ
horribile foret et fetidū · Sic ergo lex noua
in toto corpe pfectiſſīa ē ſic̄ ex oppoīto lex
vetus toto corpe impfēa · Oīa etiā otenta
in lege noua ut dicit doctor ſubtil' ſcotus
in ꝓlogo ꝑmi ſnīar̄ · q · ij · fūt rōnabiliſſi
ma · i · q̄ nichil tradit diſſonū racōm et ī
hoc multū cōmendat̄ excellēcia legis noue
Quid em̄ racōnabili⁹ q̄z deū tanq̄z finē et
ultimū ſup̄ oīa debere diligi et ꝓximū ſic̄
ſeip̄m · i · ad id ad qđ ſeip̄m ſcđm Greg̃ · In
quibus duobus p̄ceptis dependet vniūſa lex et
ꝓphe matḥ · xxij · Itē Matḥ · vij · oīa q̄ vul
tis ut faciāt vob hoīes et vos facite eis · ex
iſtis q̄ſi ex p̄ncipijs practicis alia practi-
ca in ſcripta ſequunt̄ ēdita honeſta et ra-
cōni cōſona ſic̄ de eorū rōnabilitate patēt
p̄ ſingulari cuiuslibz peractāti de p̄ceptis
et cōſilijs et ſacm̄entis q̄ in oīb⁹ videt̄ eſſe
quaſi quedā explicacō legis nat̄e que ſcri-
pta eſt ī cordibus nr̄is et hoc quo ad mora-
lia de q̄ Aug⁹ · ij · de ciuitate dei c · lxxviij ·
nichil turpe aut flagitioſū ſpectandū imi
tandūq; ꝓponit̄ ubi veri dei aut p̄cepta in
ſinuant̄ aut miracula narrant̄ aut diuina
laudant̄ aut bn̄ficia poſtulant̄ · De credi-
bilibus eciam p̄z q̄ nichil credim⁹ de deo qđ
aliquā impfōem importat · ymmo ſi q̄d
credim⁹ eſſe magis atteſtat̄ pfectōi diuīe
q̄z eius oppoſitū · p̄z de ūnitate p̄ſonar̄ de
incarnacōne verbi et huiōi · nichil em̄ cre-
dim⁹ incredibile q̄ tūc incredibile eſſet ea
mūdum credē ſic̄ deducit Aug⁹ · de ci · dei
libro xxij · ca · v · mūdum tm̄ ea credē nō eſt
incredibile q̄ hoc videm⁹ · Tercio oſtendit̄
excellēcia legis noue ex ēcio g̃ou pfectōis
eiusdez · ſ · ex miraculoz̄ claritate qđ ſic de-
ducit p̄dict⁹ doctor ſubtilis de⁹ nō p̄t eſſe
teſtis fl'us ſed ipe inuocat⁹ a p̄dicāte ſcri-
pturā ut oñderet doctrinā eius eſſe verā fe
cit aliqđ opus ſibi ꝓpriū utpote miracula
ac p hoc teſtificat⁹ eſt hoc eſſe verū qđ ille
p̄dicauit Confirmat̄ p Richardū ꝑmo de
tri · c · ij · dñe ſi error eſt a te decepti ſumus
nam tātis ſignis cōfirmata ſūt q̄ nō niſi
a te fieri p̄nt · q̄ ſi dicas mirac'a nō fuiſſe
facta con̄t hoc dici p̄t illa ſnīa Auguſtī de
ci · dei libro xxij · c · v · ſi iſta mirac'a eſſe fa
cta nō credūt · hoc uobis vnū grande mi-
raculū ſufficit · q̄ iam orbis terraz̄ ſine ul
lis credit miracl'is Si em̄ qđ credim⁹ dica
tur incredibile eſſe nō min⁹ eſt incredibl'e
oñs in quid ignobiles quo ad gen⁹ infir
mos quo ad reputacōem pauciſſimos quo
ad mūm q̄ xij · imperitos quo ad ſcīam q̄
piſcatores rem ita incredibilē · ſ · xp̄m eſſe
verū filiū dei paſſū p genē hūano in cruce
tercia die reſurrexiſſe et ad celū aſcendiſſe
tam efficacit̄ mūdo doctis p̄ſuadē potuiſſe
ut mūd⁹ credat illud ſic̄ iam credidiſſe vi
dem⁹ niſi p illos aliqua mira fierēt p que
mūd⁹ ad credēdū inducerēt · vnde ſubdit
ibi Aug⁹ · iuxta finē capl'i et ꝓptēa mūd⁹
mo exiguo ignobilis infirmoz̄ et imperi
toz̄ hoīm credit q̄ in tam cōtemptibilibus
teſtibus ml'ta mirabilibus diuīnas ſeip̄am p-
ſuaſit · quid em̄ incredibili⁹ q̄z q̄ ad legem

cõrariã carni et sanguini doctores pauci et paupes ad fidẽ pl'imos sapiẽtes cõuerte runt qõ spãliter pz de multis pruděti'ssis pmo fidei rebellibꝰ et post vsis ut de pau lo pus psecutore post gentiũ doctore · De augustio pus p manicheos seducto pꝰ do ctore catholico · De dyonisio pus philozo pho postea pauli discipulo · De cipriano pus mago pꝰ epo xpiami'ssio et sic de alijs mnũis · Conr idẽ scõo pẽ dici illud idẽ Au gꝰ · ij · de ci · dei c · xviij · an dicet aliqs ista non fuisse facta pẽ eciã dicẽ deũ nõ creasse mortalia et ibidẽ si libris magicis sñ thzo danicis cõũt cur ill' libris credẽ nolũt ista esse fca quibꝰ tñ maioz debeť fides q̃zto sup oms ẽ cui soli sacrificandũ esse ꝓcipiũt · Cõ tra idẽ ecio est qz quedã sũt fca q̃ nisi ani= mis ꝓtenientibꝰ negari nõ pñt ut sũt in mirabilia facta cozã cõstantino tam ĩ cu= racõne lepze eiꝰ q̃z postea ĩ disputacõe eiꝰ conr iudeos que fca tanq̃z celeberrima mũ dum nõ latueŕt · forte dices qꝑ licz miracl'a sunt facta nõ tñ sũt testificancia veritatẽ quia antixps faciet miracula · Conr si ali quis vocatꝰ in testẽ signũ cõsuetũ testifi= cacõis pmittat adduci et pñs nõ conr di= cat talis tacitnitas nõ stat cũ veritate p= fecta miracl'm aũt est tale signũ dei ut te stis sibi igiẽ si pmittat miracl'a fieri a de monibꝰ nõ cõtradicẽs ãnunciãs videlz nõ esse sua testimoĩa nõ videnť esse verax per fecte qõ est impossibile et p hoc dicť ad il lud de antixpo qz xps ꝓoixit miracula fa= ciendo p eũ nõ esse testimoĩa veritatis ut patz Matb · xxiiij · et ad thesalonicen · ij · vnde conr fl'a miracula antixpi possz sibi obici saltem de istis duobꝰ hoc mõ si tu es deꝰ fac me videre nudã diuĩam essenciã et post visionẽ memoriã certã habẽ visioĩs et ẽtitudiem habẽ qꝑ illa fuerit visio nuda diuine essencie et tũc credam tibi · Itẽ si tu es deus dic michi quid faciã aut quid co= gitabo ul' quid appetã ꝓ tali die ul' hora · Et huius vie efficaciã ex miraculis innuit saluatoz Io · v · et opera q̃ ego facio illa te= stiõm phibent de me · Si michi nõ vultis credere opibꝰ credite et sic pz excellẽcia no ue legis ex miraculoz̃ claritate · Quarto oñdiť excellẽcia legis noue ex q̃rto gradu ꝓfcõis eius · s · ex eccl'ie stabilitate q̃ ad ca= put et mẽbra Et ꝓmo q̃ ad caput ꝑ illud aug9 · de utilitate credẽdi c · viij · Dubita= mus nos eiꝰ eccl'ie credẽ gñio q̃ usq̃ ad cõ sumacõez gñis hũani ab apostolica sede p successiões epoz frustra hẽticis circũlateran tibꝰ et ꝓtim plebis ipiꝰ iudicõ et ꝓtim cõ siliozꝫ gnitate et ꝓtim ex miracl'ozũ maie= state dãpnatis culmen auctis obtinuit · et paz p9 qõ ẽ qꝫ tã ingratũ pẽ esse ozi dei q̃z tãto labore ꝑuitate auctũ uelle ŕsistẽ · Vñ gamaliel acẽ · v · Si ẽ ex hominꝰ consiliũ hoc aut opꝰ dissolueť si vo ẽ ex deo ñ poteritis dissoluẽ ne forte et deo ŕpugre videamini Eciã luce xxij · ait dñs Ego rogaui ꝓ te ut nõ deficiat fides tua et tu aliqñ susus ꝟfir ma fres tuos Scõo pz stabilitas eccl'ie quo ad mẽbra · vñ aug9 · conr epl'az fũdamẽti · — Quis eñ tantã ml'titudiẽz ad pcim ꝓnã ad legẽ conrriã carni et sangi̇ꝰ huandã in ducẽt ñ deꝰ Cõfirmať qz iudeozũ secta nõ manz ĩ vigore siĉ conr eos deducit aug9 · ĩ ꝓmõe de aduẽtu vos imq̃z queo o iudei ꝛc · Si obiciť et ỏ pmanẽcia secte machometi Rñsio illa ĩcepit pꝰ legẽ xpi pl9q̃z sexcen= tis ãnis ut diceť li · iiij · et ꝓphia dicit esse apud eos qꝑ secta eoz̃ finiẽda ẽ ñ ẽ sic de le ge xpi qz ipe dixit Matb · xxiiij · celũ et ŕa trãsibũt ũba aũt mea nõ trãsiẽt · q̃i dicat lex mea sñ fine durabit qz ỏba xpi sũt lex eiꝰ · Itẽ manẽte sacficio legis noue manz et lex noua ꝟ usq̃ ad finẽ istud sacficiũ dura bit ꝑz Matb · ulẽ · ubi dicit saluatoz · Ecce ego vobcũ sũ · s · in sacmẽto altaris usq̃ ad ꝺsũacõz scl'i lex ergo xpi ĩ q̃ tl'e sacficiũ ỏti nuabiť durabit usq̃ ad ꝺsũacõz scl'i Itẽ di cit apls ꝫ · cor · xj · Quociescũq̃ mãducabi tis panẽ hũc et calicẽ bibetis mortẽ dñi an nũciabitis donec veãt · s · ad iudiciũ · Est ergo lex noua excellẽtissia ꝓpẽ suã ꝓpetuã stabilitatẽ in capite et ĩ mẽbris Q̃nto oñ diť excellẽcia legis noue ex q̃nto ḡou eius= dez · s · ex diuĩa boĩtate que ñ deest toto coz de querẽtibꝰ salutẽ · multi eñ diligẽtissime querentes salutẽ ad hãc legem uersi sunt et q̃nto feruẽciozes facti sũt ĩ q̃rendo tãto in hac lege amplius sũt cõfirmati subito q̃z in ea penitentes de malicia in bonitatẽ mutati sunt et quod ampli9 in admiracõz

BT
1100
M514
1471

mouicit est qꝫ potẽtes pfrui honozibꝰ mũ
di diuiciꝭ eiusdẽ et delicijs ad libitum uti
bec velut stercora arbitrãtes hũilitatẽ pau
peratẽ et castitatẽ que eis opponunt̃ am
plexantes sub religionis voto epe vite sue
crucifixu mũdo et mũdus eis se volũtarie
astrinxert sic̃ cottidie experim̃. Tozmenta
q̃z p eam plures in magna exultacõe spũs
et tristicias sũt ppessi que nõ videnẽ ꝓba
bilia nisi deꝰ hãc legẽ singulariẽ et irrefra
gabiliẽ approbaret et ozdiaret ad salutem
tanq̃z excellẽtissimã et pfectissimã legez si
ne qua salus esse nõ poẽ. Sexto et vltimo
oñdiẽ excellẽcia legis noue ex sexto gradu
pfectõis eiusdẽ. s. ex amenissima ꝓmissoꝛ
incõpabilitate. In lege em̃ veteri ꝓmissa
impfecta fuert ꝓmittebant̃ em̃ tria. s. bo=
na tpalia. vita tpalis. et pax tpalis. De
ꝓmo leuiẽ. xxvij. Si i ꝑceptis meis ambu
laueritis et mandata mea custodieritis et
feceritis ea dabo vobis pluuiã tpibus suis
ꝛc. ysa. j. Si volueritis et audiueritis me
bona tre cõmedetis ꝛc. De scdo leuiẽ. xviij.
Custodite leges meas atq̃z iudicia que fa
ciens homo viuet in eis Ro. iij. Moyses
scripsit qm̃ iusticiã que ex lege est qui fece
rit homo viuet in ea. De tcio leuiẽ. xxvij.
dabo vobis pacẽ in finibꝰ vr̃is dormietis
et nõ erit qui exterreat. Itẽ deutro. xxviij
Si audieris vocem dn̄i tui ut facias omia
mandata eius faciet te excelsiozẽ oĩbus gẽ=
tibus ꝛc. s. in tpalibus. Ecce ꝓmissa legis
moysi Sed quid ꝓmittit lex machometi.
Certe ꝓmittit suis credentibꝰ ꝓ finali bea
titudine illud qꝺ debeẽ porcis et azimis. s.
gulam et coitũ. Quã ꝓmissionẽ plꝰ de
spiciens qui fuit q̃si istiꝰ secte. s. auicenna
vij. methaphizice vij. c. Aliũ finẽ q̃si pro
fectõm et hoim magis ogruentẽ iquit lex
nr̃a quã dedit machometꝰ oñdit infelici=
tatis dispositiõez et miserie que sũt ꝺm coz
poris sensꝰ. et est alia ꝓmissio q̃ apprehen
diẽ ab intellectu. Sequiẽ ibi sapiẽtibꝰ ml'
to magis cupiditas fuit ad cõsequendam
hanc felicitatẽ q̃z corpis q̃ q̃z̃is dareẽ eis
nõ tn̄ attenderũt nec appreciati sunt eam
in cõpacõne felicitatis que est diuicta ꝓme
ritati. hec ille. Nobis aũt ĩ lege xp̃i ex
cellẽcioza ꝓmittunt̃ qz ꝓmisit bona spũa=
lia et eẽna. s. gr̃am ĩ pñti que pcellit oĩbꝰ
bonis tpalibꝰ et eciã gl'am in futuro Tria
aũt spãliter obtinentibꝰ dei mandata pro
misit. s. r̃gnũ celoꝝ vitã eternã et pacem
sine fine. De ꝓmo Matb. iij pm̃am agite
approp̃q̃bit vobꝰ regnũ celoꝝ De secũdo
Matb. xix. Oms̃ qui relinquit domũ uel
fres aut sorores aut p̃rem aut mr̃em vxo
rem aut filios aut agros ꝓpter nomẽ meũ
centuplũ accipiet. Non est sic intelligẽ=
ut aliqui dixerũt qꝫ post aliq̃z reuolucõez
tpm post iudiciũ centuplũ oĩm q̃ dimit=
tunt̃ hic ꝓpter deũ redoat̃ in eadem specie
ut centũ agri ꝓ vno agro dimisso. sed est
sensus qꝫ qui corpalia ꝓ xp̃o dimiserit bo=
na gr̃e recipiet hic in pñti que in tm̃ exce
dunt bona tpalia ac si cẽtenariꝰ mꝰ pro
mꝰ competẽ et vitã etnam possidebit. s. ĩ
futuro. De tcio Iobꝰ v. Pacẽ relinquo vo
bis. pacẽ meã do vobꝰ. s. qual' ego sũ quia
eternꝰ cũ p̃re et spũsancto nõ qualis ẽ mũ
dus qui transit et eiꝰ pax. Et nõ est mirũ
si xp̃s dat suis credentibꝰ pacẽ eternã quia
ipe est p̃nceps pacis ysa. ix. sequiẽ ibidez
et pacis nõ erit finis. hãc ꝓmissionẽ ꝓdixe
rat ysaias fiendã suis credentibꝰ ꝓ regem
messiam c. xxxij. vbi dr̃ sedebit ppl's meꝰ
in pulcritudinẽ pacis qz pax celestis ex nl'
la pte impediẽt seu obscurabiẽ In tabna=
culis. i. in mãsionibꝰ diuisis ꝺm diuisitatẽ
et varietatẽ meritoꝝ De quibꝰ Iobꝰ xij.
In domo p̃ris mei mãsiones multe sunt.
fiducie ꝺa oẽs sũt ibi certi de sue bẽitudis
etnitate et in requie opulenta qz ibi tota=
liter quietabiẽ appetitꝰ ꝺm illud p̃s. xvj.
Saciabor cũ apparuerit gl'a tua Sil'r ĩ lege
veteri cõminacõ erat morꝰ tpal' . vñ ysa.
ꝓmo. Si me ad iracundiam ꝓuocaueritis
gladius deuorabit vos. sed ĩ lege noua cõ
minat̃ morꝰ etna Matb. xxv. Discedite a
me maledicti ĩ ignẽ eternũ. Sic ergo patz
excellencia legis noue ex p̃cis sex gradibꝰ
Ex quibꝰ correlatiue sequiẽ legẽ xp̃i esse ꝓ=
rem lege moysi. nõ quidẽ tpe sed pfectõne
licet fides xp̃i fuerit ꝓr lege moysi ꝓrita
te nõ solũ pfectõis sed eciã tpis qz añ cccc.
xxx. ãnos ut patuit sup̃ cõsideracõe ar. ij.
Et notandũ qꝫ euãgeliũ xp̃i ꝺr lex a legen
do quia ĩ eo legiẽ diuina iusticia. dicit lex

a ligando quia p ipm ligaē hūana īsolē=
cia · dicīē lex a legendo · i · colligendo quia
de ipa colligīē sapida sciencia · dicīē lex a
legando qz in ipa legaē bītudo etna · Lex
euāgelica ē illa lex ō q̄ dr ecd'iastici xxiij ·
Hec oīa liber vite et testamentū altissimi
et agnicō veritatis · Vere liber vite ē quia
verba euāgelica aīam viuificāt · vere eciā
testamentū altissimi qz verba euāgelica et
na p̄mia obtinentibo p̄mittunt · vre eciā
agnicō veritatis qz verba euāgelica erroz
tenebras a mētibo fugant · Hec est lex que
in se est sincerissima et absq; omī admixti
one falsitatis p̄pt qō dr lex dñi immacu=
lata 2c̄ · hec est eciā respectu oīm virtuosis
sima ideo dr cōuertens aīas · lex euāgelica
aīam dulcificat conī mūdi ml'tiplicē pres
suram qz est testiō dñi fidele sapīam · i ·
sapiā sciam p̄stans puulis · i · veris hūi=
libus Ipa nichilominꝰ aīas letificat conī
cordis tristiciā et hoc est qō sequiī iustitie
dñi recte letificantes corda letificātes q̄ez
quia p̄mittit penitētibo veniā et pseuerā
tibus gl'am Ipa eciā aīas illumīat contra
ignorānciā qz est p̄cepti dñi lucidū il'lumi
nans ocl'os · beatꝰ ergo homo quē tu erudi
eris dñe ilbu et de lege tua docueris eum

OVarteꝰ thesaurus
apiī de loco natiuitatis messie quē
p̄nūciauit et determinauit specifi
ce sacra scripta michee · v · Et tu bethleem
effrata puulꝰ es ī milibo iuda ex te michi
egredietī qui sit dñator in isrl' trāslacō cal
daica habz Ex te egredietī messias hoc aūt
ut ipi et nos cōcedimꝰ impletū est ī ilbu
nazareno qui natꝰ est in bethleem ut pz
Matb · ij · Sequiī de eiꝰ deitate · Et egressꝰ
eiꝰ ab inicio a diebo etnitatis eiꝰ · Per hoc
aūt dicūt aliq̄ qp nō intelligiī deitas eiꝰ sz
p̄uisio et p̄destinacō natiuitatis eiꝰ a die=
bus etnitatis siue ab eterno Sed hec rnsio
nichil valz qz p̄uisio ab etno de rebo oībus
est cōis eciā de mīmis qz oīa sūt p̄uisa ab
eterno et per hoc nō intelligerēt aliq̄ spāli
tas ī xp̄o respcu alioz pp̄ba q̄ntumcūq;
mīoz Et ideo dicūt aliq̄ iudei de noīe mes
sie qō fuit ab etno añ mundū creatū Sepē
em dicūt ante mundū et ab eterno creata
sez lex p̄nia Iebenna · dom9 sc̄uarij · thron9
gl'e · padisꝰ voluptatis · et nomē messie Et
sic exponūt illud Gen · ij · plātauerat dñs
deus padisum voluptatis a p̄ncipio · i · añ
mundū p duo milia ānoz Et sic exponūt
illud et egressus eiꝰ a p̄ncipio a diebo etni
tatis de noīe messie qō fuit ante mūdum
creatū mō p̄iecto · Sed hec ita irrōnabilia
sunt qp nō indigēt rprobacōe · lex em̄ non
potuit creari nisi ī aliq̄ intellectu nō dini
no qz nichil ē ibi creatū nouiē nec in alio
quia nullū tale erat ante mundū · Similiē
p̄nia nō est nisi de p̄cto p̄terito ideo nō est
ante mundū qz p̄cm nō fuit añ mūdū cū
p̄cm habēt esse in hoīe ul' angelo q̄ scōm
ipos nō p̄nt fuisse ante mūdū et cōsil'i mō
p̄nt alia rprobari q̄ cā brenitatis omitto.

OVinetꝰ thesaurus
apiī de noīe messie qō ante eiꝰ ad
uentū incognitū erat dixerat em̄
ysa · in c · lx · vocabiī tibi nomen nouū qō
os dñi noīauit · Istud nouū nomē ore dñi
per angelū fuit denūciatū Ioseph et marie
virgini qō esset ilbus Istud p̄ciosū nomen
ineffabile fuit dc̄m · Greci vo thetragrama
ton noīauerūt a thetra qō est q̄tuoz et gra
ma lr̄a q̄si nomē q̄tuoz lr̄az Et ut videat
nouitas istius benedicti noīs ilbus aperio
q̄nq; mirifica secreta p̄dicti ineffabilis no
mīs thetrag̃maton · Primū secretū est qp
ī elemētario siē scribiī a iudeo ab eo pferri
nō pē · Scribiī em̄ quatuoz lr̄is · s · Ioth · he
naf · he · velut si nr̄is utamur lr̄is · ih · uh ·
vnde et a grecis thetgramaton · dr ut dc̄m
est qp hebrei p̄nūciant Adonay aliī scribē=
tes et aliter pferētes quia nō est eis datū
ineffabilitatē hui9 noīs penetrare · vñ nec
valēt pferre · Scom secretū ē qp istud sc̄m
nomen sigficat misteriū etnitatis et vnita
tis diuine essencie Tres nāq; lr̄e sūt quibo
ip̄m sc̄m nomē scribiī sed una eaz bis po
nit̄ · s · he · que innuit spūm sc̄m pcedē tam a
filio q̄z a pr̄e yoth idē est qp p̄ncipiū et cō
uenit pr̄i qui ē p̄ncipiū sine p̄ncipio quia
pater a nullo sed alie psone ab eo pcedunt
he · interpraī vita et cōuenit spūi sco q̄ est
oīm viuificatoz et inspiratoz sicut ipe dñs
ait Io · vj · Spūs est qui viuificat · naf idē

sonat qꝫ ipe qđ est ꝑ noīe demōstratīm et significat filiū qui visibilis et demonstrabilis factꝰ est in assūpta hūanitate qz in terris visus est et cū homībꝫ uersatus est Baruch iij ¶ Terciū secretū est qꝫ istud sām nomen ut traditt pientissimi hebreorꝫ tante virtutis est ut si distinguaī ī tres dictōes quelibet significet nomen dei per se idipm significās qđ et integrū nomē qđ ex ꝯtuor lr̄is constat Si em ꝑmā diuīxeris et scdam scz yoth et he·erit vnū nomē Si scdam et terciā ·s·he·et naf·iam hēbis secundū·Si terciā et ꝗrtā·s·naf et he mutes terciū nomen ut immūa trinꝰ et vnꝰ qui hoc nomīe designaī ¶ Quartū secretū qđ hīs maius est qꝫ ita secundū nomē ꝓpagaī a ꝑmo et terciū a scdo ut aliud sine alio ꝓnūciari ñ possit he nāqꝫ lr̄a cōis est ꝑmo nomī et secūdo naf cōis ē scdo et tcio in hoc qꝫ scdm nomē descēdit a ꝑmo oñdit filiꝰ cōsubstātialis patri a quo genitus est In hoc vero qꝫ terciū descendit a secūdo oñditur spūs sanctꝰ cōsubalis filio qui cōsubalis est ꝑri ut liqueat qꝫ pater est in filio et filius sit in ꝑre et spūs scūs in ꝑre et filio ¶ Quartum secretū est qꝫ ī hoc dei noīe uideo ineffabili nomē ihū ē insertū ymmo nō est aliud nomē ꝗz istud· ꝓz tres em lr̄e eiꝰ ꝑncipales sunt yoth he naf que ꝟm lr̄as nr̄as idem sūt qꝫ I h u· et ꝓz qꝫ iste tres lr̄e diūcte faciūt istud nomē ihū·tilde supponiī ꝓpter titulū crucis·he vo ul' h duplicaī sigficat nō solū spm̄scm ꝓcedē a ꝑre et filio ꝟ eciā misteriū incarnacōis designat qz spūsācto coopante et nō ex virili semīe cōceptus est messias ihūs xp̄s dn̄s nr̄ ut ꝑmū he referaī ad ꝓductōem spūscī Secūdū vo ad cōcepcōem siue incarnacōem v̄bi diuini Ecce ergo nomē nouū qz nouiī ab angelo ꝓnūciatū nō potentibꝫ iudeis illud ꝑmo ꝓnūciare·et sicut ipe messias vocatus est noīe nouo sic ecia serui sui sic ꝓmiserat ysa ī c·lxv·seruos suos vocabit noīe alio in quo qui bn̄dictꝰ fuerit benedicī in deo amen Serui em dei añ aduentū messie vocabanī iudei ul' isrl'·sed messias ī suo aduentu debebat eos vocare alio noīe ut iam iudei ñ isrl' si xp̄iani a xp̄o noīenī·Ꝟz oriunī due difficultates quas forte monēt iudeꝰ·Ꝑzima est cū pluribꝫ alijs noībus messias nominet in scꝑtis·s·emanuel ysa·vij·admirabilis·cōsiliariꝰ·deꝰ fortis·ꝑnceps pacis pater futuri scli·ysa·ix·quare ergo nō illis sed vocari noluit ihūs Rñdet qꝫ scdm plm a fine denoīaī res ꝑmo de aīa·xp̄us igiī debuit denoīari a fine intento q̄ finis fuit saluacō hūani generis·et ideo debuit noīari ihūs qđ inꝑpretaī salus ul' saluacō Item dicit scūs thomas qꝫ pociꝰ debuit nominari isto noīe qđ est salus ul' saluacō ꝗz aliquo alio qz oīa alia noīa includunī in isto ꝓz·Nam saluacō generis hūani ꝑtinꝫ ꝑncipiū mediū et finem·Istud nomē emanuel qđ inꝑpretaī nobiscū deꝰ est ꝑncipiū saluacōis nr̄e quō in diuīo suppoīto vnite sunt due naī·s·diuīa et hūana Ista vero noīa admirabilis·cōsiliariꝰ ꝑtinet mediū Ista noīa ꝑnceps pacis·pr̄ futuri scli cōtinent finē qz nr̄a saluacō ad pacē et ad futurꝫ seculū possidendū ordīabit Sed istud nomē bn̄dictū ihūs totū ꝓcessū rōne saluacōis cōtinet·s·ꝑncipiū mediū et finem Ideo isto noīe ihūs tanꝯz magis sufficieī quia includit oīa alia noīa debuit messias nominari ¶ Scda difficultas est·dicet em iudeꝰ quō tu dicis qꝫ istud nomē ihūs est nouū cū alij tres añ aduentū ihū nazareni fuerūt vocati isto noīe·s·ihūs sirach ihūs naue·et ihūs filiꝰ Iosedech sacerdos Rñdio qꝫ istud nomē ihūs ē nomē nouū in xp̄o ꝓpe effectū nouū qz et si ī alijs qui vocati sūt hoc noīe ihūs nomē fuerit correspōdens ꝓprietati qz saluauerūt et fuerī saluatores Istud fuit ī tpalibꝫ nō in spūalibus·illi saluauerī ppl'm a multis malis et dampnis nō tn̄ a culpa et pcīis sic bene dictꝰ nr̄ ihūs dicēte angelo Ioseph Matth·ꝑmo·vocabis nomē eius ihm·ipe em̄ salū faciet ppl'm suū a pcīis eorꝫ Itē illi saluauerūt ī tpe et saluacō eorꝫ trāsiuit cum tpe·Noster bn̄dictꝰ saluauit in tpe sed eiꝰ saluacō durat sine tpe ī eternū Et ideo in eo habet verā ꝓprietatē noīs nō in alijs qz ꝟm loycos nomen est vox sigficatiua sine tpe nomē ihūs in alijs fuit vox sigficatiua cum tpe qz solū in tpalibꝫ et tpaliī nō spiritualiter nec etnaliī saluauerī Sed ī xp̄o ihū vo messia fuit et est vox significatiua

sine tpe cum sua saluacõ sine tempe hoc est in eternũ sit ut dẽm est. O benedẽm nomẽ p te pẽtores a pẽtis saluanẽ Matth. j. p te remissionẽ pẽtoꝝ accipiũt oĩs qui credũt in eũ cui⁹ est nomẽ acẽ. iiij. et ꝑma Iohis ca. ij. sine te nõ est aliud nomẽ sub celo datum hoĩb⁹ in quo opteat nos saluos fieri acẽ. iiij. Tu es nomẽ honorabile in celo et in terra et in inferno ad phili. ij. In noĩe ihu oĩe genu flectat celestiũ terrestriũ et infernoꝝ Tu in piculis in ꝓdijs ĩ malis in angustijs in tribulacõib⁹ et necessitatibus es ꝓtectio et defensio firma ꝑũ. xviij Turris fortissima nomẽ dñi ad ipm cõfugit iustus et saluat et nõ solũ iust⁹ sed et iniust⁹ si cũ fide et deuocõne recurrerit per te demoĩa eicunt linguis nouis homines loquunt et serpentes tollunt venenũ mortiferũ nõ nocet et lãguores sanant Matth ultio. Tu es mel in ore melos ĩ aure iubilus in corde ꝟm Bernard. nõ est ergo miꝝ si hoc est nomẽ tuũ admirabile in vniuſa terra ut finaliẽ qui te inuocauerit fide formata caritate salus sit Iohel. ij. Quicq inuocauerit nomẽ dñi saluus erit. s. in nomĩe qđ saluacõ ul' sal⁹ inꝑpetat sicut ẽ nomen ihs Si plura alia singularissima vis videre de hoc glorioſissimo nomĩe vide in vigili duob⁹ ꝟmonib⁹ quos alias feci ob eius honorem super themate est nomẽ eius Ihesus

Sextus thesaur⁹ apiẽ de veneracõe messie Sacra em̃ scripeura ꝓnũciauit et specifice determĩauit ex tempore abrahe q reges orientis venirent ad adorandũ messiam regẽ et q ei ducerẽt aurũ et incensũ qđ apparet etiam maĩfeste ꝟm doctores hebreoꝝ ex sequẽtib⁹ auctib⁹ Et ꝑmo dicit in bereshith rabba. i. in Genesi quo dixit rabi rabosie. si dixero tibi vnũ verbũ bonũ dices tu nomĩe meo et dixit ei et qđ est illud verbũ Rñdit scias q omĩa munera que dedit Iacob paẽ vr ipi esau. significant q ꝑ tpe debẽt gentes redire ad regem messiã qz scriptũ est reges arabũ et saba dona adducẽt et dixit ei verbũ dixisti michi p vitã tuã ego dicam nomĩ tuo Item dicit thalmuth ĩ bereshith Rabba rabimoysen darsan Rabba sũt filij abrahe qz sic scriptũ est Gen. c. xxv. quia qñ augmẽ tauit salomõ regnũ suũ dixerũt forte iste est messias et illa hora venerũt ad eũ sicut scriptũ est iij. regũ c. iiij. Sed et regina saba audita fama salomonis In nomĩe dñi veme tẽptare eũ Inqñtũ dicit in noĩe dñi apparet q ꝓphetabant in noĩe dñi sic habebant mandatũ abrahe ut sic facerẽt Et vñ ꝓbatur q debẽt venire tpe messie et seruire sibi ysa. dicit c. xl. Oĩes de saba venient aurũ et thus deferentes et laudẽ dño annũciantes iste est messias Ecce quõ ex auctte ꝓdicta oĩdit ꝓpositũ. Verũtamẽ si dicat iude⁹ q intencõ ysa. in illa ꝓphia erat q cum messias erit sedens ĩ regno suo ĩ ihrusalẽ q illa hora ꝓper magnã famã suã oĩes reges mittent ei dona et venient ad visitandũ et glorificandũ eũ sic faciebant salomoi ꝓpt suã magnã sciam Rñdet q hoc nõ hẽt locũ qz textus dicit et laudẽ dño annũciãtes qđ ãnũciare dr ĩ hebraico bororra et istud nomẽ sigficat narrare aliquaz rem quã hõ scit illi q̃ nescit. et illo modo q̃ adũsari⁹ declarat texteũ nõ essz sic qz iã scirent illi de ihrl'm. sed tñ eo mõ quo fuit ĩ aduentu xpi. venit bene cõcordit in vocabulo annũciare qz reges qui venerũt ĩ natiuitate ihu xpi ihrl'm quesierẽt ab herode et ab existẽtib⁹ ĩ ciuitate ubi ẽ qui nat⁹ ẽ rex iudeoꝝ sic ipi sciebãt ex suis ꝓphecijs sic supr dẽm ẽ in auctte et iherosolomite mirati sũt de hac narracõe. qz istud erat eis ignotũ quousq̃ pecierẽt a sacdotib⁹ et a sapiẽtib⁹. Qui rñderũt q si verũ erat q natus erat q sua natiuitas debebat esse ĩ bethleem sic plenissie tenet Matth. ij. Et in tali casu optie verificat verbũ ꝓphie scdm hebraicã veritatẽ et laudẽ dño ãnũciantes et ñ ꝟm expoſicõz iudeoꝝ

Septim⁹ thesaur⁹ apiẽ de mõ viuẽ di messie quẽ modũ sacra scripta ꝓnũciauit et specifice determinauit scz ĩ maxia paupate et mãsuetudĩe de ꝑmo zacha. ix. Ecce rex tu⁹ venit tibi iust⁹ et saluator et ipe pauper et ysa. liij. Ascendet sic virgulteũ et sic radix de terra sicienti qđ ñ habet magnos ramos nec folia aque

Rare
BT
1100
A43++
1471

defectu · hoc impletū est in ihū nazareno qui natus est in pauptate Vnde hoc fuit datū pro signo pastoribus luce · ij · Inueni etis infantē pannis inuolutū et positū in p̄sepio · vixit etiā in magna pauptate · vñ ipe dixit Math̄ · viij · vulpes voueas hñt et uolucres celi nidos filiꝰ aūt hoīs nō habet ubi caput suū reclinet Mortuꝰ est etiā in magna pauptate qz nudꝰ in cruce · suū etiā corpꝰ fuit inuolutū ī sydone aliena · fuit etiā sic̄ pauper sepultꝰ qz in sepulchro alieno vt pz Math̄ · xxj · et Mar · xv · et luce · xxiij · et Ioh̄ · xix · De scdo · s · q̄ messias debēt esse mansuetꝰ qz dr ysa · xlij · ubi ad lr̄am loquit̄ de messia Calamū cassatū nō conteret et lignū fumigās nō extinguet ī veritate educet iudiciū · videmꝰ sane q̄ calamꝰ cassatꝰ leuit̄ p̄ pfringi lignū aūt fumigans · i · lignū cōbustū sed ēn aliqd retinens fumi · i · ignis pfacilime p̄ extingui Sed quid p calamū cassatū ul' lignū pene extinctū melius q̄z pctoris fragilitas qui cōquassatꝰ et pene in pcto est extinctꝰ p̄ intelligi Calamū aūt cassatū xp̄s nō cōteriuit et lignū fumigās nō extinxit qz peccatores pene mortuos in pctis occidi nō p̄cepit sed misericorditer toleranit et ad penitenciā reuocauit qd ex sequētibꝰ designauit ꝓpha cū addidit ī veritate adducet iudiciū Veritas quippe et iusticia idē est · In lege vero moysi iudiciū erat et p̄ceptū peccatores occidi · Cristus autē ad veritatē et iusticiā adduxit iudiciū qñ pctores nō occidi sed qd iustius est donec penitēnt sustinere p̄cepit cū dixit nolo mortē pctoris ꝫ ut cōuertat̄ et viuat Fuit etiā hūilimꝰ et mansuetꝰ qz ipe dixit Math̄ · xj · discite a me qz mitis sū et hūilis corde & ꝓpt̄ suam mansuetudinē sub noīe agni fuit ostensus ppt'o a Ioh̄e baptista dicēte Ecce agnꝰ dei Iohis p̄mo

Octauus thesaurꝰ aperit̄ de mō moriendi messie quē modū sac̄ scripta p̄nūciauit et specifice determinauit in maxima hūilitate · vnde ysa · liij · sicut ouis ad occisionē ductꝰ est et q̄si agnꝰ coram tondēte se obmutescet et nō aperuit os suū qd manifestissime impletū est ī ihū nazareno qz ipe añ pylatū adductꝰ falsoq; accusatus verberatꝰ etiā et calaphis cesꝰ cōticuit et ipe pylato de pluribꝰ eū interrogā ti verbū vix aliqd rndit · Ipe etiā debebat inter sceleratos reputari sic dr c · eode · et cū sceleratis reputatꝰ est qd impletū fuit in xp̄o qz inter latrones crucifixus

Nonus thesaurꝰ aperit̄ de causa mortis messie quā causā sac̄ scripta p̄nunciauit et specifice determinauit ac etiā eiꝰ ascēsionē ad dexteram dei · Primū pz Osee vj · vbi dr · venite et reuertam̄ ad dñm quia ipe cepit et saluabit nos percutiet et sanabit nos vinificabit nos pꝰ duos dies et in die tcia suscitabit nos et veniemꝰ in ospcu eiꝰ · Capl'm istud exponit̄ a fidelibus et hēbis de aduētu messie diuersimode tn̄ quia Rabisalomon exponit applicādo ad tribulacōem in q̄ sūt nūc iudei positi p mūdū dispersi a q̄ suis oronibꝰ publicis et pr̄iuatis petūt liberari p messiā cuiꝰ aduentū expectāt · Dicit ergo vinificabit nos post duos dies ī tcia die resuscitabo vos · per p̄mam diem dicit q̄

intelligit̃ temp⁹ ꝑmi templi ꝑ salomõem
edificati · cui succeſſit nox deſtructõis per
caldeos ꝑ ſcdam diem tempus ſcdi ꝑ zoro
babel reedificati cui ſucceſſit nox deſtructi
onis ꝑ romanos · Per terciã diem dicit qꝫ
intelligit̃ temp⁹ ẽcij templi ꝑ meſſiam edi
ficandi de quo exponũt edificacõez templi
que habet̃ in fine ezechielis ſm errorẽ ſuũ ·
hoc dictũ fundat̃ ſup falſũ · ſ · qꝫ xp̃s ſit vẽ
turus qꝫ iam trãſiuit in ꝑteritũ ſic diffuſe
in aperꝯone ꝑmi theſauri et ĩ ſequẽtibꝫ fuit
declaratũ et q̃ ad errorẽ tercij templi mate
rialis in tercio libro pleni⁹ declarabit̃ · Eſt
ergo ſenſ⁹ ſm veritatẽ vuificabit nos p⁹
duos dies ſcilz mortis et ſepulture ſue ipe
meſſias · et in ẽcia die reſuſcitabo vos · ſ ·
reſurgens a mortuis qđ dicit qꝫ eius reſur
rectio eſt ꝑncipiũ reſurrectõis nr̃e ad vitã
immortalẽ Vnde cor · xv · xp̃us reſurrexit
a mortuis ꝑmicie dormiencũ qm̃ ꝑ hoĩem
mors et ꝑ hoĩez reſurrectio mortuorꝫ et ſic
in adam oñes moriunt̃ ita et in xp̃o oñs
vuificabunt̃ Iſta expoſicõ magis ꝛſonat
lr̃e q̃z ꝑcedẽs qz accipit̃ dies ꝑꝛie · Sequit̃
et viuem⁹ ĩ cõſpectu ei⁹ · ſ · vita gr̃e ĩ ꝑnti
et vita gl'e in futuro Et nõ eſt mirũ quia
ipe xp̃us meſſias verus eſt via veritas et
vita Io · ix · Qz aũt meſſias debebat reſur=
gere tercia die ſm doctores hebreorꝫ decla=
rat Rabimoſſe darſan ĩ geneſi magno ſu
per textũ capl'i xxij · die aũt ẽcio eleuatis
oculis vidit locũ ꝑcul dicit rabimoſſe ml'
te trinitates dei habent̃ in ſcripta et vna
earꝫ eſt reſurrectio meſſie Verũtamẽ ſcom
ſcz qꝫ meſſias ſedeat ad dexterã dei apparet
ex vna aucte que ẽ in midras tulim · i · in
gloſa pſalterij ſup illud p̃s · xvij · Et dedi=
ſti michi ſalutẽ protectõis tue et dextera
tua ſuſcepit me vbi dicit Rabi yodan no
mie rabi hãma · Tempore venturo de⁹ fa=
ciet ſedere regẽ meſſiam ad dexterã ſuã qz
ſic ſcriptũ eſt · dixit dñs domio meo ſede a
dexteris meis · vbi dicit tranſlacõ caldaica
dixit dominus verbo ſuo · et abraham erit
ſedẽs ad partẽ ſiniſtrã et facies ei⁹ pallide
erũt dicendo dñe et filius filij mei ſedet ad
partẽ dexterã et ego ad ſiniſtrã Sed de⁹ cõ
ſolabit̃ eũ dicẽdo fili⁹ filij tui eſt ad dexte
ram meã et ego ſũ ad dexterã tuã · et illa
hora abraham erit eõtene⁹ hoc eſt qđ dixit
dauid · et dextera tua ſuſcepit me p̃s · xvij
Item dicit in libro aginga in c · qđ incipit
eſt dorſin vna ſcripta dicat ĩ daniele c · vij
throni poſiti ſunt qđ eſt plurale Et poſtea
dicit thron⁹ eius flãme ignis qđ eſt ſingu
lare vident̃ duo text⁹ contrarij dicit rabi
aquiba · nõ ſũt conꝯrij qz vn⁹ thronus eſt
ꝑ deo et alij⁹ ꝑ dauid · Declarat Rabiſalo
mon Iſte dauid eſt meſſias Item dicit ĩ be
reſith raba · i · ĩ geneſi magno Rabimoſſe
darſan ſup textũ gen̄ · c · xviij · Et abraham
adhuc ſtabat corã dño vult dicẽ qđ dixit
pſalmiſta p̃s · xvij · et dediſti michi protec
tionẽ ſalutis tue · Iſte eſt abraham cui di
xit de⁹ noli timere abraham ego ꝓtector
tu⁹ ſum et dextera tua ſuſcepit me Iſte eſt
meſſias de quo ſcriptũ eſt Dixit dñs dño
meo ſede a dexteris meis · Dicit rabiamon
hoc qđ dixit text⁹ et abraham adhuc ſta=
bat corã dño correctio ẽ ſapiencũ qz primo
erat ſcriptũ et dñs adhuc ſtabat corã abra
ham et rabini mutauerũt cũ multis alijs
mutacõibꝫ que fecerũt in ſac̃ ſcripta imẽ q̃s
vna eſt in p̃s · xxj · ubi dicit Circũdederũt
me canes · ꝛſiliũ malignanciũ obſedit me
carn · i · foderũt man⁹ meas et pedes meos
Sed rabini mouerũt illud carn · qđ ſonat
foderũt et poſuerũt in loco ſuo caari qđ ſo=
nat ſic leo · Et multe harũ mutacionũ mi
rate ſũt pleniſſime in midras tulim · i · in
gloſa pſalterij in q̃ dr̃ qꝫ de iſtis mutacõi
bus ꝑꝛ eos dicit ꝑꝛba · puertiſtis verba
deorꝫ viuorꝫ dñi ſabaoth dei vr̃i et Iere · ĩ
ca · ix · de eis dixit veritatẽ nõ loquent̃ vo=
cuerũt linguã ſuã loqui mendaciũ Ecce q̃z
dare in ſuis met libris cõdempnant̃ tanq̃z
falſi et mẽdaces illi qui mutauerũt v̄ba dei
Nec cõſenſit ſpũſſc̃us qꝫ omia ĩ thalmuth
eſſẽt mẽdacia et falſa ut ꝑ ũba ibidẽ inſer
ta cõfunderet̃ cecitas iudeorꝫ

Nono⁹ theſaur⁹ apit̃ de ꝓmio
credenciũ et ſequenciũ meſſiam in
pñti et in futuro · qđ ꝑmiũ ſacra
ſcripta pnũciauit et ſpecifice determinauit in
duobꝫ locis · ꝑmo yſa · lxv · ubi ad lr̃am lo
quit̃ de rege meſſia Ecce ſerui mei cõmedẽt

BT
1100
A45++
1472

et vos esurietis Ecce bui mei bibēt et vos sicietis Ecce serui mei letabunt et vos con fudemi Ecce serui mei laudabūt p exultacōne cordis et vos clamabitis p doloze cor dis et p cōtricōe spūs ululabitis et dimit tetis nomē vrm i iuramentū electis meis et inficiet te dns de9 et seruos suos voca bit noīe alio In quo qui bndict9 est super terrā bndicet in deo amen · Que omia im plent i pmio qd dat ibus nazaren9 sequē tib9 eū · Dicit en serui mei cōmedēt · s · cor pus meū · vn ait nisi māducaueritis car nem filij hois Iob · vj · et ibidē · Caro mea vere est cibus ul cōmedēt doctrinā spūalē ul misteria fidei · ul cōmedēt · s · in futuro cognicōz vitatis al's diuitatis · vn ait ue edatis et bibatis sup mensā meā in regno pris mei luce xxij · Et ps · dicit saciabor cū apparuerit gl'a tua Sic ergo ait xps · serui mei cōmedent et vos · s · increduli iudei et dampnati esurietis · Ecce serui mei bibent sz aquā viuā Iob · vj · Si quis sitit veiat ad me et bibat · et itez Iob · iiij · Qui bibe rit ex aqua quā ego dabo ei fiet in eo fons aque saliētis i vitā eternā hec aqua viua est gra spūsci quā xpus dat suis fidelib9 in pnti · Et ideo facit eos saltare i vitam eternā · quia aqua tantū ascendit natalit quanti descēdit · Et quia illa gra descēdit a deo qui sedet in celo vbi est vita eterna · Ideo fiet in eo fons aque saliētis in vitam eternā Vel sic serui mei bibent · s · sanguez meū qz sanguis me9 vere ē pot9 Io · vj · et ibidē nisi māducaueritis carnē filij homis et biberitis ei9 saguinē nō habebitis vitā m vob · Et vos · s · incredouli iudei et dāpnati sicietis · s · aquā viuā et sāguez meū Ec ce serui mei letabunt · s · in etna bitudine · Vnde Iob · vj · xps dicit gaudiū vrm ne mo tollet a vob et vos · s · incredouli iudei et dāpnati sfundemi · s · videntes alios in locū vrm succesisse · Ecce serui mei lauda būt p exultacōe cordis sm illud ps · lxxx iij · in secula scl'oz laudabūt te · et vos · s · incredouli iudei et dāpnati clamabitis · s · i ifemo p doloze cordis · s · ex sscia pcoz · et p cōtricōe spūs ululabitis qz ibi erit flet9 et stridoz dentiū matb · xxv · et dimittetis nomē vrm · s · alijs i locū vrm succedētib9

Ideo sequit i iuramentum electis meis ut sez de cetero nō vocemini circūcisio sed cōcisio nec me habeatis qui sū via veritas et vi ta sed electi mei dicent filij abzahe sic vos olim · Sequit · et inficiet te dns de9 · s · spi rituali gladio cū dixero · Ite maledicti in ignē eternū 2c · Matb · xxv · et seruos suos vocabit alio noīe · s · xpiano a meipo ibu xpo in q qui bndict9 est sup terrā credendo et sequendo bndicet i deo amen · Cū · s · dicā in iudicō electis meis venite bndicti pris mei 2c · c · edē · Item scdo determinat in sacra scripta pmiū eternū seqnciū messiaz ibm xpm ysa · li · vbi dr qui redempti sūt a do mio reutent et venit i syon cū laude et le ticia sempitna sup capita eoz fugiat ab eis doloz et gemit9 Egoipe cōsolaboz vos qd sic expomē qui redempti sunt a dño · s · sanguie filij reutent · s · ad viam iustitie et venient in syon · i · in pntem eccl'iam et bā tudinē eternā laudantes · s · et dicētes · Bti qui bitant in domo tua dne in scl'a scl'oz laudabūt te · et letitia sempitna que · s · nō deficiet sup capita ipoz · i · sup eoz mētes gaudiū et letitiā obtinebūt · s · i celo fugi et dolor & gemit9 qz absterget de9 omem lacrimā ab ocl'is scoz Ergo egoipe · s · fili9 qz ali9 n pt cōsolabor vos q si dicat · Imo casti me et ego osolabor vos et n p ppbas sz p meipm glorificando qz hec ē vita etna ut ognoscāt te deū vez et quē misisti ibm xpm Iob · xvij · vita em etna sue bātudo osistit essencialit in aspectu claro ipi9 dini tatis ut tn habet adiūctā fruicōem que est cōpletiua felicitatis cū firma tencōne · Ex cōsequēti tn cōsistit bātudo in aspectu hūanitatis xpi que ē instrumentū nos in ducēs ad bātudinē pncipalē · beatitudo em hois diūctio est ad ultim et optimū bonū et ideo nō pt cōsistere in diūctiōe ad aliqd bonū tpale uel corpale ut dicūt rudes sar raceni · qui expectāt in alia vita in volu ptatib9 carnalib9 et diuicijs et alijs cōsil'i bus pmiari · sm qd dr in alchozano macho meti que tn vita sm plm dz vita pcudū pmo ethimologyaz · ppt qd ipe auicēna hoc cōsiderās dicit qd pphā quē vocat macho meteū promittit eis talē felicitatem in pmiū quā multi sapientes nō attenderēt sic patie

sup̃ in aptione tercij thesauri in sexto g̃ou
pfectõis legis euãgelice Sil'r iuda resurre
ctionẽ futurã expectãt ad vitã carnalẽ et
ideo felicitatẽ vite future credũt cõsistere
in bono4 tempaliũ pleitudĩe et pacis trã
quillitate ut pz ubisup̃ Sed bẽitudo xp̃ia-
no4 est in adepcõe sũmi boni p aptam vi-
sionẽ et fruicõem et firmã tencõem · Consi
derandũ est eciã qp cũ filiꝰ dicit ad patrem
loquẽs hec ẽ vita etna ut cognoscãt te so-
lum deũ per hoc nõ habeẽ qp solꝰ pr̃ sit deꝰ
et filiꝰ creatura ut dicebat arriꝰ qz hec dco
exclusiua solꝰ nõ determinat li te · ita qp sit
sensꝰ qp solꝰ pater sit deus sed determiat li
deũ · et est sensꝰ qp illa est sola deitas vera
que ẽ in pre et sic ab illa nõ excludit filiꝰ
sed magis includit qz vna ẽ deitas ĩ utro
q3 sed excludit vera deitas ab hijs q̃ a gen
tilibꝫ colebant̃ · s · ioue · saẽno · et sil'ibꝫ · Di
co eciaz qp hec dco solꝰ determinet li te ut sit
sensus qp solꝰ pr̃ sit deꝰ nõ tm̃ p hoc exclu
dit filiꝰ a deitate sed magis includit quia
ꝑm plm solꝰ idẽ est qp nõ cũ alio · et ideo
tm̃modo excludit illud qd̃ alietatem dicit
filiꝰ aũt nõ est aliꝰ a pre ĩ essencia sed tm̃
in psona · Et ideo qñ hec dco solꝰ additur
vm psone respectu termini essẽcialis sicut
est in ꝓposito nõ excludit aliã psonaz sed
magis includit et hoc patz p auctem sal-
uatoris Matꝫ · xj · vbi dicit nemo nouit
filiũ nisi pr̃ neq3 prem q̃s nouit nisi filiꝰ
Si em̃ hec dco exclusiua addita vni psone
respcu ẽmini essẽcialis excluderet aliã seq̃ret̃
qp pr̃ nõ cognosceret se sed tm̃ filiꝰ · et filius
nõ cognosceret se sed tm̃ pat̃ qd̃ est absurdũ
dicere · pz ergo p̃miũ sequenciũ xp̃m quia
est bẽitudo eterna in visione diuitatis cũ
fruicõe et firma tencõne et sic beatificabit̃
aĩa rõnalis et ĩ visione clara hũanitatis
xp̃i et sic beatificabit̃ corpꝰ hũanũ ut sit
pfca beatitudo ĩ corpe et aĩa · Creauit em̃
deus hoiem ut totũ beatificaret et pascua
mueret intus et extra ꝑm augꝰ · intus in
deitate saluatoris et ext̃ ĩ carne redẽptoris

OVodecimꝰ thesaurꝰ apitur · s · pe-
na psequenciũ messiam ĩ p̃nti et
in futuro · quã penã sacra scriptã
p̃nũciauit et specifice determiauit et p̃mo de
pena in p̃nti vita · vnde Amos ij · sup tri
bus sceleribꝫ isrl' et sup q̃tuoz nõ cõuertam
quia vendiderũt iustũ p argento · s · ihm
nazarenũ Sed ad hoc rñdent iudei quadru
pliciter · Primo qp iste textꝰ loquit̃ de scelere
isrl' nõ iuda et sic nichil p nobis · qz illud
scelus ihu nazareni cõmissũ est ĩ iuda nõ
in isrl' · et maxime qz ꝓpha loquit̃ hic pri
mo de sceleribꝫ iuda postea de isrl' ĩ textu
Sed ista rñsio nulla est qz in templo scdo
venerũt et fuer̃t de captiuitate decẽ tribus
et fuerũt oñs egregati simul de isrl' et de
iuda per licenciã datã p cyrũ regẽ persaz
et pz eciã nee vij · et xviij · capl'is · habita-
uerunt oñes isrl' in ciuitatibꝫ suis · Item
ysa · xj · quõ desolauit dñs ligna montis
egipti scilz iulũ ut transirẽt calciati vide
hec pulchre in lira quõ hoc fuit · Tunc oẽs
veneṙt ad secundũ templũ et vocati sunt
isrl' · Quod ergo p̃mittit̃ in textu p̃mo de
sceleribus iuda respicit ad destructõz p̃mi
templi quia illi de isrl' nõ erant ibi et tm̃
subiũgit̃ in textu de sceleribꝫ isrl' respicit
destructõem scdi templi quia oñes de isrl'
et de iuda erãt ibi et oñes vocati sũt isrl'
patet hoc per Rabimoysen de egipto qui
formaliter dicit ĩ libro sofrin moꝛs ihu na-
zareni fuit causa ut destrueret̃ israhel ense
Ecce quõ vocat oñs de secũdo templo isrl'
Item peccatũ qd̃ tm̃modo iuda fecit petm
iuda appellat̃ · Quod aũt iuda siml' fecit et
isrl' petm vocat̃ isrl' iherosolimis em̃ tunc
erat cũ iuda magna pars filiorꝫ beniamin
et leui · Iure igit̃ pars tocius debz suscipere
nomẽ · Est et alia non inferior causa quia
videlz ppl'us isrl' licet tũc morti nõ corpe
p̃ns fuisset · audito tm̃ qp eorꝫ fecerant socij
eorũ culpe laudatores et ꝺsentanei et pti-
cipes oĩno fã sũt volũtatis volũtas itaq3
eis ꝓfecto ẽ imputanda · Sed quõ p̃dicta
captiuitas accidit isrl'i ꝓpter vendicõz iu-
sti ihu cũ isrl' ñ vendiderit xp̃m sed tm̃ a
iuda scarioth legat̃ emisse Rñdet̃ qp qz isrl'
ut vẽderet̃ xp̃s ꝺsensũ auxiliũ atq3 cõsiliũ
adhibuer̃t · Ideo nõ mirꝰ q3 si ipi vendidis
sent zelus incurrer̃t · Neq3 em̃ et salomon
ydola fabricauit q3 qz vxoribꝫ et cõcubinis
fabricantibꝫ assensũ p̃buit eum fabricasse

lra dicit. Secdo dicũt ad hec inuel qp istud scelus de vendicõe iusti p argẽto fuit vendicio Ioseph p frres suos hz illud nichil valet qa ubi pomẽ pmũ scdm terciũ et qrtũ ordo est fm pus et posteri9. Videndũ est ergo qd est pmũ scelus qd scdm ꝛc. Et sciẽdum ẽ qp ista tria scelera p ordinẽ sic venire sũt ista. Primũ vendicõ Ioseph ꝓpter qd fuerũt captiui i egipto. Secundũ adoracio vituli ꝓpter qd fuerũt vno die mẽfecti xxiij. milia hoim exo. xxxij. Terciũ occisio ꝓphaz ꝓpter qd ducti sũt captiui i babilonẽ lxx. ãnis. qrtũ det et n pt dari nisi vendicõ ibu nazareni qz vendicõ Ioseph. pmũ in ordine fuit ꝓpt qd postea pharaonis sũt passi durissimũ iugũ ne dcm ẽ. hz cũ pnia pacta iam sũt liberati a culpa qre de multo rursũ crimiabunt pcto Tercio forte dicet iudeus quia si hoc nõ dicat de Ioseph iusto pt tñ dici de alio quolibz iusto hz hoc indignũ et irrõnabile esse videt ut cũ tantũ crimẽ sit qp nulla indulgẽcia sequat ꝓpter qd diuina snia in totũ isrl de seniat ppl'm illi9 celeb psona in qua illud fuit cõmissũ Insup cũ reat9 iste in hebreo sermõe tl'i describat vocabulo qre imponit illi q negauerit deũ. vendicõ aũt iudei nõ equat negacõni dei sed ipi tñ ac talẽ vendiderũt hoiem xpm videz filiũ dei qp i culpa sũt pares deũ negati. Et si queras que sunt illa pcta qtuor q omia pateãt ad negare deũ esse equalia Rndet qp pmũ pcm fuit cũ in heremo vitulũ cõflatilem p deo adorauerũt in quo fco satis deũ negauerũt et quia ab omib est hoc pcm ꝓpetratũ iõ ois fuit oim Secdm i quo et deũ sil'r negauerũt et oms peccauerũt fuit qñ Ieroboam vitulos sil'es fabricauit et ab oibus adorari ostituit. Terciũ aũt cũ iudei ꝓphas vniuersi eadẽ voluntati occiderũt et eoz dca contempserũt. Quartũ vo qd magis est omib et grauius est qñ xpm dei filiũ et hoiem ab omi pcti occasione alienũ inique vendiderunt et iniusta nece contempnauerũt. hoc pcm ꝓpt cecitatẽ iudeoz occultũ est adẽ sic dicit Rabi onanerari delar in libro vayera raba. i. leuitico magna. Primi peccauerũt et fuit discoopertũ suũ pcm et fuit discoptum sua pnia. Secdi peccauerũt et fuit discoptum suũ pcm et fuit discoopta sua pnia Terci peccauerũt et fuit discooptum suũ pcm et fuit discoopta sua pnia. qrti peccauerũt et fuit discooptum eis pcm suũ nõ est discoopta sua pnia Vnde dicit eis ꝓpter suã cecitatẽ fidelib tñ viventib bñ est discoopertũ suũ pcm et sua pnia ut dcm est et dicẽt. Item petr9 alfonsi vir eruditissim9 de quo supr in aptione pmi thesauri locutus sum in suo dyalogo oñdens causam captiuitatis iudeoz esse vendicõz xpi & n vendicõem Ioseph sic inquit conẽ eos Qd aũt euidenci9 testiõm qritis uos ꝓpter dei mortẽ hanc subisse captiuitatẽ qz id quod apud vos scriptũ legistis. quia videlicz in ipo captiuitatis exordio quidem terre vre pnceps decẽ de melioribz toci9 isrl'itici populi Anaman. s. tradicõis filiũ Symeonẽ gamalielis filiũ hismahel helisei filium et achiba ceteroscz captos in carcerem misit sciscitans ut quid iustũ vendidissent. lex em inquit decreuit ut mortis snia mulctetur quicũqz iudeũ vendiderit Et vos igit fm iudiciũ legis mori debetis dicto decreto nario dat corpa leto nõ em oms vna coercuit pena. sed singulis singl'a sunt gna mortis ꝓposita. Aliũ videlz ignis cremauit. ali9 ferrei pectinis vnguib laceratus expiranit. aliũ vo mors quenis diusa consumpsit quẽadmodũ mortes illas doctrie vre liber exposuit. Doctores aũt vri hui9 iusti p quo illi sunt ita puti nomen mutantes in hoc facto prorsus cõticuerũt. Dexpo dicẽtes qp pnceps ille iustũ venoians Ioseph filiũ Iacob. quẽ in egiptum fratres vendiderãt intelligebat eiusqz sanguinem ab illis exigens ꝓpt eum talib illos supplicijs affecit. Sed absurdũ rõni videt ut id ab eis exigeret qd ad min9 milleqngentis ãnis antea fm esset maxime cum tpe quo venũdat9 est Ioseph. nulla lex esset q eos pnceps ille mortis reos cõuincere posset. Q si vultis ut eciã de ꝓphetis in medium aucem deferã qua captiuitatẽ hanc ꝓpter hoiem illũ ipm necessario xpm esse oñdam Ecce pfero ysaiam a finib inquit ire laudes audiuim9 gloriã iusti hec verba iusti hui9 laudes ubiqz eraz oñdunt fuisse nec alteri9 iusti hois laudes tãtas vnqz fuisse

audiuim⁹ ut ꝓuenirent usq; ad fines terre
Cui iusto quia tribulacões quas sine causa passur⁹ erat ꝑphēta ꝓuidebat hijs verbis cōpaciēs dicebat ve michi ꝓuaricātes ꝓuaricati sūt ꝓuaricacōe transgressoꝝ ꝓuaricati sūt ꝓuidens enī ꝑphās quas ꝑphētis dei aduentū ꝓnūciantibꝫ tribulacōnes illaturi essent ait ꝓuaricantes ꝓuaricati sunt. Intuit⁹ aūt qz nec membris cōtenti ipm ecīā capuť muidia pleni quibuscūq; possent modis essent oppressuri. Et ꝑm coꝝ pōris passibilitatem occisuri ꝓuaricacōis nomē ingeminans subiūxit et ꝓuaricacōe transgressoꝝ ꝓuaricati sūt. Qua vo pena ꝑ huiusmodi pcō plectēdi essent dictāte spū ꝑsciens ait illico subiūgens. formido et fouea et laque⁹ sup te q̄ hītatoꝝ es terre Inter cetera quoq; de eadem gente ait grauabit eū iniq̄tas sua et corruet et nō adiciet ut resurgat vbi videlz vob certū euadendi captiuitatē termī fundit⁹ deprehēsit Quarto dicūt iudei aliter ad hoc ꝙ si nos dicim⁹ ꝙ iste iustus ꝑ argento venditus fuit ilbus nazaren⁹ petūt ipi quis fuit ille paup de quo subiūgit et paupem ꝑ calciamento Ad qđ dico ꝙ ille fuit ver⁹ messias nr̄ ilbus nazaren⁹ quē zacharias vocat nō solū iustū et saluatorē ꝫ et paupem zach. ix. In maiorē q̄ntitatē pcī sui notanť dicit text⁹ et pauperē ꝑ calciamēto qz ꝑmittit iustū pro argento Credēt forte aliquis ꝙ ꝑ magno ꝑcio argenti. sed hic expomť debilitas ꝑcij et modicitas qñ dicit ꝙ venderūt ꝑ calciamēto. i. pro ꝑcio calciamēto. qđ preciū est inter xv. morapetinoꝝ qui sumāt xxx. albos uel denarios. Alibi vero preciū sotulariū est duo solidi cū dimidio qui ecīā sumāt xxx. denarios quia solidus est xij. denarij ꝑ quo ꝑcio fuit vēditus xp̄s. Quid ergo valeant illi denarij ul' illud argenteū designať modicū preciū ꝑ quo paup xp̄s fuit vendit⁹ qz pro ꝑcio calciamētoꝝ. Q̄nto dicūt iudei ad istū textū ꝙ intelligit sic Iustū ꝑ argento. i. iusticiā ꝙa iudices et mīstri iusticie pecunia corrupti vēdebāt paupis hoīs iusticiā pro modico ꝑcio qz ꝑ calciamento sed istarūsio nulla est qz cū de⁹ sit magis pronus ad miserendū q̄z ad puīendū et de⁹ peper

cerit sup tria ꝑma scelera q̄ grauioza sunt ut ydolatria. homicidiū. fratris vendicō a fortiori ecīā parcēt sup illud q̄rtū qđ nō est ita graue Relinquitur ergo ꝙ vendicō istius iusti ꝑ argento et paupis pro calciamēto est vendicō iusti pauris ilbu nazareni veri messie nr̄i sup quā de⁹ nō parcit iudeis quia nō dať venia nō penitēti et impēto ꝛtimue ꝓseuerāti. Non ergo a ꝓiecta captiuitate exire poterāt donec ꝑm suoꝝ in se pcīm emendēt. i. ꝙ illi nō crediderūt credant. Mundata vo mēte cuiuslibet a culpa cōfestim eū cōsequit pietas diuina. qđ ecīā suoꝝ quedā doctoꝝ. s. Rabina subtilibus et occultis exp̄mi voluit vbis si illud sue mentis duriciā penetrasset. Interrogat⁹ enī q̄n dauid fili⁹ esset ventur⁹ hodie ait si verbis crediderit⁹ ei⁹ Hijs enī vbis intelligi dedit ꝙ quicūq; quamis horā mādatis dei obediens et credulus fuerit illico filius dei ad eū accedit De hac pena irrenocabili in hac vita. dicit ecīā damel' ix. occidetur xp̄s et nō erit eius ppl's qui eū negaturus est et ciuitatē et sc̄uariū dissipabit ppl's cū duce venturo et finis ei⁹ fastitas et p⁹ finē belli statuta desolacō Ecce triplex pena occidentiū xp̄m ī p̄nti vita. Prima pena qz nō sūt eius ppl'us qz nō xp̄iani sed adhuc iudei appellanť Secūda pena dissipacō ciuitatis et templi qualis facta fuit ꝑ tytū cum romano exercitu Tercia pena ꝙ finis eius est fastitas et statuta desolacō. i. fine caritura que omīa impleta sūt post mortem xp̄i quē occiderūt Si dubitant de ꝛcio satis debet esse ei⁹ sufficiens testiōm qz sūt iam mille cccc xx. ām ꝙ ꝛtimuať ꝓiecta desolacio ciuitatis et templi ut sup dēm ē. Secūdo sacra scripta specifice determinauit ꝑsequenciū messiam penā in futo. vñ dr̄ ysa. ulť. de fidelibꝫ seq̄ntibꝫ xp̄m conť iudeos incredulos et impenitentes. Egredientť et videbunt cadauera viroꝝ que ꝓuaricati sūt in me. vermis eoꝝ nō morietť Ignis eoꝝ non extingueť et erūt usq; ad sacietatē visiōis omī carni. Intellect⁹ ꝓicte auctis est iste Egredientť. s. bī qui fuerūt credentes et sequētes verū messiā. Egredientť dico in die iudicij nō ꝑ loci mutacōne sed ꝑ cōsideracōne et videbūt cadauera eoꝝ q̄ ꝓuaricati

RaPs
BT
1100
M5++
1471

sunt in me·quia inquit dñs·p̃uaricantes reputani oñes pct̃ores ẽre p̃uaricati sunt xp̃m p̃missũ nõ recipiẽdo ei9 doctrinã nõ sequẽdo et ip̃m crucifigẽdo cadauera dicit id ẽ corpa dampnator̃ in iehẽna·Et dicũ eur cadauera q̃ in eternã dampnacõez cadent·Q̃ et demões cadauera p̃ñt dici ſm q̃ hoies appellañt Vñ inimicus homo hoc fecit·hec ĩ glosa·et q̃ iste sit intellect9 p̃z per hoc q̃ sequit̃·vermis cor̃ non morieẽ q̃ vermes corpa mortuor̃ corrodẽtes in sepulchris cito deficiũt q̃ cũ eis in puluerẽ cõuertunt̃ et ignis cor̃ nõ extingueẽ·Exq̃ patz q̃ dcm ẽ de cruciatu corpm infideliũ et oĩm dampnator̃ ĩ igne inferni qui est inextinguibil' exterinsec9 Et de verme oscie qui semp intrinsec9 corrodebit eos qui nõ credidẽrt nec secuti sũt xp̃m verũ messiam vnde sic tinea cõmedit vestimentũ et vermis corrodit lignũ et ignis deuorat ligna sic meror et ẽsticia excruciat cor viri· Seqũ tur·et erũt usq̃ ad sacietatẽ visionis omĩ carni quia·s·boni videbunt eos a se iusto iudicõ sepatos·amissa potencia qua seuiebant conẽ bonos ut vindictam dei ĩ illos tantã et ultra nõ exposcãt qui dicũt mõ usq̃quo dñe nõ vindicas sanguinem nr̃m sanctabunt̃ q̃z de bẽitudine sua gr̃as agẽtes visa impior̃ ineffabili pena hec ex ordinaria glosa·Nicolaus vero de lira satis concordit̃ sic exponit Et erũt usq̃ ad sacietatẽ id ẽ replecõem et pfecõem visiõis omĩ carni·i·omĩ homĩ beato·nõ sic intelligendo q̃ bẽi delectenẽ p̃ se in penis dampnator̃· sed q̃ talis intuit9 declarat eis diuñe iusticie exercitiũ et dñe misericordie bñficiũ q̃ penas illas euaserũt et p̃pzie gl'e augmentũ imq̃neũ apparet maior compata ad suũ cõtrariũ q̃ appositis iuxta se contr̃is maiora et minora vident̃ p̃mo elenchꝰ Et ex istis cribꝰ beati per se letanẽ ſm q̃ dr̃ p̃s. lvj·letabit̃ iust9 cũ viderit vindictam Ecce p̃mũ man9 suas lauabit ĩ sanguine pcatoris imq̃neũ dei misericordia fact9 ẽ immunis ab illis penis·Ecce scdm si uti q̃ est fruct9 iusto accipiẽ hic si p̃ quia q̃ p̃ hoc apparz maior fruicõ p̃pzia et sic totũ cedit ĩ gl'az elector̃ et ip̃i9 veri messie xp̃i ihu p̃cipaliter qui in die iudicij dicet existentibꝰ ad sinistrã·s·incredul' et dampnatis Ite maledicti ĩ ignẽ eternũ qui parat9 ẽ dyabolo et angelis ei9 Matꝫ·xxv¶ Existentibꝰ vo ad dexterã dicit veite bñdicti p̃ris mei possidete r̃gnũ q̃ vobꝫ patũ ẽ ab origine mũdi ca·eodem¶ Ex p̃dictis xij·thesauris colligiẽ vna racõ q̃i quedã corona victorie incompabilis valoris conẽ iudeos q̃ talis est Quãdocũq̃ sacra scripta p̃nũciat aliq̃ futurũ et specifice determinat temp9 veniendi p̃geniẽ veniẽtis cui debet assil'ari locũ natiuitatis nomẽ ei9 veneracõem singl'arem modũ viuẽdi modũ moriẽdi·causã mortis·resurrectõr ei9·p̃miũ credentiũ·et penã p̃sequenciũ ip̃m in vita p̃nti et ĩ futuro seculo Sed ista omia occurrũt sil' in vnũ determiatũ hoiem manifestũ est q̃ illud q̃ fuerat p̃ illã scripta p̃dictũ et denũciatũ est ĩ illo el'i hoie adimpleteũ Sz sac̃ scripta p̃dixit et denũciauit oĩa p̃dca q̃ oĩa ĩ ihu nazareno saluatore nr̃o sunt impleta nec ali9 imẽt9 est ĩ quo oĩa p̃dca sil' occurrent igiẽ excludiẽ q̃ ipe est ver9 messias in lege p̃miss9 nec ali9 expectandus Maior istius rõnis clara est sic lux et ab omĩbꝰ occulta et ideo p̃bacõne nõ indiget Sed mior latissime declarata ẽ in aptione p̃dictor̃ xij·thesauror̃ qui apti sunt ad declaracõz aduentus messie veri ĩ lege p̃missi q̃ est xp̃s ihs filius dei viui Et in hoc compleẽ liber p̃m9 qui est de armatura fideliũ et de excellẽcia fidei catholice dñi nr̃i ihu xp̃i qui ẽ turris fortitudĩs a facie inimici Cui honor laus bñdictio et gl'a sine fine amen·

¶ Explicit liber p̃mus fortalicij fidei Incipit secund9 qui est de bello hereticor̃

Naquoꝝ ī libris legim⁹ gentiliū milites hūanam venerātes gl'am generose diūsa monstrozū genera destruxisse Sicut hercules anchetū Thes⁹ mirothaurū Iason chaurū Ignipotentē inextinguibilem aprū Cozeb⁹ stigiale monstrū · perseus marmū monstrū · Sic ecīā generosi eccl'ie milites ut Ieronim⁹ · augustin⁹ · hylarius et ceteri p̄res ozthodoxi diūsoꝝ hereticoꝝ et hereſis monstra spūalibus armis expugnasse leguntē Non tamē sic oīno extincta sunt heresum monstra qum repullulare conentur · ac etiam noue hereses oriantur in aliquibus solo nomīe xp̄ianis · Qui et si non publice in cōuenticulis tamē suis venenum effundentes de illis confabulātur quasi vesperetiliones et noctue lucem fugientes quia oculis egris odiosa est lux · Et non solum oculos egros habent hereticiseo ceci sunt · quod ostendit ex fidei effectu Est enim fides diuinus radius aīam illustrans · disponit eam animam ad lumē summe veritatis · ex eo q̄ summe veritati eam stabiliter inherere facit · quod quidem pot racōne ostendi Constat em̄ q̄ quādocūq; aliqua virtus que influit in aliquo agente et quiete non infigitur in recipiente · caret ibi sua naturali opacōne et suo debito fine · sicut patet ī radio solis sup aquā currentē et non quiescētem ut in flumine in quo quia radius quiete non figit actio eius caret debito fine · quiquidem finis est aquam subtiliare · et ex ea partes subtiles attrahere et ī vapozem mutare et sursum eleuare · Ex quo manifestū est q̄ quies disponit ad illumīacionē rei scōm em̄ pl'm septimo phizicoꝝ homo fit sapiēs et intelligit cum aīa quiescit · Cum igit fides animam in deo stabiliat eam in ipso quietet ip̄am disponit ad et̄nam illumīacōem · Et hec est racio quare hereticī sunt totalit̄ ceci nec adeo merentē illumīari quia nichil stabiliter credunt · et se ab vno opposito ī aliud vertūt · cum creāt fidei lumīe disponēte · Iuxta illud apl'i · tenebris obscuratum habentes intellectū · quia sicut oculus non potest vivere sine luce sic intellect⁹ nichil potest capere credibilium sine fidei lumine qua carent heretici · Vt ergo bellū hēticoꝝ p̄sertim nr̄i temporis cont̄ nr̄m fidei forealicū virilit̄ possit dissolui p̄sertim cum sint ceci ut dictū est de heresi et hēticis xij considerac̄ones sunt ptractande · Prima q̄o est heresis · Secūda vnde habuit originem heresis · Tercia que r̄quirunt̄ ad hoc ut quis p̄prie dicat̄ hereticus · Quarta quot sunt modi hereticoꝝ · Q̄nta si est alicui⁹ utilitatis esse hereses in eccl'ia dei · Sexta exp̄imet hereses p̄sertim in nr̄is tempib⁹ repullulare ul' oriri sencunt̄ quaꝝ bellū contra fidei forealicū in nichilū computabimus cum sit turris fortitudinis a facie inimici Septima erit ad quos ptinet diffinire que assercio est catholica uel heretica vt̄ scilz ad theologos ul' canonistas · Octaua vt̄ hereticī sūt vitandi Nona vt̄ sit cū hereticis ul' alijs infidelib⁹ publice disputandum · Decima quis est mod⁹ inquirēdi hereticos · Vndecīa quali pena hēticus est puniend⁹ · Duodecīa quis p̄ hereticos capere et tormentis exponere

Circa p̄mā cōsideracōez que ē scire quid est heresis R̄ndet̄ ꝑm illūm tum doctorē franciscū de maroīs in tractatu suo de hēticis q̄ heresis ē erroz seu nō quicūq; erroz qui est cont̄ fidē catholicam aut eccl'iam ut habet̄ in ꝓhemio de origīe hēsis Aug⁹ · ubi dr̄ q̄ nō oīs erroz est heresis licz heresis sine erroze esse nō possit Ista aūt diffinicō ꝑfirmat̄ per illud q̄d dicit̄ act̄ · v · vbi secta saduceoꝝ fuit vocata hereſ q̄ nō solū cont̄ fidē veteris testamenti negabāt r̄surrectōz et angelos ꝛ ecīā cō synagogā phariseoꝝ uerūq; ꝑfitenciū Ez nūquid heresis differt ab infidelitate dico q̄ sic q̄ infideles errāt ēca totā fidem hereticī aūt ēca ptem licz utrūq; sit cont̄ fidem catholicā et eccl'iam · Sed cont̄ q̄ iudei dicunt̄ infideles et tñ ꝑfitent̄ vnū deū R̄ndet̄ q̄ sic̄ pagani errāt ēca totā fidē iudeoꝝ et ideo dicunt̄ infideles sic iudei errāt ēca totam fidē xp̄i que dr̄ catholica sūt em̄ a pietate religioīs xp̄iane alieni

BT
1100
A45++
1471

Ecūda ꝺ̄ siderac̄o est vnde habuit
orginē heresis Pro cui⁹ declarac̄oe
notandū ꝙ ꝺm ysiꝺ· viij· ethimo
logiaꝝ c· x· et xxiiij· q· ij· c· heresis· Hereꝺ
ab electō̄e vocaꝫ ꝙ· s· vnusq̄sq; ꝺ sibi eli
git qꝺ illi esse videꝫ ut plꝰi paripatheticī
achademici· epicurei· et stoyci· ul' sic̄ alij q̄
puersum dogma cogitāt̄es arbitrio suo de
eccl'ia recesserūt Exinde ergo heresis dicta
est greca voce ex int̄pretac̄one electōis sue·
q̄a quisq; arbitꝛo suo ad instruēda siue ad
suscipienda quelibet ipe sibi eligit· Nobis
ergo ex nr̄o arbitrio nichil inducere licet·
nec eligē ꝙ aliquis de arbitrio induxerit·
Apl'os dei habemus auctores qui nec ipi
quitq; ex suo arbitꝛo qꝺ inducēt elegerūt·
sed acceptā a xp̄o disciplinā fideliē nacōni
bus assignauerūt ita ꝙ si angel⁹ eciā de ce=
lis aliē euāgelizauerit anathema vocatur
hec ille· Ex hijs pꝫ ꝙ heresis habuit ortum
ab electō̄e ꝑprij iudicij qz nō dignū ea que
sunt a xp̄o vere tradita· ꝫ ea que sibi sug=
gerit mens ꝑpria· Volentes em̄ alicꝙ per se
sac̄menta scripturaꝝ intelligē suis ꝑprijs
iudicijs inherendo in hereses diuersas inci
derunt ꝺm ꝙ dicit Aug⁹· in libꝛo lxxxiij·
q̄stionū q̄stione lxix· Non pē inquit oriri
errꝛ qui palliaē noīe xp̄iano nisi de scīptu
ris male intellectis et hoc ideo qz añceden
cia et subsequēcia nō cōtulerūt· vnde ibidez
solet arcūstancia scīpturaꝝ illuūare sn̄iam
Nec eciā alia loca scripē deuleruūt vnde he
reses sunt orte ꝑ se legēdo que cōferēdo re=
pulse sūt qz cōferentes diuīsas sn̄ias addu
xer̄e que ex seinuicē mutuo inueniri potue
rūt qualiē eruūt intelligende· Et ideo con̄
istos dicit Aug⁹· in libꝛo con̄ epl'am fun
damti Non credem inquit aug⁹· euāgelio
nisi qz eccl'ie catholice credo igit̄ irracōna
bile est aliquꝺ scīpture recipe et aliud non
ꝑpriam electōem et iudiciū sequendo· cum
eccl'ia catholica totā eq̄liter ꝛcipiat ut cer
tam· patz ergo vnde habet ortū heresis qz
a ꝑpria electione

Tercia cōsideracō est scire q̄ requi=
runt ad hoc ut aliq̄s sit hereticꝰ
Rn̄deē ꝙ sex Primo ꝙ erret quia
errꝛ est genꝰ heresis ꝺm aug⁹· de origine
heresum circa p̄ncipiū· vbi dicit ꝙ licz he
resis sine errore esse n̄ possit tn̄ nō oīs errꝛ
est heresis· Cupius aūt est a quo nō cōuer
tiē ꝺsequncia ꝺm ꝙ dicit Aris· in post p̄di=
camētis c· de p̄di· Secundo ꝙ erret in ve=
ritate· cū sit aliꝰ errꝛ fidei et aliꝰ opacōis
dico ꝙ erret in veritate qz in ope errantes
nō dicunt hereticī Vñ aug⁹· in yponosti
con dicit ꝙ heresis sumit ēca falsas opīo=
nes· Tercio ꝙ nō solū· s· erret in veritate
que quiꝺ est ī sac̄ scripta exp̄ssa sed eciam
extra scīpturā ab apl'is credita ut de simbo
lo apl'oꝝ aut ab eccl'ia det̄minata ut in sim
bolo eccl'ie Aut a sc̄is annūciata ꝺ firmāte
eccl'ia ut in simbolo athanasij· aut eunte
con̄ det̄minacōem eccl'ie· Oñes em̄ isti ta=
liter errantes sūt hereticī reputāꝺi ut pꝫ
per aug⁹· de fide ad petrū· Quarto ꝙ non
solū erret in hac veritate sed ꝙ qñq; ipam
cōfessus fuerit qz iudei et pagani licz errēt
in talibus em̄ nūq̄z ꝑpe dicunt hereticī· ut
patz de significacōe eoꝝ quā ponit Aug⁹·
de vera religione circa p̄ncipiū· et bene di
xi ꝑprie· qz large loquēꝺo ꝺm godefredum
omīs qui nō tenet articulos fidei poē dici
hereticus et sic iudei et pagani dicen̄ he=
reticī et hoc mō nō oīs hereticꝰ est excōica
tus· Q̄nto requirit̄ ꝙ nō erret circa totū ꝫ
circa partē qm̄ q̄ totalit̄ errāt dicunt apo=
state· Sexto req̄rit̄ ꝙ nō solū sic erret ꝫ ꝙ
obstinate in erroꝛe p̄sistat· vñ ꝺm aug⁹·
nō qui falsas gignūt opīones sed qui eas
pinacit̄ defendūt sūt hēticī reputandi ut
itez aug⁹· et hoc xxiiij· q· ij· dicit apl'us
Si qui sn̄iam suā licz puersā nulla ꝑtinaci
aīositate defendūt Sequit̄ querūt aūt cau
ta sollicitudīe veritatē corrigi parati cum
inuenerit nequaq̄z sūt inter hēticos cōpu
tāꝺi· quia· s· nō hn̄t electōem contriā do=
ctrine eccl'ie· Si quis aūt ꝑtinacit̄ det̄mīa=
cōi vniūsalis eccl'ie resistēt hereticꝰ cen=
sereē· cuiusquidez auc̄tas p̄ncipalit̄ resideꝫ
in petro xxiiij· q· j· quociēs· et c· hec ē fides
Ex hijs pꝫ ꝙ nō quicūq; deuiat a fide· sed
qui ꝑtinacit̄ deuiat ꝑprie dicit hēticꝰ· hoc
eciā alibi dicit Aug⁹· hereticꝰ est q̄ ꝺceptā
noui erroꝛis pfidiā ꝑtinacit̄ defendit· Se
cundū ꝺo alexanꝺrū de halis ī ij· sūme sue
ria cōcurrūt ad pfectā racōem heresis sez

falsa credulitas in rōnabili puersa voluntas in cōcupiscibili · et defensionis siue impugnacōis ptinacitas in irascibili Scōm pmū attendit illud Iero · Qui scripturā alie intelligit q̄z sensus spūssc̄i flagitat a quo cōscripta est licz de eccl'ia non recesserit ēm hereticꝰ appellari p̄. Item dicit ysid · viij · ethīo · c · vj · in fine ꝟm pmū et scōm attendit descripcio Augꝰ · libro de utilitate credendi et in glosa sup v̄bo optz hereses esse id ē cor · xj · s · q hereticꝰ est q̄ alicuꝰ temporalis cōmodi et maxie gl'e p̄cipatusq̄ sui gracia falsas ac nouas opiones ul' gignit ul' sequit ꝟm vo tercīū sumptis pmo et scdo diffinicō attendit que ponit ī glo · sup v̄bo audio mē vos scissuras esse c · eodē Qui inquit ī eccl'ia dei praua sua dogma defensare p̄sumūt hetici sūt · Patz ergo manifeste ex p̄dictis que requirunt̄ ad hoc q hominis sit hereticꝰ dicendꝰ q2 falsa credulitas p̄sa volūtas et defensionis siue impugnacōis ptinacitas · Notandū ēm scōm tho · ī iiij · q si quis errat ad que explicite credenda nō tenet nō est hereticꝰ · vt si q̄s putaret Iacob esse p̄rem abrahe et huiusmodi et cū cognoscit hoc esse cont̄ veritatem fidei et scripturē credit et sil'r et circa ea de quibꝫ imē doctores sūt opiones donec p eccl'iam determinatū sit ¶ Sed occurrūt due difficultates · pma est si dubij in fide sint hereticī reputandi et videt̄ q sic quia scribit̄ extra de hereticis q dubiꝰ in fide infidelis ē nec ei oīno credendū est q̄ fidei virtutem ignorat · Item scribit̄ Iacobi · j · postulet aūt in fide nichil hesitans q2 qui hesitat sil'is ē fluctui maris qui a vento movet̄ et circūfertur et subdit̄ ibi causa dubitans uel hesitans in fide duplex est · et vir duplex aīo inc̄ōstans est ī oīb⁹ vijs suis tales aūt sūt hereticī q2 nō inc̄ōstanter q firmiter ē credendū Sed in c̄otrariū videt̄ q thomas fuit dubius in fide nō tm̄ ponit̄ q fuit hereticꝰ ¶ Pro declaracōne huiꝰ difficultatis notandū ꝟm augꝰ · de anchona in libro de p̄tate · q · xxviij · q aliquis p̄ dici dubius in fide q̄nq̄ modis · Primo modo subrepticia temptacōe · Scdo veritatis elucidacōe Tercio impfecta adhesiōe Quarto voluntaria hesitacōe · Quinto ptinaci defensiōe

Primo mō dubitare ī fide nō facit hoīem hereticū q2 ē hūane temptacōis · nō em̄ est in p̄tate hominis quin supueniat homī aliq̄d cogitandū · vñ si subita subrepcōe ul' dyabolica temptacōe quis incipit dubitare de aliquo articulo ul' de his que sūt fidei statim si captivat intellectū suū in obsequiū xp̄i · ut deliberet hoc credē q̄d eccl'ia credit nō cedit sibi talis dubitacō ad defēm q ad p̄fectū · Vñ apl's p̄ter huiōi temptacōis impulsū petebāt Adauge nob⁹ dñe fidem Semp em̄ debemus rogare deū ut adiuuet incredulitatē nr̄am · Scdo mō nō facit homiem hereticū sed ē xp̄iane p̄fessiois et p̄fectōis · Ponūt em̄ doctores xp̄iane fidei illa que sūt magis determinata ī fide sub dubitacōe q̄stionū racōnes p et cont̄ ad illa adducendo nō q de ipa edusione dubitet̄ sed ut veritas dicte edusiois magis eluci detur ꝟm quē modū dicit p̄bs q dubitare de singulis nō est inutile · Per el'es em̄ dubitacōes p et cont̄ rōnes ad illa que sunt fidei adducēdo · veritas fidei p̄fis opitulat̄ et contra impios defendit̄ ut dicit augꝰ · Tercio mō nō facit hoīem hereticū sed peccatorē et malū xp̄ianū · omīs em̄ peccantes ꝟm Crib · impfecte credūt eoip̄o q non vivunt ꝟm q credūt nam si p̄fecte adhererent quasi trāsituri de hoc mūdo nō q̄si in eternum mansuri · Quarto mō facit hoīez errantē et incredulū eo em̄ ip̄o q aliquis eligit voluntarie credē q̄d vult et discredē q̄d nō vult nō est patus sequi ī omīb⁹ doctrinam eccl'ie et p oīs errat et infidelis reputandꝰ est · Sed q̄tum recte facit hoīez hereticū q̄a nō credē illa que sūt fidei et que inc̄ōcusse eccl'ia tenet cū ptinaci defensione directe ad hereticos spectat ¶ Ad pmū argumentū dicendū q dubius ī fide varia electōne ut si quis credit q̄d vult et discredit q̄d nō vult infidelis est nō tm̄ hereticꝰ misi ptinaciter defēdat fl'a que de deo credat vel de tota ul' de p̄te sacre scripture a deo inspirate · Ad scōm dr̄ q loquit̄ de fide imperfecta p̄tōz vnde dicit glosa sup illo oscitācia p̄cī p̄ssus dubitat de p̄mijs celestib⁹ et supuenientib⁹ vento temptacōis facile deserit fidem et statim ꝟm temptacōis volūtatē distrahit̄ ad errorē et fit alienꝰ a fide

BT
1100
.M5++
1471

Scda difficultas est vtz sequẽtes opiones erroneã alicui9 mgri sint heretici reputandi videt alicui qz sic·quia de falsis et errãtibus mgris dr Matb·xxiij·ve vobis qui circuitis mare et aridã ut faciatis vnũ pselitũ et cũ fact9 fuerit facitis eum filiũ gehenne duplo qz vos ergo discipuli sequẽtes doctrinã erroneã alicui9 magistri hereticj reputãdi sũt hereticj sic ipe ·Incõtrariũ videt esse·quia xps mandauit doctrinã phariseoz et scribaz seruandã esse· Matb·xxiij·dicens Sup cathedrã moysi sederunt scribe et pharisej oia que dixerint vobis seruate et facite fm vo opa eoz nolite facere· Dicendũ ad difficultatem qz diuerse opiones doctorũ sacre scripte si non ptineãt ad fidez et ad bonos mores Absqz periculo auditores vtrãqz opinoem seq̃ possũt ·in tali em casu locũ habet illud xiiij·vnusquisqz in suo sensu habũdat In alijs aũt que ptinẽt ad fidez et bonos mores null9 excusat si sequat opinoem errone am alicui9 mgri·nõ quidẽ ppter ignorantiam qz tũc immunes haberent a pcto qui secuti sũt opinoem arrij·nestorij et alioz erranciũ in fide nec ecia excusari pt ppt simplicitatem et ignorancia·qz in rebus dubijs potissime in bijs que sũt fidei non est de facili pstand9 assensus Ideo ut dicit aug9·ij·de doctrina xpiana· Consulẽ debet aliquis regulã fidei quã de scripturaz planioribꝰ locis et auctte eccl'ie pcipit Similiter Richardus sup illo verbo apparuerũt illis moyses et helyas dicit qz suspecta debz haberi omis veritas quã nõ confirmat legis ul' pphecie scripture auctoritas Qui ergo assentit opinoez alicui9 mgri contr manifestũ scripture testiom et contr illud qd publice tenetur scom eccl'ie auctem puto qz ab erroris vinculo n pt excusari Racõ aũt que adducit pista pte ocedenda est qz si tales auditores mgroz ceciitatẽ imitant eorũ errores sequẽtes et mores imitantes et ptinaciter cõtra eccl'ie mandatũ defendentes nõ solum errantes verũ ecia hereticj reputandi sunt Ad aliud vo qd incõtrariũ adducebat dicẽdum qz signanter pmittit sup cathedraz ut intelligat qz illa q̃ pertinent ad cathedre doctrinã veritatis et iusticie seruanda sũt et facienda p auditores Illa vero q̃ sunt contra fidem et bonos mores nõ spectãt ad cathedram veritatis et iusticie seo potius ad cathedrã falsitatis et pestilencie

Quarta ofideracõ est scire quot modi sunt hereticoz Rndet qz quĩqz pncipaliter· Primus est eoz q errant circa cerimoialia ut pz de heresi Nicholaitarũ quoz facta se xps odisse testat patet Apoc·ij·c·Isti nicholaite dicti sunt a nicholao dyacono eccl'ie iherosolimoz q cũ Stephano et ceteris ostitut9 ẽ a petro·qui ppter pulchritudinẽ relinquẽs vxorẽ ut q vellet ea uteret versa est in stupr̃ũ talis consuetudo ut inuicẽ cõiugia cõmutarent q̃s Iohes in apocalipsi reprobat dicẽs sed hoc habes qz odisti facta nicholaitaz· Secõs mod9 est eoz qui errãt circa sacrã scripturaz sicut faustus q dampnauit vet9 testamentũ vt pz per Aug9·contr faustũ In hoc erroze ecia fuerũt manichei qui vet9 testamentũ respuũt et nouũ in pte recipiũt Tercius mod9 est eoz qui errãt contr eccl'iam sicut sunt greci contr eccl'iam tenẽtes p determinationẽ spũsm a filio nõ procedẽ q erroz damnat de fide catholica·c·fideli Quartus mod9 est eoz qui errãt circa articl'os fidei sic Sabelliani contr artic'm incarnacõnis· Ista em vnã psonã pris et filij et spũsci asserũt. Qnt9 modus est eoz qui errant contr sacmentũ eccl'ie ut manichei ẽca sacmentũ eukaristie et arriani q dicũt sacrificia p defunctis offerri nõ competẽ ut habet per Aug9·de origie heresis Dz nũquid ad omia credibilia heresis se extendit Rndet Alexander in ij·sume sue qz heresis ad tria genera credibiliũ extẽdit p oppositũ ad fidem fm quandã otinenciã analogicã Nam racõ fidei pmit et pncipal'r ẽ ẽca artic'os fidei et p oppositũ heresis Scõo fides extendit ad illa que docet sacra scptura ẽca mores ut qz fornicacio est pccm mortale et p oppositũ heresis Tercio fides extẽdit ad historias in biblia cõtentas et p oppositũ heresis·Qui em asseret aliquã historiam biblie esse falsã et hoc ptinaciter hereticꝰ censetur·Primo ẽvibilia pus credunt et postea

intelligunt Secda sil' credunt et intelligunt Tercia credunt et nūqz intelligunt Seo qz in pcedentibo cōsideracōibo aliqn locuti sumus de hēticis cōiter · aliqn vo ꝑprie · Ideo pro reali inuestigacōe hereticoꝝ introduco hic octo oclusiones quas ponit franciscus de maronis v bisup · Prima oclusio ē qp nō oēs excōicati sūt hētici · qz excōicacio est pena pcti nō pctm · heresis aūt ē pctm Itez eciā eccl'ia faceret hereticos quociēs excōicaret eos Itē si excōicacō esset heresis frustra hētici excōicarent qz vnū sil'e nō punitur p sil'e qz cū iam essent hētici frustra hereticarent p excōicacōem Itē null9 pt se absoluē ab excōicacōe et tn oīs hereticꝰ pt se ab heresi retinere oīa ista patēt p canones · Secda oclusio ē qp quidā excōicati sūt ēca excōicacōez ipam hētici qui · s · cū excōicant nō credūt vincl'm excōicacōis aliqz efficaciā hr̄e cui9 oppositū determinat eccl'ia Itē eciā ei9 oppositū determinat in sac scripta ad galates pmo de anathemate ei9 q̄ euangelizat pter fidem catholicā · Item idē habet pmo et secūdo capl'is o illo incestuoso quē paul9 excōicauit · Itē ista censura edita ē ab apl'is ecclesie ut dicit capl'm apl'ice xxiiij · q · iij · Tercia oclusio qp nō oēs scismatici sūt hereticī qz aug9 · o origie heresū distinguit inē scisma et heresim Itē in pncipio de vera religione distinguit scismaticos cont hereticos Itē scisma originat ex inobediēcia · heresis aūt ex ignorācia ut ait Aug9 · sup Iohem Item donatiste pus fuerūt scismatici q̄z hētici vt pz p aug9 · de origine heresum Quarta oclusio est qp quidā scismatici ēca ipm scisma fuerūt hereticī · ut illi qui non credūt obediendū vm eccl'ie qz vn9 articulus fidei ē de sca eccl'ia catholica quē descripsit bēs Mathe9 Item claues eccl'ie fuerūt traditē petro apl'o Matb · xvj · Itē claues eccl'ie fuert ei traditē Io · xxj · Itez aug9 · de fide ad petrū poit inē fundamēta fidei obediendū eccl'ie et ibidē pz qp putans nō obediendū esse eccl'ie militat cont articulū fidei et sacrā scripturam et auctem scoꝝ et tal' est hereticꝰ seo si obediendū credat seo nō velit talis videt esse scismaticꝰ · Quinta conclusio qp nō oēs simoniaci sūt hereticī quia papa alexander distinguit inē simoniacos et hereticos ut habet in iiij · sniaꝝ di · xxv · Item aliqs pt esse simoniac9 nō errando in fide ut credens se male facē dū spūalia emit Itē pma · q · j · c · repiunt dat alia pēa simoniacis qz anathematis obprbrio ondēpnant atqz a pticipacōe corpis et sangnis xpi alienant · Et si fuerit accusat9 suscepti honoris gradu puet et in monasterio phenni pnia tradit · Et illi q̄ hac causa muneraꝝ acceptores exiterunt si clerici sunt honoris amissione mulctent · Si vero layci ꝑpetuo anathemate ondempnent vide ibi · Item in qnto libro distinguit titul9 hēticoꝝ a titulo simoniacoꝝ. Sexta oclusio ē qp quidam simoniaci sūt hereticī qz aug9 · de origie heresum simoniā poit heresim pmā Itez ext de simonia c · qciens appellat simoniā heresim · Itē pma · q · j · c · ps'br vbi dr simoniā esse heresim null9 fideliū ignorat · Itez iij · sniaꝝ di · xxv · dr qp nō est dubitandū de simoniacis qp hētici sunt · Seo orit difficultas qui simoniaci sūt hereticī et qui non · Rndet qp illi qui ementes spūalia nō putant se errare aut male facere · seu qp vendentes ea sūt hereticī qz cont auctem xpi gratis accepistis gratis date · et cont auctem petri in actibus et cont determinacōez ecclesie militantis ut patz ex causis pallegatis Item illi qui ofitent male facere si nolunt omittere ꝓpter supbiā aut auariciā nō sūt hereticī qz habent errorē in ope nō in fide Septima oclusio qp nō oēs sortilegi sūt heretici qz pena hereticoꝝ nō imponit sortilegis qui diuinacōz faciūt ī tabulis ul' covicibus ut habet ext de sortilegis c · in tabulis · Item nō est sacerdos hereticꝰ q̄ vocauit infantē ut inqreret furtū eccl'ie ibidez ca · ex tuaꝝ · Item de sorte que fuit missa ī electione epi que nō dampnat ut heretica ibidem in c · eccl'ia · Item titul9 sortilegioꝝ in hoc sepat a titulo hereticoꝝ Octaua cōclusio ē qp aliq̄ sortilegi sūt hereticī et inuenunt hic q̄tuor casꝰ · Primꝰ eoꝝ qui dicūt sortilegia nō esse illicita cū hēant qñqz speciē pietatis ut si ꝓpt spem recuperande sanitatis fiant · Qz aūt istud sit hereticum probatur qz oppositū est ab eccl'ia determinatum ext de hēticis c · pmo · Itē ibidē dr esse pctm gnissimū licet aūt non sit heresis fornicari

BT
1100
A45++
1471

tamẽ hereticũ est dicẽ fornicacõnem licere Secũdo casus est ĩ cerimonijs eccl'ie quãdo quis abutit̃ eis ad sortilegia faciẽda ut aq̃ bñdicta ul' cera ul' incenso bñdicto ꝛc· credens habere efficaciã aliquã respũ tal' effectus mali q; qui male sentit de eccl'ia ẽ hereticꝰ conẽ articulũ matthei· talis aũt male sentit de ea putãs malos effectꝰ ex eius cerimonijs pueire ¶Tertiꝰ casus ẽ circa articulos fidei ut cũ qs abutit̃ vbis fidei ut verbũ caro factũ est et silibꝫ designantibꝫ ut sacrilegia causẽt credẽs ad malũ istud verbũ efficaciã habere· q; talis male sentit de fide et omis talis est hereticꝰ ꝛputandꝰ conẽ artid'm Iobis in ꝓpoito· Quartꝰ casus est in sacmentis noui testamẽti quibus abutim̃ ut bzuea cõicantes aut baptismũ in aiatis conferẽtes tales em̃ sũt heretici in duplici casu Primo si cõferee se credãt baptismi sacmentũ rei maiate· Secõ si putant sacmentũ baptismi hr̃e efficaciam respectu alicuiꝰ effectꝰ mali· quia utq; ipoꝫ male senciũt de sacmẽtis eccl'ie et tales sũt heretici ut patuit supꝫ· Item qui dogmatisat q; sacmentũ baptismi pẽ cõferri eciam irrõnabilibꝫ eciã est hereticꝰ reputandꝰ et per oñs qui credit talẽ errozẽ· Item qui diceret q; sacmentũ baptismi pẽ habẽ efficaciam respũ alicuiꝰ mali esset hereticꝰ cũ male de ipo sentiret sacrameto et errozẽ teneret et p oñs qui credit hũc errozẽ nõ est catholicus Sed oriẽ difficultas si talis ab heresi poẽ aliquomõ excusari· Dicit̃ aũt q; sic q; aliquis pẽ illo uti nõ intelligẽdo conferre sacmentũ nec putando habẽ efficaciã malam sed solũ intendens seruire dyabolo ut habeat suũ intentũ talis nõ errat nisi in opere sic̃ faciũt ydolatre. Secõa difficultas si sortilegũ est sacrilegium dr̃ aũt q; sic et maxime q; maxime sacrameta ledunt̃ cum quis eis abutit̃ ad obsequiũ demoñ ¶Tercia difficultas est q̃re talia sortilegia dicũtur habẽ maximã efficaciã Rñdet̃ q; causa est q; demões quoꝫ misterio talia fiũt maxime delectant̃ aut appetũt illa in quibus summe deꝰ offendit̃. Quarta difficultas ẽ si tales sortilegi sũt heretici magis q̃z simoniaci· Dicit̃ q; sic q; maioꝫ est errozsacmẽta eccl'ie cõtemptibilie ymmo abhoiabilie peractare q̃z ipa emere ul' vendẽ Et hec sufficiant de cõsideracõe quarta in q̃ ostensũ est quot sũt modi hereticoꝝ ad qs· s· oñs alij reducim̃ ut cõiter et ad que se extendit heresis quecũq; et quid sentiendũ est q̃ ad rem et ꝓprie loquendo de hereticis

¶Quinta cõsideracõ est vidẽ si est alicuiꝰ utilitatis hereses esse in eccl'ia dei ¶Dico q; sic q; oñdit̃ aucte apl'i ꝑma cor· xi· ubi dicitur opteet et hereses esse ut qui ꝓbati sunt maifesti fiant ĩ vobis· supꝫ quo dicit glo· opteet· i· utile est eciã hereses esse sicut erãt in hijs qui dubitabãt de resurrectõne· scis sure aũt erãt ꝓ domis spũalibꝫ ¶Videꝫ em̃ dyabolꝰ templa demonũ deseri et nomẽ liberatoris et mediatoris curare genꝰ hũanũ monit hẽticos q̃ sub noie xp̃iano ꝛsiste rent doctrine xp̃iane Qui em̃ in eccl'ia xp̃i morizibundũ quid prauũq; sapiũt si cozrecti ut sanũ rectũq; sapiãt resistũt otuma citer suaq; pestifera dogmata emẽdare nolunt sed defensare psistũt heretici sunt· Et hij eciã sic malo suo ꝓsũt veris catholicis dum deꝰ utit̃ eciã malis bene· et diligentibus deũ oĩa coopant̃ in bonũ· Oñs mimici eccl'ie ul' cecati erroze uel malicia depzauati ꝓsunt q; si accipiũt pẽatem affligendi cozpalit̃ exercent eius pacienciã ¶Si vo male sentiendo aduſant̃ exercent eiꝰ sapiẽciam· ab aduſario em̃ mota q̃stio discendi existit occasio· Multa quippe ad fidem catholicã ptinẽcia· dum hẽticoꝝ callida mẽte tudine exagitant̃ ut aduersus eos defendi possint et diligenciꝰ et intelligũtur clariꝰ et ꝑicant̃ instanciꝰ· Hereticoꝝ em̃ genꝰ callidũ est nõ spũ sapie sed impacietie Dum pacẽ catholicã pturbãt ĩ vsũ cedit ꝓficienciũ sm illud· filiꝰ erudieꝰ sapiens erit imprudente aũt mistro utetur Vtat̃ ergo et hereticis nõ ut eoꝝ approbemus errozes ꝫ ut catholicã doctrinam aduersus eoꝝ insidias asserẽtes vigilãciozes et cauciozes simꝰ· ꝓsume ergo nobis hẽtici nõ vezꝫ docendo qõ nesciũt· sed ad verum querendũ et apiendũ catholicos excitãdo Ideoq; diuina ꝓuidencia multos hẽticos ꝑmittit et cũ insultant nobis et inrogant

nos que nescim9 vl' sic excuciam9 pigriciã et diuinas scripturas nosse capiam9. vñ aie opter hereses esse nõ vult apl'us nec optat. ut hereses sint sed q2 sic futuꝝ ẽ dicit et q2 hoc utile est Ad quid ẽ utile subdit ut nõ em̃ reprobi qui dicũt ego sũ pauli sed eciã qui pbati sũt ĩ vobis. i. inẽ vos sicut illi qui dicũt ego sum xp̃i manifesti fiant hoīb9. hij em̃ deo pbati sũt qui bñ pñt docere sed maĩfesti esse hoīb9 ñ pñt nisi cũ docent. docere aũt nolũt nisi qui doceri q̃runt Sed ml'ti ad querendũ pigri sũt nisi per molestias et insultacões hereticoꝝ q̃si de graui sompno excitenẽ. hec ibi Ex quibus pz maĩfeste utile esse hereses nõ in se q2 male sunt. sed quia eaꝝ causa excitanẽ catholici viri ad ꝑsiderandas veritates fidei catholice et sacre scripture qui ꝓmo induerterenẽ quasi sompno graui dormiebãt

Sexta cõsideracõ huiꝰ scdi libri ex ꝓmit hereses repullulantes et q̃si de nouo oriẽtes. ut nrm fidei fortaliciũ p vias subteraneas subtrahant q̃a in occultis ferũt nõ attẽdentes q̃ est turris fortitudis a facie inimici. Et q̃ q2 supꝑ firmam petrã fundatũ ruinari nõ possit Et licet nõ dubitetur plures esse q2 dato vno inconuenienti plura stringũt illas em̃ solũ q̃ ad mei noticiã venerũt gladio fidei crucidare lumie altissimi ꝓcedẽte conabor. Sũt aũt ꝓicte hereses in nũo xiiij. Prima ẽ q̃ nullus pt̃ saluari sine circũcisione carnali Secda est q̃ xp̃i euãgelij est falsũ Tercia q̃ cõfessio sacramentalis nõ valet ad remissiõz pcatoꝝ ꝫ sola sericõ sufficit. Quarta est q̃ cõfessio nõ est fienda homi ꝫ deo soli Quinta est q̃ dato q̃ ꝑsio hoĩ solũ est fienda ꝓprio sacerdoti. Sexta est q̃ nõ tenet̃ aliq̃s cõfiteri sacdoti si layco sit ꝓsto. Septia est q̃ nõ est obediendũ nisi soli deo. Octaua q̃ dato q̃ obediendũ sit hoĩ nõ tñ existẽti in pcto et q̃ solũ bom sacdotes habent potestatẽ ligandi acq̃ soluendi. Nona ẽ nõ officiũ et ordo sed meritũ bone vite habet pr̃atem soluendi et ligandi ꝑsecrãdi et benedicẽdi. Decia q̃ nõ est vera relaxacõ ul' indulgencia epi ĩ ꝑsecrione eccl'ie ul' alias indulgẽcias decernendo. Vndecia est q̃ suffragia ul' orones ꝓ mortuis ab existentibꝫ in mortali fcis nõ ꝓficiũt. Duodecia q̃ ñ est purgatoriũ. Tredecia q̃ nõ est alia vita nisi ista. Decia q̃rta et ultia q̃ illi qui sunt nati in tali signo ul' fato nõ pñt euitare pcta ad que inclinanẽ.

Prima hereſis ĩ hijs solũ orie qui de iudaismo venerũt fortassis attendẽtes ad illud Gen̄. xvij. Masculus cuiꝰ ꝑpucij caro circũcisa ñ fuerit delebit aĩa illa de ppl'o suo q2 pactũ meũ irritũ fecit et eciã q2 xp̃us circũcisꝰ fuit Pro exclusiõe huiꝰ sceleratę hereſis pono duas ꝯclusiones et post ꝓmã rñdebo ad obiecta Prima est q̃ erroneũ est xp̃iano uti circũcisiõe carnali. Scda ẽ q̃ necessariũ est xp̃iano uti circũcisione spũali. Primã sic deduco Qui vere xp̃ianꝰ est factus ẽ noua creatura ꝑ bapteismũ pz ad Gala. ulẽ. Si ergo redeat ad circũcisiõz carnalem efficit̃ vetus creatura cũ accipiat sacmentũ imueteratũ qđ iam cessauit sic̃ oñsum est supꝑ li. ꝓmo. ꝯsideracõe iij. arti. vj. in ꝓmo pũcto de cessacõne legis moysi Sed accipe sacmentum qđ iam cessauit est erroneũ. ergo uti circũcisione carnali in viro xp̃iano est erroneũ Item qui utit̃ sacmento qđ nichil valz errat sed xp̃ianꝰ qui utit̃ ꝯcumcisiõe carnali utit̃ sacramẽto qđ nichil valet ergo valde errat maiꝝ ẽ nota. minoꝝ est apl'i vbi supꝑ dicentis. In xp̃o em̃ ihũ neq̃ circũcisio aliquid valet neq̃ ꝑpuciũ q̃si dicat eccl'ia sũt deo circũcisio et ꝑpuciũ nec vnũ nec alterũ valet ad salutẽ Sed noua creatura. i. regeneracio et noua vita. Nouã em̃ creaturã dicit nouã vitã ꝑ fidem xp̃i ut dicit glosa. Et itꝝ ad Gala. v. In xp̃o ihũ neq̃ circumcisio aliquid valet neq̃ ꝑpuciũ ꝫ fides que ꝑ dilectõz opat̃ supꝑ quo dicit glosa. fides nõ utiq̃ otiosa q2 fides sine opibꝫ non saluat. Sed que opat̃ ꝑ caritatem dicit̃ et ꝓprium opus fidei ipa dilectio est. sine dilectõne fides manis est. fides cum dilectõne xp̃iani est Alia. i. fides sine dilectõe demonis est Nam et demones credũt et contremiscunt. qui aũt nõ credũt tardiores sũt et peiores q̃z demões. Sed ml'tum interest

1100
1471

vtꝝ quis credat ipm esse xpm an credat ī xpm Nam ipm esse xpm demones crediderunt nec tamē in xpm crediderūt. Ille ēm credit in cristum qui sperat in cristum et diligit cristum. hec ibi. Multum ergo errat quicūqz cristianꝰ qui utiē circūcisione carnali cū in xpo nichil sibi valeat et cum ostendat se fidem ociosam hre Item tercio arguiē sic quicūqz de libero se facit seruum multū errat. sed xpianꝰ qui utiē circūcisione carnali de libero se facit seruū ergo mlt' tum errat. maior pz qz efficiē crudelis sibi ipi. mior est apli ad Gala. v. vbi uterūqz oñdit dicens. Itaqz frēs mei nō sumꝰ filij ancille sed libere qua libertate xpus nos liberauit Sup quo dicit glosa nō sumꝰ filij ancille qz nō sumꝰ serui peti ul' legis. sed libere. s. ibrl'm celestis qui est pplus nouus regni celoꝝ et nō alio mō sumꝰ filij libere sed p eam libertatē qua libertate. i. p quā libertatē xps nos liberauit. qui immunis a pcto ex dilectōne obediēs fuerit. libertas ergo qua liberati sumꝰ a xpo est petoꝝ remissio et fidei p opantis dilectōz iustificacio. hec ibi. Dcōm oñdit c. eodē dicēs. State ergo et nolite iterꝝ seruitutis iugo contineri. Ecce ego paulꝰ dico vob qm si circūcidimī xps nichil vobis pderit Sup quo glosa dicit galathas hortaē ne se iugo legis uelint subicere et terret piculi cōmina cōne et qz per xpm liberi estis. ergo state et firmo fide. fixo pede pmanete in libertate et nolite cōtineri iugo huiusmodi. i. legis q̄ in seruitutē gnat Et addit iterꝝ nō qa galathe pius legē custodierit. sed dum circūcisionis et legaliū obuacionū iugo se subiciebāt q̄si ad eosdē reputebanē cultꝰ quibo ī ydolatria ante seruiebāt quia nō est leuior hec legis seruitꝰ q̄z ydolatrie. Nota ẽribile verbū gl'osi Ieronimi sequiē Ieroꝰ aūt ista legalia post xpi passiōz siue in eis spes ponaē siue nō obseruantibo. dixit noxia esse ñ dispensatorie custodiandē. et sm hoc locus hic ita exponitur si circūcidamī nichil vobis xpus pderit qz ecumcisio iam nō solū pdest sed obest Anteqz noua incipet pōicacio optinuit circūcidi nūc aūt lege xpi succedente nichil pderit fideli addita ecumcisio sed oberit. maius enī malū est ex libero seruū fieri q̄z nasci. hec ī glosa. Ex hoc habeē maifeste qp magis peccat xpianꝰ circūcidens seipm ul' filiū suū q̄z iudeꝰ eodē gne pcti et ceteris paribus ecumstancijs. patet eciā ex phabitis qp xpianꝰ utens circūcisione nimis errat cum se faciat veterem creaturā nouā deserendo ut patuit argumēto pmo. Et qa circūcisio nichil ei valet ut pz argumēto j. et ij. et de libero se facit seruū ut pz argumēto iij. Item q̄rto arguiē sic. Quicūqz de amico dei se cōstituit mimicū eius et ei odiosum valde errat. sed xpianꝰ utens ecumcisiōe est talis ergo valde errat maior est nota. mior pbaē p locū a miori quia si iudeꝰ utēs circūcisione est blasphemus et in cōtinua ira et odio dei ut declaratū fuit supꝰ libro pmo cōsideracōe ecia arti. sexto ī scdo pūcto. ergo multo fortiꝰ erunt blasphemi et in cōtinua ira et odio dei. quicūqz xpiani utentes ecumcisione et tanto graniꝰ peccāt q̄z iudei q̄nto ipi confitenē ilbm xpm esse filiū dei et virgis marie verꝝ messiam venisse in mūdū et compleſſe p mortē suā qō fuit p deū pmissum Ex quo elicit correlariū dns cesarienſis in tractatu conē sarracenos dicens. Quicūqz maifeste intelligere poē q̄z gruſſimū pcm cōmittūt. et ī q̄z pfundissimā heresim incurrunt neophiti de iudeis fci xpiani. Si postqz receperē baptismū cōfitentes fidem xpi qp fuit natꝰ de vgine qp mortuꝰ fuit et resurrexit et ascendit ad celos ipi redeunt siē pius ad obseruandū sabbatū et volendo siē pius seruare legem moysi nō cōmedere ea que in illa plibenē et si ecumcidūt filios suos postqz baptisati sūt in hoc nō debent habere aliqz pactam xpiani qp nō corrigāt qm talis actꝰ venerit ad noticiā suā. cum sit ex toto et totaliē actꝰ fidei xpiane contrarius. qz ex quo misteriū ecūmcisionis ē spes aduenturꝰ messie et illud qō quis expectat ñ habet ipo facto intelligiē qp el'es ecumcidē tes faciūt pfessiōez ilbm xpm nō esse natū ex vgine nec crucifixū nec mortuū nec resuscitatum nec ascendisse ad celos. hec ille Manifeste iste doctor oñdit ī poictis oēs xpianos utentes circūcisione esse hereticos Sed nūquid sunt aliq̄ tales isto tpe. certe nō sum testis de visu Sed illi qui viderūt

filios xp̃ianoz̃ circumcisos ꝑ ꝓpꝛijs oculis
testiõm phibuerũt et phibent et scim9 qz
verũ est testiõm eoz. Et ut cooperet istud
ꝯuissimũ crimẽ et puersam heresim. vnus
xp̃ianus hñs duos filios circũcisos quoz̃
vn9 est apud nos dixit hos sic natos cum
circũcisiõe qõ dẽm ꝙnte irrõnabilitatis et
falsitatis satis nocũ est. Si em̃ istud esset
possibile ꝙ circũcisio fieret in ventre mr̃is
in abzahã ꝑmo circũciso oñdisset miracu-
lose de9 et frustra fuisz culter lapideus ad
circũcidendũ in lege Et itez qz nõ diceret̃
circũcisio ex q̃ ꝑ nichil ꝓpuciũ scissũ est cir-
cũcirca Sed diceret̃ illud tale. si sic accidẽt
monstrũ in nata ꝓpt̃ defectũ materie. sic̃
ille qui nasciẽ cum aliquo defectuoso mẽ-
bro. Item qz cũ nata intendit gñacionem
nũq̃z deficit in mẽbris gñacõnis in aliquo
ꝓpuciũ aũt est de cõpleme͂eo mẽbri gñacõ-
nis et ꝓpter hoc mouet dubiũ franciscus de
maronis in materia de gñali resurrectõne
si oñes resurgẽt cũ circũcisione. et dicit ꝙ
nõ quia ꝓpuciũ videt̃ ptinere ad integrita
tem homis ideo cũ ea erit futa resurrectio
cum sic fuerit̃ creati ꝑmi ꝑntes. Sed tunc
est dubiũ si xp̃us cum ꝓpucio resurrexit di
catur ꝙ sic. qz dicat apls ꝙ in virũ pfectũ
hec ille. patet ergo irracõnabilitas et fal-
sitas illi9 dicti ꝙ nati sũt ei filij circũcisi.
Mulier ecl̃a quedã ĩ ciuitate zamorẽ. ha
bens duos filios ꝑuulos circũcisos timens
ꝙ hoc vel̃at ad noticiã ciuis dã ibidẽ ver-
bum dei ꝓdicãtis et reꝓhendẽtis dure pec
cata maloz̃ xp̃ianoz̃ die quadã cũ transi
tum faceret ante domũ dicte mulieris gar
dianus cõuentus dicte ciuitatis exiuit ad
eum mulier illa et hilari vultu ipm reci-
piens inter cetera dixit sibi. Nescitis dñe
quid accidit hijs duob filijs meis Cũ em̃
edificaret̃ hec dom9 noua et essz hic ml'tũ
de calce iste puul9 ludens de calce intra ꝑs
puciũ posuit ꝓpt̃ qõ calefacta vgula fuit
necesse fuit ꝙ vocaremus cirugicũ q̃ absci
dit ꝓpuciũ eius dẽ ut curaret̃ Sil'r iste ali9
puulus ponens paleas intra ꝓpuciũ infir
matus fuit in virga ꝓpt̃ quod a cirugico
eciã abscisũ est ꝓpuciũ et sic uidenẽ circũci
si et cñ nõ fuit aliud nisi qõ dictũ est. Gar
dian9 vo ille mirat9 ẽ de verbo cũ nõ que-
reret de matia illa et dissil'uit cognoscẽs
fictõem satis colozatã Sz quid ampli9 vo
lendũ ẽ nec sine amaritudĩe cordis exꝑmẽ
queo. ꝙ adulti eoz̃ q̃ iam longo tpe citra
noĩe xp̃iano gaudebãt alij circũcisi sũt Cũ
em̃ ꝓdicarẽ anno dñi M.cccc.lix. in villa
metine de campis et relatũ fuisz michi ꝑ
virũ religiosũ eiusdem gentis ꝙ essent ibi
plures heretici occulti q̃ asserebãt xp̃i euã-
geliũ esse falsũ ut diceẽ infra zelo fidei suc
censi9 ꝓdicauit ibi plures ꝯmones de excel-
lencia nr̃e fidei dampnando errores ꝓdcos
vt dñs michi dedit. Certificat9 sũ deinde
quasi sex mensibo elapsis ꝑ illũ qui bñ no
uerat eoz̃ secreta nichil occultũ qõ nõ scia
tur ꝙ eo tpe quo ibi ꝓdicabat̃ fuerẽt ĩ qua
dam domo dicte ville secretissime occulti
fere xxx. eoz̃ nouiẽ circumcisi ꝑ vulneribo
circũcisioĩs sanãdis Alij vo duersi sunt ad
iudaismũ sic̃ de eadez villa et credo ꝙ vn9
mgroz̃ qui dicebat̃ mgr franciscus medic9
venditis secrete que possidebat in ibrl'm
ꝑfectus fact9 est iude9. sic̃ michi rex retu
lit ꝑnte quodã iudeo medico qui idem as
seruit foze vez̃ De pluribo alijs dicit̃ ꝙ ꝑ-
parãt se secrete ut sil'r faciant illusi dyabo
lico cõsilio deo permittente qui ꝓpter eoz̃
pcta dat eos in reprobũ sensum Isti tales
xp̃iani utentes circũcisione inimici dei et
magis heretici sunt illi de quibo paul9 ad
eytũ in ꝑmo capl'o emũat xv. cõdicões pes
simas. s. ꝙ sunt inobediẽtes. vaniloqui. se
ductores. vniũsos domos subũtentes. do-
centes que non oportet. mendaces. crudeles
gulosi. nõ sani in fide. intendẽtes iudaicis
fabulis. auertentes se a veritate. confiten
tes se nosse deum. factis negantes. abho-
miabiles incredibiles. ad oñe opus bonũ
reprobi cui9 verba ad lr̃am sunt hec Sunt
em̃ multi inobedientes vaniloqui et sedu
ctores. maxime qui de circũcisiõe sũt quos
oportet redargui qui vniũsas domos doce
tes que nõ oportet lucri gracia Dixit quidã
ex illis ꝓpri9 eoz̃ ꝓpheta Cretenses semp
mendaces. male bestie. ventris pigri testi
moniũ hoc verum est. quã ob causã incre
pa illos dure ut sani sint ĩ fide ñ intendẽ
tes iudaicis fabulis et mendacis hoĩm aũ
tenciũ se a veritate oĩa em̃ mũda mũdis

Coīq̄natis aūt et īfidelib⁹ nichil mū⁹ū
ſed coīq̄nate ſunt eor⁹ mens et cō̄ſciencia
Confitent̄ eī̄ ſe noſſe deū fās aūt negant
cum ſīc abhomīabiles et incredibiles et ad
oīne opus bonū reprobi Sup quo gloſa or
dinaria ſic dicit Inobedientes in ſe vaniloq̄
ad alios et ſeductores circūuencōib⁹ et cu-
iuſcūq̄ generis fraudibus maxime qui de
circūciſione ſūt·i·de iudeis qui ſub nomīe
xp̄i iudeizare docebant·Renati eī̄ in xp̄o
nō puri erāt xp̄iani q̄a p̄tim legem p̄tim
xp̄m venerari volebāt De quib⁹ ſubdit q̄s
oportet redargui Ideo q̄ ip̄i ſūt qui ſubuer-
tunt vniūſas domos·i·totā familiā docē
tes que nō oportet et hoc faciūt gr̄a turpis
lucri·ſ·irene rei p̄ irenis acq̄rendis Dixit
quaſi tales vere ſūt·ſicut dixit quidam ex
illis qui eos noūat·Iſte fūt epigmenides
cretenſis In cui⁹ libris hoc inuenit̄·nomē
eius nō cōmemorauit apl's q̄ int̄ pp̄has dei
nō inuenit̄·pp̄ha q̄ verē dixit·et ſi pp̄ha
eſſet illor⁹ nō dei et p̄prius illor⁹ quia eor⁹
natam bene aperuit q̄d utiq̄ ad hoc dictū
eſt ne dei pp̄ha videret̄ ſed illor⁹ Cretenſes
ſemp̄ ſunt mēdaces exp⁹ ſum et longo tpe
hanc mēdacij p̄rietatē nō dico iocoſā ſed
p̄nicioſam in viris religiob⁹ eiuſdē gentis
quos ſēos p̄mit⁹ reputabam·nūc vero an
gelos ſathane ī lucis āgelos trāſformatos
poci⁹ reputaui·Cum p̄m veram cōſciām
nichil in eis niſi ſimul'atam equitatē ſenſe
rim·que duplex ē inīq̄tas male beſtie·ſ·
ſanguīem ſicientis et ventris pigri·i·glu-
toni et ideo pigri·Et ne mir⁹ credas ei q̄a
gentilis erat·eius v̄ba cōmendat apl's di-
cens·Teſtiōm hoc verū eſt quia vanis atq̄
ſupfluis gentiliū ſupſticionū et poeticar⁹
ſentēciis abraſis atq̄ decliſis·q̄d purū rep
tum fuerit ad mīſteriū dom⁹ dei aſſumen
dum eſt·Quā ob causā q̄ſi doceret q̄d nō
oportet quā ob cām increpa illos non ut ſo
les molliter ſz dure ut ſani ſint in fide·i·
ut recte credāt q̄i dicat nō rēte credūt Ego
enī vidi q̄ndam peſquipiā que caſu venit
ad man⁹ meas Et que facta fuit conī hāc
gentē in ciuitate toleti·et int̄ ml'ta q̄ ſibi
legi·vnde notāt q̄ alīq̄ eor⁹ nō ſint ſani ī
fide ſicut ea q̄ ſequunt̄·Primo q̄ filios ſu-
os circūcidūt·Secūdo q̄ ſacmentū altaris
nichil aliud eſt niſi quedā cerimonīa ut ſa
cerdotes trahant gentes ad deuocōz Tereō
q̄ mittūt eciā oleū et hīnt lampades ī ſyna
gogis iudeor⁹·Quarto q̄ obſeruāt ſabbīm
ſīc iudei et opanē occulte die dñica·Quīto
q̄ faciūt iuramēta ſīc iudei ī tractatib⁹ ſuis
dicentes q̄ p̄ nomē creatoris viui veri qui
fecit mare et arenas et celū et ſtellas et de-
derit tabl'as legis moyſi q̄ ipe daret et ſol
ueret ꝛc·Sexta q̄ fides catholica erat q̄dam
truffa et q̄ nichil aliud erat ī hac vita ni
ſi naſci et mori et q̄ totum aliud vanitas
erat·Septīo q̄ cū ī pict'is ſe vidēbāt nūq̄z
nomīabāt xp̄m nec bēam v̄ginem ſed dice
bant adiuuat te adonay·Octauo q̄ virgo
maria non erat noīanda q̄ fuerat quedā
peccatrix que ſtat ſub cauda iuda·Nono
q̄ in die ionis ſco occidebāt agnū et cōme
debāt Decīo q̄ cū ſūt ī eccl'ia nō attendūt
cū eleuat̄ cor⁹ xp̄i nec ſignāt ſe niſi cū di
midia cruce Vndecīo q̄ fingūt puulos in
pict'o cū naſcunt̄ et dicūt q̄ p̄p̄ pict'm ba-
ptiſāt eos et nō ē ſic ſīc de duab⁹ filiab⁹ al
fādari curſoris domor⁹ inuenit̄ ibidē q̄ cū
eſſēt xviij·ānor⁹ fuēt baptiſate·Duodecīo
q̄ faciūt circa defūctos oīs cerimonīas iu
deor⁹·Tredecīo q̄ dēbūt mīriona ī gōu p
hibito ſine diſpenſacōne eccl'ie· Decīoq̄rto
q̄ mittūt puulos ad ſynagogas ut doce-
anē in eiſdem· Decīoq̄nto q̄ deridēt de ſac̄
mēto baptiſmi et de cerīonijs que fiūt a ſa
cerdote Decīoſexto q̄ dant publice ad uſu
ras antiq̄s xp̄ianis in lege xp̄i dicendo q̄
dcīi xp̄iani ſūt ſui inimici et legis et ideo
nō peccāt dando ad uſurā eis ymmo q̄ cū
hoc faciāt lucranē indulgēcias Decīoſepti
mo q̄ nō curāt de excōicacōib⁹ nec de ab-
ſolucōe accipienda nec credunt nec intelli
gunt ſi ſunt excōicati·q̄ ſūt excōicati p̄p̄
debita ad que tenent̄ cū p̄p̄ illa ſoluenda
excōicant̄ et ſi ſoluūt hoc faciūt ut nō ca-
piant̄·ul' ut nō euitent̄ ſed nō timore dei
nec ut euitēt piculū aīar⁹ ſuar⁹·et cū hac
incredulitate nō curāt de abſolucōe dicen
tes·q̄ ſoluto debito amotū eſt pēm·et q̄
nō indigent abſolucōe·et ſic dimittūt ſe
ſtare excōicatos toto tpe vite ſue Decimo
octauo q̄ raro audiūt miſſā et diuīa offi-
cia raro eciam cōfitentur et ſi veniunt ad

cõfessionem · hoc factũ ꝑpẽ verecũdiam ec
nt nõ expellanẽ ab ecclesijs et nũq̃ ꝙfiten
tur aliqd̃ pcẽm sed opa virtutis et sanctis
tatis licz sciañ publica peccatores. xix · ꝙ
sacramentũ cõfessionis ordinauerũt · xij ·
ebrij qui fuerũt causa ꝙ occiderenẽ ꝑ mũ
dũ plures q̃z · xx mille ꝓsone ℣Xx · ꝙ sũt
ydolatre qz inueniẽ in eadem pesquisia ꝑ
illũ testem qui vidit iuramẽto prestito ꝙ
alfonsius gũdisalni de faro ꝑoicte ciuita
tis ciues et ꝑoicte gentis cũ mẽcia alfonsi
vxore sua habebãt ĩ eadem domo vnũ re
tabulũ de petra tabulis coopteũ cũ ianuis
suis in quo erant iiij · ymagines lignee fir
mitas diũcte lapidi illi · figura vni⁹ illaz
erat homis longi magne q̃ntitatis hñtis
coronã aureã · et a zona infra erat ymago
illa nigra sic̃ carbo · Tres vo alie ymagies
habebãt figurã domicellaz erãt tñ nigre
sicut carbones hñtes capillos ꝓtensos sed
nigros · Et dixit testis ille iurat⁹ qui vi
dit ꝙ ꝑoicti tenebãt dictũ retabulum in
quodã loco occulto · s · in tecto camere qua
drate in q̃ dormiebãt et claudebañ tabulis
tamẽ clauis · Cum vo erat pulsata campa
na ꝑ aue maria ꝑcipiebãt ꝑoicto testi cũ
eis cõmendãti ut ascenderet ad ꝑcm locũ
cum quadã scala qui ãmouebat clauos et
tabulas illas et exhibebat ꝑoictũ retabulũ
et ligato fune usq̃ ad eaz man⁹ suspende
bat Qui recipientes illud faciebãt ꝙ ꝑoic
t⁹ testis adoraret ymagies illas et deosculareẽ ora ipaz dicẽdo ꝙ erãt sãcti et stati
extinguebãt candelas et crucibula que in
censa tenebant et orabãt magno spacio añ
ydola illa in arabico usq̃ ad gallicantum
In qua hora vocabãt itez ꝑoictũ testẽ et
faciebãt ꝙ vez eleuaret retabulũ illud ad
ꝑcm locũ claudendo sic̃ ꝓus diligenẽ · Di
xit eciã ꝙ qualibet die hora meridiana il
lud faciebãt et ꝙ hunc laborem habuit q̃z
diu vixit cũ eis · Dixit eciã d̃ illis ꝙ cõme
debant carnes ꝑ totã q̃dragesimã sextisq̃
feriis ac ĩ diebꝰ sabbatoz ℣Xxj ꝙ sũt peio
res heretici q̃z arriani et quicũq̃ alij ꝺ̃ con
tra legẽ xp̃i errauerũt · sic̃ pz in ꝑoicta pes
q̃sia de errore vidacigomes bachalarij filij
d̃ mosen iohañ eiusdẽ gentis sic̃ affirmauit
iuramẽto mẽposito Aluar⁹ fernandi medi
cus ꝑoicte ciuitatis cõuicin⁹ pñtat⁹ in te
stem in forma iuris · dicit eñ ꝙ loquendo
de lege xp̃i et lege iudeorũ cũ eo ꝙ dixit ei
ꝑoict⁹ bachalarius ambulate qz nichil sci
tis quia si sciretis scripturas quas nos hẽm⁹
vos miraremi Qui dixit sibi · que scripture
sunt ille qz ego sepe perãsaui testamentum
vetus et nouũ et cũ hoc ecia signani plu
ra loca ꝑoicte scripture Rñdit ꝑoict⁹ vida
cus gomes bachalari⁹ tota ipa scriptura ẽ ꝙ.
ppl'o sed nri lr̃ati alias scripturas hñt maio
ris certitudis et maioris auctis · Cũq̃ pre
dict⁹ testis cogitaret ꝙ illa esset aliq̃ mag̃
misteria sãctissime trinitatis uel incamacõ
nis ul' verbi diuini seu natiitatis xp̃i mor
tis ul' resurrectõis ul' sãctissimi sacmenti al
taris dixit sibi ꝙ oñderet eidem · Et ipe re
spondit ꝙ totũ erat scriptũ in hebraico Et
itez dixit ei Quid ẽ illud qd̃ est ibi sc̃ptũ
ultra illud qd̃ tenet̃ in biblia · Rñdit ei ꝙ
hec erant secreta rez ꝑteritaz · s · quis fuit
abrahaz et adhuc xp̃s et quis machomet⁹
et quos spũs habuerit quilibz eoz et ꝙ mi
rabañ de gentibꝰ qui credũt tot insipien
cias sic̃ dicũt · quia abrahã q̃rebat spiritũ
qui rñderet suis peticõibꝰ et nõ imediebañ
Quadã vo die abraham existente nudo in
quodã circulo cõuocãdo spm̃ qui ei rñderet
nichil vidit de quo possit sanginem exhibẽ
nisi de virga virili sua et circumcidit se et
cum cecidit sanguis stati rñdit sibi spũs
saturni et ꝙ totũ aliud erat derisio quedã
Et dixit ei spũs ꝙ in ãnis sarni sunt octo
ginta pũcta et ꝙ quitcq̃ dicet sic erit et ꝙ
illa pũcta ruelauit spũs abrahe et abrahã
filijs suis et sic ꝑ illa ꝓphetabant ꝓphete
Dixit ecia ei ꝙ ihus xp̃s habuerat spiritũ
mercurij et ꝙ addiscebant cũ vno magno
rabino ipe ihs et iudas scarioth ac alij iu
dei et ꝙ ihus fuit filo captus de quadã in
uencula iudea qd̃ cũ cognouit ille Rabin⁹
posuit excõicacõez sup ihm xp̃m ꝑ x · dies
et ĩ octauo die dilatauit excõicacõz ꝑ xx ·
et deinde dilatauit ꝑ xxx · dies · Et cũ hoc
vidit ihs xp̃us recessit et separauit se ab illo
rabino et ꝙ incepit ꝑdicare contra mgrm
suũ et ꝙ sic ambulãdo approp̃inq̃uit vn⁹
ꝑoictoz octoginta pũctorũ sarni et dixit
ꝙ posuit se ihus xp̃us ad seruandũ pũctũ

illū per parē suā et rabin⁹ ille per suam
et iudas sil'r. Et dixit q̄ rabm⁹ ille et iu
das dormierūt et q̄ ih̄s xp̄s vigilauit op
time et cum venit ille pūct⁹ dixit q̄ dixi
ih̄us xp̄s Dñe de⁹ miserē oīm qui me au=
dierint et in me credent et in hoc excitat⁹
est rabin⁹ Tace mala morte moriaris tu
et tui credentes. Excitat⁹ eciā iudas dixit
male finiā ego si de te nō devero malū finē
et dicit q̄ sic totū impletū fuit Et q̄ iudei
maledicūt illū rabmū q̄ excōicauit ih̄m
xp̄m dicētes q̄ si nō excōicauerat eū totū
mūdū ībat ad iudaismū et ideo ut⁊q̄ꝫ
maledicūt seo plus ih̄m xp̄m q̄a maledi=
xit eos. Dixit eciā ulteri⁹ q̄ machometus
habuit spm̄ martis Et hoc et cāta dicebat
iste testis q̄ habebat ī sēptis q̄ plus vide
bane stulta figmenta compōita maliciose
et ex inuidia et peioza q̄z dixerāt arriani
et manichei Dicebāt eciā q̄ p malā artem
ih̄us xp̄us fecerat ī morte sua terremotū
et q̄ q̄ꝑ talia q̄ꝑ hēte fuerant occisi q̄ ute
banē malis artib⁹ et q̄ sic eciā a sil'i fuerāt
mortui sicut mali et fil'i p iusticiā et taliē
mortui sūt qualiē opa fecerūt Dicebat em̄
q̄ sēm sac̄mentū altaris ordinatū fuerat ī
forma hostie rotūde sic̄ sol q̄ erat sac̄ficiū
solis. et q̄ Iupiter sol et mercuri⁹ ordīauе
rant legē xp̄ianoꝝ Sic q̄ Iupiē accepit ha
bitū. mercuri⁹ sermonē. sol vo sacrificium
Et cū p̄dicta et ml'ta alia abhoīabilia au
divit p̄dictus testis ab illo vidacogomeci
nō solū conē legē iudeoꝝ sed eciā xp̄ianoꝝ
dicit q̄ sepauit se ab eo. vidit em̄ q̄ sic ex=
pediebat ei quia peioza videbanē p̄dca q̄z
ydolatrare Dicebat em̄ si ī isto qui ē gra
duat⁹ in scīa et fili⁹ doctoris tl'ia inuenīū
tur quid erit in alijs Dixit eciam p̄dictus
testis q̄ tantū cognoscebat de p̄dicta gēte
q̄ pl⁹ credēt uni sarraceno qui iuraret sibi
in lege sua q̄z uni cōuerso qui iuraret sibi
sup scā dei euāgelia et q̄ bom mē eos sunt
pauci et q̄ maioꝛi ptē sūt augures. sorciē=
tes. creditores malaꝝ reꝝ. sompniatores
interomissi in omīb⁹ alijs artib⁹ Vicesimo
scdo q̄ sacdos quidā eiusdē gentis cōsecūit
die quadā q̄nq̄ hostias quaꝝ unā sūpsit
et alias tradidit frībus suis ec nescīt quid
factū est de illis Hec et plura alia pertinentē

m p̄dicta pesquisita q̄ brevitatis causa ob=
mitto. Item me existente in ciuitate De=
gobien. Anno M cccc lix. cū iudei celebra
rent festū tabernaculoꝝ et un⁹ iude⁹ time
ret puniri ab alio in synagoga q̄ꝑ aliq̄d
pecm̄ cōmissū. recōmendauit se cuidā xp̄i=
ano algazelo iudeoꝝ ut veiens in synago
gam p̄ns nō pmitterēt punicōz eiusdē Qui
veiens vidit synagogā plenā hoīb⁹ oran
tibus ac illustratā luīariū multitudīe. Et
cū ad ianuā synagoge pmanēt exiuit un⁹
capite coopto qui cū quesuisset ab eo quis
esset agnouit eū esse unū de suersis p̄dicte
ciuitatis. Qui mirat⁹ et volens vitē am=
pli⁹ mueīt plures alios ibidem cū iudeis
habitu et oīone cōformes que oīa p̄dict⁹
algazel⁹ omīb⁹ volētib⁹ audire publice af
firmabat. Itez ī villa de formesta hui⁹ re
gni castelle quidā barbitonsoꝝ eiusdē gētis
cui⁹ nomē fernand⁹ sancij publice dixit et
sepe idem affirmauit. s. q̄ ih̄s xp̄s nō erat
verus de⁹ nec credebat in eū et q̄ de⁹ nūq̄z
habuerat filiū sed q̄ solum credebat ī illo
uno deo qui fecit celum et stellas. mare et
arenas. Item puersus hereticus fuit accusa=
tus coꝝ dño petro palentino qui facta in=
quisicōe inuentū est testionijs septē testiū
eadē dixisse ut ego vidi ī pesquisita que ad
man⁹ meas devenit p mādatū dicti ep̄i qui
cepit p̄dcm malū xp̄ianū et timore mortis
pocl⁹ q̄z amore veritatis abiuranit heresī
ibi publice ubi peccauit. Deinde fuit abso
lutus ab excōicacōe in forma iuris per me
ex cōmissione michi facta p p̄dictū dyoce
sanū et demū positus ī carcere a quo exire
sm̄ ius nō debebat Rogamīb⁹ tn̄ multoꝝ
liberatus a carceribus relegat⁹ est exilio a p̄
dicto loco decē annis. hec acciderūt ano dñi
M cccc lviij. in p̄dicta villa Notari⁹ pu=
blic⁹ pesquisite fuit petr⁹ martini calderon
Testes vo Roderic⁹ garsie de Alna. et Al=
fonsus lupitonsoꝛ et alfonsus de villa re
gali faber. et Alfonsus sancij et agmlar et
fernand⁹ sancij p̄toꝛ et Alfonsus fernandi
Romo et gundisalu⁹ pancho macellarius
Fertur eciaz q̄ ē liber quidā apud eos quē
cōposuit mgr Martinus toletan⁹ astrolo
gus conē fidē catholicā qui liber ne cogno
scereē q̄ ab ip̄o fact⁹ esset verso nomīe suo

ipm mentitus est qa ipe lingua nra vocat martin et ex hoc verso noie mentitus est illum libz nitram. Ex quibo oibo manifeste patz qp nõ sũt sani ĩ fide plures eoz ut dicit paul9. Increpa ergo illos dure ut sani sint in fide. i. ut recte credant sic dictũ est Sequit exe9 cũ glosa. nõ intendentes iudaicis fabulis lr̃alis obstuantie In qua nemo iustificat apud deũ et mãdatis hoim quia mãdata legis post manifestã veritatẽ iam hoim et nõ dei mãdata sũt. hoim dico auertẽtiũ se a veritate spũalis intelligẽcie. Quitqo enim aduersus veritatẽ opponit hũana inuentiõ est. Ideo mãdata hoim et fabulas appellat que narrãt qz nescientes vim scripturaz interioza verboz legis colozẽ sequuntur nõ saporẽ. putãt enim nũqz recedendũ esse ab his que moyses tradidit ut puta de escaz d̃ria. Dia enim quasi se auertunt vere a veritate qz omia hũanis usibo concessa mũda sunt. mũdis. s. illis qui fide bona sumũt et iusti sunt. qd ipi negãt ideo qz ĩ lege quedam moyses prohibuit et ab immũdis mũdandis creuit. hoc aũt nõ sm naturas quas de9 creauit intelligi voluit seo sm significacões Omia ergo mũda sunt mũdis sm natam ĩ q̃ creata sũt. vñ in genesi. vidit de9 cũcta q̃ fecerat et erãt valde bona Scom significacões tn̄ queda immũda sunt iudeis nec nob oia apta sunt vel ppt̃ salutẽ corpoz ul' ppt̃ consuetudinem hũane societatis. Cum ergo cuiqz sua reddunt et natalem ordinẽ seruãt oia mũda sũt mũdis. Cõtamiatis aũt p pcta et infidelibus. s. q̃ nõ credũt ĩ deũ uel deo nichil mundũ ẽ qz nõ sũt digni donis dei. seo et mẽs. i. intellect9 et scia eoz inq̃nate sũt q̃si nõ ex cibo ẽ inq̃nacõ eoz q ex malo intellectu et scia pcoz Et vere mens et cõscientia eoz coinq̃nate sũt qz cõfitentẽ quidẽ ubis se nosse deũ factis aũt negãt. vñ Iohes ait. Qui dicit se nosse deũ et mãdata eius nõ custodit mendax ẽ. si negacõ nõ tantũ lingua fit seo et factis certe multos inuenimus anticxpos q̃ ore cõfitentẽ xpm et moribus dissentiũt ab eo. Quisqs factis negat xpm anticxpus est Tales enim sunt oẽs mali catholici qui nõ uerbo q factis negãt Nolite ergo esse de fide securi adiũgite fidei rẽ vitã rectã ut xpm cõfiteamĩ ubis vera dicendo et factis bene viuẽdo Nam si cõfitemini verbo et nõ factis fides taliũ mozũ ppe est fides demoniozum Cum sint q̃si confitentes nosse deũ cũ tn̄ sint abhoiabiles. i. deo odibiles et incredibiles. i. nec abiles credẽ et ad oẽ opus bonũ reprobi. i. a deo reprobati ut nõ habeat gr̃am ad bn̄ opandũ hec in glosa. Patz ergo ex p̃dictis q̃les sũt illi xpiani qui uolunt circũcisione carnali et quõ incidũt ĩ crimẽ hereseos et ppter ea sũt dure reprehendẽdi et digne castigãdi ab ill' quoz officiũ est errores cont̃ fidem catholicã inquirẽ Et sic pz prima cõclusio hui9 p̃mi erroris. s. q̃ erroneũ est ymmo hereticũ est xpiano uti circũcisione carnali. Ad argumenta sup q̃ fundari videbat p̃dicta hereses licet ex p̃cedẽtibo satis pateat eoz solucio. dicit tn̄ q̃ lex illa Gen̄. xvij. masculo cuio ppucij caro reconcisa ẽ Duranit usq ver9 messias xp̃us eam in seipo implenit et promissa fuit usq post euãgelij publicacõem Ad scom in q̃ dicit q̃ xp̃s fuit circũcisus ergo et nos debem9 circũcidi. Rndeo q̃ istud argumentũ pcat ex defectu ymaginacõis Cogitãt enim hetici q̃ causa quare xp̃s fuit circũcis9 ĩ carne fuit ut et nos taliter circũciderem̃ seo nõ est sic Et licet multe assignentẽ a doctoribo rões quare voluit circũcidi dn̄s ibus ĩ p̃nti tn̄ sufficiũt tres Prima est ut ipe se onderet filium abrahe cui p̃ceptũ circumcisionis erat factũ et promissio nascituri semmis et sic dei promissionem assignaret impletã. Scda racõ ut circũcisionẽ sic et alia legalia suscipiẽs ab onere legis nos liberaret dando finem legi scripte. Tercia rõ ut frem iudeoz se onderet ne haberet iustã occasiõz ipm repellẽdi Sic ergo impleuit p̃ceptũ dn̄i Infans octo dieꝝ circumcidet Gen̄. xvij. Et sic manet lex illa vacua iure quo erat plena ante xp̃i circũcisionem ex quo facta est plenitudo promissi et plene fuit declaratũ sup̃ libro primo cõsideracõe ecia arti. vj. Et qz inter ceteras hereses hec feruet pro p̃nti in tantũ ut plurimi eciã adulti recõciliantẽ et venditis oĩbus exeunt regnũ iudei efficiantẽ ut dm̃ ẽ Ideo cũ hec pestis rabida conet̃ ex toto subuertere legẽ xp̃i Ideo virilit̃ resistendũ est

ꝑcipue a dyocesanis et inquisitoribꝫ hꝫticis
ꝑuitatis ac eciã a ꝑdicatoribꝫ euãgelicis
Necnõ a ꝑncipibus brachij secularis et ab
omibꝫ militibꝫ et veris catholicis quia nõ
est mim9 qñ hec massa sic multũ corrupta
in occultis et ideo multũ piculosa ꝺa ꝟm
Bernardũ sup cantica · plus nocet fals9 ca
tholic9 q̃z si vere apparẽt hereticꝰ et nulla
efficacioꝛ pestis ad nocendũ q̃z familiaris
mimic9 quales sũt isti mẽ nos · vnde dñs
ezechꝫ · xiij · c · illos qui nõ resistũt hereticis
acriꝰ reꝓhendit dicens · Nõ ascendistis ex
aduso nec opposuistis vos murũ ꝓ domo
isrl' ut staretis ī prelio Exaduerso em̃ asce
dere et ꝓ domo isrl' se opponẽ murũ est ꝓ
defensione catholice veritatis cuicũq; here
tico domũ isrl' que est eccl'ia cupiẽti destru
ere totis viribꝫ obuiare qꝺ vrbanus videꝰ
inuere ꝑma · q · iij · ca. Saluatoꝛ ꝓdicat in
euãgelio ẽca finẽ seculi pseudo xp̃i et pseu
do ꝓpꝫas surgere et multos seducẽ et fide
les suos ī mũdo multas hꝫticas ꝑssuras
sed em̃ portas inferi nõ ꝓualituras · ꝑde
ut ait apl's · oꝑtet esse hereses · vt q̃ ꝓbati
sunt maĩfesti fiant oꝑtet nos cũ ꝓpꝫa ex
aduerso fugere et murũ opponere ꝓ domo
isrl' et cũ apl'o ꝓ ml'tas tribulacões intra
re in regno dei · qm̃ nõ sunt cõdigne passi
ones hui9 tꝑis ad futurã gl'am que reue
labiꝰ in nobis · Ex quibus daꝛ intelligi q̃
conꝰ qualscũq; hereses insurgẽtes oꝑtet ca
tholicos exaduerso ꝟsurgẽ et se muꝛ oppo
nere ꝓ defensione fidei catholice item̃ eciã
si papa fuit hereticꝰ et fidez molitꝰ fuerit
destruere ortҳodoxã oꝑtet catholicos oñs
aĩose obuiare et ideo nõ immerito ꝓhibẽ
tur neophiti ordinari di · xlviij · c · qm̃ · pa
ḡuo ꝑmo · Et assignaꝛ in textu cum glosa
duplex cã Prima ne incidãt in supbiam
putãtes q̃ fides xp̃iana mulꝯũ indiget il
lis Scõo qz nondũ sunt expti statũ eccl'ie
ul' religioĩs nec sciũt modos ꝑsonaꝝ Itez
nõ ieiun auerũt nõ steterẽt nõ fleuerũt nec
ꝓbati sũt · vñ tales nec ad mioꝛes debent
ꝓmoueri nec tonsurari ar · xix · q · iij · mõa
steriꝫ ¶ Tercia cõdulio est q̃ necessariũ est
xp̃ianis uti circũcisione spũali de q̃ loquiꝰ
Bernardus in ꝟmone circũcisionis dicens
Fratres nos circũcidi necesse est nõ ltr̃a sed
spũ et veritate nõ in vno mẽbꝛo cm̃ sed in
toto coꝛpe simul · licet em̃ in ea parte qua
mãdata est circũcisio regnet cupia vniũ
sam cm̃ occupat carnẽ · a plãta pedis usq;
ad verticẽ capitis nõ est ī nob sanitas nõ
est pars aliq̃ que rabida nõ sit hoc veneno
hec ille · Ex quibꝫ ꝑz q̃ nos xp̃iani debem9
nos circũcidere nõ in vno mẽbꝛo cm̃ sed in
omibꝫ Sicut cm̃ ridiculũ essz si quis ī ptez
barbã suam raderet sic qui in pte circũcisi
onẽ spũalẽ facit et in pte se circũcisũ relinq̃t
Debem9 ergo nos circũcidẽ interi9 et exte-
rius Interi9 q̃ntũ ad cognicões et desideria
et exteri9 q̃ntum ad singula mẽbꝛa et opa
hec ẽ circũcisio viciozꝫ quã necesse ẽ q̃ faci-
amus qz hec est que facit xp̃ianũ iustũ et
sanctũ Sed notandũ ulteri9 q̃ pẽ ꝓca cõ
dusio deuci ex q̃ꝛuplici silitudĩe q̃ solet
aliqua res circũcidi · Primo ad euitãdum
coꝛrupcõz Scõo ad ꝓcurandũ fructificacõz
Tercio ad demõstrandũ distinctõz Quar
to ad attingẽdum ogruã situacõez Primo
ergo aliq̃ res debet circũcidi ad euitandum
coꝛrupcõem · solet em̃ res aliq̃ circũcidi ne
alia coꝛrũpaꝛ per ipam · Videm9 em̃ q̃ qñ
in pomo est aliq̃ pars putrida et coꝛrupta
nisi circũcidaꝛ pars sana per aliã coꝛrum
piꝰ · dens eciã putrid9 ab oꝛe expellitur ne
p eiꝰ fetoꝛẽ totũ os coꝛrũpaꝛ et ita de mẽ-
bꝛo putrido respcu coꝛpis Sic debem9 nos
circũcidẽ a pcĩis ne p vnũ pcm̃ aĩa coꝛrũ
paꝛ et sic amittat uitã gr̃e et per oñs vi-
tam gl'e Et ideo scribiꝰ deutro · iij · Circũci
det dñs de9 coꝛ tuũ et coꝛ semĩs tui ut di-
ligas dñm deum tuũ ex toto coꝛde tuo ut
possis viuẽ Et nota q̃ dicit circũcidet do-
min9 deus coꝛ tuũ Ista em̃ mẽbꝛa in quibꝫ
sunt iste turpes infirmitates coꝛrodentes
solent circũcidi ne p moꝛbũ mẽbꝛa aliqua
coꝛrũpanẽ Et certe pcm̃ in coꝛde est infir-
mitas coꝛrodens omĩa bona gracie · vnde
sicut vinũ coꝛruptũ coꝛrũpit doliũ · et mi-
minus caloꝛ cibũ · ita cũ pcm̃ sit coꝛrupcio
et sit quasi quidã moꝛbus infernalis q̃ qñ
incipit oꝑet mẽbꝛa circũcidi Est em̃ ignis
usq; ad cõsũpcionẽ deuoꝛãs aĩam coꝛrum-
pit et cõburit ideo dicit coꝛ circumcidi ne
aĩa coꝛrumpaꝛ Ideo dr̃ deutro · x · Circũci-
dite ꝓputia coꝛdis vr̃i · Ad hoc pertinet qꝺ

dicit in bereſith quitana ſuper gen̄ · xvij · vbi dr̄ et dabo pactū meū mē me et inter te zc̄ · Rabi aquiba dixit · q̄tuor p̄pucia ſūt dicit em̄ p̄pucīū in aure de quo ſcripteū eſt Iere · vj · Cui loquit et cōteſtabor et audiēt ecce p̄puciate ſunt aures eor̄ et nō poterūt attendē Ecce verbū dn̄i fuit eis ad obp̄ro= briū nō volūt ip̄m · Dictū eſt eciā p̄pucīū oris ſic̄ ſcriptū eſt exo · vj · Et ego p̄pciat⁹ labijs zc̄ · Dictūq; eſt p̄pucīū in corde Iere · x · Et oīs dom⁹ iſrl̄ p̄pciati ſūt corde ¶ Et rurſus eſt dicens leuitici xxvj ¶ Et inducā eos in terrā inimicor̄ ſuor̄ ut ul' tūc ſupplicet ul' humilīet cor eorū p̄pciatū et tunc placeret p̄ peō ſuo · Et iterū deutro · xxx · et circūcidet dn̄s de⁹ cor tuū et cor ſeminis tui Dicit̄ deniq; p̄pucīū in corpe gen̄ · xvij Et p̄pciat⁹ maſcul⁹ qui non circūciderit carnē p̄pucij ſui abſcidet̄ aīa illa de pp'lis ſuis · hec Rabi aquiba ¶ Circa qđ notat̄ in pugione q̄ ſic̄ q̄tuor ſūt gn̄a p̄pucij ſic eodē mō ſunt q̄tuor gn̄a circūciſoīs · quor̄ tria ſcz auris cordis et oris quia ſpūalia ſūt p̄ omīb⁹ ſūt neceſſaria Quartū vero gen⁹ q̄ corpale et vmbra reliquorū ſiue figura ex quo venit meſſias nr̄ p̄ceptor̄ ſpūaliū mḡr Non ſolū eſt inutile ſed eciā omīb⁹ ip̄m facientib⁹ dampnoſū et valde p̄nicioſum ſic̄ declaratū eſt in p̄cedēti p̄ma oduſiōe ¶ Circumcidat̄ ergo p̄pucīū auris oris et cordis nr̄i ne aīa corrūpat̄ q̄ ſm Greḡ · peēm qđ p̄ p̄niam nō diluitur mox ſuo pondere ad aliud trahit Iſta circūciſio debet fieri cum culero p̄nie aliē homo moreret̄ qđ figurat exo · iiij · vbi h̄etur q̄ angelus dn̄i occurrit con̄ filiū moyſi et eū occidē volnit vt dicit gloſa Tulit ergo ſephora acutiſſimā petrā et circūcidit p̄pucīū filij ſui Iſte fili⁹ circūciſ⁹ quē vult dn̄s interficē eſt mal⁹ x̄pian⁹ ſephora ē eccl'ia · interp̄tat̄ em̄ placens deo Sed petra acutiſſima circūcidit filiū ſuū quādo miūgit̄ p̄nia vnde acuta ē p̄ amaram cordis cōtricōem · acutior p̄ cōfeſſionē acutiſſima p̄ ſatiſfactōz Et certe acutū debet eſſe inſtrumentū quo nō ſolū ſepē dierum ſed multor̄ ānorū abſcindi debet aīe p̄pucīū · vn̄ Bernar⁹ abſcindat̄ ferro acute cōpunctōis ulcus inueterate conſuetudīs Niſi ergo acuta p̄nia circumcideris · acuta ſentēcia occideris Et ideo ſcribit̄ gen̄ · xvij masculus cui⁹ p̄pucij caro circūciſa nō fuerit delebit̄ aīa illa de pp'lo ſuo ¶ Sicut eciā faciēdū eſt in republica que p̄ vnū malū hoīem · latronē · hoīcidā · adultez crimine peſſimo maculatū zc̄ · huiōi · corrūpit̄ vn̄ tales circūcidendi ſunt p̄ iuſticiā et mortē ſic̄ ouis morbida ne pereat grex · Secundo oñdit̄ p̄dicta oduſio ex ſcda ſil'itudīe qua ſolet aliq̄ res circumcidi · ſ · ad p̄curandum fructificacōz · Videm⁹ em̄ q̄ vinee et arbores circūcidunt̄ ut meli⁹ fructificēt ꝺ em̄ ſuperflua reſecarent̄ nō fructificarent · ſic et nos tenem̄ nos circūcidē · i · a peēis purgare alit̄ quitēp̄ laboramus nichil p̄deſt nec p̄cem in bonis eccl'ie nec celeſtis gl'e habē⁹ frater em̄ mortu⁹ nō p̄t̄ habē p̄cem in boīs a fratre viuo acq̄ſitis · nec cibus corpi ministrat⁹ p̄deſt mēbro putrido ul' abſciſo · Ita certe homī exīnti in peēo nō p̄ſunt bona eccl'ie q̄ntū ad meritū gl'e qz abſciſ⁹ eſt a corpe eccl'ie p̄ meritū licet nō p̄ numerū Et ideo neceſſe ē nos a peēo purgari ut habeam⁹ fructū de bonis eccl'ie et p̄cem in bonis celeſtis p̄rie · Et ideo p̄nt dicē peēores de bonis illud gen̄ · xxxiiij · Si circūcidam⁹ maſculos nr̄os zc̄ · per maſculos q̄ dn̄ant̄ femis et generāt intelligit̄ veritas que eſt dn̄a in potēcijs aīe et generat bona opera que debet circūcidi ab omni immūdicia qđ figurat̄ Gen̄ · xvij · vbi habet̄ q̄ abrahām fuit circūciſus cum filijs ſuis et ſeruis ſuis Abrahām qui interp̄tat̄ p̄r ml'tar̄ gentiū eſt volūtas a qua h̄ntur bona opa filij ei⁹ alie potēcie ſerui ei⁹ et ſenſus corpis q̄ oīa debēt circūcidi volūtas ab oī malo vſu et membra ab oī malo actu os oculi auris et ſic de alijs vn⁹ em̄ homo potēs et diues nō daret filiā ſuā vni ruſtico h̄nti vile et turpe artificiū ſed huiōi nobili daret Ita de⁹ valēs nobilior dicior̄ et potēcior̄ nō dabit etiam gl'am habēti vile ac turpe artificiū peēti · ſed nobili habenti oīa neceſſaria Nā homo tendens ad habendū filiā alic⁹ magni ſolz ſe decenci⁹ gerē et a vilib⁹ retinere Vnde dicit̄ angeli illud Gen̄ · xxxiiij · nō poſſum⁹ facē qđ petitis et dare ſoror̄ē noſtram · i · gl'am etiaz homī incircumciſo hoc eſt immūdo · ſed in hoc valebim⁹ federari

si esse volueritis nri sil'es .i. vacare mũdi-
cie et circũcidaẽ ñ vob omis masc'im sex9
hoc est si purgeẽ volũtas ab omi pcto. Et
sic pz qp necessariũ est xpianis uti circũcisi
one spũali si volũt fructũ bẽituois acqui
rere Tercio oñdiẽ ꝓpicta oclusio ex ẽcia si
militudĩe qua solz aliq̃ res circũcidi .s. ad
demõstrandũ distinctõz Solet em aliq̃ res
circũcidi ut a re alia medi9 cognoscaẽ uel
distinguaẽ ut pz ĩ ouibz q̃ ut distinguanẽ
ab alijs solent circũcidi in auribz ul' in lo
cis alijs .patet eciã ĩ equis et pluribz alijs
Sic et nos debem9 a pcto circũcidẽ ut a fa
milia dyaboli distinguam̃ .vñ pcm ĩ aĩa
signũ ẽ dyaboli .et circũcisio a pcto signũ
est dei Ideo dr ad philipen .iij. nos sumus
circũcisio qui spũ seruim9 deo et gl'amur ĩ
xpo ihu et nõ in carne fiduciam hñtes Et
nota qp dicit nos sum9 circũcisio .i. circũ-
cisi .et vide qp isti armigeri q̃ seruiũt istis
magnis dñis solent esse in noua tuũca stri
cte cincti stricte calciati cũ alba cucufa cũ
serto pulchro Ita illi qui fruiũt deo debent
habere tunicã nouã pulcre oscieẽie stricte
cincti cingulo castitatis et sãcte affectõis
bene calciati exemplis scoz cũ alba cucufa
intencõis recte q̃ facit eleuare capillos .i.
cogitacões ad deũ hñtes in capite serenum de
pulcris floribz .i. deuotis oronibz .talis sic
circũcisus est de familia dei .vnde sic miles
cognoscit scom arma sic ad signũ pcti ul'
gre cognoscunt filij dyaboli ul' dei .vñ Ie-
re .iiij. Circũcidimi dño et auferte ꝓpucia
cordiũ vroz .quasi dicat sitis circũcisi sic
decet fam'los dei Gen .xvij. Circumcidetis
carnẽ ꝓpucij vri .i. a vob oẽm immũdiciã
auferetis ut sit signum foederis inter me et
vos .i. ut sit signũ qp estis d familia mea
necessariũ est ergo xpianis uti ẽcumcisiõe
spirituali ut distinguatur a filijs dyaboli.
Quarto oñdiẽ ꝓpicta cõclusio ex q̃rta sil'i
tudĩe qua solet aliq̃ res circũcidi .s. ad at-
tingendũ ogruã situacõem .Videmus em
qp lapides anteq̃z in edificio collocenẽ dili
genẽ circũcidunt ut melius in edificõ vale-
ant ordinari Sic si volum9 in edificio pa
disi situari opter nos circũcidi ab oi pcto
et poliri virtutibz et bonis opibz .vñ sicut
lapides melius sculpti et politi et decorati
solent poni in locis nobilioribus ita ma-
gis boni et magis purgati et ornati ponẽ
tur in loco supiori et nobiliori nã sm ex-
cellenciã meritoz recipiẽt aĩe distribucões
ꝑmioz et ideo dicit bẽs Greg. vrbs beata
ihrl'm dicta pacis visio q̃ cõstruit in celis
vivis ex lapidibz et ãgel' coronata ut spõ
sata comite platee et muri ei9 ex auro pu
rissimo .Porte nitent margaritis abditis
patentibz et virtute meritoz illuc introdu-
cit oĩs qui ob xpi nomẽ hic ĩ mũdo p-
miẽ .Tonsoribz pressuris expoliti lapidis
suis cooptanẽ locis per manũ artificis di
sponunt pmansuri sacris edificijs Igit dr
exo .xlij : Si quis pegrinoz in vram volu
erit transire colomã .i. agriculturã ul' cul
tum religioĩs a colo colis et facẽ phase cir
cumcidet ꝑus .patz quõ necessariũ ẽ xpia-
nis uti circũcisiõe spũali peroz̃ si volunt
tanq̃z vivi lapides collocari ĩ gl'a beatoz

Secũda heresis est eoz qui dicunt
euãgeliũ esse falsũ quoz̃ motiuũ
est qz quocienscũq̃ in aliq̃ doctri-
na inuenit aliquid fl'm eorta illa doctrina
iudicat falsa qz sm apl'm modicũ fermen
tum totã massam corrũpit .Sed sic est de
euãgelio xpi ut dicũt ergo ꝛc. Istud ꝓbãt
quia in euãgelio Matth .in c .ij. inuenit al
legatũ ut impleret qd dcm ẽ ꝑ ꝓphãm ex
egipto vocaui filiũ meũ .dicũt isti qp ĩ nul
lo inuenit ꝓphaz Item dicũt de illo quod
scribit infra eodẽ ca .ut adimpleret qd di-
ctũ est ꝑ ꝓphãs qm nazarenus vocabit qz
hoc eciã in nullo ꝓphaz inuenit ut ipi di
cunt Cõcludũt ergo totũ euãgeliũ esse fl'm
hunc errorẽ deprehendi cũ ꝓdicarẽ in suetu
metine de campis qz in ꝓpicta villa ml'ti
de eodẽ gne erant eodem vulnere vulnerati
ut michi p fidedignos et eciã de eodẽ gne
huic intimatũ Conẽ quos ꝓdicam eos esse
nõ solũ pessimos hereticos totũ euãgeliũ
dampnantes sed eciã insipientes et ignorã
tes scripturas ꝓphaz nõ legentes in quibus
expresse cõtinet qd euãgelista affirmãt .Pri-
mũ inuenit expresse ĩ ꝑmo xij. ꝓphaz mio-
rum .s. in osee in c .xj. in principio ubi dr.
Puer isrl' et dilexi eũ et ex egipto vocaui
filiũ meũ Ista auctoras habet duplicẽ sensũ-

vnũ lr̃alem quia verificata est ad lr̃am de pp̃l'o isrl' vocato a dño ꝺ egipto · pfect9 tñ de dño ihu xp̃o qui ẽ fili9 dei naturalis Alij aũt sunt filij tm̃ per adopc̃onem sic̃ et illa auctas que habet̃ ꝓmo psalmi · xxij · Ego ero illi in p̃rem et ipe erit michi ĩ filiũ ad lr̃az intelligit̃ de salomõe tñ mim9 pp̃zie De do mino autẽ nr̃o ihu xp̃o pp̃rissime ut dicit apl's ad hebreos ꝓmo dicẽs · Cui em̃ aliqñ dixit angelo4 fili9 meus es tu ꝛc̃ · Et itez4 et ego ero illi in p̃rem et ipe erit michi in filiũ et hoc modo intelligit euãgelista hoc qꝺ dicit̃ osee · xj · ut dc̃m est Item possum9 sicut dicit Iero9 ĩ omelia alit̃ cõsolari hũc locũ pp̃ter cõtencios9 quo4 9suetudiem paul9 apl's se habẽ denegat et eccl'iam xp̃i et testiõm pferim9 ex mimis dicẽte balaã in c · xxiiij · Deus eduxit illũ de egipto cui9 fortitudo simul est Rinocerõtis · i · unicor nis qꝺ est aial fortissimũ sed capit̃ in sinu virgis adolescentule ꝓuocat9 ad ei9 canti cum dulcissimũ Sic et fili9 dei fortissimus cui9 fortitudie nemo resistere potat ĩ sinu adolescẽtule virgis marie ad ei9 dulcissim canticũ Ecce ancilla dñi ꝓuocat9 incarna tus est et mãsuetissim9 fact9 Et sic̃ ĩ mor te unicornis ut legit̃ ĩ ei9 venacõe due do micelle ocurrũt · quaz una portat gladiũ et alta vrceũ · quaz cantu mebriat9 q̃ por tat gladiũ eũ occidit ꝓcudendo eũ ĩ corde et que vrceũ portat recipit sanguinem quo purpura tingit̃ impator4 Sic ĩ morte xp̃i accidit Domicella portans gladiũ fuit sy nagoga que ip̃m occidit Sz domicella por tans vrceũ fuit eccl'ia catholica q̃ sanguiez eius recipit qua purpura impator4 · i · eor4 aie rubricate sũt cũ fidẽ xp̃i receperũt et n solum illi sed et oñes fideles eodez sangne lauant̃ et mũdissimi efficiunt̃ apoc̃ · ꝓmo · dilexit nos et lauit nos a pc̃is nr̃is ĩ san guine suo · licet ergo p̃dicta auctas nõ in= ueniat̃ ab hc̃ticis p̃cãs insipiẽtibꝰ in lxx · interpretibus querãt ubi dictũ est et inueni ent · Scꝺa auctas inuenit̃ in ꝓmo maiorũ pp̃haz4 · i · mosaica c · xj · ubi dr̃ Egredietur virga de radice yesse et flos de radice eius ascendet · ubi hebraica veritas sic hẽ et na zaren9 de radice eius consurget · Nazaren9 interpretat̃ flos l' floriꝺ Iero9 aũt trãsferẽs secun9 ẽ interpc̃oez vocabuli dicẽs et flos de radice ꝛc̃ · Euãgelista uo scribens secun9 est veritatẽ hebraicã qz cũ p̃dicta pphecia exponeret̃ de messia ad lr̃am uga ꝺ radice yesse est bta virgo que descendit de gne da uid et sic de radice yesse qui fuit pr̃ dauid alio noie dict9 ysay · et fuit virga rectissi ma sine aliq̃ obliquitate pcti xp̃s uo fuit ex ea cõsurgens velut flos pulcherrim9 qa speciosꝰ forma p̃ filiis hoim̃ p̃s · xliiij · Ipse est ergo nazaren9 qz totus floridus et pul cherrim9 Ip̃e nazaren9 qz in nazareth con cepꝰ sic̃ pz luce ij · et qz in nazaret nutrit9 sic̃ pz Matth · ij · Prediꝰ pphie q̃ vacue erãt ante aduentũ xp̃i in ei9 aduentu implete fuerũt sic̃ pz Matth · ij · qa monit9 Ioseph per angelũ ut fugeret ĩ egiptũ cum puero et mr̃e ei9 pp̃e herodẽ et qꝺ essz ibi usqꝫ dũ vocaret̃ itez4 p angelum defuncto herode sic factũ est vt pz ibidẽ Et sic de egipto dei fi lius fuit vocat9 et veiens hĩtauit ĩ ciuita te nazaret vt pz ibidẽ et sic est impleta se cunda pphia nõ solũ qz ibi cõcepꝰ sz eciaz qz ibi hĩtauit et fuit nutrit9 licz in bethle em natus et in ihrl'm occisus · Item dicũt euãgeliũ Marci esse fl'm ex eo qꝺ in ei9 pn̄= cipio dr̃ unũ fl'm scribit̃ em̃ ibi Inicium euã gelij ihu xp̃i filij dei sic̃ scriptũ est ĩ ysaia pphа Ecce ego mitto angelũ meũ añ faciẽ tuã qui p̃parauit uiã tuã ante te · vox cla mantis in deserto p̃parate uiã dñi recte fa cite semitas ei9 Modo dicũt isti pz qꝺ pri mũ est falsũ · s · ego mitto angelũ meũ añ faciẽ tuã cũ nullibi repiat̃ in ysaia sed in malachia · Dicendũ est ad hũc errorẽ bm qꝺ notat Nicola9 de lira qꝺ marc9 añ eius cõuersionẽ ad fidem · fuit instruct9 in lege et pphetis et ideo incepit suũ euãgeliũ in uno cõtextu pphecias diuũgẽs · quaz pma scribit̃ malachie iij · et scꝺa ysa · xl · Verũ= tamẽ marc9 hic solũ expmit ysaiã pphaz dicens sic̃ dc̃m est in ysaia pphа quia licet ambo pphete uno spũ pphetauer̃t ysaias tamẽ p̃cipalior ẽ altero et iõ solus noiat̃ et quia auctas ultra est ip̃i9 ysaie res aũt denoiat̃ a fine Ideo nõ fl'm dixit marc9 sed vez4 noiando ysaiã et subticẽdo malachiã Item Bernard9 et ponit̃ in glosa laterali · Nota qꝺ hoc testiom ecce ego mitto ãgelũ

BT
1100
A45++
1471

meū est malachie utrūq; tamen dicit esse ysaie q2 et si nō verba sens9 eī inuenīt in ysaia ee maīfest9 inuenīt ī hoc versu vox clamātis in deserto Angel9 em̄ qui mittit ante faciē est vox clamātis in deserto pre= parauit aūt viā dicens parate viā dñi facite rectas semitas. potuit em̄ p malachia ysaie nomen diuinitus occurrē nec voluit marcus emēdare ḋa oīes ꝓphe vno spitu locuti sūt quasi vno ore Veraq; solucio satisfaciat cuicūq; intelligēti et satis cōcordi ter ad ꝓpositū veritatis et ad cōfusionem malicie opponētis crimē fl'itatis euāgelio xp̄i qui nō solū verū dixit p euangelistas suos seo ecīā est ipa veritas ut pz Io. xiiij Supdicti inciderūt ī hanc pūsam heresim edocti a quodā religioso hispano eiusdem gentis in flandria qui eis legit aliq; capl'a biblie ut fertur in occulto dampnādo legē euāgelicā cum essent ibi mercatores et taliter impssit errorē pdictū et alios in eis p uenientes in hispaniā multos alios pūterēt in occultis Et isti sūt illi de quibus supdixi in pma heresi p fuerūt abscōdīti q̄si p mē sem p sanādo vulnē circūcisionis et p expectant in breui facere erāsitum ī berberiam cum illo nonso neq; qui eos expectāt secrete in ciuitate hispaleñ. ut facto erāsitu ibi libere efficiantē iudei Qui hoc nouit testimoniū phibuit et scim9 q2 vm̄ ē testiōm ei9.

Tercia heresis
est eor̄ qui negāt cōfessiōz valere ad remissiōez pcōr̄ Sūt em̄ nonnulli xp̄iane religionis mimici qui asserūt p cōfessio nō valz ad remissionē pcōr̄ qō ꝓbare meunt̄ auctibus et rōibus Primo sic deus gratis remittit pcm̄ nō merito hoīs ergo nec p cōfessiōz. si em̄ p cōfessionem remittit pcm̄ merito remittit cōfitentis Secūdo sic apl's ait nō ex opibus iusticie q̄ fecimus nos seo fm̄ suā misericordiā saluos nos fecit ergo nō p cōfessionem Tercio sic fm̄ apl'm nō est volentis neq; currētis seo miserentis est dei. Prima em̄ gr̄a quā de9 in nobis opat̄ est pcōr̄ remissio ergo nō mediante cōfessione seo dei miseracōne remittit̄ culpa. nō ergo ofessio est necessaria ad salutē. Scdo hoc ꝓbare nitunt̄ auctib9 sanctorū. Primo auctre Ambrosij sup lucam dicentis Ideo flenit pet9 q2 culpa suppressit ei nō inuenio quid dixerit inuenio q̄ fleuit lacrimas et9 lego satisfactōz nō inuenio Contra hanc heresim multe clamāt auctates sanctor̄ Ait em̄ aug9. ofitere quecūq; fecisti que ī verbo que in ope que in nocte que in die cōfitere in tpe oportuno et in die salutis recipies celestē ebesan. Secūdo ait Greg. nō vult de9 vlcisci malicia qui cōfiteri delicta psuadet optat dissolui cōfitentes ne cōtumaces punire cogatur cottidie xp̄i euāgeliū clemenē uocat cōfessiōem eyrām ex puro corde desiderat et cūcta q̄ delinquim9 relaxat. Ad pmā racōem quā dicūt heretici q̄ deus gratis ītmittit pcm̄ nō merito hoīs Dicendum q̄ sola dei gr̄a pcm̄ remittit̄ nec cōfessio ē causa efficiens remissiōis pcī seo sola gratuita volūtas dei. Est tn̄ cōfessio causa sine qua nō quia nisi homo peniteat a deo pcm̄ n̄ remitteret Sicut sol domū illūat q2 fenestra apitur non tn̄ aptio fenestre est cā illūacōnis seo causa occasional' causa vo efficiens illūacidis est ipe sol. Ad scdam racōz in q̄ dicitur q̄ nō ex opibus iusticie que fecim9 nos sic intelligendo est q̄ opa nō excludūt gr̄az nec gracia opa. q2 ex gr̄a opa et ipa gr̄a ē causa efficiēs nr̄e salutis Sil'r gr̄a n̄ excludit pn̄am nec pn̄a gracia. quia et pn̄a quedā gr̄a est Eodē mō respondendū est ad tertiā rōem nō est volentis nec currētis q2 q̄zuis cursus. i. opacio ul' bona voluntas sit salutis occasio tamē efficiens cā salutis existit penes gr̄am dei miserētis. deus em̄ ꝓmā gr̄am opat̄ in nobis. i. pcī remissionem nō meritis nr̄is exigētibus seo misericordia sua tn̄. Ad auctez ambrosij qui dicit se lacmas petri legisse n̄ satisfactōez ul' cōfessionē p hoc nō excludit q̄n multa fca sunt que scripta nō sūt. vel dr̄ q̄ nondū facta erat institucō cōfessionis.

Quarta heresis
est eor̄ qui cōcedūt cōfessiōz fiendam seo negāt eam fiendā homi. Dicūt em̄ isti heretici Quid opteet q̄ ista publicacō pcōr̄ fiat mō in noua lege hoī per cōfessionē ex quo ī lege veteri n̄ fiebat

nisi deo p solam cõtricõem quid ergo oꝑz modo addẽ cõfessionẽ Scdo sic Crisostim⁹ sup epl'am ad hebzeos dicit Non dico tibi ꝙ te ꝓdas in publicũ nec apud alios te ac cũses sed obedire te volo ꝓphete dicẽti Reuela uiam tuã añ deũ·ergo cõfitere pcã tua ante vez iudicem cũ ꝗmoia delicta tua ꝓnũcia nõ lingua sed cõsciẽcie tue memoꝛia et tũc demũ spera mĩam te posse cõ sequi·Item ẽcio dicit idem Cris⁹·pcã tua dicito ut deleas illa sed si cõfũdaris alicui dicẽ dicito ea cottidie in aĩa tua·nõ dico tibi ut cõfitearis illa cõseruo tuo ut tibi exꝓbet dicito deo qm̃ curat ea nec ei si ñ dixeris ea nõ ignoꝛat cũ ea faciebas ꝓtesto erat cũ admittẽs ea cognoꝛat¶Ex oĩbus istis ergo illi eliciũt ofessiõz fiẽdaz soli deo Hec rabida hẽsis ml'tũ viget istis tpibꝫ ĩ aliquibꝫ occulte cõfabulãtibꝫ et ĩ ouẽticul' suis¶Ꝓ destructõe hui⁹ erroꝛis intendo conẽ ipm ꝓcedẽ qntupl'r¶Primo auctẽte veteris testamẽti ꝓ quã ostendã ꝙ ofessio que fit hoĩ in noua lege iã fuit declarata ĩ veteri lege qz scribit ꝑ ꝓbioꝝ xxviij·Qui abscondit scelera sua ñ diriget·qui aũt ofessus fuerit et reliquerit ea mĩam cõsequet. Tũc arguo sic ex ipa auctẽte pcã abscondi ñ debẽt ymmo ofiteri ergo abscõdi possũt ergo deo ul' hoĩ nõ deo qz ꝑs·dicit·delicta mea a te nõ sũt abscõdita·et apl'us ad hebzeos iiij·oĩa nuda et apta sũt oculis eius ergo pcm̃ abscondi hoĩ nõ debz ymmo debet cõfiteri homĩ hoc oñdit nobis xps in figura qñ dixit lepꝛosis luce xvij.Ideo oñ dite vos sacerdotibꝫ et sequit ꝙ dum irẽt mũdati sũt¶Scdo arguit conẽ eandẽ hereim ex pte pfectõis legis noue Vnde circa hoc est sciendũ ꝙ de⁹ in omĩ statu tã nature ꝙz legis mosaice ꝙz legis eciaz gr̃e voluit ꝙ sibi homo ꝓ pcis ofiteret sed diuersi mode·Nã in statu naẽ sufficiebat sibi ut homo de pcis solam cõericõem hẽret ut in coꝛde peniteret sed postea ꝓcedens ĩ statu legis qui fuit pfectioꝛ statu naẽ voluit ut nõ solũ hõ de pcis ericõem haberet sed ꝙ eciã ꝓ pcto aliqꝺ holocaustũ offerret sicut vitulũ de armẽto ac eoꝝ de grege Sed postea vltra ꝓcedens in statu gr̃e tanꝙz pfectioꝛi cetis voluit ut nõ solũ coꝛde et sacrificio sed eciã oze ꝓꝓio ofessio fieret de peccatis et valde cõgrue dñs ordinauit ꝙa sic nos sumus in statu perfectioris vite· ita perfecti⁹ a pcis nr̃is expurgari debemus· Status eñ noster·s·gracie statui nature siue legis comparat sicut fructus compat flozi·nã sic fruct⁹ plus habet de pfectõne ꝙz flos·sic stat⁹ gr̃e pl⁹ habet de pfectõne ꝙz status nature uel legis mosaice·quare nullus debet mirari si nos qui sum⁹ ĩ gradu perfectioꝛi ꝙz fuerũt gentiles uel iudei si a nobis plus exigitur ut pfectiores inueniri valeamus· Sicut eñ fructus venit post flozem ordine nature sic cõfessio oris venit post cozdis contricõez·et sic fructus latet ĩ arboꝛe anteꝙz flozeat sic ĩ statu nature ista cõfessio nullatenus apparebat ꝙa soli deo per contericõem fiebat·sed sicut postea per flozem ostẽdit aliquãtulũ fructus sic in statu legis aliquãtulũ oportuit hoĩs pfectõem ꝑ munera apparere ꝙa tũc pcm̃ nõ solum deo sed eciã ꝓꝓ'o erat notũ licet nõ expressum sed cognoscebat ex quo offerebat ꝙ ĩ aliquo deum offenderat·sed per quid ignoꝛabat sed cum fructus ꝑ flozem aduenit tota virtus arboꝛis in eius ꝓuectione se ostendit sic eodem modo in statu gracie qui nũc est tota pfectio hoĩs in hoc debet consistere ꝙ nõ solũ cum deo ꝺueat sic ꝓmi nec ipi ꝑ munera se oñdant sicut secũdi veniẽdo·s·ad cõfessionem sed eciam oportet ꝙ pcm̃ exꝑmat sicut arboꝛ ĩ tota pfectione sua ꝓfert fructũ·et ideo voluit ut oze ꝓꝓio confiteamur de pcis Et quia ipe nõ est pñs visibiliter dimisit nob̃ ministros eccl'ie ut eis confiterem̃ ut sic ordo naẽ dei ꝓuidencia rñderet·Vñ leo papa Multiplex misericoꝛdia dei que ita lapsibꝫ hũanis subuenit ut nõ tm̃modo ꝑ baptismum sed eciã per pm̃am spes vite repareẽ xp̃us eñ hanc ꝓꝓositis eccl'ie tradidit potestatẽ ut vere penitẽtibꝫ pm̃e satisfactõez daret et eosdem salubzi satisfactõe purgatos ad cõmũonem sacramẽtoꝝ per gr̃am recõciliacõis admitteret.¶Tercio arguit conẽ eandem hereim sic quia sic̃ dei filius erat ꝓmo homĩ incognit⁹ sic̃ verbum cogitatũ est ignotũ ita volebat ꝙ hõ recognoscceret ipm esse deum ut ĩ coꝛde suo solum

BT
1100
.A45++
1471

quando pcauerat se recognosceret offen
disse· Et ideo nō reqrebat ab eo ulē vires
sed q sibi ꝓportionabiliē siē ipe erat incog
nit9 ita sibi hō incognite rnderet· Sz qa
mō est nō solū ut verbū cogitatū sed eciā
platū in ᵹneū ex virgine carnem sumpsie
et in mūdo ver9 deus et homo apparuit re
quirit ut homo sibi ñ solū agnoscat clam
destine se deū offendisse sed eciā se deo ozete
nus maīfestet qui p pētis suis se maīfesta
uit carnē de virgie assumēdo· et ideo vult
ut nō solum homo sibi cozde confiteaē sed
eciā ozeten9 suo sacerdoti Vnde Aug9 de
verbis dñi Qui vult videri deus cū sit ho
mo· nō imiteaē illū qui cū de9 esset p illo
fact9 est homo tibi qui dē nō deo esto aliqd
min9 ᵹz es· sed cognosce qđ es· cognosce te
infirmū· cognosce te homiez· cognosce te
peccatorē· appareat in cōfessione tua ma
cula cozdis tui et ptinebis ad gregē xp̄i qz
cōfessio pēto4 muitat medicū ad sanandō
¶ Quarto arguiē conē eandē heresim rōne
assumpta p sil'itudinē in moralibꝫ· Sicut
em videm9 q qñ aliquis bon9 homo offen
diē ab aliquo nō solū ipe dñs offendiē sed
eciā vxoz eius· nec eciā ipe placaē ab offen
sa nisi ab ei9 vxore si tñ sit fidelis ei indul
gencia eciā postuleē Sic deus nūᵹz parcit
alicui qui eū offenderit ñ vxori sue· s· eccle
sie recōciliet se· xp̄us em duas vxores habē
diciē vnā· s· pulcherrimā et dilectā ac sibi
gratā· s· eccl'iam que velut bona dña iniu
riam sibi reputat quitḉd xp̄o iniuriose ē
illatū Et ideo xp̄s nūᵹz placaē nisi vxori
tam nobili et tam dilecte pēto4 recōcilieē
cui9 locū tenet sacerdos quicūᵹz sit dūmō
pētatem habeat absoluēdi Vñ Aug9· in li
bro de pnīa· Qui vult cōfiteri pcā ut in
ueīat gr̄am querat sacdotez q sciat ligare
et soluē iudicet homo seip̄m volūtate dū
potest et mozes cōuertat in meli9 et veīat
ad antistites per quos clauis illa ī eccl'ia
mīstraē a ꝓpositis sacmento4 accipiat sa
tisfactōis sue modū. ¶ Qnto et ultimo ar
guiē conē eandē heresim hic Quia sic deus
offendiē qñ homo ꝓpeccat malū et ᵹsi ᵹn
dam verecūdiam patiē si seruus quē redi
merat ita care apostaret ab ei9 pio domīo
per pcm ita vult ipe de9 q quādo recōci
liaē illi ipe seru9 verecundiā et maximam
cōfusionē paciaē nō aūt pē maiorē pati ᵹz
quādo seruo ꝓpter deū humiliaē et sibi ozete
nus cōfiteē Non em esset magna humiliacō
si dño tm se humiliaret ᵹre de9 voluit q ho
mo confitereē homī· s· suo sacdoti Vñ Be
da Cōueniens est ut nos qui peccādo deo cō
tumaces fuim9 penitēdo supplices sacdoti
bus et mīstris ei9 sim9 et homo q ad gr̄az
consuandā mediatore eguit· iam eam nisi
per mediatorē habē nō possit· Ex p̄dictis
igiē maīfestū est q nō sufficit soli deo cō
fiteri sine sacerdote· nec est vere humilis et
penitens si nō deliberat et reqrit sacdotis
iudiciū Si tñ non poē hre copiā sacdotis
sufficit ofiteri socio ul' ꝓximo studiose tm
inquirendo est sacdos· quia sacdotibꝫ con
cessit pētatem ligādi et soluēdi· et ideo qui
bus ipi dimittūt et de9 dimittit Si vo de
sit sacerdos socio ul' ꝓximo faciēda est cō
fessio Vñ Aug9· Tanta vis cōfessionis est
ut si deest sacdos ofiteaē ꝓximo· Sepe em
cōtingit q penitēs nō pē verecūdari añ sa
cerdotē quē desideranit nec temp9 nec loc9
offert et si ille cui ofitebiē pētatem soluēdi
nō habet fit tñ dign9 venia ex sacerdotis
desiderio qui crimē socio ofitetur Mūdati
em sunt leprosi dū irent se oñdere sacdoti
bus anteᵹz ad eos veiebant· Vñ pz deū ad
cor respicēdum ex necessitate ꝓhibentē ad
sacerdotes puenire· ¶ Nunc restat rndere
ad argumēta hēticoꝝ in pncipio huius ter
cij erroris posita ¶ Ad pmū cū dr· quid oz
q fiat ista publicacō pēto4 ex quo in lege
veteri non fiebat nisi deo Rndeē q tūc of
fendebaē solū de9· modo homo et de9 quia
deus fact9 est homo ideo opteet q reueles
et publices pētm tuū deo p cōtricōez et ho
mini p cōfessionē et dices cū p̄s· Delictum
meū cognitū tibi feci et iustitiā meā ñ
abscondi· s· homī cui abscondere poteram
quia deo notū erat ¶ Ad secundū argumē
tum Crisostimi nō dico ut te ꝓbas ⁊c· di
co q nō est ita intelligendū q liceat alicui
si temp9 habeat sacdoti nō cōfiteri Deo qz
sufficit vbi crimē occultū est soli deo p sa
cerdotē dicē et ideo ñ opteet publicare coz̄
multis qđ occultū est qđ notauit dicēs nō
tibi dico ut te ꝓbas ī publicum Vnde leo

papa Sufficit cõfessio que ꝑmũ deo offerẽ deinde sacerdoti qui ꝑ delictis penitenciũ ꝓcatoꝝ accedit · tũc em plures poterũt ad pnĩam ꝓuocari si ꝑsonis auribꝫ nõ publicẽt cõscientia ofitẽtis · sicut em publica noxia publico egent remedio ita occulta secreta cõfessione et occulta satisfactõe purganẽ · Nec necesse est ut qꝺ sacerdoti semel ofessi huiusmodi iterꝫ cõfiteamr̃ nisi qꝺ absit in idem ꝺũgat nos ꝛoure · ꝙ lingua cordis ñ carnis apud verꝫ iudicem id semp ofiteri debemꝰ Vñ Crisꝰ · Nunc aũt si recordaris pcatoꝝ tuoꝝ et frequenẽ ea in cõspectu dei ꝓnũcies et ꝑ eis deꝑceris sicꝰ ea delebis Si vero obliuiscaris tũc eorũ recordaberis nolens qñ publicabunt̃ et in ofpectu ꝑferenẽ oĩm amicoꝝ et inimicoꝝ sc̃oꝝq; angelorũ Et ꝑ ea que dicta sũt ꝑz solucio etiaꝫ ad terciũ argumentũ et sic sum expedit̃ de quarto error sue heresi

QVinta heresis est eoꝝ qui dicũt qꝫ cõfessio est fienda homĩ · sed dicunt qꝫ solũ est fienda ꝑsbitero sacerdoti Sic erravit mgr Iohes de poliaco qui posuit sequẽtes artic'os vt ꝑz ĩ extrauagan ti Io · xxij · vas electõis videlꝫ qꝫ ofessi fratribꝫ licenciã generalẽ cõfessiones audiẽdi hñtibus eadem pcta q̃ cõfessi fuerãt iterũ ꝑsbitero sacerdoti cõfiteri tenerenẽ ac stante statuto omĩs utriusq; sexus ĩ cõcilio gñali nec deus nec romanꝰ pontifex facẽ possit qꝫ parrochiani nõ tenerenẽ omĩa pcta sua semel in ãno ꝑsbitero sacdoti · ſ · prochiali curato cõfiteri . Item qꝫ nõ possꝫ papa gñalẽ dare pfatꝫ audiẽdi ofessiones · ymmo nec deus qñ cõfessus gñalem hñs licenciã teneretur iterꝫ eodem suo ꝑsbitero sacdoti uduti parrochiali curato cõfiteri · Hij articuli a Io · xxij · ĩ ꝓdicta extrauganti tam falsi q̃z et erronei et a sana doctrina dei auctoritate aplica sũt dampnati et reꝓbati Ipe qꝫ Iohes de poliaco veris rõnibꝫ q̃ opĩoni quã dudũ habuerat contrijs et quibus respondere nõ potuit demõstratis eosdẽ articulos nõ esse veros affirmauit in ofistorio publico · necnõ in pncia ꝓdicti Iohis ꝑpe et cardinaliũ reuocauit Et qꝫ succedẽte epe nõnulle ꝑsone ecclesiastice necnon et alie utriusq; sexꝰ ꝑsone ꝓdictos reuocatos articulos fuerũt amplexantes inficiẽtes fideliũ aĩos ut fratribꝫ ꝓdictis nõ cõfiterenẽ · Et ut ab eoꝝ deuocõe eos reẽberẽt nõ solũ ꝓdictos artic'os sed et alios ecliã sacris canonibꝫ contrios affirmare publice ñ erubuerũt Vñ licet cõfessio frĩbꝫ electis et a dyocesanis admissis fca dubitabilis et incerta sit · vnde tenenẽ oĩo incertũ dimittẽ et sic solũ cõfiteri suis sacerdotibꝫ curã aĩaꝝ habentibus sub pena pcti mortalis Item qꝫ q̃zuis ipi frres admissi auctem hẽant cõfessiones audiẽdi et absoluẽdi tñ ꝑsonus subiect̃ accedendi ad eos sine licẽcia ꝑsbiti sacerdotis nõ hẽ pfatem · Item qꝫ frres petentes ꝓuilegia ꝑ confessionibꝫ audiẽdis et sepulturis hñdis sunt in pcto mortali · Iterꝫ qꝫ romani põtifices cõcedẽtes ꝓdicta ꝓuilegia ul' illa ofirmãtes sũt ĩ sil'i pcto mortali et excõicati · Itẽ qꝫ tl'es frres ofitẽtes ñ sunt pastores sed fures latrões et lupi Iterꝫ qꝫ sacerdos curatꝰ dans licenciã mendicãtibus cõfessiones audiẽdi magis dispẽsat sup ꝓdicto statuto utiusq; sexꝰ q̃z papa fratribꝰ licenciã tribuens iuxta formã decretalis antedc̃e · Omĩa suꝓdicta lamẽtabili querela ꝑ fratres mẽdicantes ad aures Eugenij pape q̃rti puenerẽt · Qui fca diligenti examiacione ꝑ duũos ĩ iure canonico doctores ac sacre pagine ꝑfessores tanq̃z fl'os et erroneos et sacris canonibꝫ contrios auctoritate apl'ica dampnauit et ꝛꝓbauit vt ꝑz in bulla sua q̃ incipit Gregis nobis credite · quã cõfirmauit Nicolaꝰ qñꝰ ut ꝑz ĩ bulla sua q̃ incipit ꝓuisionis nr̃e Quã cõfirmatoriã bullã dirigit vniũsis et singulis · pr̃iarchis · archiepis · epis · electis et abbatibꝫ ubilibet ostitutis · vt quociensc̃ũq; fuerint requisiti sup ꝓdictis a quoq̃z ꝓdictoꝝ ordinũ ꝓdicatoꝝ et mĩoꝝ et alioꝝ mẽdicandũ ꝓuilegiatoꝝ mgro gñali ac ꝓvinciali · mĩstro vicario · vel aliud gerente officiũ ad cõfutandos ac reꝑmendos ac penis tollendos huiusmodi errores ꝓut in decretali sup cathedrã ac in ꝓdicta extrauganti vas electõnis ostineẽ diligenti studio atq; cura ꝓuideãt ac intẽdant et qꝫ ꝑfatas cõstitucões faciãt inuiolabiliẽ ab omnibꝫ obseruari · Et qꝫ si forsan inuenerint aliquos

1100
1471

ꝓcos dāpnatos articulos aut aliqꝺ iꝑoꝛ
ptinacit asserentes ul' tenentes seu ꝓdican
tes conr illos cōiter ul' diuisim tanꝯz conr
hereticos et de catholica fide suspectos pro
cedāt. necnō ipos et eoꝝ quēlibet iuxta tā
eoꝝ excessuū qualitatē per censurā eccles
asticā et alia iuris opoꝛtuna remedia au=
ctoꝛitate ꝓdicta cōpescere studeāt Cum ꝑ
sentē libꝛū scribere in villa vallis oletana
Anno dñi M cccc lviij. Cleric⁹ quidā noīe
Alfonsus debeat in eccl'ia bti Iacobi ꝓdi
cte ville de ꝓdictis repꝛobatis ꝓpositiōibꝫ
tres publice ꝓdicauit Quaꝝ ꝑma fuit qꝺ
quilibet tenebat cōfiteri cure prochiali ad
mim⁹ semel in anno. Scꝺa est qꝺ fideles ob
ligabanr petere licenciā a suo cura prochi
ali ut possint cōfiteri religiosis mendican
tibus et qꝺ ñ debebat dare licenciā nisi hijs
quibꝫ sibi bene visum foꝛet. Tercia fuit qꝺ
oēs illi qui cōfessi fuerāt religiosis ꝓdi=
ctis obligabanr itez cfiteri de eisdem pec
catis suo ꝓꝛio sacꝺoti. s. parrochiali cure
Cum ergo cognoui qꝺ ꝓdict⁹ clericus dixe
rat ꝓdictas ꝓpositiōes ꝑ fidedignas ꝑso=
nas ꝛquisiui dīm petrū epm palētinū qui
tūc in eadē villa pñs erat ut de ꝓdictis re
aperet verā informacōem qui cogmta ve=
ritate vocato ꝓdicto clerico mandauit sibi
ut ꝓdictas ꝓpositiōes in eadē eccl'ia ī qua
illas ꝓdicauerat sequēti dñica publice re
uocaret qꝺ et factū fuit pñtibꝫ pluribꝫ re=
ligiosis ꝓdicatoꝝ et nꝛi ordinis et magna
ꝓpl'i multitudie.

Exta heresis
est eoꝝ qui dicūt qꝺ nō tenet quis
confiteri sacꝺoti si layc⁹ sit ꝑsto
cui possit cōfiteri. Improbat ista insipien
tissia hēsis oēndendo qꝺ reꝛendū sit examē
sacꝺotis cui cōcessit deus ptatem ligādi et
soluendi qꝺ oēndit Aug⁹. in libꝛo de pnīa
dicens Qui vult cōfiteri pcā ut inueniat
gr̄am querat sacerdotē qui sciat solue Itez
ait Aug⁹. Iudicet sepm homo voluntatē
dum pē et moꝛes cōuertat in meli⁹ veniet
ad antistites ꝑ quos illi claues ī eccl'ia mi
nistranr a ꝓpositis sacmentoꝝ accipiat sa
tisfactōis sue modū. Item leo. multiplex
mīa dei que lapsibꝫ hūanis subuenit ut nō
modo ꝑ baptismū seꝺ eciā ꝑ pnīam spes vi
te repiat Sic diume volūtatis ꝑspicijs oꝛ=
dinatis ut indulgenciam dei nisi supplica
cōnibꝫ sacꝺotū nequeāt obtinere. xps em
hanc ꝓpositis eccl'ie tradidit ptatez ut cōꝛ=
fitentibꝫ pnīe satisfactōz darent eosdemqꝫ
salubꝛi satisfactōe purgatos ad cōionem
sacmentoꝝ ꝑ ianuā recōciliacōis admitte
rent. Item leo sufficit cfessio que pmū deo
offert deinde sacꝺoti qui ꝑ pcis delinquē=
ciū ptatoꝛ accedit et eciā plures ad pnīam
poterūt ꝓuocari si ppl'i auribꝫ nō publicet
conscīecia cōfitentis. In necessitate tn pt
homo cōfiteri pcā sua ꝓximo uel socio si
desit sacerdos. Ex ꝓdictis manifestū est qꝺ
nō sufficit cōfiteri deo sine sacerꝺote cū pos
sit haberi nec est vere hūilis et penitens si
nō desiderat et requirit sacꝺotis iudiciū si
eamē nō pt hre copiā sacerꝺotis sufficit cō
fiteri socio ul' ꝓximo ut ꝓdictū est.

Septima heresis
est eoꝝ qui dicūt qꝺ nō est obediē
dū n̄ soli deo. Iste fuit erroꝛ cuius
dam hereti qui dicebat waluis a q̄ wal=
denses hēticā nūcupanr Ille suo spū duct⁹
et nō a deo missus nouā sectā inuent ut si
ne alicui⁹ ꝑlati aucte sine inspiracōe sine
scīa sine lr̄atura ꝓdicare presumēt sine rōe
pbus sine visione ꝓpba sine missiōe apl'i
sine institucōe vidascal⁹ ut notat Alanus
in libꝛo suo conr hereticos. Predictā vo he
resim sequētes ipm meunr ꝓbare et ex ac
tibus apl'oꝝ ubi introducunr petr⁹ et Io
hānes loquentes ad scribas et phariseos in
hūc modū Vos ipi iudicate cui sit obedi
endū deo ꝛcipiēti an vobis ꝓhibētibꝫ Itez
si homo hoī obediret in hijs in quibꝫ obe
diendū n̄ est peccaret qz ī hoc deo obediēs
nō est. Samuel eciā ait ad saul. spēs ario=
landi est nolle obedire. spēm ariolandi vo
cat samuel quodāmō deū negare ꝑ inobe=
dienciā Deo nolle obedire homī nō est ari
olare seꝺ nolle obedire deo. ergo obediēꝺ
est deo nō hoī quia ꝑ hoc qꝺ nō obedimus
homī nō ariolamr seꝺ ꝑ hoc qꝺ negam⁹ obe
dienciā deo. Rndet ad ꝓdicta qꝺ deo et ho
mī obediendū est seꝺ deo magis q̄z homī
homī tamē obediendū est quia ptas super

homĩes a deo data est. Vñ et xp̃s ad pylatum ait. nõ habẽs ĩ me p̃tatem nisi datũ esset tibi desup. ergo si pylatus qui ab imperatore romano p̃tatez terrenã habuerat eam sup xp̃m habebat ml'to magis et ali9 homo sup alios hoĩes Cristus eciã p̃ri putatiuo et mri obediens fuit. erat em̃ subditus illis ut pz luce ij. Petrus eciã et Iohes per hoc qõ dicũt poci9 esse obediendũ deo p̃cipiẽti q̃z homĩbꝫ nõ negaẽ homĩ esse obediendũ sed insinuãt poci9 esse obediendũ deo q̃z homĩbꝫ. hoĩbus tñ in malis obediẽdum nõ est sed in bonis et in hoc qꝫ obediẽ homĩbus in bonis obediẽ deo. Q2 Samuel ait qꝫ spẽs ariolandi ẽ nolle obedire intelligiẽ in illo casu in quo ex p̃cepto ul' inspiracõe diuĩa aliquis aliquid alicui imũgit Sicut samuel ex inspiracõe diuĩa uel ex p̃cepto diuino imũxerat sauli ut expectaret eum In eo ergo qꝫ ñ expectauit inobediẽs deo fuit nõ tm̃ homĩ et hec inobediẽcia species ariolandi fuit. Q2 aũt homĩbꝫ et maxime p̃latis obediendũ sit oñdit paul9 in epl'a ad romãos c. xiij. dicẽs. Qĩs aĩa potestatibꝫ sublimioribꝫ subdita sit non est em̃ p̃tas nisi a deo que aũt sũt a deo ordinata sũt itaqꝫ qui pcõi resistit dei ordinacõni resistit ideo em̃ et tributa p̃statis ministri em̃ dei sũt ĩ hoc ipm̃ seruiẽtes Petr9 eciã in canoĩca p̃ma c. ij. ait Serui subditi esse in omĩ timore dñis nõ tm̃ bonis et modestis sz eciã discolis Angeli eciã sibimuicem obediũt mĩores videlz maioribus ut testaẽ Dyonisi9 de celesti ierarchia Bruta eciã aĩalia sibimuicẽ obediũt qõ eciam in mĩmis aĩalibꝫ. i. in apibꝫ maĩfestũ est potestates ergo et secl'ares et ecl'iastice a deo sunt ordĩate ut inferiores regãt ut et graciam cõsequanẽ subditi si bene agãt ul' si aliud openẽ penã sustineãt. patz ergo subditos debere suis p̃latis obedire siue boni sint siue mali In bonis tñ sit obediẽcia nõ in malis quia obediẽcia honesta est aĩ deliberantis iuste iussionis effect9 q2 in hijs debem9 obedire prelatis qui iuste deliberãt et iuste imperãt. Sunt aũt quedã sine q̃bꝫ nõ est salus ut adimplecões p̃ceptorũ moraliũ in quibꝫ tenemũ oĩno obedire p̃latis Sunt quedã cũ quibꝫ nõ est salus ut mor ealia pcã in quibꝫ agendis milli obedire tenem̃ Sũt aũt q̃daz media cũ quibꝫ ẽ sal9 ut carnes cõmedere ul' ñ cõmedere et filia laico aũt p̃dicare si periculosũ nõ est p̃dicare aũt piculosũ qz nõ intelligit qõ dicit nec scripturas intelligit quas exponẽ presumit si p̃lat9 iniũgat ei ut taceat tacere teneẽ et si nõ tacet mortaliẽ peccat Vnde si sub pena excõicacõis ei p̃hibet p̃dicare Ille vo p̃dicet excõicacõis sñie subiacet. Vñ isti waldenses qui contra p̃ceptũ dñi pape ymmo conẽ totã ecl'iam p̃dicant quibus iniũctum est a dño papa ut nõ predicent sñie excõicacõis sbiacẽt. In osilio eciã late ranẽsi ĩ eos sñia excõicacõis lata est. Vñ eis cõicandũ nõ est cũ sñia aplica ab ecclesia p̃scisi sint Ideo aũt excõicati fuerũt qa officiũ qõ ad eos nõ pertinet usurpabant cõtra fidez quedã p̃dicabãt ecl'ie verbis aut factis derogabãt et os in celũ ponebãt cũ curie romane detrahebãt qz instar sacrilegij est de facto sũmi p̃tificis disputare Quibus em̃ magis credendũ est an ydeotis an ecl'ie sapiẽtibꝫ vniũsis Si ergo in hijs que nõ piculosa sed indifferencia sũt ut non abstinere a carne ul' vino in casu obedim9 maioribꝫ et p̃latis nr̃is. multomagis p̃dicti heretici tenenẽ ecl'ie romane obedire ĩ hijs q̃z piculosũ est facere cũ sñia p̃lati ac testãte Gregorio siue sit iusta siue iniusta nõ solũ timẽda est sed et tenenda

Octaua heresis ẽ p̃dictoz waldensium qui dicũt qꝫ dato qꝫ obediendũ sit homĩ. homĩ tñ nõ existenti ĩ pcõ et qꝫ solũ boni sacẽdotes habent p̃tatem ligandi et soluendi Hic eciã fuit error Iohis heuelis anglici qui inẽ innumerabiles errores quos posuit iste fuit vn9 qꝫ nullus est dñs ciuilis. null9 est prelatus. null9 est epus dũ est ĩ pcõ mortali Insecut9 est hũc vna alia vulpecula idem asserens. s. Iohes hus de bohemia. et vippera eciã Iero9 de praga qui ĩ cõcilio Cõstãciensi in p̃ncia martini pape q̃ti fuerunt dampnati tanq̃z hẽtici Anno dñi M cccc. et xvj. Isti ergo heretici dicũt obediendũ esse bonis p̃latis et eis q̃ sũt apl'oz vicarij

1100
A45++
1471

in vita et officio Eos añt qui apl'oz vitã nõ hñt nec officiũ eoz retinent mercenna rios dicunt nõ pastores·qõ ꝓbare nituñ quia dicit Aug⁹·in libro de baptismo pec catoz remissionẽ p seipm facit de⁹ ul' per columbe mẽbra Dicit eciã Aug⁹·pcta dimitti ul' teneri a scis Idem sup exodo ubi de lamina aurea legit Erat em lamina aurea semp in fronte sacdotis·hoc inquit significat fiduciã bone vite q̃z qui vere per fecteq̃z nõ significacõe sed veritate sacdos habet solus pot pcta auferre Item Greg⁹· Isti soli hñt in hac carne potti et ligandi et soluendi pẽatem sicut scti apli qui eoz exempla siml' cũ doctrina tenẽt Item ex dictis origenis hec soli petro pẽas cõcessa est et imitatoribꝰ petri Naz quicũq̃ petri vestigia imitanẽ hñt digne et recte ligandi et soluẽdi pẽatem Item malachia eciaz legit maledicã benedcoibꝰ vñis·et alibi ve illis qui vinificãt aãas q̃ nõ viuũt et mortificant aãas que nõ moriunt Si em male dicit dñs bñdictõibꝰ eoz et si aãe q̃s beatificant nõ viuũt ergo quõ p eos gr̃a bñdictois trãsfundit. Ad hec oĩa dicũt veri catholici q̃ omes sacdotes hñt pẽatem ligandi atq̃ soluẽdi sed illos solos digne ac recte hac pẽate uti qui ꝓpti sũt vita et doctrina apl'ica et ad hoc referunt prdce autoritates que dicũt inustos sacdotes nec ligare nec solue·i·nec digne nec recte fit p illos qui sci nõ sũt retẽtio ul' remissio peccatoz·dat em de⁹ bñdictões digne poscenti eciã p indignũ mistz·Qõ aũt legit in malachia sic intelligi pt maledicã benedictõibꝰ vñis·i·hjs q̃ benedcoibꝰ vñis possideris quia faciã vobis ea cedere in maledictionẽ nõ in bñdictõz quia et si benedicũt sãctis hoc nõ faciũt vere corde et ideo eoz bñdictio eis vertit in maledictõez·Vel sic maledicã bñdictõibꝰ vñis·i·qõ a vob benedicit a me erit maledcm qz bñdicũt impii qui agẽtibꝰ adulanteq̃z peccãtibꝰ dũmodo diuites sint. ¶ Predictis hereticis obuiat scus clemens dicens Sacdotes et omes ministri eccl'ie omis plebs epos suos diligere debent et eoz̃ pceptis obedire eciam si ipi aliter qõ absit agãt nisi in fide errauerint Item obuiat eis Eusebius ꝓpa dicẽs Ques que suo pastori cõmissi sũt nec reprehendere nisi a fide exorbitauerit nec ullaten⁹ accusare pñt qz facta pastoris oris gladio ferienda nõ sũt Item obuiat eis bẽs Bernar⁹ qui loquẽs de reuerẽcia erga plãtos sic inquit Non sufficit exteri⁹ obtpare plãtis ñ interi⁹ aliud sublimit senciam⁹ d eis Et si em a deo indigna alicui⁹ plãti vita compitur ut nichil oĩno excusacõis nichil dissimul'acõis admittat ꝓt eũ tm a quo omis pẽas est excelsũ eum reputare debem⁹ non ꝓpriis psone meritis sed ordinacõi diuine et dignitati deferẽtes·Ideo dissil'em⁹ interim de magnis eccl'iaz plãtis·sic em faciendũ est et sic placet illis ut euadãt hũana iudicia ut tandẽ meidãt in iudiciũ qõ in eis qui plãnt fiet sapie vj·Iudiciũ durissimũ fiet hjs qui presũt· Item auctibꝰ scoz ꝓbat q̃ oms sacdotes hñt ligandi et soluẽdi pẽatem et ꝑmo Iero⁹ hoc testat su per illũ locũ euãgelij vbi dñs ait petro·tibi dabo claues regni celoz̃ ꝛc· hñt inquit pẽatem iudicandi et alij apli habet et oĩs eccl'ia in epis et in plbiteris Sed scs petr⁹ eam spãliter accepit ut oms intelligãt qui cũq̃ ab vnitate fidei et a societate eccl'ie se sepauerint nec a pcis solui nec celũ posse ingredi·Item secũdo q̃ sacerdos eciam si malus sit gr̃am em trãsfundat p sue dignitatis officio Aug⁹ oñdit dicẽs dictũ est a dño in mũis ad moysen et aaron sacdotes vos pomte nomẽ super filios isrl' ego dñs bñdicam eis ut gr̃e tradicio p mĩsteriis ordinate trãsfundat hoĩbꝰ nec volũtas sacdotis obesse ul' ꝓdesse possit sed meritũ benedictõez poscentis·Item ẽcio Aug⁹ in libro de corpe xp̃i obuiat ꝓdictis hereticis q̃ dicũt sacmentũ altaris solũ cõfici a bono sacdote dicẽs Intra catholicã eccia ĩ mĩstterio corporis et sanguis dñi nichil a bono maiꝰ nichil a malo minꝰ pficit sacdote qz nõ in merito cõsecrãtis sed in verbo efficit creatoris et in virtute spũsã Quãta aũt sit dignitas sacdotis et ordĩs huic aduertim⁹ Dicit em Aug⁹ in libro q̃stionũ veteris et noui testamẽti dictũ est de nequissimo caypha inẽ cetera hoc aũt a seipo nõ dixit sed cũ esset põtifex ãni illi⁹ ꝓphanit per hoc oñdit spm̃ gr̃az nõ personã sequi

digni ul' indigni sed ordine tradicõnis ue qzuis aliquis boni meriti sit nõ tñ possit bñdicere nisi fuerit ordinat9 ut officiũ ministeriũ exhibebat dei aũt est effectũ tribu ere benedictõis.

QOna hereb ẽ eorũdez qp nõ officiũ et ordo sed meritũ bone vite habz pñatem ligandi soluẽdi cõsecrãdi et bñdicẽdi. Est ergo eor9 oclusio qp magis opaẽ meritũ ad ꝺsecrandũ ul' bñdicend' ul' ad ligandũ ul' ad soluendũ qz ordo ul' of ficiũ Vñ ipi qzuis ordinati non sint qz se iustos esse fingũt et merita apl'or9 habẽ p= sumũt bñdicere modo sacꝺotali. dicũt eciã se posse cõsecrare ligare et soluẽ qz meritũ dat pñatem nõ officiũ Et ideo qz se dicunt apl'or9 vicarios p merita dicũt se habẽ eo rum officia in quo maxime conẽ eccl'iam nauigãt et se hẽticos esse demõstrant Istũ aũt errorẽ volũt mũre aucte Heicij qui ait sacꝺotes nõ ꝓpria aucte bñdicũt. sed quia xp̃i figurã gerunt et ꝓpẽ eum q̃ in ip̃is est bñdictiois pleitudinẽ tribuũt nec solũ is qui sacerdociũ sortit9 est. sed qui cũqz xp̃m m seip̃o habet et eius figurã gerit p cõuer sacõem bonã sic moyses ydone9 est ut bñ dictionẽ prestet. Ecce hic habes qp nõ solũ sacerdos sed oñis cũ quo xp̃us inhabitat benedictionẽ prestet. Solucio p̃fectorũ est scom Alanũ in libro suo de hẽticis qp sacer dotes in quib9 xp̃us habitat pleitudinem benedictionis tribuere dicunẽ. Predictis ergo respõdentes dicim9 qp alia est benedi= ctio que cõgruit solis sacꝺotibus Alia que ab omĩbus bonis cõiter exigeẽ Deniqz illi sacꝺotes in quib9 xp̃s inhabitat bñdictio nis pleitudiem tribuere dicunẽ nõ quia il li soli ꝯ illi soli licite et digne io agãt nec subditos mala vita sacerdotis ledit si bo na facũt que ille dicit. Vnde Greg. papa Multi dum plus vitam sacerdotũ qz sua diſcutiũt in erroris foueã dilabunẽ minus ꝺsiderantes qp nõ eos vita sacerdotũ leder si humiliter bonis sacꝺotum ãmonicõib9 aurem accomodarent

QDecia hereb est eorũdem qp ñ est va indulgẽcia ep̃i ul' relaxacõ i ꝺse= cracõe eccl'ie ul' alias indulgẽcias cõcẽꝺo qp sic nituntẽ p̃bare Iste teneẽ ad satisfactõz triũ ãnor9 vn9 ep̃s i vni9 eccie dedicacõe relaxat terciã ptẽ Eadem racõe ali9 ẽci9 et reliqu9 terciã ptẽ qz tantã pña tem relaxandi hñt scꝺs et ẽci9 q̃ntũ p̃m9 qꝺ si ita ẽ p tribꝺ obul' relaxabiẽ pena tri cẽnis Preẽea indiscreta videẽ ista ꝛlaxacõ nec equa satisfactõnis cõpensacõ si p vno obulo l' nũmo relaxaẽ vni9 ãm satisfactõ Solucõ ad p̃missa qp ep̃s relaxat i absolu cõibꝺ penã p̃gatoriã ñ tpalẽ Ad argumta ꝺr qp ille cui imũgiẽ satisfactõ aut hẽ cari tatẽ aut ñ. si caritatẽ ñ hẽ nichil ei ab ep̃o ꝛlaxaẽ Si vo i caritate ẽ hoc dictat ei cari tas ut pniam sibi imũctã pficiat nec pal pet seip̃m corpalem declinãs penã qñ agat pniaz sibi imũctã si pẽ qz ipa caritas red= dit ip̃m patiũ ut nõ solũ illã veriũ eciã ut maiorẽ cõpleret si ei imũcta fuisset. tal' si illuꝺ adimpleret p quo fca est relaxacõ ab ep̃o nõ relaxãde pene intencõe. sed carita= tis feruore et decedit ante pactã pniam re mitteẽ ei tñ de pena p̃gatoria q̃ntũ i hoc p̃nti seculo relaxauit ep̃us Dicim9 eciã qp licet cõmutari penã corpalẽ i penã pecuña riam que in pleriſqz longa grauior est cor porali. nec isti q̃ ex caritate accedit fit cõ= mutacio pene q̃ntũ ad ip̃m qz nõ hac intẽ cione facit illuꝺ p qua fit relaxacio ut re laxetur ab imũcta pnia. sed solo intuitu caritatis nec vult ut relaxeẽ sed ꝓpositum habet pficiendi pniam si concesserit ei vi= tam. quia ergo habet ꝓpositum pficiendi penitenciã et in ipa nõ remanet qñ perfi ciat si ante pactam pniam decedat. Et ip̃e ep̃us hac intencõe relaxat ut in purgato= rio aliquid de pnia relaxetur isti. si morte preuent9 fuerit tantũ de pena purgatorij relaxabiẽ q̃ntũ in hoc seculo de pena tpa= li relaxatum esse videbaẽ.

QNoecia heresis est qp oñones uel suffragia p mortuis ab exñtib9 in mortali factis ñ p̃ficiũt mor tuis qꝺ sic p̃bare meunẽ. Quomõ em̃ poẽ

BF
1100
M45++
1471

ꝓesse alij cū nō pt̄ ꝓesse sibi Oro que fit
in orantis pniciē quō in alterius salutē erit
Item sic Cum is q̄ displicet ad impetendū
mittit animus irati iudicis ad deteriora p
uocat. Itē q̄ indeuote orat iudiciū sibi po-
stulat Sed q̄ sibi i oratione postulat iudiciū
quō alij in oratione postulat remediū. Item
oro eius fit i pcto quō ergo fit ꝓ salute ali
quor. Item qui meret offensā apud deū q̄
orat quō ꝓ alio orat pctori em̄ dixit deus
Quare tu enarras iusticias meas et assu-
mis testamentū meū p os tuū. s. pollutū
Racōibꝰ idem ꝓbare conant̄ sic Sacerdos
in mortali existens dū celebrat diuina orat
oro illa que actio est mala ē ac meret sibi
penam etiam ergo eadē non meret alij pe
ne relaxacōez nulla em̄ actōe pt̄ quis mere
ri bonū et malū. Ierez dicit auctas q̄ illi⁹
sacerdotis missa audienda nō est de q̄ indu-
bitant̄ cōstat q̄ habeat scientiā Alia ecia
damat auctas q̄ ille qui i mortali pcto ē
nec in eccl'ia orare nec psalmos debet dicē
Solucio oim̄ ꝓictorū et detimiacio ꝑm ala
nū vbisup̄ est q̄ oro q̄ fit ab eccl'ia a quo-
cūq; ꝓferat̄ prodest et mortuis et viuis et
sic ad ꝓicta facilis pt̄ dari rnsio. Verum
est q̄ si is qui ad impetrandū mittit deo p
pctm mortale displicet ex ipo q̄ orare pre
sumit deterior fit diuina celebrādo maxime
si in notorio crimie fuerit q̄ i eo peccat qđ
ꝑsumit q̄ alijs occasio scādali fit. sz tamē
qđ orat i ꝑsona eccl'ie dicēs oremꝰ ipm si-
gnificatiū ororis siue ipa signficacō ꝓdest
alijs nō ex virtute ipi⁹ orantis sed ex vir-
tute eccl'ie ad hoc orōem instituētis ut pro
sit viuis ul' mortuis Peccat ergo q̄ in pec
cato mortali existēs presumit celebrare ꝓ-
dest tn̄ oracō q̄tū ad sui sigficacōem non
q̄tū ad actionē orantis Sciendū tn̄ q̄ du
plex est deuocio Est deuocō nat̄e et deuocō
gr̄e Deuocō nat̄e est qn̄ quis ex natali pie
tate orat et ex quadam humilitate q̄zuis sit
in pcto. peccat em̄ sub deo q̄ uolet se esse in
pcto talis si orat ex eo q̄ orat n̄ peccat q̄
nō indeuote orat q̄tū ad deuocōez nature
huiōi oracō ipi oranti nō obest et illi pro
quo orat q̄tū ad virtutē orōis ꝓdest De-
uocio gr̄e est qn̄ aliq̄s ex caritate orat sen-
sus ergo est q̄ qui indeuote orat. i. sine de
uocōne nat̄e uel gr̄e iudiciū sibi postulat
id ē peccat. Ille aut̄ qui pcto notorio labo
rat et ꝑbet alijs scandalū oracō fit ei i pec
catū nō alijs ꝓ quibꝰ orat Actio mq̄z ora-
tis nō est virtꝰ orōnis. sic ergo meret offen
sam apud deū actōne ꝑua. apud deum tn̄
porat virtꝰ orōnis ꝓ alio. Cum aut̄ dicit
pctori dixit deꝰ ꝛc̄. pctor dicit ille qui glo-
riat̄ cū malefecerit qui laborat in publico
crimie vel qui cōuictꝰ ul' cōfessꝰ est i iure
talis em̄ nō peccat sub deo sed in deū. talis
si in publico in eccl'ia orat ul' predicat vel
psalmos cantat et ut dām ē si ille cuiꝰ cri-
men notorium est diuina celebrat q̄ntū in se
est peccat virtꝰ tn̄ orōis alios adiuuat Si
vero hereticus ab eccl'ia diuisꝰ ꝓ alijs orat
iam nō orat i ꝑsona eccl'ia et ideo nec ipi
nec alij ꝓdest oracō. ¶ Ex ꝓictis pz q̄ pec
catoris obstinacō qua orat mala est nec ei
nec alij ꝓdest Sed ipa sigmificacō orōis q̄
ad hoc instituta est in eccl'ia dei ut alijs ꝓ
sit et sic alijs ꝓdest ut nō est mala ꝛ bona
Quod aut̄ dicit q̄ illi⁹ sacerdotis missa n̄
est audiēda de quo indubitant̄ constat q̄
habeat scientiā intelligendū est de sacerdo
te qui cōuictꝰ ul' cōfessꝰ est i iure. cuiꝰ mis
sa nō est audienda nō eo q̄ mala sit ꝛ hoc
faciendū est in verecundiam ul' cōfusiōem
sacerdotis ut sacerdos pctm suū recognoscat
et peniteat. Q̄ aut̄ orōnes ab eccl'ia consti
tute ꝑsint cū in eccl'ia ꝓferunt̄ siue a bono
siue a malo rōnibꝰ ꝓbat̄ sic Si merita mi
nistrorū nō auget̄ ul' minuit vim sacmen
torū videt̄ q̄ nec vim orōnis sed hoc pz q̄a
vis baptismi n̄ auget̄ ul' minuit̄ a quocūq;
det̄ ul' vis eukaristie uel alterius sacmēti
a sil'i nec vires oronū eccl'iasticarū habet
in se q̄ndam virtutē sacmentalem. puta si
merita mīstrorū augeret vim orōnū ul' m
meret vnitas eccie n̄ staret ymmo scisma
fieret. q̄ quidā sequerent̄ sacerdotē quē cre
derent meliorē et fugerēt deteriorem et sic
quidā sequerent̄ vnū quidam alijs. Paul⁹
cont̄ illos qui gl'abant̄ de baptismis dicit
vnū esse baptismū vnū esse q̄ baptisat A si
mili em̄ nō debem⁹ gl'ari de orōnibꝰ aliq̄ꝝ
tanta ē em̄ vis orōnis ꝓlata ab vno q̄nta
ab alio q̄tū ad ipi⁹ orōis sigmificacōz nō
q̄tū ad ipi⁹ orantis deuocōez Vna est em̄

vis orõis seo nõ vna deuocõ orãtis Deuocio eñ pẽ esse efficacior q̃nto maior seo oro q̃ntũ in se ẽ nõ erit fructuosior. vbis autẽ messe virtutẽ varie clamãt scripture et diuine et hũane Nõne vis est in bijs vbis Baptiso te in noĩe p̃ris et filij et spũssãcti amen. et ĩ bijs. hoc ẽ eñ corpꝰ meũ Et hic est eñ calix ꝛc. Quare ergo ĩ ecclesiasticis orõmbꝰ nõ merit vis si p̃ferantẽ in p̃sona ecc̃ie nõ q̃ntũ ad p̃ferentem seo q̃ntum ad instituentem.

Vodecima hereb ẽ eoꝝ qui negãt purgatoriũ esse dandũ Vnde dicunt q̃ ꝑter auariciã eccl'ia poĩt esse purgatoriũ post hãc vitã ut. s. ꝓ aiabus denẽ elemosine et oblacões et fiant obsequia et talia ¶ Conẽ hũc errorẽ ꝓcedetur tripl'r ꝓmo auc̃te doctoꝝ. secõ rõmbꝰ inq̃sitorũ. tercio auc̃tibꝰ sacre scripte. hoc mõ ꝓcedit franciscꝰ de maronis di. xx. q̃sta. q. x. vbi mouet q̃stiõem vꝝ post hãc vitam sit necessariũ ponẽ purgatoriũ. Primo ergo auc̃te arguit Iero. q̃ in canone hec exp̃sse dicit et Augꝰ. Grecꝰ. eciã ĩ epl'a ad bonifaciũ et in multis alijs locis Rñdent hereticι et dicũt q̃ isti doctores fuerunt exꝑte eccl'ie et ideo assenciẽtes eiꝰ auaricie cõformauerũt se cũ ea Ideo secõ aliq̃ inquisitores arguũt sic conẽ eos. ꝓmo sic. Moriatur vnꝰ homo oĩno iustus et innocẽs. moriat eciã aliꝰ qui fuit semꝑ pcõr penituit tamẽ in fine quõ erit q̃ ambo siml' vadãt ad paradisum nũquid innocẽs debet statim euolare et ille qui semꝑ pcõr ante et tunc penituit seo ꝑ pcis nullã penã sustinuit debet post hãc vitã puniri Rñdent hẽtici q̃ nõ seo ambo debẽt ire ad paradisũ seo ille qui ꝑ pcis penã nõ sustinuit diminuetur de gl'a ¶ Secõ arguũt inq̃sitores sic Quia si purgatoriũ nõ est frustra timemꝰ pcã et abstinemꝰ q̃ possemꝰ penitere in fine et sic euolare Rñdent hẽtici q̃ nõ frustra timemꝰ et abstinemꝰ q̃ ut dicm est mmꝰ de gl'a habet. Tercio arguũt inquisitores sic nullũ malũ impunitũ seo si p̃gatoriũ nõ esset nõ puũrent oĩa pcã eoꝝ qui saluantẽ cum hic nõ puũantur qui in fine penitẽt. Quarto q̃ deꝰ aliq̃s malos punit in vita ista aliquos nõ. Dicit franciscꝰ q̃ ille racões nõ cõuincũt seo sũt contr̃ nos sic contr̃ illos Ideo arguit alit contr̃ p̃dictos hẽticos sic Aliquis nõ vult baptisari baptismo flamis usq̃ ad mortẽ. et sic si abstineat usq̃ ad finẽ eque euolabit sic alij qui semꝑ bene agũt Rñdent q̃ tanta virtꝰ est ĩ sacmento p̃tie ad delendũ pcã sic est in sacmẽto baptismi Ex hoc arguit contr̃ eos sic. ꝓmo quia si hoc esset vꝝ aliq̃s puniret de venali pcõ etnaliter. ex multitudĩe eñ pcorꝝ venialiũ si non puniẽ in purgatorio sibi subducit aliquis gradus glorie quo ꝓuat ꝓpt̃ peccata venialia et sic carencia illius gradus gl'e q̃ sibi al's deberet cũ sit ꝑpetua erit pena illiꝰ pcis venialibus corrñdens ¶ Secũdo arguit sic suppono q̃ maior pena et maius malũ est ꝓuacõ visionis diuine q̃z pena sensus seo tm̃ est in malo carẽcia visionis q̃ntũ est in bono visio diuina Tunc arguo sic. Q̃cunq̃ mala sic cõparantur q̃ vnũ ꝑm naturam excedit quiquid q̃cũq̃ gñ malι excedẽtis excedit totũ aliud malũ q̃z carẽcia visionis diuine ꝑm naturã excedit in malo penã sensꝰ ergo quicũq̃ gradꝰ ꝓuacõis visionis diuine excedit totã penã sensus inferni. sic ergo pz q̃ negato purgatorio aliquis puũret ꝑpetuo de venialibꝰ in paradiso Rñdent hẽtici q̃ iste rõnes sũt plbice et subtiles et apl'us dicit Nemo vos seducat p manẽ plbiam Ideo isti heretici petũt auc̃tes sacri canonis. dicũt eñ q̃ ĩ sacra scriptura nõ inueniẽ q̃ post hanc vitã sit necessariũ ponẽ purgatoriũ Ideo adduco cõtra eos auc̃tes sacre scripte. Prima auc̃tas est ij. Macha. xij. vbi dicit q̃ iudas cõsiderabat q̃ hij qui cũ pietate dormicõez acceperãt optiam haberẽt repositam gr̃am et obtulit ꝓ eis xij. milia dragmas argenti Ista aũt oblacõ nõ potuit esse ꝓ bijs qui sunt in inferno q̃ ibi nulla est redemptio nec ꝓ bijs qui sũt in paradiso q̃ redempcõe nõ indigent. nec de eis pt̃ dici illud quod sequit. sancta ergo et salubris est cogitacõ ꝓ defũctis exorare ut a pcis soluantẽ quia ibi pcã nõ hñt ergo fuit illa oblacio pro bijs qui sũt ĩ p̃gatorio. Ad illud argumẽ cum dicũt hẽtici q̃ liber Macha. nõ est de canone. ¶ Contra accipio ergo verbum xp̃i

1100
1471

Matḃ xviij·Irat⁹ dñs tradidit seruū tor
toribꝫ quousqꝫ redderet vniuersum debitum
hoc aūt nō pōt intelligi in hac uita nec in
inferno qz illi semp sūt ī debito ergo habz
intelligi de hijs qui sunt in purgatorio ¶
Secūda auctoritas euāgelij est Matḃ .v¶
Esto ⁹sencies aduersario tuo ⁊c· Et sequitur
Amen dico tibi nō exies inde donec ꝛdas
nouissimū q̄rantē·Istud exire ñ intelligi
tur de paradiso nec ꝺ inferno ergo de p̄gato
rio Sz cont istud donec q̄ñqꝫ accipitur cū
exclusione act⁹ sequētis sic Gen·viij·dicit
Coruus quē emisit noe nō reūrebat donec
siccarent aque sup ꝛram et tñ nūqꝫ postea
est reuersus Et similit ꝺ dña et sponso suo
Ioseph Matḃ·ij·dr̄ q⁹ nō cognouit eā do=
nec pepit filiū suū p̄mogenitū nec ex hoc
sequit q⁹ fuerit cognita postea ¶Sil'r ergo
in p̄dicta auctte intelligendū est donec red
das ⁊c. Sed nō facit do vim de li donec pro
pñti arguo sic qz m p̄dicta auctte saltim ē
reddicio debiti sed illi de inferno nūqꝫ red
dūt debitū ergo liez ñ posset argui p li do
nec tñ pt argui p reddicōz debiti Sz ne hoc
calumniet adducā adhuc septē auctes q̄z
p̄ma est Matḃ·xij·Qui cūqꝫ peccauerit in
filiū remittet ei·qui aūt peccauerit ī spm̄
sanctū nō remittet ei nec in hoc seculo nec
in futuro hic supponit q⁹ remissio fiat ī fu
turo seculo nō in inferno qz ibi nulla ē re=
dempcō·nō in paradiso qz ibi nullus intrat
cum pcto ergo hoc erit in purgatorio al's
nō esset verū verbū xp̄i ¶Secūda auctas est
luce xij·Seru⁹ qui cognouit uolūtatē dñi
sui et nō fecerit eā plagis vapulabit mul=
tis et ali⁹ paucis qui nec cognouit nec fe=
cit eam sed in inferno nō est muleum nec
paucū sed infinitū ergo hoc habet intelligi
de p̄gatorio ¶Tercia auctas est apl'i p̄ma
cor̄·ꝛcio·Si cui⁹ opus arserit detrimentū
patiet ipe autē saluus erit si tñ q̄si p ignē
Certū est q⁹ nō loquit de igne hui⁹ mūdi
nec de igne inferni qz ñ saluat ergo loquit
de igne purgatorij·¶Quarta auctas est
apl'i p̄ma cor̄·xv·qui vult p̄bare resurre
ctionē dicēs·si mortui ñ resurgūt ut quid
baptisant p mortuis suppoit aūt q⁹ aliq⁹
baptisat p mortuis aliq⁹ ergo actus bon⁹
p mortuis exhibet ul' baptism⁹ lacrimaz

vel aliquid tale·nullus aūt debet exhibere
aliq̄d tale p̄ mortuis de paradiso nec de infer
no ergo talis act⁹ debet exhiberi pro mor=
tuis in p̄gatorio. ¶Quinta auctas scribit
actuū ij·hūc de⁹ suscitauit a mortuis die
tercia solutis doloribꝫ inferni Certū ē aūt
q⁹ xp̄s nō soluit dolores inferni inferioris
nec limbi q̄ dicit sinus abrahe q̄a ibi erat
magna consolacō sic ꝺr̄ luce xvj·de lazaro
exīte in limbo et de diuite exīte ī inferno
hic ⁹solat⁹ tu ꝺo cruciaris ergo hoc intelli=
git de doloribꝫ p̄gatorij. ¶Sexta auctas
scribit apoc·xv·vidi ī dextera sedētis sup
thronū libz ⁊c·et nemo inuent⁹ est dign⁹
aperire libz nec in celo·nec ī ꝛra nec subt⁹
terrā Ex hoc habet q⁹ aliq̄ credebant digni
in celo et ī ꝛra et subt⁹ terrā sed nō ī infer
no qz ibi nulla dignitas·ibi null⁹ est dig=
nus·ergo ī aliq̄ mānsione subt⁹ terrā que
nō est infern⁹ et hec vocat purgatorium
¶Septima auctas habet ibidē·Omnes can
tabant in celo et in ꝛra et subtus terrā hoc
nō pt intelligi de exīntibꝫ in inferno qz illi
nō cantāt nec laudāt deū sed sūt in sempi
terna blasphemia ¶Ex istis auctibꝫ habet
veritas determinata ab ecclia catholica qꝺ est
dare p̄gatoriū et pz fl'm esse eccl'iam illud
instituisse ꝓpt̄ auariciā·Quicūqꝫ ergo pti
nacit affirmauerit tenuerit ul' dogmatisa
uerit q⁹ post hanc vitā nō est dare purga
torium hēticus est dicendus qz militat cont
sacrā scripturā et cont determinacōz ecclesie
Et si queras ex quo ē dandū p̄gatoriū in q̄
loco est situatū Rñdent doctores in iij⁹·q⁹
de lege cōi locus purgatorij est sub ꝛra et
est tercia mansio inferni q̄a infima vocat
infern⁹ inferior ubi sūt dampnati ī culpa
actuali qui patiunt penā sens⁹ et dampni
Secūda vocat limbꝫ qui est locus puulorꝫ
nō baptizatorꝫ et isti sūt in culpa originali
qui patiunt penā dampni tm̄ que est carē
cia visiois diuine·Tercia vocat purgato=
riū qui est loc⁹ electorꝫ nō p̄fectorꝫ qui sūt
in gr̄a et in pena·Quarta vocat sin⁹ abra
he ul' limbꝫ patrꝫ in quo erāt sci p̄res ante
aduentū xp̄i in gr̄a et cōsolacōe· Sic ergo
de cōi lege loc⁹ p̄gatorij ē sub terra·De le=
ge tamen spāli siue ex p̄uilegio sepe anime
purgant in locis alijs sup terrā sic narrat

Greg· in libro dyalogor de quodã epo qui apparuit ī quodã balneo et ibi pstabat ob sequiñ et hoc erat sibi pgatoriñ· et de aĩa cuiusdã que in glacie purgabaꝫ qđ potuit esse ex aliq̃ spãli causa· s· ul' p ofirmãda fi de nr̃a de alia vita vl' ut aĩe illi⁹ subueni reꝫ a fidelib⁹ quib⁹ appareꝫ vel ꝓpter aliqđ reudandñ vl' ꝓpter aliquã viuenciñ edifi cacõem· De dispensacõe ergo dei est q̃ aĩe purganꝫ in illis locis quib⁹ peccauerñt De acerbitate ignis purgatorij et quõ punit aĩas et an p demones ul' sepe doctores la tissime loquunꝫ in q̃rto ideo ꝑterio·

Erciadecia
hereſis est eor̃ qui negant aliam vitã et immortalitatẽ aĩe et rsur rectõez Negata em̃ aĩe immortalitate cõ= seq̃nter negãt aliã vitã foze et resurrectõz huiõi opionis fuerꝫ quidã pbi vocati epi curei isti em̃ dixerñt q̃ mortuo hoĩe perit aĩa et q̃ nichil subꝫ ei⁹ remanebat Opioz istor̃ introducit Seneca tragedia vj· ubi introducit chor̃ Q2 si querat̃ ubi aĩe defũ ctorũ sũt dicit q̃ ubi sũt res que nate nõ sunt vult dicꝫ q̃ sic illud qđ natũ non est nõ habet esse· nec aliquã subam sic eodem modo diceꝫ de aĩab⁹ defunctorũ et dicit q̃ dicũt isti q̃ illud qđ cõiter dr̃ q̃ est infer= nus q̃q ibi puũunt̃ mali q̃ sunt vani ru= mores sil'es sompnio qđ facit hoĩem solli= citeũ meditacõe ꝓpt̃ aliqđ malũ qđ sõpni= auit et cum excitat̃ nichil mueꝫ de quo ei meat Ita dicere q̃ est infern⁹ et q̃ ibi pu= niunt̃ mali istud ponit timor̃ et pauorem et dicebat isti q̃ nichil hor̃ erat· Hãc opĩ onẽ introducit Salomõ eccli· iij· c· ꝓpt̃ fi= nẽ ubi dr̃ q̃ erat opio aliq̃r q̃ vn⁹ et idẽ esse finis et mors siue ĩterit⁹ hoĩm et iumẽtor̃ Et sic̃ spũs siue aĩa bestiar̃ tendit in nichil sic spũs homĩs qđ mult⁹ credere debet hoc de mente salomoĩs fuisse sic̃ notat Nicola⁹ de lira et apparet maĩfeste in fine dĩi libri ubi dicit q̃ cũcta que fiũt adducet de⁹ in iudiciũ p oñi er= rato siue bonũ siue malũ sit qđ esse ñ possꝫ nisi aĩa esset immortalis Et exp̃ssi⁹ q̃ non ex psona sua sed impior̃ dicit pz per hoc qđ in fine libri quasi detmĩando subiũgit donec reuertaꝫ pulus ī terrã suam vn̄de erat et spũs redeat ad illũ qui dedit illũ· et dato q̃ illud esset de mẽte salomoĩs· s· vnũ esse interiteũ homĩs et iumẽti referen= dum ẽ ad spm̃ pbicum nõ ad spm̃ rõnalẽ Est em̃ in hoĩe duplex spũs· s· spũs racio= nalis et incorpor̃ qui nõ perit cũ corpe· Alius qui dicit̃ pbic⁹ seu naĉalis quo me diante aĩa rõnalis vnit̃ corpi et ille corpo reus est subtilior̃ aere minus subtilis igne quo mediãte fit sens⁹ et ymaginaco et iste perit cũ corpe Talis spũs ẽ in corpe bruti aĩantis et illud vegetat et corpore peunte perit et ꝺm hoc ait salomõ q̃ vn⁹ est inte ritus hoĩs et iumẽti q̃ntũ ad corp⁹ et spi= ritũ pbicum· Illi⁹ eciã ꝓicte dampnate opionis fuerꝫ illi ex quor̃ psona dr̃ sapie ti· ex nichilo nati sum⁹ et post hoc erim⁹ tanq̃z si nõ fuerim⁹· Hui⁹ puerse et dam= pnate opionis fuerũt saducei qui q2 crede bant q̃ aĩe nõ erãt immortales negauerñt resurrectõz sic̃ pz actuũ xxiij· Hec eciam dampnata opio istis tpib⁹ eciã in multis malis xp̃ians muenit̃ regnare q2 ad hoc vigilanter medit⁹ dyabol⁹ Vñ dicit albin⁹ in sua dicta q̃ dyabol⁹ q̃rendo oñs alios modos quib⁹ possit hoĩem ad dampnacõz deducẽ· Inuenit spãlit̃ vnũ subtilissimũ p quẽ si pt̃ homĩ nocere paucũ ul' multũ per hoc ipm̃ pternit et leuit̃ ad dampnacõem deducit· et est iste q̃ vulnerat hoĩem ī oc= culto vere credulitatis ut facit cũ dubita= re ī veritate fidei catholice et spãlit̃ iuxta posse suũ laborat q̃ faciat cũ dubitare q̃ sit altera vita nisi hec· et q̃ debeat fieri re surrectio mortuor̃ q2 si hoc facit eũ credere ul' in hoc dubitare statim hõ sic deceptus dimittit se cadere ī oñe pcm̃· et elongat̃ ab oi virute et poit oẽm timorẽ et amorem dei et vivit desperat⁹ qui potest totã fidẽ et spem dei· et singularit̃ anhelat dyabol⁹ viribus suis ad decipiendũ p hãc viam oẽs homĩes qui sũt magis peccatores et spãlit̃ superbos et pomposos et mundũ amatores diuiciar̃ mũdi et deliciarũ camaliũ et te= net hũc modũ· quia ꝓmo potꝫ ante od'os

BF
1100
.M54
1471

cor magna crimĩa que fecerẽ et magnas penas que ꝺm ſcĩas ſcẽturas ꝓpẽ illa ſunt eis ꝓparate et cũ illis miſeri hoc cõſiderant poſſit eos in deſperacõez dicẽs eis q ꝺm hoc dampnati erũt qñ morientẽ et tenendo eos in tali cognicõe dicit eis poſtmodũ quaſi dans aliquã cõſolacõem q nõ timeãt ymmo q fortificentẽ et lerentẽ et habeãt bonũ cor et dent ſibi bonũ tempus et q faciant quitcq eis placuerit qz nũcz deꝰ reſuſcitabit eos nec iudicabit qz nõ eſt altera vita niſi hec pñs Et hĩc moleuit illud erroneũ ꝓuerbũ qꝺ in nr̃a lingua dr̃ En eſto mũ de nõ me veas malpaſar c. en el otro non me veras penar et adhuc dicit eis q ñ eſt aliquis deꝰ et q nr̃a mors et natiuitas eſt ſic beſtiarz. quia ſic beſtie naſcunt̃ et moriunt̃ ita erit de nobis Et dicit p̃dictꝰ doctor q ſpãliter ꝺyabolus mouet et auget hanc temptacõez tpe mortis qz videt q ille paſſus eſt valde ſtrictꝰ et periculoſꝰ et q ducit ſecũ magnũ pauorẽ et ꝓpter ea poterit citiꝰ pſternẽ et decipe hoĩem niſi iuuetur a deo ꝓter bona merita que ante fecit ꝺa illa ꝓcurãt hoĩ tpe illo ſuccurſũ et ꝓpẽ hoc dicit q ordinauit ſca mat̃ eccl'ia q xp̃ianis in hora mortis dicat̃ . Credo in deũ qꝺ eſt fũdamentũ nr̃e fidei catholice et q faciãt cum omĩ deuocõe cõfeſſionẽ fidei et q ꝺnus cat̃ eis ad memoriã paſſio et mors ſaluatoris ihu xp̃i ex qua pueit electis pſeuerãcia in fide et deinde in fine vite preciosa et ſca mors añ eũ . hec ille. ¶ Ex p̃dictis patz vnde habuerũt p̃dicti hẽtici occaſiõem errandi et quõ ꝺyaboluꝰ inẽ cetera vigilanẽ laborat et miſeros hoĩes deducat ad credẽdum q nõ eſt altera vita Improbat̃ aũt p̃dictꝰ error ꝗdruplicit̃ ꝓmo p dicta gentiliũ ꝓphoꝝ Secꝺo rac̃oibus doctorũ catholicoꝝ Tercio auc̃toribꝫ ſacre ſcripe Quarto ſplendore miraculoꝝ. Circa ꝓmũ notandũ q poſt illud genꝰ phoꝝ de quibꝫ dem eſt in p̃ncipio huiꝰ capl'i fuerũt duo gna aliorũ phoꝝ quoꝝ ꝓmi vocati fuer̃t paripatetici quoꝝ dux et mgr fuit Ariſtoteles qui xvj de aiabus ca. iij. dicit ſic intellectus ſolꝰ eſt ab extrinſeco et ſolꝰ hẽ eſſe diuinũ. Item in ſcꝺo de aĩa dicit q aĩa intellectiua eſt alterũ genꝰ ab aĩa vegetacia et ſenſitiua et q ipam ſolã cõtingit ſeparari a corpe tanq̃z ꝑpetuũ a corruptibili Item ĩ libro de pomo dicat ve aĩe peccatrici que nõ hẽ locũ redeundi ad ſuũ creatorẽ qz turpia eiꝰ opa impediũt aſcenſũ eiꝰ ad deũ Alij phi fuerũt vocati ſtoyca dux et mgr quoꝝ fuit plato qui plus q̃z aliquis aliꝰ phus affirmauit immortalitatẽ aĩe Vñ ĩ libro tymei c. iij et v. inter multa erronea que de aĩa dicit hoc vnũ verꝫ infert q aĩa eſt immortalis. et q ſi vincit paſſiones ul' ſi ab eis vincat̃ ꝑmiabit̃ ul' puniet̃ poſt mortẽ Vñ ponit q ſi aĩa exiſtens ĩ corpe viri vincat̃ a paſſionibꝫ corpis poſt ſepacõem a corpe viri in corpꝰ mulicbre mitet̃ et ſi ſe ibidẽ male habuerit in corpꝰ pecoris trãſibit poſt mortem in penã et ſcom q male ul' deiꝰ ſe habuerit in deteriꝰ pecus vertet̃ finaliter tamẽ oñs redibũt ad gnalem innocenciã et dignitatẽ cũ fuerit ꝑ penas ſatis expiate Affirmauit eciaz immortalitatẽ aĩe et q aĩe virtuoſoꝝ et bonoꝝ debebãt ꝑmiari in alio mũdo et aĩe maloꝝ puniri ut patz in diſputacõe ſocratis et ſuoꝝ diſcipulorꝝ quã inducit in phedrone vbi ꝑ modꝫ dyalogi multis dictis ꝓbat aĩe hominis immortalitatẽ . et dato q talit̃ nõ accedat ad veritatẽ nr̃e fidei . eſt tñ mirabile q hõ phus ſine fide ſolũmodo ꝑ rõnem et lumen naturalis intelligẽcie veniret ĩ tam altam cognicõem et forte cauſa huiꝰ potuit eſſe ꝺa ſic̃ dicit Iero. in epl'a ad paulinũ que ponitur in ꝓlogo biblie Plato dñdit ĩ egiptũ ut videt libros legis et ꝓphaz quos vidit et potuit eſſe q informatꝰ ĩ ſacra ſcẽtura per Ieremiã ꝓphã cũ . ſ. in egiptũ deſcendit ut ponit leonhardꝰ Aretinꝰ in ꝓlogo libri platonis qui intitulat̃ phedron fuit inductꝰ ad loquendũ de aĩa magis vere et catholice q̃z aliqs aliꝰ phus. Iem pitagoras hoc idem aſſerit ut ponit Ouidiꝰ xv. metamorphoſiꝰ ubi dicit morte carẽt aĩme ſempq̃z priora relicta ſic de nouis domibꝫ viuũt habitanteq̃z recepte ſed melꝰ dicit ĩ verſibꝫ aureis ſic̃ allegat calcidius in commento ſup thymeũ platoĩs vbi dicit corpore diſpoſito cñ libet ad ethera pgens euadens hoĩem factus deꝰ ethereus alter Item mercuriꝰ trimegiſtus ad eſclepam prope

p̃cipiũ dicit ☉ exclepa oĩs aĩa hũana im
mortalis est ꝙ nõ vnifozmit cuncte ꝙ alio
et alio mõ & infra post mediũ libꝛi cum
fuerit aĩe a cozpe facta discessio tũc exam̃
meriticꝫ ei⁹ arbieriũ trãsiet in summã de
tinẽs p̃catem Isꝫ cũ eam piam iusticiãꝫ
puiderit m sibi cõpetentibꝫ locis manẽ p=
mittit ☩ si dictoz ipam maculis vicisꝫ
obligatã viderit desup ad yma deturbãs
p telis acris ignis et aque sepe discordan=
tibus tradit et sic imẽ celũ et terrã mũda=
nis fructibꝫ in diũsis semp eẽni penis agi
tata reptabit ut ĩ hoc aĩe obsit eẽnitas ꝙ
sit m mortali snĩa eẽno supplicio subiuga=
ta · hec ille · Aliꝙ ecĩã dicũt quozũ opĩoem
introducit macrobius sup sompniũ scipio
nis ꝙ vn⁹ qui vocabat feres panphil⁹ de
quo loquit valeri⁹ libꝛo p̃mo in titulo mi
raculoz qui dicit ꝙ fuit mortu⁹ ĩ quodaz
prelio et ꝙ stetit mortu⁹ per x · dies sepata
aĩa a cozpe et ꝙ postmodũ ꝛsurrexit et re
uelauit ml'ta alĩ⁹ mũdi spãlit de immoz
talitate aĩaz et ꝙ ab isto hoĩe resuscitato
habuit plato fũdamentũ et doctrinã quã
introducit ĩ phedzone Item ĩ scdo libꝛo su
per sompniũ scipioĩs macrobius dicit aĩa
añt ꝙ ver⁹ homo ẽ ab oĩ ondicõe mortalita=
tis aliena ẽ a deo ut admutacõz dei mũdũ
regẽtis ꝛgat et ipa cozp⁹ dũ a se aĩaĩ ecĩã
in eodẽ dicit et hec fit p̃nis tpis ꝟsumacõ
ut aĩa nõ solũ immortalẽ sed deũ esse cla=
rescat Hui⁹ ecĩã opĩonis fuit Tullius qui
ꝟm ꝙ dicit dict⁹ macrobi⁹ vltim op⁹ scri
psit p̃dcm sompniũ scipioĩs ubi introduc=
cit scipionẽ assianũ et alios magnos et v
tuosos viros iũgendo ꝙ apparuerũt post
mortẽ et dixerẽt de p̃mijs aĩaz hoĩm vtuo
soz que hñt in celo et de penis q̃s mali pa
ciunt Item ĩ rethoricis tulli⁹ ait Probabi
le quidẽ videt sapiẽtibꝫ penas esse paratas
apud inferos ergo aĩe post mortẽ sũt sup=
stites In amphozismis ecĩã de essẽcia sum
me boitatis legit qz aĩa est ĩ ozizonte eter
nitatis · i · in termĩo ꝑpetuitatis · qd est ꝑpe
tuitas in aĩa ita ꝙ finit̃ in aĩa · i · nõ p̃to
tendit ultra aĩam seo est supza temp⁹ tem
pus vocat̃ hic moza habens p̃cipiũ et fi
nem et si aĩa habeat p̃incipiũ nõ habebit
finẽ · Hanc ecĩã opĩoez introducit virgili⁹
in vj · libꝛo eneydoz vbi scribit quõ eneas
uenit ad campos elysius qui sũt campi pa=
disi ꝙ inuenit ibi anchisen p̃rem suũ et ali
os maiozes et añcessozes · Item ecĩã de aĩa
turni loquens ait vitaꝙ dum gemitu fui
indignata sub vmbꝛas · i · aĩa turni rece=
dens a cozpe cũ indignacõe dñdit ad infe=
ros hinc insinuauit ẏgilius aĩam esse sup=
stitẽ p⁹ mortẽ · hui⁹ ecĩã opĩonis fuit ☩ene
ca ĩ epl'is vbi dicit mors quã ptimescim⁹
et recusam⁹ intromittit vitã nõ eripit ve
niet itez qui nos in lucẽ repet dies · hui⁹
opĩonis fuerũt oñs pl'bi ꝙ dicti sũt stoyci
que opĩo est ĩ magnã ofirmacõem nr̃e fa=
cre fidei et in maxima ofusionẽ nõ creden=
cin̄ et hẽticoz qz si dicti pl'bi ducti solũ ra
cõne et luĩe natali crediderũt et cognoue=
rũt aĩe immortalitatẽ et ꝙ p⁹ mortẽ hoĩm
aĩe bonoz p̃miant̃ in gl'a et aĩe maloz af
fligunt̃ in pena sine fine · ml'tomagis hoc
credẽ et affirmare debẽt xp̃iani ꝙ ulẽ rõem
ce lumẽ natalis intelligẽte sũt informati
lege dei quã dedit et publicauit p moysen
et alios sc̃os ꝓpl'as et p doctrinã noue le=
gis quã noster saluatoz deus et homo per
seip̃m psonalit̃ p̃dicauit et oñdit · ☩ed ꝙa
auctozitas ĩ diuersum pẽ flecti sensũ Ideo
secũdo impbatur p̃dictus erroz racõibꝫ do
ctozũ catholicoz Primo sic oĩs corrupcio
causat̃ ex contrietate sed nichil est ꝙ sube
aĩe contrict̃ ergo nõ pt̃ aĩa corrũpi · Cõfir
mat̃ p̃mo sic quicquid corrũpit̃ aut corrũ
pit̃ ex dissonãcia parciũ ut corpus aut ex
fluxu mat̃ie ut ꝓprietas · Oĩs em̃ ꝓprietas
in se immutabil' est · quod aũt desinit esse
ex fluxu mat̃ie in qua est habet Vñ boeci⁹
in ꝓlogo sup arismeticã ait Sapiẽcia est
speculacõ eoz que ꝟm sui immutabilitatẽ
sorciunt̃ subam et ꝓprietatẽ Mia aũt ñ est
suba corpalis ergo ex dissonãcia peiũ coz=
rũpi nõ pt̃ qz simplex ẽ · ꝓpetas aũt nõ est
sine forma qz suba est et ita ex fluxu ma=
terie corrũpi nõ pt̃ qz ĩ mat̃ia nõ est ergo
incorruptibil' est · ꝙ aũt incorporea sit ꝓ
qz hoc gen⁹ subalternũ spũs sub se cõtinet
bas spes aĩam et angelũ ergo aut angelus
incorporeus nõ est uel aĩa incorporea est ·
☩ecõ ofirmat̃ qz corrupcõ nõ fit in entibꝫ
nisi rõne appetie⁹ · ergo ubi appeties est

1100
1471

quietatis ultra nichil appetit Sed mālia per aīam rōnalem vltīate quietāt̄ qz nullam nobiliorē habere pt̄. ¶ Secō arguit̄ ex diuina bonitate sic Cum deꝰ sit oībus bonus maxīe tm̄ bonꝰ ē amicis suis ꝯz amico ꝓpriū est cōuiuare viij · ethicoloyaz et amicus saluet amici vitam si pt̄ ergo faciet qꝰ aīa viuat post sepacōem a corpe. ¶ Tercio arguit̄ ex diuīa causalitate Dīs causa q̄nto plus intendit ad esse alicuiꝰ tanto plus intendit ad eius cōseruacōem sed esse aīme rōnal' ꝑfectius intendit̄ q̄ntū ad esse q̄z forma solis qui nobilius est esse eius cū sit spūalis et spūalia corpalibus ꝓferunt̄ ut dicit augꝰ · ix · de ētate cum ergo sol sit incorruptibilis ml'to ergo forciꝰ aīa erit incorruptibil' et immortalis ¶ Quarto arguit̄ ex magnitudīe diuīe potēcie ꝓbādo necessitat̄ alteriꝰ vite per resurrectōem sic Videmꝰ em̄ qꝰ nāta reducit ꝑ vnū granū semīs arborē ul' herbā sui generis · verūtamē nō reducit eandē herbā ul' arborē mḋo · sed alterā sil'e · Et sil'r in gn̄acōe nātali hoīm bestiaz et aliū qz nātaliē exit hō ab hoīe et femīa ꝑ gn̄acōez et sic de anibꝰ et bestijs sed nō redit idem hō mḋo nec eadem bestia sed alter hō et altera bestia ¶ Vnde si nāta haberet tam magnū posse qꝰ illū eundem hoīem mḋo et eandē mḋo bestiā et arborem que deficit et moritt̄ possz reducē viuū maiorē pfectem habēt q̄z habet · et ideo si deus nō resuscitaret illū eundē hoīem mḋo qui moritt̄ nō oīderet qꝰ suū posse esset maius q̄z posse nāte · Cum ergo posse suū incomparabiliē maiꝰ sit q̄z posse nāte · si nō faceret illud ꝑ qō suū posse oīdat̄ maiꝰ q̄z posse nature cōtrariat̄ sue pfecti et pfectōi qō est incōueniens Ex quo maīfeste pz qꝰ erit resurrectio et altera vita et qꝰ idem corpus mḋo resurget ad maīfestandū qꝰ maius est posse dei q̄z nāte. ¶ Quinto arguit̄ ex diuina sapīa quia pfectiꝰ opus arguit maiorē sapīam in mḡro qui illud fecit Vñ si deꝰ creauit hoīem ea intencōne ut resurgat et duret sn̄ fine hoc videt̄ nobiliꝰ q̄z si illud creasset ea intencōe ut nō resurgēt et dura ret sine fine · Et ubi est nobilior intēcio et nobilior respectus oīdit̄ excellenciꝰ opus et ex opis excellencia maioritate et nobilitate oīdit̄ excellentior et nobilior sapīa in mḡro Necesse est ergo resurrectōem fieri et aliam vitā dare ut diuina sapīa excellētissima cognoscat̄. ¶ Sexto arguit̄ ex amabilitate ētitatis dei necesse est homī caritatem habere hoc est deū amare qz deus est ētialiē amabilis Vñ si homo resurgat et ex diuine ētitatis influētia homo sit ꝑpetuo durabilis in gl'a amabilior erit eternitas diuīa q̄z si homo n̄ resurgēt sed finiret̄ in morte Ad oīdendū ergo cōcordiā interduracōez dei et hoīs et amoris excellentiā fiet resurrectio que si nō fieret nō oīderet̄ ¶ Septima arguit̄ ex duīe iusticie equitate Iusticia em̄ dei requirit qꝰ oībus redda tur ꝑm merita et demerita al's nō esset iustus Cum ergo hoc nō fiat ī vita pn̄ti cū mali videant̄ florē Iob xxj · Ducūt ī boīs dies suos · boni vero tribulant̄ ergo fiet in vita alia qō esse nō pt̄ nisi aīa sit immortalis et nisi fiat r̄surrectio · tūc em̄ illa res que bonū ul' malū fecit m hoc mḋo ꝑ diuinā iusticiā ꝑmiabit̄ ul' ꝑmiet̄ ¶ Octauo arguit̄ ex ētitate diuīe iusticie sic poterit deus ētialiē iudicare hoīem · si homo posset esse sine inicio sic̄ poterat eū iudicare ētialiter si homo esset sine fine vnde si r̄surrectio nō esset significaret̄ qꝰ si creāta posset esse sine inicio · qꝰ deus nō posset sua iusticia ētialiē hoīe uti vt ergo det̄ intelligi qꝰ deꝰ potat ētialiter uti sine inicio in homīe si homo possz esse ētialiter sine inicio · sapīa diuina ordinauit qꝰ fiat resurrectio et qꝰ iusticia diuīa sit potens cōseruare hūanū corpus sine fine dato qꝰ semꝑ sit in correntis ut iusticia utat̄ in eo · ¶ Nono arguit̄ ex nātali appetitu hoīs sic impossibile est appetitū nātalem esse frustra ꝯz hō naturaliē appetit ꝑpetuo manē qō pz ex eo qꝰ esse est qō ab oībꝰ appetit̄ · homo em̄ ꝑ intellectū appetit esse nō solū ut nūc sic̄ bruta aīalia sed simpl'r consequet̄ ergo hō ꝑpetuitatē ꝑm aīam qua esse simpliciē et ꝑm oīne tempus apprehendit · ¶ Decīo arguit̄ ex capacitate aīe qz aīa capax est bītudīs Deus aūt vt ait augꝰ · ingenti lībtate implet oīes creaturas ꝑm capacitatem eaz ergo ofert aīe bītudīem · ad bītudīem aūt spectat vita ꝑpetua ergo necesse est alterā

vitam ponere et aiam esse immortalem.
¶ Vndecio arguit ex hoīs timore q3 si aia moreret cū corpe homo nō plus timeretur mortuus q3 lupus ul' cams mortuus. cum ergo expiam singularē timorē in hoīe mor tuo quē nō expm in ceteris aialibo mortuis ergo necesse ē dicē qp relinquit aliqo viuēs post mortē hoīs qō timet ¶ Duodecio ar guit sic deus fecit aiam ad ymagiem et si militudinem suā q3 deus est immortal' ergo et aia Et licet nō posset forsitan rōne na turali demōstratiue pbari. sic satis p3 per debilitatē rōnum quo ad hoc tam a scis q3 a plīs adducunt Sūme tm cōuenit hoc cre dere sic multa alia sūt vera que pbare de mōstratie nescim9. sic alterq istorq pcerto est uerq mūd9 incepit esse ul' mūd9 nō in cepit esse tm nullū istorq demratiue pbari pt 3m Aristotilē iiij. topicorq. Vñ cōiter dicit de quoda religioso qp redarguit quē dam plm ex eo qp negauit aīmam esse im mortalē. Quero iuquit a te plē ait ille re ligiosus. aut aia est mortalis ul' immorta lis si est mortalis nullū incōmodū inflige ret credentibo eā esse immortalē. si vero est immortalis tūc credere eam mortalē quid incōmodū m te sequit ergo melio est credē eā esse immortalē q3 mortalē ¶ Tercio im pbat pōcus error auctibo q3ruplicit. pmo auctibus noui testamti ex euāgelio. Scdo auctibo eiusdē ex epl'is et actibo. Tercō au ctoritatibo veris testamti Quarto auctibo doctorq eccl'ie que oia exp'sse sonant aliam vitam ¶ De pmo īducunt xij. auctes. Pri ma auctas habet Iob. vj. hec est aūt volū tas pris mei qui misit me ut oīs qui vi det filiū p fidem formatā caritate ideo se quit et credit in eū habeat vitā etnam qō infallibilit est verq in pdestinatis et ibidē Qui mānducat meā carnē et bibit meū san guinē habet vitam etnam et ego resuscita bo eū in nouissimo die. Scda auctas habet Io. iiij. cū xp̄us loquerēt samaritane Qui biberit ex aqua quaz ego dabo ei fiet in eo fons aque viue salientis in vitā eternam Tercia auctas est Iob. vj. Qui mānducat hūc panē viuet in eternū Quarta auctas est Matb. xix. et Marci x. Cum querēt iu uenis ille. mgr quid boni faciā ut vitam etnam possideam Rndit ei xp̄us si vis ad vitā. s. eternā ingredi serua mādata. Qn ta auctas Marci ix. bonū est tibi dauū intoire in vitā etemā q3 duos pedes ha bentē mitti in gehennā ignis inextinguibilis. Sexta auctas est Mar. x. Nemo est qui relinquerit domū aut frēs aut sorores aut p̄rem aut mrem aut vxorē aut filios ꝓpter me et ꝓpt euangeliū qui nō accipiat centies tm nūc ī tpe hoc. domos et fratres et sorores et mres et filios et agros cū pse cucōibo et in futuro seculo vitā etnam Di cit qp in pnti accipiet centies tm q2 p tpa libus accipit in pnti bona spūalia que tm excedūt bona tpalia q̄ntū centenari9 vni tatem Alit aūt pt expoī de religiosis qui p vno pre carnali ul' fre dimisso hnt spū ales frēs et mres et pres multos et etiam possessiōes ml'tas et agros mq̄ntū ex pos sessioibo oim fideliū sufficient sustentant 3m illud apli ad cor. vj. q̄si nichil hntes et omia possidētes Vñ Aug9. Cōtempne oia et habebis oia ¶ Septia auctas est Io. iij. Qui credit in filiū hē vitā etnam. qui aūt incredulus est filio nō hē vitā eternā sed ira dei manet sup eū Et ibidē Sic deus dilexit mūdū ut filiū suū vnigenitū daret ut oīs qui credit in illū nō pereat sed ha beat vitā etnam ¶ Octaua auctas est Io. v. Scrutamī scripturas in quibo putatis vi tam eternā habē et ille sūt q̄ testiom phi bent de me et nō vultis venire ad me ut vi tam habeatis ¶ Nona auctas est Iob. vj. vbi dicit qp eū ml'ti ex discipulis ibu ab irent retro dixit ibus ad xij. Nūquid et vos vultis abire Rndit ei simon petr9 do mine ad quē ibim9 verba vite eterne habes et nos cognonim9 et credim9 q2 tu es xp̄s filius dei ¶ Decima auctas est Iob. x. Oues mee vocē meā audiūt et cognosco eas et se cunt me et ego vitā eternā do eis ¶ Vnde cima auctas est Io. xij. Qui odit aiam su am in hoc mūdo in vitam eternā custodit eam ¶ Duodecia auctas est Matb. x. No lite timere eos qui occidūt corpus aiam aūt nō pnt occidere sed pocius eū timete qui pt aiam et corpus perdē in gehennā Hec duo decī auctes ex euāgelijs deducte sūt q̄ xij. colūpne auree nri inexpugnabil' fortalicij

1100
1471

¶Predictis adiungunt alie xij·auctes apostoloꝝ xpi. ¶Prima est cū iudei contradicerent paulo et blasphemarēt eūc constāter paulus et barnabas dixerūt actuū xiij·vobis oportebat pmū loqui verbū dei sz qm repulistis illud et indignos vos iudicastis vite etne ecce uertim ad gentes·sic em p cepit nobis deus ¶Secda ē eiusdē ad galatho Qui semiat in carne sua de carne et metet corrupcōem·qui aūt semiat in spū de spu metet vitā etnam ¶Tercia ē eiusdē pma thīo·j·Ideo mīam cōsecuto sū ut in me pmo ondēret ihs xpus oim paciam ad informacōem eoꝝ qui credituri sūt illi in vitā eternā. ¶Quarta ē eiusdē pma thīo·vj·Certa bonū certamē fidei apprehende vitam eternā in qua vocato es et cōfessus cōfessionem bonā ¶Quinta est eiusdē thīo·j·Paulus dei seruo apl'us ihu xpi bm fidem electoꝝ dei et agnicōem veritatis que bm pietatē est in spem vite eterne quā pmisit qui nō mentit deus ante tpa scl'a ¶Sexta est eiusdem ad thitū iij·dicens Iustificati gra ipius heredes sumo bm spem vite etne fidelis sermo est. ¶Septia auctas est eiusdē pma cor·xv·Si in hac vita tm in xpo sperantes sumo miserabiliores sumo oīb hoībus quasi dicat Si speramo ī hac vita remunerari a xpo miserabiliores sumo 2c·qz alij admo pfruunt bonis huio vite nos aūt patim mala In pmicia em eccl'ia fideles erāt multa sustinētes aduersa Seo contra hoc posset argui de ml'tis phīs qui voluptates et diuicias huio scl'i cōtempserūt et cū hoc negabāt resurrectōem mortuoꝝ nec tm dicunt miserabiliores alijs hoībus seo meliores Dicendm qp nō est sil'e de ipis et xpianis qz phi hoc fecerūt ppt maiora bona cōsequēda·s·vtutes intellectuales et morales in quibo ysistit cognicō veritatis et cōsecutio pollicitce bonitatis hoc aūt nō pt dici de xpianis qui cōfitent xpm resurrexisse a mortuis qō fl'm esset si resurrectō esset impossibilis falsitas aūt malū est intellecto sic veritas eius bonū ¶Octaua est apl'i petri pma pe·iij·Saluos bap facit nō carnis depositio sordiū sed ysce bone interrogacō in deū p resurrectōz xpi qui est in dextera dei pris deglutiēs mortē ut vite etne coheredes efficerem pfecto in celum subiectis sibi angelis et pōtatibo et vtutibo ¶Nona est Io·apli pma Io·j·vidimo et testam et āmunciamo vob vitā eternam· ¶Decima est eiusdē in c·ij·hec ē repromissio quā ipe pollicito est nobis vita eterna ¶Vndecia ē eiusdē in c·v·hoc est testiom qm vitā etnam dedit nobis deo et hec vita in filio eius est. ¶Duodecia est eiusdē in ca·eodem assumsit nos et dedit nobis sensum ut cognoscamo verꝝ deū·et simo in filio eio vero hic est verꝰ deus et vita eterna Ecce habemo xij·ppugnacl'a nri fortalicij apl'oꝝ xpi ¶Nūc videamo auctes veteris testamēti et inueiunt tres ¶Prima est tho bie xij·Elemosina a morte liberat et facit inuenire vitam eternā ¶Secda est ecc·xxvij Qui educāt me vitam eternā habebunt Ecce pmiū qō pmittit dīna sapia suis educatoribo. ¶Tercia est daniel' xij·Multi de bijs qui in pulue terre dormiūt euigilabunt Alij in vitam eternam Alij in obprobrium ut videant semper ¶Premissis aūt oībus articulis fidei vltimus concordat qui est Carnis resurrectōem et vitā etnam amē·Hec est ecclā snīa verissima catholice fidei et doctoꝝ· dicit em in libro de ecclesiasticis dogmatibo solū hoīem credimo hre aīam substantiuā que et exuta a corpe vivit et sensus suos atqz ingenia viuacit tenet nec cū corpe morit sicut Arabs asserit nec post modicū intuallū sic zenon qz substancialit vivit. Et Augo·O aīa mea illā patriā petere debuisti in q est quies sine labore gaudiū sine dolore·pax sine tribulacione·lux sine tenebris·vita sn morte·Isdē si simul aīa cū corpe interiret·pro nichilo dei filio deo pri spm cōmendaret·seo morit et deo pri spm cōmendat ut mortē corpis et immortalitatē aīe designaret Cōfirmanē finalit oīa pdicta auctte bti Greg in iiij·libro dyalogoꝝ ubi loquēs de vita aīe post obitū sic ait Carnales quiqz quia inuisibilia scire n valēt per expimentū dubitāt uerꝝ ne sit qō corpalibo oculis nō vident· q nimꝝ dubietas pmo pnti nro eē nō potuit qz exclusꝰ a paradisi gaudijs hoc qō amiserat que viderat rcolebat Hij aūt sentire ul' recolere auditu nō possunt qui

eoꝝ nullū ſiē ille ſaltē de ꝑīto expimentū
tenēt Ac ſi eñ pregnans ml'ier mittaē in
carcerē ibiqꝫ pueꝝ pariat qui natꝰ in car
cere nutriaē et creſcat Cui ſi forteſſe maē
que hūc genuit ſolē lunā ſtellas mōtes et
campos volantes aues·currētes equos no
mīet Ille vo qui eſt in carcere natus et nu
tritus nichil aliud q̄ꝫ tenebras carceris ſci
at et quidē eſſe audiat·ſed qz per expimen
tum nō nouit veraciter eſſe diffidat Ita in
hac exilij ſui cecitate nati hoīes dū eſſe ſū
ma aeqꝫ inuiſibilia regni audiūt diffidūt
an vera ſint qz ſola hec infima ī quibꝰ na
ti ſūt viſibilia noueē Vñ factū eſt ut ipe
inuiſibiliū et viſibiliū creatoz ſpm̄ſēm ad
coꝛda nra mitteret q̄tinꝰ ꝑ eum verificati
crederemꝰ que adhuc ſcire ꝑ expimentum
nō poſſumꝰ quotq̄t ergo hūc ſpm̄ heredi=
tatis nre pignꝰ accepimꝰ de vita inuiſibi
liū nō dubitamꝰ Nam qz poſt mortē car=
nis viuat aīa patꝫ racō ſed fidei admixta
Nūquid et ſci al'pi ac mres xp̄i p̄tem vi
tam deſpicerēt in morte carnis aīas pone=
rent niſi cercioꝛē aīaꝝ vitā ſubſequi ſcirēt
Et ecce hij qui aīas in morte poſuerē atqꝫ
aīaꝝ vitā poſt mortē carnis eſſe crediderē
coetidianis miraculis choꝛuſcāt Ad extin
cta eoꝝ nāq̄ꝫ coꝛpa viuentes egri veniūt
et ſananē Si igiē vitā aīe manētis in coꝛ
poꝛe deprehendis ex motu mēbꝛoꝝ cur nō
ꝑpendis vitā aīme poſt coꝛpus eciā ꝑ oſſa
mortua in vtute miraculoꝝ Nam et mul
ti nñoꝝ mentis oculū fide pura et uberi ra
cōne mūdantes egrediētes ex carne aīmas
freq̄nter viderūt·hec ille·De hoc ponunē
plura miracula ī libꝛo dyalogoꝝ vide ibi

QVartadecia hereſis eſt eoꝝ q̄ di=
cūt ſe ñ poſſe euitare pcā quia
ſunt nati in tali ſigno· Hic no
tandū eſt q̄ ꝺm Greg̀·in omelia et ꝺm au
g⁹·in v·de ciuitate dei c·i·fuerūt quidam
hereſici dī prialliaſte qui fundamentis
aſtrologoꝝ adherētes dicūt vnūquēq̄ ho
mīem ſub cōſtellacōibꝰ ſtellaꝝ naſci earū=
q̄ influencijs regi·dicūt eciā tales ſtellas
dictoꝝ hoīm eſſe factū·qđ quidē factū ſcđm
Aug⁹·nō dicūt diſpōem ac cauſaꝝ ordīez
ſiue eōnexionē in ipis rebꝰ ſm diuīam vo
luntatē ſic dicit boeci⁹ de conſolacōe ꝓſa vj
Sed dicūt factum vim poſicōis ſiderū ēlis
eſt q̄n quis naſcit ul' cōcipit quā vitare ñ
poſſent Dicūt eciā hre ꝑtem ſtellas ſup
hoīm vitā mortē actus et officia·Dicunt
enī q̄ mars facit hoīem hoicidā et prelia=
torem Aquari⁹ piſcatorē Libra trapezetaq̄
campſorē et mercatorē·hui⁹ opīonis fue=
runt thalmudiſte dicētes de thalmuth ta
lia verba filij et ꝙuiſtiones reꝝ ñ dependēt
ex meritis ſed dependēt ex cōſtellacōe ſigni
Sic attribuēt malū regis ſaul et bonū re
gis dauid planetis et ſignis dicētes ī eodē
libꝛo Si natꝰ fuiſſet ſaul in ſigno dauid q̄
cecidiſſet coꝛā eo·Item dicūt iudei in libꝛo
thalmuth in ea·qđ incipit ceder thabemer
q̄ vnus doctoꝛ cui nomē erat rabi Alazar
vempeda dicebat q̄ ſtringebatur ei fortiē
mūdus vult dicē q̄ hēbat magnā paupta
tem et faciebat oꝛōez deo q̄ releuaret ip̄m
ab illa magna pauptate·et dr ibi q̄ deus
rñdit ſibi·vis q̄ ꝑpē amoꝛē tuū deſtruam
mūdū et itez creem illū et forte eris in ſi
gno in quo efficieris diues· Ex quibꝰ appa
ret maīfeſte q̄ iſti intelligebāt deū nō hre
ptem auferēdo ab illo miſeriam niſi me
diantibꝰ ſignis Ex iſto fundamento ſuꝑdicti
heretici poſuerē q̄ ſtella que nato dño oꝛ=
ta fuit ad hoc nouiē facta et creata fuit ut
xp̄o influeret ſup ei⁹ vitā mortē act⁹ et of
ficia ptem habēt et ſibi in oībus fatum
eſſet Proꝛtanto dicit Greg̀·ubiſup̄ q̄ ꝑdicti
hereticī hoc in adiutoꝛiū ſui erroꝛis aſſu=
mūt q̄ noua ſtella exiit cum dñs in carne
apparuit cui⁹ fuiſſe factū eandē ſtellam pu
tant ¶ Predict⁹ erroꝛ ſiue hereſ improbat
ꝑ tres doctoꝛes ꝓbatiſſimos·ſ·per Aug⁹·
Crib·et Greg̀·et ꝓmo ꝑ Aug⁹·qui ī q̄ꝫta
de ciuitate dei in ca·j·dicit iſtam opīoem
eſſe offenſuā et iniurioſā q̄tuoꝛ rebus inſi
gnibus et irreꝓbabilibꝰ·ꝓmo cōi lege et
ſecte in gn̄ali·Scō celo in ſp̄ali. Tercō iu=
dicio diuinali·Quarto ꝓbacōi expimen=
tali ¶ Primo Aug⁹· dicit q̄ iſta opīo eſt
offenſiua et iniurioſa omī legi ꝛc· ſm enī
tullīū de naā deoꝝ oīs lex et ſecta poſuit
deū eſſe Non eſt tā fera tam ruꝺibꝰq̄ mo=
ribus cui⁹ mentē opīo deoꝝ non habuerit

BF
1100
.A5e+
1471

inquit tulli9. Item oīs secta et lex poīt ꝙ deus in necessitatibus debet inuocari et rogari Vñ ſm plm in ethicis lata et cule9 deoꝝ sūt de lege natē et ſm tulliū vbisuꝑ Oīs lex et secta sacrificia quedā habet quibus deos suos reuereē Si ergo ista opinio veritatē otineat que dicit stellas habē hāc pcatem ꝙ ex suis influēcijs. moribꝫ et actibus hoīm imponāt necessitatē quā euitare nō possūt ad quid deꝰ in nēcitatibꝫ inuocabiē aut rogabiē q̄si dicat frustra. Vñ contponētes istā opīoez dicit ī textu Hij ab auribꝫ hoīm repellēdi sūt nō solum eoꝝ qui verā religionē tenēt. seo qui deoꝝ qualiumcūq; licet fl'oꝝ volūt esse cultores Hec opīo quid aliud agit ñ ut nullꝰ oīno colaē aut regeē deus. hec Augꝰ. Iteꝝ seōo hec opīo ē offensiua et iniuriosa celo spāliē magna diffamacō istiꝰ ciuitatis esset si dicereē ꝙ in aula sui cōsiliarij ciues et rectores cōcluderēt et dēmīarent latrocinia ꝓpetranda hoīcidia et cetera mala cōmittēda p istā ymaginacōez Augꝰ. dicit ꝙ celum quedā curia ul' ciuitas est. ciues sūt stelle et si isti influūt et necessitāt ad latrocinia homicida et cēta mala celo est vituperiū et iniuria. Tercō hec opīo est offensiua et iniuriosa diuīo iudicio. Vnde augꝰ. ī textu Quale inquit iudiciū de factis hoīm ꝛlinquiē deo quibꝫ celestis adhibeē necessitas. Quarto et ultīo est offensiua hec opīo probacōni expimētali Sepe videmꝰ ꝙ duo gemini nati et cōcepti sub eodē signo et ꝛstellacōne stellaꝝ sūt ita diuersi ī omībꝫ et dissimil'es ꝙ magis sūt sil'es illi qui in diuersis cōstellacōibꝫ sūt nati et cōcepti et istā racōem dicit Augꝰ fortissimā Vnde ī textu contra istos Quid inquit est ꝙ nūq̄z dicere potuerūt cur in vita gemīoꝝ ī actioībus in honoribꝫ ceteriscz rebus ad hūanā vitā pinentibꝫ atcz ī ipa morte sit plerūq; tanta diuersitas ut similiores eis sint q̄ntum ad hoc attinet multi extrinseci q̄z ipi inter se gemini qui exiguo temꝑis mēuallo in nascē di separato in cōceptu aūt p vnū cōcubitum vno eciā momēto semīati Dat exēplū ī iiij ca. Nati sūt duo gemini anteq̄ patꝝ mēoria sic alter post alēm ut posterioꝛ plātaz prioris teneret tanta fuit ī eoꝝ vita morꝝ diuersitas. tāta in actibꝫ disparitas tāta in parentū amore dissimilitudo ut etiam inimicos eos inter se faceret ista distācia Nūquid hoc dicit ꝙ vno ambulāte alius sedebat. vno dormiēte alius vigilabat. vno loquēte alius tacebat. vnus duxit mercēnariā seruitutē alius nō fuinit. vnus a mre diligebaē alius a mre nō diligebaē. vnus honorē qui apud eos magnus habebaē amisit alē adepꝰ est. hec Augꝰ. ¶ Seōo improbatur ista heresis per Crib. qui dicit ꝙ hec opīo triplicē blasphemiā in deū. pma est ꝙ deꝰ est et fuit malus in stellas creando. vnde sup Matb. dicit sic Si aliqs adulter et homicida fiat p stellas magna est iniquitas stellarum. maioꝛ illi9 qui creauit stellas ¶ Nam cum sit prescius futuroꝝ deꝰ ex quo tanta iniquitas futura erat p stellas si noluerit emēdare nō est bonꝰ si voluit & nō potuit impotens est. Seōa blasphemia est ꝙ deus est crudelis in talibꝫ p delictis penas dare. vñ Crib. vt quid mali penā suscipiā qō nō volūtate seo necessitate cōmisi. Tercia blasphemia ē ꝙ deꝰ est insipiens in pcipiendo. vñ Crib Quis em̄ iubet aliquē ne faciat malū qō nō pē dedinare aut ut faciat bonū ad qō nō pē pueire hec ille ¶ Tercō et ultīo improbaē hec opīo hēretica per Greg. sic p Augꝰ. Sz dat spāliē vnū exemplū de honoribꝫ et dignitatibus hoīm Vnde in omelia epiphanie dicit sic Absit a fidiū cordibꝫ ut factū aliquid dicamus vitā quippe hoīm solus hāc conditoꝛ qui creauit admīstrat Neqz em̄ ꝓpe stellas hō seo stelle ꝓpe hoīem facte sūt. Sequiē in psarū q̄z francoꝝq; terra reges ex genē proueūt quibꝫ pfecto nascentibꝫ quis estimet quanti eisdem mometis horaꝝ et temporꝝ ex seruili cōdicōne nascanē. et tm̄ regū filij vno eodemqz fidere cū huis nati ad regnū proficiūt cū seruꝰ qui secū fuerāt geniti in seruitute moriantē. hec Greg. Patet igitur per istos eres doctoꝛes venerabiles ꝙ ꝓiecta opīo est fl'a et hereꝛica. vnde dem̄iando veritatē cōcludit augꝰ. de stella nouiē xp̄o nascente creata ꝙ ipa nō est xp̄o infatum Vnde hm̄oe viij. sup Io. Non est subfato fidez dñs fidez cū ipe sit conditoꝛ siderū. et conē faustū nō ideo xp̄us natꝰ est

ut si dici opteat ñ stellã xp̃o sed xp̃m stelle
fatũ dicerem⁹ fuisse. Ip̃e quippe illi nõ illa
huic nascendi cõtulit causã. Sed quereret
aliquis diligẽs scire vez ex impressione lu
miariũ celestiũ causet aliquo mõ in hoĩbꝫ
diũsitas moz. Rñdetur qꝫ mozes hoĩm et
euentꝰ futuroz a sideribꝫ causari dupl'r pẽ
intelligi Aut necessario & sufficiẽt Aut
dispositiue et cõtingẽt. Si dicat̃ ꝓmo mõ
sic nõ eñ est fl'm sed eciã hẽticũ qz repugẽ
xp̃iane religioni. eñ qz veritas fidei in hoc
erroze saluari nõ posset. dum eñ oĩa poĩt
a sideribꝫ nccio euenire tollit meritũ et p
oñs gl'am. eũ qz honestas moz. p hũc erro
rem p̃iudiciũ patiẽt dum culpa peccantis
in sidera refundit̃ ut supp̃ñ est qz sic licẽ
cia malefaciẽdi sine rep̃hensione credit̃ ut
homo ad ozandũ et colendũ sidera incurue
tur Si aũt dicat̃ mozes hoĩm a dispoſicõi
bus sidez variari dispoĩtiue et ꝛingenter
sic pẽ habẽ veritatẽ qz nec racõni nec fidei
repugnat Planũ ẽ eñ qꝫ dispõ corpis va
ria muleũ facit ad variationez affectionũ
et moz. aĩe. ut pluriũ eñ aĩa corpis com=
plexiones imitat̃ ut dicit sex p̃incipiatoz
Vnde colerici sũt iracũdi et sanḡnei sunt
benigni. melancolici sũt mundi. et fleuma
tici pigri. hoc aũt ñ est nccm qz aĩa dñat̃
suo corpi maxie qñ est adiuta per gr̃am.
multos eñ videm⁹ colericos mãsuetos. et
melancolicos benignos. qñ ergo virez coz
poz. celestiũ opat̃ admixtionẽ et q̃litatem
complexionũ. Hinc est qꝫ p cõsequẽs opat̃
quodãmodo ad qualitatem moz. valde tñ
de lõginquo plus eñ facit ad q̃litatẽ com
plexioñs virez nate inferioris q̃z virtus si
derũ Vñ Aug⁹. in v. de ci. dei In solucõe
cuiusdã q̃stioñs de duobꝫ fribꝫ q̃ simul in=
firmabant̃ et curabant̃ cũ quereret vñ hoc
esset magis cõmendat racõez ypocratis q̃z
astronomi. Ypocras eñ rñdit qꝫ hoc erat
ꝓpter sil'itudinẽ cõplexioñs Et astronom⁹
rñdit qꝫ hoc erat ꝓp̃ter idẽptitatẽ stellacõis
meli⁹ eñ rñdit phisic⁹ qa cãm dedit ma=
gis ꝓp̃az et ꝓpinquã Est sic ergo dicendꝫ
impssiones sidez aliq̃ mõ disponũt ad va
rietatẽ moz. nõ quidẽ dispõe nccia et pro=
xima et sufficiente sed remota et cõtingẽte
Sed obicit̃ qꝫ phus libro de ꝓprietatibꝫ de
mentoz. dicit qꝫ regna vacua facta sũt et
terre depopulate apud cõiũctionem Iouis et
saturni sed talia ñ dependẽt ex libero arbi
trio ergo ꝛc. Rñdet̃ qꝫ hoc dicit phꝫs nõ qz
hoĩes ñ potuerẽt resistẽ influencie illi⁹ con
stellacõis sz qz noluerẽt. qz dicit Tholome⁹
in almagesti. sapiens homo dñabit̃ astris
q̃z uis aũt diũctio ouis et saturni eo qꝫ sa
turn⁹ hẽ influenciã melancolicã et malaz
Iupiter aũt immittit valde bonã influen
ciã pẽ ad rixã ul' discordiã hoĩes inclinare
cui eñ inclinacõi hoĩes p libtatem arbitrij
pñt resistere et satis faciliter eũ adiutorio
gr̃e dei. Obicit̃ itez qz Damascen⁹ li. iij.
ca. vj. dicit ostitumnt̃ ml'tocies et comete
signa quedã mortis regũ ꝛc. Rñsio quidã
dicũt qꝫ cometa nec natal̃ gñatur nec est
vna de stellis in firmamẽto positis Vnde
nec ei⁹ sig̃ficacõ est natalis. vñ damascẽ⁹
libro ij. c. vj. Dicit qꝫ comete non sunt ex
hĩs que a p̃incipio genite sũt sed diuĩa iuſ
sione sm ip̃m temp⁹ cõstituunt̃ et rursus
dissoluunt̃ hec damascen⁹ Et p tale signũ
deus p̃nũciat mortẽ regũ magis q̃z alioz
tum qz rex est plona cõis. cũ qz ex hoc pẽ
oziri turbacõ r̃gni de cui⁹ custodia magis
solicitant angeli ꝓpter cõe bonũ Et si que=
ras qd̃ est illud regnũ in quo debet tale ac
cidere. hic rñdet catholicus dicẽs qꝫ quãdo
cumq̃ appareat semp sig̃ficat mortẽ ul' im=
mutacõem alicui⁹ p̃incipis ul' destructõis
alicui⁹ patrie et semp dirigit radios suos
ad illã patriã cui mimat̃ Alijs aũt qui viã
phisicã sequunt̃ videt̃ qꝫ stella cometa sit
impressio calida et sicca generata ex inferi
ore ꝑte aeris ꝓpe ignez de vapore calido et
sicco et globus illius vapoꝛis admat⁹ ap
paret corpus stelle Partes autẽ illius coz=
poris discõtimate circa illum globum et
m longum protense in suis extremitatibꝫ
illi globo diũcte sũt q̃si eius come sicut lo
quitur albertus magn⁹ dicens qꝫ comete
sunt stelle habẽtes comas qd̃ fit per aerem
inflãmatum contentũ a stellis siue plane
tis quũq̃. s. saturno. Ioue. mercurio et ve=
nere. Isti eñ planete ꝓpter velocem motũ
ip̃oꝛum igniũt aerem in circuitu eoꝛum et
sic ꝓpter aerẽ inflãmatũ contentũ a stellis
p̃ductis diũcto lumine eoz. cum eo vident̃

BT
1100
A45++
1471

ſtelle ille comete et ſm hāc poſicōz ſignat et cauſat nō p ſe ſed p accidēs mozalitatē pueientibꝫ ex infirmitatibꝫ calidis et ſiccis qz vehemēs diſtpata ſiccitas ꝺſueta eſt ꝑuēire et cōtinuari gn̄acōi comete et quia ut in pluribus diuites mutiunt̄ calidis et ſiccis Ideo illo tpe multi diuites mozium̄t int̄ quos moꝛs regū et p̄cipū eſt magis notabilis Hui9 opīonis videt̄ eſſe yſidoꝛ in iiij·ethimoloyaꝛ Dicit em̄ ꝙ hoc gen9 ſideris qñ apparet ſignat peſtilenciā·aut famē·aut bellū Item videt̄ ſentire beda Dicit em̄ ꝙ ſignat peſtilenciā·aut bella·aut vent9 aut eſtus Et ſi q̄ras utꝛ illa ſtella que apparuit ī natiuitate xp̄i fuit cometa Rn̄det beda ꝙ nō quia ex quibuſcūq cauſ naſcat̄ cometa ſiue ex plaētis ſiue ex fixis ſemꝑ apparet in ꝑte ſeptentrionali Stella aūt que apparuit in oztu xp̄i mouebat̄ ab oziente ad meridiem verſū occaſū qđ non ſolet facē motus cometarū ut dicit Crīb· Et ſic ꝑz ſm quālibet iſtaꝛ opīonū nullū penit9 aſtra hr̄e oīnium ſup libeꝛ arbitriū licet inclinēt diſpoītos ad aliq̄s paſſiones

Septima cō
ſideracō eſt ſcire ad quos ꝑtinet diffinire que aſſercio eſt catholica ul' hereticа vꝛ·ſ·ad theologos ul' canoniſtas Et rn̄det venerabilis wilhelmus ocham in ſuo ꝺyalogo ꝙ iſtud verbū diffinire hr̄ plures ſig̈ficacōes de quibꝫ due ad ꝓpoſitū vident̄ ꝑtinē· Cōtingit em̄ aliq̄o diffinire auct̄e officij·et ſic diffinire que aſſercio catholica et que hereticа ſit cenſēda ad ſūmū pōtificē ꝑtinet et cōciliū generale Aliter cōtingit diffinire ꝑ modū doctrine quō mḡri in ſcolis diffiniūt q̄ſtiones et determiant et ſic accepto verbo diffiniēdi ẽca ꝓpoītam q̄ſtionē diuſimode ſenciūt l̄rati· Eſt em̄ vna opīo ꝙ ad canoniſtas p̄cipaliter ſpectat que aſſercio ẽ catholica que hereticа iudicare ad qđ mouent̄ triplici rōne Prima eſt hec Ad illā ſcīam p̄cipaliē ſpectat diffinire ul' diſcernē que aſſercō eſt catholica et que hr̄etica cenſenda·que p̄cipaliter tractat de aſſercōe veritatū theologicaꝛ et repꝛobacōe hereſū dāpnatoꝛ huiōi eſt ſcīa canoniſtaꝛ et nō theologoꝝ ergo·

Secūda racō hec eſt Ad illā ſcīam ꝑtinet diffinire que aſſercō eſt catholica et que hereticа eſt cenſenda cui fides q̄ntū ad credibilia p̄cipalibꝫ adhibet̄ Sz q̄ntū ad ea que ſunt fidei magis credendū eſt canoniſtaꝛ ſcīēcie q̄z theologoꝛ qz magis credendum eſt eccl'ie ꝑ quā edita eſt ſcīa canoīſtaꝛ q̄z euāgelio teſte Auguſtīo qui videt̄ aſſerere maiozē eſſe auct̄em eccl'ie q̄z euāgelij·quia nec euāgelio inquit crederem niſi auct̄as eccl'ie compuliſſet ergo ad ſcīam canoīſtarum magis ꝑtinet diffinire que aſſercō eſt catholica que hereticа ē cenſenda q̄z ad theologiā·Tercia rō eſt hec Ad illā ſcīam p̄cipaliē ſpectat diſcernē q̄ aſſercō eſt catholica que hereticа eſt cenſenda cui9 auct̄as hr̄ ſimbolū fidei et articulos ordinare & articulos fidei recte et rite diſtinguere ſed hoc ſpectat ad ſummū pōtificem qui actoꝛ eſt ſcīēcie canoīſtaꝛ ergo ꝑ ons ad ipos p̄cipali9 q̄z ad theologicos pertinet diffinire que aſſercō catholica que hr̄etica debeat reputari Alij inꝺubitanter tenēt ꝙ ad theologiā ſpectat nō p modū diffinicōis auctoritatiue ſed ꝑ modū doctrine p̄cipal'r diffinire que aſſercō catholica que hr̄etica cēſenda eſt et ꝙ ad canoīſtas nō ꝑtinet niſi in q̄ntū eoꝝ ſcīa aliq̄ ad fidē ſpectancia ꝺimo ſcīē mēdicare a theologia qđ nitunt̄ rōnibus affirmare Quaꝛ p̄ma eſt hec Ad illi9 ſcīe doctoꝛes ꝓpter quā ſolūmodo dicit̄ aſſercō catholica ul' hr̄etica p̄cipaliē ſpectat diffinire ꝑ modū doctrine q̄ aſſercō eſt catholica reputanda· Sed ꝑ theologiā ſolūmodo ſcīt̄ quecūq aſſercō catholica ꝛputāda qz illa aſſercō ſola que eſt cōſona theologie eſt vere catholica Illa vo que theologie naſcīt̄ aꝺuſari eſſe ꝺimoſcīt̄ hereticа Si em̄ aliq̄ aſſercō quibuſcūq de cauſ ſūmoꝛ pontificū vel ecīā gn̄aliū ꝓfilioꝝ aut ecīā impatoꝝ legibꝫ inueniret̄ aꝺuſa ſi theologie nullatenꝰ obuiaret q̄z uis ꝑ fl'a & erronea poſſz haberi·nō tñ ꝺeberet inter hr̄eſes computari ergo ad theologie tractatoꝛes p̄cipaliē ꝑtinet diffinire ꝑ modū doctrīe que aſſercō catholica & que hr̄etica cēſenda eſt·Tercia racō eſt hec Ad illi9 ſcīe tractatores in qua explicite et cōplete tradit̄ regula fidei oꝛtoꝺoxe·p̄cipal'r ſpectat diffinire

per modū doctrine que assercō catholica q̄
hereticā est censenda. Huiōi aūt est sciēcia
theologica ñ canonistaꝝ. multa em̄ ad fi
dem nr̄am spectācia in theologia repiunt̄
explicite. de quibo in scīa canonistaꝝ men
cio nō habet̄. nichil aūt ptinēs ad regulā
fidei in alia sciēcia poterit r̄periri nisi q̄ a
theologia recipiūt. ergo ad theologos no
scitur talis diffinicō pn̄cipaliē ptinere. ad
canonistas nō spectat nisi mq̄ntū aliqua
theologica a theologia noscunt̄ mēdicare
Tercia racio est hec de assercōibo quas scīa
supioꝝ et inferioꝝ tractare noscunt̄ habz su
perioꝝ scīa pn̄cipaliꝰ iudicare. Sed de qui=
busdā assercōibus catholicis et hereticalibus theologia que est supioꝝ et scientia canonistaꝝ que est inferior aliquo mō pertractant ergo ad theologiā ptinet pn̄cipalius talis diffinicō. et p cōsequns ad theologos pn̄cipaliē spectat diffinire p modū doctrīe que assercō catholica que hēretica est censenda. Plures alias solempnes racōnes facit vbisup̄ uenerabil' ochan sed hec sufficiant pro pn̄ti. Restat aūt r̄ndere ad racōnes canonistaꝝ. Ad pm̄ā nōnulli r̄ndent theologi dicentes q̄ ad theologiā nō ad scīam canonistaꝝ spectat pn̄cipal'r de approbacōe veritatū catholicaꝝ et reprobacōe hereſum dampnataꝝ tractare cuiꝰ rōem assignāt dicētes q̄ assercō veritatis ē approbacō veritatis. qui em̄ aliq̄d dictū asserit esse verꝝ approbat illud dictū tanq̄z verꝝ assercō veritatis est approbacō veritatis Approbacō aūt veritatis est reprobacō cōtrarie falsitatis quia qui aliquā approbat veritatē per cōsequēs cōtrariā reprobat falsitatē sicut qui p̄cipit vnū cōtrariorꝝ p ons̄ prohibet aliud vt notat glo. ī decreto di. pm̄a hūanū sup̄ vbo prohibet̄ assercō ergo veritatū theologicaꝝ p quandā sequēciaz est r̄probacō oīm hereſū cōtrariaꝝ. Cum ergo p theologiam pn̄cipaliē veritates theologice asserant̄. sequit̄ q̄ approbacō veritatū theologicaꝝ et dampnacō hereſum pn̄cipaliē ad theologiam ptinet. Sed vices ex quo talis approbacō & reprobacō pn̄cipaliē ad theologiā ptinet ergo ñ em̄ ad eam ptinet. Respondent p̄dicti dicentes q̄ ad scīam canonistaꝝ ptinēt libri decretorū et decretaliū et alie q̄stiones sūmorū pontificū et ep̄ale in quibus quedā veritates theologice asserunt̄ et nōnulle hereſes reprobant̄ licet tñ ille veritates et hereſes sint pauce respectu illaꝝ que in theologia hñtur. et ideo non tm̄ ad theologiā sed eciā ad scīam canonistaꝝ spectat aliquas veritates catholicas approbare et aliqs hereſes licz paucas r̄probare. Ad theologiā aūt spectāt oms veritates catholicas approbare et oms hereſes reprobare. quare licet pn̄cipaliē talis approbacio et reprobacō ad theologiaz ptineat. pertinet tñ secūdario nichilominꝰ ad scientiā canonistaꝝ. Aliam racōem adducunt dicētes theologia veritates catholicas approbando et hereſes reprobādo a canonistaꝝ sciēcia nichil oīno recipit nl' mēdicat. Canonistaꝝ tamen scīa veritates catholicas approbādo et hereſes reprobando a theologia oīa mendicādo p̄cedit. quare ad theologiā hec pn̄cipaliꝰ et vniūsaliē ptinē noscunt̄ ad canonistaꝝ scīam secūdario et particulariē. Ad scīam rōem canonistaꝝ respondet̄ q̄ q̄ntū ad ea que fidei sūt magis credendū est theologie q̄z cuicūq̄ alie scie. nullisq̄ scriptoribo quaꝝcūq̄ scīaꝝ ita oportet credere sic̄ scriptoribus sacre theologie Auctoritas bēti Aug⁹. que adducit̄ ut nōnulli dicūt frequēter a multis con̄ intellectū bēti aug⁹. pessime allegat̄ Ad cuiꝰ intellectū dicūt esse sciendū q̄ nomē ecclesie equoce in locis variis scripturaꝝ accipitur aliqñ p loco corpali diuīs officijs deputato Aliqñ pro aliquo spāli collegio clericoꝝ Aliqñ p toto collegio oīm clericoꝝ Aliqñ pro aliq̄ multitudīe spāli deri et pl'i Aliqñ p tota ogḡgacōe oīm fideliū sil' ī hac vita mortali degentiū Aliqñ vo nomen eccie nō solū totā ogregacōez viuentiū sed eciaz fideles mortuos comp̄hendit et isto ultīo modo accipit eccl'iam bēs aug⁹. in libro cō tra manicheos et recitat̄ di. xj. c. palam. Qui ait palā ē q̄ ī re dubia ad fidē valeat catholico eccl'ie auctas que ab ip̄is fundatissimis sedibus apl'oꝝ usq̄ ad hodiernū diem succedenciū sibimet epoꝝ serie et tot pl'oꝝ cōsentanee firmat̄ ubi eccl'ia catholica epos et pl'os a tpe apl'oꝝ usq̄ ad ordines sibimet succedentes importat. et sic

1100
445++
1471

acapit nomen eccl'ie Aug⁹·cum asserit ꝙ
nō crederet euāgelio nisi eū auctas eccl'ie cō-
pelleret·Ista em̄ eccl'ia scriptores euāgeliȷ
et oēs pp'os compzehendit sic̄ ꝓbatū est
Quare ex auctē aug⁹·sane intellecta infer
ri nō pē ꝙ magis sit credendū sūmo pon
tifici canonū conditori q̄z euāgelio et ꝓ cō
sequēs ꝓ eam ꝓbari nō poē ꝙ maior fides
sit exhibenda sacris canonib⁹ q̄z euāgelio
xp̄i·Concedūt tm̄ ꝙ magis credendō est ec-
clesie que est ml'titudo catholicoꝝ oīm qui
fuerūt a tp̄ibus pp̄haꝝ et ap'oꝝ usq; mō
q̄z euangelio nō q2 de euangelio sit aliq̄liē
dubitandū sed q2 totū est maiꝰ sua parte
Eccl'ia igit̄ que maioris auctis est q̄z euan
gelista est illa eccl'ia cuiꝰ auctor euangeliȷ
ps esse dinoscit̄ Non est aūt miꝝ si maior
est auctas tociꝰ q̄z ptis ideo maior ē aucto
ritas tociꝰ ogregacōis comp̄hendētis eua
gelistas et oēs alios orthodoxos usq; ad
hec tpa q̄z vniꝰ ul' eciā pluriū p̄sonaꝝ cō-
gregacōis eiusdē·Q2 aūt conditor canonū
nō sit maioris auctis q̄z euāgeliū sed mul
to mīoris ipīmet canonū ꝰditores testant̄
apte·Vrbanꝰ em̄ papa ut habet̄ xxv·q·j·
ca·sunt quidā ait·Sciendū ꝙ sūmope est
ꝙ inde nouas leges poē condere pontifex
supple romanꝰ·vnde euangeliste nequaq̄z
aliquid dixerūt vbi vero apte dn̄s ul' eius
ap'li ul' eoꝝ sequaces sā p̄res sn̄aliē aliq̄d
diffinierēt ibi romanī pōtifices n̄ nouā legē
dare p̄nt·sed pociꝰ qđ p̄dicatū est usq; ad
aīam et sanguinē cōfirmare debet·si em̄ qđ
docuerūt ap'li et ꝓp̄hete qđ absit destruere
niterēt nō sn̄iam dare sed magis errare cō
uincerēt·Ex hīs igit̄ colligit̄ euidenter ꝙ
conditor canonū mīoris est auctis q̄z eua
geliū sacrosc̄m·ꝛra qđ nouā legē nequaq̄z
cōdere pē sed euāgeliū defendē usq; ad aīaz
et sanguinē obligat̄·Cont̄ qđ si nouā legē
dare p̄sumeret esset de erroꝛe ꝓ catholicos
cōuincendos·hīs fabianꝰ papa ꝛcꝛdat q̄
ut habet̄ xxiiij·q·iij·c·qui oīpotētem deū
metuit nec cont̄ euāgeliū nec cont̄ ap'os
nec cont̄ ꝓp̄has nec sc̄oꝝ patrū instituta
agere aliquid ullo mō cōsentit· Ex quib⁹
verbis patent̄ habet̄ ꝙ ꝰditor canonū si oī
potent̄ metuit nichil cont̄ euāgeliū com-
ponere p̄sumit statuē et ita nō maioris q̄z
mīoris auctis q̄z euangeliū esse dinoscit̄ ꝙ
in plurib⁹ capl'is in libro decretoꝝ ī certis
luce clariꝰ cōstat sic̄ ex distinctōe ix·c·no
li et c·ego solis es c·quis nesciat et c·noli
et c· neq; et ex xiiij·di·c·sic̄.et ex cā ij·q·
iij·c·si is qui p̄est ·Alie auctes quāplurīe
quas longū esset recitare hoc idem asserūt
manifeste·et ꝓp̄e easdez rōnes dicūt ꝙ tota
multitudo xp̄ianoꝝ nūc vita mortali vi
uenciū nō est maioris auctis q̄z sit sanctū
euāgeliū q2 multitudo viuentiū euāgeliū
debet usq; ad aīam et sanguinē defensare·
Ad terciā rōem canonistaꝝ rn̄dent nōnul
li dicentes ꝙ sūmꝰ pontifex debet sacraꝝ
l̄raꝝ habere noticiā et eciā in sacris canoni
bus debet esse peritꝰ·Et ideo symbolū ordi
nare et articulos fidei recte distinguē spe-
ctat ad ip̄m p̄cipue cū cōsilio et assensu cō
cilij gn̄alis Sed in symbolū ordinādo et ar
ticulos fidei distinguēdo et eadē rōne ī di
stinguēdo autentice que assercō est catholi
ca et que hereticа reputāda theologie p̄n-
cipaliē debet inniti·scōario aūt in sacris ca
nonib⁹ se poēit fundare·Et ideo ex ista ra
cione conduđi pē ꝙ ad theologos spectat
p̄ncipaliē diffinire docendo ul' legē alijs ex
ponendo que assercō inē catholicas que ne
inter hereticos debet nūari Et licet cū theo
logi ul' alij de hereſi accusanē uel alios ex-
cusare conanē· libell⁹ excusacōis rn̄sionis
appellacōnis·et huiōi cōponē nesciāt nec
formare sed ad canonistas oporteat eos re
currere·nō tm̄ ex hoc cōcludit̄ ꝙ ad eos p̄n
cipaliē ptineat diffinire que assercō catho-
lica et que hēticа est censenda ut dictū est
quia aliud est discernere que assercō est ꝛc·
et aliud est scire formas accusacōm et mo-
dū agendi cont̄ hereticos in iudicio defen
dendi de hereſi accusatos q2 p̄mū ad theo-
logos scōm ad canonistas dinoscit̄ ptinē·
qm̄ aliud ē cognoscē denarios veros a fal-
sis·aurū ab auricalco·equos sanos ab eq̄s
egris· arma forcia fabricata ab alijs · Et
aliud est scire si aliquis de aliquo p̄dictoꝝ
voluerit in iudicō accusare aliquē· Accu-
satus si se voluerit defensare quō libelli ac
cusacōis·respōsionis·appellacōis·et huiōi
quib⁹ uti in iudicō fuerit oportunū cōfici
debeant et formari·Primū admonetarius

aurifabres · fabres ferri · et fabricatores armorū ſpectare dinoſcit · Scōm vo ad iuriſtas nō eſt dubiū ptinere Vñ per iſtā racōem ꝓbari cōtingēt ꝙ ad iuriſtas ptinet diſcernere qđ aurū eſt verū et qđ fl'm · qui panni ſūt artificialiē facti qui aliē Et ut cōcludā breuiē de oībus mechanicis et rebꝰ naturalibꝰ vniuſis que in uſū hoīm veniūt haberēt pncipaliē iuriſte diſcernere qualia eſſent ꝑm naturam ſuā ul' artē · cum đ huiōi oībus cōtingat in iudicio litigare In quo caſu neccia eſt litigātes ꝓ libellis accuſacōnes rnſionis appellacōnis et huiōi ad iuriſtas hre recurſū · Cōſtat ꝙ ſepe iuriſperiti de rebꝰ mīmis an ſint tales quales debent eſſe ꝑm naturam ul' artē a qua fiūt neſciūt iudicare · quō tn de talibꝰ rebꝰ recipiendis ul' defendendis in iudicio opteat formare libellos et alia que ſpectāt ad formā agēdi et defendendi coram iudice nō ignorant

Octaua cōſideracō eſt ſi heretici ſūt vitandi · q̄re videt aliqui ꝙ non ꝑm illud Matḃ xiij · ne forte colligētes zizania eradicetis ſil' et triticū ſimul uterq̄ creſcē uſq̄ ad meſſem · zizania ſūt heretici · triticū vo fideles meſſis finis ſecl'i ergo hetici ſūt tollerādi inter fideles et nō ſunt ab eis vitandi uſq̄ ad finē ſeculi Pro declaracōe huiꝰ cōſideracōis et ſolucōne argumēti notandū ꝙ multiplex ē cōio & ſil'r ml'tiplex eſt coīonis ꝓuacio · Eſt em cōio ſpūalis · ſ · que eſt in cōſenſu vo uel intpretatiuo et hoc mō nō eſt cū hereticis cōicandū ſic intelligit illud ij · cor · vj · Exite de medio eoꝝ · gloſa · ſpūaliē · ſ · ut eoꝝ ſcelera increpetis · Eſt ſcđo cōio ī ſacmentis hoc eciā mō n ē cōicandū cū hereticis notatis ſiue nomīatis · qui eciā licz nō ſint notati ſiue nomīati tn q̄ntū eſt ex ſe ꝓuenit effectu cōionis ſacmētoꝝ q2 ipo iure ſūt excōicati ſiue occulti ſiue manifeſti · ext đ hereticis excōicāꝰ Eſt iterꝝ cōio ī cibo potu et huiōi hoc eciā mō n ē cōicandū cū ill' hereticis q̄ pſciſi ſunt ab eccīa noiatim Eſt eciā iiij · cōio corpalis ut cohabitacō in eadē ciuitate · et tal' cōio nō vitabat ī pncipio ꝓpt multitudinē hereticoꝝ · ſi aūt timeret de lapſu ab aliqbꝰ tuaꝰ eſſz n hitare cū eis Sic ergo pt rnderi ad argumentū ꝙ illud dcm pt intelligi de hēticis occultis q̄ꝝ hēſis dephendi n pt tales em et ſi excōicent excōicacōe ghali n tn excōicacōe pſonali nec exīminant gladio mali · n cū ml'titudie infideliū manifeſtoꝝ intelligant · vel intelligi pot de catholicis malis Vñ Rabanꝰ hns diſcrecōis exēplū eqnimiē debet tollerare malos ꝓpt bonos · Sciendū aūt ꝙ meſſis dr temp9 illud q̄ here tici manifeſte corruptini aliorꝝ ſūt abiciēdi euangelica falce ꝑm hoc intelligit pmiſſio ergo tpe illo q̄ n diſcernit plene an ſit here ticus · cū aūt inoleuerit plene eccl'ie corruptio ſua ē pſonaliē pſcindendꝰ Vñ augꝰ · li · de vera religiōe dicit ſentēcionaliē ꝙ in eccl'ia tā diu ſuſtinet erroꝝ alicꝰ donec aut accuſacōez mueiat · aut opiōz prauā ptinaciē defendat · Cū aūt dr j · cor · xij · ncce eſt hereſes eſſe Ibi dr ncce illud qđ ē utile ꝓ acidēs ſiue ꝑter intencōem hēticoꝝ · ſ · ad hoc ut ab hijs que ſe exercēt in diuina ſcripta pigricia eā diſcuciendi excuciat et magis fidei veritas declaret ve ſuꝑ patuit cōſideracōne q̄nta · hoc eciā habet ex glo · ſup illud yſaie · vij · hoc dicat dns ꝛc · ſemper · i · uſq̄ ad finē ſeculi erūt aliq̄ hereſes ul' malicie hoīm ad exercendā fideliū ſapienciam et pacīam Sic ergo patz quō heretici ſunt vitandi · ſ · notorij Dico eciā ſine denūciacione cū nulla poſſit tergiuerſacōne celari puta ſi publice ꝓicaret conē fidem ext de cohitacōe clericoꝝ et ml'ieꝝ · c · vra · et c · finali · poſſūꝰ tn et debēꝰ eos monē et inducere ut ad verā fidem redeant In alijs vero nō licz eis cōicare eciā ſi ſit pr filius mariti9 ul' vxor aut ſoror huic ſeruituti ſuibectus · et ideo ſi infidelis diſcedit · diſcedat ꝑm apl'm xxviij · q · j · in c · ſi infidelis ·

Dona cōſideracō
eſt Si eſt cū hereticis uel cū alijs infidelibus publice diſputandum Rndetur ſcom tho · in ſcđa ſcde · q · x · ꝙ in diſputacōne fidei ſunt duo conſideranda · vnū ex parte diſputantis ſalz quia diſputat tanq̄z dubius de fide et experiri volens veritatē tunc peccat proculdubio tanq̄z infidelis Si aūt diſputat ad cōfutandū errores ul' ad exercitiū eſt laudabilis Aliud eſt

1180
1471

ſideranduꝫ ex ꝑte audiencie vt ex. ſ. ipi ſint inſtructi et firmi in fide tuc em nullu eſt piculu diſputare. Aut ſi audientes ſue ſimplices et in fide titillantes & tuc circa tales diſtinguendu eſt qz ſi ſue ſollicitati ab infidelibꝫ nitentibꝫ in eis fidē corrupere tuc neceſſe eſt publice diſputare dumodo imeiantē aliqui ad hoc ꝓoneꝫ. per hoc em ſimplices ī fide firmabuntē & tolletē decipiendi faculeas in fidelibꝫ Si vo nō ſue ſollicitati tuc piculoſum eſt publice de fide diſputare coꝝ ſimplicibꝫ quoꝝ fides eciā ex hoc eſt firmioꝝ qꝫ michil diuſum audiuerē et ideo nō expedit eis ut audiāt verba infideliu diſputanciu conē fidē ꝓhibentē quoſqꝫ oēs layci publice diſputare de fide uel occulte. qui vo conē fecerit excōicacōis laqueo innodeē exē d hēticis c. quecūqꝫ li. vj

Decima cōſideracio eſt videre quis eſt modus inq̄rendi hereticos Ad qđ breuiē dr qꝫ ſi ꝑpa dat certā formam illa tenenda eſt alias pñt queri p accuſacōem inquiſicōez & denūciacōem Sed in examiacione teſtiu conē hēticos debent iteſſe due pſone religioſe et ſi fieri pē per publicā pſonā cōſcribi teſtiu dicta extra de hēticis c. ut officiū li. vj. pagꝫpho volumus Et concediē religioſis qui du eſſēt in ſeculo tabellionatꝰ officiū habuerūt et exercuerūt et etiā clericis ſi in ſacris ſint conſtituti exercē libere officiū tabellionatus q̄ ad ꝑmiſſa ſi eis miūctum fuerit ut in dco capl'o ut officiū pagꝫpho. cōcedentes. Item tenenē dyoceſani ul' archiepi ul' archidya coni ſemel saltē in āno p ſe ul' p alios querere hēticos ubi fama eſt eos habitare. et illos quos credūt de hoc aliqđ ſcire dñt compellē iurare ut indicet ſi quos hñt ſuſpectos ꝓpē occulta cōuenticula ul' alia ſigna exē in c. excōicamꝰ. pagꝫpho. addicꝰ Suſpectus aūt ſi vocatꝰ ꝓfiteē et ſperat de correctōne poē ei imūgi pnīa ſalutaris. ſi aūt negat et ante ſit infamatꝰ indiceē ei purgacio quā ſi nō ꝑſtiterit excōicabiē et uſqꝫ ad ſatiſfactōem cōdignā ab oībus euitabiē et ſi p annū ſic ſteterit extunc velut hereticꝰ cōdempneē ut in dicto c. excōicāꝰ pagꝫpho. qui aūt. Item illi qui preſūt ciui

tati ul' loco alij quicunqꝫ noīe cenſeantē ad requiſicōem eoꝝ debēt iurare ꝑſcripſe attendere inuiolabiē et ſeruare ac facere. ac oīm bus ſuis ſubditis inuiolabiliē obſeruari toto tpe ſui regimīs cōſtitucōes in fauorem fidei a ſede aplica ꝓmulgatas ac eciam approbatas. quas qui iurare noluerit et ſeruare ut infamis et tanqꝫ hereticoꝝ fautor ac de fide ſuſpectꝰ. officio et honore ſui regimīs expolieē. nec ulteriꝰ ad dignitatem aliquā uel officiū publicū aſſumaē nec teneat aliqđ qđ fecerit ut pēas valeatꝰ cōſul uel rector exē li. vj. c. ut officiū. pagꝫpho. ſtatutumꝰ. Debēt eciā oēs rectores in hoc negocio parere dyoceſanis et eciā inq̄ſitoribus nec aliquo mō debent cognoſcē de hoc crimine. ut capcus liberare et huiōi. alias ſunt excōicati et ſi excōicacōez ſuſtinuerit per annū cōdempnari debēt tanqꝫ heretici exē in c. ut inq̄ſicōis li. vj. Item ī negociis hereſis ꝓcedi pē ſimpl'r et de plano. et ſi piculū eſſet nō noīatis accuſacōibus ul' teſtibꝫ publice niſi coꝝ aliquibꝫ prouidis ꝑcipiendo et detinendo ſecretū et huiōi ſz ceſſante piculo publicenē ut fit in aliis iudiciis exē in c. ſtatuta li. vj. Sed nūquid hereticus poſit appellare. Dico qꝫ hereticis inhibita eſt appellacō exē eodē ut inquiſicōis li. vj.

Nouecima cōſideracio ē quali pena ſūt hētici puniēdi. Rñdeē qꝫ quadruplici pena ſunt hētici feriendi ſz excōicacōe depoſicōe rez ablacōe et militari pſecucōe. Excōicacōe qz oīs hereticꝰ ſiue occultꝰ ſiue maīfeſtus ipō iure ē excōicatus maioꝛi excōicacōe xxiiij. q. j. c. j. et ij. exē de hēticis c. ad abolendā. Scdo depoſicōne qz indiſtincte ſiue clericꝰ ſiue layꝰ eciā papa ul' impator vl' quilibꝫ aliꝰ debz deponi ab omni dignitate. xl. di. ſi papa xxxiiij. q. j. qui conē pacem Tercio reū epaliū ablacōe qz oīa bona eoꝝ debēt confiſcari eccl'ie cui debuiebāt ſi erāt clerici ul' layci ſi ī epali iuriſdcōne ſūt eccie ſubiecti Alioꝝ vo laycoꝝ bona pncipibꝫ ſecularibꝫ ofiſcanē. Quarto militari pſecucōe. ſi em ꝓpter malos puēndos opeuit regiā maieſtatē nō ſolū legibꝫ eſſe decoratā ſed armis armatam. multo fortiꝰ propter hereticos

exẽmĩandos Ideo dicit glo. j. cor. de paulo q̃ cum vivebat aliq̃s ꝑtinos ad corrũpen tes fidem sathane trahebat corpalit vexan dos. Sic ergo hẽtici ñ solũ excõicanẽ et de ponunẽ sed et oĩ officio et bñficio debẽt ex poliari. et si clericus sit debet degradari et demũ quilibz talis debet relinqui arbitrio ptatis secularis aĩadũhione debita puẽn dus. s. cremacõe nisi forte p9 deꝑhensiõz erroris ad fidẽ velit reuti at errorẽ suũ ab iurare et satisfactõz exhibere et sic redeun tes debẽt in ꝑpetuo carcẽ reclusi exẽ de hẽ. ca. excõicam9 ij. Sed quã penã incurrunt credentes receptores defensores et fautores hereticor. Rñdeẽ q̃ quilibz talis est excõi cat9 et si nõ satisfecerit infra annũ extunc ipso iure est infamis nec ad publica officia seu osilia nec ad eligendos aliq̃s ad huiõi nec ad testiõm debet admitti nec pt̃ condẽ testamentũ nec ad alic9 hereditatis succes sionẽ accedẽ Null9 q̃z ei sup quocũq̃z negocio sed ipe alijs cogeẽ rñdere si iudex est ei9 nõ valet snĩa Si aduocat9 ñ admitteiẽ el9 ꝓcuratiõ Si tabellio nõ valent eius instru mẽta et sic in sil'ibz. Si vo sit clericus ab oĩ officio et beneficio debet deponi. et illi q̃ ta les postq̃z fuerint ab eccĩa denoĩati euitare cõtempserit debẽt excõicari ꝑbanẽ hec oĩa exẽ eodẽ excõicam9 ꝓmo. pagꝑbo. credẽtes Item oĩes clerici qui talibz exhibẽt eccl'ia stica sacmẽta ul' traderẽc eccl'iastice sepul ture aut elemosinas seu oblacões eor̃ reci perẽt debẽt ꝓuari suo officõ ad qd̃ nũq̃z re stituenẽ sine inulto sedis apl'ice spãli sil'r et regulares quor̃ ecĩã ꝓuilegia in ill' dyo cesibz nõ seruenẽ eis in quibz tales excessus ꝑpetrare ꝓsumpserit ut ĩ dco c. excõicam9 pagꝑbo. sane clerici Et nota q̃ ipi creden tes eor̃ erroribz hẽtici fũt dicendi exẽ. e. ex cõicam9 ij. Quicũq̃z ecĩã hereticos creden tes receptores defẽsores ul' fautores eor̃ sci enter ꝓsumpserit eccl'iastice tradere sepul ture excõicati fũt nec debent absolui nisi ꝑ ijs mandb publice extimulẽt et ꝓdici une corpa dãpnator̃ et loc9 ille ꝑpetua ca reat sepultura exẽ de hẽticis c. quicũq̃z li. vj. Item hẽtici cũ oĩbus fautoribz mõ di ctis et ipor̃ filij usq̃z ad scdam gnacionem ad nullũ eccl'iasticũ bñficiũ seu officiũ pu blicũ admittanẽ al's irritũ est exẽ. e. c. qui cũq̃z pagꝑho. hereticis. Et si dicas ex pdĩs colligiẽ q̃ hereticus est multiplici pena pu niend9 hoc videẽ irrõnabile q̃ de9 nõ pu nit bis in idipm. Cum ergo oĩs hẽtici fũt excõicati ut dĩm ẽ et excõicacõ sit pena se quiẽ q̃ nõ sunt alia pena puiendi Rñdeẽ q̃ ꝑ vno pcto vna pena quis punẽ. Sed si ad vnũ pcm plura occurrũt que fũt ml' ta pcta ul' ꝑpẽ relapsũ eiusdẽ pt̃ homo in ste puiri multiplici pena. Si quis ergo la biẽ in damnatã heresim puitur pena ex cõicacõis q̃ ut dĩm est oĩs hẽticus ẽ excõi catus sed si post abiuratã heresim itez̃ la baẽ debet alia pena corpali puniri ul' eem porali dampnari

Quoniã cõsi deracõ est scire quis pot̃ capere et tormẽtis exponere hẽticos Rñdeẽ q̃ tam epus q̃z inquisitor vn9 sine alio pt̃ citare et capere et tute custodire ul' compe dibz manicare ac manicis ferreis si eis vi sum fuerit faciend. Sed deputare dare car ceri et q̃ magis ad penã q̃z ad custodiã vi deaẽ ul' tormẽtis exponẽ ul' ad snĩam pro cedere conẽ eos nõ pt̃ epus sine inquisitore nec inquisitor sine epo aut eius sup hoc de legato aut epali sede vacãte delegato capl'i si sui ad minicẽ copiã possint hre infra octo dies postq̃z seminicẽ requisierit possunt tñ quilibz ꝓuictor̃ cõmittẽ alteri vices suas ul' per lras significare suũ cõsiliũ et cõsen sum extra de hereticis multor̃ in clemen tinis Sed occurrũt hic finaliẽ xv. difficul tates. Prima est si carcer ĩ quo ponunẽ he retici debeat esse cõis epo et mgistri. Di ciẽ q̃ sic et debent habẽ duos custodes vnũ quẽ volet eps et ei ꝓuidebit et uterq̃z eorũ pt̃ habere sub se vnũ fidelez mistrũ et illi9 loci erũt due claues diuse. quaz̃ vn9 custo dum vnã et alius aliã tenebit. et potit of ficiũ mistrãdi caritatis cõmittere suo mi nistro et tenenẽ ꝓuicti custodes anteq̃z exe quauẽ officiũ coram eis a quibus assignanẽ iurare tactis euãgelijs q̃ in custodia oẽm diligentiã q̃z potuerẽt adhibebũt et q̃ ali cui carcerator̃ nichil ĩ secreto loquẽ vn9 nisi audiẽte alio. et q̃ ipis carceratis fide liter conferent ꝓuisionẽ quã ipi recipiunt

1100
1471

ex ordinacõe cõmuñ et qꝫ a pntibꝫ ul' amicis ul' aliꝫs fidelibꝫ pſonis offerẽ eiſdẽz niſi epi ul' inquiſitoris ul' ſuoꝝ cõmiſſariorũ ordinacõ refragetur ipis fideliter et abſqꝫ diminucõe aliq̃ miſtrabũt nec in hiꝫs fraudem aliq̃z adhibebũt et eodẽ mõ iurabunt ꝓdicti cuſtodũ miſtri et corã eiſdẽz exẽ·e· ca·multoꝝ in clementinis Et eodẽ modo iurabũt notarij inquiſitoris corã epo cũ inq̃ ſitore ul' ſubſtitutis ab eis qꝫ ſuũ officium fideliẽ exercebũt et idem fiet de aliꝫs pſonis nccẽiꝫs ad dictũ officiũ exẽ·e·ml'toꝝ in dementinis ¶Secũda difficultas eſt de xpianis qui efficiunt iudei ul' redeũt ad iudaiſmũ ſi debet ꝓcedi cõtra eos ſic conẽ hẽticos dico qꝫ ſic etiam ſi infantes ul' metu mortis fuiſſent baptiſati ſi de hoc fuerint confeſſi Aut ꝓ iudeos aut xpianos munici ſic con tra fautores et defenſores taliũ procedendo exẽ de hẽ·c·conẽ·li·vj ¶Tercia difficultas eſt ſi ꝓpt̃ hereſim maritoꝝ debeãt cõfiſcari bona vxoꝝ catholicaꝝ Dicit̃ qꝫ non niſi cum eis ſcienẽ·ſ·ſciendo eos eſſe hẽticos cõtraxiſſent extra·e·decreuit·li·vj·Quarta difficultas eſt ſi poſt mortẽ hẽtici poſſint occupari bona eiꝰ ſi de eius hereſi ñ fuit in vita declaratũ Rñdet̃ qꝫ ſic ſi poſtea declaret exẽ·e·accuſatus·pagꝑbo·pozro·li·vj Qñta difficultas ẽ ſi debeãt puñi ſacẽdotes qui inſtruũt hereticos de celanda veritate dicit̃ qꝫ debita pena debẽt caſtigari Religioſi ecia hereticj ſũt grauiꝰ aliꝫs puniendi exẽ·e·accuſatꝰ·pagꝑbo·ſacerdotes li·vj· ¶Sexta difficultas eſt de etate inquiſitoris vtꝫ·ſ·requiraẽ determinata etas ut poſſit officiũ exercẽ Rñdet̃ qꝫ ñ pt̃ eſſe inquiſitor niſi attigerit xl·annũ·et tam ipe q̃z omniſarij deputati nõ pñt pecuniam extorquere nec ſcienẽ eccl'iaꝝ bona ob delictũ clericoꝝ fiſco eccl'ie applicare·alioqñ ſunt excõicati ipo facto a qua nõ pñt abſolui ꝓterq̃z in mortis articulo·donec illis a quibꝫ extorſerint plene ſatiſfecerint de pecunia ſic extorta nullis ꝓuilegiꝫ pactis aut rmiſſionibꝫ ſup hoc valituris exẽ de hẽticis volẽtes inclemẽtinis·¶Septa difficultas eſt ſi pt̃ inq̃ ſitoꝝ ꝓcedere conẽ aliq̃ officialẽ ul' nuncium romane curie·dr̃ qꝫ nõ ut ꝑz in extrauagãti Io·xxij·que incipit cõfracer·¶Octa

ua difficultas eſt quis ꝓpꝛie dicendꝰ ẽ relapſus Rñdet̃ qꝫ accuſatꝰ de hereſi uel ſuſpectꝰ vehemẽti ſuſpicõe qui in iudicõ abiuraut et poſtea cõmittit in ipam talis cẽ ſet̃ relapſꝰ·licet antea ipm hereſis crimen nõ fuerit plene ꝓbatũ ꝙz ſi leuis fuit ſuſpicio nõ debet iudicari relapſus·q̃z̃q̃z ex hoc ſit graniꝰ puñendus nõ tñ debet ex hoc in hereſim relapſoꝝ pena puniri exẽ de hereaccuſatꝰ li·vj·Qui vo ĩ vna ſpecie fuit in vno fidei articulo ul' ſacmẽto eccie erraut et poſtea abiurauit ſimpl'r ul' gnaliẽ hereſim ſi poſtea erret in alio relapſꝰ eſt iudicandꝰ exẽ·e·accuſatꝰ li·vj·Ille aũt ꝺ cuiꝰ lapſu in hereſim añ abiuracõem ꝑſtiterat ul' nũc cõſtat ſi poſtea hereticꝰ receptet deducat viſitet ul' aſſociet vel muña aut dona eis donet uel mittat ul' fauorẽ impendat qui excuſari non poſſit iudicari debet relapſus·exẽ·eo·accuſatꝰ li·vj·in tali caſu verũ eſt qꝺ dicit apl's ad ro·ꝑmo q̃ el'ia agunt digni ſũt morte nõ ſolũ qui faciũt ſed ecia qui cõſentiũt facientibꝫ· Nona difficultas eſt ſi qñ negociũ hereſis cõmittit alicui ul' aliquibꝫ gnaliẽ in certis locis ad unaẽ epis auctas eoꝝ ordinaria ꝓcedendi ul' delegata ſi eã hẽant Dr̃ qꝫ nõ ſed utq̃z de eodẽ facto inquirẽ pñt cõiter et ſi diuiſim ꝓcedant conari debent ſibi cõicari procceſſus ut per hoc melius poſſit veritas inueniri et ꝓ utroq̃z ſimul ſnĩa ꝓferaẽ ñ alẽ alteri deferat qꝫ ſi in ſnĩa nõ cõcordent ad ſedem apl'icam remittaẽ exẽ·e·per hoc li·vj ¶Et intellige qꝫ ꝓdictã cõicacõem ꝓceſſuũ opteat fieri·qñ nil aliud reſtat agendũ niſi qꝫ ſnĩa ꝓmulgẽ·quia ſi alter nõ poſſet cõmode ꝓcedẽ niſi viſis actibꝫ alẽi⁹ cũc ſemel tñ cõicacõ eribuaẽ ut in extrauagãti bñdicti xj·que incipit ex eo·Decima difficultas eſt quã penã incurrũt epi ul' inquiſitores ul' eoꝝ ſubſtituti ſi malicioſe aut fraudulenẽ imponãt alicui crimen hereſis ul' aliquid alio ſl'o imponẽtes qꝺ impediat execucõem officij eoꝝũdem ¶Rñdet̃ qꝫ ſi ipi cã odij·gre vl' amoris ul' lucri ul' commodi epalis obmiſerint ꝓcedẽ ul' aliquem vexarent imponendo ipam hereſim zẽ ¶Si epi ſunt uel ſupza ꝙ trienniũ incurrũt ſuſpenſionem ab officio ¶Si inferiores ſunt

excõicati sunt a qua nisi p papam possũt
absolui ꝑterq; in mortis articulo · et candẽ
penã incurrũt si obmiserint conẽ quẽq; p
cevere ubi fuerit ꝓcevend̃ · exẽ de hẽ · multo
rum in cle · Vndecia difficultas ẽ si in ali=
quo caũ sunt hẽtici tollerãdi Rñdeẽ qꝺ in
pena heresis tria possũ⁹ cõsiderare Primo
ipi⁹ gravitatẽ crimis Secõ eccl'ie corrigen
tis caritatẽ Tercõ ipoꝝ fideliũ vtilitatem
Cõsiderãdo ꝓmo crimis gravitatẽ statim cũ
hẽtici deꝑhensi sũt esse ment̃ficiẽdi magis
q; incendiarij aut falsarij · Vñ exo · xxxij ·
statim cũ moyses dñdit de monte statim
mandauit qꝺ frat̃ mẽficeret frem suũ et ꝓ=
xim⁹ proxim p pcõo yolatrie Et deutro ·
vij · mãdatũ fuit ꝓl'o isrl'itico ut aras he=
reticoꝝ subuerteret et sculptilia comburẽt
Et scõo re · xxxij · dr̃ qꝺ rex ozias vidit se=
pulchra hereticoꝝ que erant in montibus
tulitq; ossa eoꝝ de sepulchris et combussit
illa Si vero cõsiderem⁹ in tali crimẽ cari
tatẽ eccl'ie eũc nõ statim tradunt̃ hẽtici ex
termino · ꝛ circa eos seruat̃ ordo correctõis
fraẽne qz mouent̃ ꝓmo et scõo et si postmo
dũ reperiunt̃ relapsi nõ ampli⁹ eccl'ia eos
tollerat quia nichil amplius de coꝝ correc
tione impat Sed cõsiderando utilitatem
fideliũ si aliqui sint hẽtici qui sic defendũt
falsitatẽ sentencie sue ut in terra multitu
dinẽ faciant et cõuenticuloꝝ segregacões
vel eccl'ie cõturbacões cogitent tunc absq;
alia dilatione ul' inquisicõne exẽmandi
sũt · qz cũ bonũ cõmũe sit preferendũ ꝓua
to magis est ꝓuidendũ saluti cõi q; salu=
ti alicui⁹ ul' aliquoꝝ · Duodecima difficul
tas est · si heretici reũtentes ad fidem semp
sint recipiendi quia dicit̃ exo · xxij · malefi
cos nõ pacieris viuere · vnde glo · p malefi
cos intelligunt̃ pcõres pcõo hereb et pcõo
con̄ naturam · qui statim sũt vita corꝑali
ꝑiuandi ne alios inficiãt Rñdeẽ qꝺ hereti
cos esse recipiendos potissime relapsos tri
plicit̃ pt̃ intelligi · primo ad sacramentoꝝ
pcepcõem · Secõ ad bonoꝝ tpaliũ restitucõ
nem · Tercio ad vite tpalis cõseruacõz pri
ma reũsio nũq; negat̃ hereticis quia sal⁹
aie ex ordine caritatis omibus est appeten
da eciã imimicis iuxta illud mathei · v · di
ligite imicos vr̃os bñfacite his qui ode
runt vos ꝓpt̃ qꝺ heretici semper reũtentes
q̃tumcũq; et quocienscũq; relapsi fuerint
ab eccl'ia recipiunt̃ ad pniam et eukaristie
pcepcõez · vñ sic̃ scribit̃ exẽ de hẽ · c · sup eo ·
pagꝑho · nos itaq; · li · vj · qꝺ si p⁹ relapsũ
heretici penituerint et pnie signa manifeste
apparuerint in eis sacmenta pnie et eukari=
stie humiliter petita nequaq; sũt eis dene
ganda Sed scõo et ecio mõ negat̃ eis reuer
sio qz si ipi duarent̃ i vita post relapsũ et
restituerent̃ & dignitates et ad bona tem
poralia · et in vita corꝑali duarent̃ incolu
mes · si itez laberent̃ possent alios inficere
et alij inde⁹ i heresim laberent̃ si ipi sine pe
na trãsirent · Interdũ tñ eccia hereticos ad
bonoꝝ tpaliũ restitucõz recipit ul' ꝓpt̃ bo=
nũ lucis intuendũ · Dicit em̃ aug⁹ · i epl'a
ad vincenciũ nõnullos tolleram⁹ q̃s corri
gere uel punire nõ possim⁹ nec ꝓpt̃ paleã
relinquim⁹ arbitrũ · nec ꝓpter eos i fine se
gregãdos deserim⁹ gregẽ dñi · nec ꝓpt̃ va=
sa facta in cõtumeliã migm⁹ de domo dñi
ꝑz ergo quõ cõcedit̃ hereticis reũsio et quõ
nõ · Decia ecia difficultas est si loquam̃ de
hereticis nõ relapsis cũ volũt redire ad fi=
dem qual'r debẽt ꝛcipi Rñdeẽ qꝺ si aliqs he
retic⁹ ul' hẽticoꝝ credẽs receptatoꝝ · fautoꝝ
defensoꝝ necnõ et de heresi infamat⁹ ul' su
spect⁹ ad vnitatẽ eccie redire volũit ad ar
bitriũ epi ꝓpiꝰ ꝓus debz abiurare erroꝛ̃ et
ꝓmittẽ et eciã p scriptam firmare · qꝺ tene=
bit firmit̃ ad mãdatũ eccie catholicã fidem
et hoc publice ꝺm qꝺ ei⁹ crimẽ fuerit publi=
cũ ul' ꝓuatũ · j · q · vij · quocies · de con · di ·
ij · ego berẽgari⁹ exẽ · de hẽ · ad abolendam ·
Postea debz ꝺm eccie formã absolui ꝺ qua
xi · q · iij · cũ aliqs · exẽ · de sen · excõ · cũ desi=
deres · Postea eis debet impoi qꝺ i talib⁹
solet miũgi ut in c · quocies · et c · ego beren
gari⁹ ubisup̃ · Et qñ tales volũt reuerti ꝓ
uideri debet solerter qꝺ sint vere conuersi si
debeant recipi · exẽ · e · ut officium · pagꝑho
iij · li · vj · Pena autẽ que talibus debet im=
poni declarat̃ · exẽ · de hereticis · excõicam⁹
ij · ubi dicit̃ · Si qui aũt de ꝓiectis postq̃
fuerit deꝑhensi redire voluerit ad agendã
cõdignã pniam in ꝑpetuo carcẽ detrudant̃
¶ Decia quarta difficultas est si prelatus
sit hereticus vez habeat pt̃atem spũalem.

BE
1100
A45++
1471

Rñdet ꝙ ꝑlatus hẽticꝰ nõ est prelatꝰ eciã si sit papa qz ipõ facto est depositꝰ. Vnde papa eligit̃ ĩ caput totiꝰ eccl̃ie iuxta illud ad ephe. j. ipm dedit caput sup oẽm eccl̃iaz que est corpus xp̃i. Capitis aũt est influẽ vitã in oĩbus mẽbris. et pn̄cipiũ vite spiritual' est ipa fides quia sine fide impossibile est placẽ deo Vñ apl's ad hebreos xj. fidem dicit esse subam. i. fũdamentũ oĩm rez sperãdaz. Si ergo papa deꝑhendat̃ de nius a fide caret vita spũali et p ons alijs influere nõ pẽ. Vñ sic̃ homo mortuꝰ ñ est homo sic papa ĩ hereti deꝑhensꝰ nõ ẽ papa ꝓpt̃ qđ ipõ facto est depositꝰ si ergo hoc dr̃ de paxa multo fortiꝰ đ quocũqz alio ꝑlato inferiori. Amplius aũt declarat̃ ꝓca difficultas ꝟm tho. in scda scde. q. xxxix. ubi distinguit de duplici pẽtate spũali. quaz vna est sac̃mẽtalis alia est iurisdc̃onal'. Sacramẽtalis est que p aliquã ꝟsuetudinẽ cõferetur et talis ꝟm essenciã remanet in hoĩe q̃z diu vivit siue ĩ scismate siue in heresi laba. qđ patz per hoc ꝙ rediens ad eccl'iam nõ itez cõsecrat̃ sed tñ tales usum pẽatis amittũt ita ꝙ nõ licet eis sua pẽate uti si tamẽ vsi fuerint effectũ habet in sac̃mẽtalibus qz ĩ hijs homo nõ opat̃ ñ sic̃ instrumentũ dei. Vñ effectꝰ sac̃mẽtales ñ excludunt̃ ꝓpt̃ culpã quãcũqz cõferẽtis sac̃mentum. Pẽas aũt iurisdc̃oms ẽ que ex simplici iniũctione hoĩs conferẽ et ideo ñ immobiliẽ adheret et in scismaticis et hẽticis nõ manet Vñ nõ possũt absoluẽ nec excõicare nec indulgencias facẽ. aut aliqđ huiõi et si fecerint nichil est actũ vij. q. j. nouacianus. Decia q̃nta difficultas ẽ si post abiuracõem heresis aliqui inueniant̃ relapsi utz sint statim tradendi iudicio seculari Rñdet ꝙ sic qz sic̃ fides ẽ fũdamentũ spũale eo ꝙ sine fide impossibile est placere deo ut dr̃ ad hebreos. x. sic heresis que est fidei corruptio totã spũalẽ vitã hẽ subripere eo ꝙ modicũ fermentũ totã massã corrũpit ꝑma cor̃. v. Vñ đ auc̃te iudicij sc̃'aris scribit̃. xxxiij. q. iij. resecande ꝙ resecãde sũt putride carnes et scabiosa onis a caulis repellenda est ne tota dom̃s massa. corpꝰ et pecora arceat corrũpat̃ putrescat et intẽat Arrius em̃ ĩ allexãdria vna scintilla fuit seo qm̃ non statim oppressa est totũ orbem eius flãma depopulata est vnde ad huiõi piculũ euitandũ cũ hẽtici deꝑhendunt̃ relapsi ul' p facti euidenciã ul' p ꝓpriã cõfessionẽ seu p testes absq̃ mora tradendi sũt iudicõ seculari. Et ꝓpt̃ea scribit̃ ext̃. de hẽ. sup eo. li. vj. Nos itaq̃ inq̃sicõi tue de fratrũ nr̃oz cõsilio rñdem̃ ꝙ qui p̃ abiura cõem deꝑhensi fuerint in heresim cecidisse sine ulla penit̃ audiẽcia relinquẽdi sũt iudicõ seculari ¶ Et sic imponit̃ finis ij. libro in quo de nat̃a seu quiditate hereꝟ de modis hẽticoz de heresibꝰ repullulãtibꝰ istis temꝑibus de modo inq̃rendi eos et de eoz punicõe dictũ est. frustra em̃ hẽtici sũt arcũlatrantes et q̃si p minas nr̃m fidei fortalicij impugnãtes cũ sit turris fortitudis a facie inimici in virtute dñi nr̃i ih̃u xp̃i qui est honor et gl'a in seculoz secl'a amen

BT
1100
A45++
1471

Incipit liber tercius de Judeorz Bello

Contra fidei hostaliciū

Hereticorū bello quasi periculosiori soluto cū sit a familiaribus inimicis latēter cōmissū. Iudeorū vesana progenies nō erubescit temptare si possit nrm fidei hostaliciū p viribz expugnare. ac si cecus ī campū exiret ut pugnaret cū vidente. Non em̄ vidente cecitate percussi quod est cunctis fortitudīs a facie inimici Vt ergo videat modus bellandi iudeorū dissolutio sui belli et eorūdez confusio in p̄senti ḧc libro nr̄i hostalicij duodecī considerac̄oēz intellectui occurrūt peractāde Quaz p̄ma erit de iudeorz cecitate et sua nebulosa noticia ¶ Secūda de iudeorz parentela ex talmuth doctrina ¶ Tercia de iudeorum diuersitate in sua fide et credencia. Quarta de iudeorum bello per argumēta sūpta ex lege mosaica ¶ Quinta de iudeorū bello per argumēta sumpta ex lege euangelica ¶ Sexta d̄ iudeorz bello p argumēta sūpta ex nāli sc̄ēcia ¶ Septīa d̄ iudeorz cruditatibz et sua inaudibili sc̄icia ¶ Octaua de iudeorū fatuitatibz et sua grandi stulticia Nona de iudeorz expulsionibz et sua magna ignomīa ¶ Decīa de iudeorū mirabilibz et sua obstinata malicia ¶ Vndecīa de iudeorz obligac̄oe ex iure canonico et ciuili ac ordīac̄one regia ¶ Duodecīa de iudeorz c̄ouersiōe ī fine sec̄li a sua duricia

De Judeorz cecitate z de sua nebulosa noticia

Circa p̄mam c̄sideracōez que est de iudeorz cecitate duo sunt videnda ¶ Primū que ē causa cecitatis eorz. Sc̄m si p̄ sanari ut reducant̄ ad lucem ¶ De p̄mo dicit̄ q causa cecitatis iudeorū est quia dño peccauerūt sicut deducit mḡr bernhardꝰ oliuerij in tractatu suo cont̄ cecitat̄ iudeorū allegans illud. soph. j. ambulabūt ut ceci quia dño peccauerūt licet em̄ uerba ista gn̄alit̄ de oībz peccantibz sint dicta qui vere dño peccāt teste p̄s. qui dicit. tibi soli peccaui et malum coz̄ te feci p̄s. l. ex quo pc̄o spūalit̄ ceci efficiūtur iuxta illud sapī. ij. excecauit eos malicia eorz. spāliter tam̄ intelligunt̄ de iudeis qui quodā singl'ari modo dño peccauerūt ih̄m xp̄m filiū dei iniuste crucis supplicio interimendo p̄p̄t̄ qd̄ spāli modo facti sunt ceci inter oēs gentes ut non solū paciant̄ cecitatez culpe sic̄ ceteri peccatores sed ec̄iā habeāt cecitat̄ ignoraēcie sup oēs. p̄p̄t̄ quā ignorancīā scripturam p̄prie legis mīme intelligūt. et quod in illa ad eorz directionē est ualde clarum in p̄priaz dampnac̄oem venit in obscurz de quibz dicit̄ trenorz. iiij. Errauerūt ceci in plateis. errare em̄ in plateis nichil aliud est q̄z deficere in sc̄ripturis claris & manifestis circa quas nō p̄prie dicunt̄ errare qui nolūt ipas recipe sed illi qui volunt intelligere. et tm̄ dicūt se eas tenere. sicut non dicit̄ vere cecus cui ē absens visibile obiectuū hz q̄ p̄sente obiecto non p̄t̄ habē visionis actum ¶ Populꝰ igitur iudaicus merito dicit̄ cecus qui veteris testamēti recipit et que in eo scripta sūt rc̄te intelligere nescit. Dicunt em̄ iudei q̄ sigillū legis nondū est āmotum. dixerat em̄ deus ysaie in. c. viij. liga testimoniū signa legez in discipl'is meis hic ponit̄ occultac̄ō mīsterij xp̄i. liga testimoniū id ē inuolue p̄phec̄iā obscuritatibus p̄pter incredulos quibz talia sūt zelanda. signa legez in discipl'is meis. i. apl'is aliisq̄ xp̄i discipl'is qui predicando legem obscuritates p̄phetarum aperuerūt et declarauerunt ostendentes eas in xp̄o impletas ut p̄z in actibus apl'orz sicut fuerat a deo p̄ordinatum Et hoc modo dictū fuit danie'. xij. ca. tu aūt daniel claude sermones et signa libz vsq̄ ad p̄finitū tempus. Cum ergo p̄dc̄m verbū dixit deus. s. liga testiōm et cetera intellexit p̄phēta q̄ hoc erat p̄ter pc̄a populi orauit deū statim ut p̄z ī lr̄a sequēti dicēs expectabo dn̄m. s. ih̄m xp̄m qui abscondit faciez suam a iacob. i. a p̄p'lo iudaico descēdente a iacob. quia ī aduentu eius p̄p'lus ille p̄o maiori parte fuit excecatus p infidelitatē sicut dicit̄ ad roma. xj. cecitas expte contigit in isr̄'. et p̄stolabor. i. pacient̄ expectabo aduentū eius. vel sic et p̄stolabor eū q̄si dicat spem hēo in te. q̄ istud sigillū amouebit̄. et ex hoc ordinauer̄t iudei ī suis oīonibz ut orarēt

deū ꝙ ām̃oueret sigillū legis Dicendo sic
in orone dñe sigillum legis ām̃oue ut eā
possimus intelligē Et tenēt iudei ꝙ istud
sigillum debet amouere messias. et ideo ī
bijs que nō pñt intelligē ipi⁹ legis semp
dicit̄ in thalmudico vult dicē istud ma-
neat in dubio quousq; ueniat messias ꝙ
illud declaret Deo verus messias ꝙ est xp̃c
ibus iam venit vt patuit sup̃ li. pmo in
aplicōne. xij. thaurorꝝ q̃rei pūcti articuli
sexti. et infra adhuc magis videbit̄ cum
dissoluet̄ bellū iudeorꝝ. hic uerus messias
ām̃ouit sigillū legis cum aperuit librum
ysaie stans in templo ante phariseos. et
pmū qꝺ se obtulit nō sine grandi miste-
rio fuit illud qꝺ in eodem libro. c. lxj. fue
rat ꝓphetatum. s. spūs dñi sup me. eo ꝙ
vnxerat me dñs ad ām̃nciandū mansue-
tis misit me ut mederer contritos corde.
et p̃dicarem captiuis indulgenciā et clau
sis apercōem et p̃dicarē anñ placabilem
dño et diem vlcionis deo nr̄o ut consola-
rer om̃s lugētes et ponerē cōsolacōez gēti
bꝰ syon et darem eis coronā ꝓ cinere. oleū
gaudij pro luctu. palleū laudis ꝓ spiritu
mœroris. Cum ēm̃ legeret hanc ꝓphetiaz
xp̃s dixit eis. hodie impleta ē hec scripta
in auribꝰ nr̄is luce. iiij. hic mañfeste ām̃o-
uit sigillū oīm ꝓphetarū q̃ loquūtur de
aduentu messie declarādo se esse messiā de
quo ꝓphetia loquebat̄ et postea amouit
alia legis sigilla sicut patuit sup̃ li. pmo
Et amplius infra patefiet. Hunc librū le
gis et ꝓphārū vidit iohānes euangelista
in dextera sedētis sup thronū scriptū int⁹
et foris et signatū sigillis septem. et dicit
ꝙ nō inueniebat̄ aliquis dign⁹ solue illa
signacula et apire librꝝ neq; ī celo neq; in
terra neq; subtus terrā ymmo nec respicē
Ait illi ne fleueris ecce vicit leo de tribu
illū et consolās eū angel⁹ ꝺ sec̄ū loquebat̄
iuda radix dauid aperire librū et soluere
septez signacula eius quē dicit agnū stan
tem. s. xp̃m tanq; occisū. Et sequit̄ et ve-
nit et accepit de dextera sedentis ī throno
librū. et cum aperuit librꝝ q̃tuor aīalia et
viginti q̃tuor seniores ceciderūt coram agno
cantantes canticū nouū dicentes dignus
es dñe accipe librꝝ et apire signacula eius
qm̃ occisus es et redemisti nos deo in san
guine tuo. ex om̃ tribu et lingua & pp̃lo
et natione et fecisti nos deo nr̄o regnum
et sacerdotes et rgnauim⁹ sup terrā apo.
qñto. Deo licet sigillū legis et ꝓphetarum
ymmo et sigilla sint soluta et ifra apta p
messiam Iudei miseri quibus fuit missus
nolunt credere ꝙ sigillum secreti legis sit
ammotū. Et hinc est ꝙ idem dubium qꝺ
habebant anteq; veniret tenēt nūc postq;
transierunt millequadringenti sexaginta
anni a sua natiuitate. et nolunt attenti
videre quō ꝓphetie iam sūt implete pma
nentes ī maledictione dē scripture. liga
testiōm. signa legē. et itez ysaie. vj. Au-
dite audiētes et nolite intelligē et videte
visionez et nolite agnoscere. quasi dicat
auditis et nō intelligitis videtis et non
cognoscitis Et stati sequit̄. excꝛca cor po-
puli hui⁹ et aures eius aggraua et ocl'os
eius claude ne forte videant oculis suis et
auribꝰ suis audiāt et corde suo intelligāt
Hic notat Nicolaus de lyra ꝙ talis exce
catio et obduracio nō est a deo directe seꝺ
a liberi arbitrij defectibilitate. Homo ēm̃
auertēs se a deo meret̄ ut iuste deus retra
hat grām suaz ab eo. cui⁹ effectus est illu-
minare intellectum et mollificare affectū
et ideo ipa subtracta homo excecat̄ et ob-
durat̄ ex sua malicia. Et hoc fuit imple-
tum qñ ad p̃dicacōez xp̃i iudei ꝓ magna
parte fuerūt obdurati ꝺm ꝙ dicit̄ exp̃sse
Iohis. xij. ꝓterea nō poterant credere qz
dixit ysaias. excecauit ocl'os eorꝝ et indu
rauit cor eorꝝ In qua excecacōne ac etiam
duricia vsq; in p̃sens tempus ꝑdurat ge-
neracio ista. Cont̄ quos quasi cont̄ ptina
ces tam contra simplices iudeos q̃z cōtra
ifratos eorꝝ qui volūt credē ꝙ sigillū legis
est ām̃otum. Dicit ysa. c. xxix. Claudit
oculos vr̄os. i. excecabit sacerdotes et scri
bas qui debent vos dirigere sicut oculi ce-
tera mēbra corpis Sciendū tm̃ ꝙ deꝰ non
est causa excecacōnis directe seꝺ indirecte
inq̃ntū iuste a malis subtrahit grām suā
mentis illumīatiuā sicut stati supp̃ictū ē
Sequit̄ ꝓphas ꝙ imminēte eūsione ibi l'm
apparuerūt plura signa huiōi euersionis
ut dicetur infra consideracōne. ix. que tm̃

BT
1100
.M45++
1471

aliqui tanq̃z ꝓphete falsi interꝑtabant̃ in cõtrariũ ſ. in bonũ ciuitatis futuꝝ. et pn̄cipes vr̃os q̃z decepti a talibus ꝓphetis rebellauerũt romanis et erit vob̃ visio oĩm ſciliczꝫ ꝓphaꝝ antiquoꝝ qui ꝓphetauerũt de aduentu xp̃i et de deſtructione ciuitatis et templi ꝓpter eius mortẽ ſicut v̊ba libri ſignati qui nõ p̃t legi q̃z diu eſt ſignatus. Ideo ſubdit̃ quẽ cũ uiderint ſciẽti lr̃as dicent lege iſtam et reſpõdebit nõ poſſum ſignatus ẽ eñ ſic reſpõdent iudei moderni multi eñ doctores eoꝝ qui ꝑceſſerũt determinauerũt tempꝰ aduentus meſſie vnus poſt aliũ & oñs defecerũt quia cpa ab eis prefixa tranſierũt ſcõm q̃ dicit Rabiſalomon ſup danielẽ et cãm hui⁹ defect⁹ dicũt doctores moderni iudeoꝝ. ſ. q̃ ſermones ꝓphetaꝝ ſũt clauſi. ſic ergo dat̃ liber ſcienti lr̃as. i. perito iudeo et reſpondet ſe non poſſe legẽ quia ẽ ſignat⁹ quaſi dicat ego non legã q̃z nolo amouẽ ſigillũ. ſequit̃ et dabit̃ liber. ſ. apt⁹ p ꝓdicacõez xp̃i et apoſtoloꝝ et alioꝝ ꝓdicatoꝝ euãgelij xp̃i neſcienti lr̃as dicẽtq̃z ei lege et rñdebit neſcio lr̃as q̃z q̃n ſimplicib⁹ iudeoꝝ fit ſermo de aduẽtu xp̃i ꝑterito & ſil'ib⁹ dicũt ſe non eſſe peritos in lege. ſ̃z q̃ mgr̃i eoꝝ ſcirẽt de talib⁹ rñdere quoꝝ erroribo firmiſſime adherẽt. Sic ergo accidit oĩb⁹ miſeris iudeis tam lr̃atis q̃z ſimplicib⁹ q̃ oñes ceci facti ſunt. q̃z qui neſcit legẽ nõ intelligit ꝓphetias. et q̃ ſcit legẽ nõ vult ãmouere ſigillũ dicẽs. Video q̃ pr̃ me⁹ & aui mei nõ receperũt ih̃m xp̃m nec intellexerũt q̃ ꝓphetie in eo fuerũt impleꝛe ergo nec ego volo credẽ. Hec ẽ magna cecitas & azinina beſtialitas. q̃z ſi p̃mi excecati nõ ognouerũt bonũ plus ſunt culpandi iſti vltimi qui vidẽt tm̃ tp⁹ tranſiſſe & legũt ſcãs ſcripturas & nõ intendũt in eis ſigillũ amotum manẽtes in ſua pfidia ſicut pr̃es eorum. Et ideo luce vij. xp̃us compatit eos pueris dicẽs. cui ergo ſil'es dicã hoĩes generacõis hui⁹ et cui ſimiles ſũt. ſil'es ſũt pueris ſedentib⁹ in foro. et loquẽtibus ad inuicẽ et dicentib⁹ cantabim⁹ vobis in tibijs et nõ ſaltaſtis. lamẽtauim⁹ et nõ ploraſtis vbi dicit glo. lr̃alis. pueri doctores ſunt ſpũ hũles forũ ſynagoga ul' ipa ibe

ruſalẽ in q̃ iura ꝑceptoꝝ dei condebanẽ q̃ cõtribulib⁹ ſolebãt exprobrare q̃ nec pſalmis allecti ad laudes aſſurrexerẽt corde deuoto mẽbroꝝ agilitate q̃ notat ſalo⁹ nec crenis. i. lamẽtacõib⁹ ꝓphaꝝ ꝓpt̃ excidijs iam factis ul' fiendis ad pn̄iam ſunt conuerſi. Voluit ergo xp̃us exp̃mere cecitatẽ et obſtinacõez iudeoꝝ in p̃dicta ſil'itudĩe pueroꝝ ad lr̃am eñ ſic faciebãt pueri iudeoꝝ. Circa q̃ eſt aduẽtendũ q̃ ml'tũ valde facit ad virtutẽ q̃ aliq̃ a ſua puericia aſſueſcũt oĩb⁹ opib⁹ v̊tuoſ. Ideo apud antiquos fuit cõſuetũ & expedit q̃ ſic pueri exerceant̃ in ludis honeſtis inducẽtib⁹ ad v̊tutẽ & retrahentib⁹ a vicijs ꝓpter q̃ pueri hebreoꝝ habebãt talẽ ludũ. Diuidebant̃ eñ in medio ciuitatis in duas ptes equales et illi qui erant ex vna pte canebant carmen leticie. et alij ex oppoſito carmen lugubre et poſtea exprobrabant ſibi mutuo et exuleãtes dicebãt alijs q̃re ſibi non cõgaudebãt. et econt̃ alij q̃re ſibi nõ cõpatiebant̃. et hoc fiebat ad exp̃mendum vanã leticiã et defectũ cõpaſſioĩs et amicicie ad inuicẽ in hoc mũdo ſicut videm⁹ frequent̃ eciã in eadẽ ciuitate ymmo eciã in eodem vico uel eciã in eadem domo q̃ aliqui letant̃ et alij eciã triſtant̃ ex oppoſito hoc ſimilit̃ erat ꝺ iudeis q̃n tũ ad hoc q̃ viderant auſteritatẽ iob⁹ nec per hoc moti fuerãt ad pn̄iam et poſtea viderunt dulcedinẽ et manſuetudĩez xp̃i. quia dulcedinẽ eius ꝓdicauit et cũ eis dulciẽ et mãſuete cõuerſat⁹ eſt nec graues penas impoſuit penitẽtib⁹ ſ̃z dixit vade et ampli⁹ noli peccare magdalene et tm̃ p hoc nõ fuerunt moti ad deuocõis dulcedinẽ et pietatis. ſed magis remanſerũt ceci et obſtinati in pctis. ſ. veriuſq̃ vitã i malũ intꝛpretando q̃ et faciũt hodiernis tẽpoꝛibus Sũt ergo iudei ſil'es pueris nõ q̃ntum ad eoꝝ ignoſcenciã. ſ̃z q̃ntũ ad ludi eoꝝ intꝛpretacõem hec ſufficiãt de cecitate iudeoꝝ. De ſecũdo. t. ſi pẽ ſanari cecitas iudeorũ. Rñdet̃ q̃ poſſibilitas nõ negat̃. ſed quia medicinam recipe recuſant Ideo ſui culpa ſemp ceci manẽt. Ad hãc eñ cecitatem ab iſto ppl'o ãmouendã ſemp eccia ab inicio ſui adhibuit ſpũalẽ medicinã aliquando

per miraculoz opacõem ſicut fuit tpe xp̃i et apl'oz. Intdum vero p aliquã pcialem pſecucõez ut ſaltẽ impleta facie eoz ignominia cõuerterentẽ ad querẽdum dominũ Aliqñ p deuotã oroem ſicut in paraſceue Oremꝰ et pro pfidis iudeis vt deus et dominꝰ nr̃ auferat velamẽ a cordibꝰ eoz ut et ipi agnoſcant ihm xp̃m dñm noſtrũ Nonunqz eciã p ſacre ſcripte p̃dicacõnem que cõueniens et utilis modꝰ videt ad iporum cõuerſionẽ. Nam ſi intdum in eis p̃dicacio nõ pficit meritum tñ ſui laboris prędicãs nõ amittit. Vñ Bñbaroꝰ ad Eugeniũ li. iij. c. ij. planta riga fer curã et tuas explicuiſti ptes ſane incrementã vbi voluerit dabit deus nõ tu ubi forte noluerit tibi deperit nichil dicẽte ſcripta Reddet deus mercedem laboz ſãctoz ſuoz ut ſup. c. eod. Paulus loquit. plus oibus laborauit nõ ait. plus omnibꝰ pfui. aut plus omnibꝰ fructificaui. vbũ inſolens. i. arrogans religioſiſſime vitans alias aũt noluerat homo quẽ docuit deus. qz vnuſqſqz ſcom ſuũ laborẽ accipiet nõ ſcom pfectũ id eſt fructũ cõuerſionis et ob hoc in laboribus pocioꝰ qz in pfectibꝰ gloriandũ eſſe putauit cũ non ſit in homie ut ſemen ſerenti reſpondeat De Judeoz parentela

Secunda conſideratio thalmud doctrina deratõ eſt de iudeorũ parẽtela ex thalmud doctrina. licet em̃ iudei ex nobilibꝰ parẽtibꝰ orti ſint quales fuerẽt Abraham yſaac et Iacob. ſuis tñ pctis exigentibꝰ meruerũt nomiari ore diuino populus dure ceruicis vt pz exo. xxxij. generacio praua atqz puerſa ꝛc. vt pz deutro. xxxij. generacõ prauа et exaſperans. ps. lxxviij. Et in nouo teſtamẽto ore xp̃i dicunt̃ generacõ mala et adultera. vt patet Matt̃. xij. generacõ incredula Mat. xvij generacõ infidelis et p̃uſa luce ix. Sed cecitate pcuſſi componentes libz qui apud eos thalmud dicit̃ quedã turpiſſima ſcripſerũt. ex quibꝰ parẽtela eoz fediſſima et horribilis declarat̃. Primo dicũt in libro qui dr̃ hyobamuth in. c. qđ incipit habba halgemuito ſup textũ geñ. c. v. qñ deꝰ fecit euã et adduxit ad adã hoc aũt os de oſſibꝰ meis et caro de carne mea dicũt ipi ſic

Apparet ex hoc textu qp adam habuit copulam carnalem cum omnibus feminis oĩm animalium et nõ fuit refrigerata voluntas eius quouſqz habuit coniũctioẽm cum eua et ideo dixit. nunc video qp hoc ẽ os de oſſibus meis et caro de carne mea videte quomodo hoc eſt abhomĩabile et immundũ preter eo quod eſt falſum duplicatione. Prima quia ipimet ponũt alibi in thalmud qp deus creauit adam in grandi magnitudine plus qz alterũ intãtum qp dicunt ĩ Canhedrin in. c. quod incipit Ebac dynema mouet qp adam tenebat de terra uſqz ad celũ et cõſequẽter mẽbra ſua habebãt eſſe ſm illã pporcõez ergo quõ poterat habẽ coniũctionẽ cũ gallina et cum paſſere paruul' ꝛc. Secda rõ ppẽ breuitatem tempis quia ipimet dicũt ĩ. c. qđ incipit cohengadol. talia verba. duodecim hore eſt dies. In pma fuit cõgregatꝰ puluis de q̃ factꝰ fuit adã. In ſecũda fuit factũ corpꝰ In tercia fuerẽt extenſa mẽbra ſua. In q̃rta fuit aĩa infuſa in eo. In q̃nta ſurrexit pedes. In ſexta poſuit nomĩa oĩbꝰ aĩalibꝰ In ſeptima fuit facta eua et ei tradita. In octaua aſcẽderũt duo ĩ lecto et deſcẽderũt et hoc gloſat rabiſalomõ qz ĩ illa hora generauerũt cayn et quandã ſororẽ cũ eo. In nona fuit eis fm̃ pceptũ qp nõ cõmederẽt de fructu. In decia peccauerẽt. In vndecia fuerẽt iudicati. In duodecia fuerũt expulſi a paradiſo. Sequit̃ ergo ſm̃ hanc auctem qp nõ hẽbat tempꝰ faciẽdi illud pcm̃ tã abhoiandũ qđ ipi dicũt et ĩ ſuis vbis cõtradicũt ſibiipis et contradicit vnũ alteri vñ videt̃ qp oĩa ſũt fl'a ul' mẽdacia. Quitqd ſit de falſitate huiꝰ doctrine pz qp ibidem dicit rabi eliezer qp adã coiuit cũ omnibꝰ brutis et iumẽtis et iñ geñti ſũt hoies mõſtruoſi ex quo cõcludunt̃ duo. pmo qp iudei ſũt frẽs hoim mõſtruoſoz. Secdo qp aſina et porca ſũt nouerce eorũ. Dicet forte iudeꝰ ſi hoies mõſtruoſi ſũt frẽs iudeorũ et aſina et porca ſũt nouerce eoz ita eciaz ſequit̃ d xp̃ianis et aliis hoĩbꝰ cũ adam ſit pr̃ oĩm Rñdet̃ qp nõ ſequit̃ ex eo qp ſoli iudei affirmãt ſupõca ẽpiſtia et nõ alij hoĩes Item demões ſũt frẽs iudeoz qđ ſic pz Nã dicit Rabiſalomon qp ante creacõnem eue

Rare
BT
1100
A45++
1471

Adam habuit vxorē noīe lilis·et ꝙ fuit ante adam ꝑ signo ferido excōicatus per trigīta ānos ī quibꝫ ex vxore lilis genuit tantū demões. Itez dicit in libro cabedrin ꝙ illi·cxxx·ānī spacij qđ fuit ex quo natus fuit cayn et abel quousqꝫ natus fuit Seth·ꝙ durāte illo tpe nō faciebat adaz nisi generare spūs malignos et ipa parie bat eos ¶Ex quibꝫ maīfeste cōcludit mentum·ſ·ꝙ demones et malignī spūs sunt fratres iudeoꝝ et non alioꝝ hoīm qz ipsi soli ponūt hanc doctrinā infamātes pīez suū adam. Et ideo cōfusionē que ex infamacōe pīis sequit in pmiū reportāt Vñ merito dixit eis xp̄s cū se iactarent filios abzahe et essēt conīdicētes in opibus vos ex pīe dyabolo estis Iohīs·viij ¶Ex quo sequit ꝙ iudei nō solū sūt frēs demonum ut cōuincit ex eoꝝ doctrina seo etiam filij dyaboli ex doctrina filij dei Et qz demões sunt eoꝝ frēs iuste diuidunt cū eis hereditatem·ſ·inferni possessiōem ¶Dicet forte iudeus ꝙ nō sequit nccio diuisio hereditatis inferni inter demões et iudeos licz sint fratres quia iacob et esau erāt frēs tamē iacob cū esau noluit diuidē hereditatem Rñdet ꝙ esau ideo hoc fecit qz timuit hereditatis diminucōem·hinc est ꝙ partem cōtempsit ut parū quid. Seo dyabolꝰ habundat ī hereditate vermiū et igniū infernaliū quā libenē diuidit cū iudeis fratribꝫ suis ¶Item dicat rabiysmya ꝙ serpēs qui decepit euā coiuit cum ea et ex hoc sequit ꝙ serpēs est uitricus iudeoꝝ cum ipī soli hoc ponāt et ideo nō immerito morē serpenciū imitantē·vñ p̄s·furor illꝰ·ſ·iudeis secōm similitudinē serpētis sicut aspidis surde et obdurantis aures suas·quia ipī obdurauerūt aures suas et adhuc obturāt ne audiāt doctrinā xp̄i nec videāt miracula eiꝰ ¶Et itez p̄s·acuerūt linguas suas sicut serpentes·ſ·in xp̄i accusacōne venenū aspidū sub labijs eoꝝ·ſ·in eccl'ie blasphemacōe·Patet ergo iudeoꝝ parentela ex thalmud et doctoꝝ suoꝝ doctrina quia sūt frēs hoīm monstruoꝝ ex bestijs natoꝝ Sunt etiam eoꝝ nouerce asina et porca et oīes alie femelle bestiales· sunt fratres nō minꝰ demonū. et filij dyaboli

necnō habentes ꝑ vitricū serpentē eiusdē mores imitātes·De Judeoꝝ diuīsitate ī

¶Frcia con sua fide et credencia siderācō est de iudeoꝝ diuīsitate ī sua fide et credēcia ¶Notat enim mgr Alfonsus cōuersus in libro p̄lioꝝ dei cap'o·xxxiij·ubi dicit ꝙ iudei sūt inē se diuisi in fide quia aliqui eoꝝ vocantē rabini et pharisei qui credūt thalmud ¶Alij vocantē carraymi qui solūmodo credūt bibliam. Alij vocantē saducei qui nō credūt animas post mortē manē Alij credunt ꝙ anime manēt post mortē sed nō credūt penam ul' remuneracōnem in alio mundo· Alij vocantē cuthibini qz venerūt de terra que dicitē cutha et habitauerūt ī samaria et cōuersi sūt ad legē iudeoꝝ metu leonū et aliqui istoꝝ vocantē samaritani quos alij iudei hīt tanqꝫ hereticos. Alij eoꝝ vocantē mecubilini qui credūt in decē personis qui dicūt ipī decē nōs qui sūt ī deo Alij credūt in duas substācias·ſ·mgrm et discipl'm quē vocant matraton qđ nominat deū sicut suus magīst'ē ¶Alij credūt translacōem aīaꝝ de vno hoīe in alterū de femīa in femīam et de viro in bestiam auem vl' serpentē·piscē ul' stellā ul' aliqꝫ feram qđ remansit in eis·ex opinionibus aficeris et pitagoze Alij credūt ꝙ aīe semp fuerūt. Alij sunt qui dicūt ꝙ aīe create fuerunt ab inicio mūdi. Alij dicūt ꝙ solum creantē qñ gīnantē corpa eoꝝ. Alij dicūt ꝙ aīe erunt in alio mūdo expoliate ab omni corpe recipiēdo gloriam dei. Alij dicūt ꝙ erunt ubi aīe cum corpibꝰ. Alij eoꝝ credūt ꝙ comedēt et bibent et facient filios et ꝙ comedēt oīs vnū piscē qui dr̄ leuiathan Et aliqui dicūt ꝙ habebūt satis ad comendū in illo pisce per spaciū duoꝝ miliū annoꝝ·et ꝙ comedēt femīna huiꝰ leuiathan que est in sale posita p̄o eis a creacione mūdi·et ꝙ bibent vinū qđ seruabit in suis vuis ecīa a creacōne mūdi ¶Alij eorū credūt ꝙ erūt ibi sine cibo et potu et sine cōiunctione cum mlieribꝰ. Alij credūt resurrectionē mortuorū nunqꝫ futurā. Alij eoꝝ credūt ꝙ oīes homīes resurgēt. Alij credūt ꝙ solū resurgent filij isrl' ¶Alij dicunt ꝙ solū illi qui fuerunt iusti de isrl'

resurgent. Alij credũt q̃ ecĩa iusti aliarũ gentiũ resurgẽt. Alij eorũ credũt q̃ post resurrectionẽ sint iterũ morituri Alij credũt q̃ post resurrectionẽ nunq̃ amplius morientur. Alij eorũ credũt q̃ post resurrectõez erũt in paradiso terrestri. Alij credunt q̃ erunt in paradiso celesti Alij credũt q̃ nũq̃ deus revelauit pphetis nec angelis tempus aduẽtus messie ꝛ solũ nomẽ suũ. Alij eorũ credũt q̃ revelauit pphetis sed adhuc nõ accessit tempus eius. Alij eorũ credũt q̃ iam tempus suũ trãsiuit sed nõ venit ppẽ peccatũ suũ. Alij credũt q̃ iam venit et fuit natus tpe signato sed q̃ nõ venit ad saluandũ eos. Alij credũt q̃ venit ad saluandũ eos sed nõ saluauit eos ppter peccata eorũ. et q̃ sicut nõ saluauit eos sic nec saluauit alios. Alij eorũ credunt et dicũt q̃ nunq̃ adhuc natus est Alij eorũ se reputãt pphetas et nõ credũt vnũ nec alterũ. Alij eorũ credũt opiões compositas ex dictis q̃ duũsmode sũt mixte. Et ppter has omnes contrarietões opionum mẽ eos apparet manifeste q̃ sunt facti ceci et deuij a via veritatis. Circa illud tempus in quo apparuerunt in vestimẽtis iudeorũ signacula crucis in regno Castelle sicut infra dicẽt bm̃ q̃ scripsit rabi abrahã benesdra in libro suo quo legẽ glosauit. omnes iudei dispersi regni et p maiori pte in tota hispania signanẽ in ciuitate burgensi erant saducei et hereticj. sicut etiã scripsit rabi mosse legionẽsis in libro q̃ fecit p reprehensione saduceorũ. et dixit q̃ ab ãno creacõis mũdi quatuor miliũ. d cccc. et xxxviij. ãnorum cõuersi sunt omnes dispersi iudei ad credendum hanc fidem quã nũc credũt pharisei in thalmud nõ voluntarie sed violenẽ ppẽ regis castelle pcepeũ q̃ in illa carrionẽsi. dispersi regni erãt pharisei et saducei. Deo saducei habebãt maiorẽ pratem et nõ incendebũt candelas in nocte dieq̃ sabbati in aliquo loco tocij iudaismi et mẽ pharisei eos erant tres frẽs honorabiles et maioris horis vocabãt rabi nehamia qui semp tristabanẽ et eis displicebat. quia lex pharisei eorũ nõ implebãt meẽr eos quousq̃ vnus eorũ ppter honorẽ sue legis exposuit se periculo mortis metuens cãdelã die sabbati publice ppter q̃ cõmota fuit tota villa et fuerũt magne cõtẽcões inter eos intim̃ q̃ utraq̃ pars hẽ venire corã rege Alfonso et venit in auxilium pharisei eorũ iudeus quidã dicti regis medicus qui dicebatur rabi hyu. castri. benalfacar granatensis ppter quẽ fecit rex quicq̃ voluit. et precepit omnibus saducejs q̃ cõuerterẽt se ad legẽ pharisei eorũ licet eis nimiũ displicuerit et extũc usq̃ nunc credũt isti iudei in lege pharisei eorũ et ppter talia accidẽcia voluũtatis semper de vna fide in alterã et currũt dentj et mirabiles sicut oues sine pastore ab illo tũc q̃n dimiserũt vere pastorẽ quẽ habebant elongantes se ab eius via et doctrina qui fuit verus messias ihus xp̃us dñs noster qui venit eis ad ostendendum viam rectã ne perirent cũ sit via veritas et vita iohis xiiij de bello iudeorũ p argũ. 8ta sup̃.

Quarta cõsideracõ ta ex lege mosaica. est de bello iudeorũ p argumenta sumpta ex lege mosaica quibus putant nr̃m fidei fortaliciũ expugnare et reducunt omia argumẽta pncipalia ex lege sumpta ad nũm. xxiiij. seruabitur aũt tal' ordo q̃ ad q̃libz argumentũ statj dabit sua solucõ qz hoc requirit certamẽ militanciũ ut cõfusio euitet. Primũ argumentũ iudeorũ est quo probãt legẽ moysi ppetuo duraturã cui9 oppositũ fuit declaratũ sup̃ li. pmo ar. vj. Arguũt ergo sic pmo. Omia opa dei sũt pfecta sed lex antiqua fuit data a deo ergo impossibile est in ea dare impfectionẽ ppẽ quã debuerit cessare. Maior pz dentro. xxxij. vbi dicit dei pfecta sũt opera mirorem concedũt cristiani ergo sequit eõclusio. Cõfirmat etiã illa lex est pfectior quã de9 pluribus miraculis cõfirmauit q̃z illa quã paucioribus vel nullis. sed legem antiquã pluribus miraculis confirmauit q̃z nouã ergo ꝛc. maior est manifesta quia sapiẽs artifex firmi9 fũdat et magis conat stabilire pfectũ opus q̃z impfectũ. quẽadmodũ em̃ plura remedia sunt adhibenda vbi maius periculũ imminet ita plura opa ul' facta sunt expendẽda ubi pfectius opus impleri debet minor etiã pz qz miraq̃ legunt ita magna miracula sicut sũt que habent in exodo et

Rare
BT
1100
A45++
1471

in toto pentateuco et si aliqua miracula leguñ in euãgelio ista sunt dubia apud iudeos nec apparz causa quare eis sit fides adhibẽda. Sed quia sup oñia vincit veritas ut dr̃. ij. esdre. c. iij. ideo nõ est difficile argumẽta cecorũ solui. Dico aũt ad argumẽtum cũ dicit oĩa opa dei esse pfecta qꝑ deus fecit legẽ antiquã ita esse pfectaz sicut fieri potuit scõm cõdicõem ꝓpli recipiẽtis legem. Nam ꝓplus ille ita erat imperfectus qꝑ dicentibꝫ explozatozibꝫ ciuitates terre ꝓmissionis esse fortes et munitas et bene muratas. statim desperauerũt et dimisso dño et moyse uoluerũt reuerti in egiptum sicut legit nũi. xiiij. Sic ecia quia moyses stetit in mõte syna. xl. diebꝫ. obliti eñ oĩm mirabiliũ que viderãt i egipto declinauerũt ad ydolatriã vt habet exodi xxxij. Si ergo moyses ꝓmisisset eis ꝑ hereditate regnũ celorũ vtiqꝫ desperassẽt si ꝑcepissent eis nõ odire inimicũ et dimisso eo ꝑcul dubio ydolatrassẽt. Illa ergo lex perfecta fuit ꝑm qꝑ ꝓplus exigebat. Sed adueniente maiori disposicõe in ꝓplo pfectior lex dari debuit sicut aĩa pueri non est ita pfecta sicut aĩa viri. ita lex data ꝓplo rudi tpe moysi non fuit ita pfecta sicut lex data tpe xp̃i et sic nec ꝑpetuo durabil'. Ad cõfirmacõem cũ dicebat qꝑ plura mirac'a arguũt pfectionẽ legis. Dicendũ qꝑ vno modo nõ est verũ. miracula eñ fiũt in legis datione ad cõfirmandũ corda ꝓpli ne vacillent i lege. qñ ergo ꝓplus legẽ receptus magis est indisposit plura mirac'a sunt necia ad cõfirmandã illã legem. nõ ergo mirac'a plura arguũt legẽ pfectionẽ sed ostendũt ꝓplm recipientẽ illã legẽ minus esse pfectũ et dispositũ ad ꝓpiciendum diuina quẽadmodũ eñ rudis homo eciaz cum multis ꝓncipijs nescit elicẽ vnã conclusionẽ. Ille tñ qui est subtilis per paucioza media scit cõcludere veritatẽ sciẽtificã sicut ꝓplus iudeoꝝ rudis cũ oĩbus miraculis in lege antiqua factis nesciebat veritatem cognoscẽ. sed ꝓplus effectius pfectionõ indiguit multitudĩe miraculoꝝ qz paucis miraculis pfecte adhesit veritati diuine concessa tñ maiori ꝓpositõe. Minor est falsa. Nam maius miraculũ fuit liberare totum genus hũanum a potestate dyabolica qꝺ fecit xp̃us i lege noua. quã liberare populũ iudaicũ a seruitute egipciaca. Ibi eñ interfectus est pharao cũ curribus et equitibꝫ eius. hic uero victꝰ est dyabolus cũ suis virtutibꝫ nec fuit maiꝰ miraculũ diuidẽ mare exodi. xiiij. quã siccis pedibus ambulare sup mare quod fecit xp̃s Matth. xiiij. et iobis. vj. Sicut non fuit mirabilius qñ helias diuisit aquas iordanis. iiij. regũ. ij. qz quãdo heliseꝰ fecit natare ferrũ. iiij. regũ. vj. sed hoc non caret misterio. Nam aque multe sũt ꝓpli multi vt dicit apoc. xvij. In lege ergo diuidente ꝓplm ab alijs populis debuit fieri diuisio aquaꝝ sed vbi lex. qntum in se est omnẽ ꝓplũ subicit diuine volũtati debuit ipe dominꝰ sup oñes aquas integras ambulare nec est maiꝰ miraculũ aquã amarã reddẽ dulcem exo. xv. qz mutare aquã in vinũ Iobis. ij. aquã eñ amarã cõuertit i dulcẽ lex antiqua. qñ ea que offerebanẽ ydolis ul' adorabanẽ ab ydolatris iussa sũt offerre deo in sacrificijs. sed quia vinũ letificat cor hoñis. lex euãgelica aquã in vinũ cõuertit quia ad sũmum et pfectũ gaudiũ perducit miracula ecia que in euãgelio et in actibꝫ apl'oꝝ leguñ ml'ta plura sunt nũo qz q̃ facta sũt i veteri testamẽto. Fecit ecia ml'ta alia mirac'a ibs q̃ si scripta essẽt ꝑ singl'a libros iñ scripcos totꝰ mũdꝰ capere nõ potest vt dicit iobis vlt. ca. Si aũt ista miracula iudei recipe nolũt tenebant sibi dampnũ. Dixerat eñ eis ysaias i ca. vij. si nõ credideritis nõ ꝑmanebitis patz ergo qꝺ lex moysi nec ẽ pfectior lege noua nec cõsequenẽ ꝑpetuo duratura. Notandũ tñ est hic circa xp̃i miracula sicut scribit in pugione ꝑte secũda. c. viij. qꝺ iudei xp̃i miraculis inuidẽtes beelzebub ꝓncipi demoniorũ ea ꝓmiꝰ asseripserũt porro quia tot fecit mirac'a et talia que et q̃lia nemo vnq̃z aliquis fecit Iobis. xv. Nũq̃z quippe alius aliqs ut ipe et sui in eius nomine illuminauit cecos. fecit audire surdos ambulare claudos atq̃ cõeractos et loqui mutos quẽadmodũ ꝓdixerat ysa. ꝓphẽta cap'o. xxxv. deꝰ ipe veniet et saluabit nos tunc apienẽ oculi cecorũ et aures surdorũ

patebiũt tũc saliet sicut cervus claudus et
decantabit lingua mutoꝝ et quia hijs q̃z
miraculoꝝ generibꝰ alia q̃z plurima addi
dit sicut fuit resurrectio mortuoꝝ et subi
ta curacõ leprosoꝝ et duũsoꝝ infirmorũ·
quia ista inq̃z et pl'a alia innũa fecit do=
minꝰ nr̃ ihũs xp̃s miracula soli deo possi
bilia·conata ẽ ei iudaica prauitas cui nũ
q̃z deest nec defuit vulpina calliditas alia
det̃pare blasphẽa·cõposuer̃t igit̃ libel=
lũ in q̃ con̄t xp̃m tal̃ mentiti sũt fabulã
Tempore inquiũt belam regine·i·bdene
que vniũse terre isrl' dñabat̃ ihũ nazri·i·
ihũs nazarenus venit ihrl'm inueniteq̃z in
templo dñi lapidẽ in quo sedebat olim ar
cha dñi·et erat in eo scriptũ·sembamefo=
ras·i·nomẽ dei expositũ quicũq̃z vero il=
lius noĩs lr̃as addiscebat et sciebat pot̃at
facere quitq̃o volebat·Sapiẽtes vero isrl'
timentes ne viri isrl' addiscerent illud no
men et vtute illi⁹ destruer̃t seculũ·feceṛt
duos canes ereos et posuer̃t eos sup duas
columpnas con̄t portã dom⁹ sanctuarij·
quãdocũq̃z igit̃ ingrediebat̃ aliquis et ad
discebat lr̃as p̃oicti noĩs et exibat canes
illi erei latrabãt ei ita horribilit̃ q̃ pterri
tus obliuiscebat̃ nomẽ et lr̃as quas didi=
cerat·venit itaq̃z ihũ·nocri·et ingressus
templũ divicit illas lr̃as et scripsit ĩ par
gameno deinde incidit carnẽ cruris sui et
in incisione illa includit dictã cartulã et
dicendo nomẽ nullũ sensit dolorẽ·et redit
cutis cõtinuo sicut ante erat·Cumq̃z egre=
dereṭ de templo latrauerũt ei canes erei su
p̃adicti et statĩ oblit⁹ est nomen·prexit
itaq̃z in domũ suã et aperuit crus cũ cul=
tello·accepitq̃z cartulã ubi erant lr̃e sem=
bammephoras·i·noĩs dei expositi ul' ex
planati·et iterꝝ divicit eas·quo facto cõ
gregauit·ccc·et·x·de iuuenibꝰ isrl' et dixit
eis videte ob hoc me dicunt sapientes esse
spureũ quia sup isrl' volũt habẽ dñm·vos
aũt scitis q̃ omnes ꝓphe ꝓphetauerũt sup
messiam et in veritate ego sum ipe·et sup
me dixit ysaias·ecce alma cõcipiet et pa=
riet filiũ et vocabit̃ nomẽ eius emanuel.
Dauid⁹ quoq̃z avus meus ꝓphetauit super
mẽ et dixit·dñs dixit ad me filius meus
es tu ego hodie genui te·Genuitq̃z ita mr̃
mea sine coitu masculi vtere dei. Ipi sunt
igit̃ spurij et non ego·sicut dictũ est osee
ij·et filioꝝ eius nõ miserebor qz filij forni
cationũ sunt. Rñderũt ei iuuenes·si tu es
messias ostende nobis signũ·qd̃ signum
inquit queritis a me·dixer̃t ei fac claudũ
stare sicut nos·qui ait adducite eũ ad me
cõtimo igit̃ duxerũt claudũ ad eum qui
nũq̃z steterat sup pedes·dixitq̃z sup illum
sembãmephoras·Illa aũt hora claud⁹ sur
rexit et stetit sup pedes suos. Inclinaueṛe
ei hoĩes et dicebat·iste sine dubio est mes
sias. Adduxerũtq̃z ei iterꝝ leprosũ·et dixit
nomẽ posuitq̃z manũ sup eum et statĩ cu
ratus ẽ. Accreuerũt ergo ei multi ribaldi
gentis nr̃e. Videntes igit̃ sapiẽtes q̃ cre=
debant ei isrl' ceperunt ip̃m et duxerũt ad
belam reginã in cui⁹ manu erat tota isrl'
et dixerũt ei·dña nr̃a ĩ manu istius ẽ sor
tilegiũ et facit errare mũdum·ihũ vo no
cri respõdit ei·Domĩa olim ꝓphete ꝓphe
tauerunt sup me·quoꝝ vn⁹ dixit egredi
etur palmes de radice yesse et ego sum ille
sup istis vero dixit Dauit·Beat⁹ vir qui
non abijt in cõsilio impioꝝ·Dixit ip̃a·ẽ
ne in lege vr̃a qd̃ ipe dixit. Respõderũt in
lege nr̃a est hoc seo nõ est dictũ de eo. Seo
sup eo scriptũ est deutro·xviij·ꝓpha aũt
ille morier̃ qz locut⁹ est iniquitatẽ cõtra
deum. De messia vero dictũ est in diebus
eius sa'uabit̃ iuda·dixit ille iniqu⁹ et ait
regine·ego sum ille qui resuscitabo mor=
tuos·Misit itaq̃z regina fideliores quos
habebat cum ip̃is et fecit impi⁹ ille reui=
uiscere mortuũ p̃ sembãmeforas. In illa
hora obstupuit regina et dixit verꝝ ma=
gnũ signũ est hoc·deo tq̃z sapiẽtibꝰ vere
cundiã et exuerũt cõfusi a cõspcũ eius. Fu=
itq̃z ip̃is et israheli dolor magn⁹. Iuit au
tem ihũ nocri in galileã supiorem inuerũt
sapiẽtes ad reginã et dixerũt ei·dña nr̃a
sortilegiũ est cum isto hoĩe et veniat crea
turas·Misit igit̃ illa milites qui caperẽt
eum et nõ pmiserũt homies galilee seo vo
luerunt pugnare cũ eis. qui ait nolite pu
gnare pro me·quia fortitudo p̃ris mei de
celo et signa que vidit michi tuebunt̃ me
Faciebãt itaq̃z hoĩes de galilea aues de lu
to coram eo·et ip̃e dicebat sembãmeforas

BT
1100
A45++
1471

ſuper eas et ſtatim aues ille volabant · ce=
ciderunt igiẽ illi in facies ſuas adorantes
eum. Dixit eciã in illa hora vt apportaret
vnus maxim⁹ lapis molaris et ꝓcipitaret ī
mari · et ut factũ est Dixit ille impi⁹ ſem
hãmefaras · i · nomẽ dei expoſitum et fecit
molam illam ſtare ſup faciẽ maris · ſedit
q; ſup eam et ait militibus ¶ Ite ad dñam
vr̃am et nũciate ei quevidiſtis deinde ſur
rexit cum eis et cepit ambulare ſup faciez
aque. Abierũt milites et oĩa que viderãt
dixerũt helam regine que vehemenẽ obſtu
pescens vocauit ſapiẽtes et dixit eis · Vos
dicitis q; hic homo ibs nocri est fortileg⁹
ſciatis q; ſigna que facit oſtendũt eũ filiũ
dei. Qui dixerũt ei dña nr̃a fac eũ venire
et nos detegem⁹ fraudẽ eius · Interim abi
erunt ſeniores iſrl' et fecerũt quendã intra
re domũ ſãcti ſcor̃ qui dicebat̃ iudas ſca=
rioth · et dixit lr̃as ſembãmefaras eo mõ
quo eas dixit ibu nocri et fecit incaſiõz
cruris et alia que ipe fecerat ¶ Venit igiẽ
ille nocri · i · nazarenus cũ ſocietate ſua et
ſtans coram regina fecit veire ſapiẽtes et il
le ſtans coram regina dixit · ſup me ꝓphe=
tauit dauid · quia circũdederũt me canes ſy=
nagoga malignanciũ obſedit me · ſed et
ſup me dictũ est illud ihere · ꝑmo ¶ Ne ti=
meas a facie eor̃ quia ego tecũ ut liberem
te dixit dñs . Sapientes vero conſtituebãt
ei et ait regine aſcendã in celũ et ſic dixit
dauid ſuper me p̃s · cv · Exaltare ſup celos
deus · deinauitq; manus ut alas p nomen
ſembãmefaras explanatũ · volauitq; inẽ
celũ et terrã q; qñ ſapiẽtes iſrl' viderẽt ſic
dixerũt ad iudam ſcarioth ut diceret ſem
hãmefaras et aſcẽderet poſt eũ qui aſcen=
dit et luctat⁹ est cum eo et ceciderẽt ambo
et fregit ſibi ille impi⁹ brachiũ · et ſup hoc
ope ſingulis ãnis xp̃iani plorãt ante paſ=
cha ſuũ · hora illa ceperũt illũ iſrl' et ope
ruerẽt eum pãnis et pruciebãt eum virgis
malagranator̃ dicentes helam regine. Si
est filius dei dicat quis pauſit eũ et neſci
uit dicere ¶ Dixit itaq; regina ſapientibs
ecce in manibs vr̃is ẽ facite ei quitq; pla
cuerit in manibs vr̃is · Ceperũt ergo eum et
duxerũt ad ſuſpendẽdum · oñe vero lignũ
uel arbor in q̃ ſuſpendebat̃ ſtatĩ frangebat̃

Ipe quippe per ſembãmefaras adiurauerat
omĩa ligna ne ſuſciperent eum · Abierunt
itaq; et adduxerunt ſtipitem vnius cauli
qui nõ est de lignis ſed de herbis et ſuſpen
derũt ſup illũ · neq; em̃ hoc est mirũ q2 ſin
gulis ãnis creſcit tm̃ vnus caulis ī domo
ſanctuarij q; deſcẽdunt de eo centũ libre fe
mimis · Ex hiis poterit animadũtere q̃ſq;
prudẽs q; tanta fuit mirac'or̃ dñi noſtri
ihu xp̃i euidẽcia tanta magnitudo et ml'
titudo tanta excellencia et certitudo q; iu
daica prauitas quo eũperet nõ habebat ·
cõfugit igiẽ ad ꝓpriũ ſuũ qđ est mẽtiri li=
bellũ mẽdacij plenũ atq; blaſphemiis tur
pibus cõponẽs hec ſub cõpendio ſumpta
ſunt impletũq; est in pſona xp̃i qđ ſcptũ
est per ꝓphãm · oſee · vij · de eis quia refu=
gerũt a me vaſtacõ eis quia p̃uaricati ſũt
in me et ego redimã eos et ipi locuti ſunt
conr̃ me mendacia. Est aũt hic notandũ
q; iudeor̃ fatua falſiditas apud intelligẽ
tes xp̃i fidem adiuuat vnde ſe nocẽ putat
Et ſi quidẽ ipi qđ aſſerẽt dñm ihm talia in
veritate feciſſe licet in noĩs dei virtute mi
racula · oſtendũt ꝓculdubio tantã mira=
culor̃ eius fuiſſe excellẽciam q; eã ipor̃ im
pietas demonibs nequiuit aſſcribẽ tãtaq;
fuiſſe eor̃ enidẽcia q; nequaq; ea ipor̃ in=
uidia valuit ſuffocare. At vo p talem mo
dum · i · p ſembãmefaras · hoc est p nomen
dei explanatũ ſiue expoſitum dñi ihu mi
racula fuiſſe facta delirant · trãſlucet eor̃
mendaciũ ſi ſit qui diligenẽ inſpiciat. Si
ver̃ nãq; fuiſſet q; aliqđ nomen dei apud
eos eſſet cui deus talem virtutem et talẽ effi
caciam p̃ſtitiſſet ꝓfecto iuuaſſẽt ſe eo tpe
aliq; veſpaſiani et tyti et feciſſent q; iheru
ſalem non potuiſſet capi et iudei occidi et
captiuari eo modo quo infra dicẽt conſide
racõne · ix · uel eciã virtute hui⁹ noĩs vo=
laſſent in ce'ũ ul' oñes ul' ſalte aliqui ¶ De
nicq; cũ helena mater fuit cõſtantini impe
ratoris in cui⁹ tpe dñm ihm fuiſſe dicunt
et a tpe ihu xp̃i uſq; ad cõſtantinũ et hele
nam fuerẽt tricenti ãni ut p3 p impatorũ
romanor̃ hiſtorias maĩfeſtũ est iudeo in
ſuppoicto libello fabricacões esſe mendacij ·
Notandũ eciã q; dicit beat⁹ Aug⁹ · Prenu
dens inquit dñs ibus impios quosdam

futuros qui miracula ei⁹ calūpniarēt ma
gicis artib⁹ attribuēdo ꝓphas añ ꝑmisit·
Nunq̄ eñ si magus erat magicis artib⁹
fecit ut coleret·nūquid et mortuus mag⁹
erat et anteq̄ nat⁹·ꝓphetas igit̄ audi et
lege qui ante dñm veneret. Forma igitur
sumpta ex vbis sācti dicam⁹ iudeis. Esto
q̄ suspicari potuerit dñm nr̄m ihm xp̄m
per artē aliquā uel p virtutē sup̄dicti no=
mis dei fecisse miracula ut ip̄i calūpniant̄
per quā artē queso anteq̄ natus esset per
quadrīgentos ānos et ultra aduentui suo
et toti vite sue·necnō et fctis suis et dctis
atq̄ suor⁹ tam cōgrua ut pz ex p̄dictis et
dicendis patebit dicta reddidit ꝓphet⁹
sermo nāq̄ ꝓpheticus et maxime de aduē
tu messie q̄cunq̄ a iudeis exponit̄ iudai
ce semp et ubiq̄ remittit̄ iuxta eor⁹ exposi
cionē absurda·et impossibilia cōtinet et
inuenit̄ mendax. Quādo vero de dño ihu
et sibi ptinentib⁹ accipit̄ ut ex solis eciam
que dicta sūt haberi pt̄·occurrit·cōsentit
cōsonat et obedit·nichil ip̄ossibl'e·nichil
absurdū ingerit sed inuenit̄ verax Adhuc
etiā si ip̄e dñs ihs ut a iudeis sibi est im=
positū per artē sepe dictā faciebat miracu
la·per quā artē fecerūt ea post mortē eius
apl'i et ceteri discipuli ut testimonio thal
mud pz nō per sembāmefor⁹as·sed per no
men dñi nr̄i ihu xp̄i fecisse miracula ¶Vñ
sup ecc'iasten sup illud·cūcte res ul' cūcta
verba difficiles ul' difficilia nō potest vir
eas ul' ea perloqui. Accidit q̄ Rabieliaza
rum bendama momordit serpens vemeq̄
iacob·i·iacobus vir d̄ villa cathanea ad
curandū eum ex noīe ihu·i·ihu filij pan
dera et nō ꝑmisit eum rabi ismahel ꝙ di
xit ei nō licet tibi bendama·et ait illi per
mitte michi et ego inducam cont̄ te argu
mentū ul' auctem q̄ licitū est·et nequiuit
auctem inducē·et faciēs homo viuet ī eis
dictū est de mādatis dei et nunq̄ moriat̄
in eis ¶Item in libro sebath iherusalem in
distinctione cenomasarum filius filij·ra=
biosue filij leui·glutiuerunt toxicon·s·ul'
aliud mortiferum. Venit itaq̄ vir ex no
mine ysua·i·ihus pantherim et sanatus
est vel quiete cūq̄ exisset ait ei quomodo
cōiurasti eū. Ait ei uerbo tali Ait ad eum
remissius fuisset ei si mortuus non fuisset
et nō audiuisset sicut et factū ei fuit sic·i·
mortuus est statim·Si quis diligent̄ ad=
uertat has duas traditiones in nomine
dom̄i nostri ihu xp̄i facta fuisse miracu=
la iudaicar⁹ scripturar⁹ testimonio comp
batur porro si dicat̄ q̄ p artem opabātur
ea apostoli tanq̄ a xp̄o dño euocati dū vi
uerent qua arte poterūt dici ea fecisse iam
mortui qua etiam arte posteri eor⁹ pueri
et puelle et si per artē quoq̄ isti qua arte
ip̄orum implorantes auxiliū apud xp̄m
qua arte reliquie ip̄orum qua vestes·quia
sandariola·qua baculi·patet ergo q̄ mi=
racula xp̄i et suor⁹ ita firmiter constant
q̄ nulla possunt inficiari nequicia. Not̄ā
dum ergo q̄ iudei idcirco in sup̄dictis tra
dicōibus et alibi benpandera·i·filiū pan
dera·Alibi iehusua pantheria·i·ihesum
pantherie noīabant quia ut ait iohes da
mascenus in iiij·libro fidei quē sanctus lu=
cas a ioseph ascendendo·quartū nom̄at
genuit panthera·panthera autem genuit
barpanthera·barpāthera genuit ioachim
Ioachim vera duxit annā que valde erat
honesta et laude digna·quēadmodum ve
tus anna sterilis exist̄ens per votū et rep
missionē samuelem pepit·ita et hec p p̄=
ces et repromissiōes adeo dei attulit geni=
tricem·Hec Damascenus Cōtēd⁹ inde ꝓbat
q̄ lex moysi nō ē abolita et hoc sic

SEcundū argumētum iudeor⁹ ē ad
idē·s·q̄ lex moysi nō est abolita
sed adhuc obseruāda et arguūt sic
Si lex bona ē et a deo data obseruanda est
cui⁹ eñ decretū erit obseruandū si mādatū
dei nō est obseruādum qđ eñ concilium da=
bant nob⁹ xp̄iam quō illud effugem⁹ male
dictū· maledictus qui non pmanserit in
omnib⁹ que in lege scripta sunt·legislator
nichil excipit sed vniūsaliter omia mādat
obseruanda·xp̄iam aūt ad suū arbitrium
legis et mādator⁹ obseruanciā determīat
Ad ista rñdet mgr alan⁹ in suo quadrip
erito libro·iij·c·iiij·dicens q̄ lex mosaica
duuino intellectu est intelligēda ¶Rñdem⁹
ergo legē bonā et a deo datā ac a deo quit=
q̄ in ea scripta est dīno sensu intellectum
suis temporib⁹ obseruatū et obseruādum

BT
1100
A45++
1471

esse sanxim9. ea em̃ diuino intellectu intel
ligenda erant quia si ad lr̃am accipimus
ml'ta repugnãcia videm9. Cum em̃ dicat
moises. vidit de9 cũcta que fecerat et erãt
valde bona gen̄. ꝑmo. Quõ in lege dicũt
quedã esse mũda et quedam immũda ad
lr̃am qd̃ em̃ immũdum est quõ est valde
bonũ. nec solũ ea ꝓhibent̄ in lege que sui
natã homĩ ad vescendũ nociua sunt vez
eciã ea que gustu iocunda et que vsu salu
bria ad comedendũ existũt licz a deo dctã
sint tñ ad seinuicẽ ad lr̃am oĩno dissident
In exodo eciã inter alia ꝑcepta de faciẽdo
altare dñs moysi ibi ꝑcepit. Altare de ẽra
facietis michi in sequẽtibo aũt sic legitur
fecit itaq; m'oyses altare eimiamitis de li
gnis ethim et alibi fundauit bases eneas.
in introitu tabernaculi ml'tum itaq; adũ
sum videt̄ ut aliud et alit̄ q̃z dñs iubet ꝑ
moysen ab ipo moyse agat̄. Aliud ergo q̃z
lr̃a sonat hic accipi oportet. Item ad lr̃am
quõ stare potest qꝺ deus ꝓhibet ne homo
aret ĩ boue et azimo. Onus qd̃cunq; aliud
tibi placz azimo imponẽ non vetat lex et
ponẽ iugũ cum azimo q̃re nõ licet. Ad pa-
scua ducere bouẽ cum azimo licebit. In pa
scuis em̃ simul esse et pasci lex ꝑmittit et
arari simul ꝓhibet et mẽdicit. Si autem
ꝓpterea vetat qz hoc alias immũdum lex
dicit. quare circa illud cetera q̃ dicta sunt
ꝑmittit et solũ arare excipit̄ equus ĩ lege
aĩal immũdum esse ꝓhibet̄ et alia ml'ta.
nec tñ arare bouẽ cum equo uel alio aĩali
immũdo ĩ lege ꝓhibet̄ hãc nõ solũ ĩ hijs
que dicta sũt mandatis sed imq; pluribo
alijs legalibo cerimonijs contrietatẽ vide
mus nisi ea cõpetenti sensu intellexerim9
Discreto itaq; et diuino sensu hec discuci
enda et intelligenda sũt. Si vero legẽ debi
to sensu accipim9 omĩa legis mandata de-
bita obseruacõe obseruare poterim9. que-
dam ad lr̃am et sine ullo velamĩe figuraz
dicta esse accipiendũ et quedã vero ad fi-
gurã et ꝓfundo velamĩe ad vmbrata esse
intelligẽ quedã ad temp9 obseruari iussa
sunt. quedã sine ulla tpis determinacõe. que
em̃ alteri9 sacramẽti ꝑnũciatiua erãt et ve
ritatis figurã fatent̄ suo tpe manifesto rei
atq; veritatis pñcia oportuit ut eozũ re-
maẽret ꝑnunciacio et figura. Nam sicut
usu ipo loquẽdi vtim̃ verboz vicissitudi-
nibo dicendo erit q̃ziu futuz est ipm̃q;
erit prorsus obmittẽtes ĩ pñti assumim9
est qd̃q; ipm̃ iam ꝑterijsse significãtes vel
mur fuit. Sic in rebo ꝑnunciatis alio sa-
cramẽti vbi pñs manifestat̄ sacramẽtum
eius iam supfluo reseruaret̄. figura seu fi-
gmũ que alicui9 misterij sigmficatiua nõ
erant sed apte seu fidei veritatẽ insinuant
seu carnis edificacõem cõmendãt ea a iu-
deis et xp̃ianis nõ ad temp9 sed imꝑpetuũ
obseruãda sunt. eazq; transgressio nullo
modo pẽ multa esse. hec Alanus. Cõtrã hũdi
ꝓbãt̃ qꝺ diue sanctõs vetis testi nõ sit mutate

Erciũ argumentũ iudeoz est ad
ꝓbandũ qꝺ diuine sãctiones vete
ris testamẽti nõ sũt mutate. Ar
guũt ergo conẽ xp̃ianos sic. Si sermo dei
ad temp9 obtuandũ est eoq; sermõe ãnul
lato alio tpe alius obseruãd9 est. Sicq; ꝑ
tempoz vicissitudies diuñe sãctiones mu
tant̄ quo pacto ratũ nõ erit qd̃ dicit̄. Ine
ternũ dñe pmanz verbũ tuũ. et illud celũ
et terra transibũt verba aũt mea nõ tran
sient. quid intẽst cur deus hoc aĩal immũ-
dum iudicet illud mũdum hoc uti ꝓhibe
at illo uti ꝑmittebat. q̃s em̃ audiuit spi
ritũ dñi. aut quis eius cõsiliarius fuit ut
istud agi ꝑmittat. illud ꝓhibeat iussit
obsequẽdi. ergo ei obsequẽdum ergo ei ob
sequi sũma virtus est. ꝓhibuit fieri. ergo
iam nõ licz idq; si postea fiat peccatũ esse
dicim9 ac pena debita puniẽdum. ut ergo
seruem9 figuras cõtempnem9 lr̃as ut ser
uem9 altez que racõ est damnare altez
Seruem9 lr̃am. seruem9 et lr̃e figurã. ma-
neat parua sensu nr̃o lr̃a. maneat et vr̃o
et adoratur spiritualis et cõcessa nobis sit
a deo misterij latentis intelligẽcia. Absti
neam9 a pcõ qd̃ lex iubet. abstineam9 et
ab eo si qd̃ est qd̃ ꝑ pozcũ figurat̄ peccatũ
Non arem9 a boue et azimo qz id legisla-
toz ꝓhibuit et si qua intellexeritis ꝑ asi-
mi et bonis copulamẽ phas ẽ euitare. ym
mo pcẽm est non euitare ita et de ceteris
ita em̃ lex adimpleta et adimplẽda esse cẽ
setur et adimpleẽ. Solucio ꝓdicti alani ubi
supr̃ qꝺ ĩ nouo testamẽto diuine sanctiones

veteris testam̃ti nō mutanē ꝫ adimplenē
Dicit ergo ꝙ sermo diuin⁹ in nullo ām̃ul=
latur diume sāctiōes nō mutanē·qz xp̃s
non venit soluē legem sed adimplere. Vñ
ip̃e ait amē dico vobis iota vnū aut vn⁹
apex nō p̃teribit a lege donec oīa fiāt nō
igit̄ vult eam soluē sed adimplere ut pa=
tuit sup̃li·p̄mo ar·vj·et ī p̄mo thesauro
quarti p̃cti eius dē articuli·Lex em̃ ꝓhi=
bet homicidiū xp̃s iram et odiū·lex enim
ꝓhibet homicidiū carnis·xp̃s etiam ip̄m
appetitū cordis·hobis lex ꝓhibet uti car
ne porcina et ea tūc ab eo aīante abstinen
cia nobis nēcia erat qm̃ veritatis future
figura erat et figura seruanda erat donec
adesset ip̄a veritas figure iam p̃ns adest
q̃uis abstinē liceat·vt multi nr̄oz abſti=
neant nō solum ab ea sed etiā omī carne
vno et eodem iudice se vr̄m quisqz tuetur
Moyses carnē suillā immūdam nomīat
uti ea ꝓhibet et ꝓpterea dicitis ꝙ uti ea
non licet. Moyses nō alius ꝫ idem ip̃e car
nem suillam dicit mūdam et valde bonaz
et eam ad vescendū sicut cetera scribit deū
fecisse bonam et ideo dicit ꝙ uti ea licet·
Postq̃z em̃ enūanit deū creasse vniūsa·pi
sces maris volucres celi·cūcta aīancia ter
in quibꝫ aīma viuens est·nō longe infra
subdit·vidit de⁹ cūcta que fecerat et erāt
valde bona·quod valde bonū est nulla ex
pte malū est·qđ vero nulla ex pte malum
est·quō malū et immūdum est¶Quitqđ
ergo in carne suilla necesse a deo facte con
sideraē mundū et valde bonū est atqz uti
licet·quia vero p hoc aīal voluptas et im
mundicia figuraē·immundum ꝓpter hoc
aīal esse iudicaē·et ea immūdicia uti nō
licet·Si ergo hoc mūdum et immundum
aīal esse intelligiē et eo uti et nō uti a deo
nobis p̄mittaē·eadem racōe licz in boue
et azimo arare·et ꝓhibeē ne arem⁹ in boue
et azimo si melius nō potest quia deus per=
mittit qui hec oīa hūanis vsibus creauit
Sed bos qui vngulā findit et ruminat et
ad excolendā terrā oīno vooneus est p̃di=
catorē ecclesie discretū designat ī hijs que
agit sensū hn̄tem qui mandata dei medi=
taē. Ac apud se meditando rumīat die ac
nocte nō solum sibi utilis sed et alijs huic
non est associand⁹ in p̃dicacōe alter mor̄i
bus eciā indiscretus sensu·ideota·et lr̄is
imperitus·qui nō solū verbo est inutilis
sed suo exemplo alijs nociu⁹ existit·quod
eciā lex q̃ntum ad lr̄alia abolita sit aucto
ritates sequētes ostendūt¶Ait em̃ dn̄s p
ꝓphām Iere·xxxj·et ad hebreos·viij·con
sūmabo testamentū nouū sup domū iuda
sup domū isrl'·Quid vocauit testam̃tum
nouū nisi legē euāgelicā qua supuenien te
vetus debuit cessare quia simul seruare nō
potest ueraqz·Adueniente em̃ veritate de
bet vmbza cessare. Et isaie legiē sacrificia
vr̄a odinit anima mea. Item dauid ait in
p̃s·l·Qm̃ si voluisses sacrificium dedissez
utiqz holocaustis non delectaberis. Item
dauid·Sacrificiū et oblacōez noluisti au=
res aūt ꝓfecisti michi·holocaustū eciā ꝓ
peccato nō postulasti·tūc dixi ecce venio
et alibi·nō in sacrificijs tuis arguā te·ho
locausta aūt tua in cōspectu meo sūt semp
nō accipiā de domo tua viculos·neqz de
gregibꝫ tuis hircos¶Item videmus eciā in
magna pte ea que p̄tinēt ad legem veterē
cessare·non em̃ est apud iudeos sacrificiū
uel hostia·nō ꝓpheta·nō rex·nō templū
non locus sacrificij·et quid irem⁹ per sin
gula in maxima pte abolita est lex·uidet̄
ergo ꝙ lex moysi iam locū non habeat Co-
tendit uide⁹ p hoc ꝙ circūcisio ꝓpetuo sit duratura·

QVarum argumētum iudeoz̄ con
tra nr̄m fidei fortaliciū est de cir=
cūcisione quā affirmāt duraturā
ꝓpetuo et cōsequēter legem moysi arguūt
ergo sic¶Idem iudiciū videt esse q̃ntū ad
duracōem apte post de lege antiqua·et de
circūcisione hoc em̃ xp̄iani cōcedūt·ꝫ cir=
cūcisio metnum debet durare in pp̄l'o dei·
patet quia gen̄·xvij·datur in fedus sem=
piternū ergo et lex debet esse sempiterna·li=
cet ad illud argumentum data sit solucio
sup̃li·p̄mo ar·vj·ī p̃cto·ij¶Verūtamē
vt adhuc clari⁹ cecitas iudaica cognoscaē
in hoc passu nolo silencio p̄trāsire. Dicen
dum ergo ꝙ in veteri lege duplicē mueni=
mus circūcisionē vnā carnalē quā ip̄i ob
seruant et aliam spūalē de qua dicit̄ deu·
decimo circūcidite igiē ꝓpuciū cordis vr̄i·
et cernicē vr̄am nō moueretis· Et Iere·iiij·

Rare
BT
1100
A45++
1471

Circũcidimini et auferte ꝓpucium cordiũ vr̃oꝝ viri iuda Sic ecĩa distinguere possu mus de eterno et sempiẽno qz habet duas significacões Inẽdum eñ pomĩ̃ ꝑ etnitate simplicit̃ ut ĩ ps. Tu aũt dñe meternũ pmanes Et illud Iere. iij. Dñs aũt deus ver9 est et ipe deus viuẽs et rex sempiternus. Aliqñ vo accipit̃ ꝑ duracõne finita quale est illud ꝑmo regũ xxvij. Credidit ergo achis dauid dicens. multa mala operatus est conr̃ ppl'm isrl'. erit ergo michi seru9 sempiẽn9. maĩfestũ est qꝺ hic accipit̃ sempiẽnũ ꝑ duracõe finita qz nõ poterat pl9 durare ista seruit9 q̃z eoꝝ vita simile habeb̃ Geñ. xxvij. vbi dicit̃ qꝺ oderat semper esau Iacob. Quãdo ergo dicebaꝫ qꝺ circũcisio debet durare in sempiternũ. Si sic sermo de circũcisione spũali indubitanter est verꝝ qꝺ simplicit̃ meẽnũ debet esse ĩ populo dei et aĩa que est cum ꝓpucio peccati e?t extra ppl'm dei q̃ntum ad meritũ. Si vero loquaris de circũcisiõe carnali accipe sil'r sempiẽnũ. Secũdo mõ dictũ qꝺ q̃zdiu lex durauit que soli vni ppl'o ꝓcipiebatur debuit durare signũ quo ille ppl's ab alijs gentib9 distinguebaꝫ et cessãte lege signũ eciam debuit cessare. Et ideo dr̃ Geñ. xvij qꝺ circũcisio data est in signum ꝓpt̃ qꝺ q̃z diu ille ppl's separatus fuit ab omĩ gente indebeo null9 eoꝝ circũcisus fuit seo intrantes terrã ꝑmissionis plenum diuĩs ppl'is oñs simul fuer̃t circũcisi ĩ galgalis vt habetur Iosue qñto capl'o. Cõtendũ iude?ꝑbr̃ qꝺ si sabbm cessat lex noua nõ ẽ a deo.

Quintũ argumtum iudeoꝝ est de sabbato ex cui9 cessacõne arguũt legem nouã nõ esse a deo sic. Illa lex que contriat̃ ꝓceptis dñis nõ est a deo seo lex euãgelica est huiõi ergo non est a deo. Maioꝝ est maĩfesta qz deus nõ potest sibi ipi esse contrari9. seo mĩoꝝ ꝑz de observacõne sabbati quã deus ꝓcepit in veteri lege. lex vo euãgelica hui9 obuiãciaz tollit et ꝓhibet ergo est contria deo nõ ergo est a deo. Rñdet̃ qꝺ in tali ꝓcepto duo sũt cõsiderãda. Primũ est qꝺ ꝓpter reuerenciã dei cessabat ppl's ab omi ope seruili vt liberius diuinis vacare possz et istud erat morale. per hoc eñ ꝓcipiebaꝫ qꝺ homo aliquo tempore vacet reb9 dñis iuxta illud ps. xlv. vacate et videte qz ego sũ deus. et sm hoc cõputaꝫ imẽ ꝓcepta decalogi moralia et lex que hãc obseruanciã in se ꝓhiberet esset contria ordiacõi dñe et nõ possz esse a deo Seo lex euãgelica hãc obuiãciã nõ tollit seo ꝓcipit vt ꝑz de diebꝰ domicis et alijs festis in noua lege ordinatis. Secũdum cõsiderandũ est in dicto ꝓcepto erat taxacio tpis ul' diei. s. qꝺ hec obuiãcia fieret tali die determinata. et istud erat ceremoniale. et ideo hoc mutari potuit et debuit ꝓpter racõnabilẽ cãm. Iudei eñ colebant diẽ sabbati ĩ memoriã creacõis rer̃ qꝺ ĩnuit moyses exo. xx. dicẽs Meñto vt diem sabbati sãctifices Sex diebꝰ fecit dñs celũ et terrã et requieuit die septio ac si dicat completo ope creacõnis statim debuit ordinari dies cõmemorativa ipius creacionis. homo eciã fuerat factꝰ sexta die et iõ ꝑmum diẽ post sui creacõez debet expendẽ singulariẽ ob reuerenciã dei. ceteros vo ad sui necessitatẽ. In nouo aũt lege illa dies q̃ debuit obseruari ad vacandũ deo nõ solũ debet nob̃ reducẽ ad memoriã bñficiũ creacõms seo eciã innouacõem spũalẽ que inchoata est ĩ xꝑi resurrectione. et ideo sabbatũ mutatũ est in dñicum diem in quo xꝑus resurrexit. Significat eciã domica que est octaua dies. octauã diẽ resurrectionis ĩ qua ꝓfectã reqem expectam9. Hinc est qꝺ messias nr̃ dñs ihs xps postq̃z factꝰ est xxx. ãnoꝝ soluit q̃ntum ad ꝑtem istã sabbatũ curando in eo infirmos. et dando eis licẽciam lectulos asportãdi Iohis v. et spicas discipulis suis esurientib9 cõfricandi Marci. ij. Ceterũ quẽadmodũ de circũcisione dictũ est ꝓbatũq̃z qꝺ data fuit in signũ. sic et sabbatũ ut habeb̃ exo. xxxj. c Sabbata mea seruabitis qz signũ sũt inr̃ me et vos ac generacões vr̃as. Item in libro biza. i. omnipere. q. yom tob. taliter scriptũ est. Dixit rabi iohanan. Omne ꝑceptũ qꝺ dedit deus sc̃is et benedictis israheli dedit eis publice ꝑter sabbatũ qꝺ dedit eis in secreto sicut dictũ est exo. xxxj. Inter me et inr̃ filios isrl'. si sic est nõ sũt obligati. goy. i. xꝑani uel alie gentes ad sabbatũ. Ex omnib9 hijs patet qꝺ nõ sunt

obligati ad seruandum sabbatum xp̃iani
nec alie gentes. Item con̄ obſuanciã cir=
cumcisioĩs et ſabbati adducit̄ racõ nõ pa
rum efficax. ex duabꝰ traditoĩbꝰ ſicut no=
tatur in pugiõe. c. xj. ẗcie ptis ẗcie diſtin
ctionis. quaꝝ ꝓma eſt illud qđ ī myoras
tulym. i. gloſa pſalmorũ taliẽ ſcriptũ eſt
p̃s. lxxiiij. et omĩa cornua impioꝝ cõfrin
gam et exaltabunt̄ cornua iuſti. cornu nõ
eſt dictũ ꝫ cornua. Decem em̃ cornua ſũt
que vidit deꝰ ſcus et bn̄dictꝰ iſrahel. Cor
nu abzabe de quo dictũ eſt yſaie. v. vinea
fuit dilecto meo in cornu filij olei. cornu
yſaac de quo dictum eſt Gen̄. xxij. Et ecce
aries vnꝰ retentꝰ in venſitate per cornua
ſua. Cornu Ioſeph. i. cornu regni de quo
dictũ eſt deutro. xxxiij. et cornua riuoce=
rõtis cornua eꝰ. cornu moyſi de q̃ dr̄m ẽ
exo. xxxiiij. qz cornuta erat cutis faciei eꝰ
Cornu ꝓphecie de q̃ dr̄m ẽ ꝑmo regũ. ij. et
orauit ãna et dixit. Exultauit cor meũ in
dño et exaltatũ ẽ cornu meũ. Cornu legis
de q̃ dr̄m eſt abbacuc. xxx. Et cornua duo
de manu eius. Cornu ſacꝺotij de q̃ dr̄m eſt
p̃s. cix. Cornu eꝰ exaltabit̄ in gl'a Cornu
leuiticũ de quo dr̄m ẽ ꝑmo paralipo. xxv.
oĩs iſti filij. heman videtis regis ī vbis
dei ad exaltandũ cornu Cornu ihr̃l'm de q̃
dr̄m eſt p̃s. xix. et a cornibꝰ vnicorniũ ex
audiſti me. Et cornu regis meſſie de quo
dr̄m eſt ꝑmo re. ij. et dabit fortitudĩez re
gi ſuo et ſublimabit cornu meſſie ſui et ſic
eſt dicẽs p̃s. cxxxj. ibi germĩare faciã cor
nu dauid parani lucernã meſſie meo. Q̃n
aũt peccauer̄t iſrl' ablata fuerũt eis et da
ta ſunt gẽtibꝰ ſeculi. ſic̄ dictũ eſt danielis
vij. c. Poſt hec videbã hui ī viſione noctis
et ecce beſtia quarta terribilis atq; mirabi
lis et fortis nimis et dẽtes ferreos habebat
magnos cõmedit et cõminuit et reliquũ
pedibus ſuis conculcauit et ipa diſſimilis
ab omnibus alijs beſtijs que fuerunt ante
ipam et cornua decem habebat. Aſſiml'ate
ſunt em̃ gentes ſimilit̄ huiõi feris et oĩ
tempore in quo genciũ ſeculi cornua fuer̄t
ſtancia. Cornua iſrahel erunt cõfracta ſic̄
dictum eſt trenorꝝ. ij. confregit in ira fu=
roris omne cornu iſrahel. Qualiter autez
legalia deus iudeis abſtulerit per racõnes
et ſignant̄ ſabbatũ et circũciſionẽ et qua=
liter eis iſta duo et alia dyabolus reſtitu=
erit habetur apud eos in thalmuth ī libro
mayla impereq. i. diſtinctiõe que incipit
qp ſeuzbhae. Quadã vice decreuit regnũ
neq; i. romanũ qp nõ ſeruarent iudei ſab
batum et qp nõ circũciderẽt filios ſuos et
ut cognoſcerent menſtruatas. Tunc iuit
rabi ruben. cerciuaniq; ſe more ſcilicz ro
manorũ. Cumq; iniſſet et ſediſſet cum eis
ait illis. qui habet inimicum depauper eũ
vel dirat. Dixerũt ei depaupat. Dixit eis
ſi ita eſt non faciant iudei opus in ſabba
to ut depaupent̄. Dixerũt romani benedi
xit abrogauerũtq; decretum. rurſũq; eciaz
dixit eis. qui habet inimicũ debilitat eum
an fortificat. Dixerunt ei debilitat ait eis
ſi ita eſt circumcidant filios ſuos octauo
die ut debilitentur. Dixerunt optime di=
xit et caſſauer̄t illud. Iterꝝ dixit eis. q̃ ha=
bet inimicum multiplicat eum an dimi=
nuit eum. Dixerunt ei diminuit. Ait eis
ſi ita eſt nõ cognoſcant menſtruatas. Di
xerũt benedixit et caſſauerũt illud Demũ
ꝑpenderunt qp iudeus erat et reſtituerunt
decretum ut prius. Dixerunt ergo iudei
quis ibit et irritabit ſtatutum iſtud. va
dat rabi Symeon qui dixit facere ſigna
et mirabilia. Poſt eum vero vadat rabi
eleaſar. Egreſſus eſt eis itaq; obuiã ven=
tammalyon. i. demonum ſic vocatum et
ait Eſt placencia veſtra ut vadã vobiſcũ
fleuit rabi Symeon et ait ancille domus
patris apparuit angelus ter. nobis autez
nec ſemel veniat ergo miraculũ vndecũq;
Preceſſit igitur ventammalyon et intra=
uit in filiam ceſaris. Cumq; puenissent di
xerunt ventammalyon egredere. vocatus
ergo egreſſus ẽ et abijt. Dixitq; iudeis ce=
ſar. Poſtulate quitq̃o eſt vob̃ ad poſtulã
dum. Introducti ſunt igit̄ in domũ the=
ſauri ut tollerent quitq̃o vellẽt inuenerũt
q; cartã illam in qua ſcriptũ erat dictum
ſtatutũ et ruperũt eã hucuſq; thalmuth.
animadũtat prudẽcia tua lector qp p iſtas
duas traditoĩes habet̄ euidenẽ qp deus ab
ſtulit a iudeis per romanos ſabbatum et
circũciſionẽ et alias cerimonias. Cõfregit
quippe in ira furoris ſui omne cornu eorũ

Rare
BT
1100
A45++
1471

de quibus vnū erat lex ut paulo añ dictū est et nunq restituit eis. nec p se nec per angelū nec p ppham nec p aliū virū scēm Sed ipi iudei recuperauerē circūcisionem et sabbatū et cetera huiōi p dyabolicū miraculū vt in pxima tradicōne ostensū est Nullus ergo vlteri9 nisi sit demoniac9 cō seruare debet ea que deus abstulit. et dyabolus tam libens se iudeis visibilē ingerē do instituit. qñ eñ vel ubi vnq sciēt dyabolus bonū homī aliqd nisi forte ubi pspexit malū maius et mortē pessimā sibi ex eo imminē finaliter pcurauit cui vnq boni aliquod nisi fallendi studio psuasit nunq nō ipe est qui pmos homīes quasi eis utiliter cōsulendo fefellit. nōne ipe est qui conē sanctū Iob ipm eciā dñm puocauit Iob. ij. c. An ignorant iudei miseri q dyabolus fuerit qui pres suos ad adorā dum vitulū mencidō pduxit. ut habetur ī libro sabath impereq. qui incipit. dixit rabi aquiba in fine xl. dierū venit satan et pturbauit mūdum et induxit tempestatē maximā in aerē et dixit israheli. Vbi est moyses dixerūt ei. Ascendit ī altum Dixit eis iam pueneret sex hore et nō respexerūt sup eo. Ait ergo mortu9 est et nō curauerūt sup eo. Ostendit ergo eis similitudīēq feretri eius in nube. hinc est q dixerē ad Aaron q3 hic moyses vir qui fecit nos ascendē de terra egipti nescim9 qd factū est ei. et quid scriptū est consequēter et dixit aaron. abrumpite in aures auri q sunt in auribo 2c̄. et accepit de manibo eoz et formauit illud in forma et fecit illū vitulū fusorie et dixerē. Isti sunt dij tui isrl' 2c̄. Hijs sic p̄missis dicat iudeis ut attendāt que sit eoz pruidēcia. quis sensus qui dyabolū volūt habē suspectū ī recupacōe circūcisiōis et sabbati. qui pres eoz ad faciendū et adorandū vitulū et ad attribuendū sibi magnalia que deus fecit mēdacijs et falsis pdigijs tam studiose peraxit Euidenē ergo apparet q intencō et studiū dyaboli ac volūtas erga hoīes nūq est n mala. quare satis est manifestū q3 grādis est stulticia et q3 magna insania et q3 immensa iudeoz vecordia qui circūcisionem et sabbatum et alia que de9 eis abstulit et dyabolus reddidit nō cessāt obseruare. Su pradictis adhuc videē addendū id qd de sabbato scriptū est in bereshth minori ubi dicit Gen. ij. et benedixit de9 die septimā dns ruhus neq quesui a rabi aquiba et ait ei quid est mē diem et dies dixit ei rabi aquiba et quid est mē virū et viros. dixit ei quid dixi tibi. et quid dixisti michi Ait ei dixisti michi in quo differt sabbatum ab omīb aliis viris Dixit sibi. decedit rex ppē gl'am suā sic quoq voluit de9 istum die honorare. vñ tu facies me scire istud Dixit ei fluuius sabatianus arguit hoc qui trahit lapides p totā septimanaz et in sabbato quiescit. Dixit ei de lōge ac tractū tu trahis michi Admiror dixit ei Ecce ille qui facit ascendē mortuos arguit Omī nāq die est ascēdens et nō in sabbto Iuit et tempauit in pre suo qui ascendit omīb die'b et in sabbato nō ascēdit post sabbatū scisciat9 est eum et ait ei pr ex q mortu9 es fecisti te iudeū admiror q3obrez ascendisti omīb diebo ebdomade et in sabbato nō ascendisti Ait illi oīs qui nō observat sabbatum sponte sua apud vos observat eum hic malo velle suo dixit ei. et cuiusmodi labor est vob ibi Ait ei oībus diebo septimane iudicam ī sabbo aūt quiescim9 Reūsus est ad rabi aquiba et dixit ei. Si est ſm verba tua q deus scūs et bñdictus p quietē in sabbato vult honorare non mittat in eo ventos nō faciat descendere pluuias non fluctuet mare in vndis suis Dixit ei rabi aquiba habet se in istis deus sicut is qui transfert p q̄tuor vlnas ¶ Si vis lector figmēta hec iudaica contra ipos cōuertē dicas quēadmodū fluni9 sup fictus fuit signū obseruandi sabbati qñ p totā ebdomedā currebat trahendo lapides et quiescebat in sabbatis ut ipi fabulant sic est nūc efficax argumētum nō obseruandi sabbatū q3 nusq sub celo sit flumi9 qui magis quiescat in sabbatis q3 ī ceteris diebus. Per totū quippe mūdum discurrūt mercatores q sic ducūt medicinalia variaq pigmenta ex india que est in oriente usq ad hispaniā que est in occidente et a meridie usq ad septentrionē que ē usq ad anglicos et norwegios et scotos et sic usq

ad totum mũdum qđ si vez esset inuicem
sibi narrarent et nomẽ ꝓuincie ubi talis
esset fluui9 iudeis ꝑcurantib9 nõ tacerent
Item mgr iohes valisoletan9 cõuersus in
libro de cõcordia legũ dicit ꝙ istud de la-
pidum fluminẽ nõ est vez. nec dicit hoc ꝑ
aliquẽ sapientẽ nisi ꝑ cõitatem ipoz rabi
noz iudeoz ad ipoz cõfortacõem et gau-
dium sui cordis qm̃ hoc nõ scribit in aliq
scriptura autentica nec ĩ aliq libro aristo.
de mirabilib9 locoz nec in aliquo alio loco
sed in libris solũmodo iudeoz ad ipoz cõ
fortacõem explicat. hec ille. Ad aliud vero
figmẽtum de mortuo nõ ascendẽte in sab-
bato dici potẽ ꝙ dyabolus ventamalyon
vel aliquis alius potuit assumẽ figuram
pris rufi antedicti et facere ac dicere que
dicta sunt ut iudeoz circa obseruanciã sab
bati confirmaret errorẽ. Ad terciũ deniq
ꝙ qui nõ obseruat apud nos spontaneum
sabbatũ apud mortuos obseruabit eũ co-
actus 2c̃. vt supr̃. ergo abzabaz et ml'ei alij
sancti qui nũq coluerũt sabbatũ punien
tur ꝑ totam septimanã cũ infidelib9 et cõ
pulsi redescent in sabbato hoc aũt falsum
esse quis dubitat. ꝙ aũt abzabaz nõ colu
erit sabbatũ habet̃ in bereschh. minori sup
illud Gen̄. ij. vbi dictũ ẽ. et bñdixit de9
diez septimã. dixit rabi iohãnati abzahã
nõ est scripta de eo obseruancia sabbati hec
ex pugione ubi supr̃. Possum9 etiã nobis
assumẽ demõstracõem ꝙ sabbatũ vez qđ
significat quietẽ vt ꝑz deutro. v. c. sabba
tum. i. quies dñi dei tui ẽ dies dñica quã
nos xp̃iani obseruam9. qm̃ sm̃ sapientes iu
deoz thalmuth ut notat mgr iohes valli
soletan9 cõuersus ĩ libro de cõcordia legũ
titulo. iij. c. x. ꝑma cõiunctio solis et lu-
ne que fuit in principio creacõis mũdi fca
fuit die lune ad q̃nq horas et ducẽta et q̃-
tuor minuta horę. Et q2 text9 nõ dicit ni
si hos sex diebo opaberis et die septima re
quiescs et nõ dixit qua die signata inci-
perent cõputari illi sex dies esset rõnabile
ꝙ cõputacõ incipiat a die isti9 coniũctio
nis solis et lune. q2 hec duo luminaria di-
stinguũt diẽ et noctẽ. Que coniũctio ut ꝓ
dicit̃ facta est die lune et sic dies septa est
dies solis que est dies dñica ut obseruam9
xp̃iani. Est eciaz alia racõ qm̃ in ista die
saturni quã iudei obseruant ẽ magna mu
tacio sm̃ stellas ex diuersitate diez et loco-
rum sm̃ longitudines et latitudines terraz
quia ihr̃l'm est in longitudine. lxvj. gra-
duũ. Et ista ẽra valisoletana regis castel
le est ĩ lõgitudine. lxvj. graduũ. et est dr̃a
inter ihr̃l'm et istã terrã plusq̃ q̃tuor hо-
raz. Item est alia dr̃a inter ista sm̃ mo
tum pũcti altioris spere noue ꝑ quem mo
uenẽ poli. et sic a tpe quo lex moysi data
est usq ad ista tpa ẽ facta mutacõ et dr̃a
plusq̃ ꝑ q̃nquagita grad9 et isto polorũ
motu mutate sunt lõgitudines et latitu-
dines et mutati sunt dies et noctes in oĩ-
bus mũdi ptib9 usq ad ista tpa et scm
diuersitatẽ ẽraz supd̃cam hodie iudei vnaz
horã illi9 diei sabbati sibi ꝓcepti nõ obs-
uant. nec il'ã met diem a moyse ill' tem
porib9 institutã talis mutacõ pẽ clarissie
cognosci ex mora quã fecit sol spacõ vni9
diei stanto immobilitẽ tpe iosue et eciã ex
retrocessione solis decẽ lineis in horologio
Achas tpe regis ezechie. Et si iudei dicũt
sm̃ supd̃ictã racõez ꝙ idem debet indicari
de die tñica scm̃ xp̃ianos. Rñdeo ꝙ hec
obseruancia quã obseruant xp̃iani nõ depẽ-
det a die dñice racõne diei dñice sed racõe
resurrectionis xp̃i veri messie in q̃ die ipe
resurrexit. nec obest mutacõ facta ex quo
manet ipa pncipalis et ꝓcisa causa quare
fit. s. memoria creacõis mũdi et resurre-
ctionis sãcti messie et adhuc non obliga
rent̃ seruare ꝓdicta. nec eciaz sacrificiũ et
obseruacões septiaz et pollucionũ et alioz
similiũ. posito ꝙ ad terrã pristinã reduc-
erent̃ qđ est impossibile ꝓpt̃ diuersitatẽ lo-
coz terre sm̃ longitudiez et latitudinem
et terraz eciã costellacões sm̃ ymagina
cionẽ sapientũ et iste est magn9 defectus
legis. s. ꝙ oĩa que legis erãt nõ obseruari
debebãt in omĩ loco mũdi qđ nõ est in lege
xp̃i veri messie q2 in omĩ loco et quacũq
parte terraz tenent̃ xp̃iani legẽ sci messie
firmiter obseruare. Sanct9 Bernardus in
suo euangelio eterno assignat duodecĩ pri
uilegia die dñice ꝓpt̃ que sabbatũ nõ im-
merito in dñicam diẽ mutatã est. Prima
est ꝙ fuit ꝑma oĩm dierum. Secũdũ ꝙ erie

BT
1100
A45++
1471

vltima dies pñtis vite. Terciũ quia diez dñicam nulla p̃cessit nox. Quartum q̃ ei nulla nox subsequeť. Q̃rtum q̃ in eo creauit deus celũ et terrã. Sextũ q̃ in eo creati sũt oñes angeli a deo et boni in paradiso gratificati et glorificati sunt et econť mali angeli ĩ eodẽ die peccãtes de celis ad inferos expulsi sunt. Septimũ q̃ b̃m orosiũ in die illa p̀mo p̃cepta data sũt filijs isrl' Octauũ q̃ in illa die xp̃s incarnatus est. Nam ut testať mg̃r historiaz die qua dixit deus fiat lux visitauit nos oriẽs ex alto et xp̃s incarnať est In huiõi misteriũ et figurã datũ fuit mãna in die dñica sicať sup exodo. origenes. Hoc quidez p̀bat per hoc q̃ in xvj. c. dẽm est Sex diebz colligetis illud. die aũt sexta duplũ colligetis. patet em̃ diẽ sextã vocari illũ qui sabbatũ p̃cedebat qui est feria sexta et ex hoc patez q̃ mãna die dñico datum fuit Si em̃ sex diebz cõtinuis collectũ fuit. Septia autem die cessatũ est et p cõsequẽs mãne inicium a p̀ma die dñica exordiũ sũpsit. Nonum q̃ ĩ die dñica xp̃s destructis inferni claustris captiuã ducẽs captiuitatẽ. ac sãctorũ aĩas de lymbo eripiens triũphaliť a mortuis resurrexit cui9 resurrectio nr̃e resurrectionis exemplar est. Decimũ q̃ die dñico spũs paradiť9 discipl'is dať9 ẽ. Vndecimũ q̃ ĩ die dñica erit resurrectio mortuoz et reddet deus vnicuiq̃ b̃m opa sua Duodecimũ q̃ die dñico erit iniciũ et cõtinuacõ sn̄ fine laudũ dei et dñi nr̃i ih̃u xp̃i veri messie in gl'a sempiẽna. vñ ysa. vlẽ. et erit semen eoz ex sufficiencia mensis ex mense suo et ex sufficiencia sabbati in sabbato suo istud est sec'm futuz q̃ totum erit sabbatũ. i. requies. Et nota q̃ mẽsis legittime dicitur heredes hebraice pomiť q̃ apud eos p̃ pfectiõe mũi oĩm diez in q̃b luna pficit cursũ suũ Cum luna quippe cõputãt iudei et nõ cũ sole. mensis ergo hic vt ait b̃tus Greg̃. p̀o pfectione positũ est et sabbatũ p̃ requie in quo seruile opus fieri nõ licebat. erit ergo semen eoz. i. ãpostoloz et sc̃oz p̃dicatoz faciẽdũ filios spirituales. ex mensis sufficiẽcia. i. ex sufficiencia pfectionis vite pñtis in mense suo id ẽ in pfectione gl'e sue in futuro. Sicq̃ semen audiťm ex sufficiẽcia sabbati. i. requiei in diebz dñicis et festiuitatibz aliis ad audiendũ verbũ dei necnõ ex sufficiencia requiei a vicijs et pcĩis in vita p̃senti erit in sabbato suo. i. in sempiẽna requie sua in vita futuri seculi qđ totũ est sabbatum ut p̃dictũ est Et si queris quare fuit ordĩata quies diei septĩe p iudeos die sabbati et nõ alia dies septiane. Rñdet supp̀dictus mg̃r Iohes in eod̀ libro ti. iiij. c. viij. q̃ ad hoc fuit triplex racõ. Prima est qm̃ secd̀m astrologos maior cõiunctio saturni cum ioue fuit in capite arietis ascendente aquario qui est dom9 saturni q̃ cõiunctio necessitauit et coegit pp̃'m iudeoz ut starent in captiuitate egipti quadringentis ãnis et q̃ inde educerenť in manu forti et brachio extento. et q̃ ibi fierẽt miracula extera naťam Et ideo fuit ĩ die saťni dies sabbati ordinata in memoriã exit9 de egipto et in memoriã diũctionis saťni et ionis in domo aquarij ut dĩm est. Et racio quare magis firmaueriť se sup saturnum q̃z sup iouem est quia saťnus ẽ alcioz Item quia ascendens diũctionis fuit aquari9 q̃ est dom9 saťni secũda. Item pp̀e alias pp̀etates quas iudei et terra ip̃oz habent cũ saturno b̃m q̃ dicũt astrologi et vlterius declarabo et ideo ordinatum fuit a iudeis q̃ dies septĩa q̃n nichil opari debẽt q̃ esset in die saturni et q̃ essent in tenebris et sn̄ candelis eciã que ponũt astrologi debẽ obseruari in die saturni ut liberenť homĩes a dampnis suis et influencia effectiua. Secunda racõ est q̃ ista die saturni planete infectiui et dampnosi hñt singl'arẽ p̃tatez q̃n p̀ma hora noctis diei sabbati est hora martis b̃m cõputacõez horaz ut iudei cõputant ordinando p̀mo noctẽ et postea diẽ Et p̀ma hora diei sabb̃ti est hora saturni qui duo planete sũt dampnosi b̃m astrologos et sic ĩ die illa naťali dãpnosi planete hñt suã influenciã dampnosã singularem Et sic scripsit rabi abraham ĩ glosa sua quã fecit sup decẽ p̃ceptis sup illo spãliť memẽto ut diẽ sabbati ẽ. Dixit istud p̃ceptũ fuit p̃pter speram saťni et qualibet die in ebdomada hñt stelle mobiles ip̃az quelibet vnã viem in qua magis apparet

ipaz virtus · et qm̃ vna die in ebdomada quiescere tenebañ in signū et memoziam creacōis mūdi ut dm̃ est ¶Ideo ordinauit eis moyses ī mara qꝫ ista dies requiecōis esset spāliter et signanť illa dies saturni q̃ est sabbatū in qua stelle pocte dampnose habent pātem et influenciā singulare ut ab ipaz dampnis et infectiōibꝫ tuerentur ¶Tercia racō est ꝓpť pātem istis planetis datā sup iudeos et terrā suā qz ꝑm astrologos iudei sunt sub cōstellacōe martis et saturni et sic per expiencia pz qm̃ quādo saturnꝰ est ī domo casus sui et hť aspectū a malis et dampnosis alijs stellis tūc enidenter apparet malū opꝰ aliqđ in iudeis et hoc sepissime sū exptus et ꝑm cōdicōes suas vitenť esse de nata saturni ꝓut dixit ptolomeus qꝫ de nata saťm est miseria et casus et ppl's captiuus et malaz cōdicōm ut sunt iudei ¶Et ideo diebꝫ sabbatinis et alijs diebus ubi erāt ꝓiecti planete ī exilacōibꝫ suis faciebāt plura sacrificia q̃z in alijs diebus ut ab istaz planetaz dāpnis spāliter essent salui ꝓut per glo · rabiabza habam euidenciꝰ demōstrať quā fecit gnaliť sup legem · et ꝑbatū est ꝑ dca astrologoz que ego allegani in declaracōe quā scripsi sup glosam ꝓiecti rabiabzahā abenagra et ista talia cerimonialia ꝓuanda erāt in cōpleměto legis ī aduentu xp̃i qm̃ ipe venit pro salute aiaz ¶Et ut tales opiones falsas totaliť aboleret que ydolatriam sapiūt apparenť Et causa finalis legis compleměti nō est res corpalis seo pocꝰ spūalis et in vniꝰ dei obbuanciā in ebdomada in memoriā creacōis mūdi que fuit causa final' mutacōis legis ꝓut diximꝰ ¶Racōnabile erat incōpleměto legis ponť illam diem que est dies requiecōis et illā aīam supfluā aliā quā dicūt cum eo venire ꝓut dixerť qꝫ textꝰ dicit quieuit et aīauit exo. xxxj ¶Animā aliā creauit homī die sabbati qđ esset die solis que ē dies dm̃ica et ista die dm̃ica xp̃us a mortuis resurrexit ut demonstraret mūdo aiaz salutē · et ꝓpť istā diem vere dicit aīam aliā venire · qm̃ ꝓpť resurrectionē xp̃i aīe ꝑpetuo vitā habent · et hoc signauit Algasel pbus dicēs in resplendoze sol' saťno nō inorigemꝰ. hucusqꝫ ꝓdictꝰ doctoz · Patet ergo quare iudei obseruant diē requiecōis ebdomade ī die saturni et licet dies requiecōis ab omibꝫ de mūdo sabbatū dicať quia sic sabbatū inť ꝑatur ut supꝫ patuit · quia tn̄ nō ea intencione qua iudei sabbatū suū appellāt Ideo non die saturni seo aliū colūt ut videlicet diem dm̃cā nos xp̃iani omibꝫ superstic̄oibꝫ exclusis in memoriā resurrectiōis xp̃i el'i die factam et future resurrectiōis tali die fiendam ut supꝫ dm̃ est · Item possimꝰ adducere conť iudeos auctem mgri Alfonsi cōuersi in libzo bellozꝫ dei In quo disputauit contra iudeos ꝑm opiones thalmuth ubi dicitť qꝫ scđm iudeos nō est incōueniens dicere oia festa et ieunia remissionū et indulgenciazꝫ posse mutari · et textus vocat ipa sabbatum sicut ipm met sabbatum et probant hoc leuitici · xxiij · Hee sūt ferie dm̃ quas vocabitis sanctas et glosauerūt dicentes vocabitis · i · posito qꝫ errēt scienter ul' ignoranť · qm̃ illa debent festa simpliciter reputare et sic nō debent iudei incōueniens reputare qꝫ illi qui recipiunt legem sancti messie diem sabbati in diem domicam cōmutarunt ꝓter raciones superius allegatas ¶Et de hoc xp̃us in euangelio rndens eis qui dicebāt ihm̃ xp̃m nō licere in sabbato curare · dixit filius hoīs habet pātem sup sabbatum · vñ verbū Cōtendit uideꝰ ꝓbaťe qꝫ ihs̄ xp̄s nō est verꝰ messias qñ nō venit in nouissimis diebꝰ

¶Extum argumentū nitiť ostēdere ihm̃ xp̃m saluatorem nr̄m nō esse verū messiam in lege et ꝓphis ꝓmissum ¶Arguūt ergo iudei sic verꝰ messias debet venire in nouissimis diebꝫ q̃z nō dum sunt dies nouissimi ergo nōdum venit messias · maioz pz ysaie · ij · qđ exponiť ad lr̄am de messia ubi dicitť erūt in nouissimis diebus · minoz satis patet · Ad illud argumētum dicendū qꝫ dies messie dicunť nouissimi habēdo respm̄ ad ordiem · habēdo respectū ad etatē · habendo respectū ad sacram scripťam . Primo ad ordinem quia sex milia diuidendo et ordinando per tres dualitates sicut mensurať duracio mūdi scđm iudeos et duo nouissima millenaria dicunť dies messie patet ꝑ canadū belian

BT
1100
A45++
1471

Vnde in thalmuth in libro qui dicit̃ can-
herim qui sonat sacrorum magni · inuenit̃
hoc qđ sequit̃ legerũt in studio helie qꝫ sex
milia ãni mũdus habet durare duo milia
vanitatis et duo milia legis et duo milia
messie et sequit̃ Et ꝓpter nr̃a pcã que sũt
multa transierũt ex illis que ꝓterierũt · hec
ibi. Et cum hoc dixit thalmuth quasi trã
sierant ꝺ duobꝰ milibꝰ ãnis messie quasi
sexcenti ãni · et post illud tempꝰ trãsierũt
iam quasi · ꝺ ccc · xlij · ãni cum illo nũo sex
miliũ ãnorꝫ videt̃ cõcordare bẽs ysidorus
sup penthateucũ sup illo passu enoch sep-
timꝰ ab adam qui placuit deo trãslatꝰ est
Dicit ibi enoch septimꝰ ab adam septimã
requiẽ significat transactis nãqꝫ sex mili
bus ãnis et renouato celo ac terra factoqꝫ
iudicio trãsferent̃ sancti in vitã eternam
Nunc vide cecitatem iudeorꝫ ipi cõputãt
ãnos a creacõne mũdi sicut nos a natiui
tate xp̃i et dicũt qꝫ isto anno in quo nos
cõputamꝰ mille cccc · lx · ãnos dñi sunt a
creacõne mũdi qñqꝫ milia · cc xx · et sic pz
qꝫ de duobꝰ milibꝰ ãnis messie iam trãsie-
runt ꝺm eorꝫ computũ mille ducẽti vigi-
ti ãni quibꝰ debuisꝫ venire messias · et cũ
nõ sit mꝰ ãnorꝫ ultra sex mille ut dcm ẽ ·
et ipse debet regnare duobꝰ milibꝰ annis
quõ hoc est possibile cum non restant ꝺm
computũ suũ nisi · dcc · lxxx · ãni Item ipi
assignant in ꝑdicto nũo ãnorꝫ determinatũ
tempꝰ messie · s · finitis q̃tuor milibꝰ ãnis
a creacõe mũdi ut reseruent̃ duo mille ꝓ
messia · Nunc attẽde quid dicit ysaias · c ·
lx · in fine mimꝰ erit ibi mille · et parul9
in gent̃ fortissimã ego dñs in tpe eius su
bito faciã illud O iudee tu determinasti tẽ-
pus messie · et vide quid dicit deꝰ · ego do-
minꝰ in tpe eius · s · messie subito faciã il-
lud · Sup quo verbo dicit glosa hebraica si
fuerint boni añ tpus suũ · et si nõ fuert bo
ni in tpe suo ergo necesse est qꝫ iudei conce
dunt ꝺm suã glosã vnũ de duobꝰ · Vel qꝫ
ipi fuerũt boni uel nõ boni · Si boni ergo
messias venit ante tpus suũ · s · anteq̃ inci
peret mꝰ qñqꝫ miliũ Et si fuerũt nõ boni
sicut ipi met cõcedunt ĩ dicto ꝑhabito qꝫ
ꝓpter peccata sua multa trãsierũt · s · anni
qui ꝑterierũt · necesse ẽ qꝫ cũc concedũt ꝺm
suam glosã qꝫ in tpe suo venit · s · finitis q̃
tuor milibꝰ ãnis in pncipio qñti millena
rij ãnorꝫ · et sic habent cõcedere necessario
qꝫ ꝺm suũ nũm iam sũt mille et xviij · ãni
qꝫ natꝰ est messias · Et si dicant qꝫ nos cõ
putamꝰ plus anticipando tempus · Dico
qꝫ licet simꝰ differentes cũ eis ĩ cõputacõe
ãnorũ a creacõne mũdi stante tñ suo nũo
in veritate licet anticipauerit tpũs adim-
plenit qđ ꝓmisit · Sicut si aliqꝫ rex ꝓmi
sisset tibi castrũ usqꝫ ad diẽ signatũ exere
mũ · s · ãni · Si aũt illud tempꝰ utputa in
medio anni ul' alias tibi dederit castrũ cer
tum est qꝫ adimplenit ꝓmissũ · et sic nos
xp̃iani stante nũo iudeorꝫ computabimꝰ
cñ ingressũ qñti millenarij et dicemus qꝫ
sunt iam mille cccc lviij · ãni qꝫ venit mes
sias · stante tñ cõputacõe nr̃a a creacone
mũdi ¶ Dicemꝰ qꝫ messias venit infra duo
ultima millenaria · cum ergo ꝓ ordiẽ et
respectu ad duas ꝓmas qualitates milia-
riorꝫ ãnorꝫ duo ultima millenaria ĩ quibꝰ
debet regnare messias dicant̃ dies nouissi
mi Sequit̃ qꝫ dies in quibꝰ venit ibus na
zarenus verus messias sũt dies nouissimi
de hoc nũo sex miliũ ãnorꝫ Dictũ fuit sup̃
libro ꝓmo ar · vj · pũcto iiij · thesauro ꝓmo
Secũdo pz hoc idem habendo respectũ ad
etatem nam duracõ mũdi mensurat̃ sept̃
etatibꝰ sicut duracõ hoñis quarꝫ nouissi-
ma in ultima est decrepitas que ꝑfixũ hẽ
pncipiũ sic̃ cetere etates nõ tam̃ ẽ minimum
quia ml'tociens pl9 durat q̃z cetere etates
et ibus nazaren9 fuit in decrepitate mũdi
et ꝓ consequẽs ĩ nouissimis diebꝰ habẽdo
respectũ ad etat̃. Tercio patz hoc habendo
respectũ ad sacrã scriptam · nam ml'ta tpa
et dies p̃cedencia ibm nazarenũ circit̃ per
duo milia ãnorꝫ dicunt̃ in scriptura dies
nouissimi sic̃ pz Geñ · xlix · vbi isrl' voca-
tis filijs añ mort̃ suã dixit · Congregamĩ
filij isrl' ut ãnunciem vobis que ventura
sunt in nouissimis diebꝰ · ubi multa anmũ
ciat non solũ de hijs que debẽt impleri de
aduentu messie ꝫ eciã multa que comple-
ta sunt tpe regũ isrl' et iuda sicut fuit de
ꝓmatu iuda et de excellencia sup oñs fra
tres suos et ꝺ regno ibi iuda te laudabũt
fratres tui ꝛc̃ · Patet igit̃ qꝫ nõ solum dies

messie in quibꝫ fuit ihꝫs nazarenꝰ dicunt̃ dies nouissimi ꝫ ecĩa multa tpa añ circit̃ per duo milia annoꝝ p̃cedencia dicuntur dies nouissimi Cõtendit uidꝰ ꝓbare ꝙ ihꝫ xp̃s nõ ẽ verꝰ messias qa tẽpus aduentu mons syon nõ fuit eleuatꝰ i vertice mõtiũ

Septimũ argumẽtum iudeoꝝ est tale In aduẽtu messie mõs syon debet eleuari in verticẽ montium seo hoc nõ est factũ ergo nondũ venit messias. Maior est ysa. c. ubi sup̃. erit in nouissimis diebꝫ p̃parat̃ mons domꝰ dñi id est mons syon i quo erat templũ in vertice montiũ et eleuabit̃ sup colles. Mior pz quia in diebꝫ ihu nazareni nichil tale factum est. Ad illud argumẽtum iudeoꝝ de monte syon qui i diebꝫ messie ꝺm iudeos debet eleuari sup alios mõtes. vnde dixert aliqui iudei ꝙ tpe messie debet deꝰ portare montẽ thaboꝝ et montẽ synai et montem carmeli ad locũ ubi est ihrl'm et in vertice istoꝝ mõtiũ ponit̃ montẽ syon hoc dicũt ip̃i nõ esse fm̃ tpe ihu nazareni ergo nõ ẽ messias Rñdeo ꝺm rabi salomonẽ ꝙ ista eleuacõ montis sup̃ mõtes nõ est intelligẽda ꝺm locum seo ꝺm excellenciã et gloriã illiꝰ montis quia ibi debebant operari magna signa et miracula plusq̃z i aliꝭ montibus qꝺ impletũ est tpe ihu nazareni qz ibi illuminauit cecum. curauit languidũ Ibi sup oñes apl'os misit spm̃sc̃m. ibi ml'ta alia signa et miracula fecit Et i hoc mõs ille sup alios mõtes eleuari debebat et sic impleta ẽ ꝓphecia in vero messia ihu xpo

Contendit uidꝰ ꝓbare ꝙ ihꝫ xp̃s non ẽ verꝰ messias qa in eiꝰ aduentu adeum non afluxerũt omnes gentes

Octauũ argumẽtum iudeoꝝ est adverũ messiam cũ debet venire debent cõfluere oñes gentes. seo ad ihm̃ nazarenũ nõ cõfluxerũt oñes gentes ergo nõ est ipe messias Maioꝝ pz ysa. c. q sup̃ ubi statim sequit̃. et fluẽt ad eũ oñes gentes Minoꝝ est clara dicunt iudei ꝙ in nazareno nõ crediderẽt oñs gentes nec adhuc credũt. Ad illud argumẽtum iudeoꝝ sup illud. fluent ad eũ. i. ad fidem eiꝰ oẽs gentes. Dicendũ ꝙ ibi oñes distribuit p generibꝫ singl'oꝝ nõ p singulis geneꝝ. ut oñe aĩal fuit in archa noe. ita ꝙ est sensꝰ ꝙ de quolibet gentiũ genere venirẽt ad fidem veri messie qꝺ impletũ est in ihu vo messia nr̃o p apostolos suos p quoꝝ p̃dicacõem de omnibꝫ gentibꝫ cõuersi sũt ad fidem xp̃i. quia i oẽm tram exiuit sonꝰ eoꝝ ẽ. Et sic in isto modo in ihu vero messia nostro impletũ est illud p̃s. deus iudiciũ tuũ regi da et adorabũt eum oñes reges oñes gentes seruiẽt ei. qꝺ impletũ fuit in Constantino impatore qñ suscepit fidem xp̃i. Vel aliter dicendũ ꝙ aliqñ oñs in scriptura sumit̃ p multis ve. ij. re. xvij. Dixit absolon et oñes viri isrl' Melius est cõsiliũ thusi cõsilio achitofel. et certũ est ꝙ nõ erant ibi oñes viri isrl' ꝫ multi

Vil'r in euangelio Matth. ij Audiens herodes rex turbatꝰ est et oĩs iherosolima cũ illo. omĩs em̃. i. multi de iherosolima Sic i p posito venient ad eum oñes gẽtes. i. multi de gentibꝫ Cõtendit uidꝰ ꝓbare ꝙ ihꝫ xp̃s nõ ẽ verꝰ messias qa i eiꝰ aduẽtu nõ dixerũt gẽtes veite ascendam⁹ ad montẽ dñi

Onũ argumẽtũ iudeoꝝ ẽ cũ verꝰ messias venire debet gentes cõfluentes ad eum dicẽt debent Venite ascendam⁹ ad montẽ dñi et ad domũ dei iacob. Sed hoc nõ dicit̃ in aduentu ihesu nazareni ergo nõ est verꝰ messias Maior patz ysa. ubi sup̃

Venite ascendamus ad montẽ dñi et ad domũ dei iacob Mior pz quia aliq̃ xp̃iani dicũt. eam⁹ ad domum petri Alij dicũt eam⁹ ad domũ pauli Alij ad domũ martini ẽ. Nulli vo dicunt ad domũ dei iacob. Ad hoc argumẽtum dicit Alanꝰ i suo quadripartito libro. iij. c. ix. Dicens ꝙ mons iste xp̃us est in quẽ iam vniuse fines terre credũt. iam adorãt vniuerse familie gentiũ. vna et cõcordi voce dicũt. Eam⁹ ad montẽ dñi et ad domum dñi dei iacob. hoc est ad domũ dei quẽ coluit abrahaz. quẽ coluit iacob. quẽ coluit moyses. quẽ coluit aaron

Deo ostendit vnũ deum esse et eoꝝ qui ante legem fuerũt fideles et eoꝝ qui sub lege existũt et eoꝝ qꝺ nũc existunt credẽtes i deũ Q2 aũt arguũt nos sup hoc qꝺ dicim⁹ eam⁹ ad domũ pe-
tri ad domũ pauli. ad domũ martini. ẽ. Null⁹ qꝺ sane sapit dcm̃ hoc ita intelligit

Rare
BT
1100
A45++
1471

Nullam quippe petro siue paulo domũ fa
cim9 Sz in honorẽ petri atq; memoriã sc̃i
pauli deo eã dedicam9. Nec ulli pontificũ
fas est in cõsecracõne ecclesiaz dicere tibi
petrõ et tibi paulo hanc domũ dedicam9
sed potius deo dicẽ cõsecrari. et q̃zuis di=
uerse eccl'ie deo cõsecrenẽ tñ una est dom9
dei una est dei eccl'ia oĩmq; fideliũ cõuen=
tus Ad hanc domũ dei accedit qui de vni=
tate ecclesie est. In hac domo dei adorat̃ur
mons monciũ et xp̃s sanct9 sc̃orz hic pc̃a
remittunt̃. hic nõ solum homicidiũ p̃hi
betur ymmo eciã ira et odiũ tollitur.

DEcimũ argum̃tum iudeorz est In
aduentu messie gens cont̃ gentez
nõ debebat leuare gladiũ nec exer
ceri ultra ad pr̃eliũ et debeb̃at conflare gla
dios suos ĩ vomeres et lanceas suas ĩ fal=
ces. Sed constat q̃ post aduentũ ih̃u na=
zareni et adhuc mõ nõ cessauer̃t bella per
orbem ut p̃z maĩfeste et maxime in iudea
quia post mortẽ eius fuer̃t acerrima bella
in iudea p̃ tytũ et vespasianũ fuerũt eciaz
semper lancee et gladij et alia arma bellica
semp in magna copia. Igit̃ ih̃s nazaren9
nõ est verus messias Maior p̃z ysa. c. ubi
sup̃. Ad istud argum̃tum iudeorz de pace
que debebat esse tpe messie ꝺ qua ꝓpb̃a nõ
leuabit gens contra gentẽ gladiũ nec exer
cebũt ultra ad pr̃eliũ. Dicendum q̃ ista
pax fuit tpe ih̃u nazareni veri messie. Nã
fuit pax spũalis inter viros spũales quia
inter malos pax esse nõ pt̃ Non ẽ pax im
pijs dicit dñs ysa. xlviij. In cui9 signum
angeli in sua natiuitate cantauerũt Glo=
ria in excelsis deo Et in terra pax hom̃ib9
bone volũtatis. Fuit eciã tpalis pax de q̃
intelligũt. Primo in romano imperio quia
in cesare Augusto finita sũt oĩa bella ciui
lia. que inceper̃t ĩ roma immediate post
euersionẽ cartaginis. Secũdo ĩ iudea pax
maxima que incepit ĩ natiuitate ih̃u na
zareni quãdo mũd9 tanta pace gaudebat
q̃ cesar Augustus nõ armis aut bellis oc=
cupatus voluit scire quot ville quot ciui=
tates quot castra essent ĩ mũdo. Et ex hoc
exijt edictũ a cesare Augusto ut describe=
retur vniũsus orbis luce. ij. Et duranit
ista pax per. c xv. ãnos usq; ad destructi
onem ih̃r̃l'm per tytũ et vespasianũ qꝺ p̃z
quia ante ih̃m xp̃m cesar August9 regna
uerat p̃. xlij. ãnos. xp̃s aũt. xxxiij. vixit
usq; ad passionẽ. Et deinde a passione xp̃i
usq; ad destructionẽ ih̃r̃l'm fluxerũt anni
xl. et sic sũt in sũma centũ et. xv. ãni. ita
q̃ fuit diuturna Et tũc p̃babile est q̃ ꝓp̃t
diuẽnitatem pacis iudei cõflarẽt gladios
in vomeres ꝛc̃. sicut sensibiliẽ videt̃ in ter=
ris ubi post bella sequit̃ pax diuturna Se
quit̃ in victa aũcte nõ leuabit ꝛc̃. ypabole
est ad designandũ pacis diuẽnitatẽ sicut
cõiter dicit̃ de aliquo negocio qꝺ ꝓtrahit̃
ultra modũ cõsuetũ Istud negociũ nũq; z
termiabit̃ licet aliq̃n termineť infra annũ
ul' infra mensem seu eciã in mĩori ſm cõ=
dicõem negocij et hic modus loquẽdi pa=
bolicus frequẽs est in ꝓphetis Sed dicunt
iudei q̃ ista ꝓphecia nũq; impleť nisi illa
pax fuisset ꝑpetua ꝓp̃t illud qꝺ sequit̃ nec
exercebũt ultra hoc pr̃eliũ quia signũ ad=
uentus messie est pax sine fine p̃z ysa. ix.
Multiplicabit̃ eius imperiũ et pacis eius
nõ erit finis ubi agitur exp̃sse de aduentu
messie Et in p̃s. Deꝰ iudiciũ tuũ regi da
Orieť in diebꝰ eius iustitia et habũdancia
pacis donec auferat̃ luna z luna nũq; au=
ferret̃ ergo nec pax. Dicendũ ad p̃imũ cũ
dicit̃. nec exercebunt̃ ult̃ ꝛc̃. q̃ li ultra nõ
dicit eternitatẽ sed diuẽnitatẽ tpis sic̃ p̃z
qꝺ fuit Vel alit̃ dicendũ est q̃ in dictis sa
cre scripture attendẽ debem9 ea que sunt p̃
se et dimittere ea q̃ sũt p̃ accidẽs et ex con
sequẽti. Sciendũ ergo q̃ lex antiq̃ per se
et directe p̃cipiebat pp̃l'o corpale pr̃elium
Nam ad acquirendũ et defẽdendũ regnũ
tpale antiqua lege ꝓmissũ necessari9 erat
gladius expediebat lancea et cetera arma
sine quibꝰ ciuitates terrene ab inimicis ac
quirt ul' defẽdi nõ possũt. Ideo dicit̃ iudi
cium. iij. hee sunt gentes quas dñs dereli=
quit ut erudiret in illis israhelẽ et om̃s q̃
non nouerũt bella cananeorz et postea di
scerent filij eorũ certare cũ hostibꝰ et habẽ
cõsuetudiẽz p̃liandi ꝛc̃. Ex quibꝰ maĩfeste
patet q̃ sicut p̃ma lex expresse ꝓmittebat

messie in quibꝫ fuit ihꝫs nazarenꝰ dicunt̃ dies nouissimi ꝛ eciã multa tpa añ circiẽ per duo milia annoꝝ p̃cedencia dicuntur dies nouissimi Cõtendit uidꝰ ꝓbaẽ ꝙ ihꝫs xp̃s nõ ẽ verꝰ messias qa tẽꝰ aduentu mons syon nõ fuit eleuatꝰ i ui͛tice mõtiũ

Septimũ argumẽtum iudeoꝝ est tale In aduẽtu messie mõs syon debet eleuari in verticẽ monciũ sed hoc nõ est factũ ergo nondũ uẽit messias. Maior est ysa. c. ubi sup. erit in nouissimis diebꝫ p̃parat̃ mons domꝰ dñi id est mons syon i quo erat templũ in uertice monciũ et eleuabit̃ sup colles. Mior pz quia in diebꝫ ihu nazareni nichil tale factum est. Ad illud argumẽtum iudeoꝝ de monte syon qui i diebꝫ messie ꝫm iudeos debet eleuari sup alios mõtes. unde dixerũt aliqui iudei ꝙ tpe messie debet deꝰ portare montẽ thaboꝝ et montẽ synai et montem carmeli ad locũ ubi est ihrl'm et in uertice istoꝝ mõtiũ ponẽ montẽ syon hoc dicũt ip̃i nõ esse fm̃ tpe ihu nazareni ergo nõ ẽ messias Rñdeo ꝫm rabi salomonẽ ꝙ ista eleuacõ montis sup̃ mõtes nõ est intelligẽda ꝫm locum sed ꝫm excellenciã et gloriã illiꝰ montis quia ibi debebant operari magna signa et miracula plusq̃ i aliꝭ montibus qđ impletũ est tpe ihu nazareni qz ibi illuñauit cecum. curauit languidũ Ibi sup oñes apl'os misit spm̃sc̃m. ibi ml'ta alia signa et miracula fecit Et i hoc mõs ille sup alios mõtes eleuari debebat et sic impleta ẽ ꝓphecia in uero messia ihu xp̃o

Contendit uidꝰ ꝓbare ꝙ ihũs xp̃us non ẽ verꝰ messias qa ñ ei aduentu adeum non ꝛfluxerũt omnes gentes

Octauũ argumẽtum iudeoꝝ est ad uerũ messiam cũ debet venire debent cõfluere oñes gentes. sed ad ihm̃ nazarenũ nõ cõfluxerũt oñes gentes ergo nõ est ip̃e messias Maior pz ysa. c. q̃ sup̃ ubi statim sequit̃. et fluẽt ad eũ oñes gentes Minor est clara dicunt iudei ꝙ in nazareno nõ credideꝛt oñs gentes nec ad huc credũt. Ad illud argumẽtum iudeoꝝ sup illud. fluent ad eũ. i. ad fidem eiꝰ oẽs gentes. Dicendũ ꝙ ibi oñes distribuit ꝓ generibꝫ singl'oꝝ nõ ꝓ singulis generꝝ. ut oñe aiãl fuit in archa noe. ita ꝙ est sensꝰ ꝙ de quolibet gentiũ genere venirẽt ad fidem veri messie qđ impletũ est in ihu vo messia nr̃o ꝓ apostolos suos ꝓ quoꝝ p̃dicacõem de omnibꝫ gentibꝫ cõuersi sũt ad fidem xp̃i. quia i oẽm tram exiuit sonꝰ eoꝝ ꝛc. Et sic in isto modo in ihu vero messia nostro impletũ est illud p̃s. deus iudiciũ tuũ regi da et adorabũt eum oñes reges oñes gentes seruiẽt ei. qđ impletũ fuit in Constantino impatore qñ suscepit fidem xp̃i. Vel aliẽ dicendũ ꝙ aliqñ oñs in scriptura sumit̃ ꝓ multis ve. ij. re. xvij. Dixit absolon et oñes viri isrl' Melꝰ est cõsiliũ ethusi cõsilio achitofel. et certũ est ꝙ nõ erant ibi oñes viri isrl' ꝛ multi ¶Vil'r in euangelio Matꝫ. ij ¶Audiens herodes rex turbatꝰ est et oĩs iherosolima cũ illo. omĩs em̃. i. multi de iherosolima Sic i ꝓ posito veient ad eum oñes gẽtes. i. multi de gentibꝫ Cõtendit uidꝰ ꝓbaẽ ꝙ ihꝫs xp̃s nõ ẽ verꝰ messias qa tẽꝰ aduentu nõ dixerũt gẽtes veñte ascendam⁹ ad montẽ dñi

Nonũ argumẽtũ iudeoꝝ ẽ cũ verꝰ messias venire debet gentes cõfluentes ad eum dicẽ debent Venite ascendam⁹ ad montẽ dñi et ad domũ dei iacob. Sed hoc nõ dicit̃ in aduentu ihesu nazareni ergo nõ est verꝰ messias Maior patz ysa. ubi sup̃ ¶Venite ascendamus ad montẽ dñi et ad domũ dei iacob Mior pz quia aliq̃ xp̃iani dicũt. eamꝰ ad domum petri Alij dicũt eamꝰ ad domũ pauli Alij ad domũ martini ꝛc. Nulli vo dicunt ad domũ dei iacob. Ad hoc argumẽtum dicit Alanꝰ i suo quadripartito libꝛo. iij. c. ix. Dicens ꝙ mons iste xp̃us est in quẽ iam vniũse fines terre credũt. iam adorãt vniuerse familie gentiũ. una et cõcorꝺi voce dicũt. Eamꝰ ad montẽ dñi et ad domum dñi dei iacob. hoc est ad domũ dei quẽ coluit abrahaz. quẽ coluit iacob. quẽ coluit moyses. quẽ coluit aaron ¶Deo ostendit vnũ deum esse et eoꝝ qui ante legem fuerũt fideles et eoꝝ qui sub lege existũt et eoꝝ q̃ nũc existunt credẽtes i deũ Q̃ aũt arguũt nos sup hoc qđ dicim⁹ eamꝰ ad domũ petri ad domũ pauli. ad domũ martini. ꝛc. Nullꝰ q̃ sane sapit dcm̃ hoc ita intelligit

Rare
BT
1100
A45++
1471

Nullam quippe petro siue paulo domũ fa
cim9 Sz in honorẽ petri atq3 memoriã sc̃i
pauli deo eã dedicam9. Nec ulli pontificũ
fas est in cõsecracõne ecclesiaz dicere tibi
petro et tibi paulo hanc domũ dedicam9
sed potius deo dicẽ cõsecrari. et q̃uis di=
uerse eccl'ie deo cõsecrenẽ tñ una est dom9
dei una est dei eccl'ia oĩmq3 fideliũ cõuen=
tus Ad hanc domũ dei accedit qui de vni=
tate ecclesie est. In hac domo dei adorat̃
mons moncaũ et xp̃s sanct9 sc̃oz hic pc̃a
remittunt̃. hic nõ solum homicidiũ p̃hi
betur ymmo eciã ira et odiũ tollit̃.

DEcimũ argum̃tum iudeoz est In
aduentu messie gens cont̃ gentez
nõ debebat leuare gladiũ nec exer
ceri ultra ad preliũ et debeb̃at conflare gla
dios suos ĩ vomeres et lanceas suas ĩ fal=
ces. Sed constat q3 post aduentũ ih̃u na=
zareni et adhuc mõ nõ cessauer̃t bella per
orbem ut p3 maĩfeste et maxime in iudea
quia post mortẽ eius fuer̃t acerrima bella
in iudea p̃ tytũ et vespasianũ fuerũt eciaz
semper lancee et gladij et alia arma bellica
semp in magna copia. Igit̃ ih̃s nazaren9
nõ est verus messias Maior p3 ysa. c. ubi
sup̃. Ad istud argum̃tum iudeoz de pace
que debebat esse tpe messie ꝺ qua pp̃ha nõ
leuabit gens contra gentẽ gladiũ nec exer
cebũt ultra ad preliũ. Dicendum q3 ista
pax fuit tpe ih̃u nazareni veri messie. Nã
fuit pax spũalis inter viros spũales quia
inter malos pax esse nõ pt̃ Non ẽ pax im
pijs dicit dñs ysa. xlviij. In cuius signum
angeli in sua natiuitate cantauerũt Glo=
ria in excelsis deo Et in terra pax hom̃ib9
bone volũtatis. Fuit eciã tpalis pax de q̃
intelligũt. Primo in romano imperio quia
in cesare Augusto finita sũt oĩa bella ciui
lia. que incepert̃ ĩ roma immediate post
euersionẽ cartaginis. Secũdo ĩ iudea pax
maxima que incepit ĩ natiuitate ih̃u na
zareni quãdo mũd9 tanta pace gaudebat
q3 cesar Augustus nõ armis aut bellis oc=
cupatus voluit scire quot ville quot ciui=
tates quot castra essent ĩ mũdo. Et ex hoc
exijt edictũ a cesare Augusto ut describe=
retur vniũsus orbis luce. ij. Et duranit
ista pax per. c xv. ãnos usq3 ad destructi
onem ih̃r'm per tytũ et vespasianũ qꝺ p3
quia ante ih̃m xp̃m cesar August9 regna
uerat p. xlij. ãnos. xp̃s aũt. xxxiij. vixit
usq3 ad passionẽ. Et deinde a passione xp̃i
usq3 ad destructionẽ ih̃r'm fluxerũt anni
xl. et sic sũt in sũma centũ et. xv. ãni. ita
q3 fuit diuturna Et tũc p̃babile est q3 pp̃ẽ
diuẽnitatem pacis iudei cõflarẽt gladios
in vomeres ꝛc̃. sicut sensibiliẽ videt̃ in ter=
ris ubi post bella sequit̃ pax diuturna Se
quit̃ in dicta auct̃e nõ leuabit ꝛc̃. ypabole
est ad designandũ pacis diuẽnitatẽ sicut
cõiter dicit̃ de aliquo negocio qꝺ pterabit̃
ultra modũ cõsuetũ Istud negociũ nũq3
termiabit̃ licet aliq̃n termineẽ infra annũ
ul' infra mensem seu eciã in miori ꝺm cõ=
dicõem negocij et hic modus loquẽdi pa=
bolicus frequẽs est in pp̃hetis Sed dicunt
iudei q3 ista pp̃hecia nũq3 impleẽ nisi illa
pax fuisset ꝑpetua pp̃ẽ illud qꝺ sequit̃ nec
exercebũt ultra hoc preliũ quia signũ ad=
uentus messie est pax sine fine p3 ysa. ix.
Multiplicabit̃ eius imperiũ et pacis eius
nõ erit finis ubi agitur exp̃sse de aduentu
messie Et in p̃s. Deꝰ iudiciũ tuũ regi da
Orieẽ in diebꝰ eius iusticia et habũdancia
pacis donec auferat̃ luna ⁊ luna nũq3 au=
ferẽ ergo nec pax. Dicendũ ad primũ cũ
dicit̃. nec exercebunt̃ ulẽ ꝛc̃. q3 li ultra nõ
dicit eternitatẽ sed diuẽnitatẽ tpis sic̃ p3
qꝺ fuit Vel aliẽ dicendũ est q3 in dictis sa
cre scripture attendẽ debem9 ea que sunt p
se et dimittere ea q̃ sũt p̀ accidẽs et ex con
sequẽti. Sciendũ ergo q3 lex antiq̃ per se
et directe p̃cipiebat pp̃l'o corpale prelium
Nam ad acquirendũ et defẽdendũ regnũ
tpale antiqua lege p̃missũ necessari9 erat
gladius expediebat lancea et cetera arma
sine quibꝰ ciuitates terrene ab inimicis ac
quiri ul' defẽdi nõ possũt. Ideo dicit̃ iudi
cium. iij. hee sunt gentes quas dñs dereli=
quit ut erudiret in illis israhelẽ et om̃s q̃
non nouerũt bella cananeoz et postea di
scerent filij eorũ certare cũ hostibꝰ et habẽ
cõsuetudiẽz p̃liandi ꝛc̃. Ex quibꝰ maĩfeste
patet q3 sicut p̃ma lex expresse p̃mittebat

regnū terrenū ita directe p̄cipiebat tpale
p̄diū. Sed lex euāgelica ordinās pp̄m ad
acquirendū et possidendū regnum celor̄
ad que directe et p se nō indigem⁹ armis
materialib⁹ sed sāctitate et virtutib⁹ pp̄ē
qō scda cor̄. dicim⁹ arma milicie nr̄e non
sunt carnalia quia tota colluctacō nr̄a in
noua lege est aduersus rectores tenebraz̄ et
con̄ spūalia nequicia ī celestib⁹ ut habet̄
ad ephe. vj. De his armis visū est sup̄ li.
p̄mo consideracōne p̄ma. Est igit̄ sensus
pphecie si debeat compleri ī hac vita p̄nti
q̄ tpe noue legis nō erūt talia bella ex cō
dicōne legis sic̄ accidebat in lege antiqua
sed solū indigem⁹ vomere ad semmandū
meritū ī p̄nti vita et falce ad metendum
premiū in futura gloria. vel aliē sicut di-
cit peritissim⁹ vir petr⁹ alfonsi ī suo dya
logo ti. ix. Ait em̄ q̄ non dixit pphecia p̄
dicta quid facture sint gentes enarrando
sed quid p̄ceptur⁹ sit xp̄us oñendo quēad
modum et alibi zacharias dicit de ipso et
loquit̄ inquit pacem gentib⁹. sicut em̄ hic
de eo q̄ pacem p̄ceptur⁹ sit dictū esse intel
ligim⁹ ita et ibi. quā cū et ipe p̄ceperit si
completū nō est nulla eius culpa fuit. Ad
alia duo. s. et pacis nō erit finis et donec
auferat̄ luna dico q̄ nō debent exponi iste
pphecie de pace tpali. sed illa que durauit
illo tpe fuit signū pacis spūalis. quia cer-
tum est q̄ cito post mortē xp̄i sic̄ dictū est
resurrexerūt bella in iudea iudeis admunicē
pugnantib⁹ et itez̄ con̄ romanos rebel-
lantib⁹ sic̄ dicit Iosaph⁹ ī libro de iudaico
bello pp̄ē qō ciuitas ihr̄lm et t̄ra ī circuitu
fuit destructa. Exponit̄ ergo de pace quaz̄
angeli clamauer̄t in xp̄i natiuitate dicen
tes Gl'a in excelsis deo et in t̄ra pax homi
nib⁹ bone volūtatis. Hec pax consistit in
tranquillitate cōsciēcie que p̄manet in iu-
stis om̄i tpe p̄uer. xij. non cōscribit iustū
quicq̄d ei acciderit et sic p̄manebit ī iustis
usq̄ ad finē mūdi cui succedit pax celestis
que exsupat om̄em sensū et sic manet eter
naliter ex tre finis sicut luna que ē incor
ruptibilis. Pax ergo pphetata de messia
que est pax p angelū ī sua natiuitate nū
ciata quā mūdus dare non p̄t quia mūd⁹
dat pacē suā cū mala volūtate. dat pacē
in signo nō in ope in ore nō ī corde p̄s. lo
quunt̄ pacē cum p̄ximo suo. mala aūt in
cordib⁹ eor̄. et illam spūalem pacem bone
volūtatis per angelū nūciatam confirma
uit ih̄us xp̄us verus messias in morte di
cens. pacem relinquā vobis pacem meaz̄
do vobis nō quomodo mūdus dat ego do
vobis Iob̄is. xiiij.

Undecimū argumentum iudeor̄ con̄
vez̄ messiā sumit̄ de textu ysa. c.
xj. Egredietur virga de radice yesse
qui ꝟm om̄es doctores loquit̄ de aduentu
messie qui de radice yesse egrediēdus erat
et sequitur. habitabit lupus cum agno et
pardus cum edo accubabit. vitulus et leo
et ouis simul morabunt̄ et puer parul⁹
minabit eos. vitulus et vrsus pascent̄ si-
mul et requiescent catuli eor̄. et leo quasi
bos comedet paleas. et delectabit̄ infans
ab ubere. super foramina aspidis et in ca-
uerna reguli que ablactatus fuerit manū
suam mittet. Super isto textu dicūt iudei
q̄ in aduēt̄u messie aīalia siluestria pacifi
cabunt̄ sic videlicz̄ q̄ pacifice viuēt et ha-
bitabūt cū aīalib⁹ naturalit̄ māsuetis. et q̄
aīalia venenosa nō nocebūt hoīb⁹ nec pu
eris. ymmo q̄ infantes secure ludēt cū eis
nichil horz̄ dicūt iudei impletū ī tpe ih̄u
nazareni ergo nō est messias. Ad istud ar
gum̄tum dicēdū q̄ nō est verū q̄ aīalia sil
uestria tpe messie dñt domesticari taliē q̄
pacifice viuāt et hītent cū māsuetis et q̄
venenosa nō nocebūt ꝛc. qz ꝟm q̄ dicit ra
bi salomon tpe messie nec tp̄us nec aīalia
nec corpa celestia ī suis natis mutabunt̄.
Et iō dicendū q̄ ille locucōes q̄ sūt in illa
pphecia sūt methaphorice qz noīant̄ ibi
hoīes noīb⁹ aīaliū. quid em̄ ꝓdesz̄ tal' cō-
federacō si lup⁹ pacē nō hēret nisi cū agno
nec p̄dus nisi cū edo. nec leo nisi cū oue et
vitulo. Inquietaret nāq̄ lupus edum et
leo agnum. et par⁹ ouē. Ista ergo diuersa
aīalia diuersas hoīm cōdicōnes designant
sicut ꝓbari p̄t ex scripta veteris testamēti
ut ipi ceci suā cecitatē pp̄is maīb⁹ possit
palpare. Dicit̄ em̄ Gen. xlix. beniamin lu-
pus rapax et tn̄ iste lup⁹ vere erat homo

Rare
BT
1100
A45++
1471

Et ibidem Dañ·coluber ĩ via ceraſtes in ſemita yſachar·aſinus fortis·q̄ autẽ iſte mod9 loquẽdi ſit ĩ dco capl'o p3 quia yeſſe p̃rem dauid vocat radicem·Dauid vocat virgã·et meſſiã vocat flozẽ·Et hoc p3 per targũ trãſlacõem caldaicã Item yſa·xvj c·Emitte agnũ dñe dñatozem terre·Aĩal aũt irracõnale nõ pt dñari terre cũ ex ozdinacõe dĩna homo pzeſit aĩalibꝫ vt dicit̃ gen̄·j·c·Itẽ gen̄·xlix·catul9 leonis iudas et Iere·iiij·loquẽs ꝑphã de nabuchodono ſoz qui debebat deſtruere ciuitatem ibz'm Ait aſcẽderet leo de cubili ſuo ergo oĩa iſta aĩalia duũſaz cõdicionũ ſũt hoĩes qui ad vnitatem legis euangelici ſũt vocati·non q̄ lupus exiſtens lupus maneat cũ agno·ſed q̄ lupus ĩ eccl'ia efficit̃ agn9·et tũc habitat lupus cũ agno·Nos ſane p̄ beſtias illas q̃ rapina et carne viuũt impios hoīes intelligim9 et raptozes·per reliquas vero pecudes manſuetos et ſimplices et dc illis ꝑphã dicit q̄ xp̃s eos habitare et pacem habẽ p̃cipet·Et q̄ ita intelligenda ſit illa ꝑphecia·ſ·de hoīb3 p3 p ꝑphãm redentẽ cauſã iſti9 confederacõis·Ait enim immediate quia repleta eſt terra ſciencia dn̄i·beſtie aũt intellectu carentes ſcie dn̄i nõ ſunt capaces·Sed et in cõfuſionẽ intelligencie modernoz in ꝑphecia p̃dicta dixerũt doctozes antiqui iudeoz nullã inter tempus modernũ et temp9 xp̃i futurã eſſe diſtanciã niſi q̄ in eius tpe captiuitatem oĩm exibũt atq3 miſeriã·hec petr9 alfonſi in ſuo dyalogo ti·ix·Eſt ergo ſenſ9 in diebus meſſie hĩtabit lupus cũ agno·i·ſuperbi cũ humilibꝫ·Infideles cũ fidelibꝫ·Iudei cum gentilibꝫ.et venenoſi gentiles qui voluerũt deuozare iudeos eis nõ nocebũt ꝛc̃·Que omĩa impleta ſũt tpe ihũ nazareni qñ ſimul ĩ vna fide et cultu veri dei habitauerũt venenoſi gentiles cũ humilibꝫ iudeis Et ad l̃ram impletũ eſt illud in euangelio xp̃i qñ xp̃s ihs dedit p̃tatẽ apl'is et diſcipulis virtutẽ calcandi ſup ſerpẽtes ꝛc̃ Et actuũ xxviij·dicit̃ q̄ paul9 percuſſus a vipza in nullo eſt leſus ꝑpt̃ qđ barbari admirantes dixerũt ip̃m eſſe deũ Sed quid ẽ qđ dicit̃ in p̃dicta auct̃e et puer puul9 minabit eos·Dico q̄ puer puul9 leonem et vrſum minat cũ agno in domo dei paſtoz id eſt ꝑlatus nobili et ignobili potẽti et impotenti·foꝛti et debili imperat puer il le dicitur nõ in ſenſu ſed malicia parul9

DVodecimũ argumẽtum iudeoz ẽ Accipit̃ ex textu deutro·xxx·vbi dicit̃·cum ergo venerũt ſup te ſermones iſti bñdictio ſiue maledictio quaz ꝓpoſui in cõſpectu tuo et ducẽs penitudine cozdis tui ĩ vniũſis gentibꝫ ĩ quas diſperſit te dn̄s deus tuus et reũſus fueris ad eũ et obedieris eius imperijs reducit te dominus de9 tuus de captiuitate tua ac miſereb'it̃ tui·et rurſũ cõgregabit te de vniũſis pp'lis in quos te ante diſperſerat·et ſi ad cardines celi cõuerſus fueris inde te trahet dn̄s de9 tuus et introducet te in t̃ram quã poſſiderunt p̃res tui et maiozi numeri te eſſe faciet q̃z fuerũt p̃res tui·Iſtud dicunt iudei nõ eſſe factũ in tpe ihũ nazareni·q̄ nec liberati a captiuitate ſunt nec reducti ad patriã quã poſſiderũt p̃res ſui et tam̃ iſtud debet fieri tpe meſſie·ergo nõ eſt ip̃e meſſias ꝓmiſſus ¶ Ad aliud argum̃tum eſt triplex reſpõſio ¶ Prima ẽ q̄ hec omĩa nõ debent impleri tpe meſſie abſolute·ſed cũ cõdicõe poſita ĩ textu ibi·q̃ ſi fũis ductus penitudĩe cozdis·ymmo cõtinue peccata pct̃is ſic̃ p̃res eoz et mala malis addunt·et ip̃i concedũt q̄ ip̃i ſunt in p̃neti captiuitate ꝓp̃ pcta que nõ emendant̃ et de quibꝫ nõ penitent gratis igit̃ ſũt in ea ¶ Secũda reſponſio ẽ q̄ illa ꝑphecia moyſi impleta eſt in reductione captiuitatis babilonice quia qñ iſta ꝑphecia fuit dca per moyſen ſolũ fuerat ꝑp'lus in ſeruitute egi pciaca·Et ideo dicit textꝰ rurſũ·i·itez·et ſimile habet̃ yſa·xj·Addiciet dn̄s ſcdo manũ ſuã ad poſſidendũ reſiduũ pp'li ſui q̄ poſſidet̃ ab aſſiriꝭ et nõ habet̃ ĩ tota ſacra ſcriptura q̄ tercio debeat dn̄s reducere captiuitatẽ iudeoz·q̃ ſolũ ſcdo·et ſecũda captiuitas fuit babilonica·Iſtud igit̃ impletum ẽ in reductione captiuitatis babilonice·Sed con̄ hoc fortit̃ arguũt iudei p illud Ezech·xxxix·c·vbi dr̄ q̄ congregabit

eos dom̃i⁹ de nationib⁹ et non relinquet
quẽq; ex illis ſed in iſta reductione babilo
nie multi remãſerũt et nõ om̃es reuſi ſũt
igit̃ ꝓphecia non eſt impleta. Dicendũ q;
ymmo ꝓphecia eſt impleta q; om̃es reuſi
ſunt qui voluerũt reuti · quia om̃ib⁹ mul=
lo dempto cyrus dedit licẽciam vt p; · ij ·
paralippo · vl̃ · et p̃mo heſtre dedit eciam
eis munera multa et vaſa templi que tu=
lerat nabuchodonoſor de ihr̃l'm et nullus
derelict⁹ ẽ ibi qui voluerit reuti · Illi aũt
qui ibi remanſerũt fuerũt ingrati diuino
beneficio. Tercia rn̄ſio eſt q; p̃ exponi q;
p̃dicta cõgregacõ facta ẽ p ihm̃ ver; meſ=
ſiam ſpũaliter qui cõgregauit iudeos et gẽ=
tiles in vnũ p fidem et caritatẽ · ſic expoit
Iohes euangeliſta · xj · c · vbi dicit̃ q; ih̃us
moriturus erat p gente nõ tm̃ p gente ſed
ut filios dei qui diſperſi erãt congregaret
in vnũ · Null⁹ aũt ab hac cõgregacõe ex=
pellit̃ qui velit intrare q; nulli clauditur
gremiũ eccl'ie · Iudei aũt hãc cõgregacõem
nõ intelligunt ſed volũt intelligẽ q; ſicut
corpaliter fuerũt p orbem diſperſi ſicut cor
porali͛ in t̃ram p̃miſſionis quã poſſederẽt
p̃res eor; habent cõgregari ¶ Vt ergo cecï=
tas iudeor; excludat̃ · Notandũ eſt ſic̃ no=
tat reuerend⁹ m̃gr paul⁹ epũs burgenſ in
ſuo dyalogo diſtinct̃oe · iiij · c · j · ij · et · iij ·
q; congregacõ de qua loquit̃ ꝓpha eſt dictio
equoca · q̃nq; em̃ ſignificat congregacõez cor
porale in aliquo loco · q̃nq; vero ſignificat
cõgregacõem · ſ · aĩor; in aliq; credibili ſeu
opinabili uel deſiderabili et huiõi · Sicut
em̃ corpa in eode loco poſita dicunt̃ cõgre
gata localit̃ et admodũ remota dicunt̃ di
ſperſa · ſic aĩ in eode cõceptu intellect⁹ ſeu
voluntatis exiſtentes vniti dicunt̃ et a forci=
ori p̃nt dici cõgregati · Vnde auctas alle=
gata Ezechiel' p̃ dupliciter intelligi q; ſm
quoſdã de cõgregacõe corpali intelligit̃ q;
fuit impletũ in reditu de captiuitate babi
lonica q̃n omis ꝓl's iſrahelitic⁹ qui volu
erũt aſcendẽ ad terrã p̃miſſionis habuer̃t
vniu͛ſalem licenciã ſeu p̃ratem hoc facien
di · ſicut ſup̃ dc̃m eſt · et huic ſentẽcie cõſo=
nat p̃ncipiũ hui⁹ ꝓphecie p̃dicte ezechiel' ·
In qua dn̄s dicit ꝓphetice · Nũc cõuertam
cõuerſionẽ iacob ẽ · q; eſſ; maniſeſte ſl'm ſi
hoc adhuc eſſ; futur; cum ab illo tpe in q̃
dictũ fuit nũc cõuertã uſq; ad iſtud tem
pus tranſier̃t pluſq; milleſexcenti ãni Sz
quia tpe ezechiel' quãdo hoc fuit dictũ per
ꝓphã iam imminebat tpũs p̃dicte congre
gacõis Ideo dicit̃ in hac ꝓphecia nũc redu
cam captiuitatẽ ẽ · Que quidez ꝓphecie et
plures alie ſil'es ut illa ezechiel' xj · Cõgre
gabo vos de ꝓl'is et adunabo de terris in
quibus diſperſi eſtis et dabo vobis humum
iſrl' fuerũt implete in reditu captiuitatis
babilonice p cõgregacõez corpalẽ iſrahelita;
que tũc fuit facta. Sedo vo intelligit̃
cõgregacõ in p̃dca auctte ſpũaliter q; imple=
tum fuit p ihm̃ xp̃m ver; meſſiã ſub quo
tot⁹ iſrl' · ſ · fideles xp̃i qui veri iſrl' dicunt̃
nõ carnale ſed ſpũale eſt ogregat⁹ ſeu vni
tus in fide xp̃i ſm quã animi fideliũ uni
unt̃ ſeu ogreganẽ Nec obſtat ſm iſtos q;
dicit̃ · nũc cõuertã tũ q; nõ tm̃ diſtat tp̃s
in quo hec ꝓphecia fuit dicta a tpe aduen
tus xp̃i ſicut p̃ns tpũs ut eſt maniſeſtũ · tm̃
quia reſpũ dine etnitatis tpa oĩa reputã
tur ut nũc · Ex quibus p; q; ſm utrãq; p̃di
ctar; expoſicionũ ꝓphecia p̃dicta iam eſt
impleta · Et ſi dicat iudeus nõ inuenit̃ in
ſacra ſcripta cõgregacõ ſpũalis h; ubicũq;
dicit̃ cõgregacõ intelligit̃ corpor; quare ſe
quit̃ q; p̃dicta expoſicio nullũ hẽ in ſacra
ſcripta fundam̃tum · Rn̄deẽ q; nõ eſt mir;
ſi iude⁹ nõ inueit̃ qr cec⁹ eſt · nunq̃ dicit̃
in p̃s · cor eius cõgregauit iniquitatẽ ſibi
Conſtat em̃ q; ogregacõ iniquitatũ ĩ cor
de fit p multar; cogitacionũ imquar; ag
gregacõem que nõ eſt cõgregacõ corpm h;
cõceptuũ cordis · Legit̃ em̃ ezech · xxxvij · q;
ꝓpha iuſſu dĩno accepit duo ligna quorũ
ſup vnũ ſcripſit tribui iude et ſocijs eius ·
Et ſup aliud tribui effraym et ſocijs eius ·
que quidẽ ligna de dei mãdato vnũ ad al
terum adiũxit p quã adiũctionẽ ut ibi le
gitur figurat̃ a deo vno iſrl'is adinuicem
ſic q; nõ diuiderent̃ in duas gẽtes ſeu duo
regna Ex quo p; q; per diũctionẽ corpalẽ
figurat̃ cõiũctio ſpũalis in ſcripta et per
cõſequẽs diũctio ſpũalis eſt potior ſeu di=
gnior q̃z corpalis Dic̃ figuratũ potius ſeu
dignius eſt q̃z figura Expoſicõ auctis eze
chiel' de ogregacõe ſpũali qualis eſt facta

BT
1100
A45++
1471

per xp̃m est multeꝝ racõnalis et vãs sacre scripture consona · nec est itez instãcia de supposita auctore deutro · xxx · vbi agit̃ de captiuitate iudeorũ hodierna ut ipi asseuerant · s · q̃ sunt cõgreganda diuisis ptibus terre in terrã quã possederũt pres eorũ ex eo q̃ dicit̃ in textu · si ad cardines celi fueris dissipatꝰ · inde te cõgregabit dñs deus tuus et inde assumet te atq; introducet ĩ terrã quã possederũt pres tui et obtinebis eam · Racõ aũt quare instãcia p̃dicta nullius est roboris · quia sic̃ cõgregacio ẽ dcto equoca ut dẽm est sic ecia terra · Dicit em̃ rabi moysen de egipto q̃ qui scripturas sacras recte intelligẽ vult oportet q̃ significacões dictionũ equocaz discernat nunc aũt ut p̃z ex sacra scripta iste ẽmin̄ terra corporea et sensibili in qua homies cõiter habitãt · q̃nq; vo q̃ spũali ĩ qua sancti habitant de qua dicit̃ in p̃s · Credo vidẽ bona dñi in terra viuenciũ · Vnde si p̃dicta auctas intelligat̃ de hodierna captiuitate ut iudei exponũt · tũc ogregacõ de qua loquit̃ intelligenda est spũalis Sil'r et terra cõtenta in illa auctte intelligenda est non terra in qua habitauerũt pres corpalit̃ pro certo tpe et postea mortui sũt Sed ẽra viuenciũ ĩ qua quicũq; reuisus fuerit ad deũ per verã pniam que fidẽ et caritatẽ p̃supponit introducat̃ et eẽnalit̃ manet · Sed dicet iterz iudeus si terra aliqñ intelligat̃ in scripturis q̃ eẽna mãsione hoc est cũ addicõne huiꝰ termĩ viuenciũ et huiõi · Sz ẽra simpl'r sumpta nõ accipit̃ ĩ scripturis nisi pro hac ẽra sensibili · Rñdet̃ video q̃ cecus factus ne mirũ si nõ videt scriptam sacrã in qua sine aliq̃ addicõne terra aliqñ accipitur q̃ terra spũali habitata p̃ scos · Dr̃ em̃ in p̃s · Iusti aũt hereditabunt terrã et habitabũt in sec'm seculi sup eã · Constat aũt q̃ nulla est terra sensibil' in qua iusti in seculũ sc'i habitãt cũ omnes iusti in hac vita exñtes sint mortales · Et sic p̃z q̃ ẽra de qua loquit̃ p̃s · nõ est ista ẽra sensibilis in qua habitamꝰ mortales homes tpaliter seo illa terra celestis in qua iusti habitãt in sc'm sc'i · s · eẽnalit̃ Et ista est q̃pe terra viuenciũ et sic p̃z q̃ vocat psalmꝰ simpl'r sine adiectione illã terrã celestem quã scti habitant quã quidẽ significacõz doctores iudeorũ senciũt Vñ sup illud ysa · lx · c · populus aũt tuus omnes iusti in ppetuũ here ditabũt terrã Dicũt in libro canhedrin · c elech omis israhelita hẽ sortem in sc'o futuro · scriptũ est em̃ pl's tuꝰ omnis iusti in ppetuũ hereditabũt terrã · hec illi · quã au ctoritatẽ tenẽt omnes posteriores moderni iudeorũ sine contradictione Ex quo p̃z q̃ ẽra in verbis ysa · simpl'r dcta · s · cũ dicit hereditabũt terrã accipit̃ p terra illa celesti et eodem mõ intelligendũ est ĩ aucte deutro · xxx · per iudeos allegata · Patz ergo fl'am esse opionem iudeorũ · s · q̃ sunt cõgregãdi corpalit̃ ab hac captiuitate in qua sũt vn decũq; sint et reducendi ad terrã illã sensibilẽ quã possederẽt pres eorũ et q̃ dicta ppheta impleta est p xp̃m in cõgregacõe spũali et terra viuenciũ

Tercium decimũ argumentum iudeorũ est licet terra possit intelligi celestis ut in p̃cedenti solucõe dictũ est nõ tn̄ videt̃ quomõ possit intelligi q̃ cõgregacõ iudeorũ nõ sit fienda a captiuitate qua sunt ad cuitatẽ ihr̃l'm cũ de hoc sit exp̃sse auctas Iere · xij · c · In tpe illo vocabunt ihr̃l'm solium dñi et ogregabunt̃ ad eum omnes gentes in noie dñi in ihr̃l'm cũ ergo hec ogregacõ nõ sit facta expectatur ergo fienda p messiã futurũ · Rñdet p̃dictꝰ mgr paulꝰ li · eodem et di · iij · c · q̃ hec dco ihr̃l'm est equoca sic̃ iste ẽminꝰ terra saltẽ a cõsilio · vnde sup illud p̃s · Ihr̃l'm q̃ edificat̃ ut ciuitas cuiꝰ pticipacõ eiꝰ ĩ idipm doctores iudeorũ tradũt q̃ ihr̃l'm inferior dirigit̃ ad ihr̃l'm superiorẽ · hec ille · Ex quo patet maifeste q̃ intelligãt illud qđ dicit̃ in p̃s · Ihr̃l'm que edificat̃ ut ciuitas q̃ inferiori ihr̃l'm · et illud qđ sequit̃ ut ciuitas cuiꝰ pticipacõ eius in idipm pro ihr̃l'm superiori · que quidẽ expositiõ est satis ogrua quia illa inferior ihr̃l'm ad illã superiorem ordinat̃ seu dirigit̃ · Patz igit̃ ex dictis doctorũ hebreorũ q̃ ihr̃l'm q̃nq; accipit̃ in sacra scriptura q̃ illa celesti et sic debz intelligi in p̃dicta auctte Iere · allegata in q̃ dicitur q̃ ogregabunt̃ ad ihr̃l'm omnes gentes

in noīe dñi ¶Sciendū ecīā q̄ ꝟm doctores iudeoꝝ nō solum beatitudo celestis vocaē ihr̄l'm in scripturis sed ecīā mons dei et lo tus sanct⁹ dei · et sācturiū et atria dñi et templū dñi et huiōi et ideo cū dicīt quis ascendet in montē dñi aut quis stabit in loco sancto eius Et alibi desiderauit aīa mea in atria dñi et multa similia intelligi de bent ꝟm doctores iudeoꝝ de celesti beatitu dine Inter quos p̄cipalis est rabimoyses egipci⁹ qui de hoc tractauit ī suo deutro · in titulo de pnīa · c · viij · De quo in ptic'la septīa loquēs de p̄mio etno · dicit hoc est p̄ mū quo nullū superius et hoc ē bonū post quod nullū aliud bonū et hoc desiderauerūt oēs ꝓphete qđ bonū multis ecīā vocaue runt noībus · ut mons dei et locus sanct⁹ eius · et locus sācturij et via sca · atria do mini et porta domī · hec ille

Quarūdecimū argumētum iudeoꝝ accipit ex illo qđ habet zacharie · vj · Ecce vir oriens nomen eius se quit et ipe edificabit templū dño · et ecīaz habetur ezechielis ultimo q̄ ihr̄l'm et tem plum debent reedificari tempore messie et ꝟm mensuras que ibi ponunt spaciū erit ultra decem milia leucaꝝ Ista inquiūt nō sūt impleta tempore ihū nazareni ymmo templum et ihr̄l'm ꝓpter eius mortem fue runt destructa ut dicit rabimoyses de egi pto in libro sophrim libro de iudicabus ti tulo de regibus et bellis eoꝝ · ca · xj · Dicit eī ibidem ihūs nazarenus imaginatus ē se esse messiam et fuit interfectus per iudi cium et infra volens concludere eum non esse messiam Ait sic nam oēs ꝓphete lo cuti sunt q̄ messias est redemptor israhel et congregator eorū et iste venit occasiōez ad perdendū israhel gladio et dispergen dum reliquias eoꝝ et ad suppr̄imēdos eos ergo non est ipse messias · Ad istud argu mentum dicendū q̄ ꝟm nos et iudeos du plex ē templū et duplex ihr̄l'm · s · templū materiale et spūale · Ihr̄l'm altera et ihr̄l'm bassa pro quo est auctas gen̄ · xxviij · de ia cob qui vidit scalam et angelos ascenden tes et descendentes et dixit q̄z terribilis est locus iste non est hic aliud nisi dom⁹ dei zc̄ · vbi glosa hebraica dicit q̄ iacob vidit ihr̄l'm et domū dei edificandam in terris · et in celis · et dixit nō est hic aliud nisi do mus dei et porta celi id est domus edifica da in terris nichil est comparacōne illius domus et ihr̄l'm que debet edificari ī celis et p̄ hoc est magna glosa in bereshth raba qui habet q̄ moyses anteq̄z mozereē duct⁹ est in celū et vidit ibi messiam edificantē ihr̄l'm in celis ex margaritis et lapidibus p̄ciosis · et dixit sibi messias q̄ iacob patē eius utrāq̄z iherusalem viderat et dixit q̄ nichil erat illa ihr̄l'm que edificanda erat in terris in compacōne illius que in celis quia illa erat duratura pro isrl' in ꝑpetuū et dixit tunc moyses letat⁹ sum in hijs q̄ dicta sunt michi in domū domī ibimus · Stantes erant pedes nr̄i in atrijs tuis ihe rusalem · Ihr̄l'm que edificatur ut ciuitas cui⁹ p̄ticipacō eius in idip̄m · Modo ad p̄ positū ihūs nazarenus verus messias de buit edificare et edificauit templū et ihe rusalem nō materiale sed spūale · s · eccl'iaz et paradisū ex lapidibꝰ viuis videlicet ex fidelibꝰ · qui in p̄senti templo et ihr̄l'm su periori compaginatē per grām et ī futuro per gloriā · et q̄ non debeat edificari tem plū materiale ꝟm intencōem iudeoꝝ patz quia pē queri ab eisdē de q̄nq̄ P̄rimo qua le in nūo esset · Secō quid cōtineret · ¶Tercō ad quid seruiret · Quarto quis ibi mīstra ret · ¶Q̄nto que dies illud solempnisaret · Ad p̄imū rñdet iude⁹ q̄ erit ī nūo tercīū Sed cont̄ hoc est Iere · vij · c · nolite confidere in vbis mēdacij dicētes · templū dñi · tem plū dñi templū dñi est · q̄si dicat templa materialia nō debēt esse nisi duo et qui di cit terciū templū māle fiendū mēdaciū di cit verba sunt dñi exercituū dei isrl' ut pz ibidē · Item Agge⁹ ꝓpha qui fuit tempore secūdi templi hoc idem clare exp̄mit in c · ij · loquens de celerrimo aduentu messie in eodem dicens Adhuc vnū modicum est et ego cōmouebo celum et terram mare et ari dam et mouebo omnes gentes et veniet de sideratis cunctis gentibus et implebo do mū istā gloria dicit dñs exercituū · sequit Magna erit gloria dom⁹ isti⁹ nouissime

BT
1100
A45++
1471

plusq̃z ꝑme dicit dñs exercituũ · hec dom⁹ nouissima fuit domus scđa que facta fuit per esdram ĩ qua veꝝ saluator nr̃ quãdo fuit oblatus et sepe in eadem ꝓdicando et miracula faciendo · et quia ipe in ea venit dicit ꝓpha ꝙ debebat esse sua gloria maior q̃z illi⁹ ꝑme quã fecit salomõ licet fuit nobilis ꝑma facta ꝑ salomonem · qz non fuit in regibꝫ maior salomõe ſ Et attende ꝙ dicat̃ in textu dom⁹ istius nouissime demonstratiue signando nouissimã domum et nõ dicit nouissime absolute · sicut cogitat iude⁹ ꝙ debeat fieri altera dom⁹ ut ꝑ dictũ est quia si tale debuisset fieri dixisz ꝓpha dom⁹ nouissime · Sed qz illa erat dom⁹ in q̃ debebat venire sic̃ veꝝ de fco messias dixit huiõi ut de fcto daret̃ intelligi ꝙ in ista debz venire et nõ in altera · Nũc aũt ꝓbat̃ ꝙ illa maioritas fuit qz venit in ea saluator · legim⁹ ĩ ꝑmo libro esdre c · iij · ꝙ qñ finitũ est op⁹ dom⁹ scđe plurimi eciã de sacerdotibꝫ et leuitis et ꝑncipes patrũ et seniores qui remanserãt in ill' · lxx annis qui trãsierũt ỏ ꝑma domo ad scđam lacrimabant̃ qz nichil uidebat̃ dom⁹ scđa in compacõne ad ꝑmã Sed iuuenes q̃ nõ uiderant ꝑmã gaudebãt in aspectu secũde In quo ergo erat maioritas gl'e hui⁹ scđe dom⁹ nouissime nisi qz in ea venit saluator mũdi Sapientes iudeoꝝ declarant ꝙ maioritas dom⁹ scđe fuit quia duranit ꝑ decẽ annos plusq̃z ꝑma · qz ꝑma duranit per · cccc · et decẽ ãnos et scđa ꝑ cccc · et xx · ãnos videte qualis est gl'a qz duranit decẽ ãms plus in illis decẽ ultimis ante destructionẽ iam nõ habebat gl'am neq̃z ꝓtatem quia per sex ãnos anteq̃z destruer̃et dom⁹ scđa · titus et vespasian⁹ mãdauerũt ꝙ nõ facerẽt sacrificia post aduentũ eciã saluatoris nr̃i qui fuit pauco tpe ante destructionem scđe dom⁹ ẏm ꝙ ipe dixit luce xix · ꝙ non remaneret in ea lapis sup lapidem cottidie fuer̃t de malo ĩ peius · et que gl'a erat ꝙ ipa duranit decẽ annis plus cũ ipi manerent captiui et subditi Sũt alij sapientes iudeoꝝ qui declarauerũt ꝙ maioritas illa fuit quia fuit melio⁹ opata q̃z ꝑma salomonis et ꝙ illã repauit herodes · Sed bene debem⁹ intelligẽ ꝙ nõ attinxit herodes ad illud ad qđ attinxit salomon ut faceret maiorẽ et meliorẽ domũ · Cetez̃ ebal much ĩ li · quia vocat̃ yoma dicit ꝙ qñq̃ que fuerũt in ꝑma domo nõ fuerũt ĩ scđa Primũ archa testamẽti secũdũ sembãmeforas ꝙ ponebãt sacdotes sup coꝝ suũ · quia mandauit lex in exodo ꝙ cum alijs pãnis sacdotalibꝫ faceret vnũ aliũ pannũ qui in hebraico vocat̃ offer qui esset quadrat⁹ et duplicatus et ꝙ essz quãtitatis vni⁹ palmi in longũ · et alteri⁹ palmi ĩ latũ inter duplicaturã hui⁹ pãni ponebat sacerdos sembãmeforas scriptũ in hoc pãno mãdauit lex ꝙ ponẽr̃et xij · lapides ꝑciosi ĩ quatuor lineis ỏ tribꝫ ĩ tres ita ꝙ tres esſẽt directe in qualibꝫ linea et mãdauit ꝙ scriberẽt noĩa xij · tribuũ ĩ illis lapidibꝫ vnũ nomẽ in quolibet lapide · et cũ sacdos ponebat sup se hũc pannũ volẽs scire si irent ad faciendũ guerrã uel si hẽrent victoriã et si irent que tribꝫ habẽt victoriã per virtutem illi⁹ sembãmeforas statĩ relucebat lapis et splendebat nomẽ illi⁹ tribꝫ ꝑ quã debebat habere victoriã et si nõ oportebat ire ad guerrã splendebãt quedã lr̃e que dicebant nõ et si oportebat ire relucebãt lr̃e que dicebant sic et istud nõ fuit in domo secũda · Terciũ ꝙ nõ descendebat ignis de celo ad cõburendũ sacrificiũ sicut in ꝑma Quartũ ꝙ gl'a dei que apparebat in ꝑma domo in sca sanctoꝝ mẽ iherubim nõ videbat̃ in domo scđa · Q̃ntum ꝙ in ꝑma veniebat spũssanct⁹ ad loquendũ cũ ꝓphꝫ et in scđa nõ quia tres ultimi ꝓphe · ſ · agge⁹ zacharias et malachias qui fuer̃t ĩ domo scđa erant senes et remãserãt a tpe dom⁹ ꝑme et ĩ malachiam cessauerũt ꝓphete qz ipe fuit ultim⁹ · Nũc ad ꝓpositũ redeam⁹ ex quo in domo scđa defeciebant ista q̃nq̃ in quo erat maioris glorie q̃z ꝑma nisi qz debebat in ea venire messias fili⁹ dei viui qui incõpabiliter excedebat omĩa ꝓiecta · Patet ergo manifeste ex hac ꝓphecia nullã aliã domũ siue templũ materiale fiendũ cum dom⁹ illa scđa essz nouissima in qua venit xp̃us qui est vera gloria · ¶ Sed arguit ulteri⁹ iudeus si tu dicis ꝙ hec ꝓphecia fuit impleta ĩ domo scđa q̃n motũ est celũ et terra et mare et arida qz nõ videnẽ

ista facta esse ĩ aduẽtu ihu nazareni ergo
necesse ẽ dare terciã domũ qñ ista imple-
bunt. Rñdeo qꝺ ymmo oĩa ista fuerũt im
pleta ĩ aduentu ihu nazareni veri messie
Dicit eñ adhuc vnũ modicum. i. tempꝰ
breue respcũ p̃cedentis duracõis mundi et
ego mouebo celũ istud fuit impletum qñ
stella noua in natiuitate cristi appauit.
Math. ij. et terrã et mare. qꝺ fuit imple-
tum per victoriã romanoꝝ in oĩ terra et
in insulis maris Et mouebo oñes gentes
hoc fuit impletũ immĩẽte xp̃i natiuitate
ꝓpt̃ qꝺ exijt edictũ a cesare augusto ut de-
scribereť vniũsus orbis redactus sub dñio
romam impatoris ꝓpter qꝺ ibant singuli
in ciuitatẽ suã et tũc xp̃s fuit natꝰ luce ij.
Ipo ergo xp̃o aduenĩẽte multitudo maris
ad eum est cõuersa celum. tellus. et maria
sunt cõmota. cõmota inq̃z sũt celi et terre
et maris hĩtatores exultauerũt. et vndiq̃
terraꝝ ihrl'm habitacões varias oblacões
varias ad laudẽ ipiꝰ xp̃i attulerũt ¶ Ad se
cundũ in quo querebať si dareť terciũ tem
plũ materiale quid cõtineret. dicit iudeꝰ
qꝺ cõtineret archam. tabulas virgã et mã
na. Sed conť hoc ẽ Iere. in c. iij. Non dicẽt
ultra archa testamẽti neq̃ ascendet super
cor neq̃ recordabunť illius nec visitabiť.
nec fiet ultra. sed in tpe illo vocabũt ihe-
rusalẽ soliũ dñi et cõgregabunť ad eũ oẽs
gentes. vbi est glosa doctoꝝ iudeoꝝ qꝺ ꝓ
tpe ihrl'm syon soliũ dñi. iuda. isrl' sãctu
ariũ. terra. omĩa hec vocabula significãt
gloriã paradisi. ¶ Ad terciũ si dareť terciũm
templũ ad quid seruiret dicũt iudei qꝺ ser-
uiret ꝓ sacrificijs faciendis sicut preterita
domꝰ Sed conť hoc dicit deꝰ ysa. ulť. celũ
sedes mea terra scabellũ pedũ meoꝝ que ẽ
ista domꝰ quã edificabitis michi et quis
est iste locꝰ quietis mee Rñdent iudei do-
mio. dñe ista ẽtia domꝰ edificabiť tibi ꝓ
sacrificijs offerẽdis sic in ceteris domĩb⁹ fuit
factũ ut respicias pro pcĩs nr̃is et parcas
et dicit dñs eis ad quẽ rspiciã nisi ad pau
perculũ. cõteritũ spũ et trementẽ sermones
meos Et exemplificat de sacrificijs ãtiquis
Dicens q̃ immolat bouẽ quasi qui interfi
cit virũ qui mactat pecꝰ quasi qui excere-
brat canem. qui offert oblacõez quasi qui
sanguiem suillũ offerat. qui recordať thu
ris q̃si qui benedicat ydolo. quasi q̃ dicat
ista sacrificia nõ michi placẽt cessare debent
et solũ michi placet qꝺ tpe messie est fien
dum. i. sacrificiũ cordis contriti et humiliati
zc̃. ¶ Ad quarteũ in q̃ queriť si dareť terciũ
templũ quis ibi mĩstraret Rñdent iudei
qꝺ ibi fuirent sacerdotes de leui et de sadoch
Sed conť hoc est ysa. in c. eodẽ ubi loquẽs
de messia dicit. et declinauit sup eã sicut
flumẽ pacis. sequiť et mittet ad gentes in
affricã et libyam et ytaliã et greciã zc̃. et
faciet ex eis in sacerdotes et leuitas dicit do
minꝰ qꝺ impletũ est in ihu nazareno tpe
apostoloꝝ Sacerdociũ eñ ãtique legis figu
ra fuit sacerdocij noue legis. Et ideo pre-
sente sacerdocio noue legis cessare debet ante
quũ Iuxta illud ꝑmi regum ij. vbi sic ait
deus Nunqꝺ nõ apte reuelať sum domui
patris tui cum esset in egipto. et elegi eum
ex omĩbus tribub⁹ israhel michi in sacer-
dotem ut ascenderet in altare meũ. sequiť
Ecce dies veniunt et p̃cidam brachiũ tuũ
et brachium domus patris tui ut non sit
senex in domo patris tui io ẽ presbiter ul'
sacerdos. et quasi in fine capli'i concludit.
et suscitabo michi sacerdotem fidelem qui
iuxta cor meum et animã meaz faciat. et
edificabo eius domũ fidelem et ambulabit
coram xp̃o meo cunctis diebus vbi euiden
ter ostendit qꝺ iudeoꝝ sacerdocium erat fi
naliter consumãdum et erat aliud cõsur-
gendum cunctis diebus perduraturis co-
ram cristo dño Iuxta illud p̃s. tu es sacer
dos in eternum scõm ordinẽ melchisedech
Nec valet fuga infidelis iudei si vellet fu-
gere per institucõnem sadoch et expulsio-
nem abiachar a sacerdocio tercij regũ. ij.
ca. quia cum illa exclusiõz hanc etiã gna-
lem intellexit ꝓphęta sicut apparet ex mõ
loquendi quia dixit qꝺ cũctis diebꝰ. cereũ
est aũt qꝺ cũctis diebꝰ sadoch nõ mĩstrauit
nec volo tacere qꝺ sequiť in eadez ꝓphecia
futurũ est aũt ut quicũq̃ remanserit ĩ do
mo tua veniat ut oretur pro eo et offerat
nũmum argenteũ et tortã panis. dicatq̃
dimitte me obsecro ad vnã pcem sacerdo
talem ut cõmedam buccellam panis hic ẽ
textꝰ noster. ltra vero hebraica sicut habui

Rare
BT
1100
A45++
1471

a quodam perito uerso de iudaismo reue
lante michi hoc secretū hic habet sic Ego
suscitabo michi sacerdotem fidelem sic cor
meum et voluntatem meā faciet et veniēt
ad adorandū ei me in domo mea in calice
argenti et in placētula panis et dicent cō
iunge me nūc uni istor sacerdotum ad com=
medendū hanc placentulam panis lra he
braica vbi nos habem⁹ nūmum argenteū
habet agorath que ceth qō sonat in calice
argenti Ex quibus manifeste patet nō so
lum mutacio sacerdoteū ꝛ eciā nouū sacri
ficiū fiendi in calice argenti et tocta pāis
que ut clare patet impleta fūt in aduētu
xp̄i et suor sacerdotū de ista materia laci
us diceē infra in xxiiij·argumto ¶Ad qđ
tum·s·si dareē terciū templū que dies il=
lud solemnizaret·Rn̄det iude⁹ qꝺ dies ma
gis solemnis in illo templo erit sabbatū·
Sed conē hoc est ysaias·c·ubi sup̄ erit mē
sis ex mense·s·solaris ex lunari et sabb̄m
ex sabbato·quasi dicat dies dn̄ic⁹ ex sab=
bato qꝺ totū impleē in nr̄a ib̄l'm ecclesia
militanti tpe veri messie non em̄ debebat
manere festiuitas sabb̄ti nec quecūqꝫ alia
iudeor·vnde ysa·p̄mo Neomenia et sab=
batum et festiuitates alias nō feram imiq
fūt cetus vr̄i kalendas vr̄as et solemnita
tes vr̄as odiuit aīa mea facta sunt michi
molesta Templū ergo et ib̄l'm qō debuit
edificare tpe messie est spūale·s·eccl'ia uel
paradisus nō materiale qō impleteū est in
ib̄u nazareno In cōfirmacōe oīm p̄phetor
scilicꝫ qꝺ nō fit dandū terciū templū sic le=
gim⁹ in cronicis impator et sūmor pon=
tificū·Iulian⁹ apostota odio fidei xp̄iane
p̄cepit iudeis ut templū suū reedificarēt·
qui ex oīb⁹ mūdi ptibus cōgregati op⁹
facere inceperūt·sed qꝺ cum magno labore
et per multa tpa fecerāt subito corruit ter
remotu hec ibi ¶Iste Iulianus suscitauit
xij·psecucōez xp̄ianor·Item tpe martini
pape p̄mi·Humarus p̄nceps sarracenorū
veniens ib̄l'm ubi olim fuit templū iude
orū quod p tritū destructū fuerat diligenē
iubet inquiri loco vero repto et diligenter
mūdato cepit templū edificare et structu
ra nō stabat ymmo repente corruebat·sci
scitans quoꝫ cur hoc accideret p quosdaꝫ
iudeos reperit qꝺ nisi crux dn̄i que erat in
monte oliueti de medio tolleret edificare
non posset qō factū fuit sublata em̄ cruce
dn̄i structura tenuit et humar⁹ sup̄ sepul
crū dn̄i vnā ecclesiā rotundā edificauit p
eo qꝺ machomet⁹ dn̄m nr̄m ih̄m xp̄m tan
qꝫ dei sūmum pp̄hām nō aūt tanqꝫ deum
adorari mandauit·Dicit em̄ ī Alchorano
ih̄m xp̄m verꝫ fuisse pp̄hāz natū ꝺ virgīe
cōceptū de spūsancto sed nō deū Et si que
ratur cur cruce dn̄i existente in monte oli
ueti structura illa nō stabat Racō esse po
tuit quia nō pacieb̄at de⁹ ibi templū fieri
blasphemie p̄ciosa dn̄i cruce ibi existente
in quo templo dum humanus sacrificaret
a quodam persa interfectus est hec in col=
lectura historiaꝫ

Quintūdecimū arguñtum iudeorꝫ
conē xp̄m accipiē per illud Iere·
xxiij ¶Ecce dies veniūt dicit dn̄s
et scisscitabo dauid germē iustū ·trāslacio
caldaica habet·i·messiam iustū sequiē In
diebus illis saluabiē iuda et isrl' hītabit
cōfidenter ꝛc·Sed nūqꝫ tot miserie accide
runt iudeis sicut post mortē ih̄u nazareni
sicut patet in destructōe ciuitatis et tēpli
ergo nō est ip̄e messias ¶Ad illud argumē
tum rn̄deē qꝺ illa pp̄hecia ē impleta q̄ntū
ad illos qui fuerunt veri filij isrl' et iuda·
qui saluati sunt spūaliter nō solū q̄ztū ad
animas sed eciā corpaliter quia ut dicitur
in eccl'iastica historia imminēte destructō
ne ciuitatis per titū et vespasianū admo=
niti sunt fideles qui erāt in iudea p ange=
lum ut transirent in regnū regis agrippe
qui erat cōfederatus roman⁹ in pace·Infi
deles aūt qui ibi erāt nō credentes ī xp̄m
suam miseriā de suo pcō meruerūt·Huic
cōcordat rn̄sio venerabil' mḡri petri alfon
si in suo dialogo titulo·ix·vbi dicit qꝺ p
missio eis dumtaxat est facta qui creditu
ri erant de isrl' atqꝫ iuda vnde et incredu=
lis nō est completa quēadmodū pp̄l'o isrl'
de egipto educto quidā qꝫ peccauerūt et a
p̄ceptis dn̄i recessēre terrā p̄missionis nō
meruerūt quā p̄misit dn̄s moysi dicens
descendi ut liberarem pp̄l'm meū de manu

egiptiorũ ut educerẽ de terra illa in terrã
bonã et spaciosam seo oñes ĩ desereo mor
tui sunt. hec ille. Impleta ẽ ergo ꝓphetia
nõ in infidelibꝫ qui nõ sunt ꝓprie filij isrl'
et iuda seo infidelibꝫ. Fuit etiam impleta
in domo scõa quia de ea loquiẽ ꝓpha. vel
pẽ dici ꝙ illa saluacio et cõfidencia est de
gloria celesti quia ibi habitant confidenẽ
et sunt perfecte saluati.

Decimũ septimũ arguñtum iudeorꝫ est de sole et luna qñ in diebꝫ
messie ue pz ysa. xxx. erit lux lu-
ne sicut lux solis. et lux solis erit septẽpli-
citer sicut lux septẽ dieꝝ in die qua alliga
uerit dñs vulnꝰ ppli sui. Rñdeẽ ꝑm peri
tum vizꝫ petrũ alfonsi in dyalogo ti. ix.
ꝙ nõ est gens in mũdo stolidiorꝫ iudeis q̃
putant ꝙ corpꝰ ul' lumẽ lune deꝰ augeat
sue solis Sol em si q̃nꝰ nũc est maior essz
duplicẽ totũ pfectũ hoĩm cõburẽt neoũ
si septẽplicẽ ꝙ si et lumẽ septẽplicẽ magis
essz oculos nimizꝫ nros nimio splẽdore ob
tonderet. lumẽ eciã lune si splendori solis
par fieret nemo iam ultra quiesceret semp
em dies esset. Per lunaris igiẽ lucis siue so
laris augmẽtum voluit ꝓpha intelligi fidẽ
et gl'am in xpm credituroꝫ ac si diceret fi
des illoꝫ et gl'a multiplicẽ maior erit et
plucidior q̃z modernoꝫ. et ꝙ non de luna
ul' sole isto visibili Sed de xpianoꝫ credu
litatis gl'a et splendore ꝓpha loquaẽ in se
quentibꝫ testaẽ cum subiũgit nõ erit tibi
amplius sol ad lucẽdum p diẽ nec splendor
lune illumĩabit te sed erit tibi dñs in lucẽ
sempiternã et deꝰ tuus ĩ gl'am tuã. et nõ
occidet ultra sol tuus et luna tua nõ mi-
nuẽt qr dñs erit in lucẽ sempiẽnam. Nam
si de sole ul' luna ꝓprie dicẽt hoc quidẽ qõ
dicit nõ erit tibi ãplius sol ad lucẽdũ p diẽ
nec splendor lune illumĩabit te illi qõ sup
dixerat cõtrariũ essz erit. s. lux lune sic lux
solis. et lux solis erit septẽplicit Patz ergo
ꝙ de splendore et gl'a fidei ꝓpha scẽ ecc'ie
hic loquiẽ qõ ex cõsequẽtibꝫ designaẽ cum
subdiẽ. sed erit tibi dñs ĩ lucẽ sempiternã
et dñs deꝰ tuus ĩ gl'am tuã. ac si diceẽt ne
quaq̃z ulteriꝰ luce credulitatis vre huiꝰ q̃
est sil'is solis isti9 trãsitorij nel lune inde-
gebitis fulgoribꝫ. Gloria quippe lucis sue
vos eternaliter illumĩabit dñs. sed et qõ se-
quiẽ. nõ occidet ultra sol tuꝰ et luna tua
nõ minuẽt si hoc inq̃z ita ut ẽ intelligeret
scz ut solis splendor ac lune foret cõtinuus
nõ essz iam dies ul' nox mensis ul' annus
que omĩa solis et lune pueniũt vicissitu-
dinibꝫ ergo nõ ĩmerito ꝺ luce et gl'a fidei

Decimũ sextũ arguñtum faciũt iu-
dei ex illo ysa. liij. videbit semen
lõgeuũ qõ intelligiẽ de messia. et
in ps. ponã in scl'm scl'i semẽ eiꝰ. nũc aũt
nõ legiẽ ibm nazarenũ habuisse filios nec
semẽ ergo ipe nõ est messias. Ad istud ar
guñtum rñdeẽ ꝙ ibs nazarenꝰ habuit fi
lios et semen nõ corpale sed spũale. et hoc
sufficit ad verificandũ illã ꝓphetiã qr ve-
rus messias ibs descendit de semĩe spũali
nõ corpali. qõ patz quia ꝑma ꝓmissio fa
cta ꝺ messia fuit facta abrahe Gen. xv. In
semĩe tuo inquit sibi dñs. bñdicenẽ oñes
gentes et subdiẽ qõ sibi dixit dñs in ysaac
vocabiẽ tibi semen et tñ constat ꝙ ysaac
cõcepꝰ est ꝺm spiritũ nõ ꝺm carnem sicut
ysmahel ut dicit apl'us ad galatꝫ. iiij. A
fortiori igiẽ et multo magis xps qui non
ex virili semĩe sed mistico spiramine. quia
ergo verꝰ messias ibus fuit natꝰ totaliter
ꝺm spm̃ de virgie sine viro. sufficit sibi ꝙ
habeat filios spũales et glosa hebraica su-
per illo in ysaac vocabiẽ tibi semẽ. Dicit
hic notanẽ duo secula vnũ legis aliud xpi
et messie in scl'o legis fuerũt semen et filij
camales ĩ seculo xpi spũales sic ysaac ꝺm
spm̃ natꝰ est et de istis filijs loquiẽ dauid
ps. xliiij. qui ad lr̃am eciã ꝺm expositores
iudeorꝫ expomẽ de rege messia ĩ quo dicẽ
sic pro patribꝫ tuis nati sũt tibi filij ꝛc. si
cut em ipe nõ debebat hereditare regnum
a patre carnali sic nec debebat regnũ tem
porale dimittẽ filio carnali ꝙ ostẽdit hu-
militatem et mũdiciam ipius et forte ra-
cione istius fuit et est cõsuetudo mẽ xpia-
nos ꝙ papa qui est vicarius xpi nõ est hẽs
rgni sui pr̃is nec dimittit hereditatẽ filio
suo quia ipm̃ habere nõ potest

Rare
BT
1100
A45++
1471

tire que nec minuet nec occidet spualiē dictum intelligim⁹. hec ille. Homis ouers⁹ bene locut⁹ est: vel aliter ꝺm nicolaū de lira dicendū est ꝙ loquit̄ ꝓpha de aduentu xp̄i ad iudiciū tūc mutabunt̄ et innouabunt̄ quodā modo corpa celestia. et tūc saluabit̄ vsq⁹ ꝓpli et pressura plage ei⁹ qz destruet̄ mortalitas per pecm ꝓmoꝝ parēt cum inducta qz oēs homies resurget ad vitā immortalē. veraq; expositō videt̄ necessaria vt pfectio glorie xp̄ianoꝝ ostendat̄. s. in p̄nti quo ad primā et in futuro seculo quo ad secundā

Decimū octauū argumentum iudeorū est messias nō est vēt⁹ q̄usq; sceptrū isrl̄ sit ablatū si nōdum est ablatū sceptꝝ isrl̄ ergo nondū venit messias Maior ꝓz Gen̄. xlix. nō auferet̄ sceptꝝ de tribu iuda ꝛc̄. mior ꝓbat̄ ꝙ adhuc manet p̄as seu dominiū iudicandi causas et determinandi apud capita transmigrationū qui sūt in babilonia que locū regis tenet. sup totū ppl'm israhelitic̄ū ut habet̄ a rabimoyse egipcio libro de iudicibꝫ in determinacōibus suis de canhedrin. iiij. c. vbi sic dicit captia trāsmigracōis que sūt in babilonia locū tenet et p̄t dn̄ari i ibrl'm et ubiq; trahꝝ et iudicare sup eos sue velint sue nolint sicut scriptū est. nō auferet̄ sceptrū de iuda. per istud em̄ sceptꝝ intelligunt̄ capita transmigracōnis que sunt in babilonia. hec ille. Rndet̄ ꝙ mior huiꝰ argumenti. s. ꝙ sceptrū isrl̄ nondū est ablatū nō solū est manifeste falsa ꝺm evidenciā facti sed est eciaz notorie ficta seu mēdosa et p cōsequēs cont̄ ꝓphetic̄ veritatem. ve notat mgr paul⁹ in suo dyalogo di. iij. c ij. Primū patz ex hoc Nam babilonia in qua asserūt iudei esse capita transmigrationū habencium tales p̄tates et domia sup totum ppl'm iudaicū manifestū est ꝙ iam a magnis ꝓpibꝫ citra ē destructa et inhabitabilis reddita et hoc fuit ꝓphetatū de ea ysa. xiij. c. vbi sic habet̄. Et erit babilon illa gloriosa i regnis indita i supbia caldeoꝝ uersa sic̄ subuertit dn̄s sodomā et gomorrā nō habitabit̄ usq; in finē et nō habitabit usq; in gnacōne et gnacōem constat ꝙ i terra inhabitabilit̄ destructa nullꝰ cōmoratē et multorum⁹ ē credibile ꝙ sunt ibi talia capita. Est eciā notoriū inter iudeos ꝙ a magnis ꝓpibꝫ retroactis nūq; in partibꝫ babiloīs. nec aliqꝺ iudiciū nec determinatio. nec solū rumor aliquis de illis partibus ad istas partes europe venit Vnde notoriū est ꝺm evidenciam facti ꝙ non sunt ibi iudei dn̄antes sup totā israhel sicut asserūt iudei. Secūdum aūt. s. ꝙ minor illa sit ficta seu mendosa ꝓz ex hoc nam ꝺm p̄dictū rabimoysen et cōiter ꝺm oēs doctores iudeoꝝ extra terrā p̄missionis nō potest nec licz nec aliqn licuit alicui iudeo iudicare iudicia crimmalia. de q̄bus. s. est mutilacō mēbri humani aut occisio. Constat aūt ꝙ qui nō habet iurisdictionē in talibꝫ nō p̄t iudicare nec capitaliter punire blasphemiū uel ydolatrā. homicidā adulterū nec aliū quēcunq; incurrentē talia crimīa que grauissima sūt ꝺm legem mosaicam Et sic exceptis illis et similibꝫ cetera sūt leuia Exquo sequit̄ ꝙ illa capita trāsmigꝫionū q̄ iudei dicūt esse in babilonia nō p̄nt iudicare de q̄ibꝫ seu capitalibꝫ crimībꝫ cū sint extē terrā p̄missionis sed tm̄ de leuibꝫ et paruis quoꝝ irpc̄ū nō p̄nt dici habē sceptrū nec p̄tatem regalem ꝙut dicūt iudei. nec p̄t dici ꝙ tenent sceptrū seu locū regis sed tales essent sicut iudices inferiores bn̄tes modicam p̄tatem Manifestū ergo ē ꝙ rabimoyses et alij rabini q̄ asser̄t ꝙ i babilone sūt capita trāsmigꝫionū habētia p̄tatem regiā sup totū ppl'm iudaicū manifeste mentiunt̄ cū illud asserūt qꝺ est cont̄ mentē suā oēs em̄ cōcorditer tenēt ꝙ extē terrā p̄missionis nulli iudeoꝝ ptinet talis p̄tas Est eciā secūdo p̄dicta mior cont̄ ꝓphetic̄ veritatē. legit̄ em̄ osee. iij. c. sic Dies multos sedebūt filij isrl̄ sine rege et sn̄ p̄ncipe et sn̄ sacrificio et sn̄ altari. quequidē auctoras cā ꝺm expositores iudeoꝝ q̄z nr̄os intelligit̄ de statu iudeoꝝ et captiuitate hodierna Et sic ꝓz ꝙ asserē iudeos hēre i babilonia ul' alibi ꝛpe huiꝰ captiuitatis p̄ncipē uel regē seu aliqꝺ huiōi ē cont̄ ipam evidenciam rei ficticiū et mendosum ac cont̄ ꝓphetic̄ veritatem

Decimū nonū argumentum iudeoꝝ est si ibus nazarenꝰ fuisset verus messias debuisset venire tpe quo fuit ablatū sceptrū iuda sed nō venit ī illo tpe ergo nō est ipe messias Maioꝛ patz ex auctē allegato supꝝ. Minoꝛ ꝓbaē qz si sceptrū iuda fuit ablatū hoc fuit ꝑmo ꝑ machabeos qui nō erāt de tribu iuda ꝫ de tribu leui Erant em̄ sacerdotes et totū ꝓpl'm gubernabant illi in templo secūdo qō fuit per centos annos et ulē ante aduentū ibu nazarem ut pz ī hist̄ijs Iosaphi et alijs Cum igiē ibus nazarenꝰ natus sit tpe herodis regis qui machabeis successit in regno iudeoꝝ constat ꝙ nō venit in tpe pre nūciato ꝑ ꝑriarchā. nā longe ante tempus herodis in quo tpe xp̄s natꝰ est iam erit ablatū sceptrū de iuda ut dēm ē trāsi erat ī machabeis qui erant trib alterius ¶ Hic dat duplex rn̄sio Prima ē ꝙ licz machabei fuerūt sacdotes et ꝑ cōsequēs de tribu leui. tn̄ ꝫm lineam maternā erāt de tribu iuda Et ideo ꝑ gubernacōem eoꝝ non erat ablatū sceptꝝ ꝺ iuda. tn̄ quia hoc nō posset dare ꝓbari Ideo ad argumtum cōcessa maioꝛe. Rn̄deē ad mīoꝛem ꝫm alios plani9 Ad qō sciendū ut hētur mūi. xj. c. tempe moysi de mandato dei fuerūt cōgregati lxx. seniores isrl' ut essēt coadiutores in regimīe ꝓpli cū ipo moyse. et extūc ꝫm oīs doctoꝛes iudeoꝝ semp fuit ī iudaismo collegiū seu ꝺsistoꝛiū qō dicebaē canbeoꝛī ad qō oīes difficultates seu dubia fidei et legis ꝙuenieb̄at et sil'r oīa magna et summa iudicia seu controūsia de quibꝰ intelligitur cōiter illud deutero. xvij. Si difficile et ambiguū apud te iudiciū esse ꝑspexeris inter sanguiē et sanguiē criē et criē 2c̄. et infra surge et ascende ad locū quē elegit dn̄s et sequeris sententiā eoꝝ nec declinabis ad dexteram uel ad sinistram. qui quidem canbeoꝛim a tempoꝛe Dauid 2c̄. cetera residebant p̄incipaliter sub regibus et ducibus iude in iherusalem. et postea in babilonica captiuitate. Dum ibi essent reges uel duces de iuda. consequenter in reditu dicte captiuitatis residebūt ī ihꝛl'm sub ducibꝰ de tribu iuda dum essent et durabat ꝑtas eoꝝ ecia nō exīte rege ul' duce de iuda ꝙuꝑtas alicuiꝰ capl'i vacāte sede durat. et sic auctas et ꝑtas canbeoꝛī durauit ecia tpe machabeoꝝ et usqz ad. xl. annos ante destructionē templi scdi in q̄ tpe cessauit ex toto eoꝝ ꝑtas seu iurisdictio eo ꝙ tūc tpis interfecit herodes oēs rabinos seu mgros illiꝰ collegij ꝙuē habeē in libꝛo canbeoꝛim iherosolimitano ī c. de iudicijs pecuniaꝝ Item habeē ī libꝛo abundasar c. ꝑmo. vnde ꝙ tunc ꝙprie fuit ablatū non solum sceptrū de iuda sed ecia scriba de filijs eius. qō quidē tempꝰ cōcurrit cum tpe passionis ibu xp̄i dn̄i nr̄i. qui scdm oīs per xlij. annos ante destructionē templi secūdi fuit passꝰ sicut regnū herodis q̄ fuit alienigena in cuiꝰ tpe titulus regius a toto gne iudeoꝝ fuit ablatum fuit valde ꝙpinquū tempoꝛi natiuitatis xp̄i ibu. Ex quibꝰ pz ꝙ tpe herodis ut dēm est in quo tpe verus messias venit ex toto sceptꝝ iuda fuit ablatū et ꝓphecia adimpleta Et si forte dicat iudeꝰ ꝙ in ꝓdicta rn̄sione videnē assignare duo tpa. s. qn̄ ablatū fuit sceptrū iuda herode regnante qui alienigena erat Et tempus quādo ablatꝰ fuit dux seu scriba de filijs eius qō ut dictū est fuit impletum quādo herodes occidit rabinos seu magistros legis qui dicebantur canbeoꝛim qui nō videnē fundare in aliqua auctoritate autentica. nec cōcoꝛdare verbis patriarche suꝑdicti iacob cum ipe nō assignauerit duo tempoꝛa. sed tantū vnū dicens donec veniat qui mittendꝰ est. s. messias ꝫm qō dicunt xp̄iani et scdm translacionē caldaicā. Rn̄deē ꝫm histoꝛias thalmudicas quas iudei tenenē tanqz autenticas habere duo fuerunt ablata de tribu iuda in diuersis tempoꝛibus licet nō multū ab inuicem remotis. vnū est sceptrum regni quia herodes ascalonita cum esset nō solum alienigena. sed eciam seruus de domo machabeoꝛum et de facto regnasset in iudea et iherusalē Idcirco timēs ꝙ cum regnum ei nō competeret de iure eo ꝙ legiē deutero. xvij. capl'o. de medio fratrū tuoꝝ pones sup te regem nec poteris ponere super te alienigenā. possit ꝙ tēpoꝛe aliquis

BI
1100
A45++
1471

consurgere de stirpe dauid et eũ ꝺ regno expellere Ideo interfecit oĩs quos potuit habere de genẽ regio in qua occasione ablatũ fuit sceptrũ de iuda ꝑsertim ꝺm estimacõz ꝓpli cõem. et ipi⁹ herodis qui credebat nullum de stirpe regia in iudea remansisse Sz sceptro ablato modo ꝓicto adhuc remanebãt canhedrim ꝙ dicunt doctores seu scribe qui residebant sub herode sicut alias residebãt sub regibꝰ seu ducibꝰ isrl'iticis seꝺ postea fuerẽt ab herode interfecti canhedrini oĩes. et tũc ꝓprie fuit ablat⁹ scriba de filijs iuda que omia supꝺca in libro qui ꝺr babacra. c. ꝓmo et in libro canhedrim iherosolimitano et ĩ libro abodasera sup allegato habent. Priarcha igit iacob spũ dei ista ꝓcognoscens ꝓprie ꝓixit. nõ auferet sceptrũ de iuda in hoc assignãs ꝓmã ablacõem ꝓictã ad titulũ regiũ pertinentem Cõsequẽter dixit et scriba ꝺ filijs ei⁹ ĩ hoc ꝑsignãs scꝺaz ablacõem canhedrin ꝓcam Quequidẽ duo in diuꝛsis tpibus contigerẽt ab herode seu herodianis. Et attẽdendũ ꝙ de ꝓma ablacõe sum⁹ certificati p hist oꝛi as thalmudicas ꝓallegatas nõ tñ de tempore quo cõtingit p eas certificam. Per hi storias aũt nras. s. euãgelicas certificam nõ solũ de occisione seꝺ eciã de ipi⁹ tempe Traditt em herodẽ occidisse quoscunq; potuit in bethleem abymatu et infra et hoc cum nat⁹ essz ibs ĩ bethleem iuda Math ij. De secũda ꝺ occisione. s. canhedrini et de tpe quo cõtigit sum⁹ certificati p histo rias in libris ꝓallegatis ꝙ fuit p xl. ãnos ante destructionẽ templi scꝺi. Et sic pz ex ꝓictis ꝙ nõ fuit ablatũ sceptrũ de iuda per herodẽ nec dux seu scriba de filijs eius modo ꝓicto donec venit messias ut ꝓictum est. hec ex ꝓicto dyalogo magistri pauli vbi supra.

Quicesimũ arguñtum iudeoꝝ ẽ acceptũ ex illo ꝙ habet daniel' vij. aspiciebam in visu noctis et ecce in nubibꝰ celi quasi fili⁹ hoĩs veniebat ꝛc. Et ꝺm oĩes doctores catholicos loquitur ibi de aduentu xpi. seꝺ ibus nazaren⁹ nõ venit in nubibꝰ nec in tali ꝑate qual' ibi describit ergo nõ fuit xps. Rñdet hic Nicolaus de lira ꝙ scripta loquit de duplici aduentu xpi. s. in mundũ et ad iudicium Prim⁹ aduent⁹ xpi describit cum humilitate. et secũꝺ⁹ cum maiestate Daniel ecia loquit de scꝺo aduentu Vnde ibidẽ ꝺr Aspiciebam donec throni positi sũt et sequitur ibidem iudiciũ sedit et libri aperti sunt Iudei aũt excecati nesciũt hũc duplicẽ aduẽtum distingue et ideo errãt multiplicit ꝙ aliqui expectãt xpm in aduentu suo statꝺ apparere in tãta virtute et ꝑate ꝙ possit sibi oĩa terrena subicẽ et eos liberare et regnũ suũ restituere. ꝓpt ꝙꝺ et discipli xpi post eius resurrectõz querebãt actũ ꝓmo ca. Dñe si in tpe hoc restitues regnũ isrl' ꝛc. Alij aũt ꝓpter scripturas que manifeste loquunt de xpi humilitate et passiõe et ꝓpt illas que loquunt de ei⁹ eminẽcia expectãt duos messias. vnũ qui ꝺr fili⁹ Ioseph et iste passur⁹ est et occidend⁹. Alius qui ꝺr filius dauid qui messiam filiũ Ioseph resuscitabit et regnũ isrl' restaurabit ꝙ illud dcm de scripꝑis non habet auctem licet em plures dicti sunt messie sue vncti ꝙꝺ idez est participatiue ut dauid et saul et alij ꝑ dicti null⁹ em dicit in scripta venetur⁹ ad salutem ꝓpli nisi vn⁹ Item istud dictũ ꝓ quãto habet apparenciã impletũ est ĩ xpo qui fuit fili⁹ Ioseph putatiu⁹ et sic vocat⁹ vt patz in euangelio Est eciã filius dauid ꝺm carnem sic pz ex ꝓictis :-

Quicesimũ ꝓmũ arguñtum iudeoꝝ contra xpm sumit ex quarto regno ꝙ noianit dan. ĩ c. vij. Sup quo sicut dicit mgr alfonsus cõuersus in libro bellorꝝ ti. xiij. Aliqui glosatores iudeorꝝ dixerũt ꝙꝺ illud quartũ regnũ est regnũ romanorꝝ ex quo arguũt ꝙ adhuc nõ venit messias quia vident regnũ romanorꝝ stabile et ipi vocãt xpianos romanos ex nomine ciuitatis romane q̃ caput ẽ regni sui ibi ẽ sedes pape et caput eccl'ie Et tenẽt iudei ꝙ rex messias hebat veire in fine regni xpi cui⁹ regnũ sẽpiternũ erit ut pz c. eodẽ et quia credũt ꝙ gens romanorꝝ est gens edum. et ꝙ Iuli⁹ cesar fuit de edum. et sic

alij oēs reges qui fuer̄t post eum in ro-
ma. Iungit eciā eū hoc pphecia Ieremie.
ereno. iij. gaude et letare filia edom que
habitas in terra hus. ad te q̄z pueniet calix
inebriaberis atq; nudaberis completa est
iniquitas tua filia syon nō addet ul̄e ut
transmigret te Ex oib⁹ his inferūt iudei
q̄ nō debebant redimi completa recepcōe
post̄q; sez nulla captiuitas sequeret̄ q̄usq;
fieret cōtricio et destructio illoz de edom.
quos ipe dicūt esse romanos qui seruāt le
gem ibu nazareni Et sup̄ p̄dicta aucte Ie
remie dicit rabisalomon q̄ ibi Iheremias
pphetat destructōem romani imperij eo q̄
destruxit templū et captiuauit pp̄lm iude
orū epe ryci et vespasiani. et sic per filiam
edom intelligūt romani seu pp̄lm roma-
num cum dicit̄ gaude et letare filia edom
quasi dicat istud gaudiū qđ habuisti ī de
structōe ciuitatis et templi in tristiciā cō-
uert̄ quia ad te veniet calix vindicte diuine
Quia ergo nondū est destructū romanū
imperiū ideo dicūt q̄ nōdum messias ve-
nit et istud argumentum est inē cetera in q̄
magis se firmāt iudei expectātes cottidie
destructōem romani imperij. quo facto di
cunt statim messiā venire et ideo cottidie
orant p destructōe romani imperij et pre
sertim p destructōne eccl'ie xp̄i et discipu-
loz eius. ut p̄z p quādam oīoem que cotti
die ab eis dicit̄ in suis synagogis ī qua inē
quedaz alia exp̄sse dicit̄ Omnes heretici su-
bito pereāt que verba rabisalomō et rabi
moysen et ceteri sic exponūt Isti heretici
sunt discipuli nazareni. Ad istud argu-
mentū rn̄det̄ bm p̄dictū mgrm alfonsum
eodem libro et ti. Primo declarādo falsum
esse romā siue pp̄lm romanū esse filiā eō
p̄o eo q̄ regnauerit sup̄ eos homo qui fuit
de edom sic ip̄imet iudei nō vocant̄ roma
ni nec edomite ex eo q̄ r̄gnauit sup̄ eos he
rodes q̄ fuit de gente edom et de ēra rome
Item q̄z terra edom alio noīe dict⁹ ē esau
Gen̄. xxv. et sic edom descēdit de sem filio
noe p ysaac. cui⁹ filius fuit esau. Tota em̄
europa in qua ē roma dicit̄ populata fu
isse a filijs Iapheth. pp̄ē qđ nō videt̄ rōna-
bilit̄ dām q̄ p edom significet̄ romanū im
perium. Sepe em̄ accidit q̄ diuersa loca eod̄
noīe noiant̄ pter qđ multi decipiunt̄ ex-
pōnētes ō vno qđ de alio intelligit̄. verbi
gracia. certū est q̄ terra edom fuit ad p̄t̄
meridionalem versus mare andalusie per
quā filij isrl' trāseuntes p desertū cum exi
erūt de egipto uenerūt et in eadē ēra edom
fuit mons synai et mōs hoz ubi mortuus
est aaron et ibidez erat francia quā dicūt
iudei in hebraico carphat q̄ noiat̄ in terra
edom in pphecia abdie ubi dr̄ trāsmigra
cio exercit⁹ hui⁹ filioz isrl' oīa loca cha
naneoz usq; ad sareptā. lr̄a hebraica habz
vsq; carphat in qua stetit helias qn̄ dixit
sibi dn̄s. surge et vade in carphat que est
in sydone et ite. surrexit et iuit ī carphat
Et p̄z manifeste q̄ p hoc qđ dr̄ carphat que
est in sydone in ēra de edom dat̄ intelligi
q̄ est alia carphat alibi sita et ista est re-
gnū francie qđ est ad aquilonem ecce ergo
habem⁹ vnā franciā in terra edom. Item
hyspania que dr̄ ī hebraico capharat et de
qua dicit̄ abdie in c. eod̄ infra trāsmigcio
ihr̄l'm que est in bufforo lr̄a hebraica dicit̄
capharat. erat eciā pp̄e illā franciā q̄ dice
batur carphat. que erat in sydone ī terra
edom in qua hyspania siue capharat moz
tuus fuit antipas fili⁹ herodis in vinculis
tiberij cesarij scōm q̄ dicit Iosaphus et sic
vocauerūt aliqui sapientes hyspaniā terre
edom in quo deberūt intelligi q̄ nō est il-
la hyspania que vocat̄ in p̄te andalusia et
que pp̄inqua alteri francie que ē ad p̄tem
septentrionis que nō est de terra edom. In
uenit̄ em̄ scriptū in libris eraz egipcioz q̄
terra andalusie fuit vocata hyspanie noie
p̄mi regis qui habuit hoc nomen hyspan
quia venit de hyspania que ē in ēra edom
Sic eciā dicendū est de roma q̄ in hebrai-
co dicit̄ bosra que est terra edom bm illud
ysa. lxiij. Quis est iste qui venit de edom
tinctis vestibz de bosra est ultra mare pp̄e
terrā isrl' Et dicit̄ in libro sozobabel q̄ bos
ra erat magna ciuitas niniue. et sic nō est
ista roma in qua ē apl'ic⁹ qz illa roma q̄
in terra edom iam fuit deserta qn̄ fuit de-
structa babilonia. qz edom et moab et am
mō et multe alie gētes venerūt cū rege ba-
bilonie ad destruendū isrl' et ideo receper̄t
penam cū eo. Dico ergo rn̄dendo sic dixit

BT
1100
A45++
1471

Nicolaus de lira qꝫ ꝑ filiã eodm intelligiẽ
ipã youmea ab ipo esau ꝓut dict9 ẽ eodm
denoiata et inuehit hic specialiter ꝓpha
conẽ youmeos qui debuerant diligẽ filios
isrl' eo qꝫ descendebãt a duob9 frib9 veteri
nis·s·iacob et esau et ipi magis ecõuerso
habuerũt eos odio et in destructõe ihrl'm
fuerũt cũ caldeis ut dictũ est gaudẽtes de
illa destructione·Ideo dicit ĩ aucte gaude
et letare filia edom quasi dicat ista letitia
tanꝫ inusta in tristiciã cõuertet que ha=
bitas in terra hus·ista hus nõ est illa de
qua natus fuit Iob ut habet Iob ꝑmo sed
illa eusdẽ noĩs existens in regno youmee
quia sic dictũ est frequenter in scripta repe=
ritur qꝫ due ciuitates et loca in diuersis po=
sita eodẽ noie eq̃uoce noiant·Iudei moder
ni dicũt qꝫ inuenerũt in quadã glosa chal
daica qꝫ grecia est ẽra hus·Cõstantinopo
lis vero filia edom et qz ꝑdicta ciuitas est
capta a turcis Dicunt qꝫ iam ẽ completa
iniquitas filie syon et sic nunc expectant
messiam venturꝫ Istud eciã est falsũ·s·qꝫ
hus sit grecia et ꝙsequenter alia qꝺ ꝓbatur
sic qz ut scribit Gen·ij·nũciatũ est abra=
ham qꝫ melcha filios genuisset nachor frĩ
suo hus ꝑmogenitũ et buz frem eius cha=
muelqꝫ ꝑrem syrorꝫ·et sunt tres ꝓuincie
cõiuncte denoiate ab istis trib9 fratribus
Caput terre hus fuit rebolata que postea
fuit vocata antiochia et iste ꝓuincie sunt
remote a grecia ultra xxv·dietas et sic cõ
sequenter ꝑz qꝫ grecia nõ est hus Itez caput
grecie est cõstantinopol' et iudei in suo he=
braico vocant greciã yenam et sic nõ pos
sunt dicere qꝫ yenam est ẽra hus scdm qꝫ de=
clarant ꝑdictã ꝓphetiã et sic ꝑz maifeste
falsũ cum dicunt qꝫ constantinopolis ciui
tas ẽ terra hus et discurrẽtes ꝑ dcuia que=
qꝫ retorquẽtes texe9 scripturꝫ facti ceci di
xerũt terminũ signatũ adimplecõis hui9
ꝓphecie ĩ anno dñi·M·cccclviij·qui ẽ scdm
eos a creacõe mũdi qñqꝫ milia ducenti decẽ
et octo·Vnde dixit rabiabrahã fili9 rabi
hya qui hĩtabat barchinone declarãdo in
quodã libro quẽ fecit qui vocat meglina a
megala qꝺ inꝑpretat lra discoopta qꝫ mes
sias debebat venire ãno a creacõe mũdi qñ
qꝫ milia centũ decẽ et octo ·quẽ mim ipsi
ponũt in computo lrarꝫ sui Abedarij·nu=
merãdo qz et cũ venit ꝑdcm temp9 inuene
runt falsũ dcm illi9 Et ideo dicũt moder
ni iudei qꝫ ille erranit qz ubi posuit qz de=
buit ponẽ ria que facit in nũo ducẽta decẽ
et octo·quia·q·ul' cof qꝺ idẽ est in suo al
phabeto facit centũ et ria qꝺ idem ẽ qꝫ r·
ul' res facit ducẽtos et cũ iste sit ann9 ut
dcm est scdm computũ eorũ a creacõe mũdi
qñqꝫ milia ducenti decẽ et octo·Ideo affir=
mabant venturꝫ esse messiam ãno ꝑdco qꝺ
patuit et patet esse falsũ Vnde bene dixit
de eis dauid In circuitu impij ambulãt sic
bestie molendini oculis uelamine cooptis
que nichil aliud inueniũt de sero qñ cessãt
ambulare in ꝓfectu vie quã qñ inceperũt
ꝑz ergo falsitas ist9 expositiõis qꝫ grecia
sit terra hus et cõstantinopol' filia edom
Qz scdm veritatẽ ut dcm est filia edom et re
gnum youmee ab eodẽ denoiatum et hus
est ciuitas ĩ eodẽ regno qꝺ regnũ dicẽ ha
bitare in ẽra hus qz illa terra ẽ famosa in
regno illo cui9 metropolis ssiue caput erat
rebellata·s·antiochia·Sed dicet hic forte
iudeus exquo filia edom ẽ regnũ youmee
et tu xpiane dicis qꝫ ista ꝓphecia ẽ cõple=
ta qñ ergo fuit completa mebriatã et mu=
data· Rñsio qꝫ illa ꝓphecia impleta fuit
tpe regis hircani qui fuit potẽcior rex ma
chabeorũ quia tũc fuit destructa tota ẽra
youmei et eruit·xxx·milia illorũ quasi
captiuos qui custodirẽt muros ihrl'm· Et
dicit Iosephus qꝫ ĩ illa die facta fuit ma
gna letitia qz·s· fuit destructa et punita
tota terra youmei Et dicit hic rabi vsua
filius leui glosando super hoc passu qꝫ illa
die fuit facta maior letitia in tẽplo qz vn
qz fuerit facta Dicẽdo qꝫ berhsean ẽra sua
et oñes alie terre youmee que non fuerãt
subiugate subiectioni tpe Iosue nec alioꝝ
iudicum nec in tpe regũ isrl' et iude fuerẽt
victi et captiuati tpe hui9 regis hircani
et dicit qꝫ in illa die cõpleta fuit ꝓphecia
abdie ꝓphete vbi dr·ascendẽt saluatores ĩ
montẽ syon iudicare montem esau et erit
dño regnũ Et dicit eciã Iosephus qꝫ illi ꝺ
eodm filij esau cõuersi sunt ad iudaismũ
tpe ꝑdicti regis hircani et fuerẽt circũcisi
et nõ recesserẽt ab eis tpe tyti et vespasiani

seo qꝫ semp manserũt iudei deinceps Et iõ fuit rememoratũ pcẽm iudeoꝝ filioꝝ esau et ceciderũt in captiuitatẽ qñ fuit completa iniquitas filioꝝ iuda qui pmanserẽt iusti in aduentu messie ihu nazareni ꝟm qꝫ pphanit Ieremias ubisupꝫ dicẽs · completa est iniquitas tua filia syon · nõ addet ulẽ ut transmigret te visitabit iniquitatem tuã filia edom et nõ inueniẽ gens malicie que sit in ira dei tanto tpe ꝟm qꝫ dcm fuit de edom nisi iudei ꝓpter quos fuit dcm qꝫ semp deberent esse ĩ ira dei · Et ideo coniũxit deꝰ has duas gentes · s · edom cõuersoꝝ et iudeoꝝ qui debebãt perdi et semp esse in ira dei sicut dixit Iere · in c · vj · Cadẽt inẽ corruentes tpe visitacõis sue corruent dicit dñs · et fuit pcita memoria noĩs edom et mansit memoria noĩs iudeoꝝ quia illi de edom cõuersi fuerũt ad legẽ iudeoꝝ · Et quia inuenim⁹ edom bis punitũ esse · pmo in tpe nabuchodonosoꝛ ante pphetiã malachie Secũdo post pphetiã malachie tpe regis hircani De pma fuit dcm Malachie pmo qꝫ si dixerit youmea destructi sum⁹ seo reũtentes edificabim⁹ que sũt destructa · hec dicit dñs exercituũ isti edificabũt et ego destruã quia dixit destructi sumus sicut si esset iam pterita illa punicio quã primo habuerũt tpe nabuchodonosoꝛ ꝟm qꝫ dicit eciã c · eodẽ · esau aũt odio habui et posui seyr mõtes eius in solitudinẽ · et ꝓpẽ eum eciã dixit in pphecia abdie legatũ ad gentes misit surgite et cõsurgam⁹ adũs⁹ eum ĩ preliũ qõ dixit de futuro ꝓpẽ scoaz punicoꝝ quã debebãt hẽre tpe hircani ꝛgis et ꝓpter ipm dixit ĩ pphecia abdie · et erit dñs iacob ignis et dom⁹ Ioseph flãma et dom⁹ esau stipula et succendẽt in eis et deuorabũt eos · ꝓpter qõ intelligit qꝫ nõ debebant illi de edom habere destructõez terciam quia in scoa debebãt esse in ira dei in ꝑpetuũ cum alijs iudeis consocijs eoꝝ qui simul pmanserẽt tpe tyti Et dato qꝫ adhuc regnũ romanoꝝ esset de mũo illoꝝũ q̃tuoꝝ regnoꝝ de quibꝰ dicit̃ in libro danielis ut in arguñto fuit dictũ et qꝫ romani essent regnũ edom quia regnauit super ipos romanos homo qui fuit de terra edom nõ sequit̃ qꝫ ex hoc per vim habet dici qꝫ adhuc illud regnũ est stabile sic̃ cogitant iudei qꝫ ꝓpterea adhuc debet vẽre rex messias quia nõ fuit intencio pphetaꝝ in destructione regni babilonie que fuit dicta in pphecia daniel' et in pphecia Ieremie qꝫ post septuaginta annos captiuitatis iuda nunq̃z amplius esset homo qui regnaret super regnũ cazoym et super ciuitatem babilonie et terram circa iacentẽ quia ille ciuitates et terre sue in suis locis pmanserunt · et si alique ville illaꝝ fuerũt destructe nõ tamen oñes fuerẽt deserte · et adhuc ille que fuerunt deserte pro maiori parte omnes fuerũt populate · Seo intencio pphetaꝝ fuit qꝫ non esset ultra sup cazoyn et super babilonem nec sup suam terrã aliquis rex qui esset de genere nabuchodonosor nec de gente sua · Item ĩ tempore futuro regni medie erat intencõ pphete qꝫ nõ esset ultra rex qui esset de genẽ darij nec de gente sua · Item in tpe quo fuit postea regnum persie erat intencõ pphete qꝫ nõ essz amplius rex de genẽ cyri nec de gente sua Item in tempe in quo habebat esse regnũ Ianam · i · grecie erat intẽcio pphete qꝫ nõ essz ultra rex de genẽ alexandri nec de gente sua et similimodo tempe quo in futurũ deberet esse regnum romanoꝝũ scõm qꝫ ipi dicunt deberet esse intencio pphete qꝫ non haberet ibi amplius esse rex de genere Iulij cesaris primi · et Gay et Tyti nec aliorum qui crediderunt ĩ eoꝝũ fidem · Exquo ergo reges romanorum nõ credunt modo in fide Iulij cesaris Gay nec Tyti quia ipi seruiebant ydolis · et eciam quia Constantinus cesar dimisit regnum romanorum seruis ihesu nazareni et apostolic⁹ qui est domin⁹ Rome nõ fuit vocatus deinde cesar nec venit de genere cesaris · oporteret necessario dicere qꝫ iam transierunt omia illa regna dicta in libro Danielis excepto regno ihesu nazareni veri messie quod firmissime durat et habet durare sine fine Et ideo oporez dicere necessario qꝫ iam venit rex messias qui ventur⁹ erat tempe illoꝝ regum · et qꝫ iam receperũt iusti transmigracõnem et tribulacõem quam debebant recapere qñ finita esset illa quatuor regna ꝟm qꝫ dicit̃ danielis xj · ꝓlus autẽ sciens

Rare
BT
1100
A45++
1471

deū suū obtinebit·et faciet et docti ī ppl'o
docebūt pl'imos·et ruent in gladio et in
flāma·et in captiuitate et in rapina diez
Sequit et de eruditis ruent ut conflent et
eligant et dealbent usq ad temp9 pfinitū
receperūt ecia mali et peccatozes de isrl' fi=
nem captiuitatis ppetue sicut dicit daniel'
vij·vsq ad cōsumacōnem et finē durabit
desolacio et itez c·eodem ante ciuitatē et
sanctuariū dissipabit ppl's cū duce ventu
ro et finis erit vastitas·et post finem belli
statuta desolacō·et hoc est qđ debebat esse
in aduentu messie·s·q finē accipet pecca=
tum et deleret iniquitas et adduceret iusti
cia sempitna et sic vngeret scus scōrū ut
patet in c·eodē clarissime·ergo pz sicut sol
lucet ex omīb9 istis p̄dictis falsa esse expo
sicōem iudeoz in pphecia Iere·sup̄dicta·
et in pphecia abdie·quib9 se fundāt mul=
tum iudei expectantes destructōez imperij
romanoz et tūc aduentum messie et quo=
modo ecia fl'm est q xp̄iani descendunt de
edon·seo q ip̄imet iudei sūt illi de edon q̄
fuerūt cōuersi et ip̄i qui mali sūt et pecca
tozes simul cū eis receperūt punicōem pe
tuam in qua nūc sūt et erūt usq ad finem
et q xp̄iani sūt filij syon et boni iudei qui
cōuersi sunt ad xp̄m in quib9 cōpleta fuit
iniquitas·i·in quib9 iam cessauit pcm et
captiuitas et in ppetuū erūt liberi sicut pz
in p̄dicta pphecia Iere·quia illis de edom
cōuersis et alijs iudeis negantib9 xp̄m di
cit pphēta·ad te q̄z pueniet calix·i·pena
diuine ulcōnis inebriaberis·i·ad plenā pu
nieris atq nudaberis·s·honoze et alijs bo
nis sic maifeste factū est p eyeū romanoz
p̄ncipē Deo et de bonis iudeis qui recepert
ihm xp̄m vez messiā qui dicunt filij syon
Dicit in textu·completa ē iniquitas tua
filia syon·s·in aduentu xp̄i quia ampli9
ppl'us ille syon credens in xp̄m nō fuit sub
iectus alicui captiuitati loquēdo de totali
tate ppl'i sic ter iam factū est de ppl'o iude
oz̄·Ideo dicit nō addit ulera ut transmi
gret te·s·a libertate in seruitutē Sequitur
de malis iudeis filijs edom Visitabit mi=
quitatē tuā filia edom eā·s·iuste punien
do discooperuit pcta·s·penā manifestum
omīb9 inferēdo q̄ publica est eoz captiui=
tas et seruit9 ī toto mūdo vbiq sūt iudei
siue inter xp̄ianos siue int̄ sarracenos sūt
captiui et in abhomiacōem habiti·Patet
ergo solucō ad argumtum iudeoz que ali
quātulū dilatata fuit ꝓpter magna vim
quā fecūt iudei in eodem

Quesimū secūdum argumtum iu=
deoz est ad ꝓbandū xp̄m nō esse
deum sicut xp̄iani affirmāt·Ar=
guūt aūt sic scriptum est exo·xx·non as=
sumes nomē dei tui imanū·Imanū no=
men dei assumit qui hoīm noī cultū divi
nitatis attribuit Nam vanitas est oīs ho
mo qui hoīem deū credit et deum appellat
homī nouū cultūq diuinitatis asscribit·
Item in p̄s·scriptū est·nō erit in te de9 re
cens neq adorabis deum alienū·Item in
lege scriptū est q qui fecerit se deū occidat
null9 ergo homo est deus Mirum ergo est
quō xp̄iani ausi sūt ih̄m nazarenū nomi
nare deum ecia cōcesso q esset messias cum
sacra scripta sint in oppositū ut dcm uel si
dicant q messias debet esse de9 oīdunt cri
stiani Vnde in sac scripta tal' assercio p̄
notari·licz tn̄ ī p̄mo libro sit sufficienē de
claratū quadruplici examīe q ih̄us xp̄us
est ver9 filius dei et osequenē ver9 deus q
tamē iudei petūt aūctes sacre scripture Ideo
in p̄nti duo sunt fienda Primo solueē ar=
gumtum·Et secdo assignabunt aūctes ex=
presse ad ꝓpositū ostēdendū·De p̄mo ergo
dicit q nomē dei assumeret imanū si ali
cui puro homī attribueret·ꝫ si attribuit
alicui qui nō sit purus homo sed ver9 ho=
mo et cum hoc ecia sit ver9 deus tūc nō as
sumit imanū talis est ih̄s dns nr̄ qui nō
tm̄ homo sed ecia ver9 deus affirmat et sic
de9 et homo vn9 est xp̄us nec ē recens uel
recenē deus qui eternus est et ab etno deus
nec ip̄e se facit deum q̄ sub stacia alia est de9
Ille em̄ facit se deū qui fingit se esse deū cū
nō sit nec est de9 alien9 q̄ vere est de9·dij
vero gentiū alieni dij dicunt q̄ nūcupant
dij. Circa secundū tollūt iudei velamē de
coz̄dib9 suis legāt sacras scripturas quas et
nō alias ꝓ p̄nti allegare intendo q̄ cōiter
nō solum scōm catholicos doctoz̄s ꝫ ecia

seo qꝫ semp manserũt iudei deinceps Et iõ fuit rememoratũ pcẽm iudeoꝝ filioꝝ esau et ceciderũt in captiuitatẽ qñ fuit completa iniquitas filioꝝ iuda qui ꝓmanserũt iusti in aduentu messie ibu nazareni ꝟm qꝫ ꝓphanit Ieremias ubisuꝑ dicẽs · completa est iniquitas tua filia syon · nõ addet ulẽ ut transmigret te uisitabit iniquitatem tuã filia edom et nõ inuenit̃ gens malicie que sit in ira dei tanto tpe ꝟm qꝫ dcm fuit de edom nisi iudei ꝓpter quos fuit dcm qꝫ semp deberent esse ĩ ira dei · Et ideo coniũxit de9 has duas gentes · s · edom cõuersoꝝ et iudeoꝝ qui debebãt perdi et semp esse in ira dei sicut dixit Iere · in c · vj · Cadẽt inẽ corruentes tpe uisitacõis sue corruent dicit dñs · et fuit ꝓpta memoria noĩs edom et mansit memoria noĩs iudeoꝝ quia illi de edom cõuersi fuerũt ad legẽ iudeoꝝ · Et quia inuenim9 edom bis punitũ esse · ꝓmo in tpe nabuchodonosoꝛ ante ꝓphetiã malachie Secũdo post ꝓphetiã malachie tpe regis hircani De ꝓma fuit dcm Malachie ꝓmo qꝫ si dixerit youmea destructi sum9 sed reũtentes edificabim9 que sũt destructa · hec dicit dñs exercituũ isti edificabũt et ego destruã quia dixit destructi sumus sicut si esset iam ꝑterita illa punicio quã primo habuerũt tpe nabuchodonosoꝛ ꝟm qꝫ dicit eciã c · eodẽ · esau aũt odio habui et posui seyr mõtes eius in solitudinẽ · et ꝓpẽ eum eciã dixit in ꝓphecia abdie legatũ ad gentes misit surgite et cõsurgam9 aduꝰ9 eum ĩ preliũ qꝺ dixit de futuro ꝓpẽ scdaz punicoꝝ quã debebãt hẽre tpe hircani ꝛgis et ꝓpter ipm dixit ĩ ꝓphecia abdie · et erit dñs iacob ignis et dom9 Ioseph flãma et dom9 esau stipula et succendet̃ in eis et deuorabũt eos · ꝓpter qꝺ intelligit̃ qꝫ nõ debebant illi de edom habere destructõez terciam quia in scda debebãt esse in ira dei in ꝓpetuũ cum aliꝭ iudeis consociꝭ eoꝝ qui simul ꝓmanserũt tpe tyti Et dato qꝫ adhuc regnũ romanoꝝ esset de mũo illoꝝũ q̃tuoꝛ regnoꝝ de quibꝰ dicit̃ in libꝛo danielis ut in argumẽto fuit dictũ et qꝫ romani essent regnũ edom quia regnauit super ipos romanos homo qui fuit de terra edom nõ seq̃t̃ qꝫ ex hoc per vim habet dici qꝫ quia adhuc illud regnũ est stabile sic̃ cogitant iudei qꝫ ꝓpterea adhuc debet ueĩre rex messias quia nõ fuit intencio ꝓphetaꝝ in destructione regni babilonie que fuit dicta in ꝓphecia danielꝭ et in ꝓphecia Ieremie qꝫ post septuaginta annos captiuitatis iuda nunq̃ amplius esset homo qui regnaret super regnũ cazdym et super ciuitatem babilonie et terram circa iacentẽ quia ille ciuitates et terre sue in suis locis ꝓmanserunt · et si alique ville illaꝝ fuerũt destructe nõ tamen oñes fuerẽt deserte · et adhuc ille que fuerunt deserte pro maiori parte omnes fuerũt populate · Seo intencio ꝓphetaꝝ fuit qꝫ non esset ultra sup cazdyn et super babilonem nec sup suam terrã aliquis rex qui esset de genere nabuchodonosor nec de gente sua · Item ĩ tempoze futuro regni medie erat intencõ ꝓphete qꝫ nõ esset ultra rex qui esset de genẽ darij nec de gente sua · Item in tpe quo fuit postea regnum persie erat intencõ ꝓphete qꝫ nõ essz amplius rex de genẽ egypti nec de gente sua Item in tempe in quo habebat esse regnũ Ianam · i · grecie erat intẽcio ꝓphete qꝫ nõ essz ultra rex de genẽ alexandzi nec de gente sua et similimodo tempe quo in futurũ deberet esse regnum romanoꝝũ scdm qꝫ ipi dicunt deberet esse intencio ꝓphete qꝫ non haberet ibi amplius esse rex de genere Iulij cesaris primi · et Gay et Tyti nec aliorum qui crediderunt ĩ eoꝝũ fidem · Exquo ergo reges romanozum nõ credunt modo in fide Iulij cesaris Gay nec Tyti quia ipi seruiebant yoolis · et eciam quia Constantinus cesar dimisit regnum romanozum seruis ihesu nazareni et apostolic9 qui est domin9 Rome nõ fuit vocatus deinde cesar nec venit de genere cesaris · opozteꝛ necessario dicere qꝫ iam transierunt omĩa illa regna dicta in libro Danielis excepto regno ihesu nazareni veri messie quod firmissime durat et habet durare sine fine Et ideo opozteꝛ dicere necessario qꝫ iam venit rex messias qui ventur9 erat tempe illoꝝ regum · et qꝫ iam receperũt iusti transmigracõnem et tribulacõem quam debebant recapere qñ finita essẽt illa quatuoꝛ regna ꝟm qꝫ dicit̃ danielis xj · ꝑlus autẽ sciens

Rare
BT
1100
A45++
1471

deū ſuū obtinebit·et faciet et docti ī pp'o docebūt pl'imos·et ruent in gladio et in flāma·et in captiuitate et in rapina diez. Sequiē et de eruditis ruent ut conflenē et eliganē et dealbenē uſq; ad tempꝰ pfinitū receperūt ecīā mali et peccatores de iſrl' finem captiuitatis ppetue ſicut dicit daniel' vij·vſq; ad cōſumacōnem et finē durabit deſolacio et itez. c·eodem ante ciuitatē et ſanctuariū diſſipabit pp's cū duce ventu ro et finis erit vaſtitas·et poſt finem belli ſtatuta deſolacō·et hoc eſt qō debebat eſſe in aduentu meſſie·ſ·q; finē accipet pecca tum et delereē iniquitas et adducereē iuſti cia ſempiēna et ſic vngereē ſcūs ſcōrū ut patet in c·eodē clariſſime·ergo pz ſicut ſol lucet ex omīb' iſtis p̄dictis falſā eſſe expo ſicōem iudeoz. in pphecia Iere·ſup̄dicta· et in pphecia abdie·quib' ſe fundāt mul tum iudei expectantes deſtructōez imperij romanoz. et tūc aduentum meſſie et quo modo ecīā fīm eſt q; xp̄iani deſcendunt de eodem·ſed q; ip̄imet iudei ſūt illi de eodem q; fuerūt cōuerſi et ip̄i qui mali ſūt et pecca tores ſimul cū eis receperūt punicōem pe tuam in qua nūc ſūt et erūt uſq; ad finem et q; xp̄iani ſūt filij ſyon et boni iudei qui cōuerſi ſunt ad xp̄m in quib' cōpleta fuit iniquitas·i·in quib' iam ceſſauit pcīm et captiuitas et in ppetuū erūt liberi ſicut pz in p̄dicta pphecia Iere·quia illis de eodem cōuerſis et alijs iudeis negantib' xp̄m di cit pphēta·ad te q; pueniet calix·i·pena diuine ulcōnis inebriaberis·i·ad plenā pu nieris atq; nudaberis·ſ·honore et alijs bo nis ſic maīfeſte factū eſt p tytū romanoz. pncipē Sed et de bonis iudeis qui recepere ih̄m xp̄m vez. meſſiā qui dicunē filij ſyon Dicit in textu·completa ē iniquitas tua filia ſyon·ſ·in aduentu xp̄i quia amplius pp'us ille ſyon credens in xp̄m nō fuit ſub iectus alicui captiuitati loquēdo de totali tate pp'i ſic̄ ter iam factū eſt de pp'o iude orū·Ideo dicit nō addit ultra ut tranſmi gret te·ſ·a libertate in ſeruitutē Sequitur de malis iudeis filijs eodem Viſitabit mi quitatē tuā filia eodem eā·ſ·iuſte punien do diſcooperuit pcīa·ſ·penā manifeſtum omīb' inferēdo q; publica eſt eoz. captiui tas et ſeruitꝰ ī toto mūdo vbiq; ſūt iudei ſiue inter xp̄ianos ſiue inē ſarracenos ſūt captiui et in abhomīacōem habiti·Patet ergo ſolucō ad arguīntum iudeoz. que ali quātulū dilatata fuit ꝑter magna vim quā fac̄ūt iudei in eodem

Iceſimū ſecūdum arguīntum iu deoz. eſt ad p̄bandū xp̄m nō eſſe deum ſicut xp̄iani affirmāt·Ar guūt aūt ſic ſcriptum eſt exo·xx·non aſ ſumes nomē dei tui imanū·Imanū no men dei aſſumit qui hoīm noī cultū diui nitatis attribuit Nam vanitas eſt oīs ho mo qui hoīem deū credit et deum appellat homī nouū cultūq; diuinitatis aſſcribit· Item in p̄s·ſcriptū eſt·nō erit in te deꝰ re cens neq; adorabis deum alienū·Item in lege ſcriptū eſt q; qui fecerit ſe deū occidat nullꝰ ergo homo eſt deus Minus ergo eſt quō xp̄iani auſi ſūt ih̄m nazarenū nomi nare deum ecīā cōceſſo q; eſſet meſſias cum ſacra ſcripta ſit in oppoſitū ut dcm uel ſi dicant q; meſſias debet eſſe deꝰ oīdunt cri ſtiani Vnde in ſac̄ ſcripta tal' aſſertio pē notari·licz tn̄ ī p̄mo libro ſit ſufficienē de claratū quadruplici examīe q; ih̄us xp̄us eſt verꝰ filius dei et ꝰequenē verꝰ deus qz tamē iudei petūt auctes ſacre ſcripture Ideo in pn̄ti duo ſunt fienda Primo ſolueē ar guīntum· Et ſecō aſſignabunē auctes ex preſſe ad ꝓpoſitū oſtēdendū· De p̄mo ergo dicit q; nomē dei aſſumereē imanū ſi ali cui puro homī attribuereē· ꝫ ſi attribuit alicui qui nō ſit purus homo ſed verꝰ ho mo et cum hoc ecīā ſit verꝰ deus tūc nō aſ ſumit imanū talis eſt ih̄s dn̄s nr̄ qui nō tm̄ homo ſed ecīā verꝰ deus affirmat et ſic deꝰ et homo vnꝰ eſt xp̄us nec ē recens uel recenē deus qui eternus eſt et ab etno deus nec ip̄e ſe facit deum qz ſubſtātialit eſt deꝰ Ille em̄ facit ſe deū qui fingit ſe eſſe deū cū nō ſit nec eſt deꝰ alienꝰ qz vere eſt deꝰ·dij vero gentiū aliem dij dicunē qz nūcupant dij. Circa ſecundū tollūt iudei velamē de eoz. libꝰ ſuis legāt ſacras ſcripturas quas et nō alias ꝓ p̄nti allegare intendo q; cōiter nō ſolum ſcōm catholicos doctores ꝫ ecīā

ſm ãtiquos hebreoz rabinos de meſſia ex
ponunt Et ꝓmo qui dr abrahã pater fidei
nre adducit in mediũ quia accepta ꝓmiſ
ſione q̃ in ſemĩe ſuo benedicerent oẽs gen
tes· intelligens ex hoc deũ naſcit̃z ſcom
carnẽ hũanam ex genẽ ſuo cũ eſſet ſen ex et
diez multoz̃ vocauit ad ſe ſeruũ ſenioꝛẽ
domus ſue Gen̄· xxxiiij· et dixit ei· Pone
manũ tuã ſubter femur meũ· ut adiurem
te p deũ celi et terre ut nõ accipias vxoꝛẽ
filio meo de filiabꝰ ꝛc· Cum em̃ ſit cõſuetu
do apud colentes deũ q̃ iurãs p deũ p̃ſtat
manũ ſuã ſup aliquid habens ſpãlem rela
cionẽ ad ipm ꝓpter qꝺ exodi xxij· dicit̃ q̃
qñ aliquis iurabit applicabit̃ ad deos mul
lomõ pr abraham feciſſet manũ ſerui ſui
poni ſubter ꝓpriũ femur qñ iurabat p deũ
celi· niſi ſpãliozem relacõnem hẽret femur
ſuũ ad deũ q̃z alia membza coꝛpis ſui· Qz
quidem vez̃ eſt mãntum illa pars ſpecia
lius ordinat̃ ad actũ gnacõis per quẽ q̃zeũ
ad mrem de genere abrahe naſcit̃ur erat
xp̃us· Scdo pt̃ adduci illud yſa· xxx· par=
vulus natꝰ ẽ nobis ꝛc· Sequit̃ et vocabit̃
nomẽ eius admirabilis cõſiliarius deꝰ foz
tis pr futuri ſeculi· pn̄ceps pacis· puulus
dixit quia verus homo· admirabilis ꝛc· qz
verus deꝰ· Hec em̃ noĩa oĩa nõ videnẽ ali
cui poſſe competẽ niſi ſit deꝰ Tercio pt̃ ad
duci illud yſa· ij· Et dicent in illa die ecce
deus nr̄ iſte expectauimꝰ eum et ſaluabit
nos Sup quo dicit venẽabil' petrꝰ alfonſi
in ſuo dyalogo ti· viij· hũc certe verſũ alit̃
nõ curamꝰ explanare q̃z doctoꝛes vr̄i illũ
diuũ expoſuere Per illũ nãq̃z docuer̄t ven
turũ foze tempꝰ quo et mũdꝰ dñm eſſz vi
ſurus· et digito ſibi admuicẽ ppl's oſtenſu
rus hoc vo fieri nullatenꝰ poſſz niſi hõ fie
ret quis et deꝰ· hec ille· Quarto pt̃ adduci
illud yſa· lj· poſui vba mea in oze tuo· et
in vmbra manꝰ mee ꝓtexi te· ut plantes
celos et fundes terrã et dicas ad ſyon ppl's
meꝰ es tu· ſiue plantacõ celoz̃ ſiue fũdacõ
terre accipiat̃ ſpũalit̃ ſiue ad lr̄am certum
eſt q̃ talia nõ p̃nt verificari niſi de illo q̃
eſt deꝰ· xp̃i em̃ hũanitas p̃mittit̃ cũ dicit̃
poſui verba mea in oze tuo ita em̃ dixerat
dñs moyſi vt habet̃ deutro· xviij· ꝓpham
ſuſcitabo de medio frm̃ ſuoz̃ ſimilem tui
et ponam verba mea in oze eius que verba
eius q̃ loquet̃ in noĩe meo audire noluerit
ego ultoꝛ exiſtã Iſtud aũt nõ pt̃ intelligi
de Ioſue· nec de aliquo q̃ fuerit ſub lege mo
ſaica qz ultio t· eiuſdẽ libri dr̄ Nõ ſurrexit
ultr̄ ꝓpha in iſrl̄ ſic̃ moyſes ſed verificat̃ de
xp̃o qui fuit ſibi ſil'is mãntum dedit legẽ
ſic̃ patuit ſup̃ li· ꝓmo ĩ apticõe ecclie thesau
ri· ꝟ poſtea tangit̃ eiꝰ dimitas cũ addit̃ ve
plantes celos et fundes terram ꝛc· Ita em̃
ꝓmiſerat ſe pſonalit̃ vẽturꝰ Eze· xxxiiij·
Ecce ego viſitabo oues meas ſic̃ paſtoꝛ vi
ſitat gregem ſuũ Dr̄a eſt inter dñm et pa
ſtorẽ· tũc em̃ dñs omniũ ẽ paſtoꝛ eaz̃ qñ im
mediate nõ p alios ꝟ p ſe paſcit eas In ve
teri teſtam̃to deꝰ erat ſolũ dñs· et mitte=
bat paſtoꝛes ſuos ad paſcendũ oues qui
dicebãt hec dicit dñs ꝟ viſitãs ſic̃ paſtor
gregem ſuũ nobiſcũ eſt dñs yſa· lij· Ecce
ego q̃ loquebar ĩ veteri· ſ· teſtam̃to aſſum
in nouo· Q̃nto adducit̃ alia auctas yſaie
in c· xl· que nõ mimꝰ confirmat ꝓpoſitum
Reuelabit̃ gloria dñi et videbit oĩs caro
parit̃ qꝺ os dñi locutũ eſt· poteſt q̃ppe vox
rei ſpũalis audiri ſic̃ filij iſrl̄ voc̃ dñi au
dierunt in monte ſynai loquentẽ vero nõ
videbis niſi fuerit res carnalis· Sexto in=
troducit̃ auctas baruch in tercio ca· vbi
inquirens in toto ca· que ſit vera ſapia et
qui adimuerit eam ſubdit· hic eſt deꝰ nr̄ et
nõ eſtimabit̃ alius ante illũ hic adimuerit
omnem viam diſcipline et tradidit eam
Iacob puero ſuo et iſrl̄ dilecto ſuo et poſt
hoc in terris viſus eſt et cũ homĩbꝰ cõuer=
ſatus eſt· Certũ eſt q̃ deꝰ ſm̃ diuinitatem
videri non pt̃ qz dicit̃ exo· xxxiij· nõ vi=
debit me homo et viuet nõ poteris videre
faciem meã nec ecĩã cõuerſat̃ cũ homĩbus
mãntum ẽ deꝰ ut dicit̃ dan̄· ij· ymmo cõ=
uerſacõ ꝓprie eſt int̃ illa que ſũt eiuſdẽ ſpe
ciei· et ideo iſta verificant̃ de deo ſcom na
turã aſſumptã· Septio hãc duplicẽ natam
ondit micheas in x· c· ij· dicẽs et tu beth=
leem effrata puulus es ĩ milibꝰ iuda ex te
michi egrediet̃ q̃ ſit dñatoꝛ ĩ iſrl̄· et egreſ
ſus eius ab initio a diebꝰ eternitatis eiꝰ Nã
egreſſus xp̃i ſm̃ hũanitatem debebat fieri
in bethleem ſed egreſſus a diebus eterni=
tatis non potuit eſſe niſi ſcom diuinitatem

BT
1100
A45++
1471

de quo egressu dicit̃ ysa·liij·generacõnem eius quis enarrabit Sup̄ posito ecia verbo petrus alfonsi in suo dyalogo ti·viij·pul cre loquit̃ dicens hoc quippe quod est ex te michi egredietur qui sit dñator in isrl' scom corpus dñm est. hm qp p̄ceps ille aduẽturus erat in tpe Qd aũt sequit̃ et egressus eius ab inicio a diebus eternitatis ppetuitatem insinuat deitatis·hoc en̄ diuinitati attribuit qd homi puro nõ cõuenit·hec ille Ista hm p̄destinacõem nõ p̄t esse dca·tũ quia significatũ vocabulor hoc nõ patit̃ tũ qz nimis inscienter loquerent̃ pphete ita studiose ad laudandũ messiã p ea que nõ magis competũt sibi q̃z lapidi. ¶ Octauo dauid in p̄s·xliij·dicit Sedes tua deus in seculũ scli virga directionis virga regni tui·Dilexisti iusticiã et odisti iniquitatẽ ꝓterea vnxit te deꝰ deus tuus oleo leticie pre cõsortibus tuis· Cum hoc im̄q dicit· eum ad quẽ loquit̃ deũ esse et hoiem oñdit dicens en̄ Sedes tua deꝰ in scl'm seculi virga directõis virga r̄gni 2c̃·nunqd nõ manifeste eũ appellet deũ·Deinde cum dicit· Dilexisti iusticiam et odisti iniquitatem ꝓterea vnxit te deꝰ deus tuus oleo leticie pre cõsortibus tuis·Ad hoiem eũ loqui pcipimꝰ neq̃ em̄ ul' deũ·vel cõsortem habet deꝰ·Itẽ dauid i p̄s·Deus iudiciũ tuũ regi da·qui ad lr̃am ecia p doctores hebreos exponit̃ de xpo in lege ꝓmisso dicit et ꝓmanebit cum sole et añ lunam in gnacõne et gnacõem·et sit nomẽ eius bn̄dictũ in scl'a ante solem pmanet nomẽ eius Et illud·et adorabũt eũ oes reges oñs gentes seruiẽt ei·Videamꝰ im̄q si de puro hoie dca sunt hec oia·et pz manifeste qp nullomõ cõueniunt nisi soli deo ergo sequit̃ qp xpm cõfiteri debemꝰ esse hoiem et deũ Qd ecia dauid spũ reuelãte cognouit et miracula que factur̃ erat p̄uidit Ideo huiõi finẽ psalmista fecit psalmũ Bn̄dict̃ dñs deꝰ isrl' qui visitauit mirabilia solus·et bn̄dictũ nomen maiestatis eiꝰ in eternũ·et replebit̃ maiestate eius oĩs terra fiat fiat·Vidisti ergo iudee q̃z clare ex sacris scriptis pz qp messias i lege et pphis ꝓmissꝰ verꝰ deꝰ et uerus homo esse debeat·quare merito ihs nazarenꝰ quẽ verꝰ messiã sup̄ oñdimꝰ verꝰ deũ et verꝰ hoiem cõfitem̃ Et ut amplius perfidia iudaica confundat̃ tribꝰ rõmbus oñdam sic deducit mgr Bernardꝰ oliverij in suo tractatu con̄ cecitatem iudeorũ c·viij·Quarꝰ p̄ma talis est·Ille homo vere erat deus cuiꝰ pena tpalis sufficienter satisfecit p pctis tociꝰ ppli Sz mors xpi plene delenit oĩa pcca ergo xps vere est deꝰ Maior pz qz ad sufficientẽ satisfactõez ptinet qp pena rñdeat culpe·culpa aũt q̃ est pcm mortale est infinita eo qp cõmittit̃ contra deum infinitũ·Videmꝰ en̄ eundẽ actum esse culpabiliorẽ et g̃uiorẽ con̄ insigniorez et maiorẽ psonã cõmissũ q̃z con̄ ignobiliorem ul' inferiorem·Si ergo ad augm̄tum obiecti sequit̃ augm̄tum culpe·cũ deus excedat omnẽ psonam i infinitũ culpa commissa directe con̄ eum ·qualis ẽ qcunq̃ pcm mortale in quo formalit̃ est auersio a deo dicenda est infinita·ergo pena p el'i culpa debet esse infinita ꝫ nulla pena que nõ durat i infinitũ pt̃ esse infinita nisi sit in supposito infinito ut sic finitet̃ pena ex subiecto sic̃ culpa ex obiecto· Pena igitur tpalis sufficienter satisfaciẽs p quocũq̃ peccato mortali necessario est i supposito infinito· seo suppositũ infinitũ est nullũ nisi diuinũ ergo vera est p̄ma ꝓpositio qp cuiꝰ pena tpalis sufficienter satisfecit p omĩbus pctis vere est deꝰ·seo mĩor pz ysa·p totũ liij·capl'm vbi dr̃·vere languores nr̃os ipe tulit·et dolores nr̃os ipe portauit et nos reputauimꝰ ipm quasi leprosũ et pcussum a deo et humiliatũ·Ipe aũt vulneratꝰ ẽ ꝓpt̃ iniquitates nr̃as attritꝰ ẽ ꝓpt̃ scelera nr̃a Disciplina pacis nr̃e sup eũ et liuore eius sanati sumꝰ·Oñs nos quasi oues erramus vnusq̃sq̃ in viã suã declinauit et dominꝰ posuit i eo iniquitates oĩm nr̃m 2c̃· de quibꝰ fuit plene dictũ sup̄ in apparicõe thesauri Sed in circuitu impij ambulãtes falsas conant̃ dare rñsiones et finaliter neminẽ inuenientes i veteri testamẽto q̃ moriturus sit p peccatis ppli sic qp tota ꝓphia posset de illo exponi· Dicũt qp qñ iudaicꝰ ppls ad pfectũ statũ reconciliabit̃·tũc cetẽ nacões loquẽtes ex cõpassione et q̃si comparatiue dicent·nos reputauimꝰ eum·s· istũ ppl'm leprosũ et pcussum a deo 2c̃·que

ſequunt̃·ſed mẽtita ẽ iniquitas ſibi ml'ta
em̃ dicunt̃ in dicto ca·que de nullo alio a
xp̃o intelligi pñt Ait em̃ deus ꝓpter zelus
pl'i mei percuſſi eũ Si ergo iſte pcuciet̃ ꝓ
pcã pl'i dei·illi qui dicturi ſunt langue
res vros portauit erũt de pl'o dei ergo nõ
eſt vera expoſicõ qꝫ alie gẽtes dicãt de po
pulo dei p̃dicta verba·Item dicit̃ ibidẽ ob
latus eſt qz ipe voluit·Item pcm̃ nõ fecit
nec eſt inuent9 dolus in ore eius·Item ĩ eo
dem c·tradidit in mortẽ aiam ſuã et cum
ſceleratis reputat9 eſt et ipe pcã multoꝝ
tulit et pro trãſgreſſoribꝫ orauit que oĩa
nullomõ de pl'o iudaico verificari poſſũt
nec de aliquo alio cũ ꝓpl̃a eius diuinitatẽ
innuat dicens·gñacõez ei9 quis enarrabit
et qꝫ voluntas dñi in manu ei9 dirigitur
Item zacharias ꝓpl̃a in c·ix·p̃mittẽs ecce
rex tuus veñet tibi iuſt9 et ſaluator qui lo
quet̃ pacẽ gentibꝫ et p̃tas ei9 uſqꝫ ad fines
terre ſubdit Tu aũt in ſanguĩe teſtamẽti
tui emiſiſti vinctos tuos de lacu ĩ quo nõ
erat aqua·Item in ſcdo c·aſpicient ad me
quẽ cõfixerunt·Item ĩ xiij·c·et dicet̃ ei qꝺ
ſũt plage iſte ĩ medio manuũ tuaꝝ et di
cet h:ys plagat9 ſum in domo eaꝝ qui di
ligebant me totã iſtã oronez tangit ĩ vir
tute yſaias in xxviij·c·vbi p̃mo poĩt cul
pam dicẽs pcuſſim9 fed9 cũ morte et cum
inferno fecim9 pactũ poſuim9 mendaciũ
ſpem nr̃am mendacio p̃tecti ſum9 et con=
ſequẽter ſubdit remediũ inquiẽs idcco hec
dicit dñs de9 Ecce ego mitto in fũdamẽto
ſyon lapidem ꝓbatũ angularẽ p̃cioſũ·et
delebit̃ fedus viuus cũ morte et pactũ ve
ſtrũ cum inferno nõ ſtabit·Scda racõ pt̃
ſumi ex dictis Ioſephi qui fuit iude9 et ve
rus hiſtoriogꝑphus dicentis qꝫ ibrl'm fuit
deſtructa qz iuſte ei9 hostatores mẽfecerũt
xp̃m et beatũ Iacobũ·Exquo ſic pt̃ argui
Iudei nõ errarent occidẽdo xp̃m et bm̃ Ia
cobũ nec ꝓ cõſequens fuiſſent puniti niſi
xp̃us vere fuiſſet de9 ſed iſti peccauerũt oc=
cidendo iſtos ergo xp̃s vẽ erat de9· maioꝝ
pz qz iudei interfecerũt xp̃m qz dicebat ſe
eſſe deũ et certe ſi nõ fuiſſet verꝫ bm legem
debebat mori·Iudei ergo mẽficiendo xp̃m
ſi nõ fuiſſet de9 qz feciſſet bm legem nõ pec
caſſent occidẽdo ipm̃ et bm̃ Iacobũ ſed po
ĩus meruiſſent·et eadẽ racio ẽ de beato Ia
cobo qui iõ mẽfect9 fuit qz aſſerebat xp̃m
eſſe deũ Sz ſi nõ dixiſſet verꝫ iuſte mẽfect9
fuiſſz·ergo vera ẽ maioꝝ ꝓpoſicõ·qꝫ ſi xp̃s
nõ fuiſſet de9 iudei nõ peccaſſẽt occidendo
ipm̃ et bm̃ Iacobũ Sed mĩoꝝ patz ꝓ dcm̃
Ioſephũ aſſerentẽ iudeos deueniſſe in iſtã
ultimã capciuitatatẽ qz iniuſte mẽfecerũt
hos duos p̃dictos· Exquo eciã ẽtia racio
pt̃ induci que talis ẽ·Inẽficẽ purã creatã
iniuſte nõ eſt ita magnũ pcm̃ ſic̃ ydolatrare·ſed interficẽ xp̃m fuit maius pcm̃
q̃z ydolatrare·ergo xp̃s nõ erat pura crea
tura et ſic oportebat qꝫ eſſet de9·maioꝝ eſt
maĩfeſta qz magis pcm̃ eſt facẽ cont̃ pce=
ptũ p̃me tabule q̃z cont̃ q̃cunqꝫ ꝺ tabula
ſcda·ſed ydolatrare ẽ cont̃ p̃mũ p̃ceptum
p̃me tabule peccare·hoĩcidiũ vero ẽ cont̃
ſcm̃ p̃ceptũ ſecũde tabule·ergo maiꝰ pec
catũ eſt ydolatria q̃z hoĩcidiũ·Minoꝝ pro
bat̃ qz licet interdũ iure hũano g̃uiꝰ puni
atur minꝰ pcm̃·in lege tñ diuina ꝓ men
ſura pcti eſt plagaꝝ modꝰ ut dr̃ deutro·
xxv·c·Cum ergo iudei per pcm̃ cõmiſſũ
cont̃ xp̃m incurrerint maioꝛẽ penã in ul=
tima captiuitate q̃ iam duranit mille ccc
lx·ãnis q̃z fuerit aliq̃ pẽa eis vnq̃z immiſ
ſa ꝓpter pcm̃ ydolatrie nccio oportez dicẽ
maius pcm̃ fuiſſe imfectio xp̃i q̃z adora=
tio ydoli·ergo xp̃s erat de9 et hoc pz ſatis
rõnabilit̃ ſi cõſideremꝰ cõdicõez legis quã
xp̃s erat datur9·Videm9 em̃ in oĩbus ac=
tibꝫ ordinatis qꝫ ille qui eſt ſupioꝝ artifex
pñcipalẽ et pfectiuũ actum opat̃ ꝓ ſeip̃m
Ea vo que diſponũt ad illã pfectionẽ ope
rat̃ ꝓ ſuos miſtros ſic̃ nauis factor cõpa=
ginat ꝓ ſeip̃m ꝛ ꝓpat illã nauẽ ꝓ artifices
ſubmiſtrãtes Et ideo cõueniens fuit qꝫ lex
pfecta noui teſtamti daret̃ ꝓ ip̃m deũ ho=
mĩem fãm·lex aũt veros ꝓ dei miſtros ꝓpt̃
qꝺ de latore legis noue dr̃ Iob xxxvj·ecce
de9 excelſ9 in fortitudine ſua et null9 eſt ei
ſil'is ĩ legiſlatoribꝫ·hec ſufficiãt cont̃ pfi=
diã iudaicã ad oñdendũ rõibꝫ et auctbꝫ
qꝫ xp̃s eſt ver9 deus et ver9 homo

Tertiũ tercii arguñtum indeoꝝ
eſt cont̃ trinitatẽ pſonaꝝ ex qua

RaFe
BT
1100
A45++
1471

arguit legē euāgelicam non esse a deo sic. Illa lex nō est a deo que tollit oīmode vnitatē diuinā. quia deutro. vj. dr Audi isrl' dns deꝰ tuus vnꝰ est. seo lex euāgelica vidēt hāc vnitatem auferre ponēdo psonaꝝ trinitatē ergo lex euangelica nō est a deo. Rndet mdeo qꝺ trinitas psonaꝝ nō derogat vnitati essencie diuine. nā et ipi hñt cōcedere deū esse in diuersis locis. qz ps. dicit Si ascendero in celū tu illic es. si descendero ad infernū ades. qꝺ nō pt verificari sm diuersas ptes quia deus spūs est. et oī diuisitate et cōpositōe ptiū caret nec pt dici qꝺ deꝰ sit in diuisis locis successiue qz ipe dicit malachie. iij. Ego dns et nō mutor ergo sic simul et semel toꝰ est in diuisis locis cū veritate sue vnitatis ita suo mō diuinitas existēs vno mō simul est tota in diuisis suppositis. nō em est scptura ī mūdo que verius poit vnū deū qz facit euāgeliū. Seo hec vnitas ppt sui infinitatē et illimitacōem cōpatit secū psonaꝝ trinitatē Ad inuendū ergo qꝺ trinitas non tollit vnitatē essencie ubicūqz ī veteri testamēto in hebreo inuenit heloym qꝺ sigficat deū in plurali mō adūgit actꝰ singularis ut est illud. In pncipio creauit heloym celum et terrā. Dicūt iudei qꝺ hoc nomē heloym interdū accipit ꝑ singl'ari ul' pl'ali et qñ accipit ꝑ deo vero semp in singl'ari tenet sic ibi. in pncipio creauit heloym ecce qꝺ li creauit stat in singulari. seo hoc patz manifeste falsū. Nam aliqñ tenet maifeste ꝑ deo vero. et tñ diūgit cū adiectiuo plūalis mūi et aliqñ etiā cum vbo pl'is mūi qꝺ nō esset si teneret ꝑ singulari. Exemplū pmi Iosue ultio. nō poteritis seruire dño. deus em sanctꝰ est ꝛc. hebraica veritas habz nō poteritis seruire dño qz heloym sci ipe Ista auctas loquit de deo vero qz Iosue loqbat ppl'o de seruitute veri dei ut pz lrām inuenti. Item Iere. xiij. putaistis verba dei viuentis dñi exercituū dei vri hebraica veritas hic habet putaistis verba heloym viuentium deū exercituū Ista auctas manifeste loquit de deo vero. Nam vbi nos habemꝰ deū exercituū ī fine auctis ꝑ hoc noīe dñi in hebreo ponit nomē dñi tetragmaton qꝺ de solo vero deo pt dici ut declarat rabi salomon in libro de directione pplexoꝝ et cū in istis auctibus hoc nomē heloym cōiūgit cū adiectiuis plūalis mūi ut pz Exemplū scdi. s. de ubo pl'is mūi ij. regū vij que ē gens ut pp'l's isrl' in terrā ppt quam venit deꝰ ut redimet sibi in pp'lm. hebraica lra sic habet. que aūt ut pp'l's tuꝰ gens vna in terra ppt quā iuerūt heloym ad redimendū sibi. pz ergo qꝺ li heloym stat in pōrietis auctibꝰ ꝑ deo vero et ī pl'ali. qre cum sit ibi impossibile pluralitatē ponē deoꝝ. necessario est ibi ponē plūalitatem psonaꝝ siue suppositoꝝ qz actōes tales sūt suppoītoꝝ scdo de aīa. Patz igit ex modo loquēdi hebraico qꝺ in dīis est plūalitas suppoītoꝝ et vnitas essencie qꝺ moyses et alij ppbete deuēt studiosis in lege ꝑ talē modū loquēdi Quō aūt iste actꝰ elicit ab essencia formalit que vna ē simpl'r licz persone sunt distincte et quedā magis subtilioza et magis ad ppositū hic aduci posset Seo quō dicit mgr Bernardꝰ oliuerij in suo tractatu cont cecitatē iudeoꝝ vj. c Non videt cuiū dare occasionē cuiqꝺ loqn di subtilit cū infidelibus de materia ista. Videant ergo catholici studiosi doctores sup ꝑmū sntiaꝝ vbi de ista mā ml'ta subtilissima tradūt que uelud margarite nō sūt semīande inter porcos. i. infideles Seo tamē induco cont iudeoꝝ cecitatē in ista materia testes famosos Et ꝑmo sepe noīatum peritū doctorē petrū alfonsi cōuersū in suo dyalogo ti. vj. rndentis sub nomīe petri moysi mērogāti sic ꝓpende o moyses qz secretū sit nomē istud et ineffabile et qꝺ nō nisi pspicati mētis intuitu et ꝑfunda valet agnosci indagacōne testante moyse qui ait in deutro. scito hodie et cogita tu in corde tuo qꝺ dns ipe est deꝰ ī celo sursū et in terra deorsū et nō sit aliꝰ. vbi em in latīo ponit dns in hebreo et quidē ꝑtetū nomē inuenies. ubi vo deꝰ in latīo ī hebraico scribit heloym qꝺ pluralitatē significat ut inde patescēt eundē esse deū qui et singulari ꝓprio et pl'ali appellatiō nūcupat vocabulo Qz et ne plures deos forte putaēt adiūxit et nō sit aliꝰ. qꝺ vo moyses dixit scito et cogita tu in corde tuo reuera insinuat qꝺ noīs huiꝰ archana subtilitas neqꝺ

visu neq; auditu neq; de corporeis sēsibꝫ aliquo nisi tm̄ mentis intellectu pspiciō & miro ppendi possit ingenio. Potest etiā in multis alijs trinitas denotari sicī fimbrijs q̄s dn̄s filijs isrl' in vestimentis suis per moisen hr̄e precepit dicēs loquē filijs isrl' & dices ad eos vt faciāt sibi fimbrias in angulis palliorꝫ ponētes in eis vitras iacinctinas q̄s cum viderit recordenē oīm mandatorꝫ dn̄i. Fimbrie quippe ille q̄tuor erāt filorꝫ ꝫ duplicatorꝫ in superiori siquidē sui parte tres nodos hn̄tes in inferiori vero duos. Sed p fila q̄tuor. q̄tuor āni ptes designanē. Per filiorꝫ vero duplicitatē dies & nox videlicz vt q̄tuor āni tpibꝫ. i. toto āno nocte quoq; & die dei mandatorū memores eēnt. Nā p tres nodos trinitas psonarꝫ. s. superiores. Per duos aūt inferiores duo insinuanē testamēta scz lex moisi & euangeliū. Notat quoq; tnitas in tribꝫ bn̄dictōnibꝫ. quibꝫ aaron & filij eius bene dicebāt filijs isrl' ex p̄cepto dn̄i dicētis ad moisen. loquē ad aaron & filijs ei⁹ sic bn̄ dicetis filijs isrl' & dicetis eis. Bn̄dicat tibi dn̄s & custodiat te. oīndat dn̄s faciem suam tibi & misereat tui. Cōuertat dn̄s vultū suū ad te. & det tibi pacem. His quippe bn̄dictōibus sacerdos alicui bn̄dicens ꝓtensas an̄ vultū suū palmas veras q; tenebat. cum vero dicebat dn̄s quē benedicite illo qd̄ sup dixim⁹ trino & vno nomine exp̄mebat tres digitos priores pollicem videlicz indicem atq; medium man⁹ vtriusq; rectos alci⁹ erigebat. & dicto ita dn̄o digitos vt pri⁹ remittebat. Sed dic michi o moises qd̄ triū digitorū elevatōe meli⁹ q̄z tnitatis excellētia potit allegorizari q̄ si qd̄ aliud sr̄ his notare tu noris & valeas michi quesо edisseras: moises sane neq; illd̄ qd̄ dixisti neq; quitq̄z aliud sup hoc vnq̄z notauim⁹. sed nec doctores nr̄i quippiā notandū esse dixerūt. Petr⁹ꝫ Quid etiaz nisi trinitas psonarum in eo qd̄ dicit ysaias ꝓpheta notari potest trina videlicz angelorꝫ voce laudantiū & decentiū. scūs sanct⁹ scūs dn̄s de⁹ sabaoth ꝫ Cur en̄ ter en̄ sanct⁹ dicūt magisq; semel vel bis decies vel centies vl' alio aliq̄ mō aliq̄ cur n̄ breuit laudare vellent semel sanctus non diceret. si vero multum cur nō centenā vel millenā uel innumerā laudez exhiberēt. Moises. nos quidē in angelorꝫ laude causam nullā vocis illius trine nisi placitū sum⁹ ipsorꝫ. Petr⁹. si ad singula q̄ ꝓposuero nesci⁹ rn̄deris ꝫ quid aliud q̄z tevictū & conī ire nescientē fateberis testatur sane & dauid psonarū trinitatē cum dicit. q̄rite dn̄m & vtutē eius q̄rite faciem ei⁹ semp. Quid est en̄ q̄ dixit q̄rite dn̄m & vtutē ei⁹ & q̄rite faciem ei⁹ nisi querito p̄rem & filiū & spm̄ scm̄ꝫ Quid nāq; per vtutē ei⁹ nisi fili⁹ ei⁹ꝫ Quid vero p faciez eius nisi spūs scūs intelligit̄ q̄ si tu alias intelligas edisce. Hec itaq; scārum testimonia scripturarum de tnitate psonarum satis intelligentibꝫ sufficē possūt. hec p̄oi ctus doctor. Sed nō transeat calam⁹ autoritatē ysaie in ca. xlviij. que multū facit ad ꝓpositū vbi ipemet de⁹ dicit. ex tēpore anteq; fieret ibi eram & nūc misit me dns & spūs ei⁹. q̄ illa aūt sint vba dei loq̄z tis patz p lr̄am p̄cedentē. cum dr manus quoq; mea fundauit terram. & dextera mea mensa est celos & sub eodē otextu idem loquens ait & nūc misit dn̄s me & spūs ei⁹ similit patz per lr̄am sequentē immediate cum dicit̄ hec dicit dn̄s redemptor tu⁹ sāctus isrl'. In autoritate vero p̄missa expri mit̄ de⁹ missus a deo & spū ei⁹. In mittētem vero & missum semp est distinctio psonal'. & sic ista scripta impleta fuit ī incarnacōne filij dei. q̄ est de⁹ missus ī mūdum a deo pre & spū ei⁹. Secūdo adducūtur antiq̄ doctores hebreorꝫ q̄ de hac materia licz obscure aliquid senserūt imē quos aliqui allegabuntur qui magis visi sunt appropinquare veritati. Et primo occurrit illud quod sup illud ps. De⁹ dom⁹ locut⁹ est & vocauit terram ibi glosa que dicit̄ myorastulim scz glosa psalterij sic querit̄. Que est racō q̄re psalmista nomē dei sancti & bn̄dicti tribꝫ vicibꝫ cōmemorauit dicēs. de⁹ deus dn̄s locut⁹ est ꝛc. Ad quod rn̄dent ibi sic hoc est vt doceret te q̄ cum istis tribꝫ noībus creauit deus seculū suū. iuxta tres mioth. i. ꝓprietates quibꝫ creat⁹ ē mūdus & ista sunt sapia scia & prudētia sicut dām ē in ꝓuerbijs ca. iij.

Rare
BT
1100
A45++
1471

Dñs in ſapĩa fundauit terrã ordinauit ce
los in prudẽtia in ſcia ſua abiſſi erupuerẽt
& iſto mõ dicit in exo·ca·xxx·qm̃ ego ſũ
dñs deꝰ tuꝰ deus zelatoꝛ ecce tria noĩa iu
xta tres mirabilia quibꝰ creatꝰ eſt mũdus.
Similr filij gath & filij ruben dicebãt ĩ li
bro joſue· deus deꝰ dñs ipe ſcit vbi noĩa-
uerũt deũ tribꝰ vicibꝰ hec in ꝓcta gloſa
Et ideꝛ hẽtur in bereſith raba·i· in gloſa
magr̃ ſup genẽ·ſup illo vbo. In pncipio cre
auit deꝰ celũ & terrã. In quibꝰ hẽtur qꝫ do
ctoꝛes antiq̃ hebꝛeoꝝ ꝑ trinã iteracõꝛ dim
noĩs q̃ ſepe fit in ſcripturis exponũt qꝫ eſt in
telligẽda in diuinis unitas bm tres myſterij
ſcz ꝓpꝛietates q̃s deo attribuũt. Item ĩ ea
dẽ gloſa magna q̃ dꝛ bereſith raba·c·dxij
ſic dꝛ rabi heliazar dic ñ eſt creatꝰ mũdꝰ
niſi ꝑ verbũ vl cum vbo dei ſci & bñdicti
ſpus dꝛ in ps·vbo dñi celi firmati ſũt. Et
ſequit ibidẽ rabi ſimeon dic inſpirauit vl
inſufflauit deꝰ ſpm̃ ſuũ & creatꝰ eſt mun
dus·ſic dꝛ in ps. ſpũ oris eiꝰ oĩs exercitꝰ
eoꝝ. Hec in ꝓcta gloſa in q̃ maĩfeſte po
nit diſtinctio realis in creatoꝛe mũdi q̃ eſt
deꝰ. Manifeſtũ eſt em̃ qꝫ vbum diſtinguit
realit a ꝓferẽte & ſpũs ab inſpirãte·& tñ
hij tres vnũ ſunt de quibꝰ ſtatim ꝓpheta
ſubdit. Congregãs ſic in utere aq̃s maris
loquẽdo in ſingulari. Item in gloſa hebꝛa
ica ſup illud eccliaſtes. iiij. funiculꝰ triplex
difficile rumpit·vbi ſic dicit ſensꝰ eſt vi-
deret miſterium troni dei·& vniꝰ nõ facile
diſcutit. Sz hanc gloſã moderni iudei per-
uertũt retoꝛquẽtes hãc ẽnitatẽ ad tria tri
buta dim·q̃ ſunt potẽtia·ſapĩa·bonitas
Sed nõ videt hec eẽ ſentẽtia gloſe ꝑ hoc qꝫ
dicit non defacili diſcutit·qz quilibz etiã
ſatis ſimplex ſcit deũ eſſe potentẽ ſapientẽ
& bonũ. Itẽ ſicut deꝰ operatur ꝑ ſuã poten-
tiã ſapĩam & bonitatẽ · ſic artifex creatꝰ
operatur ꝑ artẽ ſuam ſicut ꝑ regulã directi
uam & ꝑ potentiã ſuam quẽ tranſmutat
manz ad formã ſcamni vel lecti vl hmõi
& ꝑ appetitũ boĩtatis lucri & iſta tria ml
toplus dñnt in eo q̃z potẽtia ſapĩa & boni
tas in deo. Et ideo ſi ꝓpter iſta tria dicit
deus trinꝰ & vnꝰ in gloſa ꝓcta · ml'to
fortiꝰ diceret quilibz artifex trinꝰ & vnus
qd non eſt verꝫ·& iũgeret ſingl'are cũ ver-
bo plis nũi dicendo hũrã fecerũt templũ
ſalomoĩs ſic de deo dꝛ eccliaſtes. ij. quis eſt
homo vt ſequi poſſit regẽ factoꝛẽ ſuũ· he-
braica veritas ſic habz. Quis eſt homo vt
ineret poſt regẽ q̃ fecerũt eũ· & ſic de deo
dicit qꝫ eſt rex q̃ fecerũt hoĩem. Itẽ etiã pa
tet ꝑ ſapiẽtes cabala q̃ dicũt eẽ deum ſine
aliq̃ coꝛpali q̃ntitate· & cum tribꝰ iſtoꝝũ
deꝰ mũdum creauit·q̃ vocãt coꝛona intel-
ligẽtia & regnũ·& nõ eſt dña inẽ iſtos &
xpianos niſi in vocabul' qm̃ ſi ipi intelli-
gerẽt legẽ xpi ꝑtinet ipam ognoſcũt xpiani
Viderẽt nullã eẽ inẽ eas dñam realẽ ꝫ tã
tũmodo vocalẽ & nõ eſt mirũ ſi doctoꝛes
aliq̃ hebꝛeoꝝũ inẽ gentes aliqꝫ de miſterio
ẽnitatis nõ ſunt uerſi ad fidẽ xpi·qz poſ
ſibile eſt qꝫ deꝰ eis gr̃az nõ inſpiraũit ꝓpẽ
eoꝝ pcta q̃ diſpoſicõꝛ ꝑmã nullatenꝰ op-
tauerẽt ¶ Et ꝓter multa alia talia quibꝰ
erãt inuoluti·q̃ viam ſalutis impediunt
Sic & moderni iudei nõ minꝰ obnubilati
& inuoluti nõ recte ꝫ ex obliq̃ incedẽtes ꝑ
dictã veritatẽ q̃ſtionibꝰ variis & euaſioꝛi-
bus ꝛuſis inuoluũt ipi ſunt de quibꝰ di-
cit ſalomon eccliaſtes vij·deꝰ fecit hoĩem
rectũ & ipe immiſcuit ſe infinitis q̃ſtioni
bꝰ ¶ Tercio accedũt nãles phi & videamꝰ
q̃d de ẽnitate ſenſerunt. Primꝰ fuit adam
magnꝰ nãlis q̃ dixit bm juuenalẽ & jero-
nimũ manꝰ dei tres digiti formauerẽt coꝛ-
pus meũ & extraxerũt coſtã ꝑ tres digi-
tos tres ꝑſonas intelligẽs & ꝑ manũ dei
vnitatẽ eẽntie. Secundꝰ phus fuit Abra-
ham in lege naẽ q̃ tres angelos vidit ſed
vnũ adoꝛauit genẽ·xviij· tres vidit qz fi-
de tres ꝑſonas credidit ſed vnũ adoꝛauit
qz vnꝰ deus adoꝛat ſb rõne vniꝰ maieſta
tis deitatis & eſſentie ¶ Tercius phus fuit
plato qui in vij·libꝛo platonicoꝝ dicit qꝫ
ſicut nõ eſt dare intelligentiã creatã ſine
ẽnitate creata videlicz intelligẽ poſſe vel-
le ſic nec intelligentiã increatã ſine ẽnita
te increata q̃ eſt poſſe intelligere & velle·
& iſte plato vt poĩt macrobius ſup ſom
nũ ſcipioĩs & beũs Auguſtinꝰ x·libꝛo de
ciuitate dei c·xix· & vij·libꝛo cõfeſſionũ
c·ix·dicũt qꝫ iſtud In pncipio erat verbũ
& verbũ erat apud deũ & deꝰ erat verbũ
hoc erat in pncipio apud deũ · oĩa ꝑ ipm

facta sunt & sine ipo factū est nichil. qđ factū est in ipo vita erat. Fuit inuentū ī libris platonis & sic patz qp ognouit pluralitatē psonarū. Quartꝰ pbus fuit aristoteles q̄ vnitatē eētie oñdens viij. phi sicoz in fine dic vnū motorē penitus immutabilē eternū & infinite vtutis & potē tie sup omnes celos residens & in xij. metaphisice in fine dicit. entia nolūt male disponi nec est bonū pluralitas pncipantiū vnꝰ ergo pnceps a q̄ dependet celū & tota natā. Sed tnitatē in deo oñdens dic in pncipio pmi libri de celo & mundo. Res omēs sunt tres & diuidunt̄ in tres hic q̄dem mus est oīs rei & sigficat tnitatē rez ita qp in oī re est inuenire tnitatē. & non solū in creatis sz etiā in creatore. addit vltra. nos vero non extraximꝰ hūc num nisi a natā rerū & retinuimꝰ ipm similē legi eaz. & p hūc qđ̄ num adhibuimꝰ nosipos magficare vnū creatorē tm̄ eminētez ꝓprietatibꝫ eoz q̄ sūt creata. & n̄ ognouit iste psonas distincte tm̄ ognouit appropriata. Quintus pbus fuit hermestermegistus rex egipti q̄ teste lincomēse in libro interpretatorio partiū gregarū. ca. xxxiij. sic ait deꝰ est lumē ante lumē intelligibile & nichil aliud est eiꝰ vnio q̄z spūs oīa otinens & verbū ipiꝰ pfectū existēs & genitū. ergo ibi ē vnio ī eētia & lumē deꝰ pater est spūs scūs oīa otinens & verbū pris. i. filius oīno equal'. Et itez idez dicit monos genuit monadē & in seipm reflectit ardorem. Ecce q̄d dic loquēs de deo. monos id est vnꝰ pr̄ genuit monadē. i. vnū filium & in seipm sz pr̄ reflectit ardorem. i. spm̄ scm̄. Sexteꝰ pbus fuit asculapiꝰ pmꝰ medicꝰ q̄ in vno deo poīt actum sermonē & vtutē vt patz in libro suo de interrogacōibꝫ Septimꝰ pbus fuit porphiriꝰ q̄ teste Augustino libro de ciui. dei. ca. xxx. pdicat ī dmis pr̄ez & filiū & hoz medium. Octauꝰ pbus fuit plutaicus mgr̄ traiani impatoris q̄ habuit rñsum qp hoīes nō poterant saluari sine pr̄e & filio & spū scō. Et ideo fecit lammā & posuit in sepulchro & inuēta est scripta lr̄is aureis. p. capiti. f. ozi s. pectoris corui. p p. pr̄ez. p. f filiū. p s spm̄ scm̄ intelligēs. Si aliq̄s querēt cum isti fuerūt gētiles phi. & misteriū scē trinitatis sit indemōstrabile & arcanū qm̄o habuerūt talē noticiā de tnitate dina. Rñdet illuñatus doctor Franciscꝰ de meronis in oflatu suo sup pmo sniarum distinctōne secūda q̄stione q̄rta dicēs. qp multa pbabilia & pbabiliter enūciata dixer̄t & pphetꝫ nos multa p revelacōez habuer̄t. Quarto accedat vniūsitas artiū liberaliū & oñdat nob sic quid sentiat de misterio tnitatis. Vñ vna gmatica est in eētia sed tres sunt psone de quibꝫ tractat sz pma q̄ de seipa loquit̄ vt ego. secūda ad quā pma loquit̄ vt tu. & tcia de q̄ fit bmo int̄ pmam & secundā vt ille. Sic pr̄ in dmis loquit̄ de se & a se tanq̄z pma psona. filiꝰ vero ē secūda psona ad quā loquit̄ pr̄ psalmo sexto. Dñs dixit ad me filiꝰ meꝰ es tu. sed spūs scūs est de q̄ fit bmo. Jobis xv. cum venerit paditꝰ quē ego mittā vob a pr̄e. Loyca vero dic qp in vna ꝓpositōne secm̄ eētiam sunt tria distincta sz subiectū predicatū & copula. & in vno silogismo bm eētiā est maioz ꝓpositō minoz & oclusio q̄ admitte distinguūtur. & in silogismo demōstratio maioz est p se nota. & sic a mullo minoz a maiore pullulat tū sub ea accipiat̄ & oclusio ab vtroq̄z secm̄ mentē Aristot̄. Rethorica dic in vno dictamīe vnius pagine bm eētiā sunt tria distincta sz psona q̄ loquit̄. & secūda ad quā loquit̄. & ipa lr̄a media int̄ pmā & secundā. Geometria dic in vno edificio sine corpe secm̄ eētiā sunt tria distincta sz longitudo latitudo & pfundit̄as. Musica dic in cantu vno organico bm eētiam sūt tres distincte voces sz tenoz q̄nta & octaua. Arismetrica dic vnꝰ nūs par bm eētiā distinguit̄ in pfectū. superexcrescentē. & excrescentē. vt patz hijs tribꝫ nūs sz xij. viij. vj. quoz̄ vterq̄ est numerꝰ par bm eētiam & sic conueniūt. differūt tm̄ qz partes aliquote de xij. q̄ sunt vnū & duo & tres & q̄tuor & sex simul sumpte reddent plusq̄z suū totū. qz reddunt. xvj. & ideo dr superexcrescēs. Et ptes aliquote de octo q̄ sunt vnū duo q̄tuor reddūt minꝰ q̄z suū totū quia solū reddūt septē. & ideo dr nūs excrescēs id est nō crescēs in suū totū. Partes vero

Rare
BT
1100
A45++
1471

aliquote de sex q̄ sunt vnū duo & tres red
dūt integre suū totū qz faciūt sex nec pl9
nec min9 & iō dz numer9 pfect9 ut dicit
ysidor9 in·j·ethimologiarū·ca·vj·& voca
tur pars aliquota q̄ aliquoties sūpta red=
dit suū totū. ¶ Astronomia dic̄ qz in vno
celo p eēntiam est ortus occas9 & mot9 stel
larū vt notat p̄oict9 ysidor9 in iiij·ethi=
mologiarū ponēdo dr̄iam int̄ astronomi
am & astrologiā qm̄ p̄ma dicit qd dictū
est. secūda vero vlt̄ illud dic̄ augurīacōez
in stellis & ideo q̄ ad hoc ē supstitiōsa scia
Hijs advit̄ nālis phia q̄ vna bm eēntiaz
potit tria rez p̄ncipia scz materiā formaz
& p̄uacōez· nec exps erit methaphisica a
laudibz ēnitatis dīne· cū ipa osideret ens
im̄ntum ens qd est vnū bm eēntiā· sunt
tn̄ in ea tres passiones distincte scz vnū ve
rum bonū·vnū repn̄tans p̄ez q̄ est p̄ma
psona sic vnitas ē p̄ncipiū nūi. Veritas
q̄ est obiectū intellect9 repn̄tat filiū·q̄ est
veritas & p̄uct9 p modū dīni intellect9
Bonitas repn̄tat spm̄ scm̄ qz boitas est ob
iectū volūtatis spūs scūs p̄uenit̄ p modū
volūtatis bm Augustinū. ¶ Quīto & vl=
timo accedat mūdus cū suis creatis & de
clarat ēnitatē ee in creatore. Et patz p̄mo
qz mūdus in se vn9 p eēntiā distīguit̄r
in supcelestia q̄ sunt angeli·& in celestia q̄
sunt celi·& in subcelestia q̄ sunt q̄tuor ele=
mēta cum elemētatis. Secūdo se offert na
tura angelica q̄ in se vna distīguit̄ ī tres
jerarchias scz supiorē·mediā· & inferiorē
bm dyonisiū de angelica jerarchia . Tercō
se offert supior jerarchia in q̄ de9 vn9 est
in throno vt maiestas·in cherubin vt ve
ritas·in seraphin vt caritas . Quarto se
offert quilibz angel9 & quelibz rōnal' aīa
q̄ cum sit vn9 & aīa vna in sua eēntia est
tn̄ in eis ēnitas potētiarū scz memoria in
tellect9 & volūtas·& hec in creatis vocat̄
ymago dei qz nichil est simili9 in creatis
ēnitati dīne·p eo qz sicut tres psone sunt
vna eēntia sic tres p̄oicte potētie sūt vna
aīa eēntialit̄ & nō tres aīe. Et sic tres ps=
one habēt ordinē int̄ se nō epis ꝯ originis
vel nālis intelligētie· vt sic̄ p̄r dicat̄ p̄ma
psona·filius secūda·& spūsscūs ētia· sic in
aīa memoria dz p̄ma potentia·q̄ est fons
& thalam9 oīm intelligibiliū ab aīa · in=
tellectus est secūda potētia·volūtas vero
tercia·qz bm Augustinū·nichil volitum
nisi p̄cognitū. Item sic̄ dīne psone nō di=
stīguūtur ab eēntia realit̄ · distinguūtur
tn̄ inter se realit̄ p origines suas siue rela
cōnes·sic & potētie aīe distinguūtur int̄
se formalit̄·ꝯ quatin9 subsunt actibz suīs
q̄ sunt memorari intelligē & velle realiter
distinguūtur. Item sicut de9 est vbiqz pre
sens In macrocosmo·i·maiori mūdo·sic
& aīa rōnalis in microcosmo·i·minori
mūdo. jpa em̄ dz esse tota in toto & tota ī
qualibz pte. qz aīa rōnalis q̄ tota est in pe
de boīs intelligit non vt est in pede ¶ Est
ergo merito aīa rōnalis ymago dei qz ex=
pressius repn̄tat ēnitatē diuinā q̄z quecun
qz alia creata. Et hinc est qz cū de9 forma
uit boīez dixit faciam9 boīez ad ymagiēz
& sil'itudinē nr̄am gen̄·p̄mo. Quīto se of
ferūt spere celestes qz cum quelibz spera sit
in se vna distinguit̄ tn̄ in circulū planetā
& vtutē. Sexto se offert sol q̄ cum sit in se
vnic9 in eēntia distinguit̄ tn̄ in corp9 splē
dorē & calorē quē p̄uenit · Septimo se of=
fert ignis q̄ similit̄ cum sit vn9 in nata ī
eo tn̄ est tria osiderare sicut dcm̄ est de sole
& istud exemplū potit Augustin9 de p̄ces
sione filij a p̄re & spūs scī ab vtroqz·& si
ignis eet etern9 etnalit̄ calor p̄cederet ab
eo· & splendor p̄cedet realit̄ ab vtroqz sic̄
est in dīnis. Octauo se offert aer q̄ vn9 in
nata ētin9 est· in corpe calliditate & hūi=
ditate. Nono se offert aqua q̄ vna etiā in
nata ēnitatē dicit · in corpe hūiditate &
frigiditate. Decimo se offert terra q̄ in se
vna trina tn̄ est·in corpe siccitate & frigi
ditate. Sic posset exēplificari de oīb creā=
turis in quibz & si nō plene illa bēa ēni=
tas exp̄mit̄·reducet tn̄ in eis vestigiū ēni=
tatis. In confirmacōnem oīm p̄dictoz offe=
runt̄ due rōnes·vna quā fecit Aug9· in
libro lxxxviij·q̄stionū· qz aut de9 noluit
& potuit se sūme dīcare·aut potuit & nō
voluit·aut voluit & non potuit. aut nec
voluit nec potuit·aut voluit & potuit ꝯ
nescivit. Non est dicendū qz potuit ꝯ non
voluit·qz tūc invid9 esset. Constat aūt qz
invidia nō cadit in deo p̄ter impfectōez

Vnde ꝓmo methaphisice dicit̃ con̄t̃ sm̃o nitẽ ⁊mũ non inuidet nec est dicendũ ꝙ voluit & nõ potuit · qz tũc impotẽs eẽt qꝺ falsum eẽt. Nec est dicendũ ꝙ nec voluit nec potuit · qz tũc impotẽs & inuiꝺ⁹ esset qꝺ pẽus ẽ. Nec est dicendꝺ ꝙ potuit & voluit ꝫ nescuit · qz tũc ꝺe⁹ eẽt ignar⁹ quoꝺ est absurdũ. Relinquit̃ ergo ꝙ ꝺe⁹ voluit potuit & scuit se sũme ꝺilicare · & cum impetus nõ differãt eẽ & posse vt patꝫ · iij · phisicoꝝ. Sequit̃ ꝙ ꝺe⁹ ab eterno se sũme ꝺilicauit hñꝺo ꝺilectũ ꝺ est filiũ & ꝺilectõ nẽ sue ꝺilectũ · i · spm̃ scm̃. Secũda racio q̃ offert̃ est doctoris subtilis scoti in ꝓmo snīarum ꝺistinctõne ij. in rnsione ad terciã q̃stionẽ q̃ talis est. Vbicũq; est inuenire pncipia ꝓductiua aliquoꝝ sine impfectione Illa supposita in quibꝺ inueniũtur possũt talia ꝓducẽ quoꝝ habent pncipia ꝓductiua cum nõ possũt impediri. Deo in diuino supposito scz ī pre est inuenire pncipiũ ꝓductiuũ notice gẽite scz memoriã fecundã · q̃ est obiectum cum intellectu · & pncipiũ ꝓductiuũ amoris spirati quoꝺ ẽ obiectiuũ cum volũtate · ergo suppositum diuinũ hñs ista duo pncipia ꝓductiua pfectissime potit ꝓducere noticiã genitam & amorẽ spiratũ · talia aũt in ꝺmis non possũt eẽ nisi subsistẽtia · cũ inherentia dicat impfectõem · ergo in ꝺmis sunt ꝓducta duo subsistẽtia & vnũ ꝓducens distinctum psonalit̃ ab eis. Et si forte dicat iudeus sicut pis tres psonas ī deo ita possent pom plures alie. Rñdet scũs thomas ī sũma con̄t̃ gẽtiles libro · viij · ca · xxxvj · ꝙ ꝺme psone multiplicari nõ possẽt nisi ꝺm ꝙ exigit ꝓcessio itellect⁹ & volũtatis in deo · nõ est aũt possibile ꝙ in deo sit nisi vna ꝓcessio ꝺm intellectũ · eo ꝙ suũ intelligẽ est vnũ & simplex & pfectũ · qz intelligẽꝺo se intelligit oĩa alia a se · & sic ñ poterit eẽ in deo nisi vna ꝺbi ꝓcessio. Sil'r aũt oportz & ꝓcessionẽ amoris eẽ tm̃ vnã qz etiã ꝺiuinũ velle est tm̃ vnũ & simplex amando em̃ se amat oĩa alia · non est igit̃ possibile ꝙ sint in deo nisi ꝺue psone procedẽtes · vna p modũ intellect⁹ vt verbũ scz filiꝰ · & alia p modum amoris vt spũs scũs. Est etiã & vna psona non ꝓcedens scz pr̃. Solũ igitur tres psone in trinitate eẽ possũt. Item si ꝺm ꝓcessionẽ oportz psonas distigui · modꝰ aũt psone q̃tũ ad ꝓcessiones nõ pt̃ eẽ nisi triplex vt scz sit aut oĩno nõ ꝓcedẽs qꝺ pris ẽ · aut a nõ ꝓcedẽte ꝓcedẽs qꝺ filij est · aut a ꝓcedẽte ꝓcedẽs qꝺ spũssi est. Impossibile ẽ igit̃ ponẽ plures q̃z tres psonas. Bñdicam⁹ ergo pr̃em & filiũ cũ scõ spũ · laudem⁹ & sr̃exaltem⁹ eũ in secula. Etiã hec ꝓ pñti sufficiãt de ista matia.

Quintum q̃rtũ & vltimũ argumentũ iudeoꝝ ẽ con̄t̃ adoracõnẽ xp̃i · & sacr̃i altaris ac etiã ꝺtra adoracõz ymaginũ. Dicũt ei iudei ꝙ xp̃iani sẽ pessimi ꝺolãt adorãtes xp̃m purũ hoĩez tanq̃z deũ & qꝺ pẽus ẽ hostiã de frumẽto ab eis formatã & coctã adorãt sic deum qꝺ ẽ derisibile & postea ꝺmediũt qꝺ est horribile. Adorãt eẽ ymagiẽs opa manuũ hoĩm · illud aũt est con̄t̃ legẽ dei deutro vj · ꝺñm deũ adorab scz maiestatẽ ꝺmã in eo solo pfitẽꝺo Ite exodi · xx · nõ facies tibi sculptile · nec oẽz silitudinẽ q̃ est ī celo desu ꝓ & q̃ in tra deorsum · nec eoꝝ q̃ sunt ī aq̃s subt⁹ terrã · non adorab ea nec coles. Item deutro · libro & leuit̃ · xxvj · nõ facietis ꝺolũ & sculptile · nec titulos erigetis · nec in signẽ lapiꝺẽ ponetis in tra vr̃a vt adoretis eum. Ite deutro · xxvij · maledict⁹ q̃ facit sculptile & cõflatile · nõ ergo debz adorari hõ · nec pãs nec aliq̃ ymago siue creatura. Ad istuꝺ argumentũ Rñdet̃ q̃ ad ꝓmũ scz de xp̃o quoꝺ fuit oñsum plenissime in ꝓmo libro & ī solucõibꝰ arguñtoꝝ predictorũ hui⁹ ẽcij libri · ꝙ ihus nazarenꝰ ẽ ver⁹ messias ī lege & ꝓphis ꝓmiss⁹. Ostẽ sum ẽ etiã qm̃o est ver⁹ deus & ver⁹ hõ sic patuit ī solucõne xxij · argumẽti. Et in ꝓmo libro · ꝺsideracõe iij · articl'o ꝓmo in q̃ druplici examĩe. Et ꝺsequent ihus nazarenꝰ ẽ latrie adorandꝰ nec ex hoc ꝺolat̃ sũt xp̃iani adorãtes verꝝ deũ Ad illuꝺ aũt qꝺ ꝺicũt de adoracõe eukaristie ꝙ ibi sit ꝺolatria Dicendũ ꝙ nõ est verũ ꝺm Nicolaũ de lira in tractatu con̄t̃ iudeũ nequit̃ arguentẽ. Nõ et̃ adorat̃ pãs qz nõ ẽ ibi · ꝫ eꝰ suba cõuersa est in subam corpis xp̃i

BT
1100
A45++
1471

virtute ꝺ̄ina ad ꝓlacō̄nem verboꝝ ꝺsecra
cō̄nis q̄ sunt ip̄i⁹ xp̄i veri dei effectiue seu
pn̄cipaliē. ꝓpius aūt sacerdotis ꝓlatiue seu
misterialiē. Verbū aūt ꝺ̄inū est eāte virtu=
tis ꝙ ꝑ ip̄m factū est celū & ̇ra de nichi=
lo vt patz gen̄. ꝑmo & psalmo. cxlviij. ꝺi
xit & facta sunt. & multoforcia⁹ potest cō
uertē vnā substam in aliā. Patz etiā ꝑ exē=
plū exoꝺi. xxiiij. ca. vbi ꝺr ꝙ ꝺ̄ina virtute
virga moisi ꝺuersa est in serpentē. Et exo
ꝺi vij. aque egipti ꝺuerse sunt ī sanḡnem
Et si ꝺicas ꝙ ista non sūt ꝺuersa virtute
ꝺboꝝ falsū est. Legim⁹ em̄ nūi. xx. ꝙ ꝺefi
ciēte aqua ꝺixit ꝺn̄s ad sacerdotes moisen
& aaron. loquimī ad petram & illa ꝺabit
vob aquas & ad verbū eoꝝ scꝺm psalmū
ꝺuertit petrā in stagna aquarū & rupem
in fontes aquarū. Facili⁹ aūt videt panē
in corp⁹ & vinū in sanḡnem q̄z petrā in
aquā mutare. Q̄z aūt posset ꝺuertere vnā
substam in aliā manentiꝫ accidentiꝫ ꝓba
tur q̄z ꝺr⁹ non attigit substam mediantiꝫ
accidentiꝫ sic facit agens natale ꝫ eā at=
tingit immediate & iō potest illā substam
in aliā ꝺuertē manentiꝫ accidētiꝫ eadez
virtute. Ad hoc aūt hētur aliq̄ mō exemplū
gen̄. xix. vbi ꝺr ꝙ vxor loth respiciens re
tro versa fuit in statuā salis. ꝑ hoc em̄ ꝙ
ꝺicit statua videt ꝙ remāserit figura ſbe
corpalis substa in sal mutata sic igit ꝺini=
na virtute ꝺuertit panis substa in corp⁹ xp̄i
accidentiꝫ remanētiꝫ panis. Aīma vero
xp̄i realiē ꝺiūcta est suo corpi. & sil'r dei=
tas in psona filij. & sic sub spēbus panis
est corp⁹ xp̄i ex vi ꝺuersionis vl' transubsta=
cionis. aīa ei⁹ & deitas ex ꝺcomitātia rea
li & inſepabili & ꝑ conſequēs ibi est tot⁹
xp̄us ver⁹ homo & ver⁹ de⁹. latria adorā=
ꝺus. & sic nō est ibi ydolatria. nō ei adora
nt spēs panis visibil' tanq̄z de⁹ ꝫ ip̄e cri
stus inuisibil' existēs sub illis spēbꝫ. Simi=
le hētur quoꝺām mō exoꝺi iij. vbi ꝺr ꝙ xp̄s
apparuit moisi in flāma ignis ī medio ru
bi. & non ē ꝺubiū quin moises aꝺorauit
deū. q̄n ꝺn̄s ꝺixerat moisi solue calciamē=
tū ꝺe pediꝫ tuis ꝛc̄. nec tn̄ aꝺorauit ignē
illū siue flāmam tanq̄z deū. sciebat em̄ mo
yses hoc impossibile eē. ꝫ aꝺorauit deū in=
uisibilē sub sil'ituꝺine visibili apparentē

Et iꝺem ꝺicenꝺū est ꝺe alijs apparicōibus
ꝺ̄inis factis sanctis p̄fibꝫ. sic̄ iij. reḡ. xix.
ca. apparuit helie sub sibilo aure tenuis.
Q̄z aūt arguiē vlē ꝙ xp̄iani ꝺmeꝺūt corꝝ
pus xp̄i quoꝺ ē horribile. Ꝺicenꝺū ꝙ ve=
rum eēt si acciperēt in ꝓpria specie ꝫ ip̄m
accipe sub spēbus panis nō est horribile ꝫ
magis suaue & veñabile. Non em̄ ip̄e xp̄c
vel ei⁹ corp⁹ in ista ꝺmestione frangiē vl'
atteriē ꝺentibꝫ siue lacerāē sic̄ ymaginanē
iuꝺei ꝫ sole spēs panis frangunē & atteriū
tur quibꝫ ꝺsumptis ꝺesinit ibi esse corpus
xp̄i ꝫ remanēt hui⁹ sacmenti effect⁹ qui ē
aīe refectio ꝑ augmentū gr̄e. & sic patz ꝙ
ꝺmestio ista suauis est & veñanꝺa. & pro
pter hoc saluator ꝺicit johis vj. Ego sum
pāis viu⁹ qui ꝺe celo ꝺescēꝺi. si q̄s māꝺu
cauerit ex hoc pane viuet in eternū. Hoc
etiā fuit predictū psalmo lxxi. qui ꝝm ꝺo
ctoꝝ antiq̄s hebreoꝝ exponiē ꝺe xp̄o. In
p̄ncipio em̄ hui⁹ psalmi cum ꝺr. ꝺe⁹ iuꝺi
ciū tuū regi ꝺa. Glosa hebraica ꝺic̄. Iste ē
rex messias de q̄ ꝺicit ysaie xi. ca. Egrediē
tur virga ꝺe radice yesse ꝛc̄. Et in processu
hui⁹ psalmi ꝺicit ꝺe ip̄o. Erit firmamen=
tum in ̇ra in sūmis montiū. vbi lr̄a he=
braica habz. erit placenta tritici in terra
in capite montiū. & translacō Ieronomi
iuxta hebraicū. Erit memorabile triticiū ī
terra in capite montiū. Translacō caldai
ca habz. erit oblacō frumenti in terra. Ex
istis tribꝫ videt ꝙ lr̄a nr̄a fuerit corrupta
ꝑ scriptores ponētes firmamentū ꝓ frumē
tum ex sil'ituꝺine ꝺictionū. Patz igit ex
ꝺictis ꝙ ꝺe rege messia ꝺictū fuit in hoc
psalmo. ꝙ futur⁹ erat frumentū in terra
in sūmis montiū vel oblatio frumēti in
terra in capite montiū qꝺ impletū est in
sacramēto eukaristie ꝫ q̄ xp̄us sub spēbus
pāis tritici ꝺtinet. & sup capita sacerꝺotū
vt aꝺoret a pl'o elevatur Qui sacerꝺotes
ꝓpter altituꝺinē stat⁹ montes appellanē.
ꝓpter qꝺ saluator johis xij. grano frumē=
ti se cōparet & ꝺic̄ nisi granū frumēti ca=
ꝺens in ̇ra mortuū fuerit ꝛc̄. De bonitate
aūt sacramēti eukaristie ꝺic̄ rabi moisen
haꝺarsam exponēs sup gen̄. illuꝺ osee xi.
Et inclinaui ad eum vt vescētur. Lr̄a he=
braica talis est. ꝫnclinabo ad eū escam. qꝺ

exponẽs iste doctor & loquẽs in pſona dei
ſic & oſee .ppha. rabi ille dicit in fine in=
clinabo ad eũ .i. ad populũ iſrl'. eſcam bo
nã & ſuauẽ cui nõ eſt alia ſil'is de q̃ dicit̃
pſalmo lxxi Erit placẽta frumẽti in ẽra
in capite ⁊c̃ De iſta matia vide quedam
pulchra ſup̃ argumẽto xiij. Patet igit̃ ex
ſup̃poſitis q̃ adorare eukariſtiã nõ eſt veri
ſibile. ſ̃z ſem & venabile nec eã ſumẽ ẽ horri
bile ſ̃z deuotũ & delectabile bñ diſpoſitis
ad hanc eſcam. ꝓpter qd̃ apl'us ꝑma cor̃.
xi. Probet aũt ſeip̃m homo & ſic de pane
illo edat & de calice bibat ⁊c̃. Et hoc fuit ſi
gnatũ in mãna pp'lo iſrl' dato Exodi xvj.
de q̃ ſapie xvj. Panẽ patum de celo p̃ſtiti
ſti eis ſine labore. omẽ delectamentũ in ſe
bñtem & omis ſaporis ſuauitatẽ. De iſta
matia amplꝰ dicet̃ cum dei adiutorio in
fra cum mouebit̃ bellũ iudeoꝝ ꝑ argumẽ
ta ex natia aſſũpta Ad illud aũt qd̃ ar=
guũt iudei de ſculptilibꝰ & ymaginibꝰ Re
ſpondet̃ & Primo declaro qd̃ eſt adoratio.
Secũdo quot modis ſumitur. & tandẽ qua=
li venacõne ſcõrum ymagiẽs venande ſũt
ex q̃bꝰ ꝓbabit ſolucõ ad allegata p iudeos
De ꝑmo dr q̃ adoracõ nichil aliud eſt q̃z
quedã veneracõ ſeu reuẽntia alicui exhibi
ta rõe digtatis ſuprioris & excellẽtis. Pro
ſecũdo iuxta doctoꝝ ſac̃ theologie tradicõ
nem nos hẽmꝰ adoracõez ſeu venacionẽ q̃
latria dr. & habemꝰ q̃ dulia noiat̃. & ha=
bemꝰ q̃ ypoulia noiat̃. Latria em̃ dr cultꝰ
ſoli deo trino & vno debitꝰ. hoc etiã expi
mur in oĩ republica obſeruari. q̃ ſũmꝰ re=
ctor aliq̃ ſigno ſingulari pre ceteris honorat̃
q̃ ſi alicui alteri deferretur foret crimẽ leſe
maieſtatis. Et ideo in ſacro codice ſtatuit̃
pena mortis hijs q̃ dmũ honorẽ alijs ex=
hibẽt vt patz exodi xxij. nec iſtũ honorez
ſiue adoracõz ip̃i deo exhibemꝰ ꝓpter ip̃m
qz ipſe eſt gloria & honore p̃otiſſimꝰ cui
nichil a creata addici pẽ ſ̃z ꝓpter nos. qm̃
p hoc q̃ deũ reueremur & adoramꝰ mens
nr̃a ei ſubicit̃ & in hoc eiꝰ pfectio cõſiſtit
Res em̃ quelibz pficit̃ ꝓpter hoc q̃ ſuo ſu=
prioꝛi ſubdit̃. ſicut corpꝰ p hoc q̃ ab aĩma
vimificat̃. & aer p hoc q̃ a ſole illuĩatur.
Dulia vero dr cultꝰ vl' reuerẽtia debita rõ
nali create ſuprioꝛẽ ordinẽ tenẽti ſicuti ſũt
prelati dñi vl' mgri. Ypoulia eſt cultꝰ ſi=
ue honor dignior dulia debitus carni xp̃i
aſſumpte a v̊bo dino. teſte gloſa ſup illud
pſalmi. Adorate ſcabellũ pedũ eiꝰ. Circa
vero ymaginũ veneracõez dr q̃ xp̃i yma=
go & crux & alie ſcõrum ymagiẽs dupliciter poſ
ſunt conſiderari. Vno mõ vt ſũt ymagines
dei aut v̊ginis marie ſeu ſcõrum. Secũda=
rio vt ſũt quedã res puta aurũ & argen=
tum lignũ ſiue lapis. & illo ſecũdo mõ conſi
derãdo nulla veneratio eis exhiberi debz.
ymmo crimẽ ydolatrie incurrẽt q̃ vt ſũt ſo=
lũ res quedã ip̃as venerareť. Alio mõ poſ
ſũt cõſiderari vt repñtant jhm̃ xp̃m. aut
virginẽ mariã ſeu ſcõs paviſi. & ſic vtiq̃
venerari debẽt etiã eadẽ veneracõe q̃ yma=
ginatũ veneratur. & ita crux xp̃i & eius
ymago venari debz adoracõe latrie. yma=
go aũt virgis marie. aliorũq̃ ſcõrum venera
ri debẽt veneracõne dulie. qz totus honor
refertur ad prothotipum. i. ad exemplar
ſeu ymaginatũ. & hec eſt opinio Thome
in iij. ſñiarum. diſtinctõe ij. Deo vera eam
obicit mgr̃ Robertꝰ holcot ſup libro ſapi
entie lcõe. c. lviij. ꝑmo. qz latria eſt honor
ſoli deo debitꝰ. ſ̃z nulla ymago eſt talis. er=
go nulli ymagini debẽt talis honor ymmo
veradictõnem includit. vel inducit dicere
q̃ latria ſit honor ſoli deo debitꝰ & tñ q̃
debeat̃ ymagini xp̃i. ꝓterea ſi idẽ honor
debeat̃ ymagini xp̃i & xp̃o idẽ honor debe
tur lapidi & xp̃o. & p conſequẽs debẽt idem
honor deo & create qd̃ non eſt dicendum
Preterea q̃ honorat aliqd̃ honore latrie cõ
fiteť illud eẽ deum. ergo ſi aliq̃s poſſit li=
cite ymaginẽ honorare cultu latrie poteſt
licite ꝓteſtari & confiteri aliud a deo eẽ deũ
Ideo alr̃ poteſt dici q̃ nulla adoracõ debẽt
ymagini nec licez ymagiẽz adorare. Vera
em̃ adoracõ eſt in ſpũ & deuocõne & amo
re ſũmo. & iſtũ nullo mõ debemꝰ in aliq̃z
creaturã dirigẽ qz tñ ꝓpter ymaginẽ xp̃i
excitam̃ ad adorandũ xp̃m. & corã yma=
gine adoracõez nr̃am facimꝰ. Dicit̃ large
loquẽdo q̃ ymaginẽ adoramꝰ. Vnde dicit
ꝓpoſitꝰ doctor videť michi dicendũ q̃ nec
adoro ymaginẽ xp̃i qz lignũ. nec qz yma
go. ſ̃z adoro xp̃m corã ymagine xp̃i quia ẽ
ymago xp̃i. & excitat me ad adorandum

RaPs
BT
1100
A45++
1471

xp̃m · & sic expoit johes damascen⁹ libro iiij · ca · iiij · vbi videt dicẽ q̃ sc̃oꝝ ymagines adorari hoc ītelligo sic q̃ ꝓpter ymaginis repn̄tacõez licet michi corã ymagie sc̃m cui⁹ ẽ adorare · & eo mõ intelligo Thomã & basiliũ & totũ eccie ritũ hec ille · licz hoc rõnabilit videat dcm̃ & posz satis sustineri ac per hoc iudeis satisfacẽ · qz cm̃ loquendũ est vt plures · sapiendũ vero vt pauci & omũs opio tenet oppositũ iõ eã sequẽdo ad ea q̃ iudei dicũt restat rn̄dere. Cum ergo dicat iudei q̃ sacra scripta vetat facere sculptile & illud venerari. Dicit q̃ anteq̃z deꝰ eet huãnat⁹ facẽ ymaginem dei erat impietatis cũ ꝑm ꝺimam naturam sit infigurabil' · inuisibil' & insensibil' ꝛ p carnis nr̃e assumpcõz fact⁹ est visibil' · sensibil' & palpabil' · & ita figura nõ est impietatis ꝛ pietatis & hoc ꝓpter doctrinaz & instructionẽ nr̃az ac passioĩs xp̃e recordacõez · ymõ ipe deus fact⁹ homo sez xp̃us ꝓbus · eas ꝓmo tradidit. Nã ipe ꝓmo pinxit ymagiẽz suã traditq̃ pictori nõ potẽti eam pingere · misso ab abagaro rege vt dicto regi tradẽt vt ptz in eccliastica historia & notat damascen⁹ in sẽrencijs libro iiij · ca · viij · Cum em̃ pictor nõ posz in faciem xp̃i aciem visus sui defigẽ ꝓpter claritatis chorusacõz xp̃us deuocõz regis attendẽs vestimenteũ pictoris faciei applicuit · & sic suũ ꝑfectus ymaginẽ ei misit. Item ī die passioĩs ipe pinxit vultum suũ tradiditq̃ veronice & nũc ymago illa habetur rome in magna reuerẽtia & veneracõne Item post sc̃i apli pinxerũt ymaginẽ xp̃i & m̃ris sue vt lucas aplus & euãgelista. Habentẽ ymagines rome teste damasceno vbi supr̃. Ideo ergo ꝓhibite sunt ymagies in lege veti · qz tũc deꝰ nõ erat figurabil' · ergo cessante causa cessare debz effect⁹. Exq̃ deꝰ est figurabil' pt̃ ymago ei⁹ fieri ad venerandũ vt dictũ est. Sic em̃ iubet ꝓpha adorare nõ solũ deũ · ꝛ & scabellũ pedũ ei⁹ qm̃ scm̃ est · p̃s · lxxxxviij · Vñ qz nõ oms noscũt lr̃as nec lcõi vacãt. Ideo scã patres ad velociorẽ memoriã hn̄dam de eriũphis sc̃oꝝ vt sic allicianẽ ad bonũ ymagies inuenerũt. Sic ergo triplex fuit causa instituc̃onum ymaginũ in eccia. Primo ad instructõez laicoꝝ quibꝫ ymagies adhibenẽ loco libroꝝ. Secũdo ad incarnacõis misteriũ & vt sc̃oꝝ exempla nob & frequẽtius & recenti⁹ infigerenẽ. Tercio ad excitand̃ deuocõis affectũ q̃ magis ex visis q̃z ex auditis causat̃. Et si dicat iude⁹ vl' quicũq̃ alius q̃ nulla tradicõ de adorãdis ymaginibꝫ inuẽtur in decursu vetis ac noui testamẽti · & paul⁹ ꝓhibet xp̃ianis ꝺicare ī fructuosis opibꝫ gentiliũ mẽ q̃ opa infructuosa · ymaginũ adoracõ ꝓputat̃. Rn̄det q̃ apli familiari consilio spũssci nõnulla tradiderũt eccie obseruãda q̃ nõ reliquerũt in scriptis · ꝛ in eccie obseruacõne p̃ successioñ fideliũ sũt ordinata. Vñ ipemet apl⁹ ad tessalonicen̄ · vj · ait · state & tenete traditiones q̃ didicistis siue p̃ sermonẽ ſez ab ore ꝓpriũ · siue p epl'az ſez scriptã trãslatam mẽ q̃s traditiones est ymaginũ veneracõ. Qz autẽ placeat deo ymaginũ veneracõ eo mõ q̃ dictũ est & displiceat oppositũ suue eaꝝ oblacõ ptz ex pena philippi & multoꝝ aliorꝝ. Vnde legim⁹ ī cronicis impatoꝝ & sũmoꝝ pontificũ q̃ philipp⁹ q̃ impauit ãno dn̄i septigentesimo xxx · cũ eet hereticꝰ omẽs ymagies & picturas sãctoꝝ de eccijs auferri iussit & iõ male finiuit. Nam cũ p ãnũ impasset veiens conẽ eũ Anastasi⁹ eum de regno expulit & oculoꝝ lumẽ & claritate ꝓhibuit. Item leo tertiꝰ q̃ impauit ãno dn̄i septigẽtesio xxxvj · deceptꝰ a quodã apostata omẽs ymagiẽs xp̃i & bẽe marie & oĩm sc̃oꝝ deponi fecit & igne oburi ꝛ nõ impune trãsiuit · qz de isto erroꝛe Gregoriꝰ tercius ipm valde redarguit · & cum esset incorrigibil' ipm excõicauit · romãq̃ & totã yraliã & hispaniã ab illiꝰ dn̄io & prãte defice fecit · eiq̃ vectigalia inꝺixit p̃ quod⁹ sũm⁹ pontifex statim vt electꝰ fuit zelo motꝰ religionis & fidei xp̃iane rome fere mille epoꝝ sinodũ congreganit in q̃ veneracõz scãoꝝ ymaginũ confirmauit · ac violatores ip̃arũ gnali anathematis sn̄ia condempnauit · & conẽ leonẽ impatorẽ vt dcm̃ est · & conẽ Constãtinũ q̃ntum ei⁹ filiũ iuste & aiose ꝓcessit Hic Cõstantin⁹ fuit pessim⁹ & vilis hereticus & apostata catholice fidei nã demoĩbꝫ sacrificia immolauit. Hic sinodũ ccc xxx ·

epoꝝ cõstantinopolim ogreganit· in qua de deponẽdis xp̃i & scõꝝ ymaginibꝫ terri bile ꝓmulganit edictum· & extũc conꝫ ca tholicos cepit tirãnidem exercere. Et licet monicõne p̃missa vt se a sua cohercẽt ne quicia monitꝰ fuerit Ipe vt alẽ pharao ĩ duratꝰ in malo ꝑmansit ob qꝫ mors pe stilẽs regiã vrbẽ sic deuastauit· vt in eã in finite dom⁹ integre clauderentꝫ nec erat q̃ eos inhitaret. Ferebantꝫ eñ ĩ plaustris ca dauera mortuoꝝ ad sepelien dũ. Supdictꝰ ergo leo tercꝰ mortuꝰ est ĩ impietate sua scz in scãꝝ ymaginũ deposicõne. Et qz filius eiꝰ p̃dictꝰ Constãtinꝰ huiꝰ fuit pre de teriꝰ· & ĩ nullo imitabat eccãam Ideo Ste phanꝰ secundꝰ q̃ sedebat ĩ cathedra petri Anno dñi septigẽsimo lxxx· motꝰ fuit dif finire & determinare qꝫ trãslacõ imperij fiẽt de gẽs in francos in pson̄ magfici prin cipis karoli magni. Racõ ponitꝫ extꝫ de ele ctione· ca· cum venerabilẽ· Francoꝝ ei fa uorẽ & bñficia iam romana eccia ꝑ pippi nũ ĩ multis nãratibꝫ expta fuit. Iste pip pinꝰ rex francoꝝ fecit magnũ sinodũ cõ gregari vbi fuit mag̃ altercacõ circa vene racõz ymaginũ & fuit diffinitũ xp̃i ac sãc toꝝ ymagines eẽ venerãdas licz hẽtici cõ trariũ suaderẽt qz eis spes ydolatrie vide bat̃ ꝫ nõ ẽ verũ vt dicñ est qz ymago fert intellectum humanũ in ip̃m ymaginatũ Vñ eas licite adoramꝰ & debita veneracõ ne colimꝰ· nec est eadẽ racõ de ymaginibꝫ & sculpturis ydoloꝝ· qz ibi maligꝰ spũs iũgebat̃ q̃ in eisdẽ dabat rñsa cui nulla de bet̃ reuerẽtia ꝫ non sic de scis ymaginibꝫ. Satis igit̃ daret qño non repugnat sac̃ scripte ymaginũ veneracõ eo mõ q̃ dicñ ẽ. Et q̃ntũ deo displiceat earũ ablacõ ex pe nis nõ solũ spũalibꝫ ꝫ etiã corpalibꝫ & tẽ palibꝫ ꝺiuina ordinante iustitia ĩflictis· & ex assercõne veneracõis earundẽ fcã p vi cariũ ihu xp̃i cũ sacra sinodo vbi error in euenire non pt̃ cum talis scã congregacõ di rigat̃ a spũ scõ. Sed restat vnũ dubiũ de ymaginibꝫ astronomicis q̃ fiũt certis cpi bus planetis exñtibꝫ in quibusdã locis ce li determinatis Verũ liceat tales ymagines facẽ & talibꝫ factis vel sic̃ cpibꝫ suis vt di cit Robertus bolcot sup libꝝ sapie· lcõne lx· quidã in londonis dicebat̃ curare a q̃r tana ꝑ ymaginẽ leonis aureã scom certas ostellacõnes fcam. Hic est difficile dicẽ qꝺ est verũ ꝓter mirabiles opacõnes corpm qz hoc est certũ qꝫ nichil est hõi illicitũ qꝺ ꝑ natam opleri pt̃. Dicit tñ tho· secũda se cũde· q̃stione· lxxxxvj· & allegat auguſti nũ x· de ci· dei· qꝫ opio fuit falsa de yma ginibꝫ talibꝫ cõstruẽdis· verũ est tñ qꝫ res natales formas suas osequũtur ex corpi bus celestibꝫ· ꝫ ymagines artificiales nul lam vtutẽ osequi possũt ab arte· nec aliq̃z vtutẽ hre possũt a corpibꝫ celestibus· nisi quã habẽt rõne matie· Figura aũt nõ est pncipiũ alterandi· & ideo nõ habz aliam vtutẽ curãdi aurũ tal' ymaginis q̃z aurũ alterioꝝ figure. Sz si aliũ effectũ habz hoc ẽ opacõne demonũ q̃ sunt ludificatores hõ minũ ꝟm Augustinũ. Et ideo tales yma gines astronomice vtutẽ forciũtur ꝑ demo nes· cuiꝰ signũ est qꝫ oportet illis ymagi nibꝫ caracteres impmi q̃ ad nichil natal̃ impzimũtur l' opanẽ. Vñ ymagiẽs astro nomice & nigromãtice in hoc dñnt qz in factura nigromanticaꝝ ymaginũ fiunt expsse queda inuocacõnes demonũ· vñ pe tinẽt ad expssa pacta cũ demonibꝫ inita. Sz in factura astronomicarũ sunt pacta tacita cũ demonibꝫ ꝑ quosdã caractẽs & figuras ab ipis demonibꝫ adinuẽtas· quo rũ caractoꝝ fixione demones facientibꝫ suf fraganẽ. Hec aũt xxiiij· argumẽta iudeoꝝ sumpta ex lege sufficiãt ꝑ ꝓmo bello q̃ vt visum ẽ nulliꝰ vigoris sunt ꝺicta nr̃m fi dei forcalicũ· ymo integrũ & incorruptũ manet ab ictibꝫ eorũ qz est turris forcitu dinis a facie inimici.

Quinta ostideracõ est de iudeoꝝ bel lo sumpta ꝑ argumenta ex lege euãgelica. Videtes ei iudei qꝫ sua argumẽta ex lege sumpta nulliꝰ sunt fir mitatis ad expugnandũ nr̃m fidei forta licij· q̃ymo ꝑ illa eius veritas clarioꝝ & forcioꝝ est oñsa temptare volũt si possũt & ex dictis euãgelicis se iuuare· & ex qui busdã alijs a xp̃ianis cõcessis vt fidei nr̃e forcalicij diuat̃ sicut deducit Nicolaus de lira in tractatu contra iudeũ n equiter

Rare
BT
1100
A45++
1471

arguentē ex quo tractatu plura hic inse-
rūtur paucis exceptis q̄ suis locis explica
bunē & faciūt totidē arguēta sicut ex le
gesz xxiiij.

PRimū argumētū iudeoz q̄ nitan
tur p̄bare jēm nazarenū nō esse
verū messiā suūtur ex p̄mo capl'o
Matthei sic Ille nō est ver⁹ messias in cui⁹
genealogia ponūtur mulieꝛ peccatrices.
ꝫ ī genealogia jēu nazareni ponūtur mu
lieꝛ peccatrices ergo ip̄e n̄ est messias. Ma
ioz est manifesta qz messias debet eē scūs &
bon⁹ & sic nō debz in sua genealogia pec-
catrices admittē. Minoz patz qz matthei p̄
mo vbi ē p̄ncipiū noui testamēti noiantē
q̄tuoz sz thamar Raab Ruth & Bersabee
q̄ sunt ī scripta reprobate. Prima namq̄
sz thamar sub hītu & simulacōe meretri-
cis supposuit se iude socero suo & sic conce
pit de ipso phares & saran genō. xxxviij.
Secūda vero sz Raab meretrix cognoiat
josue. ij. fuit em̄ gen̄ chananea & sic vi-
dē fuisse mulier luxuriosa vilis & ydola
tra. Tercia sz Ruth fuit de ppl'o Moab q̄
colebat ydola. Quarta sz Bersabee fuit a
dultera vt patz ij. regū xi. Ex q̄ sequit̄ q̄
nō fuit vere xp̄us. Pro solucōne hui⁹ ma
licōse argumēti hebraici tria sunt videnda
Primū ē q̄ nō valet illud qđ obicit̄. Secū
dū q̄ in arguēdo falsū supponit̄. Tertiū q̄
re noīa dictaꝝ mulierū ī genealogia xp̄i
exp̄mūtur cū hoc p̄ncipaliter videat̄ querē
argumentū. Circa p̄mū oñditur p̄mo vt
clau⁹ retūdat̄ clauo q̄ silis racō vl' forti-
oz p̄t fieri cont̄ messiā a iudeis expectatū.
Vñ jhere. xxxiij. ꝺz de ip̄o. Ecce dies veni
unt dicit dñs & suscitabo dauid germē iu
stū. q̄ omēs hebrei exponūt de xp̄o. Unde
& trāslacō caldaica q̄ est hebraice lr̄e ī plu
ribꝰ locis expositiua habet hic suscitabo da-
uid messiā iustum. omēs em̄ iudei ofitent̄
de dauid messiā desc̄turū ꝓpter qđ Matth.
xxij. q̄rente saluatoze a phariseis cui⁹ fili
us est dixerūt dauid. Dauid aūt legit̄ ml'
tipl'r & granit̄ peccasse p̄mo ī morte sacer
dotis nobe. p̄mo regū xxij. ca. qz p omissi
onē cautele debite fuit occasio mortis ip̄o-
rū petēdo panes & gladiū ab achimalech
p̄ntē dooch ydumeo ꝓpter qđ filio achima
lech fugiēti ad dauid dixit. ego sum reus
oīm aiarū dom⁹ p̄ris tui & nūs occisoꝝ
sacerdotū fuit lxxxv. virorū. & cū hoc ciui
tas eoꝝ fuit succēsa & mulieꝛ & puuli tru
cidati. Item peccauit secūdo pcō adulterij
& etiā rapt⁹ vt videt̄ ī vxoze vrie de qua
ꝺz ij. regū xi. ca. missis itaq̄ dauid nūci-
is tulit eū p potentiā sz regalem. Itē pec
cauit ꝺcio peccato homicidij ꝓditorie cō-
missi. Nam vriam fidelissimū sibi militē
occidit gladio filioꝝ amon vt ibidē dicit̄
Et qz postea factum fuit diuulgatū surre
xit inde scandalum magnū. ꝓpter qđ dice
bat̄ ī ppl'o vulgarit̄ de ip̄o dauid qm̄o po
terat eē salus ei q̄ rapuit ouē & occidit pa
storē. Item ārto peccauit granit̄ non solū
omittēdo punicionē debitā ꝫ etiā increpa
cōz filij sui amon de oppressione violēta so
roris sue thamar ij. regum xiij. ꝺz em̄ ibi
Cum aūt audisset dauid verba hec contri-
st⁹ est valde & noluit contristare sp̄m filij
sui amon qz diligebat eū. Itez q̄nto pecca-
uit granit̄ mifiboseth filiū jonathe cuius
seruū accusantē dñm suū crimīe lese maie
statis & falso vt hētur ij. regum xvj. ca.
Post agnitā innocentiā mifiboseth & ne
quicquā sibe serui sui illū seruū quē de iusti
cia tenebat̄ decapitare. nō solū nō puni-
uit ꝫ etiā ꝺera iusticiā medietatē hēdita-
tis mifiboseth ei dedit vt hētur ij. regum
xix. ca. In hoc eē fregit iuramētū federis
initi inē dauid & jonathan p̄rem mifibo
seth vt hētur p̄mo regū xx. ca. Dicēs que
iurauim⁹ ambo in noīe dñi inē me & te.
& semē meū & semen tuū vsq̄ in sempit̄-
nū. Et subintelligit̄ firmit̄ seruabunē. &
ꝓpter granitatē hui⁹ pcti dicūt doctoꝝes
hebreoꝝ q̄ regnū dauid postea fuit diuisū
vñ sup illud verbū dauid ij. regū xix. ca.
& tu siba diuidite possessiones dic̄ glosa
hebraica q̄ tūc venit vox de celo dicēs Ro
boan & jheroboan diuidēt regnū tuū. Itē
sexto peccauit dauid p̄ supbiā in nūacōe
ppl'i ij. regū xxiiij. ca. & ī trāsgressiōe di-
uini qđ hētur exodi xxx. vbi ꝺz q̄ in mi-
meracōe ppl'i p̄ quolibz capite debebat da
ri dimidiū sicus argēti dño qđ tūc n̄ fuit

factū. & ꝓpter grauitatē istiꝰ delicti mor-
tui fuerūt de ꝓpl'o isrl' lxx. milia virorum
vt hētur ibidē. Hec aūt scripta sunt in ve
teri testamento de pcto dauid. & forsitan
plura alia omisit q̄ non sūt scripta. Igit̄
si ꝓpter pcta p̄dictarū mulierū ī genealo
gia jh̄u nazareni positarū arguūt iudei
qꝫ jh̄u nazarenꝰ nō fuit messias in lege
& ꝓph̄is ꝓmissus. eadē racōne vl' forciori
pt̄ argui qꝫ messias quē ipi expectāt descē
surū de dauid q̄ tot & tantis crimīnibus fu
it irretitꝰ non sit verꝰ messias eis ꝓmissꝰ
Item oñdit̄ qꝫ argumentū eorꝫ nō valet.
Frequēter ei legunt̄ hoīes sci ex pentibus
nequissimis ꝓcreati. & econuerso ex sāctis
nequissimi. sicut adam nequissimꝰ genu
it ezechiā sanctissimū. q̄ etiā otriuit serpentē
eneū quē fecerat moises iiij. regū xviij. c.
& ezechias scūs genuit manassen pessimū
qꝫ posuit ydola in tēplo dñi & effudit sā
guinē in noxiū multū nimis donec ip̄lerz
jh̄rlm vsqꝫ ad os. iiij. regū xxi. ca. Similr̄
amon pessimꝰ genuit josiam scissimū qui
genuit tres filios pessimos q̄ ꝓpt̄ pcta sua
traditi sunt in manu infideliū. vnꝰ ī ma
nu regis egipti & alij duo in manu regis
babiloīs vt hētur iiij. regū xxiij. & xxiiij.
ca. Ex hoc patz qꝫ nō hētur argumentum
contr̄ veritatē xp̄i eo qꝫ in eius genealogia
ponūtur pctores & peccatrices cū iustis.
Consequenter ꝓcedendo ad secundū ostēn-
do qꝫ in suo ꝓcessu accipit falsū. Et ꝓmo
q̄ntū ad hoc qꝫ dicit q̄tuor mulies in gene
alogia xp̄i numeratas fuisse viles ydola-
tras & reprobatas. nō tamē intēdo eas to
taliter excusare a pcto sed a tāto verba sunt
Nicolai de lira vbi sup̄. Prima fuit Tha-
mar circa cuiꝰ excusacōez aliqualem con-
siderandū qꝫ ip̄i abrahe facta fuit expresse
ꝓmissio de xp̄o gen̄. xxij. In semīe tuo bn̄
dicent̄ omes gentes ṫre & qꝫ istud semen
descendet̄ p ysaac ysmahele q̄ntū ad hoc
reprobato dicēte sibi dño In ysaac voca-
bitur tibi semē. Item qꝫ descendet̄ de ysa-
ac cristus. per jacob esau q̄ntum ad hoc
reprobato dicente dño malachie ꝑmo Ia-
cob dilexi. esau aūt odio habui. tota ergo
generatio Iacob fuit electa ꝓpter qd̄. xij.
eiꝰ filij fuerūt vocati p̄triarche populi ve-
rumptn̄ de iuda descēsurꝰ erat xp̄us scd̄m
camē ꝓpter quod mulieres desiderabāt ha
bere prolem de iuda & filijs eiꝰ. quia ne-
sciebāt quomō de illa tribu descenderet cri-
stus quousqꝫ determinatū fuit negotium
ad ꝓgeniem dauid per ꝓmissionē factam
sibi de xp̄o psalmo c xxxi. Iurauit dn̄s da
uid veritatē & nō frustrabit̄ eū de fructu
vētris tui ponā p sedē tuā. Ista vero tha-
mar fuit vxor ꝓmogēti iude. & etiā scdi
filij & ambo mortui sunt sine ꝓle. & ideo
dixit sibi iudas esto vidua in domo p̄ris
tui donec crescat sela filiꝰ meꝰ. & cū adul
tus fuiss̄ non dedit eū ipi thamar timēs
ne moreretur sicut duo p̄cedentes. Videns
igitur Thamar qꝫ iniuriabatur sibi & ex
desiderio prolis habēde de iuda vel de eur
filio racōne p̄dicta simulās se meretricem
concepit de iuda phares & zaram & sic ex
desiderio boni mota fuit ad illicitū perpe
trandū sic obstetrices egipcorꝫ ex pietate
ad filiorꝫ hebreorꝫ salutē mote fuer̄t ad di
cendū mendaciū pharaoni exodi ꝑmo c.
Et Iudith sil'r ex desiderio liberādi ꝓp'm
suū isrl' mota fuit ad ornandū se curiose
vt sic ocupiscentiā holofernis ad ocupiscē
tiā sui excitaret. qd̄ erat simplr̄ malū & ī
istis & osil'ibus dcā vel facta mala excu-
sant̄ a tāto vl' a toto. Qꝫ aūt dicūt iudei
qꝫ raab fuit meretrix publica & vilis per
sona falsū est. Nā vbi dr̄ de ipa Iosue ij.
ca. Ingressi sunt domū mulieris mēt̄icis
noīe Raab. Hebrei dicūt. Ingressi sūt do-
mū mulieris hospitatricis noīe raab ꝓpt̄
qd̄ exploratores hebreorꝫ illuc declinauer̄t
ad manendū de nocte. Nō em̄ est aliq̄ mō
verisil'e qꝫ salomon p̄nceps tribꝰ iude acce
pisset eam ī vxorē si fuiss̄ tā vilis p̄sona
qꝫ aūt arguūt ipam fuisse ydolatrā eo qꝫ
erat gentilis & chananea non est efficax
argumentū quia multi gentiles fuerunt
vniꝰ veri dei cultores. sicut patz de job &
amicis suis & dato qꝫ coluerit ydola ī iu-
uentute sua sic̄ fuerat a parentib⁹ edocta
ac p hoc ī parte excusāda. tn̄ in fide vniꝰ
veri dei saluauit explotatores hebreorꝫ vt
patz ibidē & ad hebreos xi. & cum tota co
gnacōne sua ad iudaismū fuit conuersa.
Qꝫ aūt de Ruth moabitide dicūt eā fuisse

Rare
BT
1100
A45++
1471

ydolatrā potest ad hoc dici sicut dictū est de Raab. Q2 aūt postea coluerat vnū verum deū pez Ruth ꝑmo ca. vbi dixi noemi deꝰ tuꝰ deꝰ meꝰ ꝛc. Q2 aūt vltio dicūt de Bersabee ꝙ fuit adultera. Dicēdū ꝙ ex scripta ñ hētur exꝑsse ꝙ hoc omiserit volū tarie ꝛ magis ꝑ potētiā regis violēta vt dcm̄ est supꝑ. Et dato ꝙ in adulteriū consēserit tm̄ iudei nō possūt dicē quin deuota fuerit & honesta. Nā ꝓuerbioꝝ. xxx. ca. sup illud ꝺo dilecte mi. quid dilecte vteri mei ꝛc. Dicunt doctores hebrei ꝙ ad lr̄am hec sunt verba mr̄is salomonis ipm arguē tis eo ꝙ ꝑma nocte q̄ iacuit cū filia pharaonis. ita carnaliē & insolenē se habuit cum ea. ꝙ in mane tm̄ dormiuit ꝙ trāsibat hora offerendi iuge sacrificiū matutinū. & claues templi erāt sub cernicali salomonis. Et ideo mr̄ eiꝰ mūuit cubiculum eiꝰ & excitauit eū dicēs. quid dilecte mi. ꝺo dilecte vteri mei. quid dilecte votoꝝ meoꝝ. q̄si dicat Considera ꝺo fecisti spera bam ꝙ tu zelares ꝙ cultu diuino & bn̄ regeres regnū & tu defecisti & consequēter monuit eum de carnalitate vitāda. & de iustitia aūt obseruāda dicēs. ne dederis mulieribꝰ substantiam tuam. Nec obstat ꝙ ille cui dirigiē istud verbū vocaē Iamuel. Nā salomon hoc nomē vocatus fuit. eo ꝙ natan ꝓpheta vocauit eū amabilē dño ij. regum xij. ꝙ ī hebreo sigficat cum ꝺo deꝰ in lēmo Est aūt deꝰ cum eo quē diligit. Patz igiē ex dictis ꝙ iudei ī arguēdo accipiūt falsū reprobādo istas q̄uoꝝ ꝑoictas mulieꝛ vltra debitū. Et si dicat iudeꝰ q̄re nō nominantur in genealogia xp̄i sancte mulieꝛ sez zara. rebecca. & sic de pluribꝰ aliis q̄ omendanē in scripta & tm̄ nominanē ibidez q̄uoꝝ mulieꝛ peccatrices ꝑoicte. Rn̄deē istud ē terciū qꝺ videbaē pncipaliē querē argumēum. Dico ergo ꝙ iste nominanē ad excludēdū falsā opionem q̄ posset oriri. Cum em̄ ꝺr in genealogia Abrahā genuit ysaac intelligiē de zara vxore eiꝰ pncipali & ꝑma Et eodē mō cū ꝺr ysaac genuit iacob. itelligiē de rebecca & sic de aliis Si igiē sic absolute dicēt̄ur. Iudas aē genuit phares & saran. Opinari posz aliq̄s ꝙ eēt de vxore sua vera qꝺ est falsū q2 iudas nō ognouit thamar affectu maritali ꝓpter qꝺ ad excludendū opionem falsā euāgelista nomen thamar exꝑssit. Similiē si dicētur salmon genuit booz ꝑsone crederēt ꝙ eēt de sua ꝑma vxoꝛe iudea nacōne qꝺ non est verū. & ideo nomē Raab ē ibi exꝑssum. Et idē dicendū est de alijs duabꝰ. Non em̄ ruth fuit ꝑma vxoꝛ ipiꝰ boob nec bersabee ipiꝰ dauid z fuerūt eis ex accidēti cōiūcte ruth vt suscitarēt semē defuncti & bersabee ne morerēt ꝓpter crimē adulterij.

Secundū argumentū iudeoꝝ ē ꝙ exq̄ ī genealogia ihu nazareni ponūtur mulieꝛ immūde tota sua genealogia ē ordinata ad immūdicā & iō xp̄iani omedūt carnes suillas ꝛc. in lege ꝓhibita. Ad istud argumēum r̄ndetur ꝙ nō sequiē xp̄iani omedūt carnes suillas & alia in lege ꝓhibita ergo sunt immūdi. Nam illa ꝑcepta erāt cerimonialia & ꝑ osequēs figuratiā statꝰ futuri sub xp̄o siē sepe supꝑdcm̄ est ꝓpter qꝺ publicato euāgelio cessant nō solū vt mortua z etiā vt mortifera si ꝺuarenē vt obligatoria ex lege. nam hoc eēt dicē saltē facto ꝙ xp̄i aduētus nondū eēt oplet. Si aūt aliq̄s abstinēt a carnibꝰ porcinis & hmōi ex alia cā vt pote q2 sunt sibi abhominabiles vel nō sane nullū eēt pcm̄. ꝙ aūt tales cibi tpe xp̄i sint liciti patz ex actibꝰ apl'oꝝ & epl'is pauli in multis locis q̄ ꝓpter brevitatē omitto q2 est notū fidelibꝰ xp̄ianis. Itez Rabimoisen hadarsan sup gen̄. adducit autoritatē p̄s. cxlv. q̄ custodit veritatē ī seculū facit iudiciū iniuriā patientibꝰ dat escā esurientibus. dns soluit oppressos & hic est finis v̄sus ī hebreo. Exponit igiē iste doctoꝛ finē hui⁹ v̄sus de esca tpe messie dicēs ꝙ hec lr̄a dat escā famelicis. dns absoluēs ꝓhibita siue ligata. & exponendo sic dicit omis bestia q̄ immūda reputatur in hoc seculo deꝰ scīs & bn̄dictꝰ faciet eam mūdam in futuro seculo. sic ꝑmittꝰ fuit mūda filijs noe quibꝰ dicit gen̄. ix. ca. q̄si olera virētia dedi vob̄ omia. Sic em̄ olus fuit mūdum oībus sic aīal & bestia filijs noe & ita ī futuro absoluit deꝰ quicqꝺ ꝓhibuit de cibis. Sciendū aūt ꝙ iste doctoꝛ &

alij doctores hebreoꝝ loquẽtes de pñti secu
lo & futo. p pñs seculũ ĩtelligũt tpus cur
rẽs vsq; ad messiã & ibi incipit seculum
futurũ. Cum igiẽ jh̃us nazarenꝰ sit mes=
sias verꝰ vt supꝫ libro pmo oñsum ẽ a tpe
passioĩs sue in q̃ termĩatus fuit cursus le=
gis mosaice liciti sunt cibi lege mosaica p
bibiti. Et iõ paulꝰ aplus ĩ lege & pphis
doctꝰ dicit pma thimothei iiij. oĩs creata
dei bona & nichil reciendũ qđ cũ gr̃arum
actione pcipit sc̃ificat eñ p verbũ dei. 1.
p eiꝰ filiũ modo dicto.

CErciũ argumentũ iudeorũ est ex
euãgelio. Si jh̃us nazarenꝰ esset
verꝰ messias in eiꝰ genealogia sal
tem aliq̃ mulier ponẽtur sc̃a ꝫ nulla talis
ibi ponit ergo nõ est vere messias. Maior
videt maĩfesta Minor pbatur cũ non po
nãtur nisi supdicte q̃tuor q̃ etsi non tãtũ
peccatrices tñ fuerũt. Rñdetur quicqđ sit
de maiori ppositõne minor est falsa. nam
ĩ fine genealogie jh̃u xp̃i Iacob aũt genu
it joseph virũ marie de q̃ natus est jh̃us
q̃ vocat xp̃us. Ipam aũt eẽ sc̃issimã scripte
noui testamẽti & doctorꝫ catholicorꝫ maĩ
feste pclamãt. Sꝫ qm̃ hoc satis est notum
fidelibꝰ iõ sc̃tatem eiꝰ p scriptas iudeorũ
& sarracenorꝫ declarare ppono. Circa pri
mũ dr ysaie vij. ca. Ecce vgo concipiet &
pariet filiũ & vocabit nomẽ eiꝰ emanuel
q̃ autoritas ad lr̃am ĩtelligit de xp̃o & de
eiꝰ mr̃e. Pro declaracõne huiꝰ pphecie no
tandũ qꝺ sic legimus tpe regis achas duo
reges potẽtes sc̃z syrie & isrl̃ ascendert con
tra jh̃rlm ad p̃liandũ cont eã. dñs autem
misit ad eũ ysaiam dicẽs. qꝺ nõ timẽt ab
exercitu istorꝫ duorꝫ regũ Ipe aũt sic erat
malꝰ & ydolatra & incredulꝰ nõ credidit
ysaie. et ysaias dixit sibi qꝺ peteret signũ
sue liberacõis exq̃ sibi non credebat. vñ si
bi dixit. pete tibi signũ a dño deo tuo in
pfundũ inferni sc̃z p suscitacõem alicuiꝰ
mortui sue in excelsũ supꝫ sc̃z in celo sicut
tpe josue de sole. Iste aũt rex malꝰ nolens
petẽ signũ a deo dedit excusacõz fictã. Di
cẽs qꝺ hoc eẽt temptare deũ. vñ dixit non
petã & ñ temptabo dñm. Cum aũt ognos
set ysaias qꝺ non bona fide dixit achaz
ymo qr deũ non timẽt aut amaret & sic ĩ
dignũ reputans noluit sibi dare signũ ꝫ
dedit domui dauid dicẽs. Audite ergo do=
mus dauid nũquid parũ vob ẽ molestos
eẽ hoĩbus qr molesti estis & deo meo ppẽ
hoc dabit dñs deꝰ ipe vob signũ. Ecce vir
go dcipiet & pariet ꝛc. qđ intelligit de con
cepcõne & partu xp̃i p virginẽ mariã vt
allegat euãgelista Matheꝰ in pmo ca. Et
p obsidionẽ ciuitatis jh̃rlm ab istis regi
bus sigficat spũaliter obsidio gñis huãni
a demonibꝰ. & qꝺ genꝰ humanũ debuerit
ab obsidiõe diaboli liberari signũ fuit qꝺ
vgo concipet & parẽt filiũ. Sꝫ isti glorio
so signo de dceptu vgineo dtradicũt iudei
illud impugnãtes & p impossibili repu=
tãtes qꝺ virgo exñs vgo dcipiat & pariat
filiũ asserẽtes & affirmãtes qꝺ textꝰ ysaie
allegatꝰ sc̃z ecce vgo ꝛc. nõ intelligit sicut
nos xp̃iani & fides catholica affirmat de
vgine gloriosa vgine maria & faciũt dtra
hoc diuer quĩq; argumta. Et arguũt pmo
sic jstud signũ fuit liberacõis achaz a duo
bꝰ regibꝰ q̃ venerũt dtra eũ. xp̃us vero na
tus est post achaz bñ p cccc. ãnos libera=
cioĩs igit signũ nõ fuit incarnacõnis xp̃i
& concepcõ eiꝰ ex maria vgine. Secũdo sic
vbi nos hẽmꝰ vgo hebrei dicunt alma qđ
sigficat adolescẽtulã qđ mr̃ter dr de vgi=
ne & corrupta. Virgo aũt sic nõ signi=
ficat igit textꝰ ille nõ intelligit de conce=
ptione vginis ꝫ adolescẽtule. Tercio sic qr
xp̃us nõ est uocatꝰ emanuel ꝫ jh̃us hm qꝺ
patꝫ luce ij. & pphecia dicit qꝺ vocabitur
emanuel igit nõ potest dici de xp̃o. Quar
to qr apparet qꝺ pphecia intelligat de aliq̃
filio & dicũt aliq̃ iudeorꝫ doctores & rabi
ni. qꝺ intelligit de ezechia filio achaz q̃ di=
ctus est emanuel. Alij vero dicũt qꝺ ĩtelli=
git de filio ysaie de q̃ in sequẽti ca. dicit p
pheta accessi ad pphetissam q̃ concepit &
pepit filiũ. Quĩto & vltio arguũt iudei
lr̃a dicit qꝺ anteq̃z sciat puer vocare p̃rem
aut mr̃ez auferet fortitudo damasci igit ĩ
xp̃o fuit ignorãtia qđ xp̃iani reputãt fal
sum qr dicũt qꝺ habuit pleĩtudinẽ sc̃ie ab
instãti sue concepcõnis. Concludũt ergo
iudei qꝺ nullo mõ intelligit de xp̃o nec de

BT
1100
A45++
1471

virgine maria mre eius sicut nos xpiani
dicim9 & firmiē credim9 & ofitem ¶ Ad p
mū argumentū dicendū inuenis qp nō est
verū qp istud signū de sceptu vginis ipsi
achaz dareē licet sibi p pphetā promittebatur
dicēs · pete tibi signū a dño deo tuo ꝛc · Sz
ex hoc multat9 incredul9 remansit & voo
latra qz dixit nō petā & nō temptabo do
minū · alia lra habz & non exaltabo dñm
Directū ergo fuit domui dauid signū vt
patz ex textu vbi dz. Audite dom9 dauid
pter hoc dns dabit vob signū ¶ Ecce vgo
cōcipiet & pariet filiū & vocabit ꝛc · qđ si=
gnū impletū est ī virgie maria pncipalr
& realiē q̄ fuit de domo dauid ¶ Ad illud
aūt qđ dicit qp illud signū fuit p cccc · an
nos & vltra post achaz dicendo est qp du=
plex ē signū · vnū pnosticū respectu effe=
ctus futuri · sic̄ gedeon datū fuit signū in
vellere indicatū future victozie judicium
ix · Secundū est signū rememozatū respe
ctu effectus preteriti · sic̄ moysi datū fuit si=
gnū exodi iij · hoc habebis signū qp miseri
te cū eduxeris ppl'm meū de egipto immo
labis sup montē istum gras sz agens de
ista missione q̄ tibi imponit · nec obstat
de magna instātia epis qz signū rememo
ratū ita respicit preteritū ī magna distā
tia sicut signū pnosticū futurū. Ad ppo=
situ istud fuit signū rememozatū & non
pnosticū & fuit datū ī tāta distātia ppē
hoc qp ouēiens erat qz achaz fuit incredul9
vbo pphe qp dareē signū in longinquū ve
ipe in ppria pson nō viderz sic̄ in mēte
nō credebat. Illi tñ qui descenderūt ab eo
viderūt sic̄ maria & Ioseph · & ideo signā
ter pphā non direxit verba ad achaz sz ad
domū dauid de q̄ domo fuerē maria & Io
seph vt ifra dicet ¶ Ad secundū dicēdum
qp in hebzeo sunt tria vocabula q̄si idē sig
ficātia sz nahza · betula · halma · pmū ac
cipit p mulie adolescēte paucozū dierū ñ
habēdo respectū ad vginitatē vl' cozrupcō
nem · Secūdū accipit p virgie nō habēdo
respectū ad etatē sz adolescēs juuenis vel
senex. Terciū vero accipit p muliere habē
do duos respect9 sz ad adolescētiā & vgi
nitatē · & qz ista duo simul' fuerūt ī beata
vgine Ideo pphā dim9 illustrat9 posuit
halma & nō aliqđ aliud de vocabul' supza
dictis. Hui9 sntie est venerabil' perit9 vir
petr9 alfonsi ouersus in suo dyalogo titu
lo vij · dicēs · mulier nanq̄ siue juueis siue
ānosa q̄zdiu vgo est appellari pt betula · q̄z
diu aūt iuuenis ē sū vgo sit aut corrupta
pt nūcupari nahza · halma vero vocatē nul
la nisi sit iueis & intacta · hec ille. Notā
dum etiā sm Nicolaū de lira in hoc passu
qp halmū sigficat absconsionē & īde dicit
halma abscondita q̄ sigficat juuenculā aspe=
ctibo hoim absconditā ita qp de ei9 pudi=
cicia & integritate nō dubitatē maxie qn
pponit lra he · & tūc sonat halma · nec in
ueniūtur in tota sac scripta aliq̄ sic scripte
nisi tm̄ tres sz rebecca xxiij · gen̄ · vbi dz
de illa puella decoza nimis vgoq̄ pulcher
rima & incognita viro. & sequit ibi puel
la q̄ gradiet ad hauriendā aquā in hebzeo
habet halma q̄ egredieē ꝛc · Et maria so=
roz moysi exodi ij · vbi dz de ea & inuit pu
ella & vocauit mrez pueri in hebzeo habe
tur inuit halma ꝛc. Et ista q̄ scribit ysa ·
vij · Et ideo cū due pme fuerit vgines pu
rissime q̄ sic notate fuerūt idē tenendū est
de ista hec lira. Dic ergo pphā ecce halma
· i · adolescens & vgo simil' qz ista duo
dic vocabulū halma accipiet & pariet fi
liū · i · bēa virgo maria a pphā pmunciatē
q̄ accepit & pepit virgo manens · & qp ita
necessario debeat itelligi patz qz signū qđ
debebat dari achaz p liberacōne ciuitatis
sm textū rabi salomon debebat eē valde
miraculosū · vñ dixit sibi ysaias · pete ti=
bi signū a dño deo tuo in pfundū inferni
sue ī excelsum sup̄ · ī pfundū inferni · i · in
suscitacōne alicui9 mortui · vel in excelsū
sup̄ · i · in celo sicut in stacōne sol' fuit tpe
josue. Modo qp vgo & adolescēs cōcipet &
paret filiū virgie nō remanēte mullū mi=
raculū eēt · oportz ergo ad hoc qp sit mira=
culū qp virgo accipiat & pariat in cōceptu
& in partu virgine remanēte · & hoc dmo
miraculo qđ impletū est in virgie glozio
sa. Et ideo Augustin9 contē iudeos in ser=
mone ānunciacōis bte virgis dic · Que sē
dei miracula nisi q̄ sūt hoib impossibilia
q̄ scripsit fabulas sine stilo ferreo · ipe gra=
uiauit mariā de spū sco · q̄ multiplicauit

panes in deserto sine roze · ipe virgine im
pregnauit sine corrupcõe · & qui fecit vir-
gam sine pluuia germinare · ipe fecit dauid.
filiã sine semine gnare. ¶ Ad terciũ argumẽ
tum dicendũ qp intelligit de xpo & qñ di
cit ipe nõ est vocat9 emanuel ꝫ jhus. Di
cẽdũ qp ymo qz aliud ẽ nomẽ qd imponit
ꝑm rõnem mduiduale vt petr9 & sic xpc
semp vocat9 est jhus. Et est aliud nomen
quod imponit ꝑm pprietatẽ vel aliq̃z vir
tutẽ excellẽtem vt liberalitatis & sic libera
lis vocat9 est alexander · fortis vocat sam
pson hercules vel achilles · & isto mõ xps
vocat9 est emanuel ꝓter excellentiã & di
uinã pprietatẽ quã habz · qz in ei9 suppos
to diuina nata piter & humana simul cõ=
iungũtur · Vñ emanuel interptat nobis=
cũ de9 q̃ noie sepe vocauit eũ maria · ipm
vt verꝫ deũ & hoiez adorãdo · & ita imple
tur lra hebraica q̃ hz vt illa hebalma vo=
cabit nomẽ ei9 hemanuel. Sup q̃ verbo di
cit ꝑdictus petr9 alfonsi vbi supꝝ · & voca
bis nomẽ ei9 hemanuel. In hoc qd ibidem
legit vocabis duo sunt notãda sez qp deus
sic appellari filiũ volebat · & qp sine carna=
li pre vgo foret puerꝫ paritura · ꝓter hoc
em̃ ait vocabis ac si diceret ipa em̃ vocabit
& non pr̃ hec ille. ¶ Ad quartũ argumẽ=
tum qñ dicũt iudei qp ille fili9 erat ezechi
as fili9 achaz. vel qp erat fili9 ysaie de quo
i sequẽti ca · dic ipe accessi ad pphetissam
que cõcepit & pepit filiũ & iste vl' ezechi=
as vocat9 est emanuel. Dicendũ qp patet
verũq̃ maifeste esse falsũ . Et ꝓmo de eze=
chia qz vt patz ex q̃rto libro regũ Achaz
regnauit ꝑ xvj · ãnos in cui9 q̃rto ãno di
cta est pphecia qñ icepit regnare fili9 ei9
ezechias habebat xxv · annos. Demptis er
go q̃tuor de regno pr̃is sui in quoꝝ q̃rto
dicta est pphecia patz qp vsq̃ ad tpus re=
gni sui de regno pr̃is non trãsierũt nisi
xij · ãni · demptis igit istis xij · de xvj · seq=
tur qp qñ dicta fuit pphecia ezechia iã ha
bebat xiiij · ãnos · sequit ergo qp pphia i eo
verificari non potuit qz iam erat natus
Patz secũdo qp nõ potuit intelligi de filio
ysaie ꝓter illud qd in sequẽti ca · dr · accel
si ad pphetissam ꝓter duo . Primo qz de
illo filio ysaie qui scdm textũ nomen ei9
fuit accelera velocit spolia detrahe cito pre
dare · nec de ei9 noie nec de eius vita · nec
de ei9 gestis aut morte vlla mentio fit in
scripta · ꝑm ergo Ieronimũ eadẽ facilitate
q̃ dicit detempnit. Secũdo qz nõ est verꝫ qp
ysaias ptune accedet ad pphetissã vxorez
suã vt ipa cõciper & paret filiũ de q̃ intel=
ligũt iudei. Et racõ est qz in textu p̃mitti
tur adhibui michi duos testes fideles vri
am sacerdotẽ & zachariã filiũ barachie &
statim sequit accessi ad pphetissam q̃ cõce
pit & pepit filiũ. Modo dico iudeis duo.
Primo ad qd pphera inducebat istos te=
stes nũquid indigebat testibꝫ i accedẽdo
ad dubitũ pphetisse vxoris sue istud est
turpe dicẽ. Secũdo peto ab eis q̃ fuerũt isti
testes fideles · nõ vrias q̃ fuit tpe Ioachim
de q̃ Iheremie xxvj · fuit vir pphetãs i no
mine dñi · vrias fili9 semey qz a tpe achaz
& ysaie vsq̃ ad tpus Ioachim vt patz in
q̃ fuit iste pphta fuerunt plusq̃z · c · ãni · sic
patz p tpa per q̃ regnauerũt reges q̃ fue=
rũt in medio vt patz quartũ libꝝ regũ
discurrẽti. Item ali9 testis fidelis zachari=
as fili9 barachie qui est xi · de xij · pphetis
mi9oribus · non erat adhuc natus ipe fuit
secundo ãno regni darij regis persarũ qui
successit ciro · qui dedit licentiã iudeis ree
dificandi templum & a tempore achaz &
ysaie vsq̃ ad tempus darij fluxerũt plus
q̃z ducenti anni · nõ ergo iste accessi9 ysaie
ad pphetissam nec de istis testibus aliqd
continet veritatis. Qz ergo dicũt iudei est
veritas istius textus O vtinam tolleretur
cecitas ab oculis vestris. Certe dico qp veri
tas isti9 pphecie est qp de9 spiritussc̃us as=
sumpsit istos duos testes supdictos & ac
cessit ad pphetissam · i · ad virginẽ mariaz
que habuit spiritũ pphecie & cõcepit & pe
perit filiũ jhm xpm saluatorẽ nr̃m. Nam
qñ dicit in textu adhibui michi duos te
stes ꝛc · loquit spũssc̃us per seipm & non
pphera sic em̃ loquit ꝑ pphãm sic potest
loqui ꝑ seipm. Isti duo testes fideles quos
de9 spũssc̃us adhibuit fuerũt Vrias fili9 se
mey de quo dictũ est qui pphetauit ml'ta
mala contra ciuitatẽ q̃ venerũt i captiuita
te babilonica. Et zacharias fili9 barachie
q̃ pphauit multa bona spãliter de aduentu

BT
1100
A45++
1471

messie zacharie ix. Exulta satis filia sion. ecce rex tuꝰ venit tibi iustꝰ & saluator ⁊c̄ Et qñ dr qꝫ adhuc non fuerūt nati ꝫ fuīt erāt. Hic est dicendū qꝫ nō obstat qr p̄terītū & futurū totū est deo pñs & ita loq̄tur de p̄terito & de futuro sicut de pñti & post pphetias istorū sequit̄ immediate in textu totū in psona dei & spūssci & accessi ad pphetissam scz virginē mariā q̄ pphetauit in cantico. Magnificat aīa mea dñm. Et cōcepit & pepit filiū. Iste accessus fuit spālis & hoc p spūsscm̄ sicut dixit sibi angelus luce p̄mo. spūsscūs superueniet in te. ¶ Ad q̄tum & vltimū argumentū dicēdū qꝫ intelligit̄ de scia huāna. licet em̄ in xp̄o nō fuerit ignorātia tm̄ qr factꝰ est hō in tpe. habuit sciam in tpe & anteq̄z illaz hret liberacō pp̄li denūciata p ysaiā ople. ta fuit. Cum igit̄ sup̄ declaratū sit qꝫ ihs nazarenꝰ sit vere xp̄us. sequit̄ qꝫ mr eius maria cepit eū & pepit vgo & p osequēs est scissima. nec iudei possūt dcām autoritatē negare qr nō solū accipit̄ de trāslacōe ihēronimi. ꝫ etiā de trāslacōne lxx. inter p̄tum q̄ fuerūt iudei. & in lege & pphetis pitissimi scōm qꝫ dicit iosephus antiq̄tatis iudaice libro xij. Videāt etiā iudei tergū trāslacōz caldaicā cui contradicē nō p̄nt nec audēt qr istā pphiam sic exponit. vñ vbi nos habem⁹ hic & adhibui michi testes fideles vriam sacerdotē & zachariam filiū barachie & accessi ad pphetissam ⁊c̄. Illa trāslacō sic habz. & restatꝰ sum cōtestacōnes malas ex pte mea q̄s dixi venturas in pphia vrie sacerdotis cē futurū est quoꝫ sic omēz osolacōez quā dixi vēturā ī pphetia zacharie filij barachie ego adduct⁹ sum & accessi ad pphetissam & cōcepit & pepit ⁊c̄. Item p̄t declarari scitas vginitatis marie ex secreto lemarbe. qr mendausa otra naīam suam est ibi posita in vbo multiplicabit̄ eius impiū vide sup̄ libro p̄mo in apcione p̄mi thesauri. Vñ in libro q̄ dr sabath apud hebreos autētice dr men clausa verbū clausū significat. Idem aūt psuadet̄ p illud quod hētur ysaie xi. Egredietur virga de radice yesse & flos de radice eiꝰ ascēdet. Hec autoritas ad lr̄am intelligit̄ de xp̄o vt sup̄ onsum est q̄ p flozē intelligit̄ qr sicut sine arboris corruptione flos ab ea egredit̄ sic xp̄us nasciturus ex mr̄e absq̄ vginitatis corrupcōne. Idē etiā psuadet̄ p hoc qꝺ hētur ysaie lxvj. anteq̄z parturiret pepit. pturire est dolorē partꝰ sētire. Nō aūt dicit̄ de aliq̄ muliere qꝫ ip̄a peperit absq̄ dolore partꝰ excepta dñm nr̄i ih̄u xp̄i mr̄e. Item Iheremie xxxix dr nouū faciet dñs sup terrā fēia circūdabit virum. p hoc qꝫ dicit pphīa nouū faciet dñs maīfeste ondit insolitā rem futam a dño & alias inaudītā qꝫ fuit q̄n vgo bta dimitus cepit ih̄m virū sciētijs & vtutibꝰ ab instāti sue cepcōis pfectū & sic eū suo circūdedit vtero vginali. Qr etiā ip̄m parēte manēte corrupta hoc nō est nouū mulieribus ꝫ qꝫ ip̄m parēt ip̄a remanente clausa istud est nouū. Item hoc fuit figuratū eze chiel xliij. & dixit dñs meꝰ ad me. porta hec clausa erit & nō apietur & vir nō trāsibit p eam q̄n dñs deꝰ isrl ingressꝰ est p eam eritq̄z clausa & hic est finis vsus ī hebreo p hāc portā intelligit̄ vgo maria per quā filiꝰ dei venit ad nos & exiuit deꝰ & homo clausura vginitatis integra remanēte. Itē rabi barachias exponēs illd ēno zū vltimo. pupilli facti sumus absq̄ pre dic̄ qꝫ deꝰ scūs & bndict⁹ ait israheli. vos dixistis cora me pupilli facti sumꝰ absq̄ pre. Redemptor quē ego suscitabo vob̄ sn̄ pre erit scz in ēris. sic̄ est sine mr̄e in celis & sic bm eum apparet vginitas marie matris xp̄i. Item dñs Bonavētura quondaz Epus alban. sup terciū sn̄iarum distinctiōe iij. loquēs de scificacōe marie dic̄. Quidaz iudei asserūt de ea qꝫ q̄zuis eēt pulchrima a nullo vnq̄z hoīm fuit cōcupita. vñ aūt accepit hoc iudeoz dictū nescire se dic̄ Nicolaꝰ de lira. Sz nō est verisil'e qꝫ tal' aut tantꝰ doctor posuerit istud in scripto suo nisi habuerit ab aliq̄ loco autētico. Ratio aūt q̄re virgo bta non fuit cupita ab hoīb⁹ pt̄ assignari. qr dispositiō mētis magis relucet in facie q̄z in cetis alijs partib⁹ pter qꝺ ex plenitudīe gr̄e existētis in eiꝰ mente fiebat quedā refulgētia in eiꝰ facie q̄ in hoībus ip̄am intuentib⁹ cupiscentiā nō excitabat ꝫ magis eā repmebat & hoc modo de amabilitate sc̄i Sebastiani dicit

Neceſſe eñ erat vt quẽ de⁹ tanta pfuderat
gr̃a ab oĩbus amaret̃. Conſequent̃ declara
tur ſcĩtas virgĩs marie p ſcript̃as ſarrace
norũ ꝓpter maiorẽ ofuſionẽ iudeorꝝ. dicit̃
eñ in alchorano machometi. Dixerũt an
geli O maria de⁹ vtiq̃ elegit te & purifi=
cauit te & elegit te clarã ſup muliẽs ſecu=
lorꝝ. Item ibidẽ O maria de⁹ ãnũciat tibi
verbũ ex ip̃o. nomẽ eius jh̃us filiꝰ marie
& erit honorabil' in hoc ſeculo & in futo.
Item ibidẽ dixit ip̃a. deus meus qm̃o erit
michi filiꝰ & nõ tetigit me homo. Dixit
ſic de⁹ creat qđ vult cũ decreuerit vtiq̃ ali
qđ. dic̃ ei eſto & erit. Itẽ ĩ libro alboka q̃ ẽ
autẽticꝰ apud eos dicit emphorarius ſociꝰ
machometi qꝺ audiuit nũciũ dei dicentẽz
nullꝰ de filijs adam naſcit̃ quẽ nõ tangat
ſathan ꝓt̃ mariã & filiũ eiꝰ. p nũcium
aũt dei intelligit machometũ. Item dicit
ebumuſſe ꝓh̃am. i. machometum dixiſſe
multi pfecti fuerũt in hoĩbus. nulla autẽ
ĩ mulieribꝫ fuit pfecta niſi mr̃ jh̃u. Has
aũt ſcript̃as ſarracenorꝝ induxi qz �means apo
ſtolũ oportz ſcõs hr̃e teſtimoniũ ab hijs q̃
foris ſũt. Patet igit̃ qꝺ iudeꝰ ĩ minore ſui
argumẽti accipit falſũ ſcz qꝺ ĩ genealogia
ſaluatoris nõ ponit̃ aliq̃ mulier ſcã. cuiꝰ
opĩonis videt̃ fuiſſe jheronimꝰ ſup Ma=
theũ dicẽs. Notandũ in genealogia ſalua
toris nullã ſcãrum mulierũ aſſumi ſz eas
q̃s ſcript̃a rep̃hẽdit vt q̃ ꝓpter peccatorꝝ
venerat de peccatricibꝫ naſcens oĩm pcã
deleret. Sz iſtud dictũ non placz Nicolao
de lira ꝓpter duo. Primo qz vt dictũ eſt ĩ
genealogia ſaluatoris ponit̃ maria ſcãrũ
ſcĩſſima. Secũdo qz ex eadẽ rõne ibidẽ ar=
guit jheronimꝰ ad oppoſitũ ſcz qꝺ ꝓp̃t pec
catũ athalie filie impiiſſime jeſabelis que
erat ydolatra & ad ydolatriã traxit Joa=
chan maritũ ſuũ filiꝰ amborꝝ ochozias &
nepos Joas & pronepos amaſias tollunt̃
a genealogia ſaluatoris.

QVartũ argumẽtũ iudeorꝝ ex euã=
gelio eſt in ꝓmo ca. Math̃. Pone
tur genealogia xp̃i quẽ aſſerunt
xp̃iam eẽ vez̃ meſſiã ex eadẽ arguit̃ qꝺ ip̃e
nõ eſt meſſias in lege ꝓmiſſus. ſic. verus
meſſias debet eẽ filiꝰ dauid ſiue de gne da=
uid ꝫ jh̃us nazarenꝰ nõ eſt filiꝰ dauid nec
de gne eiꝰ ergo ip̃e nõ eſt meſſias ꝓmiſſꝰ
Maior eſt oceſſa ab omĩbus tam iudeis q̃z
xp̃ianis. Minor ꝓbat̃ qz ſi jh̃us nazarenꝰ
deſcendẽt de dauid ſm carnẽ in eiꝰ genea=
logia ponẽtur. Conſtat aũt qꝺ michil talẽ
ibi eſt qz in ſine genealogie dr̃ Jacob autẽ
genuit Joſeph virũ marie de q̃ nat⁹ ẽ xp̃s
qui. Nũquid xp̃us eſt ex ſemĩe Joſeph natꝰ
vt dicat̃ de gne dauid. ſic & Joſeph. Et pz
qꝺ xp̃iani hoc nõ concedũt. ergo nõ habẽt
ex p̃dicta genealogia qꝺ ip̃e ſit de gne da=
uid. Si forte dicat xp̃ianꝰ qꝺ deſcẽdit per
mariã que eſt de gne dauid hoc nõ hẽtur
ex textu qz nõ pomẽ ibi quis eius fuit pr̃
vel mr̃. ergo nullo mõ jh̃us nazarenꝰ di=
cendꝰ eſt filiꝰ dauid & conſequenter ip̃e nõ eſt
meſſias. Rñdet̃ ſm Iheronimũ in glo. qꝺ
nõ eſt conſuetudo ſcripturarũ vt ordo mulie
rũ in gnacõibus texet̃. Et ideo nõ p ma=
riã ſed p Joſeph inducit̃. cum de vna tri=
bu Joſeph & maria fuerũt. vñ & eam q̃ſi
ꝓximã cogebat̃ accipe. ne vna tribꝰ ſe in
aliã confunderet. vñ nũi. xxxvj. omẽs viri
ducũt vxores de tribu & cognacõne ſua &
cũcte femĩe maritos de eadẽ tribu accipiẽt
vt hẽditas pmaneat in familijs. Sz contr̃
hoc exodi vj. Accepit aaron ſororẽ naazõ
filiã aminadab ſcz elizabeth in vxorez de q̃
conſtat qꝺ erat de tribu iuda. Solucõ ſola
illa mulier nubẽ non potuit viro de alia
tribu ad quã deueniebat hereditas pr̃is vel
parentũ. Vñ cum ipſi elizabeth nõ deueni
ret hereditas pr̃is qz hẽbat fr̃es priores ſe
ideo bñ potuit nubẽ viro de alia tribu. ſz
qz maria nõ habuit fr̃es vel ſorores ꝓres
ſe quia fuit vnica Joachim pr̃i ſuo iõ ad
eam deuenit hereditas. Vñ habuit neceſſe
ſm legẽ nubẽ viro de cognacõne ſua. & qz
Joſeph fuit de tribu iuda & de ꝓgenie da=
uid vt patz in genealogia aſcẽdendo. Sequi=
tur ergo qꝺ virgo maria de q̃ natꝰ eſt jh̃s
q̃ vocat̃ xp̃us fuit de eadẽ tribu & ꝓgenie
Sz quia ex rege dauid duo pullularũt ra=
mi tanq̃z ex radice ſcz Salomõ & nathan
Eſt dubiũ inter doctos a q̃ illorꝝ virgo ma
ria deſcẽdat ſm carnẽ. & ſunt nõnulli do=
ctores dicẽtes qꝺ hec virgo deſcẽdit ex rege

Rare
BT
1100
A45++
1471

ſalomonẽ ſm carnẽ·& ex nathan ſm legẽ
cuiꝰ opĩonis eſt Nicolaꝰ de lira·luce·iij·
Sz hec opĩo videt eſſe ꝓmo ꝛra ꝓphetas
Nam Ieremias ꝓpha loquẽs de yechonia
p quẽ venit linea ſalomonis·ait·ſcribe vi=
rũ iſtũ ſterilẽ q̃ in diebꝫ ſuis nõ ꝓſperabit
nec erit de ſemie eiꝰ vir q̃ ſedeat ſup ſoliũ
dauid·& pãtem habeat vlt̃ in iuda·Ie=
remie·xxij·Si ergo hec virgo deſcẽdit per
ſalomonẽ & yechoniã vt dic̃ illa opinio·
ſequit̃ ꝙ xp̃us filiꝰ virgis nõ ſedet ſup ſo
liũ dauid·& ſup regnũ eiꝰ. Con̄ ꝓpham
i ca·ſequẽti & yſaie ix·ca·nec valet dicẽ
ꝙ ꝓpha intelligit nõ erit q̃ ſedeat ſeculari
honoꝛe·xp̃us aũt nõ ſic ſederat·qz ſup ca
pitlo eodẽ dic̃ dñs p ꝓphã. Viuo ego qz
ſi fuerit yechonias filiꝰ Ioachim regis iu
da ãnulꝰ in manu dextera mea inde euellã
eum & loquit̃ de ipo & de ſemine ſuo. Vñ
ptz ꝙ nõ ſolũ loquit̃ de epali pãte ſz etiã
de illa q̃ xp̃us ſedere habuit ad dexteram
pris. Item nõ eſt verſimile qz deꝰ tam ofuſi
bilit̃ repellẽt eum & ſemẽ ſuũ ab honoꝛe tẽ
poꝛali & a minoꝛi gradu & cõſequenẽ cõ=
ſtituẽt ip̃m in ſemie ſuo in maioꝛi gradu
ſcz xp̃i. Secũdo hec opĩo videt eſſe contra
apl'm qz nathan fr̃ ſalomonis regis nõ fu=
it filiꝰ nãlis regis dauid ſz adoptiuꝰ·luce
iij·Cum ergo ab illo nathan deſcẽdat hec
virgo ſm carnẽ vt notat affricanꝰ ſcribẽs
ad ariſtidẽ & Euſebius libꝛo ꝓmo eccĩaſti=
ce hiſtoꝛie ca·vij·& damaſcenꝰ in ſẽtẽcijs
ſuis libꝛo iiij·ca·vj· Sequit̃ ꝙ xp̃s nõ eſt
ex ſemie dauid ſm carnẽ con̄ apl'm ꝓmo
ca·ad romanos·q̃ factꝰ eſt ei ex ſemie da
uid ſm carnẽ. Reſpondendũ ergo ſm illu
minatũ doctoꝛẽ mgr̃m Iolbem vitalis in
ſmone natitatis bẽe virginis q̃ incipit O
pulcherrima inẽ muliẽs ꝙ hec ſacra ỽgo
veit ex nathan ſm carnẽ q̃ fuit filiꝰ nãlis
dauid· ñ quidẽ de berſabee vt illi eſtimãt
ſz de ꝑncipali vxoꝛe dauid ſcz michol·bi=
nomia egla dicta filia ſaulis q̃ genuit da
uid yetruan binomyũ qz & nathan de hoc
ij·regũ iij· cum notatis p Ioſephũ libꝛo
antiq̃tatis iudaice & p dictũ Nicolaũ de
lira qz nathan fuit melioꝛ ſalomone nat̃a
& vita qz de ꝑncipali vxoꝛe & vt opinat̃
predictꝰ doctoꝛ renũciauit iuri regni rõe
eximie ſcĩeatis·exq̃ nathan filio dauid xx
xviij·pullularũt plante vſq; ad annos ſc̃i
Ioachim p̃ris virgis Nã Mathat fr̃ ani
eiꝰ q̃ et melchi dictꝰ ẽ genuit heli q̃ oſeph
ſm legẽ luce iij·& hic habuit fr̃em pãthe
ram q̃ genuit barpantherã q̃ ſcm̃ Ioachim
ſm carnem teſte damaſceno vbi ſup̃ & ſic
ſcũs Ioachim p̃ huiꝰ virginis & ſcũs Io=
ſeph ſponſus eiꝰ fuerũt ſm legẽ ſcoꝝ ꝓmo
rũ filij & ſic patz genealogia nõ ſolũ Io=
ſeph ex ꝓgenie dauid ſz etiã virginis gloꝛi
oſe p nathan ex ꝑncipali vxoꝛe dauid ſcz
michol.

QVintũ argumentũ
iudeoꝝ ex euãgelio eſt ad ꝓbandũ
ꝙ xp̃us habuit pcẽm·vl' ꝙ eius
baptiſmuꝰ fuit fruſtra arguit iudeus ſic In
euãgelio Mathi·iij·ca·dicit̃·ꝙ venit Ihs
a galilea in Iordanẽ ad Iolbem vt baptiza
ret̃ ab eo· ex hoc arguit̃ ſic·Xp̃iani dicũt
ꝙ baptiſmuꝰ eſt ablutio pcẽoꝝ·cũ ergo ihs
nazarenꝰ fuit baptizatꝰ·ergo habuit pcã
abluenda qđ ip̃i negãt·aut ille baptiſmuꝰ
fuit fruſtra. Rñdetur ꝙ baptiſmuꝰ xp̃i eſt
ablutio pcẽoꝝ·nõ aũt baptiſmuꝰ Iolbis ſic̃
ip̃e Iolbes dic̃ Mathi·iij·Ego quidẽ bapti=
ſo vos in aq̃ in penitentiã·q̃ aũt poſt me
venturꝰ ẽ foꝛcioꝛ me eſt·cuiꝰ nõ ſũ dignꝰ
poꝛtare calciamẽta·ipe vos baptizabit in
ſpũſancto. Ihs aũt nazarenꝰ fuit bapti=
zatꝰ baptiſmo Iolbis tm̃·q̃ ñ erat ablucõ
pcẽoꝝ·& iõ non concluſit argumentũ ꝙ
Ihs habuerit pcẽm abluendũ qz ſcĩficati
i vero baptizati ſunt baptiſmo xp̃i & tm̃
nõ habẽt pcẽm abluendũ. Ihs aũt ab in
ſtãti concepcõis ſue non ſolũ fuit ſcĩficatꝰ
ſz etiã ſcũs ſcõzum. Qz aũt arguit̃ vltra ꝙ
Ihs nazarenꝰ fuit baptizatꝰ fruſtra. Di=
cendũ ꝙ non ſequit̃ qz p hoc approbauit
baptiſmũ & ꝓdicacõem Iolbis·& p tactũ
ſue ſciſſime carnis dedit vim regnatiuam
aquis nec ſil'r ſcĩficati in vtero fruſtra ba
ptizant̃ qz p hoc regnant̃ in xp̃o & mẽbꝛa
eiꝰ efficiũtur. Et qz ſcripte noui teſtamẽti
& doctoꝝ catholicoꝝ loq̃tes de baptiſmo
ſũt note fidelibꝫ & a iudeis nõ recipiũtur
Ideo accipiũtur aliq̃ con̄ iudeos de veteri
teſtamẽto & de dictis doctoꝝ hebꝛaicoꝝ·

et ꝑmittit̃ figura hui⁹ sacrām̃ti exodi xxix· in baptismo aaron & filioꝝ ei⁹. Vñ dixit dñs moisi· aaron & filios ei⁹ applicabis ad ostiū tabernaculi testimonij· scz in atrio vbi erat altare holocausti. Cūq; lueris p̃ez cum filijs aqua innues ꝛc· ista locio aq̃ que erat ꝑmum ve dicit rabisalomon nō intelligitur de ablucōne manuū & pedū solū sed de locōne toci⁹ corpis· ita q⁹ dic̃ hic exp̃sse rabisalomon· q⁹ hoc q⁹ dicit lauab eos vult dicē baptizabis eos sic q⁹ totū corp⁹ intret in aquā. Item secūdo sup illud ecc̃iastes ꝑmo· Quid est qđ fuit id qđ futurū est Rabibarachias dic̃ sicut fuit redemptor primus sic erit vltim⁹. Redemptor ꝑm⁹ scz moises fecit ascendē puteū sicut h̃etur nūi xxi· Sic redemptor vltim⁹ q̄ est rex messias ascendē faciat aq̃s sicut h̃etur Iohelis vltō· & fons de domo dei egredietur & irrigabit torrentē spinarū. Hec sunt verba doctoris p torrentē spinarū intelligit̃ multitudo peccantiū· Aliq hebrei dicūt q⁹ hec est l̃ra & irrigabit plamciem seth im. Est aūt seth im regio grecie de q̄ alex̃āder magn⁹ exiuit ad pugnādum cont̃ reges p̄sarum & medoꝝ vt h̃etur primo machabeoꝝ ꝑmo ca· & ꝑm hoc ista ꝓphecia fuit impleta q̄n apl'i p̄dicauerūt grecis & eos baptizauerūt. Item iij. ysaie xliiij· noli timē serue meus Iacob & rectissime quē elegi Effundā ei aquas sup sicientē & fluenta in ea sup aridam· Effundam spm̄ meū sup semen tuū & b̄nedictōz meā sup stirpē tuā & germinabūt inē herbas sic̄ salices iuxta fluentes aq̃s· Iste dicet· dñe ego sum & ille vocabit in nomīe Iacob· & hic scribet manu sua dño & in nomīe dei isrl' assil'abit̃. Per hoc em̄ q⁹ dicit Effundā aq̃s sup sicientē intelligit̃ baptisatio indeoꝝ fidem x̄pi devote recipientiū Et p hoc q⁹ subdit̃ & fluēta sup aridā intelligit̃ baptisacō gentiliū. Nam gētilitas nō fuit irrigata doctrina legis & ꝓphārū & q⁹ iste sit intellect⁹ h̃etur sup glosa rabi salomon· sup illud qđ subdit̃· germinabūt inter herbas ꝛc· i· in medio ezau. Per esau vero ip̄e & doctores hebrei intelligūt romanū impiū qđ suscepit fidē x̄pi & baptismū ve patz. Sequit̃ iste dicet dñe ego sum glosa· Isti erunt iusti p̄fecti quod de apl'is oueniēt̃ p̄ intelligi. Et ille vocabit in noīe Iacob glosa. Isti sunt paruli filij impioꝝ qđ oueniēt̃ intelligit̃ de filiis iudeoꝝ p apl'm oueris ad x̄pm p̄ribus eoꝝ in infidelitate remanentibo. Hic scribet manu sua dño glosa· hij sunt filij p̄mic p quod oueniēt̃ intelligunt̃ x̄pianam religiosi· & in noīe isrl' assil'abit̃· glo· Isti sē oueris de gentibo illis applicat̃ nomē isrl' sm̄ qđ dicit apl'us ad romanos ij· nō qui in manifesto iudeus est· neq; q̄ in manifesto i carne circūcisio sz qui in abscondito iudeus est & circūcisio cordis in spū non l̃ra cui⁹ laus non ex hom̄ibus sed ex deo est. Patz igitur ex predictis q⁹ glosa Rabi salomō cōuenienter aptatur ad ꝓpositum nostrū quāuis hoc non intenderit. Deus em̄ aliquādo mouet linguam hom̄is mali ad annūciandū veritatē preter ei⁹ intencōnem sicut cayphas Iohis xi· dixit de x̄po Expedit vobis vt vn⁹ moriat̃ homo p̄o populo. Intēdebat em̄ solum inducere alios ad occidendū x̄pm. Sed quod verbū significauit mortē eius profuturā ad salutem spūalem populi hoc fuit preter eius intencōnem ꝓpter quod euāgelista subdit· hoc aūt non dixit a semetip̄o· sed supple a deo sic eius linguā mouēte. Habet autē simile quantū ad aliq̄d nūi xxij· de Asina balaaz que protulit verba racōnabilia vt patet ibidē deo mouēte linguā eius per se vl'per angelum illa tamē non intellexit verba q̄ protulit cum nō habēt racōnem nec intellectū. Item quarto sup illud gen̄· xlix· Ligans ad vineam pullum suū & ad vitem O fili mi Asinā suam. Dicit glosa. Hic ē de quo scriptū est zacharie ix· sedens super asinam ꝛc· sequit̃ in glosa. Et qm̄o erit agens sicut scriptū est ezechiel' xxxvj· Et effundā sup vos aquā mūdam & emūdabimī ab om̄ibus im̄q̄amētis vestris. Auctoritas zacharie hic inducta scōm doctores hebreos intelligit̃ ad l̃ram de messia· sicut onsum est sup̄ & per glosā hebraicā hic inductā h̃etur· q⁹ erat mūdatur⁹ populū suū p effusiozē aque mūde que ꝓprie dr bapt̄sm⁹ x̄pi. Vñ i libro q̄ dicit̃ yomaiherosolomitanū autētico apud hebreos

Rare
BT
1100
A45++
1471

Dicitur quēadmodū pelagus mūdificat pollutos ita deꝰ scūs & bn̄dictꝰ erit mūdans in futō isrl' & sic ē dicēs ezechie xxxvj. Aspergā sup vos aquas mūdas hec ille. Item sapiētes thalmuth ī midras dixerūt qꝫ in aduentu messie ipe assumēt sibi aquas mūdas de subsede sua & qꝫ ipe sup isrl' effundēt ꝓut dixit textꝰ effundā sup vos aquā mūdam & sapiētes tabala has aquas sigficauerūt & dixit rabi aquiba qñ accesseritis ad lapides mūdos marmoreos nō dicas aquas aqs. Sūt em̄ aque tpales & aque spūales. Item qꝫ viderūt messiam filiū dauid imēre p synagogas & studia & ītterrogatꝰ quid facēt. rn̄dit qꝫ balneabat iuxta textū gen̄. lauit in vino vestimēta sua qđ sigficat locōnem in baptismo a scō messia postmodū ordinato. Item Quīto de baptismo & eiꝰ effectu dr zacharie xiij. ca. In illo die erit fons patēs domui dauid & habitātibꝫ jhrlm in ablucōem peccatorꝫ & menstruate. Per hoc qꝫ dicit erit de futō patꝫ qꝫ nō pt intelligi de ablucōe aliq̄ vetis legis. Nam omēs ille erāt statute longe ante tpus zacharie. Qꝫ aūt intelligat de baptismo xp̄i patꝫ p illud qđ sequitur & erit in die illa dicit dn̄s exercituum disperdā noīa ydoloꝝ de terra qđ impletū fuit tpe xp̄i & discipuloꝝ eiꝰ. p quoꝝ ꝓdicacōem ydolatria cessauit p totū mūdum exceptis quibusdā barbaris in aquilonari parte habitātibꝫ q̄ limitati dicunt. qꝫ illud viuū qđ eis ꝑmo occurrit qualibꝫ die illud adorant & venerant vt deū suū pro illa die. Dꝫ qm̄ hoc modicū est respectiue iō q̄si p nichilo reputat ꝫm communē modum loquēdi & etiā ꝫm doctrinā plr̄i ij. plusquoꝝ. Nec obstat qꝫ dr domui dauid & habitantibꝫ jhrlm. qꝫ Iheremie iij. xp̄us nomīat noīe dauid vbi dr seruient dn̄o deo suo. & dauid regi suo quem suscitabo eis. Non em̄ intelligi pt de dauid q̄ mortuus erat p cccc. ānos. ante vl' circit & qꝫ intelligat de xp̄o patꝫ p trāslacōnem caldaicā q̄ sic hꝫ & colent corā dn̄o deo suo & obedient messie filio dauid & sic p domū dauid hic intelligit familia xp̄i & eade intēcione p jhrlm militās ecc̄ia. Dicit aūt baptismꝰ fons patēs qꝫ nulli penitēti debite denegat & dr in ablucōne pcorū & menstruate ꝓpter pcm actuale & originale qđ contrahit in vtero mris. verūqꝫ em̄ lauat baptismꝰ inadultis ad baptismū venientibus. Vñ dicit hic glosa caldaica sup vbo in ablucōnem pcorꝫ & remittant sua peccata & sue macule & idem dicit rabi salomon in sua glosa allegādo chaldeū. Item vj. ysaie in ca. xij. postqꝫ locutꝰ est de salnatore dicēs. Ecce deꝰ saluator meꝰ fiducialit agam & non timebo ꝛc. sequent dicit hauriet aquas in gaudio de fontibꝫ saluatoris & glosauit chaldaicus & recipietis cum gaudio legē nouā electorꝫ iustorꝫ Hebraica veritas habꝫ accipietis aquā cū gaudio de fonte saluacōis & idē est de fōte saluacōis vl' saluatoris & ita implet ī hoc sacmento qđ habꝫ virtutē remittēdi pcta ex fontibꝫ saluatoris. i. ex quīqꝫ plagis xp̄i in passione sua. Et ad lr̄am de fonte saluatoris. i. de late xp̄i exiuit sanguis & aqua & q̄ vidit testimoniū phibuit & scimꝰ qꝫ verū est testimoniū eiꝰ vt patꝫ Iohannis xix. Item vij. ysaie lij. ca. in fine. Ecce intelliget seruꝰ meus & exaltabit & eleuabit & sublimis erit valde. Sequitur iste asperget gētes multas hec scripta ītelligit ad lr̄am de xp̄o patꝫ p trāslacōꝫ chaldaicā cui nō licet contradicē iudeis q̄ talis ē ecce ꝓsperabit seruꝰ meꝰ messias ꝓpter qđ antiq̄ hebrei ab isto loco vsqꝫ ad finē liij. capituli exposuerunt ad lr̄am de passione xp̄i. Dicit ergo ecce intelliget seruꝰ meus qꝫ habet sciam dinam ab eno & humanā ex tpe & exaltabit scꝫ ad vnitatē suppositi dni. vel alit exaltabit in sua resurrectione & eleuabit in sua ascensione & sublimis erit valde sedēs ad dexterā pris Marci vltimo. Et dn̄s quidē jhūs postqꝫ locutus est eis assumptꝰ est in celū & sedet ad dexterā dei. vel alit ꝫm qđ expoit rabi aq̄ba Exaltabit plusqꝫ abrahā & eleuabitur plusqꝫ moyses. & sublimis erit plusqꝫ angeli. Ex quibꝫ satis pt inferri qꝫ messias debebat eē deꝰ. Sequit ad ꝓpositū iste messias asperget gentes multas. i. mūdabit sanguine suo & bapteismate q̄ oīa manifeste sunt impleta in xp̄o. Item octauo & vltimo dauid ꝓphete fuit reuelatum signum

complecõnis oĩm ꝓphecíarum sacẽmentis baptísmi · vñ dicit in psalmo xxviij · Vox dñi sup aquas deꝰ maiestatis intonuit ac si diceꝫ · clariꝰ tũc sacẽmentũ baptísmi erit adimpletũ · cum vox dñi fuerit sup aq̃s & deꝰ maiestatis intonuerit qđ fuit adimpletũ in baptísmo xp̃i qz tũc vox pr̃is intonuit dicẽs · hic est filiꝰ meus dilectꝰ ꝛc · Math̃ · iij · Et ista fuit intonacõ dei maiestatis. Ex p̃dictis in solucõne huiꝰ argumẽti iudaici tria colligunt̃. Primũ qꝫ licz xp̃us fuerit baptísatus fuit tñ immunꝰ a pcõ Secundũ qꝫ baptísmꝰ xp̃i non fuit frustra licz ipe eẽt sine pcõ Tertiũ est qꝫ istuꝰ sacramentũ fuit in testamẽto veteri figuratũ & multiplr̃ ꝓphetatũ ac p doctores & glosas hebreoꝝ euidenr̃ demõstratũ

Sextũ argumentũ iudeoꝝ sumit̃ ex euãgelio ex illo Math̃ · iij · baptísatꝰ autẽ ꝓfestim ascendit de aqua & ecce aperti sunt ei celi & vidit spm̃ dei venientẽ sic̃ columbam & descendentẽ sup se Ex hoc arguũt iudei qꝫ xp̃us ante baptísmũ non habuit spm̃ scm̃ · cuiꝰ oppositũ asserũt xp̃iani · Qz aũt istuꝫ sequat̃ ex textu patz qz nullꝰ venit vbi prĩꝰ erat. Cum ergo dicat̃ ĩ textu vidit spm̃ dei venientem sup se ergo spũs scũs non erat in ihũ nazareno ante baptísmũ & tñ tunc erat incipiẽs ãnũ xxx · sic ergo xxx · ãnis fuit sine spũsco qđ incõueniens magnũ reputat̃ a xp̃ianis Rñdetur qꝫ non sequit̃ vidit spm̃scm̃ descendentez & venientẽ sup se ergo ante nõ habuit spiritũscm̃ · qz iiij · regum iij · dr̃ de elizeo cũqꝫ caneꝫ psaltes fcã est sup eum manꝰ dñi qđ intelligit̃ de spũ ꝓphetandi & tñ dicit̃ de eo ante ij · ca · Requieuit spũs helie sup elizeum · & qꝫ subdit̃ in arguendo nullꝰ venit vbi prĩꝰ erat . Dicendũ qꝫ verũ est eo mõ quo prĩꝰ ibi erat ꝙ alio mõ potest venire sicut dr̃ gen̄ · xviij · vbi dicit̃ dixit dñs ad Abrahã clamor zodomoꝝ gomorreoꝝ mltiplicatꝰ est · Sequit̃ · descendam & videbo vtrũ clamorẽ qui venit ad me ope impleuerũt ꝛc · non est p hoc intelligendũ qꝫ aĩ deus nõ esset in zodoma & gomorra nec videt eoꝝ facta cum de necessitate sit vbi qꝫ pr̃s sic̃ dicit̃ Jheremie xxiij · celũ & terrã egõ impleo dicit dñs & oĩa de nccitate viderit ab eterno · dr̃ ergo descendisse & vidisse ꝓpter nouũ effectũ quẽ fecit ibi ꝙ subuersionẽ zodome & gomorre. Erat igitur ibi ante sic̃ oseruãs in esse ꝙ descẽdit ibi sicut puniẽs · & sil'r tũc dr̃ vidisse · qz scom modũ loquẽdi scripture & etiã hoĩm deꝰ nõ dicit̃ vidr̃ pcã qñ dissimulat punire · nec p hoc imporat̃ aliq̃ mutacõ in deo sed in creatura · sic suo mõ dicendũ est in ꝓposito spũsscũs fuit in ihũ nazareno abinstanti ꝺcepcõis sue p plenitudinẽ gr̃e sicut dr̃ Iohis pmo . Vidimꝰ eũ quasi vnigenitũ a pr̃e plenũ gr̃a & veritatis & hoc p̃dictũ fuit ysaie xi · ca · Egrediet̃ virga de radice yesse & flos de radice eiꝰ ascendet · & requiescet sup eum spũs dñi · spũs sapie & intellectus · spũs cõsilij & fortitudis · spũs scie & pietatis & replebit eũ spũs timoris domini . Dicitur tñ venisse sup eum in baptísmo p aliũ modũ scz in signo visibili columbe repñtantis in xp̃o plenitudinẽ gracie nõ tũc accepte ꝙ prĩꝰ vt dictũ est · tñ plenitudo gr̃e q̃ latẽs erat in xp̃o fuit tũc manifesta Johãni baptíste ꝑ visibili signo sic̃ ei dictũ fuit a dño sup quẽ videris spm̃ descẽdentẽ & manentẽ sup eũ hic est q̃ baptísat in spũsco · & per p̃dicacõnem Johãnis aliis fuit dcm̃. Ideo subdit̃ · ego vidi & testimoniũ phibui qz hic est filiꝰ dei. Illi tñ q̃ erant cum Johe qñ columba descẽdit super ihm viderũt cum eo & vocẽ pr̃is audierũt qz columba illa nõ fuit ymaginaria ꝙ vera & visibil' & vox dimiꝰ formata & sensibilis. Fuit aũt tũc necessaria manifestacõ pleitudinis gr̃e in xp̃o. Primo vt ꝓphetia ysaie predicta oĩderet̃ impleta. Secũdo qz cito post baptísmũ erat p̃dicaturꝰ & publicaturꝰ legẽ euãgelicam q̃ est lex gr̃e & p ose quẽs actor eiꝰ ostẽdi debuit plenꝰ gracie. Ideo tũc audita est vox pr̃is Hic est filiusmeꝰ dilectꝰ in quo mihi ꝺplacuit tanq̃ in actore euãgelij Et si dicat iudeꝰ qꝫ tũc erit contradictio in verb̃ scz qꝫ erat ibi spũs scũs · & nõ erat · veniebat · & nõ veniebat · descendebat & nõ descendebat · Dicendum est qꝫ nõ sequit̃ qz vera ꝺcradictio debz eẽ ad idẽ & ꝑm idem & sil'r in eodẽ tempore

Rare
BT
1100
A45++
1471

Nūc aūt ve declaratū est nō similiē ꝫ alio mō veīt spūsscūs sup jh̄m in baptismo q̄z erat prius in xp̄o.

Septimū argumentū indeorū ex euangelio suūtur ex illo qz dicitur Math̄. iiij. qp xp̄us Ieiunauit. xl. diebus & xl. noctibo & postea esurijt. Arguūt ergo iudei sic. Xp̄iani dicūt Ihesū nazarenū esse deū. & que laus est deo ieiunare q̄si dicāt nulla. qz deo ñ opetit ome dere vl' ieiunare ꝓpter qō videt derisibile. & adhuc magis illud qō subdit & postea esurijt & maxime cū moyses q̄ tm̄ homo fuit ieiunauit xl. diebo & xl. noctibo & nō esurijt. Solucō istī argumēti patz ex hys q̄ supdicta sunt in isto iij. libro oliberacōe iiij. argumēto xxij. Ibi em̄ declaratū fuit qp xp̄us in lege & ꝓphetis ꝓmissus futurus erat verus homo & verus deus ī vna psona Declaratū est etiam qp ih̄us nazarenus est verus xp̄us iudeis ꝓmissus sup̄ libro primo in apcione xij. thesaurorū & p oslequēs ipe est verus homo & verus de9. Item declaratū fuit ibidē & sepe alibi qp p passionē suam & mortē opatus eet nostrā salutē ꝓpter quod habuit corpus passibile & mortale ante resurrectionē suā. & hoc mō ieiunauit & esurijt. & tandē afflictiones & mortem sustinuit nō in deitate sua qz hoc est impossibile. ꝫ in huānitate p nob assumpta. & sic meruit nob gr̄am & gloriā & sibi corpis glorificacōz. vñ sup illud gen̄. xxvj. & introduxit eā ysaac dic̄ rabi moisen haversan. Hic est rex messias quē elegit de9 scūs & bn̄dict9 vt colet eum toto corde varetq cor suū ad perendū miseraciones p isrl' & ad ieiunandū & hūliandū se p eis sic̄ scriptū est ysaie liij. Ipe vulnerat9 est ꝓpter iniq̄tates nr̄as attritus est ꝓpter scelera nr̄a disciplina pacis nr̄e sup eū. & livore ei9 sanati sum9. Per hāc tradicōz dicti rabi moisen patz qp liij. ca. ysa. loquit̄ de xp̄i passione p gr̄is huāni salute. qō aūt dicūt iudei de moise. qp post illud jeuniū non esurijt falsū est qp postea non omedisset nec est sil'e de vtroq. nam mamchei dicturi erāt qp jh̄us nō habuit carnē huānam ex elemētis opositā ꝫ celestem ad quos repellendos euangeliū mencionē facit de esurie xp̄i. Juda vero hoc nō erāt dicturi de moise. ꝓpter hoc nō oportuit qp scripeura faceret mencōnem sic de ei9 esurie.

Octauū argumentū iudeorū ex euāgelio sumit̄ ex illo qō dicit̄ in sup̄ dicto ca. Non in solo pane viuit homo ꝫ in omī verbo qō ꝓcedit de ore dei Asserūt iudei qp ista responsio quā Ih̄us dedit diabolo nō est racōnabil' qz debuisset dixisse ꝫ in oī re q̄ ꝓcedit de ore meo. Si em̄ ipe erat de9 potuit hoīs vitā cōseruare de oī re siue sit lignū siue lapis sū alia hm̄oi Rn̄detur cum ōr qp debuisset dicē jh̄us sed in oī re que ꝓcedit de ore meo. dico qp nō est verū. non em̄ sic debuit dicē qz ih̄us voluit zelare diabolo suā deitatē quā ille q̄rebat experire p temptacōez. ꝓpter qō nō debuit dicē de ore meo qz loquebat̄ vt homo zelans suā diuūtatē. Item qz temptacōem demoīs excludebat p scripturā sacrā. ideo debuit eam allegare sicut iacuit in textu in q̄ scribit̄ de ore dei & eadē racōe non debuit dicē de oī re ꝫ in oī verbo. qz sic scribit̄ in textu. cum hoc etiā pt̄ dici qp nō arguit qz verbū frequent̄ accipit̄ in sac̄ scriptura p re facta. nā ij. regū ꝑmo ca. ōr qp est verbū qō factū est. i. res gesta vl' facta & sic accipit̄ in ꝓposito vt patz lr̄am intuenti deuteronomij viij. capitulo.

Nonū argumentū iudeorū ex euāgelio suūtur ex illo quod ōr Matthei ca. q̄ sup̄. Si filius dei es mitte te deorsum ꝛc̄. Sequit̄ ait illi ih̄us rursum Scriptū est nō temptab dn̄m deū tuū Ex hoc arguūt iudei dicētes qp hec rn̄sio ñ ē bona. Primo qz vt dicunt iudei ī eo erat ptās faciēdi miracula. & iō si dimisisset se deorsum sine lesione aliq̄ non fuisset ibi aliq̄ temptacō diuina. Secundo qz scī viri legunt̄ deum tēptasse nec ex hoc reprobantur in scripta ꝫ magis omendant̄ sic̄ helias iij. regū xviij. ca. Qui dixit deus q̄ exaudierit p ignē ipe sit de9. & helizeus iiij.

regum v·ca·dixit de naaman leprosо ve=
niat ad me & sciat pphaz eē in isrl'. Sil'r
de gedeon iudicū vj· tēptauit deū q̄rēs si
gnū ī vellē. Itē de⁹ ñ inducit hoīes ad ma
lū pducit aūt ad suiipi⁹ temptacōez ma=
lachie iij·ca·Inferte omēz decimā in hor=
reū meū vt sit cibus in domo mea & pro
bate me. Sup hoc dic̄ dñs·si nō aperuero
catharactas celi & effudero vob' bñdictōz
meā vsq; ad habundantiā. Rñdetur cum
dicūt iudei Primo q̄ ista rñsio nō est bo=
na nō temptab' dñm deū tuū· Dico q̄ in
hoc iudei ꝓcutiūt seipos arguētes dictum
moisi deutro·vj·ca·Q; aūt vlteri⁹ nitū=
tur oñdere temptacōz dei nō esse pcēm ma
nifeste dicūt con̄ deū arguentē maliciam
pphi isrl' nūi·xiiij·ca· temptauerūt me iā
p x·vices. Item psalmo lxxxxiiij· Nolite
obdurare corda vra sic̄ in exacerbacōe sm
die tēptacōis ī deserto vbi temptauer̄e
me pres vestri pbauerūt & viderē opera
mea. Ad illud aūt qd̄ inducūt de viris sā
ctis deū temptantibo vt dicūt Sciendū est
q̄ tempтare est expimentū de aliq̄ accipe·
null⁹ aūt querit expiri illud de q̄ cert⁹ est
ꝫ illud de q̄ dubi⁹ est. Item aliq̄s pē experi
ri v̄bo l' fcō·v̄bo cū q̄rit aliq̄s de vicino
suo aliqd vt expiat̄ si iuuaret eū in neces=
sitate sua facto cū facit aliqd qd̄ non vi=
deē ordinabile ad aliqd nisi ad talē expien
ciā. & tal' expientia dicit̄ temptacō sicut
cum aliq̄s facit currē equū sine necessitate
aliq̄ aut vtilitate d̄z temptacō equi q̄ tal'
cursus nō videē ordinabil' nisi ad accipi=
endū expimentū de velocitate equi. Si aē
facit currē ꝓpter nc̄itatem aliq̄z puta ad
fugiendū hostes vl' ꝓpter vtilitatē aliquā
vt ad capiendū cerū nō est tēptacō equi
Dubitare aūt de his q̄ pinēt ad pfectōz
dnam ut est potētia boitas & hmōi sem
per est malū. Et ideo qui facit aliqd vel q̄
dicit sine necessitate aut vtilitate ad expe
riendū diuinā potentiā vel volūtatē tem
ptat deū & peccat ꝓpter qd̄ exponēs se sine
necessitate aut vtilitate periculo·expectāſ
se seruari a deo temptat deum cum possit
seruari alio mō·tale quid suggerebat dia=
bolus ihū nazareno dicens Mitte te deor
sum. Et licet ihūs per virtutem diuinam
posset hoc facē sine periculo tamē hoc non
fecit zelare diabolo volens suam diuinita
te & excludere demonis tempтacōnem p sa
crā scripturā rñdit bñ per illud qd̄ hoīb⁹
phibet̄· poterit em̄ tanq̄z homo p grados
descendē de pinnaculo. Quod igit̄ arguit̄
de helia nō valet· non em̄ pecijt signū p
ignē descendentē sine vtilitate ꝫ ad hoc q̄
pplus isrl' a cultu baal ad colendū verum
deū reducētur vt patz ibidē. Item hoc fe=
cit de pcepto dñi dicētis sibi· vade ostēde
te achab vt p̄mittit ibidē·& tūc reuelat⁹
fuit sibi modus ꝓcedēdi con̄ pphas baal
licz hoc nō sit totaliē exp̄ssum q; non oīa
scribunt̄· Eodez mō dicendū est de helizeo
curauit em̄ naaman ex diuina reuelacōe
& ad manifestacōz vtutis dine. Vnde & na
aman relicta ydolatria conuersus fuit ad co
lendū totaliē vnū verū deū·vñ dixit iiij·
regum v·ca·nō faciet seru⁹ tu⁹ vl̄t holo
caustum & victimā dijs alienis nisi dño.
De gedeone vero dicunt aliq̄ doctores nr̄i
q̄ ex debilitate fidei pecijt bis signū ī vel
lere ꝓpter quod non excusat̄ totaliē a pcō
sic̄ dicit quedā glosa sup locū istū Sz hoc
nō videē rōnabiliē dictū q; scripta nō no
tat eū cu'pabilē ex hoc facto nec fuit puñ=
⁹ a deo sic̄ zacharias pr̄ jobis q̄ ꝓpter diu
brū pecijt signū dicēs·vñ hoc sciam ꝓpter
qd̄ fact⁹ fuit mut⁹ vsq; ad filij sui circūci
sionē vt hēatur luce pmo ca·De glo·vero ī
gñali allegata parū est curandū jō saluo
meliori iudicō pē aliē dici· vno mō q̄ ge=
deon fecit hoc ex instictu dino & sic ñ pec
cauit. Instinct⁹ em̄ diuin⁹ nō impellit ad
peccandū Alio mō dicēdo q̄ gedeon nō fe
cit hoc dubitādo de potētia dei qñ p ipaz
possz saluaē ppm·nec de v̄bo dñi dicētis
sibi·jn hac fortitudīe tua liberab' isrl' q̄si
ñ eēt verū. Sz ignorauit verū hec ꝓmissio
esset absoluta que semp impleē vl' ordicio=
nalis scz nisi gedeon & ei⁹ socij ponerent
impedimētum p aliqd pcēm·frequenē em̄
in sacra scriptura intelligunt̄ ꝓmissiones
diuine facte sub tali condicōne q̄uis non
exp̄matur jheremie xviij·ca. Subito loq̄r
de gente & de regno vt edificez & plantē
illud si fecerit malū in oculis meis vt nō
audiat vocē meā pnīam agam sup bono

BT
1100
A45++
1471

quod locut⁹ sum vt facerē ei· timuit ergo
gedeon ne p fragilitatē suā vel socio⁹ su
oꝝ ꝓueniret impedimētum dicte ꝓmissi
onis· petit ergo humiliter a deo edoceri per
signū qđ non ꝓueniret tale impedimentum
vt sic ostanti⁹ & expedici⁹ iret ad prelium
ꝓpter qđ petit duplex signū vnū p se ali
ud p sociis suis. Ad auctem malachie di=
cendū q iudei tenebanē soluē decimas ex
p̄cepto dei sic patz in multis locis vetis te
stamēti & p osequēs hoc erat necesse ex pte
soluentiū & vtile ex pte recipientiū. Erat
em ad sustentacōez mīstro⁹. Ad hoc em ī=
ducebat dns populū p ꝓphām dicēs . In=
ferte omēz decimā ꝛc̄· Qz aut subdit̄ p ba=
te me sup hoc ꝛc̄. li p bate nō tenet̄ hic cau
saliē sic intelligēdo q soluerēt decimas ad
p bandū seu temptandū· si p hec deus api
ret eis catharactas celi ꝫ teneē osecutie· &
est sens⁹ si impleueritis p̄ceptū meū de de
cimis sicut tenemī & ego osequenē multi
plicabo bona vra sic dz ysaie ca· p̄mo· si
volueritis & audieritis me bona ere ome=
detis.

Decimū argumentū iudeoꝝ est &
sumit̄ ex euangelio ex illo verbo
Math v· ca· Audistis q dc̄m est
antiqs· nō purabis· rcdes aut dño iura
mēta tua· ego aut dico vob· nō iurare oī
no ꝛc̄· sequit̄. Sit ergo p̄mo vr̄· est est· nō
non· qđ aut habundanci⁹ est a malo est.
Ex istis arguit sic iudei xp̄iani affirmāt
q lex euāgelica nō destruit legē moisi in
moralibo ꝫ hoc patz eē falsū qz scribit̄ deu
tro ·x·ca· Dn̄m deum tuū timebis & illi
seruies ip̄i adherebis & in noīe illi⁹ iura=
bis. Et iterū deutro· vj· Dn̄m deū tuū ti=
mebis & illi soli seruies ac p nomē illius
iurabis. Et patz manifeste q jhūs nazare
n⁹ istud destruit dicendo ego dico vobis
non iurare oīno. Soluco q negacō ꝓposi=
ta signo vniuersali facit equipollere suo
contrario qz non oīs & quidā nō equi
pollent. Et ideo p hoc q dz nō iurare om
nino· nō excludit̄ omē iuramentū· qz qui=
libz teneē supiori req̄renti veritatē p iura
mentū dicē veritatē aliē periret iustitia &
veritas in multis casibo· ꝫ cum dz Nō iu
rare oīno excludit̄ iuramentū illicitū qđ
est triplex scz iuramentū falsū quod caret
veritate· & iuramentū iniquū qđ caret iu
stitia· sic̄ cum aliqs iurat innocenti noc̄
& iuramentū incautū quod iudicō discre
tionis caret qđ fit qn̄ quis iurat sine neces
sitate aut pia vtilitate· & ꝓpter hoc dicit̄
jheremie· iiij· ca· jurabis viuit dn̄s in ve=
ritate & iustitia & iudicō· ad excludendū
illa tria iuramēta illicita. Sciendū aut q
ex v̄bo deutro· iiij· ca· sup̄ allegato in no=
mīe illi⁹ scz dei iurabis. Aliq dixerūt q iu
ramentū esset frequentandū tanqz religi=
onis act⁹ etiā in omnū verbo vbi nō appa
ret necessitas aut pia vtilitas de quibus
videnē fuisse isti iudei arguētes. Sz q hoc
sit falsū patet p p̄ceptū diuinū exodi xx·
vbi dz· nō assumes nomē dei tui inanū
nec em hēbit insontē dn̄s eū qui assumpse
rit nomē dei sui frustra· quod facit ille q
iurat sn̄ necessitate aut pia vtilitate hoc
etiā patz ex verbo jheremie p̄allegato. Itē
eccīastici xliij· ca· dz vir multū iurans re=
plebit̄ iniqtate· nā ex frequētia iurādi ex
iuramēto incauto labit̄ in iuramentū fal
sum & iniquū· Qz autem subdit̄ sit sermo
vr̄ est est· non nō· i· simplr affirmādo ve=
ritatē & negādo falsitatē intelligendū est
nisi necēitas plus exigat· & q hoc intelli=
gat̄ de mō omnū loquēdi imē hoīes patz p
hoc q dicit̄ p̄mo vr̄· quod aut ampli⁹ est
a malo est· nō dicit hoc eē malū ꝫ a malo
Nam omē iuramentū est a malo culpe vl̄
pene· juramentū em falsū iniquū & īcau
tum est a malo culpe ex parte iurātis. Iu
ramentū aut licitū est a malo pene ex par
te req̄rentis iuramentū. Ex humāna quippe
fragilitatē q̄ pena quedam est inflicta hu
mano gn̄i ꝓpter culpā p̄mo⁹ penū proce
dit· q hoīes mutuo sibi nō credūt simpli
ci verbo absqz iuramēto· Et sic patz q xp̄s
non destruit in moralibo legē moysi ymo
pficit & dat modū qm̄o hoīes nō sint le=
uiē piuri. Iudei vero miseri & ceci dāt mo
dum q homo sit piur⁹ & q frangat oīa
vota q̄ facit p̄m qđ deducit Iheronim⁹ de
scā fide ouersus in tractatu quē fecit ex di
ctis thalmuth in ca· iij· vbi sic ait. Dicūt
sapiētes eoꝝ in thalmuth in nodarim in

ca·quod incipit arbanedarim. Ille qui frā
git iuramēta ꝓmissionis vel vota q̄ facit
p totū ānum ne habeāt aliquā vigorē sur
gat vltima die āni & dicat·quecūq; pro=
missiones juramēta vel vota ego fecero q̄
in toto āno sequenti existāt reputo cassa
nulla & vana· & hoc mō veniē iudei in
pn̄ti in vna nocte āni . Veniūt em̄ omēs
añ suū rabi·tenentē ī brachijs thorath &
omēs cum magn̄ solempnitate dicunt p̄oi
cta verba·& ex hoc intelligūt qꝺ sūt sine
onere oscie ad frangendū qcunq; uramē
tum qꝺ faciūt signanē xp̄iano qꝺ iuramē=
tū quod fit iudeo fuatur. Si ille qui reci
pit iuramentū dicit illi q̄ facit tu iuras
in deum & ī hac lege ad intellectū meū qꝺ
facies talē rem ꝛc̄·& cum dic̄ ad intellm
meū dicūt qꝺ iam reuocat̄ p̄dicta ꝓtesta=
cio quā fecit in p̄ncipio āni. Sz si iuramē=
tum facit xp̄iano·dicūt ipi qꝺ licet xp̄ia=
nus dicat·tu iuras ad ītellectum meū·qꝺ
nō reuocat̄ ꝓpterea p̄dicta ꝓtestacō quia
xp̄ianꝰ nō habz intellectū. Et iō licet oēs
abame iudeoꝝ iuxta foꝝ regni faciāt iura=
mentū in manibus sui maiorini·vel ba=
iuli de nō prestādo pecūas vlē id qꝺ licē=
cianē p regem nullꝰ eoꝝ obſuat & intelli
gunt qꝺ nō peccāt ꝓpter supdicta·hec ille
Huic sn̄ie fauet etiā mgr̄ jobes ouersꝰ in
libro de ocordia legū titl'o iiij·ca·vij·vbi
p̄ter illa q̄ dicta sunt addit etiā qꝺ mādā=
uerūt sapientes iudeoꝝ in thalmuth qꝺ si
iudeꝰ faceret iuramētum & de hoc postea
penitēt in corde·qꝺ in p̄ntia triū iudeorū
dicat se talia iurasse · & qꝺ de eis in corde
peītet qꝺ iudei astātes dicūt ei Illa q̄ iura=
uit vana & nichilata suo iudicō reputa=
re & qꝺ illa q̄ iuranit ſuare nullatenꝰ ob
ligat̄. Item dic̄ qꝺ in nocte remissionū in=
dulgentiaꝝ ponūt in publico thorath·&
cantor dic̄ ppl'o publice ter qꝺ oīa vota &
iuramēta facta sūt cassa nichilata & va=
cua & nulliꝰ penitꝰ firmitatis . Dic̄ ergo
iste qꝺ ex hmōi occasione iudei sūt faciles
ad iurandū & nullū obſuant penitꝰ iu=
ramētum. Et p̄ter hos alios articulos im
miscent iuramētis·q̄re de eis p sua iuram̄
ta confidē nullꝰ debz & dr ī suo thalmuth
qꝺ quidā actor iudeoꝝ ꝓuatus & familia=
ris erat cuiꝺam impatoris quadā die in
trans camerā suā inuenit eum omēdētem
victualia ꝓhibita·& impator recepit ab
eo iuramētum vt hoc nullatenꝰ alicui re=
uelaret·& post tpus inuētus est reuelasse
& dixit ei tu nō iurasti deo te hoc nunq̄
reuelare. Rn̄dit ego iurani nō reuelaturꝰ
deo sz nō hoībus de mūdo·& q̄ dño sic fal=
sauit iuramētum articulo subtilitatis fal
se q̄nto magis hoībus falsaret leniē iura=
mentū·q̄re nunq̄ a iudeis deberz exigi iu
ramētum nec in aliq̄ debēt credi· & de eis
dr jheremie v·qꝺ si etiā dixerit·viuit dn̄s
& hoc falso iurabūt & xp̄iani nō leniē iu
rant & obſuant fideliē iuramētum scdm
legē & misi adimpleat̄ a ofessoribꝰ non ab
soluūtur·dū tamē sint licita iuramenta
qm̄ ipa obſuare penitꝰ obligant̄ de quo
mūi xxx· si q̄s viroꝝ votum vouerit dño
aut se ostrinxerit iuramēto nō faciet irri=
tum verbū & omē qꝺ ꝓmiserit implebit
hec ille.

UNdecimū argumētum iudeoꝝ ex
euāgelio suītur ex illo Matb̄. ca.
q̄ sup̄. Audistis qr dcm̄ est ātiq̄s
Oculū ꝓ oculo·dentē ꝓ dente· Ego aūt di
co vobis nō resistē malo· sz si q̄s percusserit
te in dexterā maxillā prebe ei & alterā·&
q̄ voluerit in iudicō stendē tecum & tuni
cam tollere dimitte ei & palliū ꝛc̄·hoc di=
cūt iudei eē contē legem rectitudīs & iusti
cie a deo datam exodi·xxi· oculū ꝓ oculo
ꝛc̄. Item xp̄iani nō seruāt istam legē ibu
nazareni·Nam p fraudes & lites vnꝰ ra=
pit bona alteriꝰ & nō solū hoc est uerum
de secularibꝰ sz etiā de religiosꝰ pluribꝰ. Re
spondet̄ qꝺ non est verū ibm nazarenū de
struxisse legē iusticie & rectitudīs. Circa
qꝺ sciendū qꝺ non resistere malo aliq̄n bo
nū est & necessariū·& sic cadit sub p̄cepto
vtpote q̄n ex tali resistētia apparet maīfe
ste origo magni mali & discidiū ciuita=
tis vl' regni vl' aliqꝺ hmōi. Aliq̄n vero ē
bonū superogacōis vt quādo malū illatū
tolerat̄ pacient̄ ꝓpter deū· vl' ꝓpter pacez
seruandā·vel ꝓpter sui humiliacōz & sic nō
resistere malo cadit sub consilio & non sub
p̄cepto & ī istis duobus modis loquitur

Rare
BT
1100
A45++
1471

ſaluatoꝛ & ſic nō excludit legem iuſticie ꝫ addit ſup hoc pfectōnem legis euāgelice ad quā non tenenē hoīes· ꝫ poſſunt licite de illata iniuria querē vindictā �means ordinez iuſticie qñ non apparet ex hoc maius malū ſurgere vt dictū eſt. ¶Sciendū aūt qꝺ ex hoc vbo legis· oculū ꝓ oculo ꝛc· aliq̄ iudei de quibꝫ videnē iſti ſic arguētes dixerūt male imꝑpretātes qꝺ vindicta erat per ſe appetēda qꝺ eſt falſū qz vindicta ē malū pene· & iō nō eſt p ſe appetibilis ꝫ ꝓpē aliqꝺ bonū ꝺſequendū vt ꝓpter ordinē iuſticie ꝺſeruandū. vl' ꝓpter correctōz iniurianti vl' ꝓpter terroꝛē alioꝝ vt ab iniurijs coherceanē vl' aliqꝺ hmōi vbi ergo nullū tale bonū expena alicui9 eſtimaē ꝓuenire ꝫ magis timeē de ſcandalo & maiori malo tūc deſiſtē a vindicta q̄rēda nēcitatis ē & p̄cepti vt dcm̄ eſt. ¶Si aūt circa talē caſū qs a vindicta q̄renda deſiſtit bonū ſupero gacōis eſt & hoc patz ꝓ facta ſcōꝝ patrū non ſolū noui teſtamēti ꝫ etiā vetis. ¶Scūſ em̄ Ioſeph potēs vendicare illatā ſibi iniuriā a frībus nō ſolū a vindicta deſtitit ꝫ eos cū ſuis familijs miſericordiē ſuſtēta uit. ¶Similiē dauid ſemey ſibi maledicentē & lapides conē eū mittentē & ex hoc reū leſe regie maieſtatis occidi ab yſa· prohibuit· ij· regū xvj· ca· dicēs. ¶Dimitte eum vt maledicat ſi forte de9 reſpiciat afflictōnē meam. jo etiā patz ꝓ ſcripturā vetis teſtamēti leuitici xix· ca· nō queris rōez nec metuoꝛ eris iniurie ciuiū tuoꝝ ¶Vbi vero ex vindicta �means ordinē iuſticie nō apparet ortus ſcandali vel mali & ex deſiſtētia ab ea darē malis audacia iniuriandi bonis. talis deſiſtētia malū eſſet & pcēm & in tali caſu nō eſt intelligendū ſaluatoꝛis verbū. Qz aē ſequiē & qui te pcuſſerit ī vnā maxillā ꝛc· nō eſt ītelligendū quantū ad effectū vt ſic pcuſſus maxillā aliā offerat pcuſſori· qz ibus q̄ cepit facē & docē pcuſſus in vna maxilla vt hētur jobis xvij· ca· nō p̄buit aliā maxillā pcuſſori· ꝫ eum caritatīe coꝛrexit dicēs ſi male locut9 ſum teſtimoniū ꝓhibe de malo · ſi aūt bñ cur me cedis. Eſt ergo vbum p̄dictū �means aīmi ꝓparacōz intelligendū ſcz vt ſic pcuſſ9 ſit diſpoſit9 in aīa adhuc ſuſtinē maiores p= cuſſiones & iniurias in caſibꝫ p̄dictis ſcz qñ eſt ibi bonū neceſſariū vl' ſuperogacō= nis. ¶Ad illud aūt qꝺ obicit̄ de xp̄ianis legem xp̄i nō obſeruantibꝫ Dicendū qꝺ ex eo rū malicia nō peiorat̄ lex euāgelica ſicut nec lex in mōte ſinai data p hoc qꝺ iudei ſatis cito poſt ei9 dacōnē fecerūt & adoza uerūt vitulū ꝺflatilē exodi xxxij· ca·

DVodecimū argumentū Iudeoꝛū ex euāgelio ſumitur ex illo verbo Matb'. q̄ ſup̄· Audiſtis qz dictū eſt antiqꝺ· diliges ꝓximū tuū & odio habebis inimicū tuū Ego aūt dico vob' diligite inimicos vr̄os & bñfacite hijs q̄ oderūt vos ꝛc· Ex hoc dicunt iudei ¶Videt̄ qꝺ jh̄us nazaren9 deſtruxit dīnū p̄ceptum qz dñs mādauit filijs iſrl'· ne amicicias l' fedēra contherēt cum habitatoribꝫ ēre chanaan q̄ erāt inimici eoꝝ nec q̄rerēt eis bonū vt hētur nūi xxxiiij· oppoſitū dic̄ jh̄us vt patz manifeſte ergo eſt deſtructoꝛ diuini p̄cepti. ¶Ꝛo rñſione ad iſtud iudaicum argumentū ſciendū eſt qꝺ doctoꝛes hebꝛei circa hoc errabāt. Ex hoc em̄ qꝺ p̄ceptū eſt leuitici xix· Diliges ꝓximū tuū ſic̄ teipſū· arguebāt a contrio ſenſu qꝺ debebāt odire inimicū ꝫ hoc eſt falſū qz oīs homo ex caritate diligendꝰ eſt· mq̄ntum ad ymaginē dei eſt & capax ip̄i9 p cognicōz & amoꝛez Amicicia em̄ caritatis fundaē ſup ꝺlectacione ſupnaēalis bēitudinis. Et iō oīs intellectualis creaēa q̄ in actu vl' in potētia eſt bēa ē ex caritate diligēda. Mali aūt hoīes q̄ꝺiu ſunt in via ſunt in potētia vēiendi ad bēitudiē. Et iō licz eoꝝ malicia ſit odienda· ip̄a tn̄ naēa paſſibil' bēificari eſt diligēda· & hoc eſt qꝺ dicit ſaluatoꝛ· diligite inimicos vr̄os bona ſcz gr̄e & glorie eiſ optādo Alia aūt nō ſunt eis optāda niſi in quadā gn̄alitate mq̄ntum valēt ad eorū ſalutē qꝺ ſoli deo eſt notū· qz oībus aliis p̄ē homo bñ vel male vti. Et ideo circa hoc nō eſt aliqꝺ detmīate petendū ſed ſub ꝺdicōne ſcz imq̄ntū valz ad eoꝝ ſalutē. ¶Sequiē bñfacite· bñfacere eſt effect9 dilectōiſ Et ideo ſic̄ tenem̄ diligē inimicos q̄ntum ad bona gr̄e & glorie jta tenem̄ in effectu

salutē eoꝝ modo debito & possibili ꝓcurare. Q aūt bñfacere odiētibꝫ & inimicis est laudabile patz nō solū ꝑ scōs pres noni testamēti hz etiam vetis. ysaias eñ regi gerare & viris eius q̄ eum oderāt & expulerant fecit ouinuū magnū geñ. xxvj. ca. Ioseph frēs suos q̄ eum occidē voluerūt & tandē in buitutē que est mors ciuilis vendiderant dulciter recepit & pauit. Dauid saulū ipm psequentē ad mortē bis a morte liberauit ꝓmo regū xxiiij. ca. & xxvij. helizeus syrus. eum sequētes ad mortē a rege isrl' interfici ꝓhibuit & potu iussit reficī & sic ad suū dñm remitti libere iiij. regum ca. vj. hoc etiā patz ꝑ scripturā veteris testamenti exodi xxiij. ca ¶ Si occurretis boui inimici tui aut azino errāti reduc ad eum. Item ibidē Si videris asinū odiētis te iacē sub onere nō pertāsibis sed sublenabis cum eo. Item ꝓuerbioꝝ xxxv. ca. si esurierit inimicꝰ tuꝰ ciba illū. si sitit da ei aquā bibē. pruinas eñ cōgregab sup caput eiꝰ & dñs reddet tibi. Item psalmo cxxix. Cum hijs q̄ oderāt pacē eram pacificꝰ ꝛc. Q aūt conē dicta arguiē de habitatoribꝫ chanaan. de quibꝫ inhibuit filijs isrl' ne contherēt amicicias cum eis hz eos occiderēt. Dicendū q̄ illi erāt ydolatē pessimi ꝓpter qđ mortē meruerūt ꝟm iudiciū dei. Et ideo filij isrl' occidētes eos nō fecerūt ex odio hz ex mandato dei & iusticie zelo cū ipis nō erant amicicie contherende ad vicaū ydolatrie.

Terciūdecimū argumentū iudeoꝝ ex euāgelio sumiē ex illo Matb. xv. In illo tpe Abijt ihūs sabbato p sata. discipuli aūt eiꝰ esurientes ceperūt vellē spicas & māducare. pharisei aūt videtes dixerūt ei. Ecce discipuli tui faciūt qđ non liceat facē sabbis. At ille dixit eis Nō legistis q̄d fecerit dauid qñ esurijt & q̄ cum eo erant & qmō ibi intrauit domū dei & panes ꝓpositōnis comedit. qđ nō licebat ei edere neq; hijs q̄ cum eo erant nisi solis sacerdotibꝫ. & nō legistis in lege qz sabbis in templo sacerdotes violāt sabbatū & sine crimīe sunt dico vob̄ q̄ tēplo maior est hic ꝛc. Ex dictis arguūt iudei q̄ dupliť. Primo si ihs est deꝰ vt dicūt xp̄i ani qmo relaxauit obſuantiā sabbi cum ipe priꝰ eam ꝑcepit Exodi xx. ca. Memēto vt diem sabbati scifices. Igitur aut ipe non est deꝰ cuiꝰ contrīū affirmāt xp̄iani aut deꝰ est mutabiľ relaxādo quod ipe ꝑcepat maxime tanq̄ legittimū sempiternū cuiꝰmodi est obseruatio sabbi ¶ Itē ij. exemplū quod adducit de dauid nō est cōuenies ꝓmo qz discipuli nō erāt in tanta necessitate famis sicut dauid & eius viri. Secūdo qz dauid tūc trāsgrediēs sabbatū trāsgressionem tūc nō reiteranit. Itē iij. si excusanit hanc dauid trāsgressionē eadem rōne debz excusare adulteriū eius cum bersabee & homicidium vrie. Item iiij. exemplum quod adducit de sacerdotibꝫ non est ad ꝓpositum. sacerdotes eñ opabanē sabbato in templo accēdendo ignem vl' pocius nutriendo. hoc aūt non erat ꝓhibitū sed solū de habitacōibus hoīm sicut dicit exodi xxxv. ca. de sabbato ignē non accēdetis in cunctis habitaculis vr̄is. templū aūt non includit in ḡhalitate habitatorū hoīm. Ad ꝓmū argumentū dicendū q̄ magis est ad ꝓpositū Nam ille q̄ dat ꝑceptū pē in illo dispēsare in casu & totaliē renocare. Et ideo ihūs inquantū deꝰ potuit hoc facere. ꝓpter quod subdit de seipso dñs est filiꝰ hoīs & etiā sabbati. Item idē in ꝓsona est filiꝰ dei & filiꝰ hoīs sic̄ supza ꝓbatum est. q̄ autem tpe vetis testamēti dñs dispēsauerit in obſuātia sabbati patz iosue vj. vbi dicit q̄ de mandato dñi Iosue & viri bellatores circuierūt orbem Iericho septem diebus cōtinuis armati & sic oportuit q̄ dies sabbati fuerit vna de ill'. Et in libro apud hebreos autētico qui dicitur cedar ollam. i. ordo seculi. dicit q̄ die sabbati fuit preliū Iericho & hoc satis innuit ex textu Iosue vj. vbi dies ille dicit vnꝰ qui ꝓprie dicit de sabbato. & illo die circuierūt iericho septē vicibꝫ & in vltimo circuitu corruentibꝫ muris intrauerūt & mēfecerūt omēs habitatores vrbis ¶ Item iij. regū xix. dicit q̄ helias ambulauit in fortitudīe cibi illiꝰ quadragīta diebus & quadraginta noctibꝫ otinue & sic pluries ambulauit in sabbato ex voluntate dei.

BT
1100
A45++
1471

Q2 arguit vltra qp de9 sit mutabilis non valet. Nã immutabil' existẽs opatur mutabilia opa sicut incorpore9 existẽs corpalia facit. Et qp vlt or qp sãficatio sabbati fuit p̃cepta ad semp nõ est verũ. nam vbi de ipa scribit exodi xxxi. ca. pactũ est sempiternum in hebreo hẽtur pactũ est beollaz .i. in seculũ qo nõ sigficat etnitatẽ sz tpus longũ ommuter acceptũ & hoc mõ or jhere mie ij. ca. A seculo ofregisti iugũ meũ. i. ab antiq tpe & in hebreo hẽtur beollam cõ fregisti ẽ. i. a seculo. ¶ Aliqñ vero accipit p tpe indeterminato qo tñ potest e satis bene sicut deutro. xv. dicit pforab aurẽ eius in ianua dom9 tue & seruiet tibi vsqz in eternũ. & ĩ hebreo hẽtur pforab ẽ. & erit tibi seru9 beollam. i. in seculũ & hoc tpus potit e breue vel longũ. vñ dic hic glosa hebraica beollam. i. cũctis diebo seculi dñi vsqz ad iubileũ. Si em infra ãnũ a pforatõne auris serui mozeret dñs fiebat liber a huiusmodi. & si viuet vlt annũ iubileũ hu9 tñ fiebat liber in ãno iubileo. Patz igitur ex dictis qp obsuatio sabbati ñ est p̃cepta ad semp sz ad tpus. Et ex hoc patz qp illi q p hac dõne hebraica trãstulerũt eternũ l' sempiternũ deterime simplicibo occasionẽ errãdi circa obsuacõnem sabbati & circũcisioĩs. Ad secundũ qo vlt arguit de discipul' ibu spicas velletibo qp peccauerũt nõ est verũ. non em peccauerũt rõne facti qz scribit deutero. xxiij. ca. Ingressus vineam pxim tui omedes uuas q̃ntum tibi placuerit. & idẽ itelligẽdũ ẽ de granis bladi & alijs fructibo. nec peccabãt rõe tpis sz diei sabbati. nã eoz esuries eos excusabat Possz etiã pbabiliter dici qp simplr hoc poterãt in die sabbati. Non em peccabãt rõne omestioĩs qz omedẽ in die sabbati licitum erat oĩbus iudeis. nec rõne excussionis granoz de spicas q̃ est quedã p̃paratio cibi licz p̃paracõ cibi p decoctionẽ eẽt pohibita fieri in die sabbati exodi xvj. & xxxv iij. qz ibi est long9 labor & distractio sz cõpositõ lignoz. & accẽsio ignis. positio vasoz ad ignẽ & sollicitudo circa decoctõnem vt fiet opune. tñ aliq p̃paracões parui laboris & parue distractõis in die sabbati poterãt fieri vtpote Cibũ decoctũ die precedẽti disponere in vasis & ponere sup mensã. & p osequẽs licitũ erat ponẽ mensam & mappam & sil'ia. Similit illa q̃ eruda omedebant vt herbe licite erãt lauare. vellicacõ aũt spicaz nõ videt eẽ magis laboriosa seu distractiua sz mino9 & p oseqns licita. Qo aũt vlt arguit qp dauid & viri ei9 erãt in maiori necessitate famis q̃z di scipuli ibu nõ videt versil'e habebant em aliq pecuniam vl' aliq pignora ad hndum cibũ aliũde. q̃ discipuli nõ habebãt qz sine pecunia & pera & cũ simplici veste necessaria incedebãt. Vñ nec achimelech summ9 sacerdos quesuit de ncitate dauid & viroz suoz ad hoc qp daret eis licite panem scm sz solũ de mũdicia eoz maxime a mulieribo vt pmo regũ xxi. ca. patz. Qz autẽ immuit vlt qp dauid peccauit panes illos omedendo patz eẽ falsũ non solũ p verbũ saluatoris factũ excusãtes sz etiã p scripturam vetis testamẽti q̃ nõ reprobat dauid omestionẽ. nec achimelech concessionẽ. & qz sũm9 sacerdos erat non esset versil'e qp ignorare quid esset licitũ vl' illicitũ circa obsuantiã sabbati ipe aũt dixit si mũdi sunt pueri maxime a mulieribo mãducẽt q̃si dicat fames supposita dicta mũdicia facit omestionẽ licitã. ¶ Ad terciũ cũ dicit qp eadẽ rõne ilbus debuit excusare vl' relaxare aduleriũ cum bersabee & homicidiũ vrie Dicendũ qp est falsũ. nam ista sunt p se mala nec possũt bñ fieri ppter quod in talibo non habz locum dispẽsacõ. ¶ Ad quartũ cum or de sacerdotibo in tẽplo manualit opantibo & licite nõ solũ accẽdẽdo ignẽ vl' poci9 nutriẽdo sicut p̃cipit leuit. vj. ca. Ignis in altari meo semper ardebit quẽ nutriat sacerdos subiciẽs ligna mane p singulos dies sz etiã hostias lauando & sup altare cremãdo & hoc rõne templi vl' poci9 dimi cultus ibi fiendi eadẽ rõne vel maiori discipuli pñte ilbu & eos licẽciãte poterãt licite vellẽ spicas. dato qp alias eẽt illicitũ quod tñ nõ est bñ clarũ vt supdictum est joco subdit saluator Dico autez vob qz maior est tẽplo hic. ¶ De causa autẽ q̃re fuit mutatũ sabbatũ in diẽ dnicam. quare etiã talẽ diem correspõdentẽ sat̃no obsuãt iudei & qñ iudei iã nõ obsuãt

sabbatū preceptum a moyse ꝟ reductum a diabolo dc̄m est sup̄ in isto ēcio libro cō=sideracōne quarta argumēto quīto .

QVartūdecimū argumentū iudeo rū ex euāgelio suītur ex illo ver bo Mathei xi· Confiteor tibi pr̄ dne celi ac terre· Et sequit oīa michi era=dita sunt a pre meo. Arguūt ergo sic xp̄i ani dicūt ꝙ filio & pr̄ vnū sūt qmo ergo dicit ofiteri coā pre suo deberz magis di=cere coā seipo Item si oīa sunt tradita a pre ergo nichil habz a seipo & sic ex se est oīno deficiēs. Ad pmū sup̄ declaratū est argumēto xxij· q̄rte ofideracōis hui9 libri p scriptas hebreoꝝ ꝙ xp̄us ē de9 & homo· deus ab eterno & homo ex tpe. Item decla ratū est sup̄ libro pmo in aptione xij· the=sauroꝝ ꝙ ibus nazaren9 est ver9 xp̄us· & qz in eo sunt distincte nāe iō ꝟm ꝙ deus dicit Iohis x· Ego & pr̄ vnū sum9 scz in ēntia· distincti tn̄ in psonis· scdm aūt ꝙ homo dic̄ Iohis xxiiij· pr̄ maior me est & sic orat coā pre & ofitetur. Qd aūt sub=dit si habz omīa a pre· ergo ex se est oīno deficiēs. Dicendū ꝙ hec ꝓpositō est uera· xp̄us inq̄ntum homo est creata oīs crea=tura sibi relicta in nichilū cadet sicut est de nichilo Et ideo pt̄ ista concedi cum re duplicacōe xp̄us inq̄ntū homo nichil est ex se ꝟ oīno deficiēs. Si aūt ex dictis aliqs arguat ꝙ idē sequit de xp̄o inq̄ntum de9 qz quicqd habz filio inq̄ntū deus habz na=scendo & p osequēs habz illud a pre & sic ex se nichil ē ꝟ est oīno deficiēs. Dicendū ꝙ nō sequit qz filio a pre accipit idem esse cum eo. Nam dnm esse nō est multiplica=bile· & ideo sic̄ pr̄ est necesse eē sic & filius & sic nō pt̄ dici deficiēs· nam eandē deita=tē· potentiā· sapientiā· & sic de alijs absolutis habz cum pre. Qz aūt in dnis sit pr̄ & filio non solū patet ex nouo testamēto ꝟ etiā ex veti· ysaie ix· filio datꝰ est nobis & vocat nomē eio admirabil' consiliarius de9 fortis ꝛc̄. Exq̄ patz ꝙ in dnis est filius & p osequēs pr̄ qz relatīe dicunt adinuicē & posita se ponūt & pempta se pimunt Non em̄ pt̄ dici ꝙ de9 filio sit filio alicui9 creati vel finiti nō tamē sunt duo increati aut duo immensi sic̄ nec duo dij ꝟ vn9 in creat9 & vn9 immens9 nullā em̄ distincti onē habēt in deitate ꝟ solū in psonali ꝓpe tate. De trinitate psonarū & vnitate eēn tie· dc̄m est sup̄ argumēto. xxiij· q̄rte ofide racōis hui9 libri q̄ntum sufficit ad ꝓposi tū hui9 libri.

QVintūdecimū argumentū iudeo rū ex euāgelio suītur ex illo v̄bo Math̄. viij· Cum aūt descēdisset ibus de monte secute sunt eū turbe multe & ecce lepros9 veiens adorabat eum dicēs Dne si vis potes me mūdare ꝛc̄· Sequit & ait ibus illi· vide nemī dixeris ꝟ vade oīn de te sacerdoti & offer mun9 qd̄ pcepit mo ises. Ex hijs arguit sic iude9 Ibus voluit sacrificiū qd̄ fiebat in emūdacōne lepro=si Alibi vero scz Math̄· pmo ca· dic̄· mseri cordiā volo & non sacrificiū & sic contradi cit sibi & est instabil' in volūtate. Itē idē arguit ꝓ hoc ꝙ dicit mūdato a lepra vade nemī dixeris ꝛc̄· & alibi scz luce viij· ca· di cit vade ad tuos & narra q̄nta tibi fecerit dns· Itez alibi scz Math̄. x· dixit Qui me ofessus fuerit coā hoībus ofiteboꝝ & ego eum coā pre meo & sic ptz ꝙ voluit sua facta zelari & publicari q̄ sunt contrdicto ria Ad pmū dicendū ꝙ nō valz· nā eadē rōne ꝓ scripturā veris testamēti quā iude us ofiteꝫ esse verā ꝓbareꝫ deum eē muta=bilē qz gen̄· viij· ca· dicit̄ de sacrificio noe Odoratusq; est dns odore suauitatis & sic fuit sibi placitū. Item in exodo leuitico & alijs libris veris testamēti p̄cepit de9 sibi offerri sacrificia tanq̄z sibi placita & ysa. pmo ca· dicit̄ holocausta arietū & adipē pinguiū & sanḡnem hircoꝝ & vitulorū nolui & psalmo xxxix· sacrificiū & obla cionē noluisti ꝛc̄· hec em̄ non arguūt dei mutabilitatē· nam ꝓpe immutabil' muta bilia opatur sic̄ incorpalis corpalia Qd aūt ibus dixit allegando dc̄m ozee ꝓphete vj· ca· misericordiā volo & non sacrificiū nō dixit hoc sacrificia veris legis reprobā do· habebāt em̄ tūc cursum suū & habue=rāt vsq; ad mortē xp̄i. ꝟ hoc dixit opera misericordie sacrificijs ꝓponēdo. Nā habēt

RAPS
BT
1100
A45++
1471

duplicem bonitatē. vnam ex gñe q2 sume
ventis moralis. aliam ex caritate. q2 qñ si
me ex caritate habēt bonitatē meriti vi=
te eterne. Sacrificia vero vetis legis nō ha
bebāt bonitatē nisi ex fide et dilectōne of
ferentiū. Ideo dr gen. iiij. ca. respexit dñs
ad abel & ad munera ei9. quasi dicat. mu
nera fuerūt accepta sibi ꝓpter bonitatē of
ferentis. Q2 aūt isto mō intellexerit ꝓpha
vl' poci9 dñs p ꝓphām patz p texteū ibi dē
q talis est. misericordiā volo & nō sacrifi
ciū & scientiā dei plusq3 holocaustū. Per
hoc q9 dicit plusq3 holocaustū q sume que
dā sacrificia patz q9 nō loquebat holocau
sta reprobādo r eis sciam dei pferēdo & co
dē modo de opibus misericordie respectu
sacrificior. & hoc idē patz ysaie ꝑmo ca. ¶
Postq3 dixerat dñs holocausta arietū &
adipem pinguū & sanḡnem hircorū aut
vitulor nolui. ¶Subdit querite iudicium
subuenite oppresso. iudicate pupillo. defē
dite viduā. & venite & arguite me dicit
dñs. Si fuerit pcta vra vt coccinū quasi
nix dealbabunt ꝛc. Exq patz manifeste q9
opa misericordie & iustitie magis erāt de
letiua culpe & meritoria glorie habēde cri
sti tpe q3 sacrificia legis. Q2 aūt arguit q9
ibus aliqñ voluit facta sua zelari. & ali=
qñ publicari fuit valde rōnabile. Nā oīs
ei9 actio fuit nra instructio. Expedit autē
imperfectis opa sua zelare ne p vanā glori
am extollant. et expedit aliqñ maxime p
fectis opa sua bona ī publico ponē ad dei
gloriā & pximi edificacōz. Quantū ad ꝑ=
mū dicit ibus Matth. v. te aūt facientē ele=
mosinā nesciat sinistra tua qd faciat dex=
tera tua. ¶Et quātum ad secundū sic luce=
at lux vra coram hoībus vt videāt opa ve=
stra bona & glorificēt pr̄em vr̄m q in celis
est. Sic etiā pres vetis testamenti aliq bo
na opa fecerūt occulte & aliq bona publi
ce Helias em filiū vidue sareptene suscita
uit secrete in suo cubiculo ad solacōnem
mris vidue iij. regū. xvij. ca. & ignem de
celo fecit descendē sup holocaustū suū ad
declaracōnem ⁊nitatis vere publice scz co
ram rege achab & pplo isrl' iij. reḡ xviij.
ca. Similiē helie9 multiplicacōez oley ad
vidue sustētacōz & filior ei9 & ad satisfa
ctionem creditori fiendam fecit secrete scz
clauso ostio vt hētur iiij. regum iiij. ca. &
milites syrie volētes eum capere acrisia pcus
sus duxit eū in medio samarie coraz rege
isrl' & populo ciuitatis vt hētur iiij. regū
xvj. ca. Patet igit ex ꝓdictis q9 ibus rō=
nabiliē aliq facta sua bona publicanit &
aliq occultauit.

Sexteū decimū argumentū iudeor
sumitur ex euāgelio ex illo loco ma
thei xij. omē pcm & blasphemia
dimittet hoībus. spūs aūt blasphemie nō
dimittet. ¶Et quicūq3 dixerit verbū cōtra
filiū hois dimittet ei. q autē dixerit cōtra
spm̄sc̄m nō remittet ei. neq3 in hoc seculo
neq3 in futuro. ¶Ex hijs arguit sic iudeus
Vos xp̄iani dicitis q9 p̄r & filius & spūs
scūs sunt vni9 entie & vni9 volūtatis.
qño ergo dicit verbū seu blasphemia cō=
tra spm̄sc̄m & non contra filiū & p̄rem. &
qño vn9 dimittit pcm vl' blasphemiaz
sine alio. Hec em q videnē hr̄i ex verb ibus
implicāt contradictōz si sunt vni9 entie &
vn9 blasphematoz & alter non. sequit q9
idē blasphemat & nō blasphemat & si sē
vni9 volūtatis & alē remittit et alter nō
sequit q9 idē remittit eidē blasphemāti &
nō remittit q sunt contradictoria. ¶Item de
aīa blasphemātis ip̄m xp̄m separata quero
dic inde9 vbi sit scz in celo vel in gehēna
Si dicat q9 in celo sequit q9 spūsscūs im=
potēs est ad puiendū blasphemiā illatam
sibi & ab eo nō remissam. Si aūt dicat q9
est in gehēna sequit q9 p̄r & filius sunt im=
potētes ad saluandū eam cum remiserint
blasphemiā. ¶Item si duo remittūt scz p̄r
vel filius & spūsscūs nō remittit qd ꝑficit
blasphemāti & qd sibi nocet si spūsscūs ñ
remittit. exq p̄r & filius remittunt ei. ¶Ex
hijs ergo q videnē friuola & oneradictōem
implicantia q tñ sequūtur ex vbis ihesu
nazareni concludit inde9 q9 eius doctrina
nullius sit momēti Satis patz intelligētibo
q9 obiectiones iste ꝓcedūt ex ymaginacō
ne falsa circa articulū scē trinitatis q articu
lus satis est declarat9 sup̄ ca. xxiij. q̄rte
ordinacōnis hui9 tertij libri ex scripturis

hebraicis· non solū ꝙ in eẽntia dīna sint plures sed ꝙ sunt tres & solū tres· nec est conī intencōz antiquoz hebreoz dicē pluralitatē in deo dū tamē vnitas eẽntie teneaī ꝙ nos xp̄iani tenem⁹ firmiē & confitem fideliē. His ergo suppositis rn̄dendū est ad obiectiones. Circa qd̄ sciendū est ꝙ saluator Matħ· xij· distinguit blasphemiam conī filiū hoīs a blasphemia conī spi rit̄uscm̄. Primā vocās v̄ba iudeoz nequiter ꝓlata conī benigtatē huānitatis sue. Cōmedebat em̄ & bibebat cū hoībus etiaz aliqñ cum pc̄oribo sic clemētissim⁹ medicus cū egrotis· & ꝓpterea iudei vocauerūt eum vorace & potatorē vini publicanorū & pc̄oz amicū vt hētur Matħ· xi· ca· & hanc blasphemiā dic̄ saluator remissibilē eo ꝙ erat excusabil' in ꝑte ex ofideracōne fragilitatis huānet Secundā vero blasphemiā vocat v̄ba conī deitatē suam neqiē dicta Videtes em̄ ab eo fieri expulsiones demonū· illuāacōnes ceco⁹· suscitacōnes mortuo⁹ & sil'ia q̄ non poterāt fieri nisi v̄tute dīna Iudei tamē ea nequiē attribuebāt v̄tute demoīs dicētes Matħ· xij· ca Hic demonia nō eicit nisi ī beelsebuth p̄ncipe demonio⁹ & hanc blasphemiā dixit saluator irremissibilē· nō simpl'r ꝺ de difficili remissibilē. Nam ex parte blasphemātiū nō erat aliq̄ excusabil' rō in toto vl'im parte quia talis blasphemia conīriaī p̄ncipio remissioīs pc̄oz ꝙ est v̄tus diuina & qz eadē deitas ē in tribo psoīs Ideo blasphemās conī vnā psonā blasphemat eciam conī aliā· & sil'r qz eadē boītas ē ī tribus ideo vna psona nō remittit sine alia Nam opa ūnitatis sunt indiuisa Remissio tñ pc̄oz aliqñ psone spūssc̄ attribuitur· qz p̄ncipiū remissionis hmōi est boītas q̄ est attributū spūssc̄. Patz igitur ꝙ obiectiones iudei suppositē ꝓcedūt ex falsa ymaginacōne. Restat aūt oñdere ꝙ irremissibile duplicit̄ dr· vno mō ꝺtradictorie· i· nullo mō remissibile Alio mō ꝺtrarie· i· de difficili remissibile· hoc mō patz v· matħ· vbi dicitur ꝙ impossibile & intrāsibile· vno mō dicit̄ qd̄ nullo modo p̄t fieri l' trāsiri Alio mō qd̄ de difficili potest Hoc etiā declarat̄ de ōi modo loquēdi· Dicit̄ em̄ de ceco ꝓfecto ꝙ nō p̄t vidē simpl'r & de cecutiente ꝙ nō p̄t vidē qz videt cū difficultate. Tercō mō hoc declarat̄ ex mō loquēdi scripture vet̄is testamēti Iosue ei ofiderans difficultatē pp̄'i ad bonū & pronitatē ad malū dixit iosue vltīo ca· non poteritis seruire dño ⁊c· nō intellexit de impossibilitate simpl'r ꝛ de difficultate Naz ibi subdit̄ ꝙ misit sed⁹ inē populū & deū vt seruiret dño Item Iheremie xiij· ca Si p̄t Ethiops mutare pellē suam & pardus varietates suas & vos poteritis bñ facere cū didiscēritis malū. Qz ei ethiops & pardus possūt mutare pelles suas hoc est impossibile simpl'r Sz ꝙ assuet⁹ ad mala reuertat̄ ad bñ agendū nō est impossibile ꝛ difficile eo ꝙ habit⁹ vicios⁹ inclinat ad male agendū ꝑ modū nat̄e Exemplū aī hētur in manasse rege q̄ dum vixit fuit assuet⁹ ī pessimis & tñ finaliē reduct⁹ fuit ad bonū v̄tutis vt ꝑz ij· palip· xxxiij· & ī fine libri vbi ipi⁹ ponit̄ oro. Qd̄ aūt iudeo⁹ q̄rit vltīo de aīma blasphemātis vbi sit Dicendū ꝙ si recessit a corpe cū pc̄o blasphemie est in inferno. Si vero recessit totaliē expedita q̄ntum ad culpam & penam est in celo. Si aūt recessit liberata a culpa sed adhuc ad penam tpalem obligata detinet̄ ad tpus in purgatorio donec p̄ getur & sic ad gloriā trāsferat̄· nec aliq̄ ꝑ sona diuina est impotens ad saluandū eū vel puēndum· quia sicut tres psone sūt vn⁹ deus ita sunt vn⁹ oīpotens ad faciendū de creatura quicqd̄ placet sibi scōm or dinē sue sapīe & iusticie.

Decimū septimū argumentū iudeorū ex euāgelio sumitur ex illo loco Matħei· xviij· Non est voluntas ante patrez vestrū qui in celis est vt pereat vnus de pusillis istis & ibidem p̄mittitur venit filius homīs saluare quod perierat. Item Matħ· xiij· ca· dicit̄ Ideo in pabolis loquor eis quia videtes nō vidēt & audientes nō audiūt neqz intelligunt. Ex his arguit sic iudeus Si venit Ihūs saluare qd̄ pierat vt dic̄· & tñ loquebat̄ pc̄oribo pabolice vt nō intelligerēt nec ꝑ oñs

BT
1100
A45++
1471

quereretur vt ibidē vt in euangelio subdi
tur Ista sibi videnē maīfeste cōtradicē sz
q̄ querēt salutē pēcoz & ñ querēt nec vel
let. Item istud vltīo dn̄s destruit verbum
dñi ezechiel xviij·ca·Nolo mortē pēcoris
sz vt magis querat & viuat. Dicendū q̄
xp̄us nō semp loquebaī turbis pabolice sz
aliq̄n plane & apte tractās ea que sunt de
necessitate salutis vt patz Mar·v·ca·&
vj·& vij·vbi tradit formā pfectōis euā
gelice. Sz qm̄ frequenē ad ei⁹ p̄dicacōnem
veiebant hoīes maligni nō ad discendū sz
ad insidiandū ei Ideo tūc loquebaī pabo=
lice vt nō intelligerēt ne daret scīs canib⁹
& ponēt margaritas ante porcos. Aliq̄n
etiā fidelib⁹ & deuotis loquēs pabolā pre=
mittebat & postea exponebat vt ex p̄miſ
sione pabole veritas graciosi⁹ capetur·&
hic mod⁹ coīr in ecc̄ie p̄dicacōibus obſua
tur. Patz igit̄ q̄ ib⁹ aliq̄n loquebaī pa=
bolice & aliq̄n plane & hoc rōnabilit̄·nā
ezechiel & alij pp̄he frequenē veroq̄ modo
loquebanē vt patz eoz libros intuēti. Mo
ises etiā aliq̄n loquebaī pp̄'o velata facie
aliq̄n vero sine velamīe·Item iude⁹ argu=
ens conē ib̄m eo q̄ dicit in pabol' loquor
eis vt videntes nō videāt ꝛc̄. Arguit cōtra
deū vetis testamēti & p sequēs seip̄m dic̄
em dn̄s ysaie vj·ca·Exceca cor pp̄'i hui⁹
& aures ei⁹ aggraua quā autoritatē Ib̄s
ita alleganit tanq̄ impletā in sua p̄dica
cione p quā simplices & illīrati fuerūt il=
luīati in ap'lis & sacerdotes & scribe fuer̄t
excecati De causa hui⁹ cecitatis dn̄i fuit
sup̄ sideracōe p̄ma hui⁹ ēcij libri. Nec ob
stat q̄ verba ysaie sunt hic aliqualit̄ mu
tata. Naz ap'li & euāgeliste allegātes scri
pturā vetis testamēti magis curauerunt
allegorie sensū q̄z verba. Hec aūt excecacō
fuit ab anteq̄s doctoribus iudeoz exponēti=
bus in libro Afre·i·decoris illud qō dixit
moyses deuteronomij·xiij·ca·gn̄atio p̄ua
atq̄ puersa hec cine redis dño pp̄'e stulte
& insipiēs·glosa stulte in his q̄ p̄cesserūt
insipiēs ad futurū seculum p qō intelligit̄
tpus messie in glob hebraicis vbiq̄. Q̄ aī
vlteri⁹ dic̄ ib̄m destruere verbū dñi dicen
tis·Nolo mortē pēcoris ꝛc̄· nō valet Naz
in pp̄'o sunt aliq̄ pēcores penitētes & aliq̄
obstinati. De penitentib⁹ dicit dn̄s verbū
istud & multa sil'ia. De obstinatis vero
dicit ominacōz asperā & totalē destructōz
Iob xxi·ca·ducūt in bonis dies suos & ī
punto ad inferna descendūt & hoc patz p
effectū de thoze & sibi adherētib⁹ mūi xvj.
Et ideo si arguit iude⁹ ip̄m destruxisse do
mini verbū eadē rōe sequit̄ q̄ destruit de⁹
v̄ba sua qō est iniquū & cont̄ seip̄m maxi
me in v̄bis vbi in eodē contextu lr̄e talis
mod⁹ loquēdi cont̄ri⁹ de obstinatis & pē
tentib⁹ frequenē inuenit̄. Vñ exodi xxxij.
ca·dicit Ego occidā sz obstinatos·& ego
viuē faciā sz penitētes·& psalmo·lxxvij
Cū occideret eos q̄rebant eū & reuertebam
tur ꝛc̄· Occisio referē ad obstinatos pēco=
res. Reuersio vero ad pēitentes q̄ alioz pe
na territi reuertebanē & penitebāt·

DEcimū octauū argumentū
iudeoz ex euāgelio sumit̄ ex illo
v̄bo Math̄·xxvj·ca·tūc venit cū
ill' ib⁹ in villā que dr̄ gethsemani & di
xit discipul' suis·sedete hic donec vadā il
luc & orem. Ex hoc arguit sic iude⁹ Si ib̄c
est de⁹ qm̄o orauit jp̄us eī dei nō est ora
re sed ab alijs orari vt sic liceat loqui. Per
supius dicta facili⁹ istud argumentū iu=
daicū solvit̄·qz declaratū est sup̄ p scripturas hebreoz̄ q̄ messias in vet̄i testamēto
p̄missus futur⁹ erat verus homo & ver⁹
de⁹ in vna p̄sona ¶ Item q̄ redēptur⁹ erat
mūdum p passionē suā in huāna nāa.
Item q̄ ib⁹ nazaren⁹ est ver⁹ messias iu
deis p̄missus·iō habuit corp⁹ passibile &
mortale p nr̄a redempc̄one vsq̄ ad suam
resurrectionē In q̄ habuit corp⁹ immorta
le & glorioſū. Dicendū ergo q̄ ib⁹ naza
ren⁹ in huānitate p nob̄ assumpta in q̄ ē
mīor p̄re orabat eū p nobis sicut scribit̄
ysaie liij·& p trālgressoribus orauit vt sz
nō perirēt·qō capl'm intelligit̄ de xp̄o ad
lr̄am sic sup̄ sepe declaratū est. Orauit etiā
p seip̄o Iob̄is xvij·ca·p̄r clarifica filium
tuū ꝛc̄.

DEcimū octauū argumentū iudeo=
rū ex euāgelio suītur ex illo loco
Math̄·q̄ sup̄ Assumpto petro &

duobꝰ filijs zebedei cepit tristari & mestꝰ
ee·tūc ait illis·Tristis est aīa mea vsq;
ad mortē·sequiť·pauit in faciē suā orās
& dicēs·pr̄ si possibile est trāseat a me ca
lix iste.¶ Ex bijs arguit iudeꝰ duplr̄. Pri=
mo sic;Quis vnq; audiuit de deo loq; tre
mēte & timēte cum deꝰ sit oīpotens ad fa
ciendū quod vult sine difficultate.Si aūt
dicatis q̄ iste timor & tremor in carne fu
it ꝙ nō in aīa; quis est ita fatuꝰ q̄ ignore
ret carnē dolere & timē nisi p aīam. Item
ij·p hoc q̄ dicit trāseat a me calix iste ⁊c̄
patz q̄ in eo nō fuit virtꝰ ad saluandum
vitā suam & carnē. Respondeť p̄supposi=
to q̄ supꝰ declaratū est q̄ ihūs est verꝰ
deꝰ & verus homo.¶ Ad p̄mū dr̄ q̄ timor
& tremor & sil'ia nō fuerūt in natā dīna
qr hoc est impossibile nisi tm̄ methaphori
ce sic̄ gen̄·vj·ca·dicť·& tactꝰ dolore cor=
dis intrinsecꝰ dolebo inquit hoīem quē ēaui
a facie ire.Sil'r nec in natā humāna q̄ntuz
ad partē aīe supiorē que est intellectiua m
q̄ ihūs ab instāti sue ꝯceptōis fuit ꝑfben
sor & sūmo gaudio fruebať. Sz q̄ntum ad
partē aīe inferiorē que dicit sensitiua & ē in
organo corpali in q̄ ihūs fuit viator fuerť
p̄iecta ad opꝰ nr̄e redemptōis·& vt ī ipo
ondereť vere natā sensibilis contr futuros
hēticos q̄ dicturi erāt q̄ xp̄us non habuit
corpꝰ passibile ꝛ celeste.¶ Ad secundū cū
inducit trānseat a me calix iste Dicendū
q̄ hec petitō erat sensualitatis sic̄ mouen=
tis q̄ nāliter horret mortē ꝛ erat racōis si
cut ꝓponēteis tm̄ p quā tm̄ rōne ihūs acce
ptabat mortē quia volūtas rōnalis in eo
erat totalit̄ volūtati diuine ꝯformis.Ideo
dicebat verūtam̄ non mea ꝛ tua volūtas
fiat·& accipit̄ hic volūtas ꝙ appetitu sen
sitio·quē appetitū intellectꝰ supabat.Ideo
de ipo scribit̄ ysaie liij·ca· Oblatus est qr
ipe voluit·in hebreo sic hētur·angustiatꝰ
est quia ipe voluit·& infra eodē ca· dicit̄
ipe tradidit in mortē aīam suā & cū scele
ratis reputatus est·& ꝓpter hoc dicebat
Matth·xxvj·ca·Spūs quidē ꝓmptus est
·i·volūtas rōis ꝓmpta est ad mortē ca=
ro aūt infirma·i·sensualitas·& hoc inue
nit̄ non solum de ihu nazareno·ꝛ etiā in
martiribꝰ in nouo testamento sic̄ patz de
multis·& etiā in veti testamēto. De Ma=
chabeis ab anthiochꝰ tormētatis·& de he
leazaro de q̄ dicit̄ ij·Machabeorz vj·ca· ꝛ
cum plagis perimētur ingemuit & dixit
Dñe q̄ habes scām sciam tu scis qr cum a
morte possim liberari graues corpis susti=
neo dolores· ꝑm aīam aūt·i·ꝑm partem
aīe supiorē libenť hec patior.Qꝺ aūt argu
it iudeꝰ ꝙ caro non dolet timet & tristať
nisi p aīam hoc est verū de aīa sensitia· ꝛ
qr nescit distinguť inter sensū & intellēm
iō facit ridiculosū argumentū.

Decimū argumentū
iudeorz ex euāgelio sumitur ex illo
qꝺ scribit̄ Matth·xxi·Mane aut̄
reuertēs in ciuitatē esurijt & videns fici ar
borē vnā secus viā iuit ad eam & nichil
inuēit in ea nisi folia tm̄· & ait nunq̄z ex
te nascať fructꝰ ī sempiternū & arefacta
est extinuo ficulnea. Ex bijs arguit sic iude
us Si ihūs fuisset deꝰ cognouisset a longe
fructū ficulneū non hťe nec ad eam iuissz
Item cum ipe dicit b̄n facite bijs q̄ oderūt
vos·qm̄o maledixit arbori q̄ nichil nocu
erit sibi·& iō videť hoc fecisse ex ire pertur=
bacōne. Dicendū ꝙ ihūs nō solū inq̄nū
deꝰ quē nichil pē latere scinit fructū in ar
bore nō esse·ꝛ etiā inq̄ntum homo qr qui=
libz etiā satis simplex potit illud scire cū
nō esset tpus ficorz vt dicit̄ Marci xi·ca·
Ad qꝺ ergo iuit ad arborē fructu vacuam
Dicendū ꝙ sicut ꝓphe veteris testamēti ali
qñ ꝓphetabāt v̄bis· aliqñ sensibilibus si=
gnis·sic̄ Iheremias ꝓdixit destructionē ci=
uitatis ihr̄lm ꝑ caldeos & portauit cathe
nas ligneas ī collo suo vt hētur ihēmie
ca·xxviij·ad sig̃ficandū ꝙ ꝓpl'us cathēs
vinctꝰ ducētur in captiuitatē· ita ihūs q̄
hic dicit̄ ꝓpha magnꝰ luce x·ca·& de q̄ p
dictū fuit deutro·xviij·ca·ꝓphām susci=
tabit vobꝭ deꝰ de fr̄ibus v̄ris ⁊c̄·destructio
nē ciuitatis ihr̄lm futurā ꝑ romanos p̄=
dixit luce xix·eo ꝙ non cognouisset tpus
visitacōis sue scz ꝑ xp̄m. Que quidē ogni
cio ad sacerdotes & legis ꝓtos ptinebat
& ideo defectū eorz & punctionē signauit p
sensibile signū arboris fructu carētis. Nā

BT
1100
A45++
1471

ipe venies ad sacerdotes & legispitos quo rum fructū bom esuriebat vacuos bonis opibus inuenebat. & p maledictōz arboris eos a deo maledictos signicauit. Et p ea9 arefactionē eoz destructionē pfiguraūit. Nam postea capta ciuitate per romanos cum sacerdotes misericordiā peteret ticus iussit eos occidi dicēs eos ee degeneres dei q templo destructo cuperet supuiuē. Patz igit ex pdictis qp ibs circa ficu'nea nichil faciebat ex ignorantia seu pturbacōne ire ꝛ ex magna rōne & misterij significacōe.

Icesimūprimū argumentū iudeo rū ex euāgelio suitur ex illo vbo Matb. vltio ca. data ē michi oīs ptās in celo & in era. Ex hoc arguit iude9 qp ibus nō sit de9 qui ex se est potētissim9 & ab alio nō accipit ptātem. Si aūt dica tur qp a pre data est sibi ptās hoc nō va= let qz xpiam dicūt prem & filiū esse equa les. Dicendū qp in ibu duplex est ptās si cut est duplex nata ¶ Vna est ptās dina quā habz ab eno non tn a se ꝛ a pre a q̄ est distinct9 in psona non tn in hoc mioz est pre qz ab eo accipit eandem in nuo na turā & ptātem sic sepi9 supius dictū est. tamē ibus nō loquit hic de ista ptāte sed de alia quā a deo accepit i huana natura Nam ab instanti assumpcōis huane nate ad psonā filij illa nata habuit excellētiā sup omēz creaturā autoritatie non tn exe cutiue. Nam inē omēs apparuit in forma serui in huana nata passibili ꝓpter miste riū nre redempcōis ad implendū sicut fu erat pdictū ysaie liij. Vere languoꝛes no= stros ipe tulit & doloꝛes nros ipe porta= uit. Disciplina pacis nre sup eum & liuo= re ei9 sanati sum9 qd intelligit ad lram de xpo etiā sm antiq̄s doctoꝛes hebꝛeoꝝ put dictū fuit sup libꝛo pmo in aptione nom thesauri. Sz in sua resurrectōe accepit hāc ptātem executie judeo tūc dixit data ē mi= chi oīs ptās ꝛc. Tamē in iudicō finali oīa pleni9 erunt subiecta sibi sicut oñdit apo stol9 ad hebꝛeos ij. capitulo. Per hanc tn ptātem que finita est non est nec erit cq̄= lis deo patri. Sic ergo patz respōsio ad ob iecta iudeoꝝ ex euangelio.

Icesimūsecundū argu mentū iudeoꝝ accipit ex verbis xpianoꝝ. Vñ dicit iude9 sic vos xpiani dicitis qp est vn9 creatoꝛ. & qp xpc vr est filio9 ei9 & qp descēdit de celis sine se= pacione a pre & a spūsco. qñ ergo vos di citis qp filio9 descēdit in vtero vginis ꝛ qro si tūc pr & spūsctus fuerūt ab eo sepati. a nō. Si dicatis qp sic. est otradictio in vbis vris qz dicitis qp descēdit sine sepacōne ab eis. Si vero dicatis qp non. sequit qp pr & spūsctus sunt incarnati sic & filio9 qd vos negatis. Dicendū qp descens9 filij in vtez vginis nō est intelligend9 p motū localem ꝛ p nouū effectū in virgie. qui quidē effe= ctus est diūctio dine nate & huane i vna psona. Hec igit diūctio pt diuerari dupli cit. Vno mō effectiue & sic facta fuit a tri bus psois scz pre & filio & spūsco. nā eo= rū opa sunt indiuisa. Alio mō eminatiue & sic illa diūctio termīata est ad psonam filij ꝓpter qd solus filio9 oz incarnat9. licet aūt ad hoc nō potest poni exemplū qp nō hēat plus de discōuenientia q̄z de conuenientia tn q̄tum ad aliqd pt poni quemens. Po nat igit casus. plato. socꝛes. cicero. tra= ctāt mrionū berthe cū socte q est media psona. Si igit querat a q est effectie ista mrionialis diūctio. patz qp a tribo. Si aūt querat ad quē est eminatiue. patz qp ad soz tem tn ꝓpter qd ipe solus dicit & est ber= the marie9 Sic suo mō est i ꝓposito. quia licet pr & filio9 & spūsctus sint vnū in na tura. tn sunt distincti in psonis. Incarna cio vero termīata est ad filiū put psona= liter distinguit a pre & spūsctū non tn dicit sepat9 ab eis. qz nomē sepacōis nō accipit in diuis psonis qz sigficat diuersitatē een tie nō aūt sic nomē distinctōis. Item ha= bem9 aliud exemplū in tribo domicellis i duentibo tercia illaꝝ de quibus pt dici qp quicqd facit vna facit alia. vna tn sola i duit. Eodē mō dicendū est qp op9 incarna cioīs aliqn attribuit pri ve ibi. Cum aūt venit pletitudo tpis misit de9 filiū suum ꝛc. ad gala. iiij. Qñq aūt filio attribuit.

vt ibi Exiui a pře & veni in mũdum Iohãnis xvj·ca· Q̃ñqꝫ atteribuiť spũiscõ vt in simbolo. Qui concepť est de spũscõ· ſ̃ hec ideo dicunť qz opus incarnacõis fuit maxime potẽtie sapientie & bõitatis que tribꝰ pſois atteribuũtur·solꝰ tñ filiꝰ ėmĩatiue vt dcm̃ est inoueꝰ est veste carnis humane juxta illud ad philippen̄·ij· Exinaniuit seip̃m formam serui accipiens in similitudinẽ hoĩm factus & habitu inuentus vt homo. Sic igiť patz qꝫ ad dictum xp̃ianorum de incarnacõne non sequitur contradictio seu aliud inc̃ueniens.

Quesimũ terciũ argumentũ iudeorũ est ſ̃ Quero a vobis xp̃ianis. dicit iudeus. Verũ videlicz xp̃us fuit mittens vl̃ missus. Si dicatis qꝫ missus ſ̃ qs vnq̃z audiuit deũ missum ad alterũ q̃si dicat hoc est aptũ mendaciũ. Si ať dicatis qꝫ est mittẽs: vos facitis eũ mẽdacem·qz dicit·& ego nõ sum solus ſ̃ ego & qui misit me p̃r. Dicendũ qꝫ dei filiꝰ est mittens & missus·fuit eñ missus in mũdum a p̃re & spũscõ in sua incarnacõe bñ dicta·sicut supius fuit declaratũ argumẽto xxiij·q̃rte ꝺsideracõnis p auc̃tem ysaie xlviij·& nũc misit me dñs & spũs eiꝰ hec dicit scũs tuꝰ redemptor isrl̃. Est etiã mittens spm̃scm̃ sic̃ dicit johis xv·mittã vobis spm̃ veritatis ꝛc̃. Circa qꝺ sciendum qꝫ missio alicuiꝰ importat duplicẽ hĩtudinẽ vnã ad mittentẽ scꝺm quã aliq̃ mõ missus ꝓcedit a mittẽte Aliam ad ėminũ ad quẽ mittiť ꝺm quã missꝰ est vbi priꝰ nõ erat·vl̃ est ibi alio mõ q̃z priꝰ·licz aũt in ꝺmis nõ sit ꝓcessꝰ vniꝰ psone ab alia ꝺm motũ localem vl̃ sepacõnem realẽ· tñ est ibi ꝓcessꝰ ꝺm originẽ qz filiꝰ ꝓcedit a p̃re & spũscũs ab vtroqꝫ sic igiť filiꝰ & spũs scũs habẽt hĩtudinem ad mittentẽ. Habẽt etiã hĩtudinẽ ad ėminũ missionis nõ tamẽ sic intelligẽdo qꝫ incipiãt esse vbi priꝰ nõ erant simplr̃ qz de necessitate sunt vbiqꝫ p eẽntiã potentiã & p̃ntiam sic̃ patz Iheremie xxiij· Celũ & terraz ego impleo dicit dñs. ſ̃z sic intelligẽdo qꝫ incipiãt esse vbi priꝰ erãt· tñ alio mõ dicitť filiꝰ missus in mũdum a p̃re qñ incepit ibi eẽ vt homo vbi tñ p̃ius erat vt deus Iohis ꝓmo ca· In mũdo erat & mũdus p ipm̃ factꝰ ẽ & mundꝰ eũ non ognouit In ꝓpria venit ꝛc̃· & spũscũs filr̃ ꝺz missꝰ aplis visibilr̃· qñ sup eos apparuit signo visibili. Nam hoc mõ priꝰ nõ erat ibi· & cottidie mittiť invisibiliť ad scificandũ creaturã rõnalẽ·qz incipit ibi esse per grãm scificantem· vbi tamẽ priꝰ erat p eẽntiã p̃ntiam & potenciã. Ad argumentũ iudei patz qꝫ nõ est cõtradictio qz licet filiꝰ sit mittẽs & missus nõ est ꝺm idem.

Quesimũ quartũ & vltimũ argumentũ iudeorz est in libro simois cephe dicit Ihus. Ecce sathan stuꝺet ad interficiendũ me de manu ꝺmi & nõ ꝺabit me in manu sathan. Ex hoc arguit iudeꝰ dicens. Quare non confũdemi vos xp̃iani dicere istum deũ sic loquentẽ. Dicendũ qꝫ iste iudeꝰ falsũ accipit. Nam in epl̃is petri aut alibi nõ inueťur hoc dcm̃ a ihu nazareno tñ si hoc dixisset & factũ fuisset nullũ inc̃ueniens sequereť. Nam sup̃ declaratũ est qꝫ ihus est verꝰ deꝰ & verus homo in vna psona·ip̃e vero sic̃ deus p̃misit se inq̃ntum homo a diabolo tẽptari & de loco ad locum portari vt sup̃dcm̃ ẽ & quia p̃r & spũscũs sunt vnꝰ deꝰ cũ eo. Ideo ab ip̃is fuit etiã ista p̃missio. Ideo si sathan hoc mõ fuisset p̃missus queré qꝫ iudeus allegat falso nullũ inc̃ueniẽs sequereť. Patz etiã iudei falsitas vt dicit Nicolaus de lira per hoc qꝫ obiectõnes suas in aperto mẽdacio termĩauit.

Excea consideracõ est de bello iudeorum per arguñta sumpta ex natura. Sicut eñ mille nocendi modos habz ꝺyabolus sic & iudeus eius filius Cum em̃ miserabiliter duo bella p̃ima p diderunt tanq̃z homĩes sine lege· ad speculum nature se vertentes viginti quatuor impossibilia nature mouent contra nostrum fidei fortalicium·si forte possint illuo expugnare ac si musca volatu alarũ

Rare
BT
1100
A45++
1471

ſuarū miteretur obſcurare claritatē ſolis.

PRimū impoſſibile moueē circa ī carnacōz filij dei. Arguūt ergo in dei ſic. Impoſſibile eſt deū inąna ri ergo impoſſibile eſt deū incarnari · añce dens eſt ōiter oceſſum · ꝫ oſeq̄ntia ꝓbatur qz ad oppoſitū ōn̄tis ſequiē oppoſitū añce dētis. Sequiē em̄ · ſi poſſibile eſt deū incar nari ergo poſſibile eſt deum inąnari · qz ſi deꝰ incarnareē ingrederēē in coꝛpe mulie= ris q̄ eſt res immūda & ōn̄ter inąnaretur Reſpondeē negādo oſeq̄ntiā & ad ꝓbacō nem ꝙ ex incarnacōne in coꝛpe mulieris ſequitur inąnatio · cum mulier ſit res im mūda & ex cōtactu immūdi polluiē tan gens. Dico ꝙ hec ꝓbacō nulla eſt · qz cum lux ſolis tangat res immūdas & non inq netur · q̄nto magis deꝰ q̄ ſolem facit inq= nari a nullo immūdo pē. Itē & ſi ocederēē de alijs mulieribꝫ qz immūde ſint de vir= gine tn̄ mre dei nullatenꝰ concediē qz ipa mūdiſſima fuit. De ipa em̄ ꝓphauit Ihe= remias ca · iij · Nouū faciet dn̄s ſup terraz mulier circūdabit virum · in q̄ oñditur ꝙ hec mulier mūdiſſima fuit in cōceptu ſuo & natiitate · alias non eſſet nouū · qz anti quū eſt mulieꝛ concipi & gn̄ari in pcīs. Item alij inf̄ates inąnanē in uentre mr̄is & iſtud eſt antiquū ꝫ fuit nouū in venē virgis · ꝙ vir ille de q̄ loquiē ꝓphā · plenꝰ ſcīa & vtute ab inſtāti ſue oceptōis immū diſſimo illo vtero mūdiſſime continereē · nec matricē mulieris quā deus ordinauit locum nate huāne concipiēde reputare de bemꝰ locum immūdum nec malū ꝫ tanq̄z meliozē datū ab eo nate huāne in actu · qz ibi intus inītuit ſpūſſcūs ad ſampſonē & ad Iheremiā & ad iohem baptiſtā & ibi · ī tus in coꝛpe illo creat deꝰ de nouo aīaz rō nalē ī qualibz creata q̄ fuit & erit. De mū dicia etiā huiꝰ mulieris ꝓphauit ſalomō canticoꝛ iiij · ipam laudādo in ꝓſona dei pr̄is dicēs. Tota pulchra es amica mea & macula nō eſt ī te · ecce q̄z clare abſq̄ ma= cula & immūdicia ipam oſiteē. Item eam ampliꝰ laudādo in eodē libꝛo dic̄. Sic̄ liliū inē ſpinas ſic amica mea inē filias Vocat aūt deꝰ filias ſuas omēs vgines q̄ opa ca= ſtitatis pietatis & vginitatis fecerūt. Ꝫ ꝓpter excellētiſſima opa virgis inē filias ſuas eam liliū vocat · qz & ſi ille ſint filie tn̄ cum aliquibꝫ ſpinis oꝛiginalis vl̄ vēa lis culpe fuerūt. Hec aūt liliū inē ſpinas ſi ne ſpinis culpe & immūdicie. Ne mireris ergo iudee ſi in virgie mūdiſſima deꝰ tn̄ voluerit huīliari ꝙ in ea ſit incarnatꝰ ſn̄ inąnacōne quacūq̄ & de ea naſci virgine pmanēte ꝓpter nr̄m amoꝛē. Hanc em̄ huī= liacōz videbis ꝙ deꝰ oñdit moyſi in figu ra qn̄ ſe demōſtrauit eidē in figura rubi · nūquid nō erant multe alie arboꝛes nobi liſſime · noluit tn̄ apparē niſi in infimioꝛe arboꝛe vt ſūmam huīlitatē ſuam oñderet. & ſicut nō ꝛburebaē deꝰ in rubo q̄ videba tur ardere nec ī virgine inąnabaē que ab alijs ſic̄ alie mulieꝛ reputabaē ocepiſſe · & ſic̄ rubꝰ ardebat & nō ꝛburebaē ꝫ manſit integer & incoꝛrupt9 · ſic & vgo maria in tegra & incoꝛrupta mēte & coꝛpe ſemp ꝓ mānſit. In hac ergo virgie deꝰ deſcēdit ibi ſe huīliauit verbū caro factū mūdiſſima oceptōe vginei & mūdiſſimi thalami ¶ Et ſi dicat iudeꝰ qmō eſt poſſibile deū huīli= ari cum ſit altiſſimꝰ. Dico ꝙ dei huīlitas nichil tollit de eiꝰ pfectione ꝫ extollitur & ſupexaltatur eiꝰ clemētiſſima bonitas ex amoꝛe ꝓ huāni gn̄is redempcōne · ꝙ ne ſit tibi difficile teſtimonijs legis tue pan= dere ꝓpono eiꝰ huīlitatē · qz nō ſolū ſe huī liauit in vgine oceptus & de virgie natus ſicut dcm̄ eſt. Ꝫ & vlē ſe huīliauit huīliſ= ſime inē boīes ꝛuerſatꝰ ſicut declarat Za= charias ca · ix · Gaude & letare filia ſion ec ce rex tuꝰ venit tibi iuſtus & ſaluatoꝛ & ipe pauꝑ & aſcendēs ſuper azinā ¶ Ecce ni mia huīliacō ꝙ ille q̄ eſt dn̄s celoꝛū & ēre oīmq̄z diuiciaꝝ venit pauꝑ manſuetꝰ ſn̄ aliquibꝫ diuicijs mūdi · & ſup azinā aſcē= dens ꝙ vnꝰ miſer iudeꝰ ignominiā repu taret. Predicta ꝓphia ad lr̄am etiā ſcōm hebꝛeos intelligiē de meſſia de q̄ ꝓbatum eſt ſup̄ argumēto xxij · q̄rte cōſideracōnis hui9 tercij libꝛi · ꝙ deberz eē deꝰ & ꝓbatū eſt ſup̄ etiā ꝑmo libꝛo in aptione xij · theſauroꝝ ꝙ iſte verꝰ meſſias deꝰ & homo ē ibus nazarenus · Secundū teſtimoniū eſt

dauid ꝓphēta qui in psalmo. cxxxvij. in
psona dei loquēs & ostendēs ꝙ deꝰ nimis
debebat hūliari accipiēdo ptēritū ꝓ futo.
Dicit Credidi ꝓpter qđ locutꝰ sum ego aī
hūliatꝰ sū nimis Ego dixi in excessu meo
oīs homo mendax. Sꝫ supple Ego satisfa-
ctiā ꝓ oībus illis q̄ uersi fuerit ad me scz
per hūlitatē passioīs mee. Ideo sequitur.
Quid retribuā dño ꝓ omībus q̄ retribuit
michi Calicem salutaris accipiā & nomē
dñi inuocabo. Ecce qm̄o declarat nobis fi
liꝰ dei qui licet sit altissimꝰ in excessu suo
nimis tñ est hūliatus ꝓpter nos. qz nos
omēs mēdaces eēmꝰ si dicerēmꝰ ꝙ possu-
mꝰ facē satisfactionē deo pri ꝓ culpa ge-
neris huāni. Et qz eiꝰ vnigenitꝰ filiꝰ sic se
hūliauit ꝓpter nos nō solū nascēdo & cō
uersando mē hoīes ꝫ etiā factus pri obedi
ens vsq̄ ad mortē crucis ꝓpter qđ & deus
exaltauit illū & dedit illi nomē qđ est sup
omē nomē vt dr ad philippen. ij. Hinc ē
ꝙ credētes in xp̄o non solū exaltabunt in
alia vita ꝫ etiā exaltati sunt in pñti. qz ē
eis data ptās sup terrā. & nō credentibus
est ablata. sic em̄ impletū est canticū vir-
gis. Deposuit potētes de sede scz iudeos in
credulos. & exaltauit hūles scz credentes
xp̄ianos. Attende ergo q̄nta fuit hūlitas
xp̄i. nō em̄ solū hūliauit se deo pri factꝰ
obediēs vsq̄ ad mortē crucis. q̄ erat vilior
& turpior mors q̄ tūc dabat. ꝫ etiā nō con
tradixit discipulo ꝓditori eū ven dēti. nec
contradixit dēdicōni. nec contradixit malicie
iudeoꝝ ip̄m emēti. nec contradixit seniori-
bus ꝑ'li ip̄m falso accusantibꝰ. nec cōtra
dixit pontificibꝰ sacerdotū eum iudicanti
bus. nec contradixit p̄cipibꝰ ēre ip̄m sentē
ciātibꝰ. nec contradixit mīstris iusticie ip̄m
crucifigentibꝰ. oīa ergo quecūq̄ in eo vo-
luerūt facē facta sunt. nec aperuit os suū
in sūma pacia & hūlitate vt implerꝫ vo
lūtatē pris & vt nobꝭ prebēt exemplū hū
litatis. & si ꝓphe volūtati dine se hūlia-
uerūt. Hoc fecerūt vl' ꝓpter suū ꝓpriū imē
esse vl' aliq̄ excusacōe. sic noe obediēs deo
se hūliauit faciēdo archam vt saluaret se
Abrahā si dimisit terrā hoc fecit vt libera
rē & magnꝰ fieret. Moyses excusauit se
cum eū dñs misit ad pharaonē dicēdo ꝙ
erat impediꝰ ī lingua. ysaias excusauit
se dicēdo ꝙ hītauit mē viperas. Iheremi-
as excusauit se dicēdo ꝙ erat puer. Jonas
ꝙ nō poterat Abacuc ꝙ nō scīret. & sic de
alijs Sꝫ xp̄us nūq̄ se excusauit nūq̄ mur
muranit. & sic patꝫ sūma hūlitas salua-
toris ī q̄ huānitas eiꝰ glorificauit dñitā
tē sr̄ oēs & dñitas exaltauit eū sr̄ oīa opa
sua. Patꝫ ergo ꝙ dñe altitudīni nō repu
gnat hūlitas. nec ei⁹ puritati virgineo
utero īcarnari. & qm̄o etiā virgo bēa mū
dissima est & sine macula.

Secundū impossibile ē Vos xp̄i-
ani dicitis ꝙ Ih̄us nazarenꝰ cō
ceptꝰ est sine virili semīe. Itē af-
firmatis ꝙ corpꝰ eiꝰ fuit eiusdē nāte cum
nr̄o hoc videt impossibile qz cū homo na
turaliē gn̄atus hēat corpꝰ nāliē constī-
tutū ex semīe maris & eo ꝙ fēa submmi-
strat quicq̄o sit illud. ergo impossibile est
corpꝰ xp̄i esse eiusdē nāte cum nr̄o. si non
est ex maris semīe gn̄atum. Ad istud ar
gumentū rn̄detur. Et p̄mo declaro ꝙ ne-
cesse fuit hoīez illū ex virgīe mr̄e nasci ab
sq̄ virili semīe. sic̄ tangit scūs Thomas ī
sūma con̄ gentiles libro iiij. ca. xliiij. Se-
men em̄ viri requirit̄ in gn̄acōne huāna.
tanq̄ p̄ncipiū actiuū ꝓpter vtut̄ actiuaz
que in ipo est Sꝫ virꝰ actiua in gn̄acōne
corpis xp̄i nō potuit esse nāalis. qz virꝰ
naturaliꝫ nō subito pficit totā corpis for-
macōnem ꝫ ad hoc indiget tpe. corpꝰ aūt
xp̄i in ipo p̄ncipio sue concepcōis fuit for
matū & organizatū simil' caro & aīata ca-
ro. Relinquit̄ ergo ꝙ gn̄acō xp̄i huāna fu
it absq̄ virili semīe. Item semē maris in
gn̄acōne aīalis cuiꝰcūq̄ trahit ad se mate
riā quā mr̄ mīstrat q̄si virꝰ que est in se
mine maris intēdat suiipius cōplementū
vt finē tocīꝰ gn̄acōis. Vnde & cōpleta ge
neracōne ip̄m semē immutatū & opletū
est ꝑles q̄ nascit̄. Sꝫ in gn̄acōne humana
xp̄i fuit vltimꝰ gn̄is termīꝰ vnio ad dīni
nā psonā. nō aūt aliq̄ psona seu ypostas
huāna constituēda vt ex ꝓpictis ptꝫ. Nō
igitur in hac gn̄acōne potuit esse actiuū
p̄ncipiū semen viri ꝫ sola virꝰ ouma

BT
1100
A45++
1471

ve ſicut ſemen viri in gnacione omũ hoſ
minũ in ſuam ſubam trahit materiam a
mre miſtratã · ita eandẽ materiã in gna=
cione xpi verbũ dei ad ſuã vnionẽ aſſum
pſit. Sil'r autem manifeſtũ eſt q̃ ouenies
erat ve in ipa gnacõne huana v̈bi dei ali
qua ꝓprietas ſpũalis gnacõnis reluceret·
verbũ aũt ſcõm qõ edicẽte ꝓgredit ſue in
teri⁹ conceptũ ſue exteri⁹ platũ corrupcõ
nem dicẽti non affert ꝫ magis pfectionis
pleitudo p verbũ attendit in dicẽte· cõue
nies igit fuit ve ſic verbũ dei ꝟm huanaz
gnacõez concipetur & naſceret ve mris in
tegritas nõ corrumpet. Cum hoc etiã ma
nifeſtũ eſt q̃ verbũ dei q̃ oia oſtituta ſũt
& quo oia in ſua integritate ſeruant ſic
naſci decuit ve p oia mris integritatẽ ſer
uaret. Cõueniens igit fuit hanc gnacõem
fuiſſe ex virgie. Sic ergo hẽm⁹ q̃ nce fuit
xpm naſci de virgie mre eius integritate
huata & ſine virili ſemie. ¶ Nũc ſecundo
ad argumentũ q̃ infert impoſſibile e corꝫ
pus xpi eſſe eiꝰdem nate cum corꝫe nro ex
quo nõ eſt oceptum ex virili ſemie . Dico
q̃ ad hoc eſt manifeſta racõ Ariſtotil' dicẽ=
tis q̃ ſemen maris nõ intrat matialit in
oſtitucõz concepti ꝫ ſolũ eſt pncipiũ actiꝫ
uũ . Materia vero corꝫis tota miſtratur
a mre · & ſic q̃ntum ad mrem corꝫ xpi
nõ differt a corꝫe nro. Nam & corꝫa nra
materialit oſtituta ſunt ex eo q̃ eſt ſum=
ptũ a mre. Si vero aliqs ꝓicte poſicõi
Ariſtotil' repugnet adhuc predicta obie
ctio efficaciã nõ habz. Sil'tudo em aliq̃ũ
aut diſſimilitudo in matia non attendit
ꝟm ſtatũ matie in pncipio gnacõis · ꝫ ꝟm
odicõz matie iam ꝓparate ꝓut eſt in tmio
gnacõis. Non em differt ꝟm materiã aer
ex tra vel ex aq̃ gnatus · qz licz aq̃ & terra
in pncipio gnacõis differẽtia ſunt · tn per
actionẽ gnantis ad vnã diſpoſicõez reduꝫ
canẽ Sic igit dima vtute matia q̃ ſolũ ex
muliere ſuitur pt reduci in finẽ gnacõis
ad candẽ diſpoſicõz quã habz matia · ſi ſu
mat' ſim l' ex mare & femia · vñ non erit
aliq̃ diſſimilitudo ꝓpter diuerſitatẽ matie in
ter corꝰ xpi qõ vtute diuina formatum
eſt ex matia a ſola mre · & corꝫa nra que
vtute nature formant ex matia etiã ſi ab
vtroq̃ parẽte aſſumant. Manifeſtũ eſt et
q̃ plus differt a matia q̃ ex viro & mulie
ſim l' aſſuitur limũ terre de q̃ primũ hoiez
de⁹ formauit quẽ vtiq̃ conſtat fuiſſe verũ
hoiez & nob p oia ſil'ez q̃z matia ſumpta
ſolũ ex fmia ex q̃ corꝰ xpi formatũ e. Vñ
natitas xpi ex virgine nichil derogat ve
ritati huanitatis ipius · nec ſil'itudini ei⁹
ad nos. Licet em vire⁹ nalis requirat det
miatam matiam ad determinatũ effectum
ex ea ꝓducẽdũ. Vire⁹ tn dima que poteſt
ex nichilo cũcta ꝓducere in agẽdo ad ma
teriã determinatã non coartat. Sil'r autez
nec p hoc aliqd deperit digtati mris xpi ·
q̃ virgo concepit & pepit · quin vera mr
& nalis filij dei dicat · vtute em diuina fa
ciente materiã nalem ad gnacõem corꝫis
xpi miſtrauit q̃ ſolũ ex parte mris requi
rat. Ea vero q̃ in aliis mribꝫ ad corrupcõ
nem vginitatis faciunt non ordinant ad
id quod mris eſt · ꝫ ſolũ ad id qõ pris eſt ·
vt ſemen maris ad locũ gnacõis pueniat
vba ſunt ſci Thome vbi ſup. Sic ergo pz
declaratũ q̃ licet corꝰ xpi abſq̃ virili ſe=
mine ſit conceptũ eiꝰdem nate vere eſt cũ
corꝫe nro ex virili ſemie cõcepto. ¶ Sed di
cet hic fortaſſ iudeꝰ · Tu xpiane ſatisfaci
michi ex nata q̃ nõ ſit impoſſibile ꝟm
nazarenũ conceptũ fuiſſe de mre ſine viri=
li ſemie vl' ſine carnali pre · ꝫ volo q̃ m ex
ſac ſcripta ſi quã habes illud oñdas ¶ Ad
hoc rñdet venabil' Petrus alfonſus ouer=
ſus in ſuo dialogo · ti · vij · allegans illud
yſaie xli · Rorate celi deſup & nubes pluant iuſtũ apiatur tra & germiet ſaluato=
rem · & iuſticia oriat' ſim l' ego dns creaui
eũ · ꝓpter hoc nãq̃ q̃ ait Rorate celi deſup
& nubes pluãt iuſtũ · notauit de celo ſpm
ſcm fore deſcenſurũ · ꝓpter hoc aũt q̃ ſequi
tur Apiatur tra & germiet ſaluatorẽ · cor
pus virgis accipim⁹ q̃ ſupueniente ſpũ ſcõ
& conceptura & ſaluatorẽ fuerat pariturа
ꝫ & hoc qõ ẽ · ego dns creaui eũ: innuit q̃
abſq̃ pris carnal' auxilio dns eũ ꝓgennit
Vñ & conẽ illos q̃ hoc nõ credũt intulit
in ſequẽti · ve q̃ contdicit factori ſuo teſtã
deſamus tre & alibi. Nũquid dicit luctum
figulo ſuo qõ facit & op⁹ tuũ abſq̃ manibus eſt. Et iterꝫ · ve q̃ dicit pri qõ generas

& mulieri quid parturis . Sic inuehit in illis q̄ de hoc dubitāt & querūt qm̄o deus eum genuerit · & bām causanē mariā q̄ absq; uirili omixtione peperit · Iterꝫ cōtra incredulos loquēs ꝓpha aitꝫ Nūquid ego qui alios parē facio ipe non pariam dicit dns. Si ego q̄ gnacōez alijs tribuo sterilis ero ait dns deꝰ tuꝰ. Sic nanq; etiā oñdit q̄ deus eum sine carnali pre genuerit hoc sane intelligentibꝰ credo sufficē q̄ de mre sine carnali pre natꝰ fuerat puer ille · hec ꝓpictꝰ doctor Ecce iudee habes auctez sāe scripte & expositorē peritū tui gnis ī xpi concepcōne sine uirili semīe. Sz dicit iudeꝰ ex suppicta auctē admīꝰ ego possum hre q̄ maria fuit deflorata & corrupta . Pro=bat̄ qz dicit ꝓphecia Apiat̄ terra & q̄d est huiꝰ terre apitio nisi marie deflorateō. Re=spondet̄ q̄ p apicōz nō intelligit̄ defloracō uel libidīs feditas ꝫ concepcōis fecūditas apta dr fuisse q̄ntum ad xpi ingressū non apta p uirū sicut & fenestra uitrea dicit̄ apiri radio solis nō p fractura uel diuisio nem aliq̄z · ꝫ qz radiꝰ eā intrat ꝟm subtilē sui natam . Hoc mō ymo subtiliori dicit̄ porta clausa apta eē pncipi ezechiel' xliiij · qz xp̄us vtezꝫ virgīs p virginitatē clausā intrauit p ineffabilē modū · verba sūt ala mi in suo q̄ripteto libro iij · ca · lv · Sed di=ces iterū Ex q̄ fuit formatū corpus xp̄i in virgine illa. Respondet̄ ꝟm dyonisium de ōims noibus q̄ ex purissimis & castissi=mis sanḡnibus virgīs · ꝫ vbi erāt isti pu rissimi sanḡnes. Rn̄detur q̄ in corde vir=ginis vt pie credi pt̄ sicut legit̄ in libro de appro bo & ꝓspero · Ad q̄d sunt sex rōnes. Prima est qz cor est nobiliꝰ mēbrū in aīa li & pmū & locus vite ac vera caro. Secū da est qz ille q̄ ueiebat dare vitam debebat carnē sumē a mēbro vite & non ab altero Tercia racō est qz cor est membrū in me=dio aīaliū · & cū in medio ꝟsistit virtꝰ iō ab eo debuit carnē assumē. Quarta rō est qz scripteū est · prebe michi fili mi cor tuū. Ideo illud est q̄d deus petit a quolibz nr̄m cum dr̄go bāta seipam dimiserit in ptāte dei sequit̄ q̄ deus illud q̄d petit ab alijs & ab ea sil'r & cū ipa eidem se dederit volūtarie sequit̄ q̄ & ipe accepit cor eiꝰ ad formacōz corpis xp̄i filij sui ¶ Quīta racō est qz cor virgīs limpidiꝰ & puriꝰ erat q̄z vnq̄z fu it vel erit alicuiꝰ pure creature in mundo Iustū ergo erat q̄ exq̄ deꝰ volebat carnem assumē q̄ accipet de meliori ¶ Sexta rō est qz cor ē templū spūssci · & iō debebat ex eo carnē assumē. Et si q̄ras q̄ntum accepit de illis sanḡnibus cordis virgīs. Dicat̄ q̄ tā tum accepit q̄ in virgine nichil diminu=tū fuit de sua vita nec de suo eē. Sicut en̄ ade nichil defuit cum de eiꝰ costa deꝰ eua formauit · sic nec v̄gini aliq̄d defuit de eiꝰ vita vl' eē cum verbū del de ea carnē acce=pit. Illi tn̄ sanḡnes statim fuerūt in mem bro illo scz in matrice a deo nate humane ordinato vbi virgine p̄bente ꝟsensū subi=to & in instanti ſiml' fuit caro & aīata ca ro vt supp̄ictū est. Nec mireris si sine viri semīe concepit · hec en̄ mirabilia deꝰ opat̄ Nimq̄d adam fuit in mūdo ꝓuctꝰ sine se mine pris & mris Nūquid eua fuit de se mine mris. Nūquid virga moisi q̄ deuo=rauit serpētes habuit os. Nūquid virga aaron q̄ floruit habuit radices. Nūquid rubus ardebat & non hēbat prunas. Nū quid sal q̄d misit deꝰ in aquis amaris & fecit eas dulces erat dulce. Sic ergo nō mi reris si virgo bāta spūsco coopante cōcepit nō ex uirili semine.

Tercū impossibile est Vos xp̄iaī dicitis q̄ spāliter ꝓpter pcm̄ origi nale nccm fuit xp̄m nasci & pa ti · q̄ quidē totā natam huānā infecerat hoīe pmo peccāte hoc impossibile videtur qz si alij hoīes ad satisfaciendū ꝓ pcto origi nali sufficiētes nō sunt nec mors xp̄i pro pctis huāni gnis satisfactoria uidr fuisse qz & ipe ꝟm huānaz nataz mortiꝰ ē & nō ꝟm dīnam . Rn̄det̄ q̄ ad satisfaciendū ꝓ pcto totiꝰ huāni gnis mors xp̄i sufficiens fuit qz q̄zuis ꝟm huānam nataz solū mor tiꝰ fuerit tn̄ ex dignitate ꝓsone pacietis q̄ ē ꝓsona filij dei mors eiꝰ reputetur preciosa Manifestū est aūt etiā in rebꝰ huānis q̄ q̄n eo ꝓsona ē alciꝰ · tāto pena quā sustinz ꝓ maiori ꝓputat̄ · siue ad humilitatē & carita tē pacietis · siue ad penā inferētis · & sicut

BT
1100
A45++
1471

maiozis est crimis alicui psone inferre in iuriam que maiozis digtatis existit· ita virtuosi⁹ est & ex maiozi caritate pcedēs ꝙ maioz psona ꝓ alijs se subiciat volūta rie passioni. Solucō est sc̄i thome in sūma conē gētiles libzo iij· ca·lv·in solucōe ad xxxiij·argumentū.

QVartū impos=
sibile est·Vos xp̄iani dicitis ꝙ xp̄us vr̄ ꝓ pc̄is hūani generis sufficienē satisfecit hoc videt impossibile· qz si verū eēt iniustū videt esse ꝙ hoīes ad huc penas paciañt q̄s ꝓ pcō scripta diui na inductas eē memozat· sic maledictio terre in ꝓducēdo spinas & tribulos·sudoz vult⁹ in labore pulueris acio corpis i moz te & doloz pare⁹. Constat autē ꝙ has pe= nas adhuc expitur gen⁹ hūanū ergo im= possibile videt ꝙ xp̄us sufficienē satisfecit ꝓ pc̄is hūani gn̄is. Respondet ꝙ quāuis xp̄us ꝓ pcō originali sua morte sufficienē satisfecerit·non est tn̄ inc̄ueniēs ꝙ pena litates ex pcō originali cōsequētes rema= neāt adhuc in hoībus·q̄ etiā redempcōis xp̄i pticipes fiūt vt rō illa ꝓcedit·hoc em̄ congruenē & utilie factū est vt pena rema= neret etiā culpa sblata ꝓpter tria. Primo quidē vt eēt cōformitas fideliū ad xp̄m sic mēbroz ad caput. Vnde sic̄ xp̄us pri⁹ mlt̄ as passiones sustinuit & sic ad immorta litatis gloziā puenit·sic decuit vt fideles ei⁹ pri⁹ passionib⁹ subiacerēt & sic ad im mortalitatē puenirēt q̄si portātes i seipis insignia passioīs xp̄i·vt sil'itudiēz glozie ei⁹ cōsequerenē sic̄ apl'us ad romanos dic̄ Heredes quidē dei coheredes aūt xp̄i·si tn̄ congratim̄ vt & siml' glorificem̄. Secundo qz si hoīes uenientes ad ih̄m statū immortali= tatē & impassibilitatē consequenē hoīes ad xp̄m accederēt magis ꝓpter hec corpa= lia bn̄ficia q̄z ꝓpter spūalia bona qđ est cō tra intencōez xp̄i veniētis in mūdum vt hoīes ab amoze corpaliū ad spūalia trans ferret. Tercio qz si accedētes ad xp̄m statū impassibiles & immortales redderenē hoc quodāmō compelleret hoīes ad fidē xp̄i susci piendā & sic meritū fidei minueret. Hec est responsio sc̄i thome vbi ꝓius. Aliter rn̄det mgr alfonsus ouersus in libzo bello rū dei titl'o xxxv·dicēs ꝙ nata aīe sequit̄ naturā corpis qz sic̄ rota trahit rotam i horelogio sic sensitiua pars itellectiuā· nisi ꝙ vlē hoc in hoīs aīa est virt⁹ ad elongā dum se a corpis inclinacōe & nata·ex di= ctamie rōis ꝙ nō posset eē de radice nate corpis nisi corrūpereē & mutareē modus sue creacōis·& tūc exiret a nata illi⁹ gn̄is Et ideo dixerūt sapiētes phi ꝙ vt plurimū curari nō possūt infirmitates corpis cum quibz homo nat⁹ est vl' si hēditanit eas ex pre vl' mre·ꝫ infirmitates aīe speci alit̄ aīe rōnalis possunt hre remediū. Et ideo qn̄ adā peccauit q̄ fuit radix hūani gn̄is & inclinauit aīam suā rōnalez post natam corpis sui fuerūt posite sup eum pene ꝓpter illud pc̄m & ꝓpter ip̄m pene i toto gn̄e hūano· igit̄ quicqđ ibi secutum est in natura corpis nō potuit hre muta cionē·& ideo remāserūt pene q̄ posite fue runt sup̄ corp⁹ semp·sicut ille pene·in su doze vultis tui vesceris pane tuo·& in do= loze paries filios· & puluis es & in pulue rem reuerteris· qz ex eo ꝙ deglutitus fuit fruct⁹ vetitus arboris scientie boni & ma li·in corp⁹ Ade fuit i eo malū post bonū Pena uero aīe ꝓpter illud pc̄m qz inclina uit se aīa corpi mansit infirma añ aduen tum xp̄i. Et iō in vet̄i lege ñ fuit noīata aliq̄ remuneracō aīarū que potuit salutez hre·non imēta cā medicine ꝫ ad hoc fuit aduent⁹ messie·hec ille. Vtraq̄ solucō bo na est ꝫ ꝑma est efficacioz. Potest etiā di= ci ꝙ pene sunt duplices·quedā spūales·& quedā corpales· xp̄us abstulit penas spū ales ex eo ꝙ ꝓ doctrinā suā tradidit mo= dū quo vnusq̄sq̄ potit liberari a peis spū alibz & epalibz & eēnis·ex veure penitētie & aliaz q̄ in sua doctrina darissime osten dūtur. Pene vero corpales de quibz dicis tollenē in finali resurrectione·qz tunc cor ruptibile hoc induit incorrupcōz·& moz= tale hoc immortalitatē vt ptz ꝑma corī· xv·nec vlē dicet·puluis es & in pulueres reuerteris·nō esuriēt neq̄ siciente·neq̄ per cutiet eos estus nec sol·ysaie xlix·& itez Apocalipb vij· non esurient neq̄ siciente

amplio neqꝫ cadet sup ipos sol neqꝫ vllus estus qm̃ agn9 qui in medio throni est reget illos · & deducet illos ad fontes vite aquaꝝ· & absterget deꝰ omẽ lacrimã ab oculis eoꝝ· tũc em̃ vt dr ysaie li· Erit letitia sempiterna sup capita eoꝝ gaudiũ & letitiã optinebũt & fugit dolor & gemitus

QVintũ impossibile est
Vos xp̃iani asseritis qꝫ xp̃us sufficienter satisfecit pr̃ peccatis humani generis· hoc videt impossibile· qr si sic esset non eẽnt vlt remedia ꝓ abolicõne peccorũ q̃renda· Sed constat qꝫ querũtur semp ab oĩbus q̃ sue salutis curã habẽt · ergo falsũ est & impossibile qꝫ xp̃us sufficienter satisfecerit pr̃ peccatis humani gn̄is. Respondet qꝫ q̃zuis xp̃us ꝓ peccatis humani gn̄is sua morte sufficienter satisfecit sunt tn̄ vnicuiqꝫ remedia ꝑparata salutis q̃rẽda . Mors em̃ xp̃i est quedã q̃si vniũsalis causa salutis sic̃ peccatum ꝑmi hoĩs fuit q̃i vniũsalis causa odemnationis· oportz aũt vniũsalẽ causã ad vnũquẽqꝫ applicari spãliter vt effectũ vniũsalis cause percipiat. Effect9 igit̃ peccati ꝑmi pertinuenit ad vnũquẽqꝫ p carnis originẽ· Effect9 aũt mortis xp̃i pertingit ad vnũquẽqꝫ p spũalẽ regnacõz p quã homo quodãmõ xp̃o viũgit̃ & incorpat̃. Et ideo oportz qꝫ vnusqsqꝫ q̃rat regnari per xp̃m & alia suscipe in quibꝰ virt9 mortis opatur . Ex quo patz qꝫ effluxus salutis a xp̃o ĩ hoĩes nõ est ꝑ nat̃e ꝑpagacõz sed ꝑ studiũ bone voluntatis q̃ homo xp̃o adheret & sic qꝫ a xp̃o vnusqsqꝫ consequit̃ est psonale bonũ vñ non derivat̃ ad posteros sic̃ peccatum ꝑmi pentis· qđ cum nat̃e ꝑpagine ꝓducit̃ & inde est qꝫ licet parẽtes sint a peccato originali mũdati ꝑ xp̃m non est inconueniẽs qꝫ eoꝝ filij cũ originali nascant̃ & sacramẽtis salutis indigeãt v̊ba sunt sc̃i thome vbi supra. Et sic patz qꝫ licet remedia salutis q̃rant̃ puta ꝑ baptismũ & alia eccie sacramẽta nõ est falsũ nec impossibile qꝫ xp̃us sufficienter satisfaciebat sua morte ꝓ peccatis humani gn̄is ymo verũ & neccio deliberati salutẽ concedendũ.

SExtũ impossibile est· Vos xp̃iani dicitis qꝫ xp̃us est vere messias & qꝫ venit vt faceꝫ fugere diabolũ & vt tuleret pctãtem ei9 hoc videt falsum & impossibile cũ diabol9 a tpe q̃ ipe vẽit nõ dimisit facẽ peccare hoĩes sic̃ prius. Respondet qꝫ qn̄ venit ibus xp̃us cessauit diabolus facẽ peccare veros xp̃ianos & qui eos imitant̃ aliq̃ mõ in radice fidei talit̃ qꝫ null9 eoꝝ damnat̃ in inferno nec tẽdit ꝓpr̃ vllo mõ· quod eis ꝓuẽit ex fide vera quã habẽt in xp̃o· & nisi qr extũc dyabolus cessauit facit peccare hoĩes sic̃ prius solebat aliq̃ mõ pcta & mala eẽnt amplio publicata ĩ mũdo q̃z sunt nec fuerãt ydolatre a mũdo exclusi q̃ erãt añ aduentum xp̃i sicut sunt nũc q̃si in toto mũdo sic̃ fuit suꝑdictũ argumẽto v· ꝺsideracõis q̃te

SEptimũ impossibile est. Querũt iudei q̃re ibus xp̃us fecit qꝫ occiderent̃ omẽs sui discipuli · qr vel hoc fecit deꝰ cui seruierũt vel diabolus. Si deꝰ hoc est impossibile qr deꝰ nõ faceꝫ iniusticiã nec occideꝫ suos suos . Si dicitis qꝫ pctãte diaboli fuerunt mortui serui dei nõ placendo deo hoc etiã videt mendaciũ & impossibile cũ nichil possit resistẽ voluntati ꝺme· & cum etiã ocessum sit a xp̃ianis qꝫ sublata est pctãs ei9 ne faciat malũ bonis. Item dicim9 de morte ibu qr si fuit ex uolũtate ei9 ergo peccãt xp̃iani odiendo iudeos q̃ impleuerũt volũtatẽ dei. Si vero fuit mortu9 contr̃ suã volũtatẽ ergo nõ erat deꝰ qr nõ potuit liberare seipm ab eo qꝫ factũ fuit contr̃ ei9 volũtatẽ. Ad hec respõdet mgr̃ Alfonsus ouersus ĩ libro bel loꝝ dei titulo xxxv· qꝫ discipuli ibu mortui fuerũt contr̃ eoꝝ volũtatẽ ex pte carnis & sanguis qr isto mõ erãt debiles passibiles & receptiui penaꝝ· & deo egẽtes sic̃ ceteri hoĩes· & sic̃ ille q̃ sustinet ignẽ vl̃ gladiũ volũtarie ĩ apostemate ꝑpr̃ corpis sustinet dolores & clamat nec tn̄ dolet nec cõqueritr̃ ex pte sue rõis ꝫ ex pte nat̃e carnee & sanguis. Sic & discipuli xp̃i & oẽs beati martires nõ fuerr̃t mortui pctãte diaboli.

Rare
BT
1100
A45++
1471

ſed volũtarie ſe obtulerunt ꝓpter amorem quẽ habebãt ad xp̃m in hoc frangentes & oppꝛimentes ptãtem diaboli · ne deinceps iuſtos peccare faciat & captiuos ſub ſua ptãte habeat ꝓpter hãc ergo velitatẽ que ꝓuenit mũdo ex eoꝝ morte noluerẽt a mor te carnis liberari · licet potuerãt liberari ſi voluiſſent negare veritatẽ · ꝯ mortui ſunt ꝓ veritate vt eẽnt teſtes veritatis · nullus enĩ ꝓ mendacõ offert ſe morti · potẽs ſe a morte liberare. Et de xp̃o dicim⁹ qꝺ ex pte carnis inq̃ntum homo erat fuit triſtis vſ qꝫ ad mortẽ & petiuit a p̃re vt calicẽ paſ= ſionis non ſuſtinẽret. Verũptamẽ obediens p̃ri vſqꝫ mortẽ ꝓpter ſalutẽ mũdi dixit ñ mea volũtas ꝯ tua fiat & ſic oblatus eſt qꝛ ipe voluit vt ſcribit yſaie liij. Iudei er= go occidẽtes xp̃m licet deo placuiſſet eius mors ꝓ mũdi vita · qꝛ tñ ei⁹ mortẽ optati ſunt malicõſa & crudeli intẽcõe non eſt mirũ ſi odio ex hoc hñtur a xp̃ianis quia occiderũt xp̃m · & ſic de morte martirum qꝛ inuidia & malicia occidebãt eos vt ob liuiom tradẽtur nomẽ xp̃i in mũdo. Iteꝝ ipi malicõſe conẽ xp̃m ꝓceſſerũt qꝛ nũq̃ viderũt ip̃m opari aliqꝺ pcm̃ vt eũ mor ti traderẽt · q̃nto magis qꝛ miracula q̃ ipe faciebat excedebãt in excellẽtia oĩa miracu la ꝑterita in lege qꝛ multa miracula eoꝝũ & ꝓ maiori parte fuerũt gentibꝫ damno ſa ſic patꝫ de plagis egipti · & de dathan · & abiron · & chore · & de tribꝫ pueris ĩ for nace ignis ardẽtis qꝛ obuſti fuerũt multi chaldei & de igne helie q̃ combuſſit quinq̃ genarios · & ſi aliq̃ miracula fuerẽ ꝓficua facta ſunt abſcõdite & clauſa ianua ſicut patꝫ de paruulo quẽ ſuſcitauit helias · & de alio quem ſuſcitauit helizeus & de oleo & farina q̃ non defecerũt in domo vidue · & hec oĩa ꝓ modũ ſupplicacõis faciebant ꝓpbe. Ꝯ miracula q̃ xp̃us fecit oĩa fuerũt ad velitatẽ gentiũ & maĩfeſte & ꝓ modũ imperij · ſic patꝫ cum ſuſcitauit puellaꝫ & adoleſcentẽ & lazarũ . Et cũ ſaciauit de qñ q̃ panibꝫ & duobꝫ piſcibꝫ multitudinem ꝓpli. Et cum ſanauit claudos paliticos · le ꝓroſos · cecos · mutos · ſurdos · & a demoĩ= bus poſſeſſos · oĩa hec opatus eſt ad velita tẽ ꝓpli & ſine damno cuiꝰcũq̃ · Et ꝓpter hoꝛ inuidiã & puram volũtatem malaꝫ & nõ mixtam aduxerũt eũ ad mortẽ & ideo excuſari nõ poſſunt. Deus enĩ potius iudicat volũtates malas q̃ opa & ſic de martiribꝫ dicendũ eſt. De matia vero ptſ ſenſitiue & rõis in xp̃o & in martiribꝫ nõ ſolũ noui ſed etiã ueteris teſtamẽti dixi ſup̃ argumẽto xix · ꝺiuerſacõnis quãte.

OCtauũ impoſſibile eſt . Vos xp̃i ani dicitis qꝺ ilꝫus nazarenus eſt deꝰ qm̃o aũt dicitis ip̃m fuiſſe in loco determinato puta in vtero marie ĩ na zareth in galilea in bethleem ꝛc̃ · ſicut ſũt alia corpa qꝛ hoc eſt impoſſibile in deo ſeꝝ loco determinari & conſequenẽ hẽtis dicẽ qꝺ deꝰ eſt corpoꝛeꝰ qꝺ eſt maĩfeſte impoſſibi= le qꝛ talia non conueniũt niſi corporeitati. ¶ Ad illud impoſſibile iudaicũ Reſpondꝫ mꝫr Iolꝫes ouerſus in libꝛo de cõcordia le= gum titulo p̃mo ca · xvj · dicẽs qꝺ textꝰ hꝫ duos intellectꝰ · vnꝰ eſt lr̃alis ad pedẽ lr̃e intelligendꝰ · & alius miſticus ſeꝝ ſpũalis ſicut ꝺꝛ ꝓuerbiorꝫ xxv · mala aurea in le= ctis argẽteis q̃ lucreẽ in tpe ſuo. Et dicunt ſup̃ hoc gloſatores qꝺ textus iſte loquit̃ de verbis legis · qꝛ ſicut in mallo argẽteo in= tus includit̃ mallũ aureũ & exteriꝰ p̃terq̃ mallũ argenteũ non apparet · ꝯ poſtq̃ be ne aſpicit̃ ſollicite latet intus aureũ. Sic eſt in textu legis ſm duos intellectꝰ ſup̃ dictos · & vnꝰ iſtorꝫ intellectuũ eſt ꝓ hoĩ bus ꝰmuũbus q̃ corpalia & ſupficialit̃ ĩtel ligũt. Ꝯ aliꝰ eſt ꝓ ſapientibꝫ legis q̃ intel ligũt ꝓfũde & veritatẽ rei ſollicite ꝓſcru tanẽ & ſic naturaliter eẽ debꝫ · qꝛ virtꝰ aĩme intelligẽtis pficit̃ ꝑ virtutẽ ymaginatiuã que eſt virtꝰ in corpe · & ex intellectu agẽ te q̃ eſt virtꝰ incorporea ſm plꝫos. ¶ Et ſic diuidit̃ intellectꝰ huãnus ꝓ duos intelle= ctus ſeꝝ matialẽ & ſpũalem. Materialem habẽt hoĩes ꝰmunes · & ſpũalem hoĩes lr̃a ti In quibꝫ deꝰ voluit ſpãlit̃ inſpirare. ¶ Et ſi iudei volũt intelligẽ textũ legis ad pedẽ lr̃e · tota lex poĩt plenarie corporeitatẽ in deo . Vnde dic̃ oculꝰ dei · pedes dei · deſcen= dit deꝰ · locutꝰ eſt deus · ymago dei · & alia hmõi q̃ non oportꝫ amplius allegare. Sed

omnes hoīes qui non reputāt incōueni
ens deū esse corpalem · & credūt nichil esse
aliud nisi sic corpale talibꝫ homībus neče
est ad pedē lr̄e intelligē textū legis · & sa-
piētes q̄ intelligūt textū legis dicūt alijs
glosād̄o textū · q̄ dicit deū corporeū eē debz
intelligē textū q̄p loquit̄ ad modū omnē
hoīm · nō aūt q̄p ita sit · ſ̄ vt melius intelli
gāt vdeote & faciūt glosas talibꝫ textibꝫ
ſm rabimoisen egipciacū in libro · quē vo
cauit demr̄atorē errantiū & alios sapien-
tes iudeorū · & sicut faciūt iudei ī lege sua
sic etiā xp̄iani in lege sua · Nam xp̄ianorū
cōitas credit oīa vt sunt & sicut ē veritas
licet ip̄i nesciāt declarare ad sensū misticū
vt oportz & sic fieri oportz vt semel homo
credat fidei veritatē · & post hec alia req̄-
ret si hēat intelligēdi gr̄am dīnitus inspi
ratā · q̄ si nō credēt donec intelligēt esset
possibile q̄p ex difficultate legis nulla in-
tellectio sequat̄ · & sic nec fidē nec fidei cō-
modū quis hr̄et · & talis eēt sil'is hoī exi-
stēti in mortis piculo p̄pter famā & daba
tur ei panis & omedē renuebat donec sci-
ret prius instrumēta ad hoc necessaria &
formas & talia hmōi · & erit possibile q̄p
añq̄z omedēt morereť · ille debuisset omedē
vt piculū euitaret & postea inquirē de su
p̄dictis. Et ideo sapiētes dixerūt omnes
hoīes esse cecos ac ip̄os eē itinerātes liga-
tos ad muicē quasi p funē & vnū ducem
preuiū hn̄tes quē licet nō videāt incedūt
tn̄ via recta ip̄os duce p̄uio dirigēte. Et
sic dico q̄p ista dubia & alia osil'ia sē ima
ginati n̄ intelligētes noīa · quibꝫ sig̈ficat̄
messias apud catholicos & fideles. Nā ali
qn̄ deꝰ tn̄ · aliqn̄ ibus xp̄us solū · & verū
nomē deū significat. Nam xp̄us erat aīal
rōnale mortale quātum ad huānitatē · &
erat deꝰ ex pte dīnitatis q̄ carnē huānam
assumpsit. Et ista duo siml' faciūt messiā
in lege p̄missum ad redimendū genꝰ hu-
manū. Et sic̄ in deo est vna eēntia & tres
distincte psone sine augmento aliq̄ eēntie
vl' duūtatis sic est in messia vnū suppos
tum & tres sube distincte scz deitas · aīma
rōnalis · & corpꝰ huānū · & ista tria faci-
unt vnū messiā · q̄z ex partibꝫ huānitatis
solū nō poterat saluare vt ī psalmo. Da
nobis auxiliū de tribulacōne q̄z vana sa-
lus homīs · & aliquād̄o vocabit̄ deus tan-
tum Aliquād̄o ibus tantū · & vocatur de
us non ex parte humanitatis · & vocatur
homo non ex parte diuūtatis sed ex parte
humanitatis · & corpus cum aīma efficiūt
hoīem scd̄m ip̄ius diffinicōnem que ē aīal
racōnale Aliqn̄ textꝰ legis vocat eum no
mine corporeitatis non nomīando aīam
vt leuitici p̄mo qui obtulerit ex vobis hō
in hebraico dicit̄ filiꝰ adam · i · terra & nō
noīauit aīam · & aliquād̄o aīma noīatur
sine corpe vt exodi xxi · dabit aīam p aīa
& talia hmōi variare non nocet ex vno
ad alterū · & sic in euangelio aliquād̄o vo
catur xp̄us filiꝰ hoīs · aliqn̄ filiꝰ dei · vt di
uinitas & humanitas in eod̄ hoīe demon-
strēt · & quād̄o vocat̄ ibus xp̄us in opib
corpalibus illa referunt̄ ad humanitatem.
qn̄ diuūtas imēntum diuūtas nō suscipit
ista accidētia corpalia. Et doctores xp̄iani
dicunt q̄p deꝰ assumpsit humanitatē · nō
humanitas diuūtatem · licet ista sit vera
p̄posicō · homo est deꝰ · & deꝰ est homo · &
sic humanitas ad honorē altissimū exaltat̄
cū iūcta sit diuūtati. Accedet homo ad cor
altū & exaltabit̄ deꝰ · & si talia velint in-
telligere iudei istud debz sufficē p rn̄sione
oīm dubiorū ī ista matia · & ad oīa argu
mēta q̄ fecit iudeꝰ in libro quē composuit
con̄ fidē xp̄ianorū quē noīauit librū litis
dei vbi declarat multa impossibilia eē in
lege xp̄ianorū & con̄ p̄bacōes p̄bar̄ū p
ip̄os inductas & hoc ē q̄z ip̄e nō distinguit
inē oīa ista sup̄dicta ex pte duūtatis vel
huānitatis · & arguit cōt̄ illa q̄ referūtur
ad huānitatē ac si dicerent̄ de diuūtate vt
ysaie lij · Ecce ītelliget seruꝰ meꝰ & loq̄tur
de messia & dic̄ qn̄o vocat eū deus seruū.
cū xp̄iani dicūt ip̄m eē equalē diuūtati · &
sic ī alijs multis textibꝫ & glosis vl' aliꝫ
adherēntibꝫ · & isto mō p̄cesserunt illa que
scripta sunt in libro illo · & sic videt̄ q̄p ar
gumētantes & rn̄dentes nō erāt multum
p̄fundati ī lege xp̄i & moisi · & nō est ve
ra disputacō nec cordia inter xp̄ianū &
iudeū nisi vterq̄ sit sufficiētissīe lr̄at̄ & in
lege sua p̄uide p̄fundatus aliter veri-
q̄ alterius dicta impossibilia viderētur.

BT
1100
A45++
1471

hec ꝓdicꝰ doctor. Patꝫ ergo qꝫ si xp̃o attribuim⁹ esse in loco determinato qđ ꝑuenit corpi · nō ei attribuim⁹ vt de⁹ · ꝫ vt homo est. Licet de⁹ vt de⁹ nō sit corpor⁹ · ille tñ q̄ est de⁹ & homo est corpor⁹ · nō vt deus ꝫ vt homo. Non est ergo impossibile xp̃m qui ver⁹ deus est concedē eum ee corporeū & in loco determinato · cum talia ad ip̃ius hūanitatē referanē vt satis late dcm̃ est.

DOnū impossibile est . Vos xp̃iaī dicatis qꝫ maria cōcepit ilʒm nazarenū q̄ erat de⁹ · & sic bētis dicē de necitate qꝫ tpe nouē mensiū siue conceptionis in ei⁹ ventre fuit tota ỻmitas v!' pars ỻmitatis . Vtrūqꝫ ē impossibile qz si tota ỻmitas in illis nouē mensibꝫ fuit in ei⁹ ventre · sequit̄ qꝫ tot⁹ mūdus fuit ꝑuatus ỻmitate in illo tpe · & sic tūc nō fuit qui moueret celū nec q̄ gubernaret mūdū & ista est magna fatuitas dicē illū quē tot⁹ mūdus cape non potest concludi in vni⁹ vtero virgīs muliercule. Si vero dicant xp̃iani qꝫ in illis nouē mensibꝫ vna pars ỻmitatis fuit in vētre marie · & alia in celo · ergo xp̃iani nō debēt ip̃m vocari deū ꝫ partē dei. Respondet sic̄ supdcm̃ est qꝫ qñ nos xp̃iani noiam⁹ xp̃m cū illis q̄ sigficāt corporeitatē ista referūtur ad humanitatē qz nō recipit mutacōz ex parte ỻmitatis nec aliqđ accidēs corpale & sic ī ỻmitate nō est particō quā dixisti Item cum res simplex & spūalis nō ꝯprehendatur loco nō p̄ dici de deo qꝫ dcm̃inat sibi locū · nec p̄ dici de deo intus nec ex̄ quia iste sunt differētie loci · & de⁹ nec est in loco nec sub ỻria loci eo mō q̄ corpa sunt in loco & illa talis particō non est nisi ī corporibꝫ. Res aūt spūalis infinita sicut non ꝯcludi p̄ loco · sic nec habꝫ partē · nec inde potest sumi pars qz si inde accipet̄ ps posset minui & augeri qz oīs pars est minor suo toto · & sic vna res infinita eet maior alia re infinita qđ est impossibile ꝫm Aristotilem & alios plꝫos iij · phisicor. Item ista racō particōis est directe conē inueos sic arguētes · Vñ hētur exodi xxv · faciant q̄ michi scūariū & habitabo in medio eorum . ꝫ cum dei gloria sit ꝑ totū mūdum diffusa · qm̃o erat possibile deū esse īē duas tabulas scūarij · nō em̃ est magis mcōueniēs esse in vētre vni⁹ virgīs q̄z īē duas tabulas scūarij . Item dicit textꝰ exodi xx xiiij · Cūq descēdisse⁊ dñs ꝑ nubem stetit Moises coz̄ eo q̄ mō determinato nō poterat esse alibi. Item exodi xx · ca · In oī loco in q̄ fuerit memoria noīs mei veniā ad te & bñdicam tibi. Et si ip̃ius memoria eet apud mille hoīes qm̃o eet possibile venire ad omēs mille in vno instāti in locis distinctis · quia si ad vnū veniret ad alterū venire nō posset in eodē instāti Et sic de necessitate isti iudei habēt dicē istas particiones nō esse nisi in rebꝫ corpalibꝫ quia deus bñdict⁹ ex parte diuītatis nō determinat sibi locū vt dcm̃ est & sic est textꝰ Ihe remie xxxiij · ca · Celū & terrā ego impleo Et vt dicit ꝓdict⁹ mgr Iolꝫes cōuersus libro de scoꝛdia legū ci · li · ca · xxvij · qꝫ dixerūt sapiētes super illo verbo baruch iij · O isrl' q̄z mag̃ est dom⁹ dei & imgens locus possessionis ei⁹ magn⁹ & nō habꝫ finē · excelsus & immensus q̄ dicit bñdict⁹ de⁹ de loco suo & ip̃e est locus mūdi & mūd⁹ nō est locus suus. Item dicūt qꝫ istud vocabulū sequina sigficat in hebraico pñtiam dei & ꝫm chaldeū vbi ꝛ apparuit de⁹ ꝛ apparuit seq̄na dei q̄ est in oī loco & qꝫ non est ab eo locus vacuus. Item dixerūt qꝫ si duo hoīes sunt laboꝛātes in lege seq̄na est cū eis. Et sic xp̃us in euangelio dicit vbi duo vel tres sunt ogregati in noīe meo ī medio horū sum. Et sic dicunt sapientes Thalmuch · nimis deus diligebat isrl' qz reuelat isrl'i ī loco immūdo & polluto ad remedium eos. Et est sil'e de quodā sacerdote q̄ portebat panē sc̄ificatū & cecidit panis in cimiterio vbi ip̃e intre nō poterat ꝫm legem suā & dixit qđ faciā qz polluet corp⁹ meū si intro ꝑ illo pane cimiterium hoc nō est cōuenies. Et qꝫ dimittā illū panem sc̄ificatū ibi nō est etiā ꝓueniēs. Melius est corp⁹ meū pollui vna hora & postea redibo & mūdificabor & nō dimittā panē sc̄ificatū. Ei scripsit alescandal noīe aristotilis qꝫ vera intelligētia opatrix est in oībus corpibus licet sit ꝑ se separata Et

oñdit̃ p opa varia & distincta. & ipsa
nõ recipit aliquã mutacõz in se. Et sic di
xerũt sapiẽtes Thalmuth q̃ sic̃ de⁹ replet
mũdũ ita aĩa replet corp⁹. & aĩa apparet
in mẽbris distinctis corpis ꝺm diuersitatẽ
membroz nãliũ actionũ.. & magis appa
ret in cerebro & in corde q̃z in ossibꝰ & in
carne. nõ en̄ dicit̃ de aĩa particõez recipere
Et si iudei intelligere vellẽt ista spũalia
vt ipa sunt nõ ponẽnt istas impossibili=
tates in lege xp̃ianoz. Et licz sint inẽ eos
aliq̃ sapiẽtes q̃ intelligẽ possent nõ possũt
ad hoc ducẽ seipos ꝓpter malã ꝺsuetudinẽ
& rebellionẽ in q̃ a puericia sunt nutriti.
vt ait Aristoẽ. in methaphisica sua in re
bus assuefactis ex puitate vtutis. Posito
q̃ sit aliq̃ lenitas q̃ informat ymaginacõz
a ꝺsuetudine nõ possũt relinq̃re a pueri=
cia vsitati Suppositio q̃ intelligãt verita
tem rei alie se hr̃e q̃nto magis iudei q̃ na=
turalie est ꝓplus dure cernicis & rebelles
ꝓut de eis dixit Moyses deutero. xxxi. ca.
Adhuc viuẽte me & egrediẽte vobiscum
semp ꝺtenciose egistis con̄ dn̄m q̃nto ma
gis cũ mortu⁹ fuero. hec ille. Et sic patz
ad argumentũ q̃ vere xp̃us est de⁹ & q̃ n̄
fuit pars deitatis in vẽtre virgis & pars
in celo. ꝙ xp̃s q̃ est tot⁹ de⁹ fuit ī illo vte=
ro virgineo. Determinacõ vero loci refertur
nõ ad deũ ꝙ ad corp⁹ xp̃i uerũ. nec ex hoc
sequit̃ q̃ illo tpe nõ eẽt q̃ mouẽt celũ & re
geret mũdum. cũ ipe sit vbiq̃ imq̃ntum
de⁹. licz eẽt tũc ī vtero virgis nõ ꝓ motũ
localẽ descendẽs. ꝙ ꝓ nouũ effectũ in virgi
ne q̃ est cõiũctio ꝺine & huãne nat̃e sicut
dem̄ fuit sup̃ argumẽto xxiij. q̃nte cõside=
racõis hui⁹ tercij.

DEcimũ impossibile
est circa sacm̃entũ corpis & san=
guĩs xp̃i. Dicunt em̄ iudei Vos
xp̃iani dicitis in illo sacm̃ẽto eẽ realiẽ corz
pus & sangnem xp̃i hoc est impossibile.
qz cum dixit vr̃ xp̃us demr̃ato pane. hoc
est corp⁹ meũ. sigficatiue locut⁹ est & non
realiẽ. ac si dicẽt. hoc est signũ vl̃ figura
corpis mei. ꝺm quẽ modũ paul⁹ dixit p̃=
ma corinth. x. Petra aũt erat xp̃s. i. xp̃i
figura & patz darissime q̃ ista fuerat in=
tencio xp̃i vestri. qz cum de sui corpis cõ=
mestione & sangnis potacõne loqueretur
vt discipuloz scandalũ qꝺ aborteũ fuerat
sopirec̃ q̃si seip̃m exponẽs dicit. v̈ba q̃ lo=
cutus sum vobis spũs & vita sunt. quasi
ea q̃ dixerat nõ ad lr̃am ꝙ ꝺm spũalem sẽ=
sum intelligẽda eẽnt. Et cũ xp̃us dixit hoc
est corp⁹ meũ tenẽs panẽ in manibus intel
lexit q̃ ille pan̄s erat corp⁹ suũ in potẽtia
ꝓpinqua scz postq̃z ꝺmediss̃et illud qz tũc
ꝺuertereẽ in corpus suũ suue in carnẽ suaz
& sil'r de vino. Et isto mõ nos iudei facti=
mus illa die azimorũ qz accipim⁹ panem
azimũ in memoriã illi⁹ tpis q̃n educti sẽ
pr̃es nr̃i de tra egipti & non sunt ꝓmissi
ibidẽ remanẽ ꝓ tantũ tpus q̃ possit pan̄s
fermẽtari q̃ pascat⁹ erat & dicim⁹ iste est
pan̄s quẽ ꝺmeduerũt pr̃es nr̃i. licz ille pan̄s
pn̄s non sit cum fuerit ꝑterit⁹ & sic̃ iste
pan̄s azim⁹ rememorat panẽ egipti & iste
panis nõ est ille sic iste panis de quo fit
istud sacrificiũ in altari. Dicẽt sufficẽt xp̃i
anis q̃ eẽt in memoriã illius panis cristi
licet iste panis nõ sit ille. Et q̃mõ est im=
possibile q̃ ꝺuareẽ vnũ frustũ carnis ad
sui memoriã Mandauit q̃ fieret ille pan̄s
& istud vinũ q̃ erat caro sua & sanguis ī
potẽtia ꝓp̃iqua ad exeundũ in actu sicut
nos iudei facim⁹ in pasche de azimo pa
ne sic̃ dc̃m est. Cum ergo crist⁹ vr̃ in men
sa accepit panẽ & calicẽ & dedit discipul'
suis. nõ mandauit eis credẽ panẽ & vinũ
in corp⁹ & sangnem suũ transmutari. ꝺz
q̃ quocienscũq̃ hoc facerent in memoriaz
suã facerent scz in memoriã illi⁹ panis ꝑ
cepti. & si sic vos xp̃iani intelligẽtis nul
lũ sequẽtur impossibile. ꝺz dicẽ oppositũ
sic̃ asseritis dicitis rem impossibilẽ & con
tra mentẽ xp̃i vr̃i ve patuit. Respondeẽ
q̃ tradicõ ecc̃ie catholice de hoc sacramẽto
vera est scz q̃ in hoc sacramẽto est realiter
& nõ sigficatiue vez corp⁹ & ver⁹ sanguis
xp̃i sicut declaratũ fuit sup̃ xxiiij. argm̃n
to consideracõis q̃rte hui⁹ tercij. ꝺz quia
argumentũ iudei videẽ fundari sup verbo
dn̄i dicẽtis ad discipulos suos qui de hac
doctrina scandalizari videbanẽ. verba que
ego locut⁹ sum vob̄ spũs & vita sunt Di
co q̃ ꝙ hoc nõ dedit intelligẽ. q̃ vera caro

Rare
BT
1100
A45++
1471

ſua in hoc ſacramẽto mãducanda nõ era
dereẽ ſicut putat iudeꝰ. Ꝫz qz non tradiẽ
mãducanda carnaliẽ vt ſez ſicut alij cibi
carnales in ꝓꝓria ſpecie dilacerata ſumẽẽ
ſed qz quodã ſpũali mõ ſuũtur pzeẽ oſuetu
dinẽ alioꝝ ciboꝝ carnaliũ v̄ba ſunt ſancti
Thome in ſũma conẽ gentiles ca. lxviij¶
Item alij heretici ſimiles iudeis ꝑdictis vo
luerũt dicẽ. qꝫ iſta locutio. hoc eſt coꝛpus
meũ: fuit figuratiua. ſic̃ illa job᷑is xv. Ego
ſum vitis vera. ſz iſtud eſt oĩno conẽ intẽ
cionẽ ſaluatoꝛis qz vt ait Augꝰ. in libꝛo
lxxxiij. q̃ſtionũ. q̃ſtione lxvij. ſolet circũ
ſtantia ſcriptuaꝝ illuũare ſcripturã. Nã ex
ꝑcedentibꝫ vel ex ſequentibꝫ pẽ colligi an
loquaẽ figuratiue: an non. Vñ cum xp̃us
dicit Ego ſum vitis vera. ſtatim ſubiũxit.
& vos palmites. Ꝫz conſtat qꝫ diſcipuli nõ
erãt palmites nãles ſed tm̃ figualiẽ. igit̃
loquebaẽ figuratiue. Sed cum dic̃ luce xxi.
hoc eſt coꝛpuſ meũ. ſtatim ſubiũxit. qꝺ ꝓ
vobis tradeẽ. Ꝫz iſta tradicõ non erat fi
guratiua ſz realis & vera. igiẽ realiẽ & ve
re dcm̃ eſt. hoc eſt coꝛpuſ meũ. Ad illud aẽ
qꝺ iudeꝰ allegat de pane ſuo azimo ꝛc̃. &
qꝫ ſic ſufficẽt xp̃ianis qꝫ faceꝛẽt in memo
riã xp̃i ſui Reſpondet mgr̃ Iohes ouerſus
in libꝛo de cõcoꝛdia legũ titulo iij. ca. iiij.
dicẽs Reſpõdebo tibi iuxta illud ꝓuerbio
rum xxvj. ca. rñde ſtulto iuxta ſtulticiaꝝ
ſuã ne ſibi ſapiens videaẽ. Scias qꝫ ſi xp̃i
ani ponerẽt dubia in miracul' factis in le
ge ſcĩ meſſie. ſic̃ faciũt ſapiẽtes iudeoꝝ in
miracul' factis in lege ſua gloſãtes ꝓ no
mĩa equoca & falſe vt extoꝛqueãt ſenſum
textus legis. bñ poſſent gloſare xp̃iani ſ̄b
tiliꝰ & meliꝰ. Ꝫz ſciaꝫ qꝫ omẽs xp̃iani ſa
pientes & ꝑitas ſimpliciũ credũt vniforꝛ
miẽ miracula ſue legis vt eſt rei veritas.
& vt credit ſancta mr̃ eccĩa. & credũt in
hoc mereri gloriã paꝺiſi iuxta illud gen̄.
xv. Credidit abzabã deo & reputatũ ẽ ei
ad iuſticiã. Nam in hoc qꝫ credũt ſimpl'r
nichil heſitãtes reputaẽ eis ad iuſticiam.
Sequiẽ. quilibꝫ de lege credẽ teneẽ dcã ꝓꝓ
phete licet intelligat nõ fieri poſſe naẽali
curſu. qz aĩa ꝓꝓhe melius intelligit q̃z aĩa
alteriꝰ ſapiẽtis. & pociꝰ attingit & ſpecu
laẽ ſpũalia q̃ ſunt ſubtilioꝛa naẽalibꝫ. &
ſi ſic eſt in alijs ꝓphetis quoꝝ aĩe intelli
gũt ſingulariẽ & limitate q̃nto magis cre
dere debemꝰ miracula ihu xp̃i q̃ intelligie
mfinite oĩa & p̃ntia & p̃terita & futura
q̃ eſt vere & pfectꝰ deus & pfectus homo.
& ſic credendo xp̃iani viuũt cũ honoꝛe &
ſperãt cũ deo gloriari ꝑpetuo. hec ille. Nõ
eſt ergo ſil'e de memoria paſ̄ azimi iudeo
rum ad panẽ azimũ liberacõnis egipti. &
de memoria hui⁹ altiſſimi ſacramẽti reſpe
ctu paſſioĩs xp̃i. qz in illo pane quẽ iudei
mãducant nullũ eſt miraculũ. In hoc ve
ro ſacramẽto miraculoſe v̄tute v̄boꝝ ve
rum coꝛpꝰ & ſanguis xp̃i inuiſibilr̃ ꝺtine
eur ſicut firmiẽ credimꝰ & fideliẽ ꝺfitemr̃.

Decimũ impoſſibile ẽ. Vos xp̃i
ani dicitis ĩ ſacramẽto altaris eẽ
coꝛpꝰ & ſanguem xp̃i ꝑ miracu
lũ hoc ꝓbo eẽ impoſſibile qz ſi eẽt miracu
lũ ad oculũ apparẽt ſicut qñ moiſes ꝺuer
tit virgã in ſerpentẽ. qz illud factum fuit
euidenẽ ad oculũ licet neſcirẽt hoĩes qua
liẽ factũ fuerit. Sic etiã de archa teſtamẽti
olim fuerunt maxima miracula non ſolũ
ſenſibilia ſz etiã publica & toti ꝑplo patẽ
tia fiebãt intm̃ qꝫ de taliũ miraculoꝝũ fa
ma infideles terrebanẽ videtes ad oculum
v̄nam potentiã in reuẽntiã archẽ ſui fede
ris reducentẽ ſicut patz in diuiſione aq̃rũ
iordanis ꝑplo iſrahelitico ꝑ aridã trãſeun
te. & aq̃ ex vna ꝑte intumeſcẽte ad inſtar
mõtis & ex alt̃a vſq; ad mare moꝛtuum
fluẽte. donec ſacerdotes cũ archa aluiũ ior
danis exiuerunt q̃ facto iordanis rediit in
curſum ſuũ. Reges vero amoꝛreoꝝ & cha
naneoꝝ audiẽtes tam magnũ & publicũ
miraculũ terroꝛe dei ita ꝺfuſi fuerãt qꝫ nõ
remanſit in eis ſpũs q̃ hiſtoꝛia plene ha
beẽ Ioſue iij. & iiij. ca. & ſic de pluribꝫ ali
is miracul' euidẽtiſſimis q̃ cauſa bzeuita
tis obmitto enarrare. & tñ in illa archa
nec otinebaẽ deꝰ realiẽ nec criſtꝰ ꝫ ſolũ ta
bule lapidee p̃cepta decalogi cõtinẽtes. &
vna mãne quã deꝰ ꝓcepit reſeruari in
teſtimoniũ gñacõibꝫ futuris vt hẽtur exo
di xvj. Similiẽ & virga aaron q̃ floꝛuit
in domo leui vt hẽtur nũi xvij. Si ergo ꝑ

archam ꝓiecta corpa inaiata tantūmodo portantē ꝙneumcūqꝫ sac̄ēent deus tā eui=dētia miracula & tā diuulgata & publi=ca fecit in ipi⁹ reuēntiā · multo ergo forci us facē debuisset si verū eēt ꝙ ī vro sacra mēto altaris ver⁹ de⁹ seu xp̄us realiē cōti nereē · q̄ sup oīa in infinitū asseritis ꝙ est colend⁹ & venerand⁹. Cum ergo nichil ta le ibidē ad oculū appareat . Sequiē ꝙ im=possibile est ibi miraculū esse cum hoc sit con̄ rōnem miraculi. Ad istud iudaicū impossibile Respōdet mḡr paul⁹ burgēs epūs in suo dialogo distinctōne ij · ca · v · dicēs ꝙ ad obstruendū os loquentiū miq̄ ꝯsiderare debem⁹ ꝙ miracula diuīa q̄ con̄ cursum nāe a deo institute diuīa virtute fiūt se habēt q̄ntū ad eoꝝ ꝓximos fines in duplici dīa. Quedā eoꝝ sunt a deo ordīa ta ad fidei approbacōez sic̄ de ꝓmis signis seu miracul' q̄ de⁹ fecit p moisen corā pp̄lo facta sunt ad fidē ī eis causandā seu appro bandā · vñ exodi iiij · cū dixisset & fecit si=gna sc̄z ꝓiecta corā pp̄lo sequiē statim cre didit pp̄lus. Similiter ex diuisione maris rubri & de egipcōꝝ submersione visa per populū isrl'iticū secutū est ꝙ credidit po=pul⁹ dño & moisi seruo ei⁹ ca · xiiij · & sic de q̄z plurimis vetis testamēti miracul' q̄ a deo fuerūt ordinata vt fides ei⁹ in cordi bus pp̄li causarēt seu ꝯfirmarēt. Que qui dē miracula oportuit eē manifesta ꝯmūter toti pp̄lo · vñ deutro · vltimo ꝯmēdat mo yses in signis & portētis q̄ diuīa auc̄te fe cit corā vniūso isrl'. Quedā vero sē diuīa miracula q̄ non ad fidē causandā seu cor=roborandā a deo facta sunt · sed poci⁹ vt credēdo talia miracula que occulta sūt & oīno abscondita fideles mereanē · vnde & hmōi miracula nō disposuit de⁹ manifesta eē per sensū seu ꝙ nāalem cognicōz seo oc culta vt eorum fides meritoria esset. Que quidez miracula sc̄z occulta & abscondita p̄cipue fuerūt in nouo testamento In cui⁹ tpe fides credentiū ꝯmūter validior fuit vt est miraculū virginei part⁹ & dñice re surrectioīs . Quequidē miracula ꝙ fidem solū ꝓprie cognoscūtur & eorū occultacō a quacūqꝫ nr̄a ꝯgnicōne naturali nostrū meritū efficit vel auget. Vnde de resurre=ctione dñi legitur Iohis xx · ca · Beati qui non viderūt & crediderē. Et de isto modo miraculoꝝ sc̄z occultoꝝ tenendū est eē sac̄=mētum altaris · nō em̄ hoc sacrām̄tum fu it institutū ad hoc vt sac̄mento viso pp̄l⁹ crederēt · ꝫ vt credēdo veritatē hui⁹ sac̄mēti merito ꝓficēt. Vñ aug⁹ · de hoc sacrām̄to dicit Crede & mānducasti Et ideo q̄z mi racula in hoc sacramēto ostenta · q̄ maxīa sunt occulciora sunt & nec ab int⁹ vel ab exī visibiliē circa ipm̄ sacrām̄eū vlla mi=racula apparēt tātum in nob̄ auget meri tum. Vñ nullū inc̄ueniēs sequiē nec ad=miracōe dignū ex hoc ꝙ publica seu visi=bilia miracula nō fiūt ꝯr circa hoc sacr̄m siē olim ꝯsueuerē fieri circa archam testam̄=ti dei ꝓut allegat iudeus qz ibi miracula ordīabant̄ ad fideliū fidem ꝯfirmandā seu causandā vt dic̄m est · & q̄nqz ad incutien=dū infidelib⁹ terroꝛē. Hic aūt q̄runt̄ mira cula ad meritum credentiū augendū · qō quidē meritum euacuarēt vel saltē dimi=nuerēt si talia sig̃ visibilia appareēt · hec ille. Sanctus thomas vero dicit in sūma con̄ gētiles libro iiij · ca · lxij · ꝙ rō potest assignari q̄re corp⁹ xp̄i occultat̄ accidenti bo in sacro q̄ntum ad sitē q̄ est de invisibi libus & eius meritum qō circa hoc sacr̄m tāto maius est q̄nto invisibili⁹ agiē corpe xp̄i sub pais accidētib⁹ occultato & ꝓpter ꝯmodiorē & honestiorē vsum hui⁹ sac̄mēti eēt em̄ horroꝛi sumentib⁹ & abhoīacōi vi dentib⁹ · sc̄z si corp⁹ xp̄i in sua specie a fide lib⁹ sumēt̄ur. vñ sub spē panis & vini qui bus ꝯmuni⁹ vtunt̄ hoīes ad esum & potū corp⁹ xp̄i ꝓponitur mānducandū & sāguis potand⁹ · nec etiā est negandū quin aliq̄n in sacramēto altaris appareat forma pue ri · vl' caro vel sanguis q̄ sunt signa visibi lia · sic̄ in nōnullis historialib⁹ antiq̄s li=b⁹ legiē. Sz talia nō dicunt̄ fcā fuisse sic ꝯiter & publice sic̄ miracula allegata . & miracula q̄ fecit xp̄s tpe q̄ ꝓdicabat & mi racula q̄ fecerunt apli & alij sc̄i in ꝓmitti=na ecc̄ia. Et ideo talia miracula q̄ sic ali=q̄n accidūt circa sacrām̄tum non vident̄ apud ecc̄iam vniūsalē solemnizari ꝫ forte priuati in aliquibus pticularib⁹ ecc̄ijs · qz nō fiūt nisi raro quo ad certas personas

Rare
BT
1100
A45++
1471

quibꝫ deꝰ qui vniuersas mentiũ cognicio
nes intelligit singulari mõ singulꝫ puidet
ſm dictamẽ diuine sapie. a quibꝫ non est
erabenda ꝺsequẽtia in vli Vñ dicit mgr
Iohes ouersus in libro de ecordia legũ ti.
iij. ca. iiij. sepe ꝺina gra apparuit ad ocu=
lũ multoꝝ hoim & mulierũ qm respicien
do in illã hostiã cõsecratã. aliq̃ pſone vi=
derũt ocularit vnũ puerulũ pulcherrimũ
vlẽ modũ. & auus meꝰ q̃ erat valde lrat9
in lege dixit michi. qꝺ in domo frm mino
rũ in valle oleti cũ respicẽt a casu illã ho
stiã cõsecratã vidit vt ꝓiciẽt illũ puerũ
pulcherrimũ vlẽ modũ. & hoc fuit illis
tpibꝫ publicatũ nimiũ & famosũ. & ideꝫ
accidit vxori mee & mẽrogauit alias mu
lieres si hoc videbãt. Responderũt non &
prona cecidit in ẽra viribꝫ destituta put
legit̃ de manue judic xiij. ca. Morte morie
mur qꝛ vidimꝰ dñm. & est q̃si sil'e de so=
le q̃ licet luceat sup mũdum debilitat tñ
visum. hec ille. Vt ꝺicter igit̃ ĩ hoc admi=
rabili sacramẽto nõ videt̃ miraculũ. ꝯ vt
dicit beatus gregoriꝰ in omelia paschali.
Aliud est qꝺ cernit̃ & aliud qꝺ credit̃. illꝺ
qꝺ cernit̃ est spẽs panis in hostia & species
vini in calice. Sed id qꝺ credit̃ est veritas
carnis & sanguinis xp̃i. Item isti iudei inci
dũt in errorẽ illoꝝ q̃ nichil credũt nisi qꝺ
videt. Si ergo nõ fuisti rome non credas
qꝺ ẽ in mũdo roma. & si nõ vidisti cetbe
nõ credas qꝺ ĩ mari est tal' piscis magnꝰ
& si nescis loq̃ grece nõ credas qꝺ est ĩ mũ
do grecia. & si nõ vidisti embrionẽ in vẽ=
tre mris quousq̃ natꝰ fuit non credas qꝺ
fuit ĩ vẽtre mris. Et qꝛ tu nõ vidisti aiaz
intrantẽ nec exeuntẽ in corpe huãno non
credas qꝺ homo bẽat aiam Nunq̃ vidisti
aerem nõ credas eẽ aerẽ Nunq̃ vidisti vo
cem ergo nõ credas qꝺ est vox. q̃ oĩa q̃nte
nõ dico solum errorꝭ ꝯ q̃ magne fatuita
tis sunt manifestũ est. licet ergo nõ vide=
amꝰ ad oculũ verũ corpꝰ xp̃i sed accidẽtia
illa sub quibꝫ latet nõ debemꝰ negare ibi
veracit̃ esse p̃sertim miraculose vt dcñ est

Vodecimũ
impossibile est Vos xp̃iani asse=
ritis qꝺ verũ corpꝰ xp̃i eẽ incipiat
in altari hoc videt̃ impossibile qꝛ aliquid
incipit eẽ vbi prius nõ fuit duplr vel per
motũ localẽ. vel p ouersionẽ alterioꝰ ĩ ip̃m
vt patz in igne q̃ alicubi eẽ incipit vel qꝛ
ibi de nouo accẽdit. vel qꝛ ibi de nouo ap
portat̃. Manifestũ est aũt verũ corpꝰ xp̃i
nõ semp in hoc altari fuisse. qꝛ vos xp̃iaĩ
asseritis xp̃m in suo corpe ascẽdisse in celũ
videt̃ etiã impossibile dici. qꝺ aliqꝺ hic de
nouo ouertat̃ in corpꝰ xp̃i. qꝛ nichil vidꝛ
ouerti in p̃existẽs. cũ id in quod aliud cõ=
uertit̃ p hmõi ouersionẽ esse incipiat. Ma
nifestũ est aũt corpꝰ xp̃i p̃extitisse ve pu=
ta in vtero marie conceptũ. nõ igit̃ videt̃
esse possibile qꝺ in altari de nouo esse inci
piat p ouersioẽz alterioꝰ in ip̃m. sil'r nec p
mutacõz loci. qꝛ omẽ qꝺ localit̃ mouet̃ sic
incipit eẽ in vno loco qꝺ desinit eẽ in alio
in q̃ prius fuit. Oportebat ergo dicẽ qꝺ cũ
xp̃us incipit eẽ in hoc altari in q̃ sacramẽ
tum pagit̃ desinat eẽ in celo q̃ ascendendo
puenerat Amplioꝰ nullꝰ motꝰ local' termi
nat̃ simul' ad duo loca. Manifestũ est autẽ
hoc sacramentũ simul' in diuerꝭ altaribꝫ ce
lebrari. ergo impossibile est qꝺ p motũ lo=
calẽ corpꝰ xp̃i ibi esse incipiat. Respondet
scũs thomas in sũma conẽ gentiles libro
iiij. ca. lxiij. dicẽs qꝺ licet ꝺina virtꝰ subli
miꝰ & secretius in hoc sacramẽto operetur
q̃z ab hoĩe pquiri possit. ne tñ doctrina ec
clesie circa hoc sacramentũ ab infidelibus
impossibil' videat̃ conandũ est ad hoc vt
oĩs impossibilitas excludat̃. Considerare
ergo oportz p quẽ modũ verũ cristi corpꝰ
eẽ sub hoc sacramẽto incipiat. Impossibi=
le est aũt qꝺ hoc fiat p motũ localẽ corpis
xp̃i. tum qꝛ sequẽtur qꝺ in celo eẽ desineret
q̃ncunq̃ agit̃ hoc sacramentũ. tum qꝛ nõ
possz simul' hoc sacramentũ agi nisi ĩ vno
loco cum vnꝰ motꝰ local' nõ nisi ad vnũ
terminũ termiatur. tum etiã qꝛ motus lo
calis instãtaneꝰ eẽ non pt̃ ꝯ tpe indiget.
Consecracõ aũt pficit̃ in vltimo instanti
placõis verboꝝ. Relinquit̃ ergo dicendũ
qꝺ verũ corpꝰ xp̃i eẽ incipiat in hoc sacra=
mẽto p hoc qꝺ substãtia pais ouertitur in
subam corpis xp̃i & substantia vini in
subam sanguis eiꝰ. licet hoc sit bñdictum
& p hoc possit satisfieri iudeo & cuilibet

infideli non ꝓterniẽti ¶Aliter tñ ꝓpter in
stantias q̃ fieri possint de motu locali di=
cendũ est ſm scotũ in iiij· distinctõe iiij·
q̃stione ꝑma·& sequit eũ frãciscus de ma
roms in suo q̃rto distinctõne iiij·q̃stione
ꝑma·qꝫ necessario est ibi aliq̃ mutacõ lo=
calis qz impossibile est qꝫ fiat transit9 de
con̄tradictorio i con̄tradictoriũ sine aliq̃ mu=
tacõne facta i aliq̊ extremoꝝ. ¶Sed hic coz
pus xp̃i trãsit de nõ ꝑnte ad esse ꝑns er=
go nccio est ibi aliq̃ mutacõ ¶Dicũt ergo
isti doctores qꝫ ibi est aliq̃ mutacõ q̃ coz=
pus xp̃i accipit respectũ ꝑntialitatis ad
locũ hostie fcã trãsubatione. Ad cui9 evi=
dentiã notat doctor subtilis ibidem qꝫ qñ
corp9 movet localit̃ & expellit aliud sunt
q̃tuor mutacõnes & octo termi· & illarũ
mutacõnũ due sunt depositive·& due acq̃
sitive· sic̃ cum navis movet̃ de loco ad lo
cum aliqd̃ corp9 expellit & illud expulsũ
habet q̃tuor termios·qz amittit vnũ ubi
& ꝓximacõz ei9 acq̃rit·& a ꝓximacõne alte
ri9 vadit ad ipm ¶Ꝫ si corp9 moveret̃ de
loco & aliud nõ expellẽt eẽnt i eo due mu
tacões & q̃tuor termi· vñ esset ibi vna de
positiva ꝑcis ubi·& alia ãcq̃sitiva novi
ubi·sicut qñ aqua frigida fit calida·& de
frigido fit nõ frigidũ & de non calido fit
calidũ. ¶Sed si corp9 ñ motum de loco suo
acq̃reret novũ ubi & respcm extrinsecũ ad
uetent̃ ad aliud corp9 tũc esset in eo vna
mutacõ acq̃sitiva a ꝓximacõne illius ubi
ad habicõnem·& tal' mutacõ est in corpe
xp̃i de novo hic existẽte incõio · qz sic̃ dcñ
est impossibile est fieri trãsitũ de con̄tradi=
ctorio ad con̄tradictoriũ sine aliq̃ mutacõe
Et nota qꝫ simplex ꝑntia corpis xp̃i ꝓpe
nõ est ubi cum nõ sit hic localit̃· ꝫ sacra=
mẽtalit̃·ꝫ reducet̃ ad gen9 ubi ¶Tunc ad
ꝓpositum corp9 xp̃i in celo habz ꝓximacõez
ist9 ubi in altari·& ita nõ est ibi muta
cio depositiva·ꝫ acq̃sitiva·qz solũ est acq̃=
sicõ ꝑntialitatis quã non habebat. ¶Sic er
go xp̃us sine depositõne ubi ponis in celo
acq̃rit novũ ubi in altari ¶Resoluẽdo er=
go hanc materiã dico qꝫ mot9 sive motio
localis est duplex·quedã depositiva & que=
dam acq̃sitiva·sicut qñ q̃s movet̃ de uno
loco ad aliũ aliq̊ deponitur & aliq̊ acqui
rit̃·tal' enim ꝑmo ordine nate movet̃ ab hi
tu in ꝓximacõz· puta ab ubi qd̃ ꝓpri9 hẽbat
ad ubi qd̃ ꝓpri9 nõ habebat· & hec muta=
cõ dicit̃ depositiva termini a q̃ & dr acqui
sitiva termini ad quem. Nũc aũt hec due
mutacões licz ocurrãt simul' in omi motu
locali cõtinuo tñ distincte sunt & una pt̃
absolui ab alia sic̃ acq̃sitiva a depositiva.
sic qꝫ aliq̊ acq̃rat novũ locũ nõ dimittẽ=
do prioret̃ & sic ẽ i ꝓposito· qz sic̃ dictũ est
corp9 xp̃i absq; hoc qꝫ dimittat ꝓpriũ ubi
qd̃ habz in celo acq̃rit novũ ubi in sacmẽ=
to. Et ideo est hic mutacõ local' nõ depo=
sitiva ꝫ acq̃sitiva & sic patet rñsio ad ꝑmũ
pũctum de motu locali·qz corp9 xp̃i inci
pit ibi eẽ p motũ suu p mutacõz localem
nõ depositiuã ꝫ acq̃sitiuam·& sic nõ opor
tet qꝫ dimittat ꝑmũ ubi cũ acq̃rit secundo
Nec etiã est censendũ qꝫ cum corp9 xp̃i in
cipit esse in altari qꝫ accipiat eẽ simplr̃ ꝫ
accipit eẽ sacramẽtale qd̃ esse ſm ꝑdictos
doctores nichil aliud est q̃z ordo corpis cri
sti ad subam pãis quẽ ordinẽ habz ubicũ=
q; fit trãsubstãtiacõ. Ad alterũ vero pun
ctum sez si est ibi corp9 xp̃i p oversionem
alteri9 in ipm hoc concesso nullũ sequit̃ i
possibile. Et cũ arguis qꝫ ymo sequit̃ im=
possibile qz impossibile est qꝫ aliq̊ cõvert̃
in ꝑexistens. Respondet̃ qꝫ falsũ est qz
in nutrimẽto nãli videm9 oppositũ·quia
ibi cibus overtitur in cibatũ ꝑexistẽs sup
positũ. Et ideo nõ debz mirari unde9 si in
ꝓposito vtute dĩna fiat oversio i ꝑexistẽs
qd̃ vt plani9 videat̃ notat scũs Thomas
in sũma con̄t gẽtiles q̃ sup̃ qꝫ ꝑdicta over
sio panis in corp9 xp̃i alteri9 modi est ab
omibus oversionib9 nãlibus. Nam i qua
libz oversione nãli manz subiectũ in quo
succedunt sibi diverse forme vl' acc̃ntales
sicut cum albũ in nigrũ overtit̃ vl' suba=
les·sicut cum aer in ignẽ· vñ oversiones
formales noiant̃ ꝫ in cõversione predicta
subiectũ trãsit in subiectum & accidentia
manẽt·vñ hec oversio subalis vocatur·qꝫ
aũt subiectũ overtit̃ i subiectum natura
facẽ non pt̃·oĩs em̃ nate opatio materiã
ꝑsuppoit̃ p quã & suba indivinuat̃·unde
natura facẽ non pt̃ qꝫ hec suba fiet illa si
mit qꝫ hic digitus fiat ille digitus ¶Sed

BT
1100
A45++
1471

materia subiecta est virtuti diuine cum p ipm producat in ee. vn diuina virute fieri pt vt hec indiuidua substantiam in illa pre= existente conuertat sic enim virtute nalis age tis cui9 opatio se extendit tantu ad immu taconem forme & existentia subiecti suppo sita hoc totu in illud totu conuertit bm va riacoz spei & forme vt pote hunc aerem in hunc igne genatum ita virute diuina q ma= teria non presupponit z eam producit & tam hec matia conuertit in illa & p osequens hoc individuu in illud. Individuacois ei pn cipiu materia est. sic forma est principium spei. Hinc aute manifestu est qp in conuersione predicta pais in corp9 xpi no est aliqd sub iectu omune pmanes post conuersione cum tralmutaco fiat bm pmu subiectum qd est individuacois principiu necesse est tam idem manere vt verum sit quod dicit hoc e coz= pus meu. Quequide verba sunt hui9 con uersioys significatia & factiua. & qz sba pa nis no manet nec aliq prioz matia vt on sum e. necesse est dice qp maneat id quod est preter subam panis. huioi aute est accns panis remanet igit accidentia pais etia p9 conuersione predictam. Int accidentia vero qui dam ordo osiderandus est. Nam inter oia accidentia pximqui9 inheret sube quantitas dimensiua. deinde qualitates in suba reci piuntur quntitate mediante sicut colo2 me= diante superficie. vn & p diuisione quntita= tis p accides diuidunt. Vlteri9 aute qua= litates sunt actionu & passionu principia & relaconu quarundam vt sunt pr & fili9 dns & seru9 & alia hmoi. Quedam vero re lacones immediate ad quntitate consequuntur vt maius & min9 duplu & dimidiu & si milia. Sic igit accidentia pais post conuersi one predicta remanet ponendu est vt sola quntitas dimensiua sine subiecto subsistat & in ipa qlitates fundent sicut i subiecto & p osequens actiones passiones & relacones. Accidit igit in hac conuersione contrariu ei qd in naralibz uersioibz accidit solet in q bus suba manet vt mutacois subiectum Accidentia vero variant. hic aute econuerso acens manet & suba trasit. Nuioi em con uersio non potest dici mod9 ppie sicut a nali osideratur vt subiectu requirit. z e que dam suba & successio sicut in creacone est successio ee & non ee. Hec igit est vna ro qre accides pais remanet oportz vt inueiat aliqd manens in predicta uersione. Est aut & pter aliud necessariu si em suba panis i corp9 xpi uerteret & pais accidentia tra sirent no sequetur qp corp9 xpi bm sua sub stantia esset vbi prius fuit pais qz nulla relinquetur hitudo corpis xpi ad locu pre dictu. Sz cum quntitas panis dimensiua re manet post uersione p qua pais hunc lo= cum sortiebat suba pais in corp9 xpi mu tata fit sub quntitate dimensiua pais & per osequens locu panis quodamo sortit medi antibz tn dimensioibus pais hec thomas. Patz ergo qp no est impossibile diuine virtuti panem tra subari in pexistens corp9 xpi. nec habz mutaco sil'itudine in nalibz mu tacoibz z est alteraco qsi contria. qz vna suba hic mutat in alia & manet accidentia Sz in alteraco ne est econuerso qz ibi mutatur accidentia & manet eade suba. vt patz in corpalibz qn de albo fit nigru & in spi ritualibz qn de iusto fit impi9 l' de igno= rante fit sciens. vt ergo tu iudex de iniusto efficiaris pius. de ignorante scies. crede ve= rum corp9 xpi in ope ee in altari no sim= plicit z sacramentalr. crede qp cum acquirit vbi sacramentale no relinquit vbi celeste. Crede sine mutacone locali deposita pns fieri in altari. & crede subam pais in vez xpi pexistes transubari. crede a deo omia possibilia fieri Inquit aug9. & nichil tibi videbit impossibile. vn & dz luce pmo. No erit impossibile apud deu ome verbu.

Decimu impossibile est Vos xpiani dicitis qp xpus vester est integer sub speciebz panis & vini in sacramento hoc pbo impossibile qz nu= qz pres alicui9 in diuersis locis otinent ipso integro pmanere. Manifestu est aute in hoc sacramento seorsum esse panem & vinu in locis sepatis. Si igit caro xpi sit sb specie panis & sanguis sub spe vini. videt sequi qp xpus no remaneat integer z semp cum hoc sacramentu agit eius sanguis ab eius

cozpe ſeparetur. Ad iſtud argumentū ꝑz ſolucō ex hijs q̄ dicta ſunt in ꝑcedēti ſolucione dictū eſt aūt qꝫ locꝰ in q̄ agit̄ hoc ſacramentū attribuit̄ cozpi xp̄i rōne dimēſionū paīs remanentiū poſt cōuerſionem ſubē panis in cozpꝰ xp̄i. Scōm hoc igitur ea q̄ xp̄i ſunt nec̄e eſt eē in loco ꝑdicto ꝫm qꝫ exigit racō ꝺuerſioīs ꝑdicte. Conſideranꝺum eſt ergo in hoc ſacm̄ento aliqꝺ eē ex vi ꝺuerſioīs ꝑdicte · aliqꝺ aūt ex nāli comitātia. Ex vi quidē ꝺuerſioīs eſt ī hoc ſacrām̄eto illuꝺ aꝺ qꝺ ꝺirecte ꝺuerſio t̄mināt̄ ſicut ſub ſpēbꝫ panis cozpis xp̄i in qꝺ ſb̄a panis ꝺuertit̄ vt ꝑ verba ꝺſecracōnis patz cū dicit̄ · hoc eſt cozpꝰ meū. Et ſimilr̄ ſub ſpeciebꝫ vini eſt xp̄i ſanguis · vñ dicit̄ hic eſt calix ſanḡnis mei ⁊c̄. Ꝫz ex nat̄ali ꝺcomitātia ſunt ibi oīa alia aꝺ q̄ ꝺuerſio nō termīatur · ſz tn̄ ei in qꝺ termīat̄ ſūt realit̄ ꝺiuīcta. Manifeſtū eſt em̄ qꝫ cōuerſio paīs nō termīatur in ꝺiuīcate xp̄i nec in eiꝰ aīam ſz tn̄ ſub ſpē paīs eſt aīa xp̄i & eiꝰ ꝺiuīcas ꝓpter vnionem vtriuſq̄ aꝺ cozpꝰ xp̄i. Si vero in triꝺuo mozcis xp̄i hoc ſac̄mentū celebzatū fuiſſet non fuiſſet ſub ſpē panis aīa xp̄i qz realit̄ nō erat cozpi eius vnita. Et ſil'r ſub ſpecie panis nō fuiſſz ſāguis nec ſub ſpē vini fuiſſet cozpꝰ ꝓpter ſeparacōz vtriuſq̄ in mozte. Nūc aūt quia cozpꝰ xp̄i in ſua nat̄a nō eſt ſine ſanguīe ſub vtraq̄ ſpē ꝺtinet̄ cozpꝰ & ſanguis · ſeꝺ ſub ſpē panis ꝺtinet̄ cozpꝰ ex vi ꝺuerſioīs Sanguis aūt ex nāli ꝺcomitātia · ſub ſpecie aūt vini ecōuerſo verba ſunt ſcī thome libzo q̄ ſup̄ ca · lxij. Et ſic ꝑz ſolucō aꝺ argumentū qꝫ licet ſepate ſint ſpēs panis & vini · tn̄ cozpus xp̄i integer eſt ſub vtraq̄ ſpecie. Ꝫz fozte dicet iuꝺeꝰ ſi ergo ſb̄ ſpecie paīs eſt totꝰ xp̄us ita qꝫ ē ibi cozpꝰ & ſanguis vt tu dixiſti: fruſtra ergo itez ſb̄ ſpē vini integer repit̄. Aꝺ hoc rñꝺet Nicolaꝰ ꝺe lira ſup vbo Cenantibꝫ aūt ill' Matb̄. xxvj · dicēs qꝫ ſub ꝺuplici ſpecie inſtitutū eſt hoc ſacramentū ſcz paīs & vini qz paīs ꝺuertit̄ in cozpꝰ xp̄i & vinū in ſanḡnem & iſte ꝺuerſiones ſunt ſepatim qz ſanguis xp̄i fuit ſepatus a cozpe vel carne in paſſione. Hoc aūt ſacramentū inſtitutū eſt q̄ſi quoꝺdā memoriale illiꝰ paſſioīs · & ideo ꝺſecratio carnis & ſanguīs fit ſub ſpeciebꝫ ꝺiſtinctis. Conſiꝺerandū tn̄ qꝫ ſub veraq̄ ſpecie eſt totꝰ criſtꝰ · qz ſub ſpē panis eſt totum cozpꝰ ex vi ꝺuerſioīs vel ſacramenti Sanguis aūt & aīa & ꝺiuīcas ſunt ibi ex cōcomitātia nāli Similit̄ ſub ſpecie vini ſanguis ex vi ſac̄menti ceꝺa vero ex ꝺcomitantia hec ibi. Patz ergo qꝫ licet ſub ſpecie panis ſit caro & ſanguis xp̄i non fruſtra ſepatim ſub ſpecie vini eſt ſanguis & cozpus cū hoc fiat in memoziā paſſioīs xp̄i in qua fuit ſanguis a cozpe ſepatus.

QVartūꝺecimū impoſſibile ē Aie iuꝺeꝰ Vos xp̄iani ꝺicitis qꝫ in illa parua hoſtia cozpꝰ criſti ꝺtinetur hoc ꝑbo impoſſibile eē. qz impoſſibile eſt qꝫ maius cozpus in loco minozis inꝺuat̄. Manifeſtū eſt aūt qꝫ verū cozpꝰ xp̄i eſt maiozis q̄ntitatis q̄z panis q̄ in altari offert̄ · igr̄ impoſſibile viꝺet̄ qꝫ vez cozpꝰ criſti totum & integrū ſit vbi viꝺz eē panis · ſi aūt ibi nō eſt totū ſz aliq̄ pars eius reꝺibit inc̄ōueniēs ſuꝑocm̄ qꝫ ſemꝑ cū hoc ſacrām̄entum agit̄ cozpꝰ xp̄i ꝑ partes diſcꝑatur. Aꝺ iſtud argumentū qꝺ tangit inequalitatē cozpis xp̄i aꝺ locū panis ꝺupliciter rñꝺetur. Primo excluꝺendo impoſſibilitatē. Secūꝺo applicāꝺo ſil'ituꝺines. Circa p̄mū ꝺicit̄ qꝫ ſb̄a panis ꝺirecte ꝺuertit̄ in ſub̄am cozpis xp̄i Dimēſiones aūt cozporis xp̄i ſunt in hoc ſacramento ex nāli ꝺcomitātia nō aūt ex vi ꝺuerſioīs cum ꝺimēſiones panis remaneāt · ſic igit̄ cozpꝰ xp̄i nō compatur aꝺ hūc locum mediātibus ꝺimēſioībus ꝓpꝛijs vt eis oporteat aꝺ eq̄ri locū · ſz mediantibꝫ ꝺimēſioībus paīs quibꝫ remanentibꝫ locꝰ aꝺeq̄tur · hec Thomas vbi ſup̄. Quomō aūt poſſunt eſſe ꝺimēſiones cozpis xp̄i cum ꝺimēſionibꝫ hoſtie vnꝰ alius ꝺoctoz ſic ꝺeclarat Nam cū ibi pꝛius erat ſb̄a panis & facta ſit ſub̄a cozpis xp̄i · ſicut cū ꝺimenſioībus panis vl' erat ſb̄ſtātia panis añ ꝺuerſionē factā ſic ꝺuerſione facta ſiml' cum eiſꝺē ꝺimēſionibꝫ erit ſb̄a cozpis criſti Rurſum qz ꝺim̄ ſiones cozpis xp̄i ꝓpꝛiū ſubiectū nō deſerūt & oportz ꝺimēſiones eē vbi & ipſum

Rare
BT
1100
A45++
1471

corpus. Ideo exquo ipm corpus est simul cũ dimsionibꝫ pais. oportz dimsiões corpis xpi cẽ cũ dimsionibꝫ pais. Ꝟz qmo hoc posset eẽ est vidẽ difficile. Arguit cũ phs iiij. phi. dr ponẽtes vacuũ & dicẽtes locũ esse dimsiões separatas. qz si ĩ hmõi dimẽsiom bus recipetur corpꝰ cõtingeret duo corpa siml' posse existere qꝺ habz ꝓ impossibili tota igiẽ causa ꝗre duo corpa nõ possunt simul eẽ est resistentia dimensionũ. Scien dũ igiẽ qꝺ sic calor & alie qualitates actie duplicẽ habẽt opacõz sic dimensiones. calor aũt habz vnã opacõez ad subiectũ ꝟm quã dat sibi eẽ calidũ. & aliã ad obiectũ ꝟm quã est rõ calefaciendi ita etiã ꝗntitas ꝓut compatur ad subiectũ dat eẽ ꝗntum. ꝓut aũt compaẽ ad ꝗntitatẽ aliam dat sibi resistẽ & eẽ locale. Sicut ergo calor pẽ dare eẽ calidũ & nõ calefacẽ. puta si deꝰ cõseruet eũ inesse & suspendẽt agere sicut fecit de igne ĩ fornace pueroꝝ. & sic aliqꝺ pẽ esse calidũ absq; hoc qꝺ calefaciat sic & dimensiones poterũt dare eẽ qzũ absq; eo qꝺ alijs dimensionibꝫ resistant qꝺ patz. nam cũ ꝗntitas sit racõ ꝗre ꝗntum resistat ꝗnto. ideo oportz vnũ ꝗntum alteri ꝗnto ꝓpare mediãte ꝗntitate & ꝗntitatẽ eẽ mediã imẽ corpus quod resistit & corpꝰ cui fit resistẽtia. ꝟz sublata illa mediacõne scz qꝺ corpꝰ sit alicubi nõ mediãte quãtitate certũ est qꝺ sibi aliud corpꝰ siue alia dimẽsio nõ resistet. Nam cũ tota causa resistẽtie sit qz compatur ad ipm mediante ꝗntitate sublata cã iam nõ resistet. Per hoc possent etiã solui instãtie de transitu corpis xpi p corpꝰ vginis ipo manente clauso. & etiã de penetracõne celoꝝ qm ascẽdit in celũ. Cum igiẽ in sacramento corpꝰ xpi nõ compareẽ dimensionibꝫ mediante ꝗntitate. ꝟz magis ꝗntitas mediãte suba cum suba causa resistẽtie nõ sit. Ideo sicut nõ est conn rõnem subẽ siml' cum dimensionibꝫ eẽ. sic nõ est conn rõem dimẽsionũ corpis xpi mediãte suba eẽ siml' cũ dimensionibꝫ pais Et sic patet qꝺ non est impossibile dimẽsiones corpis xpi cũ dimensionibꝫ panis eẽ. cum ibi sint mediãte sba que siml' pẽ cum dimensionibꝫ eẽ ¶ Aliter soluit ꝓiectum impossibile doctoꝝ subtil' in iiij. suo Dicit enm qꝺ est duplex ordo scz ordo partiũ in toto & ordo partiũ in loco Ordo aũt partiũ in toto est drã ꝗntitatis nõ ꝓprie cum sit respectꝰ ꝟz aliq; mõ accedẽs ad drãm eiꝰ eẽntialẽ. Ordo aũt partiũ in loco est de gne situs & ab isto respectu siue ordine partiũ in loco pẽ absolui. Ordo enm partiũ in toto est prioz ordiẽ partiũ in loco. Prius aũt pẽ absolui a posteriori sibi accẽntaliẽ diũcto. Cum ergo ordo partiũ in loco accidẽtaliẽ diũgatur ordini partiũ in toto igiẽ corpꝰ xpi in eukaristia hẽbit ordinẽ partiũ ĩ toto absq; illo respectu qꝺ est ordo partiũ in loco ¶ Adducũtur secundo sil'itudines aliq; conn iudeos & infideles. Et ꝓmo augꝰ. in libro de ꝗntitate aie ꝓbat aiam maiorẽ esse ꝗz corpꝰ qz totã mũdi magnitudinẽ infra se cogitari pẽ & ĩfra se otinere & sic aĩa cũ sit maior corpe tota est infra corpꝰ. mõ consil'i corpꝰ xpi cum sit maiꝰ hostia totũ ẽ infra eã nõ coartatũ ꝟz ita magnũ & ꝓfectũ sicut ĩ celo otineẽ. Item in parua oculi pupilla maxi mõtes otinẽtur ꝓ spẽs suas. cur ergo ñ sic corpꝰ xpi in parua hostia. Item videmus in pario speculo solis & lune maximaꝝ; rerũ diuersitates. Item intellectꝰ hoĩs parvus est & tñ in ipo magna celestiũ & terrestriũ sapĩa & scĩa otineẽ. qꝺ ergo impossibile putas xpm q̃ ẽ deꝰ sapĩa ĩcreata sb parua forma hostie inueniri. nũquid vides in pario lapide ꝑcioso magnas & ml'tas vtutes. nõne vides in pario corpore pncipis magnã potentiã. & in puo corpe pape magnã auctem. Quid ergo impossibile est xpo in parua hostia latere. numqꝺ sub paruis signis magna signata ophendũtur. Nõne vides qmo in hac parua dilatione deꝰ tota ẽnitas otineẽ. scz pr & filius & spũssc̃us. ꝗnto magis sub parua hostia pẽ scipm xpus concludẽ si vult. ymo qꝺ amplius est videmꝰ qꝺ sub hac parua dilatione & sub hoc pario signo omẽ duarũ silbaꝝ; & ꝗnoꝝ lrãꝝ; otinetur omis creata celũ & oĩa celestia. infernꝰ & oĩa infernalia & breuiẽ oĩa creata. Quid igiẽ impossibile qꝺ in vna hostia cõprehendaẽ totus cristꝰ cum ĩ tam parua dcõne ꝓprehendatur totꝰ mũdus. qm igiẽ hec in creaturis

credũtur iudei erubescant similia fieri in creatore · licet supdicta nõ inducũt oĩmodam sil'itudinẽ sunt eñ aliquales cõformitates q̃ deuoto aĩo cõsiderate mirã delectacõez adducũt in aĩo ꝺtemplãtis .

Decimũdecimũ impossibile ẽ Vos xp̃iani dicitis ait iudeꝰ qꝺ xp̃us vr̃ simul est in pluribꝫ altaribꝫ vbi misse celebrant̃ hoc videt̃ impossibile qz impossibile est vnũ corpꝰ in pluribꝫ locis existere. Manifestũ est aũt hoc sacramẽtum in pluribꝫ locis celebrari. Impossibile igit̃ videt̃ qꝺ corpꝰ xp̃i in hoc sacramento veracit̃ ꝺtineat̃ nisi forte q̃s dicat qꝺ scõm aliq̃z pticulã est hic & sm aliam alibi · ad qꝺ iterũ sequit̃ qꝺ p celebracõz huiꝰ sacrmenti corpꝰ xp̃i diuidat̃ in ptes cum tam nec q̃ntitas corpis xp̃i sufficere videat̃ ad tot pticulas ex eo diuidẽdas in quot locis hoc sacramẽtum peragit̃. Ex hijs q̃ dicta sunt supius pt̃z solucõ ad hoc qꝺ obicit̃ de pluralitate locorũ qꝺ corpꝰ xp̃i p suas dimensiones existit tm̃ in vno loco · ꝫ mediãtibꝫ dimensionibꝫ panis in ip̃m trãseũtis est ĩ tot locis in quot huiꝰi ꝺuersio fuerit celebrata · nõ quidẽ diuisum p partes ꝫ integrum in vnoquoq̃. Nam quilibz pãis cõsecratꝰ in integrũ corpꝰ xp̃i ꝺuertit̃ · hec ẽ solucõ thome vbi sup̃. Alij vero soluentes dixerũt qꝺ nõ est inconueniẽs qꝺ vnũ corpꝰ sit in diuersis locis si in vno est p se & in alijs p accẽns sic aũt est ĩ ꝓposito qz corpꝰ xp̃i est in celo sm ꝓprias dimẽsiones & sic p se. In sacramẽto aũt p dimensiones alienas scz per panis & sic per accidẽs sed isti difficultatẽ nõ euadũt ¶ Dicẽt em̃ iudeus & p se & p accidẽs eẽ impossibile idem corpus esse in diuersꝫ locis · ꝓpter hoc ostẽdo qꝺ corpꝰ xp̃i pt̃ esse siml' in diuersꝫ locis sicomẽ corpꝰ qꝺ est alicubi rõne sube nõ rõe q̃ntitatis pt̃ esse in pluribꝫ locis siml' · sed corpꝰ xp̃i est sub dimensionibꝫ panis rõne sube nõ rõne q̃ntitatis · ergo pt̃ eẽ in pluribꝫ locis siml'. Maiorꝓbatur qz qꝺ non est in loco p q̃ntitatẽ nõ diffinit nec determinat sibi locum · ꝫ quod non determinat sibi locum pt̃ esse in pluribꝫ locis ergo quod non est in loco p q̃ntitatem potest esse in pluribꝫ locis siml'. Ad maiorẽ euidentiam istiꝰ ꝓsilogismi Notandũ qꝺ diffiniri est idẽ qꝺ finiri siue termĩari ꝓpter qꝺ plꝰ v · metꝫ · vocat diffinicõz terminũ qz ĩ ea ponunt̃ rei pncipia imẽ q̃ velut imẽ pmos terminos & imẽ ꝓprios fines res diffinita concludit̃. Hec aũt diffinicõ siue determinacio est duplex · vna q̃ respicit rem vt ẽ sba Alia q̃ respicit eã vt est q̃nta. Nã quelibz res creata siue sit copalis siue spũalis inq̃ntum ẽ sba finit̃ sic qꝺ determĩatur ad certum genꝰ & ad certã spẽz & ad certũ indiuiduacõis modũ & ideo solꝰ deꝰ qz ẽ sube infinite ñ determĩatur ad genꝰ neq̃ ad spẽz nec p se nec p accẽns · nec etiã ad modũ indiuiduacõis · cũ ipe sit singularitas quedã formalit̃ Res aũt q̃nta sic̃ p huiõi q̃ntitatem respicit aliã sic ꝺpetit sibi determĩatiõ loci · nõ em̃ res creata determĩatur ad locum siue diffinit̃ loco inq̃ntum ẽ suba qz sbe vt sba est non debet̃ locꝰ · qz inq̃ntũ sba ñ pt̃ ꝺmẽsurari vltie superficiei ꝺtinẽtis. Et ideo si diffinit̃ loco hoc est rõe q̃ntitatis · & ideo cũ duplex sit q̃ntitas scz mol' & virtutis sic̃ nõ diffiniũt locũ sibi corpalia nisi p q̃ntitatẽ molis · ita sm aliq̃s nõ diffiniũt sibi vbi spũalia nisi p q̃ntitatẽ virtutis · itaq̃ dicũt qꝺ vbi ĩtelligẽtie opant̃ ibi eẽ dicũtur nec sunt ĩ loco nisi dũ opant̃ qꝺ verũ sit verũ nichil ad ꝓpositum. Quãtũ igit̃ ad ꝓpositũ patz qꝺ corpꝰ qꝺ est alicubi nõ p q̃ntitatẽ ñ diffinit sibi locũ illũ · si ergo ẽ alicubi solũ rõe sube · q̃ntitas aũt ibidez existẽs ꝓpter nãlem ordinẽ quẽ ad subam habz ei ꝺpetit finitas q̃ sequitur naturam sube · non aũt finitas q̃ sequitur q̃ntitatẽ put p quãtitatem ad aliã compatur ¶ Et ideo qz ex vi sacramẽti corpꝰ xp̃i est in altari rõne sube solũ non rõne q̃ntitatis nisi ex ꝺsequenti vt scz habz nãlem ordinem ad subam. Ideo ibi sibi ꝺpetit finitacio rõne gn̄is & spẽi & indiuidui · non aũt racõne localitatis cũ illa tm̃ ꝺpetat corpibꝫ rõe q̃ntitatis. Et iõ cũ sibi nõ determinet locum certũ est qꝺ non ẽ ita ibi quin posset eẽ alibi. Sic ergo patz maiorꝫ qꝺ om̃e corpꝰ qꝺ est alicubi non rõe q̃ntitatis cũ non determĩat sibi locũ illũ pt̃ simul esse alibi.

Rare
BT
1100
A45++
1471

Minor principalis est manifesta scz qꝫ corpus xp̃i est in sacmento rõne sube nõ rõe q̃ntitatis qz est ibi p trãsubacõnem. Nũc aũt certũ est qꝫ q̃ntitas panis nõ trã substantiaẽ in q̃ztitatẽ corpis xp̃i cũ maneat in sacramẽto. ergo rõne trãsubacõis pãis in subam corpis xp̃i. Cum ergo sit ibi rõne illi⁹ in qõ suba panis trãsubstantiaẽ. manifestum est qꝫ est ibi rõne sube. quare sequit qꝫ pẽ alibi eẽ rõne sue q̃ntitatis scz in celo Similitudies licz nõ oĩmode adu cunẽ ex nata Idem sol in diuersis locis scz in diuerb ocul' cõtineẽ & videẽ & hoc sine sui diuisione. Idem v̇bum nũo in diuersis auribꝫ otineẽ & auditur & idem son⁹. Occurrit etiã conẽ istos infideles hugo de sacramẽtis dicẽs qꝫ ideo isti dicũt corp⁹ xp̃i nõ posse eẽ siml' in pluribꝫ locis qz de⁹ talem legẽ dedit corpibꝫ. Cum ergo lator legis possit dispensare in lege multomagis de⁹ pẽ dispẽsare in vniũso. nec mirũ: quia tũc sacerdos gerit pson̄ & vicẽ illi⁹ q̃ dixit & facta sunt. & sic qꝫ siml' & semel est in diuersis altaribꝫ hoc est ex potẽtia deitatis cui vnitũ est corp⁹ illud & ex v̇tute verboꝝ xp̃i quibꝫ otulit v̇tutẽ cõficiendi.

Sextũdecimũ impossibile ẽ. Vos xp̃iani dicitis qꝫ manifeste post ꝺecracõez in hoc sacramẽto senti tis oĩa accidẽtia pãis & vini. scz colorem saporẽ. odorem. figurã. q̃ztitatẽ. & pon⁹ circa q̃ decipi non potestis qz sensus circa ꝓpria sensibilia nõ decipit. huiõi aũt accidẽtia in corpe xp̃i esse nõ possunt sic in subiecto vt vos asseritis. Sil'r aũt nec in aere adiacẽte. qz cum plurima eoꝝ sint accidẽtia nalia requirũt subiectũ deĩmiate nature. nõ qualis est nata corpis hũani vl' aeris nec possunt p se subsistere cũ accidentis esse sit in eẽ. vij. methaphisice Accidẽtia eñ cum sint forme indiuiduari nõ possunt nisi p subiectũ. Cõnumerantẽ eñ ad ỹmacõnem & indiuiduacõz suorũ subiectoꝝ. vñ remoto sbiecto eẽnt forme vniũsales. Relinquit igit huiõi accidẽtia eẽ in suis ꝺeĩmiatis sbiectis scz ĩ sba pãis & vini. Est ergo ibi suba panis & vini & non substãtia corpis xp̃i. cum impossibile videat duo corpa eẽ simul. Ad istud respondeẽ qꝫ nõ possum⁹ negare accidentia panis & vini remanẽ cum sens⁹ hoc infallibil'r demõstrat nec hijs acẽntibꝫ corpus xp̃i aut sanguis afficiẽ. qz hoc sine ei⁹ alte racõne eẽ non possz nec taliũ accidentium capax est. sil'r aũt nec suba aeris. Vñ relinquit qꝫ illa accidẽtia sint sine subiecto tñ eo mõ quo supꝫ fuit declaratũ in duodecimo impossibili vt scz sola q̃ntitas dimẽsiua sine sbiecto subsistat & ipa alijs accidentibꝫ ꝑbeat subiectũ. nec impossibile ẽ qꝫ accidẽs diuĩa v̇tute subsistere possz sine subiecto. qz idẽ est indicandũ de ꝓductõe rez & de ꝺeseruacõne earum in esse. ꝺiuina aũt v̇tus pẽ ꝓducẽ effect⁹ quarũcũqz causarum sine ipis causis secundis. sic potuit formare hoĩem sine semĩe. & sanare febrez sine opacõne nate qõ accidit ꝓpter infinitatẽ ei⁹ v̇tutis. & qz oĩbus cauꝭ secundis largiẽ virtutẽ agendi. vñ & effect⁹ causarum secundaꝝ pẽ ꝺeseruare in eẽ sine cauꝭ secũdis. & hoc mõ in hoc sacmento acẽns ꝺeseruat in eẽ sublata suba q̃ ipm cõseruabat qõquidẽ dici pẽ de q̃ntitatibꝫ dimensiuis quas etiã platonici posuerũt p se subsistere ꝓpter hoc qꝫ scom intellectũ sepanẽ Manifestũ est aũt qꝫ plus pẽ de⁹ in opando q̃z intellect⁹ in apprehẽdendo. Et licz de pncipio indiuiduacõnis sit inter doctores nõ parua difficultas. Verũpeñ in ꝓposito me nõ intromitto. qz hic nõ laboram⁹ nisi ad excludendũ eam q̃ a iudeis impossibilia reputanẽ. Dicit ergo sanctus Tho. in sũma conẽ gentiles libro iiij. ca. lxv. qꝫ q̃ntitas dimẽsiua habz hoc ꝓpriũ inẽ reliqua accidẽtia qꝫ ipa bm se indiuiduaẽ. qõ ideo est qz posicõ que est ordo partiũ ĩ toto ĩ ei⁹ rõe includit. ẽe eñ q̃ntitas posicõz habens. vbicũqz aũt intelligit diuersitas partiũ eiusdẽ spẽi necce est intelligi indiuiduacõz. nam q̃ sunt vm⁹ spẽi nõ multipliant nisi bm indiuiduũ & inde est qꝫ non possunt apprehẽdi multe albedines nisi bm qꝫ sunt in diuerb subiectis pnt aũt apprehendi multe linee etiã si bm se cõsiderẽtur Diuersus eñ situs q̃ p se linee inest ad pluralitatem linearũ sufficiens est. Et qz sola

quantitas dimensiua de sua rone habet, vñ multiplicacõ indiuiduoꝝ ī eadẽ specie possit accidẽ. Prima radix huiꝰ multiplicacõis ex dimẽsione cẽ videt · qz & in gne sube multiplicacõ fit ꝑm diuisionẽ matie q̃ nec intelligi potest nisi ꝑm qꝑ matia sb dimensionibus ꝯsideratẽ. Nam remota q̃ntitate suba oĩs indiuisibil' est ve patz per pb̃m ꝑmo phisicoꝝ. Manifestũ est autez qꝑ in alijs gnibus accidentiũ multiplicantur indiuidua vniꝰ spẽi ex pte subiecti · & sic relinquit qꝑ cũ in huiõi sacramẽto ponamꝰ dimẽsiones p se subsistẽ · & alia accidẽtia in eis sic̃ in subiecto fũdari · non ↄz nos dicẽ qꝑ accidentia huiõi indiuiduata non sint. Remanet em̃ in ipis dmñsionib⁹ indiuiduacõis radix · Concedamꝰ igitur qꝑ sentimꝰ supꝓicta accidẽtia & qꝑ illa nõ sunt in corpe xp̃i nec in aere nec in suba panis qz non est · ꝛ est illa dimẽsiua q̃ntitas habẽs esse p se pseytate tertij modi · qꝺ est eẽ precisum & sepatũ ab oĩ subiecto & reliq̃ accidẽtia ī ꝓicta q̃ztate sunt vt ī subiecto diuĩa vtute. Est em̃ cõis ꝗposicio apud omẽs scotizantes qꝑ ꝑmũ indepẽdẽs pẽ termiare dependentiã cuiꝰlibz entitatis create & supplere vicẽ cuiꝰlibz detminantis cum ↄtineat eminenẽ vices cuiꝰlibz causalitatis secũdarie cause ergo depẽdẽtiã qnã habz acẽns ad subiectũ pẽ deꝰ supplere & termiare. Item deꝰ pẽ qꝺlibz prius distinctum eẽntialiẽ a posteriori facere sine illo posteriori. Cum ergo accidẽtia sit prioza inherẽtia actuali & ab ea distincta eẽntialiẽ qz sunt in diuersis gnib⁹ ergo deꝰ potie facẽ accidẽtia p se existẽ sic qꝑ ñ inherebũt actualiẽ quicqꝺ sit de inherẽtia aptitudiali · qz cũ hec sit idez eẽntialiẽ cum subiecto licz sit posterioz ordine natẽ · ab ea accidẽtia separi nõ possunt ¶ Potest etiã dici hẽ notat mgr Iolꝭes ouersus in libro de ꝺcoꝛ dia legum ti · iij · ca · iiij · qꝑ accidẽtia per se remanẽ sine inherẽtia ad subiectũ impossibile est in erãsmutacõibꝰ & mutacõibus nãlibus · ꝛ ista erãsubatio est p miraculũ diuĩa vtute facta. Ex dicit qꝑ iuꝺei cõcedũt aliud miraculũ ī lege sua sil'e huic scz qꝑ lr̃a men clausa & chamah q̃ sẽpta erãt in tabul' legis erant p se sine aliq̃ subiecto & iste lr̃e figurate erãt ex veraq̃ parte & erãt rotunde & nulla ista lr̃az pars sustẽtabat ab aliq̃ corpe sed p se erãt stãtes miraculose & istud dicẽ est euidenẽ contra naturã & impossibile magis q̃z dicẽ erãsubata est vna suba in aliã & accidẽtia remanẽt per seipa.

Decimũ septimũ impossibile ẽ Dicunt iuꝺei certũ est qꝑ si illud vinũ vr̃i sacmenti ī magñ quãtitate sumẽtur qꝑ calefacẽt & inebriaret sicut añ sacramẽtum · pañs etiã ꝺforzaret & nutriret. Videt etiã si diu & incaute seruet putrescere & a muribus ꝺmedi comburi · etiã possunt & in cinerẽ redigi & vapozẽ que oĩa corpi xp̃i cõuenire nõ possunt cũ fides vr̃a ipm impassibilẽ ꝓicet · Impossibile igiẽ videt qꝑ corpꝰ xp̃i in hoc sacramẽto subalie ↄtineat ¶ Respondet qꝑ hic sẽ duo ꝺsideranda vnũ qꝺ defacili pẽ experiri & aliud quod maiorẽ difficultatẽ pretẽdit qꝑ em̃ in hoc sacramẽto eedem actiones appareãt q̃ prius in suba panis & vini apparebãt puta qꝑ similiẽ immutet sensũ. Sil'r etiã alterẽt aerem circũstantẽ vl' quodlibz aliud ꝺodoze aut colore satis cõsequens videt ex hijs q̃ supꝓicta sunt. Dictũ est cĩ qꝑ in hoc sacramento remanent acẽntia pañs & vini imẽ que sũt q̃litates sensibiles que sũt huiõi actionũ pncipia. Rursus circa passiones aliq̃s puta q̃ fiũt ꝑm huiõi alteracõnes accidentiũ nõ magna etiã difficultas accidit si ꝑmissa supponanẽ. Cum em̃ ꝑmissum sit & alia accidẽtia in dimensionib⁹ fundãtur sic̃ in subiecto p eundem modũ circa huiõi sbiectũ alteracõ aliorũ accidentiũ ꝺsiderari potest sicut si esset ibi suba veputa si vnũ eẽt calefactũ & infrigidaretur aut mutaret sapozem aut aliud huiõi. Ꝛz maxima difficultas apparz circa gnacõez & corrupcõz que in hoc sacrañto videt accidere. Nam si q̃s in magna q̃ntitate hoc sacramẽtali cibo vtẽtur sustẽtari possz & vino etiã inebriari ꝑm illud apl'i ad corinth̃. xi. Alius esurit Aliꝰ ebrius ẽ. Quequidez accidẽ non possent nisi ex hoc sacrañto caro & sanguis gnaretur. Nam

mentiméti ouerteur in ſubam nutriti·
q̃zuis quidã dicãt hoĩez hoc ſacramentali
cibo nõ poſſe nutriri ſz ſolũ ofortari & re=
focillari· ſicut cũ ad odorẽ paĩs & vini cõ
fortat̃. Sed hec quidẽ ofortacõ ad horã ac=
cidere pẽ· non aũt ſufficit ad ſuſtentandũ
hoĩez ſi diu ſine cibo pmaneat. Expimẽto
aũt defacili inuenirẽt hoĩez diu ſacrãmta
li cibo ſuſtẽtari poſſe. Mirandũ etiã vide
tur cur negẽt hoĩez hoc ſacramentali cibo
poſſe nutriri refugiẽtes hoc ſacramẽtum
in carnem & ſanḡnem poſſe ouerti cũ ad
ſenſum appareat q̃ p putrefactionẽ & cõ=
buſtionẽ in aliã ſubam ſez cineris & pul=
ueris ouertat̃· qõquidẽ difficile tñ videtur
eo q̃ nec videat̃ poſſibile q̃ ex accidẽtibo
fiat ſuba· nec cõcedi fas ſit q̃ ſuba corpis
xp̃i q̃ impaſſibil' ſit in aliã ſubam ouerta
tur. Si quis aũt dicẽ velit q̃ ſic miraculo
ſe paĩs in corp⁹ xp̃i ouertit̃· ita miraculo
ſe accidentia in ſubam ouertũtur. Primo
quidẽ hoc nõ videt̃ miraculo hoc eẽ oueni
ens q̃ hoc ſacramentũ putreſcat vl' p cõ=
buſtionẽ diſſoluat̃· Deinde q̃ putrefactio
vel obuſtio conſueto nat̃e ordine huic ſacra
mento accidẽ mutẽtur · q̃ non ſolet eẽ in
his q̃ miraculoſe fiũt. Ad hãc dubitacõ
nem tollendã quedã famoſa poſicõ eſt ad
mutẽta q̃ a multis teneẽ. Dicũt enĩ q̃ non
tingit hoc ſacramentũ in carnem ouerti
aut ſanḡnem p nutrimentũ vl' in cinerez
p obuſtionẽ aut putrefactõz nõ ouertunt̃
acc̃ntia in ſubam nec ſuba corpis xp̃i ſed
redit diuĩo miraculo ſuba panis q̃ prius
fuerit & ex ea gnantur illa in q̃ hoc ſacra
mẽtum ouerti mutẽtur· ſz hoc quidez oĩno
ſtare nõ pẽ. Oſtenſum eſt enĩ ſup̃ q̃ ſuba
paĩs in ſubam corpis xp̃i ouertat̃· qõ enĩ
in aliq̃d ouerſum eſt redire nõ poteſt niſi
eõuerſo illud ouertat̃ in ip̃m. Si igit̃ ſba
paĩs redit ſequit̃ q̃ ſuba corpis xp̃i ouer=
tat̃ in panẽ qõ eſt abſurdũ dicẽ. Adhuc ſi
ſuba paĩs redit neceſſe eſt q̃ vel redeat ſpe
cies panis manẽtibo vl' ſpẽbus paĩs iam
deſtructis· Species quidẽ panis durantẽ
bus ſuba paĩs redire nõ poteſt· qz q̃mdiu
ſpẽs manẽt manet ſub eis ſba corpis criſti
Sequẽtur ergo q̃ ſiml' eẽt ſba panis & ſba
corpis xp̃i. Similit̃ etiã nec corruptis ſpe
cies panis ſuba panis redire pẽ · tum qz
ſba paĩs nõ eſt ſine ꝑprijs ſpẽbus· tum qz
deſtructis ſpẽbus paĩs iam gnata eſt alia
ſuba ad cuius gnacõz ponebat̃ q̃ ſba panis
rediret. Concludit ergo ſcũs thomas libro
q̃ ſup̃ ca· lxvj· q̃ melius dicendũ videtur
q̃ in ip̃a conſecracõne ſicut ſba paĩs in cor=
pus xp̃i miraculoſe ouertit̃ ita miraculo
ſe accidẽtibo offertur q̃ ſubſiſtãt qõ eſt pro
priũ ſbe· & p conſequẽs q̃ oĩa poſſent facere
& pati ſicut ſi ſuba adeſſet· vñ ſine nouo
miraculo & inebriare & mutire & incine=
rari & putrefieri p̃nt eodẽ modo & ordine
ac ſi ſba paĩs & vini adeẽt· hec ille. Qua
re aũt non ꝺz q̃ ibi ſit nouũ miraculum
declarat Richard⁹ in iiij· diſtinctõne xij·
in ẽcio p̃cipali q̃ſtione ij· dicẽs q̃ q̃zuis
miraculũ ſit accidẽtia ĩ ſacramẽto altaris
p ſe exiſtere tñ q̃ ſic p ſe ex nat̃a operentur
in aliud nouũ miraculũ non eſt ſic cecum
natũ poſt miraculoſã reſtitucõz viſ⁹ vi=
dere nouũ miraculũ non eſt ſz nãle · non
enĩ intelligendũ eſt ſic accidẽtia operari in
ẽntem ſubſtãtie q̃ nẽcia ſit eis ad ſuam
opacõez aliq̃ virt⁹ ſube q̃ non ſit accidens
ſuppoſita eoz exiſtẽtia ſz p tãto hoc ꝺz qz
non p̃nt operari niſi ſint & nãliẽ non p̃nt
eẽ niſi p ſbam & qz ip̃a accidẽtia ſunt que
dam ẽntes ſbe· ideo q̃zuis eoz exiſtentia
ſiue ſba ſit p ſupnat̃alem potentiã tñ ſic
exiſtentia in aliud poſſũt nãliter agere.

Decimũoctauũ impoſſibile ẽ. Vos
xp̃iani dicit iud⁹ frãgitis illud
ſacramentũ ĩ partes ergo impoſ
ſibile eſt q̃ ſit ibi corp⁹ xp̃i· ꝓbatur ſequẽtia· qz fractio illa q̃ ſenſibiliẽ appareẽ
non pẽ eſſe ſine ſbiecto. Abſurdũ etiaz vi
deẽ dicẽ q̃ illi⁹ fractõnis ſbiectũ ſit corp⁹
xp̃i· ergo impoſſibile eſt q̃ ſit ibi corpus
xp̃i ſz ſolũ ſba paĩs & vini. Reſpondeo ad
iſtud patz maĩfeſte ex his q̃ ſup̃dicta ſũt
qz fractõis ſbiectum poſſum⁹ ponẽ dimẽ
ſiones p ſe ſbſiſtentes· nec tñ huiõi dimẽ=
ſionib⁹ fractis frangit̃ ſuba corpis xp̃i eo
q̃ totũ corp⁹ xp̃i ſb qualibz porcõe rema=
neat· qõquidez & ſi difficile videat̃ tñ ꝺm
ea q̃ ꝑmiſſa ſunt expoſicõez habz. Dictum

est em̃ supza in impossibili xij · qp cozpus xp̃i est in hoc sacm̃eto p suã sub̃am ex vi sacrameti. Dimẽsiones aũt cozpis xp̃i sũt ibi ex nãli ꝯcomitãtia quã habẽt ad sb̃az econtrio em̃ bm qp cozpꝰ nãliter est ĩ loco nam cozpꝰ nãle est in loco mediantibꝫ di mensioĩbus quibus loco ꝫmensurat̃. Alio aũt modo se habz aliqꝺ sub̃ale ad id in qꝺ ẽ Et alio mõ aliqꝺ q̃ntum nã q̃ntum totũ ita est in aliq̃ toto qp totũ non est ĩ parte ꝫ pars in parte sic̃ totũ in toto· vñ & cozpus nãle sic est ĩ toto loco totũ· qp nõ est in qualibz parte loci. Ez ptes cozpis partibꝫ loci coaptant̃ eo qp est in loco mediantibus ꝺimensioĩbꝫ Si aũt aliqꝺ sub̃ale sit in aliq̃ loco totũ etiã totũ est in qualibet pte eiꝰ· sicut tota nat̃a & spẽs aq̃ est in q̃libet parte aq̃ & tota aĩa est in qualibz cozpozis parte· qz igit̃ cozpꝰ xp̃i est in sacrameto altaris rõne sue sub̃e in quã uersa est sub̃a paĩs ꝺimensioĩbꝫ eiꝰ manentibus sicut tota spẽs panis erat sub qualibz pte ꝺimensionũ ita integrũ cozpꝰ xp̃i est sub qualibz pte earundem· nõ igit̃ fractõ illa aut diuisio attingit ad cozpꝰ xp̃i vt sit ĩ illo tanq̃z in subiecto· ꝫ subiectũ eiꝰ sunt ꝺimensiones paĩs & vini remanẽtes sicut & alioꝝ accidentiũ ibid̃ remanentiũ dixim̃ eas eẽ subiectũ verba sunt sc̃i thome libꝫ q̃ sup̃ ca· lxvij· Simile etiã inuenitur in nat̃a qz ymagine in speculo existente si frangat̃ speculũ nõ tñ frangit̃ ymago & in quot ptes speculũ frangit̃ in toto integ̃ manet & resultat ymago. Non ergo mirandũ si hoc in hostia fiat v̊tute diuina· figura hui⁹ p̃cessit exodi iij· in rubo q̃ videbat̃ ardere & nõ ꝫburebatur· videbatur ignis in rubo ardere ac si debẽt rubũ frangere cõminuere & incinerare & tamen ab igne non ledebatur non frangebatur nõ vorabat̃· non minuebatur · non incinerabat̃· sic nec cozpꝰ xp̃i in ꝫmedẽtis ore non leditur a dente· nõ frãgitur· nõ vorando cõminuit̃· ꝫ sicut rubꝫ in igne ita cozpus xp̃i illesum integrũ remanet sub fract̃oꝝ specieꝝ q̃ licz non sit in cozpe xp̃i vero· re presentat tñ bm Richardũ illã flagellacionẽ & pforacõz q̃ fuit flagellatũ etiã perforatum in sua passione.

Decimũnonum impossibile est· qp istud sacramentũ sumat̃ & non ꝫsumatur bm qp vos xp̃iani asseritis. Si em̃ eẽt mons olimpius q̃ est excelsue magnitudims iã deberet eẽ vorat̃us & ꝫsumat̃us & consumpt⁹ xp̃us vr̃ toties manducat̃ ergo debẽt eẽ consumpt⁹ // Responsio satis patz ex p̃dictis. Non ei subꝫ cozpis xp̃i ꝫ species paĩs cõsumũtur sicut etiã spẽs ille nutriũt inebriãt incinerari & putrefieri p̃t vt dicñ est in xvij· impossibili ita dicunt̃ frangi vt patz in p̃cedenti impossibili sic etiã de eis cõcedẽ possumꝰ qp ꝫsumũtur· cozpꝰ tñ xp̃i manz integrũ & viuũ. Simile etiã p̃cessit in nat̃a & scriptura In natura est exemplũ de scia que data nõ decrescit· vñ totã meam sciẽtiã possum alteri dare ea tota in me remanẽte· Fons etiã quotidie aquã tribuit & aq̃ quotidie de fonte sumit̃ & fons nõ ꝫsumitur. Videmꝰ etiã qp de mari semp fontes & flumĩa egrediũtur & tñ mare non consumitur nec minuitur. Idez videmꝰ qp vna candela mutuat lumẽ suũ multis candel' sine diminucõne sui lumis ita in ꝓposito filiꝰ dei est sapĩa & ars p̃ris lumẽ de luĩe deꝰ verꝰ de deo vero· fons tociꝰ eternitatis & mare infinite boĩtatis existẽs veraciter in hoc sacrameto quocienscũq̃z & a quocũ q̃z sumptus nũq̃z consumitur. Vñ cantamꝰ in ꝑsa Sumit vnꝰ sumunt mille tñ isti q̃ntum ille nec sumptꝰ ꝫsumitur. Sil'e etiã est cũ homo ꝫmeditur a leone aĩa nõ consumitur ꝫ solũ cozpꝰ· ita dũ hostia sumitur a sacerdote xp̃i cozpꝰ nõ ꝫsumitur ꝫ sole spẽs panis & vini· vñ sicut cozpe hois corrupto aĩa integra sepatur · ita facta corrupcõne circa spẽs desinit cozpꝰ xp̃i eẽ in illo. Vnde dicebat beatus andreas egee qp agnꝰ iste postq̃z est a fidelibꝫ ꝫmestus remanet integer & viuꝰ. Hoc mirabile legimus ĩ sacra scriptura qz iij· regum xvij· ca· legit̃ qp helias & mulier vidua sarepteana ꝫmederunt de farina yozie & de oleo qꝺ erat in lechito & tñ yozie farina nõ defecit & lechitꝰ olei non est minuꝰ iuxta verbũ dñi· p farinã yozie cozpꝰ xp̃i ĩ pane· p lechitum olei sacrameta in ꝫfectõne

vmí intelligo·qz ſicut tunc ſumpta non cõſumebanť in illoz cõmunio ita nec nũc corpus & ſanguis xp̃i in iſto ſacramento Item de quĩqz panibꝰ faciauit dñs quinqz milia hoĩm & xij· cophini ſunt impleti. Ideo dicebat Iob in ca·v· Ad eum ponaz eloquiũ meũ qui facit magn̄ & mirabilia & inſcrutabilia abſqz numero.

Iceſimũ impoſſibile eſt Dicũt iu dei Vos xp̃iani dicitis qꝫ ille qui mãducat partẽ hoſtie illiꝰ ſacramenti mãducat totũ xp̃m· Iſtud eſt impoſſibile cum oĩs pars minor ſit ſuo toto Reſpondeť qꝫ ita verũ eſt qꝫ ſumẽs minimam partem hoſtie ꝺſecrate totũ criſtum ſumit Dictũ eſt eñ ſup̃ qꝫ particio illa ñ ſubiectať in xp̃i corpe ꝛ in ꝺimenſioĩbus q̃ntitatis paĩs q̃ ſepate ſũt & habẽt eſſe p ſe miraculoſe Factis igit̃ immũabilibꝰ fractionibꝰ ꝺum tñ appareãt ſpẽs paĩs vnicũ & integrũ corpꝰ xp̃i eſt ſub oĩbus ill' ſpeciebꝰ·& ideo ſumẽs vnã particulã ſacramenti tñ de xp̃o ſumit q̃ntum ſumẽs totam hoſtiã qz vtrobiqꝫ totus xp̃us. Non ergo quicũqꝫ cõicans ptẽ hoſtie: ꝓem xp̃i ſuſcipit ſic̃ iudeꝰ putat & huiꝰ ẽ ſil'e ĩ nã de v̇bo loquẽtis qꝫ totũ eſt in parua aure ſicut in magna equalit̃· qꝺ etiã figuratũ fuit exodi xvj·vbi legit̃ qꝫ quilibz de mãna habebat equalit̃· vnde plus colligẽs de mãna nõ plus hẽbat ꝛ putrefcebat Ita in hoc ſacramẽto quilibz ſumit corpꝰ xp̃i eq̃lit̃ & q̃ plus in maiori q̃ntitate hoſtie cõſecrate crederet inuenire nõ eſſet niſi puẽꝺo infidelitatis iõ ꝺicit̃ eccłiaſtici xi·mirabilia opa altiſſimi ſoliꝰ & glorioſa & abſconſa & inuiſa opa illiꝰ & ſic nõ videnť ad ſenſum·licet viſa ſint in ſcripťa & natura ꝺm intellectũ.

Iceſimũ primũ impoſſibile eſt Qz aliqñ accidit vl' accidẽ pt̃ qꝫ vna pars iſtiꝰ ſacramẽti manet in altari & altera cadit in terrã & pedibꝰ conculcať·dicẽ aũt qꝫ deꝰ cadit in terrã & qꝫ pedibꝰ conculcať eſt dicẽ impoſſibile cum deꝰ non poſſit cadẽ nec pedibꝰ conculcari Reſpondeť ſi tal' caſus acciderit ex negligẽtia ſacerdotis peccaret & eẽt digne puñendus & multoplus ſi facẽt ſcienť nec tñ ex hoc aliquod ſequitur impoſſibile·quia caſꝰ in terrã & conculcacõ pedũ non corpori xp̃i nec deo ꝛ ꝺimenſioĩbꝰ paĩs & accidentibꝰ illis attribuerenť ſicut & frãgi & incinerari vt dcñ eſt in ꝑcedẽtibus

Iceſimũ ſecundũ impoſſibile eſt· qꝫ ſi eſſet deꝰ ille xp̃us vr̃ qui eſt in ſacramẽto cum cadit in terraz eleuaret ſe non dimitẽret etiã ſe a malis & immũdis ſacerdotibꝰ tractari oppoſitũ videť expimẽtalit̃ ergo impoſſibile eſt eũ cẽ deum. Reſpondeť qꝫ vt dcñ eſt qꝫ ĩ hoc ſacramẽto eſt xp̃us verꝰ deꝰ & verꝰ hõ·xp̃s aũt ꝓpter honorẽ & reuẽtiã ꝺignitatis ſemetip̃m humiliauit in hoc mũdo & ſeip̃m exempſit inteñ vt nũqz fuerit aliqs hõ in mũdo ita humilis ſicut ip̃e qz ip̃e permiſit ſuũ corpꝰ flagellari·vulnerari·plagari· conſpui·colaphiſari·denudari·ſpinis coronari·felle & aceto potari·& quicqꝺ voluerũt facẽ ſuſtinuit etiã & iniurias & cõtumelias & vituꝑia oĩa ſuſtinuit pacienter ſic & ſacramentũ corpis ſui honorať & adorať rõe ꝺignitatis ꝺeitatis & placet ſibi ac ꝓmittit qꝫ aliq̃ appareãt quaſi impotẽtie & defectꝰ vt non eleuari per ſe & tractari non ſolũ a bonis ſz etiã malis miſtris ſicut ꝺimiſit ſe tractari a malis ĩ vituꝑijs & morte & a bonis in ſepultura & vnctione. Dic michi iudee q̃re Archa teſtamẽti portabať humeris leuitarũ & ñ ferebať ꝑ ſeip̃az. Nũquid ſi ponebať ĩ ẽra ibi manebat nec eleuabat ſe niſi eleuarẽť ab eis. Numquid eam ceperunt philiſtei q̃ erãt mali & portauerũt ad terrã ſuã Dic michi q̃re non defẽdebat ſe vel q̃re non rediit ꝑ ſeip̃am vl' qꝺ factũ fuit de ea cũ facta fuit preda Nabuchodonoſor. Dico ergo qꝫ deus mãdauit moiſi facẽ archã non vt ip̃a preliarẽť per ſe nec vt ambularet ꝑ ſe nec vt ſtaret ꝑ ſe·nec vt eleuarẽť ꝑ ſe ſeꝺ ꝑcepit vt fiẽt ad ponendũ in ea legẽ & mãna & virgaz aaron & ꝑcepit qꝫ ponẽť

in loco plus deuoto & solemni & honorabili q̄ erat in tabernaculo vt omēs ipsam respicientes hērent fidē & timorē & reuēnti am deo. & vt ibi ꝑplus iret ad petendum peticōnes suas deo. nec dicebat populus Eam⁹ añ archam ꝙ eam⁹ ante deū sic etiā cū de⁹ & hō xp̄us ibus ordinauit istud sā ctum sacramentū non ordinauit cū vt p̄ liarēt nec vt ābularet nec vt facēt ludos añ apostolas & hēticos malicōsos ꝙ ordīa uit ip̄m vt ꝑplus respiciēs ip̄m hēret ma iorē fidem & in eo diuīa maiestas adorare tur & honorarēt. Et sic̄ ꝓpheta cū inuita bat populū vt ascendēt ī ibr̄lm. nō dixit ascendam⁹ ad domū archē testamenti nec legis. Ꝙ dixit. venite ascēdam⁹ ad domū dei Si ergo illa erat dom⁹ dei ꝓpter archā & hoc est corp⁹ dei ꝓpter sacramentū. Nō ergo laudēt se iudei in fide dei. q̄ viderūt mare siccū solem stantē iordanē detētum lucem versam in tenebras & aquā in san guinē & virgā in serpentē. puluerē in cine phes. virgā sine radicibo florere. mōtem fumigare sine igne. tonitrua sine nubibo. voces sine corpe. mannā de celo. aquā sine fossione. victoriā inimicor̄ sine gladio. lucem denocte. q̄ hec oīa viderūt & ī deo nūq̄ crediderūt. nec in terrā desiderabilē nūq̄ mirauerūt ꝙ in deserto mortui sunt Popul⁹ añt xp̄ian⁹ nichil hor̄ vidit. ꝙ ī veritate sc̄m sacramentū fuit ordinatū in cibum. Cibus añt quicūq̄ sit dimittit se tractari ad volūtatē coquinarij siue sit co ctus aqua. siue assus igni siue frixus vel quouis alio mō ꝑparat⁹ dimittit se etiam cibo tractari a mīstris si volūt portare in auro vl̄ argento vel quouis alio metallo. vel in ligno. vl̄ in scissorio lutheo etiā cū pānis & sine eis. Dimittit se etiā cibo tra ctari a omedētē si vult ip̄m omedē in mē sa alta vel bassa. siue lacerat⁹ vl̄ scis⁹. vel admorsus ad volūtatē omedentis. Sic er go patz q̄ cibus est ordinat⁹ ad volūtatē omedētis & nō vt salteet vel vt loquat̄ vel vt eleuet se vl̄ vt fugiet. Cum ergo crist⁹ ordinauerit corp⁹ suū in cibum Iohis vj. Caro mea vere est cibo & sanguis me⁹ ꝛc. Ordinauit ergo eā ad volūtatē sumentiū Non est ergo mirū si cadēs in ēra non de uet se & dimittat se a malis mīstris sicut a bonis tractari.

Quesimū terciū impos sibile ē Vos xp̄iani sumitis hoc sacramentū & omeditis eū. opor tet ergo q̄ descēdat ad stomachū & ad lo cum digestiois & intestina ꝛc. q̄ omia im possibilia videnē cum vos ponatis ī isto sacramēto eē deū & deo ista repugnare vi deanē. Respondeē. dic michi iudee cum tu omedis panē quis mor⁹ vadit ad cor & quis ad cerebrū quis ve ad ītestina. ór q̄ dicas q̄ de quolibz vadit ad qlibet mē brū qđ sueit sibi q̄ quodlibz mēbrum re cipit qđ est suū sic̄ epar cibū dulcē. fel acu tum vl̄ amarū. splen cibū acetosū. & oīs cibo salsus vadit ad vrinā. Sic & hō con sideraē in duas ptes sc̄z in partē corpalem & in partē spūalem. partē corpalē nutri unt & sustinēt cibi corpales. ꝙ partē spūa lem sustinēt cibi spūales. Cum ergo istud sc̄m sacramentū sit cibo spūalis & nō cor poral̄ Ideo sicut in sepulchro xp̄i corp⁹ ñ descēdit in corrupcōēz sic nec in hoc sacra mēto cum sumit̄ a quocūq̄ nō descendet xp̄i corp⁹ ad locum digestioīs nec ad ītes stina ꝛc. Ꝙ vt dicit hugo de sacramentis ꝑte viij. ca. xij. q̄dam istud sacramentū sentiē in sensu in ore in dentibo in gustu. vbi est xp̄i corp⁹ cum vero non sentiē cor poraliē statim desinit ibi esse corpus xp̄i Cui⁹ vba sunt hec. qñ in maībus sacrām tum ei⁹ tenes corpaliē tecum est. qñ ore su scipis corpaliter tecū est qñ manducas & gustas corpaliē tecum est denq̄ in visu ī tactu in sapore corpaliē tecum est. qñ sen sus corpaliter afficiē p̄ncia corpalis nō au ferē. Postq̄ añt corpalis sensus in ꝓcipiē do deficit deceps corpal̄ p̄ncia q̄rēda nō est ꝙ spūalis retinēda dispēsacō opleta est sacramētum intus manet xp̄us de ore ad cor trāsit medi⁹ est tibi vt eas in mentem tuā q̄z in ventrē tuū. cibo iste aīe non cor poris est. noli ī ipo querē ꝓsuetudinē cibi corpalis. veāt ad te vt omedat̄ nō vt ꝓsu mat̄ venit vt gustet̄ non vt incorpet̄. Au gustin⁹ vocem de celo audiuit q̄ hoc a ter renis illi dici aut responderi non potuit.

cibꝰ ſum grandiū creſce & manducabꝭ me
nō vt me mutes in te ſicut cibꝰ carnis tue
ſꝫ tu mutaberis ī me · Itaqꝫ pruden̄ diſcer
ne q̄ in ſacrām̄eto dei ſenſui exhibitum
ſit q̄ ſpiritui accomodatū. Sequiē pꝰ hec
ergo ſi corpalē p̄ntiam xp̄i q̄ris in celo q̄=
re vbi & prius fuit q̄ꝫ p ſacrām̄etum ſuū
corpaliē tecū eē incipiet & vñ nō diſceſſit
qñ ad te venit. hec ille. Et ſi dicaē con̄ qz
illud qꝺ vere manducaē in vēt̄ē vadit &
in ſeceſſum emittiē ¶ Reſpondeē q̄ in iſto
ſacm̄ento triplex occurrit manducacō vna
carnal' q̄ ſpēs ipe dentibꝰ terunt̄ Alia ſac̄=
m̄etalis q̄ corpꝰ xp̄i verꝫ ſub ſpeciebꝰ oren=
tium ſumiē ¶ Tercia eſt ſpūalis q̄ ipm corꝫ=
pus miſticū cum eo ſumiē. In mādducacō
ne corpali oſueta tria ſunt · p̄mum in ore
maſticacō · ſecundū in vēt̄re ſumptio · ter=
ciū in membris vnio · & hoc totū cōuenit
ſpēbus · ſecundū vero & terciū ſuo mō con
ueniūt corpi xp̄i · terciū vero tm̄ cōuenit
corpi xp̄i miſtico · nam p ſacramentū hoc
fit vnio cū xp̄o capite & cū corpe miſtico
ita q̄ ipe mādducās vnit̄ ei nō ipe illi. Ad
argumentū ergo dicit̄ q̄ illud ītelligit̄ de
mādducacōne carnali · ſic vero xp̄us hic n̄
mādducatur ¶ Vel aliē dico q̄ intelligit̄ de
cibo q̄ habꝫ aliq̄ꝺ purū aliq̄ꝺqꝫ impurum
Impurū vero aliq̄ꝺ in hoc ſacrām̄eto non
inuenit̄ & iō nichil ad ſeceſſum emittit̄ ·
verba ſunt petri de tharantaſio in iiij. di=
ſtinctōne ix · articulo p̄mo.

Iceſimū quartū impoſſibile ē Di=
cunt iudei Vos xp̄iani aſſeritis q̄
cottidie iſtud ſacramentū ī eccle=
ſijs celebraē ¶ iſtud videt̄ impoſſibile qz tūc
nō eſſet miraculū cum miraculū ſemel ac
cidē ſoleat & ſi iſtud ſemel accidiſſet in vi
ta xp̄i ad confirmacōꝫ ſue legis non repu
tarem⁹ impoſſibile vt alia miracula que
ſemel vel raro fiūt · ꝫ dicē q̄ iſtud miracu
lū ꝺtinue in q̄libꝫ eccl̄ia fit & infinicies re=
petatur iſtud videt̄ apparen̄ impoſſibile
qz ſapientes dicūt miraculū non eē qꝺ con
tinue fit qz talia opa magis nate attribu
erent̄ q̄ꝫ miraculo ¶ Reſpondꝫ ad iſtud ar=
gumentū mgr̄ Iohes ꝺuerſus libꝝ de ꝺcor
ꝺia legū titulo iij · iiij · ca · dicēs q̄ de facto
ſic fuit q̄ viuēte xp̄o ꝺie jouis in cena añ
mortē ſuā & quotiꝺie illud miraculū fit
dei mirifica poteſtate Et dico q̄ poſſibile
ē deo qñ & vbi ſibi placuit mirabilia opa
re put ꝺr in thalmuth · q̄ int̄ mirabilia q̄
fiebant in domo ſcā erat vnū notabile in
ter alia q̄ qñ tot⁹ pp'lus ibi erat · ſtando
erāt valde quieti & ſtricti ꝫ qñ curuabant̄
neſciebāt ſe eſſe in loco magis ſpacioſo · &
iſtud nō ſemel · ꝫ ſemp aſſerūt q̄ fiebat dū
ibi pp'lus ſic quiēbat. Item dicūt q̄ in do
mo ſcā ſecōꝝ erat ip̄i⁹ menſura decē cubi=
torꝝ multiplicatorꝝ p decem & ſic erūt cen
tum cubiti & q̄ ibi erunt duo cherubim &
quilibꝫ eorū hēbat decē cubitos ſup decem
multiplicatos & ſic erunt cētum cubiti in
quolibꝫ cherubim · & iſtud eſt magnū im=
poſſibile & tm̄ fiebat ſemp & quotiꝺie di=
cendo q̄ erat corpꝰ ſine loco · qz vnꝰ cheru
bim illoꝝ erat tantꝰ in q̄ntitate q̄ntꝰ erat
locus & ſic totum locum occupabat ¶ Vbi
ergo erat alius cherubim · nō oportꝫ aliud
dicē niſi q̄ vnꝰ cherubim erat ſine loco &
iſtud eſt impoſſibile · hec ille ¶ Patet ergo
q̄ nō repugnat miraculo pluries fieri · nū
quid em̄ miraculū fuit māna de celo datū
filijs iſrl' nō negauit iudeꝰ. ꝫ conſtat q̄
nō ſemel pluit vl' māna ad mādducandū
ꝫ xl · ānis ſic̄ ꝺr exoꝺ · xvj · filij autem iſrl'
mādducauerunt māna in deſerto xl · ānis
donec venirent in terrā habitabilē. Sic &
illud p̄cioſum ſacrām̄etum mādducabunt
fideles q̄ꝺiu fuerint in deſerto huiꝰ vite q̄
uſq̄ veniant in terrā habitabilē. terrā ſcz
viuentiū q̄ eſt ꝓpꝛie t̄ra p̄miſſionis eterne
Ea ergo q̄ a iudeis impoſſibilia circa iſtō
ſacrām̄etum allegan̄ patēt nō eē impoſſi
bilia ꝫ deo valde poſſibilia · ꝫ qz ihūs xp̄s
eſt verꝰ meſſias & verꝰ deus vt ſup̄ oſten
ſum eſt · ideo ſibi oīa ſup̄dicta poſſibilia
ſunt. ꝫ dicit forte iudeꝰ ihūs nazarenus
quē tu dicis deum vocat ſe panē lohām̄s
vj ¶ Ego ſum paīs nūquid ex ſcriptis hr̄i
poteſt q̄ deꝰ deberet eē paīs dico q̄ ſic · vñ
ſup illud leuitici xxi ¶ Incenſum em̄ dñi &
panes dei ſui offerunt · vbi l̄ra nr̄a habet
& panis dei ſui · l̄ra hebraica habꝫ & paīs
deꝰ ſuus · & ſequit̄ & panes ꝓpōnis offert

hic habz lr̃a hebraica · panis de⁹ suus · & se
quit̃ oĩs q̃ habuerit maculã de semie aarõ
sacerdotis nõ accedet offerre hostias dño
nec panes deo suo lr̃a hebraica habz panis
de⁹ suus · & sic in toto illo ca · ponit̃ pãis
de⁹ suus & nõ dei sui nec deo suo ad sig̃fi=
cacõz hui⁹ altissimi sacrañti ¶Item nõ est
p̃tereundũ in fine isti⁹ matie ad memor
am reducẽ de isto sacrañto ea q̃ sequũtur
ĩ maiorẽ ofusionẽ iudeor⁹ negantiũ istud
sacrañtum · vñ leuitici viij · mãdauit ĩ le
ge de⁹ · q̃ qñ ofecrarẽt sacerdos assumẽtur
colrada pãis azimi & ponẽtur in maibus
aaron & q̃ eleuarẽt añ deum ¶Item q̃ pri
ma die penthecostes assumẽtur panis pri
micia⁹ p sacerdotẽ & eleuaret ipm ad de
um sacerdos & vt dicit p̃dict⁹ mgr Iob ·
ouersus libro & titulo quib⁹ sup̃ ca · v · Di
xerũt sapiẽtes thalmuth q̃ sacerdos eleua
bat illũ panẽ sursum & deorsũ ad dexteraz
& sinistrã & istud sig̃ficabat q̃ tpe sancti
messie debebat p sacerdotes istud sacrifici=
um eleuari de pane ofecrato & ꝓter istaz
scĩficacõez mãdauit lex mosaica xv · sicut
de aris p̃micias sepabitis ita & de pulm̃
tis dabitis p̃micias dño ¶Et sequit̃ in lr̃a
hebraica de p̃mitiis pulmentorũ vr̃orũ
eheruma · i · torta panis eleuabitis dño · &
illud signabat istud altissimũ sacramen=
tum · Teneo firmit̃ dicit iste doctor q̃ ma
liciosi sapiẽtes thalmuth babilonie mãda
uerũt comburi q⁹ istud eheruma · i · torta
panis mandauerũt q⁹ sig̃ficabat istud al=
tissimũ sacramẽtum. Item malachie p̃mo
hẽtur q̃ sacrificia erãt p̃uãda & cõuerti
debebant in oblacõnem mũdam q⁹ dictũ
est de isto altissimo sacramento q̃ est via
recta hoĩbus ad gloriã paradisi · & pax ꝓpe
tua in q̃ oblacõne non fuerat aliq̃ pollu=
cionũ que erant in alijs sacrificijs Et ibid̃
malachie p̃mo · quis est in vob̃ q̃ claudat
hostia & incendat altare meum gratuito
non est michi voluntas in vob̃ dicit dñs
exercituũ · & mun⁹ non accipiã de manu
vr̃a Ab ortu em̃ solis usq; ad occasũ ma=
gnũ est nomẽ meũ in gentibus & in oĩ lo
co sacrificat̃ & offert̃ noĩ meo oblacõ mũ
da q⁹ magnũ est nomẽ meũ in gentibus
dicit dñs exercituũ & vos polluistis illud
in eo q̃ dicitis · mensa dñi ostamiata ẽ &
quod supponitur contemptibile est ꝛc̃. Ad
hoc etiã sacrificiũ sig̃ficandũ deus voluit
vt nascẽtur in bethleem iste scũs messias
de quo ꝓpheta malachias in ca · v ¶Et tu
bethleem effrata ꝛc̃ · Bethleem hebraice in=
terpretatur dom⁹ panis · & ego dicat sup̃=
dictus magister Iohãnes cõuersus antẽq;
recipem istam legem de isto sacrañto diu
dubitaui & sepissime & locut⁹ sum frequẽ
ter de ista materia cum quodã p̃uinciali
ministro fratrum minorũ in valle oliueti
noĩe frater lupus de famusto qui erat mi=
miũ lr̃atus & nõ quiescebat aĩm⁹ me⁹ ex
dictis ipius & fecit deuota ieunia & ors
nes orando deũ assidue vt me dignaretur
in ista matia pleni⁹ informare · & quadã
nocte dum dormirẽ vidi in somnis quen
dam hoĩem vestib⁹ albis vestitũ & domũ
meã ad instar lune clare lumie replebat &
cum interrogassem q̃s eẽt · rñdit Ambrosi⁹
ep̃us Mediolanen̄ · & dixit michi ¶Beas
amicũ meum mĩstrum deuote deum p te
orasse vt dignaret̃ te in hac materia infor
mare & hoc dubium q⁹ de isto accepisti al
tissimo sacramẽto penit⁹ remouẽ · q̃ vtiq;
sacramentũ fit ĩ memoriã sc̃i messie & tu
recipe deuote & crede qm̃ sic se habz rei ve
ritas & in istis v̄bis cor meũ aliq̃lit̃ acq̃=
euit Sequẽti nocte vidi obtenebrare totũ
mũdum & iudei interrogabãt si hec obscu=
ritas pueiebat ex eclipsi sol̃ & lune & oẽs
timebãt & se sub meis vestib⁹ occultabãt
& deinde remittebat̃ illa obscuritas pau=
latine · & videbam solem pulcherrimũ in
luce sua · & videbam in ipso quandam fe=
minam & vnũ puerũ pulcherrimũ & de
ore puerili lux claritissima pullulabat &
petebam visionis exposicõez & rñdebatur
michi totum mũdum obscurũ fuisse ante
aduentũ hui⁹ paruuli · & de ip̃o exiẽs lux
resplendime toti mundo · & extunc a corde
meo oĩa dubia fũt ablata · & dixi cũ ãna
p̃mi regũ p̃mo ¶Exultauit cor meũ i dño
& exaltatũ est cor meũ in deo meo q⁹ leta
⁹ sum ĩ salutari tuo nõ est scũs vt ẽ dñs
nec em̃ ẽ alius exẽ te & nõ est fortis vt de⁹
nr̃ · hec ille. Nec iudei debẽt habẽ p extra=
neo q̃ nos xp̃iani ponim⁹ de cõuersione

panis in verum xpi corpus & de ouersione vini in verū sanguinem xpi nec qd messias fuit deus & homo cum ipi nō beant pro extraneo qđ ipi dicunt ꝓpter dicta sapientum thalmuth hūc sacratissimū cibū nō habēt angeli nō viderē pncipes nec omes debāt ꝓphete sed solū est cibus xpianoꝝ q̄ deducit ad vitā eternam.

Septima ofiderac̄o huius libri est de crudelitatibus iudeorum & de sua inaudibili seuicia legimus in gentiliū libris vt in troyana histozia pirrum achillis filiū crudelitatē exercuisse qz policenā virginē pami regis troyani filiam dilaceraūit & eius sanguine sui patris sepulchrū irrigauit. Legimus etiā in nono libzo maximi Valeriani ca. ij. de crudelitate sillam romanū crudelē fuisse qz iiij. legiones Mariane partis conē fidē eius datā in campo mercio crucidari & in tiberim ꝓici fecit & qz viroꝝ cede nō otentus mulieres eoꝝ occidi fecit. Legimus ibidē & hambalem crudelē. qz de corpibus romanoꝝ pōtem in fluuio gello fecit supp quē traduxit exercitū. Legimus ibidē & barbaros crudeles qz pecozibus mactatis & intestinis ejectis imittebāt hoīes preter capita eis cibum & potum mīstrādo vt a vermibus ex putrefactione nascentibus roderentē. Sed si volumus attendē crudelitates iudaicā ꝓli longe seniozes ꝓdictis inueniemus & erunt tria pūcta pncipalia huius ofideracōnis Primus pūctus erit de crudelitate iudeorū erga xpm messiā & deū suū. Secundus de crudelitate iudeorū erga seipos. Tercius de crudelitate iudeoꝝ erga xpianos.

Primus punctus est de crudelitate iudeoꝝ erga xpm q̄ sicut ꝓbatū fuit supp libzo pmo est verus messias eoꝝ & verus deus & homo. Patuit etiam supp in isto iij. libzo. ofideracōne iij. v. & vj. & declarat hec crudelitas quadzuplicit Primo sic Crudele est cum qs insurgit cōtra minozem se. iustum & bonū. Crudelius cum qs insurgit conē suū equalē iustū & bonū. Sz crudelissimū est cū quis insurgit conē dnm suū & regem suū iustum & innocentē & bonū. talis fuit crudelitas iudeoꝝ dē xpm. ipe ei erat dns & rex suus teste pilato Ihus nazarenus rex iudeorū. & itez psalmo ij. Astiterē reges tre & pncipes conuenerē in vnū aduersus dnm & aduersus xpm ei9. qui psalmus ad lram expomit de xpo etiā sm anticos doctozes hebzeorum. Vñ rabisalomon in pncipio ꝓdicti psalmi dicit. Parētes nri exposuerūt hūc psalmū de rege messia ipe innocēs qz iniq̄tatē non fecit nec inuētus est dolus i oze ei9 ysaie liij. Et ideo cū iudei eum de pluribus falsē accusarēt pilatus rndit. Ego aūt nullā causā mortis inueio in eo sz neq̄ heroes ipe erat iust9 & bonus quā iusticiaz ofessus est publice pilatus dicēs Innocens ego sum a sanguine iusti huius. Item & vxoz sua ofessa est dicēs Nichil tibi & iusto illi. q̄si dicat Nullomō odemnes eum sz magis dimitte eū. Sz licz eēt eoꝝ rex innocēs & iustus non erubuerūt eum tradē morti & tali morti q̄ nulla ignominiosioz. nulla crudelioz epe illo inuenīebat̄ inter eos miseri iudei odiebant xpm q̄ peligerēt liberare hoīez pestiferū barnabā ne xpus liberaret. Item secūdo crudele est humilem & prostratū pimē Nouimus em̄ leones ꝓstratis & humiliatis parcē. sz iudei ꝓstrato ihu coram pilato & pontificibus non pepercerunt xpus etiā fuit meerū & mēsura tociꝰ humiliatis. dixit em̄. discite a me qz mitis sū & humilis corde. Sz iudei eius doctrinā odemnētes crudeliozes leoīb fuerūt qz aperuerunt sup eum os suū sicut leo rapiēs & rugiens sz conē bestiā vl' hoīez sibi resistentē. Item tcio crudele est pcutē aliquē eo q̄ verū loquiē sic fecerūt iudei cum paussert eū alapa dicētes. sic respondes pontifici. & xpus si male locutus sum testimoniū phibe de malo si aūt bn̄ cur me cedis. quasi dicat crudeliē mecū agis. Item iiij. si vituperatur q̄ reddit malū ꝓ malo & plus q̄ non reddit bonū ꝓ bono plus debz vituperari quasi crudelissimus q̄ reddit malū ꝓ bono. Sic fecerūt iudei qz ꝓ tātis bn̄ficijs sic̄ xpus eis fecit infirmos eoꝝ curādo. leprosos mundando. cecos illuīando. obsessos a demonibus liberando. & eoꝝ mortuos suscitādo procurauerūt sibi mortē Ideo xps

de eis ꝙqueritur sicut plangit ecc̃ia in ei⁹ ꝑsona dicẽs Populе me⁹ ꝙ̃ feci tibi aut in ꝙ̃ oeristani te qz eduxi te de terra egipti parasti crucem saluatori tuo· qz eduxi te ꝑ desertum xl·ãnos & mãna cibaui te & intrroduxi te in terrã satis optimã ꝙ̃ vl̃ debui tibi facẽ & nõ feci Ego quidẽ plantaui te vineã meam speciosam & tu facta es michi nimis amara·aceto nanq̃ sitim meã potasti & lancea pforasti lat⁹ saluatori suo. Ego ꝓpter te flagellaui egiptum cum ꝑmogẽtis·& tu flagellatum me tradidisti. Ego te eduxi de egipto demerso pharaone in mari rubro & tu me tradidisti ꝑncipibꝰ sacerdoteũ. Ego añ te aperui mare & tu aperuisti lancea latꝰ meũ. Ego añ te ui in colũpna nubis & tu me deduxisti ad ꝑtoriũ pilati. Ego te paui mãna ꝑ desertum·& tu me cecidisti alaphis & flagellis. Ego te potaui aq̃ salutis de petra· & tu me potasti felle & aceto. Ego ꝓpter te chananeorũ reges peussi & tu peussisti arũdine caput meũ, Ego dedi tibi ceptrũ regale·& tu meo capiti spineam coronam Ego te exaltaui mag̃ virtute & tu me suspendisti in patibulo crucis. Populе me⁹ ꝙ̃ feci tibi aut in ꝙ̃ cõeristani te: rñde michi·q̃si dicat·michil feci tibi nisi bonũ & tu quasi crudelissim⁹ impẽdis michi malũ inxta illud psalmi Retribuerũt michi mala ꝑ bonis & odiũ ꝑ dilectõe mea. Fuerũt etiã iudei crudeliores lamijs sic̃ Ihere mias de eis conq̃ritur trenoz̃ iiij·Sz & lamie mudauerũt mãmas suas lactauerẽt catulos filia ꝓpli mei crudel' q̃si structio i deserto sup ꝙ̃ glo·lr̃alis historica sic dic̃. Sz & lamie ꝛc̃ phariseorũ & scribaz̃ duricia exprobrat ꝙ̃ lamijs duriores lac doctrĩe ꝑ nullis negauerũt lamia aũt crudelior suis fetibꝰ q̃z cet̃e bestie dr̃·sic pharisei ꝓp'o doctrinã negauerẽt & insup lamiauerẽt structi ombꝰ fil'es ꝙ̃ ouа sua vbi exponũt nec in feteũ calefaciũt·lamia hebraice vlit noiat quã quidẽ hebreoz̃ vnã de fatijs suspicantur q̃ parce dicũtur eo ꝙ nulli parcãt quibus sunt simles scribe & pharisei ꝙ̃ etiam man⁹ miserunt in filiũ dei·plangit̃ ergo synagoga q̃ quasi structio nullaz sibi spem aut proximis relinquit ĩ posterũ·hec ibi

Secund⁹ pũctus est ꝙ iudei non solũ fuerẽ crudeles con̄ xp̃m messiam regẽ & deũ suũ ꝫ etiã fuerũt crudeles con̄ seipꝰs se captiuãdo & ꝑpetuo damnãdo. Vñ cum pilat⁹ tenẽs locũ cesaris eẽt in iudicõ cõstitut⁹ vt audiret allegata con̄ xp̃m & cõfessus fuisset publice se non inuenire cãm mortis in eo sciens ꝙ ꝑ inuidiã tradidissent eum morti·& cum ꝓfessus est se cẽ regem declarauit ꝙ regnũ suũ non erat de hoc mũdo añq̃z sententiã daret con̄ eum ꝓfessus est eum cẽ innocẽtem & iustum vt patuit in ꝑcedẽti pũcto Iudei miseri ꝙ̃ cãtum deliberabãt mortez ei⁹ publice se obligauerunt ꝙ culpa & pena mortis ei⁹ eẽt sup eos & sup filios suos clamantes·sanguis ei⁹ sup nos & sup filios nr̃os Matℓ·xxvij·In ꝙ̃ maĩfeste oñditur puersitas impietatis & crudelitas eorum ꝙ̃ nec sibi timẽt nec filijs·vñ dicunt & sup filios nr̃os·exq̃ patz ꝙ culpã & penã sibi imprecant̃ & sue posteritati·hinc ꝑ accipi illud ecc̃iastici vij·Cum iracũdo nõ facias rixam & cũ audace non eas in desertum qm̃ q̃si ante illũ nichil est sãguis·i·effusio sanḡnis·tales fuerũt iudei effusioẽz sanḡnis xp̃i ꝑ nichilo reputãtes homo peccatoz sanḡm insidiat̃ hoc est ꝙ ipꝰ iudeis ꝓpixit saluatoz luce xi. Requirẽt a gn̄acõne ista sanḡnis oĩm ꝓphar̃ũ qui effusus est ꝛc̃·qz pr̃es eoz̃ suos ipꝰ dominũ occiderũt. Sic ergo iudei q̃si freneti ci facti in seipꝰ man⁹ posuerũt vt xp̃m occiderẽt dicẽtes Sanguis ei⁹ sup nos ꝛc̃ O magna crudelitas ꝙ pr̃ seip̃m volũtarie & ꝑpriũ filiũ in captiuitatem & in irã dei ꝑ petuã trahat qz hec obligatio & iudeorũ pen̄ est potissima cã ꝙ q̃mdiu mũd⁹ durauerit exñtibꝰ in eo iudeis & filijs eorum semp erũt captiui vbicunq̃ sint & ira dei erit sup eos. Item crudele est furari aliena & crudeli⁹ furari sua ꝫ crudelissimũ est furari seip̃m tales fuerunt miseri iudei quia cum passio xp̃i se extenderẽt ad redemptõez ꝯci⁹ hum̃ani gn̄is sufficient̃ & omẽs hoĩes ualiter appetãt saluari iudei ab hac redẽptiõe & saluacõe furati sũt seipꝰ nolẽtes

participes fieri predicte redempc̃onis cum voce magna & rabido corde clamauerũt Sanguis ei⁹ sup nos & sup filios nostros O infelix iudas q̃ crudel' fuit con̄ mg̃rm suũ crudelis fuit con̄ seip̃m laqueo se suspendẽs crepens medi⁹ diffusis viscer̃ibus ei⁹ sic ne mirem̃ si iudei ei similes q̃ crudeles fuerũt con̄ dñm messiã regẽ & deũ suũ q̃ crudeles fuer̃t con̄ seipos se & propr̃ios filios p̃imẽtes· vñ & pilat⁹ ī epl'a quã misit ad tiberiũ cesarẽ sup mortẽ x̄pi sic ait tiberio augusto pilat⁹ salutẽ Nup accidit q̃d ipe p̃bani iudeos p̃ inuidiã se suosq̃ posteros crudeli damnac̃oe perimi se ꝛc̃· vide sup hanc ecc̃iam libro p̃mo thesauro p̃mo· testimonio iiij. Item predicti iudei fuerũt si l'es neroni crudelissimo qui occidit mg̃rm suũ senecam nõ valẽs tolerare timorẽ ei⁹ a puericia occidit etiã propriã mr̃ez & eam fecit scindi vt vidẽt locum in q̃ concepe⁹ fuerat· fecit succendi ciuitatẽ romanã septẽ diebꝰ & septẽ noctibus vt expiretur q̃nta fuerit succensio troyane vrbis· finaliter crudelissime occidit seip̃m. Sic miseri iudei reddẽtes malũ p̃ bono occiderũt mg̃rm & dñm suũ p̃priã matrẽ suam scz synagogã p̃imerũt Incendẽre igni scũariũ suũ & ciuitatẽ & seip̃os crudelissime eternaliter damnauerũt & q̃z tam crudeles & viri sanguinũ fuerũt culpã & penam sanguis x̄pi sup se imp̃cantes Ideo eoꝝ or̃ones de⁹ non exaudit vt liberent̄ a captiuitate in q̃ sunt· vñ ysaie p̃mo. Cũ extẽderitis man⁹ vr̃as auertã oculos meos a vobis & cum multiplicaueritis or̃onez nõ exaudiã· man⁹ en vr̃e sanguine plene sũt

Tercio p̃ctus ẽ de crudelitate iudeoꝝ erga x̄pianos hec gnatio p̃na & exasperãs postq̃z seip̃am vt predictũ est crudeliter damnauit versa ī rabiem con̄ x̄pianos quoꝝ sunt p̃petui sermi diuersis in mũdi partibꝰ inaudita crudelia opati sunt· & cõtinue vt possũt feritatẽ bestiarũ excedẽtes crudelissime opant̄ de quibꝰ vt colligẽ potui ex diuerꝰ scripc̃is & relac̃one viroꝝ fideliũ vsq̃z in p̃ns tps ex eo tunc q̃ p̃pter p̃cm occisionis x̄pi sui p orbẽ in captiuitatez sunt diſperſi· xvij· fa

mose crudelitates ānotant̄· & nõ est dubium quin sint alie plures nob occulte cum vno incõuenienti plura seq̃ contigat

Prima crudelitas iudeoꝝ in ciuitate tholetana regni castelle facta est post infelicẽ casum regis roderici vltimi regis gentis gõttorũ ano p̃mo dñi illustris viri infãtis pelagij in asturijs curr̃ente era septigentesima quinquagesima secũda· & ano dñi septigẽtesimo decimo quarto· tũc ciuitas tholetana nobil' & fortis ac multoꝝ bonoꝝ habũdantissima· specialiter in multitudine nobiliũ militũ orna ta fuit posita in pt̃ate hysmahelitarũ & devicta sine prelio ex p̃dicõne & crudelitate iudeoꝝ ī ea hitantiũ sic̃ narrat fr̄ Iohb. egidij Zamorẽ· in suo archano· & lucas epus thudẽ· in cronica sua ac plani⁹ in gnali hist̃oria hispanie ordinat̄· mod⁹ autẽ p̃dicõnis & crudelitatis iudeoꝝ fuit talis vt ibidẽ legit̄ Cum en̄ x̄piani eccl̃iastici religiosi milites & alij x̄piani ciues ī dñica oliuaꝝ p̃pter honorẽ solemnitatis magne ꝟm suam ꝺsuetudinẽ exissent homines extra suam ciuitatem ad eccl̃iam sc̃e loacadie vt diuinũ verbũ ibi audirent iudei crudeles q̃ cum sarracenis posuerunt suã p̃dicõnem signatã vt scz illa die claudcr̃et portas ciuitatis x̄pianis & aperir̄et sarracenis sic defacto fecer̃t· q̃z venientibꝰ sarracenis ianuas ciuitatis apperuer̃t eis· & inde exeuntes ad x̄pianos cum essent inermes· & de tam p̃dicõso ac piculoso aduẽtu nichil cogitãtes omẽs gladio trucidauer̃t· q̃ facto charif p̃nceps illoꝝ sarracenoꝝ ex p̃dictis iudeis & suis sarracenis p̃dictã ciuitatem populauit.

Secunda crudelitas iudeoꝝ famosa oñsa ī in regno francoꝝ sicut narrat vincen⁹ magn⁹ in speculo hist̃oriali libro xxx· capitulo xxv· vbi dic̃ q̃ ano dñi M· cẽtesimooctuagesimotercio Philipp⁹ rex francoꝝ iudeos de regno suo expulit Audiẽs nempe multociens idem rex a pueris q̃ in palacio cum ip̃o nutriti fuerãt· q̃ iudei q̃ parisius manebãt singul' anis x̄pianũ vnũ in obprobriũ x̄piane religioñis quasi p̃ sacrificio in

criptis & foſſis ſub ꝛraneis latenter in die cene ve in illa ſacra ebdomada penoſa iugulabãt. & in huiõi nequicia pſeuerãtes deꝑhenſi multociẽs & igne obuſti fuerãt Nam & ſcũs Ricardus cuiꝰ coꝛpꝰ ĩ eccia ſcõ Innocẽtij pariſiꝰ requieſcit a iudeis ſic interfectꝰ & cruci affixus felicit̃ p martirium migrauit ad deũ vbi etiã p eiꝰ interceſſiones opante deo multa facta miracula fuiſſe referunt̃. Venerabil' ergo philippus rex ꝙ viuẽte pr̃e diu mente clauſum geſtauerat & ob pr̃is reuerentiã pficẽ foꝛmidauerat in ip̃o regni ſui initio zelo dei flãmatꝰ aggreſſus eſt. nam ad ip̃iꝰ mandatũ capti ſunt iudei p totã franciam in ſinagogis ſuis in ſabbato. Et p̀mo quidẽ expoliati ſunt veſtib⁹ & auro & argento eos ſiquidẽ tpe multitudo maxima iudeorum pariſiꝰ hĩtabat q̃ de diuerſ⁹ oꝛb⁹ ptib⁹ ob pacis diuẽnitatẽ illuc ꝙuenerãt. Audierãt em̃ ſtrẽnuitatẽ regũ francoꝝ cont̃ inimicos & pietatem in ſubditos illuc ergo diu ꝙuerſati intm̃ erãt ditati ꝙ fere medietatẽ vꝛbis ſibi vẽdicauerãt. Ꝺz & contra dei & eccie decretũ xp̃ianos ĩ domib⁹ ſuis ſuos & ancillas hẽbant q̃ etiã cũ eis iudaizabãt ciues quoq; milites & ruſticos de ſuburbijs & opidis & villis ſup̃ modum vſuris grauabãt. & quoſdã etiã in domib⁹ ſuis uramẽto aſtrictus q̃ſi captiuos in carcere detinebãt. ꝟ & vaſa ſacra p inſtanti eccl̃arum neccitate ſibi noĩe vadij ſuppoſita tam vilit̃ tractabãt ꝙ eoꝝ infãtes in calicib⁹ offas in vino factas ꝺmedebãt & cum eis bibebãt. Itaq; timẽtib⁹ illis ne dom⁹ illoꝝ ab officialib⁹ regis ſcrutarentur quidã ex eis crucẽ aureã & euãgelioꝝ codicẽ auro & gẽmis decoꝛnatũ cum alijs vaſis in ſacco repoſuit. & in p̀fundã foueã vbi ventrẽ purgare ſolebãt p̀ꝛcdoloꝛ viliſſime p̀iecit. Que oĩa paulopoſt dn̄o reuelãte ſunt inuẽta. Datoq; edicto a rege vt omẽs iudei a regno eiꝰ exirẽt. quidã ad fidem xp̃i ꝙuerſi ſunt quib⁹ metuitu xp̃iane religionis omẽs poſſeſſiones ſuas integre cõceſſit. Alij vero barones & p̃latos eccie donis & p̃miſſis allicẽ ceperũt vt p eoꝝ ſuggeſtionẽ & infinite pecuie p̃miſſionẽs aĩmũ regis a p̃poſito reuocarent. Ꝺeo rex nec p̃ecib⁹ nec p̃miſſionib⁹ reꝝ ep̃alium emolliri potuit. Illis ergo electis eoꝝq; poſſeſſionib⁹ immobilib⁹ ad fiſcũ regis deuolutus. rex eoꝝ oẽs ſinagogas q̃s ſcolas vocabãt mũdari iuſſit. & eas cont̃ voluntatẽ oĩm p̃cipũ eccias deo dedicari ibiq; altaria conſecrari fecit vt vbi p̃iꝰ xp̃us in oꝛe iudeoꝝ blaſphemabat̃ ibidẽ a clero & populo laudaretur. hec vincentius.

QVercia crudelitas iudeoꝝ circa idẽ tpus in p̃oicto regno frãcie accidit ſicut narrat p̃oict⁹ vincentiꝰ magnꝰ libꝛo xxx. ſpeculi hiſtorial' ca. liij cuiꝰ narratio talis eſt Philipp⁹ aũt rex ĩ francia dum eẽt apud ſcm̃ germanũ in lapa. audita cuiꝰdam xp̃iani morte ignominioſa ab ip̃is iudeis p̀petrata xp̃iane religioni ꝙpatiens familiaribꝰ ſiue ignoꝛãtib⁹ q̃ iret ſubito arripuit iter apud bꝛaiam velociſſime vẽiens poſitis in poꝛtis ip̃ius cuſtodib⁹ ꝙ̃henſiſq; iudeis lxxxiij. & amplꝰ ꝺburi fecit. Comitiſſa em̃ ip̃iꝰ caſtri muneribꝰ eoꝝ corrupta tradiderat eis querẽdã xp̃ianũ cui falſũ imponebãt furtum & homicidiũ. Hũc igr̃ antiquo odio ꝺmoti manibus a tergo ligatis & ſpinis coronatum per totam villam faſtigãtes duxerunt & poſtea patibulo ſuſpenderunt. hec ibi.

QVarta crudelitas iudeoꝝ accidit in eodem regno francie. Cum em̃ iudei maleficijs vterent̃ & p̀pter hoc ſepe fuiſſent puniti accidit ſemel ꝙ iudeꝰ quidã crudeliſſimꝰ volẽs vindicari de xp̃ianis cogitauit modũ & factꝰ ẽ amicꝰ cuiꝰdam miſtri iuſticie qui lingua nr̃a dꝛ verdugo & cum ſenſit illũ grandi ſecum amicicia cõiũctum. quadã die rogauit eũ inſtantiſſime vt vniꝰ homis daret ei coꝛ fingens ſe habere neccitate eiuſdẽ p̀ꝛo medicina quadam ſine quo infirmitates quedã curari nõ poterat & colozãdo factum ſuũ dixit ei ꝙ quidã homo dabat ſibi viginti coꝛonas aurei ſi eũ ſanaret & ꝙ ip̃e daret

sibi decem illaꝝ si ei tribueret ꝑdictū cor plura etiā alia sibi ꝓmittēs. Ille ergo mi ser tum ex amicicia tū ex cupiditate mo= tus ānuit ꝓmisitq; sibi cor hoīs se daturū Exrabensq; illud ꝑdictum cor a quodam xp̄iano quē p iusticiā in partes diuiserat tradidit vxori sue custodiendū dicēs ei q; decem coronas debebat hr̄e p illo a tali iu deo amico suo. Cū ergo mulier illa ꝯno= uisset iudeum illū maleficū esse deo insꝑi= rāte dure reꝓhendit maritū. Ille vero ecō uerso reꝓhendebat eam dicēdo q; ipa esset causa q; ꝑderēt decē coronas & plura alia ꝓmissa. Finaliē ꝯsilio mulieris sic factum est q; acceperunt cor cuiꝯdam porci & tra= diderī iudeo secretissime receperēq; decem coronas aurei · q facto iudeus ille non mo dicum gaudēs maleficijs suis vtens sepeli uit ꝑdictum cor in quodā campo magno cogitās se cor hoīs xp̄iani sepelisse. Et fcm̄ est q; post dies paucos ꝯgregata est ī cam po illo immūabil' multitudo porcoꝝ nō so lum domesticoꝝ ꝫ etiā siluestriū · & tanta fuit lis & preliū inter eos q; omēs mutuo rabidis se morsibꝰ dilacerāces occiderunt sic vt nec vnꝰ remanēt viuꝰ. qō factum a rege francia ognitum iudeo capto apta est veritas qō sic fuisset factum de hoībus xp̄iaīs illiꝰ ꝓuicie sicut de porcis si cor se= pelisset hoīs xp̄iani · q̄re omēs iudei illius loci ex regis ꝑcepto occisi sunt · hec aūt se= pe a pluribꝰ fidedignis audiui sic in fran cia accidisse. Hijs aūt & pluribꝰ alijs ma leficijs vtunt iudei q̄z alie nacōnes mūdi cum semp fuerint rebelles deo ydolatre & preceptoꝝ dei trāsgressores ipi sunt arioli ipi somniatores · ipi augures · ipi malefi ci · ipi incātatores · ipe fitones atq; diuini cum tamē eis exp̄sse sit in lege ꝓhibitum deutronomij · xviij. Non inueiatur in te qui lustret filiū suū aut filiaz ducens per ignem · aut qui ariolos suscitet · aut obꝺ= uet somnia atq; auguria · nec sit malefi= cus aut incantatoꝝ neq; fitones ꝯsulat ne q; diuōs & q̄rat a mortuis veritatē · hec em̄ omīa abhoīatur dn̄s. Et iterū leuitici xx · vir siue mulier in quibꝰ fitonicꝰ vl' di uinacōis sp̄ūs fuerit morte moriat̄ lapidi bus obruent eos sanguis eoꝝ sit sup illos

Qvinta crudelitas iudeoꝝ famosa accidit in alemania · vñ refert fr̄ thomas p̄riarcha barbarienꝭ · in libro suo de apibus ca · xxx · Miraculū cele berrimū qō accidit āno ab īcarnacōis dn̄i M · cc. sexagesimo ꝓmo qō factū est in uil la teutome forchim noīe. Contigit aūt ve quedā vetula maligniss̄ima iudeis famili aris effecta puellā eis ānoꝝ sept̄ a penti= bus ablatam vēderet occidendā. Hāc igit̄ in secreto sup pulchra & plura linteami na obstructa ore eꝰ in oīb fere iūcturis mēbrorū incisionibus vulnerarūt maximo conamīe sanguem exꝓmētes & in ipis lin teamībus diligētissime receptātes. Hanc aūt post tormēta defunctā iudei in aquā fluidā ꝓpe opidū ꝓiecerūt & sup eā con= geriem lapidum posuerunt Tercia vero ac q̄rta die p manū erectā ad celū a piscato ribꝰ est inuēta & in opidū deportata · hor rentibꝰ & clamātibꝰ ꝑplis ab impijs inde is tm̄ flagitiū ꝑpetratū fuit Erat ei ī vicinio marchie p̄ceps q; mox audito tanto pia culo puenit ad corpꝰ statimq; erectū resi= dens tetēdit manū ad p̄cipē q̄si vindi= ctam sanguis eiꝰ vl' forte misericordiam implorauret post horaz fere dimidiā iterū se disposuit defuncti more supinā Adduc= tisq; ad hoc spectaculū impijs iudeis sta tim eruperūt oīa vulnera corpis & ī testi moniū nephande necis copiosū sanguem effuderunt. Mox clamor vulgi attollit̄ & ad vindictā zeli totalit̄ est aīatus. Ex qui busdā indicijs capta vetula conicta est ma xime cum filia eius parvula oīa ꝓdiderit qz a puero & ebrio extorquet̄ veritas. Iu= dei quoq; capti sunt qui in puellā manus nephandas exētederant rotatiq; & suspensi sunt cū vetula. Duo vero mutuo se iugu= lauerunt hec nobꝭ frēs ordinis ꝑdicatorū Ricardꝰ & egidiꝰ sicut illi q̄ in villa fue= runt post triduū quo hec gesta sunt vera dic̄ retulerūt. Hinc igit̄ videndum est cur iudei sibi ꝯsuetudinē in oī ꝓuicia quā in habitāt xp̄ianū sanguem fundāt Certiss̄i= me em̄ compertum est q; oī āno in qualibet ꝓuicia sortes mittūt q̄ ciuitas vl' opidū

xp̃ianū ſangnem aliis ciuitatibꝫ tradat. Conſtat quidem ex ſcō euāgelio qꝫ pilato lauāte manꝰ & dicēte. mūdus ego ſum a ſangne iuſti huiꝰ iudei impiiſſimi damauerūt Sanguis eiꝰ ſup nos ꝛc. Sup q̄ btūſ Augꝰ in ꝫmone quodā qui incipit in cruce munē dicit. Videt̄ qꝫ ex maledictōe parentū currat adhuc in filios vena facinoris p maculā ſanguīs. vt p hāc fluidā imporrune proles impia īexpiabilit̄ cruciet̄ quouſq; ſe ream ſangnis xp̃i recognoſcat penitēs & ſanetur. Preterea dic̄ ibidē ſupra dictꝰ doctor qꝫ audiuit ſuis tpibus quendam frātiſſimū iudeoꝝ ouerſum ad fidem dixiſſe quendā quaſi ꝓphām eoꝝ in extremo vite ꝓphetaſſe iudeis certi ſitis inq̄t nullo mō vos poſſe ab illo q̄ punimī vere cūdiſſimo cruciatu ſanari niſi ſolo ſangne xp̃iano qđ verbū ceci ſemꝫ iudei & impij capiētes ꝓduxerūt oī ānο in oī ꝓuincia fundendum ſangnem xp̃ianoꝝ vt tali ſangne ualeſcāt. & addidit male aūt intellexerūt verbū ſangnem ītelligētes xp̃iani cuiꝰlibꝫ. ꝫ prorſus illū ſangnem q̄ in ſalutē peccaminū quotidie fundit̄ in altari. quē ſi qui libꝫ vīm ouerſus ad fidē xp̃i ſumpſerit vt debuerit mox ſanabit̄ ab illa maledictōe paterna. hec ille in p̄dicto libro. Ex hoc patꝫ qꝫ iudei qui non ficte ꝫ vere accedūt ad baptiſmū ſtatim ſanant̄ ab illo fluxu ſangnis quē patiūtur.

Sexta crudelitas famoſa iudeorū facta fuit ſedēte ī cathedra petri Clemēte papa vj. q̄ fuit cc tercius aplicꝰ. & impante heinrico romanoꝝ imperatore q̄ fuit lxxxxvjꝰ. imperator Anno dmī M. ccc. xlv. tūc eñ contum eſt in almania qꝫ iudei intoxicaſſent omēs fōtes & puteos vt occiderēt omēs xp̃ianos dcte pūcie. torti eñ aliq̄ eoꝝ io ꝑfeſſi fuerunt eſſe verū. quare mirātes almani tantā crudelitatē & timētes gentē ꝓpriciosā hre mt̄ ſe p totā almaniā iudei ꝑbuſti fuerūt habēt hoc ex cronicis imperatoꝝ & ſummorū pontificū.

Septima crudelitas iudeoꝝ famoſa accidit circa ānū ab incarnacōne dñi M. cccc. xx. in almania imperante friderico imperatore Tūc eñ in vienna ciuitate teutonie contum eſt qꝫ iudei occiderūt tres infātes cristianos. Contum eſt etiā qꝫ mulier quedā xp̃iana impiiſſima vendidiſſet iudeis corpꝰ dñicum. quare ex p̄cepto p̄dicti imperatoris ccc. iudei fuerūt igne cremati. & mulier illa ducta per ciuitatē predictam a fabris forpicibꝫ igneis fuit dilacerata hec michi retulit quidā vir illarū partiū dictꝰ Arnoldus de almania q̄ me certificauit ſe ꝓpriis oculꝫ vidiſſe p̄dictā execucōnem iuſticie. tam illoꝝ trecētoꝝ iudeorū q̄ etiā predicte femie.

Octaua crudelitas iudeoꝝ accidit in ciuitate Ancone. cum iudeus quidā nacōne Ianuen. noīe emanuel filiꝰ cuiꝰdam magni medici iudei p̄dicte ciuitatis cuiꝰ nomē erat mgr̄ Salomon veniret ad me in ſuentu mmoꝝ valiſo. Anno dñi M. cccc. lvj. & oſtentēt ſe cognoſcere errorē iudaice gētis & petēt cū deuocōne baptiſmo xp̃i emūdari & inērogauī eum de pluribꝫ & inē cetera incidentaliter queſiui ab eo qꝫ exq̄ cognoſcebat errorem iudeorū & ꝓfitebat veritatē fidei catholice dicēt michi veritatē de hoc qꝫ iudeis imponit̄ ſcz qꝫ occidūt & ſacrificāt infātes xp̃ianos cum eos hre poſſunt. verū hoc ſit vez ſi ſciuit dcēmīate vel vidit vt poſſint xp̃iani cauciꝰ obſuari ab eis qui motus ſcientia & zelo religionis xp̃iane narrauit michi duo crudeliſſima. vnū qđ audiuit a pentibꝫ ſuis iudeis & a pluribꝫ aliis iudeis & aliud qđ ꝓpriis oculis viderat. De primo dixit. Sepe audiui a pentibus meis & ab aliis iudeis qꝫ in partibus ytalie erat quidā iudeꝰ q̄ dicebat mgr̄ Symon de ancona medicꝰ q̄ diſcurrēs p varia loca etiam p magnorū dñoꝝ palacia ꝓpter officiū ſuū Accidit qꝫ habuit familiaritatē non paruā cum quodā puerſo cristiano ſacomano qui in quodā loco cepat vnū infantē xp̃ianū etatis q̄trior ānorum vt ab eo ſeruiret̄ ſicut conſueuerūt facē gētes armoꝝ. Sed qr puer ille erat paruulꝰ nec valebat laborēs ſuſtinē viaꝝ. ex amicicia quā habebat cum predicto iudeo tradidit

eū et ſibi donauit mchil mali cogitās de
hijs q̄ iude⁹ gerebat in corde ꝫ vt ei nuiret
Iude⁹ vero nō modicū corde gauiſ⁹ cepit
infantē & cum eo rediit in ciuitatē papie
vbi domicliū ſuū hēbat. & cū ingrederet
domū ſuam vidēs horā qua poſſet deſide
riū ſue feritatis explere capto infante ſup
menſā extēdit & euaginato gladio caput
infantis xp̄iani crudeliter abſcidit. dimiſſo
ergo capite oblito ſup menſā truncum ce
pit & in quandā ſecretā camerā cū eo in=
troiuit vt ſuū implēt peruerſum ꝓpoſitū
Interim vero q̄ ip̄e erat in camera deo or
dināte ingreſſus eſt domū quidā magn⁹
canis q̄ inueniēs caput infātis ſup menſā
ip̄m in ore cepit & p̄ feneſtrā in vicū ſal=
tauit. Cū aūt iude⁹ ille crudelis exiret de
camera vt p̄dictū caput tollēt. & ip̄m nō
inueniret nō modicum mirat⁹ ꝫ & timo=
re pcuſſus q̄ eēt diſcooptus ſtatim domū
ſuā exiuit & data nō pua pecūa quibuſ=
dam ſacomānis occultat⁹ ē & vſq̄ ad ma
re ſecrete pouect⁹ & inde nauigio trāſuit
ad turcos & ſic euaſit man⁹ iuſticie ip̄m
diligenē inq̄rentis. Fuit aūt cognitū p̄dic
tum factū crudele ꝓter p̄dictum canē q̄
cum tenderet p vicū cum capite in ore caſu
obuiauit miſtris iuſticie q̄ reſpiciētes nō
poterāt bñ diſcernē quid eēt illud qđ cāis
gerebat in ore talit erat ſanḡne cruētatū
Finaliter acclamātibus illis dimiſit caput
et ut cognouerēt q̄ erat caput infātis mi=
rati ſunt vehemenē quis ſeꝫ auſus eēt tam
crudele factū ꝓpetrare. Sequentes igit ve=
ſtigia ſanḡnis decurrentis guttatim p vi
cum vñ venerat cāis vſq̄ ad domū p̄dici
ti iudei puenerūt & intoeūtes inuenerūt
menſā cruore infectā & truncū infātis in
camera judeū vero non inuenerūt vt dixi
ſup̄. Ecce q̄ audiui a pentibꝰ meis & pluri
bus alijs vt p̄dixi & de quo eſt fama pub
lica in tota ytalia.

DOna crude=
litas iudeoꝝ famoſa accidit ī ci=
uitate Saone q̄ diſtat p dietaꝫ a
ciuitate Ianuensi. vñ p̄dict⁹ inuēis manu
el poſtq̄ michi retulit p̄dictā crudelitatē
vt audiuit. Conſequenē narrauit id quod

ꝓpꝛijs oculis conſpexit ſub forma q̄ ſequit
Cum em eēm in ciuitate quadā ſubiecta
Ianue q̄ dicit Saona ut viderē ſacrificari
quendā infantē xp̄ianū pr̄ meus deduxit
me ad domū cui⁹dam iudei vbi fuerūt ſe
ptem vl̄ octo iudei congregati ſecretiſſīe
& clauſis ianuis diligētiſſime iurantum
fortiſſimū omēs fecerūt de zelando id quod
facē volebāt. ſic q̄ nullo mō ep̄ibus vite
ſue detegerēt quicq̄d ibi fieri viderēt. quī=
ymo cici⁹ paterent mortē vl̄ ſeip̄os occide
rēt q̄ꝫ aliq̄d tale alicui viuentiū reuelarēt
quo pacto. ecce deducit in mediū infantu
lus quidā xp̄ianus etatis fere duoꝝ āno⁹
& deducto vaſe illo in q̄ conſueuerūt reci
pere ſanguinē infantiū circūciſoꝝ poſuerūt
p̄dictum infantem nudū ſup̄ p̄decm vas
& q̄tuor iudei illoꝝ intendebāt occiſioī ſb
tali forma & ordine. nam vn⁹ tenebat eū
p̄ brachiū dexterum. ſecund⁹ p̄ ſiniſtrum.
terci⁹ vero tenebat caput ei⁹ elenatum ſic
q̄ iſti tres tenebāt eum in forma crucifixi
extenſum. q̄rtus faciebat opus q̄ infanti
xp̄iano ſic diſpoſito p̄mo poſuit ī ore ei⁹
ſtuppas fumo plenas ne ſeꝫ clamare poſſꝫ
& deinde accepit quoſdaꝫ ferreos aculeos
ſatis longos & mittebat eos crudeliſſime
infra ſtomachū & latera infantis verſus
ptes corpis ſuperioris q̄ non dubito quin p̄
viſcera infātis trāſirēt vſq̄ ad cor. Sic er
go ille impi⁹ iudeus ſepe & celeriē vulne=
rans infātem mittēs & extrahēs p̄dictos
aculeos copioſiſſime viu⁹ ſanguis infan=
tis effundebat in p̄dicto vaſe. qđ cū vide=
rem exhorrui facin⁹ crudeliſſimū nec am=
pli⁹ reſpicē potui ꝫ abſtetani me aliq̄n tu=
lū in eadē domo. Pater me⁹ vero venit ad
me & dixit michi multa imē que ſecretiſ=
ſime michi mādauit q̄ nūq̄ alicui viuen
ti ea que viderā nec q̄ ibidē viſurus eram
detegerē. Sꝫ q̄ antea ſuſtinerē mortē vl̄ oc
iderē meip̄m cū gladio q̄ꝫ q̄ aliq̄d huiōi
ſecreti reuelarē. & cum redirem cum eo ad
locum iā p̄dictus infās expirauerat. ca
pto ergo corpe eiuſdē p̄iecerūt eū in quan
dam p̄fundiſſimā & obſcurā latrinā que
erat in p̄dicta domo & deinde fructibꝰ di
uerſis ſcilicꝫ pomis. piris. nucibus auela=
nis. & ceteis que habere potuerunt in ptes

minutissimas diuidentes sanguini illi in fantis xpiani in ꝑdicto vase miscuerũt & de illa cõfectione horribili omẽs illi iudei omederũt. & ego omedi de sangne illo. qđ postꝙz gustaui fui ita alteratꝰ in meipso ꝙ illa die nec altera sequẽti nõ potui aliqđ mãducare volens q̃si viscera effundere ꝑ horrore Ecce narraui vobis fideliẽ sicut vidi & qmõ mãducaui de sangne ꝑdicti infãtis xpiaĩ . Predicta oĩa & plura alia narrauit ꝑdictꝰ iuuenis manuel iudeꝰ ante me. & ante venerabilẽ prẽm frẽm petrꝫ vela ptunc ĩ supdicto ouẽtu valisolitano guardianũ. Et itrꝫ atꝙz itrꝫ anteꝙz sacmentum peiperet baptismi et postꝙz baptizatꝰ fuit in eccl'ia sancti iacobi predicte ville & vocatꝰ frãciscꝰ. Eadem omĩa corã reuerẽdo ĩ xpo patre et dño gbarsia de boamonte lucentie epo eius patno in baptismate & coram venerabili dño petro basqs decanũ eccl'ie apostellane ac corã pluribus alijs notabilibꝫ viris eccl'iasticis et laycis et publico notario regis audiẽtie predicti dñi epi secretario scz petro martini de guetaria per quem oĩa supdicta de duabꝫ crudelitatibꝫ ĩ scriptis sunt redacta & signata & in supdicto ouẽtu mĩorꝫ rebuata ad memoriam tanti facinoris et dixit ꝙ supdicta acciderant in ꝑdicta ciuitate q̃si per q̃tuor ãnos ante ouersionem suam. Et patet ꝙ ꝑpetrata fuit hec crudelitas ãno dñi M. cccc. quinquagesimoscdo.

Decima crudelitas iudeorꝫ accidit ĩ regno castelle ĩ q̃dam villa q̃ dicit tauara q̃ est in ẽritorio ludowici de almanca. Casus aũt ut ẽ vox cõis et publica fama fuit talis Iudeꝰ quidã filiꝰ cuiꝰ dam fabri iudei omisit quoddã crimẽ ꝓpẽ qđ fuit iuridice occisus. pr̃ vero eiꝰ ꝑ dolore filij concepit dolorẽ & pepit iniquitatẽ vt em̃ vindicaret se de xpianis in ꝑdicto loco finxit se stultũ ꝙ multos dies. Modũ aũt sue factitatis publicauit in hũc modum vt ab oĩbus stultꝰ reputareť qz diebus & noctibꝫ incedebat ꝙ locum ꝑdictũ clamãs & pcutiẽs portas domorꝫ cũ marcello imtm̃ ꝙ iam de eiꝰ vocibꝫ & ictibus non curabant eũ factũ totaliť reputãtes In domo uero sua secretissime cum pueris suis fabris faciebat quasdã laminas ferreas ꝓparatas quibꝫ posset denocte oẽs portas domorꝫ edauare fecit etiã aculeos ferreos q̃ lingua nr̃a abrocios noĩanť q̃ oĩter ab inimicis semĩantur ꝙ pedibꝫ equorꝫ & hoĩm conclauãdis. Cum ergo habuit sufficentiã ꝑdictorꝫ nocte quadã ĩ tempeste noctis silentio discurrẽs scelerie ꝙ locũ vt cosueuerat conclauauit portas aculeos predictos semĩauit vt si q̃ forte fractis portis exirẽt in aculeos incidrẽt. Quibꝫ pactis iuuatus nõ est dubiũ ꝙ alios iudeos cogitãtes timere omẽs xpianos apposuit ignẽ domibꝫ & fugit. Cum ergo hĩtatores ꝑdicti loci ꝑuigore fumi & ignis calore excitarenť surgẽtes velocie & vt ignẽ fugerẽt ad portas aperiendas recurrerũt & nõ valerẽt eas aperire multi igne perierũt et si q̃ euaserũt fractis portis ĩ aculeos ceciderũt graui e pedibꝫ vulnerati q̃re ꝑdicte crudelitatis & malicie inopinate querela ad regem vẽit q̃ scõm ꝙ est publica fama literas suas dedit ꝑdicto loco ꝙ q̃cumq; iudeus ĩ eo vl' eiꝰ termĩs caperet statim occidereť . Accidit aũt ꝙ iudeꝰ quidť iter faciẽs ꝓpe termĩum ꝑdicti loci cogitãs ꝙ a nll'o posset videri q̃si derisorie mẽbat in eminũ ꝑdictũ & subito exibat dicẽs hec verba iudeus m tauara iudeꝰ exť tauaram sed qui latebãt eũ videntes deprehẽderunt et ibiđ igmibꝫ obusserunt & ideo in ꝓuerbiũ tra ditur in ill' partibꝫ conť iudeos ꝑdicta verba iudeus ĩ tauara & iudeus exť tauaram nec amplius iudeus aliqs ibi hĩtauit vsq; in hodiernũ diem.

Decima crudelitas iudeorꝫ accidit in predicto regno castelle circa annũ dñi M. cccc. liiij. Cum em̃ de noĩe ibu in villa vallisolitana viginti duos hmones facerẽ & vltimũ ĩ illa matia vellẽ facere relatũ michi fuit a personis fidedignis inť quas fuerũt Reuerendus in xpo pr̃ & dñs garschias de voamõ de lucenꝫ epus supn̄ noĩatꝰ homo quidam magne scie & bone discretie & Rodericus didaci de mendoca miles vtiq; strenuus

atq; timens deū · q; duo iudei in terra lu=
dowici de almāca ceperāt vnū īfantē par
vulū xp̄ianū furtiē & deducētes eū extē lo
cū in q̄dā campo occiderāt & apiētes eū p
mediū corpis extēxerūt cor eius et sepulto
corpe in supficie recesserūt · Canes aūt ibi
dem trāseuntes corpusculū illud effodien
tes extēxerunt & corroserūt vnus aūt eorū
brachiū cum manu deducēs in ore a pasto
ribo capt⁹ est et sic detecta fuit mors īfan=
tis q̄ nō imaḡiebāt · Iudei aūt predicti con
uocantes secrete alios de q̄bus & ip̄i cōfi=
debāt predictū cor obusserūt & in cinerem
redactū vino miscuerūt & de illo predicti
judei bibētes dicauerūt · Sup̄ quo facto p̄
dict⁹ diuacus de almāca fecit diligētem ī
quisicōez & imāt p̄dictos iudeos reos in
crimīe captoq; vno illoz q̄ fecerat factum
vir q̄ppe rube⁹ capillis et barba quem ego
uidi et tormētis expositus confessus ē et nō
negauit · Cūq; vellet facē iusticiā de eodē
iudei q̄ nō dormiebāt velocissime itinerā=
tes a rege literas habuerūt in q̄bus aduo
cabat cām ad se & mādabat militi q; nō
p̄cederet ult̄ q̄usq; ampli⁹ videtur in cau
sa & sic cessauit p̄dict⁹ miles ab execucōe
iusticie · Hac ergo certitudīe habita ego p̄
dicauī p̄dictum sm̄onem in ecc̄ia sc̄i Ni=
colai que est q̄ppe in dausmū vbi tota vil=
la conuenerat p̄cessionalit̄ & etiā multi iu=
dei & ibidē aggrauani hāc crudelitatē mi
chi nouit̄ relatā ut dictū est quod verbū
publicatū nō modicum displicuit iudeis
ibidē p̄ncipib⁹ ac etiā pluribus alijs de gn̄e
suo ill' fauentibo. Propt̄ quod sic factū est
q; iude⁹ ille duct⁹ fuit ad p̄dictam villaz
vallisoletanā p̄curantibo aliquibo de gn̄e
suo q̄ ptūc magnā partē in cancellaria re
gis habebāt vt colore iusticie ip̄m libera=
rēt exhibentes cū a manib⁹ p̄dicti militis.
Posie⁹ ergo est in carcē publico · & tūc su
p̄dict⁹ dōs lucen̄ · ep̄us lr̄am quandā rece
pit a supnoīato milite ludowico de almā
ca noīe q̄prio robozatā quā q̄prijs oculis
vidi & in manibus meis tenui & legi · in q̄
narrabat & asserebat oīa supdicta fore ve
ra & qm̄o cessauerat ab execucōne iusticie
q̄pter p̄dictam lr̄am regis recōmendās ei=
dem p̄dictum negociū q̄pter honorē fidei
exq; erat p̄cipal' in ofilio regis · vidit in=
sup p̄dictus dn̄s ep̄us inquisicōnem fcām
p supdictum militē in q̄ oīa p̄dicta ptine
bant vt michi affirmauit. Sed qz munera
& fauor timor & amor corrūpunt iudices
& tres p̄tores intendebāt in causa quorū
vn⁹ sine altero nichil poterat facē in casu
illo · & duo illoz erant de gn̄e illo ideo tā
diu illi duo dilatauerūt negociū & dissi=
mulauerūt hec & alia cauillātes q; nichil
usq; nūc in execucōne iusticie factū est ut
de iudicibo illis suo tpe de⁹ faciat vlcionē

DVodecima crudelitas iudeoz acci
dit in ciuitate thauri supradicti
regni castelle anno dn̄i M · cccc ·
lvij · Cum em̄ in ea parte ciuitatis p̄dicte
q̄ depopulata est duo infātes xp̄iani fere
etatis septē ānoz in solacijs puerilibo am
bularēt. Ecce duo iudei qui viderūt eos so
los & a nemīe videri p̄dictos infātes ca=
pere voluerunt h; qz timuer̄t non hr̄e spa=
ciū ad suā malicīā exercendaz currētes p⁹
eos vnū acceperūt & abscintētes frustum
carnis de crure eius inuoluētes in sang̃ne
ei⁹ recesserunt & statim fugiētes in ciuita
tem zamore se receperunt. Quid autē fece=
rūt de carne illa ignoraī cum ex negligē=
tia nulla facta fuerit̄ executio iusticie hoc
michi narrauit reuerend⁹ in xp̄o pr̄ & do
mn⁹ Alfonsus de viuero ep̄us salamātī=
nus certificans me de veritate hui⁹ facti ·
cum parvul⁹ p̄dict⁹ cui⁹ caro abscisa est
eēt fili⁹ cui⁹dam scutiferi sui q̄ dicebaī Io
hānes de benafarses. Item de eadē ciuitate
ānο q̄ sup̄ vir quidam simplex veīt ad me
volens q̄ponere querelā quandā similē p̄=
dicte in ofilio regis q̄ talis erat vt in scri=
ptis oñdebat q; die quadā iude⁹ quidam
cepit vnū parvulū sub clamide nemine vi
dēte & manu posita sup os suū ne clama
re posset deduxit illū ad domū suaz · solo
vero posito clausis portis dom⁹ sue tēpta
uit occidē infantē h; dño disponēte clama=
uit infans · & cum clamaret casu quidem
operij veniētes de vineaz culturis & tran
situm facientes ante portas dom⁹ predicti
iudei audiētes voces p̄dicti infātis stetер̄t

ꝑcusserintq; portas predictas fortissime
cum instrumẽtis agroꝝ que in mãibꝰ fere
bãt intantũ ꝙ iudeꝰ nccio habuit aperire
et inuẽto infãte q̃rebant quidnã eẽt iste
clamor et iudeꝰ respondit ꝙ ludebat cũ eo
sic ergo liberatꝰ est infans ille a ludo iudei
qui narrauit eis quomõ cepat eũ iudeꝰ &
quõ eũ occidẽ voluerat · Accusatꝰ fuit iu=
deꝰ ille in ꝑdicta ciuitate coꝝ iudicibꝰ eiꝰ
dem & deducta est causa ad regis ꝯsilium
quid amplius factũ est non noui.

Decimadecima crudelitas iudeoꝝ
exercẽt ꝯtr in medicinis. Plurimi
ẽm iudeoꝝ videtes negligentiam
xp̃ianoꝝ in discẽda artem medicine viri=
bus laborãt ꝙ pericia dicte artis · & cũ vi
geant astucia serpẽtina studẽt virilit ꝯtis
cõplacere vt eos teneãt ꝙ parte sua · & in
tm̃ iam ꝯtri tpales ymo qꝺ flendũ est & ꝑ
lati eccĩe astici eis adherẽt vt vix inueniatur
aliqs eoꝝ q̃ non hẽat penes se diabolũ iu=
deũ medicũ qui ĩtm̃ laudãt eos vt dicũt
xp̃ianos medicos licz ꝑitos sic ego ꝙno=
sco ignaros in arte medicine ¶ Cum ergo
iudei ꝑdicti ꝙnoscunt circa se fauorẽ dño
rum sunt circa inferiores seuientes bẽus q̃
ab eoꝝ maibus euadit. Narrẽt q̃ ab eis re
cipiũt purgacõnes & fleubothomiaꝝ con
silia me em̃ existẽte in ciuitate Segolcien
Iudeus quidã medicꝰ purgacõz quãdam
ꝺedit vni xp̃iano & casu vnꝰ aliꝰ amicꝰ
illiꝰ infirmi q̃ etiã ꝑtũc incipiebat ĩfirma
ri modicum qꝺ supfuit de purgacõne illa
qꝺ non potuit recipe primꝰ ipe accepit co
gitãs & illud sibi salutare · qui q̃si subito
merinsecꝰ igne succensi facti sunt amẽtes
intm̃ ꝙ post quãtam diẽ ꝑmꝰ mortuꝰ est
Alius vero q̃si ꝑ miraculũ liberatꝰ de sili
bus aũt nõ est nũs intm̃ ꝙ si vnũ curant
quũquagĩta occidũt. sicut repetum est iude
os medicos seipos in suis solemnitatibus
laudare ꝺferentes admiicẽ q̃s eoꝝ plures
occidẽt xp̃ianos. Et si vis scire causas q̃re
xp̃iani nõ debẽt recipe medicinã a iudeis
Audi testẽ famosũ ex eoꝝ gne scz mgr̃m
Alfonsum ouersum in libro belloꝝ dei ca.
xliiij · vbi sic dicit Nõ expedit xp̃iano ali
cui medicinã recipe a iudeo triplici rõne.

Prima est qz iudeꝰ ꝺm veritatẽ nõ ꝙno=
scit natas & ꝙplexiones oĩm ciboꝝ qui
eis ꝺferuntur nisi ex auditu nõ tm̃ ex ex
pigẽtia quã ipe ꝑ se facẽ posset · vbi ĝcia
nõ ꝙnoscit medicꝰ iudeus natam carnis
leporis & cirogrilli · & fiscedule & pisas cõ
gri · & sic de alijs carnibus per libros sicut
cognoscit carnem bouis arietis & hirci &
alios cibos quos habuerit in vsu ꝙmeden
di · & iam dixerunt sapiẽtes medici ꝙ nõ
sufficit alicui ad hoc ꝙ sit bonus & verus
medicus legere in libris quousq; ꝓcetur
expimentis & ꝓbacõnibus medicinarum
& ciboꝝ & infirmitatũ & infirmos vi
sitando Medicus autẽ non potest experiri
naturã ciboꝝ sibi vetitoꝝ nisi in coꝝ=
pore alieno sicut ꝓbant & experiũtur ve=
nena in alieno corpe · parua sapia sufficit
ad discernẽdũ cibos vl̃ ea q̃ semp sunt no
cua quia sufficit ꝙ sciat de illis solummõ
ꝙ sunt nocua ꝙz non sufficit parua sapia
ad vetandum ea q̃ non sunt semp nocua
nec semp vetilia · & ideo qui caret magna
sapia in silibus adducit infirmũ ad picu
lũ vl̃ ad mortẽ. Secũda rõ est qz tal̃ medi
cus vl̃ timet facẽ pcm ꝺm legẽ suã vl̃ nõ
& constat ꝙ timent facẽ pcm qz sapiẽtes
iudeoꝝ dixerẽt ꝙ melior medicoꝝ ibit ad
infernũ & causa huiꝰ est qz intencio me=
dicoꝝ vt plurimũ est vt acquirãt diuici
as vl̃ vt acquirãt magnũ nomẽ sibi non
vt seruiãt deo · & hoc est eis aliqñ causa
ad elongandũ aliqñ infirmitates vel ad
peiorandũ eas vl̃ ut infirmos pimãt · &
si tal̃ ẽ natura medicoꝝ ĩ gnali q̃to ma=
gis hoc erit de medicis iudeis cũ vt coĩter
nõ sit in eis timor peccãdi vt dictum est.
Tercia racõ est ꝙ licz medicus iudeꝰ esset
timiꝺꝰ in peccando ꝺm legẽ suam · expedit
multũ vt vnusquisq; se custodiat ab eo qz
lex sua ꝑcipit ei occidẽ xp̃ianos & eoꝝ bo
na accipe · ꝺfẽdit ẽ iudeꝰ a ꝛndẽdo xp̃iaõ
ea que poiderit & obliꝰ fuerit · & soluere
ei debitum quod debet & facere ei amorem
& ꝙ est preceptũ legis occidẽ eum · ꝓpter q̃
oĩa xp̃ianus est debitor aĩe sue si poĩt cor=
pus suũ in maibꝰ medici iudei · & q̃re xp̃i
anꝰ ꝙfidet de fide iudeoꝝ cũ ipi nõ ꝙfidãt
de xp̃ianis · qz intencõ eoꝝ ad malũ ꝓna

est & ad suspiciones hñdas de bonis. & qꝫ ipi venenose retinẽt in cordibꝫ suis vt faciant. alijs de hoc suspicanẽ in alijs et sic dixerunt sapiẽtes eorꝫ in thalmuth qꝫ nõ debẽt recipe medicinã a xp̃ianis nec ab alijs gentilibꝫ nec debẽt eorꝫ capilli ab illis tiranari vl' rasi nec hr̃e societatẽ cum ill' in via nec stare soli cum eis in vno loco ꝫ si xp̃ianꝰ catholicꝰ elongauerit se a iudeo in dando & recipiendo spãliter si elongauerit se ab eo ĩ facto medicie recipiet magnam remuneracõz a deo quia in hoc implet magna dei p̃cepta cũ custodiat aiaz et corpus suũ ac ecĩã alios xp̃ianos q̃ eum in hoc audierint a mortis periculo. qz lex dic̃ deutronomij iij. custodi temetipm & aiam tuã sollicite & iterũ iheremie xvij. custodite aias vr̃as. Item si xp̃iani ĩ hijs se custodierint a iudeis faciẽt in hoc seruicĩũ deo & ihu xp̃o filio eiꝰ seruient deo. qz cum iudei viderint qꝫ venit eis aliqꝺ damnum qz nõ timẽt deũ nec timẽt pcm erit hoc eis causa & rõ vt redeãt ad timorẽ dei & vt abstineãt a pcto & ĩ hoc implet magnũ preceptũ dei. Sic em̃ dixerũt sapiẽtes qꝫ maior est añ deum ille q̃ facit alicui facere bonũ q̃z ille q̃ facit. Seruiẽt etiã ihesu xp̃o filio eiꝰ. qz cũ iudei viderit qꝫ eis nascit̃ aliqꝺ damnũ p̃ter malos mores eorꝫ & p̃ter defectum modestie q̃ hẽtur ĩ eorũ thalmudica lege erit eis hoc causa & rõ vt redeant & diligent̃ attendãt in aduentu messie sic̃ eis sup̃ p̃batum est. & vt dimittant legẽ illã crudelitatis & accipiãt legẽ ihu xp̃i veri messie q̃ est lex caritatis humilitatis & modestie & nõ est in mundo maiꝰ p̃ceptũ dei q̃z p̃dictum. Et ideo hec scripsi nõ p̃p̃e eorũ vitupiũ ꝫ vt fuiã deo & vt ostendat̃ laus & honor legis ihu xp̃i et suertẽciũ se ad illã hec ille. Incõcordantiam horꝫ potest adduci illud p̃bioꝫ xxj qui custodit os suũ scz a medicinis recipiendis a iudeis custodit ab angustijs aiam suã.

QVartadecima crudelitas iudeorꝫ est in venenis p̃pinãdis Rabies em̃ iudeorꝫ plurimos vocãdi mores circa xp̃ianos inuenies nõ solũ circa infirmos ꝫ etiã circa sanos se exẽdit sed spealiter in veneni p̃pinacõibꝫ & non solum talia opanẽ ignorantibꝫ xp̃ianis. sed etiã cum aliq̃ puersi xp̃iani diabolico cõsilio illusi volunt aliquẽ occidẽ veneno adiudeos tanq̃z ad pitissimos in hac arte recurrũt q̃ inp̃ositis iuramẽtis de seruando secrete audacter vinis effundũt sic̃ nuper accidit in campis gotticis istius regni castelle vbi cum duo frẽs milites quorꝫ maior dicebat̃ Iolbes de vega pacifice vt videbat̃ in vnũ sepe cohabitarẽt mior frĩs sui mortẽ excogitauit vt tota hẽditas pueniret ad eum pulsãtibꝫ ergo cor eiꝰ auaricia & ambicõne p̃dicõz excogitatã reuelauit cuidam iudeo medico. aut almirã p̃decti regni q̃ data pecũa vl' p̃missa & iuramẽto secrete interposito ẽtoidit sibi venenũ q̃ frem suũ p̃meret. Cunq̃z die quadam ad mensã frĩs veniret obtuato pũcto ĩ vase in q̃ vinũ erat frĩ p̃pinandũ solũ venenũ effudit. Cum vero dapifer eiusdẽ militis ĩ argẽtea taça vinũ illud ponẽt vt p̃dicto militi p̃pinaret ita fuit taca illa subito q̃ dam colore horribili offuscata. qꝺ panidũ erat vinũ illud aspicere ognouerunt ergo manifeste qꝫ venenum erat in vase & facta diligẽti inquisicõe inuentum est qꝫ frr̃ eiꝰ fecerat p̃dicõz illã. capeꝰ ergo & vinculatus p̃fessus est & nõ negauit ꝫ supplicacõnibꝫ quorũdam militũ veniam meruit a frr̃e cum hac condicõne qꝫ ingrederet religionem de q̃ nũq̃z exiret & sic factum ẽ quia positꝰ fuerat in monasterio monachorũ scĩ benedicti ville .Supradicte valisolitani in qua nũc monachus est effectus iudeus vero qui deberat vinũ cognito qꝫ p̃dicto erat detecta ne forte captus vi tormẽtorũ hec & alia plurima mala que fecerat reuelaret p̃p̃e que merito nõ solũ ip̃e sed omẽs iudei deberent perire veneno hausto seip̃m necauit ◐ q̃z piculosa est subuersacõ iudeorum xp̃ianis oĩbus spãliter magnatibus & regibꝫ. Nũquid vero imperator sequens vestigia filiũ simoĩs magi iudei in oĩbꝫ horribil' fuit & mala morte finiuit. Nũquid helena Constãtini mr̃ ex nimia subuersacõe cũ iudeis in ihr̃lm q̃si subuersa fuit ad iudaismũ nisi inuenisset filiꝰ eiꝰ q̃ fecit qꝫ congregarẽt sapiẽtes iudeorꝫ cum sacerdotibus

xp̃ianoꝝ rome vbi fuerunt ex pte xp̃ia-
noꝝ lxxv · ep̃i · & de iudeis xij · sapiẽtes &
centũ & nouẽ sacerdotes · & facta fuit di-
sputacõ coꝝ Constãtino & helena matre
eiꝰ & fuerũt omẽs iudei devicti & confusi
p solũ scm̃ Silvestrũ papã & versi ad fi-
dem xp̃i ac regina helena liberata a picu
lo in q̃ erat vt patꝝ in cronicis impatorũ
& gñali historia hispanie. Nonne rex pe
rus castelle sequẽs versacõem & consiliũ
duoꝝ iudeoꝝ quorum vnꝰ dicebaẽ Aben
sarsal · qui certificaverat cũ qp debẽt lucra-
ri terrã scam̃ ihr̃lm quia sic invenerat in
signo natitatis eiꝰ Alter vero iudeꝰ voca
baẽ salomon levi qui erat eiꝰ thesaurariꝰ
maior in omĩbus infelix fuit crudelissimꝰ
nõ solũ ĩ extẽneos ꝫ etiã ĩ suos frẽs & na
turales sb̃itos ac mala morte finivit oc-
cisus in mõtiel a rege heinrico. Nõne rex
alfonsus ex versacõne iudeoꝝ in tantam
venit cecitatẽ qp tenuerit quandã iudeam
in ocubinã quãq; ãnis · in quibꝫ sic fuit ali
enatꝰ maleficijs illiꝰ iudee qp mullꝰ pote-
rat hr̃e audientiã cum eo & regnũ destru
ebaẽ · nisi milites succurrissent qui quadã
die ipam occiderũt cum servientibꝫ eiusdẽ
sm̃ qp legiẽ in cronica divaci campidocti.
Non ergo possum approbare versacõem
xp̃ianoꝝ cum iudeis spãliter magnatum
platoꝝ & regum cũ tot mala exempla &
picula non solũ corpm̃ ꝫ etiã aiarum &
rei publice legamꝰ & experiamur.

Quintadecima crudelitas iudeoꝝ
in oroibꝫ eoꝝ ondiẽ · nõ em̃ iudei
orãt p inimicis & psecutoribꝫ ex
caritate & pietate sicut faciũt xp̃iani · seꝺ
sicut ĩ opibꝫ vt supꝰ claret crudelissimi oñ
dunẽ sic & ĩ oroibꝫ suis spãliter in q̃tuor
Primo in festo Mardochei qꝺ adhuc cele-
brãt xv · kal' · Marcij dicunt ollas in syna
gogis dicẽtes sicut cõtrieꝰ est aman sic re
gnũ xp̃ianoꝝ velociẽ cõterat̃ · Secũda oro
iudeoꝝ p̃cipitur eis qp fiat cum transeunt
añ domos oroꝝ xp̃ianoꝝ · orãt em̃ sic ĩ sẽ-
cia sm̃ hebraicũ suũ domus supboꝝ pro
sternet te deus. Tercia oroꝫ faciũt cũ trã
seunt p cimiteria xp̃ianoꝝ sub tali vboꝝ
serie erit verecũdata mr̃ vr̃a erit repudia
ta illa que vos pepit qz finis xp̃ianorum
vermis est. Quartã oroꝝ faciũt quottidie
ter in die in q̃ maledicunt ihm̃ xp̃m & di
scipulos suos atq; reges & p̃cipes xp̃ia-
nos cuiꝰ tenor talis est sm̃ Iheronimũ de
scã fide in tractatu secũdo libri sui quẽ cõ
posuit p mandatum pape b̃dicti in ca-
v · & ut ĩtelligaẽ notanꝺ qp iudei vocant
versos ad fidẽ xp̃i mesunadim · i · destru-
ctos · dicunt ergo sic mesunadim · i · destru
ctis nõ sit spes · & omẽs hẽtici & omẽs qui
loquũtur conẽ isrl' in breui sint scisi & re-
gnũ supbiosum ĩ breui sit evulsum cassa
tum & destructum & oẽs inimici nr̃i sint
destructi & humiliati & ofracti breuiẽ in di
ebus nr̃is Mgr̃ Alfonsus versus in libro
de bellis dei ca · xliiij · vocat iudeos supbos
& crudeles qz nõ orãt ex caritate sic̃ xp̃iaĩ
& poĩt in termĩs supdictã oroem sub hac
forma. Qui vertunẽ ad aliã legẽ non ha
beãt spem & omẽs heretici subito pereant
& omẽs nr̃i inimici & omẽs odientes nos
& omẽs q̃ querũt mala nob̃ subito succi-
danẽ & omẽ regnũ supbie frange cito de-
strue & opprime cito in diebꝫ nr̃is & ipsi
vocant xp̃ianos regnũ malignitatis hec
ille. Cum autez iudeis dr̃ a xp̃ianis qp ip̃i
faciãt hãc oroꝝ statim negãt · ꝫ mentita ẽ
iniq̃tas sibi cum hoc fuerit publice osten-
sum p supdcm̃ Mgr̃ Alfonsum illustrissi
mo regi alfonso q̃ disputavit cũ maiori-
bus & sapientioribꝫ iudeoꝝ & fecit eos co
gnoscere qp dicebãt p̃dictã oroꝝ & maledi
ctionẽ conẽ xp̃ianos ꝓpter qꝺ p̃dictꝰ rex
ibibuit iudeis singul' ne illã oroꝝ dicerẽt
& qp eam ab omĩbꝫ libris suis raderent &
amouerẽt cuiꝰ tenor tal' est. Dñs Alfonsꝰ
castelle toleti & legionis galecie · hispalis
cordube · mircie · gibẽnij · & algarbij. rex ·
dñsq; moline consilijs iudeoꝝ oĩm regno
rum nr̃oꝝ & ip̃oꝝ quilibz gr̃am cũ salute
Volo vos scire nobis fuisse relatũ p ma-
gistrũ Alfonsum versum sacristã maio-
ris ecc̃ie valisoletane vos vel a magnis tẽ
poribus imẽ vos quotidie ab vtroq; sexu
adulte etatis orone quadã in q̃ maledicti
onẽ oĩpotẽtis dei xp̃ianis ac oĩbꝫ ad fidez
xp̃i versis imprecamĩ eos censẽdo hẽticos
etiã inimicos capitales & qp publice deum

exoratis vt eos destruat atq; ꝓcat· & licz
aliq̄ iudeoꝝ dicēdo negabāt hoc ñ dicē xp̄i
aīs disputauit tñ hoc dict⁹ mg̃r Alfons⁹
cum sapientioribꝫ valeſole q̄ de vob̄ fuerit
adimēti coꝝ iudicibꝫ vr̄is ac scribis pub
licis & merinis atq; ꝑbis viris de p̄oica-
toribꝫ frībus & multis alijs circūſtantibꝫ
vbi iuramēto legis iudeoꝝ illi sūme lr̄ati
imē se ꝺcesserunt dictis librꝝ suoꝝ imun-
ctum ab añcessoribꝫ hoc fuisse veluti dict⁹
mg̃r Alfons⁹ demō̄strabat & ip̄i suis no
mībus sup hoc vice & vicibꝫ robozarunt
in hebzaico· vidēte nobis hoc vitupare &
erogare fidei xp̄iane in bonū duxim⁹ per
mandatū ne ī aliq̄ regnoꝝ nr̄oꝝ ampli⁹
hoc fiat. Q̄z si iude⁹ aliq̄s vl̄ iudea hoc p̄-
sumpserit attemptare iudicibꝫ oīb̄ & me
rinis atq; potentibus cui⁹q; loci in q̄ hoc
acciderit q̄ hanc nr̄am lr̄az viderit vel trā
sumptum signatū notario publico imun
gim⁹ viua voce ibi remediū ponere sicut
erga illos q̄ con̄ xp̄ianam fidē ꝓponūt &
lr̄am nr̄am recipiūt ī ꝺcemptum & q̄ vt
ibi scribit̄ ꝺpleatis & vn⁹ ꝑ alio nō̄ excu
set̄ q̄ mandū⁹ ponē in effectu & custodi
atis & defēdatis. Predicte nr̄e lr̄e vl̄ tran
sumpti illi⁹ signati notario publico ost̄ē
soꝝ nec ꝑmittatis dicto vl̄ facto aliquez
vl̄ aliq̄s con̄ eum ꝓcedē quoq; modo nec
aliud faciatis ī hoc sub pena nr̄i dominij
centūq; marabetinoꝝ nūmisme noue cui⁹
libet oī vice· & qualit̄ vos hanc lr̄am vel
trāsumptū signatū notario publico tales
vl̄ tales duxitis adimplendū cuiq; nota
rio publico cui⁹q; ville vel loci qui ad hoc
vocat⁹ fuerit imponim⁹ ꝑ mandatum q̄
boī hanc lr̄am nr̄am nuncianti testiōniū
suo signatū signo ꝑbeat vt nob̄ constat
qualit̄ mandatū nr̄m duxeritis adimplē-
dum & aliud null⁹ vr̄m audeat attēpta-
re sub dicta pena & officij vr̄i lecta lr̄a si-
bi omīmodo p̄ncteis datum in valleoleti
xxv· die menb̄ febzuarij· era M cclxxiiij·
& licz epe illi⁹ regis iudei defacto illā am
monissent tñ post mozt̄ē regis iteꝝ recu-
pata est a iudeis sicut dic̄ mg̃r Iohēs con
uersus in libzo de ꝺcozdia legum titulo v·
ca·x·q̄ iteꝝ ex p̄cepto regis ī ciuitate bur
gensi coꝝ dño gomecio archiep̄o toletaō
cui rex negocium recōmisit disputanit cū
sapiētibꝫ iudeoꝝ & oñdit eis q̄ postq̄z eis
ꝓhibita fuit p̄dicta oro adhuc illā cōti-
nuo ter in die dicebāt sez de mane in me-
ridie & in completorio & cantoꝝ eoꝝ bis
hoc dicē obligaī ꝓp̄l'o p̄sēte & respōdente
Amē. Et predict⁹ doctoꝝ tactis sacro scti⁹
de veritate dicēda vt pz in ca·sup̄dicto in
uenit q̄ illud qō̄ ꝓsonabat predicta ozacō
erat hoc in forma· nō̄ sit spes destructis &
repēte hēretici deperdāt & inimici nr̄i subi
to scisi sint· ac regnū superbie in p̄ncto frā
gaī & in diebꝫ nr̄is submergant̄ & tu de⁹
bñdicte frāge inimicos nr̄os & eoꝝ de
strue superbiā sine mora. Iteꝝ q̄ verꝝ sit q̄ iu
dei dicāt hāc oroꝝ etiā tpibꝫ nr̄is accedat
singularis testis de eoꝝ gne sez dn̄s paul⁹
burgen̄· ep̄us q̄ in dialogo suo distinctioē
v·ca·vij· declarās ꝺt iudeos liij·ca·ysaie
Non posse exponi nisi de rege messia ilꝫ
xp̄o sup vbo & ꝑ trāsgressoribꝫ ozauit sic
dicit hoc nō̄ potest expoī de ꝓp̄l'o iudaico
qui nō̄ solū nō̄ ozat ꝑ gentilibꝫ ymo quo
tidie ozat ꝑ destructōe romani imperij &
p̄sertim ꝑ destructōe ecc̄ie xp̄i· & discipu-
loꝝ ei⁹ vt patz ꝑ quandā oroꝝ ei⁹ q̄ quoti
die ab eis dicit̄ in suis synagogis· in q̄ imē
quedā alia exp̄sse ꝺz omēs hēretici subito pe
reant q̄ verba rabi salomon & rabi moy-
ses & ceteri sic exponūt Isti hēretici sunt disci
puli nazareni· vide ergo si de talibꝫ p̄t̄ ve
rificari & ꝑ trāsgressoribꝫ ozauit· hec ille
Item sicut dic̄ mg̃r Alfōsus ouersus libzo
& ca·q̄ sup̄. Ozant iudei q̄ si aliq̄s iudeus
uiderit xp̄iano qō̄ poidit vel gentili q̄ nō̄
parcat ei de⁹ & infra adhuc est intentum
aliq̄rum eoꝝ qn̄ ozant qualibꝫ die q̄ gēti
les adozāt & obediūt ebel·berith·q̄ sonat
nichil & vanitas·

Extadecima crudelitas

Iudeoꝝ oñditur in eoꝝ talmudi-
ca doctrina sicut notat predict⁹
mg̃r Alfonsus ouersus in libzo & ca·qui-
bus sup̄·vñ dic̄ q̄ defendit̄ iudeo ne dicat
formosus est iste xp̄ian⁹ qō̄ sonat nō̄ des
ei hospiciū in era. Item doceī q̄ si xp̄iano
vl̄ gētili aliq̄s obligat⁹ fuerit q̄ nō̄ tra-
dat̄ ei. Item dicūt q̄ quicūq; inuitante ad
domū suam xp̄ianū vel gentilem ex hoc

obligat ad captiuitatez filios suos. Item
dicũt q̃ quicũq; ꝺmedũt panẽ xp̃iani vel
gẽtilis nõ gustat gustũ panis. Item dicũt
q̃ xp̃ianꝰ vl' gẽtilis q̃ peutit iudeum reꝰ
est mortis. Item dicũt q̃ xp̃ianꝰ vl' gẽtilis
qui laborauerit in lege meret mortẽ qz lex
nõ fuit data nisi generi Iacob. Item dicũt
q̃ secreta legis nõ debẽt reuelare alicui gẽ
tili. Item dicũt q̃ pcm est recipe elemosi-
nam ab hoĩe gẽtili ne hẽant bonã remuẽ-
racõz a deo & q̃ nõ pereãt a mũdo. Itẽ di
cunt q̃ nõ est fides nec veritas in gentib⁹
adhuc etiã nec in sepultura. Item dicunt
meliorẽ quẽ videris de gentilib⁹ occide eũ
Vñ ad hoc ẽ qꝺ deducit Iheronimꝰ de fcã
fide in fine libri sui q̃ est sentẽtia rabi sy-
meonis filij rabi Ioachim q̃ meliorẽ xp̃ia-
noz debz hõ occidẽ & meliori colubrinz de
bet hõ frangẽ caput. Et declarat rabi Sa-
lomon q̃ illud qꝺ dic̃ rabi Symeon meli-
orẽ xp̃ianũ .i. magis deuotũ deo vult di-
cere. Item p̃cipit̃ in Abodazara & sic nar-
rat rabi moysen de egipto in libro de ma
da q̃ illi q̃ sequũtur regulã ilbu nazaren
Si homo viderit eos indinatos ad mortẽ
debz eos hõ occidẽ. & si sunt circa puteum
debz homo eos p̃icere int⁹ & ponẽ vnum
lapidẽ in ore putei. & si scala fuerit in pu
teo debz homo eã amouẽ ne scz p eã possit
ascendẽ. Item dicũt q̃ est pcm vendẽ cri-
stiano possessionẽ p aliq̃ precio. Itẽ dicũt
q̃ nõ debẽt vendẽ xp̃iano aliquã bestiam
nisi p multo maiori q̃z valeat Itẽ dicunt
q̃ xp̃ianꝰ q̃ omittit aliqꝺ crimẽ debz mori
solũmõ vno testimoĩo. Item dicũt q̃ mu-
lier israhelita ꝺmittit magnũ pcm si la-
ctat filiũ xp̃iani. qz nutrit filiũ ad ydola
trandũ & q̃ non debẽt ꝺsentire q̃ mulier
xp̃iana lactat filiũ iudee qz ẽ fama q̃ suf-
focaret eum ſz dicũt q̃ cum custodia bene
pt̃ fieri. Item dicunt q̃ xp̃ianꝰ q̃ obseruat
sabbatum dignꝰ est morte licet faciat sab
batũ suũ altera die septimane. Itẽ expresse
mandat̃ iudeis in talmuth q̃ faciãt omẽ
damnũ gentilib⁹ signanꝺ xp̃ianis qz repu
tant eos ydolatros absolutos. Dicũt em̃
q̃ libẽ & sine aliq̃ pcto iudeus pt̃ recipe bo
na xp̃ianoz & est verbũ valde vsitatum
inter iudeos q̃ error ꝺpoti quẽ facit iudeꝰ
xp̃iano licentiat̃ & est sine culpa. Et ꝺz in
libro q̃ vocat̃ rabaqma in ca. quod incipit
hacgazel legunt mgri si iudeꝰ & xp̃ianis
venerint añ te ad iudiciũ dicte tẽde si potes
iustificare iudeũ ꝺm legẽ hebraicã iustifi-
ca eum dicẽdo hoc p̃cipit lex & si nõ pote
ris eum iustificare ꝺm ius hebraicũ potes
tñ iustificare eum ꝺm ius aliorz gentium
iustifica eũ & dices xp̃iano hoc p̃cipit ius
vr̃m. Sz si nõ poteris eum p vnũ ius nec
p alterũ iustificare obꝺna eum cauillacõi-
bus qz rape pecuniam xp̃iano est res licen-
ciata. Et ideo in libro canhedrin in ca. qꝺ
incipit arcubabitoz q̃ rancanalia faciebat
pconisari q̃ quicunq; iudeꝰ sciebat ius cẽ
xp̃iani & faciebat testimoniũ in iniuamĩe
eiꝰ q̃ eẽt excõicatꝰ qz exhibebat pecuniam a
potestate isrl' cum suo testimoĩo. Item di
cunt q̃ peccat iudeꝰ soluẽꝺo aliqñ debitũ
xp̃iano ꝺm opĩoẽz rabi hismael qui dixit
q̃ tribꝰ diebꝰ ante festum gentiliũ & tribꝰ
diebꝰ post & in ipamet die festiuitatis q̃
nõ debẽt soluẽ debitum gẽtili. Et cũ xp̃iani
celebrẽt vna die ebdomadi festiuitatẽ suã
scz in die dñica Ideo tota ebdomada ĩgre-
diẽ pcm iudeoz. qz dies dñica cum tribꝰ
diebꝰ p̃cedentibꝰ & cum tribꝰ diebꝰ sequen
tibus complet septẽ dies. Item dicũt aliq̃
sapiẽtes iudeoz q̃ non debẽt soluẽ xp̃iano
nec ei facẽ aliquẽ amorem tribꝰ diebꝰ ante
quãcunq; festiuitatẽ neq; in ipa die festi-
uitatis qz iudei vocant illã diem ꝺricõis
siue fractõis gentiliũ. Sic ergo affirmant
& docẽt eẽ pcm soluẽ xp̃iano debitũ & fa
cere ei aliquẽ amorẽ. Item absoluũt iudeũ
q̃ mentiẽ xp̃iano vl' falsum iurat sicut pa
tuit sup̃ argumẽto iiij. ꝺsideracõis v. Et ĩ
tm̃ nomẽ xp̃iani est exosum & immundũ
& venenosum inter eos. q̃ quãcunq; rem
quãtumcũq; turpẽ vocant noĩe xp̃iano si
cut de vase urinaz & sil'ibꝰ dicunt istud
est vas xp̃ianicum ꝺoz xp̃ianicꝰ est iste.
& quod peꝰ est docẽt q̃ ilbus fuit forneci
nꝰ & factꝰ in muliere immũda & q̃ ẽ iu-
dicatꝰ in alẽo mũdo missus in immũdi-
cia feruẽti hoĩm. Item libr̃ euãgeliorz vo
cant iudei in thalmuth ve maledicãt guy
layon quod sonat in hebraico falsitas m-
carcata. Item vocãt panem sacratũ panẽ

venenosum. Iez noiant crucē harū quod in hebraico sonat res scisa vocāt etiā eam bolbena · i · ab hoiacōz. Item vocāt scāz mariam haria qō hebraice sonat scissura. Vocāt etiā cā temea qō sonat polluta vocāt etiā xp̄m manzeri. Item de ilbu faciunt signū qō oīdit hebraice quod ei⁹ nomē sit mozituū & sua memozia. Item dicūt q̄ cō potum ilbu est tricentū & sedecim quale ē opotum verbi qō dicit̄ i hebraico varique qō est idez q̄ vanitas sic̄ competūt legem sarracenoz⁹ p signū verbi quod dicit̄ i hebraico hebel qō idē est q̄ nichil Ite vocant eccīam ebabuc · i · erroz. Item vocāt p̄conē iolali · i · latracōnem. Item vocāt sacerdotes gallalin · i · tresquilatos · Item vocant cozonā sacerdotis cozba · i · messatura Vocant diem veneris scūtafel · i · de sabozrido Item vocant diem festiuitatis nr̄e horga · i · quebzanto. Item vocant paruulos cristianos sakatin · i · serpētes. Omēs supocte doctrine reperiūtur i thalmuth ꝟm doctores gn̄is coz⁹. Et licz xp̄iani sint dn̄i iudeozū & oīa supdicta sciant vel ad coz⁹ aures vellant q̄ntumcūq̄ sunt horribilia & crudelia & falsa non reddūt tn̄ malū pro malo quūymo ozant p eis vt deus auferat velamīa a cozdibꝫ eozū & reducat eos ad verā fidem. Ecce q̄z maīfeste potūt vnusq̄sq̄ noscē doctrinā xp̄ianoz⁹ & iudeoz⁹ quia illa pissima & iudeozum crudelissima.

Decimaseptima crudelitas iudeoz⁹ oīditur in vsuris nō posset cbalam⁹ explicare quot sūt modi & calamitates iudeozū in vsuris exigendis cum in hoc non hoiem ꝫ verius demones dici possint. Repertū est quendā iudeū in Samozen · ciuitate p decē milibꝫ sexagita milia recepisse de vsuris. Retinēt em̄ vsurarios ozact⁹ de gn̄acōne in gn̄acoibꝫ intn̄ vt nō solū rustici agricultozes · ꝫ etiaz plures scutiferi & milites ab eis quasi captiui tenent̄ non tm̄ ozactibꝫ ꝫ & iuram̄tis astricti non nascit̄ rustico pullus vel eoulus quin statim sit p̄ntat⁹ iudeo fenératozi Reges aūt & p̄ncipes vsure huiōi fauozē dātes & nō p̄hibētes sunt in grandi periculo aīarum · vñ exē de vsuris post miserabilē. scripeū est iudeos ad remittendas xp̄ianis vsuras per p̄napes & p̄ates opelli p̄cipim⁹ seculares Alexandlon dic̄. q̄ tales dn̄i q̄ in ēris suis vsurarios tenēt liez moztalit̄ peccēt tn̄ nichil restituē obligan̄ si nichil ad eos de boīs eoz⁹ puenerit nec est sil'e de auctibꝫ malis q̄ efficacē cām p̄stāt & de bijs q̄ sunt mali cā p accidēs puta q⁹ tale malū in patria oseruc̄ vl' libere fiat. Si aūt p̄dicti dn̄i cogant debitores dare vsuras ꝟm rodoneñ · tūc ad restituc̄oz tenen̄ etiā si nichil de hoc ad eos puenerit. Ꝟz forte melio⁹ sentit ub · dicens q̄ tales q̄ cum possunt non opellūt ad restituendū vsuras tenen̄ etiā si nichil puenerit ad eos · cui⁹ rō ē̄ potest q⁹ sicut supdictum est habēt hoc ab eccīa in p̄ceptum saltē de iudeis q̄ si nō obtuāt cum ex eoz⁹ officio incumbat eis imp̄retāt osensum sr̄e iuxta illud. Non caret scrupulo occisionis occulte q̄ maīfesto facinozi desinit obuiari ex̄ de hoīcidio sic̄ dignū · paragrapho iij · & hec est intenc̄ō bē bernhardi in c̄ctatu suo de restitutc̄oibꝫ q̄ michi placet In ofirmac̄one oīm p̄dictaz⁹ crudelitatū & p fine hui⁹ septime cōsideracōnis & vt vnusq̄sq̄ xp̄ian⁹ se custodiat a uersac̄oe iudeozū narrat Aristotiles in iij · libro de secretis secretoz⁹ ad alexandrū ponēs ei documentum dicēs. Numq̄z speres in hoīe qui non credit legē tuam. Sequit̄ Et caue ne accidat tibi vt accidit duobꝫ hoībus q̄ dicunt̄ associati fuisse in vno itinere quoz⁹ vn⁹ erat magus oriētalis reliqu⁹ vero iudeus Magus equitauit mulā quā nutriuit ad placitū suū que portabat vniūsa nec̄ia sua quibꝫ indigebat. Viatoz iude⁹ vero incedebat pedes nō habēs cibum nec alia nec̄ia dū ergo fabularent̄ in via dixit mag⁹ iudeo que est lex tua q̄ est fides tua. Rn̄det iude⁹ credo q̄ in celo est vnus de⁹ quē adozo & expecto ab eo bonū aīme mee & remuneracōz & illis q̄ conuenit mecum in lege mea & fide mea. Et crudelitas mea est q̄ q̄ discrepat mecū in fide mea licitum est michi tollē sanḡnem suū · pecuniā suam & amicum suū & vxozē parentes & genitozes in sup maledicm̄ est michi si seruo ei fidē vel uino ip̄m · vel si facio ei

miſericordiã vel parco ei. Conſequenẽ inquit mago demõſtraui tibi inq̃ legẽ meam redde ergo me certũ de fide & lege tua Cui reſpõdit magus dicẽs fides eñ & credulitas & lex mea hec ſunt. In p̃mis volo michi ip̃i bonũ & filijs gn̄is mei & nolo alicui c̃ature dei malũ ſequentibꝫ legẽ meam nec diſcrepantibꝫ mecum ĩ eadẽ nolo malũ. & credo equitatẽ & miſericordiam ſeruandam cuilibet viuẽti & nulla iniuria placet videẽ etiã michi q̃ qñ aliq̃d mali accidit alicui viuẽti q̃ illud malũ me cõtingat & me perturbet Affecto etiã p̃ſperitatẽ ſanitatẽ & incolomitatẽ & felicitatẽ accidẽ oĩbus hom̃ibꝫ vniu̇ſaliẽ. Tũc dixit iudeꝰ q̃o ſi iniuria vl' offenſa fiat tibi ab aliq̃ Magus ſcio q̃ in celo eſt deꝰ iuſtus. bonꝰ. ſapiẽs cui nichil eſt occultũ. nichil ſecretum. nichil penitꝰ zelatur de hijs q̃ licẽt ĩ ſuis creatis q̃ remunerat bonos iuxta ſuas boĩtates. malos vero & trãſgreſſores iuxta ſuas trãgreſſiones. Cui iudeꝰ Quare ergo nõ ſeruas legem tuã vt quid nõ confirmas opibꝫ tuis fidẽ tuã. Magꝰ inquit Quomõ fiet hoc. Cui iudeꝰ Ego ſum de filijs tui gn̄is & tu vides me ambulare pedes fatigatũ famelicũ. & tu es eques ſaturatꝰ & quietus. Cui magus. veritas hec eſt & deſcendẽs de mula aperuit viatico cum ſuũ & cibauit & potauit eũ. deinde fecit eum equitare equitaturaz ſuam. Poſtq̃z vero iudeꝰ bñ firmauit ſe in equitãdo iũxit calcaria feſtinãdo & relinq̃s magũ receſſit. tũc magus cepit vociferare & dicere expecta me qz confuſus ſum. Iudeꝰ vero dicebat. nõne iudicaui legẽ meã & p̃dicõnem eiꝰ & ego volo ſil'r confirmare eã. Tũc feſtinabat mulã & Magus ſequẽs eiꝰ veſtigia inquit O iudee noli me relinquẽ in hoc deſerto ne m̃ficiar a leonibꝫ & morizar mala fame & doloroſa. age ergo miſericordiẽ mecũ ſicut ego tecum. Iudeus vero nec reſpiciebat retro nec intendebat dictis ſuis nec ceſſauit donec latuit viſũ eiꝰ Q̃n ergo magꝰ fuit deſperatꝰ de ſuccurſu recordatꝰ fuit p̃fectionis ſue legis & fidei ſue & eiꝰ qd̃ dixerat iudeo videlicz q̃ ĩ celo eſt deꝰ iuſtꝰ iudex cui nichil eſt occultũ & nichil ſecretũ in creatis ſuis latz. Dirigẽs ergo caput ſuũ ad celũ dixit. Deꝰ meus tu noſti q̃ credidi in te in tua lege in tuis mãdatis ſanctificaui te ſicut p̃ndiſti. Confirma ergo apud iudeũ laudẽ meã in te. Hijs dictis nõ multũ iuerat magꝰ & ecce inuẽit iudeũ p̃ſtratum & eiectũ de mula confracta tibea. & leſo collo. Mula vero ſtabat ex oppoſito a remotis q̃ vitẽs magũ nouit dñm ſuũ & acceſſit ad ip̃m p̃pter nutriturã ſuam. equitãs ergo ip̃am & derelinquẽs iudeũ ĩ doloribꝫ mortis recedebat. Iudeꝰ vero clamabat Bone frater p̃ deo habe miſericordiã de me qz confractꝰ ſum & morior Indigeo pietate & mĩa. Seruа legẽ tuã qz deuiſti tibi victoriam q̃ ſupaſti me. tunc cepit magus increpare eum dicẽs tu male peccaſti in me & dereliquiſti me ſine miſericordia. Cui iudeꝰ noli me rep̃hendẽ de re p̃terita qz oñdi tibi q̃ hec eſt lex mea & fides mea in quibꝫ nutriꝰ ſum & inueni pentes meos & ſenes antiquos in hac lege p̃ſeuerãtes. Tũc miſereꝰ eſt eiꝰ magus & portauit eum poſt ſe donec peruenirẽt ad locum deſtinatum & ip̃m tradidit gẽti ſue q̃ poſt dies aliquot expiranit. Audiẽs vero rex illiꝰ ciuitatis opa illiꝰ magi vocari eũ fecit & cõſtituit eum baiulũ ſuũ p̃pter pia opa & pietatez & bonitatẽ legis ſue. Ecce piculũ peruerſacionis iudeoz & declaracõ p̃dicõis eoz crudeliſſime.

OCtaua ſ̃iderac̃o huiꝰ libri eſt de iudeorũ fatuitatibꝫ & ſua grãdi ſtulticia. excecati ſuis pcĩs miſeri iudei nõ ſolũ in ea q̃ ſup̃dicta ſunt inciderunt dicẽtes falſa & mẽdacia innumera conẽ legez xp̃i & eiꝰ aduentũ vt patuit ſz etiam nõnulla alia ſcripſerũt veluti amẽtes que eos fatuos & inſenſatos oſtẽdunt a quoq̃ ſane mẽtis audiãtur. hec eñ ẽ pena aliq̃ ſcribentis conẽ deũ. non eñ permittit ſp̃ũſcũs eos mentiri niſi ita clare q̃ ab oĩbus cognoſcaẽ eſſe falſum & mendaciũ. Et ſunt ſex paſſus in hac ſ̃iderac̃o ne peractãdi. Primꝰ de hijs que dicunt conẽ caritatẽ. Secundus de hijs que dicũt contra legem nature. Tercius de hijs q̃ dicũt ꝛ̃ dim̃ã p̃fectoz. Quartꝰ de hijs

que dicunt conᵉ legem mosaicam & conᵉ ꝓphetas. ¶ Quᵒ de maīfestis impossibi libꝰ ¶ Sexᵒ de facua expectacōne messie.

PRimꝰ passus est de factuitatibꝰ & falsitatibꝰ iudeoꝝ q̄ dicunt cō tra caritatē ¶ Vñ in thalmuth iu dei dāt licentiam ꝙ hō possit maledicē & blasphemare pr̄em suū & mr̄em suā ¶ Et adhuc peccare eos sine onere pcī alicuiꝰ. Dicunt em̄ in canhedrim in ca·qō incipit .iubenamie ben aquim· ꝙ ille qui peccit pr̄em & mr̄em suam solū ꝙ nō faciat vul nus liber est ¶ Item dicit Rabi moysen de egipto in libris sofrim in lectōibꝰ reuelan=ciū ca·v·talia v̄ba· homo q̄ peccit pr̄em suū & mr̄em suā debz mori suffocatus sed nō teneᵉ ad penā si non fecit eis plagam ꝫ si eos peccit & nō facit in eis plagā nō est aliud nisi sic q̄ peccēt vnū aliū hoīem ex isrl'· & q̄ eos peccit postq̄z sunt mortui liber est. Item dicit ꝙ ille q̄ maledicit pa=trē vl' mr̄ez suam nō est culpabil' in aliq̄ nisi in maledictōe noīauit aliqō nomē ꝓ pr̄iū dei. Et nō solū pr̄i carnali dant licē=ciā maledicēdi ꝫ etiā deo sicut dicūt ī can hedrim in ca·qō incipit arbamitoꝝ· ꝙ ille q̄ maledicit deū non habz aliquā culpam nisi declarauerit nomē ꝓpr̄iū dei qō vocaᵉ sembāmesoras. Sed si noīat in hoza male dictōnis cum aliq̄ alioꝝ noīm suoꝝ sicut adonai & beloym vl' sabaoth nō habz ali quā culpam· q̄ oīa q̄z falsa & q̄z factua sint clarū est. Apparet em̄ maīfeste ꝙ sunt con tra caritatē cum hoc reqrat caritatis na=tura vt deꝰ diligaᵉ & ꝓximꝰ non ut ma ledicanᵉ.

SEcundꝰ passus est de factuitatibꝰ & falsitatibꝰ iudeo=rū conᵉ legez naᵉ· vñ ipi dant licentiā occidēdi sine aliq̄ pena sez ꝙ ī can hedrim in capᵒ· qō incipit helluben haymi terabym vbi dꝛ sic si aliqs ligauerit ma=nꝰ & pedes socij sui & causa huiꝰ mortuꝰ fuerit fame liber est ligatoꝛ a morte ¶ Sz si ligat eum ad solem vl' ad frigus & moriᵉ culpabil' est morte. Et si ligat vl' ꝓcit eū aī leonē liber est a morte· & si ꝓcit eum aī muscas culpabil' est morte ¶ Et si ꝓcit eum in puteū in quo est scala & alius re=mouet scalā qui ipm ꝓcit liber est ¶ Item si decē hoīes peccūt vnū hoīez cum decez fustibꝰ & occidunt eum omēs sunt liberi ¶ Item si vnus homo alterū occidit & post modū mueītur ꝙ ille mortuꝰ est trefe hoc est ꝙ habz pulmones diūctos vl' habz ali quā illarū causarū quare iudei abhoīanᵉ carnes & nō comedūt occisoꝛ ē liber & glo=sat Rabi Salomon q̄z imᵉfecit quasi rem moriturā aīal em̄ quod est trefe dispositū est ad mortem. Item dicit Rabimoisen de egipto in libro sofrim ī lectioībꝰ canhedrim ca·ix·ꝙ si homo crimīosus venit aī iudi ces & vna voce sunt cōcordes ꝙ ille est di=gnus morte & qō ad hoc ꝙ talis homo siᵉ ille sit liber neᵉ est ꝙ iudices sint discre=pātes & ꝙ pars illoꝝ redempnet eū & ps absoluat & si sunt plures voces condemnan tiū morieᵉ. Item dicūt in libro de hulbin ca·ꝑmo ꝙ si petrꝰ verbi gr̄a facit testiō=niū falsum conᵉ martinū ꝓpter qō testiō=niū secutū est ꝙ dicti iudices condemnaueᵉ ꝓdictum martinū ad mortē. Et deinde aī q̄z executio ꝓdicti martini facta sit ꝓbaᵉ ꝙ testimoniū petri fuerit falsum Precipit lex ꝙ sit liber martinꝰ & ꝙ petrꝰ moriaᵉ vt non viuat ad volendū occidē ꝓximū suū cum suo testimoīo falso q̄z sic dicᵉ tex· deutro·xix·& reddeᵉ ei sicut frī suo facere cogitauerit & ꝓpter hoc verbū qō dixit fa cere cogitauerit & nō dixit fecit inericanᵉ ipi & dicūt fortuizando· ꝙ si mors marti ni erat iam facta qn̄ fuit ꝓbata falsitas petri ꝙ in tali casu petrꝰ ē liber. Ecce qūo dant iudei maīfeste occasionē ꝙ hoīes ca=dāt in pcm̄ homicidij reddendo eos abso lutos in his q̄ non solū ꝑm legē scripᵉe ꝫ etiā ꝑm legem naᵉ sunt digni punicōne. Item dicūt in thalmuth in libro q̄ dꝛ cal=la ꝙ iudeꝰ habz licentiā vtēdi cum vxore sua turpiᵉ & inn̄aliter ꝫ ante & retro & dicit ibi liber madarim ī ca·qō incipit el=lirmutarim ꝙ vna mulier veᵉt aī doctoꝛ=res cōquerēdo se ꝙ vir eiꝰ vtēdtur ea cōtra vsum n̄alem·& ipi rn̄derunt filia nichil possumꝰ in hoc facē qz lex dei dedit ei licē tiā ¶ Et dixit Et vñ ꝓbatis Rn̄derunt ex textu qō dꝛ in leui ca·xx· Ille q̄ dormiert

cum maſculo coitu femineo mozte mozia
tur videt̃ ꝙ quia ꝺr in hebraico zazyas in
pl̃i · ꝙ ideo mulieri ꝙueniũt duo modi ia
cendi ſiue ſuccũbendi viro ¶Item dicũt in
eodẽ ca · ꝙ ſi vn⁹ homo iacet cũ vna mu=
liere vxozata vl̃ cum illis q̃ in lege vetan
tur ꝙ ſi illa in illa hoza non accipit dele
ctacõnem ꝙ ille q̃ iacet cum ea nõ peccat
Dicunt etiã ꝙ ille q̃ coyt cum maſculo ñ
peccat ſi ille qui iacet ſub alẽo nõ accipit
delectacõz. Itẽ dicunt ĩ eodẽ ca · ꝙ ille qui
coyt cum maſculo non peccat niſi ſit ix·
ãnoz & nõ infra ¶Itẽ dicunt ꝙ qñ lex dic
vir q̃ foznicat̃ cum muliere viri mozietur
ille & illa · ꝙ hoc intelligerẽ in illo q̃ eſt
vir ſez ꝙ hẽat etatẽ & ſil̃r ꝙ maritus eius
ſit vir & declarat rabi moiſen ꝙ nõ habz
nomẽ viri quouſqz trãſeat xiij · ãnũ. Dec=
tur ergo ex ꝺbis ei⁹ ꝙ ille q̃ eſt miozis eta
tis licentiat̃ in quocunqz modo adulterij.
Item lequit̃ ꝙ vir adulterus qui facit adul
terũ cum muliere maritata cui⁹ vir non
attingit etatẽ xiij · ãnoz ꝙ nõ peccat ¶Itẽ
dant licentiã furãdi hoĩes & vẽdendi hoc
inuenit̃ in libzo canhedzin ĩ ca · qꝺ incipit
helluheym · hanhenaquũ · ꝙ ſi pr̃ furat̃ fi=
liũ ſuũ & vẽdit vl̃ mgr̃ diſcipulũ ꝙ nul=
la eſt pena. Dia ſuꝑdicta ſunt talis natẽ
ꝙ gẽtiles & illi q̃ viuebãt ſolũ rõne nãli
enitarent & iudicarẽt illa turpiſſima fal=
ſiſſima & ſtulta q̃nto magis illi qui ſubi
ciũtur lege diuĩe.

Tercio paſſus eſt de
facuitatibꝫ iudeo=
rum conẽ diuinã pfectõz ¶Et pri
mo dicũt deũ corporeũ · vñ narrat venã=
bil̃ petr⁹ alfonſi in ſuo dialogo titulo p̃=
mo ꝙ iudei in p̃ma pte doctrine ſue cui⁹
vocabulũ bñdictõnes dicũt deũ caput &
brachiũ hr̃e & in ceſarie pixidẽ geſtare li=
gatam corrigio ipſiuſqz corrigie nodum a
poſtera capitis pte ſub cerebzo firmatum
Intra vero pixidẽ iiij · eẽ cartulas iudeoꝝ
laudes otinẽtes. In ſũmo autẽ ſiniſtri bza=
chij geſtare aliã pixidẽ ſil̃imõ corrigio li=
gatã · cartamqz ibi eſſe otinentẽ omẽs lau
des q̃ in ꝑdictis iiij · ſcripte dicunt ¶Et di=
cunt iudei ad hoc ſe hr̃e auctes · vñ de pixi
de quã geſtat ĩ ceſarie & de nodo corrigie
auctozitatẽ ſibi attrahunt ab eo loco vbi
dñs ait ad moiſen · videb̃ poſteriora mea
facies aũt mea nõ videbiť · tunc em̃ vt di
cunt iudei moiſes nodum corrigie vidit
nodũ aũt ipſius alicui⁹ pixidis eẽ neceſſa
riũ eſt. De ea aũt quã geſtat ĩ brachio au
toritatez ꝓferunt ab yſaia dicẽte iuranit
dñs in dexẽa ſua & ĩ brachio fortitudims
ſue ꝑ brachiũ fortitudis vt dicũt vult in=
telligi ſiniſtrũ ĩ qua ꝺrus illi⁹ pixidis cõ
tineť. Deo hoc q̃nte ſit factuitatis patet qz
cum lex ꝓhibeat deũ moyſi dixiſſe poſte=
riora mea videbis · & qz deum mẽtiri nõ
poſſe conſtat · ita poſtea factũ licz ſcptu=
ra tacẽte non dubitem⁹ · nuſqz tñ lex me=
mit ꝙ moyſes in eis poſteriozibꝫ aliqꝺ vi
derit qualiť igitẽ cum corrigie nodũ quo
ſine riſu vix dici pt̃ vidiſſe dicunt iudei ¶
Item cum poſteriora nõ ſolũ cuix ſz etiam
quelibz corpis pars ꝙuenienti⁹ ĩtelligi poſ
ſit hoc qꝺ iudei eum cernicẽ vidiſſe aſſerũt
nõ rõne vl̃ legis auctẽ ſz ſola ꝓbãt volũ=
tate & ſic ſtultã patz eẽ explanacõz iudeo
rum ꝓcãm · & cũ careat rõi & ſcripte iu=
uamĩe ꝓgredi licz nã ſi eũ dei cuicẽ vidiſ=
ſe qꝺ ſane ſapiẽti nephas & videť & ẽ hr̃e
oceda · qũo eẽ potuit vt moyſes mebil in
deo ꝑter cuicẽ viderit aut ſi qꝺ aliud eũvi
diſſe fingam⁹ potuit vidẽ pileum ſiue cor
rigie nodũ illi⁹ ſez corone quã dicunt an
gelũ iudei nomĩe mteraton ſingul̃ diebuſ
capiti dei imponẽ. Rñdent iudei ꝙ qz vi=
dit corrigie nodũ affirmandũ ẽ · ꝙ vidit
cernicẽ dei · hoc ꝓ deſtructõne dicti iudeo=
rum eſt efficaciſſimũ · qz ſi moiſen illũ cor
rigie nodũ vidiſſe mentiam̃ cum ei⁹ faci
em nullaten⁹ viderit · vñ deum pixidẽ in
anteriori pte capitis geſtare ꝓbam ¶Rñ
det iude⁹ quomã moiſes nodum corrigie
vidit pixidẽ q̃ illa ligaret̃ ĩ capite dei fu=
iſſe doctores intellexerť ſz nõ omno ſan⁹ eſt
hic intellect⁹ quin vt deum aliqꝺ geſtare
dicam⁹ · potuit illa corrigia ligari cibalũ
aut tinctinabulũ aliqꝺ aut aliud huiõi ve
rũtamẽ vt oĩa factuitatis iudeoꝝ tollant̃
rñſa ¶Dato ꝙ hoc ocedam⁹ · vñ q̃ſo moiſẽ
ĩtelligẽ potuit cartas ĩe⁹ otineri Cũ dicat
iudei eum ſciſſe non ſolũ quid in eis ſcptũ
habereť ſz qꝺ & ſup hec omĩa admiracõne

dignissimū est qꝫ in illa carta vē crevunt nichil aliud scriptum est. nisi versꝰ quos longe post moriēs moises israeliticum populū docēdo ex semetipo eum laudans edidit. Et post multa ānorꝫ curricula Salomon deum adorans oposuit de eorꝫ laude Nulla ergo ē racō quare iudei capite scripteum eē debeat credi nec est fuga iudeorꝫ quod habuit spūsco reuelāte. cū nec ipse moises vsqꝫ scriptum reliqrit nec vllꝰ pꝰ eum ꝓpha ꝓviderit. nec itez est fuga iudeorꝫ qꝫ hoc habēt p antiquorꝫ successiones. qz isto mō omē licebit firmare mendatiū. & istud est etiā valde indigne ferendū qꝫ suis doctoribꝫ apponāt id qō ipi forsitan volūt. cum ipi hoc nō a veterꝫ relacōne p moisen habuisse testenē ꝙ ipi in versuum explanacōe talia ouēnē. Patz ergo q̄nte fatuitatis sit dicē deum hre membra corporalia cum hoc nulla aucte constet. Qō iterū nāli rōne ondit̄ur qz si verū eēt deū caput & brachia & totā corpis formā hre igiē neēe est qꝫ fateanē deum longitudis latitudis & latitudis dimsiōibꝫ ostare & sic erit tribꝫ dimēsionibꝫ clausus qō est in cōueniēs. De corrigia aūt quā eū in capite hre dicunt duo ꝓponunt̄ur. qz vel illa corrigia est de ipo aut aliūde Si de ipo est iam deꝰ a se divisus ē. Si vero aliūde aut creatorꝫ aut creata est. Si creatorꝫ est ergo sunt duo creatores. Si creatura est iā quedam creata maiorꝫ est quadā pte creatoris qō est incōueniēs. Item quero hoc qō in capite vl' brachio gestat verū nēcitate aliq vl' sine nēcitate id gestet. Si nēcitate iā creatorꝫ indiget creata qō est aliud inconuemēs. Si sine nēcitate gestat ergo aliud deus in se gestat supfluū qō est etiā inconueniēs. Et sic apte onsum est q̄nte fatuitatis sit qꝫ credūt iudei de mēbris dei & de corrigia ꝓdicta. Cum vero aliqō tale in sacis scriptis de membris dei inueit̄ur nēce ē illud allegorice intelligi eo qꝫ ad lr̄am si exponat̄ non posset stare sic quod ait moises ad pharaonē locutꝰ ita inqt opiet oculū ois tre. nunqz eñ tra oculū habz. Item idē filijs chore apiens inqt tra os suū deuorabit illos nunqꝫ terra os habz. Item ī libro iudicū ait gad ad zebul. Ecce populus de vmbilico ere descēdit ꝙ nunqꝫ tra vmbilū cum habz. Itez ysaias ait de ala terre laudes audiamꝰ nūquid tra alam habz. Abacuk quoqz ꝓpheta ait. lapis de pariete clamabit. & lignū quod inē iūcturas est efficatior rñdebit nūquid lapis clamare aut lignū potest rñdere. Cū ergo corporea mē bra deo realiē asscribē factuum sit vt ostensum est. ergo q̄ de eo tanqz corpea dicta sē nō queāt ad lr̄am solā exponē ꝙ allegorice declarare.

Et secūda fatuitas iudeorꝫ est diuinā pfectōez dicentiū in suo doctrinarꝫ libro qꝫ deꝰ est tm̄ in occidēte. aucte Esdre confirmātes illud dicentis. exercitus celi supplicat tibi. exponētes hoc ita cū omēs stelle in occidentē tendūt tunc exercitus celi supplicat deo & qm̄ hec supplicacō fit ī occidēte. Ideo deū in occidēte asserūt eē. Qui quanqz sunt a dei cognicōne alieni si mūdi salteī figurā agnoscerēt nō de deo tam indigna sentirent. qūo aūt ipi figurā mūdi nō agnouerāt declarāt sic. Qm̄ nos orientē nō dicimꝰ nisi locum illū vbi stella ꝑus appareat nec occidentem nisi vbi nr̄o subtrahiē aspectui quod q̄ vult sibi subtiliē demōstrari decz & ipm illud subtili oculo intueri quod hoc mō cōsiderari pē In quocūqz vis loco consiste & ab eodē lineā rectā ad orientis dirige partē q̄ cum puenerit ad locum vlē quē visum tendē nequit locū ipm tibi orientē esse cognosce. Eodē mō si ab eo in q̄ consistis lineā rectā in occidentē direxeris. cum ad talem puenieris locū qui visui tuo terminū ponit ipm tibi occidētis ostitue locū. horas autez recti ortus & horas recti occasus sic demōstrat nascēte stella. Predictam lineā vsqz ad ipm stelle locū ꝓtende & ī centro ipi9 stelle lineā fige. ita vt media sup terram appareat & media adhuc lateat ipamqz horā ipi9 stelle ortū vices. cum ergo sol tali mō oriri cepit sup terraz illa hora apud astrologos est ver9 ortus diei Eodē mō si occidēte stella ꝑfatam lineā vsqz ad eā ad occidēteis partē dirigēs summitatē linee in stelle fixeris centro ita vt media sup ēraz & media sub ēra cōsistat illā horā ei9 esse

occasium dices Cumq; sol tali mō occiderit illa hora apud astrologos ver9 est occas9 diei & initiū noctis. Ex hijs talis p̄cedit ocłusio q̄ cū pars oriētalis orbis eadez sit oībus. loc9 tn̄ oriētis nō idē est omīb⁹. Io idem quoq; cum occidētal' orbis idē sit oī bus. locus tn̄ occidētis nō idem est oībus neq; eadem hora ortus q̄ nobis est cetis oī bus est. nec eadez hora occasus est nob cū cetis gētibo ꝛ ꝑm varietatē loco4 ēre ī lon gitudine variaē loc9 orientis & occidētis & hora ortus & occasus. hec tam subtilis res aptius sil'itudine oñdiē. Constituam9 ergo solē in p̄mo arietis gradu & in primo p̄ncto gradus & dicam9 q̄ cepit mō oriri ci uitati Aren q̄ sita est ī p̄mo vij. climatū ēre hn̄s viginti gradus ad orientē & totidē ad occidentē habēs etiā vigīti ad polū aq̄ lonarē & totidez ad australem. Cum huic in quā ciuitatē sol cepit oriri q̄ nam hora erit illi ciuitati q̄ lx. gradib⁹ distat ab oc cidente ciuitatis aren. & patz ꝑm astrolo gos libros q̄ due adhuc hore de p̄cedenti remanēt nocte. & cum p̄dicti ciuitati oc cubuerit sol due sil'r remanent hore de die Cum autez sol illi cepit oriri orbi patz q̄ Aren ciuitati duab⁹ trāsactis horis tercia inchoat hora. Cumq; illi orbi sol occubue rit due iā de nocte eplete sunt hore Aren ciuitati. Si ergo filū rectum ab aren pro trahas ciuitate & p̄ducas sūmitatez vnā ad orientē aliā ad occidentē & sil'imō faci as in alia ciuitate p̄ferēs ab ea rectā line am cui9 vna sūmitas ad orientē & alia p tingat ad occidentē. Nunc queso veriusq; linee termī ab vīus pte insimul poterunt euenire & patz q̄ non. ꝛ q̄nto abinuicem ipe distāt ciuitates tāto linea4 in veraq; pte insiml' distabūt sūmitates tres scz ḡ dib⁹. Patz ergo aptissime q̄ loca oriētis & occidētis & hore ort9 & occasus. nō eedē sē oībus. ꝛ varianē ꝑ varijs ēre longitudīb⁹ Item cum sol aren oriē ciuitati si eadē ho ra apud alēam quā dixim9 ciuitatē ab ei9 dem ciuitatis oriēte in eiusdē occidētem li neam ꝓtendas q̄ celi p̄ncta veriusq; eius sūmitas cacumē cōtinget. Et patet q̄ illa sūmitas q̄ vergit ad orientē p̄mū p̄nctū p̄mi grad9 v̄ginis pertiet Rursus si sole Aren ciuitate occidente apud alteram ciui tatē lineā eo mō quo dixim9 ad celū vsq; veriusq; tendam9. vēq; sūmitas ei9 quas celi ptes tinget patz q̄ illa q̄ ad oriētem tendiē p̄mo p̄ncto p̄mi grad9 v̄gnis que vero ad occidentē p̄mo p̄ncto p̄mi gradus piscīū occurrit. Itez si sole vbi illi orien te lineā apud Aren ciuitatē ad ei9dem ori entem & occidentē tendentes vsq; ad ip̄m celū ducam9 veraq; sūmitas quā celi par tem tinget patz q̄ illa q̄ ad orientē tin get p̄mā pticulā p̄mi grad9 tauri pertiet que vero ad occidētē p̄mo p̄ncto p̄mi gra dus scorpioīs occret. Si aūt vbi illi sole occūbente p̄dictam lineā aren ciuitatis p̄ dicto mō ad celi cardines ducam9 q̄s ciusdem celi ptes sūmitas queq; tinget patz q̄ oriētis sūmitas initiū p̄mi gradus scor pioīs. occidentis vero initiū p̄mi gradus tauri tinget. Nūc ergo cognoscē pē q⁹ gra dus signi q̄ est ī oriente sole aren ciuitati apparēte nō est idē cum eo q̄ eadē hora alij apparet ciuitati Sicq; oīb⁹ tinget ciuita tib⁹ put vna distat ab alia in longitudi ne nec illa celi pticula q̄ hodie in ortu sol' quouis ēra4 loco in oriente apparet. cum eadē que cras eadē hora eodē loco ēre ī eodē apparebit. Hec gradū in celo variacō cō tingit quotidie sic ipe sol p eosdē gradus variaē quotidie quīquid ita eē vt dcm̄ est nec̄ia constat racōne & in toto ēre spacio non sunt loca oriētis & occidētis equalia nec hore ort9 & occasus eedem. vn̄ nec̄io se quiē stellas dū quibusdā occidūt alijs ea dem hora oriri nec in tota celi spera certus est occidentis & orientis locus ꝛ quotidie variaē per varios grad9. multomi9 credi debz orientis & occidētis mutacōz celestib⁹ accidē creatis. quib⁹ nulla vnq; inuenie obscuritas. ꝛ sempiterna ī deficientis lumīs irradiat claritas sic dauid ꝓpha dic. qz te nebre nō obscurabunē a te & nox sic dies illuīabit sicut tenebre ei9 ita & lumē eius Et daniel ipe inquit reuelat ꝓfunda & ab scondita & nouit in tenebris ostituta & lux cum eo semp erit. Cum etiā nulla ī ce lo ascensus vl' descensus possit eē mutacō localis aptissime cuius patz q̄ in celo nec oriēs sit nec occidēs q̄ ꝓbato factitas est

tuidens dicentium qꝫ dei locus occidẽs est vbi stelle supplicãt deo. Et qz suptactũ est de longitudine ciuitatũ distantiũ abinui cem quo hoc cognosci possit vt meliꝰ cognoscanẽ diuersitates horaꝝ eodez tpe supeasdem apparentiũ breuiẽ sic oñdiẽ. Constituam⁹ ergo solem in ꝑmo arietis puncto & icipiat fieri eclipsis solis apud aren ciuitatem ꝑmo pũcto septie hore diei erit vtiqz eadem hora ꝑmꝰ canceri gradus in ipius Aren oriente. qꝫ si cũc nosce desideras quota hora fieri incipiat eadez eclipsis apud aliã ciuitatem qꝫ ꝓximꝰ si diligenter inspicias ꝑmo quite hore pũcto inuenias eam ibidez fieri incipe. eodemqꝫ momẽto apparebit ꝑmũ gemiozꝫ pũctum in illiꝰ ciuitatis orien. vñ inoubitanẽ apparet iij. longitudis ḡdus inẽ verãqꝫ inuẽtur esse ciuitatem. & hoc quidẽ mõ ab astrologis ꝗnta inẽ duas ciuitates longitudo hẽtur.

Tercia fatuitas iudeozꝫ conẽ diuinã pfectõz est. qꝫ singul' diebꝰ semel in die irascẽ afferẽtes in medium testimoniũ dauid dicentis fortis irascẽ quotidie. ꝑma etiã diei hora eũ irasci asserũt. cãm hui⁹ ire esse dicentes qꝫ in illa hora reges inimicatis ĩsurgẽtes diademata sibi imponũt & solem adorant. O quã absurdꝰ ẽ sermo iste et ꝗz fatui sũt qui hoc ꝓtulerũt cũ ire descriptõz prorsus ignorent. quã si nossent nõ hoc de deo sentirent. Si igiẽ vis ognoscẽ quid ira est attẽde. qꝫ ira est cum audito aliq̃ qđ displiceat vbo colera rubea. i. fel feruet & suppatem diffundiẽ & sangi̇nẽ omiscẽ. Inde siquidẽ homo calescit & in facie palescit. hec aũt nulli ouẽt rei nisi q̃ ex ꝗtuoꝝ opomẽ elemẽtis deꝰ aũt talibꝰ nõ subiacet liniamentis. Cum vero in scriptis inueniatur Irã applicari deo vt ibi dñe ne in ira tua ꝛc. Intelligendũ est qꝫ deus se habz ad modũ aĩmi irati q̃ destruit qđ fecit nõ tamẽ qꝫ ira in deo cadat subiectiue vt dcm̃ ẽ. nõ minꝰ etiã illud abhorrendũ est. qꝫ dicũt eum de tali re irasci de q̃ nõ possit vlcisci qđ si posset ira ꝑfecto eiꝰ quiesceret. Aiunt ꝑterea qꝫ ipi⁹ hore q̃ irascẽ nemo nouerit vnq̃z pũctũ nisi balaan filiꝰ beoz. In hoc aũt vbo sibiꝑis otrarij sunt iudei cum ex vna parte moises eum vocet ariolũ & indei iniquũ. Ex altera vero pte de deo. prudentiorẽ eum moyse eẽ sigficãt qz punctũ hore nouerit qđ moisen latuit & licet hoc dictũ magna admiracõne vilescat tñ incompabiliẽ maiozis fatuitatis ẽ. qz dicũt gallũ irracõnabile aĩal ipiꝰ hore pũctum quotidie scire.

Quarta fatuitas iudeozꝫ conẽ diuinã pfectõnem est. qꝫ deꝰ semel in die quotidie ploraꝝ & qꝫ ab eiꝰ ocul' due ꝓfluentes lacrime ĩ mare magnũ cidunt & hoc fulgorẽ esse affirmãt illum qui tpe nocturno de stellis videẽ cadẽ. hec aũt rõ deũ ex ꝗtuoꝝ elemẽtis opositũ ostẽdit eẽ. Neqz em̃ lacrime fiũt nisi ex humiditatis habũdantia descendẽtis decapite. Si vero ita est ergo elemẽta sunt dei materia oĩs aũt matia prioꝝ ẽ & simplicioꝝ forma ergo & hec ꝓza & simplicioza deo sũt qđ nephas est credẽ. Itaqz si deus talis est vt dicũt cum nec cibo fruaẽ nec potu & quotidie duas ex se mittit lacrimas neẽe ẽ decrescẽ nisi forte de aquis q̃ sup celos sunt ingiter bibat. Ex vbis quoqz eiꝰ intelligitur qꝫ ignorent qđ ille sit fulgor qđ si desideras nosce. Eumosus quidã vapor de terra surgit nimiũ siccꝰ. vñ & locum mutauit transit ꝓueniẽs ad locum vbi nõ multus est calor qm̃ remotꝰ est a motu firmamẽti quo cũ ꝓuenerit & iam multꝰ ĩ loco vno coierit ipiꝰ loci caloze licz exiguo paulatim cremaẽ & crematꝰ euanescit. & id est qꝫ p aerem discurritare videm⁹. Fletus quoqz ipiꝰ quẽ deo indigne asscribũt iudeozꝫ captiuitatẽ cãm eẽ dicũt qm̃ etiã ꝓpter dolorem eum ter ĩ die vt leonẽ rugire asserũt & ꝓpter id celũ pulsare pedibꝰ more calcaneum imorsulari. more etiã colũbe quendam susurri sonitũ dare & quaqz vice caput mouẽ & dolẽtis voce dicẽ. heu michi heu michi vt qđ domũ meã in desertũ redegi & templũ meũ cremaui & filios meos ingentes trãstuli heu pri qui trãstulit filios suos & heu filijs q̃ translati sunt de mensa pris sui. Dicunt etiã qꝫ quidaz doctoꝝ suoꝝ hanc audierit vocem in quodã

loco ramoso. Preterea dicũt qꝫ tanꝯ pruri=
entes muidẽs collidat pedes & more dolẽ
tis manibus plaudat. & qz quotidie orat
vt misericordia eiꝰ sit sup iram eiꝰ. & vt
eat ĩ populo suo ĩ mĩa hec patẽt in libro
baraboe in ca. ꝑmo ¶ O insensati iudei di=
cite cum deꝰ orat quẽ adorat seipm an ali=
um Si aliũ is quẽ adorat potentior eo est
Si seipm adorat aut potens est eiꝰ ꝓpter
qd orat aut impotẽs Si impotẽs ẽ frustra
se orat Si vero potẽs aut vult illud pro q
orat aut nõ vult Si nõ vult pro nichilo
orat Si aũt vult nõ est necẽ orare. Patet
ergo qꝫ oĩno sit hec gens iudaica aliena a
gnitione diuĩa Si ergo verꝫ est deũ ꝑ iu
deis orare vt leonẽ rugire celũ pedibꝫ pul
sare more colũbe gemere caput mouẽ & ꝑ
nimio dolore heu michi clamare. iꝑm pre
terea ꝑ dolore pedes collidẽ manibus plau
dere & quotidie vt iudeorꝫ misereaẽ orare
qd ergo eorꝫ ne liberenẽ impedit captĩtatẽ
an ab ipo an ab eis ꝓcedit hec mora. Si eĩ
ab ipo eum ad oprimendũ volũtatẽ suam
miꝰ eẽ potentẽ ostendũt. cum id volen-
tem oplere nec valentẽ pueri more eũ plo
rare asserũt Si igiẽ nũc impotẽs dicant.
Verũ in futuro ptãtem habiturꝰ sit an ñ
Si nũqꝯ habiturꝰ est ergo & illiꝰ & illorꝫ
dolor fine carebit suaqꝯ oracõ est vacua &
spes nulla. Si vero posse habiturꝰ est aut
illud nõ dũ habuit ꝙ in ꝑfixo & certo ha
biturꝰ est tpe. qꝫ cum hẽbit eos de captiui
tate liberabit. aut iam habuit ꝙ in remo
tis illud recuperaturꝰ est & de captĩtate eos
adducet Si vero habiturꝰ est tpe certo re=
stat eos dicere quid sit qd modo prohibe=
at eum hre sꝙ verũ hoc paucitate impu=
tãt ãnorꝫ eiꝰ an debilitati mẽbrorꝫ an ob=
staculo cuiꝰlibet rei a qua nequeãt defẽdi
hec de deo credẽ nephas est. Legimꝰ eñ in
scriptis sacris quibꝫ iudei nobiscũ fidẽ ad
hibẽt deum antiqs tpibus maiora mira=
cula fecisse qꝯ sit eos de captĩtate liberare.
velut cum x. plagis egiptum percussit &
tamẽ eos in maũ valida eduxit & rubrũ
mare diuisit ĩ qd pharaonẽ cum exercitu
suo demersit Mãna quoqꝯ & oturnicibus
de celo in deserto pauit Aquas etiã iorda
nis ĩ loco vno mõtis instar ostitit Solẽ
& lunam Iosue precibus fixit. De exercitu
Sennacherib c. lxxxv. milia nocte vna oc
cidi fecit In diebꝫ ezechie solẽ gradibus x.
reuerti ꝓcepit. Danielẽ de lacu leonũ libe=
rauit. Ananiam Azariã & Mizahelem de
igne & iudeos de babiloĩs captĩtate libera
uit. & multa alia q̃ mirare longũ eẽt mira
bilia fecit. Non ergo dicẽ pñt qꝫ antiquis
diebus potens non fuerit Si autem eum
potentem fuisse vt equũ est concedant seo
aliorum interuẽtu accidentiũ eum impo=
tentẽ factum dicãt post quorꝫ abscessum
eum posse suũ recuperaturũ credãt alterꝫ eo
rum necẽ eẽ fateanẽ Illa accidentia aut ex
eo aut ĩ eo fuisse vt infirmitas accidẽs ho=
mini donec qualescat ab estu cohibet vo=
luptatis. aut ei ab alio esse illata vt capti
uitas cuilibꝫ a rege illata sue voluntatis
eum ptãte ꝑuat donec libertate succedẽte
recedat qd si ex eo & in eo fuisse dicãt. deũ
ergo corꝓ hre dicũt qd orari orꝫ suscepti=
bile sit qd de celo sentire nõ queãt Si vero
ei ab alio illata dicaẽ illũ q̃ intulit deo po
tencõrem eẽ oñdunt qꝫ nõ miꝰ est incon=
ueniẽs. Si aũt seipos sue captĩtatis cãm eẽ
dicãt q̃si meliꝰ mõ in captĩtate quã olim
in libertate se hẽant hoc patꝯ eẽ mendaciũ
qz nũqꝯ captĩtas libertati est compabilis.
Si vero nõ hac intencõne suã libertatem
rememorantẽ ꝙ eo volente eos liberari ipsi
pinaciẽ eius volũtati obsistunt. sꝙ vt qz
ille eos ĩ captĩtatẽ iecit Ipi econtrio plꝰ
qꝯ ipe velit in ipa captiuitate perdurent.
deberet vtiqꝯ eorũ satisfacere voluntati &
non seipm assidue tanto merore deplere
aut eos ei parcẽ decẽt nec eum facẽ tãtum
cõtristari. sed hoc stare nullatenꝰ pẽ. cum
eum quotidie ut ipos de captĩtate eripiet
orent. Excludẽ ergo debẽt iudei tãte circui
cioĩs ambages a pectore suo Dicet ad hec
iudeus nichil eorum que tu miasti impe=
dit nram captiuitatẽ. sed deum semper oĩ
potentem fuisse & eẽ fatemur. nec nos ca=
ptiuitatẽ euadere velle negamꝰ. sed deum
captiuitati nre certũ terminũ prefixisse &
donec illud qd constituit iuramit & firma
uit tempus aduenĩat nos nullo modo li=
berari posse dicimus. Vere in hoc verbo in
scientiã deo asscribit iudeus. cũ eum tale

quid ſtatuiſſe dicat atq; iuraſſe quod pri-
us eum iuraſſe atq; firmaſſe pēteat cui⁹
rei ſignū eſt q̄ tot modis iugiē vt dn̄ ē
p eis affligiē qđ ſi p̄ſciſſet nō antea oſti-
tuiſſet. Inſipiēs ergo ꝺm iudeos de⁹ fuit q̄
& cum apud eos cōſtet indulgere vtiq; ei
debēt nec precibꝰ eum inquietare aſſiduis
Quāto em̄ frequēti⁹ orāt tāto magis ei⁹
dolorē immouāt & q̄ magis ab oīone ceſſā
do eū nō inquietauerīt tāto magis eū cō-
ſolari p̄mittēt.

QVinta factitas iudeoꝝ cōtra di-
uinā pfectōz eſt q̄ cum de⁹ firma
mentū oſtituit pficere penit⁹ nō
valēs eni⁹dam foraminis ſpaciū in ſeptēntrio
nali pte impfectū reliquit · qđ ob hoc vi-
delicz eum feciſſe aſſeuerant · vt ſi quis ali
q̄n exurgēs & ei equalē ſe faciēs deū eſſe ſe
dicēt ip̄e de⁹ illi⁹ ſpacij pfectōz ei opponēt
dicēs · ſi de⁹ es vt ego locum illū claude ſi
potes quē apertum reliq̄ ego · hoc aūt q̄z pa
tens ſit mendaciū nulli⁹ oculi aciem latet
Septēntrionalis etern̄ axem poli altiſſimū
ſp ſup nos nec vnq̄z occultari oſpicu⁹ip̄m
q̄ totū integrū pfectūq̄z videm⁹ Maīfe-
ſte ergo p̄z factitas erroꝝ iſti⁹.

DOnūtur & alia in thalmuth que
ſunt cōtra diuinā pfectōz Iſti qui
vocant Rabini & ſapiētes accla-
māt ſcīpos dei fruitores & declaratores le-
gis moſaice ſz tn̄ inueniūtur loquētes īoꝝ
dimate in bijs q̄ ſunt in magnū vitupiū
dei tollēdo em̄ omēz pfectōz & applicando
ei omēz defectū · & aūt oīa dāt licentiā fru
endi bijs alienis & ydolatrādi Vn̄ inueni
tur in canhedrin in ca · qđ incipit arbam
dr · ſup illo qđ ſcribit in leuit · c · xviij · de
ydolo qđ dicit moloth · ſeruiciū cui⁹ erat
q̄ accipiebat homo filiū vel filiā ſuam &
ducebat eū vl' eā ad ſacerdotes & ip̄i tran
ſibāt creaturā aliā p ignē ante p̄dictum
ydolū · & lex veranit hāc ydolatriā ſignā
ter ſpecificatā & dic in vbis iſtis ca · eodē
de ſemīe tuo n̄ dabis vt conſecret ydolo mo
loth. Hic īterrogant ip̄i & dicūt q̄ qz dixit
text⁹ de ſemīe qđ intelligit q̄ non peccat
homo excepto qn̄ dat ſacerdotibꝰ p̄eem fui
ſemīs p moloth. Sed ſi ei daret omēs filios
ſuos nō peccaret. Item dic qz nō dabis
intelligē q̄ non peccat excepto qn̄ p̄ dat
filiū ſuū ſacerdoti moloth vt faciet ſacrifi-
ciū · ſz ſi ip̄emet p̄ facit nō peccat Item qz
dixit de ſemīe intelligit q̄ tūc eſt p̄cm qn̄
ſacrificiū fit de illis q̄ ab eo exierūt ſz ſi hō
facit ſacrificium de p̄re ſuo vl' frē vl' de ſe
ip̄o p̄dicto ydolo nō peccat. Item dicit in
eodē libro canhedrin ca · eodē. Ille q̄ adorat
ydola timore vl' amore liber ē a culpa Et
declarat rabiſalomon q̄ amore intelligit
ſi ab aliq̄ dn̄o fuit rogat⁹ vt faceret · timore
ſi fuit minat⁹ Sed rabimoiſen de egipto
declarat aliē dicendo q̄ amore ſonat ſicut
ſi fuit filocapt⁹ de illa ymagine qz eſt bn̄
fabricata · & timore eſt ſi timet qz p̄t ei no
cere fic̄ ymaginant̄ illi q̄ eam adorāt q̄ eſt
p̄t facē bonū vl' malū ſi in tali caſu ado-
rat liber ē. Et multū eſt mirandū de iſti⁹
gloſatoribꝰ & etiā de textu thalmuth quia
clare vidit cōtra textū legis dei · qz videmus
q̄ cum popul⁹ iſrl' iret p deſertum & fue-
rūt in ſethim · & adorauerūt ydolū phegor
qz de⁹ irat⁹ fuit tam fortiē cōtra p̄pl'm q̄
occidit xxiiij · milia · & tn̄ manifeſtū eſt q̄
illa ydolatria nō fiebat niſi amore filiarū
moab ſicut apparet nūi xxv · ca Iterū illi
ēs pueri Ydrac · miſach & abdenago vo-
luerūt poci⁹ intre fornacē ardentē q̄z ado-
rare ymaginez nabuchodonoſoꝝ Et tn̄ ſi
hec opīo eēt vera bn̄ erant excuſati ab illo
piculo exq̄ faciebāt timore regis nabucho
donoſoꝝ · & certum eſt q̄ ip̄i bn̄ ſciebāt le
gem qz ibi fit relacō p eis q̄ erāt multum
intelligētes & ſocij in ſtudio daniel' p̄pter
qđ apparet q̄ ſnīa data per eos eſt vera · &
p doctōres thalmuth falſa & factua. Item
dicunt & veniūt cōtra deum volēdo ſeip̄os
eq̄re deo. Vn̄ inuenit in aliquibꝰ ordinaci
onibꝰ & cerimonijs q̄s ip̄i fecerūt q̄s etiaz
omēs iudei obſeruant · ſic̄ eſt illud qđ i cer-
tis noctibꝰ āni mādant q̄ incendant̄ certe
candele in domibꝰ in memoriam victorie
machabeoꝝ In certo menſe āni p̄cipiūt q̄
fiat feſtum qđ vocat̄ porim in memoriaz
mirabili heſter & mardochei cōtra Aman
In qua p̄cipit thalmuth exp̄ſſe q̄ quilibz
iudeus debz inebriari · & illa die legunt in

ſmagoga hiſtoriã heſter. & ſiue cum incẽ
dũt ꝓpictas candelas ſiue cũ legũt ꝓcãz
hiſtoriã in ſmagoga dic̃ rabi talia verba
bn̄dict⁹ qui nos ſanctificauit cũ ſuis pre
ceptis & mãdauit nobis incendẽ has can
delas & precepit nob legere hanc hiſtoriã
heſter. videte ſi hoc precepit deus in lege.
niſi qz ipi ſe reputãt tm̃ ſicut de⁹. Itez nõ
ſolũ hoc faciũt ꝙ reputãt ſe poſſe reuoca=
re verba dei hoc ipi declarãt ſup ca. xvij.
deutronomij. vbi dr ſi aliquid tibi fuerit
difficile in legis iudicijs ibis ad ſacerdotes
& ad iudicẽ qui fuerit illo tpe & petis ab
eis & facies ſm̄ cõſiliũ eorꝝ. Et dicit talia
verba. non declinabis ad dextrã neqz ad ſi
niſtrã. Sed ipi in thalmuth ſcrutanẽ dicẽ
do ꝙ intentio texte⁹ eſt ꝙ dato ꝙ ſapiẽtes
dicãt ei ꝙ dextra qd̃ ẽ ſiniſtra & ꝙ ſiniſtra
qd̃ eſt dextra debz credẽ. Item iudicãt ſnia
mortis quecũqz frangentẽ aliqd̃ de ordina
cionib⁹ eorꝝ. Dicũt adhuc ĩ libro berahot
in ca. qd̃ incipit miſemoco. ꝙ quicũqz hõ
deridet ſapiẽtes talmuth vel malũ dic̃ eſt
ydemnat⁹ ad ĩferos. Et ille q̃ frangit ver=
ba legis dei nõ habz aliam penã niſi ꝙ ſit
fractor legis. Item reputãt ſe ſcire pluſqz
de⁹ qz dicũt in libro robamechia ĩ ca. qd̃
ĩcipit hazaham. ꝙ ſemel fuit ĩ ſtudio ma
gna diſputacõ ſup vnũ actũ legis & oĩs
ſtudij vni⁹ opĩonis. Qz rabi aliezer q̃ erat
maior eorũ erat cõtrarie opĩonis qui fecit
multas bonas rõnes contr̃ eos ad ꝓbandd̃
ſuã opĩonem. & nũqz voluerũt aſſentire
ei & ĩ fine dixit ſi ſic eſt ſic̃ ego dico remit
to dño deo nr̃o. Et illa hora eximit vna re
uelacõ vocis & dixit nõ contradicatis rabi
aliazer qz verꝝ eſt qd̃ ipe dixit. Et ſurrexit
rabi ſua & dixit dñe lex nõ eſt in celo ſed
in tra. & iam ꝑcipis in lege tua ꝙ ſnia de
bet declinari ad plures voces & illa hora
excõicauerũt ipm̄ rabi aliazer quouſqz aſ
ſenſit opĩoni eorꝝ. & dicunt ꝙ ꝓpter quo elapſo
tpe rabi nathan inuenit heliam ꝓphãm &
dixit ei eras tu in celo qn̄ fuit illa queſtio
Rn̄dit ſic & dixit ei. quid ergo dixit deus
illa hora q̃ ſapiẽtes noluerũt obedire reue
lacõi ſue Rn̄dit ei ſcias ꝙ illa hora de⁹ ri
ſit & dixit Vicerũt me filij mei. vicerunt
me filij mei. Item glorificant iſti thalmu
diſte ſeipſos. vñ dr in libro tuca ca. iij. ꝙ
vn⁹ doctor q̃ vocabat̃ rabi Symeon filij
johaij. Dicebat Ego ſum tam dignus &
tam iuſtus ꝙ ſi vellẽ ꝓpter boitatẽ meam
liberarenẽ in die iudicij omẽs hoĩes q̃ ve=
nerũt ad mũdum a die q̃ ego natus ſum
vſqz hodie. Et ſi Ionathan filiꝰ vzihel eẽt
nobiſcũ poſſem⁹ liberare totũ humanum
gen⁹ a die q̃ creat⁹ eſt mũdus vſqz ad fi=
nem. Item ſe reputãt ꝓphãs ſicut dicunt
in rababatera ca. ꝑmo a die q̃ fuit deſtru
ctio tẽpli uſqz huc fuit remota ꝓphecia ꝙ
phetaꝝ & fuit data ſapientib⁹. Itez dicũt
in rababatera in ca. qd̃ incipit hamoher
& haſcema ꝙ raba filiꝰ barhana ibat per
quendã viam & dixit ei vn⁹ tragenarius
Veni & oñdam tibi montez ſinai Iuit cũ
eo & audiuit ꝑmo vnã vocẽ que dicebat.
O miſer ve michi qz feci iuramentũ & ex
quo feci quis me abſoluet. Et poſtq̃z redi
it ad ſtudiũ & narrauit mgr̃is rep̃hende=
rũt eum & dixerunt ei. ea hora q̃ audiſti
vocem illam debuiſſes dicẽ. dñe ego te ab=
ſoluo ab illo iuramento. & dixit ipe dubi
tani qd̃ dicebat ꝙ iuramento qd̃ fecit no=
de nõ dãdo ampli⁹ mũdo diluuiũ. Et glo
ſat rabi Salomon ꝙ illud iuramentũ de
quo petebat deus abſolucõz erat captiuitas
iſrl'. ꝓpter qd̃ ipe ſuſtinebat ptem captiui
tatis & laboris ſic̃ dixit yſayas ca. lxiij.
In oĩ tribulacõne eorꝝ nõ eſt tribulat⁹. Et
licz texte⁹ verus ſit in biblijs hebraicis ꝓ
maiori pte eo modo quo poſuit iheroni=
mus in ſua trãſlacõne. Verũtamẽ in aliq̃
bus dicit̃ ſic In oĩbus tribulacõnib⁹ eorũ
ipe eſt tribulat⁹ & iuxta hoc facit ꝓcãm
gloſam rabi ſalomon. Item reputãt deũ
ignorantẽ ſicut dicit̃ in barahot ca. ꝑmo
poſtq̃z fuit deſtructũ templũ nõ remãſit
deo in toto mũdo niſi ſolũ ſpaciũ iij. cu=
bitorꝝ ad ſtudendũ halaba. i. lectionez de
thalmuth. Item dicũt ꝙ trib⁹ ꝑmis horis
diei de⁹ ſedet ad ſtudendũ thalmuth ergo
videt̃ ꝙ ſi indiget ſtudio nõ habz ꝑfectõz
ſapiẽtie. Item reputãt deũ mendacẽ ſicut
dicit̃ in rabamecia in ca. qd̃ incipit haco=
ber. Vñ dicebat rabi hyſmahel Magnũ
qd̃ eſt pax qz de⁹ dixit mendaciũ vt pone
ret pacẽ int̃ abzaham & ſaram hoc apparz

in gen̄ · xviij · ca · q̄ cum angeli p̄nostica-
rūt abrahe q̄ zara paret filiū & ipa erat ī
tabernaculo & audiuit eos dicit text⁹ q̄
fecit derisionē int̄ seip̄am & dixit qūo pos
set hoc fieri cum sit dn̄s me⁹ senex. Et po-
stea cum dn̄s hoc resumpsit abrahe appe
hendēdo zaram dixit qđ dixerat cum ego
sum vetula apparet dicūt isti q̄ de⁹ muta
uit rumores ne abraham q̄ sara vocasset
eum senem irascerēt. Sz qui bn̄ attēdit ad
textum inuēiet q̄ dicit magnū mendaciū
q̄ etiā inuenīt q̄ qn̄ ipa risit seip̄am voca
uit vetulā. ¶ Item reputāt deum pcōrē sic
dicīt in hullim in ca · quod incipit helu ce
refoth sup textū gen̄ · vbi dicīt fecitq̄ de⁹
duo luāria magna. Dicit rabi Symeon
in hora creacōis equales erant sol & luna
Et luna venit ante deū & dixit · dn̄e non
est bonū q̄ duo reges bui anē vna corona
Et illa hora p̄cepit de⁹ q̄ eēt minorata &
dixit illa dn̄e q̄ dixi tibi v̄ba rōnabilia
minorasti me & sic fuit illa sibiip̄i nimis
displicēs sz de⁹ vt solarēt eam dixit ei nō
tristeris nec tibi displiceat q̄ sol nō appa
rebit nisi de die & tu appareb de die & de
nocte sz ipa nō fuit otenta ymo dixit dn̄e
candela añ solē quid p̄dest & dixit ei de⁹
ego faciā q̄ pp̄l'us meus isrl' faciat opota
sua p̄ menses tuos cum toto hoc non fuit
otenta intm̄ q̄ de⁹ ognouit se culpantē &
p̄cepit moisi q̄ in fine lune isrl' facēt sacri
ficiū vni⁹ hirci vt de⁹ hr̄et veniā de p̄oi-
cto pcto & hoc probant ex nūi ca · xxviij ·
vbi dr · hirc⁹ quoq̄ offerēt dn̄o p̄ pctis vi
dent vnusq̄sq̄ q̄t vacuates sunt in p̄dicta
aucte · & qm̄o text⁹ quē ipi allegāt est in
contriū illi⁹ qđ ipi ītelligūt. Itē reputāt
deū pollutū & immūdum p̄m qđ dicūt in
rabamechia in ca · qđ incipit hacoher &
hapohel dic̄ rabi ¶ Iohanā de⁹ sacerdos est
q̄ sic scriptū est Exodi ca · xxv · Loquere fi
liis isrl' tollāt michi p̄micias sz p̄micie de
bēt dari sacerdotib⁹ ergo de⁹ est sacerdos.
Itē postea recepit pollucōz q̄ sic scriptū ē
deutero · ca · vltō · q̄ q̄n do moises mortu⁹
fuit sepelinit eū dn̄s sz oīs sacdos q̄ tangit
hoīez mortuū ē pollut⁹ · ergo de⁹ ē pollut⁹
& satisfaciūt dicēdo · q̄ postmodū balnea
uit se & fuit mūdat⁹ & q̄rūt ī q̄ balneauit
se in aqua nō q̄ ysa · dic̄ ca · xl · q̄s mēsus
est pugillo aquas & satisfacit Rabi q̄ in
igne se balneauit q̄ sic scriptū ē ysa · vlē ·
q̄ ecce dn̄s veniet in igne. ¶ Item dicunt q̄
de⁹ palpat res immūdas sic dicit in mici
va in ca · quod incipit hamopoles · q̄ de⁹
stat sedēdo · & facit venire añ se oēs guteas
sperme exeūtis a quocūq̄ hoīe isrl' dicēdo
q̄ qn̄ diminuēū fuerit illud sperma gn̄a-
biē iustus ex ea. Item dr in libro q̄ dr pinq̄
rabi elezer · quicūq̄ scit q̄n tita tē creatoris
mūdi secur⁹ est hr̄e seculū venturū · & di
cit rabi iohanā ego & raba aquiba sum⁹
fideiussores hui⁹. Item dicit rabi iohanā
q̄ de⁹ inuoluit se in vno tallet · i · roquete
& ostēdit se moisi · & dixit ei oī hora qua
isrl' fecit sic statim veniā osequet. Itez fa-
ciūt deū inuidū sicut dicūt in berhot ca ·
vltō q̄ quīq̄ hoīes creauit de⁹ q̄ ei assil'a
banē in aliquib⁹ & sunt isti Sampson in
fortitudine Saul in pulchritudīe ceruicis
Absolon in capillis Rex Sedechias ī ocu
lis Asa in pedib⁹. ¶ Et q̄ in illism̄et rebus
in quib⁹ ei assil'abanē opemnauit eos ap-
paret q̄ habuit inuidiā eoz.

QVartus pass⁹ est de fatuitatibus
& falsitatib⁹ iudeoz cont̄ legem
mosaicā & cont̄ p̄p̄has. Manife-
stum est q̄ omēs gētes q̄ tenēt legē diuinā
vl' se dicūt tenē eam · affirmāt deum creas
se mūdum de v̄bo absolute sine aliq̄ mate
ria cōposita nec simplici de q̄ illud fiēt &
hoc est q̄ dicit p̄mū verbū legis mosaice.
In p̄ncipio creauit de⁹ celū & terrā q̄ est
opīo oīm doctoz latinoz & hebraicoz q̄
istud vocabulū creare sīficat factōnē ali
cui⁹ rei de v̄bo nō est sic de gn̄are · facē vel
formare q̄ hec vocabula aliq̄o p̄supponūt
in tali opacōne & q̄ oppositum hui⁹ asse-
rit hereticus est dicend⁹ q̄ destruit funda-
mētum sup quod oīa alia miracula sacre
scripte fundant. ¶ Et inuenim⁹ vnū de ma
ioribus doctoribus thalmuth q̄ vocat Rabi
eliezer magn⁹ qui veīt cont̄ hāc opīoz. Et
dic̄ in libro qui vocat̄ pirque · talia verba
Celi de q̄ fuerunt creati. Rn̄det de luce ve-
stimenti dei · & ēra de q̄ fuit creata Rn̄det
de mne q̄ stat sub cathedra dei. ¶ Et dicunt

gloſatozes q̄ hāc muem accipit hic Rabi eliezer p illo q̄ vocat plꝰ p̄mā maṫiaz vl' ile ex q̄ fuerūt facta iiij·elemēta quam mtiē p̄bare plꝰ p̄mo phiſicoz q̄ eſt in gn̄abil' & incoꝛruptibil' apparet q̄ iſte do ctoꝛ erat de opīone plꝰi· qz vel ipe credit q̄ creacō pē fieri de verbo vl' non. Si ſic er go nō opoꝛtebat eū querē ex q̄ facta fuerē celū & ṫra Si nō ergo vl' habz ponē aliq̄z maṫiam eternā que nūq̄z habuit p̄ncipiū vl' opoꝛtz in mūs ire in infinitū q̄ eſt im poſſibile. Quare neccio ſequiē ex v̄bis eui q̄ ipe nō credebat textū legis in q̄ dicitur In p̄ncipio creauit deꝰ celum & terrā q̄ſi vellet dicē de nichilo niſi q̄ ibi erat aliq̄ res eterna q̄ omī tpe fuit cū deo · maīfeſte hec opīo eſt hēretica & conē omēs qui habēt legez diuinā ¶ Eſt adhuc alia autoꝛitas alteriꝰ doctoꝛis qui dꝛ rabi Symon q̄ dicit in lr̄a q̄ oꝛdo tpis fuit anteq̄z mūdus creareē · & qui hoc intelligit ſua intencō ē q̄ coꝛpa celeſtia ſunt eēna qz tpus nichil aliud eſt niſi mūs moeꝰ celi. Item veniūt contra texteꝰ ſacre ſcripē Et p̄mo dicūt ī abodazara ca·p̄mo· q̄ non recipiēt tpe meſſie aliquē alarū gentiū q̄ velit venire ad legē dei hoc eſt falſiſſimū & conē omēs pphas Dixit em̄ p̄riarcha Iacob gen̄·xlix· loquē do de meſſia & ipe erit expectacō gentiū· Item dixit zacharias iij·ca ¶ Et applicabūtur gētes multe ad domū in die illa erūt michi in populum. Item dixit yſaias ca·xi·In die illa erit radix yeſſe q̄ ſtat in ſignū pplꝯ ipm gētes deprecabunt̄ & erit ſepulchrū eiꝰ glorioſū ¶ Item peccāt dicēdo malū qz dicūt pctoꝛes eē & malos hoīes· quos deꝰ dixit bonos & iuſtos. Et p̄imo Adam quē deus foꝛmauit & nō eſt dubiū q̄ cum maioꝛi pfectōne q̄ poſſet eē in hoīe carnali & ipi applicāt ei illud pcm̄ carnis eam abhoīabile ſic dcm̄ eſt ſup̄. Item ꝺera Noe de q̄ dicit̄ gen̄·ca·vj·Noe vir iuſtus atq̄ pfectꝰ fuit in gn̄acōibꝰ ſuis cum deo ambulauit· & ipi dicunt in yama in cayoui aquipoꝛim ſup̄ textū gen̄· in ca·ix· v bi dꝛ. Enigilās noe ex vino cum vidiſſet q̄ fecerat ei filiꝰ ſuus iunioꝛ q̄runt̄ q̄d eſt q̄d fecit filiꝰ ſuꝰ iuniꝰ. Rn̄ſio eſt duorū doctoꝛū qui ſunt diuerſi opīonū quoꝝ vnꝰ dicebat Rau & aliꝰ Symuel Rau dicebat q̄ illud q̄d fecit cham Noe p̄ri ſuo ē q̄ caſtrauit ip̄m. Symuel dicebat q̄ habuit cum p̄re copulā carnalē · & quelibz iſtorum rabinoꝛū ducit rōnes p opīone ſua arguens conē alterā ¶ Sz ocluſio ē p talmu diſtas q̄ ambo doctoꝛes dicūt veritatē & q̄ illa duo fecit p̄ri ſuo ſcilicz q̄ caſtrauit ip̄m & habuit copulā carnalē cum eo ¶ Ecce q̄z falciſſima inuentio & q̄z turpiſſima diffamatio per illos inuēta ¶ Item dicunt falſum conē p̄rem Abꝛaham de q̄ dic̄ texgen̄·xxv·q̄ qn̄ Abꝛahā moꝛtuꝰ fuit dedit oīa ſua yſaac. Sz filijs ancbmarum dedit munera & miſit eos ad terram oꝛientis. Dicūt ipi in canhedꝛin ca·vlē· que fuerē illa dona que dedit eis. Reſpondent q̄ docuit eos noīa immūdicie & declarat rabi Salomon q̄ hoc eſt cōuocacōnes demonū Ecce q̄z maīfeſte dicūt conē teſtimoniū q̄d dedit deus de Abꝛahā ca·xviij·vbi dicit̄. Scio em̄ q̄ p̄cepturus ſit filijs ſuis & domui ſue poſt ſe vt cuſtodiant vias dn̄i & faciāt iuſticiā & iudiciū vt adducat dn̄s ꝓpter abꝛahā oīa que locutus eſt ad eum Quomō eſt credibile q̄ ipe hereditaſſet filios ſuos de cōuocacōnibus demonum & quomō hec eſt via dei. Item dicūt falſum conē Ioſeph de quo facit ſcriptura relacōz maīfeſtam ſue virtutis conē peticōez quā ei faciebat dn̄a ſua de adulēio ¶ Dicūt ipi· in hulim ī ca·q̄d incipit calhabacat q̄ de facto intrauit domū intencōne copulādi cum ea & venit angelus gabꝛiel & rapuit ſibi gētalia·& qn̄ voluit facē pcm̄ inuenit ſe impotentē. Item dicūt conē dauid de quo legim̄ q̄ in fine dieꝝ ſuoꝝ quia ei deficiebat caloꝛ naṫalis adduxerē ei Abiſach ſunamitem vt ſeruiret ei & doꝛmiret cum eo iij·reg̃·ca·i·Sicut ꝓbatum eſt in medicina q̄ caloꝛ domicelle vl' iuuencule p̄odeſt multum hoī antiquo vt excitetur ſuus caloꝛ naṫalis·& texteꝰ refert ad lr̄am q̄ ſeruiebat regi & doꝛmiebat in ſinu ſuo & rex non ognouit eam ſcz carnaliē. Deo thalmudiſte dicunt q̄ canhedꝛin in capl'o· q̄d incipit cohen gadol· q̄ dauid cōcubuit cum ea in p̄ncia berſabee xiij·vicibus in modico tempoꝛe & alia turpiſſima refert

circa hoc que non sunt digna scripta. Ieez
i libro iudicū ca·ij·vbi narrat illud ma=
gnū bonū qđ fecit illa honorabil' mulier
rachael ꝓpter dei seruiciū sez occidēdo sisa=
ram imicū isrl'. Et videm⁹ etiaz in illo
cantico· qđ ordinauerūt ꝓphetissa debora
& barach magnā laudē quā cōmendauit
de ꝑfecta rachel. Dz turpissimi thalmudi
ste dicūt in libro nazir talia v̄ba dicit ra
bi iohāna vij·vicibo cōcubuit cum sisara
in illo instāti & postea occidit eum. Item
licet balam voluerit facē malū ppl'o·& cū
malum ꝓnūciare verūtn̄ ꝓphēta erat¶Et
ideo dicit tex·de eo auditor ꝟmonū dei q̄
nouit doctrinā altissime. Dz isti ꝓitores
& diffamatores opponūt ei multa ꝑissia
de quibo nullā mentōz facit scripta sac̄·&
hoc scribit i libro beraboth·& i canbedrin
intricando se sup v̄ba azime q̄ dixit ipi ba=
laan qn̄ eam v̄berat dicēdo sic & quomō
ego nō sum azima tua sup quā equitas oī
tpe¶Dicūt ipi qđ ābasiatores regis balas
interrogauerūt·q̄re nō equitas in equo·rn̄
det balan qz habeo equū meū ad pastū vt
pīgwescat· Eadē hora dixit azima non est
verꝝ qz ego sum azima tua. Et dixit ipe sic
est ad portandū onera¶Rn̄dit illa nō est
verꝝ nisi sup quā equitas. Et dixit ille ve
rum est i casu qđ accidit sicut mō qn̄ non
est equus ad manū. Rn̄dit azima non est
sicz oī tpe & adhuc qđ sum azima tua de
die & tua vxor de nocte¶Ecce turpissimi
luxuriosi in quo inuoluūt linguas suas.
Item dicūt in hulim in ca·qđ incipit cal=
habacat q̄o voluit dicē tex·i li· iudicū in
ca·xiiij·q̄ndo dicit de sampsone Creuitqz
puer & bn̄dixit ei dn̄s. dixit rabi Iohada
scis in q̄ bn̄dixit i sua v̄ga qz sperma que
exibat ab ea erat sicut vn⁹ riu⁹ currens &
qn̄ ꝓhenderūt eum philistei & exeraxerūt
oculos eius & faciebāt qđ molēt in carcere
Dicūt isti turpissimi qđ istud molē quod
dixit text⁹ sonat qđ quilibz philistinorū
ducebat ei vxorē suam vt oculeret cum ea
si forte possent ex ea hr̄e hoīez ita fortem
sicut ipe erat. Item i alijs locis thalmuth
locunt̄ mō ctrario qz multos viros quos
scripta dicit pcōres & narrat lr̄a pcta eo
rum ipi excusant eos & dicūt qđ non pec
cauerūt. Et ꝓmo de ruben filio Iacob de q̄
or ad lr̄am in tex·gen̄·ca·xxxv·Abijt ru
ben & dormiuit cum bala concubina patris
sui ꝓpter qđ pcm̄ fuit ei amota ꝓmogeni
tura sicut patz ꝓmo paliꝑ·ca·ij¶Dz ipsi
dicūt falsos omēs text⁹· Et dicūt in libro
sabbat in ca·qđ incipit Rabina talia ver
ba dic̄ Rabi yonatha quicunqz dic̄ qđ ru
ben peccauit nō est nisi pcōr. Et sic dicūt
pcōres ꝓphas scribētes text⁹. Item iustifi
cāt filios heli·de quibo or ꝓmo reg·ca·ij·
filij heli filij belial nesciētes zc̄·Item i eodē
ca·heli autez erat senex valde & audiebat
omia que faciebāt filij sui vniūso isrl'i &
qūo dormiebāt cum mulieribo q̄ obseruaba=
bāt ad hostiū tabernaculi. Item iustificāt
filios samuel' conē textū qui facit menco
nem qđ nō ambularēt in vijs samuel' pa=
tris sui & qđ vēdebant iusticiā ꝓ pecunia¶
Item dicūt qđ dauid nō peccauit in adul=
terio bersabee nec in morte vrie mariti ei⁹
Item dicūt qđ salomon nō peccauit i yco
laeria quā fecit in fine diez suoz· Finaliē
ꝑ oīa videretur v̄ba sacre scripe reputare
falsa. Item diffamāt moisen m mirabilis
que de⁹ ꝑ ipm faciebat & hoc dic̄ rabi sa=
lomon sup bistoriā chore qn̄ ipe & sua fa
milia interauerūt tabernaculū ad ponend̄
incensum & mortui sunt ibi omēs¶Dicit
rabi Salomon scias qđ venenū posuit eis
moyses in incenso cum q̄ obusti fuer̄t na
dab & abiud filij aaron¶Item dicūt in li·
qui vocāt sabbat in ca·qđ incipit yeciora
sabbat qđ si duo boīes vl' plures faciūt si=
mul vnū pcm̄ qđ immunes sunt a pena.
sic̄ si duo boīes cum fustibo verberāt vnū
alterꝝ & ille moriē nō peccāt qz lex dic̄ qđ
qn̄ aīa peccauerit hēbit talē & talē puīcōz
nō dicit aīe in plurali·ita qđ volūt qđ mul
lus est dign⁹ punicōne nisi qn̄ ille q̄ facit
pcm̄ est vn⁹ solus.

OVine⁹ passus est
oe factitatibo & ridiculis ac maī
festis impossibilibo inuecorꝝ¶Et ꝓ
mō q̄ ad claues chore asserūt iudei in libro
doctrinarꝝ suarū qđ cum chore heremū cū
moise & filijs isrl' ꝑteriret trecētos hēbat
camelos honustos nichil aliud ferētes ni=
si solas claues thesauri eiusdez que claues

de vacarum chorijs facte erant omes vt leui9 ferri posset. Computem9 mo si placet & videam9 vtrū hoc stare possit ¶ Demus admin9 libre vij · claues & q9 quisq; camel9 admi9 de · tulerit libras eruntq; claues qs vn9 ferebat camel9 tria milia deferet itaq; claues tricentor camelor mille milia & lxxxv · milia ¶ Sed cum queq; claues admi9 sit vni9 arche quot sunt clauis totide pcul dubio erunt & arche ¶ Dentur itaq; cuilibz camelo admin9 due arche · & erunt camele archas ferentes quingenta & xl · milia · Sz & serui sfuerudine diuitum quibus maior cura de custodiendis diuicijs oportuit admin9 duos camelos vnū habe custode qui thesauros cū summa seruaret diligentia vix etiā dormitaret Inuenirent qz custodes camelor ce · lexagita milia · li · aut attestante diuicim9 qm exercie9 chore p domos & ognacones & familias suas n erat nisi octo milia de ·

DOn min9 ridiculosū est illud qd dicūt filijs sez Iacob prem suum ad sepulchrū portantibz Filios esau sil'r prem ad sepulchrū deferentes cum magno comitatu eis occurrisse · Cūveriusq; magn9 esset exercitus & singule pres sepulcrū sibi vendicare vellet. Dan monte ascendisse dicūt & tante magtudis pscidis se lapide quanta ml'titudo esse poterat totius exercitus esau · ipamq; mollez capiti imposita attulisse & sup hostiū cuneū ea pcies oes vno psternet ictu. Cūq; aduenies iam ambos cuneos ocorues inuenisset molle quam attulerat in mare piecit cui9 magtudine aqua maris termios suos excedes duas ciuitates sui effusione subuertit Et ipe sunt quas longo tpe post pharao rex egipti filijs isrl' edificare pcepit. Nōne queso hec admuerō iuste sūmo risu digna videt. Cum em Iacob filij xij · tantūmodo adhuc eene viri esau de tribu sua ia cccc · existebāt · nūc igr mlto filioz Iacob auctoquanto magis existimari pe filioz esau numer9 fuisse tanta em oportuit eoz esse ml' titudine ut & filijs iacob & toti egipcioz genti q cū ioseph venerat obsiste potuisz Nunc igit vnusquisq; iudicet qo horz admiracone sit dignus sz vel vbi tm immenerit monte vel quo monte ta mire magtudis molle vel quo in capite tati ponderis gestaē potuisz lapide ut ta magna p sterne potuisset corpe. Non em mi9 stupendū est illud monstrū q9 Og rex basan vides ingente exercitū isrl' de · sez milia & tria milia et · cccc · viros a · xxx · annis & sup exceptis ml'ieribz et puulis q suppputari nō poterant molle maudite magtudis suo capiti imposuit & cū ea expedicōnem tota psternere voluit · z vppupa auis mima molli illi supsedit & ta diu ea rostro suo scindit donec foramē magno iuxta capitis eius quantitate pacto molles caput en silies i eiusde hueris sbsedit. Capite aut sano & toto corpe incolumi fortassis adhuc a collo sbleuasset n ad auctor sbito dentiū quātitas impedisz · mox em ut lapis i collū descendit dentes sibi repte ita sūt adaucte q9 cū voluit ea sbleuare mime potuit. Quod moises intues cui9 corpus x · cubitos habuisse asserūt & totidem eius virgale asscribūt se sup terrā in mod salientis x · cubitos erexit & cum i aliquo corpis loco cum virga pcutet Si ergo cō putet x · cubitos quibz a terra eleuat9 est & decem cubitos eius corpis & x · alios qs virga in aleū porrecta habebat a terra ad sūmitatem virge xxx · inueniet cubitos · z cum intm erectus et moyses virge tame sūmitas qua eū pcute intendebat nequaqz vlteri9 attinge potuit qz ad eum modum quo sura nūgit pedi que vulgo caulla dr In quoquide pcussisset otinuo cades expiranit In hoc ognoscere quilibz pt q9 a pla ta pedis qua re fixa tenebat vsq; ad nodum in q pcussus est xxx · cubitos hebat · ab eo igit loco vsq; ad sūmū non mi9 qz octingeti cubiti erat · solumq; caput facile decez cubitis cōstare poterat · vn sequit q9 anis illa molle ipam x · cubitis pforauit · In quo facto quot sint miranda do ve pocius mirer cum ostivero stupeo vbi em vel tm lapide inuenire vl' tm pond9 portare aut quo tam puula anis tm tam durum tamq; spissum saxeū corp9 ta cito valuit penetrare. Quo ve pacto dentes ei ta subito crescē · aut q roe ta immese & maudite

magnitudis credendo est fuisse cum presertim lex dicat lectum eius ferreum ix. cubitos habuisse quo vel pacto tanus homo tam facili vulnere cecidisse.

Dicunt item iudei q moyses p lege suscipienda in celum ascendit & ibi cum angelis talibus altercatus sit. Dicebat enim inquiunt angeli legem hanc deferre minime sinemus quam nobis plusquam filijs isrl' necessariam scimus. Ad hoc moises insolita visione perterritus nichil rndere psumpsit sed dño se oportere vt secure rnderet & precipiete angelis ait. Cum lex hoc regendo corporum precepta otineat nos satis ostendo quo vobis q spualis tm creata estis sit necia Angeli qo ad hoc dice nos hntes victi reticuerut. De moisi igit victoria deum risere & valde letatum ee dicut. & ita post trium phum cum lege alacrem descendisse. Quot queso diuersitates fatuitatis in hac retinetur lascinia. quomo enim moyses corpe mole depressus altitudinem celi conscendere potuit Aut quo vari deo legem volente angeli prohibere. qo itez stolidus est qz dicere deum vno vincente & alio victo exultare & puerili more ridere. Item si angeli vt dicut tam auidi illius legis retinendae erat cur nos prius a deo eam quesierat vl' qo cotencois poterat eis deseruire. poterant enim legem istam etiam cum iudeis obseruare nec erat ro cur eam moisi deberet imbibere.

Demorat & aliam fatuitatem iudei que omibus ridiculum prestat. Dicunt enim angelum mortis quidam viro apparuisse noie Iosue filio leui doctori eiq dixisse Ad hoc venisse me scias vt animam tuam suscipiam & moriaris Nequaquam inquit ille q omnes facie nisi michi prius paradisum ondis. Susceptum igit angelus i alis suis duxit ad locum vn videt paradisum Calidus aut ille de alis eius elapsus est & in paradisum se cade prmisit. Angelus aut decepetum se esse dolens irato nimis vultu egrede ait vt moriaris Neqquam ait ille vt egrediar. Cuq ij. ac iij. angelus ad ipm cum magno clamore reperet & ille eius vba negligeret omnes mis angelus ad deum pergens huius rei qrimoniam fecit. Deus aut eum redire rogauit vt homine illum ex dei noie de paradiso egredi precipet. Veniens itaq angelus ad paradisum ait deus vt egrediaris pcepit Iurauit ille & ait Per deum non egrediar. Rediit angelus ad deum & dixit Iureurando se nunquam inde egressurum firmauit. Dans itaq iudicium deus rndit oia volumina vite & actuum eius reuolue & diligente relege. si qn eum uarasse & piurasse inueneris mo quoq nichil sibi iurasse valebit. Si aut vnquam piurum ee p baueris no in hac vice timebit. Volumina itaq oia angelus studiose discutiens nunquam piurasse inuenit. Dimisit itaq victus q vt dicunt vsq in pntem die incolumis permanet atq uiuus. Consideranda pnt iudei qz risu dignissima in hoc notari possint sermunculos. Quid enim plus mirem an fatuitate angeli qui calida hois arte prius no agnouit. an hoiez audito p angelum dei pcepto ausum fuisse iurare. an dicamus dei impotentia q no nisi p mendacium eum de paradiso potuisset expellere. an asseribamus deo ignorantia q no aliter scire potuit verum piurus fuisset nisi eius vite libros reuolui iuberet. patent hec omia fatuissima esse.

Asserunt etiam iudei mustratum miraculum sez mortuos suos post captiuitatis enashoez resuscitari vt terra incolant qo multis auctibo probare nituntur. Primo auctore moisi dicetis ad populum isrl' deutro. xxxij. Videte q ego sum solus & no sit alius deus pter me ego occidam & ego viuere facia. percutiam & ego sanabo. Cum ergo deus se occisurum promittat & viuificaturum no videt pdicta fidei abiciendo. Qz hec auctas a ronis exorbitat semita. qz hoc verbum ad ostendendum oportet tia suam dixit no q ipse suos mortuos suscitaturus sit. nec e negandum qn a die q se deus promisit hoc facturum vsq in die pntem concedamus hec miracula fecisse. qz ipse maria sororem moysi ppbe Iob Ezechiam. Naman. & alios qz plures cum voluit percussit & cum voluit sanauit. Item ipe i vna nocte oia egipti primogenita interfecit. & sub

vnus noctis spado in castris sennacherib centum octoginta milia occidit. Sed itez ecouerso in manu helie filiu vidue in manu autē helisei sunamitis filiu suscitauit. Sic ergo oi potentē mortuos suscitasse nō negamus. qn oēs hoies i die iudicij ab eo resuscitādos & ofiteam & credamus. Sed qđ adiciūt qz scz denuo terras inhabitaturi sint nō credimus. dicet iudeus hoc nō oz videri extra fidē esse cū ab helia vel ab helisēo resuscitat9 postea longā vitā duxerit vxorē habuit filios genuerit & pstina humana vite cūcta officia impleuerit. Rn deet qp vm ē & bn potuit eē l' p miraculū l' p pcē sci viri qz corpo nondū erat dissolutū qzuis ec hoc nequaqz credem9 n testioniū sup hoc apbeticū brēmus. Verū ea q extra vsū extingere solet fides hoz suscipe facile nō solet nisi aliū ofirmaret aucte apba quibo oim fauor applaudat pl'oz & ea ipi aptissime loquūtur apbe. hoc aūt multus apte pnūciauit apba. Sed cū iudeoz hoc dixerit doctores nemo tn ex hijs q añ xpm fuerūt istud pdixit seqces aūt errorē hūc inuenerūt vt iudeoz gens in sua persisteret infidelitate. Secūdo nitunt̄ pbare intentū iudei aucte ysaie xxvj. vbi ait iuuet mortui mei imfectiq mei resurgēt expgiscimi & laudate q habitatis in puluere Sz hec vba nequaqz ondunt mortuos iudeoz ad habitandū terrā resuscitari. qm si diligent̄ qđ dicit attēdam9 nec mortuorum resurrectionē ibi patent̄ psignatam inueniem9 alioqn apba sibimet extrari9 ce videbit cum in supioribo dixerit morientes nō viuēt gigātes nō resurgēt. qđ igit̄ a nate vsu dissētit & sensui apbe extraneitatē nigerit. nequaqz bm libitū vniuscuiusq ad sensū nate extrariū debet expoi cū alter sano sensu possit intelligi nisi neccia racō ita id coegerit accipi. Qđ si qs intelligē cupit attēdat qp poictum verbū duobus modis intelligi pt. Vno mō vt ul' de exeremi iudicij suscitacōne dcm̄ credatur vl' resuscitacōis noie captiuitatis euasionem signauerit. Hic aūt sensus magis ad lr̄am ptinē videt cum paulo supius apba sue gētis captiuitatē & afflictōz defleuerit Statimqz diuīe pmissioīs & pietatis sola cui intulit dicens. viuēt mortui interfecti resurgēt. Nec hāc euasionē quolibz icerto tpe sz post modicū tpus cuenturā premunciat dicēs. vade pl'us me9 intra cubicula tua claude hostia tua sup te absconde modicū ad momentū donec pterāseat indignatio mea hec ad captiuitatē ognuenē referū eum. Tercio nitunt̄ intentum pbare iudei ex verbis dani' i ca. xij. ubi oz multi de hijs q dormiūt i ere puluē euigilabūt alij in vitā eternā alij in opprobriū vt videāt semp sz hec autoritas tāto longi9 ab intencione iudeoz discrepat supdicta qnto cuidēti9 de vltio iudicō intelligit̄ fuisse dcā i illa em̄ resurrectōe ibunt vl' i vitā eternā vl' in opprobriū sempiternū. Quarto explicant ad intentū suū iudei aucte ezechielis in ca. xxxvij. q cum plures mortuos diuīa suscitass̄ veute de futuris quo pz hijs vaticinat9 est verb. hec dic dns deus. Ego apiam tumulos vros & educā vos de sepulchris vris pl'us me9 & inducā vos i terraz isrl' & post pauca & requiescē vos faciā sup humū vraz. Ecce & mortuos suscitādos & eras suas inhabitatos apertissime apba atqz indubitant̄ ondit. Rndeet qp p dcā aucts de resurrectōe mortuoz i die iudicij itelligēda ē nec ē istātia illi9 qp oz i sine requiescē vos faciā sr humū vram qm requies isto mō pt accipi vt aīaz significz requiescē i corpe qđ nō imerito ere noie de q sumptū ē expmit̄ teste insup sēptā q frequēt illō noie ere appellat. Ait ei moises formauit de9 hoiez de limo ere. ecce hō cū ex iiij. elemētoz sit diuīctione pfectus. de era em̄ q vnū est elementū oz fact9 sz nō inconuenient qz ere noie signat corp9 possū9 ergo itelligē qđ dic qz faciet eos requiescē sup humū suā qp aīa revibit ad corpus & indicabit̄ verūqz. Hic aūt sens9 i illi9 apbe explanacōne accipi pt sano itellectu. ita vt nec seri pta aliq hec rō vlla videat ei extria. Quidqđ aūt i tenebrob dictis apba multis pt accipi modis. ita vt qs eā exponens nec a sēptē testimoīo. nec a rōis exurbitat semita nichil ē icōuenies siqs eā diuso sz iusto exposuerit sēsu. Si cui9 aūt tal' sit exposicō q vl' a sēptā ul' a rōe aut sit aut videat extranea ea iusto iudicō caret viribo ē estimāda

Quō aūt p̄ōca iudeoꝝ ſnīa ſcp̄ture ſacre ẽ
otraria diligẽs lẽor attẽdat Dauid ꝓpha
de mortuis el'iter inq̄t ſepulcra eoꝝ dom⁹
illoꝝ in eternū · tabnacula eoꝝ ī ꝓgenie. Itē
de eaꝺ re introibit vſq̄ ī ꝓgenies p̄m ſu
oꝝ & vſq̄ ī eternū nō videbit lumē Itē ali
bi ſpūs p̄nſibit ī illo & nō ſb̄ſiſtet & nō
ognoſcet ampli⁹ locū ſuū · Itē alibi ſic vul
nerati dormiētes in ſepulchris q̄ꝝ non es
memor ampli⁹ & ip̄i de manu tua repul-
ſi ſē · iob ẽ idē ſentiēs dic̄ · meīnto q̄ vēt⁹
eſt vita mea & nō reuteť oculus meus ut
videat bona nec aſpiciet me viſus hoīs o
culi tui in me & nō ſb̄ſiſtā ſic oſūitur nu
bes & p̄trāſit ſic q̄ rd̄ūderit ad inferos nō
aſcēdet nec reuteť vltra in domū ſuā nec
ognoſcet eū amplius locus eius Itē alibi
vadā & nō reutar ad terrā tenebroſā. Itē
idē hō cū dormierit nō reſurget. Salomon
ẽ hijs oſona ſentit dicēs · viuētes ſe ſciūt
eſſe morituros mortui vero nichil noueře
ampli⁹ nec hn̄e vltra mercedē q̄ obliuiōi
tradita eſt memoria eoꝝ · amor quoq̄ &
odiū & inuidia ſiml' pibunt nec habēt p-
tem in hoc ſeculo & in ope q̄ ſub ſole geri
tur Ecce ſalomon ſapiētiſſim⁹ ceteꝝ au-
ꝺoritatibꝫ cōcors exiſtit q̄ mortui ad hoc
ſez vt ēras inhabitēt reſuſcitādi nō ſint ·
& tn̄ q̄ q̄nq̄ reſurgāt teſtimoniū phibet
dicēs q̄ non habēt partē in hijs q̄ ſub ſole
gerunt ſez in terris · Per hoc videlicz īnu-
ens q̄ in hijs partē ſint hīturi q̄ ſup̄ ſolez
fiūt · i · ī celeſtibꝫ Dicet hic iud⁹ oñdiſti
ſnīam meā contrīā eſſe aūctibꝫ ſacre ſcri-
pture & dixiſti etiā q̄ erat rōi otraria vel
lem ſcire q̄o hoc intelligi poſſet Rn̄detur
nōne tu iudee credis q̄ cū vr̄e reſurrexerit
mortui aduenīente vncto Adam quoq̄ &
ſeth · mathuſalē · abzahā · yſaac · & Iacob
& aaron · ceteq̄ p̄triarche & ꝓphe & omēs
iuſti q̄ ante aduentū eius obierunt piter
cum eis ſint reſurrecturi · & oīa humana
gn̄a officia agētes & pacientes p̄ſtinoſq̄ re
rum ritus colētes antiq̄ more ēras ſint in
habitaturi · & aaron & filij ei⁹ ſacrificijs
vt olī oblaturi · & a moiſi vt olim ſacꝺo-
tibꝫ veſtimētis induendi ſint · Hec negare
nō valet iud⁹ · q̄ doctores ſui cūcta affir
māt. Tunc ergo q̄ro quis nā erit maxim⁹
pontifex dicet iud⁹ q̄ aaron. Quid ergo
de eleazaro finee · multiſq̄ alijs tunc fiet q̄
olim omēs fuerūt pontifices ſūmi erūt ne
ſemel omēs vno tpe maximi pontifices an
illius ordīs dignitate p̄uabunt ſi dixeris
viuēte aaron eos ſūmo ſacerdotio fungi n̄
poſſe · q̄ꝺ ergo p̄derit eis reſurgē. Plus em̄
ad dedic⁹ & incōmodum q̄z ad dec⁹ & vti
litatem erit eis reſurgē · meli⁹q̄ ei fuiſſ̄ in
morte p̄manē q̄z erumpnoſā ducē vitā li
cet & moiſi lex in hoc facto deſtruat qua
p̄ceptum hētur ne quis maiori ſublimat⁹
ordine vlteri⁹ ad mīorem ſecūdo ducatur
Si aūt omēs in ſūmi ſacerdocij ordīe equa
les eſſe futos cōceſſeris honorē ſuū adimis
q̄ null⁹ int cōplures equales excellentem
p̄ habē honorē. Pr̄cēa multis pontificibꝫ
multa ſunt nēcia templa Ex hoc ergo ali
ud inc̄ueniēs · i · legis deſtructio ſequit̄ p̄
cipiētis · ne pluſq̄z vnū ſacerdotē nec pl⁹
q̄z vnū exiſtere templū Exquo ſequit̄ ne-
ceſſario iudeos aut nouā legē hīturos con
cedē aut moiſi legez nequaq̄z totā oſiſtere
poſſe Quero etiā vltra Nūquid plures
reges hīturi ſunt iudei an vnū Reſpōdē
debz iud⁹ q̄ vnū ſicut ꝓpha ezechiel phi
bet teſtimoniū dicēs vnū paſtorem omēs
hēbunt q̄z ſi plures fuerit ocordes eē nō po
terūt & regis pacē deſtruēt Et tūc quero
vlteri⁹ a iudeoꝝq̄s erit ille rex rn̄debit q̄
vnct⁹ in cui⁹ aduētu captitatē ſe credunt
euaſuros & ſuos mortuos ſuſcitandos &
eoꝝ moderamē hr̄e imperij Vere illud di
ctum aliq̄ colozis hr̄et ſi vnctum illum
hoīez hij crederēt & deū. Si vero vt credūt
homo em̄ futur⁹ ſit · quid tūc abzahā yſa
ac & Iacob ſunt facturi moiſes etiā ceteq̄
ꝓphe nūquid ei⁹ ſubicienē dictioni. Rn̄det
iud⁹ q̄ ſic q̄z ſic ſamuel ſubiect⁹ eſt ſauli
& helias achab regi & helizeus joram & a
lij multi ꝓphe regibꝫ ſuis q̄z hec ſil'itudo n̄
ſuenit ꝓpoſito p̄nti. Nam & ſi ꝓphe qui
mīme reges fuer̄t regibꝫ ſubditi fuerunt
nō ideo ſuenit aut eſt nēce vt rex ꝓpheta
cuiq̄z ēreno regi ſubiciat̄ velut abzahaz &
dauid & Ioſue · quoꝝ quiſq̄ rex fuit atq̄
ꝓpha · moiſes etiā qui rex & ꝓpha & legiſ
lator totius exitit ꝓpli · cui legis lib⁹ tale
teſtimoniū phibet dicēs · n̄ ſurrexit ꝓpha

vltra in isrl sicut moises qđ nosces dns facie ad faciē in oībus signis atq; portētis que misit sup eū · nōne cum isti tāti tales q; viri resuscitati illi⁹ fuerint vncti viri subiecti · nōne queso multo melius fuisset eis ne suscitarent̄. Preterea duo inde inconuenientia pueniūt · si em minor ē eo moyses scripta mentit̄ · si aūt maior tāto pl⁹ vilificāt̄. Si dicat iudeus qp ille rex erit moisi tūc q̄ros Quid ergo ille vnct⁹ facturus est Quid etiā abrahā ysaac & Iacob sunt facturi quos moises ipe dum viuēt in tāto precio hēbat qp cum aliqđ a deo implorabat p eoꝝ amore se acepturū orabat. Ecce qūo sunt positi iudei in magno discrimīe in hac materia Quero a te vltra iudee si nosti Nūquid illi q̄ tūc suscitādi sūt mortui naturam & ptātem hēbunt filios gnandi. Rn̄debit iudeus qp legis precepto ad hoc stringent̄ · ergo cū lex pcreare filios precipiat nouaz eos legē hīturos demōstrat qđ est contr̄ fidem suam. Rn̄debit iudeus qp eis inhibita est gnatio nō lege ꝫ natura · ꝫ hoc stare non potest qz audit⁹ abhorret & mens refugit credē aīal aliqđ modo esse cui nāle sit gnare nō posse misi aliq̄ intuitē accidēte q̄ vero hō accidēte aliq̄ intuitē mente vim gnandi amittit nec sacerdos eē nec testimonū phibē nec iudiciū pt̄ facere · qp si naturā ipam dixerat eē nouam nō debēt eos dicē resuscitādos ꝫ nouā creaturā futurā sil'r pt̄ in forma tm̄ non in nata tota · omedēt quidē & bibēt ꝫ nō generabūt. Concedit ergo iudeus qp quēadmodum ceta humanitatis officia sic & gnandi naturaz habebūt adeo vt mulierē quotidie ceptura & quotidie paritura credāt. Sed hoc qđ dicūt iudei est ita fatuū qp vix humane aures audire pnt · vt em q̄ dicūt vera eē fatear ſcz vt ī vnctū & credituri sē omēs & resuscitādi cū quotidie filios procrearēt pfecto nec tra eos capet etiā si duplicit̄ maior eēt aut pones etiā tra fieret adeo loci coartarent̄ angustia qp nō haberēt q colere possent arua · ymo inde semp eēt int̄ eos p terre angustia certamē & rixa Iterz cū suscitabunt̄ oīs recipit quisq; vir ad vxorē suam quā habuit aut aliam hēbit. Rn̄oz iudeus qp quisq; rehabebit suā

qz hoc erit letitie ostuātio ¶ Time ergo q̄ro illa mulier q̄ post tres vl' plures habitos maritos est mortua in resurrectōne quem ex hijs est hītura Nam si pmū habitura rn̄det lex moisi destruetur dicētis qp post secundū non dēat redire ad pmū manitū Si vero aliū q̄z pmū habitura respōdeat in eo etiā est destructō legis eas nāq; legi iubēte pmo viro viuēte nec eā repudiāte cuiq; nō potat nubē. Sed ecce cū tot suscitati cum tot post eos fuerit nati quilibet horū qnq; erūt morituri. Rn̄det iudeus qp ī mortales eximde remanebūt · ꝫ rō demonstrat qp dicit stare nō posse cum eī homo omederit biberit gnandi vsū habuerit necesse est qp ex iiij · elemētis oposit⁹ sit · quit qđ aūt talit̄ oppositū est illud etiā corrumpi nēce est · ergo & eos mortis corrupcōni cum talit̄ opositi sint subiacē nēcio cōcludit. Rursus si immortales fuerit iam nequaq; spūale qđ nō ē hoīm eis oueniat qz nec ei⁹ subiciētur diffinicōi ¶ Diffinicō em̄ hoīs est aīal rōnale mortale · ꝫ de immortalibꝰ hoībꝰ diffinicō ista p̄dicari non pt̄ q̄re nec spūal' homo · vñ p hoc medium colligitur rēte vt qs iudei vocāt hoīes · hoīes nō sint qđ est incōueniēs Ieē sic supi⁹ dcm̄ est multitudmi eoꝝ spaciū totius tre non posset sufficē si ipam maximā multitudinē immortalē asseram⁹ cum sup̄ sine imēmissione eos gnaturos eē dixim⁹. Et si ad lapidū modū sibimet supponerēt̄ nulla een⁹ in duplicato tre spacio cōcluderētur ¶ Dicet iudeus si nō possum eos defendē immortales saltē mortales occidā · ergo si morituros eos esse occidit volo. Dicat illa resurrectio vtꝝ erit eis ad penā an ad coronam. Rn̄det iudeus qp ad gloriā & honorez illa resurrectō erit vt vncti gloriam & regnū conspiciāt & pfectā corpis & cordis hēant letitiā ¶ Dicāt ergo iudei qđ interim sentiāt de statu bonoꝝ donec resurgāt ſcz verū in penis an in quiete vsq; ad resurrectionis tpus pmaneāt ¶ Rn̄det certissimū ē eos esse cū deo bēturdme pfrui. Si ergo vt asserūt ita est resurrectō illa poci⁹ ad penā q̄z ad coronā: futura est · cum em̄ nunc extra vitę mūdē glorient̄ cur itez ī corporum argastulis reconiuentur nisi vt fame

ſiti vigilijs & varijs atq; immeris tenuio
cruciatibo agitetur·quo inſup ſm eoz ſen
tia ſecude mortis timore & pena ſuſti
nebut hijs oibus ſatis cuilibz patet reſur
rectione illa magis illis ad dedecus q; ad
honore & gloria fieri. Rndet iude9 qz & ſi
nuc in quiete & delicijs pmanet de quibo
ad corpm ſint redituri angustias· cu tan
ta eis exultacō erit vncti pnciam cerne &
ei9 regno exultare iheroſolimis ve oli ha=
bitare i templo veti ritu ſacrificare vt &
corpoz pena ſit eis nulla & quam modo
habet requies beatur poſtea p mma Sz
hoc q dicut a veritatis exorbitat ſemita
nullus em pntis mudi honoz & gloria ee
ne vite quieti & delicijs opacone conuenit
alio·qz nec vno momento quiq; hui9 mu
di poterit ſine labore & pena vti delicijs.
Illi9 aut bte vite gl'ia nulla intecedte mo
leſtia pmaet ppes & ultima pcipue cu eoz
teſtent doctores oem hui9 mudi honore &
gl'iam ide eſſe ad illius vite delicias qo e
vnu ad·lx. Patet inſup cuilibet n tetus
ronis ſit expers incompabilie magis eſſe
gaudiu cerne deu q; tale qle ipi dicut vn
ctum qui futur9 ſit homo tm. Dicat ergo
iude9 ꝯ quid finalie de reſurrectone ſuoru
mortuoz ſtet Vere coz credulitas eſt &
fidei certitudo q reſuſcitadi pfco omeden
di etia & bibedi ſiue gnandi & natura &
vſu ſint habituri & poſt mille anoz erat
acta curricula impetue btitudis & imor=
talitatis regnu ſine aliq morte trafferedi
Sz hoc ſtare no poteſt qz ſi immortales co
cedit ad pſtinu incouemes redit ifra mil
le etem annos intm multitudo ppagabit
eoz vt nullo mo intra ere oduci valeant
ambitum·multo igit mi9 ad incolendos
agros vllu ſuperit ſpaciu Inſup & illud
qo ſupoximu9 e i qſtoe· q pziarche ppe
& oes iuſti q ia fulgebat in gloria nouis
denuo penis ſubdatur reducti ad corpora
Item aliud ome em qo omedit & bibit &
gignit delectat etia ac triſtat pculdubio
ex iiij·elemetis oſitu no dubitat. Quo
aut q ex hijs oponit & paſſioib pictis
afficit cum eisde affectoibus ſine mutacoe
in regnu illud trafferet. Sz vt oia ocdam
qo nam de hijs ſunt dicturi q aduenientc
vncto & poſt ſunt naſcituri mortuos ne
aſſeret vl' non. Rndet iude9 q morient i
xpi regni fines Quid igit facit parentes
coz in morte ipoz·meli9 naq; illis foret
non reſurge qz tantu doloze ex coz morte
ſuſtine. Dicet iude9 occidam9 ergo eos no
e morituros hz hoc ſtare no poteſt qz tuc
mentiret ſcptura q dic Dauid in pſalmo·
Quis eſt homo q viuet & n videbit mor=
te. Vndiq; igit ſi ppendut iudei eis ſemi=
te ros & diffugij ſt clauſe·q nullate9 eo
mo quo dicut fieri poſſit mortuoz reſur=
rectio ergo tanq; fatua poſtco relinquat
credulitas iudaica q ſui mortui ſit reſur
recturi vt itez terra incolat.

Dicut etia iudei
multa vana cont deum·dic rabi
ſadue Quid eſt illud qo no fuit
reuelatu Iacob·cum tn eſſet ppha. Rndet
q ioſeph fili9 ei9 no erat mortu9 & q fra
tres ſui vendiderat eu·& dic q ro eſt qz i
hora vendicois eiuſdem querebat fres ei9
alaoma·i·maledictoz· p quocuq; illo re
uelare & ſil'r alaoma non pt poni niſi ad
min9 ſine dece hoies·& qz ipi no erat niſi
noue omiſcuerut in pdicta alaoma deum
ſecum vt eent x· & ideo dicut q de9 non
eet auſus reuelare Iacob. Item dicut i ſab
ba in ca·qo incipit rabi aquiba q qn mo
ſes aſcendit in mote q inuenit deu in ma
nibo tenente rotulu legis & faciebat coro=
nas lris & moiſes nichil dixit. Et dixit ei
de9 qre me no ſalutas. Rndit ipe quomo
dne eſt ſerui9 q debeat ſalutare dnm ſuum
Et dixit ei de9 vez dicis·veruntame exquo
veniſti adinua me. Item dic in pdicto ca.
q i die iudicij dic dns yſaac·tui filij pec=
cauerut volo odemnare eos. Et reſpodebit
yſaac. Dne etia ſut filij tui· qz tu ſcpſiſti
i lege tua·fili9 me9 pmogenie9 iſrl Ego
volo q veniam9 ad oputum videam9 qn
ta eſt vita hoim·lxx·ani·amoue xx·i qui
bus adhuc no eſt homo in etate in q debe
at ſibi imputari petm remanent· l·tolle
medietate tpis ſcz tpus noctis in q hoies
dormiut & remanet xxv·remoue media=
tate tpis q expedit i facedo oroz & i ome
dendo & bibendo & remanet xij·ani cu di
midio·bos xij·anos cu dimidio dimidi9

inter me & te & faciam⁹ illos liberos a pe
na·ecce magna vanitas ac si deus nesciret
p̃oictum oputum anteq̃z ysaac oñderet si
bi¶Item dic̃ in rabba mestiba in ca·qȯ in
cipit cohel·qp in illo tpe q̃ fuit ordinatum
thalmuth qp die quadã de⁹ stabat in ma=
gna disputacõne cũ illis q̃ sunt in studio
celi sup certum casum lepre·vtz̃ sez homo
in q̃ illa accidit debeat iudicari mundus
vl' nõ & de⁹ dicebat qp sic·& illi de studio
tenebãt qp nõ. Et dixerunt·q̃s examĩabit
& ordinarunt qp fieret ad examẽ vn⁹ doc=
toris cui⁹ nomen erat raba fili⁹ nahami
& illa hora in vno p̃cto fuit rapta aĩa
illius a corpe suo et dedit sn̄iam sic̃ deus.
Itẽ quer̃t in abodazora.c·i·in quo deus se
intromittit p totã die & rñdẽt¶Tribo pri
mis horis studet in lege·et tribo horis se=
cũdis docet pueros q̃ mortui sũt pui·tri=
bus alijs studet ad iudicãdũ totũ mũdũ·
Et qñ vidit qp est dign⁹ puñcione surgit
a throno iudicij & sedet in throno pieta=
tis·tribo vero vltimis horis sedet & ludit
& ridet cum leuiathan. Itẽ quer̃t vlterius
ea que dixim⁹ fiũt de die q̃o ergo facit de
nocte. Rñdent qp denocte equitat sr̃ vnũ
cherubĩ velocissimũ & visitat decẽ & viij.
mille mũdos q̃s creauit¶Item q̃rũt vlt⁹
anteq̃z crearet mũdum q̃o faciebat de⁹ Re
spondẽt qp ibat creãdo mũdos & destruen
do illos. Itẽ dicũt in raba bachera in ca·
ham moher & hacosma p̃parat⁹ est de⁹ ad
faciendũ quiuiũ iustis de carne leuiathan
& q̃o dabit eis ad bibendȯ vinũ qȯ stat cõ=
seruatũ in vuis suis a p̃ncipio mũdi vsq̃
ad illã horã. Itẽ dicũt ĩ canbedzin ĩ ca·qȯ
incipit cathoine mamoner qp tres fuerũt
q̃ peccauerũt in luxuria cũ fuer̃t in archa
noe sez canis corus & cham. & ideo omẽs
tres fuer̃t damnati. Canis fuit dãpnatus
in hoc qp ligat̃ cum femella¶Corus in hoc
qp emittit semẽ p os. Cham in hoc qp ma=
ledixit eũ noe. Item dz in nida ĩ ca·qȯ in
cipit hamapolẽ qp interim qp creat̃a est in
ventr̃ mr̃is habz quandã cãdelã sup caput
suũ cum qua videt ab vna parte mundi
vsq̃ ad alterã & scit totã legem & omẽs
scĩas. & in hora qua exit de ventre venit
angel⁹ & dat ei vnũ ictum in ore & facit
qp tradat oblionĩ quicq̃o sciebat. Item dĩ
cit in eodẽ libro in ca·qȯ incipit aysay &
in barabot in ca·qȯ incipit harro: qp og
rex basan quẽ cõquestauit moises anteq̃z
morer̃t fuit in tpe diluuij rebuat⁹ hoc est
magnũ mendaciũ ꝓpter duo. Primo qz a
diluuio vsq̃ ad tpus in quo cõquestauit
moises predicm̃ og fuerũt nonĩgẽta anni
Secũdo qz est conr̃ textũ sacre sc̃pture vbi
ponit̃ qp solũ noe & filij sui cũ vxoribo eo
rũ fuer̃t rebuati¶Itẽ dicũt in hulim ĩ ca·
qȯ incipit helũterobos qp vn⁹ leo est ĩ mõ
tana vlam q̃ est ita magn⁹ qp habz ix·cu
bitos ab vna aure vsq̃ ad alterã·& dicit
rabi iotef qp sunt xv·cubiti & dicunt ibi
qp semel quesuit impator a rabi osua &
dixit ei q̃o excellẽtie est deo qp compat eũ
scripta leoni cum equ⁹ vn⁹ sit sufficiẽs ad
occidendũ leonez Rñdit rabi osua sez cui
leoni compar̃ dico tibi qp leoni de vlam &
dixit ei impator multũ vellẽ vidr̃ cũ & il
la hora roganit rabi osua deũ & extraxit
eũ a mõtana illa & venit versus romã·&
qñ venit in distãtia trecentarũ leucarum
vidit vnũ rugiteũ¶& omẽs mulieres que
erãt pregnãtes in roma abortauer̃t & mu
ri ciuitatis ceciderũt·& qñ approp̃quauit
ampli⁹ p̃ c·leucas sic qp distabat ce·leucis
a ciuitate romana vidit alterũ rugiteũ &
illa hora ceciderunt omẽs dentes oĩm exi=
stentiũ in roma & impator cecidit a thro
no suo in terrã & dixit rabi osue fac or̃oz
deo vt redeat ad locum suũ & illa hora re
uersus est¶Item dicunt in rabacam ĩ ca·
qȯ incipit hamoher & hacesma dicit Ra=
ba Ego vidi vnã ranam que erat ita ma
gna sicut vna villa lx·domorũ & venit
vn⁹ coluber & deglutiuit illũ colubrũ &
deinde volauit & sedit sup vnum ramũ
vni⁹ arboris & dic̃ rabpapa si nõ accidis
set michi ita fuisse nõ credideram¶Itẽ dic̃
ibi raba. Iban⁹ p̃ mare & ambulabat na
uis sup caudaz vn⁹ piscis & ambulauit
sup eã tribo diebo & tribo noctibo nec plus
nec min⁹ & piscis ibat conr̃ orientẽ nauis
vero conr̃ occidentẽ & q̃o cogitas qp nauis
nõ ibat velocit̃ interoga rabbemi & dicz ti
bi inq̃ntũ vn⁹ hõ posset calefieri ambula
bat xl·leucas·& qñ fuim⁹ ꝓpe ĩrã vidim⁹

homies ꝓicientes sagittas cum balistis & velocio ibat nauis q̄z ille sagitte. Item dic̄ rabi seler iuimo in vna naui & vidimus vnam auem q̄ erat in aq̄ maris & ibat sibi aqua vsq̄z ad collū · et ego volui descendere ibidem ad balneandū cogitādo ꝙ nō eēt aqua multū ꝓfunda & audiui vnam reuelacōz q̄ dixit. Caue tibi ne descendas qz vij · āni sunt ꝙ cecidit ibi vnū manbrium & adhuc nōdū accessit ad t̄rā Et dic̄ rabi cabāna ꝙ auis ille vocat̄ cin Itē dic̄ raba · dixit michi vno macelario · veni oñ dā tibi vbi osculāt̄ t̄ra & celū · iui cū eo & posui tabargiū meū sup vnā fenestrā celi & sepaui me vt facerē oroēz & qñ veni ad locū non inueni tabargiū meū · & dixi vidēt michi ꝙ latrones ambulāt in celo · & rndit michi ille homo nō est nisi rota celi q̄ mouet̄ · sed venies huc cras ista hora & inuenies · & ego veni & inueni tabargium meū. Et declarat rabi Salomon non cogitetis ꝙ deduxit eum ad finē mūdi qz qūgenti āni sunt itineris ꝫ duxit eum ad vnū montē altissimū imēn ꝙ poterat tāgere celū. Hec & similes fatuitates & vanitates tenēt ceci iudei in suo thalmuth vt allegat Iheronimo de scā fide tractatu ij · sui libri. Plura alia turpissima q̄ in eorū thalmuth otinent̄ indignū duxi lr̄is explicare. Ꝫz & alia mendacissima & fatuissia innumera eorūdem pretransiui hijs paucis enarratis ne librū nugarū fabul' implerē Predictū librū thalmuth in q̄ tot errores tot mēdacia tot turpissima & fatuissima otinent̄ affirmāt iudei eē doctrinā & aliaz legē datā a deo moisi verbo · que ꝓcepto duoꝝ rabinoꝝ quoꝝ vno dicebat̄ rabina & alius rabasse fuit posita in sēptis super cccc · ānis post passionē xp̄i cui⁹ text⁹ excedit in volumīe totā sacraz scripturā q̄si indecies tm̄ exceptis glos antiqs & modernis quas fecerūt sup ipm in quibo texcu & glos innouauerūt & receperūt mandata & obsuantias & cerimoīas & que nunq̄z in lege moisi fuerūt noīata ꝙ que ipi regun tur vsq̄z in hodiernū diē. Et nō mino ꝓoi cti ordinatores thalmuth vt bn̄ fundarēt suos errores ꝓceperūt ī diuers locis ꝙ oīa ꝙ ipos ordinata ī ꝓncto thalmuth habe ant tantā efficaciā sic̄ ordinata ꝙ deū ī le ge moysi & imposuerūt penā mortis cuicūq̄ neganti aliqd de ꝓdictis ꝙ eos sēptis nō ponētes tam fortē penā negāti verba legis & adhuc in noīe voluerē dare excellentiā suo libro vocātes eum thalmuth qd̄ sonat doctrina · & sacram scripturā biblie vocāt mira qd̄ sonat tm̄ sicut lectura.

Sextus passus ē de fatua expectacione iudeoꝝ circa aduentū messie · que fatuitas triplr̄ ostendit̄. Primo diuisione. Secūdo ep̄is determinacōe Tercio exempli manifestacōne. Circa ꝑmū notandū ꝙ iudei excecati & obnubilati circa aduentū messie sunt diuersi · qz quidā coꝝ sic sunt in sua excecacōe obdurati ꝙ nec volūt inquirē de pcto ꝙ q̄ sunt ī hac diuīna captiuitate nec etiā ipi⁹ captiuitatis terminū inquirē curāt · & ideo q̄si fatui dicūt verūq̄z eis ignotum Similes infirmo q̄ intm̄ incurrit sue sanacōis desperacōz ꝙ nō curat de ognicōne sue infirmitatis nec etiā de curacōe qd̄ est magna fatuitas. Affirmant ergo isti duo ꝑmū ꝙ pcm̄ ꝙ quo sunt ī hac captiuitate est ignotum. Secundū ꝙ termi⁹ sue redempcōis ē etiā ignot⁹ & licet verꝫ sit q̄ ad eos vtrūq̄z tm̄ nob notū est vt patz sup̄ libro ꝑmo in appercōne xij · thesaurorū ꝫ tal' ignorātia facta est nec eos excusat cum sit nō solū crassa ꝫ affectata Alij sunt q̄ non curant inquirē certum pcm̄ ꝙ q̄ in hac captiuitate detēti sunt vl' si curāt hoc attribuūt pcīs antiqs · vt puta pcto vituli ī deserto fabricati vl' pcīs modernis q̄ nō sunt coīa toti eoꝝ oītati ꝫ singularia quoꝝ verūq̄z ostēsum est falsum vt sup̄ dcm̄ est & satis daret ꝙ hec diuisio iudicij eoꝝ oñdit eos nō solū cecos ꝫ vero iudicō rōis carētes. Secūdo oñdit fatuitatē iudeoꝝ ep̄is determinatio diuersa quoꝝ vn⁹ termi⁹ fuit determinatus ꝙ rabi yoce · in libro caderbolam · iste posuit nūm ebdomadarū Daniel' de quo null⁹ dubitat iā trāsisse Ali⁹ termi⁹ fuit positus ꝙ rabi aquiba q̄ secut⁹ est aliq̄ mō ꝙputacōz ꝓpriam & sic credebat messiaz venturū in destructōne templi secūdo Et ideo secut⁹ ē quendā fatuū noīe bencozba

qui illo tpe dixit se eē messiā quē fecutum
secuta est maxima mlt̄itudo iudeoꝝ post
xl viij·ānos a destructōne tēpli secundi &
ibīm p romanos·& cōgregati sunt in q̄
dam ciuitate noīe biter & rebellauerūt cū
p̄dicto falso messia cont̄ romanū impiū
ꝓpter qō Atrianꝰ cesar trāsfretauit & ob
sedit eos cū suo falso messia & capta ciui
tate omēs imēfecit cū suo messia ut pꝛ in
li·q̄ dicit̄ demaymōi q̄ incipit bisloſapa
q̄n·& in glo·trenoꝝ iberemie sup illud v̄
bo tren̄·ij·dissipauit dn̄s zc̄ ¶Fuit aliꝰ ut
ibidē hētur q̄ ōr de domo helie q̄ posuit ex
presse de ordine mūdi q̄ p sex milia ānoꝝ
debebat mūdus durare diuidēs p duo mi
lia in tres ptes sic̄ patuit sup̄ li·p̄mo the
sauro p̄mo & assignauit tpus messie ī ij·
bmario q̄ bm hebreoꝝ opinacōz pꝛ trans
isse initiū illiꝰ tpis qr vsq̄ ad p̄ntez ānū
bm eos a creacōe mūdi fluxer̄t quīq̄mil
lia·cc·xx·āni·& sic bm istos aduēt̄ xp̄i
trāsiit ī p̄teritis mille cc·xx·ānis·& isti
tres sup̄dicti fuerūt p̄ncipales de nūo eoꝝ
qui dicūtur ebānaym. Post istos fuit q̄r
tus & vnꝰ de maioribꝫ eoꝝ qui dicuntur
emoraym qui vocabat̄ rab·qui dēmīauit
in libro canbedrin in dieleth q̄ oēs ēmini
assignati de aduētu messie iā trāsiuerant
in p̄teritū·& q̄ nō pendebat redemptō ni
si in ipa pmia·hec ille. Hec quidē dēmīa
tio verissima est si sane intelligat̄. Nā ter
minꝰ assignatꝰ in ꝓphis iā trāsiit in p̄
teritū vt patuit libro p̄mo ī q̄ termīo xp̄s
iā venit & nō pendet redemptō nisi ī pe
nitētia q̄ quicūq̄ eoꝝ pmiam egerit stati
hēbunt messiā q̄ hēmꝰ p rei euidentiā licz
iste rabi nō ītellexit ita rēte v̄ba p̄phē
plata hēmꝰ tn̄ ex hoc q̄ omēs termī assi
gnati de aduētu messie iā trāsierāt in p̄
teritū. Fuit quīt̄ huiꝰ otempaneꝰ q̄ con
siderās q̄ omēs termī de aduētu messie iā
trāsiuerāt put dixerat sociꝰ suus voluit
p̄cludere viā inuestigandi huiōi termīos
ne p hoc aliq̄ anisarent̄ de veritate ¶Et ꝯ
dixit ve aīabus ꝓputantibꝫ ēmīos scz ad
uentꝰ messie p hoc volēs designare q̄ esset
pcīm inquirē vl̄ inuestigare de huiōi ter
mīo nō redōēs ad hoc aliquā rōez nec au
toritatē·cuiꝰ malicia & factucas manife
sta ē·qr nullꝰ fuit famosꝰ scripteoꝝ vl̄ glo
satoꝝ imē eos q̄ de hoc solemnē ñ inq̄rerēt
Post hūc fuit sexꝰ in asia de bīs q̄ dicūē
gaoni·q̄ dicebat̄ Rabi cahadrias q̄ ī libro
quē ꝓposuit quē vocauit librū de credēdis
conatꝰ est ꝓbare ex dictis ꝓphaꝝ q̄ mes
sias nōdum venerat & de termīo diligen
ter inquirēs excluſit certū tpus qō iā tran
siuit in p̄teritū p xl·ānos & vltē vt patet
aspiciēti predictū librū ¶Septimꝰ fuit rabi
moisen de egipto q̄ tante aūctis fuit in ter
eos ut a maiori parte iudeoꝝ puerbialiē
dicat̄ q̄ a moise legislatore vsq̄ ad moisē
egiptiū non surrexit sic̄ iste moises. Iste li
cet ī suo deutro· libro de iudicibꝫ·ti·de re
gibꝫ dēmīet q̄ nullꝰ debz ꝓputare ēmīos
aduentꝰ messie sequēs sup̄dictā quītā opi
nionē·tn̄ ipemet ī quadā epla quā misit
iudeis q̄ erat in affrica scripsit q̄ hēbat ex
certissima tōicōne antiquoꝝ q̄ ꝓpha futu
rꝰ erat in isrl̄ & q̄ messias debebat ve
re & redimē isrl̄ in ānō a creacōne mūdi
q̄romillenario·tīgēresīoseptuagesīoq̄rto
& pꝛ sic̄ sup̄dictm est bm ꝓputacōez iude
rū q̄ p̄ns ānꝰ dn̄i M·cccc·lxi· est quinq̄
millenꝰ cc·xxiꝰ·& sic termīꝰ p eum assig
tus iā trāsiuit in p̄teritū p cc·lvij·ānos.
Predictā ꝓputacōz fūdauit in quadā au
toritate nūi xxiij·vbi bm trāslacōz nr̄am
sic hētur epibꝫ suis dicēt̄ iacob isrl̄i quid
opatus sit deꝰ qō verbū ex tōicōne suoꝝ
antiquoꝝ sic expoīt q̄ q̄ntum tpus fluxe
rat a creacōne mūdi bm ꝓputacōz hebreo
rum vsq̄ ad tpus in q̄ balaan ista verba
dixit tm̄ tpus precise fluere hēbat a tēpore
istiꝰ dicti balaan vsq̄ ad tpus in q̄ ꝓpha
messias futurus erat in isrl̄. ¶Octauꝰ post
hūc fuit rabi moisen gerūdeū q̄ fuit magꝰ
aūctis imē eos qui scribēs sup̄ penthaceucū
in phemiali pte dēmīauit cū magna sol
lempnitate q̄ messias erat venturꝰ certis
sime in ānō a creacōe mūdi ¶quīto mille
nario cētesimodecimooctauo· cū quo cōcor
dauit mgr̄ Salomon barchimen̄· in libro
migala a megala de q̄ fuit dēm sup̄ libro
p̄mo ¶Nonꝰ fuit rabi leui bentorson vul
gariē dictꝰ mgr̄ leo de bonalas de p̄uincia
p̄uincie qui in expositōne sua sup dam red
dens deo gr̄as q̄ sibi reuelauerat terminū

ſupdictum in ano predicto ſez quitomille nariocenteſimodecimooctauo ſm dputaci one iudeoz ocordans cum predicto moiſe gerundeñ · quoz termiꝰ ſatis patz qꝫ iam trāſiuit in preteritū p c · xxiij · anos ſcom dputacōz eoz in ano pñti ſupdicto. Fuerūt etiā alij duo iudei periti vnus in ciuitate abuleñ · alius in villa q̄ dicit ayllon · de q̄ bus dicet infra dſideracōne x · mirabili x. Iſti aſſignauerūt terminū ano a creacōne mūdi quitomillenarioquīquageſimoquīto ſm eoz dputacōz · Qui quidē anꝰ concurrit cū anno dñi M · cc · xc · vi Ex quibꝰ oībus maīfeſte colligit fatuitas & falſitaſ iudeoz in determinacōne ani aduentꝰ ſui meſſie · cum omēs ſui termī iam trāſierit in preteritū vt clare viſum eſt. Signū aūt fatuitatis & mētis incompoſite eſt nūq̄ in vno cōſiſtere ſz de alio in aliud mutari Vñ ſm Senecā primū argumentū mentis dpoſite eſt poſſe dſiſtere ſecūq̄ morari Iudei ergo q̄ vſq̄ nūc dſiſtere in vno nō potuerūt termīo. Veriſimile eſt qꝫ cottidie fatui ſando nouos fingēt termīos predicti aduentꝰ. Tercio pbat eoz fatuitas in aduētu meſſie quē ſperāt exempli maīfeſtacione. Vñ narrat ceſarius qꝫ clericꝰ quidam filiā cuiꝰdam iudei impregnauit in ciuitate lemoniceñ · timēs aūt ille offenſā parētum puelle accepit arūdinē nocte ꝓpe parietez camē in q̄ parētes puelle dormiebāt veniēs & p foramē ſūmitatē vnā arundīs intromittēs & p aliā inſufflās ſic eſt locutus. O iuſti & deo dilecti vocās eos noībꝰ ſuis ꝓprijs gaudete qz filia vra cepit meſſiam virgo pmanēs vir expgefactꝰ querit ab vxore ſi vocē illam audiſſet q̄ negante orauerūt vt iterꝫ audire poſſēt · clericꝰ eos loquētes audiēs ſic prius iterꝫ eſt locutus Illi ergo exultātes & poſt repeticōez facti certiores vix die expectauerūt ventrēq̄ puelle aliq̄ntulū iam intumeſcē cernētes ab ea queſierūt vñ cōcepiſſet. Illa vero ſic coacta fuerat a clerico rñdit ſi cepi neſcio ſz ſcio qz virū nūq̄ cognoui & virgo ſū Ac illis ergo nō ſe capientibꝰ p gaudio p caſtella & ciuitates diuulgatū eſt qꝫ illa paritura eēt meſſiam. Quid plura affuit hora parieōi & iudeis immūis cū gaudio magno expectantibꝰ naticatem pepit miſera illa nō meſſiā ſz filiā cum multis doloribus & gemitibꝰ & clamoribꝰ q̄ ognito iudei dfuſi ſunt ſup modū ex quibꝰ vnꝰ infantulā accipiēs p pedes alliſit ad parietē Ecce dfirmacō p exemplū fatuitatis iudeorū in expectacōne meſſie.

Dona dſideracō eſt de iudeoz expulſionibꝰ & ſua magna ignomīa · non eſt mirandū ſi gēs que tā gue dmiſit delictū quale nūq̄ fuit nec erit ꝓpetratū ab angelis nec ab hoīe graues ſuſtineāt penas & qꝫ zelꝰ poterit compari morte filij dei merito dauid ꝓphauit ſuā penā dicēs · expelle eos qm̄ irritauerūt te dñe. In pñti ergo cōſideracōe iiij · iudeoz expulſiones exprimenē poſt mortem ſaluatoris · quarū prima fuit a terra ſcā · ſecunda a frācia · tcia ab anglia · q̄rta vero ab hyſpania.

Prima iudeoz expulſio a terra ſancta fuit. Pro cuiꝰ declaracōne q̄tuoz erūt pūcta attēdenda ſic notat Iohēs ſaliberieñ · in ſuo policēte li · ij · qui optime hāc materiā explicauit. Primꝰ erit de ſignis que preceſſerunt excidiū iheroſolimitanū nouiſſimū. Secūdus de calamitate obſeſſoz & q̄s fuerit finis obſtinate malicie & que pietatis eiet Terciꝰ pūctꝰ erit de mliere q̄ vzgēte fama dmedit filiū ſuū . Quartꝰ erit de nūo captiuoz & occiſoz & dempteoz fame · & q̄ mō xp̄us ſeruauit ſuos ſub ea tempeſtate

Circa primū pūctum vetꝰ refert hiſtoria ſic dicta qꝫ eſt auctor eius incertꝰ & vetera refert qꝫ immineēte iheroſolimoz excidio · eclipſ lune per xij · noctes cōtinuas etiā in remotiſſimis locis ꝓtractata eſt · forte ſigns iudaice pfidie ſupſticioſi erroris euerſionē que xp̄o p predicacōez apl'icam mūdo illucēſcente rectiſſime dſigit. Scriptū eſt em̄ ſtulꝰ mutaē vt luna ſapiēs vero cum ſole pmanet. Alia quoq̄ q̄z plurima diuīo ſup mereōs imminēte iudicio acciderūt · que ſi p ſingula ꝓut ab autoribꝰ digeſta ſūt cepero enarrare vl' ſola hec ꝓprium tpus deſiderabūt & ocium · pauca em̄ autore Ioſepho

ꝯpendioso sermone ꝓcurrãt eo ꝙ ad robo
randã fidẽ nr̃am ꝓficiũt & ad retinendã
obstinatã ꝓfidiã iudeoꝝ xl· nãqꝫ post ad
missum piaculũ ꝺtinuꝰ ꝓtracta ãnis im=
pioꝝ pena differẽ In quibꝫ & apli omẽs
ꝯcipue tñ iacobꝫ fr̃ dñi dictꝰ iherosolimis
epus ostitutꝰ indesinenꝫ ppl'm omissi im=
pietatis & feral' aĩmi de scelere ꝺmouebat
si forte possent omissi penitudinẽ gerẽ· si
possent flere p scelẽ & ulterices penaꝝ flã
mas lacrimarũ vbertate restrĩgere. Osten
debat eis nãqꝫ deꝰ p suam pciam· ꝙ ipo
rum q̃reret pñiam qz nõ vult deꝰ tñ moꝛ
tem pctoris ꝫ ꝙ uertaĩ & viuat. Molire
aũt adhuc eoꝝ duriciã nitebaĩ diuĩa ma
iestas signis & ꝓdigijs celiꝰ datis troꝛes
qꝫ siml' minacẽ dexterã oñendo potiusq̃z
inferendo de quibꝫ sup̃ dcĩ historiogꝑhi fi
des ut in certis etiã in hoc sufficiens erat
Relegamꝰ ergo qꝺ ĩ sexto historiaꝝ suaꝝ
libꝛo de hijs ipe signauerit iosephus. Sed
infelicẽ inquit plebem· ceẽm quidã homo
hoĩes & deceptoꝛes falsa faticinãtes suade
bãt vt euidentibꝫ signis & iudicijs iracũ=
die & indigcioĩs ꝺme nõ crederẽt· quibus
apte futurũ & vꝛbis & gẽtis ꝑsagabaĩ ex
cidiũ. Ꝫz velut afflati & amẽtes & qui ne
qꝫ oculos neqꝫ aĩas in se habereẽt spernebãt
O oĩaqꝫ celiꝰ nũciabanꝫ Eeem stella pre
fulgẽs gladio p oĩa sil'is immimẽ desup ci
uitati & cometes. Preẽea exicialibꝫ flam=
mis visa est ardẽ p totũ ãnum. Ꝫz & ante
excidij tpus ac bellicum ppl'i diez cum ad
diẽ festum ueniret viij· die mensꝭ xanti=
chi q̃ est april' noctis tpe hoꝛa nona tantꝰ
luĩs fulgoꝛ aram templũqꝫ circũdedit ut
putaret omẽs diẽ clarissimũ factũ & per=
mãsit spacio dimidie hoꝛe qꝺ impitis qui
dem & ignaris ꝓsperũ videbaĩ. Ꝫz legispi
& pꝛobos quoqꝫ doctoꝛes nõ latuit exicia=
le poꝛtentũ. In eadez quoqꝫ festinitate vi=
tula sacrificijs admota & aris assistẽtes ĩ
ter ipas mĩstroꝝ manus enixa ẽ agnã
sed & ianua ĩteriꝛis edis que respiciebat
ad oꝛientem cum esset eresolido inuita ac
p inde immensi ponderis qui vix xx· vi=
ris sũmo conatu impellẽtibus claudẽtur
ferreisqꝫ seris & vectibus munita· ac pes=
sulis in altũ dimissis tenerẽtur obstricta
ꝛepẽte hoꝛa noctis sexta pꝛima & xx· die
mensis apparuit sponte patefacta Sed &
trãsacto die vj· pꝰ aliqꝫ dies ꝑma· & xx·
die mensis arthemesij qui apud nos ma=
ius vocaĩ ꝓdigiosus apparuit visus fidez
pene excedẽs qꝺ vere falsũ putaretur nisi
oculoꝝ fides ꝺfirmasset maloꝝ ꝺsecuta
pernicies. Eteẽ ꝑpe solis occasum visi sũt
currus & quadꝛige in omĩ regione p aerẽ
& armatoꝝ cohoꝛtes miscerι nubibꝫ & vꝛ
bes circumdari agmĩbus imꝑuisis in alio
Item die festo qui penthecostes appellatur
noctu sacerdotes ingressi templum ad mi
nisteria ex moꝛe ꝺplenda. Pꝛimo quidem
motus quosdã strepitus qui senserunt tũ
subitos voces deinde audiũt dicẽtes· mi=
grem⁹ hinc migrem⁹ ex sedibus istis. Ad
ditur hijs etiã aliud ẽribili⁹· eteẽ quidaz
ananie fili⁹· ihus noĩe vir plebeus & ru=
sticus ante q̃rtũ belli ãnũ cũ ciuitas in pa
ce & habũdantia ꝓuraret in die festo ta
bernaculoꝝ repente clamare cepit vox ab
oꝛiente· vox ab occidẽte· vox a iiij· ventis
vox sup iherosolimã & templũ· vox sup
sponsus & sup sponsas. vox super ppl'm &
indesinenꝫ die noctuqꝫ per omẽs plateas
circuiens hec clamabat· vsqꝫ q̃ quidez ꝓmi
oꝛes ex ppl'o viri velut in fausti pꝛesagij
in dignacõe ꝺmoti cõꝛeptũ hoĩem multis
verberibꝫ afficiũt. At ille nequaqꝫ p se ali
quid loquens sed nec eos quidã q̃ circum=
sterant deꝑcans easdem voces pari obsti=
nacione & clamoꝛe repetebat. Tunc pꝛinci=
pes intelligentes ut res erat numis esse
ĩ viro motꝰ ꝓuĩcet eũ ad romanoꝝ iudicẽ
Apud quem fragris ad ossa vsqꝫ lamcaeꝰ
neqꝫ ꝑces neqꝫ lacmas fudit. Ꝫz eãdẽ vocẽ
mirabilitẽ & cũ q̃daz eulatu emittẽs p sin
gula pene verbera ꝓferebat addens etiam
hoc· ve· ve· iherosolimis· pꝛosequitur & ali
ud idẽ historiographꝰ maioꝛe gestũ mi=
racl'o dicẽs oracl'm qꝺdã in sacris lr̃is rep=
tũ qꝺ p idẽ tempꝰ virũ designaret ex eoꝝ
regione ꝓcessurũ qui totius oꝛbis potiret
impio cuiꝰ oraculi ꝑsagiũ· Idẽ historiogꝝ=
phus vespasianũ suspicaĩ declarare Sed
vespasianꝰ nõ alijs q̃z illis solis gentibus
q̃ romano imꝑio videbanꝫ sꝑbire dñatus
est· Vñ iustius ad xp̃m hec rñsa referunt

ad quē dixit pr̄ Postula a me & dabo ti=
bi gētes hēditatē tuam & possessionē tuā
termīos ꝺre. & cuiꝰ ꝑ idē ꝑphās ꝑ apl'os su
os. In omēz terrā exiuit sonꝰ eoꝝ & in fi=
nes orbis ꝺre verba eoꝝ.

Secūdo pūcto scz
q̄nta fuerit calamitas obsessorū
& obstinate malicie q̄s fuerit fi=
nis & que pietas titi ꝓsequit̄ itez doctor
dicēs. at ne tot & tanta mediocris plage
aut ꝓfunctorie indignacōis dei aduersus
impotentiā iudeoꝝ signoꝝ videant̄ ꝓces=
sisse iudicia calamitatē intolerabilē exci=
diū irrepabile reprobate & excecate gētis
inauditā & cūctis secul' incognitā serui=
tutē succidꝰ ꝺmo peurrat q̄ntis ergo ma
lis tūc vmbsa mulctata sit vt quē ipa iu
deoꝝ ira bello fame igni cedibꝫq vastata
sit q̄nta populoꝝ milia pr̄es siml' cū ꝺiu
gib⁹ ac parvul' liberis absq nūo & absq
discrecōne trucidati sint que etiā adūsaꝝ
urbiū obsidiones sz & ipiꝰ magᷓfice & fa=
mosissime ciuitatis ihr̄lm q̄nta vastitas
& q̄nta fuerit diuersoꝝ mortuoꝝ strages
q̄s ꝑ hec singula belloꝝ exciterit modꝰ. &
ut scōm id qꝺ ꝓpbe dixerāt abhoīatio de
solacōis in ipo quodāmō dei famosissimo
collata sit tēplo vsq ad vltimū cūcta de
populata sit & ꝺsūpserit flāma. Si quis
pleniꝰ nosce vult legat bistoriā Iosophi
nos vero ex bijs tm̄ ea que ad explanacōz
suscepti opis sufficiūt assumemꝰ. In quib⁹
refert qꝺ ex oī iudea populi ī die solemni
pasche iherosolimā velud exiciali quadā
mū cogente ꝺuenerāt. quos trecies cente
na milia dic̄ hoīm fuisse Iusto scz iudicio
dei hoc tpe hec vltionis electio ut q̄ in die
bus pasche saluatorē suū & saluatorē cri=
stū deum cruentis manib⁹ & sacrilegis vo
cib⁹ violarūt in ipis diebus velut in vnū
carcerē omēs multitudo ꝺclusa feral' pena
exitum qꝺ merebāt accipet. Pr̄etibo sane q̄
in eos vl' gladij cede vl' alijs belli machi
nis collata sūt explicare ea tantūmō que
diris famis exitio peulerūt suꝑiecti histo
riographi hmonib⁹ ꝓphetani q̄ legentes
hoc intelligāt quantū piaculū sit audere
aliqꝺ in xp̄m & q̄z graubus ausa supplicijs
expient̄. Age itaq q̄ntus Iosophi bistori
arū liber ponat̄ in medio. Exq̄ omēs eorū
luctuosa tragedia ꝓnoscat̄ diuitib⁹ autez
pmanē inquit apud pirem vnū atᷓq idē
erat. Si em̄ in vrbe pmāsisset facultatum
suarū causa crimīe obiecto quasi de trans
fugiendo cogitaret pimebant̄. Necessitas
vero famis facinoroso exaltebat arrogā
tiā & verūq simul in edia cū temeritate
crescebat publice quitē frumētū nusq̄z oī=
no erat. Hz irrumpentes vrbis p̄dones pscruta
bant̄ domos & si qꝺ inuenissent tanq̄z de
bijs que fefellerāt penas sumebāt. Si vero
nō inuenissent nichilomiꝰ tanq̄z eos q̄ oc=
cultius & diligentiꝰ absconderāt & cruci
abāt. Iudiciū vero hr̄i ab eis pabula capi
ebāt hoc ipo qꝺ adhuc viuerēt & subsistere
corpib⁹ videbant̄ ꝓfecto tanq̄z qui iā in=
teriisse nisi absc̄ditos vspiam tegerent ci
bos. Si quos sane tabescētes macie vidis=
sent hos cū venia p̄ribāt supfluū putā=
tes pimere q̄s paulopost assumēt fames.
Multi tn̄ in occultis oī censu suo mercati
sunt vnū metrū. Si diuites frumēti ordij
si inferiores fuerūt & ꝺcludētes se in inferi
oribus quibusq penetralib⁹ dom⁹ nōmulli
nec in panes ꝺfectas fruges edebant. Alij
vero inq̄ntum vl' nec̄itas vl' metꝰ ꝑmit
teret exq̄quebāt & mensā quidā nullꝰ ex
pectabat appoī sz ex ipo semīe mixto igni
rapientis ꝓpria velut furtiua deuorabāt &
erat infelicis illiꝰ cibi spectaculū miserabile
cum validiores quiq mutata diriperēt. Im
becillioribus vero nichil p̄ter luctū supesset
ac lacrimas & oīm licz acerbitates rez su
peraret fames nichil tn̄ ita subruit atq
subuertit sic̄ verecundia. Quid em̄ salutis re
bus pudore dignū est id in hac nec̄itate
ꝺtempnit̄. Deniq & vxores de virorū ma
nibus & filij de parentum & qꝺ est infeliciꝰ
mr̄es cibos de parvulorū manibus atq ore
rapiebāt. & cum dulcissimi liberi in mani
bus atq an̄ horā positi tabescerēt exigua
vite subsidia a ventib⁹ ipis exime nemo
parcebat. Verū ne ipos quidē infelices &
ꝑ exiguos sumētes latebāt cibos. hz ꝺtinuo
aderat predonum q̄s & statim vt clausas
cuiꝰq; ꝺprehēdisset fores maliciū credebat
hoc ee qꝺ meri secus positi ederēt & repete

dispicatis foribꝫ ꝑcipites irruebãt atq; ab ipis vt ita dicã faucibꝫ expimentes. Si qꝺ forte in sumptũ iam fuerat reuocabãt. ferebanẽ senes si cibũ vendicare temptasset Spersis etiã crinibꝫ mlieres ẽbebanẽ occultare nitentes si quid forte deprehensũ huiusq; in manibꝫ. nulla senibꝫ reuencia nulla erga puulos miseracõ. Sed in exiguo panis fragmento puulos imberẽtes & ex ipo cui imbeserant suspensos elidebãt ĩ eram In eũ vo qui raptores cibo ꝓueniss̃et assumpto crudeli9 seuiebãt. & excogitabãt dira supplicia obturantes ifelicibꝫ natales digestionũ meat9. Alijs vero ꝓacutas sudes p eadẽ ferenda adigẽtes horresto que egesta sunt referens. Ad ofectionẽ post hec vni9 panis aut ciabi farie miseros purgebãt Nam ipi toztores nõ pacientanẽ famẽ ¶Est em̃ tollerabili9 qꝺãmodo si hec opulsi media facẽ viverent. Sed ut vl' ꝓparent sibi imposteq; cibos vl' ut crudelitas exercicio ualesceꝛ. In bijs etiã si qui forte furtim p stacões vl' hostiũ p colligendis herbis erupissent ocẽrẽtes eis qui se hostiũ man9 effugisse gaudebãt diripiebãt quicqꝺ attulerãt ¶Supplicãtibꝫ aũt & terribile sibi qꝺ dam nomẽ dei inuocãtibꝫ vt ul' partẽ aliqm q̃ secũ mozti9 piculo quesierãt indulgerẽt nichil ꝓzsus ꝓbebant. sꝫ hoc beneficij loco cesserat si comꝑhensum viuũ licuisset euadere. Hijs aũt post aliq̃nta adiungit dicẽs Iudeis vo cũ egressu vzbis omẽs pie spes excludebaẽ salutis. & ĩualescens acerbitas fames domos sil' & familias gentez qꝫ vastabãt ita ut ĩ peneeralibꝫ strata iacerẽt mlieq; puulorꝫqꝫ cadauera. p plateas verꝺ infeliciũ senũ corpa fame magisq̃ etate consumpta Iuuenes vero atq; omis etas robustioz velut siml'achza quedã in vijs oberrabãt & egressibꝫ corruẽtes quocũq; loci gressum subripuisset media ¶Sepelire aũt cadauera ꝓximorũ nec defũctorum multitudo nec viriũ debilitas ꝑmitebat. sil' & p sui vite mẽto vnusq̃sq; verebaẽ ¶Denicq aliq̃nti sup̃ eos quos sepelie bant aĩas emisere. Multi etiã dum perse quũẽ funera pziusq̃ ad sepulcrũ puenerentur efflabãt. sꝫ nec planct9 ex more defunctis exhibeaẽ aut luctus. quia hoc sibi eotim vendicauerat fames sed nec aridites ĩedie humorẽ cuiq̃ reliq̃rat lacrimaq; Ob seuerant ciuitatem ꝓfũda silencia & nox plena mortis cũcta obtexerat. Quibꝫ malis omibꝫ ḡuiores soli vigebãt ꝓdones qui nec sepulcra quidẽ diripere & expoliare cadauera illicitũ dicebãt nõ tam ꝓdam petẽtes q̃m scelus irrifice cumulãtes & aciez gladioꝝ suoꝝ ĩ cadauerũ obtrũcacõne ꝓbantes. Interdũ etiã ĩ nõnll'os adhuc sperantes mucro examĩandus agebaẽ q̃ alijs seminices cũ viderẽt supplices dexteras ꝓtendebãt. ve in se quoq; bñficij loco ouerterent scelus. quo sꝫ cruciatibꝫ famis velocius absoluerenẽ Sꝫ nouo crudelitatis genere necẽ q̃m sponte inferebãt si rogarenẽ negabãt cum eñ vnusq̃sq; deficiẽciũ cũ gemitu retorq̃ret oculos ad templũ nõ de morte ꝓꝓa dolens sꝫ de impunitate ꝓdonũ quos supstites relinq̃bant. Et ꝓmo quidẽ sumptu publico sepelire mortuos iusserãt fetoris intolleracia ve vero omẽz sumptũ cepit vincẽ mlitudo morienciũ de muro cadauera ꝓcipitabãt. ac cũ citus circuiẽs puidisset repletas mortuoꝝ cadaueribus valles & hũani corpis tabo priam ẽraz rigari cũ ingenti gemitu eleuatis ad celum manibꝫ deũ inuocat testẽ hoc sui causa nõ ꝓuenire sed se ista sustinere inuitũ ¶Et p9 aliq̃nta ut̃m quedã iosephꝫ talia ꝓsequitur nõ cũctaboz inqꝺ ꝓferre qꝺ sencio ¶Arbitroz em̃ q̃ si etiã aduers9 impios ciues romanoꝝ pauli sper arma cessasset aut hyatu terre aut aque diluuio. aut zodomitanis ignibꝫ & flumĩbꝫ celitus toztis suppliciis ciuitati dependisset que multo infaustiozem illis qui hec ꝑpessi sunt. & nequiorem viroꝝ pñtem hanc ꝓtulisset etatez ꝓ quibus omis gens piter extingui. Sed & ĩ hoc vj. libzo eiusdem talia scribit & eoꝝ. ĩquit qui p totã ciuitatẽ famis media corrũpebanẽ mlitudo ĩ numerabil' erat. q̃rũ nec explicari miseria ꝑt ꝓ singulas namq; domos sicubi aliqꝺ sibi fuisset reperium bella ꝺeimio & cedes inẽ caros iposq; pentes ac libezos nascebanẽ dũ nõ solũ emanibus sed ex ipis etiã faucibꝫ inuicez cibũ rapere certabant. Fides autez nec mozeuis erat sed & ipi cum spiritũ iam exalarent

ꝑseruabant̃ a prædonibꝫ. ve cui sorte ĩtra gremiũ tibi aliqꝺ resideret. Alij etiã ꝑ me diã hyantes velut rabidi canes huc atq; illuc ferebant̃ & quasi insania ꝙam exagitati in easdem domos submõito tempis iterũ ac sepius irruebãt oĩa tñ necẽtas cõuertebat ĩ cibum etiã illa que nec mutis quidã aĩalibus edere vsus fuit. Ad vltim nec loris quiꝺ nec cingul' vl' etiã ipis calciamẽtis abstinuerũt. portarũ quoq; ĩumẽta detrahẽtes oficiendã dentibꝫ ingerebãt ñnulli & feni vetis festucas edebãt. ꝯ & de quiquilijs collectis puissimũ pondꝰ vragmis in ꝙtidiã detrahebant.

DE tercio pũcto sez de maria q̃ vrgente fame ome dit filiũ suũ ꝓsequit̃ dicẽs. ꝯ qꝺ opus est ꝓ hoc pondus famis illiꝰ explicare cũ gestum sit ibi facinus qꝺ neq; apud grecos neq; apud barbaros vllus accepit audit̃ horrendꝫ quiꝺ dictu. Auditu vero incredibile. Et quidez libenẽ tam immane facinꝰ siluissem ne ꝙs me crederẽt monstruosa narrare nisi multos memorie nr̃e viros testes cõmissi sceleris habuissẽ. Porro vero aliqꝺ pr̃ie mee ꝑstare me arbitror si suberaham eor̃ verba quor̃ ꝓtulit facta. Mulier quedã ex hijs q̃ vltra iordanis alueum ꝺmanebãt maria noĩe eleazari filia de vico bethezob. qꝺ int̃pretat̃ dom⁹ ysopi gñe & faculteatibꝫ nobil' cum ceta multitudine q̃ fluxerat iherosolimis reperta ꝺuẽm cũ oñibus obsidionis casũ ferebat hui⁹ reliquas quiꝺ facultates ꝙs domo ĩ vrbẽ ꝺuexerat eyzãni inuasere. ꝯ qꝺ ꝺo reliquiar̃ ex magnis opibꝫ fuerat quibꝫ victũ cottidianũ ꝓemuem ducẽt irruentes ꝑ mõita ꝑdonũ satellites rapiebãt. ꝓ quibꝫ gemẽs mlier velut ĩsania iam ꝙdã ex indignacõne fatigabat̃. ita ut int̃duz ꝑdonibꝫ maledictis & ꝺuicijs in necez sui instigaret. Verũ cũ neq; irritatus quisq; nec miserat⁹ eam oppzimeret. & si quid dbi fuisz forte ab ea quesitũ id ab alijs q̃reretur nec iam vsq̃m reperiendi copia fieret famis aũt dira viscerib⁹ ipi⁹ ĩsisteret ac medullis & ad furorẽ purgeret iaz media fame & ira pessimis vsa ꝺulcedinibꝫ dr̃e ipa iam armat̃ iura nat̃e. Erat nãq; & ei sub vberibus puul⁹ filius hunc ante oculos ferens. infelicis inq̃t mr̃is. o infelicior fili in bello fame & direpcõe ꝑdonũ cui te reseruabo. Nam & si vita sperari posset & iugo romane buitutis vrgemur ꝯ nẽ etiaz seruitutẽ ꝑuenit fames ꝑdones vero vẽq; in graniores purgent. Veni ergo neo mi nate. esto mr̃i cibus ꝑdonibꝫ furor. seculi fabula. que sola deerat cladibꝫ iudeor̃. & cum hec dixisset simul filiũ iugulabat. tũ deinde igni suppositum torret & mediuz quippe edendo ꝺsumit. mediũ vo reseruat obtectũ. Et ecce ꝺfestim ꝑdones irruũt cõ buste carnis odore decepto. minant̃ mortez nisi sine mora cibos quos patos senserant demonstraret. Tunc illa quiꝺ partem in q̃t optimã reseruani vobis & ꝺtinuo que supfuerat membra detexit infantis. At illos repente ingens horror ĩuasit & crudeles q̃zuis animi diri pere vox faucibꝫ interclusa est. Illa vo truci vultu & ipis etiã ꝑ doĩbus truculencior. me⁹ inq̃t fili⁹ ẽ. me⁹ est part⁹. & facin⁹ meũ est: edite. Nam & ego prior ꝺmedi qꝺ genui. nolite effici aut mr̃e religiosores. aut femina molliores q̃ si vos pietas vincit & execramĩ cibos meos ego que iam talibꝫ pasta sum bijs ĩem pascar. Post hec illi triti tremen tesq; discedũt qui hũc solum ex oñibus facultatibus suis misere mr̃i reliquerãt cibũ. Repleta est aũt vniuersa ciuitas ocius ne phanj sceleris nũcio. & vnusquisq; facin⁹ añ oculos qꝺ ꝑpetratũ fuerat adducẽs tãq̃m si ipe hoc ꝑpetrassz horrebat. Oñs q̃ famis necẽtas purgebat festinabant magis ad mortẽ bẽos dicẽtes eos quibꝫ detigerit ĩ teriisse prius q̃z taliũ malor̃ polluent̃ audito. hec quidem iosephus.

QVartus punct⁹ est de nũo captior̃ & occisor̃ & emptor̃ fame. Quem vo tanta calamitas inuenerit exitũ eodez auctore ꝑ paucis annectã. Colligens enĩ supdictus historiogꝑhus omẽm nũm emptor̃ vel fame ul' ferro. vndecies centena milia designauit. Ceteros vero latrones ul' sicarios vl' prædones post vrbis excidium mutuis declarauit ĩteriisse vulneribꝫ. Electos aũt

quosqꝫ iuuenũ ꝗs decor corpis & ꝓceritas ꝺmẽdabat ad triũphũ dicit eẽ reſeruatos Reliquos aũt ꝙ ſuꝑ· xxvij·ãnos agebant etatis ad opa egipti ꝑ metalla deſtĩatos vl' ꝑ ceteas ꝓuincias eẽ diſpſos. Alij quiꝺ vt ad ludos gladiatorꝝ. Alij ut ad beſtias ꝺderent. Si ꝙ vo intra decimũ ſeptimũ eta tis ſue ãnũ repti ſũt ꝑ diuerſas ꝓuincias in huiuſmodi diſtribi iuſſi ſũt quorꝝ mꝫs vſqꝫ ad nonaginta milia ꝓuenit ẽ· hec vo oĩa geſta ſũt ſecũdo ãno veſpaſiani impij iux ta ea ꝙ ipe dñs & ſaluator n̄r ibus xp̃s ꝑ dixerat quippe cum ea que gerenda erant pñcia videt. tũc ſcdm euãgeliorꝝ fidẽ vi= dẽs ciuitatẽ fleuit ſup illã & velut ĩ auribꝫ eiꝰ ꝓlocutus eſt hec verba. Si cognouiſſes inqt & tu in hac die que ad pacẽ tibi ſunt Nũc aũt abſcondita ſũt in oculis tuis qr veniẽt dies in te & circũdabũt te inimici tui vallo & circumdabũt te & purgent te vndiqꝫ & ad ſolum redigẽt te & ad filios tuos intꝰ. In hũc modũ ꝗꝫ plima diuine ꝺminacõis comitrua publice induratis au ribus reſonabant· quouſqꝫ ſanguis iuſto rum ſed & ipſiꝰ iuſti ſingularis & vnici ꝙ ab impijs inique effuſus ẽ iuſto dei iudicõ quereret. Atriti ſũt ergo plagis bell' ſtrati & a patrijs ſedibꝫ diuĩe indignacõis exci ſi turbine ut in vrbe glorioſiſſima nec la= pis ſup lapidẽ remanẽt· fuitqꝫ ꝓpt'i ĩdura ti & quouis lapide duriorꝝ tribulatio tã ta quanta nõ fuit ex quo gentes eſſe cepe = runt vſqꝫ ad diem hanc Eccleſia vero que fuerat iheroſolomis congregata diuinitꝰ ẽnſure iuſſa eſt ẽnſiorꝺanẽ ad opidũ qꝺã noĩe pellam· quo ablatis ab vrbe cultori= bus dei celeſtis vindicte fiẽt locꝰ q̄ in vrbẽ gentemqꝫ ſacrilegaꝫ fuerat exercẽda qꝺ & euſebiꝰ ceſarienſ ĩ eccl'iaſtica hiſtoria ple miꝰ ſcribit. Et ꝙez hec oĩa rectiſſime paſſi ſũt qui in filiũ dei manꝰ ſacrilegas exten dere ꝑſumpſerunt cũ teſtimonijs ſcripturaꝝ & virtute mirabiliũ opum ipm xp̃m deũ eſſe oſtaret ſicẽ fuit dcm ſuꝑ ꝓmo libro in a percõne ꝓmi theſauri allegando dictũ io = ſophi. Hic dixerũt aliqui iudei hyſpanie ꝙ ſũt in ea anteqꝫ eſſz moꝛs xp̃i· ſz quero ab eis ſi venerũt ad hyſpamã ſuo velle vl' coacti ſi volũtarie nõ obſeruauerũt legez nec cerimoĩas ꝗs ſolũ ĩ ptibꝫ illis obſua= re tenebanẽ & ſic fuerẽt ve apoſtate & nõ iudei. Si vo ducti fuerẽt vi & coacti ꝗre n̄ reuerſi ſũt qñ eis data fuit licẽcia gn̄alis ꝑ regẽ dariũ· ꝙ fecit voce p̃conia acclamare ꝑ oñem ẽrã ꝙ iudei de oĩbꝫ ptibꝫ redirent ĩ ihr̄l'm & ꝙ edificarẽt tẽplũ. Si ergo ipi remãſerũt illa vice ĩ hyſpania remanſerẽt ſic iudei mali deſperati confuſi & diuiſi a bonis iudeis illiꝰ temporis ne ſeruarẽt le= gem & p̃cepta & ne corrigerent a ꝓphetis & ut eẽnt ydolatre· quia a tempe neronis imꝑatoris vſqꝫ ad cõſtantinũ in ꝙ tempe fuerũt xxviij· imꝑatores nõ mãſit in hy= ſpania homo qui nõ adoraret ydola ꝙ nõ occideret diuerſis & variis tormẽtis· & tñ nõ legit de aliquo iudeo ꝙ ꝓpt̃ hoc occidẽt ymo ipi mouebãt xp̃ianos ꝙ illa adora = rẽt ꝗntomagis qr cũ ĩ eorꝝ ẽra hoc eis eſſz ꝓhibitũ ipi ibidez adorabãt ydola. & io nõ optebat ꝙ ĩ ẽra aliena ad hoc ꝺpellẽt Et dicũt ꝙ ſunt de tribu iuda. Alij ꝙ ſũt de tribu leui Alij ꝙ ſunt de tribu manaſſez Alij ꝙ ſunt de tribu effraim qꝺ cũ vitate ꝓbare nõ poſſũt qr ſi ſunt de tribu iuda quare ergo nõ fuerẽt ad ſuos reges añ xp̃i aduentũ. Si de tribu leui quare nõ fuerũt ad ſuũ ſacerdociũ ſeruiendꝺ Si de quacũqꝫ alia tribu ꝗre nõ redierẽt ad ſuos iudices & ꝓphas. Sed ſi añ aduentũ xp̃i ꝑmãſerẽt in hyſpania ibidẽ remanſerũt ſic rebelles & deſperati

Ecũda expulſio iudeorꝝ facta fuit in regno francorꝝ. Vñ imꝑate heinrico romanorꝝ lxxxx vj· ĩpatore· & ſedente ĩ cathedra petri· de mente papa quinto ꝙ fuit ccꝰ· papa· nec = nõ regnante ĩ eorꝝ regno francorum phi lippo rege. Anno domĩ Mil'o· ccc· vj de or dinacione predicti regis fuerunt in toto regno francie capei iudei imperceptibiliter vna die· & confiſcata bona eorum & ex = pulſi & ad regnum minime reuerſuri ſe = cundum ꝙ refert frater iohãnes de podio ĩ ſuo hiſtoriarꝝ collectario cãm tñ ñ poſſet huiꝰ expulſionis. Cũqꝫ ſtudioſe ĩueſtigarẽ cãm vñ poſſẽ ſcire ꝓpt̃ã cãm. Caſu qui= dam ſollẽnes viri gallici ordĩs ſci bñdicti monaſterij famoſiſſimi dimiacen tanqm

reformatores missi monasterioꝝ eiusdem ordinis sbiectoꝝ predicto monasterio ī castelle regno ad villam metine de campis me ibidē tūc existente applicuerūt cū rege cām suā exposituri ꝯsensū & fauorē suū q̄rentes ꝑ dicta reformacōne. quoꝝ vn⁹ doctor ī iure canonico. z⁹ licēciat⁹. z⁹ ūo baculari⁹. & qz singularitē q̄ licenciat⁹ erat vir pitus videbat & ḡtus quesiui ab eodē q̄ michi veridice cām pandēt predicte expulsi oīs iudeoꝝ a regno francie si illā sciret. Qui respondens eandē vere scire. Rogaui ut ex caritate in scriptis ponēt & ad plenū exp̄meret totū casum. Eecitq̄ volū tarie sub forma & serie que sequit Reuende p̄ q̄ vra caritas postulauit ut ī scriptis redigerē cām & rōnez potissimā eiectionis infestissime xp̄iano nomī gentis videlicz iudeoꝝ a regno francorū xp̄ianissimo faciā que hortat vra religiosa boīas stilo sez rudi & indigesto. Vero tn & ībitato ut oīs gallie bene notū apud q̄s nota & maīfesta hec sūt. Nam ī picturis & tabul' eccl'iaꝝ multaꝝ asscribi hec solēt necnō in cereo pascali ann⁹ eiectioīs iudeorum ānotat quē ꝑnūc mēti nō teneo pl'i meq̄ circūstācie memorādi miraculi ꝑpē incuriā a memoria exciderunt. Ea vo q̄ legi & in tabulis vidi fidelit enarrabo. Eo igit tempe quo sordibo iudeoꝝ pp'lus ī opprobriū sempiternū cūctis gentibo a deo datus sua cōtagione xp̄ianissimū francie regnū fedabat. quidā ip̄oꝝ ut solēt publice vsurā exercebāt. Mulier quedā pisten necessitate opulsa vnā quā solā tenebat p̄ciosam vestem illi iudeo feneratori in pign⁹ dedit. Die vo sancte resurrectioīs appropi quāte m'lier illa nō bēns vñ vestē suā redimere posset m'tis blandicijs circūueni re fenceratorē temptauit iurans illi & promittens vt si suā illi in die sancto sez pasche vsui p̄staret vestē in crastinū eā sup addito fenore illi restituēt. Proditor ille afflictōez m'lieris ꝯsiderans lucri quāq̄z cupidus fore mente iam cōcipiēs facin⁹ detestandū renuit assentire pollicitacōi m'lieris. & recōuenire illā cupiēs in hec vba p̄ripit. Scio te tua in lege m'lierē honestaz & habūdantē a tuis circūuicinis reputari scio te m'tas hr̄e emulas que si ī die festo te tua veste adornatā nō viderint alludēte risui cachinacōmq̄ oīb⁹ patebis Si acquiescere vis ꝯsilio meo vestem tuā redaz & pecunias duplicatas tibi dabo Tū illa ore inflāmato. quid vis inq̄t tibi ut faciā. Nam sumope tunicā meā reportare cupio. si sca tua m̄ iures. euomit portē tū illud mōstruosissimū ut illū quē adoras ꝑ deo tuo quē ī tua pasca r̄cepturā p manū sacerdotis es michi apportabis tuā tibi restituā vestem & pecunias duplicabo Exhorruit hoc audito vbo xp̄iana mulier. auertat inq̄t id ip̄e de⁹ a me. & michi crede p ip̄m deū te iuro. si illaz michi iudee illo die accōmodes incrastinū restituā Abi inq̄t iudeus importūa m'lier nūq̄z iofaciā & acquiesce ꝯsilio meo & tibi p̄uideb Nūq̄t ait m'lier scis iudee m̄ illud transglucidū nēcim fore. Caue inq̄t ne ēnsgluctas & ī os ꝯserua & michi apporta. variū semp est & mutabile fēa acquiescit tā nephādo crimī & veste recepta remeauit ad ꝑpa. Die sacratissimo resurrectioīs adueniente vana & fatua m'lier iudeo cupiens complacere pecuīaꝝ amore vbi nephario ore sacrū dn̄i n̄ri ihu xp̄i corp⁹ susceptit festia ad iudei domū prexit. Ecce ecce iudee qd tā importuno affectu instanter a me requisisti. Ecce deū meū quē hodie p manuz sacerdotis accepi Ecce eū quē adorāt xp̄iani m̄ pollicitā pecuīaz trade. heu heu ad turpia ducit pauptas q̄ auarissimum gen⁹ m'lieris. Fenerator itaq̄z let⁹ & gaudēs bn̄ inq̄t veneris m'lier. eū depone sup chelonariū & pecuīas duplicatas recipe tuas Tūc iude⁹ ille insano animo & furibūdo totus ꝑterita debacat⁹ & ira ingētē flāmam in camino dom⁹ succēdit. vnā magnā aq̄ & oleo plenā supponēs corp⁹ dn̄i n̄ri ihu xp̄i manib⁹ nephandis imasit dicēs. Esne tu ille xp̄ianoꝝ de⁹. Esne ille ihs xp̄s quē de virgine natū xp̄ianoꝝ vesana crudelitas opinat & credit fore deū. si tu ille es quē colaphis cederūt p̄res mei ego te bulientib⁹ vndis omittā. si te cruci affixerūt ego te assandū dabo. ille viuū te morti dedere ego iam te mortuū morti itm dabo Si vis loquere si deus es qualis ē porēcia

tua ostẽde & ne igne ꝺsumaris defẽde hec
& talia scelerato ore euomẽs Corp⁹ domi
nri ihu xpi ī mediū bulientis aq iactauit
Stetit ofestim speciosus forma p filijs ho=
minū puer pambulãs sup aquas bulien=
tes Quẽ videns iude⁹ non tanti signi &
miraculi nouitate ouersus ad dñm seo iu
daico more ut ppl's ille testificãte sco moy
se indurato aĩo semp extitit dura cũ cerui
ce· puerꝫ ut sol rutilantẽ cũ eo instrumẽto
ferreo qꝺ in manib⁹ hẽbat ietatis vicib⁹ in
vnã bulientẽ demergẽ cẽptauit·ꝫ nec il=
lum quis modo tangẽ valebat diuĩa ei sa
piencia puer ilꝭs sic ducebaẽ ut dũ iude⁹
ille in medio aque bulientis illũ fore arbi
trabaẽ in dextra pte ipm cernebat existẽ
sic que dũ in dextra ferire volebat ī sini=
stra bulientis aque cernebat· colluctabaẽ
iudeus cũ puerulo nec ibi eũ cã ꝓualẽ po
terat Interim pueri iudei illi⁹ assistentes
ꝓdigij nouitate prerciti ad mrem ocrunt
dicentes En mr̃ ·pr̃ nr̃ puerulũ in aquã
bulientẽ demergere nitit̃· Mater illa ad
camerã viri sui gḋit̃·pueri alta voce emi=
lantes ad publicũ peruenũt vicũ dicẽtes &
pclamãtes venite venite vere pr̃ nr̃ puerꝫ
vnũ ꝓcerũ mirabili forma in aq̃m bulie=
tem demergẽ cupit Fit ocursus ppli·iudei
passim & xpiani occrerũt multiq ex illis
viderũt puerulũ dñz nr̃m ihm xpm & iu
deũ nitẽtez in pfundũ vrne demergẽ· De
nũciatũ est epo parisiensi iaudituũ mira=
culum q cũ toto clero accessit ad iudei do=
mũ.& ī medio bulietis aque & olei vidit
hostiã mũdissimã sanã & integrã illã as
sũpsit suis pprijs manib⁹· & oĩ cemẽti
ppl'o ī eccl'ia scĩ iobis de gualia parisi⁹ vbi
in eodẽ die ꝺsecrata fuerat pcessionaliter
portauit In qua eccl'ia ī memoriale tãti
miraculi vsq ī hodiernũ diez obtinuaẽ &
q̃libet die in honore sacratissi sacramenti
altaris missa celebraẽ. Feria vo quĩta in q̃
dñs nr̃ ihs xps istud sacramẽtũ statuere
dignaet⁹ est ouenit ppl's & missa solemp=
nissima ibi celebraẽ Capet⁹ & icarceratus
fuit iude⁹ vxor iudei & pueri ofessi sũt q̃
viverãt Iude⁹ ipe oĩa que p ipm fca fue=
rãt & dicta ossus ẽ Mulier ad fidem cõ=
uersa est pueri baptizati ipi etiã xpiani q̃

videre meruerũt signũ magnũ ofessi sunt
reuueritatẽ Iude⁹ ille a deo reprobat⁹ & de
relict⁹ in sua obstinacõne pmanẽs ad iu=
diciũ p ꝓpositũ parisiensez duct⁹ ẽ. Dũq
iter agẽt iude⁹ ille ꝓposito parisiẽsi voce
perturbata dixit Si libr̃ũ quẽ possideo thal
muth intitulatũ hic vna mecũ hẽrez· nõ
essz in tua potestate me ut morti traderes
qm̃ liber ille vel a pentib⁹ meis accepi ta=
lem virtutẽ a deo recepit ut hij q̃ frequẽt
illũ legũt & possidẽt a deo ĩmortales red
danẽ vbi imq ꝓpositꝰ pisiẽ liber ille tãte
virtutis ẽ ut ĩmortales hoĩes reddat·de=
signa locũ & ad illũ destia pedissecũ Quo
facto vbi pedissequ⁹ libꝫ thalmuth iudeo
ī quadriga ligato ṽidit ignis q̃ ad tctũ
balistẽ ꝓparat⁹ ad obustionẽ iudei plicto
rez erat ad iudeũ vsq volauit· cũq vna
cũ libro suo thalmuth ī familia & cinere in
momto & in ictu ocl'i redegit. Hec fuit vr
gens cã electioĩs gẽtis indaice a xpianissi
mo regno francie. Quicqt sit de hoc verũ
hec sez fuerit potis sia cã electioĩs iudeoꝝ
ab illo regno sũ illꝺ qꝺ dcm ẽ sup ostidera=
cõne vij·puncto iij·crudelitate iiij· cum
sez omẽs porci se mutuo occiderũt·vel illꝺ
qꝺ in crudelitate supdcm ẽ sez de hoie quez
spinis coronatũ occiderẽt credẽdũ est tñ qꝺ
hec & pl'a alia crimia eorꝝ ocurrerẽt ꝓpter q̃
sic puniti sũt. Exꝑssa tñ cã fuit ifancium
mors. Quare vl'r Iudei oms ab illo fuerẽt
expulsi ut notat vincenci⁹ vide sup ostida
cõne ꝓdicta & pũcto ī crudelitate ij· In
ofirmacõz ꝓdictoꝝ est illꝺ qꝺ accidit ī cõ
finib⁹ regis castelle versus regnũ nauarre
in villa quadaz q̃ guon dr vbi colligunt
iura a tnseũtib⁹ de regno ī regnũ In pre=
dicta villa ꝺsuerãt iudei ꝓdicta iura colli
gere. Accidit aũt qꝺ miles quidẽ de regno
francie tnsitũ facẽt p locũ pnoiatũ pegri
nans ī sc̃m iacobũ·& cum pdcti iudei in
verecũde explicarẽt oĩa q̃ deducebat int ce=
cera inuenerũt quẽdã libr̃ũ denocõm suaꝝ
in q̃ ml'te erãt l're auree·& cum p q̃libz pe
cerẽt cereũ ius indigꝰ miles ille percussit
alapa vnũ iudeoꝝ q̃ illico uersanice pcus=
sit sil'r militẽ alapa·& cũ pdictus miles
euaginato ense volz iudeũ illũ primere occ̃
rit ml'titudo iudeoꝝ cũ armis sic qꝺ non

potuit vindicare iniuriã sibi factã & redies in sepm cepit cogitare qre deus pmiserat eũ a tam ẽpi & nephãdissima gẽte tã grã dez miuriã pati · recõdat9 ẽ qp a toto regno francie ppẽ supbã iustissime fuerãt in dei expulsi & ipe sol9 remãserat singl'aris defendẽs vsq; tũc iudeos in ẽra sua Et iõ iratus de9 conẽ eũ pmisit eũ sic turpiẽ offendi. Recedẽs ergo a pdicto loco pmisit & iurauit qp si de9 reducẽt eũ ad ẽraz suaz nll'm iudeũ relinqret in eadẽ qd & ope ad impleuit qz oms iudeos q̃q; potuit inuenire gladio pemit

Ercia iudeoz expulsio fuit a regno anglie cui9 expulsionis cã duplex assignat̃ qrũ pmã legi in qbusdã miraculis sb ordine q̃ sequitur Inliconia ciuitate regis anglie. Accidit qdã miracl'm qd de9 voluit ondere pcibo bẽe virginis Vñ ml'ier quedã vidua & paupcula filiũ quẽdã noie Alfonsũ habebat quẽ ẽdidit ad docẽdũ pmas lras & postq; sciuit legere ẽdidit imbuẽdũ rudimentis gmaticalibo & ĩ musica qiu licz ĩ gmaticalibo pcesserit · ĩ musicis tñ gtissi9 erat Et qz pdicta ml'ier paupcula erat recõmẽdanie illũ cuidã religioso sui genẽis ut de victu saltẽ ipi puidẽt & ita factuz est qz cottidie post lectões suas recipiebat suã refectionẽ cũ pdicto religioso Erat aũt pdict9 puer etatis ãnoz x · cui9 erat osuetudo ordinata ut pmo cottidie iret ad ecclesiã deinde ad scolas & hora refectionis vt dictũ ẽ ad domũ religiosi Nocte vo ad mris domiciliũ se ouertebat. Cũ aũt sepe in eccl'ia illã pclarã antiphonã Alma redemptoris audiret cantare tantã deuocõz dcepit ĩ virgie bẽa & sic mẽti impssit predictã antiphonã qp q̃cũq; iret de die & denocte p vicos & plateas mozi puerozq; supdictã antiphonã alta voce dulcissime cãtabat. ĩsitus aũt ei9 erat cum iret ad domũ mris n l' rediret ab eadẽ p vicũ quẽdã iudeoz · qui audiẽtes frequẽt pdictã virginis cantacõm ab ore iuuenis q̃dẽ illoz habuit querẽ a quodã docto xpiano q̃s essz sẽ susilli9 cãtacõis cũ ei9 cantus tam dulcis esset Et ut ognouit qp illa erat antiphona q̃daz que ad laudẽ & honorẽ virginis beate marie mris redẽptoris ihu xpi veri messie de cantabat̃ à fidelibo in eccl'ia dcepit dolorẽ & pepit iniqtatẽ · qp filiũ habuit cũ suis oplicibo quoz corda dyabol9 possidebat · qũo predcm infantẽ morti ẽderent & occiderẽt hora ergo optũa obseruata cũ puul9 predict9 alta voce cãtãdo predictã antiphonã ẽnsiret p eoz vicũ subito sic̃ a rugiẽtibo leombus rapiẽ & reclusus ĩ domo q̃daz de modo mortis ei9 ẽcta uerũt. Et diffimitũ ẽ imẽ eos qp ei9 lingua cum q̃ bẽam virginẽ laudabat extraberẽt p oppositã capitis ptẽ. scdo qp exẽberẽt etiã ei9 coz cũ quo cogitabat pdictã cãtacõem & vltio qp corp9 ei9 picerẽt ĩ loco pfũdissimo & ĩ mũdissio fetoribq; pleno q̃ loc9 erat eoz dcinua latrina ut nll'aten us signũ ei9 inueniri posset & fẽm ẽ sic Deo virgo bẽa que mr̃ est misericordie & pietatis nec obliuioni tradit fuicũ qdcumq; sibi factũ statim sic ille deuotissim9 suus cantor in pdicto loco fetito fuit piet9 Affuit pns eid & posuit in ei9 ore lapidẽ quẽdaz pciosum qui locũ lingue suppleret & statim cepit cantare sicut pri9 predictã antiphonã ymo medi9 & alci9 q̃m pmo nec aliqñ cessabat de die nec de nocte a predicto cantu & tali modo stetit in pdicto loco puulus ille iiij · diebo. Cum vo mr̃ ei9 videret qp sicut osueuerat ad domũ ei9 nõ veniret celeri gressu ad domũ supdicti religiosi p uenit ac deinde ad scolas nec potat inuenire Discurzebat vndiq; p ciuitatẽ anxia ml'ier si posset alicui inuenire filiũ suũ & disponẽte deo in fine iiij · diez predictorũ ml'ier illa ẽnsuit p vicũ illũ ĩ quo filius suus fuerat occis9 & ĩ latrinã pfectus. & ecce vox filij sui cãtantis dulcissime cantacõem illã virgis q̃m sepissime ab eo audierat insonuit ĩ auribo ei9 Quo audito damoribo magnis predicta ml'ier clamare cepit & cõgregate sũt ml'te gentes & cũ eis iudex ciuitatis intuerũtq; domũ illã in q̃ vox illa audiebat̃ & finaliter ĩuent9 ẽ iuuenis in loco predicto & exãctus nec vmq̃m cessabat a cãtu illo dulcissimo licz mortuus foret Indutusq; aliis vestimẽtis p dños q̃ ibidem venerãt notificatũ ẽ epo ciuitatis. qui ilico veniens ad spectacl'm precepit qp

ponerēt honorifice ī quodā lecto. & sic de
ductus est cū solenni ꝓcessione & magno
honore ad eccl'iaz cathedralē ꝑce ciuitatis
semp tñ otinuabat cāticū suū. ouientibꝰ
ergo ī vnū ad ꝑcam eccl'iā dictꝰ epiſcopꝰ
celebrauit & fecit solempnē ꝟmonē ꝑcepit
qꝫ oībꝰ audiētibꝰ qꝫ devotas fūderēt oꝛoes
ut ꝑcibꝰ bē virginis deus dignarēt reue-
lare hoc secretū. Finito vero sermone pla-
cuit altissimo & sue bētissime matri qꝫ fuit
detecta impiissimoꝝ iudeoꝝ ꝓditō & cru
delitas qꝫ eadē hora surrexit puulꝰ ille &
stetit pedes ī lecto ī quo iacebat & exīxit
ab ore suo vnū ꝑciosissimū lapidē Dixitqꝫ
oī ꝓpl'o leta & hylari facie ꝙliē sibi accide
rat sic dām ē. & quo ꝛgo bēa ad eū veniēat
& posuerat dēz lapidē ī ore eiꝰ ut nō cessa
ret mōtuꝰ ab eiꝰ laude & ut oīdereē
gl'ia filiꝫ sui in salutē credēciū & ꝓicōem
odiēciū & ī credulozꝝ. Post hec aī vocauit
ad se ep̄m & dedit sibi pacē sil'r & mri &
fca expedicōe ab oī ꝓpl'o certificauit eos qꝫ
ascēdit ad celos ī societate virgīs gl'ose &
tradidit ꝑdēz lapidē ꝑciosū epo ut ponēt cū
aliꝫs reliquiꝫs ī altari Quofco singnacl'o
sancte crucis se īsigniuit & coaptās se lcō
aīaz tradidit saluatori q honorifice sepulꝰ
fuit qdā ī sepulcro marmoreo qō ml'to tē
pe ꝑciosos lapides ut ferē emanauit quo-
usqꝫ qdā pestifera hereſis ibidē orta fuit.
Rex vō ꝓpicti regni cū ognouit tā nephā
dū & horridū iudeoꝝ crimē & ꝓpē ml'ta a
lia q̄ ī uenit viridica īquisicōe q ꝑdā iudei
opabant ī ꝛtumeliā & ī iuriā ihu xp̄i sal-
uatoꝛis nri & sue bētissīe mris ex delibera
to & maturo cōsilio assignata die ꝑcepit qꝫ
occiderēt oms iudei q̄cq̄t possent inueniri
ī ꝓpicto regno suo Et illi q melioꝰ delibera
uerūt fuerūt totaliē expoliati ab omībus
bonis & sigti ac expulsi a toto ꝛgno āglie
Et ab illo tempe nūq̄z ampliꝰ ibi habita-
uit nec hītat nec ausꝰ ē apparē aliqs iudeꝰ
qꝫ statim occiderēt si ognoscēt ¶. Alia cā
in cronicis angloꝝ antiqs ut ferē assigna
tur. Cū ei regnū illō otinuis bell' fame &
peste laboꝛarz miratꝰ rex vñ veniret tāta
regni sua otinua tribulacō seruos dei ad se
vocauit & rogauit ut deū devotissime oꝛa
rēt q̄tinꝰ sibi dignarēt revelare cāz tāti mali
pātō corrigē & emēdare. Illi vero licet il
dignos reputātes finaliē tñ oꝛauerūt ieiu
nijs & oꝛoibꝰ se affligētes Deus aūt mise
ricoꝛs oīdit qꝫ illa eueniebāt in ꝑcō reg
no ꝓpē ꝑcta crudelissīa q̄ iudei ꝟmittebāt
¶ Cū rex hoc audiret ꝟsilio habito deliberā-
uit oms iudeos facere xp̄ianos cogitās ex
hoc placare irā dei & factū est sic Sed nec
ꝓpē hoc ꝓicta mala cessabāt ꝙz semp ī am
pliꝰ crescebāt. Cōsultis ergo iēm huius dei
Respon sū ē sibi qꝫ peiozes erāt sb noīe xp̄i
ano q̄z ꝓmo. pauco ei tempe elapso a sua fi
cta ouersiōe vsurpauerāt mōis & astucijs
suis oīa fere officia regni ī calamo & vir
ga im tñ ut veri xp̄iani q̄i capti viderēt
eoꝝ. Quare ꝓicꝰ rex illuīatꝰ a deo pur
gauit regnū suū a serpētibꝰ ill' ī hūc mo-
dū Die em assignata ut oīs ꝓpl's exiret in
campum ꝓpe mare fixit duos papiliones
vnū in ripa maris ¶ Reliquū vero ī aliq̄li
distācia ouientī. In ꝓmo posuit thozath
iudeoꝝ ī scdo vo crucē xp̄i Sedēs ergo rex
ꝓ tribunali ī medio papilionū ouocauit ad
se oms ꝓictos ouersos & voce clara & hy
lari vltu dixit eis. ego feci vos omnes sic
ri xp̄ianos & vos acceptastis voluntarie.
Sed post ouersiōz vr̄am mala ml'tiplicāt
ī regno meo & forte huiꝰ causa ē qꝫ ī iuiti
ad xp̄ianitatē venistis Est ergo voluntatis
mee liberos vos relinq̄re Ecce ī papilione
illo ꝓpe mare ē thozath iudeoꝝ In alto vo
est crux xp̄i. eligite ptē q̄z volueritis & ad
illā statī ꝓperate. Ganisi sūt ergo illi de li
bertate cōcessa oms simul cū vxoꝛibꝰ & fi
lijs relicta cruce xp̄i ad thozath cucurrerēt
Et ꝛantes papilionem vnꝰ post alterꝫ
iugulabant ī secreto ex altera ptē papilionis
& piciebant ī mari & sic purgatū est pre-
dictū regnū & otinuo cessat plaga nec ām-
plius iudeꝰ ibi habitat ꝙz nec hītat vsqꝫ ī
hodiernū diē videāt hyspani si sil'is pla-
ga viget & otinuo imē eos crescat

Quarta expulsio iudeoꝝ
fca fuit ī regno hyspanie Vñ legi
mꝰ ī cronicis hyspañe qꝫ Risebutꝰ
rex guttoꝛū regnauit in regno hyspanie
Era sexīgentesīaquīq̄gesīa iij. q̄ fuit āno
dñi sexīgētesīo secūdo & ꝛgnauit ānis viij
& mēsibꝰ vj. iste fuit bonꝰ xp̄ianꝰ & stati

incepit regnare. Monuit iudeos qui erãt in regno suo qꝑ venirẽt ad recipiendũ fidẽ xp̃i & ml'ti eoꝝ quersi sũt ad fidẽ catholicã ĩuolũtarie tñ Et istud fecit p̃oict⁹ rex moꝰ ex verbo pauli apl'i ad phili·i·sũ ꝑ occõne sũ ꝑ veritate xp̃s ãnũcieẽ & ĩ hoc gaudio sed & gaudebo ceẽos vo iudeos ex tra regnũ eiecit Eccl'iaz sce leocadie toleti miro ope fabricauit & ibi sepult⁹ ẽ De romaĩs quoqꝫ bis felicit̃ trũphauit huiꝰ tẽpe nephãd⁹ machometh ab byspania fugat⁹ in affricã ĩnfretauit vitisa regnare cepit Era septingẽtisq̃ꝓagitaq̃tuoꝝ annis ix·regnauit hic bñ mchoauit ꝫ pessime cõsumauit hic pelagiũ filiũ fasille ducis cãtabrie q̃ postmodo oẽ sarracenos ĩ astuciis rebellauit ab vrbe expulsit tolatana. Iste ĩtroduxit iudeos in regno q̃s Tisobertus eiecerat q̃re dat⁹ inreprobũ sensũ luxuriosissim⁹ est effect⁹ Iste mãdauit eccl'iasticis qꝫ hẽrent ml'ieres tot q̃t pñt sustẽtare Iste p̃cepit eis qꝫ nõ obedirẽt romano p̃tifici Iste p̃cepit muros ciuitatũ & locoꝝ destrui ne ꝓpt̃ eiꝰ pẽta ĩsurgerẽt cont̃ eũ Iste p̃uauit ocul' theofredũ p̃rem roderici Iste roderic⁹ fauore romani senat⁹ tota vitisã occupauit publice rebellare qui cepit eum & qđ fecerat p̃ri suo fecit ei & regnũ accepit vitisa Itaqꝫ plen⁹ abhomĩacõibꝰ corrupte vitaz finiuit. Hec ex cronicis byspanie & exarchino frĩs iohãnis egidij zamorẽñ Ex q̃bus pꝫ ꝓsperitas primi regis expellentis iudeos ab byspania & ĩfelicitas scdi reducentis eos ad eandẽ

DEcima obiuracõ est de iudeoꝝ mirabilibꝰ & sua obstinata malicia Gloriosus deꝰ q̃ vult oẽs homies saluos fieri & ĩ agnicõem veritatis venire pẽtis & crudelitatibꝰ iudeoꝝ nõ obstantibus ianuã salutis fidei catholice ꝑ multa mirabilia eis oñdit apteꝫ ut min⁹ sint excusabiles ĩ exteremo iudicõ & de ml'tis mirabilibꝰ & ꝓdigijs ꝑ diuersas orbis ptes eisdem ostendꝫ ¶ Postquam per mundum fuerunt dispersi decem mirabilia in psẽti consideracione explicantur

PRimũ mirabile accidit circa ãnũ dñi cccc·xix·Impãtibꝰ theodosio iuniore & honorio & sedente ĩ cathedra petri Innocẽcio papa ꝑmo. Tũc cũ iudeꝰ quidã ad baptismũ quest⁹ cã venissꝫ subito baptismi aqua disparuit & iteruꝫ atꝫ iteꝫ allata disparẽs dei virtutẽ & iudei pfidiã demõstrauit hec ex cronicis imperatorum & summorum pontificum

SEcundũ mirabile accidit circa ãnũ dñi quĩgẽtesimũ octuagesimũ vij·imp̃ante iustiniano q̃ fuit hꝰ romanoꝝ imꝑator·& sedente ĩ cathedra petri pelagio papa ꝑmo ¶ Tunc eñ iudeus quidã ymaginẽ saluatoris furtim ad domũ suã dolataꝫ celo ĩnfixit·& cũ se sanguine eiꝰ cruentatũ videret abscõdit eandẽ Deo xp̃iani q̃rentes ꝑ vestigia sanguis inuenerunt & iudeum lapidibꝰ obruerunt

QUartũ mirabile accidit circa ãnũ dñi septuagesimũ octauũ imp̃ante Constantino quĩto q̃ fuit lxv. romanoꝝ imꝑatoꝝ·& sedente in cathedra petri paulo papa ꝑmo. Tũc eñ ĩ syria ciuitate herico quidã xp̃ianꝰ sb̃ ãma pensione hospitiũ hẽns ymagiẽꝫ dñi crucifixi cont̃ lectuli faciem parieti affixerat & ibi oñes suas oratiõnes faciebat. Post ãnũ vero aliã domũ locauit & ymaginẽ ibidem ex obliuione reliq̃t·quidã aũt iudeꝰ p̃dictaꝫ domũ reduxit & die quadã vnum de suis cõtubulibꝰ ad cõuiuiũ ĩuitauit Inẽ epulas

ant̃ ille qui ĩuitat⁹ fuerat casu circũspici
ens ymaginẽ infixã parieti inuet̃. & ĩ il
lum q̃ se ĩuitauit ira fremẽs cur ymaginẽ
ibu nazarem tenere audebat ommat̃ Ille
aũ cũ p̃dictã ymaginẽ adhuc nõ vidisset
sacramẽtis quib⁹ poꝛat affirmabat q̃ illaz
de qua dicebat ymaginẽ penit⁹ ignorabat
Tũc ille placatũ se simulans vale fecit &
ad p̃cipẽ sue gentis abiens iudeũ illuz
de eo qõ viderat accusauit. Iudei ergo con
gregati ad domum ea⁹ cõueniunt & visa
ymagine illũ ꝛtumelijs diris affixerũt .&
extra synagogã seminiuũ eiciũt. ymagi=
nem vo pedib⁹ calcantes cũcta in ea do=
mĩce passionis obp̃probria renouarũt. Cũ
vo latus lancea pforassẽt p̃tin⁹ sanguis &
aqua vbertim exiuit & suppositũ vas im
pleuit Stupefacti iudei sanguinẽ illũ ad
synagogas detulerũt & oẽs infirmi ex ip̃o
munĕti p̃tin⁹ curabanť Tũc iudei ep̃o tre
oĩa p ordinẽ narrauerũt & baptismũ & fi
dez xp̃i vnanimit̃ susceperũt Episcop⁹ aũ
sanguinẽ illũ ĩ ampullis cristallinis & vi
treis oſeruauit. xp̃ianũ etiã illũ accersiuit
& quis tã pulcrã ymaginẽ oꝑposuisset inq̃si
uit Et ille dixit nicodem⁹ illã oꝑposuit q̃z
misit gamalieli. gamaliel zacheo. zacheus
iacobo. Iacob⁹ Symoni dereliquit. Sicq̃
in ihr̃l'z vsq̃ ad excidiũ vrbis fuit & inde
a fidelib⁹ ĩ regnũ Agrippe delata & ad pa
triã meaz delata. & apentib⁹ meis ad me
hereditario iure deducit Tũc oẽs iudei sy-
nagogas in eccl'ias oſecrarũt Et extũc h̃
mos ĩolenit vt eccl'ia oſecrarẽt qz ante tm̃
altaria oſecrabanť. Post illd̃ mirac'm or=
dinauit eccl'ia. quĩto nouembris me
moriã fieri dn̄ice passionis Vnde & rome
oſecrata ẽ eccl'ia ĩ honore saluatoris vbi
ampulla eũ illo sanguĩe reſeruat̃ & solem
pne festũ tũc agit̃

OVintũ mirabile refert gregori⁹ ĩ
ẽcio libro dyalogoꝝ vbi dixit q̃
Andreas fũdane ciuitatis ep̃s dũ
q̃ndaz sanctimonialẽ femĩaz secũ hĩtare p
mitt̃ret Anticu⁹ hostis cepit spẽz illi⁹ ocu
lis mentis ei⁹ imꝑmere ut nephãda cogi=
taret. Quadã vo die iude⁹ quidã romam
veniẽs cũ iam diez declinare cernẽt & vbi
manere posset mime repisset ĩ quodã tem
plo Apollinis ad manẽdũ se dedit q̃ ipm
loci illi⁹ sacrilegũ ptimescẽs quamuis fi=
dez crucis mime hẽret signo eũ crucis mu
nire curauit. Nocte aũ media cuigilãs vi=
dit malignoꝝ spirituũ turbã q̃i in obse=
quiũ cuiusdã p̃datis p̃ire. eũq̃ qui ceteis p̃=
erat ĩ eoꝝ medio ꝺsedere qui cepit singu=
loꝝ spirituũ sibi obsequẽciũ causas act⁹
q̃ discutere vt q̃ vnusq̃sq̃ & q̃ntũ egisset
nequie ĩueniret. modũ aũt h⁹ discussionis
gregori⁹ cã brenitatis p̃transit Sed ex sil'i
in quodã exemplo qõ legit̃ in vitis patrũ
ĩnotescere p̃t. Nam dũ quidã ĩ tẽplo ydo=
loꝝ ingressus vidit sathanã sedẽtẽ. & om=
nẽ ei⁹ milicia ei assistẽtez Et veniens vn⁹
de malignis spiritib⁹ adorauit eũ Cui ille
vnde venis & ille ĩ tali p̃uincia fui & ibi
bella pl'ima suscitaui & p̃turbacões mul=
tas feci & sanguinẽ copiosũ effudi & veni
nũciare tibi Et sathanã ait q̃nto tempe hec
feciſti Et ille ĩ trigĩta diebus q̃i Et sathan
q̃z tãto tempe hoc feciſti Et ait assistẽtibus
sibi Ite & flagellis eũ cedite & durius eũz
verberate Et sedens venies adorauit dicens.
In mari dn̄e eram & ꝺmocões maxias ex
citaui & naues ml'eas demergi hoies q̃m
pl'es occidi Et ait quãto tempe hoc feciſti
Et ille in xxx. diebus Iussit eũ sil'r flagella
ri dicẽs In tam modicũ tãto tempe labo=
raſti Et z⁹ veniẽs ait In quadaz ciui tate
fui & rixas ĩ q̃busdã nupciis excitaui &
ml'tam sanguis effusionẽ feci & spõsũ ip̃z
occidi & veni nũciare tibi Cui dixit q̃nto
tempe hoc feciſti & ille ĩ viginti diebus Et
ille ait Nõne pl'a ĩ tãtis diebus es opatus
& iussit eũ a circũstãtibus verberari Et ali⁹
veniẽs ait In heremo mãsi Et p xl. annos
circa quẽdã monachũ laborani. Et vix tã
dem ip̃m ĩ lapsũ carnis precipitaui Qõ
sathan audiẽs de solio surrexit Et de oscu=
lans eũ coronã de capite suo abstulit & ca
piti ei⁹ imposuit. ac ip̃z secũ ꝺsedere fecit
dicẽs magnã rem fortiť egisti & pl⁹ om=
nibus laborasti. Hic ergo sil'is p̃t esse mod⁹
discussionis quẽ gregori⁹ p̃emittit. Cũ
ergo singl'i spirite⁹ exponerẽt quid egissent
vn⁹ ĩ medio p̃siliuit & ĩ q̃ntũ carnis tẽp
tacionẽm de illa sẽtimoniali femĩa Andree

epiſcopi animū omouiſſet aperuit audiens
q̄ heri hora veſpertina vſq; ad hoc ei⁹ aīm
traxerit ut interga ei⁹ blandiēs alapā da
ret. Tūc malign⁹ ſpūs eū hortat⁹ eſt ut
pficeret qđ cepiſſz ut illi⁹ ruine imē ceteos
ſingl'arē palmā tenēt Precepitq; ut q̄rerēt
quiſnā eſſet ille qui iacere ī templo eodez
p̄ſūpſiſſz cū ille vehemēci⁹ palpitaret · &
miſſi ſpūs cū crucis miſterio ſignatū vi =
derūt terziti exclamauerūt · ve · ve · vas va
cuū ſz ſignatū Ad hāc vocē malignoꝝ ſpi
rituū turba diſparuit. Iude⁹ aūt ad ep̄m
cōcitat⁹ venit & ei oīa p ordinē enarrauit
qđ ille audiēs vehemenē īgemuit & omēz
ml'ierē a domo ſua & vicinitate ſua remo
uit & iudeum baptizauit

Exeū mirabile ſiē
legiē in floribꝰ ſcoꝝ accidit apud
Conſtātinopolim vbi iude⁹ q̄dā
eccl'iam ſce Sophie īgreſſus q̄ndā ymagi
nem x̄pi ſibi oſpexit qui ſe ibi ſolū oſtide =
rās euaginato gladio appropiās ymagiez
x̄pi p̄oictā ī gutte pculſit ſtatiq; ide ſan
guis exiuit & iudei caput & faciē aſperſit
Qui terzit⁹ ymaginē accepit & ipāz ī pu
teū p̄cipitās ſtatim affugit Quidā aūt x̄pi
an⁹ ei obuiauit dixitq; ei . Vnde venis iu
dee aliquē hoīem occidiſti Et ille falſū eſt
Cui rurſū x̄pian⁹ ille dixit ve homicidiū
ꝑpetraſti · & ideo ſanguīe aſperſ⁹ es Et iu
de⁹ vere deus x̄pianoꝝ magn⁹ eſt & fides
ei⁹ firma p oīa oꝑobat̄ nequaq; em̄ pcuſ
ſi hoīez ſz x̄pi ymaginē & ōtinuo ſanguis
de ei⁹ gutture emanauit. Duxit aūt iude⁹
hoīem illū ad puteū & inde ſcam ymagi =
nem extraxerūt · plagā aūt ut ferē ī gut =
ture x̄pi adhuc cernit̄ hodie Et iude⁹ ōti =
nuo fidelis efficit̄

Eptimū mirabile accidit ī regno
caſtelle ciuitate tolleti circa ānū
dm̄ Ml'o · cc · xliij · Impāte friderico Scdo q̄ fuit nonageſim⁹ſcd⁹ impatoꝝ ·
& ſedēte ī cathedra petri honorio papa &
regnante in p̄oicto regno rege vernando
Tūc iude⁹ quidā ominuēdo vnā rupez p
vinia ampliāda In medio lapidis īuenit
t̄ocauitatē vnā nll'am penit⁹ dimēſionez
hēntē neq; ciſſurā. & ī cōcauitate illa repe
rit vnū libz̄ū q̄i folea lignea hēntez qui li
ber tribꝰ linguis ſcripe⁹ eſt videlz hebraice
grece & latīe · tātū de lr̄a hēbat q̄ntū vnū
pſalteriū · & loq̄bat̄ de triplici mūdo Ab
adam vſq; ad añx̄pm ꝓprietates hoīm e⁹
q; mōi exp̄mendo p̄mū p̄cipiū vero tēij mū
di poſuit in x̄po ſic In tēio mūdo fili⁹ dei
naſcet̄ ex virgīe maria & p ſalute hoīm
pacīet̄ qđ legens iude⁹ ſtatim cū tota do =
mo ſua baptizat⁹ eſt. Erat etiā ī libro ſēp=
tum q̄ tempe fernandi regis caſtelle debe=
bat liber īueniri Sil'e īuenies in ꝑſtantini
ſexte hec in cronica martiniana

Oteuū mirabile accidit
ī p̄oicto r̄gno ciuitate Segobiēſi
Cum em̄ cuidā mulieri iudee im
ponerēt crimen adulterij fl'e · traditā fuit
marito ut de ea facēt qđ vellet Qui cū eā
ducēt ad ſupciliū cui⁹dam excelſe rupis ci
uitati ōiunct̄e · ut ex loco illo illā p̄cipita
ret ocurrētibꝰ ad ſpectaculū pl'ibꝰ · gētibꝰ
p̄dcā iudea que īmunis erat a crimīe &
deuota virgini gl'oſe licet occulta In ar=
tic'lo illo grandi cū deuocōne bte virgini
ſe ōmēdauit · vt ſiē īmunis erat liberaret
ꝓponēs in corde ſuo ſi eā liberaret fidē x̄pi
recipe Ac ſibi toto tempe vite ſue ī ſua ec
deſia fuire Et ecce mox ut p̄cipitata fuit
apparuit ſibi virgo bta eā ſuis ī manibus
recipiens & illeſaz in pfūdo vallis ponēs
Cumq; pl'ime gentes ad locū curzerūt in=
uenerūt eam illeſam gaudentē & laudātē
deū & gr̄as r̄ferētē virgini gl'oſe publice
affirmās manibꝰ ei⁹ fore liberatā. deducta
eſt ergo ml'ier illa iudea ad peticōem eiuſ
dem ad maiorē eccl'iam p̄dcē ciuitatis q̄
ſancta maria maior ītitulat̄ & ibi ſacrū
baptiſma recepit & vocata in wlgari no
ſtro mariſaltos maria ꝓpter virginē ma
riā que eam liberauit & ſaltos ꝓpē ſaltuz
piculoſū quem fecit. vixit aūt ī eccl'ia ml'
to tempore in timore dom̄i ſeruiēdo lauda
bilit̄ reſplēduit ſpū ꝓphecie & feliciter cur
ſum ſuum conſūmauit · p̄dcti miraculi
adhuc in p̄oicta eccl'ia extat memoria in
picturis ſicut ego vidi

Qnũ mirabile accidit ĩ supd̃icto
r̃gno castelle. anno a creacõe m̃di
q̃nq; Ml'o.lv. scõm opputacõz he-
breoz qui q̃dẽ ãn9 dcr̃it cũ anno dñi Ml'o.
tc.xcv In quo ãno mortu9 fuit rex sanci9
filiꝰ r̃gis Alfonsi & regnauit rex fẽnãdꝰ
ei9 filiꝰ Vñ narrat mgr̃ Alfonsꝰ ouersus
in libro de bellis dei capitl'o xxvij. q; tẽpe
supd̃icto surrexerũt duo iudei q̃ pphete dice
bant̃. quoz vn9 erat ĩ ciuitate Abulen̄. &
ali9 ĩ villa dr aylon. quidẽ duo tã mag
nalia loq̃bant̃. & q̃uoq; futura prenosti-
cabant & occulta reuelabãt. & scõm morẽ
eoz honeste viuebãt q; ab oĩbꝰ iudeis isti9
regioĩs reputabant̃ sãcti pphete Et exiuit
eoz fama ĩ regnis circũuicinis & dederũt
securitatẽ oĩbꝰ iudeis & assignauerũt eis
t̃minũ sue redemp̃cõis. Pro die assignato
que fuit vltia dies q̃rti mẽsis sup̃dicti anni
qui apud eos dicit̃ ebamli In qua p̃dixer̃t
q; iudei debebãt hr̃e a deo signũ sue red̃p-
cionis miracl'ose factũ sez q; illa die audi
rent oĩs vocẽ magnã cornu. quã vocem
ip̃i attẽdebãt semp q; debebãt audire q̃uo
veniret messias & hr̃ent exire a captiuita
te & pp̃ hãc magnã famã cecidit magn9
timor sup iudeos .qr maior ps eoz ẽdebat
hoc sn̄ dubitacõe . Et ió sãctificauer̃t se &
pparauerũt se. feceŕeq; penitẽcias ĩ ieuniis
ml'tis cũ satisfactioĩbꝰ & elemosinis. q̃si
ad deũ reuersi orantes ut sibi p̃dcm signũ
sue salutis oñderet. qñ venit ãn9 ille men
sis & dies assignata valde mane surrexe-
rũt venientes ad synagogas suas adorãdũ
deũ mouti synadonibꝰ albis lineis seu seri-
cis put ẽ moris apud eos fieri ĩ die expia
cõis sez ĩ die decia mẽsis septimi Et tũc al
tissimo deo cooperante q; nll'm temp9 sn̄ bo-
nitatis sue testimoĩo reliq; in suis domꝰ
sup̃dictis apparuerũt signa crucis ĩ oñmbꝰ
& vbicũq; erat etiã ĩ illis synadonibꝰ que
seruabant̃ ĩ eoz apotecis Quo signo viso
ml'ti eoz fuerũt turbati quoz q̃dã dicebãt
q; hoc fuerat fẽm dyabolica arte & nimiz
cũ p̃decessores eoz de xp̃o maxia miracl'a
facientes dicebãt ĩ beelzebub eicit demonia
Matthei ix. Alij vr dubitabãt ñ audiẽtes
loqui nec aliq̃d iudicare Alij vr credidere
hoc signũ fuisse veri xp̃i crucifixi & dispo-
suerũt se ad fidẽ cũ baptismo recipiendam
Isti fuerũt pauci Iuxta illd iheremie iij c
Assumã vos vnũ d̃ ciuitate & duos de cõ
gregacõe . Saluatr etiaz de via q̃ ducit ad
padisũ dicit & pauci iueniũt eã. Matthei
vij. c. Que oĩa large t̃rũt a sup̃dcto mgr̃o
Alfonso libro & capitl'o q̃bꝰ sup̃ Qui ex p̃
dcis se assit ml'ta vidisse. & ió testiom p-
hibet Vñ ĩ fine illi9 capl'i narrat q; cũ ip̃e
cẽt medic9 Aliq̃ p̃dcoz petebãt a filiũ me
dicine ut posset curari a p̃dcis cogitacõibꝰ
q2 ẽdebãt pẽtes eoz q; eis acidat ex aliq̃ ĩ
firmitate & debilitate cerebri. Dicit etiaz
q; ml'to tpe ip̃e fuit ĩ dubio q̃ ad istud sig
nũ q̃ illuñante deo ẽidit istud signũ fuis
se d̃m & manifestũ miracl'z & quẽ9 ẽ ad fi
dẽ xp̃i Et ió sup hoc ĩ testiom d̃itatis in-
uocat sup se testes celũ & t̃rã q; ip̃e vidit
oĩa p̃dicta eodẽ ãno q̃ acciderãt Deredem
etiã signo facit memoriã mgr̃ iobꝰ quẽ9
in libro suo de ordia legũ titl'o iiij. c. iiij
dicit ei ibi q; p̃dictũ miracl'z accidit ĩ sup̃
dicto r̃gno p xl. ãnos añ temp9 suũ & q̃re
bat a iudeis q̃ remãserãt q̃o cũ tãto sig-
no potant remanẽ ĩ iudaismo Et dicit q;
respõderũt sibi qr rabini iudeoz illi9 tem
pis publice p̃dicabãt illd illusiõe dyaboli
eẽ fẽm ad iudeoz decepcõz .& q; oĩo ut p9
in lege mosayca fortes pmanerẽt Et dicit
vltiꝰ q; quidã nũci9 pape suo tempe venit
ad ptes istas. q̃ cũ hoc ognouisset p eũ fe-
cit p noariũ publicũ scribi reuitati facta
diligẽti inq̃sicõe. recepit em̃ ml'tos testes
iudeos de visu licite ut decuit adiuratos
qui p certissio hoc asserebãt & dicit q; om
nes alij iudei illi9 tempis ofitebant̃ rei h9
veritatẽ Sequit̃ & de hoc facio omnibꝰ fi-
dẽ certã. & iuro p nomẽ dei hec oĩa pre-
dicti miracl'i eẽ va De p̃dicto etiã miracl'o
dñs paul9 burgen̄ ep̃us ĩ suo dyalogo dic̃
sup̃ c. iiij. p9 ml'ta q̃ sup̃dca sũt dicit Ego
aũe licz nouũ essẽ tẽpe isti9 signi nat9 qui
quidẽ ẽmi9 p̃cessit natiuitatẽ meã p lx. ã
nos fere Testificoz en̄ coz deo hoc p̃dictũ
signũ modo p̃dicto cõtigisse sepe & sepissie
audiui ab antiq̃oribꝰ iudeis nll'o contradicẽ
te in ip̃o facto nisi solũ in causa ei9. quia

quidam eoꝝ attribuebãt magice arti · qui dã vero cãm relinq̃bant sb dubio. Ego aũ q̃z mirabar · qũo dñi illi⁹ tempis pſertim eccl'ie plati de hoc nõ fecerũt mẽsiõz ĩ suis hystoziis de quo tñ rõnabiliẽ debuisset festum impetuũ celebrari ad honozẽ sce crucis. Sed reuera hãc admiracõz tollit a me exceſſu⁹ iudeoꝝ stat⁹ ĩ illis tempibꝫ · tãtũ ei locũ habebãt cũ regibꝫ & pzncipibꝫ ẽre tam eccl'iasticis q̃m scl'aribꝫ q⁹ hoc potuerũt cauillacõibꝫ suis impedire Hec ille Patet ergo testimonio ꝓictoꝝ triũ solenniũ testiũ ꝓictũ mirac'm foze verũ cũ in oze duoꝝ ul' triũ testiũ stet oñe veꝝ teste scripteũ. Non est dubiũ q̃n plura alia mirac'a in alijs ptibꝫ oꝛbis iudeis acciderint ꝑpẽ que merito ĩ ognicõem catholice fidei debuisset venire. Ipi tñ magis ĩdurãt̃ in obstinata malicia. Sic em̃ ferzũ p frequẽtem maleacõez mduraẽ sic & ꝑpl's iudeoꝝ p frequẽcia mirac'a eis ostensa Vñ de eis scripteũ est iob xij · Coz ei⁹ ĩdurabit̃ q̃i lapis & stringeẽ q̃i maleatozis mcus · Siue ergo videãt mirac'a sũ senciãt castigaciones & flagella nõ ꝑpterea uertũt̃ sed in sua malicia obstinanẽ Iheremie v · attriuisti eos & renuerũt accipe disciplinam. Nec mirũ q⁹ ut dicit̃ eccl'iastes vij · Nemo põt cozrigere quẽ ille despexerit & sic patet tota decima ostideracõ̃ q̃ erat de iudeoꝝ mirabilibꝫ & de sua obstinata malicia ·

QNdecima ostideracõ̃ est de iudeoꝝ obligacõne Non em̃ videẽ rõnabile q⁹ gens viuẽs sñ lege dei qualis est iudaica ut fuit oñsum supr̃ libzo pzimo cõsideracõne ẽcia articl'o sexto . pũcto septimo q⁹ in ꝑpl'o xp̃iano qui lege fruit̃ p mittaẽ viuere sine alic⁹ legis freno. Vt ergo explicare possim sceptũ meũ ĩ pñti ostideracione octo occurzũt articuli declarãdi Pzim⁹ est q̃re iudei pmittũt̃ viuẽ inẽ xp̃i anos. Secũd⁹ que sũt illa q̃ pmittunẽ iudeis de iure. Terci⁹ que sũt illa q̃ nõ pmittunẽ eis de iure. Quart⁹ in q̃bus xp̃iani nõ debent cũ iudeis uersari · Quintus que sũt illa ad que iudei ꝯpellunẽ de iure. Sextus de pena iudeoꝝ blasphemãciũ nomẽ xp̃i ul' attẽptãciũ subuertere baptizatos · Septim⁹ ad que astringunẽ iudei ex regia ozdinacõne. Octau⁹ qual' est stat⁹ iudeoꝝ in regno castelle.

PRim⁹ articl's est scire q̃re iudei pmittunẽ viuẽ inẽ xp̃ianos cũ sint eoꝝ inimici & tã crudeliẽ se hẽant circa ipos ut supr̃ oñsum est cõsideracõne septima. Poci⁹ em̃ videt q⁹ deberẽt oñs occidi & expelli de mundo. Dico ergo q⁹ iudei pmittunẽ viuere inter xp̃ianos & nõ occidunẽ ꝑpter q̃nq; pzi mũ ẽ ꝑpẽ implecõez legis caritatis ẽ. Matthei quãto. Diligite inimicos vr̃os bñfacite hijs q̃ oderunt vos q̃ lex nõ videreẽ impleri si occiderenẽ. Secũdũ est ꝑpẽ fidei catholice ofirmacõz q⁹ capssarij & libzarij nostri sũt & firmi⁹ est testiõm ab aduersario datũ. Si em̃ pagan⁹ nõ credit hoc esse vm ecce virgo ocipiet & pariet filiũ ẽ. mittit̃ ad iudeũ ut ab eo q̃rat an ita sit scripteũ Terciũ est ꝑpẽ diuine iusticie manifestacionez ut appareat ex eoꝝ pena q⁹ rei sũt tomice passioĩs. Sic imprecati sũt cũ dixerẽt sanguis ei⁹ sup nos & sup filios nr̃os · q⁹ ml'tis tempibꝫ ẽnsactis curziculi culpa obliuione deleta & a nll'o moztaliũ sciretur Sicq⁹ & ĩ famie obprobziũ & maloꝝ euitaret piculũ sic & de ml'tis otigit gentibꝫ quoꝝ gesta tp̃m sũt uetustate deleta hui⁹ etiã rei signũ p̃cessit in chaim In quo ꝑpẽ hoc q⁹ frem occidit posuit dñs ĩ eo signũ scz tremoẽ capitis ut nõ occideret̃ ꝫ ignoscereẽ ei Vñ deutronomij xxviij Dabit tibi dñs coz paniduũ & deficientes oculos & aiam meroze ꝯsumptam Sic ergo iudei de morte xp̃i ibu illata phibẽt mũdo testimoniũ · p hoc q⁹ ĩ captiuitatẽ eos detulit sempiẽnã sic xp̃s in euãgelio ꝓtestatur Iohis iiij · capitl'o. Qui credit in filiũ dei hẽt vitã eternã. qui aũt ĩcredul⁹ ẽ filio nõ hẽbit vitã scz gr̃e. sed ira dei manet sup eũ scz captiuitatis ꝑpetue. Quartũ est ꝑpẽ memoriã dñice passionis sic sẽptũ ẽ ĩ eccl'iastico gr̃a fideiussoris tui ne obliuiscaris. Sic ergo cũ videm⁹ iudeos facilitertrahim̃ ĩ memoriã passionis xp̃i intuentes eos quoꝝ pres xp̃m occiderũt. Ne ergo tm̃ bñficiũ obliuioni tradamus pmittũtur iudei viuere inẽ nos. Quintum est ꝑpter

cõplendã ꝓmissionẽ·q; ad ꝓcacionem helye & enoch ouertenẽ in fine mũdi sic̃ ꝑ= dixit ysaias ĩ c·iiij·si fuerit ꝑplus isrl' q̃i arena maris reliquie ouertenẽ. Videbit eĩ deus quosdã de semĩe iudeoꝝ ĩ se creditos atq; saluãdos·& iõ ꝓpt̃ eos noluit dispe dere oĩno eoꝝ stirpez sic̃ dixit ysaias·qũo si inueniaẽ granũ in boero & dicaẽ ne dis sipes illo qm̃ bñdictio est sic faciã ꝓpt̃ ser= uos meos ut nõ dispdã totũ·

SEcũdꝰ articl's est vidẽ q̃ sũt illa ĩ q̃bꝰ iudei dẽnt ꝟuari ne dampnũ paciantur a xp̃ianis Dico ergo ꝙ vij sunt illa q̃ iudeis ex iure canonico & ciuili ꝓmittũẽ. Primũ ꝓmit= tit̃ eis ꝙ teneãt ritus suos cĩt ꝺceptũ xp̃ia ne legis amissuri sñ dubio ꝓmissa nisi ab illicitis cessauerint sic̃ pz C·de iudeis l·in deos Idem pz extra e·c·Iudei & c·ꝟsulnit & di. xlv·qui sincera ĩ fine Secũdũ est ꝙ ĩ synagogis eoꝝ nemo hospitet̃ sic̃ patet e·ti·l·synagoga Terciũ ẽ ꝙ iudei hẽnt li cenciã fulciendi vetes synagogas ut patz e·ti·l·finali sic tñ ꝓmittunt̃ iudei antiq̃s synagogas refficẽ dũ tñ nõ ampliores l' ꝑciosiores solito faciãt sic̃ pz exẽ c·e·iudei ij·c·ꝟsulnit. Qrtũ est ꝙ iudeꝰ nõ debet ĩ= iuriã pati a xp̃ianis nec eoꝝ synagoge l' hĩtacões sñ rõne levi dẽnt ·à ꝺcremari ut patz C·ti·de iudeis l·nullꝰ Itẽ iudei obe= dientes nõ sũt a xp̃ianis molestandi xxiij· q·viij·dispar. Quũtũ ꝙ die sabbati nll'us iudeꝰ dẽat ꝟueniri nec xp̃iani etiã a iudeis dẽnt ꝟueniri q; nec ĩ alijs festiuitatibꝰ suis dẽnt turbari nec sepulcra eoꝝ obtẽtu forte pecunie efodi ut pz ti·eo·l·die sabbati & exẽ e·t·c·sic̃ iudi·ç·i.& ij. Sextũ ꝓmittit̃ iudeis uendere sua sicut xp̃ianis ut pz eo· ti·l·nemo. Septimũ ẽ ꝙ nõ ꝺpellanẽ uetre ad fidẽ catholicã q; si sincera intẽcõe extra neos a xp̃iana religiõe ad fidẽ cupiũt re= ctam aduocẽ blandimtis dẽnt nõ asperita tibꝰ studere ne quoꝝ mentẽ a plano reꝺi ta rõ ꝓuocare poꝛat pellat ꝑcul aduersi= tas patẽt hec di.xlv·q sicera & c.ꝺ iudeis

TErciꝰ artic'l's ẽ que sũt illa que iu deis nõ ꝓmittũẽ ꝺico ꝙ xij·Pri= mũ est ꝙ nõ ĩsolescãt nec quẽqm ꝑcipites ĩ xp̃ianã reuerẽciã vlcioĩs admit tãt sic̃ pz C.de iudeis l.nll's.Scꝺm ẽ ꝙ nõ diffminunt̃ eoꝝ iudicia p suos seniores q; p iudices publicos xp̃ianoꝝ possũt tñ arbi tros eligere etiã iudeꝰ cꝰ sñiaz ordinarius exequit̃ sic̃ pz eo.ti.l.iudei. Terciũ est ꝙ ñ ꝓmittit̃ iudeis accusacõ nec testificacõ ꝺ̃ xp̃ianos cũ ĩ accusacõe eq̃litas fidei & con uersacõis mẽ accusãtẽ & accusatũ sẽp sit ꝺsiderãda·ut is q̃ accusat l' par.ul' supioz ĩueniaẽ ij.q.vij.nõ ꝑt & c.sequẽti·Qrtũ ꝙ dẽt rescindi qꝺcũq; ꝓuilegiũ qꝺ eximat eos abexactioĩbꝰ public̃ ut pz e.ti.l.iussio Quũtũ est ꝙ nõ ꝓmittũẽ nouas synago= gas fabricare.& qui synagogã nouaz ex= truxerit punit̃ pena.l.libraz & synago= ga applicaẽ eccl'ie catholice.ut pz e.ti.l.fi. pz etiã exẽ eo.iudei & c.ꝟsulnit .& ponit lex regni ꝙ applicaẽ eccl'ie maioꝛi illi⁹ lo= ci vbi edificata est. Sextũ est ꝙ ĩ diebꝰ la ñtacõis & dñice passioĩs nõ dẽnt oznati ĩ publico ꝓire exẽ eo.nõnll'as.Septimũ est ꝙ in die pasceues nõ hẽant hostia l' fe= nestras aptas.exẽ eo.q; sup hijs. Octauũ est ne xp̃ianũ mãcipiũ possideãt ul' circũ cidãt nec ꝑt quocũq; titl'o sez empcõis seu donacõis ul' hereditatis suũ xp̃ianũ ꝟseq Et iudeꝰ q̃ mãcipiũ xp̃ianũ habuit & euz circũciderit capite puniaẽ & seruꝰ liberta ti donaẽ. Hec patẽt C.de iudeis.l.ne xp̃i anũ & di.liij.mãcipia & datur ibi cã sez ne xp̃iana religio iudeis sbiecta polluaẽ de conse.di.iiij.plerũq; q; nũq̃ aliq̃ mõ li citũ est xp̃ianos ut seruiãt iudeis.Rñdet hosti· ꝙ cũ ꝓhibitũ sit ut nll'z mãcipiũ seruiat iudeis ml'tominꝰ liberi xp̃iani eis suure dẽnt. nõ eñ dẽnt esse assidue int̃ do= mũ iudei nec tamq̃ famula.à nutrix aut obstetrix Alias ipi xp̃iani si ab eis discedẽ noluerit dẽnt excõicari exẽ.e.iudei & c.ad hoc & c.si iudeos Si aũt iudei nolunt eos dimittẽ ꝓhibet̃ fidelibꝰ omerciũ cũ eis ut in dco c.& si iudeos ĩ fi. q; exẽ domũ pñt eis fuicia fieri Vñ pñt hre colonos xp̃ia nos.exẽ eo·ml'toꝝ. Nonũ est ꝙ nõ ꝓmit tunt̃ saxis l' alio furoris gne attẽptare ali quẽ qui eoꝝ fugerit sectã alias ꝺfaciẽs cõ cremãꝺ est cũ oĩbꝰ suis ptcipibꝰ ut pz.e. ti.l.xẽ. Decimũ est ꝙ ñ ꝓmittũẽ circũciꝺ

xp̃ianos & confaciẽtes p̃scripc̃oe bonoꝝ̃
& ꝑpetuo exilio dãpnãt ut pz e·ti·l· iudei
Vndecimũ ẽ ꝙ nõ ꝑmittũt imẽ xp̃ianos
hr̃e officia publica ne occasiõz hẽant seṽ
di di·liiij·nll'a & xvij·q·iiij·cõstituit·&
sacrilegũ omittit q̃ eos talia officia publi
ce agere ꝑmittit ibidẽ ꝙ si iudeꝰ talia of
ficia recepit dẽt ei denegari xp̃ianoꝝ cõio
donec quidq̃ accipit rõne officij scdm p=
uidẽciã dyocesani conuertat in vsꝰ pauperꝝ
& ipe officiũ dimittat & intelligit̃ scdm
thomã quo ad dignitates de nouo acqui=
sitas secꝰ de dominio p̃existẽti qz illꝺ quẽ
q̃ tollerat eccl'ia ꝓpt̃ scandalũ vitãdũ sed
ordinaria auctoritate tollere possz sic̃ tol
lit̃ i seruis. Duodecimũ est ꝙ nõ hẽant nu
trices xp̃ianos Vñ dz ext̃ e·c·& si iudeos
Accepimꝰ etiã ꝙ iudei faciũt xp̃ianas fili
oꝝ suoꝝ nutrices·& ꝙ nõ tm̃ dicẽ·z etiaz
nephãdũ ẽ cogitare cũ i die resurrectionis
dñice illas recipe corpꝰ & sãguẽz xp̃i ordi
git p̃ triduũ añq̃m illos lactẽt ꝙ lac ma=
millaꝝ effũdere faciũt i latrinã. Alia isup
con̄ fidẽ catholicã detestabilia & iaudita
omittũt· ꝓpt̃ que fidelibꝫ est verẽdũ ne di
uinã idignacõz icurrãt cũ eos ꝑpetrare pa
ciunt̃ idigne que fidei nr̃e ofusionẽ indu
cũt & infra Inhibemꝰ ergo districte ne de
ceto mẽces hñt̃ ul' fuiẽtes xp̃ianas ne filij
libere filijs famulẽt̃ ãcille ·z tamq̃z serui a
dño reprobati i cuiꝰ mortẽ nequit̃ diura=
ẽt se saltẽ p̃ effectũ opis recognoscãt suos
illoꝝ q̃s xp̃i moꝛs libos & illos suos effi
cit & infra Si vo nutrices & fuiẽtes ñ di=
miserint xp̃ianas sub excõicacõis pena i=
hibeatis districte oñbꝫ xp̃ianis ne cũ eis
aliqꝺ omerciũ audeãt exercẽ Tredecimũ ẽ
ꝙ nõ ꝑmittit̃ iudeo hr̃eare cũ vxore fideli
nisi efficiat̃ xp̃ianꝰ·& filij eoꝝ dẽnt seq̃ fi
dez & odicõz mr̃is fidelis Sil'r illi q̃ ꝑcrea
ti sũt de ifidelibꝫ ml'eribꝫ & fidelibꝫ viris
xp̃iana sequũt̃ religionẽ nõ iudaicã sup=
sticõz pz xxviij·q·i·c·iudei.

QVartꝰ artic'us ẽ videre q̃ sũt illa
i quibꝫ xp̃iani cũ iudeis nõ dẽnt
uersari Dico ꝙ de iure i tribꝫ ñ
debẽt secũ uersari. Primũ ẽ ꝙ nõ dẽnt cũ
eis omedere aut eos in cõuiuia recipe neq̃
cum eis cohabitare cũ apud xp̃ianos cõi=
bꝫ cibis nõ utanẽ Indignũ acq̃ sacrilegũ
est eoꝝ cibos a xp̃ianis sumi cũ ea q̃ apl'o
ꝑmittente nos sumimꝰ ab illis vidẽ in
mũda Ac si iferiores ẽ icipiãt xp̃iani q̃m
iudei si nos q̃ ab illis apponũt̃ utañ .Illi
ꝺo a nobis oblata otempnãt xxviij·q·i
nll's & c·oẽs Dic̃ tñ glo.i dco .c.·nll's.ꝙ
p̃t aliqs ab eis emere alimta & postea ꝑpa
rare. Secũdũ est ꝙ ifirmi xp̃iani nõ dẽnt
in suis infirmitatibꝫ vocare iudeos nec ab
eis recipe medicinas nec se cũ eis in eisdem
balneis balneare xxviij·q·i·nll's & c·om
nes. Terciũ est ꝙ nemo p̃t congregacõi iude
oꝝ seu alicui iudeo ul' pagano aliqꝺ relin
q̃re i testamto & si fecerit etiã pꝰ mortẽ in
dicabit̃ anathema .ext̃ de here· si q̃s epus
xxiiij·q·ij·sane·& videt̃ intelligẽdũ scdm
wilhelmũ·in legauerit ad succurrẽdũ nec̃i
tati. Quartũ ꝙ xp̃ianꝰ ul' xp̃iana iudai
ce p̃uitati carnalit̃ nõ copulat̃ alias a cõio
ne eccl'ie segregent̃ xxviij·q·i·caue·& c·
si q̃s iudaice. Et si q̃ras que sit pena ptici=
pantiũ cũ iudeis con̄ casus nũc dcos. Re=
spõdet̃ scdm Ray.ꝙ si clerici sint & admo
niti satisfacẽ & emẽdare nolũt dẽnt p̃uari
officio & bñficio Si layci sũt reputa pri=
cipes q̃ nolũt exeq̃ ꝓiecta Sine alij q̃ aliq̃
impedimenta afferũt & admoniti nõ satisfe
cerit debent excõicari xxviij·q·i·nll's. Si
ꝺo sint iudei tam diu sũt xp̃iani ab illoꝝ
cõione & omercio sepandi sb̃ pena excõica
cõis donec illi emẽdauerit & satisfecerit ut
pz ext̃ eo·c·& si iudeos i fi·& ext̃·de deci.
c·de terciis·& ext̃·de vsuris cũ tu. Quin=
tũ est ꝙ iudei uersi ad fidez nll'az cõionez
hẽant cũ aliis iudis xxviij·q·sepe Vñ dz
sepe ibi malꝝ sꝛocia etiã bonos cozũpũt̃
q̃nto magis eos q̃ ad vicia ꝓni sũt. Nll'a
ergo vltra cõio sit hebreis ad fidẽ xp̃ianaz
tñslatis cũ bijs q̃ adhuc in uet̃i ritu cõsi=
stũt ne forte eoꝝ ptcipacõe sb̃uertantur·
Quicũq̃ ergo ammodo ex bijs q̃ bapteizati
sũt i fideliũ sꝛocio ñ uitauerit & bij xp̃i
ani donent̃ & illi publicis cedibꝫ deputẽt̃
Sextũ est ꝙ iudeoꝝ filij ul' filie cõuersi ad
fidẽ separi dẽnt a sꝛocio parentũ ne eoꝝ
iuoluant̃ erꝛoribꝫ & dẽnt deputari mona
steriis ul' xp̃ianis mulieribus uiris deum

timentibꝫ ut sub eoꝝ ꝺuersacione cultum
fiꝺei ꝺiscãt ac melꝰ ĩstitui tã in mĩoribꝫ
q̃m ĩ fiꝺe ꝓficiãt ut ꝓz xxviij·q·i·inꝺoꝝ

QVinteꝰ articl's ẽ scire ĩ q̃bꝫ iuꝺei
ꝺe iure ꝺpellũt. Sciendũ ergo ꝙ ĩ
quũq; dẽnt ꝺpelli iuꝺei. Primũ est
ꝙ iuꝺei a fiꝺe apostotãtes cogũt ad eã re
ꝺire etiã si vi ul' nec̃itate fiꝺẽ suscepẽrt ne
nomẽ dñi blasphemẽt & fiꝺes q̃z suscepẽrt
ꝺi·xlv·ꝺe iuꝺeis·& ꝺe conse·ꝺi·iiij·plerũ
q;. Sed oriũt hic eres difficultates. Prima
ẽ si tales q̃cũq; pena dãpnati fuerit verꝝ a
rebꝫ eoꝝ fiꝺeles filij excluꝺant. Dico ꝙ nõ
q; scriptũ ẽ filiꝰ nõ portabit iniq̃tatẽ pr̃is
& pr̃ ñ portabit ĩiquitatẽ filij ꝑma q·iiij
iuꝺei. Scꝺa difficultas ẽ q̃liẽ ẽ ꝓcedẽꝺũ cõt
xp̃ianos q̃ fiũt iuꝺei Dico ꝙ ꝓcedẽꝺuz est
cont eos sic cont hereticos & eoꝝ fautores
ext e·c·cont·li·vj. Et ĩtelligit scꝺm glo.
sue sint ĩnsecũtes sũ reꝺeũtes aꝺ iuꝺaismũ
vocat ĩnsecũtes illos qui mũq; fuerẽt iuꝺei
Reꝺeũtes ꝺo q̃ priꝰ fuerũt iuꝺei & postea
fẽi sũt xp̃iani. Tercia difficl'tas ẽ qz viꝺet
eis fieri ĩiuria si coacti ꝛceperit baptismũ
ꝙ reꝺeãt Rñꝺet ꝙ si talis coactio fuit ꝺi
cõnalis puta p minas ul' p rez suaꝝ ab=
lacõz ul' p verbera & huiõi receperũt bap=
tismũ compellẽꝺi sũt ut ꝺictũ ẽ ut ꝑz m
ꝑꝺictis capitl'is. Si ꝺo fuerũt absolute co
acti ut si p violẽciã ĩ aq̃m mersi sũt tales
nõ ꝛceperẽt baptismũ ut ꝑz ext ꝺe bap·ma
iores·& ꝺcoꝝꝺat thomas ij·scꝺe·q·iij.& &
etiã hosti. Scꝺm ẽ ꝙ sũt cogenꝺi iuꝺei aꝺ
ꝺecimas ꝓsoluẽꝺas Intelligẽꝺũ tñ ꝙ ꝺeci
me sũt ꝺuplices·queꝺã ꝓsonales & has ñ
tenentẽ soluere iuꝺei cũ nõ recipiant eccle=
siastica sacramẽta nec auꝺiãt ꝺiuina ymo
nec sũt ꝺe coꝛpe eccl'ie·ff·ꝺe censi·l·formã
·ꝯ· si ꝺo q̃s Alie sũt ꝑoiales & hos tenentẽ
soluere ext·e·ꝺe terꝛis Vñ ꝺꝛ ibiꝺẽ ꝺe ter=
ris q̃s iuꝺei colũt tue pꝛuꝺencie ꝛmittim9
ut eos aꝺ ꝺecimas soluẽꝺas ul' possessiões
penie9 renũciandas cũ omi ꝺistrictiõe cõ
pellat ne forte occasione illa eccl'ie valeãt
suo iure fraꝺari·& ibi exꝑsse ꝺicit glo.
hoc nõ est ĩtelligẽꝺũ ꝺe ꝓsonalibꝫ qz nõ
sũt ꝺe coꝛpe eccl'ie sed ꝺe ꝑoialibus Quiꝺ
si iuꝺei occupant aliq̃m coram ꝓchiam

emendo que xp̃iani solebãt possiꝺeri. nũq;
ꝑt eccl'ia hac occasiõe petere aliquiꝺ aꝺ eis
Rñꝺet ꝙ petere põt & soluẽ tenentẽ ꝺecias
ꝑoiales·& om̃s censꝰ sũ ꝑstacões sine ob=
lacões reales q̃s xp̃iani ꝺe ꝺomibꝫ & pos=
sessionibꝫ soluere tenebant ext ꝺe vsu q̃n=
to. Sed secꝰ est ꝺe ꝺecimis & oblacõibꝫ pso
nalibꝫ ut ꝺictũ ẽ. Terciũ ẽ ꝙ cogunt iuꝺei
xp̃ianos testes ꝛecipe cont se·ext ꝺe testi·
iuꝺei sed iuꝺeꝰ nõ põt ferꝛe testiom contra
xp̃ianũ ut ibiꝺẽ & patuit sup̃ articl'o iij.
Quartũ ẽ ꝙ cogẽꝺi sũt talẽ habitũ ꝺimit
ꝺiffere ꝙ manifeste aꝺ aliꝫ ꝺistiguãt ext e.
in nõnll'is Vnꝺe ꝺꝛ ibiꝺẽ in nõnll'is ꝑtũ
cꝫs a xp̃ianis iuꝺeos seu sarꝛacenos hiꝰ
ꝺistinguit ꝺiuersitas sed ĩ quibusꝺã sic cõ
ualuit queꝺã confusio ut nll'a ꝺñcia ꝺis
cernat Vñ contingit interꝺũ ꝙ ꝑ erꝛoꝛem
xp̃iani iuꝺeoꝝ seu sarꝛacenoꝝ·& iuꝺei seu
sarꝛaceni xp̃ianoꝛum mulieribus conmi=
scent. Ne ergo tam ꝺampnate ꝺmixtioĩs
excessꝰ ꝑ velamẽ erꝛoꝛis huiõi vlterius ex
cusacõis possit habẽ ꝺiffugiũ. Statuimus
ut tales veꝛiusq; sexꝰ ĩ omi xp̃ianoꝝ ꝑuĩ
cia & oĩz tẽpm q̃litate hiꝰ ab aliꝫ ꝑsonis
ꝺistiguãt Quũtũ ẽ ꝙ cogẽꝺi sũt iuꝺei aꝺ
vsuras ꝛstituẽꝺas ext ꝺe vsuris pꝰ miba
bilẽ sc̃ptũ ẽ iuꝺeos aꝺ remittẽꝺas xp̃ianis
vsuras ꝑ pn̄cipes & pl̃ates ꝺpelli p̃cipimꝰ
secl'ares & ꝺonec eis ꝛmiserit aꝺ vniuersis
xp̃i fiꝺelibꝫ eã ĩ mẽcimoniꝫ q̃z ĩ aliꝫ ꝑ ex
cõicacõis sñtam eis iubemꝰ cõioñ oĩoꝺaz
ꝺnegari ꝺide sup̃ ꝺ ista mã vij·ꝺsideracõe
cruꝺlitate xvij. Et si q̃ras verꝝ liceat ꝺñs
ꝛeꝛzaꝝ exactionẽ facere ĩ iuꝺeis Rñr ꝺm
thomã ĩ quaꝺã lr̃a aꝺ q̃ꝺã ꝺuxissẽ mis=
sa ꝙ q̃zuis iuꝺei scꝺz iura mẽto culpe sue
fuituti sint aꝺꝺiti & sic eoꝝ res ꝺñ possit
accipe tã q̃z sua ita tñ ñ ut subꝺẽhãt nec̃ia
vite qz tñ opteꝛ nos ãbulare honeste etiã
aꝺ eos qui foris sũt ne nomẽ ꝺei blasphe=
metẽ hoc seruãꝺũ viꝺeat·ut exactionibꝫ p̃
q̃s facẽ cõsueuerũt nll'atenꝰ pꝛegrauenẽt sz
aꝺ consueras cogi possunt Sꝺ quiꝺ si iu=
ꝺei nichil habent nisi vsuras cui restituen
tur ea que acceꝑa fuerũt aꝺ eis Rñr ꝺm
thomã ĩ ꝑca lr̃a ꝙ cũ ea q̃ iuꝺei ꝑ vsurã
exꝛoꝛserẽt nõ possint licite retinere ꝺñs est
ut si vos illa aꝺ eis receperitis nec licite

retinere poteſtis niſi forſan eēnt talia que
a vobis l' añceſſoribꝫ vr̄is hactenꝰ extoſiſ
ſent Si q̄ vo hñt q̄ extorſerūt ab alijs dēnt
reſtitui illis quibꝫ iudei reſtituē tenebāt
ſi inueniūt Alioq̄n in pios vſus ſcōm cōſi
liū dyoceſani & alioꝝ ꝓborꝝ ul' in cōiōez
vtilitatē terre ſi nēce eſt · nec eſſz licitum ſi
vos de nouo exciderit̄s illā a iudeis bna=
ta tñ oſuetudīe ꝓdeceſſoꝝ vr̄oꝝ ac intēcōe
ut in pios vſus expenderent̄ Sz nūq̄ liez
recipe donū ul' ꝑciū laboris & huiōi a iu=
deis vſurarijs Rñdet̄ ſcōm wilhelmū q̄ ſi
iudeꝰ hēt aliq̄d aliud q̄z vſuras ꝑt accipi
ab eo . Si vo nichil hēt ꝑter vſuras · tūc a
recipiēs ceſſat de dāpno ſuo vitādo & ſic
accipiēdo nō peccat . ſic̄ qui a fure ul' latro
ne dāpnificat̄ ē puta p incendiū & huiōi
nō peccaret ſi recuperet ab eo dapnū ſuū
licet ipe fur ul' latro nichil hēret ñ q̄ eſſet
acquiſitū de furto ul' rapina dū tñ nō re
cipet ꝓ dampno ſuo i ſpē ipas res alienas
Addit thomas i prēdca epl'a q̄ iudeus ſi
vltro oferat pecuāz l' enxeniū expedit re=
cipe ut pecunia ſic recepta addat̄ hijs q̄bꝫ
de iure debet̄ ſeu alijs ut dictū eſt

Sexꝰ artic'ſ eſt
ſcire q̄ pena ſūt fericōi iudei blaſ=
phemātes nom̄ xp̄i ul' accēptan
tes ſ'buertere baptizatos Ad p̄mū rñdetur
ſm hoſti · q̄ oīs talis ſm leges decapitat̄
etiā xp̄ianꝰ Vñ p̄incipes ſec'lares iudeos
xp̄z blaſphemātes g̃uiē dēnt cū pena pecu=
niaria ſū etiā g̃uiozi exē eo · in nōnll'is in
ſi · vbi ſic hēt̄ . Illud aūt ſtrictiſſīe iubemꝰ
ne i cōtumeliā creatoris ꝓſilire ꝓſumant
Et qm̄ illiꝰ diſſimil'are nō dēmꝰ obꝓbri
um · qui ꝓbra nr̄a delenit · ꝑcipimꝰ ꝓſūp=
toꝛes huiōi p p̄incipes ſec'lares cōdigne
aīaduerſioīs adiectiōe ꝙpelli ne crucifixū
ꝓ nobis aliq̄ntulꝰ blaſphemare ꝓſumant
Ad ſcōm dr̄ q̄ iudeꝰ qui nitit̄ ſubuertere
baptizatos dēt publicis flagellacōibꝫ depu
tari · xxviij · q · i · ſepe . Ita tñ q̄ hec pena ñ
tñſeat i vindictam ſanguīs q̄ talis pena
relinquenda eſt brachio ſeculari .

Septimꝰ artic'ſ eſt de hijs ad que
tenent̄ iudei ex regia ordīacōe Eſt
notū legenti hyſtorias hyſpañe q̄
Rex heinricꝰ ſcōs fr̄ regis petri q̄ regnuz
frīs habuit ml'tas cedes ſeu ſtrages i iude
os fecit · tam i vrbe Toletano q̄m i ml'tis
alijs villis & caſtris in cōfinibꝫ regni ca=
ſtelle exiſtētibꝫ Et cū huiōi rex heinricꝰ ſe
cūdꝰ regnauit regno accepto a fr̄e ſuo pe=
dro Ipe inſtituit in curijs g̃nalibꝫ q̄ iudei
portarēt ſignū diſtīctioīs i ſuis veſtibus
ꝓut iura canonica volūt · q̄ tñ nūq̄z fuit
auditū i hyſpania Sed īdiſtincte cū fideli
bus duerſabant̄ · exquo multa enormia &
diuine legi diffformia ſeq̄bant̄ . Cōſequent̄
rex iolbes Primꝰ felicis recordacōis filius
ꝓncti regis heinrici ſcdi inſtituit q̄ iudei
nll'a hr̄ent officia publica nec iuriſdcōes
etiā int̄ ſeipos i crimīalibꝫ exercerēt · qua
quidē iuriſdcōe alias maxīe abutebant̄ pꝰ
quē ſcz regez iolbem regnauit rex heinrie
tērci ſce memorie filiꝰ ei i anno xj · etatis
ſue in cui r̄gis p̄ncipio deꝰ vlcionē ſanguīs
xp̄i · excitāte multitudo pp'lorꝝ magna &
valida cont̄ iudeos surrexit & q̄m plīmi
fuerūt int̄fecti p totā hyſpaniā . Quiq̄dez
tuml'e inchoauit a ciuitate hyſpalenſi In cui
ecd'ia metropolitana quidā dyaconꝰ i lr̄a
tura ſimplex & laudabil' vite cepit p̄dica
re cont̄ errores iudeorꝝ & modos viuendi
eorꝝ enormes · & cont̄ ſynagogas eorꝝ no=
uit̄ cont̄ ſacrorꝝ canonū tenorē edificatas
exquo ſup̄dcs tuml'e īchoauit & conſequent̄ i
imbreuiſſio tempe p totā hyſpaniā & vſq̄
vltra pirenceos & īſulas maioritarꝝ & ſar
dinie velociſſīe euolauit Deus aūt q̄ adeo
bonꝰ eſt ut ex malis eliciat bona ſic diſpo
ſuit q̄ hac vexacōe durāte ītellectū auditui ſcrip
tas ceperūt ſcrutari . Et deo illuminante cor=
dē ſuū cognoueret̄ ſic q̄ ad deū duerſi nomē
xp̄i publice & deuote p̄dicātes ml'torꝝ cor
da filiorꝝ ad pr̄es deo dirigēte cōuertet̄ q̄
oīa i hijs regioībꝫ manifeſta ſē Poſt p̄dcz
vero regem heinricū tercīū ſce recordacōis
preceſſit ſerenīſſimꝰ rex iohānes filius cꝰ

Iste cepit regnare inunabilis cum esset in
scdo ano etatis sue·& sic fuit sb tutoribus
vsq; ad temp9 pfinitu a pre Inc9 tepe ta
durate tutela q; post cu iam regime suor
regnor accepit ml'ta fuere instituta con
iudaica impietate q in suis curijs & reg=
ms p maiori pte seruabane que qz digna
sut memoria p iudeor ysolencijs oprime
dis.dignu duxi lraz ei9 publica i q xxiiij
ordinacões otinent pnti ope fore iserendaz
cui9 tenor talis est¶ Domi9 iohes dei gra
rex castelle legionis Toleti.galechie hyspa
lis.curdue.Morchie.cubemi.algarbie.Al
gesire·dnsq; viscaye·& moline ¶ Cu omis
rex ul' princeps qui regnauit & dnator p
dictu bet dominiu singl'are qz est electo a
deo ad regedu & mistradu suu pl'm· qn
tomagis regibo & pncipibo catholicis in
sancta fide catholica ptinet & attedere de=
bet ac quere meliore via possibile iuenirl
ut xpiani q sut credetes in sca fide catholi
ca no icident i erore ppe preticipacoz & co
uersacoz cu infidelibo q no credut nec obe=
diut dno nro ihu xpo nec sut in sua sca
fide catholica dent amoue & ppellere oem
occasioz que i eo euenire pt ppe io qo dem
est¶ Et ego ognoscs oia supdicta & q in
meis regnis & dominijs se ml'ti iudei & iu
dee.& sarzaceni & sarzacene infideles & q
hitant ine xpianos & in vnu uersane &
inde nascebane aliq erzores cone fidem ca
tholica·& q posset adhoc accide i postez
dapna hijs q se de pl'o meo ·& ut tollere
& segregare pdictos xpianos pl'i mei ab
om occasioez & zizania·& ut obtuene ea
q pcipit sca mr eccl'ia est volutas mea do
minu ordinare sup oia pdca ·& ordino &
mando ac p bono teneo q seruee nuc & de
inceps in mo qui vlteri9 sequie

PRima ordinacoe q de ceto omes
iudei & iudee.sarzaceni & sarzace
ne meor regnor & dnior sint &
viuat segregati a xpianis·i hoc loco vno
ul' pre ciuitatis ville ul' loci vbi fuerit co
vicini & q sint circudati vno muro i giru
& heat solu una porta p qz i tali circl'o i
goiae et egoiae Et q i poco situ & circl'o
eis sic assigto habitet tales iudei & iudee
Sarzaceni & sarzacene & no i alio loco ul'
domo exte eu.& q icipiat stati segregari a
die qua eis fuerit assigta pdicta loca vsq;
ad octo dies pmos seqntes Et quicuq; iu
de9 ul' iudea Sarzacen9 l' sarzacena exte p=
dictu circl'm bitauerit ipo facto poat oia
bona sua. Et vle hoc q corp9 talis iudei l'
iudee·sarzaceni ul' sarzacene sit ad merce=
dez mea ut dee eis pena corpalis p eodem
scom q merces mea fuerit·

SEcuda ordinaco est q nll's nec ali
qs iude9 l' iudea·sarzacen9 ul' sar
zacena sint speciarij nec apotecarij
nec cirurgici nec medici ·nec vendat pane
nec vinu nec farina nec oleu nec butiru·
nec aliqd aliud comestibile xpianis·neq;
a xpianis heant stacione. nec apotecam nec
mensam i publico nec i occulto ad vendedu
aliqe cibu omestibile Et quicuq; iudeus
ul' iudea sarzacen9 ul' sarzacena cone pdi=
cta fecerit p qlibet vice cadat i pena duo
ru miliu moropetinor·& vle hoc q eor
corpa sint ad mercede mea ut pcipiaz eis
dari pena corpale scom q bn visu fuit &
mee mercedi placuerit .

TErcia ordiaco est q si aliqs iude9
ul' iudea Sarzacen9 ul' sarzacena
Inspiraco spus sci voluerit bap=
tizari & tnsire ad nram sancta fide catho
lica q no detineane nec impediane vi ·ul'
alio mo·ita tn q no uertane p iudeos l'
p sarzacenos·nec p xpianos vtusq; sexus
licet sic pr ul' mr seu quecuq; alia pson
sui gnis ul' alic9·& quicuq; cone hoc ve =
nerit l' contriu fecerit pcede cone eas ad
maiores penas·sic i similibo sicut i emiali
bo que scom ius inuniene .

QVarta ordinaco e q nll's nec ali=
quis iude9 l' iudea sarzacen9 nec
sarzacena i domibo suis nec extra
eas omedat nec bibat nec ine xpianos nec
ine xpianas.Ite q nec iudei nec iudee nec
sarzaceni nec sarzacene teneat scutiferos·
nec fuitores·nec pueros nec puellas xpi
anos & xpianas ut eis seruiciu & pcepu

nec aliqd aliud opus in domib⁹ suis · nec
adiuuent illos ad ꝑparādū cōmestibilia ·
nec ut faciāt eis aliqd op⁹ ī sabbato sic in
cendere ignē · ire ꝑ vino l' sil'ia fuicia nec
hēant mulcres xp̄ianos que mutiāt filios
eoꝝ nec hēant agricultores · nec ortolanos
nec pastores nec veniēt nec vadāt ad ho=
nores nec ad nupcias . nec ad sepultas xp̄i
anoꝝ nec fiant cōpres ul' omres xp̄ianoꝝ
nec xp̄iani nec xp̄iane illorū · nec eant ad
suas nupcias ul' sepultas · nec hēant suer
sacōz insul' in his que dicta sūt sub pena
duoꝝ miliū morobetinoꝝ ꝑ q̄libet vice . q̄
cont̄ ea que dicta sūt ul' aliqd illoꝝ vene
rint & fecerīt iudei & iudee Sarzaceni &
sarzacene penā istā soluēt ·

Quinta ordīacō ē qꝑ nll's
nec aliqs iud⁹ nec iudea Sarza=
cen⁹ nec sarzacena sint arrendato
res nec ꝑ curatores · nec almoxarifes · nec
maiordeū nec receptatores meoꝝ reddituū
nec alt̄i⁹ dn̄i nec dn̄e xp̄iani nec xp̄iane ·
nec vtanē ꝓdictis officijs nec aliquib⁹ eoꝝ
ꝑ xp̄ianis veriusq; sex⁹ nec imē eos nec sic
cursores nec cursatrices · nec theolonarij ·
nec theolonatrices · nec portet aliq̄ arma
ꝓdicti iudei & sarzaceni · nec aliqs eoꝝ ꝑ
ciuitates villas & loca · & quicūq; iudeus
& iudea sarzacen⁹ & sarzacena q̄ cont̄ hec
venerit contrīū faciēdo ul' cont̄ aliqd eoꝝ
qꝑ soluat in penā ꝑ q̄libet vice duo milia
morabetinoꝝ · xp̄ian⁹ vo l' xp̄iana c⁹cūq;
stat⁹ fuerit q̄ habuit iudeū ul' iudeā sarza
cenū ul' sarzacenā ut vtanē ꝓdictis officijs
ul' aliq̄ eoꝝ qꝑ soluat ipō facto ꝑ q̄libz vi=
ce predictā penā ·

Sexta ordīacō est qꝑ
nll's nec aliqs iud⁹ ul' sarzacen⁹
hēant ī suis locis vijs & hītacōi=
bus plateas nec foros ad vendēdū nec ad
emēdū aliq̄ cōmestibilia ul' potabilia xp̄i
anis veriusq; sex⁹ sb̄ pena quīgentoꝝ mo
rabetinoꝝ ꝑ q̄libz vice cuilibz eoꝝ · pn̄t tn̄
tenere vēdere & teneāt & vendāt ꝑ sepis
in circulis vbi hītauerint .

Septima ordīacō est
qꝑ alianie iudeoꝝ & sarzacenoꝝ
meoꝝ regnoꝝ & dn̄oꝝ nō possit
hr̄e nec hēant iudices iudos nec sarzacenos
inter se ut deliberent iudicia eoꝝ ciuilia &
crimīalia que accidūt inē iudeos & iude=
as Sarzacenos & sarzacenas · & reuoco eis
quācūq; ꝑtacē q̄z a me l' ancessoribz meis
hnt ꝑ ꝓuilegiū in dicta rōne ul' alio mō
& do illd ꝑ nll'o & mādo qꝑ liberenē de ce=
ēo talia placita l' iudicia tam ciuilia q̄m
crimīalia inē iudeos & iudeas Sarzacenos
& sarzacenas ꝑ ꝑtores ciuitatū villarū &
locoꝝ vbi hītauerunt Verūtn̄ est merces
mea qꝑ tales ꝑtores obtuent ī liberacōne
placitoꝝ ciuiliū · mores & ordinacões que
vsq; nūc obtuauerīt inē se iudei & sarzace
ni tm̄ · qꝑ appareāt ꝑbate & certe ꝑ eos ex
longo tp̄e vsq; nūc .

Octaua ordīacō ē qꝑ nll'a aliaīa nec
cōitas iudeoꝝ & iudeaꝝ Sarzace=
noꝝ & sarzacenaꝝ audat ponē nec
ponat talia nec ebutū aliqd inē se nec po
nāt aliquā imposicōz īquacūq; re sn̄ mea
licēcia & mādato & dn̄e mee Regine m̄ris
mee & īfantis auūcl'i mei qui sūt tutores
& rectores meoꝝ regnoꝝ Et si aliq̄ data ē
regula ꝓdictis iudeis & sarzacenis ul' aliq̄
imposicões fuerūt ul' fuerīt posite ī ꝓdi=
cta rōne · tam ī cōi q̄m ī psonis singl'ari=
bus · ul' ī cibis ul' ī mercādijs seu alio quo
uis mō sic ꝑ iudices suos sic ꝑ illoꝝ quēli
bet dato qꝑ teneant ꝓuilegiū ul' ꝓuilegia
l̄ram ul' l̄ras regū meoꝝ ꝓdecessoꝝ l' a me
ut illd possint facē qꝑ de ceēo nō teneantē
soluere nec soluāt tales imposicões nec a=
liqs illaꝝ · qz ego ex mea regia ptate reuo
co quecūq; ꝓuilegia que ī ꝓdicta rōne eis
fuerūt data ī q̄ntū attinz ad hoc qꝑ dictū
est Et mando ꝓdictis iudeis & sarzacenis
veriusq; sex⁹ qꝑ nō vtanē illis sub pena cō
poꝝ & oīm que hnt Et sil'r mando iudeis
& sarzacenis veriusq; sex⁹ & cuilibz eoꝝ qꝑ
nō cōtribuāt nec soluāt ī talibz imposici=
onibz que sic eis fuerīt imposite sic dictuz
est sine licēcia & mādato exp̄sse ꝑ eo dato

Nona ordīacio est qꝑ nll'a aliania
nec cōitas iudeoꝝ & sarzacenoꝝ
audeāt inē se diuidē nec diuidāt
cribuciū aliqd · ul' imposicōnem sine mea

licencia & mandato & cum aliqđ ẽbutum habuerit duidere p̃ seruicio meo q̃ diui = dant inẽ se illđ qđ ego eis mãdauero & nõ vlẽ Et si aliq̃o vlera impoſuerint ul' diui serint q̃ illi qui talia fecerint l' fuerint in collocicõe l' eiꝰ consilio. q̃ ipõ facto p̃dãt omnia bona & p̃ eo occidanẽ p̃ iusticiam

Decima ordiacõ est q̃ nll's iudeus nec iudea Sarzacenꝰ nec sarzace = na audeãt visitare xp̃ianũ l' xp̃i anã i suis infirmitatibꝰ nec dent eis medi= cinas nec xerupas nec balneent̃ i vno bal neo p̃ci iudei nec sarzacem cũ dcis xp̃ianis nec p̃dicte iudee nec sarzacene cũ dictis fe mis xp̃ianis. nec mittãt eis p̃ntacões foi aldrazꝫ nec spẽzꝫ nec panis cocti nec vini. nec auium mortuazꝫ nec aliazꝫ carniũ mđ tuazꝫ que sũt ꝺmestibilia Et quicũq̃ hec fecit contrariũ ul' fuerit iudeꝰ ul' iudea sar= racenꝰ l' sarzacena. soluat p̃ qualibz vice tricẽtos morabetinos.

Undecia ordiacõ ẽ q̃ nll'a nec aliq̃ xp̃iana vxorata ul' soluta l' ami cata seu ml'ier publica audeat in gredi imẽ circulũ vbi p̃dicti iudei hitaue rint de nocte nec de die Et quecũq̃ ml'ier xp̃iana ineus imẽuerit si fuerit vxorata q̃ soluat p̃ qualibet vice qua i p̃dicto circu lo imẽuerit cẽtum morabetios & si fuerit so luta ul' amicata q̃ p̃dat rupẽ qua fuerat iduta Et si fuerit ml'ier publica q̃ dent̃ ei centũ flagella p̃ iusticiã & sit expulsa a ci uitate villa seu loco vnde venerit

Duodecima ordiacõ ẽ q̃ nll's iudeꝰ nec iuda sarzacenꝰ nec sazacena ꝺ ceđo vocet̃ suo noie .don. scripto nec ꝺbo & si qs ctriũ fecit dent̃ ei p̃ qlibet vice cẽtũ flagella .

Terciadecia ordiacõ ẽ q̃ nll's nec a liqs iudeꝰ meoꝝ regnoꝝ ab hoie i x. diebꝫ de ceđo ducat capirotes cũ chijs lõgis ñ q̃ sit chie ẽre ad q̃ntitatẽ palmi fce ad mođ cozni ul' ad mođ embu ry ꝺsute oms circũq̃ vsq̃ ad pũctã. Itez q̃ ducãt sp̃ rupas suas tabargia cũ aletis & q̃ ñ ducãt mãtones & q̃ ducãt sua sig na rubea ꝺsueta q̃ nẽ ducãt sb̃ pena q̃ p dant rupas quas habuerint induas.

Quartadecia ordiacõ ẽ q̃ oẽs iudee & sarzacene meoꝝ regnoꝝ & dñoꝝ a p̃dictis x. diebꝫ i antea du cãt mantellos magnos vsq̃ ad pedes abs q̃ cẽdalibꝫ & penis. & velamia capitũ sñ auro & q̃ ducãt capita coopta cũ p̃dictis mãtell' duplicatis Et quecũq̃ cõtriũ fecit ipõ facto p̃ qlibz vice p̃dat oĩa vestimẽta sua vsq̃ ad camisiam.

Quintadecia ordiacõ ẽ q̃ oẽs iudei & iudee Sarzacni & sarzacene meoꝝ regnoꝝ & dñoꝝ a p̃dictis x. diebꝫ mantena nõ portẽt pan nos aliqs q̃ sit maioꝝ q̃ntitas pretij vlne vsq̃ ad xxx. morabetinos & inde infra. & qui contriũ fecit q̃ p̃ p̃ma vice p̃dat oĩa vestimẽta vsq̃ ad camisiã Et p̃ scda vice q̃ p̃dat omia vestimẽta sua & dent̃ ei cẽtũ flagella & vltra hoc q̃ p̃dat oĩa bona sua Verũtamẽ est merces mea q̃ de vestimẽtis q̃ nũc hñt factis. q̃ possint facẽ tabargia & mãtellos si voluerint.

Decimasexta ordiacõ est q̃ nll's iu deꝰ nec iudea sarzacenꝰ nec sarza cena recedat de valletici nec ꝺ ali qua alia pte loci vbi hitauerit ad hitan= dũ i aliq̃ alia pte. sb̃ pena q̃ ipõ facto per dat oĩa bona sua & corpꝰ stet ad mercedẽ meam.

Decia septia ordiacõ ẽ q̃ nll's dñs nec miles nec scutifer audeat re= cipe i villa sua iudeũ nec iudeaz Sarzacenũ nec sarzacenã illoꝝ q̃ fugerint ab vno loco i alterꝫ ut ibi hitẽt & sint cõ= morãtes Et si aliqs ul' aliq̃ receperũt ali = quos iudeos l' iudeas Sarzacenos l' sarza cenas hꝰ ville vallisoletaẽ l' alcꝰ ciuitatis ville l' loci q̃ mittãt eos ad loca vbi erãt quicini & habitãtes cũ oĩbꝫ q̃ portauerũt Et si aliq̃ eos collexerit & receperit i suis locis & nõ mibint eos ut dcm ẽ q̃ p̃ p̃ma vice cadat i penã .l. milia morabetinoꝝ.

pro scđa vice q̄ cadat ī penā centū milia morabetinor̄. Pro ćcia vice q̄ ꝓdat locuz vbi talē iudeū ul' iudeā seu iudeos ul' iudeas Sarracenū ul' sarracenā seu sarracenos l' sarracenas collexerit seu detinuerit sicut notū est.

Decimaoctaua ordinacō est q̄ de cćto oñs iudei & sarraceni meor̄ regnor̄ & dñi or̄ nec aliq̄s eor̄ faciat nec mandet sibi fieri barbā nouacl'a ul' forficibꝫ. ꝫ q̄ portēt eas longas sic̄ eis creuer̄t nec circuient capillos. & q̄ ambulēt scđm q̄ antiquit9 solebāt ambulare Et q̄ quicūq̄ contrariū fecerit q̄ dent̄ ei centū flagella. & vlē hoc q̄ soluat centū morabetinos ꝓ q̄libz vice.

Decimanona ordīacō ē. q̄ iudei & iudee Sarraceni & sarracene meorū regnor̄ & dñior̄ nō recipiāt ad solidatā ul' ad mercedē diurnā. nec aliq̄ alio mō aliq̄s xp̄ianos nec xp̄ianas ut opent̄ ī suis hereditatibꝫ. nec vineis. nec domibꝫ nec ī aliquibꝫ aliis edificijs Et qui cūq̄ contrariū fecerit q̄ p̄ma vice dent̄ ei cē tū flagella. ꝓ scđa vō q̄ soluat mille morabetinos & dent̄ ei alia cētū flagella Et tercia vice q̄ ꝓdat oīa bona sua & dent̄ ei alia centū flagella.

Decima nona ordīacō est nec nll's nec aliq̄s iudeꝰ nec iudea Sarracenꝰ nec sarracena. sint albeitares nec fēzatores nec cāpētarij nec ībitarij nec sātores. nec cōsores calcarij nec macellarij nec poliparij xp̄ianor̄ nec xp̄ianas nec vēdāt eis calciamēta. nec deploydes nec caligas. nec cōsuant vestīmēta sua nec suas deploydes nec aliq̄z aliā rez Et q̄ cūq̄ cōtrariū fecit cadat ī penas ī p̄cedēti lege contētas.

Decima p̀ma ordīacō ē q̄ nll's nec aliq̄s iudei nec iudee. Sarraceni nec sarracene meor̄ regnor̄ & dñior̄ sit trapecete. nec portet mercācias aliq̄s ad vēdendū xp̄ianis vtriusq̄ sexꝰ. sic̄ oleū. arziciū. & mel. nec aliquas alias mercācias que sūt ad omedēdū & q̄cūq̄ cōtrariū fecit q̄ hēat & dent̄ ei pene ī hac alēa lege supōca otēte

Decima scđa ordīacō ē q̄ oīm supdictar̄ penar̄ sit accusator quecūq̄ ꝑsona ciuitatis ul' ville ul' loci vbi tale acciderit l' sue terre. seu alia quecūq̄ ꝑsona extānea. & q̄ talis accusator hēat ī pmiū ćciā ꝑē morabetinor̄ penar̄ supōcar̄ ꝓ se. & alie due ptes sint ꝓ camera mea seu est merces mea q̄ nll's nec aliq̄ ꝑ seipōs capiāt ī treguēt aliquē iudeū nec iudeā sarracenū nec sarracenā q̄lcq̄ ognoscent̄ ad iudici ū & sint audīti & quieti iurīdice

Decima tercia ordīacō est q̄ iudei & iudee Sarraceni & sarracene meor̄ regnor̄ & dñior̄ que ćcesserit extē illa & fuerit capti ī via ul' ī aliq̄ alio quouis loco q̄ ꝓdant ipō facto oīa bona sua que portauerit & sint ꝓ illo ul' illis q̄ eos ceperint. & ipi sit mei captiui ī ꝑpetuū

Decima q̄rta & vltima ordinacō ē q̄ nll'e nec alique ꝓdictar̄ penarū ciuiliū & crimīaliū possint amouere nec circa eas ul' aliq̄m earū dispēsare. nec addere nec diminuere ꝓtores. nec maiorini nec iudices nec rectores nec aliq̄ alia ꝑsona ꝓdictar̄ ciuitatū. villar̄ & locor̄. dato etiā q̄ sint dñi & hēant merū & mixtū impiū in illo sub pena qō perdant dñium & officia que habuerit Et ut ꝓdce ordīacōes ꝑ me facte melius obseruent̄ & manu teneant̄ eo mō quo supdictū ē. mādo oīmbꝫ iudicijs. & ꝓtoribꝫ. & cōcilijs & iuratis & iusticijs & maiorinis algazelis & alijs officialibꝫ & iusticijs q̄buscūq̄ meor̄ regnor̄ & dñior̄. q̄ publicēt & mādent ꝓconisari ī qualibz vna ciuitatuz & villarū & locor̄ meor̄ regnorū dñiorum vnꝰquisq̄ ī suis iurisdcōibꝫ ut obsuēt & adimpleant̄ eo mō quo dictū ē. & q̄ supōcta cōsilia & iusticie & officiales. nec aliq̄s eor̄. nec alique alie ꝑsone ꝓlati l' layci cuiuscūq̄ statꝰ & odicōis existāt ꝓdictor̄ meorū regnorū & dñiorū q̄ nō sint ausi facē nec ire contr̄ illō nec contr̄ ꝓtē eiꝰ ī aliq̄ tēpe vllo mō sub pena mercedis mee & p dictarū penarū supōsitarū & de hijs oībus ꝓcepi dare lr̄as meas & q̄ternos sigillatos sigillo meo In opleñtū supōictor̄

batis in valleoleti vicesima die Ianuarij. anno natiuitatis dñi Ml'o quadrigentesimo duodecimo.

OCtauus & vltim artic'us est qualis ē status iudeor pnūc i regno isto castelle licet optime ordinata sint ex iure canonico & ciuili. ac regia ordinacōe regni q̄ supdicta sūt In hac obseruacōe petis tñ exigētibo pcipue plato rū & pncipū aliorūq̄ dñor nichil l' modicū de oībo supdictis obbuāt mihi Quia ex nimia obseruacōe eor & frequēti munerū accepcōe iam venerūt in pfundū malorū ut insensibiles facti ad voces pdicatorū & clamores gemēciū nō solū paupū. ꝫ etiaz pluriū alior in oppositū fāi ceci retorquētes iudicia sua fauores ad libitū osequūt ex quibo pl'ma mala oriūt i pl'o pcipue i fide & moribo. cū ml'ti xpiani facti sūt iudei. ul' melio dicā erant occulti iudei & fci sūt publici Alij sūt sarraceni facti Alij vo ventē cēucisione Alij cerimonias alias iudaycas obseruāt impune Ex hoc ec tyrānica rabies otinue crescit i regno astucijs & cōsilijs iudeor qui ad hec & sil'ia ingenia imē ceteros hoīes pmpti sūt Et q̄ vere or calamo scribere incepta sniam pauli ad. Ro. pmo dati i reprobū sensū ml'ti de populo. qui imad'ad hactenō fuerat cecidērūt in passiones ignominie masculi i masculos ēpitudinē opantes. in eū vsum qui cont natam ē. laudātes se p vicos & plateas crimē pessimū cōmisisse. ut dei occulto iudicio cū dixerīt pax & securitas tūc eis repentinō veniat interi? sic & iudicia terribilia deō fecit in vindictā pdicti crimis p diluuiū gnale genē. vj. & p pluuiaz ignis sulphuris sup hec ciuitates genē. xix & p occasiōz ebo bēyamyn & destructiōez oīm suaz ciuitatū & locor. iudicū. xix. & xx. capit'lis Et p destructionē hyspanie igne & gladio tempe regis Rodorici vlti mi gothor regis. q̄ peccata carnis ēpis simi regis vitile sui pdecessores q̄ iudeos introduxit i regno Et peccatū regis Roderici sui successoris circa filiā ul' vxorem comitis Iuliani fuerūt potissīa cā exēminij hyspaīaz ut colligit ex cronica gnali hyspanie ut ex collectario hystoriaz fris iohis de podio. Auertat dñs deus sniam ne pereāt bom cū malis predicta mala & pl'ima alia cogito oriri ex nimia uersacione & fauore infidelium i malis. cont sacroz canonū sanxiones nō attēdētes pcula que ex pdictis oriūt Sicut notat Innocencio iij. scribēs epo Senonen & epo parisien sic dicēs Et si iudeos q̄s ꝑpa cl'pa submisit ppetue huitui pietas xpiano recpteet & sustiebit cohercacōz illor Ingrati tñ nobis ee nō dēnt vt redeant xpiams pro gra otumelia & de familiaritate otemptū qui tāq̄m misericordie i nram familiaritatē admissi nobis i illā retribucōz impē dūt quā inxta vlgare puerbiū. mus impera. serpēs i sinu. & ignis i gremio suis cōsueuerūt hospitibo exhibere. patent hec extra de iudeis. c. & si iudeos Vere iudei isti? regni sup oms iudeos ingratissimi sē xpiaīs. cū sustētent tāq̄ dñi i isto regno q̄ alibi mīme fit pretm i francia & anglia ut supdictū est vij. dispensacōe ut impleat illo exodi xxiij. c. Non hītent i ira tua ne forte pēare te faciāt In alijs tñ regnis si aliqui sūt vitaz captiuitatis ducūt & nō solū imē xpianos q̄ iuris est. ꝫ etiā in regnis machometor vbi xpi incarnacō credit ꝑpē erroz quē tēptauerūt iudei cōt xpm imē eos ducūt vitā magis mirabilē quā imē xpianos. & captiuerij efficacis ac magis hnt eos odio & otemptui q̄m xpiani Cū em pncipū xpianor detestabilis auaricia eos ꝑpē lucra temporalia sustineat & xpiana mācipia ipis hre pmittat & i modato vsuraz fauore xpianos expoliari ordinat. Ipi tñ iudei aput saracenos abiectissima & vilia opantes mācipia & sui sūt paganor Et exēmis cōdicōibo imē eos omorari pmittunt Et si i aliquo otinget eos cont legē machometi ul' in vituperium eius aliq̄o opari crudeli examinacōe cont eos proceduūt Vñ legi q̄ quidā iudeus pitissimus hyspanus dict? rabi abraham de la. capa. sic ognominat? erat q̄r tam pauper erat q̄ nūq̄m hre potuit nisi illā capam veterē quā ducebat otinue qui iml'ta audiens de sepulta & simulacro machometi pendenti virtute adamātiū & q̄ eius ornamētū erat i numerabilis valoris dispositi ire illuc sb

habitu sarzacenico & sic factū est. Et cum esset circūcisus & linguā sciret arabicā & calveaz incognie9 perāsuit reputat9 sarracen9. Et cū veniret ī mecā .& ibi se fingeret religiosū scōz legē machometi & ut talis accepe9 & q̄i facti ofidentes de eo in ḡdiebaē locū illū vbi simulacrum erat qō oībus nō licebat & cū vidit tempus opoz tumū adhibie9 aliq̄bo succis alboz& & aliq̄ bus sanguībo debilitata fuit virt9 adamā cū & cecidit suml'acrū fractūq̄ ē op9 mirabile.& accipiēs aliq̄s lapides preciosos quos voluit fugit ī iudeā & exinde in hyspaniā.Cū vo die quadā magne festinitatis sarzacenoz vellēt suml'acrū vidē & venerari.qz nō erat eis licitū oī tēpe intre inuenerūt fractū & ēpiē sculcatū requirētes diligenē malefactorē Inuenerūt finaliē q̄ ille qui se fingebat religiosū fecerat & ag noucrūt q̄ nō sarzacen9 ꝫ iude9 erat Que rētes ergo eū p oms suas pūcias & nō ī ueniētes q̄rīgētes synagogas iudeoz& destruxerūt.quaz vna fuit synagoga toletana Cū tūc illa ciuitas a sarzacenis possiderēt nūq̄t horribilia omiserūt ī regno isto.spēaliē circa sacmētis corpis dñi ihu xp̄i.& omittūt cū illo possūt l' furari ul' a cupidis emere xp̄ianis Nō sufficēt liber magn9 cape eoz& ēmīa circa hoc. Sed dixi ut excecatis plātis & p̄cipibo aliisq̄ q̄zū interest intēdere punicōi eorūdē.q̄n tūcūq̄ hec ul' alia ḡuissia crimīa omittāt oblatis munībo seu mamona sue iniq̄tatis exptus sū de eis nll'az fieri vlcionē.ymo cuz accusanē ab aliq̄bo oms supdicti & cōir in eoz& īsurgūt fauorē.In hoc ergo regno iudeoz& nō ḡuaē captiuitas cū ip̄i ēre pinguedīez edant & bona nō laborāt ēraz nec eaz defendūt Sed malicijs & astucijs suis laborez xp̄ianoz& denorāt .& eoz& sūt bonorum heredes sīc de eis sēptū ē iheremie v.e.sicut de cipula plena anibo sic dom9 eoz& plena dolo Iō magnificati sūt & ditati ī crassati & impīguati.Sic ergo p̄dicōes & mala iudeoz& ut dictū ē ēnseūt sine pena & petis exigētibo semp ī regno isto aliqui ip̄oz& nimis valēt cū rḡibo & ea q̄ ad rḡes ptinēt peractāt & talibo se īmiscēt q̄ hñt sub iugo & dñio xp̄ianos. Et iō in regno isto tempibo fere oībus optinent p̄uilegiā iuxē velle semp etiā ī domo regia est vn9 magn9 miles ul' pl'es qui eoz& est aduocatus & defensor a quocūq̄ accusante Et sic ceci iudei cecos efficiūt xp̄ianos rḡni isti9 Vnde accidit p̄uerbiū antiquoz& vidistis hic cecū qui videntē exequanit.cum tamē scripteū sit p̄v.xix.nō decent stulteū diuicie nec seruū dñari p̄cipibo .Sz arguet b iude9 si nos viuim9 hic in captiuitate & meli9 & illaboriosius ut tu dicis Ex hoc sequiē q̄ magis spāliē ip̄e de9 p̄ liberis nos respiciat Et sic scripsit moyses in lege Cū fueritis ī ēra inimicoz& vr̄oz& nec odio vos habebo ut imponā finē fenori q̄ō pepegi vobiscum.R̄nr q̄ iudeoz& solaciū ī vita est ꝑpē pcta p̄cipū isti9 regni ul' sbiectorū suoz& qui eos adiuuāt in hac vita Sed advictū mosayeum cū dr q̄ nō imponēt finē eis cum in captiuitate eēnt dico hoc fuisse duab9 de causis Vna ut ī ꝑpetua captiuitate ip̄i maneāt ꝑpē inḡtitudīs memoriam redēpcōis messie ihu xp̄i de quo ihēre mie xxiij.c.Et dabo vos ī obprobriū sempiternū & ignominiā eternā que nūq̄m obliuioni delebiē.Secda cā est non p̄te homīes se excusare q̄n pcīis & alijs malis sb iciant̄ & ip̄i ad hoc ut talia excitēt pmanebūt Nam videm9 nāliē aīalia p̄cari ex aeris corrupcōibo ut putrefactio ibi in corpeē.& aer corrupe9 ī taliū sustētacōne minuaē ut aer pur9 ēmaneat alijs aīalibo sine dāpno Sensco & de hoc testīom phibo q̄ summ9 pontifex & reges ceteriq̄ p̄nci pes xp̄iani deberētad hibē remediū in p̄oictis cū effectu cū impatorez & alij domī anetquie9 nō pmisērt eos viuere inē nos nisi ut de morte xp̄o ihu illata mūdo testimonū phiberēt.q̄ ī captiuitatē eos detulit sempiēnā ut sup patuit p̄mo articulo Et ut v̄m testīom eēt debuissēt vtī legis aūcte deutronomij.xxiij.qūo moyses eis maledictiōes donauit dicēs huies inimico tuo quē immitteet dñs tibi dñs in fame.& siti.& nuditate.& oī penuria & imponz iugum ferzeū sup ceruicē tuā donec te conterat.sequiē & erit vita tua q̄i pēdens añte.timebis nocte & die & non credes vite tue.mane dices quis michi det vesperum

& vespere quis michi det mane ꝑpē cordis
tui formidinē qua terzeberis & ꝑpē ea que
tuis videbis oculis ꝯre videt ꝙ nō ē intē-
cōis legis ꝑphetice ist⁹ sic eos viuē absō-
lute Nam tāta libertas eis īcentiuū p̄bet
rebellādi · & ē causa ꝯre a regno nūq̄z pla
ga discedat sic sēptū ē · deutronomij xxxij
Incrassat⁹ ē dilect⁹ & recalcitauit Incrassa
tus impīguat⁹ · dilatat⁹ dereliq̄t deum fa
ctorē suū & recessit a deo salutari suo

Decima ꝺsideracio & vltīa h⁹
tercij libri est de iudeorū cōuersiōe
in fine seculi a sua duricia · nēpe
de⁹ iusto iudicō oīa disponēs licet iudeorū
gentē suis exigētibꝰ culpis lōgo tēpe pmi
serit pdicari īnoluti cecitati & crimīnibus
tam horrēdis ut supꝰ ī libro isto latissime
declaratū est · in fine eñ seculi q̄ relicti fue
rint nō pibunt Et ut explicem conceptuz
meū hec cōsideracō viij · explicabit̄ pūctis
Prim⁹ erit ꝯre iudeorū cōitas nō uertit̄
ad fidem xp̄i. Scōs si aliqui eorū voluerit
cōuerti vtq̄ sint recipiendi . Tercius quis
modus debet tenēri in recepcione iudeorū
ad fidem · Quartus an iudei sint ꝓpellēdi
ad recipiendū fidez xp̄i. Quīt⁹ qua pena
sint feriendi cōuersi iudei redeuntes ad iu
daismum. Sext⁹ q̄o recipiunt antixp̄m
& decipient̄ ab eo. Septim⁹ q̄o ognoscēt
se ꝺceptos & cōuertentur ad viam verita
tis fidei ih̄u xp̄i domī nr̄i. Octau⁹ erit an
temp⁹ añxp̄i quo iudei sunt conuertendi
possit determinate cognosci & de signis
temporis ei⁹ aduentus .

Prim⁹ ist⁹ cōsideracionis pūctus
ē ꝯre iudei in p̄nti tempe nō con
uertūt̄ ad fidē ih̄u xp̄i Respōdet̄
ꝙ ad hoc possūt iiij · assignari cause satis
efficaces . Prima ē īcōsideracō vitatis ad
uent⁹ xp̄i Pro cui⁹ ītellectu notādū ꝙ in
libris thalmuth cōsiderant̄ tres spēs ma-
teriez · quarū vna ē placitorū siue causarū
ciuiliū & crimīaliū & de alijs dependētib⁹
inē gentes eorū · & hec assil'anē legibꝰ imp
atorū inter nos. Scōa spēs est eorū que ve-
tant̄ uel licenciant̄ in lege sicut sūt cibi &
alia & que sunt res mūde & que immūde
& de sacrificijs & oronibꝰ & festiuitatibꝰ
& hec sūt inē eos sīc dicta inē nos. Tercia
spēs matie ē hystoriarū legis sīc creacionis
mūdi & vite antiquorū p̄rm & miracl'orū
in lege & de aduentu messie & dictōibus
eius & de resurrectione mortuorū & de die
iudicij · & de inferno & paradiso · & hanc
pticulā ēciaz vocāt iudei Algadoth · i · an
nūciacōes · & singl'are vocāt agada. i · an-
nūciacio Itez vocāt ea imdiasoz idest glo
se morales & singl'are vocant imdias. Et
p̄dicte ānūciacōnes & glose morales non
sunt oīs diuisum ab vna parte ymo sunt
dispерse p diuersas ptes libroꝝ thalmuth
intantū ut post septem ul' octo lectōes ve
niet aliqua auctas p̄dictarū ānūciacionū
Cum ergo rabini scolaꝝ thalmuth legūt
suas lectōes imq̄ntū ptinēt ad p̄mas duas
spēs materierū declarant illa optime cum
oībus illis glosis & expositōibꝰ & ī no-
uacōibꝰ que p̄nt ad ꝓpositū suū applicare
Sed cū accedūt ad locum qui ī aliq̄ tāgit
materiā tertiā scz ānūciacōnū · dimittūt
illū & nolunt legere dicentes ꝙ est res de
qua nō exit aliquis fructus qō ipi faciūt
qz nō ē intencō eorū laborare nec ꝺsiderare
nisi materias que sūt de pane lucrando p
quibꝰ ꝓplus eorū vulgaris honorant eos &
dant salariū · & hic modus obseruatur p
oīs rabinos ī oībꝰ terzis & ī oībꝰ tēpibꝰ
& in oībus scolis eorū. Et hec cā principal'
obstinacōis eorū est quia scz nō cōsiderant
nec vident ea que ptinēt ad p̄dictā terciā
spēm & vulgaris eorū ꝓplus manet ignorā
cia excecat⁹. Scōa causa ē ī cōferencia au
thoritatum sacre scripture qz dato ꝙ aliq̄mō
cū occurrit aliquid ī lectioībꝰ suis de ēcia
materia cōsiderent nō est mirū si vna au
thoritas l' due l' tres nō explicēt ad plenū
veritatem salutis cū aliq̄n videant̄ alique
auctates ul' obscure ul' contrarie q̄ deberent
illas scriptas adinuicem cōferre cū oīnibꝰ
ꝓphecijs tangētibꝰ illā materiā. & dērent
vidē glosas & ēnslacōes caldaicas q̄ facte
fuerūt p duos doctores · qui inter eos p̄o
magis auctētici⁹ habent̄ cū illi sup easdez
auctates loquāt̄ & nō ē dubiū q̄n stati il-
luminarentur a spū sancto si tales cōferēcias
scripturarū cū eorū circūstancijs facerent &

viderene veritatē sole clariozē V̄n aug⁹ ī
libro octuaginta triū q̄onū qōe lxix· non
p̄t inquit oziri erzor q̄n palliaē n oīe xp̄i=
ano ṅ de scriptis nō ītellectis· & hoc iō qz
añcedencia & subsequēcia nō oculerūt vñ
ibidē solet circūstācia scripturaz illuñare sē=
tēciā V̄n hereses sūt orte p se legēdoq̄ con
ferēdo repulse sūt qz oferētes diuersas sen
tēcias adduxerūteq̄ ex se inuicē mutuo in
ueniri potuerūt· q̄liē eēnt ītelligēde & hoc
mō meruerūt ognoscere veritatē & venire
ad viā salutis Venerabilis petrus alfonsi
& mgr̄ Alfonsꝰ & mgr̄ iobs & iheronimꝰ
de sancta fide de quibo sepe facta ē mencio
in isto volumīe qui solennia opa fecerūt
recognoscētes veritatē fidei catholice & er
rozē ī quo fuerāt inuoluti . Tercia cā que
impedit ouersionē aliquoz iudeoz ē moz
dinatꝰ amor ad vxores & filios & pentes
V̄n exptus sū ī hoc cāu cū venerit ad me
quidā de sapiēcioribo iudeis istiꝰ regni q̄
mecū oferens de secretis legis· affirmauit
se veraciē credere fidē xp̄i· & q̄ ad hoc īdu
ctus erat diligēti studio scripturaz nō solū
biblie sed etiā thalmuth & plioz . Cumq̄
ab eo q̄rerem quare nō efficiebaē xp̄ianus
Respōdit q̄ ymo sūme desiderabat hoc im
plere Sed qz hēbat p̄rem qui eum teneriē
diligebat cogitās q̄ cum sciret p̄ tristicia
mozeret . Dixit q̄ nō vincere poterat seip̄m
nisi faceret cū ofensu p̄ris Dicebat etiā q̄
nō erat aliꝰ modus ut p̄dictū cōsensum
posset hre nisi q̄ ego tenerē modū cū rege
ut ip̄e capetur· & poneret in carcē & in de
scriberet p̄ri suo q̄ essz ncēe q̄ efficeret xp̄i
anꝰ qz aliē nō posset euadē mortē . Michi
aūt nō placuit hic modꝰ paliatꝰ menda
cijs in lege xp̄i qz quicq̄o ip̄e hēret in corde
de veritate fidei· pl'us acclamaret ip̄m ñ
fuisse factū xp̄ianū volūtarie ꝫ cōpulsus
carceribo & timoze mortis q̄ nō est hone=
stum in lege xp̄ianoz qz p veritate hꝰ le=
gis recipiēda relinq̄re debet quisq̄ p̄rez &
mr̄em vxorez & filios fratres & sozores &
agros ut centuplū accipiat & vitā eēnaz
possideat Diuanit collocucō p̄dicta inter
me & p̄dictū iudeū fere p quatuoz annos
nec adhuc ē factꝰ xp̄ianꝰ durāte ī eo im=
pedimēto p̄dicto amoris paterni inordīati

Non minus etiaz detinet eoz animos nē
cōuertanē· cupiditas inordīata diuiciaz
p usuras· cū hec sit pīguis q̄dā acquisicō
diuiciaz sine labore V̄n oz ī thalmuth. q
quedam dña dixit vni rabino qz vidit q
erat pulcer & gr̄iosus Fil'is est facies tua
hñti gregē pozcoz ul' compstanti pecūiaz
suā ad vsurā. Quarta causa que impedit
ouersionē iudeoz est inclinacō magna ad
oppiniões & cōstitucões & cerimonias &
cōsuetudīes q̄s habuerūt & habēt in thal
muth In quibo toto tempe vite sue fuerūt
nutriti V̄n p duo exempla hoc oñdit de
iudeis ad lr̄am iheremie xiij. Primū exem
plū est de nigredīe ethiopis V̄n oz ī tex·
Si p̄t ethiops pellē suā s. mutare q̄i dicat
nō· p̄t mutare nigredinē suā. Scōm exem
plū est de pardo qui nō p̄t mutare varie=
tatē pellis sue V̄n dicit aut pardo varieta
tes suas qz vtrūq̄ p̄dictoz ē a nata sic est
de iudeis q̄ non p̄nt reuerti ad bonū ꝓp̄r
cōsuetudinē ad malū· qz ofuetudo est que
dam nata ut dicit plus ī libro de memoia
& remīscēcia Sciendū tn̄ q̄ hec sil'itudo v
tenet simpl'r sed tm̄ scōm quid. Illa ei na
tura que ē causa nigredīe ethiopis ī nil'o
subiacet impio rōnis · & iō ethiops non
p̄t illā īmutare q̄ntūcūq̄ conet ad hoc· ꝫ
hītus ex ofuetudīe peccādi gnatꝰ & p mo
dū nate īclinās ad malū· causat ex īclina
cōe appetitus sensitiui qui natꝰ est obedi=
re racioni . Et ideo p conatum liberi arbi
trij ad oppositum potest reuerti ad bonū
tamē cum difficl'tate ꝓp̄r hītū īclinātem
ad oppositū· & hoc oz impossibile scōz q̄d
put oz· v· methaphisice · vno mō oz im=
possibile q̄d vix p̄t fieri aut cū difficulta=
te In exēplis aūt positis de ethiope & par
do ē impossibile simpl'r sm̄ naturam· tn̄ deo
non est impossibile· verba sūt Nicolai d
lyra ī p̄dicto passu & in veritate magna
virtus cozdis ē nēcia ut possit homo decli
nare ab hijs ī quibo a puericia fuit nutri
tus cū illa doctrina que a teneris ānis ē ī
bibita sit diuturna nec oms hoīes sūt suf
ficiētes violētare ꝓp̄as volūtates ut fil'ia
dimittāt nisi solū illi quibo deꝰ fecit tātā
gr̄az ut ocempnerēt gaudia & bona tp̄a
lia cū ñl sint in compacōe bonoz spūaliū

et amplexentur veram spem saluacionis animaꝝ suaꝝ & boni finalis eterne beatitudis eaꝝ sic ꝓmittiē vēienti ad xp̄z ysaie lviij. Et requiē dabit tibi dns deꝰ tuꝰ sēp Et implebit splendoribꝫ aīam tuā & ossa tua liberabit & eris q̄si ortus irriguus. & sic fons aquaꝝ cuiꝰ nō deficient aque. sic & xp̄s ait Mathei xj. Regnū celorū vim patiē & violēti rapiūt illō. Et iohis vj. nemo p̄t venire ad me. ṅ pr̄ meꝰ q̄ misit me traxerit eum.

SEcūdus p̄ctus est Verū sint recipiēdi iudei qui volūt ad fidem xp̄i cōuerti. hoc dico quia multi eoꝝ fuerūt & sūt ita mali ꝙ ml'ta dāpna faciūt in eccl'iam dei Verūtamē facta dili genti examiacōe de modo aduentus eorū nō sūt repellendi exquo volunt intrare sb alis fidei xp̄iane & licet non faciant bona intēcione sed ꝓpter lucrum tempale tales baptizati sūt & recipiunt sacramentū licz non rem sacramenti que est gracia. tales ꝓpe saluacōem sūt cū pietate dei plus q̄m illi qui nō ītrauerūt. nec venit eis ad voluntatē ut sub illo intrarēt Et ꝓpter hoc dixerūt sapientes isrl' ꝙ semp debet homo laborare in lege licet nō faciat bona intēcione qz ex hoc potīt venire ad bonam intencionē Et sic iudei talie venientes poterunt venire ad rectā intencionē fidei cum dei adiutorio ul' ex vsu quo exercitabunt in ea. vel qz deꝰ faciet eis aliqua signa ut sic eum cognoscant in suis operibus. vel quia dabit eis aliquas tribulaciones ut corrigantur & redeant ad bonū vel quia addiscent ex hoc & sil'ibus libris qui ostē dunt radices fidei ihesu xp̄i veri messie diligenter in eis studendo. vel ex eo ꝙ inforꝫ mabuntur continue a predicatoribus euā gelicis fidem cristi nunciantibus & si tales infelices fuerint indurati interinsecus iudayca perfidia. habebunt forte eoꝝ filij ul' nepotes seu alij qui ex eis ꝓcedent cognicōz huiꝰ catholice veritatis & saluabūt

TErcius p̄ctꝰ est scire q̄s modus debet teneri in recepcione iudeoꝝ venire volencium ad fidem cristi ne quantum possibile fuerit detur occasio maloꝝ que sentimꝰ a spū sancto motus ordīatꝰ est a quo quia ut cōiter deuiant ꝛcipiētes nō ē mirādū si talie ꝛceptos nō experiam veros ee xp̄ianos & iō ꝛcipiēdi sē cū ml'ta deliberacōe ne ad vomitū redeāt & modꝰ ponit ī decretis de conse. di. iij. iudei vbi sic habet Iudei quoꝝ pfidia frequēt ad vomitū redit si ad leges catholicas uēre voluerīt p octo mēses mē catechumīas eccl'ie limē ītroeāt. & si pura fide venire noscūt tūc demū baptismi gr̄az mereanē q̄ si cāu alio periculū infirmitatis imē p̄scriptū tēpꝰ incurrerīt & desperati fuerīt baptizenē. Et si q̄ras an debeat talis iudeꝰ aliq̄m abstinēciam facere ul' etiā dies q̄ri signa ad sacrū ꝛferēdū Rn̄r ꝙ verūq̄ debz fieri ut pz de conse. di. iiij. ne qd̄ absit vbi sic dr ne qd̄ absit longa dilacō retro possit aīas in deoꝝ ꝛuocare fr̄i nr̄o epo loci illiꝰ loq̄re ut pn̄ia ac abstinētia xl. dieꝝ īdicta à die dn̄ica Aut si celeberrīa festiuitas occurrit eos oī potētis dei mīeicordia ꝓtegēte baptizes Dic ergo pz ꝙ iudei die dn̄ica ul' aliq̄ solē ni die debēt baptizari Sed nūquid iudeus qui est seruꝰ xp̄iani si baptizet fiet liber. Rn̄deē ꝙ nō scom Ray. sed remanet suꝰ quia seruitꝰ ītroducta ē de iure diuino di. xxv. vj. die & p ius gēciū & iure canonico confirmatū xij. q. ij. eccl'iam occurrat godfridꝰ & hostien̄. Addit Ray. ꝙ vbi de bona ꝙsuetudīe nō solēt esse xp̄iani sui consulerē ꝙ dn̄s ī r̄missionē pcoꝝ manumitteret eum ul' saltez ꝙ pecunia mendicata ul' seruicō ad tēpus p̄scito scom arbitriuꝫ boni viri ꝛoimeret se xij. q. ij. Cū ꝛēptor

QVartꝰ p̄ctꝰ ē si iudei sint compellēdi ad recipiendū baptismuꝫ hic sūt duo videnda. Primū est de puulis iudeoꝝ. & scom de adultis iudeis Ad p̄mū r̄ndet sanctus thomas ī scdasce. q iiij. ꝙ nō liez īnitis pentibꝰ. Sz q̄n ad annos discrecōis puenerint p̄t fidez suscipere etiā pētibꝰ īnitis. Cōcordat Gwill' dicens ꝙ nec licet nutcibꝰ occulte baptizare puuulos iudeorū Sicamen in articulo mortis puuulorū hec facerēt nō credo ꝙ peccarent

Doctor vero subtilis scotus ī iiij·di·v·di cit q̄ pueri iudeor̄ p̄nt auferri parentibus inuitis & baptizari & hoc p̄ p̄ncipes legislatores·q̄ legislatores p̄nt ordinare ad salutē vniuscuiusq̄ subditi velit nolit Ita p̄t p̄nceps eccl'ie v·g· Si respublica īdigeret bellatoribꝰ & iudei filios suos talit̄ differrēt q̄ essent inepti ad bellādū·tūc p̄nceps posset eos auferre a parentibꝰ & ip̄is in vitis posset eos facē mutiri & instrui ad bellādū ita videt̄ in ꝓposito .Alij dic̄nt q̄ nō debet fieri q̄ eccl'ia tenet oppositū sed hoc nichil ē q̄ cottidie p̄nt ab eccl'ia noua instituī p̄ salute cōi. Alij dic̄nt q̄ nō dēt fieri ꝓpt̄ ꝓpheciā ysa·q̄ r̄liquie isr̄l' salue fiēt sed hoc nō obstat q̄ hoc p̄t intelligi de fidelibꝰ ul' q̄ etiā p̄nt aliqui ī aliqua īsula saluari Ad scōm sc̄z de iudeis adultis vez sint ꝯpellendi ad fidē suscipiēdaq̄ hic dicit supdict9 doctor scotus vbi sup̄ q̄ oīs deberēt cōpelli ad fidē q̄ melius est cōpelli ad bn̄agendū q̄m male agere impune sic ipi agūt.

QVinto9 punctus est qua pena sint ferienda iudei quersi redeūtes ad vomitū iudaysmi·& licet supdict̄ sit de pena qua feriri dēnt a iure·nūc libz hic explicare duo. Primo qua pena sint ferienda ex lege regni .Secdo qua pena sint ferienda ex lege regni p̄ eos īstituta .Circa primū notandū·q̄ ī hoc regno castelle est liber quidā antiquor̄ regnū gothor̄ que lingua nr̄a dr̄ el.furo·nizgo.vbi libro xij ti·ij·c·xvij·ad lr̄am dictor̄ pena ponit̄ ut sequit̄ sic̄ xp̄iani dēnt conq̄ri de illorū malis q̄ veniūt cont̄ sanctā fidē ihu xp̄i. Ita debēt tenere cl'es modos q̄ nll's homo possit hr̄e venā qui dimittit melius ꝓpositum & redit ad peius. Et q̄z audacia crudelior & mirabilior dēt hr̄e crudeliorez penā & magis tormētū Ideo statuim9 hanc legē·q̄ oīs xp̄ian9 & maxie illi qui nati sūt de xp̄ianis siue sit vir siue ml'ier·qui inuent9 fuerit q̄ circūcidat̄ ul' q̄ hēat mores iudeor̄ l' qui sit inuent9 decet̄o q̄ de9 nō mandet redire ad iudaysmū·recipiat mortē a xp̄ianis ul' a nobis & sic puniet9 crudelissimis penis ut intelligāt quanteuz est exosum & excōicatū malū qđ fecit ·& oīa bona sua hēat rex talit̄ q̄ heredes nec ꝓpositi taliū p̄sonar̄ nō cōsentiāt in tali errore.hec ibi.Secdo declarat̄ qua pena sūt feriēdi ex lege p̄ ipōsmet iudeos īstituta Vnde in supdicto libro xij·ti·ij·ca·xvij· scribit̄ ostitucō quedaz siue lex·quā iudei toletani miserūt regi Sisynndo c9 tenor talis est. Noster dn̄e potentissime ac honorabilissīe rex Sisynndo nos oīs iudei ciuitatis toletane qui subscribere hēm9 ul' facē signa infra ī hac lege salutes nos recordam̄ q̄ bene & iuridice alio tempe nos cōpellabatis q̄ facerem9 fedus & scriptū ex p̄cepto regis titilai qui iam ēnsuit q̄ oīs deberem9 obseruare & tenere fidē xp̄ianor̄ & sic nos oīs fecim9 Sed q̄ obstinacō nr̄e duricie & antiq̄tas errorꝭ p̄r̄z nr̄or̄ nos impedit ne credam9 in dn̄o nr̄o ihu xp̄o veracit̄ nec teneam9 fidē xp̄ianor̄ firmit̄. Ideo nūc sponte & voluntarie rōdem9 vr̄e altitudini sic p̄ nobis sic̄ p̄ nr̄is vxoribꝰ & p̄ filijs nr̄is p hūc nr̄m scriptū q̄ de cet̄o nō faciem9 aliquē consuetudinē iudeor̄ iudeis qui noluerint baptizari nec habebim9 aliquē societatē cū eis vllo mō nō contrahemus mr̄imonia cū aliqua nr̄i generis vsq̄ ad sextū ḡdum·nō faciem9 incestū cū aliqua ml'iere nr̄i gn̄is nec nos nec nr̄i filij nec nr̄aq̄ generacō·sed tam viri q̄m femine decet̄o mr̄imonia contrahem9 cū xp̄ianis nō faciem9 circūcisionē nr̄e carnis·nō observabim9 pascha·nec sabbata sic̄ solebāt obseruare cetī iudei nec alias festiuitates· nō sepabim9 cibos scōm eor̄ consuetudinez non faciem9 aliquā rem quā hnt alij iudei ī vsu & cōsuetudīe nec quo ip̄i vtunt sed oīs credim9 cū mūda fide & cū magna volūtate & cū magna deuocōe xp̄i ihu filij dei vini scōm q̄ euāgelia & apl'i mādant Et illū confitem̄ & honorabim9 oīs tenemus hanc scām legē xp̄ianor̄ veraciter tam in diebus festiuitatū q̄z ī mr̄imonijs & cibis & ī oīb9 alijs moribꝰ nec dolū aliquē nec aliq̄m rōnem tenem9 cont̄ eam ex nr̄a pte ut non implcam9 & faciam9 oīa que p̄mittim9 De carnibꝰ porci p̄mittim9 obseruare q̄ si nō poterim9 remouere q̄ n̄ habemus eas in cōsuetudīe semp cū omnia

que cū eis cōcta fuerīt cōmedem⁹ sī tedio
& sine omni nausia Et si aliqs de nobis ī
uenē fuerit qui faciet conē ea que supīpo=
cta sūt ul' conē mīmū eorȝ vl' qp ausus sit
aliqua facere conē fidez xp̄ianā · ul' si mo=
ram fecerim⁹ ī faciendo ea que p̄mittim⁹
verbo seu facto iuram⁹ p illū met · p̄rem
& filiū & spm̄ sanctū · qui est vn⁹ deus &
erin⁹ · qpz quēcūqz oīm qui ī uentus fuerit
ēnsisse p̄dicta ul' aliqt eorȝ qp nos eū cōbu
rem⁹ ul' lapidabim⁹ Et si forte pietas ve
stra voluerit ei⁹ saluare vitā statī sit fēus
seruus · & qp dedis ipz & oīa bona sua cui
volueritis p semp · ul' qp faciatis de eo &
de bonis suis qp volueritis nō solū qz ha=
betis p̄tatem regis ꝟ qz vobis cōcedim⁹ p
hūc nr̄m scriptū · & istud fedus & scriptū
fuit factū ēnfactis xij · diebꝰ Kal' · marcij
in sexto anno quo vos regnastis hec ibi ·
Ecce vidim⁹ qua pena feriendi sūt iudei
rebellātes ad iudaicas cerimonias ul' ad in=
stituta eorȝ nō solū ex lege regia ꝟ etiā ex
lege p eos statuta · que nō min⁹ debēt ob=
ligare iudeos aliaȝ ciuitatū & locorȝ toti⁹
regni q̄m iudeos ciuitatis toletane · cū il=
la impialis ciuitas ab antiquo nomīetur
nec maioris odicōis sūt alij iudei alibi cō
uersi q̄m toletani. Credo qp si vera fieret ī
quisicio p̄sertim isto tempe qp immūabiles
ignibꝰ craderenē de hijs qui iudaizare rea
liē inuenirenē · qui si hic nō puniantē cru=
delī⁹ q̄z publica iudei etnis ignibꝰ ēnabūtē

Extus pūct⁹ est vivere q̄o iudi
recipiēt añxp̄z & decipientē ab eo.
Erit em̄ añxp̄s scōm sanctos ne=
quissim⁹ qui nasceē ī babilone sue gn̄abi
tur de tribu dan. Vnde sup illō gen̄ · xlix ·
via · dan · coluber in via · Beat⁹ ysidorus
sup̄ pentateucō dicit qp hoc est intelligen
dū de añxp̄o & ꝓterea illa tribꝰ nō ānu=
merat̄ in mūo signatorȝ Apoc · vij · sup q̄
dicit beda · qp dan · p̄termisit qz de illa tri=
bu nasciturꝰ est añxp̄s · cuiꝰ aduentū ait
apl'us · erit scōm opacōz sathane qz to=
tū faciet instigante dyabolo qui illū pos
sidebit atz coopante. nec tm̄ ita possidebit
eum ex toto ut vniat̄ ei sic hūanitati di=
uinitas in cristo · nec ita vexabit eum ut
careat rōnis iudicō alioq̄n nō imputaret̄
ei quicq̄d ageret sic̄ furibūdo · Cōmestor q=
dem dicit qp a p̄cipio decepcionis illiꝰ dya
bolus in vtero mr̄is eiꝰ descendet cuiꝰ vir
tute deinceps aletur puer & nasceē & ado
lescet. Ded dicūt alij & forte meliꝰ & veriꝰ
qp more ceterorȝ hoīm a die decepcōis sue ha=
bebit angelū sui custodem vsqz ad annum
discrecōis tunc extolleē sup oīne qd̄ dr̄ esse
deus & angl'orȝ p̄sidio penitꝰ deserto oc=
cupabit eū dyabolꝰ qui i deo tūc soluēdus
dr̄ · qz totā p̄tatem suā antiquā sibi r̄laxa
tam p illū exercet & p volūtate sua in cli
nabit eū ad malū sicut possessor ad libitū
suū trahit iumētū & ī cūctis malis artib⁹
instruet eū. Cū ergo venerit iste impius
añxp̄s filij isrl' qui ab alexandro inē mon
tes Caspios ī plaga septēt̄rionali sup occi
anū vbi nūc ē finis ī perij magni Cams
inter duo castra dīca gueb · & magueb fue
rūt inclusi ut refert mgr̄ hystoriarȝ & se
cūdū iosephū facto terre motu in aspectu
p̄cipis montib⁹ cadētib⁹ sup montes ibi
dem ptim montib⁹ ptim muro indissolu=
bili & portis ferreis obserati q̄ adhuc ibi
dicunē esse incātati · nudi incedētes carni=
bus crudis & arborū fructib⁹ viuūt & in
maxīo nūo consistūt inem̄ ut scōm aliqs
possent xxiiij · regna implere · qui etiaz q̄=
dam celesti virtute & monciū portarū &
murorȝ firmitate & impatoris de catayo
sez magni Canis ul' regine Amosonū mi
licia obserati exire nequeūt · excepto dum
taxat qz p monstro ipe magnꝰ canis ali=
quos de eis qñqz portis apris extrahit &
mirabili gr̄a in exercitu suo secū poīt Isti
p̄dicto añxp̄o adiūgent̄ virtute quorȝ reg
nabit & erit monarcha potentissimꝰ Et cō
gregatis alijs iudeis qui sūt p orbem disp
si veniēs iherosolimā circūcidet se dicēs iu
deis se esse xp̄m ipis in lege p̄missū xp̄m
vero nr̄m fuisse deceptorez & magū · oīs
itaqz iudei accedentes & ei adherentes cō=
fluent ad ip̄m · qz ip̄i nimio desiderio fer=
uent de aduentu messie p quē expectāt a
captivitate liberari dcepti signis & alecti
p̄missis · & qz videbūt eum oī p̄speritate
& gl'ia claresce regesqz subiugare Ideo illi
longo excecati errore eū tāqz verū messiaz

ſuum recipient & ut deū colent·& tāq̄m rex & dñs ab ip̄is metuet Et ꝓꝑea ap̄l'us ij·ad thessalonicen̄ scdo vocat eū hoīez pec cati·filiū poic̄ois qui aduersat & extollit ſup̄ omne qđ dr deꝰ Aut ꝙ colit ita ut ī tē plo dei ip̄e sedeat qđ edificabit in ihr̄l'm scōm quosdā ul' ut veriꝰ loquar scōm ali os ip̄e se dicet templū dei oñdens se tāq̄m ip̄e deꝰ sit·hoc ē ꝙ dicit b̄tus augꝰ·xx·de ciui·dei xix·c·ꝙ illđ ꝙ nos hēmꝰ de anti xp̄o in templo dei sedeat·greci hñt in tem plū dei sedeat tāq̄m imđt augꝰ ip̄e sit tem plū dei·i·eccl'ia·exquo dicto accipit argu mentū ꝙ añxp̄s erit fallꝰ xp̄ianꝰ & fingz se virū eccl'iasticū accōmolaciꝰ nocendiz qz in templū dei·i·ī modū eccl'ie·ait aug hoc idem wlt franciscꝰ de maronis ī iij. di·xlviij·q·ij·allegans augđ ·vbi sup̄ ip̄e etiā ut faciliꝰ xp̄ianos & iudeos ad ritum suū attrahit·diem dñicū in fauorē xp̄ia noz·& diem sabbati in fauorē iudeoz faciet custodiri ut pz in decretis de conse·di ij·puenit Dic ergo pz qūo iudei decipiēt ab añxp̄o & qūo recipiēt eum ut messiam suū & colent.

SEptimꝰ punctꝰ ē scire qūo iudei cognoscēt se deceptos ꝑ antixp̄m & qūo ouertent̄ finaliť ad fidē ca tholicā. Notādū ergo ꝙ postq̄m iudei re ceperūt antixp̄m tāq̄m messiā suū decepti ex hijs q̄ dicta sūt ī ꝓcedēti p̄ncto·tūc mit tet deus ad eoz & alioz ml'toz ouersionē helyam & Enoch qđ erit imđ occultū aduē tū añxp̄i qui est ꝑ natiuitatē & manifestū eius aduentū qui ē ꝑ ꝓdicacōz & aptā ꝑse cucōz Tūc ergo ꝓdicti helyas & enoch qui viui adhuc ī paradiso t̄restri reseruantur venīēt & manifeste se oñdent ī ihr̄l'm & in cipiēt publice ꝓdicare contē añxp̄m destruē tes eius ꝓcessū & declarātes manifeste eius decepciones & astucias dyabolicas. Ip̄mq̄ coz̄ oī ꝓpl'o arguent mendacē & fallacem oñdent·& aperiēt thesauros absconditos iudeis de veritate salutis fidei ihū xp̄i·& sic ut dicit malachie vltō. Cōuertēt cōda p̄m ī filios·glosa ad instructiōz posteri oz de fide saluatoris in quē & ip̄i crediderūt & corda filioz ad p̄res eoz glosa·qui ꝓcipient fidem q̄m illi habuēre Vñ iudei & xp̄iam pari religione tūc ī xp̄m ꝺsenci ent Sic ergo iudei ognoscētes se fuisse ꝺcep tos ī xp̄m credēt ꝑ ip̄o mor̄ pati erūt ne dicit mechodiꝰ c·xliiij·milia viroz ex oī tribu isrl' ꝑ xp̄o interfecti. De ꝓdicacōe aūt helye & enoch & facta ouersione eoz scri bit Apoc·xj. Dabo duob⁹ testib⁹ meis scz helye & enoch & ꝑphetabūt·i·ꝓdicabūt diebꝰ mille ducētis. q̄dringita. glo·i·tbus ānis sic ip̄e xp̄s ꝓdicauit·amicti saccis·i. ꝓdicātes penitēciā & exemplū oñdentes· hij sunt due olyue·i·spū sancto vncti & duo candelebra.i·lumen dantes alijs. Tūc videns antixp̄s se cōfusū & ꝙ detecta est eius malicia exibit ī publicā ꝓsecucōez & occidet eos ī ihr̄l'm·& iacebūt corpa eoz̄ in plateis tribꝰ diebꝰ & tribus noctibꝰ & dimidio qz nll's audebit sepelire corpa eo rum metu añxp̄i·ut quicūq̄ viderint ti meant cis cōfirmari Occisores aūt eoz leti erūt ꝑter mortē eoz Sed post tres dies & dimidiū resurgēt & occisores audient vo ces angl'oz dicenciū helyas & enoch·ascē dite huc & ip̄is videntibꝰ ascēdent in celuz ī nube & istud ml'tū ofirmabit iudeos cō uersos ad fidē xp̄i ꝑ eos Sed & ampliꝰ cō firmabūt ꝑ mortē añxp̄i qui scōm ꝙ dic glo·sup apl'm tribꝰ annis & dimidio reg nabit. Vñ daniel' xij·Iuranit angl's ꝑ vi uentē imeternū ꝙ ī tempꝰ scz vniꝰ āni·& tēpa scz duoz ānoz·& dimidiū tēpis·i. dimidij āni scz regnabit añxp̄s·& idem dicit glo. ꝙ hoc spacō dicit desolacio dura tura sb antixp̄o. Quare aūt ita modicuz regnabit declaratur a xp̄o Mathei xxiiij. vbi dr ꝙ nisi breuiati fuissent dies illi nō fuisset salua oīs caro·sup quo dicit glosa ꝙ hec tribulacō q̄nto ceteris gr̄uioz tāto erit breuitate mediocrioz Et gregoriꝰ qz em & supbus & infirmꝰ aspicit eos dies quos singl'arit̄ malus meruit mibicordit̄ breuia bit In fine vero ꝓdicti temporis collocabit papilionē & soliū suū antixp̄s ī mōte oli ueti Et tūc dñs nr̄ ihs cristꝰ ut ait amb. oñdet se ei & ītficiet eū spū oris sui. i. vir tute ꝓcepti sui. Ip̄o namq̄ ihu clamāte in aere morietť antixp̄s ꝑ michaelē ut dr ful minatus maxima quoq̄ pars suoz̄ ut

legiť a michaele interficieť & hoc viso erie
final' & total' ouersio sm ofirmacō ouersio
nis iudeoꝝ ad fidē xp̄i Et si q̄ras vtꝝ occi
so añxp̄o statī xp̄s veniet ad iudiciū dico
qp nō ꝯ scom glo. daniel' xi. accedenť q̄dra-
gīta dies ad ifrigeriū scoꝝ & penitēciā sb
uersoꝝ Quātū ať sit spaciū mť istos xl.
dies & finē mūdi nemo scit. Ꝑꝫ q̄o fiet de
mīstris añxp̄i q̄ remāserūt p9 eius mortez
dr qp gaudebūt ducentes vxores & dicētes
liez pn̄ceps nr̄ mortuꝰ sit tn̄ hēm9 pacē &
ꝓsperitatē. & cū talia dixerīt repentinus
sup eos veniet interit9. & extūc eccl'ia vs-
q̄ ad finez mūdi cōquiescet pacificata. q2
extūc fraudulēcia & seuicia dyaboli cessa-
būt. Visum ē ergo q̄o iudei ognoscent se
deceptos & q̄o ouertenť finaliť ad fidem
ih̄u xp̄i. Ꝑed dicet aliq̄s nūquid hec final'
iudeoꝝ ouersio fuit a ꝓphetis prenūciata
dico qp sic Et ꝑmo hec p̄nūciauit ysaias ī
c. x. vbi sic hēt̄ur si fuit ppl'us tuꝰ isrl' sic
arena maris residuū cōuertť ex eo. sup q̄
dicit eargū Si fuerit ppl'us tuꝰ isrl' mul-
tus sic arena maris residuū qp neq̄ pecca
uit ul' qp penituerit de pēto ouertť glosa
rabi Etiā si fuerit isrl' sic arena maris p̄
ml'titudīe ego oſtabo eos ut argētū & re-
digenť ī modicū rſiduū Residuū vo illiꝰ
modicū cōuertť ad bonū Causa vero con
uersionis ī finē mūdi pomē in pereth he-
leus. č. Causa vo ouersionis sc̄ptū ē abacuc
ij. qm̄ adhuc visio ad tm̄inū & loquet̄ ad
finē & nō mēcietť si tardauerit rex scz mes-
sias expecta eū q2 veniēs veniet & ñ tarda
bit erit expectās Et forte dices qp nos su-
mus expectātes & ipe nō ymo sic dictū ē
ysaie xxxiij. ꝓpter expectet dn̄s ut miserť
nr̄i. exquo igiť ipe ē spectās & nos sum9
expectātes q̄ retardat regīa iudicij ē retar
dans nos cur expectam9 ad recipiēdū mer
cedē sic dictū ē ysaie xxxiij. beati om̄s qui
spectēt eū. dixit rabi. Cōsumati sūt om̄es
termī ul' fines & nō pendet res ñ ī penitē
cia & ī bonis opib9 Rabi elyazar dixit si
isrl' fecerit pn̄iaz revimēt. si aē nō. ñ revi
menť. ꝯ deus sanct9 & bn̄dictus cōstituet
eis regē & statuta erūt duriſsia sic aman
& reducet eos ad bonū huc vsq̄ thalmut
ēnsūpie ī pugiōe ī pte fiali c. vltio. Secdo
introducit oſyas ꝓpha q̄ in c. iij. scom ex
positiōz mgri Nicolai ꝺ lyra declarat duo
scz statū iudeoꝝ ab ascensiōe xp̄i vsq̄ ad
finē sec'li & eoꝝ ouersiōz fialē. De ꝑmo di-
cit dies ml'tos expectabis me hoc dicit in
signū qp plebs iudaica spectarz messiaz &
adhuc spectat nō fornicaberis hoc dicit q2
ñ būit ꝓol' & ñ eris cū viro. i. cū xp̄o a
quo ē mō separata ꝓpť suā īcredulitatē. hic
ē ille vir de q̄ ꝺr ihere. femīa circūdabit vi
rū g̃mio vēi sui sequiť ꝯ ego expectabo te
loquiť ī pson̄a dei q̄ expectat iudeoꝝ fialē
ouersiōz. ōnr hec declarat p ꝓpigiale fēm
dicēs q2 ml'tos q̄i dicat factū ꝑfectū ꝺsig
nat qp dies ml'tos sedebūt. i. manebūt fi
lij isrl' sn̄ r̄ge. i. sn̄ pn̄cipe sic videm9 qp ñ
hn̄t de se regē nec pn̄cipē ꝯ alienis regib9
& pn̄cipib9 būtū & sine sacrificio. i. sn̄ al
tari q2 nō pn̄t sacrificare extē ihr̄l'm a qua
sē expulsi & tēplū ꝺstructū & sn̄ ephot. i.
sn̄ veste sacꝺotali q2 sblatis sacrificijs cessat
vsꝰ vestis & sn̄ seraphī. i. imaginib9 in q̄
bꝰ demones solēt dare rn̄sa & apud iudeos
nō sē el'ia ecce iudeoꝝ statꝰ ab ascēsiōe dn̄i
vsq̄ ad finē. Sequiť scom scz iudeoꝝ final'
ouersio & post hec. i. pꝰ iudeoꝝ abiectiōz
& excecacōz ꝛuerteneť filij isrl' scz ab errore
suo. & q̄rēt dn̄z deū suū scz ꝺuote & david
. i. dei filiū ih̄m xp̄m & qp sic dēat īelligi
pz ꝑ ēnslacōz caldaicā apud hebreos aute-
ticū q̄ sic hēt. pꝰ hec reuteneť filij isrl' & q̄-
rēt cultū dei sui & obediēt messie filio da-
uid regi suo Sequiť ī extu & pauebūt ad
dn̄z. s. ipz reuendo & ad bonū eiꝰ scz timdo
declīare ab eo q̄ bonū ē in ocul' ipi9 & sub
diť tēpꝰ ī nouissio dieꝝ. i. ēca finē mūdi
implebiť istud. Patz ergo q̄o final' ouer
sio iudeoꝝ fuit a ꝓphetis p̄nūciata ac eti
am inť medium tēpus.

Octauus & vltim9 p̄ncipꝰ hꝰ cōsi-
deracōis vltime ēcij libri ē an ep̄s
añxp̄i quo iudei sūt ouertēdi p̄t
determīate ognosci Rn̄r qp p̄sūptuosum
ē huiōi viatori quocūq̄ mō hec velle īue-
stigare cū ipa supma veritas hec voluerit
nos nescire q̄ō bēus augꝰ xviij. de ci. dei c
lij. declarās dicit de antixp̄i tēpe q̄o erit
ꝑoptune oīo q̄riť si el nob̄ hoc voce prod-

ẽſſet·a quo melius quaz ab ipo deo mgro
mtrogãtibꝫ diſcipl'is dicereẽ nõ em ſilue
rũt mde apud eũ ꝙ a pñte queſierũt dicẽ-
tes dñe ſi i tempe hoc reſtituies regnũ iſr'
At ille non eſt mq̃te vr̃m noſce tempa ul'
momẽta que pr̃ poſuit in ſua pr̃ate·non
vtiq̃ illi de hora die ul' anno ꝙ de tempe i
terrogauerũt quo iſtud accipe rñſum. Eru
ſtra igit̃ anos qui remanẽt huic ſeculo cõ
putare ul' diffire conam̃ ·cũ hoc ſcire ñ cẽ
nr̃m ab ore veritatis audiam9·quos tam̃
alij quadrigẽtos. Alij etiã mille ab aſceſi-
one dñi vſq̃ ad eius vltimũ aduentũ cõ-
pleri poſſe dixerũt·quẽadmodũ aũt ꝺſq̃
eor̃ aſtruat opinionẽ ſuã longũ eſt demõ
ſtrare & ñ neceſſariũ.cõiecturis q̃ppe vtũt̃
hũams nõ ab eis aliq̃ cereũ de ſcripte ca-
nonice auct̃ate pferẽ Qm ei de hac re cal
culanciũ digitos reſoluit & quieſcẽ iubet
ille qui dicit nõ eſt vr̃m noſce tẽpa l' mo-
mẽta hec ille. Huic ſñie aug9 ocorrat fal-
ſitas eor̃ qui temp9 cereũ detmiauerũt cũ
tam ſupdicti q̃m etiã alij de quor̃ numo
fuit arnaldus de villa noua qui in era-
ctatu quẽ fecit de fine ſeculi detmiat ꝙ añ
xp̃s erat ventur9 in q̃rtodecio centenario
a natiuitate xp̃i & pz ꝙ ſum9 iam vlera
plx·anos. Quidã etiã alius magn9 pdi-
cator̃ p orbẽ diſcurrẽs circa anũ dñi Ml'o.
cccc·x·i ſermone Ecce hic poſit9 eſt i rui
nã declarauit tempe ſuo iã natũ eẽ añxp̃z
p plures viſiones & exẽpla cui9 oppoſituz
pz. Vn9 ali9 piſien ſcluſionẽ poſuit affir
matiuaz ꝙ anno dñi Ml'o·cccc·viij·& di-
midio debebat apparere & publicari mũdo
& anno dñi Ml'o·ccc·lxx·viij· & dimidio
erat naſcitur9·pz maiſeſte i aſſignacõe tẽ
pis aduẽtus añxp̃i oms iſtos defeciſſe·&
deficiẽt quicũq̃ alij p̃ſumpſerit p̃dictũ tẽ
pus aſſignare Sed dicet aliq̃s diligẽs ſcire
licz tẽp9 detmiatũ preſumptuoſũ ſit aſſig
nare·nõ tñ erit illicitũ ſigna inq̃rere ut
hijs caucõres redant̃ fideles. Dico ꝙ verꝝ
eſt ñ tñ inq̃ri dẽnt talia ſigna curioſitate
ſciendi·ꝙ aõ ſeip̃m & alios edificãdi in ti
more dei Sz nũquid aliq̃ talia ĩuenĩũt̃ cer
ta ppinq̃ ei9 aduent9 Dico ꝙ i ſacra ſcrip
tura ĩuenĩũt̃ p̃nũciata nouẽ ſigna preci-
pua ppinq̃tatis aduẽtus antixp̃i. Primũ
ſignũ eſt toci9 mũdi generalis pturbacio
de quo daniel pphetauit i c·xij·venret tẽ-
pus quale nõ fuit ab illo tempe quo gẽtes
ceperũt eſſe vſq̃ ad temp9 illõ qõ exponẽs
xp̃s Mathe.xxiiij.dicit ꝙ erit tribulacõ mag
na qual' nõ fuit abinicio mũdi & ibidem
declarãdo q̃ erũt iſte tribulacões·dicit ꝙ
ſurget gens con̄ gentẽ & regnũ aduerſ9
regnũ·peſtilẽcie & fames & tremot9 erũt
p loca·terroreſq̃ de celo ꝛc·Secõm ſignũ ẽ
ſciſma eccl'ie crudeliſſimũ de quo dicit apo
ſtol9 ſecõa ad theſſalocẽ·ij· q̃ tenz teneat do
nec de medio fiat ſup quo bẽus aug9 xx·
de ciui·dei c·xix·dicit quid dixerit ſcz apo
ſtolus me prſus fateor ignorare & ibi re-
citat aug9 horiz ſuſpicões circa iſtud·qõã
em dicũt ip̃m paulũ voluiſſe hoc dicere de
Romano impio ad vitãdũ calũpniã·alij
aũt cõũt neronẽ añxp̃m futz & rſurrectu
rũ·Alij aũt nõdũ mortuũ ꝙ occultatũ do
nec ſuo tempe reueleẽ & reſtituat̃ i regnũ
dicit eñ ibi aug9 qm mira eſt ſic opinãciũ
temeritas Sed iſtud dictũ difficile ibidem
peractãs dicit ſic nõ abſurde ĩtelligit̃ qui
tenz ſcz impiũ teneat donec de medio fiat
idest tollat̃ de medio p añxp̃m ip̃m impe
riũ. ul' aliẽ inq̃te·donec de medio eccl'ie ex
eat miſteriũ iniq̃tatis·qõ ſcz nũc eſt occl'
tum Ex pma aũt expoſicõe accipit̃ argu-
mentũ qm añxp̃s pugnabit con̄ romanũ
impiũ & tũc oportz qm ille imperator ſit fi-
deliſſim9 qui reſiſtit ei Ex ſecõa ſequit̃ qm
malũ illi9 pſecucõis orient̃ ab eccl'ia ut in-
fra ip̃am ſit pri9 pugna intestina Has
duas illacões poit franciſc9 maronis in
ſuis florib9 de ciui·dei c·quo ſup̃. Et pre-
dicta malicia nichil aliud videt̃ ẽ ñ ſciſ-
ma gruiſſimũ i eccl'ia dei ſiue diſceſſio a fi
de Iſtud eſt ergo ſignũ p̃cipuũ qõ debet p̃
uenire antixp̃m inxta illõ ſecũda ad theſ
ſalocẽ·ij· niſi venerit diſceſſio p̃mũ & re
uelatus fuit hõ pcti filius pdicõis ꝛc.qõ ex
ponũt doctores de diſcenſiõe a fide. Quod
aũt ſit iſtud ſignũ maiſeſtatiõ eius aduẽ
tus patet qz poſtq̃ dixit·qui tenet nõ te
neat donec õ medio fiat ſtatꝰ ſbiũgit & tũ
reuelabit̃ ille iniquus. Terciũ ſignũ ẽ ml'
tiplicacõ vidor̃ de q̃ xp̃s ait Matth.xxiij·
& quia habundabit iniquitas refrigeſcet

caritas multoꝝ·& apl's dicit ſcḋa ad thi mo·iij·c.In nouiſſimis tẽpib⁹ ĩſtabũt tempa piculoſa & erũt oĩ̃s ſeipos aman tes·cupidi elati blaſphemi·parẽtib⁹ mo= bedientes·ingrati ſceleſti.ſine affectõe ſine pace·criminatores incõtinẽtes·Immites ſĩ benignitate ꝓditores proterui·timidi ce= ci·voluptatũ amatores magis q̃m dei·ha bẽtes ſpẽm quidẽ pietatis virtutẽ eius ab= negãtes·Quartũ ſignũ eſt neglectio ſiue cõtempe⁹ ſane doctrĩe de quo ꝑma ad thi mo·iiij·erit em̃ temp⁹ cũ ſanã doctrinã ñ ſuſtinebũt ꝙ ad ſua deſideria coaceruabũt ſibi mgr̃os pruriẽtes auribꝫ & a veritate quidẽ audie⁹ auertent ad fabulas aũt con uertent̃.Quintũ ſignũ eſt ꝓturbacõ oĩs ꝑlature ſpũalis & ẽrenalis iuriſdicõnis de quo daniel' viij·In tempe illo nõ erit ꝑm ceps·neq; ꝓꝓba neq; dux ĩ ꝓpl'o meo qui ſeq; obſeruet veritatẽ vite iuſticie & doctri ne.Sextũ ſignũ eſt vindicacõ diuñalis ꝑ flagellũ & correctõez de quo ezechiel' vij· Venit temp⁹ ꝓpe eſt dies occiſionis ꝙ emit nõ leteť & qui vendit non lugeat qz ira ſup oĩem ꝓpl'm.Septimũ ſignũ erit ceſſa= cio verbi diuini quo mentes obſcure & te nebroſe ad verũ lumẽ gr̃e reducunt̃·deui= antib⁹ oĩdiť ſalutis via & erzantib⁹ maĩ feſta fit ſemita veritatis hec oĩa appropĩ= quãte tempe añxp̃i ob defectũ diuini ver= bi de mentib⁹ hoĩm diſpibũt ſic̃ notat be atus bernhard⁹ ĩ ſuo euãgelio etno nõ in ſolo pane viuit homo Allegẽt illõ Apoc̃· viij·& cũ agn⁹ aperuiſſet ſeptimũ ſigillũ factũ eſt ſilenciũ in celo quaſi media hora Septimũ namq; ſigillũ ut dicit ſeptimũ ẽ iudiciũ in eccl'ia dandũ ·quidnã ꝑ celum niſi eccl'ia dei exp̃mit̃ cui⁹ equidẽ ml'ti tu= do ꝑ cõuerſacõz celeſtis eẽ deberet quid hoc ſilenciũ niſi defectio verbi dei.Nam & ml' ti appareãt ꝓicare.verbũ tñ dei adulterã tes ſeipos ꝓicãt nõ dñm ihm̃ xp̃m ·Sed notãter hoc ſilenciũ merito media hora fi eri dicit̃ qz imẽ ꝑfectõez inſtitucõis xp̃i & ſue radioſe doctrine & vite·& diffor̃mita tem auerſioĩs & dyabolice cecitatis q̃ auer tet añxp̃s ml'titudinẽ xp̃ianoꝝ poſt flagi cia uarijs modis q̃i medi⁹ ſtatus ẽ cũ lu= mine veritatis ſilenciũ imponitur & vox ignorancie ꝑ facti euidenciã incipit excla mare ſicut ĩ gen̄· xviij·c·de zodomitis & gamorrianis ſcriptũ ẽ. Clamor zodomoꝝ & gomorreoꝝ ml'ti plicat⁹ ẽ·ergo morra em̃ cecitas & zodoma pec⁹ ſilens mẽpretať Ex hac nãq; abiſſo ignorãcie dei & mali= cie mũdi ſucceſſũ ſumet & ꝑſperabiť anti xp̃s ſicut apoc̃·xj·c.ſcriptũ eſt beſtia·i·be ſtialis & crudelis·añxp̃s aſcẽdet de abiſſo idest ꝑſperabiť & ſucceſſũ hẽbit ex igno= rãcia mũdi qui de abiſſus poſſit appellari qz mũdus tũc ꝓpt̃ defectũ diuini verbi ig norãcia plen⁹ erit ĩ cũctis boĩs ꝓpt̃ea iob xx.c·ait dicit abiſſus·i·ꝑuata ignorãcia nõ eſt ĩ me lumẽ ſcz alicui⁹ nc̃cie veritatis hoc ibi.Octauũ ſignũ eſt dubitacõ ĩ fide & pullulacõ erroris & decepciom̃ de quo dr ꝑma ad thimo.ꝑmo In nouiſſimis tem pib⁹ diſcedẽt quidẽ a fide attendẽtes ſpiri tib⁹ erroris & doctrinis demoniorum̃ in ypo= criſi loquẽciũ mendaciũ. Nonũ ſignũ ẽ de ſtructio eccl'ie ad temp⁹ de quo ꝓphetauit iob̃s apoc̃.xij·q⁹ ml'ier·i·eccl'ia fugit in= deſertũ vbi alať a deo ꝑ temp⁹ & tempa & dimidiũ tempis Hec nouez ſigna ꝓpin qui aduentus añxp̃i ex ſacris ſcripťis col ligere potui videat & cõtempleť diligens lector ſi forte mũdũ in pñti inueiet aliq= bus de ꝑdictis ſignis vlneratũ ·& recur= rat diligẽtiſſime ad fortiſſimũ defenſorez ihm̃ xp̃m dñm nr̃m qui eſt turris fortitu dinis a facie inimici cui⁹ ſingl'ari ꝑſidio fides xp̃ianoꝝ inuiolabil' ſĩ fine ꝑſeueret

Explicit liber Tertius Sortalicij fidei Incipit liber Quartus de Sarracenorum bello

Triliter ut deus tradidit dissoluto iã expiri oportet in hoc libro quarto sarracenorũ vires quid scilicet contra nostrum fidei fortaliciũ possint. Pro cuius claro intellectu xij. ꝺliberaciones occurrẽt intellectui ptractande quarũ prima erit de origine machometi ¶ Secunda de vita & moribus machometi ¶ Tercia de qualitate doctrine et legis machometi ¶ Quarta de fundamento legis machometi ¶ Quinta de concordancia & discordancia legis machometi cũ lege xp̃i ĩ articulis fidei et sacramẽtis ¶ Sexta de morte machometi ¶ Septima de successoribus machometi ¶ Octaua de bello sarracenorũ per racionis contra nomen xp̃ianũ et cõtra veritatem veriusq; legis scilicet xp̃i et moisi ¶ Nona erit de bellis & triũphis sarracenorũ et xp̃ianorum p arma corpalia usq; in presens temp9 ¶ Decima est de possessione terre sancte p sarracenos ¶ Vndecima est de his ad que ꝺpelli debent sarraceni viuentes inter xp̃ianos de iure & de his ad que cõpelli debent ex ordinacõe regni ¶ Duodecima erit de fine legis sarracenorũ et de eorũ ꝑpetua seruitute sub iugo xp̃ianorum

De Origine Machometi

Prima cõsideracio hui9 quarti libri est de origine machometi que tribꝰ explicatur articulis. Primus est de origine machometi q̃ ad genus et locũ ¶ Secund9 de origine secte eius quo ad autorem ¶ Tercius de origine veriusq; quo ad tempus.

De origine Machometi quo ad genus et locum

Primus articulus est de origine machometi quo ad genus et locum. Circa quod notandum q̃ machometus originem traxit ex hismaele filio patriarche abrahe. ex agar ancilla Iste hismael fuit ydolatra pessimus quẽ de9 eiecit a domo paterna iussitq; morari in deserto pharan gen̄. xxi. cũ vocatis hic fuit palustus sagitearius infra eo. c. habuitq; vexillũ altissimũ in quo scripteũ erat superbia vite sub quo ipse militauit continue. et innumerabiles homĩes ab eo decepti. Hic genuit cedar de q̃ gen̄. xxxv. qui genuit hamel. qui tebich. qui hamessa. qui adech. qui adue. q̃ adne. qui mahack ydolatrã pessimũ. qui sacrificia fecit filio suo nisar vt ꝑz ĩ libris generacõis maburith. Iste nisar fuit secund9 angel9 sathane post hismaelem habẽs vexillum altissimũ ĩ quo scripteũ erat vanitas mũdi sub quo ipse continue militauit et innumerabiles ab eo decepti ¶ Hic genuit muzar. qui alien. qui emosera. q̃ melich. qui vain. q̃ luiye. q̃ galibem. q̃ caph. qui mirra. q̃ coidai. qui abdemenoph. ydolatram pessimũ q̃ habuit artem hismaelis et vexillũ nizaris et claues omniũ idolorum meque. ut patz in libro generacionis maburith. Abdemeneph vero genuit abdemutaliph. q̃ abdalam. q̃ machometum ex emma uxore que fuit filia haiyop. que concepit et pepit predictũ machometum in villa quadam que dicit̃ yerarip. que ẽ ꝓpe mequam in arabia. Iste fuit tercius diabolicus angelus pro confusione generis humani q̃ habuit vexillũ altissimum in quo scripteum erat concupiscencia carnis sub quo ipse militauit vsq; ad mortem. Omnesq; sectatores sui damnatissime sue secte nec mirum si pessimus fuit q̃a secundum apostolũ si radix sancta et rami. et p opposituũ. Si radix pessima qualis fuit hismael et ram9 scilicz machomet9 pessimus fuit ¶ Et sic patz origo machometi q̃ ad genus et locum.

De Origine Secte Machometi quo ad Auctorem

Secundus articul9 est scire quo auctore secta machometi originem habuit. Circa quod aduertendũ q̃ predictus abdalla pater machometi habebat magnam familiaritatẽ et societatem cũ quodam iudeo astronimo qui valde pitus erat in sciencia astronomie. Erat eciã doctus nõ solũ in lege iudeorũ sed eciam xp̃ianorum. et accidit sic q̃ illo anno quo emma concepit machometum fuit magna siccitas p omnem terrã

arabie intantũ q̄ terra nõ poterat arari nec seminari sic q̄ iam omnino deficiẽte pane nichil aliud ꝯmedebant ñ herbas et radices campoꝝ. Cum vero venit tempꝰ quo emma pepit filiũ p̄dictus iudeꝰ aspexit et signauit ꝯcordanciam stellarum et planetarꝝ sup natiuitatẽ pueri · & intellexit per illã q̄ puer ille debebat ẽ homo fortis et potens ĩ regno et lege. Et cũ hoc accidit abdolla nõ erat in terra illa · q̄a inerat ĩ iherusalem ad faciendũ oraci onem sicut tunc erat ꝯsuetudo. Sed cũ redijt narrauit sibi iudeꝰ ille astronimus quidq̄ ĩtellexerat de facto pueri · et post hec diebꝫ paucis elapsis mortuus fuit abdolla in eadem villa de itrarip · et eo tempore quo natꝰ est machometꝰ erant Arabiam et affricam in magno cogitatu q̄a nesciebant certitudinaliẽ ad quã credenciarum se attinerent si ad credenciã xp̄iano rum vel iudeorꝝ seu ad sectam arreanorꝝ Et cũ esset machometus quatuor annorũ dixit iudeus astronimꝰ mentiendo q̄ venerant duo angeli et extraxerant cor machometi & eo diuiso p̄ mediũ q̄ extraxerant ab eo vnum coagulũ sanguinis et ꝺ inde q̄ lauerant eũ muleũ bene cũ aqua clarissima et pulchẽrima et postboc q̄ põ derauerant illud cũ cordibꝫ decem hoĩm qui erant sue gentis · et deinde cum mille cordibꝫ alijs et q̄ semp̄ inuenerunt q̄ cor machometi ponderabat plus q̄z oĩa alia et q̄ vnꝰ angelus illorum dixit alteri si istud cor fuerit positũ ĩ pondere cũ oĩbꝫ cordibꝫ oĩm hoĩm que sunt ĩ arabia excedet ĩ pondere omĩa alia . Et ille iudeꝰ dixit mentiendo q̄ hoc dixerit sibi archangelus gabriel ĩ visione. Cum aũt machometus esset octo annorꝝ mortua matre · et auo eius Abdemutaleph cepit eũ ĩ custodia Abutalip auunculꝰ eiꝰ frater patris sui · et hic Abutalip tradidit eũ docendũ predicto iudeo astronimo q̄ instruxit eũ in sciencijs naturalibꝫ et ĩ legibꝫ iudeorꝝ et xp̄ianorꝝ . Ex qua doctrina tunc habita cepit ea que postea interposuit ĩ illa mala secta quã ꝯposuit ad poicionẽ aĩarum ĩ eo credencaũ ordinatã · Addit ecã hinc q̄ cũ esset machometꝰ · xxv · annorũ tendens in egiptũ p̄ quibusdam mercancijs exercẽdis morabat ibidem cũ iudeis et xp̄ianis ibi existentibus aliquo tempore anni · specialiter cũ quodam monacho de anthiochia cuiꝰ nomen erat iohãnes quẽ in specialem amicũ habebat qui ẽat hereticꝰ · et ab illo malo monacho habuit multa tam de noua lege q̄z de veteri ad defensionẽ sui contra iudeos et xp̄ianos quomõ disputaret cũ illis · q̄a quidq̄ eũ docebat predictus monachꝰ totum erat contra deũ et legem eiꝰ ad modũ hereticí. Fuit etiam discipulus Sergi mõachi · qui fuit hereticus arreanꝰ . Hic Sergius in errorem nascorij incidens dum a monachis fuisset expulsus ĩ arabiã vẽit et machometo adhesit . Cumq̄ de veteri testamento et nouo plura edocuit ve tradit · ex quibꝫ satis patet vnde traxit ortum secta pestifera machometi q̄a a iudeo et monachis hereticis et diabolo p̄cipaliori magistro.

Tercius articulus est de origine machometi & sue secte quo ad tempꝰ. Et licet multi multa dicant tamẽ cõmuniꝰ teneẽ q̄ incepit circa finem temporis eradij q̄ impauit post foram · et habuit victoriã de filio cosdroe circa flumen danubij et interfecit bestiam illam que habebat capita septem et septẽ dijademata et decem cornua de qua dicitur Apoc̄ · xij. Bestia illa fuit rex cosdroe bestialiter viuens · habebat enĩ capita septem idest sex reges sibi subiectos et ipse erat septimꝰ. Septem dijademata erant ĩ signia regia illorꝝ regum. Cornua decem erant decem acies ĩ suo exercitu. Vnde p̄mo machabeorꝝ acies ordinata ad bellandum vocaẽ cornu vbi dicaẽ bachides aũt erat ĩ dextero cornu. Hic cosdroe fecerat ẽ rim argenteam in qua inẽmicantibꝫ gẽmis posuit thronũ suum ex auro · posuit eciam ibi quadrigam solis et lune et per occultos meatus et fistulas aquas adduxerat vt quasi deus pluuiã videreẽ infũdere . et cum subterraneo spectu equis in circuitu trahẽtibꝫ circũacta turris fabrica mouẽi videbatur et quasi q̄ammodo

rugitū cōmeruī iuxta possibilitatē artificis mentiebat. Occisa est aūt ista bestia per eraclīū filio deuicto · ḍa noluit saluti feris mometis xp̄ianissimi principis acḍe scere · argentū vero turris illi⁹ dedit militibus suis Aurū vero gemmas idest vasa et reliqua vtensilia ad restauracōnem ecclesiarū quas tirannus destruxerat resē uauit · et lignum sancte crucis quod predicta bestia in predicta turri tenebat ihe rosolimā reportauit Vnde ipse rapuēat vt patz ī hīstoria exaltacionis sancte crucis . Circa finem vero hui⁹ preclarissimi principis venit machometus et signatur temp⁹ Apoc̄ · xiij · Vbi dicit̄ ḍ habet intellectum computet numerū bestie idest machometi ḍ bestialis ī vita sua fuit vt dicetur · numerus enī hōis est et numer⁹ eius est · dc lxvj · scilicz ānī Sed ad ḍo referatur iste numer⁹ patet ḍ nō referē ad numez ānozū vite ipsius ḍa nō tantū vixit · sed sexagintatribꝰ ānis vt patz in speculo hīstoriali p̄p̄e qō alij dixerūt ḍ referē ad duracionē legis ei⁹ que tantū debet durare. Sed hoc nō videt̄ verū ḍa lex illa fuit data circa finem tempis eraclij vt dictū est qui cepit impare āno domini sexcētesimo decimotercio et impauit triginta ānis · a fine autē hui⁹ tempis vsq; ad presentem ānum qui est · M · ccc · lix⁹ · fluxit maior numer⁹ vt patz ꝯsiderāti · et tamē adhuc durat lex machometi · p̄p̄e qō alij dicūt ḍ p⁹ mōtē machometi lex ei⁹ fuit cōrecta p sapientes sarracenos et ab illa correctiōe debet incipe numer⁹ ānozū duracionis legis illi⁹. Sed hoc nō videt̄ p babilit̄ dictū tum ḍa nō diceret̄ lex machometi · sed sapientū tum ḍa illi sapientes dicunt̄ fuisse discipuli machometi · et sic ei⁹ cōrectio nō fuit post dationē ei⁹ a machometo p temp⁹ notabilit̄ magnū · et sic ab illa iā fluxerunt vltra numerū illū vt patz intuenti · et tamē lex machometi nō videt̄ ita p̄pinqua cassacioni cū nouit̄ gens ei⁹ occupauerit fere totā greciā · p̄p̄e quod saluo meliori iudicio videt̄ ḍ iste numerus ānozū sic incipiend⁹ ab incarnacione domini et tēminādus ī morte machometi . De quo p̄phetice loq̄tur iohānes euangelista qō sic declarari potest . Nam ab āno incarnacionis domini vsque ad finem imperij eraclij fluxerunt āni sexcenti xliij ut dictum est · et isti numeri simul iūcti faciūt septīgentos et sex ānos ḍbus oportet superabere ānos quibus machometus vixit cum eradio. Aliter āni bis computarent̄ vt patz intuenti ¶ Isti vero estimātur p babilit̄ fuisse · iiij · quia machomet⁹ p̄mo fuit paup postea inualuit p mercātias et postea per rapinas et fraudes antequā attempearet se regem facē et legem dare vt diceret̄ quā legem dedit circa mortem eraclij ¶ Et sic de vita machometi videtur p babiliter fluxisse · iiij · āni ante tēpus mortis eraclij ḍbus demptis de septīgentis sex remanent p̄cise · dc lxvj · ab incarnacione domini vsq; ad mortem machometi · et secūdū hec potest cōgrue hec litera p̄phetica exponi. Numer⁹ enī hōis scilicz xp̄i ḍ fuit pfectus sanctus et virtutibus ab instanti incarnacionis et numerus ei⁹ scilicz machometi est · dc lxvj · ḍa tantus numerus ānozū fuit ab anno quo domin⁹ factus est homo usq; ad terminū vite machometi vt p̄dictum est Sciendū ḍ liber Apoc̄ · fuit script⁹ ī greco vbi habent̄ hec noīa · Antumos · Arnoiyme · Deuitarij · vbi nos habem⁹ · dc lxvj · cui⁹ significatū p̄p̄um de antumos est contrarius qō p̄p̄e conuenit machometo qui fuit et est contrarius xp̄o · significatū p̄p̄um de arnoiyme est nego · ḍa ip̄e negauit ei⁹ diuinitatem et ipsum esse filiū dei vt infra dicet̄ · significatū p̄p̄um deuitarij est sol · gigas. Dixit enī xp̄m nō fuisse solem iusticie nec gigantem exultantē ad currendam viam a summo celo sed significatū accomodatum istorum vocabuloz est · dc lxvj Ad cui⁹ intellectum sciendū ḍ sicut in latino alique litere accomodate sūt ad significandū numeros sicut litera · c · pōitur p centum · l · p20 q̄nquagīta et sic de alijs. Ita similit̄ in greco litere alique ponuntur p numeris et ille quibꝰ scribunt̄ hec noīa antumos ꝛc̄ in greco significāt hoc modo · dc lxvj ¶ per quod in aliquibꝰ bibliis ponit̄ sic numerus enim hom̄is et numer⁹ ei⁹ est die lux q̄ dictio signficat

apud latinos numez̄ p̄dictum p literas
quibꝫ deſcribiē. ꝺa lzā. v. poniē p quingē
tis. j. p vno. c. p centū. l. p quinq̄ginta
. v. p quinq̄. x. p decē et hec ſimł iuncta
faciūt ſexcētos ſexagīta ſex. q nūs compe
tit machometo mō p̄dicto et ꝺa iſta po=
nunt velate et obſcure Ideo p̄mittit ante
dictū verbū hic ē ſapīa idest res occulta
Et ſic pez origo machometi et eiꝰ ſecte q̄
ad tempꝰ ꝺa icepit āno icarnacōis dnīce
ſexcētos ſexagīta ſex.

Secunda conſideracō ē de vita et
moribꝫ machometi q̄ tribꝫ ex=
plicat punctis Primꝰ eſt de
vita machometi. fuit beſtialis
et libidinoſa Secundꝰ ē qꝫ eiꝰ vita fuit
ambicōſa Terciꝰ ē qꝫ eiꝰ vita fuit morz=
bo epilētico mōſtruoſa.

Primꝰ punctꝰ ē qꝫ vita macho
meti fuit beſtialł et libidīb⁹ ple
na Vnde machomecꝰ ē illa be
ſtia de qua pphetauit iobꝫ apoc. xiij. di
cens. Et vidi aliā beſtiā idest machome=
tū. vitā voluptuoſā que beſtialł dicit pri
mo ethicoz. habentē. ꝺa fuit luxurioſus
et libidinis ardore ſuccenſꝰ. ſup oms hoī
nes orientałł regiōis. iactās ſe ſolū ſup q̄
tragita hoīes ex diuīo munē virtutē ge=
neratiuā et cohēndi pēatem habē ve ſcri=
bit hiſtorie oriētałł eccłie libro p̄mo capi
tulo qrto q̄ alitē appellat liber epi Achon
q̄ fuit auctor huiꝰ libri Poſuit eciā ma=
chomecꝰ in ſuo alchorano azoara. xlij. qꝫ
deꝰ ſecū diſpenſauit de fornicacōe et adul
terio et ſibi ſoli hoc cōceſſiſſe. Nam ſic cer
tū ē oib⁹ ſarracenis machomecꝰ diligē=
bat quandā que dicebat maria iacobina
quā p̄ncauerat ei machoqueꝰ rex iacobi
noz. due aūt uxores machometi ſcz vna
dicta aiſſe filia hebeboz nobiliſſima in
ter eas. et abaſſa filia homoz mouebant
delotipia. q̄ cū quadā die intrarēt ad eū
inuenerūt dictā iacobinā cōcubenteē cū eo
et dixerūt ei decet ne ſic facē pphetā q̄ eru
buit et iurauit ſe decetēo nō factuz et ſic
placate ſunt ad iuramētū eiꝰ. Cūq̄ mo=
dicū tempꝰ peraſſiſſet nō ſe potuit ſuſti
nere ab ea et fecit de hoc legē quaſi ex ore
dei reuelātis ſibi Et tē dixit ī alchorāo ī
capitulo helmetearetē. qꝺ iterp̄tat vetacō
vł anathēa. O pphēta qꝺ petis qꝺ deꝰ cō
ceſſit tibi placari uxōes tuas poſtules iā
legē poſuit vobis deꝰ vt ſoluatis iuram̄
ta vra et iterū cognouit illā. et dixit q
deꝰ diſpenſauit cū illo ī iuramēto et ſup
hoc teſtes ſūt michael et gabriel. et dixit
illi vna de vxoribꝫ O machomete deꝰ fe
ſtinauit ī tuo deſiderio voluit per hec di=
cere forſitā idest ī collo ſe tuo pphauit in=
ceſtui Et addidit nūquid deꝰ p̄cepit tibi
huiꝰmōi facē cū eciā in teipo hoc verbote
nus de ceteris forſitā quēit deꝰ te placare
p huiꝰmōi et appīquare tibi Ipe vero du
abus vxoribꝫ totū legit qꝺ ſequit ī capi=
tulo vetacōis. et ait quaſi ex pſōa dei. pe
nitemī corā deo ꝺa declinauerūt corda ve
ſtra quaſi diceꝫ de hoc q calūpniate ſunt
eū de inceſtu ſequit q̄z cōtinuo ſi forte deꝰ
vos repudiabit et dedit ei p vobis vxo=
res meliores ſarracenas fideles. locupleteſ
penitētes. adorātes. laudantes. agiles. et
virgines. que audiētes dixerūt penitem̄.
Simile fecit quādo accepit vxorem zeiꝫ
matricij ſui dixit ſententiā que eſt ī capi
tulo helizabeb. q deꝰ dixit ei tu ſcelas in
anima tua qꝺ deꝰ pphalat et formides hōi
nes ſed iuſtū eſt q deū formides cū enī iā
reſpuerit zeiꝫ maritauiꝰ eā tibi. O ma=
chomete et dixit zeiꝫ Numꝺ duxiſti eā
mūcia dei Reſpondit ve tibi. deꝰ marita
uit eā michi. q̄ poſtea iactauit ſe q deus
maritauerat eā. et nō parētes eiꝰ ſic ergo
vt cooperiret luxuriosā vitā ſuā blaſphe=
mauit cōtra deū imponēdo ſibi q diſpen
ſauerat ſecū ī iuramento et fornicacōe et
adulterio. cū tamē ipemet dicat mullū cē
maius peccatū q̄z imponē deo mendaciū
Item infra ī alchorano azoa. lxv. dic q
padiſꝰ ſuus habz irriguos ortos. et vxo=
res et concubinas virgīeſq̄ pulchras. et
ciphos aureos et argēteos et cōmeſtibilia
optīa. Vnde ī libro de doctrīa ſua qui eſt
autenticꝰ apud eos dicit q p̄mū ferculū
padiſi erit iecur piſcis albi hic cibus ſū=
me delectabilis. Conſeq̄ē fructꝰ arboz cō
ducēs q ibi cūcta eēnt fruſtē ſi voluptas

luxurie nō sequit̃ .Item in suo alchorano capitulo de baca concedit zodomiā cā cū masculo q̄z cū femīa ꝑꝑt̃ qō solū igne celesti deberet dirimi secta sua .Patz ergo ex omībus supdictis q̄ vita machometi fuit vita bestial'·q̄a fuit luxuriosꝰ incestuosus·adulter et ī crimīe pessimo maculatꝰ

Secundꝰ punctꝰ est q̄ vita machometi fuit vita ambicioſa · q̄a ex inordīata ambicōe dominandi ascēdit ꝑ gradꝰ malicie veluꝰ alter lucifer ·vt fieret rex hismahelitaꝝ·cū eū in ꝑmeua etate sua esset mercatō·et freq̄z ter pergeret cū camelis suis apō egiptū et palestinā cū iudeis et xp̄ianis cōicans·ñ solū nouū testamentū et vet̄ didicit · sz et magus pfectissimꝰ est effectꝰ·et cū cro canam ingrederet̃ ꝓvinciā cuiꝰ ꝓvincie dña cadiga vocabat̃ et diūsas species q̄s machometꝰ secū attullerat dca dña mirarat̃ cepit ei dca mulier familiariꝰ adhe rere q̄z machometꝰ incantacōnū suaꝝ viribus cepit paulati īducē in errorē dicebatq̄ se esse messiā quē iudei adhuc expectant futuꝝ · suffragabant̃ quoq̄ verbis ipiꝰ tam ī cantacōnū ꝑstigia q̄z calliditatis eiꝰ īgenia copiosa·q̄ opinione nō solum dca mulier est decepta sed oms iudei ad quos fama eiꝰ ꝓtingē potuit ad eū cū sarracenis tanta rerū nouitate ac tomiti catheruati confluebant·quibꝰ cepit leges nouas fingē et eis tradē adhibens eisdem legibꝰ testimōia noui ac vet̄is testamēti q̄si quendā colorē sui venēi. Vsus cōsilio illiꝰ pessimi Sergij monachi heretici arriani·q̄s leges hismahelite seu sarraceni suas appellant eūq̄ suū legislatorē esse fatētur. Prefata quoq̄ mulier videns hoīem iudeoꝝ et sarracenoꝝ piter testimōio ap ꝓbatū pompa·et sequela volatū·existimabat ī eo diuinā latē maiestatē·et cum eēt vidua accepit eū sibi ī maritū · sic q̄ machometꝰ tociꝰ illiꝰ ꝓvincie obtinuit ꝓncipatū·et īcepit esse diues et potens secundū ambicōez sui desideriꝫ ēnsuitq̄z dissimulatꝰ ī hispamā āno vltimo regis Richardi et venit ī ciuitate Cozoubeñ et ꝑdicauit ibidē suā malā doctrinā dicendo q̄ ihesꝰ xp̄s fuit natꝰ de virgine ope sp̄s sancti sed ēn q̄ nō erat deꝰ. Quod cū audiuit beatꝰ pat̃ ysidorꝰ archiep̄s hispalen q̄ tūc veniebat de curia romana · statim misit hoīes suos ad p̄dcam ciuitatē vt eū vinculatū sibi adducerēt Sed diabolꝰ apparuit sibi et dixit q̄ recedēt ab illo loco et statī exuit et fugiens nauigio ēnsuit ī affricā in qua et in arabia decepit innumeras gentes·q̄ oms ei adherentes plazꝫ regnū infestare ceperūt · totūq̄z imperiū orientis inuaserūt· tantūq̄z ꝑualuit hostium multitudo q̄ eraclius impatoꝝ resistere nō potuit Vnde coactus est omia sacra que erant ī iherusalē et p̄cipue p̄cium lignū sancte crucis apō Constantiopolim apportare .Iam enī p se cū arabibꝰ & alijs ꝑdictis nacōibus cōiuncti duce machometo syriā occupauerāt et maxīaz ptem palestine q̄ fuit impij eraclij āno ·xx.Qūo autē tam subito tantā genciū multitudīez potuit ad se trahē inē cetera vsus fuit quadā astucia vulpina ·Cum enī videret q̄ a ꝑdictis nacōibus tanq̄z summi dei ꝓpheta et nūciꝰ colerēt· cepit ardentissima ambicōe grandia cogitare in corde suo sez qūo posset esse cōtrariꝰ romāoꝝ impatōi·et qūo posz gētes a dñio suo subtrahē Et deinde cū suis decepcōibꝰ pugnauit viribꝰ suis cōmouē oms ꝓpl'os ꝑdictaꝝ genciū ī hoc facto·ostendēdo eis qūo erant oppressi grandi et amarissima seruitute ī dando reddit̃ et tributa sine modo romanis· Et q̄ ꝓptēa venerāt iā ad magnā paupertatē et miseriā ·et q̄ ab hoc damno et piculo futuro poterāt exire per vim et timorē et p pātem multaꝝ gencium·et vetare tributa ac seruitutem tollere affirmauit tamē eis principatū tenē nō posse nisi xp̄ianoꝝ fide omnino diuerterent·suaq̄z documēta seruarent .Simulansq̄z vt ꝑdictū est aliquid diuini numinis in se habē·et ꝑstigijs multis per ipm ostensis hoīes decipiēs ꝓpha maximꝰ ab omībus in dicto ꝓpl'o habebat̃ iudeos eciam multos vt dictū est ita decepit vt ipsum crederent eē suū messiā Et sic accidit q̄ postq̄z ꝑdis suggestionibꝰ cōmouit p dcas gentes·misit eraclij impatō nūcios

fuos p colligẽdis tributis in affrica .Qd̃ cũ sciuit machometꝰ exiuit ad eos cũ ill' quos cõmouerat .dixitq; eis p nolebant dare impatori romanoꝝ tributa. et dein pugnauit cũ illis et interfecit illos Et tũc eleuatũ est cor eiꝰ et vẽit ĩ arabiã et in siriam et ĩ mesopitamiã q̃s suo dño subiugauit ¶ Et deinde conquestauit ceteras pvincias circũquaq; plꝰ decepcõibus q̃z viribꝫ .aiando eos p pugnarẽt defendere se a romanis vt ab eoꝝ seruitute liberarẽtur qd̃ et fecerũt . Et tunc sommauit eraclius impator p parui mures nascebanẽ in affrica qui rodebãt fimbrias vestimẽti sui .et post hec cũ cognouit p machometus cũ ei adherentibꝫ occiderant nuncios suos in affrica et p nolebãt dare cõsueta tributa congregauit magnũ exercitũ .& misit cũ eo theodoꝝ fratrẽ suũ q̃ tenebat imperiũ oriẽtis de manu eiꝰ vt pugnaret cũ illis rebellantibꝫ in affrica et reducẽt terram sub suo dño Cũ ergo p̃dictꝰ theodorus vẽit ĩ affricã pugnauit cũ illis et fuit pmittẽte deo victꝰ ab ill' et fugit q̃ satis afflictꝰ rediit ad p̃dm imperatorẽ .et narratis oĩbꝫ q̃ acciderãt petiuit iterꝝ maiorẽ exercitũ vt iret cõtra illos rebellatos . et tũc imperatꝰ narrauit sibi sommiũ muriũ qd̃ videat nec p̃ hoc dimisit exercitũ suũ mittẽ ymmo maiorẽ q̃z prius cũ eodẽ theodoro destinauit .Ꝟz licz romaĩ essent multi qñ puenerũt ĩ terrã illã et viderẽt p̃atẽ machometi et audaciã quã secũ habebat dubitauerẽt multũ de eo et pauore magno concussi voluerẽt se retrahẽ ad qd̃ dã castꝝ qd̃ dicebaẽ gabatin .qd̃ cũ sensit machometꝰ vẽit pꝰ eos plures eoꝝ occidendo et vulnerãdo. Romaĩ vero videntes q̃ sic moriebanẽ pusillanimitate resumptis viribꝫ cõuersi sunt ad eos et habuerũt ibi preliũ magnũ .Ꝟz finaliẽ victi fuerũt romaĩ et occisꝰ theodorꝰ fraẽ impatoris .Oñesq; ibi perierẽt paucis exceptis q̃ ĩ montibꝫ se abscõderũt et exeũc sublatũ fuit romanoꝝ dñium ĩ affrica et iugũ sẽ uitutis affricanoꝝ cessauit ¶ Cumq; ergo viderunt Agareni q̃ deuincerant romanos vlera modum facti leti redierũt ad terram surie et venerũt ĩ ciuitatem dama sci que ab antiquo fuẽrat caput regni xp̃i anoꝝ. et ibi de beneplacito et voluntate omniũ p̃dictorũ eleuatus fuit in regem machometꝰ quia multũ eũ diligebant et appreciabanẽ .quia sic extraxẽrat eos de sẽ uitute romanoꝝ et regnauit .x. ãnis hec ex generali hystoria hispanie. Ex quibus manifeste patet quomõ vita machometi fuit ambitiosa. q̃a vt efficeret rex et dñs et vt haberet tanq̃z verꝰ p̃pha dei fuit eo tũ studiũ vite sue.

¶ Tercius punctꝰ est q̃ vita machometi fuit morbo epilentico monstruosa .Sicut enim vilis machometꝰ libidinibꝫ et ambicõibꝫ fuit plenꝰ .sic etiã vt eius turpitudo aĩe ostenderet exterius monstruosꝰ fuit in corpe . laborans caduco morbo siue epilentico & cũ die quadã p̃sente. Cadiga regĩa vxore sua caderet in terra spumãs velud porcus illa cernẽs nõ modicũ tristabaẽ eo q̃ homini ĩpurissimo unctã matrimõio se videret . quã ille placare desiderans surgens eã talibꝫ sermõibꝫ demulcebat .dicebat enĩ cũ gabriele archãgelo se habẽ colloquiũ .nec vultꝰ eius ferre posse splendorem .sed ĩ eiꝰ aspectu mirifico virtutẽ carnis omnino deficẽ . et p̃pẽ hoc̃ꝑm cadere oportebat .vt cum hec dixit laborauit vt suis ĩcantacõibꝫ et magicis artibus ac diabolo concurrẽte quo dirigebaẽ facere aliqua mira que miracula videbanẽ ante illam. Et quia aliquo modo teste scriptura diabolus in angelũ lucis se transfigurat diabolus intrabat in eo et faciebat ei aliqua creatura futura p̃dicere et p̃ istum modum decipiebat gentes Credidit ergo p̃dicta mulier eius falsis assercionibꝫ et illusionibꝫ crediderũt et alie supdicte nacõnes eo q̃ gabriel archangelꝰ sepe a deo ad scõs hoĩes destinaẽ .q̃ ex ore gabrielis archangeli machometꝰ leges illas suscipet quaꝝ eis obseruanciã imp̃abat.

¶ Tercia ꝟsidẽacõ ẽ vidẽ q̃lis ẽ lex machõeti Et licz ex supioribꝫ satis dãeat q̃ hõ tã bestial' et immundꝰ ñ potuit dare nisi legem sibi correspondentem Verumtamen vt fideles cognoscant falsitatem eius et quomodo nõ

est lex dei seo diaboli septē passibo explica
tur Primo erit de mō fallaci qp dedit legē
suā pplo ei credenti ¶ Secundo de erroribus sue legis. ¶ Tercio de fatuis sue legis
fabulis ¶ Quarto de malicijs sue legis ¶
Quinto qūo mille miraculis fuit confirmata ¶ Sexto qūo est lex contradictionis
Septimo qp in pluribo est p hoīez reuocata
et a diabolo tanqz a principali actore cō
stituta.

PRimo passo est videre modū q̄
secta ista machometi fuit data
Circa qō notandū est · qp sic fer
tur est libellus qui dē in ptibo ultimarinis
de eo fallacijs i quo legit ē qp ipe volens si
bi consiliare aīos pplo dicebat se esse p=
phetā ad eoz salutē diuinū destinatum
videlicz vt legē iudeis et xpianis datā q̄
nimis rigida erat et seuera micioz p̄cep=
toz p mulgacōe temperet et vt eo missi
oni adinstar moisi attestari signa quedā
et prodigia videret assignata die ad certū
locū pplm cōuocauit legē diuinitō missā
i signis et prodigijs acceptuz · tūc eo bmo=
dinante ad pplm columba cādida que in
vltimo loco erat ad hoc fallaciter edocta
euolans sup humerū eo stetit et in eo au
re iuxta morē solitū grana in aure repo=
sita cōmedens verba legis ei suggerē vide
bat. Thaurō quoqz similit ad hocipm cō
suetudiez quadā edoctō vt de manu eius
pabulū acciper ad vocē eo coza pplo vēit
et quasi noue legis mandata celitō missa
que ipe cornibo eo alligauerat detulit Ez
et vasa quedā lacte et melle plena · q̄ ipe
in certis venis terre artificiose ac latenē
īmiscuerat quasi p diuīaz reuelacōez fecit
effodi et pplo velud i signo future habū=
dancie q̄z p eodem legis obseruanciā me=
rerē ostendit · Sic qp miracul' et magna
libus diuīs cōgratulantes et acclamātes
seduxit acqz ad legē suā quasi diuīaz reci
piendā pnacit aīauit.

SEcundo passo ostēdit errores le
gis machometi . Vnde oīm an
tiquoz feces quas diabolo sparsim semīauerat simul i machometo et eo
lege recollexit ac renouauit . Ipse nanqz
cū sabelio negauit trinitatem psonaz in
diuinis. Secundo docuit xpm eē puā cre
aturā cū ario. Vnde et Sergio monacho
q̄ fuit magister machometi vt dictū est
fuit hereticō arrianō ¶ Tercio asserit qp iu=
dei ñ occiderūt xpm seo quendā ei similē
et i hoc cōuenit cū maīcheo Quārto dixit
qp deo erāstulit xpm ad se qz apparebit ci
ca finem mūdi et occidet antexpm et po=
stea faciet eū deus mori · et qa negat xpi
passionē negat oīa sacramēta eccl'ie que
a passione xpi sumpserūt efficaciā · et in
hoc cōuenit cū donatistis hereticis Quīto
dicit qp demões possūt saluari p alchora
num et qp ipi audito alchorano multi ex
eis facti sunt sarraceni et in hoc aliqualiter imitat originē qui dixit qp adhuc de
mones saluabunt ¶ Sexto dicit qp qñ deo
misit p eo gabrielem qp ipe fuit ad deum
et deo impossuit ei manō et tantā frigidi
tatem sensit ex tactu manō dei sup humeros eo qp frigiditas pvenit vsqz ad me=
dullā spine dorsi et i hoc cōuenit cū acro
nio forti q̄ ponūt deū corporeū ¶ Septimo
dicit spiritū sanctū eē creaturā et in hoc
cōuenit cū macedonio ¶ Octauo dicit qp
aliqui angeli facti sunt demones qa no=
luerūt adorare adam et i hoc oīo neminē
imitat. Nono ponit qp vltima hoīs beatitudo est i cōmedendo et luxuriando et i
vestibo pciosis et i ortis irriguis et i hoc
cōuenit cū cherinto heretico et cū quibusdam paganis ¶ Decimo ponit i capitulo
de mensa qp familia sua nichil oīo valet
nisi cōpleat legē et euangeliū et libz sibi
reuelatū scz alchoranū · et sic docuit gentes iuda yzare · et ideo docuit circūcisionē
esse tenendā et i hoc cōuenit cū vierne he
retico. Vndecimo docuit indifferenē acci
pere vxores alioz et i hoc videt cōuenire
cū nicholaitis hereticis. Xio docuit licitū
esse habē plures vxores cōtra apl'm pmo
cor vij · et contra cōstitucōez pfectā legis
nature erunt duo in carne vna genō · Secdo
et i hoc cōuenit cū nazareis hereticis licitum ponentibo in noua lege articulū de
pluralitate vxoris. Xiio docuit vti locōibus p baptismatibo in remissionē pcōz
contra apl'm ad ephe · iiij · vna fides vnū

baptiſma et in hoc cõuenit cũ nouacõis et donatiſtis hereticis baptiſma reiteran tibꝫ Xiiij. docuit licitũ eſſe zodomiã tam cũ maſcꝰlo quã cũ femina vt patet ĩ alchorano capitulo de vaca. et in hoc cõuenit cũ zodomitis hereticis. licet ſarraceni pa-lienẽ hoc quibuſdã hõneſtis expoſicõibus Hec aũt fuit tota intencõ machometi ut ſet reſecaret quicqd erat arduũ ĩ credendo et ꝗquid erat difficile ĩ opando. et conce deret cõia ad que mundam hoĩes pꝛoni erant et maxime arabes ſet gulã et luxuri am et rapinã. de virtutibꝫ aũt puta de humilitate vel de pace. vel abſtinẽcia. vl' de caritate dei et ꝓximi vl' ꝺ vltimo fine nichil notabile dixit. et ꝗa de oĩbus his poterat eiꝰ facilitas et malicia deꝑhendi tam ꝑ nouũ ꝙꝫ ꝑ vetꝰ teſtamentũ ꝙꝫ per dicta pꝛhoꝝ ꝗ de virtutibꝫ et vltimo fine hõis tractauerũt mãdauit oĩo ꝙ nichil crederẽt qꝺ eſſet contrariũ huic legi. ſed ꝗ aliud crederet occideret.

TErciꝰ paſſꝰ eſt de factitatibus et fabuloſis dãs legis et doctri ne machometi. Ex quibꝫ ſatis appebit qꝺ nõ eſt lex dei. Non enĩ lex dei fabuloſis et ridiculoſis calificat ꝙ pociꝰ cõuertũt hoĩez in riſum ꝙꝫ ĩ deuocõez talꝫ eſt lex machometi vt certũ eſt oĩbꝫ eã le-gentibꝫ. et de mꝫtis quedã pauca licz ma gis notabilia referanẽ dicit enĩ ĩ capitu lo de lenemelle ꝙ ĩterfect formica ꝙ Sa-lomõ cõgregauit magnũ exercitũ angelo-rũ videlicz hoĩm et aĩaliũ. et ꝙñ ibant ĩ-uenerũt fluuiũ formicaꝝ et tũc formica dixit. O vos formice ĩtroite ĩ habitacula vꝛa ne ĩterimat vos Salomõ et milites eiꝰ et ſubziſit formica. Et poſt pauca ꝙñ reaſſignabanẽ omñs aues ĩ exercitu inuen-tũ eſt ꝙ deerat vpupa. et dixit Salomõ. ꝺꝯ ẽ ꝙ hic nõ video vpupã punĩã illam et decollabo eam vl' aſſignabit rõnem ꝙ-re debuit et ſteterit vpupa ñ multũ longe et ait didici ꝙ vos neſcitis et vẽi ad vos de ſabea cũ veris rumoribꝫ inueni ſiqui-dem mulierẽ regnantẽ inter eos et cõperi ꝑꝫm ſuũ colere ſolẽ abſqꝫ deo. Item ĩ ca-pitulo delchamar qꝺ dicit in tempe lune appinquit hora et fracta eſt luna. qꝺ ex-ponẽtes doctores eoꝝ dicũt ꝙ machome-tꝰ ſtabat cũ ſocijs ſuis et cũ videret lunã appinquantẽ cõiunctioni dixerẽt ei oſten de nobis aliqꝺ ꝓdigiũ. et tunc ipe iunxit lune duobꝫ digitis. ſcz indice et medio. et tũc fracta ẽ ĩ duas ptes et vna medie-tas cecidit ſuꝑ montẽ elikanꝫ ꝙ immines ciuitati meque ex vna parte et alia medi etas ſup aliũ ꝙ mons rubens appellatẽ ſitꝰ ex alia pte ciuitatis. et cũ ſic fracta eſſet luna venit et ĩtrauit manicã camiſie ma chometi et ipe ĩtegrauit eã Item in capi tulo ſeba dicit ꝙ vermis indicauit mortẽ ſalomõis vbi dicit gloſa ꝙ ſalomon dũ ſtaret innixꝰ ſup baculũ ſuũ ſubito tãtꝰ doloꝝ eũ arripuit ꝙ expirauit nec tñ cor-ruit dmo miraculo demões aũt ꝙ ei ſerui ebant videres eũ ſtare credebãt eũ viuere et natꝰ eſt quidã vermis de terra et cor-roſit baculũ cui initebat. et tũc fracto ba culo corruit ſalomõ et cõcurrerũt demões et inuenerũt eũ mortuũ et extũc ceperũt hoĩbꝫ nocere ꝓpoſſe. Item ipe machometꝰ ĩ libꝛo narracõnũ reddit cauſã ꝙre vinũ ſit illicitũ. et dixit ꝙ deꝰ miſit angelos duos ĩ terrã vt bene regnarẽt et iuſte iu-dicarẽt et fuerũt iſti angeli Aroth et ma roth. cũqꝫ veniſſet mulier ꝙ habebat cau-ſam ĩuitauit eos ad prandiũ et dedit eis vinũ bibẽ. qꝺ eis deꝰ mandauerat ne bi-berent et ĩebriati reꝙſierũt eã de luxuria et cõſenſit hoc ꝑcto ꝙ vnꝰ doceret eã aſcẽ dere in celũ et alius deſcendẽ. Cũqꝫ eã do-cuiſſꝫ aſcendẽ in celũ et deꝰ illã vidẽt au-dita cauſa et modo fecit eã lucifexꝫ ꝙ cẽt ita pulchꝛa imẽ ſidera ſicẽ erat in terra in ter mulieres. Data aũt occaſione angelꝰ ꝙ peccauerãt vbi vellẽt puniri hic vl' in fu turo elegerũt magis puniri ĩ ꝑſenti quã in futuro et tũc deꝰ ſuſpẽdit eos ꝑ pedes in puteo babilonis cũ catenã ferrea vſqꝫ ad diẽ iudicij. hec et ſilꝫa mꝫta cõtinentẽ in ꝑdicta lege ꝑ que ꝙlibꝫ ſapiens potit co-gnoſcẽ fictionẽ ꝙ nullomõ ſit lex dei. Nõ enĩ lex diuina cõſuevit loq hoĩbꝫ ꝑ tales fa bulas. ſunt enĩ ſequẽtes machometũ illi de quibꝫ ꝓpheauit paulꝰ a veritate qui-dẽ auditũ auertẽt ad fabulas aũt dicentẽ

Item dicit ī libro narracōnū · qp celū crea
cū fuit de fumo et fum⁹ de vapore maris
et mare de monte quodā q̄ vocat̄ caph q̄
cingit totū orbem et sustinet celū Dicit
eciā qp sol et luna erant equal' lumīs et v̄
tutis et nō erat distinccō īt̄ diē et noctē
quadā aūt vice volabat gabel et accidit
ut ala sua tāgerz lunā q̄ obtenebrata ē sic̄
mō cernim⁹ Preterea dicit qp nat⁹ ē sus de
stercore elephātis et mus de stercore porci
et catt⁹ de fronte leonis · qd̄ narrat ī hūc
modū. Nam cū eēt noe ī archa cū filijs et
aīalibo qn̄ ibant ad secreta nature inclīa
bat̄ archa et maxīe cū ibat elephas et cū
vehementē timerēt cōsulit noe dn̄m · q̄ ait
vade et inclina culū ei⁹ ad fozamē sterco =
rarie et fecit sic q̄ et stercorisauit et nat⁹
est sus grandis satis de stercore elephātis
Cum aūt rostro fozsorio grouolāet fece⁹
vt solet nat⁹ ē mus et cepit rodē tabulas
arche et tūc maxime timuerūt et cōsulto
dño noe pausit leonē ī fronte et egressus
est catt⁹ p nares ei⁹ et hec ē causa vt di =
cit quare caro porci sit illicita Dicit itez⁹
ī eodē qp de⁹ ī fine mūdi occidet omnez ca=
turā eciā angelos et archāgelos et nichil
remanebit viuū n̄ deus et mors q̄ est qui
dē angel⁹ q̄ dicit̄ adziel · et tūc p̄cipiet de⁹
adzieli qp occidat seipm q̄ facto dns īsul =
cabit voce grandi et dicet vbi sūt satra=
pe mūdi et p̄rincipes et post hoc resuscita
bit oīa. Ipe eciā machomet⁹ scripsit libz⁹
vbi posuit duodecī milia verba stupēda
et cū admirātes q̄rerēt verū oīa illa essēt
vera Respondit qp solū tria milia verita
tē habebāt oīa alia falsa erāt. Cum igit̄
ī p̄dco libro aliqo falsitatis deprehendit di
cūt sarraceni qp hoc dicit machomet⁹ q̄a
nō erāt oīa vera et istud ē de ill' residuū
totū semp ī suo roboze pseuerat · ita eciā
faciūt sarraceni de alchozano q̄a cū ml'ta
falsa ī eo et mendacia cōprehendant tamē
ꝑ quedā vera q̄ cōtinet q̄si verbū dei ab
eis colit̄. Non ē sic de euangelio xp̄i q̄a si
ī eo vnū solū verbū falsū īueniret qd̄ ab=
sit de euangelio vt dicit · Aug⁹ causa iu=
sta eēt qp totū euāgeliū friuolū reputaret̄
et vanū q̄a modicū fermentū corrūpit to
tū massā scd̄m apl'm et hinc ē qp literati
et magni sapiētes īt̄ sarracenos n̄ adhi
bent fidē hz fictionē doctrine aduertūt in
p̄dco libro. Cui⁹ sūt duo signa Primū qp
renuūt disputare cū alijs sapiētibo publi
ce . Secundū qp nolūt adduci alchozanū ī
publicū et dolēt vehementissime cū ab alij⁹
legit̄ et nullomō vellēt qp ī linguas alia⁹
et lr̄as trāsferret̄. Scim⁹ enī qp verū aurū
neq̄ lumē timet neq̄ ignē. Et ideo qz xp̄i
ani de veritate cōfidūt q̄ fortissima est &
manet ī eternū libenē cū alijs nacōibo de
euangelio cōferūt gaudēt q̄ cum ab alij⁹
nacōibo credit̄ et desiderāt qp oīb⁹ publi =
cet̄ et ī linguas alias trāsferat̄ et nō solū
scripturis sed eciam picturis et colaturis
publice xp̄i passionē ostendūt qp ab alij⁹
nacōibo ludibriū et ignomīa reputat̄.

Quar⁹ pass⁹ ē de malicijs legi⁹
machometi Cū de⁹ sit sūme bo
nus et optim⁹ scit optima ad =
ducē secundū dionisiū si mala cōtinet lex
aliqua cōstat illā nō esse a deo tal' est lex
machōeti vt pez p totū alchozanū Dicit̄
enī in capitulo elbacaph et eciam ī capi=
tulo elcem qd̄ īterp̄tat̄ demones · qp ip̄m
alchozanū placz demōibo et ī eo delectan
tur · demōes aūt sūt p̄aui et damnati in
volūtate quib⁹ nō placz n̄ qd̄ malū ē igi
tur alchozanū est malū. Preterea alchoza =
nū est causa oīm malo⁹ vt occisionis &
rapine et piurij et hui⁹mōi q̄ quidē ma =
la sūt. Alchozanū nō solū p̄mittit hz mā=
dat occisionē nec est excusacō qp mandat
qp occidant̄ īcreduli. Dicit enī sine dubio
qp fideles nō debēt occidē fidelē · ip̄os autē
īfideles p̄cipit occidi n̄ soluāt tributū er=
go soluē tributū est integra causa qp occi
dant̄ vl' nō occidant̄. Preterea sic̄ ī alchoza
no ī plurib⁹ locis legit̄ mullū ē mai⁹ ma=
lum q̄z imponē deo mēdaciū Alchozanū
aūt deo imponit mendacia multa ꝑter il
la q̄ dca sūt supi⁹ q̄ oīa redundāt in deū
qūo ergo alchozanū est sermo dei vt dicūt
Possum⁹ aūt ostendē plura alia · Nam ī
capitulo elemphaal qd̄ īterp̄tat̄ lucra · di
cit̄ qp lucra sūt dei et muncij · et qp debet d̄o
quīta parte de his q̄ lucrant̄ . Deo numqd
de⁹ ē ita mal⁹ qp p̄mittit rapinā vt inde

inſequaꝫ partē ſuā ſꝫ quītā partē .An ē
ita paup ꝙ nō habet vnde alat pauꝑes
ſuos ſꝫ viduas et pupillos et peregrīos
de quib⁹ ibi loquīt̄ n̄ ꝑ mittat rapīā vt
inde lucret̄ Certe iā fecit machomet⁹ deū
cōſortē ſibi ī malū quē nō poteſt habē cō
ſortē ī bono .Q aūt ꝑcipiat rapīā patꝫ
aſana .xij. vbi loquīt̄ ſarracenis ī hunc
modū viri boni deū timētes factis ꝑ que
voſmēt̄ ꝓpīq ſui ſitis ſtudeatis ipī⁹q no
mine vſq; q̄ vos meliores et elatiores effi
amī ꝑdatores et expugnatōres eſtote. Pre
terea licet alchoranū aliquo mō ꝓhibeat
rapīā vl' ꝑiuriū vl' quedā alia mala ēn
ipa ꝓhibitō ē quedā pmiſſio .dicit enim
ne faciatis talia mala q̄ deo nō placent
ſꝫ ſi feceritis ipe ē miſericors et miſerator
q̄a īdulgebit vob⁹ de facili . De rapina aūt
nichil mandat vmq̄ ꝙ reſtituaꝫ nec ipī
talē cōſuetudīez hnt Sꝫ ſufficit ſarraceno
ꝙ dicat n̄ ē de⁹ n̄ de⁹ et machomet⁹ ē nū
ci⁹ ei⁹ De ꝑiurio vero exp̄ſſe dicit in capi
tulo elmeijde ꝙ īterꝑtaꝫ mēſa n̄ imputa
bit vob⁹ de⁹ fraudacōez iuramēti ſꝫ mode-
racōez ei⁹ q̄ſi dicat ꝑiuriū n̄ obligat ad
culpā ſꝫ ad penā .et poſtea ſubdit ꝓ trāſ-
greſſione vero ei⁹ decē miſeroꝝ cibacō ſeu
eoꝝ veſticō aut vni⁹ captiui redemptō q̄
aūt hoc n̄ valet tribo vicibo ieiunabit Ex
iſtis ſequunt̄ oīa mala n̄ enī timēt rapē
vl' fraudare nec ꝑiurare nec ſeruēt fidē ēn
xp̄iani tenēt ꝙ fides ſeruāda ē hoſti et eci
am īfideli. Ex ſuppōtis ſatis pꝫ ꝙ lex ma
chometi n̄ ē lex dei exquo ml'tas cōtinet
malicias et ml'ta falſa et crimioſa.

Vint⁹ paſſ⁹ ē ꝙ lex machome-
ti nō eſt cōfirmata miraculis .
Exquo q̄cunq; ſani ītellect⁹ po
terit aduertē ꝙ nō eſt lex dei .quando enī
moiſen miſit de⁹ ad pharaonē oſtendit
magna miracula .helias. helizeus et alij
ꝓphete fecerūt magna et maudita mira
cula et illi ꝑcipue oēs qui aliquid no-
uitatis attulerūt mundo xp̄us aūt venit
ꝓpe cū ꝓdigijs et ſignis maximis ſic eciā
in alchorano dicit̄ Si aūt dicant ſarracēi
ꝙ plura et magna miracula fecit macho
met⁹ ſic eſt illud de ītegracōe lune fracte
et de fonte aque quā cū digitis ſuis fecit
emanare hec friuola ſunt et contra alcho
ranū eoꝝ ꝓhibet enī machōet⁹ ꝙ nichil
de eo credant n̄ ꝙ ſcriptū eſt in alchorano
de oībus inquid plūs multa mēciti ſunt.
ꝙ ne de me verū teneaꝫ ꝙ alchoraī aucto
ritate fulcit̄ q̄ cū miracula n̄ faceret oſtē-
dere volens cauſā deū cōſequenē ītrodu-
xit dicens dn̄s dixit ad me ideo te mira-
cula facē nō pmitto q̄a ne tibi ſꝫ contin
gat ſic̄ m aliꝫ ꝓphetis in miracl'is timeo
ſuo ergo teſtimōio cōuincit̄ nullū fuiſſe
miracl'm ſeu ſignū Itē ipe machomet⁹ in
alchorano freq̄ recitat ꝙ cū hōies ei di-
cerēt oſtende ſigna q̄ fecit moiſes et xp̄us
et alij ꝓphete. Reſpōdebat q̄a moiſes vēit
cū ſignis et nūcijs cetēi et maxīe xp̄c q̄ vēit
cū maxīs ꝓdigijs et mūd⁹ n̄ credit eis ſꝫ
dicebāt ꝙ erāt maleficia ido nō pmittit
me de⁹ facē miracl'a .n̄ enī crederēt ſꝫ veni
in virtute armoꝝ .Sꝫ hoc cōuincit̄ exp̄ſſū
eē mēdaciū .quo enī nō crederēt ei ſi facēt
miracl'a q̄ ꝑcideruīt ei ſine miracl'o Talia
enī mādauit eis ad q̄ mūd⁹ ꝓn⁹ ē et erit
ſine aliq̄ miracl'o et mādato .ſꝫ ꝙ occide
rēt et raperēt et mulieres pl'imas impre-
gnarēt et ꝙ dentē ꝓ dente et ocl'm ꝓ ocl'o
extherēt ¶Ad hec aūt oīa ita ꝓni ſūt mū
dāi hōies vt vix et cū magnis vlcōibo et
iudiciarijs pēis ab iſtis valeāt coarceri .
Q̄d aūt īduxit ꝓ ſigno ꝙ ſit miſſ⁹ a deo ī
virtute armoꝝ exp̄ſſā cōtinet falſitatē n̄
enī ſemꝑ fuit victoꝝ ſic̄ moiſes et ihesus
enoch et helias q̄s angl'⁹ dn̄i ſemꝑ ꝓtexit
et victores fecit Machomet⁹ aūt vincebat
aliq̄n et aliq̄ mō vincebaꝫ ſic̄ et alij tiran
ni .nā dētes ei⁹ ī bello cōteriti ſūt et facies
colliſa ſic̄ habeē in bello q̄d vocaꝫ gaſime
coboꝝ vbi fuit vulneat⁹ in oze et amiſit
vnū dentē d̄ poribo cozruit q̄q; ī foueā &
fuit valde ēpiē vict⁹ q̄zuis ī p̄cedēti no-
cte ex pte dei ſui cōtrariū ꝓmiſiſſet hec in
pugiōe et alia ſil'ia pte ſcd̄a capitulo viij
Exq̄ eciā pꝫ ꝙ n̄ ē miracl'm illud q̄d ꝓ ſi
gno īducūt videlicꝫ ꝙ ſubito magna ps
mūdi ei adheſit T'lez enī legē cōſtituit et
el'ia mādata dedit ad q̄ōes ꝓm ſē eciā ſn
mādato ut ſupi⁹ ꝑtigit Dixit enī iuſſit m
de⁹ terrē gētes gladio donec teſtificent ꝙ

nō est deꝰ ñ deꝰ et ꝙ ego sum nunciꝰ eiꝰ
qō si fuerit cōfessi sanguinē et pecūaz fu=
am saluauerūt et inde sarraceni dicūtur
saluati. Nam quicūqz recipiebāt manda
tū machometi ipe et sui saluabāt eū et ñ
occidebāt nec expoliabāt vñ et sarracēi ñ
sarracēi vocāt ꝫ messalamī qō inc̄pt̄at sal
uati ipi at̄ vere c̄oūt se eē saluatos et de=
rident xp̄ianos q̄ nolunt dici messalamī
idest saluati vt ipi ꝫ volūt dici xp̄iani .
Dum aūt plures a machometo talē sal=
uacōez acciperēt ex p̄oicta causa .Postea
fecit p̄comsari q̄cunqz dixerit nō est deus
ñ deꝰ inerabit padisum eciā si latrocina
tꝰ fuerit et fornicatꝰ. Venit aūt quidam
ad machometū dictꝰ hebidonda et quesi=
uit ab eo si hoc esset verū Et respondit ꝙ
sic et addidit eciā si cū p̄cedētibꝰ biberit
vinū et eciā si occiderit et adiecit macho
metos eciā si turserit nasum hebidonda
ad ea aūt oīa confirmāda nō ostendebat
miraculū ꝫ mutabat gladiū Idē habet ex
pressi⁹ in capitulo ꝓphetaz vbi sic legit̄
Dixerūt de machometo scz asculta sti sō=
nias seu blasphemias vl̄ certe poetizas si
ant ad nos saluantem cū miraculo vno
ostēde q̄zadmodū missi sūt et p̄iores Re=
spondit destruxit īquit deꝰ ciuitates āte
eos q̄ nō crediderūt et q̄ p̄cesserūt vos nō
crediderūt nec eciā vos mirac̄'is credere=
tis ñ p gladiū vt sic̄ in capitulo ꝓphetā=
rū narrat̄ .Ait ve q̄rentibꝰ mirac̄'a fieri
ab eo et dixerūt ei Asculta sti somnias ꝛc̄
Respondit sic̄ sup̄. vsqz p gladiū Audite
ergo machometici si alchoranū visitatis
ipe ē q̄ affirmat machometū mille fecisse
mirac̄'a longe aūt plures sūt quos cōsū
pfit gladiꝰ q̄z q̄ gratis eū secuti fuerūt .
Declarat ergo ex sup̄dictis legē machome
ti nullo mirac̄'o fundatā eē et sic nō dicē
dā lex dei. Fides aūt xp̄iana q̄ p̄cipit ar=
dua tota ē fundata in mirac̄'is vtilibꝰ et
maīfestis q̄ ñ solū xp̄s fecit ꝫ eciā apl̄'i pꝰ
eū. eciā doctores q̄ euāgeliū et apl̄'oz dca
exposuerūt et vsqz ad ista tempa duraue
runt mirac̄'a scz de effugacōe demonū et
curacōe languoz et resuscitacōe mortuo=
rū. Hec mirabilia faciūt xp̄iani et fecerūt
q̄ dicūt xp̄m crucifixū eē verū et solū deū

Et si dixerit sarraceni ꝙ ista nō credunt
nec facta sūt ostendemꝰ eis mirac̄'a ma=
gis. Cōstat enī ꝙ totꝰ mūdꝰ colebat ido
la et maxīe romani q̄ tenebāt monarchiā
mūdi hi ꝛceperūt fidē xp̄ianā et nō solū
acceptauerūt xp̄m crucifixū eē verū deū. ꝫ
eciā expuerūt oīs alios deos q̄ tanto tē=
pore in idolis q̄ dabāt eis respōsa nec im
ponebāt eis aliqua grauia cū fides xp̄ia=
na tam ardua et insolita mundo impo=
nat vt cōtempnē mundū cōtempnere se=
ip̄m diligē ī imicos orare ꝓ p̄sequēt̄ibꝰ be
nefacē malefaciēt̄ibꝰ aliena nō appetē ꝓꝓa
largiri Hec oīa mundꝰ acceptauit et ritū
p̄stinū dimisit Aut igīt̄ ꝓꝓ sufficiēcia mi
rac̄'a aut sine mirac̄'o maiꝰ aūt miracu
lū fuit si sine mirac̄'o et p hoīes imponē=
tes simplices et paupīos ꝓcurari potuit
et hec fecerūt xp̄iani ñ alios occidēdo ꝫ mō
tem ab alīs eq̄nimit̄ tollerādo. Cōstat at̄
modis oīb fidē xp̄ianā stupendis mira=
culis eē fundatā legē eciā machometi mul
lo fulari mirac̄'o ñ enī īdiguit. et maxīe
quo ad carnales hoīes et mundanos. Alī
vero scz ītelligētes literati et virtuosi vi=
ri ei nullatēꝰ adhesērūt fidem.

Sexto passo est ꝙ lex machome=
ti est lex cōtradc̄ois .Sūt enī in
eo innumē cōtradc̄oes de q̄bus
ꝓꝓ breuitatē octo subiūgunt̄. Primo se
dicit eē genealem ꝓphetā et tñ dicit ꝙ al
choranꝰ datꝰ ē ei arabice et ꝙ nescit aliā
linguā ñ arabicā. Item scdo dicit in capi
tulo ō delbachara ꝙ īterp̄at̄ vaca ꝙ iudi
et xp̄iani et sabei saluabunt̄ et capitulo ad
mirā. dicit postea ꝙ nullꝰ saluabit̄ ñ in
lege sarracenoz. Item tercio mandauit eis
ꝙ nō altricent̄ cū hoīb alteriꝰ secte verb
asperis ꝫ verbis mansuetis . ñ enī ptinet
ad hoīez dirigē ꝫ ad deū solū et vnꝰ quis
q̄ habz de se solo redde racōez et ñ de alio
et postea mādat in pluribꝰ locis ꝙ occi=
dant̄ et expolient̄ q̄ ñ credūt donec credāt
vl̄ soluāt tributū. preterea ipe dicit in ca=
pitulo libem ꝙ illi qui recipiūt sine deo
dñm aliū tu ñ es p̄onꝰ et ꝓcuratoz eoz
ꝫ deꝰ reseruat sibi. Est igīt̄ notabilis con
tradc̄o q̄ ex vna ꝑte auc̄toritate dei tociēs

mandat ꝙ occidant̃ ĩcredulꝰ et ex alia pa̅
te deꝰ mandat ꝙ ecia̅ ꝓ tanto scelẽ nullꝰ
ẽ ꝓcurato ad puniendu̅ ꝫ soli deo reseruã
tur. Item quarto machometꝰ in capitulo
zealt tenu̅ti in fine iactat se ꝙ ipe nõ est
de cõpellentibꝫ ꝫ quo nõ est de cõpellenti=
bꝫ q̃ mandat ꝙ nõ credẽtes occidant̃ et ex
polient̃. Item hoc in capitulo de vaca con
cedit zodomia̅ tam cu̅ masculo q̃z cu̅ fe̅a
dicit enĩ sarracenis ꝙ nõ polluãt se cu̅ in
fidelibꝫ n̄ credant & de mulieribus dicit
mulieres vr̃as aratura vr̃a arate eas vt
vuleis. et tam̃ in eod̃ capitulo prꝰ dicit
ꝙ illi zodomite tempe loth opati sunt ab
hoĩabile viciu̅ et ꝑstis nacõibꝫ insuetum
Item. vj. ipe dicit ꝙ noe abrahã ysaac et
iacob et filij eorꝝ fuerũt sarraceni et tam̃
ipe dicit ꝙ mandatu̅ ẽ ei ꝙ ipe eẽt ꝑmus
sarracenꝰ Preterea cõstat ꝙ nõ fuerũt sar=
raceni q̃tum ad ritu̅ n̄ postq̃z fuit data
lex sarracenorꝝ. lex aũt sarracenorꝝ ẽ alcho=
ranu̅ qꝺ quid̃ fuit datu̅ post legẽ moisi
et euangeliu̅ sic̃ habeẽ ĩ alchorano ymmo
nõ sũt adhuc. septingenti lxxxxv. ãni ꝙ
fuit machometꝰ cu̅ ipe venerat ãno dn̄i
. sexcentos lxvj. sic̃ patuit sup̄ cõsideacõe
ꝑma articl'o iij. Cõstat tam̃ ꝙ noe abra
ham ysaac et iacob fuerũt ante legẽ moi
si et euangeliu̅. Item vij ipe dicit ꝙ deus
ꝓhibuit auguriu̅. et tam̃ ait auguriem̃
si alit̃ nõ poteſtis ĩ scissura datili et q̃ hoc
nõ fecerit anathẽa sit. Item viij ipe dicit
se missu̅ arabibꝫ q̃a nũciu̅ n̄ habuerũt di
cit enĩ ꝙ alchoranu̅ datu̅ ẽ eis solu̅ in lin
gua arabica. dicit enĩ se nescire alia̅ lin=
gua̅ n̄ arabica̅ Vnde cu̅ adhesisset ei q̃da̅
bacherra iocobiꝰ et salon psa et abda al
ba de pfide filiꝰ seleam iudeꝰ et q̃dam di=
cent ꝙ ipi ĩstruebãt eu̅. ecce cecidit in fa
ciem sua̅ et cõtracte sẽ manꝰ eiꝰ et pedes
et socij cooperuerũt eu̅ vestibꝫ suis et ad se
redies dicat deꝰ misit me corripe vos de
bmõe quẽ dixistis ꝙ el'es me docerẽt legit
q̃ eis vna̅ lc̃onem al's sentẽcia̅ q̃ ẽ in fine
lc̃onis elnael qꝺ ĩterp̄tat palma q̃ sic dicit
Scimꝰ ꝙ ipi dicẽt ꝙ ĩstruit eu̅ homo. lin
gua aũt q̃ loquereẽt ei pseca. hec autẽ ara=
bica patẽs ẽ. et ex hoc dicit qũo potest cẽ
ꝙ illi instruãt me quorꝝ vnꝰ psecuꝰ est
et alẽ hebreꝰ q̃ dixerũt ei potest eẽ ꝙ lin=
gua sua tibi loquãt̃ et exponũt tu lingua
tua oĩa notifica hanc inuenit responsio=
nẽ. ꝫ qui nõ poterat instrui ab hebreo et
psa q̃ sũt ꝓpinq̃ quo potẽat aliꝰ valde re
mote lingue ĩstruere Ipe tam̃ post dicit
se esse missu̅ ad vniuersitatẽ gentiu̅. ꝫ q̃
mõ ibit ad oẽs gẽtes ĩ septuagita lĩguis
qui nescit recitare suu̅ ꝫmonẽ n̄ ĩ lingua
arabica. Dicit tam̃ vnde habeẽ in libro
ꝓphetarꝝ ꝙ dixit ei deus nõ misiꝰ te n̄
ad vniuersitatẽ gentiu̅ et igit̃ manifesta
cõtrarietas et apertum mẽdaciu̅ ꝙ sit mis=
sus solis arabibꝫ et oĩbꝫ gentibꝫ. Nõ igit̃
alchorani ẽ lex dei in qua tot cõtradc̃oes
inueniũtur Vnde sentẽcia ẽ machometi
in capitulo elnesa qꝺ ĩterp̄tat̃ mulieres ꝙ
si iste alchoranꝰ nõ esset a deo inuenirent̃
vtiq̃z in eo cõtrarietates ml'te. Sua igit̃
sentẽcia sit ĩ destrucõez sue legis q̃ exquo
vt visum est ml'te maĩfeste cõtrarietates
sunt in eo nõ est lex dei.

Septimꝰ passꝰ est ꝙ lex machõe
ti nõ est lex dei q̃a est ĩ pluribꝫ
p hoĩez reuocata. Vnde n̄ ẽ el'e
examẽ legis sarracenorꝝ imẽ eos quale imẽ
xp̃ianos sepe fit p cõsilia genẽalia vbi ve
ritas fidei repetitis ignibꝫ luce clarior in
notescit. Cu̅ sarraceni qui eius noticiam
habent ꝓ autẽtico tenẽt actu̅ factu̅ p ma
chometu̅ abdulhaqui q̃ erat alphaz ĩ ciui
tate q̃ dicit̃ malaga qui refert ĩ suo libro
versuu̅ reuocatorꝝ. ꝙ cu̅ ipe vidisset mul
tos locutos fuisse in mõ q̃ aliqui versꝰ al
chozam reuocabant̃ et ꝙ nullꝰ in hoc fece
rat finẽ ꝙ recedẽdo a p̃dca ciuitate cõgre
gauit doctores regl'e qui ei auxiliu̅ dederẽt
cu̅ auctoritatibꝫ et libris antiquorꝝ ma=
gistrorꝝ et ꝙ sic cõposuit breuiariu̅ certis
simu̅ de eo ꝙ breuiariu̅ ꝛputat̃ imẽ doctos
magnu̅ onus legis machometi et n̄ mi
p̃iudiciu̅. quia ostendit allegando sup eo
alios passꝰ alchozani. ꝙ ĩ ipom et alcho=
rano qꝺ teneẽ ab oĩbꝫ sarracẽis ꝓ lege sua
data a deo sunt reuocati. cc. et xxvij. ver
sus de quibꝫ racõe guẽre sũt reuocati cẽtu̅
xxiiij versꝰ ita ꝙ sa-racenꝰ faciẽdo guerã

contra nō ſarracenos ipi cōtra dicūt legi
ſue ī centū xxiiij paſſibꝫ ·verbū ē magni
ponderis dicē ſūt reuocati. Aliud ē cōcor
dare vnū paſſū cū altero exponēdo et de-
clarando qūo in ſuo caſu intelligīt vnus
paſſꝰ et in alio aliꝰ ſic cū ī mltis paſſibꝫ
videt cē cōtrarietas inē doctores xp̄ianoſ
fit ſtudioſe et autētice p geneālia cōcilia
et ſcōs patres habita examīacōe longo tē
pore cum cardinalibꝫ p̄riarchis archiep̄is
ep̄is et doctoribꝫ ac mltis lr̄atis ſue curie
& extra. Sed q aliqꝺ cōciliū vel papa di-
cat q aliquis paſſꝰ euangelij ſit reuocatꝰ
alienū eſt a ſuo ꝓpoſito et oīm xp̄ianorū
q in lege dei fiat ſic in legibꝫ ciuilibꝫ vel ī
aliquibꝫ canōibꝫ ſeu decretalibꝫ ſpecialit̄ ī
regul' cancelarie p quas expediunt̄ bulle
exeūtes a romana curia quaꝝ ſeq̄ꝫ papa
ap̄pbet quas vult reuocat· vel ſic i foris
regni caſtelle et ordinacōibꝫ quia aliqui
reges faciūt aliquas ordinacōes ad quas
magis attendūt q̄ꝫ ad antiquos foros &
hoc ē quia reuocare legē ſpectat ad ſuū fa
ctorē vl' ad equalē ſeu maiorē p̄tatem ha
bentē. Qūo ergo poteſt reuocari lex q̄ pu
tat̄ eē dei p aliquē aliū quia ſi verū eſt q
eſſet dei nō dico p hoīez ſapientē ꝛ nec p
diabolū vel aliquē angelū nec p oīs dia
bolos hoīes et angelos ſil' in vnū cōiun-
ctos. Sꝫ ad reuocandū tot verſꝰ libri al-
choran ñ fit mencō q fuit facta cōgrega-
cio vl'is ex parte oīm ſarracenorū et q ma-
iores eorū cōgregarent̄ requiſiti· ꝛ habent
p autētico dēm vniꝰ alfaqui· qui dicit et
nō ꝓbat nec forte ſuo tempe fuit manife
ſtū q pecierit cōciliū ſrp eo a doctoribꝫ re
gule. Ex quibꝫ ſatis clare patꝫ legem ma
chometi nō eſſe legē dei quia nec autētice
examīat̄ ymmo p vnū ſarracenū ī pluri
bus reuocata et ſi vnꝰ diabolꝰ licꝫ ſit ho
mibꝫ cōtrariꝰ q̄a eos reſpicit vt ī̄imicos
cū hoc ſit eiꝰ ꝓ̄prium officiū nō tam eſt cō
trariꝰ alteri diabolo quia ſi ſic iā eſſet in
ſe diuiſꝰ belzebub nō poſſꝫ ſtare regnū eiꝰ
cū oīe regnū in ſeip̄m diuiſū nō ſit ſta-
bile Qūo ergo poteſt dici q ſūt tot verſꝰ
alchoranī reuocati cum ab oībꝫ ſarracenis
dicat̄ liber a deo reuelatꝰ· cū ergo vnꝰ di
abolꝰ nō ſit alteri contrariꝰ et minꝰ vnꝰ
angelꝰ alteri multomimꝰ deꝰ ſibi ip̄i. Et
cū oīs ſarracen̄ habeāt ꝓ autētico q q̄-
dam dēa alchozani ſunt aliis cōtraria· &
ideo multa illoꝝ reuocata nec debeat ei-
dari fides videāt ſapientes ſarracenoꝝ p
quē doctoꝝ lex eoꝝ debet dici cōpoſita et
cū ñ a deo ꝓp̄ē ea que dicta ſunt. Relinq̄t̄
ergo q a diabolo magro machometi cuiꝰ
officiū eſt· falſa veris in miſcere· et dulci
melli venenū· quia ſi ſic eſt q eſt in ſe cō
traria cōtento in ea in p̄te exiſtente ve
ro et ī parte mendacō dici ꝓterit auctor
eiꝰ ñ verax ꝛ mēdax et q debz attēdi men
daciū eſt multū piculoſū q̄a de el'ibꝫ tam
magnis et tam p̄iudicialibꝫ et dampno-
ſis mendaciis ſic ſūt multa cōtenta in al
chozano ꝺempnācia aīas ſuoꝝ credenciū
in ſpeciali hic q nō obſtante quacūq̄ cō
traria racōe ī alchozano licꝫ dēa ꝓ micha
elem p gabrielem p deū p ſuos angelos et
nuncios p̄cipiūt fieri guerrā contra oīs
qui nō tenēt partē ſuā et ñ ſpecificat̄ hic
quid cōtineāt alij verſꝰ reuocati ī mltis
graniſſimis et piculoſiſſimis. Sed cū hoc
ſit certiſſimū q deꝰ p ſuā naturā nō poſſ
eſſe mendax· angelꝰ bonꝰ ſil'r quia cōfir-
matꝰ in gracia dei· ꝛ poteſt eſſe et ē men
dax diabolꝰ et homo. Si ergo lex macho-
meti ſcōm dēm illiꝰ alfaqui et doctoꝝ re
gule eſt cōtraria ſibi ip̄i et ideo nō data
a deo nec ab angelo bono· ſequit̄ cōcluſio
ex hac racōe quadrimembri ſufficienti et
hanc racōnem facit dns ceſarienſis mgr̄
iohānes de Segobia ī tractatu cōtra ſar
racenos. Eſt ergo principalis actoꝝ alcho
rani nō homo ſed diabolꝰ qui ex inuidia
ꝓ̄pa et ex pmiſſione diuīa ꝓp̄ē pcta pp̄li
p̄ualuit inchoare ſolempnit̄ et efficacit̄ p
fidē antixp̄i quia videns diabolꝰ fidem
xp̄i creſcere ī ptibꝫ orientis et q idolatra
iam deficiebat denicto coſdroe rege pſaꝝ
et medoꝝ p eradicū regē xp̄ianiſſimū · et
q ip̄e eradicꝰ deſtruxerat excelſā turri q̄ꝫ
ip̄e coſdroe edificauerat ex auro et argēto
et lapidibꝫ p̄cioſis et q crux xp̄i iam tan
tū erat p eradicū exaltata et amplꝰ exal
tanda· et cū nō poſſꝫ ip̄e diabolꝰ iam am
plꝰ defendē plures deos nec totalit̄ nega
re legem moiſi et euangelicū xp̄i qꝺ iam

diuulgatū erat p totū mundū. Cogita=
uit pfectionē legis q̄si medie inē nouum
et ver9 decipe mundū et ad hoc exequen=
dū assumpsit q̄z oā hoīez diabolicū noīe
machometū ritu idolatrā fortuna pau=
perū mēte supbissimū et maleficijs famo
sū vt sup̄ visum est ¶ Et quidē libenci9 as=
sumpsisset diabolus hoīez bone fame . si
fuisset pmiss9 . sic̄ et libenci9 p̄mū attem=
ptasset hoīez p aliud aīal in quo ip̄i9 ma
licia scelareť q̄z p serpentē si fuisset pmis=
sus . ꝯ nō pmisit diuīa sapiencia n̄ vt ta=
lem assumēt et p talē hoīez mundū inva
deret vt mund9 de facili aduertē posset q̄
lis esset lex data p talem legislatorem

¶ Quarta conderacō est scire ī
quo sarraceni firmāt sue le=
gis fundamentū. Et p̄debit
q̄ nichil reale habēt ꝯ totū
est ficticiū et fabulosū & tam manifeste
mendaciū q̄ vnusquisq̄ racōe capax adu
tere poterit hanc legem mulli9 firmitatis
existere . Vnde dicit̄ in alchorano in capi
tulo filioz̄ israhel laus ei9 sit qui transi
re fecit seruū sub vna nocte ab oratorio
elharam que est dom9 meque vsq̄ ad ora
toriū remotissimū que ē dom9 sancta in
ihrl'm quā benedixim9 . Expositō hui9 sē
tencie est ī libro qui dicit̄ arabice halma
hereig qō latine īterp̄tat̄ in altū ascendē .
et ideo vulgarit̄ dicit̄ scala machometi ī
quo sūt octuaginta quinq̄ capitula in q̄
bus narrat fictionē quandā sui ascensu⁹
et descens9 . Ex quibꝰ oībus breui sūmula
cōpilaui īrentū suū circa sue legis funda
mentū . Dixit ergo narrans fictionē suā
sic . Cum ego machomet9 essem mequa ī
domo mea et iacerē in lecto ꝓprio iuxta
vxorē meā post multā vigiliā ī lege dei
cogitando aliquantū dormire cepi et sta
tim venit ad me gabriel angel9 q̄ sub hac
forma se michi ostendit q̄a facies ei9 erat
alba plusq̄z lac à nix aliq̄ et capilli erant
rubicōdiores corallo multo eciā rubicon
do hēbat ſrp̄alia valde ampla et os pul=
cherrimū et bene formatū dentes quidem
albos et valde claros et indut9 vestibꝰ oī
re albioribꝰ ac dietissime opatis cū perlis
et lapidibus p̄ciosis cinctus erat duabus
zonis auri purissimi et ea⁹ quelibz ampli
or grandi palmo manus ip̄i9 rubicunde
q̄z admodū ignis et ale ac pedes viridio=
res oī smaragdo dixitq̄z michi Machōe=
te surge veni post me stringens te zona
et circūuoluens caput tuū atq̄ cor9 tu=
ella tua alba . q̄a deus vult tibi ml'ta sue
potencie ac secretor⁹ suo⁹ mirabilia osten
dere in hac nocte . Cū ergo surgerē ac vēi=
rem ad portā dom9 mee respiciēs vidi q̄
gabriel tenebat per habenas quandā be=
stiā q̄z michi adduxerat cui nomē erat al
borac que tl'is erat forme . Erat enī gran=
dior azino et paruior mulo hēbat faciem
hoīs et crines ei9 erāt de parlis pect9 aūt
de smaragdo cauda de rōbino oculi clari=
ores sole pedes et vngulas hēbat ad mo=
dū camele ¶ Hec bestia erat zellata quādā
zellac sic mirabilit̄ cū parlis et p̄ciosis la
pidibꝰ opata q̄ null9 est qui dicē possit .
Multa alia dicit de ornamēto hui9 bestie
Sequit̄ et hec bestia tota circūdata erat
angel' qui custodiebāt eā ¶ Tunc dixit m̄
gabriel machomete ascende sup̄ bestiam
istā et equita et cū appinquarē bestie vt
equitarē noluit sustinē Et angel9 dixit ei
Alborac morare q̄ete et sustine q̄ hic equi
tet frp̄ te quia iuro p nomē dei q̄ nunq̄z
te homo tl'is eq̄tauit adhuc nec eciā hoc
durāte seculo equitabit . Tunc bestia illa
dixit quis est ergo iste . Et gabriel respon
dit ei dicens hic est machomet9 dei nun=
cius et ꝓpha magn9 et cū bestia hoc audi
ret statim quieta mansit et equitauit ga=
briel vero m̄ scandile tenuit sue staffam
et cōfestim alborac ire cepit ita cito atq̄
suauit̄ q̄ nullū os hoīs hoc dicē valeret .
ego nanq̄ respiciens pass9 ei9 vidi q̄ ita
magni erāt q̄ inē vnū passū et aliū erat
tantū spacij q̄zcum possit homo longius
ꝓprijs oculis respicere a remotis . Et ibat
directe vers9 templū iherosolomitanū &
gabriel veniebat a dextris mecū . Et audi
ui quandā vocē bis m̄ dicentē ha . ha . ma
chomete expecta me et ego nichil respon=
di ¶ Deinde vidi quandā dñaz pulchriorē
quā vnq̄z vidi que tribꝰ vicibꝰ dulciter
clamās dixit ha . machomete aliquātulū

me expecta et ego cum appinquassem & vellet m̃ loqui nõ modicũ dedignat9 reli qui eam . Dixitq; m̃ gabriel · mõ cogno = sco magnã inte sciencią foze et dicã tibi quare scias q̃ vox illa que p̃mo te voca = uit erat lex iudeoz̃ et si respõdisses ei oẽs tue gentes iudei facte fuissent ¶ Vox vero secda · lex xp̃ianoz̃ fuit cui si respondisses oms tue gentes fidei xp̃iane adhesissent seo dña illa cũctis inuita coloribus que postremo te vocauit ẽ mund9 iste qui de liciis oĩb9 plen9 exstat et q̃ exspectasti eã scias vero ḑa gentes tue pl9 solacioz̃ pl9 q̃ deliciaz̃ hẽbunt q̃ oms alie gẽtes que vmq̃ in p̃terito fuerint vel sint ĩ futuro seo ḑa dedignat9 reliquisti eã nec sibi re spondẽ curasti tu magis sine peccato eris q̃ fuerint oms alij pplẽ hacten9 vl' q̃ im posterũ subsequũt̃ q̃ dco tacuit et duxit me in templũ · et postq̃ fuim9 ante por = tã templi p̃cepit m̃ vt descenderẽ ad quẽ = dã nigrũ lapidẽ vbi soliti erãt pplẽ desce dere et descendi et cũ descẽdissem gabriel angel9 p habenas ligabat alboz̃ac ad lapi dem p̃notatũ et accipiẽs me p manũ du xit in templũ in quo inueni oms pplẽs stantes in circuitu templi deinc9 q̃s deus illuc venire p me honozãdo et exire ꝺ eoz̃ fecerat sepulchris stabant quidẽ oms me expectando erecti sup pedes suos et cũ vi derũt me cũcti ozacões facẽ ceperũt ¶ Tũc gabriel m̃ dixit . Veni machomete et fac ozõnem p̃mulq̃ alij ḑa tu es rex pplẽz̃ oĩm et cũctaz̃ genciũ dñs qꝺ audiẽs mi = sit me ante et feci duas ozões satis leues . Deinde erexi me sup pedes et statim oms pplẽ me salutauerũt gaudẽtes et m̃ ma = gnũ honozẽ cõtulerũt et amplexãtes me dixerunt m̃ bona noua de maximo bono q̃ꝺ deus m̃ p̃parauerat et meo pplo vniuer so et p me deinde oms deũ rogauerũt . Ali bi dicit̃ in ij · libzo doctrine sue q̃ inuenit ibi Abzaham moisen et ihesũ filiũ marie et dicit q̃ moises obtulit sibi vnum vas plenũ vino · et abzahã aliud plenũ lacte · et ihesus aliud plenũ aqua ¶ Et tunc ego ait machomet9 audiui vocẽ quandã coz̃ã oĩb9 astantibz̃ celit9 dicẽtis m̃ . Si vas vi ni elegeris tu cũ pplo tuo pibis . Si autẽ vas lactis submergeris Si vero vas aquie elegeris tu cũ oĩb9 tuis ad deũ impetuũ dirigeris . Et cũ machomet9 p̃dicaret hoc fundamentũ in ihrl'm cunctis astãtibz̃ ĩ cõfirmacõe sue fictionis addidit moisẽs erat ruphus et crispus · ihesus filiꝰ marie erat flauꝰ capillis et medie state et vi = debanẽ ab eiꝰ capite aque p̃silire et tamẽ aq̃ ñ erat ibi Abzahã erat p̃certo m̃ sil'is Sequiẽ in p̃cõ libzo scale machometi per actis ozõib9 in templo vt sup̃ . Ecce gabzi el p manũ me accipiẽs duxit exẽ templũ et ostẽdit michi quandã scalã que dura = bat a p̃mo celo vsq; ad terrã vbi stabant Erat enĩ scala illa pulchzioz̃ res q̃ vmq̃ visa fuerit et ipiꝰ pedes iũcti sunt ad la pidem illũ ad quẽ descenderã ego p̃mo et p̃mus gradꝰ erat de rubino ¶ Secundꝰ de smaragdo ¶ Tercꝰ de perla albissima et q̃ libz alioz̃ de lapide p̃cioso iuxta naturã suã cũ perlis opato ex auro purissimo tã ditissime q̃ nullum coz hoĩs cogitare hoc possit et erat circũdata angelis q̃ custodi ebant eũ . Gabriel quoq; me p manũ acce pit et eleuãs a terra posuit me sup p̃mũ gradũ scale et dixit michi Ascende ma = chomete et ascẽdi et gabriel mecũ sil'r · an geli vero cuncti associabãt me q̃ erant ad scale custodiã deputati · et p̃cedẽs p scalã vidi quendã angelũ valde magnũ q̃ sup cathedrã sedens tenebat in manu sua ta = bulam quandã que ab oriẽte durabat vs q; ad occidentẽ qui vna hoza tabulam re spiciebat et alia mundũ et p̃cepit michi gabriel q̃ salutarẽ eũ ḑa magnũ tenebat locũ coz̃ã deo · salutaui et ipe reddidit m̃ salutacõnem capite suo et nõ tantũ oze . Et dixit illi gabriel qũo nõ salutas hoĩez meliozẽ de mundo et ille quesiuit a gabzi eli dicens · quis ergo hic ẽ gabriel respon = dit hic machomet9 nunci9 dei nostri . Et ille Est ne ipe iam missꝰ Et gabriel dixit vtiq; sine dubio et statim me salutauit angel9 dicẽs valde bona noua de maxio bono qꝺ deꝰ michi p̃parauerat . Dixit eci = am adhuc angel9 ille q̃ ego eram alcioz et honozabilioz nunciis oĩb9 et deiure cũ ctoz̃ dñs pplioz̃ ¶ Et addidit Scias ma = chomete q̃ pplus tuus erit ille qui in hoc

mundo manebit posterior et pl9 durabit
quã oñs alij pp'li vniuersi ꝙa de9 ml'tum
diligit gentẽ pp'li eo ꝙ vitant malũ et fa
ciũt quidẽ bonũ et sic ab illo expedit9. ga
briel m̃ dixit ꝙ ille erat angel9 mortis.
Quo audito mox vers9 ip̃m iui et dixi.
Es tu angel9 mortis qui respondit vtiq;
Postea quesiui ab eo rogãs ꝙ diceꝛ mihi
qũo ip̃e de corpib9 hoim aĩas extrahebat.
Qui respc̃dit. Scias machomete ꝙ ab il-
la hora qua Adam ꝙ fuit p̃m9 hoim crea
t9 ẽ a deo et posit9 sup terrã dedit m̃ de9
hoc officiũ vt extrahã aĩas de corpib9 ho-
minũ vsq; ad venturã iudicij diẽ magnã
ita ꝙ nemo vnus remãeat excepto solũ
deo et me eciã cũ eodẽ debz nanq; postea
de9 m̃ aĩaz meã extrahẽ ac ip̃e p9modum
sine fine sol9 ĩ vita pdurabili remanẽ Et
quesiui ab eo qũo cognoscẽt ꝙ aĩe iture es
sent in padisũ et ꝙ ĩ infernũ. Et respõdit
machomete nõne vides tu ꝙ nõia cũcto
rũ hoim ꝙ quondã fuer̃t et qui mõ sũt et
erũt vsq; ĩ finẽ p̃sentis scl'i oĩa in hac ta
bula scripta patẽt. Et eciã mors quã ha-
bitur9 ẽ ip̃oꝛ ꝙlibz nec ñ et bonũ et ma-
lũ qđ de9 iam ill' pparauit inxta meritũ
singuloꝛ. et ideo bene scio ꝙ eoꝛ ĩ padisũ
et ꝙ ĩ infernũ sũt iturꝰ. Narrat eciam ibi
modũ qũo mittit angelos bonos p bõis
et malos p malis et qũo exẽbit aĩas bo-
norũ cũ dextera et aĩas maloꝛ cũ finisẽt.
Sequiẽ et pfect9 inde vidi aliũ angelum
ita magnũ ꝙ tenebat caput suũ sup̃ celũ
et pedes ei9 ĩ abissũ ꝙ fact9 erat ad modũ
galli cui de9 ostendẽt oñs horas quibꝰ fi
eri oracõnes debebãt. Nam cũ temp9 erat
orãdi vẽiebat quedã vox de celo dicẽs. tu
ĉatura q̃ deo es obediẽs p̃cipio tibi ꝙ lau
des deũ et mox ille angl'9 alta voce dice-
bat benedicat̃ de9 rex sanctissim9 angelo
rũ et aĩaꝛ et ĉaturaꝛ oĩm ꝙ dco galli qui
st̃ ĩ terra hoc audiẽtes 9festim ĉatabãt ỏs
et deũ cantãdo laudabãt dicẽtes in cãtib9
suis vos oñs ꝙ obediẽtes estis deo surgi-
te et laudate ip̃m qm̃ itẽ potẽs ẽ sup oẽs
res et ip̃e fecit eas eciã et ĉauit. Et pfect9
inde vidi quendã aliũ angelũ cui9 medi
etas erat ignis et medietas niuis nec tñ
ignis destruebat niuẽ nec econt̃ qui eciã
laudabat deum orans ꝙ sicut in eo cõiũ-
xerat ignem et nuem sic cõiungeret coꝛ-
da gentium que sibi obedientes essent. Et
pcedens inde vidi alium angelũ ita ma-
gnũ ꝙ ei9 magnitudinẽ dicere nõ audẽ
salutaui eũ. seo ip̃e in oracionib9 exist̃ens
nõ m̃ respõdit dixitq; sibi gabriel Qua
re ñ salutas meliozẽ hoĩez vniũsi sec'li Et
ille ꝙs ẽ ille de ꝙ dicis Et gab'el angelo ꝺ
est machõet9 quẽ vides Et ille Est ne ip̃e
miss9 adhuc Et gab'el rsp̃dit vtiq; vere.
Et ecce stati angel9 ille ac alij ꝙs p̃mo vi
derã salutauer̃t me et dixer̃t m̃ valde bõa
noua ỏ maxio bono qđ p̃parauit m̃ deus.
Et pfect9 inde vidi aliũ angelũ mirabili
mõ magnũ ꝙ sedebat sup sedẽ et tenebat
m̃ man9 suas pilã q̃z maxiaz cũ q̃si ip̃e
solũ vnũ ictũ daret celũ destruẽt atq; trã
et cũ gab'el pilã rspicẽt eandẽ stati ploꝛa
re incepit Et dixi ei Cur ploras. Et ille
machõete. Hic angel9 thesaurari9 ẽ infer
ni. Quo audito iui vs9 eũ et ip̃m saluta
ui Veruntamẽ ip̃e m̃ ñ respondit Gabriel
aũt dixit. qũo ñ respondes meliori hõi q̃z
vmq̃z fuerit adhuc miss9 Et respõdit sic
sup̃dcm ẽ de alijs. Et addit ꝙ illi ꝙ ỏ pp'lo
meo in inferno exiterit mm9 penaꝛ ha-
bebũt q̃z alij vniuersi et rogaui eũ vt mi-
chi diceꝛ qũo infern9 fact9 est. et stati sic
michi narrare incepit Scias machomete
ꝙ qũo infern9 p̃mo fact9 est. de9 fecit ac-
endi ignẽ sup eũ septuagita milibꝰ ãno-
rũ quousq; fact9 est tot9 rubẽs igne illo
Postea vero sup illũ ignẽ fecit sup accen-
di per tantundẽ tempis aliũ donec totus
factus est albus. et post hunc ignem fe-
cit adhuc alium superaccendi similiter
per alia septuaginta milia annorũ ita ꝙ
totus niger factus est et plusquã aliqua
res obscurus ignis autem iste semper in
seipso ardet mirabili modo fortiter sed ta
men flammã alium non emittit. Quesi-
ui iterũ ab eo similiter qũo facti sunt an
geli inferni et quam vitam ducunt Et
respondit scias ꝙ deus creauit eos oñs ỏ
igne et sunt in igne nutriti et si hora so-
la de igne exirẽt subito morerent̃ nec pos
sent sine igne viuere sic̃ nec pisces etiam
sine aqua Et sil'r creauit eos deus muto

et ſurdos et miſit ĩ corde eoꝝ tantũ duri
ciei et crudelitatis ꝙ hoc nemo ꝛcitare va
leret neſciũt enĩ quicq̃ aliud facẽ ꝑterq̃z
torquẽ crudeliẽ et affligere pc̃ores. et ideo
fecit eos deꝰ mutos et ſurdos ne audirẽt
voces ſeu lamenta pc̃oꝝ cũ ipos affligũt
Et ſil'r fecit eos ita crudeles ꝙ ſi forte vi
deant pc̃ores aliqua ſigna humilitatiꝭ
ꝑtendẽ ipi neq̃ de pc̃oribus neq̃ de ſolo
humilitate curã habeãt ꝛ vllam eciã pie
tatẽ. Nam ꝑter penã ignis inferni quam
ſuſtinẽt pc̃ores habẽt penã aliam valde
crudelem ꝙa angeli qui ſũt ibi maximis
malleis ferreis torquent et malleãt duriẽ
pc̃ores ꝓpẽ maximã crudelitatẽ q̃ in eiꝭ
eſt ꝓut in alchorano loquiẽ deꝰ dicẽs mi
ſimꝰ quidẽ ĩ infernũ angelos noſtros for
tes et duros atq̃ crudeles vt nr̃a manda
ta faciẽt et obſeruẽt ipi quoq̃ nobis ob=
ediũt in oĩbꝫ que mãdamꝰ et cũ theſau=
rariꝰ m̃ hec oĩa retuliſſ̃ ego et gabriel ab
eo receſſimꝰ timore paueſcentes nõ modi
co Et vltra ꝓfecti ſumꝰ quouſq̃ venimꝰ
ad ꝑmũ celũ et hoc dicit̃ celũ lune qꝺ totũ
erat ferreũ et hẽbat tantũ ſpiſſi in ſolidi=
tate q̃ztum poſſit homo ire ĩ quĩq̃ ãiꝭ
et tantũdem ſpacij erat inter ipm et aliũ
ſecundũ celũ Gabriel aũt pulſauit ad por
tam et ſtatim venit ad nos quidã ange=
lus ita magnꝰ ꝙ ipe in longitudĩe hẽbat
ſpaciũ itineris hoĩs ꝑ mille ãnos et tan=
tũdem ĩ latitudĩe vidimꝰ eciã portas ce=
li que mirabiliẽ pulchre erant et multos
eciã angelos cuſtodiẽtes eos q̃ erant val=
de bene ac ditiſſime ꝓnati ¶ Tũc gabriel
venit ad vnã portaꝫ vt intraret qꝺ cum
vellet facẽ quidã angelꝰ dixit ei gabriel
quid vis et q̃s ẽ tecũ Qui reſpondit me=
cũ ẽ machometꝰ ꝓphaꝫ ſigillũ oĩm et cũ
ctoꝫ dñs nũciorꝫ et volumꝰ ibi imꝰ ĩtra
re. Hoc aũt dc̃o mox nob̃ porte apti ſunt
et intrauimꝰ et cũ meroiſſemꝰ omns ange
li q̃ erant ibi ſalutauerũt me et dixer̃t m̃
valde bona noua de quibꝫ nõ modicũ ſũ
ganiſꝰ ¶ Et reſpiciẽs vidi ꝙ ipi habebant
facies hoĩm et corpora ad modũ vacarũ
hẽbant eciã ad modũ aq̃laꝫ alas et erant
hij angeli numero ſeptuaginta milia q̃ꝫ
q̃libꝫ hẽbat ſeptuginta milia capita et qꝺ
libet caput ſeptuagĩta milia cornua et qꝺ
libet cornu ſeptuagĩta milia nouorꝫ et in
ter vnũ nouũ et aliũ erat ſpaciũ itineriꝭ
hoĩs ꝑ quadragĩta ãnos Vidi adhuc plꝰ
ꝙ in qꝺlibꝫ p̃corꝫ capiteũ erãt ſeptuagin
ta milia faciẽꝫ et quelibꝫ facies hẽbat ſep
tuagĩta milia orum et qꝺlibꝫ os ſeptẽ mi=
lia linguaꝫ et quelibꝫ ex linguis illis ſcie
bat ſeptẽ milia loquelaꝫ et eciã laudabãt
deũ ſeptuagĩta milibꝫ horaꝫ ĩ die. Vidi
eciã mẽ angelos illos duos hoĩes ſedẽteꝭ
ſup duos ſedes claritatis q̃ nimis pulchri
erant tã ſtatura corporꝫ q̃z faciẽꝫ forma
habebant enĩ capillos ſuos omns albos ad
modũ niuis et barbas eciã magnas in eũ
dem modũ albas et veſtimẽta iporꝫ erant
ita albiſſima ꝙ vix poterat homo reſpi=
cere ipa. Nam circa iporum capita valde
maximã claritatẽ hẽbant Et queſiui a ga
briele q̃ illi eẽnt qui reſpondẽs ait ¶ Scias
machomete ꝙ ille qui ſedet in ĩferiori ſe
de vocat̃ iohãna ibui zacharia qꝺ ĩterp̃ta
tur iohãnes filiꝰ zacharie ¶ Eſt enĩ hic ex
dei ꝓphetis vnꝰ Ille tam̃ aliꝰ q̃ alciꝰ ſedet
vocat̃. yza ibmmanem. qꝺ ĩterp̃tat ihelꝰ
filiꝰ marie. Hic enĩ iheſꝰ ſp̃s dei ẽ et ipꝰ
eciã genitꝰ verbo fuit. Quo audito iui v̄
ſus eos et ipos eciã ſalutaui Ibidẽ tandẽ
queſierũt a gabriele q̃s ego eſſem gabriel
aũt nomẽ meũ dixit eiſdem ac ipi cõfeſtiꝫ
ſalutauerũt me et dixer̃t eciã m̃ valde bo
na noua de maximo bono qꝺ deꝰ m̃ ꝓpa=
rauerat. Quibꝫ viſis ꝓceſſimꝰ inde quo=
uſq̃ puenimꝰ ad ſecundũ celum qꝺ totũ
erat ereũ et hẽbat ĩ ſpiſſo tãtũ ſpaciꝫ q̃ztũ
poſſ̃ homo ire ĩ quĩgentis ãis & tantũ
dẽ ĩter ipm et aliud celũ erat Gabriel vero
pulſauit ad portã et confeſtim venit ad
nos quidã angelꝰ q̃ aperuit nobis eã et
hic angelꝰ ita magnꝰ erat ꝙ tenebat ca=
put ſuũ vſq̃ ad celũ ſeptimũ et pedes ſu=
os eciã vſq̃ ad fundũ terre ¶ Hic narrat
ꝙ vidit angelos q̃ ſeptuageſies milleſies
hẽbant maiora corpa q̃z habuerũt alij an
geli quos viderat ĩ alio ꝑmo celo et quo
ſalutauit eos et qualiẽ ipi p̃cognito ſuo
noĩe ꝑ gabrielẽ ſalutauer̃t eũ ſic ſup̃ocm
eſt Narrat eciã ꝙ vidit mẽ eos ioſeph fi
liũ iacob etate ſenẽ et ſedentẽ ĩ claritatiꝭ

sede quẽ cũ salutaret et a gabriele cognoscer
et q̃ esset machometꝰ dixit q̃ ipe eciã salutauit eũ et dixit ei bona noua ꝛc̃ Pro
fecti ergo inde puenerũt ad terciũ celũ qđ totũ dicit fore argenteũ et q̃ hẽbat ĩ spis
so spaciũ itineris hoĩs p̃ quĩgentos ãnos et tantundẽ eciã inẽ ipm et quartũ celũ .
Narrat hic qũo vocante ad portã gabele venit ad eos quidã angelꝰ ita magnꝰ &
fortis q̃ si aliquis ponẽt sup palmã eius totũ mundũ cũ oĩbꝫ q̃ in eis sunt nichil
inde sentiret Dicit eciã q̃ vidit ibi angelos valde magnos habẽtes facies vacaꝝ
et manꝰ claritatis ordinati p acies et ita strict̃i et cõiunct̃i q̃ homo ñ posset solũ
pilam mittẽ inẽ eos et qũo eos salutauit vt sup̃ . Dixit eciã q̃ vidit inẽ eos enoch
et heliam sedentes sup sedes claritatis et
qũo gabriel notificauit eis nomẽ machometi et ipi suo noĩe audito qualiẽ eũ sa
lutauerũt vt sup̃. Perueniẽtes ad quartũ
celũ dicit q̃ erat totũ de auro purissimo
et q̃ hẽbat tantũ de spisso q̃zt̃ũ homo pos
sit ire ĩ quĩgẽtis ãnis et tantũ inẽ ipm et
aliud quãtum celũ. Dixit eciã q̃ pulsan
te gabriele ad portã vẽit ad eos vnꝰ an
gelꝰ qui ita magnꝰ erat q̃ sup pollicẽ de
xtre sue manus tenebat oms aquas vul
ces et sup pollicẽ sinistre amaras . Dixit
iterũ q̃ vidit ibi septuagĩta milia ange
loꝝ qui oms hẽbant facies aquilaꝝ et eo
rum quilibz septuagĩta milia alaꝝ et q̃li
bet ala septuagĩta milia pẽnaꝝ et queli
bet pẽna ĩ longitudine hẽbat septuagĩta
milia cubitoꝝ inter quos dixit se vidisse
aaron sedentẽ ĩ sede claritatis diademate
splendido coronatũ et qũo salutauit eum
vt sup̃ In qũto celo qđ dicit totũ esse de
perla et habẽ tantũ spaciꝫ ĩ spisso sic̃ ẽ iti
neris hoĩs per quĩgentos ãnos et tantun
dẽ inẽ ipm et celũ sextũ vocante gabriele
asserit q̃ venit ad eos quidã angelꝰ q̃ to
tꝰ erat de igne et hẽbat septem milia bra
chiorũ et in q̃libet brachio septẽ milia ma
nuũ et ĩ qualibz manu septẽ milia digi
torũ et q̃ quilibz illoꝝ digitoꝝ laudabat
deũ septẽ milibꝫ horaꝝ in die Dicit eciã
se ibi vidisse multitudiẽz angeloꝝ q̃zt̃ũ fa
cies erãt admodũ vulturũ et qũo saluta
uit eos vt sup̃. Et inẽ eos narrat se vidis
se moysen pulcherrimũ sup sedem clarita
tis sedentẽ et qũo salutauit eũ et qualiẽ
cognito eiꝰ noĩe a gabele eis dixit .Scias
machõete q̃ deꝰ te vult et pplm tuũ ma
gnis ieiunijs et nõ paucis orõibꝫ onerare
tu autẽ roga ipm vt alleniet ea tibi quia
pplus tuus aliẽ sustinẽ ñ posset. In sexto
celo qđ dixit totũ eẽ de smaragdo et habẽ
in spisso iter quĩgentoꝝ ãnoꝝ et tantũdẽ
itineris inẽ ipm et septimũ celũ. Narrat
eciã q̃ gabriele pulsãte ad portã vẽit ad
eos quidã ãgelꝰ qui septuagesies millies
erat maior q̃z aliq̃s ex alijs quos p̃mo vi
derat et q̃ talis erat eis magnitudo q̃ si
ipe vellet facẽ celũ obscurz atq̃ terram
et mullꝰ quippe psentiret. Dixit eciã se vi
disse ibi alios ãgelos qui septuagies mil
lies maiores erant oĩbꝫ prizꝰ visis et q̃ ẽs
erãt de smaragdis et perlis et de rubinis
auro et argẽto inẽmixtis et equꝰ gabelis
erit silr inẽ eos. Dixit q̃ salutauit eos &
ipi noĩe suo a gabriele cognito eciã salu
tauerũt eũ ꝛc̃ vt sup̃. et inẽ eos se dixit vi
disse Abraham in sede maiestatis fulgen
tẽ plꝰ q̃z sol. et qũo salutauit eũ et ipe a
gabriele cognito eiꝰ noĩe dicit q̃ saluta
uit eũ et dixit ei inẽ cetera Scias macho
mete q̃ deꝰ multũ te diligit ac te inẽ ali
os nuncios suos p̃colligẽs. amore tui val
de pplm tuũ amat dico nanq̃ tibi q̃ pa
radisꝰ totꝰ ẽ plenꝰ hys verbis scz zokhay
halla bille dille halla qđ iterp̃taẽ sit ho
nor et laus deo et sibi gr̃as reuelamꝰ q̃a
ñ est deꝰ aliꝰ p̃ter eũ nec est virtꝰ à p̃tas
alia ñ ipiꝰ dei altissimi atq̃ magni. et di
cit q̃ rogauit eũ abraham q̃ moueret po
pulũ suũ et diceẽt freq̃zẽ verba illa et q̃ di
ceret eciã pplo suo q̃ muri padisi sunt de
auro purissimo et menia de auro puro et
calx de mosto et q̃ hic padisꝰ erat p̃para
tꝰ sibi et oĩbꝫ credentibꝫ et tenẽtibꝫ legem
eiꝰ. In septimo celo qđ totũ dicit eẽ de ru
bino clarissimo et rubicũdissimo et habẽ
in spisso iter quĩgentoꝝ ãnoꝝ et tãtundẽ
inẽ ipm et octauũ celũ. Narrat q̃ pulsan
te gabriele ad portã vẽit ad eos quidã an
gelꝰ quẽ nemo q̃lis erat recitare valerz ñ
solũ deꝰ q̃ ipm fecit et creauit . Dixit eciã

qꝫ cū meroiſſꝫ vidit quoſdā angelos q̄zū magnitudinē et formā recitare nō audet q̄a deꝰ ſibi ībibuit ne alicui viuēti reue= laret dicit tamē qꝫ hēbant oīs oculos ele uatos ad deū et laudabāt deū et qꝫ ſurre= xit inē eos vnꝰ q̄ erat celi almocaden qđ ītērptaē arabico eloq̄o velud ille q̄ vocat ſarracenos cū orōes ſuas facē debēt et tam cito cū ſurrexit ad orōes vocare īcepit di= cēs halla huba kibar qđ ītērptaē magnꝰ eſt deus . Poſt hoc aūt dixit le hille halla illala qđ ītērptaē nō ē deꝰ aliꝰ ꝫ deꝰ . Di xit ecia adhuc haxſedu le halla hilla la . qđ ītērptaē teſtificemī ſilꝫ machometum nunciū dei eē . dixit ecia poſtea haya laſa la habya lalphala qđ ītērptaē venite ad orōes vr̄as et ad ꝓfectū veſtrū et dixit qꝫ ipe fecit ſimlꝫ cū illis angelis duas orōeſ paruas et gabriel dixit ſibi qđ deꝰ p̄fece= rat eū ſup oīs alios nuncios et ſup oīs quos viderat ī ſeptē celis ſupiꝰ enarratiſ Dixit ecia qꝫ inē illos angelos vidit adā ſenē ī ſede claritatis ſedentē corōnatū co= rona claritatis puriſſime et q̄ūo eū ſalu= tauit et adam eiꝰ cognito noīe a gabriele qualꝫ ecia ipm ſalutauit et inē cetera di xit Scias machomete tu q̄ pater es filiorꝫ meorꝫ qꝫ padiſꝰ clauſꝰ ē et qꝫ neqꝫ ꝓpheta neqꝫ homo aliꝰ ītroibit q̄ſqꝫ tu ibi ſciſ et ꝓlꝰ tuus ſtatuit quoqꝫ dīs ita eē . In octauo celo qđ dicit totū eſſe de vno topa ſio pulcherrimo ad videndū mortalibꝫ in cognito qđ hēbat ī ſpiſſo iter quīgentorꝫ ānorꝫ . Narrat qꝫ pulſante gabriele ad por tam venit ad eos quidā angelꝰ de clarita te totius cuiꝰ claritas ſeptuagies millieſ maior erat q̄ꝫ claritas ſolis et qꝫ hēbat an gelꝰ ille ſeptuagīta milia capitū et qđli= bet caput ſeptuagīta milia facieꝝ et que= libꝫ facies ſeptuagīta milia oclorꝫ et q̄libꝫ oculꝰ ſeptuagīta milia pupillarꝫ et q̄libꝫ pupilla tremebat ſeptuagīta horarꝫ ī die trīta dei metu dixit ecia qꝫ vidit ibi ali= os angelos q̄ erāt ſeptuagies millies ma= iores oīb⁹ alijs ſup̄dictis et vidit ibi q̄ſ= dā kartinas que ſeparabāt inē angelos & deum numerū aūt illorꝫ angelorꝫ dicit qꝫ nemo nouit ꝫ ſolus deꝰ . Vlteriꝰ dicit qꝫ inrauerūt ꝑmā ſepacionē kartinarꝫ que erant ſeptuagīta et veneṙt ad aliā ſepaci onē aliarꝫ ſeptuaginta diuerſorꝫ colorꝫ et ſic de ſeptuaginta ī ſeptuaginta quouſqꝫ pueneṙt ad alias ſeptuaginta ſepacioneſ que oīs de perlis . Et dixit qꝫ inuenerūt alias ſeptuaginta ſepaciones aque et toti dem niuis et totidē grandinis et totidem nebularꝫ et totidē tenebrarꝫ et totidem ig nis et totidē claritatis et totidem glie dei et totidē celorꝫ oīm quos homo cogitare valeat et inē oīs ſepaciones erāt tot an= geli qꝫ a nemīe poſſꝫ dici numerꝰ eorum = dem qui nūquā laudare deū ceſſabūt cir= ca eas eundo et veniendo et dicit qꝫ ibi re liquit eū gabriel ſolū et qꝫ aſſumpto vi = gore cordis tranſiuit oīs illas ſepacio= nes quouſqꝫ pueniṫ ad illā que erat glia dei . et qꝫ cū ibi appinq̄ſſꝫ audiuit vocem quandā dicentē ſibi hagopcodem . ya . ab ibi . ya . muhagmetb qđ ītērptaē appinq̄ te michi amice machōete . Et dicit qꝫ hoc audito appinq̄uit ſibi magis . et qꝫ audi= uit vocē aliā illud idē ſibi dicentē et ꝓpin quiꝰ accedēs audiuit illud idē hec ſupad= dens Scias machomete qꝫ tu es apud me magis honoratꝰ q̄ꝫ oīs alij mūcij et ma = gis exaltatꝰ ecia q̄ꝫ oīs alie creature q̄s fecerim ſiue ſint angli hoīes à diaboli Et dixit qꝫ mox appinquās tanē ꝓfectꝰ eſt qꝫ inē deū et ipm nō erat ꝫ ſpaciū duarꝫ baliſtarꝫ et qꝫ tūc ſalutauit deū et deꝰ eū Et qꝫ deꝰ queſiuit ab eo q̄ūo ꝓlꝰ ſuus fa ciebat et qꝫ ipe reſponderat qꝫ erant mul= tū ſibi obediētes et qꝫ deꝰ ſibi dixit Ma = chomete p̄cipio tibi qꝫ facias ꝓlm tuum ieiunare ſexaginta diebꝫ anno quolibꝫ et orōnes quīquagīta facē oī die q̄ dīco dicit qꝫ receſſit a deo et rediēs inuenit gabrielē et reſpicieōo mirabilē manſionē dei dicit qꝫ vidit cathedrā dei intra q̄ꝫ erant . iiij . demēta et verūqꝫ ſeculū et padiſꝰ et ecia infernꝰ et celū et ṫra q̄ oīa creauerat deuſ intra cathedrā illam . Dicit ecia qꝫ hēbat iiij . pedes quorꝫ quilibꝫ hēbat ſeptuagieſ millies plꝰ longitudinis q̄ꝫ ſit a celo vſqꝫ ad terrā et qꝫ illā cathedrā portant ī hu= meris ſuis . iiij . angeli quorꝫ quilibꝫ habꝫ iiij . facies ſcꝫ ante et retro et a dexteris et a ſiniſtris et vna facies erat homīs alia

aquile alia leonis et alia thauri et corpa
eorũ plena oculis et ꝙ in fine mundi an=
gel⁹ existẽs in figura hoĩs rogabat deum
ꝓ hoĩbꝫ vt misereat eis et pcta dimittat
Ali⁹ existẽs ĩ figura aquile rogabat deũ
ꝓ auibꝫ alijs existẽs in figura leonis ro=
gabat ꝓ bestijs siluestribꝫ et existens in fi
gura tauri ꝓ bestijs domesticis Innumera
alia fatuissima narrat de septẽ paradisi
quos narrat se vidisse inẽ que dicit ꝙ il=
le qui est in ĩferiori gradu supiorꝭ para
disi habz ad op⁹ suũ ꝓ oĩs partes circa
se tantũ spacij quantũ homo possz ire in
quĩqz centũ ãnis et ꝙ donat ei de⁹ quĩgẽ
tas femias ĩ vxores et iiij· milia virginũ
et octo milia aliaꝝ q̃ ñ sũt virgines ad ei
seruiendũ in oĩbꝫ rebꝫ suis et ꝙ q̃libz die
venit ad eos quidã angel⁹ q̃ dicet eis cen
tũ alpholia q̃ sũt velud pãni aurei ad ve
stiendũ et p⁹ ml'ta dicit ꝙ relinquert eũ
gabel et ridubã thesaurari⁹ paradisi et ite=
rũ rediit ꝓ eandẽ viã ad deũ et ꝙ tũc de⁹
dederat ei libz alchorañ quẽ accepit ꝺ ma
nu dei et dicit ꝙ abstulit de⁹ visũ ab ocu
lis ei⁹ et reddidit cordi et ꝙ sic vidit eũ
et ꝙ ipe deus posuit manũ suã sup caput
suũ ·ita ꝙ ipi⁹ man⁹ frigiditatẽ ĩ corde
psentit et ꝙ mox ei oñez sciam dedit et
ꝙ sciuit oñs res q̃ fuert hactenꝰ et q̃ im=
posterũ sũt future et dicit vlti⁹ ꝙ roga=
uit deũ vt alleuiarz supꝑcas quĩquagita
orões pp'o suo ñ aus⁹ erat aliqꝺ dicẽ ꝺ ie
iunio ne sibi ꝛputaret gulositas et ꝙ de⁹
amore sui alleuiauit eas deducẽdo ad quĩ
qꝫ orões q̃s dicẽt pp'o machometi oĩ die ·
sic ꝙ tres de die et due de nocte dicerẽt et
ꝙ vn⁹ almocaden vocarz ad dicendũ ea
et cũ vocaret ꝙ mittẽt digitos suos vbi
decet sequiẽ ꝙ peciit licenciã a deo et recel
sit et cũ veniret ad celũ vbi erat moyse
enarratis supioribꝫ de alleuiacõe orõnum
dicit ꝙ ei⁹ cõsilio itez redijt ad deũ ꝓ al
leuiacõe ieiunij sexagita diez et ꝑmo re=
ditu obtinuit decẽ dies Secũdo alios decẽ
Et tercio alios decẽ quousqꝫ ñ remãserũt
ñ xxx dies· et sic dicit ꝙ p̃ verecũdia nõ
fuit aus⁹ amplius redire ad deũ. Et finali
ter p⁹ enũa alia mendacia q̃ ꝓpt̃ vitandã
plixitatẽ omitto dixit ꝙ gabel reuixit
ip̃m ad scalã ꝓ q̃z ascẽdit et ꝙ descẽderũt
sil' vsqꝫ ad lapidẽ p̃notatũ · et ꝙ eqtauit
alborac expedit⁹ a gabele· et venit ad do=
mũ suã et inuẽit vxorẽ suã ĩ lecto que ad
huc dormiebat cui enarrauit oĩa q̃ ei acci
derãt. Et p⁹modũ p̃dicauit eadẽ ĩ mequa
ptibꝫ suis carorixis et alijs gẽtibꝫ Hec pau
ca sũt collẽta ex maxio pelago mẽdaciorꝫ
p̃dci libri q̃ dr̃ scala machometi. Alibi le=
gitr ꝙ cũ p̃dcaz visionẽ narrasz machõet⁹
gẽtibꝫ vniũsis ĩ ill' ptibꝫ Sexagita milia
hoĩm cognoscẽtes fictionẽ a lege ei⁹ recesse
rũt· et cũ dicerẽt ei ascẽde ĩ celũ de die no
bis ẽnentibꝫ et videam⁹ ãgelos occurren
tes ñ recognouit falsitatẽ suã· sz ait lau
deo meo nũquid aliud sũ ego quã vn⁹ ho
mo et mũcius. Ecce visum est fundamẽtũ
legis machometi. Vere hec sola fictio vi
sionis debz sufficẽ ad confutandũ quicqꝺ
machomet⁹ fecit. Nam nõ ꝑmisit eis sp̃s
sanct⁹ mentiri ñ ita manifeste vt homo
dare aduertẽt fictionẽ nec inde rep bacõe
ꝓpt̃ claritatẽ sue falsitatis nõ solũ apud
theologos sed etiam apud naturales phi
losophos q̃ vero nõ vt homĩes sed vt be=
stie viuũt involuti cecitate delicias car=
nis sequẽtes velocissime cursu in dampna
cionis p̃cipium miserabiliẽ cadunt. O in
felix homo ĩnumerabiliũ aiaꝝ dampnaci
onis causa. O rabies ambicionis et luxu=
rie maledicta machometũ decepisti vt ali
os deciperet. O dei ꝑmissio et iudiciũ ab=
sconditũ et tam spurcissimo atqꝫ bestiali
homĩ et tam apertis mendacijs homines
firmissime adhereãt etiã vsqꝫ ad mortem
Ipe enĩ seducit aliquo mõ p⁹ quã ãgelũ
aliquãdo solũ nunciũ· aliquãdo ꝙ ꝓ ãge
lis mẽcedit et qũo potuit tot angelorum
splendores sustinẽ in celis q̃ dicebat ꝙ qñ
apparebat ei angel⁹ gabriel semp cadebat
in terrã et expumãs agitabaẽ et incurua
banẽ man⁹ et pedes eius. Nec enĩ in p̃dca
visione dicit se rapteũ sic̃ fuit paul⁹· sz di
cit ꝙ ascẽdit sil' ĩ corpe et aĩa cui⁹ signũ
est vt sup̃ ꝑmit ꝙa dicit ꝙ de⁹ erexit eũ
manu sua et sensit frigiditatẽ ei⁹ vsqꝫ ad
medullã spĩe dorsi ei⁹ et vsqꝫ ad cor· ergo
deũ et ãgelos põit corpal'r dimẽsuratos
q̃ẽ hereſis dãnata vt sup̃ patuit libro iij·

Quinta cõsideracio ẽ scire in quo cõcordãt et discordant lex xp̃i et lex machometi q̃ ad articulos fidei et p̃cepta lex enĩ xp̃i que excellentissima est ut fuit declaratũ libro p̃mo nõ in ordinata est in suis credibilibꝫ nec in suo p̃cessu sic̃ ẽ lex machometi · ex quo satis cõuincit̃ nõ eẽ a deo q̃a que a deo sunt ordĩata sunt vt dixit apl'9 sic̃ ĩ opibꝫ nature et sacris scripturis patz cuilibz intuenti q̃a enĩ lex moisi data a deo fuit ordĩatissime ĩcepit a creacõe mũdi. Deinde p̃secut9 est ordĩez tempis et historie vt patz cuilibz intuẽti p̃ totũ pentateucũ p̃p̃be eciã in suis scripturis ordinate p̃cessẽrt eciã ordĩe tempis ostendentes q̃ tempe vel sub quibꝫ regibꝫ semp eciã seruantes ordinẽ historie vl' ad min9 ordinẽ materie · euangeliũ eciã xp̃i ordinatissime p̃cedit ordine tempis et historie et materie deinde eciã vita et doctr̃ina et miracl'a xp̃i .In alchorano aũt nullus ẽ ordo nec temp9 q̃a nõ dicit sub q̃bꝫ regibꝫ vel q̃ tempe nec ibi seruat̃ ordo historie. Nam p̃mũ capitulũ a quo incipit dicit rubrica vel aptio libri ĩ quo sine dubio cõueniẽt incipit ab orõe et laude dei ꝛ ĩmediate post breuẽ orõnẽ p̃sequit̃ op9 et ẽ capitulũ secundũ de vaca rufa quam immolauit moises cui9 historia ẽ in leuitico . Terciũ capitulũ ẽ de familia nostra qui fuit pater moisi et aaron · et statim sequit̃ . Quartũ capitulũ de mulieribꝫ et sic de aliꝫs ita ĩordinate q̃ nõ ẽ homo in mũdo q̃ possit ꝺ ordĩe historie et capitulorũ redde racõez · nec ibi seruat̃ ordo materie · nã mmq̃z vnã materiã p̃sequit̃ ordinate ꝛ statim de vna materia se transfert ad alterã oĩno extraneã recte sic̃ arreticꝰ nec eciã ibi seruat̃ ordo arguicõis vl' alicui9 p̃bacõis · ꝛ tota doctrina ẽ ex suppositõe et pone vnã p̃positõez p̃ se verã et ex illa cõcludit quandã aliam q̃ nichil habz facẽ cũ ea sic̃ freq̃ntissime dicit q̃ deꝰ est excelsꝰ et bonꝰ et alchoranũ est lex saluacõis et q̃ deꝰ est deꝰ et q̃ nullꝰ est aliꝰ deꝰ ñ deꝰ et machometꝰ ẽ p̃p̃ha veridicus seruus dei et q̃ deꝰ est deꝰ et q̃ nullꝰ est deꝰ ñ deus Sed que sit ista cõclusio q̃ machometꝰ est veridicus seruus dei et quia deus est deus et sic de plurib9 aliꝫs dictis mendatissimis que causa breuitatis omitto. Est igit̃ lex machometi discordans in ordine a lege xp̃i q̃ vt clarius videat̃ et an sit aliqua cõcordancia int̃ eas ad ordinatissimã seriem articulorũ fidei xp̃iane descendo vbi tria p̃ambula p̃mittunt̃. Primũ est q̃ articulꝰ in p̃posito nichil aliud est q̃z veritas de natura diuĩa cũ gracia secundũ hugonẽ de sancto victore · et hec notificacio dat̃ de articulo stricte et p̃p̃rie sumpto put trahit̃ ad ptes symboli apl'orũ cuilibz enĩ articl'o cõuenit et est sensꝰ. Articulꝰ artat nos ad credendũ de deo ñ solũ que dicunt̃ de deo p̃ naturã vt credo in deũ patrẽ oĩpotentẽ hoc enĩ ad naturã diuĩaz ptinet ꝛ eciã que p̃ graciã dicunt̃ vt qui cõcepꝰ est de spũ sancto · hoc enim ptinet ad graciã vnde sensꝰ est articulus est veritas de deo cõtinens naturã et graciã. Secundũ p̃ambulũ est q̃ symbolũ secundũ naturalem plãiam dicit̃ cõuenientia. Sic igit̃ p̃p̃ cõueniencia ĩtellectũ ĩ veritate vna · et p̃p̃ cõueniencia apl'orũ siue patrũ in symbolo cõponendo ac eciã p̃p̃ cõuẽiencia scripturarũ ex quarũ aggregacõe factũ est ñ immerito symbolũ fidei appellat̃ a sin q̃ est con vel sil' et bole q̃ ẽ sentẽcia q̃si sentẽcia multorũ sil'. Sed quia tria sunt symbola opter causas institucõnis assignare. Vnde causa ĩstitucõis symboli apl'orũ fuit fidei ĩstructio respectu credendorũ ad salutẽ necessariorũ Causa vero symboli athanasij fuit erroris exclusio propter multiplices errores pullulantes . Racio aũt siue causa symboli patrũ fuit fidei explanacio circa dubitacões emergentes. Item symbolũ apl'orũ submisse dicit̃ vt status apl'orũ et fidelium p̃mitiue ecclesie repsentet̃ qñ apl'i et fideles nõ audebant fidẽ xp̃i vsquequaq̃z cõfiteri ĩ manifesto Symbolũ vero a thanasij in p̃ma cantat̃ vt ꝺ signet̃ q̃ fides est p̃ma mentis illumĩacõ Sed symbolũ patrũ in missa cantat̃ vt in cõfessione fidei et deuocõe p̃paret̃ ad recepcõnem dñice corpis cui9 participes p̃ fidẽ

efficiā. Tercium ꝑambulum est ꝙ si ha=
beaē ꝛspect9 ad ea q̄ credēda sūt radicaliē
articuli fidei sunt xiiij · quoꝝ septem spe=
ctant ad diuīitatē et septē ad humanitatē ·
et hec signata sunt Apoc̄ ꝓmo in septem
stellis et septē candelabris aureis in quoꝝ
medio filio hoīs ambulat ¶Sed si habeaē
respect9 ad eos qui simbolū ꝓmū ediderē
tūc fidei articuli sunt xij · iuxta numerū
xij · apl'oꝝ qui sancto spū edocti nō est du
biū aliquid potuisse latere de his que spe
ctant ad fidei cōplementū et vt maiorem
haberēt firmitudinē singuli apposuerē ibi
suas ꝑticulas et oīs insil' singl'as approba=
uerūt · et hoc fuit vt vna eccl'ia q̄ super
apl'os fundare debebat haberet vnā fidei
credulitatē q̄ fides catholica diceret hec ē
fides vniūsalis et ab vniūsis apl'is q̄ erāt
fundamentū eccesie vniūsalis et hoc ante
dispersionē. Et ideo q̄a paul9 et barrabas
electi fuerūt ad apostolatū post dispersio
nē apl'oꝝ siue diuisionē ad ꝑdicandū sic̄
patz actuū xiij · ī simbolo nichil apposue
runt · et sic̄ xij · apl'i sunt xij · fundamēta
ecclesie vniūsalis · sic xij articuli fidei sūt
xij · fundamēta muri ciuitatis ihr̄l'm sup
ne quasi xij · lapides ꝑciosi q̄s enūat bea=
tus iohānes ī apoc̄ xij · dicēs et murus ci
uitatis habēs fundamēta xij · et ī ipis xij
nomīa xij · apl'oꝝ. Sequit̄ fundamentum
ꝓmū iaspis ꝛc̄ et isto ordine ꝓsequar ī de
claracōe articuloꝝ et ī cōferēcia cōcordan
cie legis et discordācie legis xp̄i et macho
meti.

PRimus articul9 fidei xp̄iane est
Credo ī deū patrē oīpotentē cre
atorē celi et terre. Hunc in sim
bolo apposuit petr9 p̄nceps apl'oꝝ Et hic
est ꝓmū fundamentū muri ciuitatis ihe
rusalē supne figuratū ꝑ ꝓmū lapidē ꝑci=
osum q̄ dicit̄ iaspis apoc̄ xxj. Hic enī la=
pis oculos purgat visum acuit et cōfor
tat vt dicit̄ in libro de ꝓꝓetatibus rerū. Et
sic iste articul9 ꝑtinens ad diuīitatē qui ē
de vnitate dei est p̄ncipiū oībus credentibus
tollēdi varios errores gētiliū plures deos
ponendi et acuendi ac cōfortandi visū
mentis. Item ꝑ iaspidē figurat̄ ꝓma vir
tus theologica que est fides que nunq̄z in
sanctis marcessit ꝯz semp manet in viroꝛe
boni opis sic iaspis viridis coloris est In
illis quidē marcida est ymmo mortua q̄
fidē habēt et nō cū fide opa Vnde ꝗgoꝛi9
in ꝑsona dn̄i A me fide discrepat qui opi
bus nō cōcordat Hec est ꝓma ī edificio spū
ali · quia sine fide ī̄possibile est placē deo
ad hebreos xj · et nichil retinet qui fidem
ꝓdidit vt dicit seneca ꝛc̄. Et illō prudēci
ꝓma petit campū dubia sub sorte duelli
pugnatura fides dicit̄ aūt ꝓma virtus fi
des q̄a ex ipa cetere generant̄ vt dicit glo=
sa sup illud Matth̄ · ꝓmo Abrahā genuit
ysaac · ysaac genuit iacob Glosa fides
spem · et spes caritatē et hoc est ītelligēdū
nō de habitibus que sil' oīs infundunt̄ a
deo. Sed de moribus quoꝝ vn9 generat̄ ab
alio. In ꝓdca ecl'ā ꝑticula q̄z beat9 petrus
posuit in simbolo tres artic'l'i cōtinent̄ lo
quēdo de articulis vt habeē respect9 ad ea
que credenda sūt radical'r sc̄z articul9 de
vnitate diuinitatis · et articul9 de ꝑsona
patris et artic'l'9 de creacōe. Credo ī deum
Iste artic'l'9 expōit̄ ī simbolo maiori vbi
dicit̄ Credo ī vnū deū vbi excludit̄ error
gentiliū qui nō credūt ī deū ꝯz ī ydolū vel
aliq̄z creaturā. Vel excludit̄ erroꝛ mani=
cheoꝝ qui dicūt ee plures deos seu plura
p̄ncipia · et accipit̄ artic'l'9 iste deutrono
mij quīto. Vbi dicit̄ audi isrl' deus tuus
vn9 est. Sed nunq̄z existēs ī peccato mor=
tali dicē potest sine pcō. Credo in deū vi
dēt ꝙ nō · quia dicit augustin9 ꝙ credere
in deū est credendo in eū tendē · credendo
eū amare et credendo ei incorpari ¶Et ita
videt̄ ꝙ talis mentit̄ cū dicit credo ī deū
Ad hoc respōdet mgr̄ alexandē de ales in
fine sui tercij ꝙ sic̄ existēs in odio fratꝛno
potest dicere orōez dn̄icam sine peccato q̄a
dicit eā ī ꝑsona ecclesie sic̄ ꝓbat̄ ꝑ illud.
Exod vj · obtulerunt xij · vitulos ꝑ ꝓpl'o
dei ¶Glosa null9 ī orōe sibi aliquid petat
vel ꝓ se ꝯz ꝓ oīb9 qui habēt vnū cōmunē
patrē deū. Similit̄ existēs ī pcō mortali
potest dicē credo ī deū sine pcō nec mētit̄
cū nō sit sermo ipi9 sed ecclesie p̄cipue cū
simbolū ī ꝑsona eccl'ie dicat̄ sit orō q̄am

Idem dicit frater iohes Aſcen. in ſecun=
do libro ſumme ſue titulo lv. qꝫ cõfeſſio fi
dei dicit in ſimbolo quaſi ex pſona toci9
eccleſie fides autẽ eccleſie eſt fides formata
que eſt i oĩbo illis q̃ ſunt o ecclesia mio &
merito Et ideo cõfeſſio fidei tradit in ſim
bolo ſecundũ qꝫ cõuẽit fidei formate. Vñ
exiſtens i peccato mortali nõ mentit di
cens. Credo i deũ. Cũ nõ ſit ſermo ei9 ꝟ ec
cleſie. Sed quid dicendũ ſiquis intuitiue
videret deũ nunqo mentiret dicendo. Cre
do in deũ cũ fides ſit ſecundũ apl'm argu
mentũ nõ apparenciũ et itez fides eſt cre
dere qo ñ vides ſcom auguſtinũ. Dico qꝫ
p illo tẽc cũ quis videt intuitiue deũ dicẽ
nõ poteſt veracit. Credo i deũ ſic patz de
beatis i gloria padiſi ſez i quibo iã ñ ma
net fides nec ſpes ꝟ caritas ſola q̃ mnq̃z
excidit Siquis vero i raptu intuitiue vi=
det deũ tranſiuit qꝫ illa viſio et certitudo
remanſit illi9 viſionis. ſi reſpect9 habeat
et illud tunc viſionis illi9 nõ poteſt eciã
veracit dicẽ. Credo i deũ ſic potuit eſſe in
paulo et ſic legim9 in cronicis beati pris
noſtri beati franciſci de fratre egidio lai
co viro vtiqꝫ pfectiſſimo. Qui ex eo qꝫ in
quodã raptu viderat deũ dicebat qꝫ cum
ſana cõſciencia nõ poterat dicẽ. Credo in
deũ. ꝟ ſi poſt raptũ nõ haberet reſpect9
ad deũ viſum ꝟ ad deũ qui nõ videt ꝟ ſpe
ctat videri. tũc certiſſime nõ mentit qui
dicit credo i deũ ꝟ fidelit verũ pfert Secũ
dus articul9 i hac pticula ẽ prez oĩpoten
tem hic pbant plura alia conſeq̃ncia. Si
enĩ eſt omps poteſt creare celũ et terrã et
poteſt dimittẽ peta. et ſic de aliis deo pro
prijs vt patuit i pbemio hui9 fortalicij
fidei licet oĩpotencia ſit cõis toti trinita=
ti tamen p appriacõez attribuit patri. Et
ſecundũ Richardũ hec oĩpotẽcia ĩcludit
oñez ſcienciã et bonitatẽ ſummã et ex cõ
ſequẽti puidenciã reſpectu oĩm. Terciu⁹
articul9 eſt Creatorẽ celi et terre hoc expo
nens mai9 ſimbolũ addidit viſibiliũ oĩ
um et inuiſibiliũ Celũ enĩ ſummit dupli
cit eſt enĩ celũ qo videt et eſt celũ qo non
videt vt pbat p illo pſalmi. celũ celi dño
qo nichil eẽt dicẽ ñ ad mim9 eẽnt duo celi
vtrũqꝫ ergo creauit de9 cũ vtrũqꝫ ſit celũ
vt dicit ſcriptura In pncipio creauit de9
celũ et terrã ſil'r et cõtenta ab eis. Celũ in
viſibile cõtinet ĩviſibilia vt angelos. Ce
lũ vero viſibile cõtinet viſibilia et corpa
lia. Ideo cõgrue ſecundũ qꝫ exponit ſimbo
lũ mai9 p celũ itelligunt ĩviſibilia oĩa q̃
nobis zelant et p terrã oĩa viſibilia. ſic
videt pſalm9 dicẽ terrã autẽ dedit filijs
hoĩm et licet creacio ſit cõis toti trinitati
cũ opa trinitatis a dextera ſũt indiuiſa tñ
p appriacõez attribuit pri. Et ſi queras q̃
re hic dicit creatorẽ et in maiore ſimbolo
dicit factorẽ. Reſpondet qꝫ creare ẽ de nichi
lo aliquid facẽ. facẽ vero vt cõit dictũ eſt
cõe adopari aliquid de nichilo et adopa
ri aliquid de materia. Vt ergo oſtendat
opator nõ tantũ factorũ de nichilo vt ã=
gelor aiar et pme materie ꝟ eciã oĩm pꝛ=
ductor ex aliquo. Ideo pfitem nõ tantũ
creatorẽ ꝟ eciã factorẽ. Secta machometi
cõcordat cũ lege iudeor et xp̃ianor i vni
tate dei et rer creacõe. Ait enĩ machome
t9 i alchorano. Aſoara pma et in pluribꝰ
ſeq̃ntibꝰ de9 veſter vn9 eſt nec ẽ ali9 ꝑter
ip̃m pi9 et grat9 qui creauit celũ et terrã
terrã i ymo celoq̃ in ſummo diſpoſuit &
ymbres ac arbores eor que fruct9 ꝓducit
et licet i his duobꝰ ſint nobiſcũ cõcorde⁹
ſarraceni ex ſua ſecta ſtatim tamẽ vene=
num ĩfundãs diſcordat a lege xp̃i negãs
deũ creatorẽ celi et terre eẽ prez quia ſcom
ſarracenos null9 fit pr ſine coytu. Hunc
errorẽ ip̃i traxert a iudeis quos ſecũ ma=
chomet9 habuit conſortes vt ſup̃ patuit
cũ de ei9 origine agerẽt. excecati ergo cũ
cecis iudeis negant eẽ prez creatorẽ celi et
terre. Qꝫ aũt xp̃iani tenẽt fidelit i vnita=
te eẽncie eſſe tres pſonas realit diſtinctaſ
p relacões origimis ſarraceni cũ iudeis ñ
credunt quor cecitas infra per alchoranũ
oſtendet.

Secund9 articul9 eſt. Et i ihesũ
xp̃m filiũ ei9 vnicũ dñm nr̃m.
Hunc apposuit i ſimbolo andre
as apl'9 Iſte articul9 ẽ ſcom fundamentũ
ciuitatis iheruſalẽ ſupne. et eſt figuratus
p ſecundũ lapidẽ p̃ciosum q̃ dicit ſaphir9

cuiꝰ ꝓpetas est ꝙ corpꝰ humanũ vegitat
et ĩtegra membra cõseruat · sic credẽ ihm
xp̃m eẽ filiũ dei vnũ augmẽtat corpꝰ ec=
clesie misticũ qđ priꝰ erat ĩ vna gẽte mo
dica iudeorꝝ ꝛ mõ ꝑ hanc fidẽ p̃dicatã se
extendit ad multitudiñez gentiliũ cõuerso
rum Item ꝑ hũc lapidẽ p̃ciosum figurat
secũda virtꝰ theologica que ẽ spes sancto
rũ qui ꝑ celicã cõuersacõez celo sereno sũt
similes sic saphirꝰ et veri solis radijs per
cussi q̃ radij sunt amoris ĩsignia · que in
sua cõuersacõe et in sua passione resurre=
ctione et ascensione ostendit ĩ se oñez ter
rẽitatẽ rep̃mũt et fulgorẽ etẽnitatis emit=
tunt dicẽtes cũ apl'o ad philipẽ · iij nr̃a
cõuersacio ĩ celis est Et ad idem alios tra
hunt dicẽtes io ysaie ij. Venite ascendã9
ad montẽ dñi et ad domũ dei iacob. Vn
de eccl'. xliij · ẽpliciẽ sol exurẽs montes ra
dios igneos exsufflans et refulgẽs radijs
suis excecat oculos · montes ecclesie idest
p̃dicatores triplicit exurit sol iusticie dũ
in tria facit ydoneos scz ad fidẽ et ad ope
racõez et ad p̃dicacõez vẽusq et exsufflat
ab eis ignẽ cõcupiscẽcie et refulgẽt in eis
radij amoris que excecãt oculos nocue io
est malorꝝ. Est ergo hic secundꝰ articulꝰ.
Credo in ihesũ xp̃m filiũ eiꝰ idest patriꝭ
vnicũ dñm nostrũ . Vnde augustiꝰ libro
ỏ simbolo cũ audis dei filiũ cognosce deũ
si enĩ est verꝰ filiꝰ est illud qđ est patr̃. Si
ergo patr̃ ẽ deꝰ filiꝰ ẽ deꝰ vnicũ idest vni=
genitũ. In quo ostendit ꝙ licet a p̃re ꝓce
dat filiꝰ et spũs sanctꝰ tamẽ ẽ tantũ vnꝰ
filius q̃ ꝓcedit a p̃re p modũ generacõis
ihesũ xp̃m dñm scilz iure creacõis guber=
nacõis et vlteriꝰ redempcõis . Est aũt dñi
um ĩcreatũ et hoc nõ appatr̃ filio cũ dicat
athanasiꝰ dñs patr̃ · dñs filiꝰ · dñs spũs sã
ctus. Et est dñium creatũ et hoc appatr̃ vt
ecia ĩ quantũ homo credat dñs creature.
Matth vltio · data ẽ michi oĩs p̃tas ĩ celo
et ĩ terra. psalmista Oĩa subiecisti sub pe
dibꝰ eiꝰ Glosa · p̃tati eiꝰ oĩa subiecisti vt
oñs eum adorent. Nostꝛ dicit ꝓpt̃ ꝓtici=
pacõez nostre nature scz humane et ꝓpter
execucõez misteriꝝ redempcõis ĩ assumpta
carne q̃z sibi vniuit ĩ vnitate p̃sone ñ p̃r
nec spũs sanctꝰ. Ad huiꝰ aũt articuli ex=
positõez maiꝰ symbolũ addit plura dicẽs
Et ĩ vnũ dñm ihm xp̃m ẽ . Exꝑmit aũt
ibi de filio secundũ diuitatẽ quũq ad ex=
cludendũ quũq errores arrianorꝝ . Primꝰ
est ꝙ ñ est eiusdẽ substãcie cũ p̃re conꝫ qđ
ibi dicit et ĩ vnũ repete deũ cũ p̃re . Secũ
dus error est ꝙ filiꝰ est minor p̃re conꝫ qđ
dicit dñm nostꝛ ihm xp̃m idest equalẽ
p̃ri et spiritui sancto ĩ dominio et poten
cia. Tertiꝰ est ꝙ ñ est filiꝰ naturalis ꝛ ad
optiuus conꝫ qđ dicit filiũ dei vnigenitũ
Quartꝰ est ꝙ ẽ natꝰ ex tempe nõ ab eter
no · conꝫ qđ dicit et ex p̃re natũ ante oĩa
secula . Quũtꝰ error est ꝙ est pura creata
dicit enĩ ꝙ si filiꝰ eẽt a p̃re et filiꝰ natu=
ralis cũ nullꝰ p̃r sine sui diminucõe et de
cisione generet filiũ equalẽ sibi · et illud ỏ
deo dicẽ sit absurdũ · restat ꝙ deꝰ p̃r mun
q̃z habuit filiũ naturalẽ · conꝫ qđ dicit deũ
de deo lumẽ de lumĩe · sic enĩ lumẽ sine sui
diminucõe generet aliud lumẽ sic p̃r filiũ
Causa erroris eorꝝ est quia qđ est creature
attribuũt creatori. Ex p̃dictis aũt erroribꝰ
incidẽt ĩ pfundũ erroris vt dicerẽt xp̃m
esse purã creaturã et ñ eẽ deũ naturaliẽ ꝛ
ad optiue et ꝑ gr̃am · conꝫ qđ dicit deum
verum de deo vero genitũ ñ factũ cõsub=
stanciale p̃ri idest eiꝺem substãcie cum
p̃re ꝑ quẽ oĩa facta sunt. Augustiꝰ si per
ip̃m facta sunt oĩa iam nõ est factꝰ iam
ñ est creatura · dicit tamẽ filiꝰ factꝰ secũ
dũ humanitatẽ ad romanos ꝓmo et ĩ plu
ribꝰ aliꝭ locis . Et ꝗa machometꝰ fuit he
reticꝰ arrianꝰ instructꝰ vt sup̃ patuit ꝑ
Sergiũ monachũ arrianũ hereticũ ¶ Ideo
in hoc cõcordãs cum arreanis et iudeis di
cit ihm xp̃m puram creaturã et sic discor=
dans a xp̃ianis asserit xp̃m ñ eẽ filiũ dei
nec deũ. Vnde azoara capitulo xxj. Con=
stanẽ dic deũ vnũ eẽ necessariũ oĩbꝰ q̃ nec
genuit nec est generatꝰ nec habz quẽq̃z si
milẽ sibi Item azoara xij · dicit oñs q̃dam
dicentes xp̃m ihm marie filiũ deũ existẽ
mendaces et ĩcredili repti sunt · cũ xp̃us
ipe dixisset filij israhel ĩ deũ dñm meum
atq̃z vestꝛ ẽdite cui quisq̃s sociũ atq̃z pti
cipem posuerit ĩgressum pdisi illicitũ si
bi reputꝰ ĩ ignẽ ibit eternũ et ĩ plurib
aliꝭ locis similia verba ꝓfert ꝛ mentita

est iniquitas sibi quia veraces oms q cō=
fessi sunt ihm xpm ee vez deū & dei filiū
repti sunt. Et ne hec veritas piret plures
qz centū mille volūtarie morte passi sūt.
Probacō vero sua est hois insensati et ni
chil itelligētis de diuīa natura nec de ei9
eterna emanacōe et licet cōcedat xpm di=
xisse filijs israhel i deū meū atqz vīm cre=
dite . nō ex hoc sequit ipm n ee deū et dei
filiū . cū ipe dixerit creditis i deū et i me
credite . sociū aūt se pticipē deo n dam9 sic
ipe putat . qz cū dicim9 xpm ee deū n alīū
deū a pre qz vnū et eumdē deū fidelit cōfi=
tem . aliū tamē i psona . et licet ex dicti9
i pmo libro cōsideracōe iij . clare appareat
ex quadruplici examīe Hec veritas catho
lica q ihus xpus est ver9 fili9 dei Ad con
fusionē tamē sarracenoz oppositū asseren
cīū ex eoz lege volo illō ostēdē vt pzij9
armis vulnerenē . Et sic cōfusi vel credāt
vel obmutescant. Dicit ecia in alchorano
i capitulo amirā . Dicūt angeli beate ma
rie maria deus ptulit te et purificauit te
sup oms mulieres et post dixerūt angeli
maria de9 euangelizat vel amūciat tibi de
verbo suo et nomē ei9 ihus xpus fili9 ma
rie. Et i capitulo elneza dicit n dicatis de
deo n veritatē qa ipe xpus fili9 marie est
nunci9 dei et verbū dei qō ipe posuit i ea
p spiritū sanctum. Asserit igit oīo q ipe
xps sit verbū dei . Querit ergo qō sit istō
verbū dei . An vbū dei accntale vel poci9
psonale et reale. Si dicūt sarraceni q est
verbū dei vocale tantū et accntale hoc nō
potest dici . loquit enī de deo alchorano &
ecia euangeliū singulart vt de vno verbo
tantū . Verbū aūt dei vocale et accntale
qō a deo est nō est vnū qz multa oīa vba
bona et sancta et vera possūt dici verba
dei . Item nō eet excellēs causa mendacio
xpi qz alchoranū itendit singularit cōmē
dare q verbū dei dicat qa verba dei dicit
nā nō solū xpus qz ecia alij pphete dixer̄t
verba dei. Si aūt accipiat substalit et pzie
et psonalit sic verbū dei est eternū et ver9
de9 . sic enī verbū qō egredit de ore corru=
ptibilis homis corruptibile ee necesse est.
Sic verbū qō ab eterno pgredit de ore dei
p qō creauit celū et terrā et itermedia vt
verbo vtar alchorani necesse est esse incor
ruptibile et eternū quitqp aī ex deo pces=
sit essencialit est de9 . Vnde cū verbū aliq
mō differat a dicēte et cōcipiente verbū et
in dei essencia nō potest esse diuisio vel di
stinctio . opteet q ibi sit dra psonal et q
verbū a dicēte pprijs et solis relacōibz di
stinguat hoc est aūt verbū quo de9 oīa fe
cit dicit fiat et fit sic i alchorano dicit . &
in hoc cōuenit alchoranū cū euangelio io
hānis qō dicit oīa p ipm fca sūt qa igit
a dicēte verbū cōcipit et intellectualit ge
nerat et illud qō ab aliquo generat i simi
litudine nature et spēi dicit fili9 Hinc est
q verbū dei dicim9 filiū dei sic si sol de se
generaret talē splendorē qui esset sol illū
solē et splendorē dicerem9 filiū solis et in
hoc tamē est dria q creaturis i quibz dif
fert esse et essencia nō possūt multiplicari
suppolita sine multiplicacōe nate vt hō
generat hoiez . de9 aūt i quo est idem esse
et essencia cū ex se generat verbū qō deus
est vt dictū est nō generant aliū deū . qa
diuīa eencia nec diuisibilis est nec multi=
plicabilis aliquo mō pzē summā simpli=
citatē et pfectionē . et racō potissima qua
re diuīa essencia nō est multiplicabil qa
est de se hoc . et qōlibz qō est de se hoc sicut
sol . est incōicabile et iplurificabile Nata
vero humana quia nō est de se hoc qz con=
trahit p heceitates ideo plurificat . dicā9
ergo q deus generat verbū suū qō de9 est
qz nō ali9 de9 . bene est alia psona qz n ali9
de9 Machomet9 aūt qūo audiuit q xpi=
ani dicebāt deū habē filiū nesciuit cogita
re q possz ee fili9 n de mliere Et ideo mul
tū aliud argumentū induxit n q de9 nō
potest habē filiū qa nō habz vxorē et hoc
p efficaci argumēto freqztissime repetit .
Hoc argumentū est simile ac si diceret q
de9 nō est substancia qa nō habet accidēs
vel q de9 nō viuit qa nō cōmedit vel re=
spirat et tal ymaginacō fantastica est &
fatua et hois itellectu et racōe carētis . n
enī xpiani dant deo filiū tanqz ex mliere
qz sic est calor ab igne et splendor a sole et
verbū a dicēte vt dici que oīa nasci vere
et generari dicunt et n ex femīa vl mlie=
re fili9 enī splendor ē et verbū eterni prīs

coeternꝰ et cōsubstācialꝫ et coequalꝫ cꝫ ma
chometꝰ eciā nō recoluit · qꝺ dauid q̄z tm
cōmendat dicit deū habē mꝫtos filios ad
optinos p̄ter filiū naturalē dicens Ego
dixi diij estis et filij excelsi oms et tamē ñ
ex mꝫiere . Item machometꝰ dixit qꝫ v̄go
maria potuit habē filiū sine viro nunqꝺ
ergo potuit cogitare qꝫ deꝰ potuerit habē
filiū sine muliere . Preterea dicit machome
tꝰ de deo ī capitulo elmininū qꝫ si deꝰ ha
beret filiū toteꝰ mꝺꝰ esset in piculo eēt enī
inē eos scisma ꝙz hec suppositiō est falsissīa
supponit enī qꝫ deꝰ ñ h̄ret filiū ꝺ malū &
cōtumacem et īobedientē et nos quidē di
cimꝰ qꝫ filiꝰ dei est verbū dei et ars p̄ris p
quē oīa opaī · v̄bū aūt cōceptū et ars opa
toris eciā ī hoīe nunq̄z discrepāt ab ītelle
ctu cōcipiente · ꝺ forte machōetꝰ blasphe=
mando dicat qꝫ deꝰ a semetipō discordat
a suo ītellectu et sua cōcepcō cōtradicit ei
Itē cū ihc̄s filiꝰ marie sit v̄bū dei vt dicit
machōetꝰ et v̄bū dei vt declaratū ē filiꝰ
dei · q̄re ergo ñ dicit machōetꝰ qꝫ deꝰ ñ po
test h̄re v̄ba qa ñ habet vxorē · sic dixit qꝫ
ñ pot̄ h̄re filiū qa vxorē ñ habz igit̄ verū
dixit machōetꝰ qñ dicit qꝫ ihc̄s xp̄s ē filiꝰ
marie et qꝫ ē v̄bū dei ꝙz ñ ītellexit · si ītelle
xisset dixisꝙz exq̄ ē filiꝰ marie ē verꝰ hō et
exq̄ ē verbū dei ē verꝰ deꝰ Nō enī ē deꝰ cō=
positꝰ vl̄ impfectꝰ vt hō cuiꝰ v̄bū et cō=
cepcō mētis et ars et opacō ē inhērēs siue
accidēs · et ideo ñ hō v̄bū aī dei ē subsistēs
et quitqꝺ ē dei deꝰ ē . Vñ v̄bū dei ē deꝰ In
tellectꝰ dei ē deꝰ et opacō dei ē deꝰ . Patet
ergo conī sarracenos qūo deꝰ potest h̄re
filiū licz ñ habeat vxorē et qūo eciā ihc̄s fi
lius marie est verꝰ filiꝰ dei naturalis.

Tercius articlꝰ fidei ē . Qui cōcep
tꝰ est de spū sco natꝰ ex maria
v̄gine . Hūc apposuit ī symbolo
iohēs euāgelista Iste articlꝰ ē eciū funda
mētū ciuitatis ihr̄l'm supne et ē figuratꝰ
p terciū lapidē p̄ciosū q̄ dicit calcedoniꝰ .
Hic enī lapis valz conī illusiones demo
nū et v̄tutes cōseruat vt dr̄ ī lapidario .
Sic et fides huiꝰ articl'i valz conī illusio
nes demonū q̄ sepe iudeos ludificauerit vt
crederēt plures esse xp̄m ī lege p̄missū sic
patuit latissime ī p̄mo et ēcio libris · xp̄i=
ani vero hāc fidē amplexātes nunq̄z imu
ti sūt illusi aliū q̄z ihm xp̄m ī messiā rei
pientes et sic ñ patiē illusionē sic eciā ñ pa
tiē destructōez virtutū sed eas firmissime
cōseruat ī aiabꝰ fideliū. Predictꝰ lapis se
cundū ysidoꝝ est ex lapidibꝰ ardentibꝰ si
milis palenti lucerne vt dicit hic glosa.
Calefactꝰ autē a sole vel digitoꝝ atterri=
tu palias et kartaꝝ fila a se rapere dicit̄
et significat ēciā virtutē theologicā que
est caritas sanctoꝝ hec enī ab ip̄is celata
quasi palet ī lucerna · ꙙz cū ad aliorꝝ vtili=
tatē exire cogit̄ lux eiꝰ apparet que ñ scul
pit̄ q̄a aduersis nō secat̄ p̄ma ad cor̄ xiij
caritas oīa suffert et vanā gloriā nec reci
pit nec retinet · hec amore xp̄i īcarnatōis
assensa et digiti a spū sancti igne īflam=
mata peccatores sibi cōiungit cū nō solū
amicos ꙙz eciā ī̄imicos p̄pter deū cara vni
tate vnūgit Itē p̄dictꝰ articlꝰ sumit̄ ex il
lo Matꝫ p̄mo inuēta ē ī vtero hns ꝺ spū
sco Et nota qꝫ ambrosiꝰ dicit libro de spū
sco qꝫ illꝺ qꝫ ē ex aliq̄ à est ex eiꝰ substa vt fi
liꝰ ex p̄re à ex eius p̄tate vt ex deo oīa et
sic sumit̄ hic · de · q̄a p̄tate et opacōe spūs
sancti accepꝰ ē xp̄s Ideo xp̄s ñ dr̄ filiꝰ sc̄s
sci In symbolo ꝺo maiori explicat̄ iste ar=
ticlꝰ sic Qui p̄pt̄ nos hoīes ꝛc̄ v sqz ibi &
hō fcꝰ ē Vbi nota qꝫ descēdit dr̄ ꝺ filio dei
ñ p̄pe ꙙz ēnssumptiue ad sig̈ficandū incar
nacōz · sic enī q̄ descēdit desursū indeorsū
tēdit sic cū deꝰ fcꝰ ē hō deꝰ q̄ ē sup oīa ifi=
mā sibi natāz vnuit · nichil ergo aliud ē
hic descendē q̄z ī carne humili apparē in hoc
articlo accordat sarracēi cū xp̄iaīs q̄zeū ad
hoc qꝫ xp̄s ihc̄s fuit accepꝰ de spū sco et na
tꝰ de maria v̄gie et qꝫ ē messias ī lege pro
missꝰ qꝺ vt clariꝰ videat̄ Notāduū qꝫ fuit
q̄dam iudeꝰ toletanꝰ noīe samuel q̄ q̄ndā
disputacōz singl'arē habuit conī quēdam
sarracenū noīe albucalē apꝺ sectā omorā
tē Isti enī referētes ꝺ veritate vtriusq̄ legis
cōicauerūt inē se libros suos · sic qꝫ iudeꝰ le
gie sarracēo bibliā et tōdit sibi erāsūptū
scōm qꝫ veracit̄ habet̄ apꝺ iudeos et sarra
cenꝰ legit alchoranū iudeo et tōdit sibi
ēnsumptū ꝟm qꝫ vacit̄ hēt̄ apꝺ sarracenos

Deinde ipis abñtibꝫ admice lras dispu
tauerũt de veritate veriusqꝫ legis et inter
cetera ꝓpicuꝫ iudeꝰ conē sarracenũ nitiē
ꝓbare qꝫ xp̃us ilꝫus est verꝰ messias sar=
racenoꝝ et qꝫ sarraceni falsi et conē veri=
tatē viuũ sic dicēs ꝑ alchozamũ quē m̃ le
gisti cuiꝰ transsũpteũ in arabico cõcessisti
quē apportaui et apud me recõditũ habeo
tibi duo probozare itendo. Primo qꝫ xp̃s
quē colunt xp̃iani est vr̃ verꝰ messias et
sibi credē debetis et ipm tanqꝫ verũ deum
et hoiez adozare et recipe et cũ hoc ꝓbaue
ro leuiē secundũ inferã sez vos nunc flere
et conē veritatē viuē nõ tamē istis ꝓba=
cõibꝫ ꝑ me nec ꝑ meis itendo adherere.
Quantũ ad pmũ scis qꝫ oia que dicã ha
beo ī alchozano vero ꝺa tu dixisti michi
qꝫ multa erãt in alchozano conē vos ideo
erãt de medio sublata. Sz ista que sequñ
tur de ilꝫu quē colũt xp̃iani recitabo fide
liter ꝑut habenē ī sachara de familia. di
cit enī machometꝰ de ilꝫu hec idest ilꝫus
est messias quē ꝓphꝫa dixit eē futuꝝ hec
idest ilꝫus ē filiꝰ ysaac et ꝓphꝫarũ iustoꝝ
et sanctoꝝ ī recta linea vsqꝫ ad mariam
virginē. Hec ilꝫus messias habuit p̃tatē
a deo faciendi mirabilia sanãdi oñez lan
guozē et ifirmitatē eiciēdi demones suscī=
tandi mozuos et creditis expresse oia mi
racula que euangeliũ xp̃ianoꝝ cõmemo=
rat. hec idest ilꝫm fecisse vt alchozanꝰ ex
p̃sse testat ī zachara p̃dicta eciã ibidē di=
cit qꝫ hec idest ilꝫus sciuit et scit eciã oia
secreta cozdiũ Vnde verba machometi sē
ista ī fozma. hec idest ilꝫus sciuit oñs li
bzos et oñez sapienciã moysi et p̃dicacõz
et sciebat quid hoies cõmedebãt ī domibꝫ
suis et quid reponebãt ī thesauris suis &
hoc mõ cõtempsit diuicias et abiecit car=
nales cõcupiscẽcias nec habuit delectacõs
que sunt occasio peccãdi et causa inobedi
endi. et ītroducit ī alchozano illud euan
gelij vulpes foueas habẽt eciã eodē zacha=
ra qꝫ ilꝫus fuit cõceptꝰ de spũ sancto abs=
q virili semine et natꝰ de maria virgine
et de maria dicit machometꝰ qꝫ angelus
gabziel dixit O maria deꝰ elegit te et de=
cozauit te grã. et oznauit et ꝑelegit super
oñs mulieres oĩm filiozꝫ mr̃es. et posuit
te quasi vnũ mediũ inē hoies et angelos
dei in padiso deliciazꝫ dicit eciã zachara
xxvij. qꝫ hec idest ilꝫus verbũ dei ita qꝫ
ītellectꝰ nõ vocat hoc noie ṅ qꝫ vocabit
arabice hec idest ilꝫus ego sum sufficien=
cia tua et ego eleuabo ad me et purifica=
bo te ab ifidelibꝫ. Et ī zachara. de familia
dicit qꝫ nullꝰ est quē nõ tetigerit sathan
ꝑter hec idest ilꝫm et mariã. Scis enī qꝫ
hec oia supdicta cõtinent ī zacharis. pdco
vero alchozaī et oia fidelit et veracit sine
diminucõe nec addicõe recitaui. Nunc ex
istis colligo sic ilꝫus est de spũ sancto cõ=
ceptꝰ sine virili semie de sanctis ꝓphetis
natꝰ de virgine cõceptꝰ et natꝰ sanctꝰ ig
noscens oñez habẽs scienciã scrutans coz
da hoĩm habẽs p̃tatē curandi sanandi re
suscitãdi mozuos et messias ꝓmissꝰ ī le
ge a ꝓphetis ergo īquantũ scrutans cor=
da hoĩm est deꝰ et cõseqꝫter adozandꝰ et
colendꝰ īquantũ sanctꝰ et ꝺ sanctis natꝰ
et messias et credendꝰ & recipiendꝰ ante=
cedẽcia oia habetis ī alchozano vero et cõ
ceditis et vere et recte ergo ex eisdem con
sequenciã recipe debetis et nõ solũ recipe
ꝫ fidelit opari oppositũ faciẽtes sub pallia
to coloze falso et mẽdose viuitis dixi sub=
palliato coloze ꝺa vos dicitis qꝫ verũ est
qꝫ ilꝫus fuit messias ꝓmissꝰ ꝫ machome=
tus fuit ab ipo deo et de beneplacito ilꝫu
missus ad declarandũ doctrinã datam ab
ipo ilꝫu q̃z p falsos scriptozes xp̃iani falsi
habent et machometꝰ fuit plenꝰ spũ dei
viui et missꝰ ad cozrigenda cozrupta ad
declarandũ veritatē vt ip̃e ilꝫus dixit di=
scipulis. Ego mittã vobis de p̃e spiritũ
veritatis et docebit vos oñez veritatē et
suggeret vobis oia quecũqꝫ dixero vobis
Volo ait ostendē p alchozamũ et p conce
pcõez ipiꝰ machometi et p natiuitatē &
genealogiã et p eiꝰ mutricõez qꝫ talis non
potuit nec debuit ad hoc eligi. Nam maī
festũ est qꝫ vos conceditis qꝫ machometꝰ
est de genē hismaeli filij Abzahe et agar
ancilla. et in hoc dicitis qꝫ ilꝫus est ysaac
et zara que erat vxoz legittima ipiꝰ abza
he et ideo de legittimis Machometꝰ vero
de cõcubina quia de agar eadē zachara di
citis qꝫ machõetꝰ fuit cõceptꝰ de petoribꝫ

et nat9 eo q̄ parentes ſui erant ydolatre et gẽtiles de genẽ ſarracenoꝝ q̄ erant peruertiſſim pẽtores vt aſſeritis Concediti ſ eciã q̄ cũ eſſet iiij ãnoꝝ mutriuit eũ ĩ villa que dicit̃ hiatris quidã p̄ſus iudeus geneatic9 q̄ mutriuit eũ et docuit eũ teſtamentũ vet9 ſeu legẽ moſaycã · et ĩſtruxit eũ arte ſeu ſciẽcia geneatica . Poſtea fuit tradit9 iheruſalẽ a quodã patruo ſuo qui dicebat̃ ſic̃ tu abuciu9 cuidã falſo xp̃iano qui erat monach9 ſancti benedicti ordĩs qui monach9 ĩſtruxit ip̃m falſe in naturali ſciencia et in lege xp̃ianoꝝ et docuit ip̃m puertẽ oñs text9 vtuſq̄ legis et ſic effect9 geneatic9 et ĩ duob9 teſtamẽtis p̄uerſe ac falſe nutrie9 & inſtruct9 ſeceſſit in egiptũ q̄a fames valida oppreſſerat totã arabiã et iũct9 eſt cuidã regine vidue noĩe Cadiga que poſtea extitit cauſa regni ſui apud damaſcũ Ecce aſpicias qualiter et a quib9 cõcept9 et quomõ nat9 et nutrit9 a quib9 ĩſtruct9 et quã doctrinã ſecut9 et nunq̄z a deo purgat9 nec illuſtretus q̄a de ei9 electione a deo nec de plenitudine ſpũs dei ĩ eo vos nõ habetis aliq̄z ſcripturã ſic̃ tu aſſeris in quadã gloſa · q̄z tu vocaſti elemab · ñ q̄ dicitis q̄ ip̃e de ſe ip̃o dixit q̄ oĩa que mandabat p̄dicabat et docebat archangl9 gabriel p̄dicabat & reuelabat ſibi de celo · quant9 ergo ſit iſte ſcz machometus et qualis ſit rogo velis aſpicẽ et clare videbis ſana cõſciẽcia q̄ talis ad tãta minime eligi valuit hec iude9 ille. Dz adduc̃ ad hec racões alie cõuincentes. Prima quia ſpũs ſanct9 nõ poſſit eẽ viliſſime vite et viliſſime ſecte datoꝝ q̄lis eſt machomet9 et ei9 lex vt ſup̄ viſum fuit ĩ ſecũda et tercia cõſideracõib9. Secũda quia p̄dict9 ſpũs ſanct9 docuit apl'os iohĩs xiiij · et xvj · docebit vos oñez veritatẽ Machomet9 añt nõ vidit apl'os vt cõſtat q̄a fuit poſt eos vltra ſexcẽtos annos vt patuit ſup̄ cõſideracõe p̄ma articulo iij · ſcz de origine machometi quo ad temp9. Tercia racõ eſt q̄ pdict9 ſpũs ſ̃c̃s nunq̄z fuit nunci9 miſſ9 diabol' ſz machomet9 fuit nunci9 miſſus hoĩb9 et diabol' ip̃o teſte ĩ alchorano azachara xvj · nõ ergo fuit ſpũs veritatis miſſ9 a ihũ. Et ſic patz q̄ ihũs xp̃us benedict̃us nõ ſolũ eſt verus meſſias xp̃ianoꝝ et iudeoꝝ ſic̃ ĩ p̄mo libro oſtenſum eſt ſz ecia eſt ver9 meſſias ſarracenoꝝ vt nunc ex alchorano deductũ eſt · cõceptus de ſpũ ſco · et de maria virgine natus. Sunt tam̃ diſcordes a xp̃i anis ĩ hoc q̄ exponit̃ ĩ maiori ſimbolo ſcz qui p̄p̃ nos hoĩes et p̄p̃ noſtrã ſalutẽ deſcendit de celis et ĩcarnatus eſt ꝛc̃ vſq̄ & homo factus eſt · qz cũ ip̃i negẽt xp̃m eſſe filiũ eternaliter generatũ vt ſup̄ patuit negant cõſeq̄z ĩcarnacõez filij dei . Dicunt enĩ q̄ nõ fuit aliqua neceſſitas q̄ p̄p̃ hominẽ deus ĩcarnaret̃ · ſz q̄ ip̃e hõ qui peccauit ageret penitenciã et ſatiſfaceret p̄ peccato. Oportet ergo iſtis beſtijs oſtendẽ neceſſitatẽ incarnacõis · et q̄ nec angel9 nec oñs angeli boni et mali · nec p̄m9 homo nec oñs hoĩes puri ſimul iũcti penitẽciã agentes potuer̃t ſatiſfacẽ p̄ pcõ p̄mi hominis ſic̃ & dicit dñs ceſarienſ ĩ ſuo tractatu conr̃ ſarracenos. Vnde captiu9 ĩtellectus ſarracenoꝝ obumbratus caligine pcatoꝝ nõ pot̃ ĩtelligẽ iuſticiã ĩcarnacõis filij di Hec ẽ enĩ p̄p̃a excellẽcia legis euãgelice ſup̄ legẽ moyſi ſcz maĩfeſtare iuſticiã dei que fca nõ fuit tempe legis moyſi · ſed fuit facta et impleta tempe euangelij. Et cũ res poſtq̄z facte ſunt oĩb9 repſentanr̃ maĩfeſtius quã anteq̄z impleanr̃ p̄p̃rie p̄ p̄pium eſt legis gr̃e maĩfeſtare iuſticiã dei quã venit implẽ in ſeip̃o · ſuus p̄p̃rius filius ihũs xp̃us. Sic enĩ declarauit ip̃e iohãni baptiſte qñ venit ad ſuũ baptiſmũ · qz cũ iohãnes diceret ſibi . Ego a te debeo baptizari et tu venis ad me. Reſpondit ei dicẽs · ſine mõ ſic decz nos implẽ oñez iuſticiã Dz quis pot̃ exp̃mere qualis eſt iſta iuſticia Quis pot̃ ponẽ linguã ĩtam altũ miſteriũ p̃ſertim cũ cognoſcã inſufficiẽciã mei ĩtellect9 ad explicandũ · ſz cõfidẽs de duña pietate que illuñat accedentes ad ſe et q̄ qñ cũ humilitate accedit hõ ad cor aleñ maĩfeſtar̃ et deus plus exaltat9 · breuiter et clarius quã potero exponẽ duña iuſticia que p̄ legẽ euangelicã declarat̃ nõ incipiendo ĩ gradu alciori qui eſt redempcio ſanctoꝝ angeloꝝ ſz hoĩm qui erãt in dura ſeruitute p̄p̃ pcm̃ p̄mi hoĩs exquo

voluit plus obedire diabolo q̃z deo ome=
dendo de arboꝛe nō cōcessa. et ꝙa nō seruа
uit paradisū terrestrē in quo posit⁹ fuit ve
opareť et custodiret illud. sic fit de illo ꝙ
dato scienť castro p quo fecit homagium
inimico suo cōmittit ꝓdicōz suo pncipi ꝙ
ipe et sui filij tradunť exilio exť regnū po
siti exť graciā dn̄i sui sic fuit iustitia. ꝙ
pm⁹ hō et oīs ab eo descendētes eēnt ser=
ui p naturā volo dicť ꝙ nascerenť in pcto
p naturā sic eoꝝ pater volūtate delibera
ta voluit eē ipi fuissent filij ire. ꝯ si p⁹q̃z
creuissent et fuissēt itelligētes ꝙ in eoꝝ ar
bitrio fuisset velle sic nati fuerāt manť et
pmanť filij ire vel eē filij gr̃e. tales nouiť
facti volēdo audire doctrinā dei et seruā=
do mādata ei⁹. et si obedissēt diabolo sic
eoꝝ pr̃ fecit pl⁹q̃z deo adimplēdo sua car
nis desideria et n̄ spūs ꝙ semp pmanerēt
filij ire sic nati fuerāt n̄ digni hr̃e regnū
dei exquo sūt filij ꝓditoꝛis. et vltra ꝙa de
liberate voluerūt pl⁹ societatē diaboli q̃z
dei q̃zto tempe vixerť in hoc mūdo. ꝙ sil'r
habeāt societatē in alio dampnati cū eo ad
penas infernales In hoc tam̄ fit filijs ade
maioꝛ misericoꝛdia q̃z filijs militis ꝓdi=
toꝛis. ꝙ licet nō cōmittāt ꝓdicōz sic pr̃ fe
cit ymmo displicet eis ꝙa sūt toto tempe
vite sue exť regnū exilio relegati. tali pe
na existēti iusta. ꝙa est in sola puacōe sui
amoꝛis et gr̃e nolendo ꝙ habitēt in suo
regno filij sui ꝓditoꝛis. Hec est pena fili=
oꝝ ade ꝙ sic ipe fuit exclus⁹ a paradiso ita
descendētes ab eo solūmō ꝙa sunt filij sui
ex eo essent indigni regno dei. Et ꝙa hec pe
na est tam grandis cū sit tam p̄iudiciale
exiliū hoīm a paradiso. et sil'r ꝙa ē tā vl'is
extendēdo se ad oīs hoīes ꝙ fuissent in hoc
mōdo geniti sic adā suos ꝓpos filios gene
rauit. ostendit magnitudinez pcti. ꝓpť qđ
tā grandis pena fuit imposita. Ne oīes
hoīes perirēt necessaria fuit reconciliacō p
q̃z hoīes fuissent in gr̃a dei ꝙ p naturā na
scebanť in ira sua. et cū reconciliacō requi=
rat cōdignā satisfactionē et satisfactio cō
digna est ꝙ repareť dampnū restituendo
ablatū. et vlť hoc rōne offense ꝙ det ali=
ꝙd de suo qđ pri⁹ ante offensam nō debe=
bat. sic in lege p̄cepit de⁹ restituť quīq̃z boꝛ=
ues p vno et. iiij. oues p vna exodi xxv
ꝓpť qđ in regno tenēt p iusta lege septēna
rū quilibz p seipm poť itelligť exq̊ qualī=
tas satisfactionis debz eē secundū cōdicōz
pcti. grande pcm grandē requirit satis=
factionē. Cum ergo pcm pmi hoīs fuit
tā magnū cōprehēdens oīs ab eo descen=
dentes ꝙ ipe nō poterat satisfacť p seipo
ꝙa ad satisfaciendū nō hēbat quid daret
de suo qđ p⁹ nō deberet deo quando ꝙa ab
ipo recepat deo debebat totū qđ suū erat.
Vnde si p seipo nō poterat satisfacť. ml'
tomin⁹ p toto genť humano facto seruo
diaboli rōne sui pcti. ergo vt reconciliacio
fieret requirebať satisfactio debita resti=
tuendo q̃ztum fuit qđ accepit vel q̃ztū fe=
cit de dampno et vlť hoc aliquā rem suā
nō debitā pri⁹ deo ꝓpť offensam q̃z fecit
hoc n̄ potuit facť adam nec aliquis suoꝝ
filioꝝ. exq̊ debebāt deo quitꝙ hēbāt. Et
quilibz vt saluet vl' nō seu cū maxīa dif=
ficultate est sufficiens sua ꝓpria iustitia.
manifestante sacra scriptura ꝙ si fuerit in
ciuitate tres viri iusti Noe. daniel. et iob
Isti sua iustitia liberabūt aīas suas ꝯ nō
potuerūt liberare aīas filioꝝ et filiaꝝ sua
rū. Cū ergo satisfactio requirat ꝙ in illo
qui habz satisfacť sint duo scz ꝙ sit ille ꝙ
debz satisfacť et sit ille qui poť satisfacť. q̃
rū vna sine altera nō sufficit opteť itelli
gere ꝙ ille qui hēbat satisfacť p pcto ade
cū adam fuerit hō ꝙ fuissz nō angel⁹ ꝙ n̄
debebat satisfactionē ꝯ ꝙ fuissz hō exq̊ hō
fuerat ꝙ peccauerat. Item requirebať sc̄do
ꝙ fuisset tal' hō qui posset satisfacť et cū
pur⁹ hō satisfacť n̄ posset exq̊ deo debebat
totū qđ in eo erat et satisfactio ꝛquirit rōe
offense q̃z peccās facit ꝙ det vltra et am=
pli⁹ q̃z accepit vel fecit de dampno peccā
do. Vnde hac eadē rōne quilibz angeloꝝ
nō potreat satisfacť cū vnusquisq̃z eoꝝ de
beret deo quitꝙ hēbat exq̊ ab ipo deo rece
perat quis eēt ille ꝙ nichil deberet deo vt
sic posset satisfacť. cert̄ est ꝙ in oīb⁹ creа=
turis nō poť inueniri vna sola que deo n̄
debeat aliquā rem cū oīs ipe debeāt deo
quitꝙ habēt exq̊ ab ipo receperūt ꝓpť qđ
de⁹ solus est qui nichil debz deo cū de⁹ a
seipo habeat suū esse et nō ab aliquo alio

quia ĩterrogatis oĩbꝫ ĩtellectũ pticipãtibus siue sint hoĩes siue angeli boni et mali si ipi deberũt cẽ deo vel aliquã rem ꝑpẽ quã anteqꝫ deꝰ darꝫ eis cẽ qđ habẽt deꝰ eis aliqđ deberet. oñs ꝛ̃spõderẽt ipe solꝰ fecit nos et nõ ipi nos. Et ideo nos debemꝰ ei quitqđ habemꝰ exq̃ ab eo recepimꝰ et ipe nob nichil debet qz nichil ei debimꝰ. Hac ergo rõe clara existẽte. qꝑ solꝰ deꝰ est ille q̃ nichil debꝫ alteri nec sibi ipi cũ ille qui debebat satisfacẽ ꝑ pcõ ꝑmi hoĩs et oĩm alioꝝ ꝛ̃quirebat qđ nichil debꝫ deo et solꝰ deꝰ est iste ergo necessariũ fuit. et sic oĩbꝫ modis expediebat qꝑ satisfactoꝛ ꝑ genere humano foret deꝰ et hõ. hõ. ḟa hõ fuerat q̃ peccauerat et sic hõ satisfacẽ debebat. ꝯ qz ipe solus est qz nichil debꝫ deo. et sic ꝑ satisfactione hoĩs peccati. poterat dare de gracia dando de suo qđ nulli debẽt. hoc intellecto debemꝰ cõsiderare. exq̃ hoĩes ñ poterant eẽ deo reco̅ciliati nisi per ipsũmet deũ. qz ñ erat qui satisfacẽ posset nisi ipe solus. que fuit illa iustitia que deũ obligaret vt ipe deberet satisfacẽ ꝑ pcõ ꝑmi hoĩs cuiꝰ de merito oñes ab eo descendentes erant seruũ diaboli oportet ad cognicõez huiꝰ videre et attendẽ ꝑncipiũ & cõdicõm peccati qđ fecit ꝑmꝰ hõ. Ecce qꝑ in hoc facto cõcurrũt tres scꝫ deus qui dedit ꝓceptum ꝑmo hoĩ qꝑ seruaret paradisũ et qꝑ nõ cõmederet de arboꝛe vetita. Concurrit hõ qui peccauit ḟa fecit cõtrariũ ꝓcepti ꝑ deũ ei dati Concurrit Tercio diabolꝰ qui sua astucia et decepcione ꝑ mediũ mulieris temptauit hoĩez et fecit qꝑ trãsgredere tur ꝓceptũ de istis duobꝫ scꝫ hoĩ et diabolo sic est qꝑ in casu explicato nulli eoꝝ fca fuerat aliqua offensa impleta voluntate cuiꝰ libꝫ eoꝝ faciẽdo q̃libꝫ qđ volebat qz hõ cõplacuit sue vxoꝛi plꝰ appetẽdo ꝑmanẽ ĩ gr̃a sua et amoꝛe q̃z deo obedire. Diabolꝰ sil'r ĩpleuit volũtatẽ suã habita victoria ꝑ eũ desiderata Verũtam̃ hoc ẽ verꝝ qꝑ quilibꝫ eoꝝ fecerat grandẽ offensã deo conẽ cuiꝰ volũtatẽ ambo fecerũt. Primꝰ hõ ḟa voluit plꝰ obedire sue vxoꝛi q̃z deo faciẽdo volũtatẽ diaboli et diabolꝰ qz cũ decepcione conẽ voluntatẽ dei tulit seruũ eius et fecit seruũ suũ. et sic deo fuerat fca offensa ꝑ vtrumq̃ si ambo voluissent reco̅ciliari oportebat ꝑ ambobꝰ fieri satisfactionẽ Sꝫ cũ diabolꝰ noluisset deo reco̅ciliari ymmo placebat sibi semp ĩimicꝰ dei p manẽ qz nolebat recognoscẽ pcm̃ suũ. qđ nõ erat ĩ hoĩe cũ desideraret liberari a dura ꝓuitate quã sentiebat stando ĩ potestate diaboli. Ergo cũ solꝰ homo peniteret de pcõ ꝑ eũ facto vt fieret reco̅ciliatꝰ deo potꝫ dici vno de duobꝫ modis vel qꝑ ꝑmo fuisset facta debita satisfactio deo q̃ offensus erat. et qꝑ diabolꝰ ꝑ iustitiã poteret dominiũ qđ sup ipm̃ tenebat Vel qꝑ deus de potestate sua absoluta sine aliqua satisfactione remitteret ade offensam sibi factã et ꝑ vim exq̃ est potencior diabolo liberaret ꝑmũ hoĩez a subiectõe sua qz ab eo vitatus fuerat iuste erat ei⁹ seruꝰ ñ ꝛputaret̃ tanq̃z dubiũ aliqui qꝑ deꝰ posset ꝑ talem modũ liberare ꝑmũ hoĩez a subiectõe diaboli et reco̅ciliare sibi ꝫ tamẽ qz cuicunq̃ ꝓncipi magne potestatis plꝰ ꝛputatur ad laudẽ qꝑ sit iustꝰ q̃z qꝑ sit potens potestate siue iusticia tiranidi ꝛputata cũ deꝰ nõ solũ iustꝰ ꝫ eciã necessario est iustꝰ & tali forma iustꝰ qꝑ nõ potꝫ dici deꝰ ñ ĩtelligat̃ iustꝰ. Oportet ergo ĩtelligere qꝑ ĩ reco̅ciliacõe hoĩs ĩterueniret iusticia que ꝑmo poterat ĩtelligi si deꝰ sic magnꝰ dñs potens et iustꝰ diabolo et hoĩ exq̃ quilibꝫ eoꝝ offenderat eũ dedit penã et tormẽtũ secundũ demeritũ pcõ ꝑ eos cõmissũ diabolo in penã pcõi qđ cõmisserat tollendo hoĩez ꝑ vim et conẽ totã suã voluntatẽ a suo dño. et hoĩ sic ꝓitori nolendo eum vmq̃z videt ĩ suo palacio neq̃z ĩ regno suo ꝫ qꝑ remanẽt exilio religatꝰ ꝑ semp Sꝫ cũ deꝰ sit ñ solũ dñs potẽs seꝺ iudex iustꝰ et ꝑ misericoꝛs Exq̃ hõ petebat ꝺ pcõ ꝑ eũ omisso et ꝑ seipm̃ ñ poterat satisfacẽ mia di ptinebat dare ei sufficiũ et iuuam̃ liberarẽt a diaboli pate. Sic ẽ̃ qꝑ istis liberacõ ita tẽpareẽt iusticia qꝑ diabolꝰ tenẽs hoĩez in sua ꝺuitate ñ possꝫ ꝛclamare qꝑ ei eẽt fca ĩ iusticia nec facẽ aliq̃z q̃dã q̃ fuissꝫ iusta cũ hec fiat ꝺitas qꝑ ipemet deꝰ attẽdens videẽs et ꝑmittẽs diabolꝰ et hõ sic illi q̃ ĩtrãt ĩ campũ ctauerãt vnꝰ conẽ alteꝝ. et ꝺoicõ certaciũ ẽ si iã vnꝰ alteꝝ ñ occidit

q̄ vict⁹ fit ſeru⁹ victoris · et cū arma p̄ri
mi hoīs vt defendēt ſe eēnt fortiora ad de
fendendū ſe q̄z arma diaboli ī cōmittēdo
fuit tēptādo · fortitudo eciā hoīs et vir=
t⁹ icōparabiliē erat maior q̄zto diabol⁹ cū
oīb⁹ ſuis artib⁹ et viribo eciā ſi fuerāt mil
le vicib⁹ pl⁹ nō poterat hoīez vincē ṅ ipe
volūtarie voluiſſet vinci · Exq̄ ergo ſuus
īimic⁹ erat mi⁹ fortis q̄z ipe et ipe volui
ab eo vinci dictabat iuſticia q̄ fuiſſet ei⁹
ſeru⁹ fco · ergo ſeruo diaboli et cōſequēt oēs
ab eo deſcendētes ad habendū liberacōz de
tam mala ſeruitute · exq̄ p iuſticiā homo
erat ſeru⁹ diaboli · oportebat q̄ nō p vim
ꝫ p iuſticiā fuiſſet liberat⁹ de p̄ate Et ſic
vt liberarē a diabolo requirebat vt īter=
ueniret iuſticia nō mi⁹ requirebat vt eſ
ſet recōciliat⁹ ī gracia dei exiſtēte deo p̄ri
piſſimo et iudice iuſto Vnde vt cauſa fi
eret recōciliat⁹ deo cōt quē fuerat cōmiſ
ſū pcm requirebat q̄ fieret p hoīez q̄ tan
ti valoris vel pl⁹ eſſet ſic p̄m⁹ hō et oīs
ab eo deſcendētes q̄ daret tantā & maiorē
laudē et honorē et gloriā q̄zta fuerit offen
ſa cont cū cōmiſſa . Tali ergo ſatiſfactiōe
requiſita vt gen⁹ humanū r̄cōciliaret̄ do
vt dictū eſt q̄ fuerat facta offenſa deo p
verūq̄z ſcz diabolū et hoīez nō oportz dicē
q̄ diabol⁹ vellet facē hāc ſatiſfactionē ex
quo nolebat hoīez liberari ab eius p̄tate
et recōciliari deo quia talē ſatiſfactionem
facē erat perdē dīnium ſup oīes hoīes per
eū nimiū deſideratū · et ideo diſplicēs erat
corde ſi eſſent recōciliati cū ipo fco poteret
dominiū ſuū q̄ ſup ipos tenebat Itē hāc
ſatiſfactionē ipe nō poterat facē cū ad ſa
tiſfaciendū fuiſſet neceſſariū rogare deū
q̄ vellet parcē offenſam ei factā ad q̄ re=
quirebat q̄ talis mēceſſor eēt deo grat⁹ q̄
ſi īimic⁹ vel is q̄ diſplicet roget p īiuriā
te pl⁹ ꝓuocat ad irā eū q̄z rogat · et hoc
eſt maīfeſtū q̄ diabol⁹ volūtarie erat imi
mic⁹ dei ꝓcurans ſemp q̄ ei fiant offenſe
q̄zū pl⁹ pōt . Sic ergo patz q̄ p diabolū
qui peccauerat exq̄ ipe nō requirebat ym
mo ſibi diſplicebat et abhorrebat hoīs re
cōſiliacōez et nō mi⁹ ſuā ñ poterat fieri
ſatiſfactio hoīs. Ex alia eciā parte ſi oīs
angeli nō poterāt facē talē ſatiſfactionē
quia nichil habebant de ſuo q̄ daret deo
quomō diabol⁹ poterat q̄ vlē hoc abhor=
rebat q̄ aliquo tempe talis ſatiſfactio fi=
eret. Videam⁹ ergo de hoīe qui fuit ſecun
dus in pcō cōmiſſo huic nō deficiebat ſic
diabolo volūtas vt eēt recōſiliat⁹ q̄z ſen=
ciebat ſeruitutē eius duriſſimā deficiebat
tamē ei p̄tas ſic ſup oſtenſum ē . Ipe ergo
et oīs hoīes ab eo deſcendētes angeli eciā
nō potētes implē requiſitā ſatiſfactionē
quid ergo reſtabat exq̄ ñ erat alius q̄ poſ
ſet ſatiſfacē ṅ ſol⁹ deꝰ ṅ q̄ p̄m⁹ hō et oēs
alij ex toto remanerēt ꝓpter ſi iā deꝰ nol=
let ſatiſfacē p eis exq̄ ipe ſolus poterat et
null⁹ ali⁹. Item cōueniēs fuit deū īcarna=
ri vt tanta humilitas ī redemptore quāta
fuit ſuperbia ī p̄uaricatore. Ꝫ ſuperbia tan
ta fuit q̄ hō voluit eē deꝰ ergo tanta de=
buit eſſe humilitas vt deꝰ fieret hō . Itē hoc
debuit facē deꝰ vt vitaret īcōueniēs q̄ ſe
quebat̄ q̄z ſi deꝰ nō eēt īcarnat⁹ vt ſatiſfa
ceret p hoīs pcō hoc eſt vel q̄a ñ potuit
vel q̄z neſciuit vel q̄z noluit Si nō potuit
impotēs fuit. Si potuit ſed neſciuit igno
rans fuit. Si potuit et ſciuit ꝫ noluit er=
go et inuidus fuit · que oīa ſunt magna
incōueniencia ī deo ſcz impotēcia ignorā
cia inuidia. Patz ergo ex p̄habitis neceſ=
ſariū et valde forte cōueniētē incarnacōez
dei vt doceret ſe pot⁹ vincē p iuſticiā q̄z
p potenciā et vt oſtenderet̄ tanta humili=
tas ī redempcōe quāta fuit ī ſuperbia im p̄
uaricacōe. Et ne aliq̄ īcōueniēs attribua
tur deo cū ī eo minimū īcōueniens ſit ma
ximū impoſſibile

Quart⁹ articul⁹ eſt . Paſſus ſub
poncio pilato crucifix⁹ mortu⁹
et ſepult⁹. Hūc appoſuit ī ſim=
bolo Iacob⁹ maior . Et hic articul⁹ eſt q̄r
cū fundamētū ciuitatis iheruſalē ſupne
figurat⁹ p quartū lapidē p̄cioſū q̄ dicit̄
ſmarag⁹ cui⁹ ꝓprietates p̄cipue ſūt qua
tuor. Prima q̄ īclinat ad caſtitatē. Nam
expertū eſt frangi ī p̄ces cū ipm geſtās for=
nicat̄. Secūda eſt q̄ morbū caducū curat
Tercia eſt q̄ tempeſtatē auertit Quarta
eſt q̄ ī cauſis verba pſuaſoria dat. Sic &

vera hui9 articuli fides carnales voluptates repmit secundꝫ augustinꝫ ī quodam sermone de·xl·sic dicentē Congruit deuocōi nostre vt q̄ dn̄i crucifixionē celebraturi sum9 repmendaz carnaliū voluptatū crucē eciā nobis faciem9. Morbū caducū tollit quia xp̄s mortē nr̄am moriendo destruxit vt dicit gregori9 in p̄factione paschali. Tempestates nō solū carnis ꝫ eciā mūdi et diaboli auertit qz nichil a deo q̄ n̄ equanimit tolleret si xp̄i passio ad memoriā reducat. Gregori9 in omlia ·jo· Bernhard9 sup cātica ī hmone·xxij·passio tua dn̄e ihu vltimū refugiū singulare remediū deficiente sapiēcia iusticia nō sufficiēte succūbentibꝫ meritis illa succurrit cū tamē defecerit vire9 mea nō cōturbaboz nō diffido sed quid faciā. Calicē salutaris accipiā ·dat eciā ī causis fidei cōt tirānos cont hereticos et cont quoscunqꝫ alios psecutozes vba psuasoria veritate attestante Ego dabo vobis os et sapiēciā cui nō poterūt resistē omēs aduersarij vestri·fides enī passionis xp̄i dedit Stephano q̄ omēs ei9 aduersarij quātumcūq̄ p̄bibiti n̄ possūt resistē sapiēcie et spiritui qui loquebat scz ī oze ei9 vt patz ī actibꝫ Itē de smaragdo dicit ysidoz9 q̄ a nimia viriditate dicit amar9 ꝺa omēs satis viride amarū dicit omēs herbas et frondes viriditate supat aerem eciā vicinū ex repcussione virescē facit nulla gēma gracior oculis cui9 corp9 exterslū sic speculū ymagines reddit Angrifes qui corp9 pedes & caput habēt leonū currētes sup terrā vt leones et alas habēt aquile quibꝫ volant in aere auferē hoībꝫ ꝫ alima sc9 pp̄l9 scz vnū habens oculū pugnās cont eos eis aufert hec morali9 est. Quarta virtus que dicit castitas vel virginitas que viroz carnis ītegre seruat et ī amaritudine penitencie motus malos castigat hec est gracior angelis et oculis xp̄i ꝺa virgines et casti sequūt agnū quocūq̄ ierit Apoc·xiiij·et in se portat ymaginē angeloz et xp̄i Angrifes idest demones m'tum nitunt auferre ꝫ mens et intencō īdiuisa a deo resistit & contradicat et eā custodit illesā·qui enī tales fūt indiuisi sūt sic dicit p̄ma cor·vij·

Nō enī habēt duos oculos vnū ī terreni et alū ad deū ꝫ vnū tantū et illū figunt ī deū dicētes illud p̄s. Sic oculi ancille in manibꝫ dn̄e sue ita oculi nr̄i ad dn̄m deū nr̄m ꝛc. Huic articulo nichil addit simbolū mai9. Concordat cū p̄dco articulo machomet9 ī hoc q̄ cōcedit ihm xp̄m sub pōcio pilato fuisse damnatū morti. Discordat aūt a p̄dicto articulo passionis et mortis xp̄i ī alchorano azohara·v·et ī pluribꝫ alijs locis vbi ī sentēcia dicit q̄ quidā iudei voluerūt xp̄m occidē et ip̄e calide se subtrahēs euasit nescio quē loco sui crucifixerūt putantes eē xp̄m. Creator aūt leuauit xp̄m ad se et est secū vsq̄ ad diē iudicij tē scz sic alij hoies morit9 et resurrect9. Sz tamē nullū īcōueniens est saracenis cōcedē mortē xp̄i cū ip̄i teneāt q̄ nō est fili9 dei viui sic nec nobis xp̄ianis qui ip̄m cōfitem̄ verū filiū dei q̄ sit mortui9 secundū humanitatē ꝺa diuinitas mortalis nō est nec vnq̄ morier.

QVintus articul9 est. Descendit ad inferos tercia die resurrexit a mortuis. Hūc apposuit ī simbolo beat9 thomas. Et hic articul9 ē quātū fundamentū ciuitatis iherusalē supne figurat9 p quītū lapidē p̄ciosū qui Sardonic9 dicit cui9 cōpositio ex duobꝫ lapidibꝫ est scz ex sardio et onice et est rube9 ex sardio et alb9 et niger ad colorē vngui ex onice. Inē ceteras hui9 virtutes mirabilis est vna potissima q̄ accēdit animū ad gaudiū qꝺ trahit ex sardio. Sic et fides hui9 articuli accendit aīos scōz p̄m ī limbo cū illuc xp̄s descendit liberās vinctos de lacu ī quo nō erat aqua et hoc in sanguine testamenti vt patz zacharie xiiij. Vere magnū gaudiū illoz fuit cū beatificati fuert ī visione deitatis et beata captiuitate ducti a miserabili captiuitate inferni. Accendit eciā aīos discipuloz et scārū mulieꝝ xp̄s resurgēs qz gauisi sūt discipuli viso dn̄o. Om̄es eciā fideles ī fide hui9 articuli iocundant cōtemplātes p̄tatem inferoz nō potuisse resistē saluatori descendēti nec p̄tatē nature eidē resurgēte

gaudentes sperantes resurgẽ qz xp̃s resurrexit. Item p̃dict9 lapis tricolor est subiens niger medio candid9 supi9 rube9 . Et hic solus lapis p̃ciosus ĩ signando nichil cere auellit p qd̃ moraliẽ quĩta virt9 que est sanctor4 pacięcia figurat̃ p quã ab inferioribꝰ idest a mũdanis hoĩbꝰ in despectu sẽ nigri & ĩ medio seq ĩ corde suo candore cõ scięcie sũt lucidi et ardore martirij quo ei cius ad supiora pueniãt sunt rubei . Hec ecią virt9 nichil auellit qz suis psecutoribꝰ plene et ex toto corde remittit sciẽs qd̃ dicit dn̄s luce vj · dimittite et dimittetur vobis et ecc̃l' · xxviij · relinque proxio nocenti te · et tũc depcante tibi pcã soluent̃ et hec virtus bene quĩta dicit̃ ꝙa molestę circa quos est virt9 pacięcie corp9 exp̃mit qd̃ quĩqz sensibꝰ agit̃ . Huic ecią articulo nichil addit simbolũ mai9 ad ei9 explicacõm verũtamẽ cũ dicit descendit ad inferos ĩtelligendũ est secundũ aĩam diuinitati cõiunctã corpe ĩ sepulchro manẽte eciam diuĩtati cõiuncto qz qd̃ semel assumpsit nunq̃z dimisit secus est de toto resultante ex corpe et ex aĩa quia ꝓp̃t eor4 sepacõm xp̃s ĩ triduo nõ fuit hõ secundũ doctor4 cõcordiã ĩ tercio sentẽcia4 et ꝙa multus error circa hoc fiuat exort9 Ideo ĩ simbolo cũ dicit̃ descendit ad inferos nõ fuit explicatũ secundũ aĩam. Sz orit̃ hic difficultas qz ñ videt̃ hic esse articul9 fidei cũ iohãnes baptista de hoc dubitauerit · dubitare aũt de articulis fidei ĩfidelitas est. Cũ ergo cõstat ip̃m fuisse fidelem et sc̃m et de hoc dubitauerit videt̃ ꝙ nõ sit articul9 fidei · ꝙ aũt dubitauerat pz p glosã sup illud Math̃ · xj · tu es qui venturꝰ es dicit ibi glo · cũ ab herode sim occidendus et ad inferna descensur9 debeo te nunciare inferis sic̃ te nunciaui supis an cõueniat filiũ mort̃i an aliũ ad hoc sacramentũ missur9 es. Ad hoc respõdet Alexãder ibi sup̃ ꝙ est dubitacõ ĩfidelitatis qua nõ dubitauit iohãnes et est dubitacõ pietatis & sic dubitauit iohãnes querẽs ex amore & pietate tu es qui venturꝰ es licet nõ dubitaret sic̃ mater videns filiũ mortuũ dicit es ne mortu9 fili mi · et hoc ẽ qd̃ dicit glosa nõ fide sz pietate dubitauit . Crisost̃o9 ꝙ ñ ꝓ se sz ꝓ discipulis quesiuit . Huic articulo nõ cõcordat machomet9 qz cũ ñ cõcedat xp̃m mortuũ fuisse sz aliũ sibi sil'em ut dictũ est ĩ articulo p̃cedenti . Ideo negat eũ descendisse ad inferos et resurrexisse tercia die.

Sextus articul9 est Ascendit ad celum sedet ad dexterã dei p̃r̃is oĩpotentis . Hũc apposuit ĩ simbolo beatus iacob9 minor. Hic articul9 fidei est sextũ fundamentũ ciuitatis iherusalem supne figurat9 p sextũ lapidẽ p̃cios̃um qui dicit̃ Sardius cui9 virt9 mirabilis est ꝙ gaudiũ accẽdit et pellit timorem ac ecią ĩgeniũ acuit talis ẽ fides hui9 articuli ꝙa xp̃i discipuli ex hac fide amore accensi timore excusso et ingenio illuñato hãc veritatẽ vbilibꝰ p̃dicauerũt. Et ideo p hũc sextũ lapidẽ optĩe figurat̃ sexta virtus sanctor4 que ẽ cõstancia martirij Hic enĩ lapis secundũ ysidor4 ẽ imẽ gẽmas vilissima et rubrũ spissũq̃z habz colorem & ideo bene martirũ cõstancia p hũc signat̃ qz ip̃i quasi vilissimi a mũdo reputant̃ . Ip̃iq̃z a deo tanq̃z infirmi mũdi electi que qz forcia confundẽda fĉi rubri fluuio sanguine laureis dicant̃ bene fulgidis . Et ne mirũ ꝙa lauerũt stolas suas in sanguine agni Apoc̃ vij. Et bene sexta virt9 hec ponit̃ qz p̃m9 hõ sexta die format9 eadẽ die peccauit et eadẽ die de paradiso electus est · et xp̃s sexta etate venit et sexta die martirij sua passione cõsecrauit. Huic articulo nichil addit simbolũ mai9 · sz occurrũt hic tres difficultates quar4 p̃ma ẽ secundũ quã naturã ascendit xp̃s in celũ . Respõdet̃ ꝙ si li secundũ designet condicõm ascendẽtis sic ascendit secundũ ꝙ hõ siue secundũ naturã humanã que loco cõtinet̃ et motui subici pot̃ ñ aũt ascẽdit secundũ naturã diuinã que ẽ alcior vniuersis et est immobilis et illocabilis . Si aũt designet causã ascensionis ascendit nõ secundũ ꝙ homo sz secundũ ꝙ deꝰ qui ascendit ex virtute diuĩtatis sz ñ humanitatis. Vnde augustinꝰ in sermone de ascensione dnĩ fuit ꝙ filiꝰ dei ĩ cruce pependit de suo

ꝙ aſcendit. Aſcendit aũt xp̃s ad ſummã
partẽ celi ſupmi qz cũ ſit nobiliſſimũ lo=
catũ debz eẽ ī nobiliſſimo loco qui ẽ ſupi
or locꝰ celi ſummi et ſic ītelligi debz iſtꝺ
p̃s. Aſcendit ſup celũ celi et illud ad ephꝫ.
iiij. Aſcendit ſup om̃es celos ñ tantũ aũt
aſcendit corpꝰ xp̃i ſup om̃ez creaturã cor
palẽ ꝛ ecĩã ſup om̃ez ſpũalẽ qz ꝓpẽ digni=
tatem vnionis eas om̃s excellit ad ephe.
p̃mo. Conſtituit illũ ſup om̃ez p̃ncipatũ
et p̃tatẽ et ſup om̃e nomẽ qꝺ noĩat ī hoc
ſeculo ſiue ī futuro poſ̃ ecĩã exponi ꝙ xp̃s
aſcendit ī celũ ſecundũ glo. ad ephe. iiij q̃
deſcendit ipe eſt q̃ aſcendit ī gloriã ad eq̃
litatẽ p̃ris ſecundũ diuĩtatẽ nõ in re ꝛ in
noticia. tũc enī ĩnotuit hoĩbꝫ eũ equalem
eẽ p̃ri. Et ſi queras verũ xp̃us ſecundũ ꝙ
hõ ī loco ſup̃dco reſideat ita ꝙ munꝯ ali
bi ad modicũ tempꝰ ſe tranſferat. Dico
ꝙ ñ eſt aſſerendũ �means Richardũ cũ pꝰ eiꝰ
aſcenſũ narret aliq̃ mõ apparuiſſe aliqbꝫ
ī hac vita nec apparet aliqua racõ vrgẽs
ꝙ munꝯ ad aliã ptem celi ſe tranſferat.
pie ecĩã credi poſ̃ ꝙ xp̃us ī celo nullũ ha=
beat retro ſe ꝛ om̃es electi reſpiciũt ī faciẽ
eiꝰ. Secunda difficultas eſt qꝺ p dexterã
intelligiẽ. Dicendũ ꝙ p dexterã intelligiẽ
gloria vel honor deitatis �means damaſcenũ
in. iij. vel beatitudo p̃ris �means Auguſtinũ
ī libro de ſimbolo �means illud p̃s delectacõs
eius ī dexteris vel iudiciaria p̃tas �means Au
guſtinũ ī quodã �means de ſimbolo Seſto
vero �means auguſtinũ ibidẽ deſignat vl̃ ha
bitacõm ſue quietẽ vel regiã vel iudicia=
riã p̃tatem Si igiẽ ſi li ſecundũ deſignat
cõdicõm nature xp̃us ſecundũ ꝙ deꝰ ſedz
ad dexterã p̃ris ideſt ī equalitate p̃ris. Se
cundũ autẽ ꝙ hõ ſedet ad dexterã p̃ris id
eſt ī pociozibꝫ bonis p̃ris p̃ ceteris creatu
ris ideſt ī maiori beatitudiẽ hñs iudici=
ariã p̃tatẽ Si vero deſignat vnitatẽ ſup=
poſiti ſic ecĩã ſecũdũ ꝙ hõ ſedz ad dexterã
p̃ris ſcõm equalitatẽ honoris ſcz ĩquãtũ
in eodẽ honore veneranẽ filiũ dei cũ nãta
aſſumpta. Ex p̃dcis patz ꝙ quocunq; pre
dcoꝝ modoꝝ ſumaẽ ſedẽ ad dexterã ſigni
ficat hr̃e beatitudiẽz q̃zoã demr̃atiua p̃a
te ꝙ nulli alĩ nec angelo nec hõi cõuenit
ñ ſoli xp̃o Vnde ad hebreos p̃mo Ad quẽ
aliqñ dixit angelorꝫ ſede a dextris meis
ideſt ſcõm gloriã ī pocõribꝫ boĩs. poſ̃ tñ
dici ꝙ oĩs ſanctꝰ q̃ eſt ī beatitudiẽ eſt cõ=
ſtitutꝰ ad dexterã dei �means illud Matb xxv
ſtatuit oues a dexteris. Tercia difficultaꝛ
eſt verũ poſſ ꝛ dici p̃dez ſedẽ ad dexterã filiĩ
Reſpõdeẽ ꝙ ñ li ad denotat cũ p̃ſonali di
ſtinctione ordiez origimis filiꝰ aũt et ſp̃s
originanẽ a p̃re et ñ eſt ecõuerſo. ꝛ et ſp̃s
ſanctꝰ poſ̃ ꝓpꝛie dici ſedẽ ad dexterã p̃ris
vel filiĩ liez ſcõm quendã appꝛiacõm atẽ=
buaẽ filio cui appꝛiaẽ equalitas. Vñ au=
guſtiꝰ dicit ꝙ ī p̃re eſt vnitas ī filio eq̃li
tas in ſpũ ſancto vnitatis equalitatis q̃
cõnectio Predco articulo cõcordat macho
metꝰ qz cõcedit ꝙ ibus xp̃s aſcẽdit ad ce
los ī corpe et aĩa vt patz ī alchorano azo
hara. iij. nõ eſt reiveritas ꝙ mortuꝰ fuit
ꝛ deꝰ eũ aſſumpſit ſibi ꝛ diſcordat ī hoc
ſcz in ſeſſione ſcz ad dexterã p̃ris cũ aſſerat
ip̃m collocatũ ī p̃mo celo et ibi ſedentẽ in
alciori ſede q̃z iohãnes baptiſta. Hos ecĩã
duos narrat ſe vidiſſe ī p̃dicto celo p̃mo
cũ ipe aſcendit et viſitaret deũ et quomõ
ſecũ locuꝰ eſt vt patz in libro q̃ dicit ſcala
machometi diſtinctõe xij. de quo dcm eſt
ſup̃ cõſideracõe iiij. cũ ꝺ fundamẽto legiꝛ
machometi inquirebaẽ.

Septimꝰ articulꝰ eſt. Et inde vẽ
turꝰ eſt iudicare vivos et mor
tuos. Hũc apoſuit in ſimbolo
beatꝰ philippꝰ Et hic articulꝰ fidei eſt ſep
timũ fundamentũ ciuitatis iheruſalẽ ſup
ne figuratꝰ p̃ ſeptimũ lapidẽ p̃cioſũ q̃ dr̃
criſolitꝰ. cuiꝰ virtutes inẽ ceteras mirabi
les ſũt ꝙ cõfortat ītellectũ et p ꝝſequen=
naturã humanã diſtinctã ab alĩs aĩali=
bus p ītellectũ vt dr̃ p̃mo metha. et pel=
lit timores nocturnos qz fugit fantaſma
ta. ſic Et fides huiꝰ articuli cõfortat ītel=
lectũ in cognicõe iuſticie diuĩe finaliẽ ad
implende p xp̃m qz p̃r om̃e iudiciũ dedit
filio iohãnis. v. Pellit ecĩã timores noc=
nos qz facit hoĩes patos ad iudiciũ illiꝰ
diei ſub eundẽ ne ꝓpẽ eiꝰ cõſideracõm pere
ant cũ fantaſmatibꝫ ĩfernalibꝫ qꝺ p̃uidẽs
xp̃s dicit Matb. xxiiij. Ideo et vos eſtote

parati qz qua hora nõ putatis filiꝰ hoïs venturꝰ est. Et ꝺa ꝓicteꝰ lapis auro silis est cũ marini colozis silitudĩe vt dicit ysi doꝛꝰ et sic dicit hic glosa videt scintillas emittẽ ita vt sub aqua ad oculũ solis stella aurea. videat dictꝰ acrisis qꝺ ẽ aurũ. Ideo optime ꝓ eũ pot intelligi septia vꝰ scoꝛꝝ qua securi peruenerũt ad iudiciũ scz innocencia baptismal'. mare enĩ significat baptismũ Apoc. viij. In cõspectu eius tanqz mare vitreũ vbi facti sumꝰ de cupro vel de plumbo aurũ ꝓbatũ qz de filiis ire filij gre ad ephe. ij. qz multi sanctoꝛꝝ illesam seruantes scintillas boni exempli aliis ꝓ exhortacões bonas emittũt. quibus eos ad amorẽ dei et ꝓximi accendũt que virtus bene ponit septio loco ꝓpt dona spũs sci q̃ collata sunt i baptismo. glo. tam dicit qꝺ ꝓ auri fulgorem cũ scintillis significatur ꝓdicacio scoꝛꝝ cũ miraculis sapiẽcie iij. fulgebũt iusti scz ꝓ candorẽ baptismal' innocencie et tanqz scintille i arundineto discurrent. Et si q̃ras qui sũt illi viui iudicandi. cũ dicit inde vꝰ ẽ iudicare viuos et mortuos. Dico qꝺ illi qꝺ i ei⁹ aduẽtu viui repient qꝺ in momẽto morient et ꝓ ea resurgẽt cũ eis qꝺ ꝓmo erãt mortui. Huic articulo addit simbolũ maiꝰ. Cuiꝰ regni nõ erit finis secundũ illud luce ꝓmo et regni eiꝰ nõ erit finis. Predicto articulo nõ cõcordat machometꝰ qꝺ ad iudiciũ viuoꝝ et mortuoꝝ. negat enĩ xp̃m iudicẽ vẽturũ Sz dicit i alchorano azohara. v. qꝺ deꝰ liberauit xp̃m ab icredulis et supposuit eos qꝺ secuti sũt eũ. eis qꝺ nõ crediderũt vbo eiꝰ vsq ad diem publice resurrectõis et qꝺ tẽ deꝰ ad seip̃m redditu xp̃i fco controuersiam suã atq licẽ discuciet. Est ergo finis siue sentẽcie ibidẽ qꝺ ibus xp̃s circa tempꝰ dei iudicij est moriturꝰ et sic alij hoïes resurrecturꝰ et qꝺ tũc deꝰ discuciet cõtrouersiã suã scz quis verioꝛa de xp̃o dixerit videlicet xp̃iani an machometꝰ et qꝺ tẽ deꝰ faciet iudiciũ contr̃ icredulos et dabit beneficia fidelibꝰ Alibi tñ i alchorano tractando sup̃ diem mortis. ac sup diem qua viuẽs missurꝰ est tenet deũ eẽ venturũ añ diem iudicij ãnis xl.

Octauꝰ articulꝰ fidei est. Credo i spiritũ sanctũ Hũc apposuit in simbolo beatꝰ bartholomeꝰ Et hic articulꝰ est octauũ fundamentũ ciuitatis iherusalẽ supne figuratus ꝓ octauũ lapidẽ ꝓciosũ q̃ dicit berillꝰ cuiꝰ virtutes mirabiles sũt qꝺ contr̃ lites iuictũ reddit et mitẽ facit atq beignũ sic et fides huiꝰ articuli quis enĩ fecit sampsonũ iuictũ a leone n̄ sps scs vt ptz iudicũ xiiij Irruit spũs dn̄i i sampson. et lacerauit leonẽ q̃s n̄ erit victꝰ a diabolo mũdo & carne nisi fidẽ huiꝰ articuli habuerit. p̃s. c xxxviij. Quo ibo a spũ tuo et q̃ a facie tua fugiã q̃ dicat vbicũq fuero victꝰ ero a spũ sco ꝓ fidẽ diuisus Quis fecit iuictos apl'os agnos xp̃i contr̃ innumerabiles lupos iudeos gẽtiles et tirãnos n̄ spũs scs anteq enĩ acciperẽt spiritũ scm clausi erãt timidi & q̃i victi. Sz repleti spũ sancto ꝓ fidem et amorẽ effecti sũt oĩm lupoꝝ iudeoꝝ gentiliũ tirãnoꝝ victores vt ptz ex actibꝰ apl'oꝝ et gestis oĩm martiriũ Fides eciã huiꝰ articuli facit hoïes mitẽ et benignũ qz sp̃s sanctꝰ bonꝰ et suauis est atq benignꝰ vt ptz sapiẽcie ꝓmo et xij. tales efficit. et efficit spũs sanctꝰ credẽtes itm̃ vt n̄ solũ mites et benigni asserant̃ sz eciã filij dei Vñ ad romanos viij. Quecũq spũ dei agunt hij filij dei sũt. Item ꝓictꝰ lapis generat i iudea nomẽ hñs a lingua gentis siue sil' smaragdo et viditate sz tñ palloꝛe politẽ ab iudeis i sex ãgulares foꝛmas vt habitudo colozis repcussu ãguloꝝ exciteẽ. Aliter politꝰ n̄ habz fulgorẽ et sig̃ficat octanã virtutẽ q̃ est sanctoꝝ vita activa in q̃ buat viroꝝ gre sz tñ cũ palloꝛe et hec exerceri n̄ pot sine aliq̃ venialiũ offuscacõe sed ꝓ sex opa misericoꝛdie quibꝰ insudant excarcere spũs sancti calorẽ recipiãt ꝺa in fructu recõpensat̃ limpidolije gen̄. xxj. & bene ponit̃ octauo loco qz isti mercedẽ hic n̄ recipiũt sz expectãt i octaua resurrectõe secundũ cõsiliũ dn̄i luce xiiij. Cũ facies cõuiuiũ voca paupes debiles claudos et cecos et beatꝰ eris qz n̄ hñt vnde retribuere tibi. reribuet̃ enĩ tibi i resurrectõe iusto rũ vl' retbucõe Predẽm artic'm scz Credo

in spiritū sanctū exponit simbolū maiꝰ addēs dīm et viuificantē ꝙ ex pre filioꝙ ꝓcedit ꝙ cū pre et filio sil' adorat̄ et cōglorificat̄ ꝙ locutꝰ est p ꝓphas vbi expmit̄ hec de spū sco ꝑmo ꝑtas ibi dīm scdo bōitas ibi et viuificantē iobis vj. spūs est ꝙ viuificat exq̄ sequit̄ ꝙ ꝙ carꝫ spū sco mortuus ē. Ex hoc trahit̄ auctoritas Aug̃. sic aīa ē vita corpis ita deꝰ ē vita aīe Tercio distinctio psonal' ibi ꝙ ex pre filioꝙ ꝓcedit Quarto eq̄litas ibi qui cū pre et filio sil' adorat̄ et cōglorificat̄ Et p hec. iiij. p̄dicta excludit̄ hereſis enticis et nescorie ꝙ dixerūt spiritū sanctū ee seruū pris & filij et ꝙ dicit̄ filio ꝙ addiderūt latini ꝓpt̄ errorē grecorꝫ Quīto expmit̄ doctrina ibi ꝙ locutꝰ ē p ꝓphas cont̄ errorē quorꝫdā ꝙ dixert̄ ꝙ ꝓphe locuti sūt sic phanatici vt mōtanꝰ et quidē alij. Cū ꝑdicto articulo cōcordat machōetꝰ ī alchorano vbi dicit̄ misit deus spiritū sanctū suū sup mūcios suos et sup credentes ī eū discordat tn̄ in hoc ꝙ n̄ credit spiritū sanctū esse deū nec tercia ī trinitate psonā ꝫ flatū dei vt dicet̄ in quīta cōsideracōe.

Nonꝰ articulꝰ fidei ē Credo scam ecclesiā catholicā et ē sensꝰ Credo ī spm̄ sanctū facientē sanctā siue sc̄ificatē ecclesiā catholicā idest vl'em Hūc apposuit simbolo beatꝰ matheus Et hic articulꝰ ē nonū fundamētū ciuitatis ihrl'm supne figuratꝰ p nonū lapidē ꝑciosū ꝙ dicit̄ topasiꝰ. Hic lapis valet cont̄ irā et cont̄ lunaticā passionē q̄ freq̄nt̄ p demōes iratos excitant̄ vl' augmētant̄ Expti ē etiā de eo ꝙ si mittat̄ ī aquā bulientē ita eā defluere facit ꝙ statī mānu īmissa exhibit̄ Sic fides ꝑdicti articuli ardorē furie demonū et tirānorꝫ hēticorꝫ et q̄rꝫ causā psecutorꝫ sbito extīguit Ido dixit xp̄s petro Math̄. xvj. Et porte īferi n̄ ꝓualebūt aduersꝰ eā. Portas inferi vocat furios demonū hereticorꝫ tirānorꝫ et q̄rcunq̄ psecutorꝫ q̄ ꝓualere n̄ possūt cont̄ fidem ecclesie catholice fides huiꝰ articuli facit oleū ardentē defluere itm̄ ꝙ iobes euāgelista missꝰ ī doliū ardētis olei n̄ adustꝰ seo illesꝰ exiuit. Item hic lapis ꝫm ysidorꝫ est oī colore resplendēs. et scdm̄ glosā sup capitulo. iiij. exo. q̄uis sit oīm colorꝫ maxime tn̄ ē aureꝰ et dicit̄ topasiū q̄i topadiū idest oīm colorꝫ a pan qđ ē totū ꝫm glo. Hic duos maxīe hz colores scz aureū etherēū cū splēdore sol' tangit̄ oīm gēmarꝫ claritates supat et ī aspectū suū singl'arit̄ ꝓuocat aspicientes quē si polis obscuras si vo rlinq̄s nature sue clarior ē et nichil clarioꝰ ē regibꝰ mēt duicias ꝙ ꝙ clarior est eo ꝑciosior ē. Etiā oīm gēmarꝫ amplissima est ꝙ hāc ergo sig̃ficat̄ nona vtꝰ scorꝫ que est vita cōtemplatīa hec ex caritate ē aurea et ex dulcedīe etherea vbi deꝰ limpidiꝰ videt̄ q̄tū hō singulariꝰ ēhibit̄. et ꝙ tales sūt se honoribꝰ scl'i poliūt̄ obscurant̄ ꝙa turbant̄ erga pluria sic̄ Martha cum vnum nō teneant qđ necessariū est sic̄ maria luce. iiij. ꝙ autē hic lapis oīm colore resplendit hoc est ꝙ ꝙ tales sūt oīm vtutū lucē genit ad exēplū tabernaculi qđ eis mōstratū ē ī monte exo. xxv. oīa fac ꝫm exemplū qđ tibi monstratū est ī monte. Hec ē gēmarꝫ latissima qz maxīe coꝛ dilatant & bene nono loco ponit̄ qz ꝙ tales sūt angel' q̄ sūt nouē ordīes ꝓ modulo suo in dei cōtemplacōe assil'ant̄ de ꝙbꝰ dr̄ Math̄ xix. Angeli eorꝫ semꝑ vidēt faciē p̄ris loco ꝑdicti articuli sanctā ecclesiā simbolū maiꝰ Et vnā sanctā catholicā et apostolicā ecclesiā vbi ponunt̄ duo effectꝰ generales spūs sancti. Primꝰ est vnitas ītellectuū in fide. Secundꝰ est affectuū vnitas in caritate que due vnitates notant̄ cum dicit̄. Et in vnā sanctā catholicā vnā in fide & caritate. catholica enim grece idē est ꝙ vniuersalis. apostolicam dicit idest sup apostolorꝫ fidē fundatā Huic articulo machometꝰ nō cōcordat qz cū neget fidem catholicā negabit et vnitatē fideliū in fide et caritate que est ecclesia catholica et apostolica cuiꝰ signū est qz affirmauit suis sequacibꝰ p̄cipatū tenē nō posse nisi a xp̄ianorꝫ fide omnino duerterēt vt patuit sup̄ con siderācōe secunda in secundo puncto.

Decim9 articul9 ẽ. Credo sanctorũ cõionẽ peccatorz remissionẽ et est sensus Credo ĩ spiritũ sanctũ facientẽ sanctã siue sanctificantẽ eccle siam in qua est cõmunio scõz & remissio peccatorz Hunc apposuit symbolo beatus symõ chananeus. Et hic articulus est decimũ fundamẽtũ ciuitatis ihrl'm supne figuratus per decimũ lapidẽ p̃ciosũ qui dicit crisopasus cui9 virt9 est q9 valet conr̃ lepzã q9 ñ solũ pcta carnis ꝛ eciã aïe desinant sic et fides hui9 articuli valet conr̃ lepzã pcatorz carnis et aïe q̃ p̃cipue ĩ sacramẽtis baptismi et penitẽcie aufferũt Hic lapis scõm ysidorz est ĩ colore q̃i sit ex suco porri coagulat9 hñs auri guttas ĩtermicãtes ꝓpt̃ q̃s tale nomẽ accepit ꝺa crisos aurũ sonat ĩ greco et ml'tã sil'itudiez habz cũ crisolito et significat̃ p eã decia v tus sanctorz q̃ est desideriũ celestis p̃rie & hoc p colorẽ · ꝓpssio vo tribulacõnũ p aurũ et q̃zto pl9 sancti paciũt ꝓpt̃ deũ plus accendit̃ et inflãmat̃ eorz desideriũ ꝺa vt dicit ggoz9 q9 flat9 carboni hec tbulacio caritati. Et bene decio loco ponit̃ ꝓpt̃ obseruanciã decalogi vel ꝺa isti festinãt venire ad decimũ ordinẽ angelorz q̃ est ex homĩbo repand9 et dicit̃ decim9 ordo cecidisse nõ qz fuerũt vnq̃z decẽ ordines ꝛ ꝺa tot de diuersis agmĩbo ceciderũt q9 possũt facere vnũ ordinẽ loco p̃dicti articuli dicit symbolũ mai9. Confiteor vnũ baptisma ĩ remissionẽ pcatorz iohãnis iij · Nisi q̃s renat9 fuerit ex aqua et spũ sancto ñ pot̃ ĩtroire ĩ regnũ dei Nota q9 baptism9 dari pot̃ ab oĩbo in necessitate Ideo fit magis mencõ de eo q̃z de alio sacramẽto ĩ symbolo fidei qõ ptinet ad oñes · nec fit hic mẽcio de cõmunione sanctorz qz ĩtelligit̃ per hoc q9 ibi dr̃ vnã Vna enĩ ecclesia ñ tantũ fide et caritate ꝛ eciã sacramẽtorz participacõe q̃ est cõio sanctorz Vñ ad hũc articulũ reducit̃ fides de sacramẽtis qz ĩ eis cõicant fideles et sũt ĩstr̃a sanctificãdi & ex cõsequẽti pcta remittẽdi. Item notanẽ dr̃ vnũ baptisma ꝓpt̃ hẽticos q̃ dicũt q̃ciens hõ peccat baptismũ debẽ repeti conr̃ q̃s apl'9 ad ephe · iiij · vna fides vnũ baptisma Huic articulo ñ cõcordat machomet9 quia remissionẽ pcatorz ñ pot̃ p sacrã ecclesie ꝛ p hoc q9 q̃s dicit et cõfiteat̃ ñ ẽ deus ñ de9 et machõet9 ẽ ei9 nunci9 . Affirmãt eciã sarraceñ solã corpis ablucõez p aquã factã sufficẽ ad pcti remissionẽ sine cõtricõe et ofessione · negãt eciã vnũ baptisma ꝛ multiplicãt baptismata sua vt diceat̃ infra.

Undecim9 articul9 ẽ. Credo carnis resurrectionẽ Hũc apposuit in symbolo beat9 iudas thaddeus Et hic articul9 ẽ vndecimũ fundamẽtũ ciuitatis iherusalẽ supne figurat9 p vndecimũ lapidẽ p̃ciosũ q̃ dicit̃ iacinct9 cui9 v e9 est q9 dat membris vigorẽ et salutifer̃ facit saporẽ et conr̃ pestiferos regiones p uocat eciã sompnũ ꝓpt̃ suã frigidã cõplexionẽ et valet conr̃ toxicum. Hic et fides hui9 articuli dat membris vigorẽ cũ ꝓpt̃ fidẽ future resurrectõis fortissimi fẽ milites xp̃i vicerant regna & crudelissima tormẽta q̃i suauissimos sapores gustauerũt quietũ somnũ accipiẽtes quẽ de9 dat dilectis suis. Valz eciã conr̃ omne diabolicũ toxicũ hẽticorz aliã vitã et resurrectõz neganciũ. Hic lapis scõm ysidorz ceruleũ habz colorẽ et tũc opti9 ẽ qui nec rar9 est nec densitate obtus9 ꝛ vtroq3 tempamẽto luce purpuraq3 refulgẽs. Hic aũt ñ lucet equalit̃ sereno enĩ pspicuus grat9 ẽ mobilo corã oculis euanescit atq3 marcessit in os missus frigid9 est ĩ sculpturis duriss̃imis nec tñ ĩuict9. Nam adamãte scribit̃ et signat̃ · et p hoc significat̃ vndecia vt9 sanctorz q̃ est eorz discrecio et cõpassio q̃ se inuicẽ deũ oĩbo et ĩ oĩbo se cõformant vt oñes lucrifaciãt. Vñ paul9 p̃dicãs fidem resurrectõis dicat ꝑma ad cor̃ · ix · oĩa oĩbus fact9 sum vt oñes lucrifacerẽ . Et ad romanos xiij · Gaudẽ cũ gaudẽtibo flere cũ flentibo significat enĩ circũspectionẽ p̃icatorz q̃ attendũt q̃o et q̃bus ẽ p̃icandũ vt maiorib9 maiora et paulos lacte potẽt minorz. Hũc articulũ explicat symbolum mai9 cũ dr̃. Et expecto resurrectionẽ mortuorz et scõm Alexandrũ ĩ fine sui tercij ẽ cõgru9 ordo. Nã rẽssio pcatorz ẽ rsurrectio

aĩe que ẽ resurrectio ꝑma . Ad istã vero se
quit̃ resurrectio corpis gloriosa ĩ bonis q̃
est resurrectio secunda sic̃ dicit̃ ad roma=
nos viij. Scim⁹ quoniã si spũs ei⁹ q̃ suſci
tauit ihm̃ ihabitat corpa nr̃a resuſcita=
bit et nos ꝓpt̃ ihabitantẽ spm̃ ꝛc tene tn̄
q̃ dicit apl⁹ ꝑma cor̃ . xv . oĩes q̃dem re=
surgem⁹ ꝛc Huic artic'o cõcordat machо
met⁹ Vñ dicit ĩ alchorano de⁹ viuifica=
bit mortuos et cõsurgẽt existẽtes ĩ sepul=
chris sine dubio Secũda hora q̃ venerit q̃
aũt hys contẽdixerit in die iudicij puni
cõe ignea eos puniet. Hoc ẽ vnũ q̃ ĩ sua
fide magis roborat vt ꝑz azoara . xiij . q̃
q̃ ĩpũgnauerit dca sua ĩ die iudicij deus
de⁹ iudicabit eũ . sil'r dicit̃ azoara . xxj . q̃
cum aliq̃ dca sua disputare voluerit q̃ di
cat de⁹ nouit facta vr̃a q̃ ĩ die iudicij iu
dicatur⁹ ẽ vos . Dicit̃ ecĩã azoara . xxiiij .
q̃ ĩ die iudicij clamabũt mali dicẽtes q̃s
hui⁹ ꝓpt̃e noticiã habuerat ĩ via et iam
q̃ mmq̃z fuisset noĩat⁹ nec nat⁹ et ecĩã q̃
demones acrit̃ puniẽt eos et q̃ dicet ma=
chmet deo iam dn̄e ꝓpt̃ iste me⁹ recta fa
cie alchoranũ recipe ꝓperauit.

DVodecim⁹ et vlt⁹ articulus est
vitã eternã amen Et est sensus
Credo q̃ deus resuſcitabit nos
et dabit bonis vitã eternã Hũc apposuit
simbolo beat⁹ Mathias Et hic artic⁹ ẽ
xij . fundamẽtũ et vltimũ ciuitatis ihr̃l'm
supne . figurat⁹ ꝑ xij . lapidẽ ꝑciosũ q̃ dr̃
ametist⁹ Cui⁹ virtutes mirabiles sunt q̃
facit hoĩez vigilẽ et repellit malã cogita=
cõm & vt dicit aaron q̃ valz conẽ ebrie=
tatẽ Sic et fides hui⁹ articuli facit hoĩez
vigilẽ vt ĩ tremẽdo iudicio finali de fa=
ctis dictis et cogitacõibo suis possit red=
dere rõnem et sic vita ꝑfrui eterna. Pre=
dict⁹ lapis bm ysidoz in̄ purpureas gẽ=
mas pncipatũ tenet purpure⁹ est pmixto
violato colore et q̃si rose nitore et leuiter
q̃sdã flãmulas fundẽs n̄ ex toto igneũ hz
vim colorẽ hns et ẽ sculptuz facil' . p hũc
significat duodecia virt⁹ scoz q̃ ẽ humili
tas et ꝛempe⁹ mũdi . cũ desiderio tn̄ mar
tirij . sic̃ fuit ĩ cõfessoribo ꝙz ml'ti n̄ defue
rũt martirio hz martiriũ defuit eis . sic̃ le=
git̃ de beato martino qz si martir nõ fuit
palmã tn̄ martirij nõ amisit . et de beato
francisco caĩt eccl'ia O martir desiderio ꝛc
Vñ sancti infundũt flãml'as cõsolacõis
et visitacõis infirmoz viduaz et pupil=
loz et largicõis eleosiãz q̃bo inflãmãt ali
os ad amorẽ xp̃i ꝺ ꝑmo ysaie . lxj . ve cõso
larer oĩes lugentes et ponerẽ cõsolacõm
lugẽtibo syon de scdo iacobi ꝑmo religio
mũda et immacl'ata hec ẽ visitare pupil
los et viduas ĩ tribulacõe earũ et ĩmacu
latũ se custodire ab hoc seculo De iij . luce
xj . Date elemosinã et oĩa mũda sũt vob̃
Vel bm glo . flãmule sigficãt vtutẽ illam
q̃ ꝑ ĩimicis orat̃ q̃ est vt⁹ vtutũ celoz va
rietas virtutũ multiplicitas Math̃ . vj .
Orate ꝑ psequtibo et calũpniãtibo vos . &
bene vltio loco ponit̃ qz humilitas ẽ custo=
dia oĩm vtutũ. Dicit enĩ ggoz⁹ q̃ q̃ cete
ras vtutes sine humilitate cõggat q̃si pul=
uerẽ ĩ uentũ portat. Vñ et paul⁹ q̃ ĩterp̃=
tat̃ modic⁹ scz humilis . thronũ xij . meruit
possidẽ scz ĩ vita eterna . loco dicti artic'i
dicit simbolũ mai⁹. Et vitã vẽturi seculi
Exq̃ de⁹ tãq̃z iust⁹ iudex rmunerabit bo=
nos vita eterna cõsequtz ẽ q̃ ecĩã reꝓbos
puniet pena eterna . Et ideo n̄ põit spãlẽ
articulũ de pumcõe maloz Hec enĩ ẽ na=
tura oppositoz vt vno dicto ĩtelligat̃ re
liquũ. Huic articulo cõcordat machõetus
et discordat ĩ hoc qz ꝑfiteb̃ bonos ibidem
corpales delicias optinẽ. Dicit enĩ ĩ alcho
rano q̃ ĩ me crediderẽt ĩ ortos eos pulcher
rimos mittã vbi aque decurrũt placide
et vbi absq̃ labore reꝺescent . mbent ecĩã
limpidissima nupcõe. Et itez dicit q̃ da=
bit eis riuos lacteos sine saporis alẽacõe
et clarz mel vinũq̃z sapidissimũ alibi ecĩã
dicit ĩ alchorano q̃ ibi pãnis sericis ĩduẽ
tur ornati monilibo aureis atq̃ armillis
pciosis Dicit ecĩã ibi q̃ habebũt sedes ꝓpe
tuas et q̃ proteget eos arboz vmbra nec
frigore affligent̃ nec calore . oĩm fructuũ
oĩm ciboz vescent̃ generibo quicꝺo appeti
et cuiq̃ suggescerit corã se cõfesti ĩueniet .
accubabũt in delicijs et angeli pincernaz
misterio in̄ eos cũ vasis aureis et argen=
teis deambulabũt ĩ aureis lac . ĩ argẽteis

vinum afferentes et dicentes cõmedite & bibite ĩ oĩ leticia et qp vob̃ de⁹ ꝓmisit ecce cõpletũ est iũgentẽ virgibꝫ q̃s nec hũanꝰ nec diabolic⁹ violauit cõtact⁹ iacẽti coralli q̃ splendore fozmaq; ꝑstancioribus Hec bona repmittit machõet⁹ suis credẽtibꝫ p vita eterna. Quõ aũt finaľ beati=tudo vite eterne ñ cõsistit in cibo tali nec eciã alĩs corpalibꝫ ostendet̃ infra cõsideracõe octaua articľo .v. Et notandũ hic finaliť ẽ causa qp q̃re machõet⁹ cõcessit aliq̃s articľos fidei xp̃iane & aliq̃s negauit cũ iudeis cautela fuit vt quõ ĩ aliq̃bꝫ loq̃ret̃ con̄t xp̃ianos hebreoꝝ rõmbꝫ iuuaret̃ sil'r cum loqueret̃ con̄t iudeos iuuaret̃ argumẽtis fidei orthodoxe.

NOn solũ ĩ articulis fidei discrepat machõet⁹ a xp̃ianis ꝫ eciã in ꝑceptis et cerimoniꝭ. Libꝫ ergo ĩ ꝑsenti libro ãnotare ꝑcepta machõeti et eoꝝ naturã vt habita eoꝝ clara noticia euidenť pateat cuilibꝫ ĩtelligenti q̃ꝫ irrõnaliť se obligant sarraceni obediencie talis legis.

PRimũ ꝑceptũ machõeti ẽ qp qñ quies tm̃ ĩ die sarracẽi ozẽt Vñ aũt habuit hũc numeꝝ ozandi quinariũ patuit supꝑ cõsideracõe quarta. In illa fatua visione ꝫ tm̃ vt veritatẽ dicam⁹ hoc vtiq; machõet⁹ ideo ꝑcepit qa cõcilio doctoꝝ suoꝝ mediatricẽ inẽ iudeorũ et xp̃ianoꝝ legẽ effici voluit suã ñ probitatis sue neq; adiutorio dei Iudei enim scõm legẽ ter ĩ die ozant. xp̃iani vero semel die ꝫ iste nec ter nec semel sed qñquies ozando terminũ inẽ vtrũq; posuit.

SEcundũ ꝑceptũ machõeti est. qp anteq; ozãt vt pfectã mũdiciã hñt cuiũ veretrũ man⁹ brachia os aures nares oculos capillos decentissime ad vltimũ pedes lauãt qõ ꝑcipit fieri p⁹ coitũ et egestionẽ ñ fuerit egroti vl' ĩ itinere. Et si forte sit eis ĩpossibile aquã repire tũc ꝑcipit eos mũdare puluere mũde q̃si aqua tergendo quã ablucõez ꝑcipit eciã fieri mõ verso ꝫ talis ablucõ mẽbroꝝ ñ pinet ad orõez. Ad orõez quidẽ pinet mũdari ĩtrinsec⁹ ñ extrinsec⁹. Mundicia aũt de ablucõe mẽbroꝝ pinebat cultoribꝫ stelle veneris q volẽtes eam orare ad modũ semine se aptabãt ora et oculos tingẽtes qa vo pũct⁹ stelle veneris rex effect⁹ est ideo ꝑcipit hoc Discordat aũt hec ablucõ a baptismate xp̃ianoꝝ mľtipliciť. Primo qa baptisma xp̃iãoꝝ solũ semel fit Vna est enĩ fides et vnũ baptisma scõm apľm. Baptisma vo sarracenoꝝ multiplicaťr. Secũ do qa baptisma xp̃ianoꝝ ñ solũ mundat corp⁹ ꝫ eciã aĩam cũ sit aqua spũs sc̃i. Baptisma vo sarracenoꝝ solũ se extendit ad ablucõez membroꝝ ꝓpť imũdiciã eoꝝ ex coitu vl' egestione vt ꝑz ĩ alchorano

QErtiũ ꝑceptũ machõeti est qp facta ꝑdicta ablucõe publica voce ꝑconizent̃ vnũ cõfitẽtes deũ qui milliũ vl' sil'em hẽat vl' equalem ei⁹ qꝫ machõetũ eẽ ꝓpꝫam talẽ. ꝑconizacõez ꝑcepit ñ ideo q; cõueniebat ozõni ꝫ qa aliud nouũ nequiuit imponẽ signũ.

QVartũ ꝑceptũ machõeti ẽ qp sarraceni ĩ quolibꝫ ãno mensẽ mtegrũ & amadẽ ieiunẽt ĩ q̃ alchoranũ datũ celit⁹ asserit machomet⁹ ieiunãtes aũt tempe nocturno cõmedãt diurno abstineãt ita ut ab ea diei hora q̃ nigrũ ab albo distinguẽ ꝑ visũ poterũt filũ vsq; ad solis occasũ nemo cõmedẽ bibẽ a vxoris cõmixtione se ꝑsumat fedare Post solis aũt occasũ donec ad seq̃tis diei crepusculũ semp eis cibo et potu ꝓpis qꝫ vxoribꝫ pue cuilibꝫ liceat vti. Si aũt infirmitatis q̃s fuerit ꝑgrauat⁹ a in via erit q̃ꝺiu a lãguoris a itineris durauerit tẽpus cõcediť eis quibuscũq; voluerit et vesci sil' et vti. Sic tm̃ vt qp vl' egꝫndis vel vie vl' necessitate mi⁹ impleuerit p⁹ea emendũ quõ licuerit et dicũt sarraceni qp istud ieiuniũ ẽ ad restringendũ vicia carnis ꝑceptũ qꝺ est iniciũ penitẽcie. Deo ꝺo ꝓdest ꝑ diẽ ieiunare et nocte ė vl' q̃ comedẽ et bõis carnibꝫ optimisq; frui et mľieribꝫ vti hec ñ ꝺbilitãt ꝫ poti⁹ corroborãt carnẽ et incendũt ad illicitos mot⁹ et act⁹.

Ovintū ꝑceptū machōeti ē ꝙ ob
ſeruēt paſcha. Notandū vero ꝙ
ſic hebrei ita et iſti mēſes ſcōm
lunā cōputant. Vñ & paſcha eorꝝ qō ipi
p⁹ ieiumū faciūt ñ ſemp vno tempe cōei=
gīt · paſcha aūt ſuū qō dicūt nichil aliud
eſt q̄z quedā memoria vl' celebracō noctis
cui⁹dā q̄ eſt ī ipo menſe in qua alchorami
deſcendiſſe dicūt In ea q̄ppe nocte vigilā=
tes ꝑ eccleſias ſuas q̄s vocant meſquitas
garriūt ſaliūt bibūt et īſaniūt diſcordāt
aī a xp̄ianis et iudeis qz ī lege moiſi ꝑceptū
eſt obſuari paſcha in memoriā exitus de
egipto . In lege aūt xp̄i ꝑceptū ē obſuare
paſcha ī memoriā reſurrectōis xp̄i . Ma=
chomet⁹ aī paſcha celebrari iiunxit ī me
moria arietis oſtenſi abrahe in ſacrificiū
celebrandi loco filij ſui · et cū eorꝝ rex cele=
brat iſtud paſcha ꝑincip⁹ linchoo mittit
gladiū ꝑ gutī arietis et ſtatī ſup aliqō iu
mentū deducīt ad reginā · et ſi regina eū
videt anteq̄z moriaī aſſerī ſe bonā fortu=
nā cōſecuturos āno illo q̄ pñs fuit et pro
prijs oculis vidit ꝫ narrauit. Sz et ꝑ ex
pedicōe paſche eorꝝ faciūt aliā ſupſticōm
qm̄ mlites cū rege equitantes veniūt in
campū magnū et ibi facta q̄dā fouea cur
rētes peruciūt cū lanceis ſuis īt illā foue
am et ſic expediūt ſuū paſcha.

Extū ꝑceptū machōeti ē ꝙ omn̄s
ſarracī ꝑ ſingulos ānos ſemel
vadunt ad domū dei que eſt in
mequa videda ꝑpe ſolā recognicōz et ibi
ꝑcipiūt adorare eā q̄ ī cōſuetilibo tegume
tis īducti circuire et lapides ꝑ ut lex ꝑci=
pit ꝑ media ſcz fimbria iacē retro ꝑ lapi
dando diabolo hāc domū dicūt adam cū
de paradiſo exulaſſet domū exſtruxiſſe et oī
bus filijs ei⁹ donec abrahā aduenit locum
orōis fuiſſe abrahā aūt dei ſerui⁹ eā robo=
rauit et īſtaurauit et ī ea dño vota vouit
et ſacrificia obtulit filioq̄ ſuo noīe hiſma
heli p⁹ morte ꝛlīquit eiq̄ et oīb⁹ filijs ei⁹
ꝑ ml'ta ānorꝝ curricl'a donec machomet⁹
nat⁹ ē orandi dom⁹ ꝑmanſit · q̄ nato eā=
dem de⁹ ſibi cunctiſq̄ generacōib⁹ ſuis he
reditariā ve ipi ꝓhibent ꝑmiſit · ſed hec
ſarraceni ñ ex auctoritate hñt ꝫ q̄ſi cōme
tū aliqō fingūt · anteq̄z enī legē ꝓcaſſet
dom⁹ hec ydolis plena erat · et volenti ſci
re q̄lis erat dom⁹ illa et ꝙ ibi ſecretū in
eēt et cur illuc machōet⁹ ire et q̄ ī lege in
ueniūt iuſſit facē venerabilis petr⁹ alfon
ſi ī ſuo dialogo titulo quīto ꝺclarat dicēs
Duo filij loth ſcz amon et moab hanc do=
mū honorabant et duo ydola ab eiſdē ibi
colebanī altez ex albo altez ex nigro la=
pide patratū nomē quidē illi⁹ qō ē nigro
lapide erat merculici⁹ dicebaī nomē vero
alteri⁹ chames Altez qō ex nigro erat la
pide ī honore ſaturni altez ex albo ī ho=
nore martis erat edificatū bis ī āno cul=
torez eorꝝ ad ipa aſcendebat adorandā ad
martē quidē q̄n ſol in ꝑmū gradū arietis
iterat qz aries honor eſt martis ī cui⁹ di
ſceſſione ꝑut mos erat lapides iacebanī.
Ad ſaturnū vero q̄o ſol ꝑmū gradū li=
bre ītrat qz libra honor ſaturni eſt ꝙ ebu
rificabāt nudi tonſiſq̄ capitibo q̄ vſq̄ in
hodiernū diem ī iudea celebranī vt dixi .
Arabes vo cū amon et moab ydola adora
bāt Machomet⁹ aūt p⁹ longū temp⁹ vei
ens ꝑſtinā cōſuetudīez neq̄it afferre Sed
q̄ſi qdāmodo more ivſitato ī cōſuetilibus
tegumētis coopt⁹ domū circuire ꝑmiſit
Sz ne videreī ꝑcipe ydolis ſacrificare ſimu
lachrū ſaturni cōſtruxit ī pariete ī angu
lo dom⁹ et ne facies apparēt dorſū erat eā
tū exteri⁹ poſitū altez martis ſcz ydolū
qz ſculptū vndiq̄ erat ſube⁹ terrā et lapi
dē ſuꝑpoſitū miſit · hoīb⁹ vero q̄ ad ado=
randū ibi cōueniūt lapides iſtos oſcula
ri ꝑcipit et humiliatis tonſiſq̄ capitibo īt
crura lapides retro iactare q̄ humiliātes dor
ſa denudāt qō ē ſignū legis ꝑſtine. Ecce q̄
itencōe ꝑcepit ſupdca machōet⁹ In libris
quoq̄ illorꝝ ſcriptū ē ꝙ homat quidem ex
decem ſocijs machōeti more ſolito lapides
deoſculās ſic exorſus ē vobis īquit lapi=
dib⁹ dico ꝙ nec adiuuare nec nocere pote
ſtis ſion. Sz qz machōet⁹ fecit illi⁹ morē
exequor · ꝙ aūt dicūt lapidibo iacīēdis de
mones effugare ñ cōſeq̄s racio videī eſſe
qz qō ñ aliq̄ ꝑcipiē ſenſu corporeo effuga=
re leuiter nequaq̄ poteſt · noīe vero dñi
fugantur demones. Et ſi dicant ſarraceni

audiisse aliqs dicẽtes demonia se vidisse et ea audisse et collociu⁹ fuisse et sic possẽ sensu pcipi corpali ¶ Dicendũ qꝺ liez ãgeli corporeo sensu ñ possint pcipi illis tñ qui scom mandata dei ĩcedũt visibiles fiunt sil'r diabol⁹ aĩcis suis visibilis apparet

SEptimũ pceptũ machõeti est qꝺ aduersarios ei⁹ et eoꝝ ꝑsonas p denẽ captiuẽt mẽficiãt et oĩbus modis psequãt atq; deleãt ñ respiscãt et ad eoꝝ fidẽ cõuerti voluerit à suis tutis in dictũ sensum psoluerit et ꝓz maĩfeste qꝺ hoc pceptũ ñ est ex dei opib⁹ neq; ꝑsarũ quib⁹ nũq; iussit cogẽ aliq; credẽ ¶ Sz machomet⁹ hoc cupiditate pcepit pecuie vt ĩimicos suos destrueret et talis coactio ñ debz fieri · ymmo si qs aliq; cõuertẽ velit nõ p violenciã ꝫ diligenẽ et dulciẽ hoc facere debz siĉ ipe machõet⁹ ĩ suo testaẽ alchorano sub psona dñi ita ad ipm dicentis Si vellet dñs de⁹ tuus et toci⁹ sed'i gẽtes crederẽt cur ergo vt credãt cogis quia null⁹ ñ volũtate dei credit · et ĩ alio loco vobis ĩquit gẽtib⁹ veritas dei iã venit qꝺ crediderit ꝑ semetipo fecerit · qꝺ vo erraverit ꝑ semetipo et ego ñ sũ supꝝ vos baiul⁹ sequẽ vo de⁹ ĩquit qꝺ revelaẽ tibi et expecta donec iudicet de⁹ qꝺ sup oĩes iudex ẽ. Item ĩ eodẽ dñs ĩquit de⁹ tu⁹ sub vna lege si vellet cũctos sine discordia poneret fingit. Ieẽ ĩ alio loco tanq; sibi de⁹ loquatur ñ ĩquit violencia ĩ lege debz eẽ iã iusticia et veritas apparet qꝺ voluerit sponte sua credat. Item ĩ alchorano vos ĩcreduli nõ qꝺ oro oratis nec quẽ oratis oro & quẽ adoratis ñ adoro m̃ lex vob⁹ que discors. et ĩ alio loco ait ñ altricetis cũ alteri⁹ legis gentib⁹ ñ mollib⁹ verbis · quare ergo ꝑdari captiuari et gẽtes vi cogẽ ad credendũ iussit hec oĩa semitas dei eẽ fateẽ ¶ Cũ ergo hec lex sibiipi contradicat nulli⁹ ẽ firmitatis vl' momẽti Sz ideo machõet⁹ prevari captiuare et gẽtes interficẽ iussit vt arabes qꝺ deũ ignorãtes ĩ deserto manebũt ĩ ꝑdicacõib⁹ delectarenẽ et vt maxime illi crederent.

OCtauũ pceptũ machomeri est qꝺ sarraceni edãt absolute de oĩb⁹ carnib⁹ ꝑẽ carnẽ porci et sangui nẽ necñ morticiniũ ¶ Vñ dicit ĩ alchorão vos credẽtes edatis quicq; vr̃e fuerit voluntatis ex bona pte sequiẽ a morticiniis vo et porco et sãguĩe et ab aĩali qlib⁹ pempto ñ ĩ creatoris noĩe vos abstinete o suffocatis et cõbustis et mẽfectis p lupos ñ vos mandaueritis vel vt debẽt fuerit ingulate mime cõmedatis qꝺ fecit machõetus vt ĩ hoc a lege sua nõ solũ iudeis ꝫ et nos xp̃iani deferrem⁹ quõ iudeis carnes suille acleporine alioꝝq; aĩaliũ ñ ruminãciũ sẽ ꝓhibite et sil'r pisces absq; squamis lex vo xp̃i xp̃ianis ĩ esum hũanũ oĩa concedit absolute.

QUonũ pceptũ machõeti ẽ circa uxores. Vñ cõcessit sarraceis qꝺ eodem tempe iiij · legitimas pñt hr̃e vxores et qualibz rpudiata aliã semp accipe ita tñ qꝺ minq; quatnariũ numeꝝ trãseant In repudio quoq; pcepit obseruari vt vsq; tres ei q̃zlib⁹ repudiare eandẽ rursus recipe liceat ꝫ tel'r tercio relicte sore te nequaq; vsqueq; maritis alijs nupserit et ab ill' relicte fuerit recipe mandat tũc aũt ipe volẽtes poribus maritis ante bene rcõcilienẽ et sic rcipianẽ. De empticijs vo atq; captiuis qocunq; voluerint hr̃e dicit eis licitũ eẽ et easdẽ vendẽdi denuoq; emẽdi liberã pẽatem habeant sic tñ vt postq; grauidã semel fecerint nequaq; eã alteri⁹ fruitutis iugo ostringẽ possint ¶ Sz qꝺ licet capere iiij · vxores et qualibz rpudiata aliã ducẽ hoc nulla ratiõe pcipiẽ rõne · neq; enĩ ñ causa filios ꝓcreandi pceptũ est vxorẽ recipe qꝺ aũt empticias et captiuas quotlibz possunt hr̃e hoc quidã quãtũ ad sarracẽos adulteriũ qz ml'tociẽs emit aliquã strupatã a filio et econtr̃ fili⁹ vel fraẽ a pr̃e corruptã vl' a fr̃e et sic ꝓz discretio mẽ pcepta machõeti . Quare aũt machõetus talia ĩmũda fieri iussit causa fuit · qz ipe valde femĩas diligebat et p nimium luxurios⁹ erat et sicuti ipemet ꝓfess⁹ est vis luxurie hoĩm · xl · ĩ eo manebat et maxie qz arabes valde luxuriosi erãt volũtati

eoꝝ ſatiſſecit vt creverent¶ In hoc p̄cepto voluit machōet⁹ ponē dr̄am in̄ legē ſuā et legē moiſi · q̄a lex moſaica mādauit viros poſſe libellū repudij dare ml'ieribus ſuis · q̄ recepto ſi ip̄a nupſiſſet alteri viro q̄ p̄m⁹ marit⁹ iā n̄ poſſ eā ducē ī vxorē Oppoſitū mādauit machōet⁹ vt patuit . Diſcordat eciā a lege xp̄i q̄ p̄hibet vxore viuēte marito alteri nubē q̄ q̄ ip̄am duxerit mechaē oppoſitū dicit machomet⁹ vt viſum eſt.

DEcimū p̄ceptū machometi eſt q̄ ſarraceni n̄ recipiāt ī vxores cōſobrinas nec nutrices lacte nec germanas lactis. Vn̄ dicit in alchorano. oīes hec ml'ieres vobis in̄dicte ſūt et illicite vr̄e ſcz mr̄es et filie ſorores et neptes atq̄ matertere nutrices atq̄ g̈manas collectanie mr̄es et filie ml'ier⁊ vr̄a⁊ ſi a vobis tacte fuerit ſinaūt licite ſūt · hoc aūt fecit machōet⁹ vt a lege ſua differret lex moiſi ī qua īiūgiē nō accedē ad certas femr̄as et poſſe imbi cū conſobrinis femr̄ germani vel germane filiꝭ et vt eciā a lege ſua differret lex xp̄i in qua uſq̄ ad q̄rtū gradū p̄hibicō facta ē. Sed exq̄ tantā volūtatē voluit oſtendē ī hoc p̄cepto bonū fuiſſe n̄ vti alterutr⁊ zodomia nec īiūgere p̄ mandatū ſic ip̄e facit in alchorano in capitulo de vaca . Alibi tn̄ mandat de ꝑria cognacōe hr̄e vxores vt ſanguis p̄les accreſcat et forci⁹ in̄ eos amiſiſſe vim culū vigeat ꝺm q̄ mos erāt oīb⁹ tē tp̄is.

UNdecimū p̄ceptū machōeti eſt q̄ ſarraceni obſeruēt īquietē diem veneris q̄a ip̄e fecit ꝑ̄ duo Primū eſt q̄ ip̄e p̄ūcto ſtelle veneris rex effect⁹ fuit vt ſup̄ patuit p̄cepto ſcō. Secundū vero eſt vt a lege ſua differret lex moiſi que p̄cepit ſabbatū obſuari et lex xp̄i que p̄cepit diem dom̄icā.

DUodecimū p̄ceptū machometi eſt q̄ ſarracen̄ faciūt or̄om verſus meridiē vbi ē mecha Vnde dicit ī alchorano ī p̄ſona dei ſibi alloquē tis et ſuis credentibꝰ tibi tn̄ . Nūc huc illuc aſpicieēti tuiſq̄ ad meoꝝ ꝑ̄oꝝ noticiā que ſūt mediatores genciū teſtes ſuū p̄ro pr̄iam ꝑ̄riū teſtē hn̄tes or̄ois locū verace et ydoneū deo teſtificāte videlicet verſ⁹ mequā templiq̄ ſui mediū q̄ abrahā p̄rimo fundauit firmabiq̄ ſemp vbiciūq̄ fuerit faciē tuā orando vertas talē locū orandi īſtituit machōet⁹ vt deferret a iudeis qui orāt verſ⁹ occidentē · et a nobis xp̄ianis q̄ oram⁹ verſ⁹ orientē q̄ ad orientem crucifix⁹ ē xp̄s et ad orientē aſcēdit ī celū Et itn̄ volūt eſſe diſcordes a xp̄ianis q̄ in nullo penit⁹ vellz cōfirmari vn̄ nos ſedētes honorifice ſup menſes mādducam⁹ ip̄i vo ſup terrā iacētes nos cū mappis ip̄i ſn̄ mappis · nos ſordimas p caudā accipiētes mittim⁹ in ignē ip̄i vero p caput eas accipiūt et caudas aduerſ⁹ ignē mittunt et ſic de alijs innumeris que ſecū cōuerſātes expim̄to cognoſcūt.

TErciūdecimū p̄ceptū machometi ē q̄ ī poſſeſſionib⁹ repetēdis petitū teſtib⁹ cōp̄bz et negator iuramēto ſemet expurgz · teſtes aē nullos n̄ valde ydoneos p̄bataſq̄ p̄ſonas et q̄bꝰ ſine iuramēto credē poſſint ꝓducāt In q̄busdā eciā alijs moſaice legis morē cuſtodiūt vt q̄ hoīs ſanguīez fuderit eadē pena plectat̄ · et quiſq̄s ī adulterio dep̄henſus fuerit cū adultera pie lapidet¶ Qui aē cū qualibet alia fornicatus fuerit octingēta flagellis ſubiacebit furi tal' indicta ē pena vt p̄ma et ſcōa vice octingēta flagella ſuſtineat Tercia manū Quarta pedem amittet et q̄ cuilibz hoīm membꝝ abſtulerit digno p̄cio redimat¶ Et ſic pz q̄ ī iudicijs faciēdis q̄ ad aliq̄ moiſi cōſenciunt legi In quibuſdā vo diſſenciūt q̄a et machomet⁹ fecit vē ī hoc eciā aliquātulū diuerſa eēt lex ſua a lege moiſi.

QVartūdecimū p̄ceptū machometi eſt q̄ ſarraceni abſtineant a vino quoniā vomes eſt et ſeminarium hoīs peccati et illud bibere dicit maximū peccatū eſſe vues tamē cōmedere et muſtum potare eciā in apparatu licet¶

Et licz ſarracenis vinũ ſit ꝓhibitũ ipi tñ in occulto ĩmoderate bibũt et inebrianť. Cauſa aũt ꝑcipua ꝙre a vino ſemꝑ abſtinere iubenť ẽ ne forte ſocij ĩebriati pateſa cereť ruinã ꝓp'i Et ſi tantũ ꝑcm ẽ vſus vini cur ergo in ſuo paradiſo ꝓmittit riuũ vini ſiť ſuꝑ patuit cõſideracõe iiij· et v· artic'o xij· Alia cauſa fuit ſupi⁹ aſſignata conſideracõe tercia ĩ tercio paſſu vide ibi.

QVintũdecimũ ꝑceptũ machõeti eſt ꝙ ĩ hereditate due filie vnico filio coequãť qõ fecit vt poneret driam legis ſue a lege moiſi et xꝑi q̃mã lex moiſi ĩiũgit ꝙ filie cũ filijs ñ ſint heredes xꝑs aũt ĩ hẽditate eos eq̃les fecit.

DEcimũſextũ ꝑceptũ machometi eſt circa teſtimoĩa Vñ ꝑcipit in alchorano· ꝙ duaꝝ ml'ieꝝ teſtimoĩm ꝑualeat teſtimoĩo vni⁹ viri in quo differt a lege moiſi ĩ qua ĩiũctũ ẽ ꝙ mullomõ ml'ieꝝ teſtimoĩa acceptenť· et a lege xꝑianoꝝ ĩ qua in certis caſibꝫ eaꝝ teſtimoĩa capiunť.

DEcimũſeptimũ ꝑceptũ machõeti eſt ꝙ null⁹ ſarracen⁹ ꝑſumat ĩ lege ſua cũ aliq̃ diſputare vel diſcutẽ ꝙ fecit machõet⁹ ne falſitas ſue legis ĩ publicũ veniret ſil'is noctue fugiẽti lucẽ· & oculis egris quibꝫ odioſa eſt lux. In q̃ oſtẽſa nebuloſa cecitate ſue legis excellẽciã claritatis legis xꝑi maĩfeſtauit q̃z ꝑcepit xꝑs ſuprecta ꝓicari qz ipe palam locut⁹ eſt mũdo et in occulto nichil ſiť ſuꝑ patuit libro ꝓmo cõſideracõe tercia articulo ꝓmo.

DEcimũnonũ ꝑceptũ ſarracenoꝝ eſt ꝙ circũcidunt pueros. Iſtud aũt ñ hñt ex ꝑcepto machometi cũ nullibi repiať in alchorano ſiť infra ꝛdarabiť octaua cõſideracõe articulo ꝓi mo. Diſcordat ecĩã ĩ circũciſione a iudeis qz ipi circũcidunť die octauo ſarraceni vꝛo oĩ tempe Iudei vꝛo ecĩã faciũt reuerſionẽ in templũ et ſuggũt caput veretri ſarraceni vꝛo ñ. Quomõ aũt ceſſauerat ſacrañ tũ circũciſionis dictũ ẽ ſuꝑ libro ꝓmo conſideracõe tercia articulo vj· pũcto ꝓmo Hec ſunt ꝑcipua legis machometi mãdata ab oĩ ſarracenoꝝ gẽte maxia celebracõe habita. Alia vꝛo pluria ſũt que enumerare longũ reqrent ꝛmonẽ et ĩ tantã demẽciam. Hic diabolic⁹ machomet⁹ venit vt auſus fuit affirmare ꝙ quãtiſcunq̃ ꝑcis quiſq̃ obligat⁹ fuerit et ĩ die mortis ſue deo et ſibi crediderit· dicit ꝙ ĩ die iudicij ipo mẽueniente ſalu⁹ erit· vſq̃ tunc ergo maneãt ſui credentes ĩ inferno expectãtes redempcoꝝ vbi nulla eſt redempcio.

EXta cõſideracõ hui⁹ libri ẽ de morte machometi dignũ enim erat vt finis ei⁹ oſtenderet q̃lis ipe fuerat in vita et doctrina. Vñ cũ implerenť· x· ãni regni ſui ab illo ſecꝝ ãno q̃ fuit eleuat⁹ in regẽ ĩ damaſco cõputando quidã diſcipul⁹ ei⁹ cui⁹ nomẽ albunoꝛ voluit expiri ſi reſurgẽt machomet⁹ die tercia a morte ad vitã ſiť ipe ꝓdixerat Dixerat enĩ ꝙ poſtq̃z decẽ ãni ſui regni eſſent impleti ꝙ debebat mori et reſurgẽ tercia die corp⁹q̃z ſuũ ea die deferendũ ad celũ Et ideo ꝙ ñ crederẽt ſepulture q̃re ꝓdict⁹ diſcipul⁹ eius diſtempato quodã veneno tradidit ei ad bibendũ occulteſſime. Machomet⁹ aũt ſtatĩ vt bibit mutat⁹ ẽ oĩs color ei⁹· et ido ĩtellexitq̃z mors ſua appĩ quauerat· et dicit illis ſarracenis qui ibi erãt cũ eo ꝙ p aquã ſaluarenť et veniã in venirent q̃ dicto ſubito dedit aĩam diabolo magiſtro ſuo· diſcipuli aũt ſui diligẽť ſuauerũt corp⁹ expectãdo ꝙ reſurgẽt die tercia vt dictũ ẽ Qz p⁹quã ipi videret ꝙ nõ reſurgebat vt ꝓdixerat et fetorẽ ei⁹ tolerare nõ poſſent relicto corpe ĩ humato maxia ps deceſſit et p⁹· xj· dies mortis ei⁹ venit ꝓdict⁹ diſcipul⁹ ei⁹ albunor vt videret quõ iacebat et ſcom ꝙ narrat lucas tudenſis in cronica ſua inuenit corp⁹ a canibꝫ cõmeſtũ corroſis oſſibꝫ. Tũc albunoꝛ collectis oſſibꝫ ſepeliuit in ciuitate quadã que dr̃ arabice medniaraziel Sic ergo q̃ inť eos pruděciores fuerũt deꝓhenſa ſeductoris falſitate oĩa q̃cũq̃z dixerat

falsa et irrita estimantes cõsiderãtes eciã quõ idignã vitã digna morte termiasz ab ei9 lege discesserũt.

SEptima cõsideracõ est de succes sozibo machõeti licet enĩ turpis sima ei9 moꝛs & falsitas sue pphecie darissime iudicauerẽt falsitatẽ sue doctrine et ĩmũdiciã sue doctrine verum tñ occulto dei iudicio et diabolo pcurante incremẽtũ accepit. Quatuoꝛ ergo pncta in pñti cõsideracõe occurꝛt ptractanda ¶ Prim9 pũct9 ẽ de astucia diaboli p9 mortẽ machomeli ne ei9 doctrina periret Secũd9 vo erit ỏ succesſozibo ei9 Caliphi egipcio oriẽtali et mirãmo molino occidẽ tali ¶ Terci9 de diuersitate genciũ q̃ secta machometi susciꝑe noluerẽt. Quart9 de diuersitate paganoꝛ q̃ in aliq̃bo imitanẽ sarracenos et ĩ alijs dr̃ne.

PRim9 pũct9 hui9 cõsideracõis est de astucia diaboli p9 mortẽ machõeti ne periret ei9 doctrina Vñ cũ ad exemplũ pdictoꝛ viroꝛ prudẽ ciũ discedenciũ a lege machometi qz ipm mendacẽ et ĩmũdũ ĩ vita cognouerãt vt dictũ ẽ ĩ pcedẽti cõsideracõe oĩes fere alij vellent discedẽ tũc cognati machometi & socij q̃ p9 honoꝛe et reuerẽcia apỏ ppl'm hẽbanẽ et occasionẽ legis ml'ta lucrabanẽ mesti et cõfusi cũ ml'tis blandicijs et pꝛo missionibo ceperũt oĩbo modis simplices attrahẽ et ad sectã pdictã eoꝝ aĩos ĩclinare spãliẽ aũt diabol9 astucia sua vsus est q̃si quodã instrumẽto scz quodã sarraceno pessimo q̃ dicebaẽ alij. Hic erat fili9 habitari vn9 ex decẽ machometi socijs q̃ p9 mortẽ ipi9 regnũ adept9 ẽ q̃ blande pdicauit et callide ãmonuit ad credendũ gentes et dixit illos nõ bñ ĩtelligẽ machometi bmonẽ machomet9 ĩquit ñ dixit qꝑ añ sepulturã vel viuentibo hoĩbo sublenareẽ in celũ Dixit quippe qꝑ post sepulturã coꝛpoꝛis ãgeli eũ nescientibo cũctis delaturi eẽnt in celũ Vñ qꝛ stati eũ ñ sepelierũt Idcireo fetere cepit vt stati sepelireẽ hac igiẽ causa gentẽ ĩ erroꝛe pstino parũper detinuit duo vo frẽs scriptoꝛ machometi filij noĩe hasam et hoꝛam ieunijs et vigilijs foꝛtiẽ coꝛpa macerãtes pene ad mortẽ deuenerũt pr̃ vero eoꝝ sepe filios ãmonebat ne p tam longã maceracõz sua fatigarẽt coꝛpa. Ipe aũt vidẽs illos stultos eẽ et ad mortis hostiũ p nimio laboꝛe iã deuenisse de machometo vti erat rem patefecit. Cognita aũt neqcia illi9 a pr̃e ceperũt cõmedere et bibẽ vinũ. et sic ĩ sua lege foꝛtiẽ antea pstabãt ita deniqꝫ legẽ q̃ꝫ ñ ex toto dimittẽ ceperꝛ sz et queda pars gẽtis istos in cõsuetudine insecute sunt.

SEcund9 punct9 ẽ de succesſozibo machõeti scõm qꝑ narrat Aconen. epus ĩ libꝛo ỏ rebo et statu terre oriẽtaliũ p9 mortẽ machometi Sarraceni q̃dã ex discipulis machometi loco ei9 eligerũt quẽ vocauerunt calephaam q̃si succesſozẽ siue heredem eo qꝑ dignitatis et pncipat9 machometi succesſoꝛ exsteret q̃ dignitatẽ et pr̃atẽ adept9 cepit partẽ blãdicijs prim cõmiacõe et metu pl'os ad se reuocare et ml'itudiez hoĩm cõgregare. Sz quidã Ascali noĩe conr̃ pcm calephã inuidia cõcitat9 et ĩdignacõe cõmot9 cõcupiscẽcia lucri et ambicõe secl'aris dignitatis tract9 modis q̃bo potuit p se et suos eidẽ se opposuit et ml'tipliciẽ expugnãs ñ cessauit donec ipm a pncipatu remouit ¶ Post hũc ergo quidã patruelis machometi noĩe halij cũ obtinuisset pncipatũ vehemẽ cõmoueri cepit et ĩdignari qꝑ succesſoꝛ machometi vocareẽ cũ se digniozẽ ipo machometo reputaret & ppbam eximiũ familiarẽ q̃z machomet9 fuisset locutũ se vellet ab oĩbo existimari hic ergo et complices ei9 legi machometi maxime detrahebãt et ĩ ipm ml'ta maledicta pferebãt. Alios ritus et alias institucões & aliũ oãdi modũ q̃z tradidisset machometus pdicantes Illi aũt q̃ legẽ machometi tenẽ noluerũt ĩ pribo orientis Calephaam baldesen sẽ statuerẽt q̃ ĩ tanto honoꝛe et reuerencia a suis habetur qꝑ nisi mandato auctoritate ei9 null9 quãcũcunq̃ potẽs ãnobilis appellareẽ soldan9. et oĩes eius

subditi tam reges q̃z alij pdes ei⁹ ad ẽrã vsq̃ pstrati reuerenẽ oscilanẽ. Successo=
res aũt halij de quo sup̃ fecim⁹ mencionẽ
conẽ singularẽ oriẽtis calephan sedẽ suã
erexerũt ī terra egipti innumeris diuicijs
et delicijs affluẽtes V̄n īẽ egipcios et oriẽ
tales pp̃los magna semp extũc fuit dissẽ
sio et odiũ īplicabile et ī lege discordia &
conẽdictio sarracenoz pp̃lis ī duas pres
diuisis. quadã parte halij et ei⁹ successori
bus adherente. maiori tñ parte cõsenciẽte
machomete et successoribꝫ ei⁹ postq̃z sol=
dan⁹ tempalẽ administracõez egipti sub
dño suo calepha egipcio adepti⁹ ẽ timens
sibi eo q̃ Calephe ñ īmerito m̃eris accu=
sanctibꝫ erat suspectus vt ipe saladin⁹ ad
vllũ supiorẽ hñret respectũ sz ipi sibi et sol
dan⁹ eẽt ac Calepha accessit ad dñm suũ
Calephã egipciũ tanq̃z ei debitã et solitã
vellet exhibẽ reuerenciam. et clana ferrea
quã gestabat in manꝫ ex impmisso ipm
ad terrã pstratũ eiecit et p̃ pdicõm occi=
dit. oñs aũt filios ei⁹ et cognatos et spe
ciales aĩcos vel inẽficẽ iussit vel carceri in
pp̃etuo mãcipari extũc soldan⁹ baldasen.
sol⁹ monarchiã et dignitatẽ tã sup egip=
cios q̃z sup oñes alios oriẽtales obtinuit
saladino cõpellẽte egipcios vt ei cõcordiẽ
obedirẽt et nullũ Calephã aliũ instituere
p̃sumerẽt nec rit⁹ alios q̃z alij orientales
obꝫuarẽt. Princeps autẽ orientaliũ sarra
cenoz oĩm q̃ legẽ machometi obꝫuãt po
tissim⁹ q̃ caput imperij sui et dignitatem
et regni sui soliũ in ciuitatem marchque
quondã carthago dicebaẽ collocauit et so
lũ ethiopie et affrice sz eciã hispanie ī ma
gna pte dñaẽ oriẽtali calaphe cũ vniuer=
so pp̃lo suo subiect⁹ eẽ recusauit Sz si ipm
regẽ et calephã reputans muramamolim
idest regẽ genciũ se et oñes successores p̃=
cepit appellari lingua enĩ eoz mira idem
est q̃ rex mamolim aũt credenciũ imẽpre=
taẽ V̄n imẽ orientales et occidẽtales sarra
cenos magnũ ẽ scisma et dissensionis q̃z
plurimũ veiles xp̃ianis eo q̃ isti illis im
pediꝫs et expedicõibꝫ conẽ nos remũt pre
stare subsidiũ regno ipoz ī seipo diuiso &
ex magna parte dissoluto.

Erci⁹ pun3⁹ ẽ ꝺ diuersitate gẽ
ciũ qui legẽ machometi susciperunt. Narrat supdc⁹ doctor
libro quo sup̃ q̃ m̃l'titudo gentiliũ & ido
latraz copiosa et maxie hij q̃ septentrio=
nalẽ ihabitãt regionẽ circa paludes me=
thidas et ī partibꝫ vulgarie et cozmanie
vsq̃ ad fines hongarie. et q̃ in cõfinio re=
gni dacie et alijs ptibꝫ adiacentibꝫ cõmo=
ranẽ machometi legẽ recipere noluerunt et
qz ab alijs sarracenis orientalibꝫ et occidẽ
talibꝫ valde remoti sũt p̃ metũ vel violẽ=
ciã ñ potuerũt cõpelli vnde vsq̃ hodie q̃
dam eoz errorẽ vetustũ retinẽtes idola co
lunt veneranẽ et adorant. Alij aũt more
pecudis nec legẽ nec scripturã nec lr̃as vl
las hñtes arboꝛes et arbusta et pecudes &
generaliẽ quicq̃ ī mane casu aliquo pri=
mũ eis occurrit illud p̃ deo reputantes p
totũ diẽ colũt et adorãt. Quidã aẽ ex eis
se verũ et summũ deũ ignorare cõfitentes
putantes deũ tñ ignotũ aliquo placare
sacrificio et obsequio venerari carnes vel pa
nem seu aliã hui⁹mõi oblacõm ī altũ pi
ciũt ī honorẽ illi⁹ q̃ de⁹ est et habitat in
excelsis clamãtes et dicẽtes ei⁹ sit oblacio
hec q̃ sup̃ oñes est et summe diuĩtatis inẽ
alios obtinet p̃cipatũ.

Quart⁹ p̃ct⁹ ẽ de diuersitate gẽ
ciũ q̃ in aliq̃ mutanẽ sarracenoꝛ
rũ legẽ dñt et in alijs. et p̃mi
dicunẽ torcomani q̃ ī terra turcoz ihabi
tãt hi traxisse creduntẽ originẽ septẽtrina=
libꝫ sarracenis sup̃dictis V̄n noie cõposi
to a thurcis et comanis appellanẽ turco=
mani De turcis siquidẽ ex anticq̃s orienta
liũ histoꝛiꝫ cereũ habem⁹ q̃ ex septẽtriõa
li regione exeũtes plaz fines ĩgressi ñ so
lũ regionẽ illã sz vniuersas fere oriẽtale⁹
p̃vincias armato mãu occupauerẽt violẽ
ter. extũc aẽ gens illa p̃⁹ rudis et ĩculta
nec hñt certã mansionẽ sz passim cũ vxo=
ribꝫ et filijs et pecoꝛibꝫ vagãs et pascuaz
cõmoditatẽ sectãs regẽ sibi p̃fecit ciuita=
tes et opida possidẽ ĩcipiens agriculture
dans opam que p̃⁹ de peculeo eñ viuebat

ac iura sibi ciuilia cõstituens. hij aũt qui
sua ruditate pmanẽtes pozẽ viuẽdi mõm
deserẽ noluerũt appellati sũt turcomani.
In multis autẽ imitanẽ illos sarracenos
q̃ beduini dicunẽ. Isti beduini ex arabum
gente p̃cipaliẽ ceperũt originẽ de quozũ
stirpe dicunt descendisse machõetũ Hi aũt
dogmatizantes q̃ diẽ mortis a deo sibi cõ
stitutum nec p̃uenire possunt nec p̃terire
nunq̃ ad pugnã armati p̃cedunt sed so-
lũmodo camisiati pepulis more femina
capita inuoluentes lanceis et ensibus tã-
tũmodo vtentes. et licet leniẽ et de facili
cõuertanẽ in fugã. alios eamẽ sarracenos
timidos et ignaros reputãt. q̃ spicula &
sagittas a longe iaculanẽ. sũt aũt nõ so-
lũ xp̃ianoz sed et eciã sarracenoz et p̃di-
tores mendaces et constantes et amici for
tune et duplici via gradientes bis quos
cernunt p̃ualere libenẽ adherẽtes. Portãt
eciã in capitibus pilleos rubeos cũ pepulis
in tentoriis de pellibus aialiũ habitantes
ouinis eciã pellibus et capzinis plerũq̃ ve-
stiunẽ nullam aũt habentẽ certã mansio-
nem in campestribus et pascuis turmatim
p̃cibus incedentes vagi habitãt et pascuã-
tur vbertatẽ sectantes diuersas regione
circuũt lacte viuẽtes et aialiũ copiosam
mlt̃itudiẽ secum trahentes. Ipi aũt pe-
ius ociosi tam equoz quã pecoz vxoribus
suis p̃curacõm relinquũt Sunt et alie gẽ
tes ex orientalibus p̃tibus. q̃ legẽ machome-
ti custodiũt excepto q̃ more xp̃ianoz ad
ortũ solis adorant eo q̃ patres eoz q̃ xp̃i-
ani fuerũt hũc modũ orandi eis reliquе-
rũt ab alijs sarracenis heretici et p̃phani
reputanẽ ex quibus nõnulli ip̃m solũ deũ
summũ reputũt eo q̃ inẽ omes creaturas
visibiles p̃cellentẽ habz pulchitudiẽz. Sũt
aũt quidã alij miserabiles hoies in mõtaĩs
circa iuga libani in p̃tibus ẽpolitaĩs cõmo-
rantes q̃ licz ex p̃te legẽ machõeti obtinẽt
dicũt tñ se legẽ alterã occl̃tã hr̃e q̃z ñ licz
alicui reuelare ñ filijs eoz cũ iã adulte ẽt
etatis vt secta puerilitẽ ñ reuelent vl̃ mor
tis articl̃o imminẽte cũ p̃res in extremis
laborãtes spẽ euadẽdi ñ habẽt. Vxores aũt
eoz et filie i lege maritoz et parẽtũ suoz
ignorãtes legẽ illam dicunt se credẽ q̃ fi
forte filijs lenitate illã legẽ q̃z vocãt occul
tã mri sue reuelãt. vxor a marito et filijs
a p̃re absq̃ vlla ẽtractõe necarenẽ. Hi aũt
p̃ter morẽ alioz paganoz vinũ bibũt et
carnes porcinas edũt et ab oĩbus alijs tã
q̃z heretici legis reputanẽ Ipi eciã pessima
et abhoĩabilia et sexui femineo conẽria in
occl̃to turpiter operanẽ sic ill̃ narrantibus q̃
ab ill̃ recessẽrt cognitũ ẽ timẽt ne vxores
eorũ eos relinquerẽt vel cõtempnui hr̃ent
si execrabiles ritus eoz et ĩmundicias se-
cẽte puertissime cognoscerẽt. Est eciã in p
uincia fenicis circa fines ciuitatis. Enetha
densis q̃ hodie vulgariter appellaẽ tortaza
quidã ppl̃o scopilis et mõtibus vndiq̃ cir-
cũdusus ĩhabitãs hñs castella. x. fortissi
ma et p̃pẽ viaz angustias et rupes ĩaccel
sibiles. ĩexpugnabilia cũ suburbanis et
vallibus oĩm fructuũ et frugũ fertilitate fe
cundissimis et amenitate locũdis horum
aũt hoĩm q̃ Asinini nuncupãt̃ ml̃titudo
numeroz. xl. M. excedẽ dicit̃ Preficiũt aũt
sibi capitaniũ nõ successione hereditaria
sed p̃rogatiua meritoz quẽ ipi veterẽ seu
senẽ appellãt nõ tã p̃uecte etatis racõe. q̃z
p̃udencia dignitatis p̃eminẽcia. Primus
aũt et summus ĩ fauste religionis eoz ab-
bas et locus vnde p̃cipiũ habuerẽt ĩ p̃ti-
bus est orientaliũ valde remotis vsus ci-
uitatẽ baldacensẽ et partes p̃fidis p̃uin-
cie. Hi aũt vngula nõ fidentes neq̃ sẽm
a p̃phano discernẽtes omẽz indifferenter
obedienciam supiori suo exhibitam sibi
credũt eẽ vite eterne meritoriã. Vnde tã
te subiectõis et obediencie vinculo mgr̃o
suo quẽ senẽ noĩant astringũt q̃ nil ita
piculosũ est à difficile q̃ ad mãdatũ dñi
sui hilari aĩo et ardẽti volũtate amplecti
et p̃fice vereanẽ Senex aũt dñs eoz pueros
de pp̃lo suo ĩ locis sectis et d̃lcacõibus facie
nuẽri et diuisis idiomatũ generibus diligẽter
imbutos et ĩstructos ad varias p̃uincias
mittit cũ cultellis vt poterẽt hoies tã ex
xp̃iaĩs q̃z ex sarraceis vl̃ q̃a ex aliq̃ cã hr̃e
eos odio vl̃ ad p̃ces aĩcoz suoz seu etiam
p̃pẽ ĩmense pecũe p̃ciũ sibi datũ mandat
occidi p̃mittẽs p̃pẽ huiusmõi mãdati exe
cutõez longe maiores delicias habituros
in paradiso sine fine p̃ morẽ q̃z fuerint

ille in quibo fuerãt meriti qp si ꝑpẽ huiꝰ
mõi obediẽciã eos mozi cõtigerit marti
res a suis iudicarẽ et inẽ sc̃os ab illo po-
pulo deputati in summa hñẽ reuerencia.
Parẽtes vo eoꝝ a mgr̃o q̃ senex vr̃ ml'tiꝰ
muneribo ditarẽ et si serui erãt decetero
liberi dimittunẽ Vñ miseri adolescẽtes se
ducti de cõuẽto ꝓdictoꝝ fratrꝝ ad varias
ptes mũdi trãsmissi cũ tãto gaudio et de
siderio legacõm mortiferã suscipiũt et cũ
tãta diligẽcia et sollicitudĩe ꝓficiũt sese
varijs modis trãsfigurantes et aliaꝝ na
cõnũ rite et habitũ sibi assumẽtes · aliqñ
in spẽ mercatoꝝ qñq̃ ĩ spẽ cl'icoꝝ seu mo
nachoꝝ et infinitis alijs modis sese occul-
tãtes qp vix aliqs ĩ vniuerso mundo adeo
caute est q̃ sibi possit ab eoꝝ insidijs ꝓcauẽ
conẽ inferiores psonas aliquid machinari
dedignarẽ. Potẽtes aũt q̃bo ipi aduersãẽ
vel ꝓcio magno se redimũt vel armati in
cedentes cũ catherua satellitũ cũ suspicõe
et metu mortis semp incedunt. Hij aẽ sup
oñes alios sarracenos legẽ machometi &
ei⁹ istitута diligenẽ et artissime buaueñe
vsq̃ ad tempa cuidã mgr̃i sui q̃ natura
li ꝓpte⁹ ingenio diuersaꝝ scripturaꝝ exci-
tat⁹ studio xp̃ianoꝝ legẽ et xp̃i euãgelia
cepit cũ oĩ diligencia legere et pscrutari
ãmirans xp̃i miraculoꝝ vtutẽ et doctrine
sanctitatẽ ex q̃ꝝ cõpassione et irracõnabi
lem cepit abhomĩari machometi doctri-
nã · et tandẽ cognita veritate subditos su
os artes maledicte legis studuit paulati
reuocare. Vñ exhortat⁹ ẽ eos et mãdauit
qp vinũ cũ modestia biberẽt & carnes poꝛ
cinas manducarẽt Tandẽ vo post ml'tas
ãmonicões et varias doctoris sue ꝓdicaci
ones ĩ hoc oñes cõcorditẽ cõsensert qp reli-
cta machometi pfidia pcepta baptisma-
tis gr̃a efficerẽt xp̃iani. Ita tñ qp eiusdem
cõdicõis eẽnt et libertatis vt alij xp̃iano-
rũ lege subiecti isti erãt tũc temp⁹ fribo
milicie templi ẽbutarij duo milia bisan-
cioꝝ eisdẽ ãmuatim ꝓsoluentes p securitate
cuidã terre sue q̃ ĩ cõfinio terre ꝓdictoꝝ
fratrũ sita erat q̃ ml'tas eis molestias oc-
casione ciuitatis inferre cõsueuerãt. Pre-
fat⁹ aũt azisimoꝝ mgr̃ vnũ de familiari
bus suis virũ eloquentẽ prudentẽ et stre-
nuũ de q̃ plurimũ cõfidebat misit ad regẽ
iherosolomitanũ. Rex aẽ ĩtellecta causa
legacionis p tanti populi visitacione et
aĩaꝝ a laqueis diaboli liberacõe deo gr̃aꝰ
agens. Nunciũ senis cũ summo honoꝛe &
gaudio magnifico recepit et ipm ad ꝑpa
reuertentẽ vt dño suo bonã regis et xp̃ia
noꝝ volũtatẽ et magnũ desiderium denun-
ciaret et vsq̃ ad fines terre sue deduci pre
cepit q̃ dum fines suos iam fere ingressuꝰ
tripolim ptrãsisset quidã ex nr̃is vir belial
et iniquꝰ dei timorẽ añ oculos suos nõ ap
ponens hoĩez de regio ducatu et fidei xp̃i
anoꝝ sinceritate cõfidentẽ impuisũ ml añ
sibi metuentẽ ĩ detrimẽtũ xp̃iani noĩs &
maxĩe ecclesie orientalis occidit. Vñ ꝑl'us
ille q̃ tanq̃ planta nouella nõdũ radica-
tus erat ĩ fide cũ ira magna et indignaci-
one fidẽ nr̃am respuens et nr̃oꝝ cõsorciũ
suspectũ hñs a tam sc̃o et honesto ꝓpos-
to resiliuit et vsq̃ ad temp⁹ pñs xp̃ianos
et dei eccl'iam psequi et infestare ñ ptermi
sit. In vno igit̃ corpali homicidio ꝓpte⁹
ille ꝓcor aĩas innumeras interfecit. His
igit̃ et alijs innumeris mõstruosis hoĩbuꝰ
miserabilis regio orietalis corrupta est et
alie q̃q̃ plures ei⁹ pnicioso exemplo sũt co
inq̃nate cõtagio.

Ceaua cõsideracio huiꝰ libri
est de bello sarracenoꝝ p ra
ciones conẽ nr̃m fidei fortа-
liciũ suo ceco iudicio nimiũ
efficaces nõ attendẽtes qp est
turris fortitudĩs a facie inimici et ve colli
gere potui ex diuersis libris · x · sũt argu-
mẽta q̃bo insultẽt conẽ nos ¶ Primũ cõ
tra nomẽ xp̃ianũ ¶ Secundũ conẽ xp̃i cõ
cepcõm ¶ Terciũ cõẽ xp̃i diuitatẽ ¶ Quar-
tũ conẽ xp̃i mortẽ ¶ Quintũ conẽ trinita-
tẽ ꝑsonaꝝ ¶ Sextũ conẽ beati tudĩez eter-
nam ĩ visione dei ¶ Septimũ conẽ mr̃imo
niũ vniꝰ vxoris tm̃ ¶ Octauũ conẽ bapti
smũ q̃ ad ablucõm interiorem ¶ Nonũ conẽ
adoracõm ymaginũ ¶ Decimũ conẽ veri-
tatẽ veriusq̃ legis q̃s dicũt esse corruptas
per iudeos et xp̃ianos et nichil esse verita
tis ñ quantũ ĩ alchorano continet̃.

Primū argumentū sarracenoꝝ est conr̄ nomē xp̄ianū. Dicunt enī qꝫ illi q̄ vocanr̄ xp̄iani non sūt xp̄iani nec debēt vocari xp̄iani qz sūt contrarij oīb⁹ dictis et factis que opabaṫ et dicebat ih̄us xp̄us qz xp̄us erat iudeus et fuauit sabbatū. Et ip̄e dicit ī euangelio nō sum miss⁹ n̄ ad oues q̄ perierūt do m⁹ isr̄l Item erat circūcisus sequit̄ ergo qꝫ nichil hn̄t facē cū eo ī paucō vel ī multo ymmo sūt sui contrarij totaliē Ad hāc veneniferā oppositiōez dupliciē respondet̄. Primo ei⁹ oppositū ex opib⁹ ostendendo. Secūdo qꝫ sarraceni sic dicētes sūt conr̄ legem suā. Primū sic ostendit̄ qz experiencia teste possūt vivere sarraceni q̄ hītant īt̄ xp̄ianos q̄zt̄ gloriā & honorē et q̄zto corde xp̄iani faciūt et offerūt ih̄u xp̄o edificatis tā solemnissimis et magnificentissimis ecclesijs ī suo noīe et sue beatissime mr̄is et suoꝝ sc̄oꝝ vitatis ī crucib⁹ et calicib⁹ patenis candelabris lampadibus et ymagīb⁹ ex auro et argēto deaurato pos sunt itez vidē qꝫ xp̄iani ieiunāt .xl. obre uerenciā .xl. diez q̄s ih̄us xp̄us ī deserto ieiunauit .et sic̄ dicit lex sarracenorum de mense romadan qz ī eo descendit qꝫ ip̄m ieiument sarraceni data racōe qꝫ q̄ mensē cōfiteṫ ip̄m ieiunet .q̄s ergo pōt dicē de fidelib⁹ qꝫ nō sūt xp̄iani exq̄ .xl. ieiunāt & sic cōfitentes vitā ih̄u xp̄i sequūt̄ suū exemplū ieiunāt sil'r .iij. tempa ām et vigilias festiuitatū ih̄u xp̄i sue mr̄is ap'orū et ml'toꝝ aliozꝝ sc̄oꝝ quoꝝ festa solemnisant nō solū cantādo in ml'ta gl'ia laudes deo et illis ꝫ et eciā diebꝫ illis cessando a corpalib⁹ laboribꝫ lucratiuis. Possūt eciā videē q̄zt̄am deuocōm et honorē defer noī suo cū ml'ti ex xp̄iaīs cū audiūt ip̄m noīare inclinant sua capita et aliq̄ flectēdo genua et qualiē eciā eundē blasphemātes cū in iudicio accusanr̄ publice puniūtur .ñ facio mencōm de secretis actib⁹ cordis in cōtemplacōib⁹ nec de lacrimis que de coꝝ oculis sepe emanāt in magna habundācia memorādo suā doctrinam suas p̄dicacōes suos nobilissimos act⁹ et virtuosissimos suā vitam suā mortē suū ad inferos descensū suā resurrectionē a mortuis ml'tis ex eis secū resuscitatis. Itē memorando eciā p⁹ suam resurrectionē suā familiarē cū ap'lis cōuersacōm p dies .xl. anteq̄z ascenderet ad celos. In quibus sup oīes angelos sedet ad dexterā p̄ris semp orādo p suis fidelib⁹ .memorādo eciā quō in mūdi fine veniet ī maiestate sua et sui p̄ris et angeloꝝ iudicare vivos et mortuos et qꝫ dabit exīntib⁹ ad dexterā suā vitā eternā et existētib⁹ ad sinistrā tormenta sine fine. Quis ergo sarracen⁹ viuēs inter xp̄ianos pōt dicē n̄ esse xp̄ianos nec talie debē vocare illos q̄s cū tanta fide cū tāta deuocōe cū tanta reuerēcia et cū tāta gl'ia constat adorare ih̄m xp̄m Secūdo declaro qꝫ sarraceni hoc dicentes sunt conr̄ suā legē n̄ dico solū illi q̄ hītant īt̄ xp̄ianos et nouerunt sup̄ predicta qz eciā existētes in mequa loco securo eis scōm alchorānū .cū ip̄mmet alchorānū ī ml'tis locis vocet eos xp̄ianos lr̄e arabice noīant eos nazareōs qō in idem redit qz discipl'i nazareni sic xp̄iani discipl'i xp̄i q̄ est mgr̄ oīm fideliū et qn̄ apparuit paulo sic se vocauit nazarenū. Dicens ego sum ih̄us nazaren⁹ quē tu p̄sequeris. Sic ergo sarraceni bene possūt imponē fingere negare vl' affirmare de xp̄ianis quicq̄t eis placuit qn̄ lex eoꝝ vocat eos xp̄ianos ip̄i dicūt qꝫ nec sunt xp̄iani nec debent ita noīari. Vnde bene possūt cōsiderare sarraceni de xp̄ianis sic dicētes cui⁹ alteri⁹ legis volūt eē qn̄ nolunt affirmare esse xp̄ianos qꝫ tn̄ publice dicit lex eoꝝ Et ideo exq̄ suā volūtatem supponūt legi sue negādo qꝫ ip̄a affirmat nō est mirandū si sil'ia faciūt de sc̄a scriptura xp̄ianoꝝ negando tā irracōnabiliē ih̄m filiū marie eē filiū dei .quē sac̄ scripta in pluribꝫ locis veteris et noui testamēti p̄o tali nomīat qꝫ sit filiꝰ dei suus filiꝰ p̄mogenit⁹ suus filiꝰ ꝓp̄ri⁹ suꝰ filiꝰ verꝰ suus filiꝰ vnigenit⁹ .sic qꝫ vnꝰ solꝰ ẽ filiꝰ ꝓp̄ri⁹ dei genit⁹ de sua substācia ꝓp̄ria & natura et nō ml'ti .de q̄ vt nemo dubitaret .dicēdo iste est ved ille .de⁹ p̄r suū esse de nube loq̄zdo dixit eū ostendendo hic est filiꝰ me⁹ dilēc⁹ et si sarraceni negāt sacrā

ſcripturā quā hñt xp̄iani negāt legē ſuā
in multis paſſibꝫ q̄ affirmāt q̄ eam debēt
credē q̄z facit mencōez de ſc̄ptura moiſi &
p̄s. dauid de multis ecīā pphetis et euan=
gelijs . affirmat enī alchozanū q̄ illi ſunt
credentes ī deū q̄ credūt ea que deus iuſſit
anteq̄z machomet⁹ eēt ī mūdo Ad ea aūt
que dicūt q̄ ideo nō ſum⁹ xp̄iani q̄z ñ ob
ſuam⁹ ſabbatū nec circūcīſionē. que et q̄z
manifeſte ſunt racōes quare lex moiſi nō
debuit obſuari p⁹ publicacōm legis gr̄e.
et excepto q̄ mozalia p̄cepta manſerūt cel
ſauit impletis per ih̄m miſterijs ī ipa cō
tentis ad plenū ī p̄mo libzo fuit declara=
tū et reduco hic ad memoziā ſaltem vnū
dictū qꝺ ml'tū debēt attendē iudei et ſar=
raceni vrentes circūcīſione . q̄ quādo rex
impleuit ſuū p̄miſſū ſi p⁹ aliq̄s ducat p̄
dimiſſo illꝺ qꝺ ipe ozdinauit bene poſ̄ in
telligē q̄ ei facit iniuriā q̄a ducendo tale
p̄dimiſſo dat intelligē nō eſſe impletū qꝺ
p̄miſit ī tempe iam p̄terito p eū aſſigna
to ſic ē de circūcīſione q̄z de⁹ dedit abzahe
p ſigno confederacōis mē deū et eū q̄uſq̄z
de ſuo ſemīe naſcerēt ille q̄ bēbat eſſe oīm
genciū benedictio meſſias p̄miſſus de⁹ &
homo q̄a ergo ſarraceī vtunt circūcīſione
cōtinuo ſunt in ira dei ſic iudei faciente⁹
deū mendacē et purū nō implentē qꝺ p=
miſit et iurauit tempe determīato Reſpō
dent ad hoc ſarraceī ex vno falſiſſimo fun
damēto p̄ſuppoſito q̄ cōtempta lege ſcrip
ture et gr̄e debēt ſeruare ſolūmodo legē na
ture quā abzahā obſuauit exq̄ ipi ñ legē
moiſi nec xp̄i ſed datā abzahe ſolū tenēt
p̄z vera q̄ debēt eſſe ſic et ipe circūciſi ita
q̄ poſtq̄z hīta eſt lex p̄fectōis redeant ad
legē nature ī qua uixerāt ab initio mūdi
qm̄ hoīes nō erant capaces maiozis legi⁹
ſic ſi poſtq̄z homo creuit in etate et ē fcūs
homo intelligēs dicat q̄ ei cōuenit loqui
ſic qm̄ erat puer ſine ſenſu ſcire poſ̄ ſic puer
cogitare ſic puer ludē poſ̄ ſic puer cū hoc
ſit certū oīb⁹ hoīb⁹ cū veniūt ad etatē per
fectā debē facē illud qꝺ p̄tinet ad talē eta=
tem et dimittē ea que faciebant cū puuli
erant. Sz querendū eſt a ſarracenis quare
circūcidunt̄ vt cū neſciuerint reſpondē re
maneāt cōfuſi in circūcīſione ſua nō enī
inuenīt expreſſe dēm ī alchozano p mg̃m
machometi q̄ circūciderūt ſe et ſui creden
tes. Sz iſti ſui credentes addiderūt dicendo
q̄ exq̄ fuit data lex abzahe et ipe fuit cir=
cumciſ⁹ q̄ neceſſaria ē eis circūcīſio cū di=
cant̄ p̄feſſozes et obſuatozes legis abzahe
q̄ machomet⁹ fuit circūciſ⁹ nō legīt ī al=
chozano Sz in libzo ſue generacōis et vite
narrat̄ q̄ ipo nato circūcidit eum gabziel
qm̄ balneauit coz ei⁹ et aperuit et poſt hec
verba ſtatī ſequīt. Et dicūt q̄ nat⁹ eſt cir
cumciſ⁹. Exq̄ ergo de ſua circumciſione di
cunt duas opiniones nullā eaz̄ affirmā=
do apparet q̄ de ei⁹ circumciſione nō ſunt
certi nec tal' circumciſio ſic dicūt fuit cir=
cumciſio abzahe que fuit nō p angelū ſed
manu hoīs facta. q̄ machomet⁹ nat⁹ ſit
circumciſ⁹ hoc dicē eſt ad beneplacitū po=
tuit machomet⁹ de facto ſi rex fuit ara=
bum vel p̄nceps vel ſubditi ſui imē ſe vel
ex parte ſua ñ dei. dare ſuis dimiſſam qꝺ
tamē in libzo ſuo nō continet̄ ſic accidiſſe
Sz q̄ miſterijs circumciſioīs datū abzahe
qūo iam totalit̄ ceſſauerat et fuit ānulla=
tum potuerit iuſte ozdinari et continuari
clarū eſt q̄ ñ. qm̄ iudei ſic dictū eſt qm̄ ea
vtunt̄ ſunt in continua ira dei et odio de
quibꝫ ſic dat̄ ītelligi ī eo q̄ narrat̄ de vi=
ta machometi ñ fuit filiꝰ imē eos p̄re eoz̄
nō expectante q̄ angel⁹ circūcidat puerū
qm̄ die octaua facit eū ſtatī circūcidi ergo
machomet⁹ fuit filiꝰ gentilis vel xp̄iam
ſi gentilis . videat q̄ tale affirmat in qua
reputacōe teneret eū mater ſua videndo
eū diſſimilē p̄ri et ſuo generi toto. ſi p̄mo
nō habuerat de ea reuelacōm de qua tam̄
nichil narrat̄. et qūo poſ̄ dici p angelum
circūciſ⁹ ſtatim ſic nat⁹ fuit. ſi nat⁹ fuit
circūciſ⁹ hoc nulli eſt dicē qm̄ eſt contdi=
ctio ī termīs. Si iam forte dicat q̄ circū=
cidit eū angel⁹ in ventre mr̄is ſic ſi a ſua
concepcōe fuiſſet ſanctificat⁹ et in gr̄a dei
cui nō cōcordant verba pſalmi claritati
Vñ mg̃r machometi quē diabolū intelli=
go iurando p claritatē noctis qm̄ colligīt
ſeu occidit. dicit ſic. an nō te inuenit dn̄s
tuus orphanum et appinquabit. inuenit
te deuiū et direxit . inuenit te pauperē &
ditauit . ecce ſanctitas tam p ſarracenos

laudati religiosi machometi quẽ scõm q ipi ĩtelligũt deꝰ ĩmenit deuiũ et direxit et ad quid direxit stati declarat q de pau pere eũ ditauit et quid dicat ĩ libro suo conẽ diuicias cũ illas et luxurias ꝓmit tat diabolꝰ suis nõ dicat Sed hoc est cer tum q difficile ẽ q diuicias hñtes ingre diant paradisũ dimittendo ergo hoc exq̃ illo qõ dr de circũcisione machometi ñ legit ĩ libro suo per eos reputato ꝓ autẽ tico illo est magis apparens q ipe et sui primi credẽtes ꝓ maiori vl' ml'to magna pte fuerũt xpiaĩ nõ circũcisi sed baptizati Verũtamẽ cũ ĩ alchorano dicat de mag̃ instancia p eũ ad iudeos ve essent sui cre dentes existenti maiori laboze et pncipali ozi intencõe sua faciendi semp suũ princi patũ maiozẽ p eum tantũ desideratũ pro concordia eoꝝ que sibi adherebant forte fuerit introducta circũcisio que leuiẽ po tuit introduci cũ in illis ptibꝰ esset ml'ti tudo iudeoꝝ et est verisimile q ml'ti eoꝝ erant neophiti et cũ in ml'tis istoꝝ ma gno tempe duret affectio ad legem moisi sic vera p eos hĩta et suos pres habendo fiduciã dñi tempalis ml'ti illoꝝ ñ contra dicũt circũcisioni · dicũt itez aliq̃ q dum rauit adhuc in illis ptibꝰ heresis pharize oꝝ̃ q ad saluacõez requirebat cũ euange lio obseruare legẽ moisi et nõ mĩnꝰ pen sandũ ẽ exq̃ labor machometi et suoꝝ suc cessoꝝ erat adiũgẽ pncipatui sic xpianos sic iudeos et gentiles p ipm et suos fuisse ordinatũ q sui credẽtes loco baptismi ac ciperẽt elatabet quo vtunẽ qñ ingrediũẽ suas mesquitas poẽ ergo alphaquini sar racenoꝝ p seipos intelligẽ quãte efficacie est q arguũt conẽ xpianos q circũcidũt se sicut fuit xpus qñ ipi seipos reputan tes et tenentes se p magnis zelatoribꝰ & imitatoribꝰ eiꝰ nõ nascunẽ circumcisi nec expectant q angelꝰ circumcidat eos sicut dicunt de machometo Forte respõdebunt q alia est racõ ĩ machometo et alia in eis ꝫ exq̃ in eis nõ verificat q in sua ꝓphecia nõ est mirũ si imponẽt xpianis debẽ circũ cidi exq̃ xpus fuit circumcisꝰ sic hoies ce ci vl' debiles visꝰ loq̃ztes ĩ eo q ñ vl' pau cũ videt qui sequũt ea que pedibꝰ calcant vel manibꝰ palpant sed de eo q dicunt ñ vident q est ante vel retro ad dexterã vl' sinistrã sup̃ vel infra volo dicẽ q nõ con sideratꝫ causã q̃re fuit ibus xpus circum cisꝰ nõ habẽs locũ ĩ suis fidelibꝰ postq̃z ces sauit lex moisi et fuit euacuata a virtute que ꝓmo in eo erat qñ fuit puer nec ad huc ĩ nocte ante mortẽ suã qz fuit ꝑ eam obſuata lex moisi faciendo pascha agni Vnde exq̃ fuit mutata substancia et na tura illaꝫ rez in quibꝰ pncipaliẽ stabat veritas legis moisi licet inueniant scrip ta et q iudei teneant eam cũ ml'ta dili gencia ĩ suis sinagogis exq̃ deficit eis vir tus nõ obligat vt seruẽt ymmo pociꝰ ob ligat vt ñ obseruẽt. Quomã hoc est certũ et notoriũ oĩbꝰ hoĩbꝰ mundi q nõ existẽ te virtute rei significate ꝑ signũ si ille q̃ signũ habebat vult ea vti sic̃ prius q ipe factor reputat falsus et mendax vel stul tus sine sensu vt cum sit specialis diuisa militibꝰ a non militibꝰ quo aliq̃s eorum suis demeritis priuat a milicia si ducat eandẽ diuisam quã pmo exq̃ suba verita tis habuit mutacõez est reputatꝰ mẽdax et dat ei pena p eo ñ minꝰ ẽ de ill' digni tatibꝰ tã eccl'iasticis q̃z secl'aribꝰ q̃bꝰ pñt priuari possidẽtes vl' si munq̃z habuerẽ & vocanẽ el'es eadẽ racõ cõcurrit circa muli eres exñtibꝰ aliꝫ signis vginũ et vxoꝝ rũ corruptaꝫ q̃a iste facerẽt iniuriã suis maritis si ambularẽt in hĩtu in quo pmo ãbulabãt sic facerẽt iniuriã regi militeꝰ sic̃a pace ĩ se ducerẽt signũ qõ pmo erat guer re vl' econtr signo ipo fco exñte falso qñ nõ ẽ cõformẽ rei p illꝺ significate ꝓprie. Exemplũ circa materiã de q̃ loq̃mur ẽ de ml'iere q̃ alio hĩtu vtit qñ ẽ vgo desponsata et alio qñ iã pepit · qz si postq̃z pepit filiũ vult ducẽ se sic̃ pꝰ anq̃z parerz oẽs videntes deriderẽt eã reputãtes eã ml'ierẽ insensatã spãliẽ si ipam et occidit suũ ꝓprium filiũ et se vellet ostendẽ ac si munq̃z pepisset qz iã ñ solũ ml'ier insensata ꝫ eciã reputata sic̃ ve racit fl'a et sñ aliq̃ excusacõe plẽa oĩ mali cia · hic ẽ ꝓpe cãꝰ sinagoge societatis descẽ dentis ex sede abzahe q̃z aliꝭ oĩbꝰ dimissꝰ gna cõibꝰ dꝰ accepit ĩ fide ꝑ sponsa sua qñ abza ham ẽcidit et fuit ei reputatũ ad iustitiã

Vnde ex illo tempe semp vixit in fide & spe qꝫ ex illa debebat nasci messias qꝫ non erat ī aliqua alia generacõe et ī signũ pre dicte fidei abrahã sic dẽm fuit accepit circumcisionẽ. nato ergo messia ex semĩe iudeoꝝ et impletis p ipm oĩbꝰ misteriis sic est qꝫ vt maneret ī statu quẽ ꝑmo tenebat occidit filiũ ex ea natũ ꝙs posset iudicare ñ qꝫ sit totaliẽ sine sensu et plena oĩm malicia postea potuit vti circũcisione ꝑ diuisa ei data ꝙlsꝙ ex ipa nasceret filius ei ꝓmissꝰ hec racõ nõ minꝰ culpat sarracenos cõfitẽtes natiuitatẽ ihũ xp̃i ex maria v̊gine descendẽte ex genẽ iudeoꝝ. Vñ impleto misterio circũcisionis stati cessauit que primo erat diuisa et signũ spãlis amoris illiꝰ ꝑ̃l. Item circũcisio tenebat locũ et cõdicõm vniꝰ supplicacõis cõtinue ad deũ vt recordaret sue misericordie ꝺm qꝫ locutꝰ fuit abrahe et alijs p̃ribꝰ iudeoꝝ qꝫ veniret ad medendũ contritos corde & ad p̃icandũ captiuis ī vulgenciã et clausis daret appericõez. et cõsolacõez lacrimãtibꝰ. impleto ergo et de ea hĩta pfecta noticia. circũcisio que iudeis erat sic quodã supplicacio ꝑmo redit in abhominacõm et odiũ q̃zto plꝰ ducunt eã tanto se faciunt magis indignos diuĩa cõsolacõe. de quo tempꝰ ꝓteritũ. M cccc lx. ãnoꝝ est eis plꝰ q̃z satis testimoĩm existendi cõtinue ī ira dei et vt unq̃z habeãt mĩbi cordiã sic circumcisio dabat eis spem quã totaliẽ perderũt qñ mutata substãcia et notificata veritate misterij. circũcisione que erat signũ voluerũt vei sic ꝑus bene pot̃ hic dici illꝺ broccardicũ istiꝰ ꝛgni castelle athi lodigonuera enthiendolo tuſnegra. Sup̃dictis racõibꝰ cõprehendẽtibꝰ sarracenos plꝰq̃z iudeos qñ ipi postq̃z cessauit suum misteriũ ea racione qua fuit data abrahe ut unẽ circũcisione q̃ si attente voluerunt cogitare ī secretis sacre scripture possunt sane ītelligẽ qꝫ inq̃ztũ ut unẽ circũcisione sic moises cõtinue accusat iudeos añ deũ qꝛ nõ credideret dictis eiꝰ sic abrahã accusat sarracenos false suã diuisam deducẽtes ꝑ implecõez ꝓmissionis sibi facte & alijs p̃ribꝰ cuiꝰ implecõis ipi mĩ et sunt testes positi ī paradiso ꝑ mortẽ ihũ xp̃i accusat eos itez̃ nõ minꝰ abrahã q̃a confitẽtes se venire de hismael contradicũt ei⁹ diuina verba et mendacia dicunt. quia nõ in hismael ꝫ in ysaac semĩe est benedictio oĩm gentiũ. et dicunt seipos eẽ illos de benedictõe in ysaac ꝓmissa. vix sufficeret tempꝰ si scriberẽ racões et causas occurrentes ad intellectũ iniusticie totaliẽ irrationabil' quã sarraceni cõmittũt in vsu circũcisionis nõ habendo autenticũ et expressum testioĩm qđ suo mgr̃o scz macho meto fuerit mandatũ. Veritamen si tale preceptũ fingã nõ pot̃ eẽ dei qꝛ deꝰ ñ pot̃ dare falsum testimoĩm sic est circumcisio mutata veritate et substancia illiꝰ qđ significabat totali veritate exĩte ꝓncipaliter ī hoc qꝫ sit cõformitas ītellectꝰ cognoscentis rei que cognoscit̃ pot̃ aliqs dicẽ qꝫ intelligit qꝫ sol sic relucet nob̃ et illuĩat de nocte sic̃ de die. Sz qꝛ natura rei nõ est conformis sua cognicio nõ est vera sil'r et eiꝰ dictũ. et si illꝺ qđ dicit ponat ī sẽpturis eadẽ racõe illa scripeura erit falsa vt notat dñs Cesarien ī tractatu suo contra sarracenos.

Secundũ argumẽtũ sarracenoꝝ est conẽ xp̃i cõcepcõm quã nos xp̃iani affirmamꝰ de spũsancto qui est tercia in trinitate psona qđ ipi ñ intelligentes licet asserant xp̃m de virgĩe natũ et mariã virginẽ pmansisse nõ tamñ intelligunt spm̃ dei tertiã in trinitate personã ꝫ pociꝰ materialẽ flatũ qualẽ repimꝰ in hoĩe et alio aĩante. Dicũt enĩ deo insufflante beatã virginẽ de illo flatu virginẽ cõcepisse. qꝫ volũt auctoritate et racõe ꝑbare scz qꝫ flatꝰ sit in deo et qꝫ de tali flatu cõceperit virgo. Vnde dr̃ in p̃s. flauit spũs eiꝰ et fluent aque spm̃ istũ ītelligũt materialẽ dei flatũ. Item genꝰ. ꝑmo inspiravit in faciẽ eiꝰ spiraculũ vite qꝫ sic ītelligunt deꝰ suo flatu insufflauit in corpus ade et ita creatꝰ est spũs in corpe ade illo flatu diuino de eodem flatu intelligũt qđ legit̃ in euangelio Insufflauit xp̃us in discipulos suos et ait Accipite spm̃ sc̃m ⁊c̃. Sic etiã intelligũt qꝫ gabriel dixit ad mariam Spũs sanct̃ꝰ supueniet in te. et illꝺ

qđ de xp̃o dr̃ concepe⁹ de spũ sc̃o ex maria
virgine. Racõe ecĩa idem volũt astruẽ sic
Virgo maria xp̃m genuit per se non alio
mediante ꝙ nec de virili semĩe eũ cõcepit
nec de diuĩa substãcia ergo de quodã me-
dio mẽ racõnalẽ creaturã et deũ . ℣ quid
est mediũ sup hoĩez et infra deũ ṅ flatus
diuĩ⁹ quo insufflata pepit virgo maria ¶
℣ flat⁹ materiał impregnat terrã et ger
minare eã facit quid mirũ si flat⁹ diuin⁹
infecũdauit mariã Ad hec respondet alã⁹
in suo quadripetito libro. iiij. capitulo pri
mo qꝺ illi ꝙ hoc conanr̃ asserẽ indigẽt pẽa
et sensu qz in deo materiał flat⁹ nõ est cũ
sit suba incorporea nec habz instrumenta
flandi vt fauces et huiõi ℣ enĩ de⁹ corpo
re⁹ eẽt variabilis eẽt nec ĩ oĩ loco incircũ
scẽptibiliẽ eẽt. qꝺ aũt dr̃ dn̄s inspirasse spiraꝺm vite in corp⁹ ade
sic ĩtelligendũ est spm̃ hoĩs creãdo cũ corꝛ-
pori hoĩs infudit. per hoc aũt qꝺ xp̃us in
sufflauit in apl'os significatũ est qꝺ gr̃am
spũssanct⁹ infundebat ĩ eos ℣ pueẽt aũt
spũssanct⁹ ĩ virginẽ glorioſã ꝺa ei infu-
dit gr̃am suã Eadẽ racõe dr̃ concepisse de
spũsancto idest ope spũssancti ñ de suba
ip̃i⁹ ip̃a enĩ virgo sola dei auctoritate de
carne sua xp̃m concepit sine alteri⁹ rei p-
mixtione. nec aliꝺs debet intelligi flatus
materiał vt iam dictũ est a deo ꝓcedens
racõnalẽ creaturã excedẽs qz si aliꝺs ma-
terialis flat⁹ ꝓcedẽt a deo ả eẽt ei⁹dem na
ture cũ deo ả nõ. ℣ esset eiusdẽ nature cũ
deo ergo eẽt de⁹ et ita de diuĩa natura cõ
cepit v̊go qꝺ dictu et intellectu ẽ horribile
asserẽ . ℣ vero ille flat⁹ nõ est diuĩe natẽ
queriẽ ergo cui⁹ nature sit. si corporee na
ture est et nõ diuĩe erit angel⁹ vel aĩa cũ
spũs sit. et ita beata virgo de angelo vel
aĩa cõcepit. ℣ aẽ corpalis est nichil aliud
q̃z aer ẽ videẽ et ita absurdissimũ ẽ qꝺ se-
quiẽ vt dicam⁹ virginẽ ex aere concepisse
hoĩez. Queriẽ itez a sarracenis verum ex
solo flatu fẽa sit illa cõcepcõ. si ex solo fla
tu cõcepe⁹ est xp̃us quo ex solo flatu flat⁹
est homo vel ipe flat⁹ fact⁹ est hõ. fuit il-
le flatus aĩa xp̃i vel vnitus anime xp̃i. si
fuit vnitus anime xp̃i spiritus sophisti-
cus esse videẽ. corpus etiam qđ xp̃us ha-
buit fuit de carne virginis à nõ si ñ fuit
de carne virginis filị⁹ v̊ginis nõ fuit Vñ
ergo carnẽ habuit si de v̊gine habuit fuit
flat⁹ ille vnie⁹ carni vt ex illis duobꝰ fi-
eret cõcepcio et illo flatu aĩaretur caro ad
hoc vt xp̃us fieret hõ. ℣ obicit sarracen⁹
veritatis ĩimicus si xp̃us nõ fuit de suba
diuĩa vl' ỏ flatu dei cõcepe⁹ qũo ergo fuit
dei filị⁹ ¶ Ad qđ respondeẽ qꝺ xp̃us secũdũ
hũanã naturã fuit filị⁹ v̊ginis et ꝺm di-
uinã filị⁹ dei ab eterno a pr̃e natus sc̃o
diuĩtatẽ. In tempe vero de virgine secũdũ
hũamtatẽ . qꝺ aũt xp̃s fuerit de⁹ et homo
sup̃ libro ꝓmo latissime ꝓbatũ est.

Q Ercũ argumentũ sarracenorũ
est conr̃ xp̃i diuĩtatẽ ¶ Arguũt
enĩ conr̃ nos si xp̃us eẽt de⁹ ipe
de se hoc in euangelio declarasset ꝙ hoc est
falsũ qz nunq̃z hoc de se asseruit nec dixis-
se legiẽ se esse deum quicqꝺ sit de argumẽ-
ti sequela addit qꝺ insipienẽ dicunt sc̃z qꝺ
nunq̃z de se xp̃us asseruit se eẽ deũ ¶ Respõ
deẽ ml'iplici testimoĩo ip̃i⁹ xp̃i oppositũ
esse verũ. Vnde Marci. xiiij. habeẽ qꝺ cum
sacerdos inrogaret ilꝫm dicẽs tu es xp̃s
filị⁹ dei benedicti ¶ Respondit ilꝫs et dixit
illi. Ego sum est manifesta cõfessio qꝺ xp̃s
est de⁹ ꝓpr̃ qđ summ⁹ sacerdos scidit vesti
menta sua 2c̃. Item iohꝫis vj. Ego sum pa
nis vite ꝙ ỏ celo descẽdi siqs mãducauerit

ex hoc pane viuet in eternum . Item ioh. viij. Ego sum lux mundi qui sequitur me nō ambulat in tenebris ꝫ habebit lum vite. Item ex pluribꝰ aliꝭ locis . Ego sum resurrectio et vita . Ego sum via veritas et vita. Ego sum ostiū p me siqs introierit saluabit̄ Ego p̄cipiū q̄ et loquor vobis . Ego sum alpha et o p̄cipiū et finis que oīa nō possūt competē n̄ deo vero vt patꝫ cuilibꝫ intuenti. In cōfirmacōꝫ huiꝰ iudei allegantes causā coꝝ pilato quare deberet mori xp̄us dixerūt qꝫ filiū dei se fecit. Et sic patꝫ q̄ꝫ insipienē et stulte locuti sunt sarraceni in p̄allegato argumento

QVareū argumentū sarracenoꝝ est cont̄ xp̄i mortē. Ip̄i enī asserunt xp̄m immortalē et impassibilem fuisse q̄ concepꝰ de dei flamīe . & ideo dicūt ip̄m nō fuisse passum vel mortuū nec a mortuis suscitatū . ꝫ asserūt loci aliū hoīez posuisse cum iudei vellent ip̄m crucifigē q̄ ita nituntē p̄bare si xp̄s de flatu diuino cōceptꝰ est sic flatꝰ diuꝰ īcorruptibil' est ita xp̄us impassibil'. Preterea indecēs eēt xp̄m de flatu diuino cōceptū & q̄ammō dei filiū crucis subire patibulū. Respondet̄ q̄ xp̄us secōm q̄ dei filiꝰ ē nec passꝰ nec mortuus nec suscitatꝰ est ꝫ secm infirmitatē humane nature quā assumpsit de v̄gine q̄a xp̄us si carnē assumpsit aut passibilē habuit ā impassibilē. Si impassibilē vnde eā assumpsit . Si passibilē et pati et mori potuit et ex diuinitatis virtute a mortuis resurgē . Sꝫ si de carne virginis passibilē carnē assumpsit et sic passibilis fuit q̄ aūt xp̄us filius dei fuerit et secundū hoc immortal' et filiꝰ v̄ginis et secundū hoc mortal' diligenter supiꝰ libro p̄mo p̄batū est et eciā q̄ xp̄us passꝰ mortuus et suscitatꝰ fuerit ibidē latissime p̄batū est in aptione . xij . thezauroꝝ. Et si dicat sarracēꝰ miserꝝ eē xp̄m subisse mortem secōm infirmitatē . Respōdet̄ q̄ hoc n̄ reputamꝰ xp̄i miseriā ꝫ dignacōez q̄ ex summa misericordia fuit et dignacione q̄ xp̄us carnē assumpsit et mortē subijt nō q̄ meruiſſꝫ hoc cū peēm n̄ fecerit vt et ip̄i sarraceni fatent̄ ꝫ vt a morte nos p̄ mortem redimeret Si enī rex aliqꝭ mibꝰ sernī sui iacentis ī luto lutū intraret vt seruum liberaret nō hoc ascriberet̄ miserie regis ꝫ dignacōi. Ex verbis eciā ip̄iꝰ alchorani eligit̄ p̄ictꝰ error. Vñ ait in capitulo xxviij in p̄sona xp̄i dū īmē hoīes cōuersarer miunxit m̄ sꝫ deus nec me virū difficilē ꝫ malorꝝ exptem ēauit et sup me est diuīa salꝰ ī die mee natiuitatis et mortis a qua itez̄ viuus accedam. Hec ibi.

QVinteū argumentū sarracenoꝝ est cont̄ ēnitatē p̄sonaꝝ . Cum enī audiuit machometꝰ q̄ xp̄iam ponebāt in deo tres p̄sonas nō valēs intelligē sine pluralitate diuīe eēncie . cogitauit q̄ ponebant tres deos et ideo negauit ēnitatē ī deo . et ideo dixit in alchorano in capitulo elenesa n̄ dicatis tres q̄a deꝰ est deꝰ vnꝰ licꝫ pluralitas p̄sonaꝝ in deo posꝫ ostendi ex sacra sc̄ptura et racōnibꝰ sic̄ sup̄ p̄batū ē cont̄ iudeos libro . iij cōsideracōe . iiij articulo . xxiij . qz tn̄ p̄mū vt infra dicet̄ dicūt eē corruptū Secundū vero audire nolūt cū noluit credē n̄ hijs que tradita sunt eis a suo mgr̄o ī alchorano. Ideo ad eoꝝ cōfusionē ex eodē alchorano volo ostendē pluralitatē p̄sonaꝝ in diuīs ad qō cū nō poterit respondē cōpellant̄ intrare cōuiuiū veritatis . Queramꝰ ergo a sarracenis quid sibi voluit alchoranū q̄a toties induxit deū de pluralitate loq̄tē. Dicit̄ eciā in capitulo elbalkara in p̄sona dei diximꝰ angel' adorate adam ꝛc̄ Ex hoc cōtinuauit postea vsq̄ ad finē libri aliq̄ modo loquēdo de deo in singulari aliqn̄ ī plurali et certissimū est oībꝰ xp̄ianis iudeis et sarracenis q̄ deus est vnꝰ & solus et simplex et nō habet nec pot̄ habē consortē quare igit̄ de se loquit̄ pluralit̄ nō possūt dicē q̄ deꝰ loquit̄ de se et angel' dicit̄ enī ibi diximꝰ angelis hec ergo locucio dei est nō angeloꝝ ꝫ ad angelos. Item secdo in capitulo sad dicit̄ q̄ oēs angeli adorauerūt adam n̄ diabolꝰ ergo oībꝰ angelis dixit deꝰ Tercio capitulo ī multis locis in alchorano induxit tales locucōes de deo ī plurali ī talibꝰ actionibꝰ ī quibꝰ

angeli nullomō cōicant sic̄ in ẽacōe mūdi in iustificacōe impij dicit̄ ī alchorano in pluribꝫ locis in ꝑsona dei nos nunq̄z ẽauim⁹ celū et terrā et inẽmedia ꝑ ludo & nos iustificā⁹ hoïez ꝛc̄ et nos misim⁹ xp̄m filiū marie et dedim⁹ ei spiritū et euangeliū et miracula et talia ī quibꝫ angeli nullomō cōicare possūt cū deo. angeli enī creati sunt a deo et ñ creatores cū deo creante celū et terrā et inẽmedia . nec possunt dicẽ sarraceni ꝙ vox illa pluralit̄ sit excellentissimi ẽati ꝑ qō⁹ de⁹ oīa fecit vt dicūt Constat enī ꝙ quicq̄t est p̄ter deū est creatura a deo creata et nulla creatura pot̄ eẽ cōcreatrix cū deo. Item . iiij . capitulo Non pot̄ ecīa dici ꝙ de⁹ pluralit̄ de se loquitur ꝓpt̄ diuersas quidditates q̄ sūt ī eo sic̄ potencia iusticia et hui⁹mōi q̄s arabes appellant saphat. Ista enī sunt ī deo nō accidencia ꝙ sunt ipa diuīa eẽncia Vñ ī deo nullā cōpositcōez nec pluralitatē faciunt vt ꝑ illa de⁹ de se loquat̄ pluralit̄ cū tñ in angelo et hoïe illa accidẽcia aliquā cōpositcōez faciāt et certe tal' mod⁹ loquẽdi ꝙ de⁹ de se cū sit vn⁹ pluralit̄ loquat̄ inuenit̄ semel a moise ītroduct⁹ in gen̄ . nā in formacōe hoïs de⁹ locut⁹ est dicẽs faciam⁹ hoïez ꝛc̄. Et dicūt iudei ꝙ est vox dei ad angelos ꝙ ẽ con̄t sacrā sc̄pturā q̄ nūq̄z dicit hoïez creatū ad imaginē angeli ꝙ ad imaginē dei et hoc est ꝙ statim subiūgit moises post ista verba dicens et creauit de⁹ hoïez ad imaginē et sil'itudīez suā ad imaginē dei creauit illū. Est igit̄ vox dei p̄ris ad filū vel tocī⁹ ẽnitatis admicē nā de⁹ qui est vn⁹ et simplex ī eẽncia est ẽn⁹ ī ꝑsonis. et alchoranū illud simplicit̄ dixisset ñ q⁹ tenuit ꝙ nō posset esse distinctio ꝑsonaꝝ sine distinctione eẽncie . Ideo dicit ī capitl'o elneza O familia liberi nolite vacillare in lege vr̄a et nō dicatis de deo ñ veritatē ꝙa xp̄us ibꝫ marie filius est nunci⁹ dei et verbū dei qō⁹ in ea posuit per spiritū sanctū suū Ecce hic noīat deū verbū dei et spiritū sanctū suū. Deo timēs ne ꝑ hoc diuīa eẽncia diuideret̄ vel multiplicaret̄ vel determinaret̄ statim subiunxit et nō dicatis tres quia de⁹ est deus vnus Ecce quantū appmquauit ad illō qō⁹ maxime arduū est ī fide vt quasi cū iohāne dicẽt pat̄ verbū et spūssanct⁹ hij tres vnū sunt. Induxit igit̄ ī alchorano machomet⁹ deū loquentē pluralit̄ et nesciet causā teneam⁹ igit̄ cū eis cōiter ꝙ de⁹ est vnus et solus simplex et ipi habēt in alchorano ꝙ deus est deus vn⁹ et ꝙ habet verbū suū et spūsanctū . et sic tenē⁹ ꝙ ipe q̄ est vere deus vn⁹ et simplex ꝓprie de se loquit̄ singularit̄ . et quia est trin⁹ in ꝑsonis aliqñ loquit̄ de se pluraliter. Deo quia late dām est de patre et filio dicamus aliquid ī speciali de spiritusancto contra sarracēos & queram⁹ ab eis quia alchoranū frequēt⁹sime facit mencionē de spiritusancto quis est iste spiritussanct⁹. Nam ī capitulo elbakara in ꝑsona dei dicit dimisim⁹ et dedim⁹ ihū filio marie ꝙ faceret ꝓdigia & miracula manifesta et ꝑfecim⁹ eū ꝑ spūm sanctū et idem repetit per oīa infra in eodem capitulo. Item dicit in capitulo elembra de maria insufflamus in ea de spiritu sancto et in pluribꝫ alīs locis loquit̄ sil'ia de spiritusancto. Queri⁹ ergo quis est iste spiritussanct⁹ et nō possunt dicẽ sarracen ꝙ sit aliqua creatura pura vel aliq̄s angelus bon⁹ quia loquit̄ de eo singularit̄ vt de vno sancto nostro. Angeli vero sancti sunt multi et oēs sūt dei . que esset igit̄ causa vt de eo singularit̄ diceret nostro & sancto Et ꝑterea ñ eẽt magna cōmẽdacio de xp̄o quē alchoranū ītelligit singularit̄ cōmendare ꝙ de⁹ dedisset ei angelū custodem q⁹ quilibꝫ hō habz angelū custodē nā deus facit spūs angelos et mundos nr̄os sicut dicit̄ in alchorano in capitulo elmelaize. Et ꝑterea angeli ñ sanctificāt hoïez ꝙ deus immediate et solus sicut solus de⁹ pot̄ dimittē peccata vt dicit̄ in alchorāo. Si aūt ꝓpt⁹ spūssanct⁹ sit vere deus sed verus deus qui de spūsancto loquit̄ dicẽs dedim⁹ spm̄ sanctū et insufflauim⁹ de spiritu nr̄o cū igit̄ diuīa eẽncia sit vna et simplex et nō posset diuidi nec distingui et ibi sit dans et datū dans q̄ dicit dedimus et dat⁹ spūssanct⁹ q̄ dicit̄ dat⁹ et insufflatus et imẽdantē et datū reqrat̄ distinctio oportz ꝙ de⁹ dans et insufflans & spūssc⁹ insufflat⁹ et dat⁹ distinguant̄ et differāt

hec est distinctio sola quã nos xp̃iani po
nim⁹ in diuĩs ps̃onis et quã vocam⁹ di=
stinct̃õm realem p relacões originis stan
te vnitate ĩdiuisibili diuĩe eẽncie. Patet
ergo declarata t̃nitas ps̃onaz̃ ĩ diuĩs cõi
tate eẽncialit̃ ex alchozano machõeti quã
sarraceni nõ ĩtelligũt pcussi cecitate.

Exteũ argumentũ sarracenozũ
est conr̃ beatitudiez eternam &
nos xp̃iani ĩtelligim⁹ et firmit̃
credim⁹ scz q cõsistit ĩ dei beatifica visio
ne et illa est spũal' refectio finalis bt̃ozũ
sarraceni vero tenẽt in eterna beatitudie
hoies reficiẽdos materiali cibo et potu q
sic auctozitatib⁹ nituntr̃ p̃bare. De⁹ enim
p̃misit iudeis si bene agerẽt terrã lacte &
melle manantẽ hz hoc ĩtelligi ñ potr̃ de ma
teriali terra p̃missionis qz illa nõ manat
lacte et melle ergo ĩ alia vite eterne Item
xp̃us p̃mittẽs suis credentib⁹ eternã refe
ctõez dicit vt bibatis et edatis sup mensã
meã ĩ regno p̃ris mei. Item p⁹ resurrecti
onem legit̃ xp̃m de fauo mellis cõmedisse
vt per hoc insinuaret q post resurrectõez
oñes reficientr̃ melle. Ad hoc dicendũ est
istis bestijs q in eterna beatitudie nõ erit
aliq̃ materialis refectio hz spũalis q̃a tunc
hoies spũalia corpa hẽbunt non potu vel
cibo ĩdigencia q̃a sic attestat̃ xp̃us hoie⁹
in paradiso neq̃ nubent neq̃ nubentr̃ hz erũt
sic̃ angeli dei ĩ celo cibo et potu nõ indigẽ
tes et apl⁹ ait q esca et potus nõ sunt re
gnũ celoz̃ caro eciã et sanguis regnũ dei
nõ possidebũt idest alimẽta carnis et san
guinis ĩ regno dei locũ nõ hẽbunt ad lr̃az
de terra p̃missioms ĩtelligi nõ potr̃ qõ di=
ctũ est de terra lacte et melle manante ẽra
nĩ illa sterilissima est. hz p terrã manãtẽ
lacte et melle paradis⁹ celestis ĩtelligit̃ qui
manare melle et lacte dicit̃ ꝑpẽ eterne et ĩ
terne refectõis dulcedĩez mensã aũt xp̃i q̃
est ĩ regno p̃ris sui vocat spũaliũ bonoz̃
refectõez que spũalis refectio nichil aliud
est q̃z diuina fruicio Vñ ĩ p̃s. torrẽte volu
ptatis tue potabis eos. Que aũt maior
insania poterit esse q̃z asserẽ hec est bonoz̃
p̃mia scz esum mellis et potũ lactis nũq̃z
sustinuerũt martires tot p̃secucões vt ad
has deuenirent refectões voluit laurenci⁹
vzi ĩ craticl'a vt ad hec ꝑueniret gaudia
suspens⁹ est vincenci⁹ in eculeo vt hoc fru
erẽt cibo certe si de⁹ datur⁹ eẽt sua materi
alia fercula credo q elegantioza daret eis
cibaria. xp̃us aũt p⁹ resurrectõez nõ ideo
cõmedit vt p hoc insinuaret resuscitatis
necessaria eẽ sed vt p̃baret̃ ei⁹ resurrectio
vera eiusdẽ ĩ mũo nõ solũ p auditũ cũ di=
xit eis pax vob̃ luce vltio. q̃ xp̃us hẽbat
talẽ modũ salutãdi spũs enĩ malign⁹ nõ
cõsuevit ãnunciare pacẽ sed discordiã nec
solũ p visum. cũ dicit discipulis videte
man⁹ meas et pedes meos q̃ egoip̃e sum
luce vltimo. Nec solũ p tactũ cũ dixit pal
pate et videte q̃ spũs carnẽ et ossa ñ ha=
bet sic̃ me videtis hr̃e luce vltimo Sz eciã
p̃bauit suã resurrectõz esse verã ex gustu
quia corp⁹ fantasticũ et sine aĩa cõmedere
nõ potr̃ Hac ergo ex causa dixit discipul'
suis habetis hic aliq̃d ad manducandũ il
li tulerũt partẽ piscis assi et fauũ melli⁹
Vñ cib⁹ ille nõ fuit cõuers⁹ ĩ carnẽ hz reso
lut⁹ ĩ p̃iacentẽ materiã. Sz ne hec causa
cõmedendi erit in resurrectõe generali ea
ergo que ĩ sacra sc̃ptura de vita eterna re
periũtr̃ vt cib⁹ et mensa p sil'itudiez vel ex
emplũ posita sunt. Non sic autẽ de secta
machometi q̃a ipe de vera beatitudine et
de visione dei nullam omnino facit men=
cõez q̃a nec desiderauit nec ap̃hendit ea
sola que desiderauit p̃misit ĩ quo apertissi=
me fuit cõtran⁹ nõ solũ xp̃o hz oĩb⁹ pphe=
tis et oĩb⁹ philosophis et omĩb⁹ racione
utentib⁹ qui oñes cõiter cõcordant q vl=
tima hoĩs felicitas sit ĩ cognicõe solũ dei
iuxta illud qõ dicit̃ iob̃is. Hec est vita
eterna vt cognoscãt te solũ deũ verum et
quẽ misisti ih̃m xp̃m et aristotiles ĩ q̃rto
ethicoz̃ et .xij. methaphice dicit q vita
que est scõm ĩtellectũ est optima igit̃ gulo=
sa et luxuriosa est pessima vita que impe
dit ĩtellectũ hoĩs. Sz obmissis auctozita
tib⁹ sacraz̃ sc̃pturaz̃ quã nõ recipiũt sar
raceni licz recipe deberẽt cũ ipe valde lau=
det et cõmendet legẽ dei ꝑphetaz̃ sc̃oz̃ do
ctrinã ac euãgeliũ xp̃i frat racõ conr̃ eos
qua ostendat̃ q ĩ illa felicitate eterna nõ

erũt act9 gule et luxurie Et arguit sic Ad hoc sumĩ9 cibos vt corrupcio que posz ac cidẽ ex cõsumpcõe natural' humidi nõ se= quat vt ecia cibos sumĩ9 et augmentũ seo ista duo nõ erunt ibi. Nam oĩes ĩ debi= ta quãtitate resurget nec ampli9 poterũt mori nec aliquo modo deficere . Nam sic dicit machõet9 in sua doctrina vt patuit sup consideracõe ·iiij· postqz oĩa mortua fuerint de9 occidet mortẽ et postea resur= gent immortales et integri ergo cibi sum pcio nõ est necessaria aliquo modo et eo = dem mõ nec vsus venereor9 qa nec tũc est necessariũ qp cõseruet in spẽ qõ nõ poũ cõ = seruari ĩ individuo . Item hoĩes resurgen tes imppetuũ viuent ergo si cibo semp vte rent ĩ infinitũ augebunt eor9 corpa ·aut erũt ibi digestiones aut alie feditates vt tantũ resoluat quantũ cõuertit qz verũ qz est incõueniẽs. Ad hec respõdet macho= met9 in libro de doctrina sua dicens qp nõ erit ibi egestio sordiũ sz purgacio p sudo= rem . Et ponit exemplũ de puero ĩ vtero mris qui vt dicit nutrit et nõ egerit Sed exemplũ et racio ei9 nichil soluit sic patz inspicienti . Nam queda sũt de pfectione impfecti que in re pfecta eẽnt impfectio magna Item ista euasio machõeti nichil valet qm corpa resurgenciũ ita erũt ĩcor ruptibilia qp nichil poterit resolui ex eis et sic ñ est sil'e de vno et de altero de pfco et impfco. Item si in istis actibo eẽt vltia hoĩs pfectio vt videt machomet9 expres= se dicẽ ·quid igit nunc oportet abstinẽ ab istis et nõ magis die ac nocte luxuriare et cõmedẽ vt hic ecia felices sum9 ·sz apud oĩes hoĩes ecia apud sarracenos reputat virtuosi9 abstinẽ ab hijs et ecia ipi sarra cenĩ habẽt viros cõtemplacõis et cõcinen tes quas maxime laudant . Item si ĩ istis actibo est vltima hoĩs felicitas qo faciet aĩa sepata ante resurrectionẽ que nec cõ = medẽ nec luxuriare poũ · nec angeli eciam vmqz poterũt esse felices qz istis oĩno ca = rent . Preterea si habẽdo multas vxores & infinitas cõcubinas et adolescentulas est vltima virorũ felicitas vt patuit sup cõ = sideracõe · iiij. Quo ergo mulieres poterũt vnqz esse felices ñ habeãt multos viros .

Erit igit a mulier felix a vir felix et mu lieres adolescentule infelices et misere Ra cionabilit ergo cõcludit qp oĩs tam viri qz mulieres eor9 infelices erũt et miseri se quẽtes id qõ debeũ porras et azimis scz gu= lam et coitum.

Septimũ argumẽtũ sarracenor9 est conr mrĩom vnius vxoris tm. Cũ enĩ sit illicitũ ĩ lege xpi plures vxores simul vno tempe hre. Sar= raceni opponũ asserentes dicũt licitũ ee plures vxores siml' hre sic sup patuit con sideracõe quãta pcepto· ix· hoc nituntr pro bare auctoritate patrũ veteris testamẽti qui duas vxores siml' habuisse legunt ve iacob et dauid et alij multi ergo qua rõe licitũ fuit eis hre plures vxores eadẽ rõe et modernis Sz hoc nõ affirmãt sarraceni nisi vt luxurie sue satisfaciãt tota enĩ eo= rũ vita ĩ fetore luxurie est vt sup patuit Dicendũ ergo qp vna debz ee vni9 . Vnde et deus vnã dedit ade vxorẽ et nõ plures que eciã sacramẽto deseruit qz p hoc signi ficat qp vna est sponsa xpi scz eccl'ia . Vñ et lamech mortaliter peccauit q pm9 plures vxores habuit. In veteri aũt testamẽto li citũ erat alicui plures vxores hre ad mul tiplicandũ gen9 humanũ ad cultum diuinũ tunc terrã replebat fecunditas· nũc autẽ celũ replet castitas a tempe enĩ iohis bap tiste regnũ celor9 vim patit et violẽti ca piunt illud . In veteri autẽ testamento a mrionio nõ excipiebant n· xj· psone ĩ no uo excipiũt infinite et vbi apl'9 ait Quã diu viuit mulier alligata est viro vt nõ possit alij nubere sil'r vir mulieri vt non possit aliã ducẽ. Vnde vir si plures vxo= res habeat adulter est · et sic vna mulier nõ poũ siml' hre plures viros sic nec vn9 vir plures mulieres siml'. Item dicit apl'9 qp vir nõ habz pcatem corpis sui sz ml'ier sic et vir vxore sua viuente nõ poũ accedẽ aliã . Cum ergo sarraceni dicãt xpm ma gnũ pphetã fuisse quo aũt de eius verbis contradicẽ que dixit mulierẽ nõ ee relinquẽ dam n causa fornicacõis . Ipi aũt multis de causis relinquũt vxores sunt eciã inter eos qui dicũt mulierẽ relictã a marito n

debere ad eũ regredi donec alẽ cũ ea cõue-
niat sicut patuit supᵃ cõsideracõe quinta
precepto .ix. Et sic ꝓuaricatores legis et
euangelij facti sunt ¶ In lege enĩ sẽptũ est
vt si ꝙs vxorẽ suã qualibz ex causa dimi-
serit et voluerit ad eũ ꝗz regredi ipi⁹ est
sine dubio si tamẽ eam alẽ nõ sorsidaue-
rit . si alter eã tetigerit ab illo impetruũ
phibita est in euangelio tamẽ nõ ẽ licitũ
hoĩ vxorẽ suam sine causa fornicacõis di
mittere et ꝙ dimissã alteri⁹ in vxorẽ rece-
perit adulẽ et mech⁹ iudicet. Item si xp̃m
credunt tantũ fuisse ꝓphetã et de virgine
natũ et de flatu diuino cõceptũ vt supᵃdi-
ctũ ẽ cur nõ celebrãt ei⁹ ꝛceptũ vl' ei⁹ ortũ
ficat passionẽ xp̃i et mortẽ que iterandã
nõ est nec sacramento baptismi debz fieri
iniuria. Semel ergo valz aque ablucio id-
est baptism⁹ puero vel adulto iterata nõ
ꝓdest. Errãt ergo pagani ꝙ singul' abluci
onib⁹ corpum suor⁹ credunt sibi remitti
mortale pcm̃ qz si tale eẽt videret eẽ pcti
inceptiuũ ¶ Isti eciã multa de lege veteri
obseruant et ita qdamõ inualescant ꝗa vt
supᵃ patuit porcũ nõ cõmedũt plures vxo
res simul ducunt ꝛc. Et iam in ꝑmo libro
ostensum fuit legẽ moisi abolitã fuisse qz
veniente veritate cessauit vmbra et figa.
xp̃us eciã eam ostendit cõsumatã et in se
impletã cũ pendens ī cruce dixit cõsuma
tum est vt patuit ibisupra.

OCtauũ argumentũ sarracenor⁹
est conr̃ baptismũ quo ad ablu
cionẽ interiorẽ nos enĩ solã ab-
lucõez corpis dicim⁹ et fideliẽ cõfitem̃ nõ
sufficẽ ad remissionẽ pcto⁹ qz exterior et in
terior ꝑ aquã spũssancti . Sarraceni vero
affirmãt solã corpor⁹ ablucõez ꝑ aquã fa
ctam sufficẽ ad pcti remissionẽ qᵖ volunt
multiplici auctoritate ꝓbare. Ait enĩ ios
hel. Effundã sup vos aquã mundã et mũ
dabimĩ ab oĩb⁹ imq̃namẽtis vr̃is. et iohã
nes baptista fuit baptizans ī aqua tantũ
Naaman eciã ablue⁹ lepre ꝑ qõ significaẽ
qᵖ aliqs ꝑ solam aque ablucõez liberaẽ a
peccatis ade . His ergo auctoritatib⁹ dci
sarraceni asserũt qlibz pcm̃ mortale hoĩ
remitti ꝑ solam aque ablucõez sine cõfes-
sione et cõtricõe. Dicendũ ergo qᵖ nõ suffi
cit ablucio discreto et adulto sine cõtricõe
et confessione nec puero sine ẽnitatis in-
uocacõe. Iohel vero aquã illã vocat mun
dã que sanctificaẽ ꝑ verbũ iuxta illõ Au
gustini Accedit verbũ ad elementũ et fit
sacramentũ. Iohes aũt ñ baptizauit ī pec
cati remissionẽ et sanctificacõez qz in assue
factionẽ vel significacõez nec pcta baptis
mo ei⁹ remittebanẽ . Ablucio aũt aque q̃
naaman purgat⁹ erat a lepra significa-
bat baptismũ xp̃i quo ꝙs liberaẽ a culpa.
Ablucio aũt aque qua fit pcti remissio in
baptismo iterari nõ poẽ vel debz qz signi-

NOnũ argumentũ sarracenor⁹ est
conr̃ imagines que habenẽ ī ec
clesijs ipi enĩ cũ iudeis insultã-
tes conr̃ nos dicũt hec nobis nõ licere ꝗa
facim⁹ conr̃ diuinũ ꝓceptũ scz non facies
tibi sculptile nec oñez sil'itudiez ꝛc. Deri-
dent eciã xp̃ianos ꝗa effigiãt deũ sublimi
sedentẽ solio et circa eum magno dignita
tis vestigio aquilã hoĩez vitulũ et leonẽ.
Ad hoc dicendũ est qᵖ si lex mosaica ꝓhi
buit nullomõ sculptile fieri peccauit moi
ses ꝙ fecit imagines cherubin et posuit in
templo. ꝗcunsc̃ũqz eciã thurificabãt ante
archã et adorabant sil'r faciebãt ante che-
rubin. Salomõ fecit eciã duo alia cherubĩ
maiora & oñes coetime que erãt in taber
naculo erant intexte multitudine cheru-
bin Et si dicas illõ ꝓcepit de⁹ et erũt ima
gines angelor⁹ nõ hoĩm dico qᵖ verũ ẽ ꝗa
tunc nõ erãt hoĩes tales vt mererenẽ ado
rari et imagines eor⁹ qz erant incredoli et
rebelles nec erat honestũ qᵖ sue aĩe eẽnt in
infernũ et qᵖ eor⁹ imagines adorarenẽ me
ra. qz postq̃z de⁹ assumpsit carnẽ hũanam
fact⁹ figurabilis et aĩe sanctor⁹ sunt ī pa
diso nõ est icõueniẽs qᵖ eor⁹ imagines sũt
in ecclesijs et venerenẽ ab hoĩb⁹. Qz aũt di
cẽ nõ facies sculptile ꝛc. Legislator decla-
rat dicẽs nõ adorabis ea neq̃ coles ñ enĩ
ꝓhibeẽ in illo ꝓcepto facẽ quãcunq̃ scul-
ptur̃ vel sil'itudinẽ qz facẽ ad adorandũ .

Ideo ſubdit̃ non adorabis ea neq; coles eo
ſcz modo quo gẽtiles faciebant in venera-
cione deor̃ ſuor̃ idest demonũ q̃ erant dij
alieni quos p̃hibet colendos eẽ dicẽs. Nõ
habebis deos alienos cor̃ã me. quali autẽ
ſpẽ adoracõis deus adorat̃ & q̃li xp̃i crux
et imago v̄ginis ac ſanctor̃ et de inſti tu
cione imaginũ oĩm erroꝛe excluſo latiſſi-
me dẽm eſt ſup̃ libro. iij. cõſideracõe. iiij.
argumẽto. xxiiij. vide ibi ¶ Q̃z aũt deus
pingi ̃ a xp̃ianis ĩ chꝛono cũ. iiij. aĩalibꝰ
nõ eſt irracõnabile q̃z cũ ezechiel p̃pha vi
derit illã ſil̃itudinẽ et ſcripſit. poſſunt xp̃i
ani ad mẽoriã pingere.

DEcimũ argumentũ ſarracenorũ
eſt con ̃ veritatẽ veriuſq; legis
ſcz xp̃i et moiſi quas dicũt eſſe
corꝛupt̃as p iudeos et xp̃ianos. Ad q̃d de
clarãdũ Notãdũ ẽ q̃ imẽ ceẽa ex q̃bꝰ pẽ mai
feſte videri q̃ alchoꝛanũ nõ eſt lex dei eo
q̃ ei nõ atteſtat̃ lex vet̃ nec euangeliũ q̃
ambo alchoꝛanũ teſtat̃ q̃ ſint vere lex dei
Sed ipe machomet̃ ſeip̃m cõmendat ipe
de ſe teſtimoniũ p̃hibet nos aũt inueni̇
legẽ dei eſſe quandã cautelã cõtinuã ab eo
dem artifice fabꝛicatã vt vnus aut null̃
alteri cohereat et coꝛreſpondeat. Et vnus
p̃pheta de altero p̃pheraꝛ et mencõez faci
at et oĩes alij p̃phetauerũt de xp̃o ſic̃ pa
tuit in libꝛo p̃mo. Si igit̃ lex ſarracenorũ
eſſet lex dei et vocacio ad legẽ illã nõ eſſet
p̃uerſio ꝫ cõuerſio vt ipi dicũt q̃ũ oĩes
alios p̃phas latuiſſet q̃ null̃ de eo dixiſſ ꝫ
aliquid. nos aũt nõ inuenim̃ q̃ moiſes
vel aliq̃s p̃phaꝛ vel ipe xp̃s aliq̃d dixerit
de machometo vel de ſua lege ñ q̃ñ dixit
de pſeudo p̃phis cauẽdis. dixit ecĩã xp̃s q̃
lex et p̃phe vſq; ad ioh̃ez p̃phetauerũt vt
mũd̃ ſciret q̃ generaĺ p̃pha nõ eẽt venẽ̃
vlteri̇. machomet̃ aũt ſe dixit generalẽ
p̃phaz q̃ aũt ipe nõ ſit p̃pha vtiq; ſcim̃
Ad hoc aũt reſpõdent ſarraceni dicẽtes q̃
moiſes et alij p̃phe p̃phetaueꝛt de macho
meto et q̃ ecĩã xp̃s p̃phauit exp̃ſſi̇ oĩbus
q̃z dixit ecĩã nomẽ ei̇ Vñ dixit filijs iſrl̃
euangelizo vob̃ de legato dei et nomẽ ei̇
machomet̃ ⁊z cũ talꝰ ſcẽtura nõ inueĩaẽ
in euangelio xp̃i dicũt ſarraceni q̃ iudei
coꝛrupueꝛe legẽ moiſi et p̃phaꝛ et xp̃iaĩ
coꝛruperũt euangeliũ & nõ remanſit niſi
quantũ eſt in alchoꝛano de veritate legi ̃
euangelij. Sed q̃ hoc nõ poſſit ſtare. Pri-
mo p̃bo p alchoꝛanũ eoꝛ ̃ ¶ Nam dicit̃ in
capitl̃o de iona ſi fuerit̃is mdubio de hoc
q̃d̃ reuelauim̃ vobis petatis ab illis qui
legerunt libꝛũ pꝛius q̃z nos. Illi autẽ qui
pꝛius legerint libꝛũ q̃z ſarraceni ſunt iu-
dei et xp̃iani qui receperunt pentbateucũ
et euangeliũ ſicut exponit machomet̃ er
go machomet̃ dicit ſarracenis vt petãt
a iudeis et xp̃ianis de dubijs ſed ſi vt ip̃i
dicũt p̃pha viridic̃ eẽt machomet̃ q̃ũo
eos ad mendacia teſtimonij mitteret nõ
igit̃ erãt viciati libꝛi iudeoꝛ ̃ et xp̃ianoꝛ ̃
tempe machõeti nec p̃nt dicẽ q̃ p̃ea fue-
rũt viciati nã dr̃ ĩ capitulo helgagar q̃d̃
interptat̃ recoꝛdacio. nos inquit ĩ pſona
dei deſcendẽ fecim̃ recoꝛdacõez dei et nos
eandẽ cuſtodiem̃. lex moiſi et euangeliũ
apd̃ eos dr̃ recoꝛdacio. igit̃ deꝰ ſemp apd̃
ſuos fideles teſtimoniũ ſue ̃ature ̃buauit
añ machõetũ et cõ ̃buabit ecĩã. Poſt p̃mo
in capitulo helmaij de q̃d̃ interptat̃ menſa
Dicit̃ q̃ iudex q̃dã dixit machõeto q̃mõ
iudei q̃rebãt iuſticiã et iudiciũ ab eo ſi ve
nerit̃ ad te iudica imẽ eos iuſte q̃z deꝰ dili
git iuſticiã facientes & q̃ũo ab ipo peteret̃
iuſticiã cũ ſit apd̃ eos ver̃ teſtamẽtũ in q̃
eſt dei iuſtica Preterea tal̃ coꝛrupcõ ſcẽpta
rũ ñ potuit eſſe gn̄alis ſeu maĩfeſta q̃z ſic
alienacões ſciuiſſent nec pticl̃ares et occul
ta q̃z ſic aliq̃ codices integri et incoꝛrupti
remanſiſſent ꝫ ĩ oĩ lingua et ĩ oĩ p̃uincia
inueniẽ̃ lex et euãgeliũ eodẽ mõ ſcẽpta Pre
terea. iiij. euãgelia nõ ſunt ſcẽpta nec eodẽ
tempe nec eodem loco nec eodẽ ideomate
nec ab eodẽ ſcẽptoꝛe ¶ Sed matheꝰ in hebꝛeo
in iudea. Iohes in greco in azia. Lucas in
greco ĩ achaĩa. Marcꝰ in latino in italia
euãgeliũ ſcẽpſit. et eoꝛ ̃ trãſlacio fca ẽ in la
tino p iheronimũ et per alios ante tempa
machõeti et ꝛmanſerũt exẽplaria ĩ oĩbus
linguis. ergo ñ potuer̃t p aliq̃s falſarios
viciari quĩ maĩfeſte ſcireẽ̃. Preterea nichil
eſt ĩ fide xp̃iana ita maxĩe arduũ ſicut in
carnacio dei ſcz q̃ homo ille ſit deus ¶ Et
iſtud fuit maxime difficile ſuadere mũdo

Vnde et romani et alij pagani ꝓpter hoc
ꝑsecuti sunt xp̃ianos trecentis ãnis conti
nuis generaliẽ et diſtulerũt recipe fidem
et euãgeliũ qz dicebãt qꝺ hõ ille erat deꝰ ñ
qz nõ recepiſſent hoĩes et mulieres plures
deos et deas ꝫ quia xp̃s fuit dict⁹ deꝰ abſ
q; licencia romanoꝝ qm̃ ipi ꝓhibuerant
qꝺ null⁹ diceret deꝰ ſine auctoritate ſena=
tus et eciã qz iſte deus nõ paciebat cõſor
tem. Nam ſi iſtũ deũ reciperent cogebant
oñes alios relinquere qꝺ eciã erat contra
pacta ꝓuinciaꝝ et leges et cõſuetudĩes ro
manoꝝ ſic̃ ſup̃patuit libro ꝓmo cõſidera=
cõe .iij. articꝺo ꝓmo In examĩe .iij. Quo
igit̃ xp̃iani ĩ dampnacõez ſuã et deẽmen=
tũ fidei et ꝓuocacõez romanoꝝ ꝑncipum
mundanoꝝ hoc maxime arduũ et minus
ſuaſibile ĩ ſuis ſcꝑturis et euangelijs addi
diſſent oñes enĩ cõſenciebãt hanc legẽ eſſe
ſcĩſſimã et racõnabiliſſimã hoc ſolo excep=
to qꝺ racionẽ hoĩm excedit ſcz qꝺ ille hõ
ſit ver⁹ deus et verus hõ. magis igit̃ xp̃i
ani ſi aliquid de euangelio mutaſſent qꝺ
erat arduũ et min⁹ ſuaſibile a ꝑncipio ſb
traxiſſent vt plures ad fidem accederẽt et
addidiſſent aliquid ſuaſibile q̃z econtra=
rio ¶ Preterea qũo xp̃iani cũ iudeis potuer̃t
cõuenire a quibꝰ odio tam antiquo diſcõ=
ueniũt nec enĩ iudei dicũt xp̃m eẽ deũ nec
bonũ hoĩez. Vñ quantũ ad hoc magis cõ
ueniũt xp̃iani cũ ſarracenis qui dicũt ad
min⁹ xp̃m fuiſſe ſanctiſſimũ hoĩez Preterea
xp̃iani ante aduentũ machometi fuerunt
diuiſi in diuerſas ſectas et ꝑcipue oriẽtal'
in iacobinos et neſtorinos neſtorini aũt
maxime cõueniũt cũ ſarracenis et macho
met⁹ mandauit eos ſingulariẽ honorari.
et qũo cõueniſſent neſtorini cũ iacobini⁹
qui tãto odio diuidunt̃ ad viciandũ euã=
geliũ qꝺ adinuicẽ occidunt̃ et tamẽ inueni
tur apud vtroſq; euangeliũ oĩno idem ſic̃
et apud nos ¶ Preterea nomẽ machõmeti q̃re
xp̃iani ſuberaxiſſent de euangelio cum ipe
tantũ cõmendauerit xp̃m et mr̃ez ſuã &
euangeliũ vt dicit ĩ alchorano qꝺ in euan=
gelio xp̃i eſt directio et ꝓfectio et nõ ſub=
traxerũt inde nomen pilati q̃ flagellauit
eũ et nomẽ iude q̃ ꝓdidit eũ et nomẽ dia
boli et quare xp̃iani poſuiſſent ĩ euange=
lio qꝺ xp̃us ſit vere mort⁹ & crucifixu⁹
q̃ nec videnẽ ei cõuenire cũ ſit vere deꝰ vt
in euangelio habeẽ et qũo videẽ cõſequẽs
qꝺ duo tam diuerſa poſuiſſent de xp̃o ſcz
qꝺ ſit vere deus et vere mortuus Preterea
dato qꝺ potuiſſent ĩ oĩbus libris ponẽ ſeo
quis potuit oĩb⁹ ſuadẽ et ĩ cordib⁹ genciũ
ſcribere qꝺ hũc occiderũt et tamẽ hoc ſuaſũ
eſt toti mũdo vt ſuſciperẽt illud ꝑncipes
et tirãni philoſophi et ſapiẽtiſſimi hoĩes
et eciã indocti et paupes ita vt eciã cali=
pha de baldaco morireẽ xp̃ian⁹ et fuit in
uenta crux ad collũ ei⁹ ut teſtareẽ fco qꝺ
ipe dñs ſarracenoꝝ mortuus eſt vere xp̃i=
an⁹. Et ideo iudicaueẽt eũ ſarraceni qꝺ ſe=
queſtrat⁹ ſepeliret̃ ab alijs caliphis q̃ vi=
dit ſepulchrũ teſtimoniũ phibuit et ſci⁹
quia verũ eſt teſtimoniũ ei⁹ ¶ Omĩb⁹ igit̃
modis cõſtat ex auctoritate alchorani &
racõib⁹ validis et aptis qꝺ euangeliũ ẽ in
variabile et nõ viciatũ nec corruptũ. ¶ Cũ
igit̃ machomet⁹ ſup oñes alios libros cõ
mendat euãgeliũ et poſt illud vet⁹ teſta=
meniũ cogunt̃ ſarraceni recipe auctorita
tem euangelij et veteris teſtamẽti. Preterea
in alchorano ĩ capitulo helmeijde qꝺ imẽ=
pretat̃ menſa dicit̃ qꝺ familia liberi nichil
oĩno ſunt niſi cõpleant legẽ et euangeliũ
Familia vero liberi ſunt ſarraceni ſic̃ ibi=
dem oſtendit̃. Vñ dicat ñ cõpleant legem
et euangeliũ et qꝺ reuelatũ eſt ſibi ¶ Iſtud
aũt qꝺ reuelatũ eſt accipit̃ alchoranũ qꝺ
reuelatũ eſt ſolis ſarracenis ut ipi dicũt
hoc idem oſtendit̃ ĩ multis locis ĩ alcho=
rano ſcz qꝺ familia liberi ſũt ſarraceni ſm
intencõez machometi dicit̃ enĩ ſarracen⁹
in capitulo dneza qꝺ iterꝑtat̃ mulieres cir
ca finem qꝺ nõ vacillent ĩ lege ſua ¶ Vnde
ibi ſcribit̃ O familia liberi nolite vacilla
re in lege vr̃a et nõ dicatis de deo ñ veri=
tatẽ ꝛc̃ hoc idem ſcz qꝺ familia liberi ſunt
ſarraceni oſtendit exp̃ſſe ĩ capitulo loz. in
fine libri. Si aũt oĩno voluerit dicẽ qꝺ eſt
lex nec⁹ et euangeliũ corruptũ oſtendant
integrũ et corruptũ et maxĩe ſi vniformẽ
oſtenderint et in oĩbus linguis ſic̃ et nos
oſtendim⁹ eis et recipiem⁹ qꝺ tam̃ eis im
poſſibile eſt oſtendẽ. Patz igit̃ dictũ ſar=
racenoꝝ inſipiẽs et falſũ eẽ ſcz qꝺ teſtamẽtũ

ONa cõsideracio hui9 libi ẽ de bellis et triũphis sarracenoz et xp̃ianoz p arma corporalia a tempe machometi discurrẽdo vsq; ad pñs temp9. Sicut enĩ ante ĩ carnacõez pp̃l'os electos & peculiaris dei erat pp̃l'9 iudeoz et pp̃ea eis pmisit tanq; filijs de flagello correctionis sc; pp̃l'm gentiliũ a quo sepe captiuabant̃ et occidebant̃ cũ diuina p̃cepta transgrediebãtur sic̃ dicit̃ amos. iij. tantũmõ vos elegi ex oĩb cognacõibo terre. Ideirco visitabo sup vos oñes miq;tates vr̃as et apoc. iij. Ego q̃s diligo arguo et castigo sic et post xp̃i icarnacõez pp̃l'9 elect9 et peculiaris dei est pp̃l'9 xp̃ianoz. Rexbato ergo pp̃l'o iudeoz pp̃t xp̃i mortẽ et in captiuitatẽ pp̃etuo ducto puidit de9 elẽo suo pp̃l'o xp̃iãorũ de flagello correctionis sc; pp̃l'm sarracenoz p quẽ sepe captiuant̃ et occidunt̃ cũ dei p̃cepta transgrediunt̃ et veritatẽ sue legis relinquũt. pijssim9 tñ p̃r etern9 sic a paganis pmittit flagellari filios suos q; eos nõ sinit oĩno deleri vt ĩ tam puo populo respectu ĩnumerabil' multitudis sarracenoz q̃ sunt velud arena maris sicci & infructuosi. reluc̃et euident̃ ei9 potẽcia et clemencia infinita et sic̃ gentiles nõ semp vincebãt iudeos sed sepe ab eis vincebant̃ mirabilit̃ cũ p̃cepta altissimi custodiebãt sic et sarraceni nõ semp facti sunt victores sz sepe mirabilit̃ victi sunt a pp̃l'o electo xp̃ianoz cũ sc; diuinã volũtatẽ devotissime conabant̃ implorare zelo sue sacre fidei succensi Et vt ex diuersis scp turis et cronicis colligẽ potui. c lviij. bell' famosis pñs cõsideracio explicabit̃ vt habeant ĩ quo cõtemplent̃ p̃cipes xp̃iani. quia videntes glorioissima facta aliorũ p̃cipũ racõnabilit̃ debẽt aĩari pp̃t honorem sacratissime fidei ad sil'ia opanda p̃sertim hijs tempibo ĩ quibo expimẽt aliter videm9 q; plurimũ feruet rabies infideliũ vt deleant de terra nomen xp̃ianum.

PRimũ belliũ inter sarracenos et xp̃ianos factũ fuit ĩ affrica circa ãnũ dñi sexingentesimũ. lix.

veteris et noui sunt corrupta. Queram9 iterz a sarracenis quare nõ legũt nec hñt libros istos pmaxime cũ machomet9 in alchorano frequẽtissime cõmendet legem moisi et iob & dauid et dicit psalteriũ libru lumiosum et sup oñes alios libros cõmendat euangeliũ ĩ quo dicit q; est salus et directio vt dictũ est qz enĩ xp̃us cõmendauit moisen et alios pp̃has et xp̃iaĩ eos nõ habebãt. acceperũt eos a iudeis et fecerũt transferri de diuersis linguis et habẽt eos autẽticos et legũt ĩ suis scolis Nõ hñt aliud qd̃ respondeant sarraceni ñ sic̃ dẽm est dicere q; illa sũt corrupta Deo quomõ tanq9 pp̃ha qualem reputãt machometũ tantũ cõmendasz exemplaria corrupta & dixisset q; ĩ eis eẽt sal9 et directio vel qũo nõ p̃oixisset impostez corrumpenda. sed poci9 dixit contrariũ q; si sarraceni erant in dubio de alchorano q; peterent ab illis qui ante receperant libros sc; a xp̃ianis et iudeis sic̃ sup̃ dictũ est ĩ capitulo de Iona poci9 aũt dixisset nõ credatis eis qz habẽt libros corruptos Nõ est alia causa quare nõ legũt sarraceni p̃dictos libros ñ quia sciũt sapiẽtes q; de facili dep̃henderẽt falsitas alchorani. Si libros sanctos et veraces legerẽt Vñ et alchoran9 sibi maliciose prouidit et posuit. iiij. remedia ne deseretur a suis et ne falsitas ei9 dep̃henderẽt. Primũ est qz mandauit eos occidi q; contrariũ alchorano aliq̃ dicerent. Secundũ q; cũ alteri9 secte hoĩbo nõ disputarẽt. Tertium qz p̃hibuit ne eis crederẽt dicit enĩ in capitulo vr̃a nõ credetis ñ illi q; sequit̃ legem vr̃az cũ tamẽ dicat q; ĩ euangelio est sal9 et directio. Quartũ est q; ab eis eorata lit̃ separent̃ et dicãt m̃ lex mea et vob̃ vestra ẽ. Et post. vos ab eo liberi q; operoz. et ego ab eo liber q; opamĩ. et hec dicit in capitulo ione Si igit̃ sarraceni bene acciperẽt cõsiliũ alchorani p̃culdubio dirigerent̃. haberent enĩ euangeliũ et legẽ moisi et alias sc̃pturas sc̃as maxie cũ ip̃m alchoranũ cõmendando moisen dauid salomonem et alios pp̃has frequẽtissime dicat q; nõ p̃fere vnũ alteri.

epe eracłij impatozis et bonifacij pape · iiij
Causa aũt p̃oicti belli fuit ꝺa cũ macho=
met9 astucijs suis puertisset gentes illius
terre et plurimũ aliaꝝ elatus nõ modicũ
in supbiã suã cogitauit qũo posset cõtra
riari romanoꝝ impatozi et gentes exẽbẽ
ab ei9 dño in seruitute et accidit ꝙ p̃cẽ9
impatoz eracli9 misit nuncios suos ad p̃
victos affricanos ꝓtes ꝓ colligendis ẽbu
tis ut mozis erat ꝙ cũ machomet9 sciuit
venit ad eos ĩ manu fozti et negato ẽbu=
to eos occidit ꝓpt̃ qꝺ eracli9 impatoz con=
gregauit magnũ exercitũ et p̃fecit ei ducẽ
fratrẽ suũ theodoꝝ qui imperiũ oziẽtis de
manu ei9 tenebat . Veniens ergo ĩ affricã
pugnauit cũ machometo et deo p̃mitten
te victus est theodoz9 et fugit regressusqꝫ
est ad impatozem eracliũ sine honoze.

Secundũ bellũ sarracenoꝝ cõtra
xp̃ianos fẽm fuit circa idẽ tem
pus ĩ affrica cũ enĩ p̃oict9 theo
dozus fugiens ĩ p̃mo bello ad impatozem
fratrẽ suũ rediret et oĩa ut acciderãt nar
rasset Imperatoz cogitãs p̃oictũ macho=
metũ rebellantẽ subiugare maiozẽ exerci=
tum cũ p̃oicto fratre suo destinauit . Sed
licet romani multi eẽnt cũ venirẽt in ter=
ram et viderẽt p̃tatem machometi pauo
re concussi voluerũt se retrahẽ ad qꝺam
castꝝ qꝺ dicebaẽ gabatin · ꝙ cũ machome
tus intellexit venit post eos plures eozũ
occidendo et vulnerãdo . et licꝫ resumptis
viribꝫ xp̃iani conẽ eos facies ostenderent
finaliẽ tamẽ occis9 est theodoz9 frater imp
atozis et romani victi sũt oĩesqꝫ ibi pe=
rierũt paucis exceptis qui ĩ mõtibꝫ se ab=
sconderũt nam centũ quinquaginta milia
de exercitu impatozis dño sic permittẽte
p̃ostrati sunt et extunc sublatũ fuit ro=
manũ dñiũ ĩ affrica et iugũ seruitutis af
fricanoꝝ cessauit. De hijs duobꝫ bellis la
cius dictum est sup̃ cõsideracõe · ij · in scdo
puncto cũ de ambicõe machometi ageret
Et si queras cur deus p̃misit sic xp̃ianum
pp̃l'm dilectũ suũ p sarracenos flagellari
Respondeẽ ꝙ sepe deus iuste flagellat po=
pulũ suũ ꝓpt̃ pcm̃ p̃cipis sic patet scdo
regũ de flagello quẽ misit deꝰ ĩ pp̃l'm suũ
ꝓpter pcm̃ regis dauid sic ĩ ꝓposito. Nã
vt alique historie tradunt p̃oict9 impa=
toz aũt p̃oictũ cõflictũ enticis erroze fuit
maculatus et cũ filia sozoris sue martina
noĩe matrimonio cõiunctus alie aũt histo=
rie dicũt ꝙ erat auers9 a fide catholica &
corrupt9 ab anastasio p̃riarcha iacobita
rũ et ita est opinandũ . Nã q̃z diu tenuit
verã fidem oĩa sibi ꝓspere successerũt · sic̃
patz de victoria quã habuit conẽ cosdroe
regem psarũ et de portacõe ligni sc̃e cru=
cis ĩ ihz̃l'm sic̃ plene habeẽ ĩ historia exal
tacõis sancte crucis . Nichil enĩ est ꝙ ita
neqat occasui subiacẽ q̃z va religio nichil
quoqꝫ lumĩe clarioze pfulget q̃z recta fides
in principe.

Certũ bellũ sarracenoꝝ et xp̃ia
norũ tempe eiusdem eracłij imp
atozis accidit. Causa autẽ qua
re illud bellũ accidit vt ferũt quedã histo
rie sarracenoꝝ fuit hec qz dum quidã mi
les eracłij impatozis distribuerat togas
siue quitaciones militibꝫ et inẽ alios eciã
sarraceni sub impatoze militãtes venissẽt
ad accipiendũ togas predictus miles sine
spada ill' sarracenis indignanẽ dixit vix
sufficit impatoz dare togas militibꝫ xp̃ia
nis q̃ztomagis istis canibꝫ . Illi doloze &
pudoze incitati recesserũt sine vale · et cũ
venerũt vltra mare narrauerũt oĩa sarra
cenis et sic eos immonerũt ꝙ oĩes vene=
runt vno cozde vt pugnarent conẽ xp̃ia=
nos. Postq̃z ergo maria trãsiuerũt cõmis
sum est terribile p̃liũ et multi ceciderunt
ex utraqꝫ ꝑte Verũtamen victoria cõcessa
est xp̃ianis et rex sarracenoꝝ capt9 est in
prelio et multi alij sarraceni militꝫ cum
eo. Circa idem temp9 fuit terremot9 ma=
gnus ĩ terra et apparuit in celo signũ ad
modũ ensis triginta diebꝫ qꝺ ostendebat
dñium qꝺ sarraceni debebant habere.

Quartũ bellũ sarracenoꝝ et xp̃i=
anoꝝ accidit post p̃dictũ bellũ
paucis elapsis diebꝫ tempe pre
dicti eracłij impatoris et sedẽte ĩ cathedra

petri honorio ꝑmo .In quo bello mortui sunt multi ex utrq; ꝑte & sarraceni acceperũt terram sirie et damasci et egipti ¶ Eo tempe eracli⁹ impator cũ eẽt astroni⁹ vidit regnũ vastandũ a gente circũcisa . quare mandauit dagaberto regi francoꝝ vt oĩes iudeos ĩ regno suo ꝓciperet baptizari qđ et factũ est ꝫ ĩ hoc decepto⁹ fuit qr gens circumcisa fuit gens sarracena non iudaica utraq; enĩ circumcisione obꝺuat siquidẽ sarracen⁹ vt dictũ est romano imperio rebellantibꝰ et vastata siria damasco atq; egipto cõpulsi sũt xp̃iani crucem dñi a ibꝛl'm Constantinopolim apportare cui⁹ maior pars p⁹ ml'ta tempa ad instãciam lodowici regis francoꝝ xp̃ianissimi anno dñi millesimoducentesimosexagesimoseptimo pisus est translata. Prevẽtus ergo eracli⁹ impator ꝓpt infidelitatẽ vestitu⁹ a deo .xxx. imperij sui anno diẽ clausit extremum.

QVintũ bellũ sarracenoꝝ et xp̃ianoꝝ accidit circa ãnũ dñi sexingentesimũ sexagesimũ. Imperante constante eraclij nepote et sedẽte in cathedra petri theodorico ꝑmo . Predicto enĩ tpe audiẽtes sarracei xp̃ianoꝝ discordiã capta alexãdria subito cũ ml'tis navibꝰ ceciliã invaserũt et siracusas ciuitatẽ celebrẽ cecilie violenẽ ceperũt stragẽ magnam ꝑ totã ceciliã fecerẽt ppl'oꝝ . vix paucis euadẽtibꝰ q̃ ꝑ iuga monciũ et munitissima castra fugerẽt . sarraceni q̃q; fca magẽ cede hoĩm recesserẽt ꝓdam magnã secũ apportãtes vna cũ ornamẽtis q̃ cõstans de vrbe secũ tulerat Si aũt q̃rat cur de⁹ ꝑmisit ppl'm suũ tã aspere flagellari Racõna bilitẽ respõdẽ potẽ q; ꝓpt pcẽm ꝑncipis sic dẽm ẽ de eraclio impatore. Vñ iste impator constãs fuit pessim⁹ in oĩbꝰ impi⁹ & crudelis conẽ catholicos. Cũ enĩ acephali taꝝ hẽsi lapsꝰ eẽt q̃ cũ entice vnã solã naturã vnãq; volũtatẽ ĩ xp̃o dño conẽ veritatẽ catholice fidei asseuerãt plures catholicos eo q; sue nolebãt acq̃escẽ hẽsi verbera uit crudeliẽ exulauitq; muste & ꝑ diuersa loca carceribꝰ mãcipauit q̃ cũ oĩbꝰ eẽt exosus vtpote q̃a erat ꝛꝓbatꝰ a dño cogitationit italiã de maĩbꝰ et ꝑatibꝰ lõgobardorũ eripe et ibidẽ suũ dñiũ dilatare suãq; sedẽ impialẽ cõstituẽ ĩ eadẽ Et licꝫ qđ conceperat execucõe demãdauerit cũ ꝓficisceret conẽ lõgobardos recedẽs de neapoli versꝰ romã . et cũ ꝑ .xij. dies ĩ vrbe resedisꝫ invidẽs et dolẽs romã tam pulchris tanq; mirabilibus edificijs adornari conẽ clues et vrbẽ iniq̃tatis sue venena diffundens maiorẽ partẽ eoꝝ q̃ ad ornamẽtũ et decorẽ vrbis cõstructa fuerãt ab antiq̃ ornamenta scz marmonia erea et ml'ta alia bona impie deponi mãdauit adeoq; ꝓcessit sacẽ lega eiꝰ et ꝓphana impietas ut eciã eccle siã bt̃e dei genẽtcis marie et oĩm martirũ que pantheõ vocabaẽ antiq̃tus discoopiri ereis tegul' fecit et dẽa ornamẽta inuexit ĩ tiberĩ fecitq; cõstantinopolĩ apportari Iniquitas ergo huiꝰ impatoris causa fuit flagelli ꝓpl'i xp̃iaĩ. ꝫ tãtaꝝ iniq̃tatũ merito penã luit. Nã cũ impiꝰ impator secreto ĩ balneo lauareẽ suiq; milites eiꝰ sentiã ferre nõ volẽtes occideẽt eũ. Diligenẽ ẽ ergo hic attendendũ q̃lia sũt ꝑmia impioꝝ q̃q; diu enĩ bonꝰ fuit et sc̃e eccl'ie debitã reuerentiã exhibuit sibi ꝓspera successerẽt Deo cũ se auerit a fide catholica mox infeliciẽ vixit et fine infelicissimo diem clausit extremum.

SExtũ bellũ inter arabes & xp̃ianos ut narrat generalis historia hispanie accidit circa ãnum dñi sexingentesimũsexagesimũ octauum. Imperante cõstantino ꝓicti cõstantis filio Hic cõgregauit plusq; mille naues & erãsuit maria vt bellaret cũ moabia ꝛge arabũ . Ille vo cognito eiꝰ aduentu misit conẽ ipm militẽ quendã strenuũ noĩe andalla et cõmisso duro certamiẽ victꝰ ẽ imperator et ꝛlicto cãpo fugit ad naues et regressꝰ est cõstãtinopolĩ cũ paucis q; ml'ti de suo exercitu perierãt et captiuati sũt in hoc imperatore ñ minꝰ admirandũ ẽ iudicium dei q̃z ĩ ꝑcedẽtibꝰ . q; illi suo pcto puĩti hic vo nõ q̃a malꝰ victꝰ ẽ ab infidelibꝰ ꝫ vt in dei timore cõseruareẽ et malis preberet exemplũ ne desperẽt ĩ tribulacõibꝰ q̃ bonos ꝑmittit tbulari vt ꝺ iob & thobia

sacra scriptura exemplariter ostendit vel forte qz indiscrete se cõmisit ꝓicto certa mini nõ tantũ de deo q̃zeum de sua potencia cõfidens. Vñ ꝓicꝰ impatoz bonꝰ catholicus fuit et modestꝰ. Primũ quoq; qđ fecit iusta et debita vindicacio patris sui qm̃ oñes quos ĩ mortẽ ꝑis cõspirasse cõperit crudeliẽ iḿfecit · et ecclesias q̃ a tpe eradij ꝓaui sui imperio ab hẽticis destructe fuerant repauit conẽ oñes clericos et laicos ꝑncipes et prelatos achephalozꝫ et monachilatazꝫ hereli maculatos tanquã verus catholicus et zelator fidei catholice sue fine repmissione ꝓcessit et ꝓ istũ ꝯm oñes historias repata est fides ĩ grecia q̃ tempe ꝑis sui tota corrupta fuerat et integrata est eciã pax et fides iḿ latinos et grecos extirpatis hereticozꝫ zizanijs ꝓ ꝑncipem memoratũ In quo est maẽ ac ꝓuide attendendũ quãtũ facit bonitas ꝑncipis ad soliditatẽ fidei et bonũ et quietẽ statũ eccl'ie et econẽ malicia et infidelitas ꝑncipis q̃ztũ nocet · qđ ostẽdunt isti duo ꝑncipes ꝑ̃ et filiꝰ ꝑ̃ enĩ qz malꝰ et infidelis fuit et vilis hereticꝰ fidem ĩ oriente corrupit statũq; ecclesie ãnichilauit Filiꝰ vero qz bonꝰ iustꝰ verꝰq; catholicꝰ erexit ecclesiã et fidẽ catholicã repauit

SEptimũ bellũ iḿ arabes et xp̃i anos circa idem tempꝰ accidit in affrica in qua licet sarraceni nimiũ eẽnt multiplicati xp̃iani tñ nõ diu erãt totaliẽ deleti. Vñ supdictus abdalla de quo ĩ p̃cedenti bello fecimꝰ mencõez veniens in affricã ut eã subiugaret imperio moabie regis sui · exiuit in occursũ eiꝰ comes gregoziꝰ q̃ tũc ibidẽ morabat et bellauerũt sil' ambo ꝫ finaliẽ victus fuit comes ꝓdiditq; ibi multos de suis ac relicto campo fugit et extũ ꝓiderunt xp̃iaĩ honorẽ suũ q̃ in affrica habitabãt et tota illa terra fuit posita sub infideli ꝑtate

OCtauũ preliũ iḿ sarracenos & xp̃ianos accidit circa annũ dñi sexingẽtesimũseptuagesimũsep-timũ tempe ꝓicti impatoris. Tunc enĩ sarraceni et romaĩ vt ĩ generali historia hispanie continet magnũ preliũ habuer̃t et cesa sunt de sarracenis ·3000· pugnatorũ quo ãno mortuꝰ est papa deo datus. Sarraceĩ aũt eo tempe posuerũt treugas cũ romanis ꝑ·xxx· ãnos sub hac tñ condicõe qꝫ sarraceni darẽt romanis ·3000· libras aurei · et quĩquaginta equos bonos.

PRonum preliũ iḿ sarracenos & xp̃ianos accidit circa annũ dñi sexingentesimũ octuagesimum quartũ Imperante iustiniano ꝓicti impatoris filio · et regnante ĩ hispania virtuosissimo rege bamba tũc enĩ applicuerunt ad litora hispanie · cclxx · naues sarracenoz et ꝓcurrentes terrã illã maritimã fecerunt magna damna et plurimos xp̃ianos occiderũt. Sed statim ut cognouit ꝓdictus rex bamba misit velocissime suos exercitꝰ et ceperũt naues · et ignibꝰ concremauerũt ac maiorẽ partẽ arabũ occiderũt ense Aliosq; captiuos duxer̃t et sic regressi sũt cũ honore ad ꝓdictũ regẽ bambam.

DEcimũ bellum iḿ sarracenos et xp̃ianos accidit circa annũ dñi octingẽtesimũ tricesimũ. Imperante supdicto iustiniano et sedente ĩ cathedra petri Sisinio · tunc enĩ romani Siriam ꝓuagantes bello ẽribili mlta milia sarracenoz occider̃t vt ĩ cronicis impatorum continetur.

UNdecimũ bellũ inter sarracenos et xp̃ianos accidit in hispania imperante leone ·iij· et sedente in cathedra petri Constantino ꝑmo et regnante ĩ regno castelle rege Roderico tũc muca rex affrice ꝓcepit Cariph cuidã capitanio suo qꝫ auxiliũ et fauorem ꝓstozi comiti iuliano daret conẽ xp̃ianos q̃ ·xij· mília electoz ad pugnam ei tradidit · et ipe secrete in naubus mercatoz hispanie transduxit. postq̃z ergo oñes fuerunt in

hiſpania cõgregati ſunt in quodã monte qui ab illo ſarraceno arabice dr gibla caripb et lingua nra noiat gibzaltar qp cũ rex roderic9 sciuit miſit illuc qzdam consobzinũ ſuũ q dicebat mingo cũ magno exercitu q ſepe bellauit cũ ſupdictis ſarracenis hz ſemp fuit vict9 et finalit interfect9 eſt a ſarracenis q diſcurrẽtes p beticã pzouinciã que ẽ terra hiſpaleñ ciuitatis ml'ta damna fecerũt et nõ potentibz gothis bella ſuſtinẽ terga ſunt coacti oſtendẽ inimicis ſuis nec ex fuga liberati ſunt hz fere ibi omnes perierunt.

DVodecimũ bellũ inẽ ſarracenos et xpianos fuit ĩ hiſpania circa predictũ temp9 ſez poſt ſupdictum bellũ. Cũ enĩ ſupdict9 muca videret ſtrenuitatẽ comitis iuliani ĩ victozia pcedentis belli certificat9 de ei9 fidelitate itez rũ cũ maiozi exercitu ipm comitẽ vna cũ cariph miſit in hiſpaniã q cũ applicuiſſẽt inceperũt statim deſtruere pouinciã beticã que eſt gnadalquenir et pouinciã lucene. Cum ergo rex roderic9 pdicta cognouit oñez exercitũ gothoz q cũ ipo erat cõgregauit quoz mus vltera centũ milia armatozũ ſe extendebat et intrepide iuit conẽ eos inuenit ppe flumẽ qd dr gnadalete qd eſt ppe ciuitatẽ aſſidonie q nunc dr xerim et xpiani erat ante. Sarraceni vero vltra flumẽ. Aliqui tñ dicũt qp iſtud bellũ fuit in campo q dicat de ſangonera que eſt inẽ murciã et lozcam. Rex vo roderic9 inſedebat ĩ curru ſiue in lecto eburneo indutus pãnis ponderis aurei & cozona aurea coronat9 ſic mos tũc erat regũ gothoz cõmiſſũ eſt ergo bellũ et duranit diebz octo ſez a die dñica vſq ad diem dñicã ſine intermiſſione mozeuiq ſunt de exercitu sarracenoz vbi pcedebat cariph ſcedecim milia hoim Comes tamen iulian9 et q cũ eo erãt bellaucrũt tam foztiẽ qp cõfregerunt acies xpianoz. cadentibus ergo plurimis ex vtraq pte et diſperſis xpianis ac rege roderico qui magni cozdis erat aliqñ fugiente aliquãdo furibundo impetu conẽ immicos reuertẽte finalit xpiani nõ potẽ tes ſufferre preliũ terga verterũt inimicis ſuis fugientes. de moztе aũt pdicti regis in eodẽ bello dubitat. Verũtamen cozona et indumẽta ei9 ac calciamẽta aurea equi9 q ei9 q dicebat ozella inuenta ſunt ĩ quodam tremedali apud ſupdictũ flumẽ gnadalete abſq cozpoze nec poſtmodũ de eo aliqd ſcitũ eſt ñ qp in regno portigalie in quadã ciuitate que dr viſio inuen9 fuit lapis vni9 ſepulchzi ĩ quo tal' erat ſcpta. Hic iacet rex roderic9 vltim9 rex gothorũ defeciteq in eodem bello tota nobilitas gothoz. Poſt hec ſarraceni nõ obſtantibz viribz gothoz totã hiſpaniã ferro flãma fame attritã ſuo dñio manciparũt & gentem quã pterita ſecl'a valt ptimuerat prostrauerũt. Si q diligenẽ voluerit inueſtigare cur de9 pmiſerit tã graue flagellum in hiſpania breuit dici poteſt qp ppt pcta pncipũ Roderici ſez et ſui predeceſſoris vicise. Vicisa enĩ fuit pbroſ9 et flagicioſus multaq flagicia per hiſpaniã ſeminauit ad voluptates carnis ſoluto pudicicie freno ſe fornicacõibz muleis cõtulit plebem q ſuã ad laſciuiã et luxuriã inclinauit hz et epi et eccleſie mſtri aſpernabanẽ eccleſiaſtica officia et clauſis foribz eccleſiaz de ſpiciebãt eccleſiaſtica ſacramẽta et ne aduerſus eũ parens vl'is xpiani pgeniei inſurgeret Epis ceteriſq eccleſieq miniſtris vxozes laſciuus rex hre pcepit. Et ne romano obedirẽt pontifici ſub inminacõe moztis pbibuit. Hec quidẽ cauſa pereundi hiſpanie fuit. tota enĩ gothoz nobilitas ĩ comunijs libidinibz et vicijs immerſa altiſſimũ ad iracundiã puocauit. Ita q vicisa dat9 eſt in repbzũ ſenſum item vt muros ciuitatũ vzbiũ ſui regni ſubuerterit ne poſſunt ei reſiſtẽ ciues paucis exemptis quas nõ aul9 fuit deſtruẽ. pcepit eciã qp deſtructis armis vomeres et falces facerẽt ad colendũ terrã qd ipe doloſe faciebat ſub colore pacis ne conẽ ipm poſſent inſurgẽ licet dicat Roderic9 tudenſis in cronica ſua qp rex roderic9 fuerat ille q pcepit arma deſtruẽ. Roderic9 vero ſucceſſor vicise fuit vir belliger et dur9 et ad oñe negociũ expedic9 vita enĩ et moribz vicise ñ diſſil'is qz cũ vxore vl' filia coitus

Iuliani peccauit cū ipe ſuā in affrica face
ret legacionē·qz ergo xp̄m reliquerāt p̄oi
cti p̄incipes cū pp̄lo ſuo & cōcubinali lu=
xurie fetoze ſe ſubderāt¶Ideo merito deus
p̄miſit eos dari in rep̄bū ſenſum et q̄ p̄=
dict⁹ comes iulian⁹ p̄doitozie ſe iungeret
ſarracenis et totā hiſpaniā ut p̄dictū eſt
delerēt. Hiſtozia aūt p̄dicte deſtructionis
laci⁹ habet in generali hiſtozia hiſpanie.

¶Terciūdecimū bellū inter ſarrace
nos et xp̄ianos accidit ī aqui=
tania'galliaz̄ p̄uincia¶Cū enī
ſarraceni hiſpaniam ſubiugaſſent accidit
circa idē temp⁹ regnāte ī francoz̄ regno
theoderico rege quo virtuoſ⁹ p̄nceps ka=
rol⁹ marell⁹ militabat q̄ ipe karol⁹ lige
rim fluuiū trāſiens endo neq̄ ducē aqui=
tanie bellando victū fugaret¶Endo ergo
dux p̄ oīa ſe videns karolo inferiozē ſarra
cenos ab hiſpania conē karolum īuitauit
Sarraceni aūt de tali inuitacōe nō modi=
cū gaudentes cum oīb⁹ eoz̄ familijs gale
as habitaturi fluuiū garenā tranſierunt
oīaq̄ in oze gladij deuaſtantes eccl'ias dei
cremauerūt et oīa ſine deletu etatis vel ſe
xus ſanguīe implent q̄b⁹ karol⁹ p̄nceps
ſtrenuus dei fretus auxilio q̄ ſperantes in
ip̄m nō deſerit aīoſe ac potenē occurrit &
ex ip̄is ſarracenis ·cccl xxv· milia vna cū
ip̄oz̄ regio aldzamao victorioſe p̄mit de
ſuis vero nō ꝛ mille quingentos amiſit¶
Tunc endo dux ad eoz̄ rediens karolo re=
conciliat⁹ caſtra ſarracenoz̄ diſrupit eo=
rūq̄ reliquias toto poſſe deſtruxit.

¶Quartūdecimū bellū īnē ſarrace=
nos et xp̄ianos accidit poſt p̄=
dictū bellum Auinione ītantū
enī ſarraceni p̄ualuerūt in occidētali pla=
ga capta hiſpania q̄ ciuitatē ceperāt Aui
nioneñ conē quos p̄dict⁹ p̄nceps karolus
marell⁹ venēs bellū maximū cum eis ha
buit et ciuitatē Auinioneñ aggredīē aīo=
ſe. Vnde ſīē de iericho legīē cū ſtrepitu &
ſonitu tubaz̄ vrbē munitiſſimā cepit et
hoſtes fidei nr̄e vſq̄ ad īnēfectionē contri
uit ut laci⁹ cōtineē ī hiſtozia regū frācie

¶Quintūdecimū bellū inē ſarrace=
nos et xp̄ianos accidit poſt p̄=
dictū bellū ī vrbe verbona in q̄
p̄ſidebat achinunā rex ſarracenoz̄ conē
quē veniens p̄dict⁹ p̄nceps karol⁹ marcel
lus p̄dictū regē obſidet In cui⁹ obſeſſi re
gis ſubſidiū amozrea rex ex hiſpania cū
ſarracenoz̄ graui ml'titudine veīt cū q̄b⁹
karol⁹ ſtrenuiſſim⁹ aīoſo bello cōgredit̄ur
et ambob⁹ regib⁹ bello pemptis captoq̄
viríb⁹ ciuitate reliq̄as ſarracenoz̄ vltō
contriuit exēminio¶Hi enī qui euaſerāt
Karolo inſequēte fugentes in p̄fundum
maris demerſi ſunt. Demū karolus victo
rioſus p̄nceps Nemeanſū Agotheñ Aliaſ
q̄ gothie regionis vzbes a ſarracēis ī va=
ſas triumphando cepit et ī totū deſtruxit
Igit̄ arelatenſ vzbe que a ſarracenis cap=
ta erat et oīb⁹ alijs in circuitu captis ſar=
racenos exēminauit ī totū et ſic ſarracēis
qui pene totā aziā totā libiā maiozemq̄
partē europe inuaſerāt Karolus ſtrenuiſ
ſim⁹ p̄nceps dei fretus auxilio et romana
eccl'ia ſibi fauēte oñez̄ ſpem ſibi abſtulit
galeas inuadendi. Predict⁹ ecīā karolus
marentinū p̄uincie ducē q̄ ſarracenos in=
uitauerant ad galeā inuadendū bellando
deuicit totāq̄ p̄uinciā ſue ſubdit ditioni

¶Extūdecimū bellum inē ſarrace=
nos et xp̄ianos accidit ī hiſpa
nia p̄pe ciuitatem oueteñ. Licet
enī de⁹ p̄miſerit tam aſpere hiſpaniā fla=
gellari q̄ tñ diuīa pietas q̄s penitit tandē
ſanat ſurrexit quidā mollis ex cantabua
noīe pelagius filius ducis ſanille quē rex
egitabaculo p̄uſſum ī capite occiderat in
ciuitate que dr̄ Tup predictū pelagiū de⁹
ſibi reſeruauerat p̄ eleuacōe p̄pl'i ſui q̄ ele=
uat⁹ ī aſtucijs cū illis paucis xp̄iaīs qui
ibidē r̄manſerāt fē⁹ ē eoz̄ rex et ī ſcdo an
no r̄gni ſui q̄ fuit āno ab incarnacōe dñi
ſeptingētueginta ſex impante leone ·iij·&

sedẽte ĩ cathedra petri constantino .viij. multitudo quasi ĩmumerabil' sarracenor venit con' eũ qđ cũ rex pelagi⁹ sciuit in quandã spelũcã circa p̃cipaz ciuitatẽ oue ten̄ .que dicit̃ lingua nr̃a cueua douga cũ mille viris se recluſit cũ plures capere nõ posset. Est aũt p̃icta spelunca undis ex rupa scisa nat̃alit̃ cõstructa talit̃ qđ mul lo ĩ genio hoĩm poẽ debellari Est enĩ loc⁹ ita secur⁹ siẽ si de⁹ fecerit ip̃m scienẽ p̃ il lo casu Predẽ⁹ ergo rex cũ oĩ aĩositate de saluacõe p̃rie et spõse xp̃i agere festinauit credẽs facile eẽ deo multos cõcludi ĩ mãu paucor .cũ ergo circũdaret̃ undiq a sar racenis ĩ p̃icta spelunca et vellẽt ip̃i sar raceni violent̃ spelũcã intrare xp̃ianos q̃ p̃imere oĩes lapides oĩes sagitte et q̃ cunq alia iaculabant̃ velđ flamie vẽti re torta mox reuersa iacientes sarracenos ali osq existẽtes vulnerabãt sic q̃ breui spa cio vlt̃ .xx. milia sarracenor una cũ cor duce opa ꝑ̃ris armis p magna pte peri erũt. Aly đo fuert ita excecati vt nescirẽt quid facẽ deberẽt. Vidẽs aũt p̃đ⁹ rex pe lagi⁹ miracl'm tã maĩfestũ exiuit cõfidẽt a p̃icta spelunca cũ suis et interfecit alda man capitanĩũ sarracenor et plures ali os milites ei⁹dẽ . ꝫ nec sexaginta mlia q̃ remãserãt fugientes a bello uindictã diuĩ nã euaserũt. Nã cũ sec⁹ unũ flumẽ qđ ibi ꝑ̃e ẽ ḡderent̃ qđã supciliũ montis a fun damẽto corruẽs totã illã ml'titudiez sb aq̃ rũ undis et sub rupibo oppressit. Post hec predict⁹ rex pelagi⁹ fecit p̃lia ml'ta et ce pit ciuitatẽ legionen̄ q̃ asturiis nmiũ ẽ p pin̄q p̃dict⁹ rex pelagi⁹ r̃gnauit .xiij. an nis et mortu⁹ ẽ in loco q̃ dr̃ cangas et suc cessit ei in regno fauilla fili⁹ ei⁹ q̃ solũ re gnauit duob annis interfect⁹ a quadã ur sa cum qua uoluit solus pugnare .et suc cessit ei in regno Alfons⁹ p̃m⁹ genar re gis pelagij qui fuit dictus catholicus ut infra dicet̃ loco suo.

DEcimũseptimũ bellũ inẽ sarrace nos et xp̃ianos accidit sb p̃co leone imperatore et sedẽte ĩ cathe dra petri ḡgorio .iij. Tũc in numerabilis multitudo sarracenor cũ uxoribo et filiis aquitaneam intuerũt ut ibidẽ habitarẽt quibo occurrit karolus marcellus & ex eis .cccl.xxxv. milia interfecit nec fuerũt isti il li sarraceni quos alias ĩ aquitanea debel lauerat de quo dictum est supra bello de cimo tercio.

DEcimũoctauũ bellũ inẽ sarrace nos et xp̃ianos accidit circa idẽ temp⁹ sup̃ ciuitatẽ Constãtino politanã tũc enĩ sarraceni ex egipto ueni entes cũ magno exercitu uidelicz cũ trib milibo nauiũ p̃dictã ciuitatẽ obsederunt et triennio obsessam tenuere. Constãtino politani quoq ad auxiliũ a scitis uulgari bus con' sarracenos cõgrediũt̃ orãtibo uo sanctis uiris ĩ r̃gia ciuitate triginta duo milia ex sarracenis sine suor lesione pro sternũt sarraceni quoq residui quor erat immumerabilis ml'titudo p orõez sc̃or uir or fame frigore bello et pestilẽcia perier Vñ .iij. ãno cõfusi ab obsidione recesser nauibo ptim igne consumptis partim di mersis itaq ex tanta nauiũ multitudine uix quĩq naues ad p̃pria redierũt infra ciuitatẽ tñ triginta milia hoĩm pestilen cia perierũt qđ de⁹ fecit ut suã pietatem & clemẽciam hoĩbus ostenderet.

DEcimũnonũ bellũ inẽ sarraceos et xp̃ianos accidit tempe sup̃di cti imperatoris leonis circa ciui tatẽ tholosanã Tũc enĩ fama rex corou bensis cũ magno exercitu aq̃taniã ĩtran terrã destruebat et obsedit ciuitatẽ tholo sanã qđ cũ frãcigene cognouerũt uenerũt in succ̃sum ciuitatis cũ endone duce eorũ Rex đo fama con' eos exiuit et bello leta li cõmisso cecidit fama sarracenorum rex mortuiq sũt ibi plurimi sarraceni alij đo fugientes euaserunt.

TIcesimũ bellũ inẽ sarracenos & xp̃ianos accidit duob ãnis p⁹ p̃cm bellũ Tũc abdarramẽ uix sarracenor imitat⁹ ab endone duce con'

regē karolū marcellū cū multitudīne gra
ui transierūt flumē garronam qđ transit
iuxta tholosam et ignibus cōbusserūt et
destruxerūt magnā terrā karoli regis frā
coꝝ. Cum aūt ꝓicꝰ rex karolꝰ sciuit de
misericordia altissimi cōfisus venit super
eos & bello asperrimo cōmisso victi sunt
sarraceni et rex karolꝰ interfecit ꝓictum
abdarramē ducē sarracenoꝝ pluresqz sar=
raceni ibi ceciderūt. Alij aūt dare sūt ter=
ga coacti Erat aūt numerꝰ sarracenoꝝ
qui ibi venerāt ꝯcentisexagintaocto mili
um capitiauit aūt mille quingentos ꝙs
dimisit inē milites suos sic narrat. Sige=
bertꝰ qđ cū vidit ꝓictꝰ endo dux posuit
se ī ꝑtate ꝓicti regis petendo venīā hū
lit̄ de erroꝛe quē fecerat Rex vero karolꝰ
qui erat pissimꝰ clemenē pepcit ei quo fa
cto ꝓictꝰ dux insecutꝰ ē sarracenos fugi
entes q̄ euaserant ī prelio et multos ex illꝭ
quasi sine numero interfecit.

Tricesimū ꝑmū bellū inē sarrace=
nos et xp̄ianos accidit circa an
num dn̄i septingentesimūtrice=
simū sextū. Tūc enī abdarramen rex sar=
racenoꝝ collecto magno exercitu ꝓposuit
debellare terrā regis karoli francoꝝ et fe=
cit fieri pontes in flumīb⁹ ī quib⁹ nō erāt
et applanare vias que erāt ī aliq̄b⁹ passi
bus difficiles et magnā ꝓtem flumīs ro=
dam p alueos extraxit vt posset leuiꝰ ipm
ptransire et veniens sup ciuitatē orlienen=
sem eā obsedit cont̄ quē veīt endo dux de
quo supdictū est cū magna ꝑtate franco=
rū bellauitq̄ cū eo et ceciderēt mlti ex vtrq̄
parte ꝙ finaliē victi fuerēt xp̄iaī et fugierēt
Sarraceni vero insequētes eos vsq̄ ad ro
danū puenerūt ibi francij timoꝛe mortiꝭ
cogitantes liberari flumē ꝓictū inuenerūt
et mortui sunt ibidē fere oīs excepto du
ce et paucis cū eo vbi vsq̄ ī hodiernā diē
apparent sepulchra mortuoꝝ.

Tricesimū scōm bellū inē sarrace=
nos et xp̄ianos pꝰ ꝓictū subse
quenē accidit Vñ ꝓictꝰ abdar
ramen cū eēt nimiū letꝰ ꝓpē victoriā sup
dictā cogitauit vlteriꝰ ꝓcedē & destruere
terrā francie et peransuit flumīa gorgo=
domā. qđ cū sciuit endo comes ꝓuxit ite
rū cont̄ eū exercitū magnū et pugnauit
cum eo scdo. Deo iteꝝ deo ꝓmittēte victꝰ
fuit & fugit et mortui ibi fuēre mlti frā
cij fideles.

Tricesimū tercium bellū inē sarracē=
nos et xp̄ianos pꝰ ꝓictū bellū
subsequenē accidit. Cū enī pre=
dictꝰ abdarramē elatꝰ ī corde suo ꝓpē vi=
ctorias habitas. quas sue attribuebat in
dustrie et ꝑati voluit vlteriꝰ ꝓcedē p ter
ram francoꝝ insequēdo ꝓictū endonem
ducē vt eū mficeret. et perāsuit peragro
ricā destruendo et cōburendo quitq̄ inue
niebat. destruxit eciā et combussit ciuita
tem que dr̄ torres et ecclesiā sancte marie
ac regis palacia. Sz qz deo nunq̄z placuit
supbia et ipe ponit ēminos vite humane
voluit q̄ ibi veniret ille maledictꝰ abdar
ramen Vñ cū supictꝰ dux endo fugiens
a prelio veniret ad regē karolū et oīa que
acciderāt enarrasset. Karolꝰ qui erat vir
belliger et sapiens in armis congregauit
magnū exercitū germanoꝝ et gepidaꝝ &
francoꝝ venitq̄ aīose cont̄ abdarramē et
pugnauit cū eo septē diebꝰ ī quib⁹ neuter
alterꝝ vincē potuit ꝙ bellū vltimū dura=
uit p totā diem vsq̄ ad noctē et finaliter
mortuꝰ est ibidē abdarramē et multi sar=
raceni. Alij vero nocte fugientes ī galeā
gothicā se recepēr mane aūt facto vide=
runt xp̄iani tentoria sarracenorum hoīes
vero nō videbant. Euntes ergo quasi ad
pugnā dispositi et neminē inuenientes ex=
poliauerunt campū vbi maximas diuicias
inuenerunt.

Tricesimūquartū bellū inē sarra=
cenos et xp̄iānos accidit circa an
num dn̄i septingētesimūquadra
gesimūp̄mū Tunc enī abdemalech rex cor
dubeñ collēco magno exercitu ꝓposuit de=
bellare francoꝝ regnū et veniens nō tran
siuit montes pireneos. Francij vero cum
audiuerunt q̄ abdemalech veniebat cont̄

eos circa mõtes pireneos ꝑparuerẽt se ad pugnandũ. Venientes ergo pugnauerũt cum eo et mẽfecti sunt multi sarraceni & rex abdemalech fugit et recollegit se ĩ celsiberiã que est ĩ litore iberij fluminis.

Ducesimũquintũ bellũ inẽ sarracenos et xp̃ianos accidit ẽca ãnũ dn̄i septigẽtesimũquinq̃gesimũ Tunc enĩ thebaldan rex cordubẽn. habuit bellum cum xp̃iaĩs regni castelle et finaliter victꝰ fuit et mortuꝰ ibidẽ et oĩs sarracenũ qui cum eo venerant ibi perierunt.

Ducesimũsextũ bellũ inẽ sarracenos et xp̃ianos accidit circa annum dn̄i septingentesimũquinquagesimũtertiũ Impante supꝓicto leone et regnante ĩ regno legionis rege alfonso catholico supꝓicto q̃ ideo victꝰ fuit catholicus qꝛ optime custodiuit ꝑcepta dei et ecclesie catholice fuit etiã serenissimꝰ zelator fidei et refector xp̃ianorũ sancto exemplo et iste fuit ꝑmꝰ rex q̃ vocatꝰ fuit alfonsꝰ et fuit filiꝰ ducis petri de cantabria et gener regis pelagij. Eo ergo tempe ꝓdictusꝰ rex cõgregato magno exercitu intuit per terrã camporũ que claudit ꝙtuor flumibus scz dellacarrione. pisorica. et dorco. et bellans cũ sarracenis cõquisiuit illã devictisꝰ sarracenis ĩgressꝰ est regnũ portugalee. et obtinuit virilit̃ a sarracenis portũ et beiã bragã vifeum et flamã habuitq̃ post hec plurima bella cũ sarracenis semp victorios existens. lucratꝰ q̃ ẽ vlera ꝓdicta a sarracenis ledismã salamanticã numanciam que nũc dr̄ samora et oĩez maritimã terrã galechie redies ĩ castellũ bellauit cũ sarracenis et devicit eos obtinuitq̃ senem septẽ mancas dominas saldanãq̃ amaiãmirandã segobiam abulam ormã sepuluedam argautã vianã occani et rinerendicã carbouerã aliegiã cifimerã alexancũ trãsmireã subuertã tnicã bardouliãq̃ nũc dr̄ castella antiq̃ alana ordimã viscaijam aijcon pomphanã beloriã que nũc dr̄ vicoria nauarrã rucomã pancornũ et tarraciũ quousq̃ puenit ad montes pireneos. Multa alia loca obtinuit et tnouauit ne cessarijsq̃ muniuit et reduxit ad trã ꝑplos xp̃ianorũ pl'os q̃ timore sarracenorũ fugerãt ꝑ montes & deserta vagantes extraxitq̃ plurimos xp̃iãos captiuos de ptate sarracenorũ cũ quibꝰ terrã populauit ecclesias auro et argento ac lapidibus ꝑciosis decorauit. In cuiꝰ obitu audite sunt voces ĩ aere dicẽtes ecce qũo iustꝰ morit̃ et nemo cõsiderat. sublatꝰ ẽ iustus a facie iniq̃tatis et aĩa sua et meorzia est in pace. regnauit. xix. ãnis et sepultus est in loco q̃ dr̄ cangas et successit ei ĩ regno fruela filius eius.

Ducesimũseptimũ bellũ inẽ sarracenos et xp̃ianos. Accidit circa annũ dn̄i septingentesimũquinquagesimũquartũ regnante in regno castelle fruela filio regis alfonsi catholici. Tunc enĩ micaph rex cordubẽn cũ magno exercitu iuit vt peurrẽt regnũ galechie et cũ ipe totã illã trã vastaret sciuit illud predictꝰ rex fruela et cõgregato exercitu suo venit conr̄ eum et cõmisso duro certamine victꝰ fuit rex micaph et fugit a campo cũ paucis de suis et perierũt ĩ illo bello. liij milia sarracenorũ. et extũc rex fruela habuit regnũ galechie qđ ante sibi rebelle fuerat. Predictꝰ rex fruela rgnauit xiij. ãnis et mortuꝰ est et successit ei in regno aurelius fraẽ eiꝰ qui regnauit sex ãnis et nichil famosũ fecit conr̄ sarracenos successit ei ĩ regno donꝰ silo. et nichil singulare fecit conr̄ sarracenos regnauit septẽ annis et mortuꝰ et successit ei in regno alfonsꝰ secũdus q̃ fuit filiꝰ regis fruela de q̃ sup̃ patet in hoc bello de cuiꝰ factis infra dicetur.

Ducesimũoctauũ bellũ inẽ sarracenos et xp̃ianos accidit circa annum dn̄i septingentesimũsexagesimũprimũ Impante cõstantio vi[illegible] Tũc infans karolꝰ q̃a in aliquibus contradicebat patri suo francorũ regi pipino venit ĩ hispaniam et declinauit ad regẽ galastram qui tũc erat rex toleti Quare aũte ad ipm declinauerat historia narrat q̃ ꝑter eius

filiam galianã que mire pulchritudinis erat ꝛcepto ergo honorifice ꝓicto karolo a rege paucis elapsis diebꝫ quidẽ potentissimꝰ sarracenꝰ cuiꝰ nomẽ erat brãmante cũ multitudine graui venit sup dictã ciuitatem coleti & fixis tentoriꝭ in valle someriam obsedit eam aggredientibꝫ ergo sarracenis a ꝓicta ciuitate cũ francigeis illis q̃ venerãt cũ infante pugnauerũt cũ brãmante et ita tãtũ fuit vigor francorũ accensꝰ q̃ vicerũt sarracenos brãmantis. Illi vero itez redeũtes conẽ francos vicerunt eos qꝺ videntes franci timuerũt ualde .Sed comes eoz dux q̃ dicebaẽ don ibi morante aĩauit eos dicẽs . Scriptũ ẽ q̃ cũ deus vult pauci vincũt multos qꝺ verbũ audientes aĩati sunt et itez redeũtes contra sarracenos bellauerũt ita fortiẽ q̃ vicerũt eos. Sꝫ resumptis viribus sarraceni pugnauerũt conẽ francos et durauit pugna magna pte diei sic q̃ aliqñ vincebãẽ franci aliqñ sarraceni nec alteri pti finaľ victoria cedebat Inẽ hec oĩa ꝓicteꝰ ĩfans karolꝰ in palacio suo dormiebat et cũ eũ gilasset a somno et neminẽ in palacio videret miratꝰ est valde et cogitauit q̃ sui tradidissent eum .Incepitq̃ ꝑ ira ambulans p palaciũ secũ loq̃ noĩabatq̃ nomen suũ ꝓris et mris ac totũ genꝰ suũ vñ ipe veniebat .que oĩa audiẽs galiana de loco alto et secreto. Vñ eũ cõtemplatabaẽ orsa nauit se festinanẽ et sola ingressa ẽ ad infantem certificata ex auditis q̃ hic erat karolꝰ dñs francoz et licz infans karolus vidit eã solã intrantẽ nõ ei assurrexit q̃a nõ habebat in cõsuetudine alicui mulieri inclinare ñ solũ imagini vginis gloriose et suo nomĩe. Dixitq̃ galiana karole Si ego scirẽ vbi merces daẽ p dormicõe licet sim mulier ego irem illuc et si vultis scire quare hec dico q̃ videẽ m̃ q̃ nõ est vobis cura succurrẽdi gentis vre que est ĩ magn̄ pressura ĩ pelio sub valle someriã bellãs conẽ sarracenũ brãmantẽ et si rex ꝓr meꝰ sciuerit q̃ vos nõ estis ibi non habebitis bonũ ꝓmiũ . Tũc dixit ei karolꝰ Galiana si ego possũ habere vnũ equũ et arma cũ quibꝫ possũ ire illuc cito succurrerẽ eis Et ait galiana Karole si dederitis m̃ fidẽ q̃ me deducetis in franciã vobiscũ et me facietis xp̃ianã et q̃ me in vxorẽ recipietis dabo vobis quecunq̃ petitis .Promisitq̃ karolꝰ oĩa ꝓicta qꝺ audiens galiana sciens q̃ nõ frangeret sibi fidem nimis gaudens ex ꝓmisso deduxit arma et ipa m̃au ꝓpria armauit infantem tradiditq̃ sibi equũ q̃ dicebaẽ brankete et ensem q̃ dicebatur guiosa que ĩ domis miserat sibi supꝺictus sarracenus brãmante & sceleri cursu venit in locũ pugne et ingressꝰ est bellum aĩose et ꝓmo impetu perimit manu ꝓpria xij .de melioribꝫ militibꝫ brãmãtis et mltos alioz. Venit aũt verbũ ad brãmantẽ vbi residebat intentorio suo de nouo milite ingresso pugnã qui tãta damna fecerat et irato aĩo exiuit in pugnã querens militẽ illũ .cunq̃ eũ inuenisset et cognouisset q̃ ille erat equus quẽ miserat galiane amplius est iratꝰ et irruens ĩ eũ et nõ mĩori aĩo karolꝰ in brãmantẽ lancee eoz confracte sunt p pugnos enaginatis ensibus mirabiles ictꝰ multiplicabãt et miratus sarracenꝰ de fortitudĩe militis xp̃iaĩ quesuit ab eo q̃s cẽt et de quo genẽ q̃ oĩa karolus fideliẽ sibi aperuit et tũc cepit ipm timere sarracẽꝰ ꝙ ꝛsũptis vibꝫ dixit sibi ego faciã q̃ mnq̃z redeas ad terrã tuã et karolus respondit sibi qꝺ dicis in manibꝫ dei est .et dixit brãmante ego te occidã et eleuato gladio q̃ dr durandarte percussit karolum grandi ictu . Et ꝓcidit galeã cum magna pte capilloz et cũ mag̃ ecliã parte armoz corpis ꝙ tñ nõ tetigit carnẽ eius . De quo ictu karolꝰ miratus eleuato ense suo percussit ꝓictũ sarracenũ brãmantem et amputauit eiꝰ brachiũ dexterũ q̃ in terram cecidit simľ cũ gladio durãdarte Videns aũt se letaliẽ esse percussũ fugit a facie karoli ꝙ et karolꝰ subito descẽdit de equo et cepit gladiũ ꝓictũ et ascendẽs equum cũ vtroq̃ gladio insequẽs ꝓictũ brãmantem plurimos sarracenos ante se reperiẽs percussit.Cunq̃ attingisset ꝓictũ sarracenũ brãmantẽ fugientẽ eleuato ense q̃ guiosa dicebaẽ percussit ipm quodã ictu terribili sic q̃ ipm duas diuisit in ptes et cecidit mortuus in terram quo facto descendit de equo et precidit caput eius et accepit

vaginam gladij durandarte et oĩa arma ei⁹ que oĩa dedux̃it galianes Videntes aũ sarraceni dñm suũ mortuũ terga sunt data re coacti · xp̃iani vero expoliauer̃t campũ vbi ml'tũ auri et argentũ inuener̃t tentoria ml'ta et plurimas alias diuicias . ꝓ⁹ hanc victoriã audiuit karol⁹ mortẽ p̃ris sui et secrete recessit Deductaq; est galiana eciã furet̃ in franciã fc̃aq; ẽ xp̃iana & accepit eã in vxorẽ ut plen⁹ cõtinet̃ ĩ bistoria hispanie

Quicesimũnonũ bellũ inter sarracenos et xp̃ianos accidit ẽca ãnũ dñi septingẽtesimũseptuagesimũ septimũ Tũc enĩ p̃ꝰ⁹ rex karol⁹ rex francoꝝ ꝑ felicitatis magnitudĩe dꝰ⁹ magn⁹ cõg̃gato exercitu vẽit sup ciuitates pãpilonã et cesar angustã q̃s tũc sarraceĩ possidebãt pugnauit conr̃ reges eoꝝ et occidit eos ꝓstrauitq; muros ciuitatum et cepit plures alias ciuitates sarraceõꝝ ac sub dicione sua cõstituit q̃s paucis elapſ diebꝫ sarraceĩ r̃cupauer̃t Iste karol⁹ sil' cũ r̃gno francie tenuit romanum imperiũ et fuit strenuissim⁹ fidei zelator.

Quicesimũ bellũ inr̃ sarracẽos & xp̃ianos accidit ẽca ãnũ dñi septingentesimũoctuagesimũseptimũ r̃gnante ĩ r̃gno castelle alfonso scdo filio regis fruela q̃ dꝰ⁹ fuit cast⁹ eo q̃ sẽp castitatẽ seruauerit licz habuit vxorẽ q̃ ꝑm aliq̃s fuit sororꝫ karoli magni supꝰcti Tũc quidẽ potens sarracẽ⁹ cui⁹ nomẽ mechaij cũ ml'tudĩe graui inr̃uit asturias et ĩcepit destruẽ totã terrã conr̃ quẽ p̃ꝰ⁹ rex alfons⁹ cast⁹ collẽo exercitu xp̃ianoꝝ scelerit̃ iuit bellauitq; cũ eo ĩ quodã loco qui dr̃ ledos et deuicit eũ ac occidit et perier̃t in bello · lx · milia sarracẽoꝝ ml'ta alia bella vicit et loca plurima obtinuit sic̃ ĩfra dicet̃ et abstulit timorẽ a cordibꝫ xp̃iãoꝝ conr̃ sarracenos et r̃gnauit · xl · ãnis vile ⁊⁹ a deo et hoĩbꝫ sepul⁹ ẽ apud ouetũ in ecclesia sancte marie.

Quicesimũ bellũ inr̃ sarracenos et xp̃ianos accidit ẽca ãnũ dñi septingẽtesimũnonagesimũ p̃rimũ Tũc ixem amiramãolĩ misit vnũ potentẽ sarracenũ cui⁹ nomẽ erat abdemalich cũ exercitu magno vt destruer̃t terrã xp̃ianoꝝ Ille ergo direxit iter suũ conr̃ ciuitates gerũdã et narbonã q̃s cũ obsedisset ꝓ⁹ ml'ta certamĩa obtinuit eas & ml'ta alia loca circunquaq; posuitq; eas sub dicõe sui dominij ixem et tot fuer̃t spolia que habuit ꝙ quita pars deputata ixem amiramamolim fuit · xlv · mille duplaꝝ auri et cũ hijs diuicijs p̃fecit p̃oictꝰ⁹ ixem mesquitã cordubeñ quã suus p̃r̃ ĩcohauerat que nũc est eccl'ia maior ibidẽ · et ĩtm p̃redꝰ⁹ abdemelech oppressit xp̃ianos illi⁹ p̃rie ꝙ fecit meẽziã illi⁹ facti et domnij ꝙ deducer̃t in curribꝫ in p̃oicta ciuitate narbone vsq; ad ciuitatẽ cordubensẽ tantã ml'titudĩez terre ꝙ ex ea p̃ꝰ⁹ ixem fecit fieri vnã mesquitã inr̃ fortaliciũ p̃ce ciuitatis cordubenꝫ pluresq; alias mesquitas renouauit et de nouo fecit.

Quicesimũscom bellũ inr̃ sarracenos et xp̃ianos accidit ẽca ãnũ dñi septingẽtesimũnonagesimũ q̃rtũ Tũc karol⁹ magn⁹ rex francoꝝ de q̃ supꝰcm ẽ ĩ bell' · xxviij · et · xxix · cõg̃gauit magnũ exercitũ et vẽit conr̃ ciuitatẽ barchinonensẽ q̃a sarraceĩ violenr̃ eã ceperãt cũ eet sꝫ ei⁹ dñio bellauitq; cũ eis et obtinuit ciuitatẽ ⁊ paucis elapſ diebꝫ poidit eam.

Quicesimũtertiũ bellũ inr̃ sarracenos et xp̃ianos accidit ẽca annũ dñi octingẽtesimumdecimũ tempe supꝰcti regis alfonsi casti Tũc duo exercit⁹ sarracẽoꝝ inr̃uerunt galeciã dux vni⁹ exercit⁹ dicebat̃ abobales dux vo alter⁹ melchi. Ꝫ ⁊ sic̃ ipi intuer̃t aiosse sic fuer̃t expulsi vilit̃ q; pr̃as p̃ꝰcti r̃gis alfonsi casti pugnauit cũ eis victiq; sunt sarraceni & ml'ti eoꝝ mortui Alij vo fugier̃t ⁊ xp̃iani inseq̃tes eos occider̃t vnũ ducẽ eoꝝ ĩ loco qui dicit̃ naron Alteꝝ vo ducẽ p̃merunt in flumine qui dicit̃ cepha.

Riceſimũquartũ bellũ ĩtẽ ſarracenos et xp̃ianos accidit anno dñi octingẽteſimovndecõ. Tũc enĩ ozes rex meride cõgregauit magnum exercitũ et venit vt pcurrẽt terrã regis alfonſi fixitq; ſua tentoria ſupbena uentũ qȯ cum ſauit p̃oict9 rex alfonſ9 caſt9 venit ſcelerĩe conẽ cum bellauitq; cum eo & occidit eum plurimiq; de exercitu ſarracenoz ibi perierũt. In quo bello oſtenſa eſt foztitudo bernardi filij comitis ſauxij dixaci qz ml'tos ex ſarracenis perimit.

Riceſimũquintũ bellũ ĩtẽ ſarracenos et xp̃ianos accidit anno dñi octingẽteſimonouodecimo. Tunc altamã rex paſcenſis que vulgariẽ dicit̃ badaios cõgregato magno exercitu venit ſup ſamozã et obſedit eã. Rex autẽ alfonſ9 caſt9 p̃oict9 p̃parauit ſe potentiſſime et venit conẽ eũ bellauitq; cum eo & occidit eum ac plurimos ſarracenos cum eo et qui potuerũt euadẽ fugieẽt ſz rex alfonſ9 ſecue9 eſt fugentes viriliẽ et ml'tos eoz imẽfecit ſic q; pauciſſimi fueẽt q̃ euadẽ per fugã potuerunt.

Riceſimũſextũ bellũ ĩtẽ ſarracenos et xp̃ianos accidit ãno ſequenti ſcz octingẽteſimotredecimo. Tũc ĩtuit vn9 magn9 exercit9 ſarracenoz ĩ ẽram ſup̃oicti regis alfonſi caſti. Et cũ ſarraceni gloziarenẽ in ml'titudine ſua diuiſi fuerũt in duas ptes quaz vna iuit conẽ locum illũ vbi erat p̃oict9 rex alfonſ9. Cũ ergo ſciuit rex alfonſ9 caſtus audacter iuit conẽ poluezerã Altera vero conẽ eos cũ exercitu ſuo et fecit ſil'r duas partes ſui exercit9. et cũ vna miſit bernardũ de q̃ ſup̃oixim9 conẽ illos ſarracenos qui ibant verſ9 poluezeram. et ip̃e iuit cum altera parte conẽ alios venientes ad ſe Bernhard9 vero inuenit ſe cũ ptẽ ſua et habuit pꝛeliũ magnũ cum illis ſarracenis ĩ loco q̃ vociẽ valde mozo q̃ eſt in fontana pozugalie et devicit eos et plurimos ex illis imẽfecit. Deo rex alfonſ9 inuenit ſe cum altẽa parte que ibat conẽ eũ et pugnauit cum illis ꝓpe flumẽ de oznes ſo et imẽfecit ibi .xij. milia ſarracenoz & deinde inſequẽs eos tot fueẽt occiſi q̃ pauciſſimi euaſerẽt. et tũc rex alfonſus rediit de illo bello ditiſſim9 ex ſpoliis ſarracenorum.

Riceſimũſeptimũ bellũ ĩter ſarracenos et xp̃ianos accidit ãno dñi octingẽteſimodecimo octauo. Tũc ſarracen9 quidã noĩe machomet9 q̃ cum ml'titudine magna ſarracenoz venerat de merida ad regẽ alfonſũ vt viueret cum eo p̃oict9 rex benigne eum ꝛcepit in vaſallũ et iurauit illi ſarracen9 q̃ ꝓ ſẽp eſſet fidelis regi alfonſo ꝓpter q̃ p̃oictus rex p̃cepit q̃ hĩtaret cum ml'titudiẽ ſua in galecia Deo qz p̃oict9 ſarracen9 erat ꝓ diteoz ſic̃ bellauit conẽ abdarramẽ filiũ alharema ramolim regis cozdubeñ et videẽs q̃ ñ poterat eum occidẽ ex timoze cõcepto venit ad p̃dictũ regẽ alfonſũ ſic erãſactis duob3 ãnis poſtq; fuit in galecia aſſumpſit eum diabol9 et eleuat9 in ſupbiã voluit ſimiliẽ facẽ ꝓdicõez conẽ regẽ alfonſum q̃zobrem cõgregauit magnũ exercitũ ſarracenoz et incepit pcurrẽ et deſtruẽ totam terrã. Qz cum rex alfonſ9 caſtus cognouit cõgregato exercitu ſuo venit ſuper illũ ſarracenũ et licz ipe nimiũ cõfideret ĩ ml'titudiẽ milicie ſue q̃ñ ſciuit q̃ rex alfonſ9 veniebat ſup eum p̃oidit coz et concepto grandi timoze eleuauit ſe cum ſuis in quodam caſtro qȯ dr̃ ſca xp̃iana et rex alfonſ9 obſedit eũ ibidẽ et fecit fieri multas foueas circũquaq; et pfozaueẽt caſtz ĩ ml'tis locis. Cũ ergo ille ſarracen9 vidit q̃ tantũ anguſtiabanẽ et q̃ nichil aliud reſtabat ſibi ñ moꝛs cum ml'titudiẽ ſarracenoz hr̃et reſumpto coꝛde exiuit extra caſtz et pugnauit cum rege alfonſo ꝛz in fine fuit victꝰ ſarracen9 ille cum oĩbus ſuis et ip̃e fuit capt9 et caput ei9 abſciſum eſt Deo et rex ſtatim caſtz illũ cepit et moꝛtui ſunt in bello vlẽ .l. milia ſarracenoz & plures eoz deduxit captiuos Et

sic reuersꝰ est rex alfonsꝰ ouetum magnis cum diuiciis et honore. Predictꝰ rex alfō sus castus regnauit .xlj. ānis et mortuus est Successit ei ī regno Ramirꝰ ꝑmꝰ filiꝰ regis bermudi.

TRicesimūoctauū bellū inē sarracenos et xp̄ianos accidit anno dn̄i octingentesimodecimonono. Tunc mlt̄itudo xp̄ianoꝝ venit sup ciuitatē barchimone quā ceperāt sarraceni pꝰ q̄z karolꝰ magnꝰ ipam cōquestauit. Cum ergo p̄dicta mlt̄itudo xp̄ianoꝝ uenit ob sedit ciuitatē et pꝰ multa certamīa capta est ciuitas a xp̄ianis et tota terra circumquaq; mortuiq; sunt ibi plurimi sarraceni. Albaca vo amiram amolim cū exiuit cōgregauit exercitū suū vt veniret ad recuperandū terrā p̄dictā et cū se ꝓpararet ad viā p̄cussꝰ est quadā infirmitate de qua mortuꝰ est et sic cessauit tempestas illa.

TRicesimūnonū bellū inē sarracenos et xp̄ianos accidit anno dn̄i octingētesimoviceśimoscdo impante ludwico karoli magni filio & sedente in cathedra petri Eugenio papa Aregnante ī regno legionis ramiro regis filio regis barremudi. Hic aūt rex ramirꝰ successit in regno regi alfonso casto ex eiꝰ precepto ī morte. Cum ergo audierit sarraceni q̄ iste regnabat miserūt sibi nuncios q̄ si volebat hr̄e pacē et amorē cū eis q̄ daret eis quolibz āno centū domicellas xp̄ianas quibꝫ mr̄imoio copularentē sic fecerat olim rex manregacꝰ et q̄ quīquagīta illaꝝ essent filie nobiliū Alie vero quīquaginta filie ciuiū et burgensiū quā ambasiatā cū rex ramirꝰ audiuit nō modicū displiciut sibi q̄a rem tā inhonestā et excomitā sibi nunciabāt et ꝓpt̄ea congregauit statim magnū exercitū et fuit ad p̄currendū subito terrā sarracenoꝝ puenit q̄z vsq; ad naiarā destruendo et cōburendo villas et castra et quicq̄o inueniebat q̄ cū puenit ad noticiā sarracenoꝝ cōgregati sunt oēs sil' ī vnū conē eū quasi īmumerabiles et habuerūt p̄liū cū eo ī quodā loco q̄ dicit alnella et xp̄iani fuerūt in bello illo quasi victi et retrocesserūt paulatē retrahendo se a sarracenis quousq; puenerunt ad collē vnū qui vr̄ danno et nox tenebrosa cepit eos ibi ꝓpt̄ eo q̄ diuisi fuer exercitꝰ abinuicem Cū ergo xp̄iani essent cōgregati ī colle illo mlt̄is lacrimis orones fundebāt ad deū ne eos relinqueret q; succurreret et iuuaret conē illos inimicos suos p̄manentibꝫ ergo illis ī oroibꝫ assiduis vt dictū est. Rex ramirꝰ somno grauatus obdormiuit et ī somno illo appauit ei apl'ꝰ iacobꝫ dixitq; sibi. Scias rex ramire q̄ cū dn̄s nr̄ ihs xp̄us diuisit oibꝫ fratribꝫ meis apl'is oēs terre ꝓvincias michi soli dedit ī custodiā totā hispaniā ut eam custodirē a mambꝫ īimicoꝝ fidei et postq̄z hec dixit sibi appinq̄uit et dē & accepit eū p manū dixitq; ei sis fortis aio et bene firmꝰ q; ego sum apl'ꝰ xp̄i iacobꝫ et scias q̄ venio ad te iuuandū conē īimicos tuos et ī veritate certitudinaliē scias q̄ deuinces eos cū adiutorio dei Dico ecia tibi q̄ mlt̄i de tuis quibꝫ p̄parata est eterna quies recipient ibi mortē et vt ī nullo istoꝝ que tibi dico dubites videbis me tu in bello ambulantē in equo albo magnum vexillū gestantē. tu ergo statim cū oībus tuis valde mane cōfitebimī de oībus p̄tis vr̄is et recipiatis corpꝰ et sanguinē dn̄i nr̄i ihu xp̄i que postq̄z feceritis in nullo dubitetis intrare p̄liū barbaroꝝ vulnerando illos et inuocando nomē dei et meū q̄a certitudinaliē scies q̄ oēs deuinces quibꝫ dictꝰ apl'ꝰ dei disparuit ante eum. Rex aūt ramirꝰ excitatꝰ a somno surrexit p̄cepit q̄ vocarentē epi et abbates et oēs alij nobiles sui palacij q̄ cum ipo erāt et narrauit eis oīa que viderat et audiuerat q̄ ei dixerat apl'ꝰ iacobꝫ perceptis ergo diuinis sacramētis īgressi sunt prelium ī dei noīe et apl'i iacobi ante se et statim cū ingrederentē p̄liū appauit eis apl'ꝰ iacobꝫ sic ꝓmiserat cōfortans eos ad bellum seo et ipe terribiliē p̄cuciebat sarracenos xp̄iani aūt cū viderūt apl'm iacobū eos cōfortantē et magnā cedem ī sarracenos facientē irruerūt viribꝫ virilie in hostes cōfidentes ī adiutorio dei et apostoli

iacobi magnis uocibꝫ acclamãtes et dicẽ
tes deꝰ adiuua et ſancte iacobe et ſtatim
ſarraceni fuerẽt victi et mortui ſunt ex eis
ſeptẽ milia et q̃ euadẽ potuerẽt p fugã libe
rati ſunt. Tunc cepit rex ramirꝰ calagur
ram et plura alia caſtra et deinde rediit
legionem diues et honoratꝰ et ex illo die
habuerẽt xp̃iani ĩ cõſuetudine cũ ĩgrediũ
tur bella cũ ſarracẽis inuocare dicẽdo deꝰ
adiuua et ſancte iacobe. et tempe iſtiꝰ re
gis incepit ordo ſancti iacobi. Vñ ſarra
cenis inſecuta eſt felicitas ex illo eciã tũc
nunq̃ fuerũt ausi petẽ a xp̃ianis reddit
neq̃ parias domicellaſ cũ nimiũ oppme
rer eos p̃dictꝰ rex ramirꝰ ĩ fortitudĩe dei
et apl̃i iacobi. Predictꝰ rex ramirꝰ fuit
mitis & piꝰ bonis. ſz terribil' et fortis ma
lis q̃a latronibꝫ extrahebat oculos diuina
tores et incantatores ignibꝫ cõburebat

QVadrageſimũ bellũ inẽ ſarrace
nos et xp̃ianos accidit ãno dñi
octingẽteſimo uiceſimo q̃rto im
perante p̃dicto ludowico et ſedente in ca
thedra petri valentio papa. Tũc applicu
erũt ad portũ galecie normãni q̃ erãt gen
tes crudeliſſime et pagane neq̃ vnq̃ fue
runt viſe in terra illa. Et venerũt ibi in
mꝰtitudĩe magna nõ ſolũ hoĩm ſz eciam
nauiũ. q̃ cũ p̃dictus rex ramirꝰ audiuit
ſtatim congregato ſuo exercitu uit illuc
conẽ eos et pugnauit cũ eis ĩ loco qui dr̃
delpharo. Sed licet normãni eſſent gentes
aſpere et fortes victi tn̄ fuerẽt et mꝰti ibi
perierũt et q̃ euadẽ potuerũt p mare fugi
erunt et poſiderũt ibi. lxx. naues q̃s igni
bus cõcremauit rex ramirꝰ Lucratiq̃ ſũt
ibi xp̃iani magnas diuicias et reuerſus
eſt p̃dictꝰ rex ĩ ciuitatẽ legionen ſẽ cũ ma
gnis diuiciis et honore Regnauit aũt ſex
annis et mortuꝰ eſt felicit̃ ac ſepultꝰ eſt ĩ
ciuitate oueten̄. et ſucceſſit ei in regno or
doneꝰ eiꝰ primꝰ filiꝰ.

QVadrageſimũ primũ bellũ inter
ſarracẽos et xp̃ianos accidit an
no dñi octingenteſimo uiceſimo
ſexto impante ſup̃dicto ludowico et ſeden
te in cathedra petri gregorio. iiij. ac reg=
nante ĩ regno legionis ordoneo ſup̃dicti
regis ramiri filio. Cũ p̃dictꝰ rex rediret
de vaſconia que ei rebellauerat ĩ p̃ncipio
regni ſui et pꝰ occiſionẽ pluriũ illoꝝ illã
ſubiugaſſz nunciatũ eſt ei qũo magnꝰ ex
ercitꝰ ſarracenoꝝ venicbat conẽ eũ q̃ audi
to aĩoſe venit conẽ eos pugnauitq̃ cũ eis
et deuicit eos plurimis eoꝝ trucidatis re=
liqui vero fugierũt et reuerſꝰ eſt cum vi=
ctoria et honore ac cum plurimis diuiciis
et mꝰtitudĩe captiuoꝝ. Iſte rex fuit mitis
et piꝰ exzelator iuſticie et populauit mꝰ=
tas ciuitates ex quibꝫ rex alfonſꝰ caſtuꝰ
expulerat ſarracenos et extunc manſerũt
deſerte

QVadrageſimũ ſecũm bellũ inter
ſarracẽos et xp̃ianos accidit an
no ſequẽti ſcz octingenteſimo vi
ceſimo ſeptimo. Tũc enĩ dux quidã ſarra=
cenꝰ noĩe muca ab eucatin cum mꝰtitu=
dine magna venit in kathaloniã vbi fe=
cit plurima damna deinde tranſiuit ĩ pro
vinciã et franciã p̃currẽs et deſtruẽs quic
q̃d inuenire poterat vbi plurimos xp̃ia=
nos ĩ bello occidit et cepit duos xp̃ianoꝝ
duces quoꝝ vnꝰ dicebat̃ ſanciꝰ Aliꝰ vero
petrẽ et honoratos ferro carceribus man=
cipauit.

QVadrageſimũ tercium bellũ inter
ſarracẽos et xp̃ianos accidit an
no dñi octingenteſimo nonageſimo
nono. Tũc p̃dictꝰ muca ſarracenꝰ eleua=
tus in ſuꝑbiã cum exercitu magno venit
vt p̃curreret terrã regis ordonij p̃dicti &
cepit vnũ locũ qui dicebat̃ albaida et cir=
cundedit eã muro forti et turribus pluri
mis q̃d cum ſciuit p̃dictꝰ rex ordoneꝰ cõ=
gregato exercitu ſuo venit velociẽ et obſe
dit p̃dictũ caſtꝝ tunc p̃dictꝰ muca non
erat ibi ſz ſtatim cum audiuit q̃ venerat
rex ordoneꝰ et obſederat caſtꝝ albaide ve
nit quicquid quo potuit vt ſuccurrẽt caſtro et
cum p̃uenit ad montem qui dr̃ gardulio
fixit ibi tentoria ſua. Rex aũt ordoneus
cum cognouit hec diuiſit exercitũ ſuũ in
duas partes quaꝝ vnã dimiſit ĩ obſidi=
one caſtri. et cum altero occurrit p̃dicto

muce ſarracẽo · bellauitq; cũ eo et pempti
ſũt ibi gladio xp̃ianoꝝ vlt̃ · xij · milia de
militibꝫ ſarracẽoꝝ exceptis peditibꝫ q̃ꝝ ce
des fuit quaſi immũabilis mortiꝰ eſt eciã
ibi quidã gener muce q̃ dicebaẽ dan Sz et
ipe muca tribꝫ vulneribꝫ lanceaꝝ pcuſſꝰ
cũ paucis q; remãſerũt fugit a bello dimi
ſit ĩ bello quecũq; hẽbat colligeẽt ergo xp̃i
ani ſpolia cãpi et ĩueneẽt diuicias vltra
modũ et regĩſſi ſũt cũ ꝛge ordoneo ĩ caſtꝝ
Et pꝰ ſeptẽ dies cepit ip̃m et mẽfecit oñs
ſarracẽos q̃s ineus inuenit & captiuabat
ml'ieres cũ pmulis eaꝝ. Deſtruxitq; caſtꝝ
vſq; ad fundamẽtũ et reuerſꝰ eſt in terrã
ſuã cũ diuicijs et honore. Cũ p̃dicta q̃ ac-
ciderant muce cognouit quidã eius filius
cuiꝰ nomẽ erat lupus q̃ p̃ſidebat toleti ti
more magno pcuſſꝰ cepit q̃cunq; hẽbat &
venit ad regem ordoneũ factuſq; eſt eiuꝰ
vaſallꝰ qui poſtea p regis ordonei ſervi-
cio ml'ta bella contra ſarracenos ſupauit
ſemp victor exiſtens

QVadrageſimũquartũ bellũ inẽ
ſarracẽos et xp̃ianos accidit an
no ſequẽti ſcz octingẽteſimoẽce-
ſimo Tũc enĩ p̃dictꝰ rex ordoneꝰ p̃duxit
exercitũ ſuũ magnũ et iuit ad pcurrẽdũ
terrã ſarracẽoꝝ que dr̃ geſte et corea Rex
aũt ſarracenꝰ p̃dicte ville q̃ dicebaẽ ſeyth
exiuit conẽ eũ et cõmiſſũ eſt durũ bellum
nimis ꝫ finaliẽ victꝰ fuit rex ſarracenꝰ et
mortuꝰ ibidem cũ multitudiñe ſarracenoꝝ
rũ et rex ordoneꝰ cepit tũc villã et inue-
nit ineꝰ multitudinẽ ſarracenoꝝ cũ muli
eribꝫ et filijs quos oñes deduxit captiuos
et muniuit villã illã ac dimiſit in fideli
cuſtodia.

QVadrageſimũquintũ bellũ inẽ
ſarracenos et xp̃ianos accidit
eodẽ ſup̃dicto ãno quia cum ſup̃
dictꝰ rex ordoneꝰ rediret de p̃dicto bello
victoria habita venit cũ exercitu ſuo ſup
vmũ ſarracenũ qui dicebaẽ moiſeios et di
cebat ſe regẽ ſalamãtinũ habuitq; bellum
cũ eo et victꝰ eſt rex ſarracenꝰ cũ oĩbus
ſuis et cũ cede plurima ſarracenoꝝ et tũc
rex ordoneꝰ ĩgreſſꝰ eſt ciuitatẽ et captiua
bat ſarracenos plurimos cũ ml'ieribus et
parvulis q̃s ineꝰ inuenit & reuerſꝰ ẽ ad le-
gionẽ cũ magnis diuicijs et honore.

QVadrageſimũſextũ bellũ inter
ſarracenos et xp̃ianos accidit
ãno dñi octingenteſimoẽceſimo
quĩto. Tũc ſarracẽ ciuitatis toleti audiẽ
tes q̃ abdarramẽ amiramamolĩ hiſpanie
erat moreuꝰ q̃ reliq̃rat · xv · filios et · xij fi
lias et q̃ machometꝰ eiꝰ filiꝰ regnabat p
eo rebellari ſũt et miſerũt veloces nuncios
p̃dicto regi ordoneo q̃ darz eis adiutoriũ
conẽ eũ rex aũt ordoneꝰ noluit ire illuc ĩ
ꝑſona ꝫ miſit eis vnũ filiũ ſuũ cũ magno
exercitu aſturianoꝝ et nauarroꝝ Cũ aũt
p̃dictꝰ machoẽtꝰ hoc ſciuit ꝓparauit ſe cũ
ml'itudiñe ḡui et veñt ſup toletũ poſuitq;
inſidias ĩ quodã torrẽte q̃ dr̃ tolete et ipe
cũ paucis veñt conẽ ciuitatẽ Speculatores
aũt q̃ erãt exẽ ciuitatẽ cũ viderẽt eũ veni-
entẽ cũ paucis gentibꝫ cogitaueẽt q; non
erãt plures et notificaueẽt exiſtẽtibꝫ in ci
uitate xp̃iaĩ ergo et ſarracei toletã veneẽt
conẽ eũ et cõmiſſo p̃lio exieẽt illi q̃ erãt ĩ
inſidijs et mortui ſũt de xp̃iaĩs octo mi-
lia de toletaĩs v̊o · xiij · milia. Sz et ꝓ mẽo
ria illiꝰ victorie canis ille machometꝰ fe
cit amputari plurima capita illorum et
erãſmiſit illa cordubam et in maritimas
ptes et ĩ affricã Predeꝰ aẽ rex ordoneꝰ re
gnauit · x · ãnis et mortuꝰ ẽ ex quadã ĩfir
mitate q̃ dr̃ podoḡ ĩ oueto et ibi ſepultꝰ ẽ
ſucceſſit ei ĩ r̃gno filiꝰ alfonſꝰ tercius

QVadrageſimũſeptimũ bellũ inẽ
ſarracẽos et xp̃ianos accidit cir
ca mortẽ p̃dicti ḡgorij pape · iiij ·
qui fuit bn q̃ſdã hiſtoriographꝰ ãno dñi
octingẽteſimoẽceſimo octauo. Hijs tẽpibꝫ
portentũ ſingl'are apparuit p̃mo in ſigno
v̊ginis et ab illo ſigno ĩ ſignũ leoĩs cãcri
gẽmiñoꝝ thauri cucurrit ibiq; ſe figẽs globũ
igneũ emiſit iubaꝝq; plixitatẽ deposuit
imperator q̃q; iſta diligenẽ examĩans cum
egmardo phõ cõtulit ꝫ eiuſdẽ potenti effe
ctũ exp̃mẽ noluit Tũc imperator ſbiũxit q;
r̃gni mutacõz p̃cipiſq; mortẽ p̃tendebat

Tunc eginardꝰ ad cõfortacõez principi⁹ ꝑphete teſtimoim ītroduxit dicens a ſig nis celi ne timueritis que gentes pauent et ait impator nõ aliũ timẽ debemꝰ ñ il = lum q̃ nr̃i et huiꝰ creator eſt ſiueris ſed eiꝰ clemenciã laudare tenem̃ qui nr̃am mar= ciam talibꝫ amouẽ dignat̃ iudicijs· q̃ er = go talia portenta cũ apparent oĩbꝫ cõiter tangũt. Ideo oĩes ꝓpoſſe ad melioꝛa feſti nare debemꝰ ut mibicordiã ī illo dñante conſequi valeamꝰ ¶ Et licz tunc impꝛeſſio illa impatorẽ nõ tetigerit tetigit tamẽ to tum ſtatũ eccl'ie ex aduẽtu ſarracenoꝝ ad partes romanas ·q̃a tunc quidã ſcelerati xp̃iam miſerunt ad ſoldanũ babilonie ve veniret romã aſſerentes q̃ leuiẽ poſſet to tam italiã poſſidẽ. Tanta igit̃ ſarraceno rũ ml'titudo ſupueniẽs inũit italiam ve totã ſupficiem terre quaſi locuſte viderен tur implere ac p̃ portã cenrellenſẽ intrãs vi armoꝝ romam cepit ciuitaſq̃ leonina expoliat̃ oĩno et eccl'ia ſancti petri ſtabu= lum equoꝝ efficiẽt et nõ ſolũ p̃ ſarracenoꝝ roma tũc capta fuit ꝫ et magna ps tbu= ſcie denaſtat̃.

QVadrageſimũ octauũ bellũ inẽ ſarracenos et xp̃ianos accidit ſtatim poſt p̃picta. Nã ad pe = ticõez pape gregorij ·iiij· ſup̃dicti Gurgo marchio lombardie cum lombardis et lu dowicꝰ rex francoꝝ cum gallicis venien= tes pꝰ plurima bella ſarracenos cũ ml'to effuſiõe ſanguĩs a roma et tota illa ẽra fu gauerũt q̃ dictus gregorꝰ papa et ludo= wicus impator quaſi eodem tempe deceſſe runt. Ideo ſunt notanda que circa finem vtriuſq̃ cõtigerũt ¶ Vñ appinquãtibꝫ ad mortẽ fuit maxĩa ſolis edipſis tm̃ q̃ fuit obſcuratꝰ aer et tenebꝛatꝰ ſic̃ de nocte ita q̃ ſidera apparebãt ¶ Item luna ſic receſſit a ſole q̃ lumẽ recipe videbat̃ ſic̃ in noui = lunio. Poſt hec egritudo impatoꝝ grauiẽ inuaſit qui ſtatũ p̃uide de impio et regni et aĩe ſue ſaluti diſpoſuit et eccl'iaſtica ſa= cramẽta ſuſcepit ml'taq̃ cũ deuocõe mig̃= uit ad xp̃m· et gregorꝰ papa quaſi ī eo = dem tempe diẽ clauſit extremũ hec ex hi = ſtoꝛia collecta fratris tolbis de padua.

QVadrageſimũ quartũ bellũ inẽ ſarra= cenos et xp̃ianos accidit ſequẽ= ti anno ſcz octingenteſimo quadꝛageſimo ¶ Tunc magnꝰ exercitꝰ ſarrace noꝝ regis toleti venit ad p̃rendũ et de = ſtruendũ terrã regis alfonſi magni Cum ergo p̃dictꝰ rex ſciuit venit cum exercitu ſuo conẽ eos et bellauit cum eis in litoꝛe flumĩs dolei victiq̃ fuer̃t ſarraceni et per diderũt ibi oĩa qne poꝛtauerãt ac moꝛtui ſunt ex ſarracenis quĩgenti ·xl· Alij vero cerga ſunt dare coact̃i ¶ Sed et rex alfonſꝰ ſecutus eſt eos viriliẽ et occidit ml'tos ex eis ac captiuauit reuerſꝰ q̃ eſt ouetũ cum magnis diuicijs et honoꝛe. In p̃dicto bel= lo fuit ſtrenuiſſimꝰ miles bernardus del = carpio de quo ſup̃ mencio facta eſt conſo bꝛinꝰ regis alfonſi caſti ml'tas enĩ cedeꝝ in ſarracenos fecit nõ ſolũ zelo fidei ſz deſi derio liberandi p̃rem ſuũ comitẽ dicatũ ſanci de quo ſup̃dictũ eſt quẽ rex alfonſꝰ caſtꝰ ī carteribꝫ poſuerat q̃ ſine ſcitu ſuo accepat in vxorẽ ſoꝛoꝛẽ ſuã de qua p̃dictũ eſt bernardũ habuit ſz licz ꝓpt̃ hoc rebella uerit regi predicto et vt debellaret regem

fecisset castr⁹ illud qđ dr delcarpio ꝑpe salamanticā et aluā de torres tñ numq̄ potuit ipm vidē n moretuū dato castro regi cogitās ipm recipe viuū ut plene cōtinetur ī generali historia hispanie.

QVinquagesimūꝑmū bellū inter sarracēos et xp̄iāos accidit ēca idem temp⁹ Nā cum supdictus bernard⁹ delcarpio tradidit supdictū castrum regi et vidit pr̄ez suū moretuū fuit a rege alfonso magno expulsus a regno suo et veit ī regnū francie ·ꝫ cum ī curia regis francie nō fuiſꝫ recepe⁹ sic ipe operatus est reuers⁹ est vers⁹ hispaniā et tūc habuit cum sarracenis tria magna prelia & semp fuit victorios⁹ occidit enī pl'imos eor⁹ et habuit ex spoliis īnumeras diuicias cum quibꝫ postea cōquisiuit ex illo loco vbi ꝑdicta ꝑlia habuit vsq̄ barbegal et lucrat⁹ est barbastr⁹ et segorbe et montem album.

QVinquagesimūsc̄m bellū inē sarracēos et xp̄ianos accidit anno dñi octingentesimoquinq̄gesimoquarto¶Tūc ꝑdict⁹ rex alfons⁹ magn⁹ cōgregato exercitu suo iuit ad succurrendū coimbriā quā tenebāt sarracē obsessam et pugnauit cum eis et deuicit eos cepitq̄ eam et posuit sub dñio suo et pſecut⁹ est sarracenos ꝓcurrens plures alias ciuitates.

QVinquagesimūterciū bellū inē sarracēos et xp̄ianos accidit anno dñi octingentesimosexagesimo· impante ludowico fratre supdicti locarij impatoris et sedente ī cathedra petri Nicolao papa ꝑmo¶Tūc supdict⁹ rex alfons⁹ magn⁹ cōgregato exercitu magno xp̄ianor⁹ iuit ad ꝓcurrendā terram toleti et cremauit ac destruxit quecūq̄ munire potuit ꝓstrauitq̄ ml'ta castra et fortalicia que sarraceni possidebāt et captiuauit plurimos sarracenos q̄ videntes sarracē timore magno pauſi miserūt ei nuncios suos nunciantes eidē q̄ sibi darēt tributū si cōcederet eis pacē .Rex aūt alfons⁹ concessit eis treugas ꝑ tres ānos et reuers⁹ est in terrā suā cum magnis diuicijs et honore cum reuerteret cepit vnū castr⁹ qđ tenebāt sarraceni qđ dicebāt quīqualubet Istud castr⁹ nō intuerat in treuga et occidit ibi ml'tos sarracenos et post hoc fecit vnū castr⁹ magnū ī maritimis asturiar⁹ pro defensione illi⁹ terre ne nauigantes inimici illā destruerēt et nomē illi⁹ castri dicit̄ gozdon¶Et imē castr⁹ fecit vnā eccle siā sub noīe sancti saluatoris quā fecit cō secrari a duobus archiepis et vno epo q̄z ml'tis donis decorauit spāliter dedit illi ecclesie quandā crucē de puro auro ornatā pluribꝫ lapidibꝫ q̄z ipe mandauerat fieri. Fecit eciā ī ecclesia sancti iacobi quandā capellā mire pulchritudīis & dotauit ꝑdictam eccl'iam plurimis hereditatibꝫ ac ornauit illā auro et argēto nec nō ornamētis et lapidibꝫ ꝑciosis. Fecit eciā iste gloriosus rex alfons⁹ sup corpa sanctor⁹ faciendi et ꝑmitiui ·eccl'iam mire magnitudims et pulchritudinis· circa litus ceij q̄z eciā dotauit et honorauit multis necessarijs.

QVinquagesimūquartū bellū inē sarracenos et xp̄ianos accidit circa annū dñi octingentesimūoctuagesimūsc̄m¶Cū enī ꝑdict⁹ rex alfons⁹ magn⁹ ·xlvj· ānis regnass⁹ reliquit regnum et dedit illud filio suo garcie et peregrinat⁹ est ī sanctū iacobū et cū reuerteret rogauit filiū suū regē garciam q̄ traderet sibi gentes cū quibꝫ adhuc semel vel bis posset ire contr̄ sarracenos in senectute sua q̄ rex garcias cōcessit eidē Iuit ergo cum exercitu magno et cremauit & depredat⁹ est et destruxit magnā trā sarracenor⁹ et reuers⁹ est ī nauarrā cū grandi ml'titudīe captiuor⁹ et ml'tis diuicijs et honore .Post hoc venit samorā vbi de infirmitate sua glorioſe finiuit et sepult⁹ est in ecclesia sancte marie ciuitatis ouetī cum vxore sua regina dña xijmena.

QVinquagesimūqūtū bellū inē

ſarracenos et xp̃ianos accidit circa annũ
dñi octingentesimũoctuagesimũtercium.
Cum enĩ p̃dict⁹ rex garchias post mor-
tem p̃ris regnaret in p̃mo ãno regni ſui
cõgregauit magnũ exercitum ſuũ & iuit
ad p̃currendã terrã ſarracenor⁹ cõfregitq̃
ml'tas villas et cremauit eas p̃ſtrauitq̃
ml'ta caſtra et pugnauit cum quodã ſar-
racenor⁹ rege q̃ dicebaẽ ayolas et deuicto
bello cepit illũ regẽ et reuers⁹ eſt ĩ terram
ſuã cum ml'titudĩe captiuor⁹ ac cum ma
gnis diuiciis et honore ꝛ cũ reuerteretẽ ex
culpa illor⁹ qui regẽ ſarracenũ obtuabãt
ſolutis a vinculis fugit. Rex p̃dict⁹ gar-
chias ãno tercio regni ſui mortu⁹ eſt feli
citer in ciuitate zamore et deductũ eſt cor
pus ei⁹ ad ciuitatẽ oueti vbi honorifice
ſepult⁹ eſt.

QVinquageſimũſextũ bellũ imẽ
ſarracenos et xp̃ianos accidit
circa idem temp⁹. Mortuo enĩ
predicto rege garchia regnauit p eo fraẽ
ei⁹ ordin⁹ ſcõus filiꝰ ſup̃dicti regis alfõ
ſi magni. Iſte ordin⁹ tempe p̃ris ſui cõ-
gregauit magnũ exercitũ et intuit terrã
ſarracenor⁹ et p̃curit illã. p̃curit eciã p
vinciã beticã que eſt terra de gnalderque
nir et cõfregit ml'tas ciuitates cremauit
q̃ eas et deſtruxit ac plurimos ſarraceno
rũ captiuauit. cepit eciã ĩ illo p̃mo ĩgreſ
ſu vnã de nobilioribꝰ et fortioribꝰ ciuita
tibꝰ ſarracenor⁹ que tũc dicebaẽ roges et
reuers⁹ eſt ĩ terrã ſuã diues et cũ honore.

QVinquageſimũſeptimũ bellum
imẽ ſarracenos et xp̃ianos acci-
dit ãno dñi octingẽteſimo octu
ageſimoexto. Tũc p̃dict⁹ rex ordin⁹ ſe-
cund⁹ cõgregato exercitu ſuo iuit et obſe
dit talauerã. Sarraceni vero cordubenſes
et alij circũvicini cũ hec audiuerũt vene-
runt ad ſuccurrendũ ad p̃dictã villã Sꝫ cũ
adiutorio altiſſimi rex ordoneus pugnuit
cum eis et deuicit eos pempti ſunt eciam
ibi ml'ti ſarraceni. Alij vero p fugã euaſe
runt et tũc rex ordon⁹ cepit illã villã &
depredat⁹ eſt quitq̃ ibi inuẽit p̃ſtrauit
q̃ muros ville ac illã ignibꝰ cremauit &
ſic reuers⁹ eſt ĩ terrã ſuã diues et cũ hono
re deduxitq̃ captiuũ ducẽ exercit⁹ cordu-
benſ. Alij tamẽ dicũt q̃ p̃dictã cõquiſtã
fecit iſte ordon⁹ tempe ṙgis garchie fra-
tris ſui.

QVinquageſimũoctauũ bellũ ĩt
ſarracenos et xp̃ianos accidit
anno dñi octingenteſimonona-
geſimo Tũc enĩ p̃dict⁹ rex ordon⁹ timẽs
q̃ poteret temp⁹ ſuũ ſi deſiſteret ab oppug
cione inimicor⁹ fidei xp̃iane p̃duxit exer-
citũ ſuũ magnũ et iuit vt p̃curẽt terram
meride et cõfregit ac deſtruxit igne et fer
ro quitq̃ inuenit. Cepitq̃ vnũ caſtr⁹ q̃
dicebaẽ calabri et nũc dr̃ albame Sic ergo
poſt plurima certamĩa et victorias reu-
ſus eſt ĩ terrã ſuã cũ ml'titudĩe captiuor⁹
vtriuſq̃ ſex⁹. et anteq̃ egrederetẽ de terra
ſarracenor⁹ venerũt ad eũ potenciores me
ride ac terre lucene ac eciã rex paſſenſis q̃
dicit̃ bedadios petẽtes ab eo treugas p̃pẽ
quas cõcedendas ml'titudinẽ ĩmenſã pecu
nie obtulerũt eidẽ et reuers⁹ eſt legionem
cum magnis diuiciis et honore ¶ Et tunc
fecit mirificũ illud templũ eccl'ie maioris
in eadẽ ciuitate vbi p̃d⁹ erat ſuũ regale
palaciũ Iacet ſepult⁹ rex ĩ eccleſia p̃dicta
retro altare maiꝰ ĩ pariete vbi tranſitus
genciũ efficit̃ circularis ſucceſſit ei ĩ ṙgno
filiꝰ ei⁹ alfonſ⁹ quart⁹ q̃ regnauit quĩq̃
annis ꝛ nichil magnifici fecit conr̃ ſarra-
cenos. Hic motus quadã leuitate voluit
ordinẽ intrare & de facto ſic fecit renunci
ans regnũ ſuum fratri ſuo ramiro et cum
pauco tempe remaneret ĩ religione ĩ mo-
naſterio ſancti fecundi p̃pe ceſiam exiuit
ab ordine et venit legionẽ et rebellauit cũ
eadem ciuitate fratri ſuo volens iterꝫ re-
gnare. qꝺ cũ frater ei⁹ rex ramir⁹ cogno-
uit venit ſup eũ cum magno exercitu quẽ
conr̃ ſarracenos pauerat et obſedit eũ in
eadem ciuitate duobꝰ annis finaliter devic
ſe rex alfonſ⁹ fratri ſuo rege ramiro q̃ eũ
cepit et poſuit ĩ carceribꝰ et alios duos fi
lios regis fruele q̃ rebellauerãt ei extraxit
q̃ oculos eorꝫ. et poſt duos ãnos rex alfõ
ſus p̃dict⁹ cecus mortu⁹ eſt et ſepult⁹ ibi

legionis ī monasterio sancti pauli.

QVinquagesimūnonū bellū imē sarracēos et xp̄ianos accidit circa idem temp⁹ Tūc abdarramē rex cordubēn· et albenyhaya rex cesar augustan⁹ qui se fecerat vasallū regis ramiri cū terra sua cū mlt̄itudine graui venerunt vt p̄currerēt terrā regis p̄dicti ramiri et accesserūt vsq; ad locū qui dr̄ smian chas· quod cū rex ramir⁹ sciuit exiuit cōtra eos cū exercitu suo et cōmissū est duz⁹ bellū Dz cū adiutorio altissimi victi sunt sarracēi et albenyahaya p̄dictor fuit capt⁹ mortuiq; sunt de sarracenis· lxxx· milia. Hec victoria fuit habita ī die iusti et pastoris ceteri vero sarracēi fugierēt et recolligerūt se ī quodā castro cū abdarramen. Dz rex ramir⁹ īsequēs eos obsedit eos et captiuauit plurimos eor⁹ abdarramē furtim euadēte et reus⁹ est p̄dc⁹ rex collectis spoliis cāpi īnūabilibꝰ et cū rege p̄dictore victoriato ac cū mlt̄itudīe captiuor⁹ in honore in ciuitatem legionensem.

EXagesimū bellū imē sarracenos et xp̄ianos accidit āno dñi octi gētesimononagesimosexto. Imperāte heinrico p̄mo et sedente ī cathedra petri Iob· xix. Tūc p̄dc⁹ rex ramir⁹ scd⁹ cōgregauit exercitū suū et obsedit q̄dam castr⁹ qđ antiq⁹ dicebat agraui nunc vocat calatrana. Sarraceni aūt alior⁹ castrorū circūvicinor⁹ cū exiuerūt venerūt vt succurrerēt p̄dicto castro de calathzana et cōmissū est durū bellū imē eos et regē ramirū Dz finaliē victi fuerūt sarraceni pempta mlt̄itudine sarracenor⁹ et reus⁹ ē interrā suā cū magnis diuiciis et honore Iste rex ramir⁹ cū infirmaret grauiē oneri p̄cepit se differri ad ciuitatē legionensē vbi exposauit se a regno qđ r̄ceperat a fratre suo alfonso dicēs hec verba Nudus egress⁹ sum ex vtero mr̄is mee et nud⁹ reuertar illuc dñs m̄ adiutor nō timebo qđ faciet m̄ hō Quibꝰ dictis aīam dedit ī manibꝰ creatoris et sepult⁹ ē in monasterio sci saluatoris eiusdē ciuitatis qđ ipe fecerat p filia sua dña eluira et regnauit p eo fili⁹ eius ordoneus tercius.

EXagesimūp̄imū bellū imē sarracenos et xp̄ianos accidit circa annum dñi nonagētesimū. Tunc regnante in regno legionis supdco ordoneo tercio. Excitauit deus quendā virū in armis strenuū sibiq; dilectū comitē scz fernandū gundisalui cui⁹ filia scz dña viraca vxor supdicti regis erat comes castelli qui ex desiderio seruiendi deo īcepit bella durissima contr̄ sarracenos. Et p̄mo congressu deuictis sarracenis obtinuit castrū quod dicit̄ de characo quod est situatum in altitudine cuiusdam rupis precisse Vnde sarracēis euenit tribulacō magna.

EXagesimūsecundū bellū inter sarracenos et xp̄ianos accidit anno dñi nongentesimoprimo Tunc almanzor qui erat potencior sarracen⁹ existenciū citra mare sub abdarramen amiramamolim hispanie et regis cordubensis cum audiuit q̄ comes fernandus gundisalay ceperat p̄dictum castrū de caraco iratus ac turbat⁹ fuit valde quare congregauit magnam potestatē regum sarracenor⁹ & militū aliar⁹q; genciū quorum numer⁹· xij· legionū militū Vna legio est sex milia sex centū sexaginta sex Cum vero p̄dict⁹ comes fernand⁹ gundisalui cognouit q̄ almanzor veniebat contr̄ eum in mlt̄itudine tam graui et q̄ mirabat dicens q̄ nō esset locus in quo nō quereret eum misit statim nuncios suos per totum castellū vasallis suis dicēs q̄ venirent ad eū quia nimiū eis indigebat quibꝰ visis litteris parato aīo vnanimiē venerunt ad eū cū quibꝰ habuit consiliū suū quid eēt meli⁹ ire obuiā almanzor vel expectare eū et mē alios miles quidā dict⁹ gundisalus vivaci sic locut⁹ est. O dñe n̄ michi videt̄ temp⁹ bellandi cū istis sarracenis. Dz si aliquā viā possem⁹ inuenire per quā istud bellū impedirēt hrem ego

pro bono cõsilio si vobis placeret nec ꝑpẽ
hoc debem⁹ hr̃e ꝓ incõuenienti cõtribuere
eis aliquid aliud quitq̃ illud eẽt ꝓ qõ pos
sem⁹ mitigare iras sarracenoꝝ & lucrari
treugas eoꝝ qz ĩ ml'eis alijs rebꝰ expendũ
tur diuicie ĩ hoc ergo nõ debem⁹ excusari
quia in bello ponit hõ aliquociẽs aĩam et
corpus et nichil ei ꝓdest aurũ et argentũ
et quitq̃ aliud. Item sarraceni sunt ml'ei
et bene armati nos vero sum⁹ pauci et ar
mis vacui. et si ꝑpẽ pẽa nr̃a vincim̃ oĩs
erim⁹ confracti et tota castella perdẽt et
ponẽt sub pẽate sarracenoꝝ. Sed si istuꝰ
bellũ nõ daret hr̃em ꝓ bono cõsilio et pro
meliori ꝙ nos possem⁹ facẽ ut nõ ꝓdere=
mur sic ex nr̃o defectu nec aliquid nobis
ꝓdesset sine adiutorio dñi nostri ihu xp̃i
Dñe si locutus sum sine mõ peco veniã et
dicet vnusquisq̃ illud qõ sibi melius videt
Istud cõsiliũ ñ placuit p̃dicto comiti fer
nando gundisalui et quasi iratus dixit
Amici volo respondẽ dono grandi saluo
diuaci et enarrãdo quecũq̃ dixit ostendã
ꝙ nõ solũ nõ sunt dicenda ꝛ nec audien=
da Ipe dicit ꝑmo ꝙ excusem⁹ bellũ ꝛ cum
hõ nõ possit excusare nec fugẽ mortẽ debz
mori honorificẽci⁹ quo poterit et sic treu
gas lucram̃ cõtribuẽdo eis aliqõ cũ sum⁹
dñi efficerem̃ serui et vñ deberem⁹ castellũ
extrahẽ a pena et oppressione ĩ qua est am
pli⁹ ei duplicaret Cũ ergo oĩs vndenos
descendim⁹ feruiẽ fidelitate decorati et in
ei⁹ obseruacõe gloriabanẽ. Ideo nõ cura=
uerunt de morte sua et isto mõ impleue=
rũt quitq̃ voluerũt & pugnauerũt viri
liter ne aliquid indecẽs facerent ꝑpẽ quod
reputari possunt nec voluerẽt hr̃e heredi=
tatẽ vnde ipi mim⁹ valerent q̃z oĩes alij
viuentes ĩ toto mũdo et ꝑpẽ eoꝝ magnã
fidelitatẽ vicerẽt semp inimicos suos quia
ꝓter mortis timorẽ numq̃z errorẽ aliquẽ
facẽ voluerẽt nec aliquit ꝙ eis inhonestũ
esset et isto mõ ipi vicerẽt inimicos suos.
Quod ergo illi fecerẽt debz ĩ memoriã no=
stram venire et cõcordando nos cũ eis ac
eoꝝ facta obseruãdo numq̃z errabim⁹. Di
mittam⁹ ergo iam enarrare pentũ magñ=
lia et redeam⁹ ad factũ nr̃m ꝑparẽ⁹ nos
vt eam⁹ ad bellũ et ꝑpẽ mortis timorem
nllaren⁹ dimittam⁹ ꝙa cũ dei adiutorio
et nr̃e fidelitatis vincem⁹ inimicos nr̃os
et exẽbem⁹ castellũ a pena et cõfractione
in qua est nec eoꝝ ml'eitudinẽ pauẽ debẽ⁹
quia pl⁹ potest vn⁹ leo q̃z decem oues. &
occidẽt triginta lupi trigita milia agnos
Scitis certi amici ꝙ nos vincem⁹ aliman=
zor hac vice et erit magn⁹ honor me⁹ ve=
ster aũt maior ac de me facietis meliorem
hoĩez toci⁹ hispanie. Cũ ergo p̃dẽ⁹ comes
finiuit orõnem suã monit se cũ exercitu
suo de loco qui dr̃ muneon vbi tunc erat
et venit in locum qui dr̃ lara et inde ascẽ
dens equũ suũ intrauit montẽ vt venaci
om vacaret. Inueniteq̃ aprũ quendã et se
cutus est eũ sol⁹. aper vero fugiens eũ re=
collegit se ĩ qnadã spelunca ĩ qua solebat
manẽ ꝛ nõ secur⁹ ibi mtuit quandã eccle
siã quam ibi ꝑpinquã et posuit se retro
altare. Ecclesia aũt illa tota erat exterius
coopta quadã herba que dr̃ edera sic ꝙ mi
chil ei⁹ videbaẽ ĩ qua tres monachi panp
rime viuebãt et vocabaẽ ecclesia illa scẽi
petri⁹. Comes aũt p̃dict⁹ insequẽs aprũ ñ
potuit ĩ equo pre arboꝝ spissitudĩe intra
re post aprũ descendit ergo de equo et li=
gauit eũ ad arborẽ secure ipe vero secutus
est vestigia apri pedes et ingress⁹ est eccle
siam p̃dictã et accessit vsq̃ ad altare vbi
porcus iacebat. cum aũt respexit locum et
vidit ꝙ erat ecclesia timuit et noluit ac=
cedere ad altare nec occidere aprũ licet ipe
ml'eũ bene poterat illũ occidẽ et ait Dñe
deus quẽ timẽt oĩs res mũdi si ego ĩ hoc
errã tu debes michi veniam dare cum ego
nichil scirem hui⁹ sanctitatis quia si ego
sciuissem nõ intrassem ibi ut talia facerẽ
quĩmo venissem ĩ pegrinacõez et oblacio
nes tribuissem Sed parce michi tu pater
potentissime fili virginis marie et da mi
chi vigorẽ et adiuua me conr̃ gentẽ pa=
ganã que venit ad destruendã castellã ꝙa
si tu nõ seruas eã ego ꝓ posita illã habeo
tu ergo dñe illã obserua et custodi eam
Cum aũt finuit p̃dict⁹ comes oracõz suã
venit ad eum vn⁹ eriũ illoꝝ monachoꝝ
qui dicebaẽ pelagi⁹ et interrogauit eũ quis
esset et quid peteret. Comes vero ei nichil
zelauit dixitq̃ ei ꝙ segregauerat se a gẽte

sua et inuenerat ibidē post illū aprū. Tūc monachꝰ dixit ei. Rogo te ꝑ dēū et ꝑ tuā bonitatē q sis ista nocte meꝰ hospes et dabo tibi panē ordei ut cōmedas quia de tritico nō habeo et dabo tibi de aliꝭ q̄ potero hre. Quod cū comes audiuit non refutauit ꝫ cōuiuiū acceptauit et mansit ibidē illa nocte. Altera vero die de mane dixit monachꝰ ille pelagi comiti Certis sime credas q diriget deus negocia tua et deuinces oēz potestatem illiꝰ almanzar preliū magnū hēbis cū eis ꝫ certissime vi ces eos et tot ex eis occides q nō erit nūs Item scias certissime q recupabis vnam magnā partē terre et effundes sanguinē regū et magnatū et felicitas tua erit tā magna q p totū mundū exibit sonꝰ mi licie tue. Verūtamē scias ꝑcerto q eris ca ptus bis Et oīa que tibi dico certitudina liē scias sic fore ventura. Sz et ante tertiū sequentē diem eris positꝰ ī magno cogita tu qz videbis totā gentē tuā vltra modū pauore pcussam ꝑ vnū terribile signum qꝺ videbunt nec erit ibi aliquis tā fortis q nō langueſcat timore. Sz tu statim cō forta eos meliozibꝰ verbis quibus poteris exponendo signū et ipi statim pervent el morē · et exmunc vade felicit̄ ī uenies q oēs tuos tristes planctꝰ et luctꝰ ꝑ te facien tes et cogitantes q sis captꝰ vel moriemus a sarracēis et q maneāt sine dño et sine aliquo tutore. Sz rogo te et peto istud do num q postq̄ deuinceris campū recorde ris huiꝰ paupcule societatis et huiꝰ tam paupimi loci et tam paupis hospitalita tis sic recepisti q̄a nos tres monachi su mus soli facientes paupem vitā et si deꝰ nobis nō mitteret suā mercedē denorarēt nos bestie fere huiꝰ montis. Comes vero respondēs ei dicit fraē pelagi amice nō ei meatis perdē seruiciū qꝺ michi fecistis qz si deus cōcedit ī hanc litem vincere ego ꝑmitto huic loco totā meā quātam ptem oīm que lucratus fuero & vltra hoc cum mortuꝰ fuero hic ꝓcipiam sepeliri corpus meū vt hic locus factꝰ ꝑ me sit melio ratus et magis honoratꝰ faciāq̄ alteram ecclesiā maiorē hanc q̄z vbi possint manē vbi plures monachi et maior cōueneus et dabo eis ī quo viuāt et oīa q̄ eis neces saria fuerit. Sic ergo facto vale venit pre dictꝰ comes ī ꝓdictū locū delara et inue nerat suos sic dixerat pelagiꝰ monachus ꝫ eorꝫ tristicia versa est ī gaudiū et letici am. Narrauitq̄ eis oīa que sibi acciderāt cum monacho pelagio. Altera autem die ꝓcepit moueri gentes eius que ita pauce erant q mille sarraceni erāt ꝑ vno xp̄ia no. Sed liez essent pauci erāt tamē optimi milites & hēbant bonū cor adiuuandi do minū suū. Venerūt ergo ad locū vbi mu tuo se videbāt xp̄iani et sarraceni et tāta erat multitudo sarracenorꝫ q montes et valles videbanē coopti eis veniebantq̄ so nantibꝰ tubis et ananilis et faciētes ma gnū tum l'tū · ac cū grandi letitia cogitā tes q vincerēt et caperent oīs illos xp̄i anos et tanta erat ml'titudo et magnitu do vocū illorꝫ q videbaē q totꝰ mundus veniebat ibidē. Comes aūt fernandꝰ gun disalui exist̄s in loco suo oīa circūspiciēs cupiebat se iam vidē cum illis Et ecce il la hora accidit signū qꝺ sibi ꝓdixerat mo nachus pelagiꝰ qz vnꝰ de militibꝰ eiꝰ for tissimis ascendit equū vnū pulchꝝ et ue locem vrgensq̄ cū calcaribꝰ vt exiret ante eos aperta fuit ēra et deglutiuit eū cū equo suo. Tūc fuer̄t oīs pcussi timore magno dicentes ꝑ pcā nr̄a istud accidit nobis et bene apparet q deus derelinquet nos & fuerat nobis meliꝰ cōsiliū si reuersi fuera mꝰ qz ocularit̄ videmꝰ q deꝰ vult iuuare sarracenos qūo ergo nos poterimꝰ ire cō tra eū ¶ Deo tūc virtuosꝰ ille comes dixit eis Amici nō faciatis sic nec velitis lucra ri malū nomē ꝑsemp nec poatis cor sine vulneribꝰ nec ostendatis in vobis talem pusillanimitatē qz ego volo vobis osten dere q̄o vobis ostendit istud signū ¶ Vñ exquo nos facimꝰ ēram submergi cum sit tam dura et tam fortis quid aliud erit qꝺ nos possit sufferre. Et vos oēs estis ho mīes alte nobilitatis & video mīc corda vr̄a languencia timore conē gentes que ñ sunt ñ vmbra et ideo uos nolite timē q̄a ego hac die desiderabā me vidē cū alman zor ī campo et experiri qūo scitis castellā custodire dn̄m vr̄m. Postq̄ ergo ꝓdictus

comes finiuit sermonẽ suũ resumptis vi-
ribus suor̃ miliciũ sic̃ vir sapiens in bello
precepit devolui vexillũ suũ et iuit virili
aĩo et sine timore ꝓcitè sarracenos ibant
q̃ castellã clamãtes Castilla castilla. Cõ-
missũ est ergo durũ bellũ et milites xp̃iani
intanciũ fuerunt accensi desiderio pugnã-
di et adiuuãdi dñm suũ q̃ nichil cogita-
bant de morte sua tam strenuissimi ergo
fuerunt q̃ vicerunt potestatẽ sarracenor̃
et fugit almanzor cũ paucis. Hac die de⁹
manifeste ostendit suã p̃tatem in hoc q̃
tres centi milites xp̃iani tantã mlt̃itudi-
nem sarracenorũ et tam potentẽ virũ sic̃
erat almanzor vicerũt. Victis ergo sarra-
cenis fugierũt a campo. Sed et comes fer-
nand⁹ gundisalui secut⁹ est eos cũ aliq̃bꝫ
de suis et occidit plures eor̃ et expoliaue-
runt campũ victoria habita et inuenerũt
in tentoriis mlt̃itudinẽ auri et argenti et
vasa et arma et alia plura sic q̃ facti fue
runt ditissimi ꝑsemꝑ. Et exinde veĩt pre
dict⁹ comes cum oĩbꝫ suis ad suꝑdictum
monasteriũ sancti petri et dedit ibi mul
ta donaria que inuenerat ĩ tentoriis sar-
racenor̃ dedit q̃ mlt̃itudinẽ diuiciar̃ mo
nachꝫ pelagio amico suo. Et reuers⁹ est ĩ
ciuitatẽ suã cum burgen̄ · cũ oĩbꝫ suis vbi
aliquibꝫ diebꝫ stetit ꝓpt̃ vulnera sananda
illor̃ qui ĩ bello vulnerati fuerant.

Exagesimũ tertiũ bellũ inẽ sar-
racenos et xp̃ianos accidit ẽca
idem temp⁹. Tũc sarraceni do-
lentes de victoria quã habuerat ꝑdictus
comes fernand⁹ gundisalui et scientes q̃
ipe cum rege ordoneo · iij · suꝑdcõ erat vn
culo amoris colligat⁹ cõgregauerẽt exerci-
tũ magnũ et venerẽt sup̃ sanctũ stephanũ
de gormatio qui est ĩ litore dorij et obse-
derũt castr̃ illud et ꝑcurrerũt totã terrã
vsq̃ ad burgis q̃ cũ sciuit ꝑdict⁹ comes
fernand⁹ gundisalui venit aĩose conẽ eos
cum milicia regis et sua secutusq̃ est eos
vsq̃ dorium bellans et occidens plures eor̃
devictisq̃ sarraceis reuers⁹ est ĩ terrã suã
cum mlt̃itudine captiuor̃ diuiciis et ho-
nore. Eodẽ ãno mortu⁹ est ꝑdict⁹ rex or-
done⁹ · iij · zamore et sepult⁹ est in eccl̃ia
sancti saluatoris ciuitatis legionen̄ · quã
cõstruxit pr̃ ei⁹ & regnauit post eũ san-
xius ꝑm⁹ qui fuit dict⁹ gross⁹ ex eo q̃ ꝑ
pinguedine equitare nõ poterat ĩ cũ dif-
ficultate. Iste fecit pacẽ cũ sarracenis q̃a
curauerũt eũ a pinguedine sua · regnauit
octo ãnis et occidit eum quodã uenenato
pomo comes gundisalu⁹ q̃ dñam vlt̃ dori
um et sic iste q̃ nichil gloriosũ fecit conẽ
sarracenos male finiuit Iacet sepult⁹ apud
legionẽ in eccl̃ia sancti saluatoris iuxta
prez suũ. Et regnauit ꝑ eo ramir⁹ terci⁹
fili⁹ eius.

Exagesimũ quartũ bellũ inẽ sar
racenos et xp̃ianos accidit an-
no dñi nongentesimo decimo-
quito. Tũc suꝑdict⁹ almanzor volens mi-
miũ quia eũ defecerat comes fernand⁹ gũ
disalui sic̃ dictũ est suꝑ · lxij · transiuit vlt̃
mare in affricã et ꝑcepit ꝑdicari ꝑ omnem
terrã sarracenor̃ q̃ venirẽt ad adiuuãdũ
eũ conẽ xp̃ianũ hispanie et ad defenden-
dũ terrã quã sui ꝑdecessores lucrati fuerãt
Sarraceni aũt cum audiuerũt hanc ꝑdica
cionẽ ꝑ totã terrã diuulgatã venerũt ad
eum sine mũo sic̃ qui veniũt ad ĩdulgenci
am cruciate quã nos xp̃iani fidelit̃ accipi
m⁹ cum sedes apl̃ica debitis circũstancijs
compensatis illã concedit · & vlt̃ ꝑdictas
gentes ĩmũos cõgregauit ecĩã ille almanz-
or totã potestatẽ andaluzie et sic veĩt cũ
exercitu quasi ĩmũabili conẽ castellam ut
destrueret totã terrã et ut caperet ꝑdictũ
comitẽ et occideret si posset. Que oĩa cũ
cognouit ꝑdict⁹ comes fernand⁹ gundi-
salui cõgregauit sil̃r oñs Castellanos et
venit ad locũ q̃ dicit̃ predzavita. Sarra-
ceni vero erãt ĩ vacinas. Comes aũt relict
gentẽ suã in eodẽ loco depredzavita et ipe
solus cum duobꝫ militibꝫ iuit velocit̃ &
secrete ut videret monachũ pelagiũ aĩcũ
suũ suꝑdictum qui ei dixerat altera vice
q̃ vinceret certitudinalit̃ almanzor et sig̃
que accidẽ hẽbãt · et cũ accessit ad locũ dñm
est ei qũo iam discesserat a p̃nti vita · q̃d
cum comes audiuit cõtristat⁹ est valde et

ingress⁹ est ecclesiã illã vt rogaret deum
ut secum faceret misericordiã · flexis ergo
genibꝫ ante altare fecit hanc oracõz in ha
bundancia lacrimaꝝ dicens. Dñe cũ ma=
gno amore tibi seruiẽdi ego sustinui mul
ta aduersa et dimisi mlta solacia et sum
in maxia ĩimicicia cũ sarracenis et xp̃ia=
nis qz reges hispanie timore sarracẽoꝝ ob
liti sũt tui q̃ es dñs eoꝝ et facti sũt vasal
li et cũ ego qꝫ timore mortis errabãt male
con̄ me Ego nunq̃z volui societatem nec
amorẽ eoꝝ et sic remansi ego sol⁹ ab oĩbꝫ
derelictus inter oñs qui videntes me seg̃
gatum ab oĩbus ut inimicũ me respexer̄t
Et cum sarraceni cognouerũt qꝫ nolebãt
eis obedire congregauerunt magnos exer=
citus vltra mare et citra mare et venerũt
super me · et ego cum tuo adiutorio deui=
ci sarracenũ almanzor et oñez ei⁹ p̃atem
et occidi ibi plures eoꝝ. Tu dñe dixisti p
ysaiam ꝓphetã qꝫ nunq̃z deficeres tibi ser
uientibus · ego aũt oñes alios reliqui ut
tibi seruirem. Peto ergo dñe ꝓ mercede qꝫ
habeam ego tuũ adiutoriũ et vt defendas
castellam q̃a tota terra affrice venit super
me et da m̃ sensum & fortitudinẽ ut ego
vincam hunc sarracenũ almanzor et oñz
ei⁹ p̃atem et cum facẽt auguracõez capet⁹
est quodã dulci somno et dormiuit ibi añ
altare. Apparuitq̃z sibi ille monach⁹ sc̃us
pelagi⁹ indutus vestibus candidis sicut
nix et dixit ei dormis fernande gundisal=
ui surge et vade ad gentem tuã quia de⁹
cõcessit tibi quitq̃d postulasti ab eo et sci
as certitudinaliẽ qꝫ vices sarracenũ almã
zor et oñez ei⁹ potestatẽ et pdes ibi mul
tos de gente tua · et adhuc dixit tibi pl⁹
dñs noster qꝫ quia tu es ei⁹ vasallus et ei
facis seruiciũ toto corde qꝫ mittit tibi apo
stolũ iacobũ et me cum ml'titudine ange
loꝝ ad adiutoriũ tui et apparebim⁹ oñs
in bello cũ armis albis et quilibz nr̃m du
cet crucẽ in suo vexillo et cũ sarraceni vi=
derint nos vincebunt̃ et dimittẽt tibi cã
pum Amice dixi tibi qđ michi mandatũ
fuit de cetero volo recedere et sic recessit a
predicto comite vigilans ergo ip̃e et co=
gitans ĩ illa visione orando deũ humiliẽ
audiuit quandã vocẽ dicentẽ sibi surge &
vade in viam tuam quia ĩiuste con̄ me
agis cum tantũ demoraris et nõ des treu
gas almanzor nec facias cũ eo pacem ali=
quã · facies aũt de gente tua tres acies et
intrabis tu cum paucioribꝫ ex parte ori=
entis et in illa acie ego ero tecum · p̃cipies
eciam qꝫ scda acies ingrediat̄ ex parte oc=
cidentis et in illa acie erit beatus iacobꝫ.
Tercia vero acies intrabit ex parte aqui=
lonis et si sic oĩa feceris nõ dubites quin
deuincas almanzor et ego sum emulian⁹ q̃
tibi venio hec nũciare et scias qꝫ durabit
bellũ tribus diebꝫ Postq̃z sanct⁹ emulian⁹
predicta nunciauit exiuit comes a sancto
petro et venit velociẽ in p̃dictum locũ de
predravita vbi dimiserat gentem suam
quã inuenerat iratã con̄ se dixeruntq̃z ei
dñe sine modo facis magnũ malũ et si er
raueritis iuste accidet vobis quia sic̃ la=
tro qui egredit̃ ad furandũ segregamr̃ &
licet vos queram⁹ inuenire nõ possumus
et sum⁹ ĩ hoc valde mali quia tantũ vos
sufferim⁹ . Vnde petim⁹ ꝓ mercede qꝫ nõ
faciatis nos ꝓditores quia nunq̃z fuerũt
p̃res nr̃i nec parentes nr̃i nec vnq̃z fuer̄e
in mundo fideliores q̃z illi vnde nos veni
mus. Comes aũt fernand⁹ gundisalui re=
spondit Amici rogo qꝫ me audiatis quia
nõ r̃spisco de hoc qꝫ feci et cum sciueritis
nõ iudicabitis qꝫ tantũ errani q̃a ego iui
ad heremitoriũ sancti petri vt videre ami
cũ meũ fratrẽ pelagiũ · et cũ accessi audi=
ui qꝫ erat mortu⁹ et ostender̄t michi locũ
vbi iacebat sepult⁹ Et deinde ĩtrani eccle
siam et fudi oracõz et venit ad me p̃dict⁹
monach⁹ vbi iacebã dormiẽdo dixitq̃z m̃
exsurge amice qz hora est · excitat⁹ aũt ni
chil potui videre et sic existens audiui vocẽ
magnam michi dicentẽ de celo secundũ ĩ
tellectũ meũ Comes fernande gundisalui
surge vade viã tuam q̃a die tercia vinces
almanzor et oñez eius potestatẽ reprehen
dit eciã me q̃a tantũ tardabã · et qꝫ ille ei⁹
amore pugnabã adiuuarz me et q̃a in he
remitorio illo alia vice fui bene cõsultus
sic qꝫ deuĩcerẽ almanzor. Ideo nũc iterꝫ ui
vt hr̃ez cõsiliũ cũ illo aĩco meo pelagio Et
ut huarẽ vos oẽs ne ꝓpr̃e defm̃ meũ errare
eis qz necessariũ ẽ vob cõsiliũ dei et hoĩm

quia exquo almanzor tam magnū exerci=
tū cōgregauit ml'tū imē est nobis vt taliē
faciam9 q̄ deum habeam9 pro nr̄a parte¶
Et ideo sim9 oēs boni milites q̄ nō pos
sum9 fugā accipe ex aliqua parte¶Et licz
velim9 ire ī aragomā vel nauarrā vel ad
oēs alios vicinos nr̄os oībus sum9 odi
osi·et si pc̄is nr̄is exigentibꝰ victi fueri=
m9 oēs vindicabūt̄ de nobis et erimus
captiui et miseri filijq̄ nr̄i capiēt̄ a sar=
racenis.Qui aūt iacet captiu9 priuat̄ oī
bono et vellet pl9 morte q̄ vitā cum vi=
det sua hereditari ab īimicis suis·que vo
bis dico oīa bene ītelligitis et si ꝑpt̄ pc̄a
nunc sum9 victi nunq̄ nr̄a recupabim9¶
Dico aūt vobis ex pte mea que cogito fa
cere q̄ licz ipi vellent me accipe ad vitam
scitote q̄ ci9 occidā meipm q̄ me tradā
captiuitati Et ideo oportz q̄ firmetis mē
vos q̄ quicunq̄ fugerit a campo vel se de
derit captiuitati timore mortis q̄ sit ꝑdi
tor et cum mortu9 fuerit q̄ sit cum iuda
in inferno imꝑpetuū.Cū aūt castellaī au=
diuerunt que dixit p̄dict9 comes placuit
eis oīno et oēs inierunt fed9 imē se q̄ aī
se exponerēt morti q̄ se dare captiuitati.
Altera ergo die de mane p̄cepit p̄dict9 co
mes q̄ oēs armarent̄ ut darēt bellū sar=
racenis et ordinauit acies suas sic ei p̄ce=
ptū fuerat ī ecclesia sancti petri·mandau=
itq̄ donogustio gundisalui de salas &
filijs suis ac duob9 cōsobrinis comitis q̄
rent in p̄'ma acie ī qua fuerunt ducenti
milites Deditq̄ eis sex milia peditum de
mōtaneis q̄ oēs erāt hoīes veloces et va
lentes.In secūda acie posuit q̄ duce domūlu
pū de viscaya cū ill' dem̄inaya et de bir=
nana et de castella veti de castro et de astu
rijs fuer̄t·fuerūtq̄ ī summa ducēti mili=
tes et sex milia peditū.Comes vero fernā
dus gundisalui fuit in tercia acie et cū eo
rodericus de conia et numos de cama et
belas q̄ quos ipa die comes fecat milites
viginti ecia scutiferi sui quos ecia eadem
die fecerat milites summa oīm isti9 aciei
fuit quīquaginta milieū et triū miliū pe
ditum p̄cepitq̄ oībus p̄dict9 comes q̄ si
prima die nō possent vincere sarracenos
cum audierīt buccinā suā q̄ retraherēt se
a prelio et oēs congregarent̄ sb̄ vexillo
suo.Postq̄ ergo oēs sic ordinatī venе
runt oēs ī tentorijs suis et veniente no
cte viderunt p aera rabidū quendā serpē
tem venire sanguīe cruētatū & quasi vul
neratū emittentē tā fortes abilles q̄ nul=
lus fuit ibi tam audax quin timeret et tā
magnos ignes emittebat p os q̄ oēs de
exercitu se videbāt adīvicem.Cū aūt hec
viderēt excitauerūt comitē qui iā dormi=
ebat hz tamē cum ipe surrexit iā serpens il
le transiret¶Attendens aūt p̄dict9 comes
populū suū pauore pcussum q̄ ex illa vi
sione cōceperāt q̄ erāt vincendi a sarrace
nis .Precepit q̄ oēs cōgregarent̄ ad eū
dixitq̄ eis.Amici isti sarraceni sunt īcan
tatores et nigromātici et suis īuocacōibꝰ
vocant diabolū qui p eis facit ml'ta pa=
uorosa¶Aliquis aūt sarracen9 q̄ ista scit
facē fecit illā visionem p aera apparē ut
eos ēreret tali arte mala·cum ergo vos si
tis hoīes ītelligentes bene debetis scire q̄
diabolus nichil vobis facē potest q̄ bene
noscitis q̄ dn̄s nr̄ ihūs x̄pus potestatem
eis abstulit·cōmendem9 nos ergo deo qui
omīa fecit quia ipse potentissim9 dandi
et tollendi quicq̄d voluerit·& nichil ꝑdē
talia signa dem9.Eat ergo vnusquisq̄ in
hospiciū suū et de bono mane sitis oēs
armati ī campo.Adiuuabit enī nos deus
p̄ sua pietate et de hoc sitis certissimi q̄
vincem9 eos · talibꝰ ergo verbis comitis
cōfortati oīa sic fecerunt et in galli cantu
surrexerunt oēs et audiuerūt missā suā
orauerūt ac de pc̄is suis contriti et confes
si fuerunt et rogauerūt deū q̄ adiuuaret
eos cont̄ sarracenos.Post hec equitauer̄t
oēs bene armati oībꝰ armis suis et cum
venit auroza parauerūt acies suas sic eis
mandauerat comes.Sarraceni sil'r para=
uerūt acies suas et cōmissū est p̄liū ma=
gnū mortuiq̄ sunt ml'ti ex vtrq̄ parte·oc
cidit̄q̄ p̄dict9 comes quendā rex affrice
sarracenū et implet9 est camp9 corpibus
mortuor̄ tam ex x̄pianis q̄z ex sarracenis
nec alteri parciū cōcessa est victoria eodē
die.Veruntamē expulerūt x̄piani sarrace
nos a tentorijs suis et mansērūt ipi illa
nocte in eisdem in quibꝰ inuenerunt oīa

necessaria steteruntq; p totam noctem ar
mati .Altera aũt die ordinate sunt acies
in campo ex vtraq; parte et venerunt sar
raceni cont̃ xp̃ianos magnis vocibꝫ accla
mantes intanẽ q; videbat̃ q; totꝰ mun=
dus descẽdebat in pfundũ·xp̃iani sil'r au
dita missa exeuntes cont̃ eos inceperunt
preliũ et duravit p totã diem nec tamen
vna pars alterã vincẽ potuit. Fuerũt et ĩ
hoc scdo bello eciã ml'ti mortui ex vtraq;
parte et plurimi vulnerati et reuersi sunt
xp̃iani supueniente nocte ĩ tentoriis suis
ceci tristes et vulnerati ¶Et p̃ma vigilia
noctis p̃cepit comes p̃dict9 vocari om̃es
suos ad se dixitq; eis. Amici rogo q; sitis
fortes et nõ langueatis ꝑ angustias pre
teritas. Dico enĩ vobis in veritate q; cras
vsq; horã nonã habetis maximũ succur=
sum taliẽ q; vincetis bellũ isti9 sarraceni
almanzor Si ergo vultis q; vincam9 nos
sum9 cras bono mane ĩ campo om̃es ante
solis ortũ et virili aĩo in eos irruentes nõ
dem9 eis spaciũ quia scitote q; p vim di=
mittent nobis campũ et dico vob̃ q; eua
dere nõ poterit quin sint mortui vel victi
Ibim9q; post eos et vĩdicabim̃ de mali'
que nobis intulerũt Sum enĩ bene secur9
de nobis q; nõ erim9 victi. Cici9 enĩ nos
pmitterem9 mori q̃z talia pati· Post v̈ba
comitis vnusquisq; iuit in mansionẽ suã
dormierũt et quieuerũt Surgẽtes aũt bo=
no mane sic̃ eis p̃ceptũ fuerat armauerũt
se et sarraceni sil'r ac exierũt in campũ ut
bellarẽt. Cõmissũ est ergo durissimũ bellũ
imẽ vtroq; et xp̃iani ducebãt aĩ se signũ
crucis dñi nr̃i ihu xp̃i orantes toto corde
ut de9 iuuaret eos cont̃ ĩimicos suos et
tam grandis erat sonus lanceaꝝ et ictus
ensiũ ac aliorꝝ armorꝝ q; longissime audi
ebanẽ & licet ml'ti xp̃ianorꝝ interissent de
sarracenis tamẽ nõ erat numer9 intm̃ ut
habeant q; enarrãt viuẽtes. Et predictus
comes vidit q; alciores homines siue aciei
erãt mortui et q; alij erant deordinati et
tristes et q; cito possent deuinci si nõ suc=
current̃ irruit in sarracenos virilit̃ aĩans
suos ad victoriã ꝙ tot fuerũt mortui de
xp̃ianis q; nõ cogitabat iam ampli9 re=
dire ĩ castellã. Cum ergo esset in maxima
pressura ĩcepit mente orare deũ manibus
pugnãs et dicens. Dñe exquo nõ possum
hanc litem eradicare nolo liberare vitam
meã licet possim q; ĩtrabo talẽ locũ preli
vbi occidat q; si euadere mortẽ postmodũ
morerer p̃ dolore vidẽs castellã sub p̃tate
sarracenorꝝ. Et licet nos sum9 magni pec
catores cont̃ nos nolite irasci ne velit'
totã hanc terrã destruere eẽt eciã magnũ
malũ si poret̃ terra tam honorabil' et tã
bona. O dñe ihu xp̃e et quare ĩ impletis
que m̃ misistis nunciari q; sec̃ succurrẽt'
in hoc bello et si ego nõ defeci nobis qua=
re vos deficitis m̃ et q; sic est q; vos non
estis contempt9 de me ĩ aliquã culpã ego
cecidi Recipite ergo hũc comitatũ meum
in vr̃a custodia alias totũ destruerẽt ra=
dicit9 .Cũ ergo comes p̃dict9 talia imẽ se
et deũ loquerẽt querulose licet semp pug=
nans virilit̃ audiuit vocem quandã de ce
lo dicentẽ sibi fernande scias q; crescit tibi
magnũ adiutoriũ magn9 enĩ succurs9 ac
cedit ad te. Cũ aũt p̃dict9 comes eleuauit
oculos suos in altum et videret quis esset
qui secũ loquebat̃. Et ecce vidit apl'm ia=
cobũ stantẽ sup se cũ ml'titudĩe militum
et militarib̃ splendentib̃ armis crucis si
gno insignitis sc̃dm q; sibi videbat̃ q; oĉs
ibant potẽtissime penitere sarracenos acie
bus suis ordinatis. Quos cũ viderũt sar=
raceni timore magno pcussi sunt nescien=
tes quid facerẽt mirabant̃ eciã ml'tũ vñ
uenerant ille gentes armate et insignite
om̃s vno signo. Dixitq; almanzor. Quid
potuit hoc esse vel vnde potuit euenire tã
magna p̃tas comiti fernando. Et cũ xp̃i=
ani qui iam erãt quasi victi viderũt apo
stolũ iacobũ iam fortificati sunt et resũ=
ptis viribꝫ irruerũt ĩ sarracenos et occide
runt ml'titudinẽ magnã eorꝝ .Alij v̈o ter
ga sunt dare coacti fugientib̃ ergo sarra=
cenis a campo secut9 est eos comes p̃dict9
duobꝫ diebus et duabꝫ noctibꝫ et occidit
plures eorꝝ alios aũt captiuauit. Quarta
aũt die reuers9 est cũ gente sua ad locum
predicti belli de hacinas et quesierũt xp̃i=
anos mortuos inter sarracenos mortuos
volebat enĩ vnusquisq; ducẽ mortuũ suũ
in locũ suũ. Seo nobilis comes dixit eis.

nō habeo ꝓ bono vt ponatis doloꝛē in locis vr̄is qꝫ planctibꝫ & lacrimis nō poterim⁹ aliquē eoꝝ ad vitā reducē Recipite ergo consiliū meū ¶Ego habeo hic vnum heremitoꝛū qui est loc⁹ valde honoꝛabil' et habere ego ꝓ bono qꝺ sepelirenē ibi Ego eciā ꝓmisi qꝺ coꝛp⁹ meū ibi sepelieē cum moꝛtuus fuero et pugnabo vt locū illum diuiciꝭ et honoꝛe compleā feceruntqꝫ oms iuxta consilium comitis et sepelieruṫ ibi moꝛtuos suos ¶Dicē nūc loc⁹ ille sanct⁹ petr⁹ de arlancha vbi fuerat ille sanctus monach⁹ pelagi⁹ et reuersi sūt vnusq̄sqꝫ in locū suū cū magnis diuiciꝭ et honoꝛe.

ee fernando cuoto binos q̄ tam viriliter se habuerat et nō potens ipm repire ī campo miraē⁹ venit in eastꝝ et inuenit qūo miles ille erat clauſ⁹ ī ecclesia ꝑ verecundia nō ausꝰ apparē qꝫ nō fuerat ī bello & sic vocato ad se ac cognito miracl'o imuit in loꝛica eius et armis sui equi oīa signa ictuū que sibi ī bello vederāt sarraceni sic ipi viderāt et itellexerūt oms qꝺ ꝓpē deuocionē quā ille miles habebat ī auditione missaꝝ deus miserat angelū suū in ei⁹ effigie vt supplerꝫ vicē ei⁹ ī campo tempe illo et viderūt oēs ꝓpē tam manifestum miraculū gracias deo et v̄gini glorioſe.

Exagesimūquintū bellū inē sarracenos et xp̄ianos accidit ēca ānū dn̄i noningēteſimūoctauū Tunc moꝛtuo sūꝑdicto rege sancio et nobili comite fernando gundisalui et regnāte ramiro tercio filio ꝑdi regis cū comes gracias fernādi filiꝰ ꝑdicti comitis fernādi gundisalui esset ī castro sancti Stephani de goꝛmacio·quē ipe vi lucrat⁹ fuerat a sarracenis ibi exist̄s habuit ml'ta bella cum sarracenis ꝫ vnū signanē hic annotabo ꝓpē vnū singulare miraculū qꝺ ibi accidit. Dolentes enī sarraceni deperdito castro quadā die venerūt ī ml'titudinē magna de goꝛmacio ad vadū qui dr̄ alcastaial. Quod cū ꝑdictus comes sciuit exiuit ad eos cum suis audita vna missa et cōmissū est durū bellū inē veroſqꝫ miles aē quidā ꝑdicti comitis q̄ dicebaē fernandꝰ cuotobinos remānsit armat⁹ gembo flexis in ecclesia ꝑdicti castri audiens alias missas que dicebanē a monachis quos ibi deduxerat comes a monasterio sancti petri de arlancha habebat enī miles ille in consuetudine nō exire ecclesiā quousqꝫ oēs misse essent finite. Angel⁹ aūt dn̄i ei⁹ figura ī ꝓsona armis et equo assumpta apparuit ī bello qui tā foꝛtiē bellauit ibidē qꝺ null⁹ ei sil'is fuit. Nam iste occidit militem illū sarracenū q̄ ducebat vexillū sarracenoꝝ ꝓpē qꝺ factum eradicari et victi fuerūt sarraceni. Reuerētib⁹ ergo de bello cum victoꝛia querebat comes ꝓ illo mili

Exagesimūsexteū bellū inē sarracenos et xp̄ianos accidit anno dn̄i noningenteſimoceſimoecio Tunc quidā rex sarracenoꝝ cuiꝰ nomen alidꝛaxi cū multitudine paganoꝝ inīuit regnum poꝛtugalie et puenit destruendo quicqꝺ inuenire poterat vsqꝫ ad sanctum iacobū. ⁊ ꝓpē honoꝛē ap'li iacobi cū xp̄iani resistē nō possent bellauit deus conē sarracenos ꝓcusit enī deꝰ oms sarracenos quadā infirmitate grauissima sic qꝺ oms pierunt intm̄ qꝺ ñ remaneret q̄ noua aliꝛū nunciaret in terra sua ¶Eodē anno infirmat⁹ fuit rex ramir⁹ terci⁹ et moꝛtuꝰ est in ciuitate legioneñ regnauit·xxv·annis et successit ei in regno domus berimundo filiꝰ regis saucij consobꝛinꝰ regis predicti ramiri.

Exagesimūseptimū inē sarracenos et xp̄ianos accidit ānō dn̄i noningenteſimoceſimoquīto. Tunc almanzoꝛ videns discoꝛdiā magnā inē xp̄ianos cōgregauit exercitū suū magnū sarracenoꝝ et xp̄ianoꝝ q̄ cū eo se defederauerāt et inīuit terrā xp̄ianoꝝ. Incepitqꝫ destruē ꝓuincias legionis et castelle et nauarre·xp̄iani aūt erant sic discoꝛdes qꝺ null⁹ erat qui alteꝝ vellet adiuuare & intm̄ ꝓcesserit illa vice qꝺ a flumīe doꝛij qꝺ erat cūe signū diuisionis inter sarracenos et xp̄ianos puenit destruendo vsqꝫ ad flumen qꝺ dicē estolam et ibi fixit tētoꝛia

sua. Quod cum sciuit rex beriundo exiuit con̄ eum cū exercitu suo bellauitq; cū eo viriliē et mortui sunt plurimi sarraceni. Peruenit rex beriundo bellans et occidens vsq; ad tentoriū almanzor .Q̄ cū vidit almanzor iratꝰ vehemenē p̄cit ī terram pileū aureū q̄ ferebat ī capite sc̄m morē sarracenoꝝ ī signū cozone. Erat enī cōsuetudinis sarracenoꝝ regū mittere in terrā predictū pileū ī signū magni doloris & ire respectu suoꝝ qz nō vincebāt inimicos Q̄ videntes sarracēi resumptis viribꝰ irruerūt viriliē ī xp̄ianos item q̄ secuti sūt eos vsq; ad portas ciuitatis legionen̄. et post paucos dies ceperāt ciuitatē n̄ fuiss̄ ml'titudo pluuiaꝝ yemis p̄p̄e quā necessario hūit recedē almāzor et sic reuersꝰ ē ī ciuitate cozdubēn cū diuicijs et honoze.

Exagesimūoctauū bellū imē sarracenos et xp̄ianos accidit āno dn̄i nongentesimo octuagesimo sexto. Tunc supoictꝰ almanzor veit cū ml'titudine grauī et obsedit p̄cam ciuitatem legionen̄. et tanta fuit violēta expugnacio vrbis q̄ cōfregit murū ī duabꝰ partibꝰ sc̄z ex pte occidentis et ex pte meridie. Comes aūt galecie guilhelmꝰ gūdisalui qui ibi venerat ex regis p̄cepto ut defenderet ciuitatē iacebat tūc ī lecto ml'tū infirmꝰ et cū sciuit q̄ murꝰ erat ruptꝰ in duplici pte fecit se armari oībꝰ armis & deferri ī lecto ad locū vbi murꝰ erat magis cōfractus qz ibi erat maioz pressura et periculosioz locꝰ hoc aūt ip̄e faciebat vt ibi occideret anteq̄z videret cōfractionē ciuitatis . Ip̄o ergo iacente ī lecto tribꝰ diebꝰ defendit locum illum ruptum et mortui sunt plures ex vtraq; parte sed finaliē occisus est ibi et statim capta fuit ciuitas. et p̄cepit almanzor q̄ frangerent̄ oīs porte ciuitatis et q̄ destruerent̄ turres que erant ibi ex marmoribꝰ mirabiliter fabricate . Et cum p̄dictus almanzor destructa ciuitate voluit iterare monasteriū monachorū sancti claudij ex̄ muros vrgens cum calcaribꝰ equū suū nō potuit ip̄m mouē ab eodem loco sz equus ibi crepuit medio p̄pter q̄ p̄dictus almanzor destitit a destructione p̄dicti monasterij & vidit ibi multa donaria secundū q̄ in eod̄ cōuentu p̄nte illustrissimo rege curnico q̄ nunc regnat a prioze eiusd̄ audiui . Asserebat q̄ se vidisse de donarijs illis que dederat almanzor p̄p̄e p̄dictū miraculū et reuersꝰ est almanzor cozdubā cū magnis diuicijs et honoze.

Exagesimūnonū bellū imē sarracenos et xp̄ianos accidit circa predictū tempꝰ. Tunc quidam miles q̄ dicebat̄ roderic⁹ belasquas finxit se facē bellū sarracenis velle et occulte tractauit cū almanzor qūo morti traderet septem fratres q̄ dicebant̄ sept̄ infantes delara cū eoꝝ p̄re gundisaluo gustios qui erant fortissimi bellatoꝛes q̄ eo tempe repiri poterāt ī mūdo. Causa aūt quare ip̄os tradidit morti fuit vindicacio de aliq̄bꝰ iniurijs quas vxor sua et ip̄e se r̄putabāt recepisse ab eis Deduxit ergo eos suis verbis blandis p̄doitorie cū exercitu magno usq; ī campū de almenara et p̄misit illos infantes vt depredarent̄ campū. Ip̄i vero habebāt secū ducentos milites suos q̄ exeuntes subito apparuit ml'titudo inūabilis sarracenoꝝ veniēs sup eos et factū est p̄liū magnū sic q̄ interfecerūt ml'tos ex sarracēis. ꝫ de xp̄ianis mortui sūt ī illo certamine illi ducēti milites sic q̄ nō remāsit nec n̄ septē infantes predicti. Et cū viderūt q̄ ibi nichil restabat n̄ vincē vl' mori cōmendauerunt se deo et inuocauerunt apl'm iacobū et irruerūt viriliāo in sarracenos interfecerūt plures ex eis sic q̄ nullus erat qui ante ausus eēt expectare eos sed tanta erat ml'titudo sarracenoꝝ q̄ prelassitudine retraxerūt se ad quendā collē ut abstergerent facies suas a pulueribus et cū ibi pueniss̄ent inuenerūt q̄ vnꝰ eoꝝ deficiebat sc̄z fernandꝰ gundisalui q̄ ī bello mortuus fuit p̄p̄e cuiꝰ mortē nimiū doluerunt. Existentes ergo ibi habuerūt verbū suū cū sarracenis petētes treugas quousq; nunciarēt predicto roderico belasq̄s si vellet eos iuuare et cōcesserēt eis. Miserūt ergo diuacū gūdisalui vnū ex eis ꝫ nichil potuit opeinē . Reuersꝰ ergo ad frēs suos

narrauit eis crudelitatē illi⁹ ꝓditoris & factū est ꝙ mille eq̄tes q̄ erant cū p̄cō ro derico belasquas mouerūt se ut venirēt et succurrerēt infantibꝫ. Sz cū cognouit ꝓdi tor ille q̄ erat eor⁹ capitaneus verbis sui⁹ fallacibꝫ impediuit aduentū eor⁹ nō tam sic potuit impedire quin ēcenti illor⁹ erā⁼ sirent ad eos aīo moriendi vl' viuendi cū eis videntes ꝓdicionē sui capitanei. Iun⁼ cti ergo illis irruerūt scdo i sarracenos et factū est preliū asperrimū el'e quale nūq̄z quis audiuit i tam puo mō et tāta fuit cedes sarracenor⁹ ꝙ anteq̄z aliquis eor⁹ oc cideret primerūt vlt̄ duo milia sarracēorū Sed finaliē bellando īt̄ ml'titudinē tam grauē mortui fuerūt illi tricenti milites et remanserunt soli p̄dicti sex infantes et tam fessi erāt ꝙ iā nō poterāt leuare bra⁼ chia ensibꝫ suis. Cū aūt viderunt eos ita fessos capitanei sarracenorū sez viara et galue ꝓpē eor⁹ strenuitates traxerūt eos a pressura belli et duxerunt eos ad tentoria sua et fecerūt ꝙ deponerent̄ arma eor⁹ de⁼ derunteq̄z eis ad comedendū panem et bi⁼ bendū vinū. Sed cū ꝓditor ille rodericus belasquas hoc cognouit misit nūcios su⁼ os capitaneis illis dicens ꝙ ipi male faci ebant cōcedentes vitā talibꝫ hoibꝫ sic̄ ill' et ꝙ de hoc posset eis malū euenire. et ꝙ si sic facerēt ꝙ ipe ñ rediret ampli⁹ i castel lam sz iret ad almanzor et faceret ꝙ cape⁼ rent̄ ab eo. timētes ergo illi ne aliq̄d ma⁼ lū eis eueniret ab almanzor excusantes se ab infantibꝫ ꝓpē hoc reduxerūt eos cū ar⁼ mis suis sic̄ ꝑmo erāt i campū vbi ꝑmo fuerāt. quos cum viderūt sarraceni pul⁼ satis aramboribꝫ suis irruerē i eos i tan ta ml'titudine sic̄ cadit pluuia de celo & factū est prelū crudeli⁹ q̄z pri⁹ fuerat sic ꝙ breui tempe occiderunt duo milia et. lx et vlt̄ sarracenos sic̄ narrat historia. Et int̄ ceteros frat̄ minor q̄ dicebat̄ gundisal uus gundisaluī terribilior et mirabilio⁼ ra sup alios faciebat sz tanta erat ml'titu do sarracenor⁹ ꝙ nō potuerunt eos tolle⁼ rare. et itm̄ fessi erāt ꝙ nullomō poterāt iam moueri nec equi eor⁹. Et licz ampli⁹ bellare voluissent armis carebāt q̄a iā cō⁼ fracte enses eor⁹. Cum ergo sarraceni vi⁼ derunt ꝙ ñ habebāt arma occidere equos eor⁹ et ceperunt eos & expoliantes eos ar⁼ mis suis decapitauerē eos vnū post alter⁹ sic̄ nati fuerāt i oculis p̄dicti ꝓditoris ro derici belasquas. Et cum puenerūt ad gū disaluū qui erat minor eor⁹ videns om̄es fratres suos ante se decapitatos concepto grandi dolore resumpsit vires et quodā pugione q̄ habuit i manibꝫ irruit in il lum qui decapitauerat fratres suos pcus⁼ sitq̄z ipm in gutture et mortu⁹ est cepitq̄z subito ei⁹ ensem et occidit cum eo vlt̄. xx sarracenos vt narrat historia. Capt⁹ est finaliē et decapitat⁹ est ibi. Ecce quid fe⁼ cit ꝓditor ille sz postmodū hec ꝓdicio no tabiliē fuit vindicata q̄z quidā filiꝰ p̄ris eor⁹ quē habuit i quadā sarracena q̄ dcus fuit mudaica gundisaluī postmodū occi⁼ dit illū et. xxx. milites ei⁹ cum eo et vxo rem ei⁹ ignibꝫ cremauit sic̄ pleni⁹ conti⁼ net̄ in generali historia hispanie.

Septuagesimū bellū inē sarrace⁼ nos et xp̄ianos accidit āno dñi nonimgentesimoquadragesimo quinto. Tunc almanzor congregauit exer citū magnū et intrauit ꝓuinciā q̄ dr̄ por tugalia destruxitq̄z villas et castra loca et cum puenit ad mare pcurrit et destru⁼ xit terrā galecie et puenit vsq̄z ad ciuita⁼ tem sancti iacobi quā cōbussit int̄uitq̄z sine timore vbi iacebat cor⁹ beati iacobi ut cōfringeret ei⁹ monumētū. Sed factus fuit quidā sonus terribilis circa eum quo territ⁹ fuit. Veruntamen accepit campa⁼ nas minores quas secum deduxit i signū victorie quas posuit ꝑ lampadibꝫ i mes quita cordubē. vbi magno tempe stete⁼ runt. Sed anteq̄z almanzor receder⁹ de ter ra illa pcussus fuit ille cum exercitu suo a deo ꝓpē pcm̄ presumpcōis et fedtatū quas fecerat i ecclesia sancti iacobi qua⁼ dam terribili et fetida infirmitate quā di cunt medici detiarea sic ꝙ quasi om̄s sui exercit⁹ fuerunt ibi mortui et confusi & qui euaserunt postea mala morte sz subi tanea finiuer̄t Et cū hoc sciuit rex berīūdo

misit plures gentes ad montana vbi se
eleuauerãt sarraceni remanentes & oñes
ibi occisi sunt sic q̃ vnus ex eis nõ remã=
sit et almanzor reuers⁹ fuit in terrã suam
cum paucis.

SEptuagesimũ p̃mũ bellũ int̃ sar
racenos et xp̃ianos accidit ãno
dñi nonimgentesimoquadrage=
simoseptimo. Tunc quidã sarracen⁹ q̃ di=
cebaẽ abdemelique fili⁹ almanzor cõgrega
uit exercitũ suũ vt p̃curreret et destrueret
terrã xp̃ianor. Qui pueniens vsq̃ ad ci=
uitatẽ legionen̄ · destruxitq̃ quecũq̃ reli=
querat almanzor p̃ ei⁹ tam ī muris q̃z ī
turribꝫ usq̃ ad pauimentũ vt nõ possent
ampli⁹ illud edificare xp̃iani Gz sup̃dcus
comes castelle garsias fernandi venit vi=
rilit̃ cont̃ eũ cũ ml'titudine militũ et pe=
ditum q̃ fecit p̃dictũ sarracenũ eleuari a
predicta ciuitate · secutusq̃ est eũ fugien=
tem et int̃fecit plures sarracenos sic q̃ il=
le sarracen⁹ cũ magna pena et piculo re=
uers⁹ est in ciuitatẽ cordubeñ · nec ampli⁹
ausus fuit attemptare p̃curr̃e terram xp̃i
anorum.

SEptuagesimũ secundũ bellũ int̃
sarracenos et xp̃ianos accidit
anno dñi nonimgentesimoqua=
dragesimo octauo. Tũc sup̃dict⁹ rex legi=
onis donus beriundo videns mala que sar=
raceni cõtinuo inferebãt xp̃ianis scripsit
regi garsie nauarre et p̃dicto comite ca=
stelle garsie gundisalui · et ꝓp̃t̃ fidei & sa=
lutẽ p̃rie cõfederati sunt cont̃ sarracenos
et ꝓduxit exercitũ suũ magnũ. Rex pre=
dict⁹ beriundo et licz infirm⁹ esset fecit se
deduci in lecto cui cõiunct⁹ est predictus
comes cũ milicia sua. Rex predict⁹ garsi
as nõ venit in p̃sona ꝫ tamẽ misit exerci
tũ suũ. Oñes ergo predicti cõiuncti sunt
in quodã loco ꝓp̃e seriam qui dr̃ arabice
canantaasor qd̃ nr̃a lingua dr̃ archambo=
um. Almanzor eciã de quo sup̃dictũ est p
traxerat exercitũ suũ magnũ et intrãs p
castellã destruxit quicq̃ inuenire poterat
Cum ergo puenit ad eos habuit cũ illis
prelũ suũ magnũ qd̃ duranit p totã vnã
diem vsq̃ ad noctẽ sic q̃ vna ps alteram
deuincẽ nõ poterat mortui tamẽ sunt ex
parte sarracenor̃ quasi sine mũo et dimis
sum est bellũ ꝓp̃e noctẽ supuenientẽ alias
ibi fuisset captus vel mortu⁹ almanzor.
Cum ergo vidit p̃dict⁹ almanzor destru=
ctionẽ gentis sue nõ fuit ausus expectare
bellũ sequentis diei et fugit de nocte · cũq̃
pueniss̃et ad locũ qui dr̃ bolgaecorax pre
doloze & tristicia infirmat⁹ est nec vltra
ampli⁹ cõmedit et bibit et sic mortu⁹ est
sepultusq̃ est in medima celi. Rex aũt pre
dictus cũ oĩbus alijs xp̃ianis sequẽti die
parauer̃t acies suas ad bellandũ cogitan=
tes sarracenos stare ī tentorijs suis et cũ
horа diei spectarent et nullũ sarracenum
inuener̃t accesserũt ad eor̃ tentoria et ex=
poliauerunt campũ. Comes vero garcbi=
as fernandi secut⁹ est sarracenos qui tot
ex eis int̃fecit q̃ paucissimi remanserunt
viui et reuers⁹ est cũ ml'titudine captiuo
rũ. Sic ergo puersus ille almanzor q̃ sepe
in bellis cont̃ xp̃ianos fuerat victorios⁹
miserabilit̃ illa die a xp̃ianis fuit victus
et mortu⁹ Illa aũt die qua almanzor fuit
vict⁹ et mortuus fuit visus quidã homo
sub figura pastoris in litore gadalquentr
Clamãs ac magnũ planctũ faciens. Di=
cebat enī p̃mo ī arabico & deinde lingua
castellana Incanãtarazor p̃dixit almanz=
or p̃tatem et fastum suũ ac leticiã. Cor=
dubeñ · aũt quãdo volebant ire ad illum
homĩez et ab eo querẽ quis erat et cur plo
rabat eleuabaẽ ante oculos eor̃ et nõ vi=
debant eum. Itez apparuit ī alio loco di=
cens in lingua nr̃a en canantarazor p̃dio
almanzor elantabor. Credit̃ q̃ ille diabo=
lus in figura hoĩs qui volebat de destru=
ctione sarracenor̃ ꝓp̃e mala que inferebãt
xp̃ianis sb̃ duce pessimo almanzor. Seq̃zti
anno mortu⁹ est felicit̃ p̃dict⁹ rex beriun=
do et sepult⁹ est in ciuitate legionen̄ · ī ec=
clesia sancti iohannis baptiste regnauit
· xxvij · annis. Et successit ī regno rex al=
fonsus quĩtus fili⁹ eis et incepit regnare
cum esset etatis quinq̃ annor̃.

Septuagesimũ tercium bellũ inter sarracenos et xp̃ianos accidit anno dñi nonimgentesimoquinquagesimonono. Et regnante in regno legionis alfonso quinto p̃oicto. Tũc ꝓpter discordiã magnã imẽ p̃oictũ comitẽ garsiam fernandi & filiũ ei⁹ sanciũ sarraceni cõgregauerunt exercitũ magnũ et venerẽt ut pcurrerẽt terrã xp̃ianoꝝ ceperũtq; abulam que tunc ꝓl'ata fuerat. Deinde venerunt bozomã et sanctum stephanũ destruxerunt. Destruxerũtq; villã et p totã illã terrã crudeliẽ occidebant xp̃ianos Cũ aũt predictus comes sciuit amarã destructionem nõ potuit sustinẽ et licet gentes sue essent duũse imẽ se et filiũ ei⁹ ꝓposuit mori p defensione p̃rie. Venit ergo viriliter conẽ sarracenos bellauitq; cũ eis aĩose seo deo ꝓmittente victo⁹ fuit ĩ bello et capto⁹ a sarracẽis ꝛ paucis elapsis diebꝫ mortuo⁹ est ĩ carceribꝫ de vulneribꝫ que recepat in bello et successit ĩ comitatu castelle p̃ocius filio⁹ ei⁹ sancio⁹ qui postmodũ optime defẽdit terrã suã et lucratus est penãfiel et sepulneday maderuelum monteion et recuperauit gozmaciũ et sanctũ stephanũ & ozomã que perdita fuerãt cũ ei⁹ p̃ esset in carcere. Iste fuit p̃mo⁹ q̃ dedit libertatẽ militibꝫ castellanis qꝫ nõ cõtribuerẽt nec irent in exercitu ñ dñs daret eis solidum suũ q̃a ante cõtribuebãt et ibant in exercitu sine solidata.

Septuagesimũquartũ bellũ imẽ sarracẽos et xp̃ianos accidit anno dñi nonimgentesimoseptuagesimotercio. Tunc p̃dictus rex alfonsus quĩto⁹ et comes castelle sancio⁹ nõ potentes sufferre ĩiuriam quã fecerant sarraceni in occisione comitis garsie fernandi cõgregauerunt exercitũ magnũ vna cũ adiutorio nauarroꝝ ꝓpẽ fedus qđ inierat p̃ regis alfonsi cum eis et puenit ad regnũ toleti combursẽs et destruẽs quicq̃d inuenire poterat. Et ꝓtransiens inde puenit vsq; ad ciuitatẽ cordubeñ. depredando et destruendo gladio et igne quicq̃d ĩuenire poterat

Qđ videntes sarraceni ut eos dimitteret in pace dederẽt ei magnũ thesaurũ & plurima dona Sil'r rex toleti et cordubeñ. et reuersi sunt ĩ terrã suã vindicata morte predicti comitis et cũ magnis diuicijs et honore. Predict⁹ rex alfons⁹ quĩt⁹ reedificauit muros et turres ciuitatis legionẽ que destruxerat almanzor et filio⁹ ei⁹. regnauitq; .xxvij. annis et mortuus est in portugalia. Congregauerat enĩ exercitũ suũ magnũ ex desiderio seruiendi xp̃o & iuerat ĩ predictã terrã vt caperet villam illã que dr̃ viseo que tũc erat sarracenoꝝ et cum die quadã ĩ armis respiceret hinc inde murũ ut videret portã debiliorẽ ad conq̃rendũ p̃cussus fuit sagitta in spatulis et senciẽs se vulneratũ ad mortẽ facto testamẽto et p̃ceptis sacramẽtis felicit̃ migrauit ad dñm et sepulto⁹ est ĩ ciuitate legionẽ. apud p̃ez suũ sup̃dictũ. Regnauitq; ꝓ eo filio⁹ ei⁹ domus berimudo tercio⁹.

Septuagesimũquintũ bellũ ĩter sarracẽos et xp̃ianos accidit circa idem temp⁹ Tunc enĩ tempe yemis uenerẽt sarraceni ĩ ml'titudine grauni ut caperent et frangerent ciuitatẽ pamplone Rex aũt sancio⁹ nauarre stabat tũc vlt̃ portus qui dicit̃ derontes valles et cũ sciuit doluit vehemenẽ et collecto exercitu suo disposuit se magno piculo ꝓpẽ niues magnas que erant ĩ ptibus illis. Et cum vidit qꝫ aliẽ transire nõ poterat fecit abarcas de corijs crudis loco sotulariũ ꝓ se et ꝓ oĩ gente sua et sic transiuit pote⁹ de nocte sine aliquo dampno licz cum magn̄ pena et ꝓpterea dict⁹ fuit postmodũ rex sancio⁹ abarca. Cum ergo fuit mane apparuit subito irruens sup̃ sarracenos q̃ obsessam tenebant ciuitatẽ et tot interfecit ex eis qꝫ vix remansit qui posset renunciare in partibꝫ suis que accideret̃ ibidem Iste rex ambulans cũ suis abarcis fecit ml'ta bella cum sarracenis & cõquisiuit multa loca in celtiberia et in carpentania que vsq; in hodiernũ diem dicunt̃ domisancij abarca. Regnauit .xxv. annis et successit ei

in regno nauarre filiꝰ eiꝰ domus garsias tremerosus sic dictus qꝛ cum ingrediebaꝫ bella tremebat valde in principio licet pꝰ ingressum esset fortissimꝰ miles q̃ dictuꝰ fuit abarca sicut pater. Quo mortuo successit ei ī regno filiꝰ eiꝰ dn̄ꝰ sanciꝰ maior Hic duxit ī vxorē dn̄am elmirā filiā comitis sancij castelle ex qua habuit duos filios quoꝝ vnꝰ fuit dictꝰ domus garsias et aliꝰ domus fernandꝰ. Quoꝝ pr̄ nō remanente ꝓle īfantis garsie filij comitis sancij castelle cepit comitatū castelle ex parte vxoris sue. Et ipo mortuo domus fernādꝰ filiꝰ eiꝰ qui duxerat in vxorē dn̄am sanciam sororē regis legionis domi berimundi de quo supr̄ dictū est de eiꝰ cōsensu ī eiꝰ nupcijs ductꝰ est rex castelle. Rex aūt predictus domus berimundo regnauit ī regno legionis decē annis et mortuꝰ est in quodā bello qđ accidit sibi cū p̄dicto rege fernādo et fratre eiꝰ rege garsia nauarre quod bellū fuit celebratū ꝑpe Carionē in quodā loco qui dr̄ nantada ī valle tamaron sic plenꝰ cōtinet in generali hystoria hispanie. et sepulꝰ est ī ciuitate legionen. cum vxore sua dn̄a Therasia. Quo mortuo p̄dꝰ rex fernādꝰ collecto exercitu suo uit legionē et obsedit eā et finaliť receptꝰ est in regē legionis qꝛ ei ptinebat et sic cōiūcta sūt ista duo r̄gna et ipe dictꝰ est rex castelle et legionis et vocatꝰ fuit rex fernandus magnus.

Septuagesimū sextū bellū inter sarracenos et xp̄ianos accidit ano dn̄i Millesimo. xvj Regnante ī r̄gno castelle et legionis supdicto r̄ge fernando magno. Tūc excitauit deꝰ quēdā virū sibi dilectū et armis strenuū dictū rodericū de viuar. Iste fuit filiꝰ cuiꝺā nobilis militis q̃ dicebať. Numꝰ laynes quē genuit ex vxore sua legittima terasia Numens filia comitis Numi aluaros de maya licz aliq̃ alia asserāt tn̄ hec ē reiveritas sic patz ī cronica p̄dicti regis fernādi magni Cū ergo īgrederent eo tpe quīq̃ r̄ges sarracenoꝝ ut peurrerēt castellam trāsirēt sup ciuitatē burgen. ad montes doca et peurrer̄t ville forat̄ū et sanctū dn̄icū delacalsada et lucromū et nayaraz totāq̃ illā terrā et exhibebat magnā prisam captiuoꝝ bestiaꝝ gregū et armentoꝝ Cū ergo ip̄i irent cū tam grandi preda p̄dictꝰ rodericꝰ cōuocauit totā illā terrā & dedit illis saltū ī montibꝰ doca. bellauitq̃ cū eis et deuicit eos cepitq̃ p̄dictos quīq̃ reges viuos et cepit totā predā suā ac cū ill' captiuis regibꝰ et cū tota preda venit ad mr̄ez suā et diuisit spolia nobilibꝰ et oībꝰ alijs q̃ fuerūt cū eo ī bello et facta ē leticia magna ac laudauit deū ꝑpē victoriā et mercedē quā sibi fecerat. Dixitq̃ n̄ habeo ꝓ bono tenē r̄ges captiuos sz habeo pro bono liberare eos ut vadant libere in terrā suā. Soluit ergo illos quinq̃ reges sarracenos & p̄cepit q̃ abirent sz et ip̄i regraciati sunt ꝑpē tantū beneficiū venientesq̃ ī terrā suā benedicebāt ei et miserūt ei parias cognoscentes se volūtarie suos eē vasallos. Hic rodericꝰ pegrinās in sanctū iacobū recepit beatū lazarū sub specie lepsi ī societate sua in mensa et lecto quē mucit iacentē in luto in via horrentibus ergo oībꝰ qui cū eo erant nocte illa q̃ secū fuit ī lecto cū dormiret rodericꝰ in suffla uit ille lepsus flatu magno per spatulaꝫ roderici sic q̃ flatꝰ ille puenit vsq̃ ad pectus & euigilans nō inuenit lepsum illū apud se nec amplius eū videre potuit licet a lecto surgeret et eū diligenť quereť. Reuersus ergo ad lectū et lumīaribꝰ incensis cum diligenť cogitaret ī hys quē sibi illo lepso acciderāt post paululū Ecce apparuit vir quidē albis indueꝰ vestibus qui dixit ei Rodrice dormis. Tūc respondit et dixit nō dormio sed quis es tu q̃ cū tanta claritate et odore venis. Tūc ille respōdit ego sum sanctꝰ lazarꝰ quē tu recepisti et cui multa bona fecisti ꝓ specie gaui ex dei amore et ꝑpē honorē et bonū qđ michi fecisti cōcedit tibi deus vnū magnū donū q̃ cū flatus ille quē sentisti tibi euenerit scias ꝑcerto q̃ oīa que incepis ī bellis vl' alias oīa felicit̄ cōsumabis. Tuus honor crescet de die ī diem et erit timor tuꝰ sup sarracenos et xp̄ianos seo et inimici tui tibi minquam nocere poterunt morieris

morte honorabili nimq3 eris victꝰ hꝫ ſemp victor exiſtens qz deus cõcedit tibi ſuam benedictionẽ fac ergo ſemp bonũ et ſic diſparuit .Ille aũt ſurgens a lecto genibus flexis in terra fudit oracõez ſuã ad deum gracias agens ꝓpter tanta beneficia·Hic poſt peregrinacionẽ ſuã intrauit in campum cum martino gundiſalui deuicit & occidit eũ ꝓpt̃ qd̃ lucratꝰ eſt ciuitatẽ calagurritanã ꝑ rege fernando quia erat queſtio ſup eadem int̃ predictũ fernandũ regem et regem ramirũ arragoni cuꝰ eſſet et facta eſt concordia inter eos qꝑ illi duo milites pugnarent et parti victoris ciuitas concederet̃.

Eptuageſimũſeptimũ bellũ int̃ ſarracẽos et xp̃ianos accidit anno dñi milleſimo·xix. Tũc rex garſias nauarre et rex ſarracenorũ Alymaymon cõgregauerũt exercitꝰ magnos et in loco qui dr̃ recumaſeta factũ eſt prelium magnũ et mortuis plurimis ſarracẽis victꝰ eſt rex alymaymon et mortuus in bello a predicto rege garſia.

Eptuageſimũoctauũ bellũ iter ſarracenos et xp̃ianos accidit ãno dñi Milleſimo·xxvij. Tũc cum ſupd̃ictꝰ rex fernandꝰ magnꝰ eſſet ĩ galechia venerẽt ſarraceni cũ exercitu magno ut cõquererẽt excrematurã gẽtes v̋o illiꝰ terre miſerũt veloces nuncios p̃dicto rodorico viuar vt eis ſuccurrẽt qd̃ cum audiuit nõ detimuit ſe hꝫ miſit ſtatim ꝓ parentibꝫ et amicis ſuis et veĩt conĩ p̃cos ſarracenos q̃ deducebãt predam magnã captiuorꝫ gregũ et armẽtorꝫ et ĩuenit eos int̃ achenſiã et ſcm ſtephanũ de gormatio Irruit ergo in eos virili ãio et cõmiſſũ eſt bellũ campale aſperrimũ vbi plurimi ceciderũt ſarraceni. Deuicitq3 ſarracenos & ſecutꝰ eſt fugientes ꝓ ſeptẽ leucas occidendo et vulnerãdo eos et reuerſꝰ eſt honorifice cum tota preda quã ducebãt ſarracẽi et tot fuerũt ſpolia campi in eo qꝑ valuit quinta ps fuit ducentorꝫ equorꝫ et valor centũ miliũ marcarꝫ argentei que oĩa diuiſit ſine cupiditate bellatoribꝫ ſuis et reuerſus eſt in terram ſuam cum victoria et honoribus.

Eptuageſimũnonũ bellũ inter ſarracenos et xp̃ianos accidit ãno dñi Milleſimo·xxxiij Tũc predictꝰ rex fernandꝰ magnꝰ cõgregauit exercitũ ſuũ magnũ et iuit conĩ ſarracenos portugalie et meridie & badayus q̃a oĩa hec tunc poſſidebãt ſarraceni et cepit viribꝫ ceam et guneam que ſunt ĩ portugalia et plura alia caſtra que erant circũ circa et licz in illis remanerẽt ſarraceni ꝓ vaſallis ſuis fortalicia tñ ſemp permanſerunt ĩ regis p̃tate et obſedit viſeum vbi mortuus fuerat rex alfonſꝰ ſocer eiꝰ ex ſagitta de quo ſupd̃ictũ eſt et in tanta preſſura tenuit eam obſeſſam qꝑ cepit eam & cepit illũ ſarracenũ qui imẽfecerat ſagitta regem alfonſũ. Exceraxitq3 oculos eiuſ et p̃ſcidit eciã eiꝰ manꝰ et pedes . In hys rodericꝰ ſupd̃ictꝰ fuit ſtrenuiſſimꝰ miles

Octuageſimũ bellũ int̃ ſarracẽos et xp̃iãos accidit ãno dñi Milleſimo·xxxiiij. Tunc ſupd̃ictus rex fernandꝰ magnꝰ cõgregato exercitu ſuo iuit ſup lamegũ et licz ciuitas eſſet fortiſſima ſtatim tamẽ obſedit eam et tot ĩgenia ac caſtra lignea poſuit circũquaq3 et tam fortiſſime conqueſtauit eam qꝑ vi armorꝫ cepit eam ĩ qua ĩuenit mlt̃itudinem diuiciarꝫ et cepit captiuos oñes ſarracenos quos intꝰ inuenit quorꝫ maiorẽ partẽ retinuit ꝓ edificacõe eccleſiarꝫ que ꝓſtrate fuerant et poſt hec iuit ſup caſtrꝫ ſcĩ martini qd̃ iacet ſup riuũ de malua & cepit cũ ac deinde obſedit terraſam et cepit eã .Reuerſuſq3 eſt in terram ſuam cũ diuiciis et honore.

Octuageſimũ p̃rimũ bellũ inter ſarracẽos et xp̃ianos accidit anno dñi Milleſimo·xxxv. Tunc predictꝰ rex fernandꝰ magnꝰ cõgregato

exercitu ſuo voluit hr̃e conubz̃ā et cōſilio
predicti roderici de viuar peregrinat9 eſt
in ſanctū iacobū dixit enī ſibi q̄ deus iu
uaret eum ad capiendū illā & inſup q̄ꝺ ī
reditu volebat q̄ eum faceret militē et q̄
credebat ſe r̄ceptuꝝ militiā conē conubz̃ā
Acquieuit ergo illuſtris rex conſilio eius
ml'tas elemoſinas p̄ viam diſtribuens &
manſit ibidē in oracōe tribꝰ diebꝰ petens
a deo adiuuari in eo q̄ deſiderabat meri=
tis ap̄li iacobi. Venit ergo poſt hoc cum
exercitu ſuo magno et obſedit conubziā.
poſuitq̄ ingenia et caſtra lignea circunq̄
q̄ ꝫ villa erat tam fortis et tam magna
q̄ ſeptē ānis ſtetit in ei9 obſidione et p̄pē
tantā dilacōez tempis et inopiā victua=
liū iam volebant xp̄iani dimittē obſidio
nem. ꝫ monachi cui9dam monaſterij qui
vſq̄ ī hodiernū diem dicit̄ larmano viuē
tes de laboze manuū ſuaꝝ ex lōgo tempe
fecerāt magnā p̄uiſionē victualiū ſecrete
habebāt enī ml'titudinē tritici et ordei mi
lij et leguminū ſentientes ergo q̄ rex vole
bat recedē venerūt velocit̄ ad regem et di
xerūt ei q̄ nō āmoueret obſidionē q̄ ip̄i
darent cibaria ex hys que longo tempe cō
gregauerāt et factū eſt ſic. Nam deberūt
ſufficiencia exercitui quousq̄ ſarraceni de
ficiebant fame. fames ergo et pugna ſine
int̄miſſione deduxerūt ſarracenos ad hoc
q̄ venerunt et p̄cidentes ante regem fer=
nandū pecierūt p̄ mercede ſolā vitam &
q̄ darent ei villam et oīa bona que habe
bant. P'ius ergo rex cōceſſit eis vitam et
ip̄i dederūt ei villā. quadā die dñica ho=
ra tercia. Sed interim q̄ p̄dict9 rex erat
in p̄dicta obſidione. accidit q̄ quidā ep̄s
grecie dict9 Aſſian9 pegrinat9 eſt in ſan
ctū iacobū et cū eſſet ibidem audiuit ab
hoīb9 ciuitatis q̄ ſanct9 iacob9 apparebat
ſiē miles in bellis xp̄ianoꝝ ſuccurrens ei⁹
q̄ verbū diſplicuit ſibi et dixit nō voce=
tis eum militē ſed piſcatorem. Et cum in
hoc ptinacit̄ pmaneret placuit deo q̄ eidē
dormienti apparuit ſanct9 iacob9 portās
in manib9 quaſdā claues et dixit ei hyla
ri vultu tu tenes inderiſum q̄ me dicunt
militē xp̄iani et aſſeris q̄ nō ſum miles.
Ideo nunc veni ad te ut hoc tibi oſtendā
nec ampli9 dubites de milicia mea quia
ſum miles ihu xp̄i et adiutor xp̄ianorum
con̄ ſarracenos et cum hoc diceret tradi=
tus eſt ſibi equus albiſſim9 in quem ap̄l9
aſcendit armatus oīb9 armis mirabilit̄
ſplendentib9 ad modū militis et dixit ei
q̄ volebat ire in adiutoriū regis fernan=
di qui iacebat ſup conubziā iam ſeptem
annis eam obſidentē & ut ſis magis cer=
tus dico tibi q̄ cum hys clauib9 quas in
manib9 teneo cras hora tercia q̄ aperiā ei
portas ciuitatis conubze et dabo eam regi
fernando quib9 dictis diſparuit. eui gilās
ergo a ſompno p̄ꝺictus ep̄us aſſyan9 bo=
no mane cōuocauit clericos et oīes habi
tantes in ciuitate dixitq̄ eis que viderat
et audierat diem et horā ſignatā aptio=
nis conubze et ſic̄ dixit veridice ſic reptū
eſt. Et tūc p̄dict9 rex cepit p̄dictā ciuita
tem et fecit militem predictū rodericū de
viuar ī maiori meſquita conubze cingen
do ſibi enſem et dando ei pacem in ore &
fuit vocatus ruidas et reuerſ9 eſt rex per
ſanctū iacobū in terrā ſuā cum honore.

OCtuageſimūſecundū bellū inter
ſarracēos et xp̄ianos accidit an
no dñi Milleſimo. xliii. Tunc
predictus rex fernand9 magn9 congrega
to exercitu ſuo magno ad p̄currendā ter=
ram ſarracenoꝝ cōquiſiuit quedā caſtra.
Vnde plurima mala eueniebant xp̄ianis
ſcz gormatio vadū regis agmlerā barbin
guā ribam ſanctū morā et multas alias
turres. Vnde ſpeculabant̄ ſarraceni p̄ter
quas xp̄iani erant diſcoopti cū intrabāt
terrā illam quas oīes deſtruxit. Deſtru
xit ecia plura alia fortalicia que erant in
valle de bargeter9 et in circuitu tirazone
vſq̄ medimā celi et exinde uenit ī canta=
briā et expulit inde ſarracenos poſuitq̄
eam ſub dñio ſuo et oīa montana ouen de
ſtruxit igne et ferro. Et exinde venit tole
tū et p̄mit plurimos ſarracenos et capti
uauit deſtruxitq̄ talamancā. alcalam ore
dam et lucratus eſt plurima alia loca re=
gni toleti et ml'titudinē diuiciaꝝ q̄ oīa di
miſit cū militib9 ſuis. Et exinde venit ſup

gnaual' et faiarã & obsedit eã nec reges
dabat habitantibꝫ in ea p̃ multitudine i
genuoꝝ et machimaꝝ quare illi sarraceni
habuerũt mittere nuncios suos ad regem
toleti vt liberaret eos bello vl' donis Rex
ergo ille Almaymon multitudinẽ auri et
argenti multosq; p̃nos p̃ciosos misit re
gi fernando petens treugas vt venirent
ad eum secure q; ei cõcessũ Venit ergo rex
ille sarracen9 et fact9 est vasall9 regis fer
nandi sic q; quolibꝫ anno dabit ei parias
et reuers9 est rex fernand9 in terrã suã cũ
magnis diuiciꝭ et honore.

OCtuagesimũtertiũ bellum inter
sarracẽos et xp̃ianos accidit an
no dñi Millesimo. l. Tunc pre
dictus rex fernand9 magn9 cõgregato ex
ercitu suo venit in portugaliã et obsedit
montẽ maiorẽ vbi plurima dampna reci
piebat conubza et tam fortiẽ expugnauit
eam machinis suis et breui tpe habuit eã
Ibi apparuit strenuissim9 miles ruidas de
viuar qui uadens ut obseruaret colligen
tes herbam tres lites sarracenoꝝ deuicit.
Monit ergo rex illustris exinde exercitũ
suũ i algarbiũ cõburens et destruẽs quic-
quid inuenire poterat captiuãdo destruen
do et occidendo sarracenos quousq; puẽit
ad ciuitatẽ hispalen. Et tũc benahamech
alimucan9 rex hispalen. videns predam
et magna dampna que p̃ suũ regnũ rex
fernand9 faciebat misit ei nũcios suos cũ
magnis diuiciꝭ & fact9 est ei9 vasall9 cõ
cedens ei parias quolibet anno. Rex aũt
fernand9 habito cõsilio suoꝝ recepit eum
in vasallũ et dona petiuitq; ab illo rege
sarraceno corpa sanctaꝝ iuste et ruphine
Si uolebat ei9 amorẽ hr̃e. Respondit rex
sarracen9 q; nesciebat vbi erãt illa corpa
Verunt̃ q; si ip̃e sciret vel quicunq; ali9
q; sibi placebat et nõ solũ illud sz in oĩbꝫ
aliꝭ in quibꝫ sibi posset cõplacẽ. Et tunc
reuers9 est rex fernand9 samoram cũ ma-
gnis diuiciꝭ et honore et populauit eam-
dem ciuitatẽ que a tpe almãzor destructa
fuerat. Et ex illo loco misit duos epos scz
legionen. & astoricen. et comitẽ mimũ ac
duos diuites viros ad regem hispalen. q;
honorabilibꝫ illis corpibus sanctaꝝ iuste
et ruphine. Qui cũ puenerũt ad predictã
ciuitatẽ hispalen. recepit eos ille rex sar-
racen9 cũ honore et exposita ambasiata
rex habitu suo cõcilio respondit q; de cor
poribꝫ illis nichil sciebãt Verunt̃ q; da
rent eis parias Epi aũt illi cũ sancti viri
stetерũt in orõne tribꝫ diebꝫ et ieiunijs q̃-
bus sic in orõne pmanentibꝫ apparuit sc̃s
ysidor9 dicens eis. Serui dei nõ est uolun
tas dei q; corpa beatissimaꝝ v̇ginũ iuste
et ruphine exẽbanẽ ab hac ciuitate q; hec
ciuitas debet cõqueri a xp̃ianis et vult q;
hic maneant p̃ consolacõe eoꝝ. Sed deus
habz p̃ bono semp vr̃am sanctitatẽ et ꝑp̃ẽ
honorẽ regis fernandi a quo recepit mul
ta seruicia q; deducatis corp9 meũ in ciui
tatem legionen. & cũ audiuerũt timuer̃e
timore magno et steterũt p̃ aliquã morã
attoniti et muti ꝑp̃ẽ magnã claritatẽ et
sencientes mirabilem et nõ assuetũ odorẽ
et tũc sanct9 ille confessor ysidor9 fecit si-
gnum crucis sup eos et statim redierunt
in seip̃is et int̃rogauerũt eũ quis eẽt. Qui
respondit ego sum ille ysidorus qui fuit
Archiep̃us hispalen. tunc facta graciaꝝ
actione petierũt ab eo q; eis ostendẽt locũ
sepulture et ostendit eis dando ẽa signa
eis q̃o iacebat in sibilia veteri et dispa-
ruit ab oculis eoꝝ. Illi vero venerũt ad re
gem dicentes q; uolebãt ei ostendẽ qd̃ pe-
tebant placuit regi et venit cũ militibus
suis ad locũ signatũ et fodientes p̃ñte re-
ge inuenit sepulchrũ sancti confessoris et
aperientes sepulchrũ exiuit odor mirabil'
in modũ aluusqui et balsami q̃ ꝑfuit in
salutẽ nõ solũ xp̃ianoꝝ sz ecĩã sarracenoꝝ
et extracto corpe honorifice inuoluerunt
ossa illa nobilibꝫ pannis et rex ꝑp̃ẽ mira
culũ qd̃ viderat doluit de concesso et vo-
luit accipe illud si potuisz. Sed cũ hec co-
gitauit amplius corp9 illud vidẽ ñ potuit
et mot9 est intellect9 ei9 in aliud sic q; ob
liuioni tradidit que cogitauerat et post
hec mouer̃ se ep̃i ac alij ambasiatores cũ
precioso illo corpe p̃ viam suã plurimis
miraculis chorusc̃ando. & cum puenerũt
legionẽ et rex fernand9 sciuit. iuit ad eos

cum solempni ꝓcessione. et cū magno ho
nore posuit illud sanctū corpꝰ in quodā
monasterio qđ ipe fecerat in monumento
aureo sup altare maiꝰ et extūc ecclesia il=
la uocata est sanctꝰ ysidorꝰ quā dotauit
lapidibꝫ ꝑciosis auro et argento ac pluri
mis possessionibꝫ Est aūt monasterium
illud quod ego vidi canoīcaꝝ regulariū
vbi sunt sepulture multoꝝ regū quorum
ymagines tenent cruces in manibus sini
stris et in dextris enses euaginatos.

OCtuagesimūquartū bellū inter
sarracēos et xp̄ianos accidit cir
ca ꝓdicta tempa. Tūc enī ꝓdi=
ctus rex fernandꝰ magnꝰ ad requisicōez
regine dñe sancie vxoris sue cōgregauit
exercitū suū magnū conr̄ sarracenos car=
pentanie et celtiberie que sibi rebellauerāt
deditqꝫ ei ꝓdicta regina de suis thezauris
magnas diuicias ꝓ stipendijs militum.
Cū ergo ꝓdictꝰ rex puenit ad terras illas
in tantū confregit illas et tot sarracenos
occidit et captiuauit qꝫ ꝓ vim et conr̄ eo=
rū volūtatē reduxit terras illas ad ꝑsti=
nam huitutē et reuersꝰ est in terrā suā cū
magnis diuicijs et honore deditqꝫ regine
in recōpensacōez eoꝝ que sibi ꝓ exercitu
suo dederat oīes parias illoꝝ sarraceno=
rū. Celtiberia est illa ẽra que vadit a san
cto sebastiano ex ꝑte occeani maris indi=
rectum usqꝫ mare celaraugste qđ est ma
re mediterraneū et ex flumīe ybero usqꝫ ad
regnū morcie vocat̄ carpentanea. Iste rex
fernandꝰ liberauit regnū ne esset subiectū
impatori nec r̄cognosceret superiorē in tem
poralibꝫ et hec fuit causa quare fuit voca
tus magnꝰ sic̄ plenꝰ cōtinet̄ in generali
hystoria hispanie Hinc illustri regi beatꝰ
ysidorꝰ reuelauit diem mortis sue vt se di
sponeret ꝓ ingressu beatitudīs eterne q̄ ve
nit ante corpꝰ beati ysidori & genibꝫ fle=
xis ac coronatus r̄gia corona sic orauit.
Dñe ihū xp̄e cuiꝰ ē oīs ꝑtas et oīe r̄gnū
qꝫ tu es rex oīm regnoꝝ et rex oīm gen=
ciū dñe reddo tibi nūc r̄gnū qđ m̄ dedisti
seu peto ꝓ mercede qꝫ aīa mea sit posita ī
luce cuiꝰ nō est finis quibꝫ dictis expolia
uit se vestimētis suis r̄gijs auro decoratis
et abstulit coronā quā tenebat ī capite &
posuit eā sup altare et īuteꝰ est cilicio cir
ca carnē. et itez fecit orōez ad deū et abso
luteꝰ est ab epis de pcīis suis et statī ibi re
cepit vltiāz vnctionē sparsitqꝫ cinerē sup
se et ꝑcepit se deduci ī pegrinacōez ad scāz
mariā de almasā que est ꝓpe cabesom vbi
nouē diebꝫ stetit et appinquāte morte fe
cit se deduci ī cabesom et ordīato testamē
to suo dimisoqꝫ r̄gno tribꝫ filijs scz Sancio
alfonso et garsie pꝰ penitenciā lacrimabi
lem triū dieꝝ die quarta q̄ fuit dies sācti io
hānis baptiste hora sexta data benedictōe
filijs suis migrauit ad dñm sepuleꝰ est in
ecclesia sancti ysidori ciuitatis legionen.
iuxta pr̄ez suū quē ipe deonā fecerat de=
duci. Regnauit vigīti duobꝫ ānis et sex
mensibꝫ & successit ei ī r̄gno castelle San
ciꝰ filiꝰ eiꝰ ꝑmꝰ Alfonsꝰ ī r̄gno legionis
et garsias ī galecia et portugalia.

OCtuagesimūquītū bellū inr̄ sar=
racenos et xp̄ianos accidit an=
no dñi Millesimoseptingentesio=
septuagesimo. Tūc ꝓdictꝰ rex Sanciꝰ vi=
dens qꝫ rex fernandꝰ pr̄ suus ꝓ honore fi
dei xp̄iane cōquestauerat ꝓvincias portu
galie et lucitanie hispalen. cordubēn. tole
ti celtiberie et carpentanie sūtqꝫ r̄ges eaꝝ
facti tributarij ei. Ideo cōgregato exercitu
venit sup ciuitatē celaragustanā et obse=
dit eā ac cū ingenijs et machinis pluribus
de die et nocte eā fortissime expugnabat ꝓpe
qđ ꝓ ml'ta dampna q̄ recepert sarraceni
rex ciuitatis misit r̄gi Sancio ml'ti ditiēz
magnā auri et argēti ac lapidū ꝑciosorū
et fō c̄ eiꝰ vasallꝰ cū tota ẽra sua et tbuta
riꝰ cū oīb⁹ eiꝰ sic qꝫ q̄libꝫ ānno darēt ei cer=
tū quid et firmata hac pace Reuersꝰ ē rex
sanciꝰ ī ẽrā suā cū diuicijs et honore. Iste
rex sanciꝰ ñ fuit cōtenꝰ de diuisione re=
gnoꝝ quā fecerat pr̄ eiꝰ frib⁹ suis Et ideo
desiderio hñdi oīa reg̃ licz penā poicōnis
posuiss pr̄ cuicūqꝫ coꝝ frangēti dispositōz
eiꝰ Cōgregauit exercitū magnum. et init

Primo conᷣ ꝛgem garsiam fratrᷣ ei9 qui erat rex portugalie et galecie. Et p9 plu=rima bella denicit eum & captū carceribꝫ mancipauit Deinde bellauit conᷣ regᷣ al fonsum fratrem suū qui erat rex legionis et denicto eo in campo atq; capto posuit eum ecīa in carceribꝫ licz pluribꝫ aliquoz fuerit solut9 cū condicōe q̄ efficereᷣ mo=nach9 et sic factū est· q̄a ī monasterio sc̄i facundi accepit habitū monachalᷣ sed ñ pmansit q; dimisso habitu recessit et uenit ad regᷣ alymaymon toleti cū quo mora=tus est honorifice usq; ad mortem fratris sui regis sancij. Hic ergo mansit rex sanc=i9 rex castelle legionis et portugalie· sed adhuc nō cōtent9 uoluit capere Samorrā quā debebat pr̄ suus sororj sue dñe uxore Venit ergo sup eandᷣ ciuitatᷣ et post plu rima bella exiuit p̄itor quidā de ciuita=te qui dicebaᷣ uellido dulpho qui factus priuat9 regis q; pmisit sibi dare modū quomō ciuitas capereᷣ. Rogauitq; regem die quadā ut ambo irent soli lentis passi bus ut uiderēt circumquaq; ciuitatᷣ et q̄ ei ostenderet locū ingressus· Cū ergo iuis sent et cum rex locū uidisset descendit ab equo circa flumᷣ ut solaciareᷣ· tradiditq; uenabulū q̄dam deauratū q̄ manu ge=stabat p̄icto uellido dulpho ipe uero se=cessit ad secreta nature que cū p̄itor ille ex aduerso cerneret inclinatū pcussit regᷣ per spatulas sic q̄ uenabulū p pectora ei9 exiuit subito fugiens recepit se in ciuita=tem. Sic ergo maledictio pr̄na cōpreben dit eum ut sic p̄itorie moreretᷣ. Iacet se=pult9 in monasterio deonā· & successit in regnis p̄dictis Rex alfons9 quia rex gar sias mortuus ecīa fuit in uinculis ut ple ni9 ista cōtinentᷣ in generali historia bi=spanie.

OCtuagesimū sextū bellū inᷣ sar=racenos et xp̄ianos accidit ānō dñi Millesimo octuagesimo octo Tunc p̄ict9 rex alfonsus sext9 qui dict9 fuit bzano post mortᷣ regis sancij fratris sui qui decesserat sine ꝑle habuit oīa regᷣ ei9 pacifice & in tanta pace et iusticia re=nuit regna sua qualis nō fuerat post ex=cidiū hispanie. Hic ergo rex ꝑpᷣ quedam federa et iuramēta que fecerat regi toleti alymaymon cum fuit in ei9 p̄ate sc̄z nū quā eundi conᷣ eum nec conᷣ filiū ei9 et adiuuandi eum conᷣ quēcunq; contrariū cum audiret q̄ erat obsessus a rege cordu beñ. cōgregauit exercitū suū magnū et ue nit in ei9 succursū. Cū ergo cognouit rex cordubeñ· q̄ rex alfons9 ī ml'titudine gra ui ueniret & esset in elias timore magno pcussus fugit et tunc itez rex alfons9 fir mauit federa p̄dicta tenēs in p̄ate sua re gem toleti in tentorio suo inuitatū et cir cundatū quīgentis milibus armoz sic et ipe tenuerat eum in ciuitate toleti ne vi dereᷣ iuramēta seruare que fecat Existᷣ in alteri9 p̄ate ꝫ libere et post hec ambo reges cum exercitibꝫ suis moueᷣ se conᷣ terrā regis cordubeñ· cremantes et destru entes villas loca et castra ac quecunq; in uenire poterāt et reuers9 est rex alfonsus in terrā suā cū diuiciis & honore.

OCtuagesimū septimū bellū inter sarracenos et xp̄ianos accidit anno dñi Millesimo octuagesi=moquarto. Tūc p̄ict9 rex alfons9 sext9 bzano terci9 rex castelle cōgregauit exerci tum suū magnū et intuit terrā sarraceno rum cōburens et destruens quicq̄d inueni re potuit & tantū timorᷣ incussit sarrace nis q̄ oñes sarraceni toci9 hispanie facti fuerant tributarij.

OCtuagesimū octauū bellum inᷣ sarracēos et xp̄ianos accidit an no dñi Millesimo octuagesimo quinto. Tūc p̄ict9 rex alfons9 sext9 ter=cius rex castelle misit rodericū didaci qui a quīq; regibꝫ quos deuicerat ut supdcm est fuit cognomīat9 lingua arabica Cid q̄d idem est q̄ dñs ad regem hispaleñ· cor dubeñ· & granate. Inter quos tunc magᷣ versabaᷣ discordia et īimicicia et multi milites nobiles regni castelle iuuabāt al mudafar regem granate cum p̄ate sua. Qui oñes iuerunt conᷣ regem hispaleñ·

et licet predict⁹ adruidas scripsisset regi granate q̄ nō bellaret cont̄ regem hispalen̄ · quia erat vasall⁹ r̄gis alfonsi noluit acquiescē p̄cibꝰ ei⁹ q̄ intuit et destruxit vsq̄ ad locū qui dicit̄ cabra qui cēpo inuenit. Quod cū cognouit p̄dict⁹ adruidas congregauit omēs sarracenos et xp̄ianos q̄s tunc hr̄e potuit et iuit viriliꝫ aīo cont̄ eos Sed verentes eū milites qui erāt cū rege granate nunciauerūt ei q̄ nō exirent cont̄ illa p̄p̄t eū nec p̄ter alios sibi sil'es Quo audito cogitauit q̄ nō eēt ei honor si nō cōmitteret eos venit ergo cont̄ eos et bellauit cū eis in campo et durauit bellū ab hora terciaꝫ vsq̄ ad sextā horā et cecidēr mlti ex parte r̄gis granate ac deuicit eos fugierūtq̄ p vim a campo sarraceni et cepit ī bello comitē garsiā ordone⁹ et alios milites q̄ iuuabāt sarracēos tenuitq̄ eos in vinculis tribꝰ diebꝰ et tribꝰ noctibꝰ & dimisit eos precepit ergo victoria habita spoliari campū et reddidit predam quā portabat regi hispalen̄. sic ut vn⁹q̄sq̄ cognosceret que sua erāt et reuers⁹ est ad regem alfonsum cū magnis diuicijs et honore et cum parijs p̄dicti regis hispalen̄. Et ex tunc sarraceni et xp̄iani īuocauer̄ eum adruidas campeador que oīa multū placuerunt regi alfonso.

OCtuagesimūnonū bellū inē sarracenos et xp̄ianos accidit p⁹ predictū bellū paucis elapsis diebus. Tūc enī rex alfons⁹ sext⁹ p̄dict⁹ Cō gregauit exercitū suū magnū et intrauit terrā sarracenoꝝ in wandalia vbi pluria dampna eis intulit. Sed cū ipe eēt in partibꝰ illis bellans cōgregati fuerunt ex aduerso plurimi sarraceni & intuerūt p regnū castelle obsederūtq̄ gozmaciū et fecerunt in terra illa mlta mala et dampna Cid aūt ruidas campeator qui remanserat infirm⁹ in recessu regis et iā cōualescebat audito dampno quē sarraceni faciebant cōgregauit oēs gentes qnas potuit et iuit cont̄ terrā toleti et pcurrit illam destruens quicēp inuenire poterat & deduxit secū preter alias diuicias septem milia sarracenoꝝ inē viros et feās et sic reuers⁹ est ī castellā cum honore. Istud factum semīariū inuidie fuit inē milites castelle. Et ideo temuerūt modū cū rege alfōso q̄ cum campeator eēt expulsus a regno et sic factū est et cum recederet nocte quadam cum dormiret dictū est ei in visione vade audacter et noli timere q̄ semp tibi bene erit dum vixeris eris q̄ diues et honorat⁹ & in suo recessu cepit vnū castr̄ sarracenoꝝ qđ iacz sup benares et dr̄ castre-yon gentes vero sue pcurrerūt terrā illaz usq̄ gnadalfaiariā . Et cōgregatis oībus spolijs quīta pars deputata ip̄i cum fuit vendita sarracenis precio trium milium marcharū argenti.

DOnagesimū bellū inē sarracēos et xp̄ianos accidit sequēti die . Cū enī predict⁹ Cid ruidas cāpeator iret in cōfinibꝰ regni bellauit cum sarracenis de alcozar et occidens plurimos eoꝝ cepit locum illū quadā arte mirabili ibi inuenit plures diuicias · et istud fēm magnū intulit timorē sarracenis oībꝰ terrolij & calataiuby p̄p̄t qđ scripserūt regi valencie abuacar que acciderant dicentes q̄ si nō succurreret eis q̄ ecia caperent terram eorum.

DOnagesimūp̄mū bellū inter sarracenos & xp̄ianos accidit pauc̄is elapsis diebꝰ post predictū bellū. Quia tunc rex ualencie vidit sup̄dictas l̄ras et misit duos reges cum tribꝰ milibꝰ armatoꝝ et cum oībꝰ alijs gentibꝰ illi⁹ frontarie venerūtq̄ sup̄ locum dealcozar & obsederunt ibi ip̄m Cid ruidas cāpeatorē cum milicia sua tenuerūtq̄ ibi eū obsessum tribꝰ ebdomadibꝰ & abstulerūt ei aquā · gentes aūt quas cum habebat in mūo erant pauce quia solū erant quadrīgenti equites et tricenti pedites. Videns aūt q̄ aquā p̄diderāt die quadā parauerunt arma sua et armauer̄ se secretissime et subito aptis ianuis exeuntes irruerūt viriliē in sarracenos ex inspirato Sed et illi vidētes eos venire pauer̄ se ut meli⁹ ponerēt et statim factū est prelij magnū

eeciderunteq plurimi ſarraceni. Sed & iñ cetera ſtrenuiſſima que ibi fecit Ipſe ad quendã militẽ ſarracenũ feriens enſe mu=do diuiſit in duas pres vt equũ ſuũ daret cuidã militi ſuo qui pedes pugnabat eq ſuo mortuo et vnũ regẽ illoz duorũ qui dicebaẽ feris peuſſit letaliẽ ꝓpter qd dedit terga. Alij uero rex qui dicebaẽ gnalue fuit eciã peuſſus in capite a martino an=tolmes milite ſtrenuo ꝓpter qd eciã dedit terga. Videntes ergo ſarraceꝰ q reges fu=giebant et oñes ipſi timoze peuſſi relicto campo fugieruñ et ſecuti ſunt eos xp̃iani occidentes et vulnerãtes eos ſine mio quo uſq puenerẽt ad portas terolij et calambij quia rex feris fugit teroliũ et gnalue ca=latambiũ et inde reuerſ9 eſt cũ bellatozi=bus ſuis ad locũ vbi fuerat bellũ et expo=liauerũt campũ vbi ml'tas diuicias iue=nerunt et iñ cetera de equis ſarracenozũ poſtq cõgregaueñt eos qz erãt ſperſi inue nerũt quingentos & decem deferũt de eq̃s xp̃ianoz. xv. et iñtuerũt caſtz ſuũ de al=cozar cum magnis diuicijs letitia et hono re de equis vero quos habuit ꝑ parte ſua virtuoſus Cid miſit. xxx. cũ ſellis et fre=nis et ſingul' enſibꝰ pendẽtibꝰ ex arzonibꝰ in donũ regi alfonſo caſtelle p̃dicto ut ha beret amoze eiꝰ quia iratus erat ab eo ut ſup̃dictum eſt.

In Onageſimũ ſecundũ bellũ inter ſarracẽos et xp̃ianos accidit an no dñi Milleſimo octuageſimo octauo Tunc p̃dict9 Cid campeatoz cum eſſet eiꝰ timor ſup oñes ſarracenos ceſar auguſtanos ualentinos et ſup oñs illaz parciũ acceptis electis militibus ſuis iuit ad peurrendã terrã ſarracenoz et peuenit vſq ad locũ qui dr̃ huerta et uſq ad mõ tem aluanũ ſpacio quĩq diez et exiuit ſo nus eiꝰ iñ oñs ſarracẽos et xp̃ianos. ꝓpt qd comes remon berengel barchinonen. q in ſua recõmendacõe habebat illos ſarra=cenos cõunctꝰ fuit benalphaie regi venie Qui magnis exercitibꝰ cõgregatis ſecuti ſunt p̃dictum Cid campeatozẽ cogitantes q ab eoz manibꝰ euadẽ nõ poſſet ipe aꝫ ad tunc deducebat magnã predã. pueñe runt ergo ad eũ nupmar de tonar nec pre dict9 comes remon uoluit acceptare ver=ba honeſta ip̃i9 Cid ſibi nunciantis q̃ mi chil ducebat de ſuo & q̃ dimitteret eũ in pace. Videns ergo virtuoſ9 Cid eoz ſup biam qui tollere volebãt ea que ipẽ lucra tus fuerat ab ĩimicis dei et legis nr̃e ir=ruit in eos virilĩ et ceciderũt ml'ti ex par te aduerſa. Alij vero quaſi immio fuerunt vulnerati et deuicit eos cepitq p̃dictũ co mitem vnũ et lucrat9 eſt illa vice enſem qui dicebaẽ colada. Sed poſt terciũ diem virtuoſ9 Cid liberauit comitẽ p̃dm & re miſit eũ ad pres ſuas cũ duobꝰ militibꝰ.

In Onageſimũ terciũ bellũ iñ ſar=racenos et xp̃ianos accidit an=no dñi Milleſimo octuageſimo nono. Tũc p̃dict9 benalfaie vna cum pre dicto comite remon venerũt cum ml'titu dine graui et obſederunt caſtz de Alme=nar regis ceſaraguſtani qui erat valde cõ federat9 ip̃i Cid campeatozi. miſit ergo rex ceſaraguſtan9 ꝑ Cid campeatoze ſibi confederato ut ſuccurrẽt caſtro ip̃i9 Qui uenit ſup eos et cõmiſſũ eſt durũ bellũ ef fuſaq eſt ml'titudo ſanguĩs. ꝫ finaliẽ vi=cit eos Cid qui numq victꝰ fuerat et fu=gierunt a campo rex abenalfaie & predẽ9 comes ſecutuſq eſt eos ꝑ tres leucas occi=dens et vulnerans plurimos eoz et reuer ſus eſt cum ml'titudine captiuoz & cum magnis diuicijs et honoze in ciuitatẽ ce=ſaraguſtanã vbi honorifice et cum mag̃ leticia fuit receptus.

In Onageſimũ quartũ bellũ inter ſarracenos et xp̃ianos accidit anno dñi Milleſimononageſio Tũc p̃dict9 rex alfonſ9 ſexte9 bzano tercio rex caſtelle venit in ſuccurſũ cuidam va ſalli ſui ſarraceni conẽ vnũ wandalũ qui ſe eleuauerat cũ caſtro de rueda qd eſt ꝓpe ceſaraguſtam. Sarracen9 autẽ ille qui ſe eleuauerat cum caſtro habuit verbũ ſuũ cum infante ramiro q erat ex parte regis alfonſi dicens q̃ volebat dare caſtz p̃cõ

regi alfonſo et exiuit colloquendo cum re
ge inuitauitq; eum ad prandiū īt castr;
ſed rex nō acceptauit cōuiuiū illumīatus
a deo quia erat cōuiuiū ꝓditionis Intra-
uerunt ergo cum eo ad cōuiuiū ꝑdict⁹ īn
fans et comes garſias qui cū fuerūt īt ca
ſtrū occiſi ſūt lapidibꝫ qđ factū nmis di
ſplicuit regi et cogitando vitupiū qđ ſibi
fecerat ille ſarracen⁹ miſit ꝑ Cid ruidas
campiatore qui libenē venit ad mandatū
ci⁹ & recepit eū rex honorifice Narrauit
q; ſibi dampna que recepat ab illo ſarra-
ceno. Tūc pepcit ei et inuitauit eū q; veni
ret ſecū in caſtellā ſz noluit acquieſcē quo
uſq; cōceſſit ſibi ſequēcia ſcz q; cū aliquis
nobilis hr̄et exiret de r̄gno q; daretur eis
ſpaciū .xxx. dier; Scdo q; nichil facēt cōt
aliquē nobilē nec ciuē ñ ꝑmo cēt exaudi-
tus ſic debz eſſe de iure. Tercio q; nichil fa
ceret contr̄ foros et ꝓuilegia ad bonos vſ⁹
villar; et locor;. Quarto q; nō faceret im
poſicōes inordinatas .Quīto q; ſi contra
hec faceret q; ꝑpt̄ hec tota terra poſſit re-
bellare et eleuari quouſq; fieret emenda ꝑ
regem que oīa rex cōceſſit ſibi et iterum
inuitauit eū q; ſecū veniret ſed ipe noluit
quouſq; vīdicaret ipm de illo ſarracēo ꝑ
ditore. Reḡciat⁹ eſt ergo rex alfonſ⁹ ſibi
et reuerſ⁹ eſt in caſtellam. Virtuoſ⁹ vero
Cid obſedit caſtr; ꝑdictū & in tanta pre-
ſura poſuit eū q̄ſq; moriebanē fame nec
poterāt iam bellare ꝑ fame et volebant ſi
bi dare caſtr; ſi ſaluaret vitā eor; ſed ipe
noluit vt vindicat regem cepit ergo viri
bus caſtr; et captiuauit ſarracenū illum
aliuofalas et oīs qui erant cū eo oīs oc
cidit ꝑter aliuofalas ꝓditore et aliquib
ſuis quos miſit regi alfonſo placuit ergo
regem cū vidit ꝑntē ſiue domū ipi⁹ Cid
campeatoris et fecit magnā iuſticiam de
iſto ꝓditore & ſocijs ei⁹ et regraciat⁹ eſt
ipi Cid q; vindicauerat eū.

DOnageſimūquintū bellū inē ſar
racenos et xp̄ianos accidit an-
no dñi Milleſimononageſimo
primo Tūc ꝑdict⁹ Cid campeator cōgre
gatis militibꝫ ſuis uit ad peurrendā trā
ben alfaie regis denie q; cum rex ille ſciuit
doluit valde et miſit voloces nuncios ad
petrū regē aragonie cū quo erat federat⁹
q; ueniret ad adiuuandū eū cont̄ Cid cā-
peatorē q; ecīā dolens ꝙa cū intuerat ir̄z
ſuā ſil'r cōgregauit exercitū ſuū et ambo
reges venerūt ſup eū qui erat edificando
qđam caſtr; ſup modella qđ dicebat alco
la pauerūt ergo ibi acies ſuas et cōmiſſū
eſt durū bellū et ceciderunt ml'ti ſz finalit̄
habuit victoriam Cid campeator de illis
duobꝫ regibꝫ & fuit captus rex aragonie
cū ml'tis comitibꝫ et militibꝫ ſuis Alij vo
dederūt terga et cū hac honorabili preda
reuerſ⁹ eſt ceſaraguſtā vbi cū magna le-
ticia et honore receptꝰ fuit a rege et filijs
ei⁹. Sed virtuoſ⁹ Cid cōpaciens regi pe-
tro et ſuis militibꝫ quia xp̄iani erant ſol
uit eos et ꝑmiſit eos ire libere ī terrā ſuā
Et poſt hec venit Cid campeator ī regnū
cum diuicijs et honore qui receptꝰ fuit a
rege alfonſo honorifice dediteq; ſibi mul-
tas villas et caſtra ac priuilegia q; quem
cunq; locum caperet a ſarracenis vel alijs
inimicis eſſet ſuum iure hereditario et ſuc
ceſſorum ſuorum.

DOnageſimūſextū bellū inter ſar
racenos et xp̄ianos accidit an-
no dñi Milleſimononageſimo
quinto Imperante heinrico et ſedente ī ca
thedra petri gregorio ſeptimo. Tunc pre
dictus rex alfonſ⁹ hzano terci⁹ Rex caſtel
le cōgregauit exercitū ſuū magnū et ueit
ſup toletum. Erat enī iam ſolut⁹ a iura
mento qđ fecerat alymaymon regi toleti
ꝑter eius mortem & filij ſui yſen̄. Venit
ergo ꝑdictus rex et cogitauit quomō ca-
pere poſſit ciuitatem illam tam magnā
et tam fortem et recordat⁹ eſt verbi quod
audierat cum eſſet ſub arbore in orto re-
gis predicte ciuitatis quādo erat cum p̄-
dicto rege alymaymon Querebant enim
inter ſe conſiliarij predicti regis ipo pre-
ſente rege quomō poſſit capi ciuitas illa
tam fortis et reſpondit vn⁹ illor; q; ñ po
t̄at capi ñ ſeptē ānis eēt obſeſſa ſic q; mul
la ꝓuiſio poſſit intr̄e et tūc ī octauo āno

posset capi pre fame Istud verbū audiuit rex alfonsꝰ licz ipi cogitarent qꝫ dormiebat sic ergo cum venit ex hoc verbo abstulit eis panem et vinū et fructꝰ p̄ iiij annos & hoc vndiqꝫ p totā terrā et tenuit eam obsessam alijs quatuor ānis ex quadruplici pte ciuitatis et cum int̄ ciuitatē esset populꝰ sine mō defecerūt eis iam victualia et sub quibusdā pactis data ē eis ciuitas in die sancti vrbani mensis may et capta ciuitate illa que quondā fuerat honor et gl'ia gothorꝫ exuit inde et peruit omnes terras circunquaqꝫ et cepit tunc sanctā Eulaliā maquedā albanā arganicam scalonā ozedā butragā ateusiam ozaman berlangā et medinā celi. et plurima alia loca et reuersꝰ est toletū vbi collocauit thronū suū & fecit ibi habitacōez suā et facta est mesquita maior ecclesia cathedralis dicta sancta maria et fecit qꝫ eligeret archiepus qui eēt primas hispaniarꝫ et dotauit ecclesiā illā pluribus villis castris locis et possessionib honorifice sicut et nunc est et in die cōsecracōis ecclesie obtulerūt rex et regina de thezauris suis et posuerūt ī illa ecclesia reliquiarꝫ m'titu dinē quas habebāt p̄t̄ quas venerandas et indulgencias obtinendas cōcurrit ibi multitudo pp'l ex toto archiepatu certis tempibus anni.

NOnagesimūseptimū bellū inter sarracēos et xp̄ianos accidit anno dn̄i Millesimononagesimoseptuagesimoseptimo sedente ī cathedza petri vrbano secdo p̄dictꝰ papa anno dn̄i Millesimononagesimosexto apud clarū montem aluernie in mense nouembris cōsiliū celebrauit vbi exposita est miseria ciuitatis ihr'lm dedecꝰ xp̄i et obp̄briū nunciat̄ consiliū et auxiliū postulat̄. Vnde occidētis pp'li immūabil' m'titudo duces comites et nobiles ignobiles diuites et pauperes ep̄i clerici et religiosi senes pueri et puelle volentes loca sancta p̄phanari a gentib et turcis ab appulia p̄uincia lingua occitana hispania Acquitāia britaīa normania Scocia flandria francia germāia lotharingia borgōdia lombardia alijs p̄uincijs regnis et terris nullo vmq̄ angariante ꝫ oīes pari fide et voto & deuocōe iniurias xp̄i vltū ire se parātes signo crucis signati pace firmissima vbiqꝫ terrarꝫ composita de terris suis egredientes nullū in tanta m'titudine regē habētes nisi xp̄m sepulchrꝫ ip̄iꝰ tanto tempe sub tyrannide retractum p̄ponunt redde libertati et quanto quisq̄ p̄nior erat priꝰ ad mūdi milicia tanto erat p̄nior mō ad dei miliciam exercendā. Iudeos vero ī vrbib q̄s transibant crude cōpellebāt vl' trucidabāt Vnde multi zelo paterne legis mutuo se peremerunt. Alij crude se simulantes post ad iudaismū relabant̄. Et si querat̄ quis incitauit p̄dictū vrbanū papam vt crucē predicaret et quis tantā m'titudinez commouit. Respondet̄ qꝫ hoc venit ex inspiracōe diuina que facta fuit cuidam paupi religioso viro gallico qui dicebat̄ petrꝰ heremita. qui cū pegrinaret̄ ī sanctū sepulchrū videns loca sancta ab impijs irreuerenter tractari videns eciā uenerabilē simonem ciuitatis p̄triarcham cū subditis suis vilit̄ et cum oī abiectione et pluribꝰ oppressionib affligi cōmota sūt viscera eiꝰ vehemēt̄ & cepit auxiꝰ cōtristari et cogitare si cōmode posset afflictis subuenire. Cum aūt quadā nocte dn̄ice resurrectionis in ecclesia lacrimis et orōibꝰ dn̄o supplicans p̄ noctaret longo vigiliarꝫ labore fatigatꝰ sup̄ pauimentū ecclesie sompno humanitꝰ irruente cepit paululū dormitare dn̄s aūt ihūs xp̄s apparuit ei in somnis in iungens ei legacōez ad dn̄m papā et ad principes occidentales p̄ liberacione terre sancte quā legationē ip̄e fideliter adimpleuit veniens ad predictū papam & oīs alios p̄ncipes xp̄ianos cum lr̄is p̄dicti p̄triarche et aliorꝫ fideliū iherosolimis cōmorancium. Sic ergo cōgregati sunt oīes supdicti cū petro heremita Erāt aūt huiꝰ sancti exercituꝰ eminēciores Adamarꝰ podien. ep̄us Godefridꝰ dux lotharingie Eustaciꝰ et baldoniꝰ fratres eiꝰ Robertꝰ comes flandrien. Rodolphꝰ comes metēn. Hugo magnꝰ frat̄ regis francorꝫ Stephanus comes blesensis Raymundus comes

toloſe et ſči egidij deſtimondꝰ dux apelie Robertus comes nozmanie . Anſhelmus de aboldumũte Raymũdꝰ tozene . vertur aũt ꝙ ſit ruidas campeatoz fuerat inuita tus ab iſtis pn̄cipibꝫ ꝓ iſto paſſio facien= do ꝓpt̄ eiꝰ magnã famã. Sed ipe occupa = tus cũ rege alfonſo conẽ ſarracenos in ex pugnacõe toleti et alioꝝ locoꝝ ut infra dicet̄ ſed ab illo cõuiuio fco excuſauit ex = poſita eciã ſua ſancta occupacõe et credũ tur tunc tranſfretaſſe plus q̃z ducenta mi lia xp̃ianoꝝ imẽ quos Gulfreriꝰ de turri = bus ml'tos inſultus hoſtibꝫ inferens atq̃ dampna vna die rigitẽ leonis a ſerpẽte circũligati audiuit qui ſocijs diſſuadenti bus accedens audacter ſerpentẽ truncauit leonẽ liberando cuiꝰ rei leo ĩmemoz eundẽ ſequit̄ ut lepozariꝰ et q̃zdiu ĩ illa ẗra fuit ml'ta fecit ei cõmoda in venacõibꝫ et bell' et q̃cunq̃z vidit dño aduerſari ſubito pzo ſternebat nec dño reuertente in naui poſi= tũ derelinquere voluit ſ̄z nautis nolentibꝫ eũ recipe utpote aĩal crudele ſecutꝰ ẽ dñm ſuũ natando p maria quouſq̃z defecit An no ergo pred̄co ſ̄cz Milleſimononageſimo ſeptimo exercitꝰ dñi fines paganoꝝ attı= git et factũ eſt p̄mũ bellũ magnũ cũ ſar = racenis ad pontẽ flumĩs pharphar nono kalendas marcij vbi ml'to ſarracenoꝝ ſã guine effuſo victi ſunt a xp̃ianis. Et cap= te ſunt ciuitates Nicea & laodicia et licz eſſent tanti in exercitu tanta fuit rerum oĩm habundancia ut aries vno denario . bos vero tantũ nummis duodecĩ vendẽt.

NOnageſimũoctauũ bellũ inẽ ſar racenos et xp̃ianos accidit ãno p̄dicto ſ̄cz Milleſimononageſi moſeptimo. Cũ enĩ exercitꝰ dñi p̄dicta ob tinuiſſet loca et in manu impatoris Con ſtantinopolitani reliquiſſet ꝓfectus inde varijs tranſcurſis regionibꝫ et ꝓlixi iti = neris diuturno labore plurimum fatigati menſe ſeptembri ante ciuitatẽ anthiochie Nam que tunc erat ſarracenoꝝ ſubiecta dominio caſtra locauerunt. Cũ aũt ꝓ mẽ ſes vero nouẽ in obſidione ciuitatis con= tinue laborarẽt et varijs ẽbulacõibꝫ eſſent oppreſſi videlicet fame frigore yemalibus ymbribꝫ et ml'timodis egritudinibꝫ ac diu ſis morbi generibꝫ a turcis in ciuitate cõ morantibꝫ ſibi illatis parũ ꝓficiſſent nec vllis bellicis inſtrumẽtis conẽ munitiſſi= mam ciuitatẽ p̄ualerent. Reſpexit deꝰ af flictionẽ ꝑpli ſui ꝙ quendã fidelẽ xp̃ianũ in ciuitate ſub infidelĩ dominio cõmoza tem qui de nocte p ſcalam dñm boamun= dũ p̄cipem tarentinũ clam cũ militibus in ciuitatẽ recepit. Illi vo portas vi ape = rientes mẽfecto eiꝰ duce noĩe Acciano cũ alijs fere . xj . milibꝫ quibuſdã alijs vinci lis mancipatis ciuitatẽ nobilem ml'tarũ ꝓvinciarũ a diebꝫ antiq̃s metropolim & mediatricem diuĩo munere poſſederunt .

NOnageſimũnonũ bellũ inẽ ſar racenos et xp̃ianos accidit an= no dñi Milleſimononageſimo octauo . Capta enĩ anthiochia ut p̄dictũ eſt mox ſupuenit Corobozanꝰ magno cũ exercitu paganoꝝ et xp̃iani obſident tan taq̃ fame afflicti ſunt vt vix ſe aliqui ab humanis carnibꝫ abſtinerent media ergo ꝑ vriente et fame intollerabili cõpellente de neceſſitate facientes virtutẽ pauci con tra ml'tos ad p̄dictũ coacti ſũt exire lãcea dñi ſancta qua latus eiꝰ in cruce fuerat p foratum que paulo ante ſub terra ꝑ reue= lacõez repta fuerat eos ꝓ vexillo p̄cedente exercitu xp̃ianoꝝ ĩmemorã infidelĩũ ml'ti tudinẽ audacter ĩgrediens et brachio extẽ to virilit̃ pugnans diuino p̄tectus adiu torio glorioſe de hoſtibꝫ obſidentibꝫ eriũ phauit alijs gladio trucidatis alijs terga vertentibꝫ equoꝝ velocĩũ p̄sidio fuga ela p̄ſis expoliauit ergo campũ exercitꝰ dñi et tantũ auri et argenti equoꝝ et victua liũ copiã inuenerũt ut oĩs cumulatu di nicijs & victualibꝫ ſuꝑ modũ habundan tes cum ympnis et laudibꝫ ciuitatẽ ĩgreſ ſi dño ꝓ tanta victoria gracias retulerẽt lancea vero xp̃i fuit ꝑ hunc modũ repta Apparuit enĩ ſanctꝰ andreas cuidã ruſti co ꝓvinciali dicens veni oſtendã tibi lan ceam xp̃i et ruſticꝰ iſdẽ capta anthiochia

fodiens in ecclesia sancti petri in loco sibi ostenso pñte raymũdo comite tolosano & capellano suo lanceã inuenit. Dubitan tibꝰ aẽ plerisq; ·quidã bartholomeꝰ noĩe xp̃o sibi apparente certificatus ignẽ lz pe dum quẽ fieri iussit illesus transiuit cum lancea et sic exercitꝰ dñi fiduciã habens ĩ xp̃o et lancea a tpe apl'oꝝ inuisa ĩtrepidꝰ processit.

Octesimũ bellũ imẽ sarracenos et xp̃iãos accidit ãno dñi Mil lesimononagesimonono Tunc exercitꝰ dñi dominiũ ciuitatis ãthiochie veroadmũdo predicto cõcedentes ordina tis ecclesijs et clero ac pñarcha et stipen dijs vnde sustentari possint. Siriiq; pfi ciscentes marchiã et barrã multaq; castel la regionis illius expugnant tanta fame afflicti q̃ corpa sarracenoꝝ fetencia ede re cõpellunẽ et inde pfectus exercitus dñi ad interioza sirie larga dei manꝰ refocilla tus est et tandẽ montana iherosolimoꝝ cõscendens ante sanctã ciuitatẽ puenit tẽ toria figens & castra scdm militarẽ disci plinã collocans ex oĩ parte ipam vrbem obsidione vallauit Est aũt ihrl'm ciuitas in montanis sita riuis fontibus et siluis carens excepto siloe vbi aqua sufficienter habeẽ·legiẽ q̃ priusquã exercitꝰ dñi ihe rusalem applicuisset quadam columba de sup exercitu p̃icto volãs ab ancipite gra uiter plagata est· circa quã reperte sunt lr̃e quas deferebat tal' sententie Rex acha ron duci Cesario saluteẽ·generacio canina venit gens cõtencioſa conẽ quã per te & per alios defendas tuã legem indica idem vrbibꝰ alijs. Erectꝰ ergo petrarijs et alijs bellicis instrumẽtis et scalis muro appli catis ml'tũ laborantes parũ in p̃cipio p fecerunt· quibusdã enĩ ex nr̃is sagittarũ ymbre grauiẽ sauciatis. Alijs vero mola riũ in missione pemptis machinis eciam ligneis ex magna parte igne succensis ab hys qui in ciuitate erant maxime ledeban tur. Dum ecĩã ĩ eadem obsidione p̃uictꝰ et ecĩã aque penuria laborarẽt ex cõducto cõi oñes quottidie nudis pedibꝰ orando septem diebꝰ circuierũt ciuitatẽ. Tandem die octauo q̃ fuit jouis iunij feria que spe cialiter est dies crucifixi ardore aĩ succensi et crucis signo muniti p̃mpto aĩo p illo parati mori qui p ipꝰ eodem die mortuꝰ est Serẽnui dñi pugilles scalas muris im mittentis p sagittas & spicula per lapi des desup venientes et ingencia saxa per gladios et lanceas et ignes sup̃ muros a scendendo ciuitas sancta ihrl'm a xp̃iaĩs capiẽ et ĩ porticu salomonis paganos eg̃ dientes tot occiderũt vt in sanguine occi sorũ vsq; ad equoꝝ genua equitarent sic diuino munẽ ciuitas sancta ihrl'm a xp̃i anis capiẽ et libertati coꝝ est reducta que p annos circiẽ ·ccc sexaginta· postq̃ scda vice ab impatore eraclio fuit capta ab im mundis sarraceĩs fuerat possessa graciaꝝ referentes saluatori nr̃o dño ihu xp̃o p̃ri archam latinũ et tam clerũ q̃ ecclesias or dinantes ducẽ godefridũ de bullon mili tem strenuũ et virũ deo et hoibꝰ acceptũ dñm ciuitatis vnanimiẽ eligerũt qui licz ciuitatis admĩstracõez ad ml'taꝝ precum instanciã suscepisset p reuerẽcia tamẽ xp̃i et cordis humilitate noluit rex appellari nec coronã auream deportare vbi dñs nr̃ spinis coronatꝰ fuit p nr̃a redempcõe.

Octesimũp̃mũ bellũ imẽ sarra cenos et xp̃ianos accidit paucis elapsis diebꝰ a captione sancte ciuitatis iherusalem. Tunc enĩ cũ p̃ceps de rep̃riando tractaret. Ecce rex sarrace noꝝ cum centũ milibꝰ equitũ &·cccc·mi libus peditũ ad bellandos xp̃ianos asca lonã venit quibꝰ exercitꝰ dñi in quo non erant ñ quinq; milia equitũ et·xv milia peditũ occurrens deo p eis pugnante & nube ab estu solis p̃tegente sarracenos so lo impetu territos p̃iectis armis eos ĩ fu gã cõuertit et in hoc bello facto vj kal' au gusti cesi sunt centũ milia paganoꝝ. In portu vo ascolone vsq; ad duo milia suf focanẽ coꝝ vero qui ĩ mari et imẽ spineta consumpti sunt nũs ignoratẽ. Hys gestis reuersus est exercitꝰ dñi in sanctã ciuita tem cũ magnis diuiciis et honore et man sit ibidem supp̃ictus godefridꝰ electus in

regem. Alij vero principes ad ꝑpria cum honore sunt reuersi.

CEntesimũ sc̃m bellũ inẽ sarracenos et xp̃ianos accidit sup̃dc̃o anno dñi Millesimononagesimonono. Tũc rex alfonsꝰ sextꝰ tercius rex castelle de quo dictũ est sup̃ consilio Abenhabz regis hispaleñ. cuius filiã caydam nomine cepat in vxorẽ factã xp̃ianã que vocata fuit maria ut nichil eẽt in hispania qꝺ eis nõ subiugareẽ misit ĩ affricã ꝑ sarracenis q̃ dicebanẽ almorauides. Erãt enĩ mirabiles bellatores et placuit regi marrochiorũ cõplacere regi alfonso & misit ei miliciã magnã illorũ quibꝫ p̃fecit capitaneũ vnũ Algnaselũ suũ maiorẽ qui dicebaẽ halyabenaxa Hunc p̃dicti almorauides tũc obliti dñi sui eleuauerũt muramamolim et reuersi sunt in optatã partẽ q2 congregati sunt cũ alijs sarracenis vt expugnauerũt regẽ hispaleñ. qui dederat filiã suã in vxorẽ occulte xp̃iano et q2 erat amicus regis xp̃iani. Venerũt ergo conẽ p̃dictũ regem et ip̃e occurrit eis nõ tam ꝑparatꝰ ad bellũ sic̃ poterat et debuerat et occisus est in bello quo facto eleuatꝰ in supbiam ille sarracenꝰ q̃ se fecerat vocari muramamolim venit cũ sua ml'titudine grauj cõẽ terrã regis alfonsi et obsedit hucles Tũc aũt rex alfonsꝰ p̃dictꝰ erat infirmꝰ et doluit vehemenẽ q2 nõ poterat ire in ꝑsona conẽ eos & misit illuc filiũ suũ vnigenitũ quẽ habuerat ex illa p̃dicta cayda vxore sua xp̃iana q̃ dicebaẽ infans donꝰ sanxiꝰ alfonsi et erat adhuc puer et cũ eo misit comitẽ donũ garsiam de cabza q̃ nutriret eũ et ml'tos alios comites et nobiles cum exercitu magno et veneẽt ꝑpe villesiũ Cũ ergo sarraceni obsedentes videẽt xp̃ianos dimiserũt obsidionẽ et venerũt conẽ eos et ordinatis aciebꝫ cõmissum est durũ bellum et p̃mittente deo ac pc̃is forte exigẽtibꝫ victi fuerũt xp̃iani et ibi vbi maior erat pc̃as xp̃ianorũ cũ p̃dc̃o infante filio regis ibi occurrit maior ml'titudo sarracẽorum Infans aũt senciens equũ suum vulneratum dixit nutricio suo comiti pater vulneratꝰ est equus meus et dixit comes fili sitis firmꝰ alias vos eritis vulneratꝰ et cecidit stati equus mortuꝰ cum eo. qꝺ cũ vidit p̃dictꝰ comes timẽs mortẽ infantis descendit subito de equo suo & cooperuit infantẽ cũ scuto et ibi defendẽs infantem plurimos sarracenos cũ ense suo occidit ꝛ tanta fuit eorũ ml'titudo q̃ñ potuit sustinere q2 abscinderunt ei vnũ pedẽ quodã ense et q̃ñ vidit q̃ nõ poterat se cõtinere dimisit se cadẽ sup puerũ vt morereẽ p̃iusq̃ ip̃e et ibi occiderunt comitẽ illum Ceteri vero comites habuerunt infantẽ & fugiebant cũ eo quãtum poterãt cogitantes euadere mortẽ. Sarraceni aũt videẽtes eos insecuti sunt eos et q2 nõ poterant tãcito fugere cum puero sic̃ voluissent attixerunt eos et transeuntes vltra eos occiderunt ibi infantẽ et comites et ĩmemoriam illiꝰ victorie posuerunt sarraceni nomen loco illi septẽ pozei ꝛ postmodũ mutatꝰ est locꝰ ille et vocatꝰ ẽ septẽ comites Alij aũt qui euaserunt veneẽt toletum ad regẽ et factꝰ est planctꝰ magnꝰ a rege ꝑ filio suo sic̃ plenius cõtineẽ in generali historia hispanie. Tunc fuit p̃dita concha quã habui cum vxore sua cayda habueẽt eciã sarracem tunc hnete et hucleseũ quesiuit rex alfonsꝰ a sapientibꝫ quare milites sui nõ poterant tollerare bella sic̃ solebant. Et responsum est ei q̃ erat q2 sepe intrabãt balnea et q2 nimis vacabãt delicijs et extunc rex alfonsus fecit q̃ destruerenẽ oĩa balnea regni sui & fecit milites laborare multis exercitibus.

CEntesimũ tercium bellũ inẽ sarracenos et xp̃ianos accidit anno dñi Millesimocentesimo Tunc victoriosꝰ p̃nceps godefridꝰ de bullion expeditis alijs p̃ncipibꝫ collc̃o exercitu suo attendẽs q̃ ciuitatẽ sc̃am ñ posset retinẽ nisi fines suos vellꝫ ampliare et hostes vicinos a se longiꝰ ꝑpulsare licꝫ eẽnt paucissimi ꝛspectu circũstanciũ nacionũ q2 habebãt ab oriente Arabes moabitas et amonitas a meridie uero yconeos egipcios

et philisteos · ab occidẽte aũ ciuitatis ma
ritimas perolomaydam siue accon et tirũ
et trippolim et oñes alias vsq; ad anthi
ochiam a septemperione vero tyberiadam
& cesariã philippi et regionẽ de capolios
et damascum · maluerũt tñ p xp̃o aĩas su
as morti exponẽ q̃z missa manu ad aratr;
retrospicẽ et negociũ impfectũ relinquere
nõ ergo cõfidentes in sua fortitudine nec
in ml'titudĩe ḳ in sola dei ꝓtectione spem
habentes et salutifere crucis vexillũ semp
in prelio deferentes ĩimicis partim fuga=
tis partim trucidatis partim carceri mã=
cipatis vrbes munitissimas et castra ĩex=
pugnabilia xp̃o subiecerũt . Vnde in illo
suo ꝑmo egressu cepit ciuitatẽ joppen ĩ li=
tore maris sitam. Et ciuitatẽ ramata no=
bilem populosam muro valido circunda
tam et turribꝰ excelsis ĩ campestribꝰ sitã ·
cepit eciã ciuitatẽ porphiriã in litore ma
ris quasi miliaribꝰ · iiij · ab accon distan=
tes et ciuitatẽ tyberiadem in galilea que
est supꝫ stagnũ genazareth sita Quibꝰ sub
iugatis reuersꝰ est glorioſus princeps in
sanctã ciuitatẽ cũ letitia et honore. In fi=
ne supdicti ãni mortuꝰ est pn̄ceps gode=
fridus et electꝰ est cõcorditer et ĩ regem in=
unctꝰ baldowinꝰ fraẽ eiꝰ miles strenuissi
mus q̃ postmodũ diuĩo fretu auxilio re=
gnũ suũ dilatauit. Nam ipe expugnauit
azur et cesariã philippi et accon que alio
noĩe dr̃ tolemayda et ciuitatẽ berit & ci=
uitatẽ Sydonis et montẽ regalem et plu
rima alia loca cepit ac ml'ta alia loca for
talicia ac deinde ab alĩs successoribꝰ mul
tis bellis et ml'ta effusione sanguĩs dila=
tatũ fuit regnũ iherosolomitanũ ĩ ciuita
tibus villis et castris siĉ latissime narrat
acconeñ · ep̃us in libro de rebꝰ et statu ẗre
orientaliũ que ꝓpt̃ brevitatem relinquo.

tum ꝓpt̃ alia dampna que fecerãt ĩ terra
eiꝰ cõgregatis exercitibꝰ magnis liber ab
infirmitate venit ĩ terram sarracenorũ di
recte conẽ illũ sarracenũ qui se fecerat vo
care miramamolim qui tunc erat ĩ ciuita
te corduben̄ · et obsedit eũ ibi q̃ cũ cogno=
uit pt̃atem excedentẽ r̃gis alfonsi nõ fuit
ausus exire conẽ eum . Cũ ergo sic esset ob
sessus quidã sarracenꝰ nobilis cuiꝰ nomẽ
erat abdallar venit de nocte cum ml'titu
dine magna sarracenorũ et dedit saltum
eimꝑuiso in exercitũ regis alfonsi xp̃iañ
aũt sencientes eos capientes scelerẽ arma
sua bellauerũt cũ eis et occiderũt maiorem
partem eorũ et captiuauerũt sarracenũ p̃=
dictũ abdallar qui et mẽfecerat regẽ hispa
len̄ · p̃dictũ pr̃ez regine dñe marie cayde .
Ceperũt eciã plures alios cũ eo · Precepit
ergo rex alfonsꝰ q̃ ducerẽt sarracenꝰ ille
ante eũ & mandauit q̃ ducereẽ ad locum
vbi possent eum videre sarraceni de ciui
tate · et q̃ cõciderẽt corpꝰ membratiĩ fru
stra qr̃ interfecerat socrũ suũ vt dictũ est.
Precepit eciã q̃ ducerent̃ alĩ nobiles sar
raceni qui fuerant cum eo & q̃ cõburent̃
viui ĩ eodem loco qõ cũ viderũt sarraceni
de ciuitate timore magno pcussi firmaue
runt pacem cum eo q̃ darent ei tributũ
oĩm terrarũ quas possidebant citra mare
et miserũt ml'tum aurũ et argentũ ac ml'
titudiñẽ lapidũ p̃ciosorũ ac alia plurima
dona. Et tũc rex alfonsꝰ contentꝰ de hys
que fecerat in cursu illo et quomõ cõfrege
rat et honorauerat illũ sarracenũ Alium
qui se vocauerat miramamolim reuersus
est ĩ terrã suã cum magnis diuiciis et ho
nore et extũc p̃dictꝰ rex alfonsꝰ tenuit re
gnũ suũ in pace et dederũt ei sarraceni ci
tra mare quolibꝫ anno tributa siue pari=
as suas.

Ontesimũquartũ bellũ inẽ sar=
racenos et xp̃ianos accidit pau
cis elapsis diebꝰ post predictũ
bellũ. Tũc enĩ predictꝰ rex alfonsꝰ · vj · iij
rex castelle ex ira magna quã habebat cõ
tra sarracenos eum ꝙa mẽfecerãt filiũ eiꝰ

Ontesimũquintũ bellũ inẽ sarra
racenos et xp̃ianos accidit ãno
dñi Millesimocentesimoꝑmo .
Tunc micaph rex marrochiorũ q̃ erat mi=
ramamolim congregato magno exercitu
almozauidũ transiuit mare cui cõgregati
sunt et vniti oñs sarracen̄ wandalie vẽr

ergo sup regē hispalen̄ · et obsedērūt ciui=
tatē atq; ceperūt eam et inuenerūt ibi il=
lum ꝓditorē qui se fecerat vocari mirama
molim et ꝑscidit caput ei9 et exinde vene
runt sup̄ cordubā et ceperūt eam et factū
vnū dominiū sarracenor4 cīt et vltra ma
re qđ ꝑmo nō erat quo facto intrauit mi
ramamolim cū suo exercitu magno p ter
ram r̄gis alfonsi et pueīt vsq; ad badayos
Rex aūt alfons9 p̄dē9 cū erat semp̄ cesar=
agustam et tenebat eam obsessam. Cū er=
go sciuit ingressum p̄dicti miramamolim
in terrā suam e'euauit se ab obsidione &
venit cum exercitu suo et cum ml'titudīe
francor4 que venerant in adiutoriū ei9 et
cōmissum ē bellū asperrimū ꝓpe badayos
In quodā loco qui dr̄ arabice cella que &
lingua castellana sathalias dr̄ et ꝓmittē=
te deo victi sunt xp̄iani et ml'ti dederunt
terga nemīe ꝑsequente. Rex aūt alfons9
sustinuit be'lū cū illis qui secū remanse=
rant vsq; ad noctē et tam virilit̄ bellabat
rex qꝫ null9 sarracen9 erat qui ausus esset
ponē ante eū et mouet eos de loco illo re=
traxitq; eos vsq; ad tentoria nicaph que
bene erat fortificata fossatis & cum cogi=
taret fortissime pugnans eos inde extra=
here · supuenit nūci9 qui dixit ei qꝫ insidie
quas posuerāt sarraceni venerūt ad depre
dandū tentoria sua qđ cū audiuit dimi=
sit bellare illos et reuers9 est ad suos · et cū
reuerteret̄ inuenit se cū illis qui deprꝛeda=
bant̄ tentoria bellauitq; cū eis ꝫ fuit victo9
et ꝓdidit ml'tos ibi de suis et ipe vulne=
rat9 fuit lancea supueniēte ergo nocte di
uisi sunt abinuicem bellantes et illi pauci
xp̄iani qui remanserūt cōiuncti sunt regi
alfonso et reuers9 est cū eis ad ciuitatem
que dr̄ cozya. Sarraceni sil'r recesserūt ad
terras suas et nicaph transiuit in affricā
Istud bellū fuit feria sexta p̄ma die nouē
bris anno quo supra.

Quintesimū sextū bellū inē sarra=
cenos et xp̄ianos accidit anno
dñi Millesimocentesimosecūdo
Tunc supdict9 rex alfons9 sexte9 congrega
uit exercitū suū & intrauit terrā sarraceno
rū et puenit vsq; ad ciuitatē hispalen̄ · de
struens quicqđ inuenire poterat et reuer=
sus est in terrā suā cū magnis diuicijs &
honore.

Quintesimū septimū bellū inē sar=
racenos et xp̄ianos accidit āno
dñi Millesimocentesimotercio.
Tūc enī rodericus didaci Cid campeator
cum ml'titudīe xp̄ianor4 obsedit ciuitatē
valencie et tenuit eā obsessam nouē mēn
sibus In quibus fuerūt ml'ta prelia et effu=
sus sanguis sine mensura tam xp̄ianorūm
q; sarracenor4 et tam angustiata fuit ci=
uitas pre fame qꝫ cōpulsi sunt sarraceni
cōmedē canes murilegos et mures plures
etiā pauper cōmedebāt carnes sarracenor4
mortuor4 & tot moriebant̄ fame qꝫ platee
erant plene sepulchris et n̄ erat sepulchr4
in quo nō essent admi9 decē sarracei. Alij
aūt exeuntes à ciuitate tradebāt se libere
manibus xp̄ianor4 ꝫ cū cōmedebant statim
moriebant̄ · et cōpellabāt eos ipe Cid redi
re ad ciuitatē vt i maiori nūo magis op=
primerent̄ fame et si aliquē ipe de exeun=
tibus poterāt accipe mandabāt eū cōburi
vt timerent exire. Videntes aūt maximā
pressurā famis fecerūt cōueniencīā suam
firmatā cū p̄dicto roderico didaci ut mit
teret nūcios suos ad regē morīe et ad re=
gem cesaragustē qui si infra · xv · dies nō
succurreret eis darent sibi sine mora ciui=
tatē placuit pactū istud roderico didaci
et transiuit cū hac cōdicōe qꝫ null9 illorū
nūcior4 portaret ꝑ expensis vl̄ quinqginta
morop̄tinos. Recesserūt ergo nūcij. Ꝫ
roderic9 didaci fecit qꝫ nauta cū quo trā=
sire debebant teneret eos quousqꝫ ipe iret
ad eū. Iuit ergo statim et mandauit qꝫ in
quireret̄ si pl9 ducebant quā · l · morope=
nos et īuentū est qꝫ portabant ml'titudi=
nem auri et argenti et lapidū p̄ciosorum
et oīa cepit et diuisit quilibꝫ · l · morope=
nos sic̄ pactatū fuerat. Cū ergo transiuit
temp9 & nō habuerūt succursū p̄dictorū
regum tradita est et nobilissima ciuitas
valencie que solacīū et delicie sarracenor4
erat. Et ipe Cid intrauit eandē elenato ve
xillo suo ante eum cum magna leticia et

honore et ꝑcepit ꝙ poneret vexillū suum in alciori turri fortalicij ciuitatis. Et ex illa die oīa fortalicia que erāt dominij ciuitatis fuerūt posita sub eiꝰ ꝑtate et pro honore fidei catholice. oīes mesquite sarracenoꝝ facte sunt ecclesie & posuit ibi sedem epālem et reddit⁹ necessarios et facti sunt nouē ꝓchie maior aūt ecclesia dedicata est sancto petro.

Enteſimūoctauū bellū inē ſarracenos et xp̄ianos accidit anno dñi Milleſimocenteſimoquarto Tūc cum fama ꝓicōis valencie ꝑ oīes terras ſarracenoꝝ ꝓuolaret inē ceteros rex hiſpaleñ. dolens vehemenē cōgregauit exercitū ſuū magnū ſcz. xxx. miliū hoīm armorū et velociꝰ quo potuit venit ſup ciuitatē valencie et obſedit eam. Virtuoſuſ vero Cid campeator exiuit ad eū cum milicia ſua et habuit bellū cum eo circa ortū qui dr̄ de villa noua et deuicit eū plurimis ſarracenis interfectis. Ip̄e vero rex hiſpaleñ. cum tribꝰ vulneribꝰ fugiens euaſit et ꝑſecuꝰ eſt ſarracenos vſq; iatibam ſuffocatiq; ſunt ī flumīe quaſi tria milia ſarracenoꝝ & tanta fuit cedes eoꝝ ꝙ de. xxx. milibꝰ qui venerāt nō euaſerūt vl̄t mille quingētos et reuerſ⁹ eſt virtuoſ⁹ Cid ī loco vbi fuit bellū et expoliatis tentoriis tanta fuit mlt̄itudo diuiciaꝝ ꝙ pars que cecidit in ſortē peditoꝝ fuit quinq; miliū marcaꝝ argenti et ingreſſi ſunt ciuitatē nobilē valencie cū magnis diuiciis et honore. Numerꝰ aūt exercituꝰ eiꝰ erat mille quingentoꝝ equitū quoꝝ mille erāt nobiles genē et. iiij. miliū peditū et tūc miſit illuſtri regi alfonſo ſexto ſupdicto in preſentē et donū de ſua quinta parte que ei euenerat in ſortē centū equos cū ſellis & frenis mirabiliē ad ornatos et rogauit ꝙ mitteret ſibi vxorē ſuā dñam ximenā cū duabꝰ filiis ſuis que manebant in ſancto petro de cardenā Rex aūt illuſtris gaudēter recepit donū et honorifice miſit ſibi vxorē et filias quas poſtmodū ēoidit in vxores comitibꝰ garrionis Dz qz illi cōmiſerūt quoddā aleue cont̄ eas victi ꝓpē hoc ante predictū regē in campo ante garrionem tradite fuerūt poſtea ꝑ eundē regem in vxores infantibꝰ nauarre et arragonie filiis regū ſic̄ pleniꝰ continet̄ in generali hiſtoria hiſpanie.

Enteſimūnonū bellū inē ſarracenos et xp̄ianos accidit anno dñi Milleſimocenteſimoquinto Tūc cum predictꝰ virtuoſ⁹ Cid cū vxore ſua et filiabꝰ ſuis dña elmira et dña ſole in pace & ſolacijs eſſent in predicta ciuitate valencie eſſe quidā mūciauit ip̄i certi tidimaliter qūo ymes miramamolim rex marrochioꝝ dolens de ꝓicōe valencie cū quinquagīta mlibus armatoꝝ veniebat ad obſidendū p̄dictā ciuitatē. Qd̄ cum cognouit p̄dictus Cid p̄cepit ꝙ oīa caſtra ſui dominij ꝑpararent̄ & ponerent̄ in eis oīa neceſſaria ad pugnā ſil'r in ciuitate. Congregauitq; oīes gentes quas potuit hr̄e tam de ſarracenis q̄z de xp̄ianis et oīa hec facta ſunt breuiſſimo tempe. Venit ergo multitudo p̄dicta ſarracenoꝝ et fixis tentoriis ſuis ſteterūt ſup̄ ciuitatē et tantus fuit eoꝝ tuml'ꝰ cum ſuis atamborizibus et vocibꝰ ꝙ dña ximena cum filiabus ſuis que nunq; ſil'ia viderāt timuerūt valde. Dz virtuoſ⁹ Cid dixit eis dña ximena et mee filie nō timeatis Ego enī cogito devincē hos ſarracenos et cum eoꝝ diuiciis vos meas filias honorifice et ditiſſīe maritabo et illos a temporez facīā venire añ vos buxinas vero ꝑ honore eccleſie facīā reſeruari Cōgregatis ergo bellatoribꝰ ſuis ad ſignū campane exierūt in campū cū inſtis & ordine virtuoſiſſimi Cid campeatoris. quos videntes ſarraceni ordinatoſ eciā ſuis acieb⁹ cōmiſſū eſt duriſſimū bellum ſic ꝙ vndiq; videbant̄ exire equi ſine dñis ſuis. Et cum ſarraceni eſſent multi tenebant xp̄ianos iam ī magna preſſura Et tunc virtuoſ⁹ Cid aīans milites ſuos clamauit dicens deus adiuua et beate iacobe et cum dixerit exuit alnarbanes quidam miles ſtrenuus cū trecentis militibꝰ et inſtis et pauſſerūt ſarracēos ex aduerſo

ſcz ex parte maris. Cogitantes aũt ſarra-
ceni q̃ erant ml'te gentes timuerũt valde
et inceperũt dare terga et ſecuti ſũt fugiẽ-
tes occidẽdo et vulnerando vſq̃ ad q̃dã
caſtz q̃ dr torquera pcuſſo ymes mira-
mamolim ab ip̃o Cid et tanta fuit cede
ſarracenoz q̃ de quinq̃ginta milibꝫ p̃dcis
nõ euaſerũt vlt̃ q̃z mille quingenti et reũ
ſus eſt virtuoſ9 Cid cũ milicia ad locum
belli vbi iueneꝛt ſpolia ml'ta nimis et iẽ
ceꝛa iuentũ eſt vnũ tẽtoziũ illi9 mirama
molim nobili9 q̃z vnq̃z aliq̃s viderat &
reuerſ9 eſt ĩ ciuitatẽ valencie brachijs vſ-
q̃ ad cubie9 plen9 ſanguĩe ex vulneribus
occiſoz q̃ et cũ magnis diuicijs et honore.
Et tũc virtuoſ9 Cid miſit dño ſuo r̃gi al
fonſo caſtelle p̃dicto ex quinta ſua parte
ducentos equos cũ ſellis et frenis penden
tibꝫ ſingulis enſibꝫ ex ſingulis ſellis eoz.
miſit eciã ſibi ĩ donũ tentoziũ p̃dictũ mi
rabile que oĩa gaudenẽ recepit p̃dict9 rex
exiſtens in valle oliueti.

QEnteſimũdecimũ bellũ inẽ ſarra
cenos et xp̃ianos accidit anno
dñi Milleſimocenteſimoſexto.
Tũc rex bucar rex marrochioz cũ .xxx.
regibꝫ ſarracenoz ſubito apparuit ſpacio
vni9 leuce ꝓpe ualenciã et fact9 eſt tuml'
tus magn9 ĩ ciuitate ex ſubitis rumori-
bꝫ. et aſcendit virtuoſ9 Cid ſup turrĩ alci
ozem foꝛtalicij cũ cõſiliaribꝫ ſuis vt videt
eoz exercitũ q̃z videns incepit ridere oſtẽ
dens magnũ gaudiũ deſcendẽs ergo de tri
facto ſigno campane cõgregati ſunt om̃s
ſui bellatoꝛes. quibus dixit virtuoſ9 Cid
qũo volebat dare bellũ regi bucar et illis
xxx. regibꝫ et hilari aĩo placuit oĩbꝫ ſpe-
rantes victoꝛiã repoꝛtare. Exieruũt ergo
oꝛdinati ſecũdũ modũ ſuũ. Eo tempe quo
tempe ſarraceni nõ cogitabãt cũ ergo ve-
nerũt ad locũ vbi viderũt tentoꝛia ſarra
cenoz p̃cepit vt irent lentis paſſibꝫ et ip̃e
ibat cũ ſuo equo q̃ dicebat̃ bauieca q̃s cũ
viderũt ſarraceni oꝛdinauer̃t ſubito acies
ſuas et venerũt conr̃ eos ſatis ĩ oꝛdinati
cũ nõ cogitaret de aduentu ip̃i9 Cid ſup
eos Cũ ergo vidit eos ĩoꝛdinatos p̃dict9
Cid p̃cepit vexillũ ſuũ ſceleriẽ ire conr̃ eos
et factũ eſt ꝓliũ magnũ ſic q̃ ceciderũt
ml'ti exutq̃ parte & durauit bellũ de ma
ne vſq̃ ad hoꝛã nonã nec poterãt ſarra-
cẽos eradicare ab illo loco p̃ ml'titudiẽ et
tãta erat ml'titudo moꝛtuoz q̃ peditũ eciã
xp̃ianoz q̃ ñ poterãt cũ equis ambulare
inẽ eos. ſz placuit deo q̃ ab hoꝛa nona in
ceper̃t ſarraceĩ dare terga et ſecuti ſũt eos
xp̃iaĩ occidẽdo et vulnerãdo et ĩ illa ſeque
la vidit ip̃e Cid regẽ bucar et enagitato
enſe ſecut9 ẽ eũ vt eũ occidẽt. ſz qz ille duce
bat velocẽ equũ cũ cognouit q̃ Cid ſeque
batr̃ eũ fugit velociꝫ & ñ potuit eũ attingẽ
ſicẽ voluiſſz licz cũ pueneꝛt ad mare ꝓpe ip
ſum iret et tũc emiſit a manu enſem ſuũ
ſup bucar pcuſſitq̃ eũ ſz ille pcuſſ9 intuit
ſbito nauĩ. et Cid deſcẽdit et accepit enſẽ
ſuũ et ſpatã regis bucar que ei ceciderat
q̃z vocauit eyſonã et reuerſ9 ẽ ad locũ bel
li denictis ſarraceĩs vbi tot ſpolia habue-
rũt q̃ ſolũ de equis quinta pars q̃ cecidit
in ſoꝛtẽ ip̃i9 fuit tricẽtoz equoz Denicto
q̃z bucar r̃ge marrochioz cũ aliꝭ .xxx. re
gibꝫ reuerſ9 ĩ ciuitate valẽcie cũ magni
diuiciꝭ leticia et honoꝛe. Et tũc miſit r̃gi
alfonſo caſtelle in donũ ex p̃dictis ſpoliꝭ
Centũ equos cũ ſellis ſuis et frenis mira-
biliẽ ad oznatos et .lxxx. ſarracẽos capti-
uos q̃ oĩa rex p̃cẽ9 exiſtẽs ĩ valle oliueti
gaudenẽ recepit. Tũc eciã ſoldã9 pſie vi-
dẽs q̃ ſcam ciuitatẽ ihrl'm ceperãt xp̃iani
et ml'tas alias ciuitates et loca timens q̃
tota ei9 r̃a ꝓderẽt ſi tranſiret p̃cẽ9 virtu-
oſus Cid ĩ partes illas ꝓ inuamĩe xp̃iã-
rũ Ideo audita ei9 celebꝛi fama vt eũ ĩ aĩ
cum poſſz cõfederare miſit ei ambaſiatoꝛẽ
ſuũ p̃ mare et cũ pueniſ valenciã recept9
eſt honoꝛifice ab ip̃o Cid et p̃ſentauit ſibi
dona que ſibi mittebat ſoldan9 ſcz ml'ta
iacolia auri & argẽti et p̃cioſos ac nobi-
les pãnos de ſerico et auro mirabil' cõtex-
ture et ml'ta alia q̃ nõ ſunt ĩ iſta r̃a pre
ſentauit ſibi eciã vnã libzã mirre et balſa
mi p̃cioſi cũ q̃ poſtmodũ fuit coꝛp9 ip̃i9
Cid balſamatũ ĩ ei9 moꝛte Dedit eciã ſibi
vnũ archiꝛichẽ de nobiliꝛibꝫ q̃ fuer̃t in
mũdo qđ vſq̃ ĩ hodiernũ diẽ manet ĩ mo
naſterio ſc̃i petri de cardenã et hys oĩbuſ

receptis remisit eum cū honore ad p̄dictū
soldanū cum suis ecīā donarijs mīto fedē
inter eos.

QEntesimūvndecimū bellū inter
sarracēos et xp̄ianos accidit an
no dñi Millesimocentesimosep
timo. Tunc p̄dict⁹ rex bucar dolens qūo
sic eurpiē vict⁹ a Cid campeatore et qūo
infecerat et captiuauerat ei⁹ gētes et qūo
expoliauerūt eum a tam magnis diuicijs
Ipe in ꝑpria ꝑsona p̄dicauit in affrica cō
uocans oēs pp̄los sic nos facim⁹ tempe
cruciate et cōgregat⁹ est ad eū pp̄l⁹ īnūa-
bilis cum quo transiuit mare ut ueniret
sup valencīā et se vindicaret Cū ergo p̄e
dicti rumores puenerēt ad aures ip̄i⁹ Cid
imē cetera p̄cepit q̄ oēs sarracenī habi-
tantes imē ciuitatē egrederenē fozas et q̄
habitarēt in alcudia quo facto cum nocte
illa iaceret in lecto suo p̄dictus Cid hora
medie noctis cogitans qūo se hr̄et in ad-
uentu tante ml'titudīs sarracenoz. Ecce
subito impletū est palaciū illud claritate
magna et quodā mirabili odore. et cū ip̄e
mirarēt illi⁹ insolite claritatis et odoris
apparuit ei vir quidā indut⁹ vestibꝫ albis
sic nix qui can⁹ et crispus videbat in ma
nibꝫ suis claues gestās. Dixitq̄ ei dormis
roderice vel quid agis. & ille respōdit q̄s
estis vos qui a me hec queritis. Et ait illi
ego sum sanct⁹ petr⁹ p̄nceps apl'oz q̄ ve-
nio ad te cum celeriozi mandato q̄z illud
q̄ tu cogitas de rege bucar sez q̄ hēs di-
mittē hunc mūdū et ire ad vitā vbi nō
est finis et p̄figiē tibi termi⁹. xxx. diez a
p̄nti die. Verunt̄ vult tibi de⁹ facē hāc
gratiā q̄ tu mortu⁹ cum gentibꝫ tuis ha
beas victoriā de rege bucar ꝑpē honorem
tui corpis q̄ erit cum adiutorio apl'i ia-
cobi quē deus mittet ad bellum illud Deo
ante hec oīa tu facies penitenciā de p̄c̄is
tuis et salu⁹ eris hec oīa cōcessit tibi dñs
ihūs xp̄s ꝑpē amorē meū et ꝑpē reuerenci
am q̄z semp habuisti ad eccl̄iā meā mo-
nasteriꝫ sancti petri de cardeuan. Que cū
audiuit virtuosus Cid p̄ gaudio dimisit
se cadē de lecto in terrā et cecidit ad pedes
apl'i volens osculare pedes eius et dicit
ei apl'⁹. Non laborez in hoc q̄z nō poteri⁹
accedē ad me. hz sis cert⁹ q̄ oīa que dixi ti
bi sunt tibi cōcessa et sic disparuit ab ocu
lis ei⁹ et remansit in palacio illo quidam
magn⁹ & suauissim⁹ odor cui⁹ qualitas
effari nō pot̄. et p̄dict⁹ Cid remansit for
tificat⁹ et ita cert⁹ de p̄dictis sic si iā trā
sissent oīa illa. Et die facto cōuocauit ad
fortaliciū suū oēs milites suos et nar-
rauit eis visionē illā cū lacrimis nichil
eis occultans facietis ergo secundū cōsiliū
meū et deuincetis regē bucar et triginta
sex reges qui ueniūt cum eo. Perceptis er
go sacramētis et facta penitencia p̄c̄orū
suoz cum nō remanerēt in septem dies de
spacio prefinito p̄cepit vocari ad se vxorē
suā dñam ximenā et mandauit q̄ adduc-
cerenē ei vasa illa argentea in quibꝫ erat
balsamū et mirra que sibi miserat soldā⁹
magn⁹ persie. Et cum vidit ea ante se pre
cepit adduci quandā cupam aureā ī qua
ip̄e bibat et accepit de illo balsamo et mir
ra mixto cū aqua rosea ad q̄ntitatē vni⁹
cochlearis et bibit et sic p illos septē dies fe
cit nichil aliud cōmedens nec bibens. Et
factū est corp⁹ ei⁹ pulchri⁹ et recensi⁹ q̄z
ante excepto q̄ cōtinue deficiebat sic q̄ nō
poterat se mouē ī lecto penultia ergo die
antequā deficeret vocauit vxorē suā et ve
nerabilem ep̄m ciuitatis iheronīm et ali-
os milites parentes & amicos quibꝫ cōfi-
debat. Dixitq̄ eis scias q̄ rex bucar erit
hic vna istaz diez et circūdabit ciuitatē
cum sua potestate magn̄ea ergo que nos
habetis facē vt vincatis sunt hec. Primo
postq̄ fuero mortu⁹ lauabitis corp⁹ meū
q̄ satis intīsec⁹ mundū teneo laudet̄ de⁹
vt crastina die que est dies vltima vite
mee recipiā corp⁹ dñicum et lauato corpe
absēgat̄ bene et vngetis ip̄m totū caput
et os pedes et oīa alia membra cum balsa
mo et mirra q̄ sup fuit ī hys vasculis ar
genteis et null⁹ sit aus⁹ ꝑpē mortē meam
damare nec ostendē dolorē ne forte sarra-
ceni senciant mortē meam. et cum venerit
dies vt appinquat ciuitati rex bucar pre
cipietis q̄ oēs gentes ascendēt sup mu-
ros et q̄ sonent tubas anāfiles et facient

maiores leticias que ponere fieri p hoies
et cum fuerit dies qua volueritis ire cum
corpe meo in castellã facietis qp egredianẽ
omnes gentes secretissime sic qp nõ intelli=
gant sarraceni q̃ sunt in suburbibꝫ et ꝑcipi
etis onerari gerulas aliasqꝫ bestias cũ oi=
bus illis diuiciis que sunt valẽcie sic qp ñ
remaneat ibi aliquid qp sit alicui9 valo=
ris. et cum factũ fuerit ꝑcipietis incellare
equũ meũ bameca et armabiẽ bene corp9
vero meum ornabitis optĩe et ponetis me
sup equũ taliẽ qp nõ possim cadẽ ponetis
eciã in manu mea ensem meum tyson et
eant semp apud me ep̃us dñs iheroni9 &
gildias priuat9 me9 vn9 ad dexterã et ali
us ad sinistrã qui dirigunt equũ meũ. et
vos pcre berundẽ portabitis vexillũ meũ
sic cõsueuistis vos vero aluarbanes ordĩa
bitis acies et ite ad bellandũ cum r̃ge bu
car sitis enĩ certi et ñ dubitetis qp habebi
tis victoriam me existente mortuo sic m̃
de9 cõcessit Deq̃zti vero die facto testamẽ=
to suo hora terciaz recepit corp9 dñicum
de manu ep̃i genibꝫ flexis et cum ml'tis la
crimis. quo pcepto reclinauit se in lecto di
cens dñe ihu xp̃e cui9 est oĩs p̃tas et cui9
sunt oĩa regna tu es sup omn̄s gẽtes et oĩa
sunt ad p̃ceptum tuũ. Ideo dñe peto hanc
miseri cordiam vt aĩa sit vbi est finis sine
fine. Quibꝫ dictis virtuos9 Cid cradidit
aĩam in maĩbꝫ creatoris Post tres aũt dies
mortis ei9 apparuit rex bucar cum p̃tate
sua sup valenciã et fixa sunt tentoria. xv
milia sic narrat analfaxar historiog̃ph9
sarracenoz et bellabant cõtinue conr̃ ciui=
tatẽ q̃ztum poterãt et illi de ciuitate defẽ=
debant ciuitatẽ cum magna leticia sic ei9
precepat Cid qđ durauit p nouẽ dies q̃a
xp̃iani p̃parabant oĩa sua ad ducendũ in
castellã sic p̃ceperat eis glorios9 Cid. Bu=
car vero rex videns qp Cid tanto tempe ñ
egrediebaẽ ad eos cogitauit qp nõ erat au
sus exire. Et ideo volebat facẽ machinas
ad capiendũ viribꝫ ciuitatẽ. Sz die duode
cima oĩbꝫ p̃paratis et posito ip̃i9 corpore
Cid in equo suo sic mãdauerat tali dispos̃i
cione qp videbaẽ viu9 hora media noctis
apta est vnica porta ciuitatis que tendit
vers9 castellam & ordinatis aciebꝫ cũ oĩbꝫ
oneribꝫ exeuntes secretissime et ĩ magno
silencio sic qp videbaẽ qp nõ essent ibi. xx.
milites irruerũt subito in sarracenos qui
inuenientes eos inarmes nec potentes pre
cõfusione magna ordinare seip̃os. qz vide
baẽ regi bucar et illis. xxxvj. regibꝫ qp ve
niebãt ex parte xp̃ianoz sup eos vlẽ sexa
ginta milia militũ qui erant albiores ni=
ue et ante eos viderunt virũ militẽ super
equũ albũ sedentẽ ĩ manu sinistra gestan
tem vexillũ albũ et ĩ manu dextra ensem
qui videbaẽ sic ignis. Videntes ergo bu=
car et reges p̃dicti cedem maximã sarrace
noz suoz quã faciebãt isti milites timu=
erunt valde & dederẽt terga fugiẽtes vsqꝫ
ad mare xp̃iani aũt insequẽtes eos occidẽ
do et vulnerando puenerẽt vsqꝫ ad mare
et tãta pressura ut ingrederenẽ ĩ nauibꝫ
qp secundũ historiã viginti illoz regum
fuerẽt ibi mortui et decẽ milia sarracenoz
suffocati Rex vero bucar cum alĩs q̃ena=
uerant pressurã illã eleuatis velis nunq̃z
ampli9 sunt reuersi. xp̃iani aũt victoria
habita reuersi sunt ad tentoria et expoli=
ato campo vbi innumeras diuicias inene
runt recepẽrt eas quas portare potuerant
relictis ibi plurib̃ alĩs sine mõ. et sic ve
nerunt cum corpe ip̃i9 Cid ĩ castellam cũ
magna leticia et honore et sepelierẽt sic ip̃e
precepit ĩ sancto petro de cardenã Sarra
ceni vero qui erãt in alcudia videntes qp
omn̄s xp̃iani recesserãt a ciuitate et nichil
dimiserãt ĩ eadem ingredientes itez popu
lauerãt eã. Fuit aũt p̃dict9 virtuos9 Cid
dñs p̃dicte ciuitatis quũq̃ ãnis. Rex aũt
alfons9 sext9 sup̃dict9 cum audiuit victo
riam quã Cid campeator habuerat mor=
tuus et qũo ducebaẽ in equo suo bameca
ac si eẽt viu9 venit psonaliẽ ad sanctum
petrũ de cardena scelerie de toleto et hono
rauit eum ĩ sepultura sua ĩ qua eciã fue
runt infantes arrogonie & nauarre cum
suis vxoribꝫ que filie fuerẽt ip̃i9 Cid. Pre=
dict9 vero rex alfons9 sext9 brano regna=
uit xliij. annis et sepẽ mensibꝫ et peepti9
sacramẽtis felicie migrauit ad dñm anno
dñi Millesimocentesimovicesimo octauo.
Iacet sepult9 ĩ monasterio sancti facundi
in ei9 morte ex medio lapidũ q̃ erant añ

altare ſancti yſidori in ciuitate legionen
tribus diebꝫ manauit aqua qꝫ fuit ſignū
lacrimarū regni ꝓpter dampna ſecuta pꝰ
eiꝰ mortē Ipe nō reliquid filiū heretē. Ve
runtn̄ qz ipe dederat filiā ſuā dn̄am orra
cam i vxorē comiti Raymundo toloſano
qui erat de genē gothorꝝ et i illa ꝑdictus
comes habuit vnū filiū cum ꝓficiſcereť i
iheruſalē in paſſayo ſuꝑdicto quē baptiſa
uit i iordane et ideo vocauit eum alfon=
ſum iordan. Ideo iſte poſt ml'ta dampna
que acciderāt in regno fuit eleuatꝰ i regē
et poſt factꝰ eſt impator.

Octeſimūduodecimū bellū iter
ſarracenos et xp̄ianos accidit
poſt mortē regis ꝑdicti alfonſi
pauco elapſo tempe Tūc enī regi arroga=
nū alfonſo cum eſſet cum exercitu ſuo in
regno caſtelle facta cōcordia et pace inter
eum et regē alfonſum puulū dimittēs ei
quicqꝫ i regno ſuo tenebat. Nunciatū eſt
qūo magna ml'titudo ſarracēorꝝ intrauerat
regnū ſuū arrogonie qui mmis volens re
ceſſit ſtatī vt occurrēt illis et iuenit eos i
quodā loco regni ſui qui dr̄ efferga et bel
lauit cum illis dicens. ꝛ qui mnq̄z fuerat
victꝰ ibi victꝰ fuit a ſarracenis et mor=
tuꝰ. Alij dicūt qꝫ nō fuit mortuꝰ ibidem
ſed duxit poſt hec vitā peregrini ꝑ mun=
dum icognitꝰ . Et dr̄ i cronicis qꝫ hoc ac=
cidit ei qz expoliauit eccleſiā ſancti yſido=
ri et plures alias eccleſias caſtelle pꝰ mor
tem regis alfonſi ſexti brano volens ipe
regnare.

Octeſimūtredecimū bellū inter
ſarracēos et xp̄ianos accidit an
no dn̄i Milleſimocēteſimoqua=
dragēſimoſexto. Tunc cum ludowicꝰ rex
francorꝝ audiuiſſet ciuitatē edeſſe captam
fuiſſe a turcis zelo fidei ſuccenſꝰ meſopo=
tanee cōpaciēs ab Eugenio papa. iij. apō
berſeliacū cruce ſignatꝰ eſt cū pn̄cipibus
pegrinacōez ꝓponens tranſmarinā anno
ſequēti Milleſimocēteſimoquadragēſimo
ſeptimo. Sanctꝰ bernhardꝰ chorardo regi
apud franchonburg cōſtituto & pn̄cipi=
bus fere cunctis ſignū crucis affixit et ſo=
cij pegrinacōis vlē modū ml'tiplicanē na
ualis exercitꝰ de anglia flandria et de lo=
thoringia collecto. ij. idus aprilis de tre=
mūdo portu anglie cum ducentis nauibꝫ
profectis. iiij. kal' julij vlixbonam appli=
cuit et illā poſt. iiij. menſiū obſidionem
capiūt hoſtes qꝫ quorꝝ mꝰ erat ducenta
miliū et quingētos deuincunt licz xp̄iani
xiij. milia vix eſſent Chozarꝰ rex cum i
mꝰa ml'titudīe pegrinacōez egrediť men=
ſe mayo et ut ad expugnandū ycomū in
cōſulto diuertit deficientibꝫ victualibꝫ fa
me afflictꝰ rediit & ꝓſequētibꝫ eos turcis
ml'tos ꝑdidit Rex vero francorꝝ ludowi=
cus eciā aggrediť pegrinacōez et euocatꝰ
ab impatore grecorꝝ nauibꝫ eiꝰ iheroſoli=
mis euehiť Anno Milleſimocenteſimoq̄=
dragēſimo octauo franci ꝑ deſerta aſie do
lo et aſtucia grecorꝝ qui calcem farine mi
ſcuerūt crebro inſuleꝰ turcorꝝ pacientes fa
me cruciati ita vt quidā equorꝝ et azimo=
rū carnibꝫ veſcerenť tandē ml'tis fame pe
reuntibꝫ cecilia veniūt et inde anthiochi
am paleſtinā nauigio pecieť hay mediꝰ
comes marianen̄. i cipro et alfonſꝰ comes
tholoſe et ſancti Egidij apud ceſareā pa=
leſtinā obierūt & adeo tūc male ſucceſſit
regi francorꝝ ꝑ a grecorꝝ manibꝫ captus
imperatori grecorꝝ turſoliū obſidēti duciť
preſentandꝰ Quē rogerꝰ rex cecilie expo=
liata grecia et vaſtata vſq̄ conſtantino=
polim a capcione liberauit.

Octeſimū xiiij. bellū inť ſarrace
nos et xp̄ianos accidit ānō dn̄i
Milleſimocenteſimoſeptuageſi
mo Tūc ſuꝑdictꝰ rex alfonſꝰ ſeptimꝰ rex
quartꝰ caſtelle et nepos regis alfonſi qui
lucratus eſt tholetū poſita tota hiſpania
ſub eiꝰ dn̄io factꝰ fuit imperator & corona
tus i ciuitate legionen̄. et cōfirmatꝰ ꝑ pa
pam ut de cetero vocareť imperator hiſpa=
nia. Poſtq̄z ergo regnū arrogonie caſtel
le et legionis pacifice tenuit et om̄s reges
ſarracenorꝝ hiſpanie ſibi obedirent tanq̄z
vaſalli remanſerūt due ciuitates que nō
recognoſcebāt eū dn̄m ſcz boecia & alme=
ria. et ꝓť illas ſubiugandas cōgregauit

exercitū magnū et veīt primo sup boeciā et obsedit eam et aliqui nō seruantes eidē fidelitatē recesserūt qō cum cognoueīt sarraceni oīm illaz parciū cōgregati sunt & venerūt ibi statim vt facerēt impatorem alfonsum cessare ab obsidione Sed cūr hec a sarracenis agerenē apparuit sanctꝰ ysidorꝰ in visione p̄oicto impatori cōfortās eum et dicens. Crastina die dabis bellum istis sarracenis virilit et ego veniam ī ad iutoriū tuū. suos ergo dum sol emitteret radios sup terrā p̄parauit se impator alfonsꝰ cū sua milicia ad bellandū. Veneīt ergo aīose ad locū belli irrueīteq; ī sarracenos et factū est durū bellū ac exitēq; plurimi ceciderūt. Rex aūt sanciꝰ filiꝰ imperatoris strenuissime se habuit ī illo bello et vidit impatoz beatū ysidoz ambulātem in bello ex pte sua et cognouit eū p̄pt̄ qō viribꝫ rsumptis cōfortantes milites suos sine dubio sperantes victoriā obtinē Cū ergo cognoueīt xp̄iani beatū ysidoz bellare cū eis et p eis cōfortati sunt nimis Sed et sarraceni pusillanimes effecti ñ potentes sustinē bellū terga sūt dare coacti. xp̄iaī aūt videntes eos fugientes secuti sūt eos et mortui sunt oīs qui venerāt ī ad iutoriū boecie. Videntes aūt sarraceni qui erant intra villam qp nō poterant resistē impatori alfonso aptis ianuis ciuitatis receperūt eū oīa fortalicia sibi submittentes & p̄pt̄ miraculū qō ī illo bello fecit beatus ysidorꝰ statim impator virtuosꝰ fecit edificari ecclesiā vnam ī honorē sancti ysidori sub cōuentu canoīcoz regulariū datis honorifice oīb necessarijs tā ī crucibꝫ q̄z ī calicibꝫ vestimētis et libris q̄z eciā in possessionibꝫ et hereditatibꝫ sic necessariū eis erat.

Ontesimūdecimūquītū bellū inē sarracēos et xp̄ianos accidit anno dn̄i Millesimocētesimoseptuagesimop̄mo. Tūc p̄cꝰ impatoz capta boecia cōtentus & aīatis militibꝫ suis cū eodē exercitu veīt sup almeriā. Est enī ciuitas in litore maris mediterranei et inēmis granate. fixis ergo tentoriis sup eandē ciuitatē cū aliqbꝫ diebꝫ ī obsidione p̄mansisset venerīt ī eiꝰ auxiliū. Comes raymūdꝰ barchinonen. et ianuen. cū classe sua p mare Qui fidelit adiuuātes impatorē hīta victoria cepit almeriā. oīez aūt predā ciuitatis et t̄mioz eiꝰ dedit impatoz alfonsꝰ ianuensibꝫ et inter spolia inuentū est vas lapidis p̄ciosi vniꝰ elmozalde quantitate vniꝰ scutelle Et ianuēses dixerūt impatori qp daret eis illud vas et qp oīa alia distribueret eis quibꝫ vellet. qz ipi cū illo vase essent contenti. placuit aūt impatori & cōcessit eis vas qō et ipi vsqz in hodiernū diem p magno iocali obseruāt sic audiui vocantes illud vas scm griale. Alia autē spolia dedit raymūdo comiti marchinonen. Capta ergo ciuitate et relicta ī securitate ut decebat reūsꝰ est ī castellā et cū iret p viā infirmatꝰ est ex laboribꝫ bellorū et viarū et cū veniret ad locū qui dicīt delas sesnedas videns quandā arborē que dicīt ensima magne q̄ztitatis et virentibꝫ foliꝫs placuit ei descendere sub eadē arbore vbi p̄ceptis sacramētis et facto testamento felicit migrauit ad dn̄m. Inē ceta laudat impator p̄dictus alfonsꝰ de iusticia Vnde legīt ī sua cronica qp cū quidā agricola de regno galecie cōquereret eadē qp ufans quidā in suo loco acceperat iuste bona sua statim misit lr̄as suas illi infanti qp restitueret ei bona sua. sed ille parum curans de litteris eiꝰ. Ideoz redijt predictꝰ agricola ad impatorē cū querela tūc predictꝰ impatoz secretissime cum duobꝫ aut tribꝫ comitibꝫ recessit a ciuitate toleti & velocissime itinerauit quousqz puenit ad locum facta ergo diligenti inquisicione secrete cum pretoribus loci illiꝰ venit ad domū infantis et p̄cepit qp vocaret diceteqz ei qp erat ad portam impator qui eum vocabat. Ille autē nō modicum miratus de tam subito et inexcogitato aduentu voluit fugere sed statim captus est et interrogatus ab impatore de illa iniusticia & q̄re lr̄as suas ñ ipleuerat obmutuit Quare cōtinuo mādauit ipm suspēdi in porta dōꝰ sue et reūsꝰ ē impatoz ī ciuitatē toleti Iste aūt impatoz rliqo duos filios q̄z primo gen̄itꝰ dicebaīt sanciꝰ aliꝰ vo fernādꝰ Prio dedit rgnū castelle Sedo aūt rgnū legioīs

Sepul9 est aũt ĩ ecclesia maiori ciuitatis toletane ṙgnauit et impauit·xl·annis & succesſit ei ĩ regno filiꝰ ſauciꝰ quinꝰ rex caſtelle qui tante virtutis fuit et tam iuſtiſſime gubernabat qꝙ vocatꝰ fuit a ꝓꝓ'o rex ſauciꝰ deſideratꝰ regnauit ſolũ anno vno·qui feliciṫ finiuit et ſepulꝰ est toleti apud impatorẽ ꝓꝛez ſuũ et ſucceſſit ei ĩ regno filiꝰ eiꝰ alfonſꝰ octauꝰ·vj·rex caſtelle. Qui incepit regnare cũ eſſet puulꝰ ſez etatis·iiij·annoꝝ et orta est diuiſio magṅ inṫ milites caſtelle ꝓꝓṫ eoꝝ inṫeſſe qs ſez eum haberet ĩ pṫate ſua tanꝯz tutor quouſqz eẽt etatis·xv·annoꝝ ꝓꝓṫ qṫ pluria dampna ĩ regno euenerũt uſqz ad prefinitum tempꝰ receptis ꝑmijs tirannoꝝ iuſto dei iudicio ut laciꝰ cõtineṫ in generali hiſtoria hiſpanie. Incepit regnare iſte alfõſus octauꝰ Anno Milleſimocenteſimoſeptuageſimoſexto.

Enteſimũdecimũſexteũ bellũ inṫ ſarracenos et xp̃ianos accidit anno dñi Milleſimocenteſimolxxxvij. Tũc quidã miles qui dicebaṫ Fernandꝰ roderici qui aliqua fortalicia ꝑtĩ regis alfonſi octaui tenebat vſqz ad tempus ꝑfinitũ·xv·annoꝝ cum tempꝰ fuit impletũ tradidit oĩa fortalicia ṙgi et ipe ſtatim receſſit a regno et trãſiuit ad ſarracenos accepta ergo ml'titudĩe ſarracẽorũ diſpoſuit venire ſup ciuitatẽ roderici que tũc edificabaṫ a rege fernando legionis fratre regis alfonſi predicti. Erat enĩ locus adhuc ſine muris et ideo leuiṫ expectabat eum expoliare. Apparuit ergo ĩ viſione beatꝰ yſidorꝰ ſacriſte eccleſie ſue vigilanti in ſacrario et oſtendit ei aduenteũ fernandi roderici cum ml'titudĩe arabũ et ꝑcepit ei qꝙ iret velociṫ et nũciaret regi legionis fernando. Venit ergo et nũciauit predicto regi hec oĩa Rex autem gracias agens deo cõgregauit exercitũ ſuũ et veṫ velociꝰ quo potuit ad ſuccurrendũ xp̃ianis ciuitatis roderici que iã obſeſſa erat a ſarracenis et cum nõ haberẽt muros acceperũt tam viri q̃z femĩe curꝰ et quadrigas et vaſa magna vinaria archas lectos ligna ac oĩa alia que habẽ potuerũt et poſuerunt circũquaqꝫ loco muri quouſqz veniret rex fernandꝰ. Venit ergo ad locum predictꝰ rex fernandꝰ qui munq̃z fuerat victꝰ et cõfidens ĩ dño ex diuĩa reuelacõe beati yſidori irruit virilĩṫ in ſarracenos bellauitqꝫ cũ eis et deuicit eos et tãta fuit ml'titudo mortuoꝝ ſarracenoꝝ qꝙ nõ erat qui eos dinumerare poſſet·aliqui aũt euaſerũt ꝙ fugam. Alij vero iugo captiuitatis ſunt traditi. Et tũc murata fuit ciuitas roderici & reuerſꝰ est rex fernandꝰ cũ leticia et honore. Poſt mortẽ huiꝰ regis fernandi legionis ſucceſſit ei ĩ regno eodẽ filiꝰ eiꝰ alfonſꝰ q̃ in ſenectute ſua habuit bellum magnũ cum albehuc qui erat dñs wandalie et deuicit eum et tunc lucratus est meridã montages badayos et caſſeres atqꝫ alcantecã et populauit pluria alia loca ꝓꝓṫ que regnũ ſuũ erat dilatatum

Enteſimũdecimũſeptimũ bellũ inṫ ſarracenos et xp̃ianos accidit anno dñi Milleſimocenteſimo octuageſimonono Tũc erat in affrica miramamolim ſarracenꝰ quidã noĩe iuſtet malcemdo. Hic eleuatꝰ in ſupbiã erã ſuit mare cũ pṫate magna et venit yſpolim et ibi monit exercitũ ſuũ ꝙ campaniã cordubẽ tranſuitqꝫ portũ que dr̃ delmiradel·qꝺ cum rex alfonſꝰ octauꝰ cognouit cum iam tranſierant·xv·anni etatis ſue et pacifice poſſideret regnũ ſuũ ſic qꝙ reges arrogonie et nauarre erãt eiꝰ vaſalli. Congregauit ex impuiſo maiorẽ exercitum q̃z potuit et venit in locum de alarchos nec voluit expectare reges arroganũ et nauarre nec ml'tos alios qui ueniebãt in adiutoriũ eiꝰ. Sed ipe cum paucis qs ad manũ potuit hr̃e de locis circũuicinis et cum didaco dño viſcaye nec erant ibi nobiles regni dixerat enĩ qꝙ ita boni erãt milites ſtremacure ſiĉ nobiles qui lingua nr̃a dicimẽ fyos dalgue. Et ideo illi ꝓꝓṫ hoc vituperiũ nõ ueneruṫ ad bellũ. Cum ergo predictꝰ rex alfonſꝰ octauꝰ eſſet in loco de alarchos fortaliciũ ꝓparando·ecce ſupuenit miramamolim cum pṫate magn̄ ſarracenoꝝ quoꝝ nõ erat mus·et cum rex

alfonſ9 eſſet magni cozdis irruit ĩ ſarra-
cenos et cõmiſſum eſt duru bellũ. Et no-
luit de9 qp xp̃iani exirẽt ex illo bello cũ ho
noze cum nõ eẽnt vni9 aĩ nec tradiderãt
dño ſuo auxilium ſic debuiſſent victi ergo
fuerũt ibi xp̃iani & ml'ei eoz mozui et
rex alfonſ9 fuit in bello vulnerat9 et ex-
eract9 a ſuis violenẽ quia ip̃e voluit ibi
mozi et cognouit rex alfonſ9 qp hec ei ac-
ciderãt ꝓpẽ errozẽ quẽ ip̃e fecerat conr̃ deũ
ſic ei reuelatũ fuerat p angelũ et ꝓpoſuit
in cozde ſuo decetero ſeruire deo intellexe-
rat enĩ qp p̃tas dei caſtigauit eũ crude qp
ſibi multum ꝓfuit ꝯa ſeruiens deo mnq̃z
aliqo poſtmodũ cepit qp nõ glozioſe fini-
ret utpatz in cronicis hiſpanie latiſſime.

Ducteſimũdecimũoctauũ bellum
inẽ ſarracenos et xp̃ianos acci-
dit anno dñi Milleſimocenteſi
molxxxvij·tempe friderici impatozis &
vrbano papa iij. Poſt enĩ iheroſolomita
nũ p xp̃ianos valde fuerat dilatatũ poſt
ml'ta bella et glozioſas victozias de ſar-
racenis in quibꝫ ſemp pauci de pluribus
eriũphabant ſic̃ breui catbalogo regũ ẽre
ſancte poſtq̃z habita fuit a xp̃iaĩs poẽ an
notari qz godefrid9 de bullon Prim9 qui
ibi p̃cipatũ tenuit anno vno cũ pauci⁹
p̃cipẽ milicie ſoldani egipcioz cũ infide-
liũ ĩmia ml'titudĩe in prelio ſupauit Rex
baldowim9 qui ei ſucceſſit p̃m9 latinoz ĩ
ibr̃l'm bic cũ tricentis ſeptuaginta militi
bus et tricentis peditibus p̃cipe milicie
caliphe egipti qui ſecũ·xj·milia equitum
et·xxx·milia peditũ adduxerat ſupauit
vbi p̃dictũ p̃cipẽ cum quibꝫ milibꝫ ſar-
racenis inẽfecit alij aũt p fugã euaſerunt
Et itez cum quingẽtis equitibꝫ et duobꝫ
milibꝫ peditũ preſidẽ aſtolicaz vemẽtẽ
cum ĩmia ml'titudine devicit ceſis ex eis
iiij·milibꝫ alijs ĩ fugã cõuerſis regnauit
annis·xviij. Et ſucceſſit ei ali9 baldowĩ9
de burgo qui ĩ p̃mo regni ſui ãno cũ ſep-
tingentis equitibꝫ cum gazo p̃cipe tur-
coz potentiſſimo qui ſecũ innumerã mul
titudĩez turcoz hẽbat bellauit et devicit
eum·iiij·milibꝫ ſarracenis inẽfectis alij⁹
vinculis mancipatis cum reliqs vero ſar
racen9 ille vix euaſit. Aliud aũt bellũ ha
buit cum rege damaſcenoz cui9 exercitus
erat·xv·miliũ equitũ ip̃e vero baldowin9
habebat mille·c·equitũ et duo milia pe-
ditum hũc eciã devicit duobꝫ milibꝫ ſar-
racenis mortuis plurimis captiuatis Alij
aũt cũ p̃cipe ſuo terga dederũt de xp̃iaĩ⁹
aũt ceciderũt·xxiiij. Regem eciã aſcaloni
taz qui cum ml'titudĩe egipcioz venerat
in bello cum ſuis paucis p̃ſtrauit Item
doloqnũ damaſcenoz regẽ qui venerat cũ
exercitu magno in bello Quarto cõtriuit
duobꝫ milibꝫ ex hoſtibꝫ inẽptis de xp̃i
anis vero ceciderũt equites·xxiiij·pedites
aũt·lxxx. Hic baldowin9 regnauit·xiij·
annis & ſucceſſit ei ĩ regno genar ci9 ful-
co comes hic cũ paucis militibꝫ ſuis conr̃
innumerã turcoz ml'titudĩez que de pſi-
de ebulerat eriũphauit tribꝫ milibꝫ inter
emptis et ml'tis alijs ĩ captiuitate deten-
tis regnauit·xj·annis Succeſſit ei in re-
gno baldowim9 p̃mogenit9 ei9 filiꝰ q̃ no-
no regni ſui anno quoſdã nobiles turco-
rũ ſatrapas cũ vmulo exercitu ſuo circa
partes gerocõcianas in prelio ſupauit inẽ
fectis ex eis quibꝫ reliqs cum igno
minia et cõfuſione fugientibꝫ In·xv·eciã
regni ſui anno cum p̃cipe damaſci noza
dino cõgrediens fugiente nozadino cum
parte exercit9 ſui reliqs inẽptis rex vi
ctor campũ obtinuit regnauit·xxiiij·an
nis ſine liberis et ſucceſſit ei in regno fraẽ
ei9 Almaricus. Hic p̃mo regni ſui anno
partibꝫ egipti cum dargan p̃cipe milicie
egipcioz cõgredit et facta magna ſtrage
hoſtiũ cum paucis diuit9 victoziam obti
nuit. In ſcdo aũt prelio habẽs ſecum·ccc
lxx·milites pugnauit cum p̃cipe ſolda-
ni damaſci qui ſecum ducebãt·xij·milia
turcoz Arabũ aũt·xj·milia & interfecit
ex hoſtibus mille quingentos de xp̃ianis
vero centũ ceciderunt regnauit annis·xij
et ſucceſſit ei in regno baldowim9 filiꝰ ei9
hic duũo iudicio lepra p̃uſſ9 regnũ ni-
cbilomi9 rexit qui anno·iij·ſui regni cũ
ccdxxv·equitibꝫ circa partes aſcalone oc
currens ſaladino qui cum·xxvj·milibus
equitũ veniebat ſupauit ip̃o ſaladino cũ

parte exercitus fugiente alijs trucidati alijs vinculis mancipatis. De xp̃ianis aũt iiij· aut quĩq; dñi dicunt̃ cecidisse In alio aũt prelio circa tyberiadẽ cum septingentis equitibꝫ occurrẽs saladino qui ·xx· milia equitũ secum hr̃e dicebat ip̃m supauit mille hostibꝫ intẽptis de xp̃ianis vero paucissimi ceciderẽt. Cũ aũt p̃dc̃s rex pp̃e eius egritudĩez vxorẽ duxe̅ noluisset duas sorores quas habebat sibillã p̃mogenitam & ysabelem uniorẽ duobꝫ viris nobilibꝫ gene̅ vxores dedit sibillã vxorẽ bernardo de longa sparta marchioni montis ferrati·yzabelem vero tradidit dño eufrido de thoron·mortuo aũt dicto bernhardo et relicto quodã puulo filio cui nomẽ baldowinꝰ rex p̃dictã vxorẽ suã tradidit cuidã adolescenti de pictauẽsi comitatu guidom fidelissimo cui eciã eo q̃ infirmitate nimiũ grauabat̃ tociꝰ regni admĩstracõz cõmisit·ꝛ regis indignacõez incurrẽs procuracõz et admĩstracõz amisit. Et tũc rex cõuocatis regnis maioribꝫ nepotem suũ puulũ baldowinũ regẽ invngi fecit et tã ip̃m q̃z regem negocia p̃uidencie cutele comitis tripolitani cõmisit·ñ ml'to aũt tẽpore pꝰ baldowino rege lẽpso viã vniũse carnis ingresso minore ecia baldowino defuncto prefatꝰ guido p̃curante vxore sua sibilla ad quã regnũ iure hereditario pertinebat sublimatꝰ est in regẽ nõ requisito assensu comitis tripolitani qui tociꝰ r̃gni tũc p̃curatoꝛ erat. Vnde ualde indignatus p̃sertim cum ip̃e ad regnũ aspiraret absq; regis cõsensu cũ quo rancorẽ & inimicicias exeruxerat cũ saladino treugas fecit et ut maiorẽ ĩ r̃gno et con̅ ip̃m r̃gẽ defẽsionẽ hr̃et et nocẽdi manet cum dña tyberiadis et tocius galilee matrimoniũ cõtraxit. Vnde factũ est ĩ regno piculum et p̃niciosa discordia quibusdã comiti fauentibꝫ alijs regibꝫ adherentibꝫ quã diuisionẽ cum saladinꝰ cognouit cogitans q̃ immẽso foramĩe discordie facile pateret ĩ sidiantibꝫ ingressis ex oĩbꝫ sibi subiectis regionibꝫ ml'titudĩez pugnatoꝛ cõgregauit ex egipto arabia & mesopotania tam equites q̃z pedites con̅ xp̃ianos cõuocando. Dicit̃ aũt ·l· milia equitũ exceptis peditibꝫ in comitatu suo secũ traxisse et premisit ante faciẽ suã decẽ milia electoꝛ militum qui p terrã comitis tripolitani qui tunc treugas cum sarracenis habebat per partes scz tyberiadis et nazareth usq; ad suburbia accon transierunt ut more suo xp̃ianos p̃uocarẽt si forte incaute et inordinate p̃sequẽtibꝫ possent eos p̃imere vel captiuos retinere nec effectu carũt astuta impioꝛ ymaginacio quia mgr̃ milicie tẽpli cum fratribꝫ suis plusq̃z ·lxx· incaute egredientes cum mgr̃o hospitalis qui de castello suo beluet reuertebat̃ cum decẽ fratribꝫ inẽclusi sunt ab eis iuxta casale roberti licz aũt nõ ñ centũ viginti milites in comitatu suo haberet·x·milibꝫ sarracenoꝛ mirabiliẽ resistẽtes ml'tis ex eis interfectis ip̃e tandẽ fere oĩes infecti sunt vel retenti. mgr̃o aũt templi cum paucis fuga elapsis·mgr̃o vero hospitalis trucidato p̃mo die may cruentã de xp̃ianis reportarũt victoriã Ex quo facto aiosiores sarraceni effecti mensio iulio sequẽti oĩbꝫ viris suis in vno cõgregatis regni xp̃ianoꝛ·ex parte damasci ciuitatẽ scz tyberiadem obsedert. Iam enĩ comes tripolitanꝰ cuiꝰ erat ciuitas a sarracenis captꝰ treugis recesserat eo q̃ imponeret̃ sibi q̃ con̅ regem et regnũ mala plurima machinãs sarracenis cõfederatꝰ fuisset Munitat igit̃ p̃dictam ciuitatẽ con̅ sarracenos vxore sua ĩ p̃sidio relicta. Dñs aũt guido rex iherosolimitanꝰ et raymũdꝰ comes tripolitanꝰ cum oĩbꝫ fere tociꝰ regni nobilibꝫ cum equitibꝫ et peditibꝫ quotcũq; hr̃e potuerunt diuino auxilio dei destituti saladino et suos occurrẽtes tentoria sua circa fontem tephoritanũ locauerũt de ml'titudĩe siquidẽ sua plusq̃z de diuino auxilio cõfitẽtes A p̃mo enĩ introitu latinoꝛ et terram sanctã xp̃iani tot milites ĩ vno prelio cõgregare nequerũt. Erant enĩ mille ducenti milites loricati pedites aũt cum armis et arcubꝫ et balistis circit̃·xx·milia ĩ fausti expedicõe mẽfuisse dicunt̃·die aũt seq̃zti cum de xp̃ianoꝛ exercitu uersꝰ obsessã ciuitatẽ leuit̃ p̃grederet̃ copiosa equitum ml'titudo exercitꝰ saladini a dextris et a sinistris xp̃ianos p̃terue nimis infestans

ſagittis et ſpiculis tam equos q̃z equite⁹ ſine mẽmiſſione vulnerãs in loco arido & in aquoſo exercitũ xp̃ianoꝝ caſtra locare et tentoria figẽ coegit q̃ prudenẽ atten = dens Saladin⁹ ſequẽti die priuſq̃z ad aq̃s exercitus xp̃ian⁹ pueníre potuiſſet iuxta thronũ etenim ordinatis ſcõm militarẽ di= ſciplinã acieb⁹ xp̃ianoꝝ tam equitib⁹ q̃z equis ſicientib⁹ Saladin⁹ dimicatur⁹ hoſ ſtiliẽ occurrit Erant aũt dies feruẽtes val de Menſe aũt iulio · iiij · nonas eiuſdẽ in feſto tranſlacõis ſancti martini ãno ĩcar nacõis dñi ſupdicto ſcz Milleſimocenteſi mooctuageſimoſeptimo ẽdidit dñs pp̃l'm xp̃ianoꝝ infinitis pcũis eoꝝ exigentib⁹ in maĩb⁹ impioꝝ adeo q̃ xp̃iaĩ ſubito terga dantes ab ĩimicis fere oñs a maximo uſ= q̃z ad minimũ trucidati ſũt vel ĩ captiui= tate detẽti ĩtantã enĩ formidiẽz et puſilla nimitatẽ huĩliauit eos dñs q̃ vn⁹ ex ho= ſtib⁹ verſa vice centũ p̃ſequebaẽ ex xp̃ia= nis · & quidã arma ſua turpiẽ p̃iecẽtes ĩ manib⁹ ĩimicoꝝ ſe gratis tradebãt facta aũt magna ſtrage ceſoꝝ . Guido eciã rex ihr̃l'm et magiſter milicie templi cũ mul tis alijs tam maioribꝫ q̃z mĩoribꝫ ordinis in captiuitate detentis abierũt abſq̃z for= titudĩe ante faciẽ ſubſequẽtis ut aũt cer= tis iudicijs et euidẽtib⁹ ſignis deũ viſibi= liẽ offenſum agnoſcerẽt et duũe p̃tectioĩs clipeum ab ip̃is receſſiſſe non dubitarent lignũ ſalutifere crucis qđ die illo tenebro= ſo ſecum in prelio detulerũt lamentabili infortunio amiſerũt et poſt paucos dies Saladin⁹ ille ĩimicus xp̃i nõ ſolũ ciuita= tes plures ac alia loca regni ſed et ciuita= tem ſanctã ihr̃l'm occupauit cui⁹ excidij tota cauſa fuit · qz vt dictũ eſt tota terra erat facinoribꝫ plena & rar⁹ erat ĩ mõa= ſterio et rarior in ſeculo quẽ nõ morbꝫ vl' luxurie vl' auaricie infeciſſet · dedit etiam opam p̃itor comes tripolitan⁹. Cũ ſup= dict⁹ vrban⁹ papa ẽci⁹ audiuit captũ eẽ ihr̃l'm ab ĩimicis xp̃i p̃ dolore p⁹ modi = cum obijt.

dñi Milleſimocẽteſimo octuageſimonono Tempe clemẽtis pape tercij tunc creſcente rumore lamentabili de terra ſancta pleri q̃ aſſumpte crucis ſigno iheroſolimã ire poſuerũt videlicz philipp⁹ rex francoꝝ & heinric⁹ rex anglorũ et frideric⁹ octuage= ſim⁹ octau⁹ Impator et guillerm⁹ rex ce= cilie qui iter maris liberũ fecit et a pira = tis et turcis p̃ margaritũ claſſis ſue ducẽ fit ergo ingens cõmocio parciũ diuerſarũ genciũ p̃ mare et p̃ terras partes potenciũ tranſmarinas rauenatẽſ · et piſanẽſ · ar chip̃ſules cum magno de ytalia agmine eirũ appulſi ſunt. Frideric⁹ impator fineꝫ imperij aggrediẽ cum ml'titudĩe infinita de friſia vo et dacia naues · l · de flandrijs quoq̃ triginta ſeptẽ de francia eciã et cã= pania q̃z plures illuſtres milicie titul' glo rioſi etas nulla meminit nec refert hiſto ria tantã mocõez pp̃l'oꝝ. Philipp⁹ et Ri= chard⁹ francie & anglie reges apud meſa nam vix appulſi nõ ualentes p̃gredi ibi dem yemarũt ad quos abbas ioachim ve niens vocat⁹ ab eis de calabria ſciſſitatis de futuris reſpõdit q̃ mare quidẽ trãſiret ſed parũ p̃ficeret ne dũ adeſſe tempa qui bus recupanda foret ihr̃l'm q̃ et ita cõti = git Nam ſolũ achon ciuitatẽ decurſu fere biennio q̃ ceperat obſideri fuit capta per reges p̃dcos vbi philipp⁹ rex frãcie fuit infirm⁹ & ideo apparatu ſuo duci burgũ die cõmiſſo rediit a p̃tib⁹ trãſmarinis Im pator vo ad quoſdã locoꝝ auguſti adue= niẽs reperit ml'titudĩez turcoꝝ cũ q̃b⁹ bel lans triũphauit poſtq̃z fluuiũ quendã trã ſitur⁹ mergiẽ et vix exẽt⁹ paulo p⁹ mo= riẽ fuit quidã vir magnaĩ⁹ q̃ p⁹ karolũ magnũ in geſtoꝝ magnificencia parẽ nõ habuit cui⁹ exercit⁹ antiochiã uenit vbi dũ fixa corpa reficiũt et epulis intendũt eot obuiũt ut de tãto exercitu pauca mi lia remanerent Richard⁹ anglie rex poſt ml'ta naufragia rediẽs p̃ hauſtriã tranſi re ſecrete deliberãs a duce capet⁹ tradiẽ im patori a quo p̃ annũ detent⁹ ex actione maxĩa reddiẽ ſuo r̃gno.

Enteſimũ decimũ nonũ bellũ inẽ ſarracẽos et xp̃iãos accidit ãno

Enteſimũ xx · bellum inẽ ſarrace nos et xp̃ianos accidit ãno dñi

Millesimoducētesimodecimoseptimo tem
pore honorij pape tercij. Tūc cōgregatē ex
ercitꝰ achon cum regibꝫ ihrl'm cipri hon
garie et ducibꝫ haustris bauarie francisqꝫ
q̄zpluribꝫ & germanis redeuntibꝫ vero hō
garis aliqui egipciū applicantes damyatā
capiūt pereūteqꝫ tam ferro q̄z fame octua=
ginta milia sarracenorꝝ deniqꝫ captis car
dinali templarijs et hospitalarꝝ totoqꝫ ex
ercitu excepto rege qui a cardinali diſcor
dans recesserat damyataqꝫ p annū a xp̄ia
nis fuerat possessa p eorꝝ redempcōe fuit
reddita paganis hoc tempe ab eodē papa
beatꝰ pr̄ nr̄ francisꝰ regulā cōfirmauit.

QEnteſimūviceſimūpmū bellum
inē sarracenos et xp̄ianos acci=
dit ano dn̄i Milleſimoducente
ſimoctceſimoctcio. Tūc predictꝰ rex alfon=
ſus·viij·nepos impatoris cum regnasset
quīqꝫ anis videns dampna que sarraceni
cōtinuo inferebāt xp̄iaīs nec tradens obli
uioni qn̄ fuerat victꝰ ab illo miramamo
lim affricano supdicto cōsilio habito cum
magnatibꝫ regni sui diffinitū fuit qp me
liꝰ erat qp ponerēt se ī fortuna belli q̄z suf
ferre cōtinuo tanta dampna sarracenorū
& factū est qp infans fernādꝰ regis pdicti
filiꝰ misit ad papam p cruciata ut sucē=
ſum hr̄et pr̄ eiꝰ conē sarracenos qui loca
eiꝰ ceperant et insup minas deberāt sez ve
niendi ad destruendū regnū·papa aūt vi
dens qp erat iusta peticio cōcessit et man
dauit qp pdicareē p oīa regna xp̄ianorꝝ p
annum ante terminū prefiniti belli affir=
mati tam per sarracenos q̄z p xp̄ianos et
interī qp crux pdicabaē pdicto habito cō=
silio cōgregauit rex alfonsꝰ exercitū suū
et iuit ut peurrēt terrā sarracēorꝝ et cepit
tūc alcalam et ixurquerā et grandī et cu=
bas et reuersꝰ est in terrā suā ꝓpē tempe=
staē yemis. Et tūc in mense februarij cū
esset ī maiori ioco mortuꝰ est filiꝰ eiꝰ in=
fans fernandꝰ de quo valde doluit qz vni
cus ei erat licz filias hr̄et & sepulꝰ est in
monasterio monialiū ciuitatis burgen·
qō dr̄ lasbuelgas. Illud enī monasterium
cum quodā solempni hospitali ꝓpe eum
edificauerat pdictꝰ rex alfonsus·viij·&
mirabiliē dotauit oīb̄ necessarijs. Cū er=
go temp⁹ veris veniret quo solent regeſ
ad bella ꝓcedē congregatis exercitibꝫ suis
venit ad ciuitatē toleti vbi inuenit mul=
tas gentes cruce signatas diuersarꝝ naci=
onū et linguarꝝ et tūc ecia accessit ibidem
rex petrꝰ arrogonie cum toto exercitu po
testatis sue ac alie ml'te gentes regni frā
corū venerūt ecia ibi oēs plati magna=
tes milites scitiferi et ciues regnorꝝ suorꝝ
gentes ecia ex ytalia roma lombardia al
mania et portugalia & pcepit rex alfon=
sus qp cōputarenē oēs gentes que veneēt
exē regnū suū et inuenti sunt·x·milia eq̄
tum et·c·milia peditū et locuꝰ est vir=
tuosꝰ rex alfonsꝰ cum oīb̄ capitaneis et
pncipibus oīm exercituū et dedit eis oīa
necessaria qui nimis cōtenti de eo ꝓmise=
runt sibi qp vel vincerēt bellū vel morerēn
tur cum eo. Dato ergo solido illis quibus
dandū erat datis ecia plurimis armis nō
habentibꝫ et bestijs plurimis ad portandū
necessaria inuentꝰ est numerꝰ bestiarꝝ. lxx
miliū. Egressꝰ est ergo alfonsꝰ rex cū exer
citibꝫ suis a toboletho die lune·xij·mensis
junij et appinquantes ad terrā sarracēorꝝ
ceperūt statim malagon et calatbzanam
vetere Et tūc appīquit ibidē rex sancius na
uarre cū toto exercitu p tātis sue et inde
pcedentes venerūt ad locum qui dr̄ gna=
dabira qui est sub monte delmuladar &
inde accesserunt ad locū qui dr̄ laloza ex q̄
loco viderūt tentoriū ipīꝰ miramamolī
qō erat totū colozis ruber sarraceni aūt ce
perūt totum illū transitū·et ideo xp̄iani
transire nō poterant ad miramamolī sine
maximo periculo ꝓpē asperitatē et artitu
dinē vie. Cum ergo pdicti reges essent in
cōsilio quid sup hoc agē deberēt ecce appa=
ruit eis angelꝰ dn̄i sub forma pastoris q̄
dixit regi alfonso qp ipe ostenderet eis viā
per quā secure possent transire et insuper
pascua virencia et fontes delectabilissios
ad bibendū & sic factū est. Venerūt ergo
per viam quā eis ostendit et inuenerunt
in altitudine illa quā ascenderē planicie
magnā et oīa que dixerat eis angelꝰ dn̄i

Illum aũt ampliꝰ vidẽ nõ potuerũt exq̃ cognouerũt illũ fuisse angelũ dñi. et cum cognouerunt sarraceni qꝫ xp̃iani transirẽt ad predictũ locum doluerũt valde. Fixis ergo ibi tentoriis suis in loco vnde poterant vidẽ sarracenos et econt̃ manserunt ibi tribꝰ diebꝰ vt requiescerẽt modicum a laboribꝰ suis. In p̃dictis aũt tribꝰ diebus semp tenuerũt sarraceni suas acies ordinatas Die aũt dñica hora medie noctis que erat. xvj dies julij. audita est vox quedã de celo ab oĩbꝰ existentibꝰ in exercitu xp̃ianoꝝ dicens Surgite serui dei armami & ite ad bellũ qua voce ab oĩbꝰ audita confortati sunt nimis p̃ceptis ergo salutaribꝰ sacramẽtis cum venit lux diei. exiuit exercitus dñi armatꝰ et ordinatꝰ ¶ Sarraceni sil'r ordinauerũt acies suas. Erat aũt exercitus eoꝝ octuaginta milia equitũ pedi tum vero nõ erat nũs qz nõ remansit ali qꝺ regnũ sarracenoꝝ de quo nõ fuerũt ibi sarraceni imẽ quos erãt ml'ti reges et p̃ncipes et vbi erat tentoriũ p̃dictũ rubeum illiꝰ miramamolim fecit fieri circulũ magnum quasi currale constructũ vndiqꝫ ex hoĩbꝰ armatis circũligatis catheis ad crura ne aliquo mõ fugẽ possent quoꝝ nũs erat vltẽ centũ milia sarracenoꝝ nigroꝝ qui oñs habebãt avergas enses & lanceas et imẽ circulũ illũ erant ml'ti reges et alij magni dñi quasi triginta milia ad seruãdum miramamolĩ. Inẽ erãt eciã sagittarij ĩnumeri et ml'titudo archariũ que plene erant sagittis. exẽ circulũ vero predictũ erãt tot acies terribiles ordinate qꝫ pauor erat ad videndũ & tãta videbãt ml' titudo qꝫ nll'ꝰ poterat numeꝝ existimare In medio vero tocꝰ ml'titudĩs erat predictꝰ miramamolĩ armatꝰ et indutꝰ desuper quadã nigra almosia et sup illam alia incõsutilis tenẽs ensem ad collũ et liberũ alcoranum ante se. Cũ ergo reges xp̃iani inceperũt monẽ se cont̃ ĩimicos xp̃i subito apparuit eis crux pulcherria ĩ celo ml'toꝝ et mirabilũ coloꝝ quã oñes xp̃iani viderũt vt narrat in cronica sua rodericꝰ archiep̃us p̃ qꝺ signũ oñs xp̃iani fuerẽt animiũ cõfortati et irruerũt virilĩ et ordinatissime in sarracenos et factũ est prelium magnũ. Die eadẽ dñica que fuit. xvj dies junij et post plurimã cedem sarracenoꝝ cõfractũ est currale ex ml'tiplici pte et victi sunt sarraceni miramamolĩ vero cum paucis euasit. Secuti sunt aũt xp̃iaĩ tota die et tota nocte sarracenos fugẽtes occidentes et vulnerãtes eos et reuersi sũt in locum belli qui dr̃ vulgarĩ lasanas. de tholosa inuenti sunt mortui sarraceni cc. milia de xp̃ianis vero solũ. cc. et. xxv p̃sone. et stetẽrt ibi reges xp̃iani cũ toto exercitu suo octo diebꝰ expoliãtes campũ et tantã ml'titudĩez auri et argenti ibi inuenerũt qꝫ vix poterãt sufficẽ ad colligendũ. vt videret rex alfonsꝰ In illis aũt duobus diebꝰ nichil aliud cõbustũ est qꝫ cibarijs p̃parandis in toto exercitu n̄ solum haste lanceaꝝ et sagittaꝝ sarracenoꝝ seo nec terciã partẽ cõburẽ potuerũt et dedit rex alfonsꝰ regi arrogonũ tentoriũ illius miramamolĩ et p̃cepit dono didaco dño viscaye qꝫ diuidẽt campũ qui in hũc modum diuisit dicens. Dñe oñs diuicias q̃s nos & vos milites vr̃i habẽ debemꝰ huiꝰ belli miramamolim eo mõ quo sum intra currale oñs sunt reges arregamũ et reges nauarre. Vobis aũt dñe honorẽ belli do qz vos hr̃e debetis. Alij vero gentes gaudeant de hys que habuerũt qꝺ verbũ placuit oĩbꝰ regibꝰ et p̃cesserũt inde cum letitia magna. et cepẽrt castꝝ debilkes et ferrabanos et castꝝ qꝺ dr̃ lasnanas de tholosa. Et inde venerũt baecios et neminem inꝰ inuenerũt Progredientes vero vltra irruerunt in ciuitatẽ vbetensã que plena erat sarracenis fugientibꝰ vltẽ. xl. milia et obsederẽrt ciuitatẽ et breui spacio capta est ciuitas sic qꝫ nullꝰ sarracenꝰ euasit qui fuerat mortuꝰ vel captiuꝰ vbi eciã plurimas diuicias inuenerũt et destruxerũt ciuitatẽ usqꝫ ad fundamentũ. Quo fco reges Arrogonũ et nauarre p̃r̃ infirmitates varias exercitꝰ inualescentes felici expeditione in regna sua sunt reuersi. Rex vero alfonsꝰ cum magna letitia et honore reuersꝰ ẽ tholetũ vbi magnifice remunerauit milites suos et extraneos Hic magnifiꝰ et virtuosꝰ rex alfonsꝰ octauꝰ pꝰ plurima bella et glorioſas victorias. cũ

aret ut se videret cum regi alfonso legionis infirmat9 est in quodã loco ꝑpe areue lum qui dr̃ garsimin9 vbi ꝓceptis sacrañ tis et facto testamẽto felicit̃ migrauit ad dñm ãno·liij·regni sui et successit ei ĩ regno filiꝰ ei9 heinric9 ꝑm9·vij·rex castelle lacet aũt sepul9 in supꝓicto monasterio monialiũ burgen̄·qꝺ ipe cõstruxerat .Re gnauit aũt rex heinric9 ꝓict9·xiij·ãnis qui ambulans ludendo cũ pueris suis in ciuitate palen̄· casu ꝓcussa quadã tegula cecidit et ꝓcussit regem in capite de quo mortuus est et sepul9 est in ꝓicto mõa= sterio burgen̄·apud fratrẽ suũ infantẽ fer nandũ et successit ei ĩ regno rex fernãꝺ filiꝰ regis alfonsi legionis et dñe beringa rie filie supꝓicti regis alfonsi nepotis im peratoris quia ꝓict9 rex heinric9 ñ relict̃ ꝓles et ĩ hoc rege fernando mortuo pr̃i suo regi legionis cõiuncta sunt regna ca= stelle et legionis ꝑ semper.

Entesimũxxij·bellũ int̃ sarrace nos et xp̃ianos accidit ãno dñi Millesimoducentesimoxxx tem pore gregorij pape·ix .Tũc iacobꝰ rex ar roganũ cõgregata classe sua ꝑ mare veit sup maiorica & deuictis sarracenis cepit ciuitatẽ et totũ illud regnum.

Entesimũxxiij·bellũ int̃ sarra= cenos et xp̃ianos accidit anno dñi Millesimoducentesimoxxx octauo. Tũc iacobꝰ rex arogonũ cõgrega to exercitu suo venit sup valenciã et obse dit et cepit eam pluribus bellis sarraceno rum deuictis.

Entesimũxxiiij·bellũ int̃ sarra= cenos et xp̃ianos accidit circa annũ dñi Millesimũducentesi= mumquadragesimũscõm·tempe celestini quarti tũc tartari cũ magno exercitu hon gariã et poloniã verãq armeniã ruciam et alapiã vastant & vsq ad fines germa nie puenerũt .Cum aũt timerẽt responsũ habuerẽt et dictũ est eis .Ite securi qꝛ spũs

dissidij et incredulitatis et discordie ꝓce= dunt vos sic q̃ factũ est.Ante enĩ introi tum eoꝝ rex p̃cipes cler9 et pp̃l9 dissede bant·et ideo ĩ introitu eoꝝ parare se no= lebant et cũ tartari se defenderẽt ꝑ regnũ hongari timore confusi fugerũt et multa milia hongeroꝝ sũt occisa.

Entesimũxxv·bellũ int̃ sarra= cenos et xp̃ianos accidit ãno dñi Millesimoducentesimo quinquagesimo tempe jnnocencij·iiij·Tunc rex francoꝝ ludowic9 qui postmodũ fuit sanct9 & canonizat9 zelo fidei succens9 tri bus fratribꝰ suis cruce signata et cõgrega ta magna classe nauigans ꝑ mare appli= cuit portũ cipri vbi yemauit In sequenti aũt vere veniens damiatan litora nili ple na sarracenis inuenit defendẽtibꝰ sibi ĩrã seꝺ bellans cum eis virilit̃ cum balistis fu gauit et terruit eos adeo q̃ ciuitatẽ mum tissimã liberã dimiserũt fugientes quam rex et sui mirantes intrauerunt estate ac sequenti yeme tenuerũt.

Entesimũxxvj·bellũ int̃ sarra= cenos et xp̃ianos accidit anno dñi Millesimoducentesimoquinquagesimo. Tũc ꝓict9 rex lodowic9 cum exercitu suo cont̃ soldanũ babilonie egre= dit̃ sequens ꝓictũ nili aluiũ videlicꝫ sar racen preliari cum eo formidantes tran= sitũ precluserũt seꝺ robert9 frater regis suspicans q̃ eodem cursu vltima respõde= rent ꝑmis in quadã aggressione villam occupat almoseram vbi mito certamine sarraceni plurimos ꝑmũt xp̃ianos .Int̃ quos frat̃ regis fuit ꝓict9 nec inuentus. Consequent̃ regis exercit9 tanto fuit sub= iect9 infirmitatibꝰ q̃ coci et alij armis ñ vsi assumebanẽ ad excubeas et diurnas cu stodias loco egrotancũ dñoꝝ qꝺ sarracen̄ presencientes regẽ insequunẽ et in quodã loco int̃clusum cũ fratribꝰ suis karolo & alfonso capiũt et alios plures int̃ficiũt et plures retinẽt captiuos seꝺ tractu habito cum soldano rex cũ captiuis magna int̃= uenit̃te peccunia liberat̃ et damiata rodit̃

sarracenis ꝑpẽ quã pecuniã soldan⁹ fuit postea a suis intempt⁹ vasallis et damna dirupta nec ad man⁹ iterato pueniret xp̃ianoꝝ Rex vo ad ciuitatẽ rediẽs Aconen̄ · vero quinquenio illis mansit in partibꝰ mltaq; loca muniuit et captiuos plurimos redemit. Quo tempe fca est subito crucis signatio pastoꝝ illoꝝ et pueroꝝ in francia vsq; ad numeꝝ circiẽ · xx · miliũ dicenciũ se angelos vidisse et ad vlaissendũ regẽ missos eẽ Inẽ ꝙs aliq; mgri vocabanẽ signãtes more eꝝ aquã bñdicẽtes mri monia cõiungẽtes religiosos vo & clicos spoliãtes intoũ vberãtes et interdũ occidẽtes et nll⁹ rstituit seu cõpescuit malignãtes Sic ergo ꝑ legiones ad duũsos portus maris scz mersiliã et brandusiã pueniẽtes manes et vacui redierũt sic ꝙ ĩ breui tẽpe ut fum⁹ euanuerẽt · ferebaẽ aẽ ꝙ vetul⁹ de monte q̃ arfacides dr a puericia duos dericos scismarinos in carcẽ detinuerat nec vnq; eos dimittẽ voluit donec ab eis vt regni francie pueros sibi adducerẽt firmã ꝓmissionẽ accepit Ab hys ergo estimabãtur benedicti pueri quibusdã falsis visionum rumoribꝰ atq; ꝓmissionibꝰ ad se crucis signandos electi.

Enteſimũxxvij · bellũ inẽ ſarracenos et xp̃ianos accidit anno dñi Milleſimoducẽteſimoſexageſimoſcio tempe vrbani pape iiij. Tunc manfred⁹ tirãnice retinens p̃imoĩm ecclesie scz regnũ cecilie exercitũ magnũ sarracenoꝝ ĩ eundẽ p̃imoĩm ĩtroduxit. Sz ꝑdict⁹ papa vrban⁹ quart⁹ ꝑ crucẽ signatos victoriã reportauit & de p̃imoĩo ecclesie ipos fugauit · et tunc cõtulit karolo fratri ludowici rgis francie ꝑdictũ rgnũ cecilie hic fuit p̃ sc̃i ludowici fris nostri,

Enteſimũxxviij · bellũ inẽ ſarracenos et xp̃ianos accidit anno dñi Milleſimoducẽteſimolxiiij Tũc iacobꝰ rex arogonũ cõgregato exercitu suo ciuitatem murcie sarracenoꝝ que rege castelle tributaria erat obsedit et expugnauit et cepit.

Enteſimũxxix · bellũ inẽ ſarracenos et xp̃ianos accidit ãno dñi Milleſimoducenteſimolxvij Tũc ꝑcẽ⁹ rex fernãd⁹ scd⁹ viij · rex castelle anno rgni sui · xv · ꝑcepit filio suo ĩfanti alfonso vt inẽret et pẽreret trã sarracẽoꝝ q̃ cũ exercitu suo destruxit trã ciuitatis cordubeñ & cepit plonã et veit conẽ trã hispaleñ et xeriseñ · et destruxit quicq̃d ĩuenit fixitq; tentoria sua sup ruinã gnadalete. Rex vo sarracẽoꝝ abẽhuc cũ hec sciuit cõuocauit clamoribꝰ totã trã et veit ad locũ dexerit posuitq; rgale suũ ĩt villas et xp̃ianas fecitq; sepẽ acies ĩ q̃ꝝ q̃libet ad mi⁹ erãt mille eq̃tes peditũ vo ñ erat mus xp̃iani vo etiã ordĩauerẽt acies suas et ĩuenti sũt mille eq̃tes et duo milia peditũ ducebãt aẽ secũ quĩgẽtos sarracẽos ꝙs captauerat hos statĩ decapitauerẽt · cõmissũ ẽ ergo bellũ asperrimũ ĩt vtrosq; et cũ adiutorio altissimi et sc̃i apl'i iacobi q̃ apparuit xp̃ianis ĩ bello victi fuerẽt sarracẽi et tot fuerẽt mortui ex eis ꝙ ñ fuit mus eoꝝ estimat⁹.

Enteſimũxxx · bellũ inẽ ſarracenos et xp̃ianos accidit ãno dñi supdco Milleſimoducenteſimo lxvij Tũc enĩ soldan⁹ babilonie vastata armenia anciochiã obsedit q̃z p⁹ aliquos dies captã occis⁹ et captiuis viris et mulieribus in solitudinem redegit.

Enteſimũxxxj · bellũ ĩt ſarracenos et xp̃ianos accidit ãno dñi Milleſimo · cc · lxix tũc ꝑcẽ⁹ rex fernãd⁹ scd⁹ octau⁹ rex castelle cõgregato exercitu suo obsedit vbedã cepitq; eã viribꝰ et reb⁹ est cũ honore ĩ ciuitate toleti

Enteſimũxxxij · bellũ inẽ ſarracenos et xp̃iãos accidit ãno dñi Milleſimo · cc · lxx . Tũc supcẽ⁹ rex francoꝝ ludowic⁹ ñ ẽrie⁹ laboribꝰ p̃te ritis & expensis de q̃bꝰ supdcm ẽ Iolẽs q̃ comes mũnenſ philipp⁹ et petr⁹ liberi ei⁹ pictauie fr ei⁹ attribatenſ q̃q; et britanie comites theobaldus rex nauarre multi q̃q; milites atq; plebes et ecclesiarum prelati veniunt ad mare · vj · kalendas julij

et ab aquis mortuis incipiunt nauigare insidieq; eis cõsiliũ ut ṙgnũ tonicij quod transfretantibꝫ dabat xp̃ianis impedimẽ tum p̃mo subicerẽt sue potestati . Eodem q; mense circa festũ beate marie magdale ne ad portũ kartagenis repulsꝰ sarracẽis litus tuentibꝫ applicuerũt et ciuitatẽ capi unt ĩ instanti · ac castra conẽ tonicij po= fuerũt q; cum p mensem obsidissẽt occul= to dei iudicio infirmitas in exercitu mu luit sic q; filiꝰ regis comes niuernẽ · io = hannes et postea legatꝰ cardinalis epus albanẽ obierẽt Deinde b̃ndẽꝰ rex ludowi cꝰ ĩ vigilia sc̃i bartholomei obijt vidẽsq; exercituꝰ xp̃ianoꝝ q; tute ñ valebat yema re in ptibꝫ transmarinis p̃mieꝰ rege toni cio facto tributario regi cecilie et xp̃ianis captis libere dimissis et q; fides xp̃iana p p̃dicatores et minores liberẽt p̃dicarẽt re= meauit.

Q Enteſimũxxxiij · bellũ inẽ ſarra cenos et xp̃ianos accidit anno dn̄i Milleſimoducenteſimo ſep= tuageſimoꝓmo. Tũc rex p̃dictꝰ fernandꝰ cupiens ſeruire xp̃o cõgregauit exercitum ſuũ et venit ſup ciuitatẽ cordubẽ · obſe = ditq; eam & poſt mlta bella data eſt ſibi ciuitas et tũc virtuoſꝰ rex fernandꝰ remi ſit campanas ad eccleſiã ſancti iacobi q̃s duxerat almanzor ſic̃ ſup̃dictũ fuit. Poſt hec cepit Arionã et pegalgaiar et meti = xar et carthenã cepit eciã illoꝛã q̃z ignibꝫ cremabat et obſedit granatam ꝓpt̃ quod rex granate factꝰ eſt eiꝰ vaſallꝰ t̃butariꝰ et tradidit tũc regi fernãdo gibenium de inde cepit carmonã et cõſtantinã et aca = lamdelꝛio.

Q Enteſimũxxxiiij · bellũ inẽ ſarra cenos et xp̃ianos accidit anno dn̄i Milleſimoducẽteſimo octu ageſimonono tempe Nicolai pape · iij · q̃ p̃mo fuerat generalis ordinis mīoꝝ. Tũc ſoldanꝰ babilonie cõgregato magno ſar = racenoꝝ exercitu tripolim ciuitatẽ obſe = dit & dum letanie fierẽt ſancti marcij ca pta fuit ciuitas occiſis captiuiſq; xp̃iaĩs pluribꝫ xp̃ianitatis nomen delectum fuit in eadem.

Q Enteſimũxxxv · bellũ inẽ ſarra= cenos et xp̃iãos accidit ãno dn̄i Milleſimoducẽteſimo octuage= ſimonono . Tũc p̃dictꝰ rex fernandꝰ ſcdꝰ octauꝰ rex caſtelle conſiderans q; ciuitas yſpaleñ · erat de p̃cipalibꝫ mũdi q; recep taculũ terre & maris deſiderio magno cõ cupiuit hr̃e illã. Vocato ergo raymũdo· bonifacio tũc almurãti p̃cepit ſibi q; ſtatẽ cõgregaret maiorẽ claſſem p mare quam poſſet et veniret ſuper ciuitatẽ yſpaleñ · et factũ eſt ita Rex vero p terrã cum exerci tu magno venit et ſic p mare et p terram obſeſſa eſt p̃dca ciuitas yſpaleñ · xvj · mẽ= ſibꝫ in quibꝫ fuerũt bella mlta in aqua & in terra et effuſꝰ plurimꝰ ſanguis ſpecia = liter ſarracenoꝝ ſic̃ pleniꝰ cõtinet in gene rali hiſtoria hiſpanie. Quare nõ valẽte ſuſtinere bella ſarraceni cum eſſent nimis cõtinuo anguſtiati tradiderũt regi fernã do nobiliſſimã ciuitatẽ yſpaleñ · ex pacto q; exĩberent oĩa bona ſua . Intrauit autẽ p̃dictã ciuitatẽ virtuoſꝰ rex fernãdꝰ ſcdꝰ in die ſancti clemẽtis ãno dn̄i Milleſimo ducenteſimononageſimo. Et poſt hec lu= cratꝰ eſt villã que dr̃ xeres delafrõtera & medinã delalbohera et alcalam delos gon zales et beier et calis et ſant lucar de barra meda et archos et libꝛixã et oĩa alia uſq; ad mare octo ãnis ſtetit hic virtuoſꝰ rex fernandꝰ in frontaria ſarracenoꝝ q; non venit in caſtellã et poſtq̃z lucratꝰ fuit ci= uitatẽ p̃dictã yſpaleñ · ordinabat iã tran ſire in affricã et mlti reges affricani cõcor dauerãt ſe ſubdẽ ſibi ſi tranſiſſet · ſed infir matus eſt ĩ p̃dicta ciuitate yſpaleñ · & ſic videns ſe infirmũ et declinantẽ ad mortẽ vocato ad ſe filio ſuo infanti alfonſo p̃mo genito quẽ habuerat in vxore ſua regina beatrice dixit et . Ego dimitto tibi terram citra mare lucratã vel tributariã et ſi tu ſuſtinueris ṙgnũ ſic̃ ego tibi dimitto eris talis ſic̃ ego et ſi plꝰ acquiſieris eris meli or me · et ſi de hoc aliquid p̃ideris ñ eris talis ſic̃ ego. Et data benedictione p̃dicto filio ſuo alfonſo ſc̃a cõfeſſione et ordĩato

eestamẽto peciit corp⁹ dn̄icum Et factum
est cum quidã religios⁹ meraret ad eũ cũ
xp̄i sacratissimo corpe in manib⁹ suis vi-
dens virtuos⁹ rex p̄cepit se expoliari ve-
stib⁹ regijs et indui alijs vestimẽtis pau-
ci valoris descenditq; de lecto ī terrã cum
maxima humilitate & genib⁹ flexis sup ter
ram restem q̄dam ligauit ad gutẽ suũ et
accepta cruce ī maib⁹ suis adorauit eã la-
crimosis gemitib⁹ et dicendo v̄ba magne
fidei et deuocionis. Quo facto peciit veni
am ab oib⁹ circũstantib⁹ et cũ om̄es ei pe-
percerũt recepit corp⁹ dn̄icum cũ magna
reuerẽcia et dei timore. et cũ reclinat⁹ ite-
rũ esset ī lecto mandauit sacerdotib⁹ q̄p cã
tarẽt letaniã et te deũ laudã⁹ & sic tenẽs
candelã incensã ī maib⁹ felicit̃ migrauit
ad dn̄m ãno dn̄i Millesimo. cc. xciij. Reg̃
uit. xxxv. ãnis et sepul⁹ est honorifice ī
ecclesia maiori yspalen̄. Et successit ei ī re
gno ut dictũ est filis⁹ ei⁹ alfonsus. ix. qui
fuit. ix. rex castelle.

QEntesimũ xxxvj bellũ inẽ sarra-
cenos et xp̄ianos accidit anno
dn̄i Millesimo. cc. xcvj. Tũc p̄
dict⁹ rex alfons⁹ non⁹ cõgregato exerci-
tu suo venit ī terrã sarracenor⁹ et obsedit
quandã villã que dr̃ texeda et cepit. post
hec cepit villã cericensem bis. cepit etiam
meblam & algarbiũ et gibraleon et huel-
mam et sepiã et morã et alcabim et castr⁹
mari et tamrã et farũ et laule et edifica-
uit de nouo villã regalem. Regnũ etiam
murcie q̄d ab ei⁹ subiectione fuerat dena-
tũ itex⁹ sibi subiecit Ipe eciã obsedit alie-
nam p terrã et p mare ml'tis diebꝫ et po
suit ducẽ sui exercit⁹ infantẽ petrũ filium
suũ et n̄ fuit cõsecut⁹ finis q; soluta fuit
classis maris p sarracenos vl̃ marinos.
Qui quadã astucia nouerũt galeas et na
ues xp̄ianor⁹ eẽ vacuas p̄pt̃ infirmitatẽ
imalescentes erãt fere om̄s xp̄iani in era
cum infante petro. Subito ergo irruentes
sarraceni occiderũt paucos infirmos quos
inuenerũt in galeis & sic breui spacio soluta fuit classis xp̄ianor⁹ p̄pt̃ q̄d infans pe-
tr⁹ cũ exercitu suo habuit dimittẽ obsidi
onẽ cum p mare libere sarraceni mitterẽt
tam p̄uisiones ī ciuitatẽ. Predict⁹ rex al
fons⁹. ix. fuit tante magnificencie q̄p vei-
ente ad ad eũ quadã impatrice cõstanti-
nopolitana ut eam adiuuaret ad redimẽ
dum maritum suũ impatorẽ quẽ captiuũ
tenebat soldan⁹ babilonie & erat precium
. l. quãtala argenti cui⁹ precij duas p̄tes
tenebat impatrix quar⁹ vnã sibi dederat
papa. Aliam vero rex francor⁹. Ipe solus
soluit torã redempcõez eo pacto q̄p restitu
eret pape et regi francor⁹ p̄tes quas rece-
perat p̄pt̃ qd̃ regnũ tũc remansit in magn̄
paupeate Fuit eciã tante fame q̄p mortuo
impatore almanie fuit elect⁹ in impatorẽ
in discordia tn̄ de qua electione fuit certi
ficatus p litteras pape et p ambasiatores
almanie. qr tn̄ ml'tũ tardauit in disposi-
cione in viã vt pacificaret regnũ suũ liez
arriperet viã nõ obtinuit. Vnde certifica
tus in via de discordia almanor⁹ & de in
gressu sarracenor⁹ in regno suo reuersus
est cũ eẽt p̄pe auimonẽ vt succurrẽt r̃gno
suo qr hic fuit rex magne sapiencie et fe-
cit libr̃ũ qui dr̃ lacp̄idas. Vnde regit̃ re
gnũ castelle et est originale in camera re-
gis sic̃ ego vidi. Et vtinã bene attenderẽt
reges successores et attenderẽt et execuc̃oi
mandarẽt ordinẽ regimis illis libr̃i q̄a si
hoc fieret crederẽ nll'm regnũ xp̄ianor⁹ in
regine regno castelle equipari. habundan
cia tn̄ et delicie rerũ hui⁹ regni et inordi
nata cupiditas tirãnor⁹ ponũt velamẽ ante
oculos prefidenciũ vt nõ solũ predictũ li
brũ sed nec honorẽ legis p̄pe attendãt. &
ideo semp vacantes in abisso cupiditatis
et discordie nll'm regnũ fere xp̄ianor⁹ est
sic in bono regimĩe offuscatũ sic̃ est r̃gnũ
castelle.

QEntesimũ xxxvij. bellũ inẽ sar-
racenos et xp̄ianos accidit cir-
ca idem temp⁹ Cũ enī predict⁹
rex alfons⁹ non⁹ recessisset a r̃gno ad im
periũ suscipiendũ et dimisisset regnũ sub
domino filij sui infantis fernãdi tũc abe
myncaff rex vl̃ mari⁹ transiuit mare cũ
ml'titudine grani vocat⁹ et inuitat⁹ per
regem granate don⁹ minim⁹ aũt p̄fide
bat in frontaria et notificauit predictum

transitū infanti fernando et interim ipe occurrit cum gentibꝫ frontarie sarracenis ex pte ecne erāt aē pauci xp̄iani ī compacione p̄tatis sarracenoꝝ·sed quia videbāt se iam acies admuicē ne forte dicerēt qꝫ fugiebant Irruerūt viriliē in sarracenos & mortui sunt plures ex utraqꝫ parte. Cecidit eciā ibi predict⁹ preses don⁹ numus cui⁹ caput abscisum misit abenyncaff p̄sentatū regi granate et sic ea die concessa est victoria sarracenis.

QEntesimūxxxviij·bellū inē sarracenos et xp̄ianos accidit pauc̄is elapsis diebꝫ post p̄dictū bellum. Cū enī p totū regnū castelle diuulgarēt ingress⁹ p̄dict⁹ sarracenoꝝ oīs p̄parauerūt se vt irent ad frontariā Inter quos p̄m⁹ qui accessit fuit infans sanci⁹ archiep̄us toletan⁹ cum aliquali ml'titu dine militū xp̄ianoꝝ & quia fuit sibi nūciatū qꝫ ml'titudo sarracenoꝝ ꝓpe martos cum preda magna transibāt noluit expectare alios milites qui veniebant sꝫ ip̄e cū suis occurrit sarracenis et bellauit cū eis. Sed ꝺa sarraceni incōpabiliē erant multi victi fuerūt xp̄iani et capt⁹ est p̄dictus archiep̄us et denudat⁹ lancea occis⁹ est et abscisum caput ei⁹ et man⁹ dextera ī qua annulū tenebat de morte p̄dictoꝝ duoꝝ sꝫ doni numi et archiep̄i toletani valde doluit p̄dict⁹ rex alfons⁹ audiuit enī eoꝝ mortē cum esset in via impij et ideo veniens guerrā magnā fecit sarracenis. Reg̃nit·xxxij ānis et abstulit sibi regnū ī vita fili⁹ ei⁹ sanci⁹ ꝓpē qꝺ maledixit eū verumtamē in morte reuocauit maledictionem suam & dedit litteras sigillis aureis sigillatas ꝑ ciuitatibꝫ villis et castris ne posset ānotari de ꝓdicōe post ei⁹ mortem quia deuauerūt se conē eum. Legit̄ eciā in cronicis qꝫ hic rex alfons⁹·ix·dixit quandam blasphemiā conē deū sꝫ qꝫ si ip̄e fuerat cum deo qūo mundū creauit qꝫ ml'ti defect⁹ q̄ ibi fuerunt facti nō transissent· ꝓpē qꝺ verbū cum die quadā oraret ī oratorio suo ante ymaginē v̄ginis apparuit sibi angelus ex parte dei et reuelauit sibi sentenciā mortis prefixo sibi termīo ab illa die vsqꝫ ad·xxx·dies inclusiue et factū est sic qm̄ in p̄fixo termīo ab āgelo discess̄it ab hac vita & sepult⁹ fuit apud p̄fatum suū regē fernandū in ecclesia maiori yspalen̄·et successit ei in regno sanci⁹ fili⁹ ei⁹ decim⁹ rex castelle qui regnauit·ix·ān⁹ nichil fecit conē sarracenos. Et successit ei in regno fernandus ēci⁹ fili⁹ ei⁹ vndecim⁹ rex castelle qui regnauit·xv·ann⁹ et mortu⁹ est. Causa aūt mortis ei⁹ fuit quia p̄cepit occidi duos scutiferos de carnayal et nō fuerūt exauditi. Et ideo illi videntes iniusticiā citauerunt regē ut cō pareret coram deo infra·xxx·dies ad danum racionē hui⁹ iniusticie et sic factum fuit ꝺa in p̄fixo termīo mortu⁹ est· et eo die quo mortu⁹ est venerūt nona qūo infans peer⁹ frāt ei⁹ ceperat alcandete quā obsessam tenuerat pluribꝫ diebꝫ et successit ei ī regno fili⁹ ei⁹ alfons⁹·x·rex castelle·xij. Iacet aūt sepult⁹ p̄dict⁹ rex fernandus tercius in ecclesia maiori corduben̄.

QEntesimūxxxix·bellū inē sarracenos et xp̄ianos accidit anno dn̄i Millesimo·cc·xcj. Tūc acō nobilissima ciuitas obsessa a sarracenis capit̄ ·xiij· kal' junij occisis pl⁹ q̄ꝫ·xxx· milibꝫ xp̄ianoꝝ veriusqꝫ sex⁹ Causa autē amissionis p̄ce ciuitatis dr̄ dn̄oꝝ et nacionū diuisitas faciendū ibi contrariam voluntatem.

QEntesimūxl·bellū inē sarracēos et xp̄iāos accidit ān⁹ dn̄i Millesimo·ccc·x·tempe clemētis pape quīti. Tunc hospitalarij cum exercitu xp̄iano in festo assumpc̄ois beate marie virginis Insulam rodi capiūt que caput est vicinaꝝ insulaꝝ & extūc redacta fuit sub dominio xp̄ianoꝝ Inde apt⁹ apparuit in terrā sanctā transit⁹ xp̄ianis sequenti anno ānullat⁹ et cassat⁹ fuit ordo templariorꝫ quia in sua ꝓphana ꝓfessione abnegabāt xp̄m et expuebāt sup crucem in ob p̄briū crucifixi et adorabant diabolū sub specie cati sicut plures de maioribꝫ eorum confessi fuerunt.

Q Enteſimũxli·bellũ imẽ ſarrace=
nos et xp̃ianos fuit circa annũ
dñi Milleſimo·ccexiiij·regnã=
te ĩ regno caſtelle rege alfonſo nono filio
regis fernandi tercij p̃dicti ſub tutoribus
poſitis qz puul9. Tũc infans petr9 aunn
cul9 vn9 de tutoribꝫ ſup̃dicti regis alfon
ſi. Congregato exercitu venit ad ciuitatẽ
vbeteñ. et cũ eẽt ibi die martis nona die
may bono mane aproꝑinquauit ibi mi=
licie regni granate. Infans uero petr9 cõ=
fiſus de adiutorio altiſſimi exiuit ad eos
et factũ eſt prelũ magnũ ꝟ victi fuerunt
ſarraceni & mortui ſunt ex eis mille qũ=
genti ſarraceni et qui erant imẽ eos hoñes
ſignati et magni dñi et ſecut9 eſt fugien=
tes ſarracenos ꝑ quũq; leucas occidens et
vulnerãs plures ex eis et p9 paucos dies
obſedit calmil et albanar cepitq; eos et re
uerſ9 eſt cũ honore ĩ ciuitatẽ cordubeñ.

Q Enteſimũxlij·bellũ imẽ ſarrace=
nos et xp̃ianos accidit ãno dñi
Milleſimo·ccexliiij. Tũc dñs io
hãnes manuel ſup̃dicto regi alfonſo ·x
et·xij·regi caſtelle cum eẽt in frontaria
granate. Audiuit qũo rex granate mitte
bat quendã ſarracenũ qui dicebaẽ hoſoñ
cũ tota ſua p̃tate conẽ ciuitatẽ cordubeñ.
et ꝙ deſtrueret totã terrã vſq; ad portam
ciuitatis. Exiuit ergo hoc audito p̃dictus
dñs iohãnes manuel cũ exercitu ſuo et cũ
mgr̃is ordinũ & cõſiliꝭ frontarie et veĩt
ea die vſq; ad flumẽ qđ dr̃ gnadalquenir
et ibi fuit factũ graue bellũ. Et imẽ veroſ
q; vict9 eſt hoſoñ et plurimi ſarraceĩ tru
cidati ꝙ cum rex alfonſ9 ſciuit gauiſ9 eſt
valde de victoria habita dixitq; ſe voluiſ
ſe in p̃dicto bello.

Q Enteſimũxliij. bellũ imẽ ſarrace
nos et xp̃ianos accidit ãno dñi
Milleſimo·ccexvij. Tũc dñs al
fonſus ihfre admirandũ maris militans
ſup̃dicto regi alfonſo cũ ſex galeis et ſex
nauigiꝭ que dicunẽ lenonis et cum octo
nauibꝫ bellauit cũ·xxij·galeis ſarracõrũ
devicitq; eos & cepit iij galeas et ſubmer
ſe ſũt ĩ aqua quatuor et captiuati ſũt ac
mortui quaſi mille ducenti ſarraceni.

Q Enteſimũxliiij·bellũ imẽ ſarrace
nos et xp̃ianos accidit ãno dñi
Milleſimo·ccexxxix Tũc infãs
piraſo filiꝰ regis belamarin trãſuit mare
cũ ſeptẽ milibꝫ equitũ et·xxx·milibꝫ pedi
tũ ut deſtrueret trã xp̃ianorꝫ. Sz cũ mgr̃
de alcancaer et gundiſſal9 martini de oue
to hoc nouerũt cõiunctiq; fuerũt cũ genti
bus ciuitatis yſpaleñ. & ſeriſeñ. qui occur
rentes p̃dictos ſarracenos cũ duobꝫ mili
bus equitũ et·ccc·peditibꝫ irruerũt fortiẽ
in ſarracenos et factũ eſt prelũ magnũ ĩ
loco qui dr̃ vega de pagana vbi victi fu
erunt ſarraceĩ predicto infante picato &
quaſi oĩbꝫ aliꝭ ſarracenis ꝙ cũ eo trãſierãt.

Q Enteſimũxlv·bellũ imẽ ſarrace=
nos et xp̃ianos accidit ãno dñi
Milleſimo·ccexl. Tũc don9 al=
fonſ9 ihfre admirand9 maris bellauit cũ
claſſe ſarracenorꝫ corã alieſira et pmitten
te deo victi fuerũt xp̃iani et perierunt et
et capti fuerũt a ſarraceĩs octo galie et ſex
naues mortuꝰq; eſt ibi ãmirãd9 et maior
pars xp̃ianorum.

Q Enteſimũxlvj·bellũ imẽ ſarrace
nos et xp̃ianos accidit ãno dñi
ſup̃dco. Tũc enĩ ĩ menſe may ĩ
cepit rex balamarĩ cũ exercitibꝫ ſuis trãſ=
mare mediterraneũ cũ q̃ venibãt rex tuniſii
et rex bugie durabatq; trãſit9 eorꝫ vſq; ĩ
finẽ octobris. Nũs aũt equitũ q̃ trãſierũt
fuit vlẽ octuagĩta militũ peditũ aũt ꝓ
eorꝫ nimiã multitudinẽ nõ erat mũs et tũc
perierẽt omñs xp̃iani qui erãt in·xj·galeis
et vna naui corã carifa cũ tempeſtate ma
ris tenentes p̃dicti ſarraceni obſeſſam p̃=
dictam villam ab ingreſſu menſis augu
ſti anguſtiantes eam ſine intermiſſione.

Venit ecĩa in eoꝝ adiutoriũ rex granate cum ſeptẽ milibꝫ equitũ et peditũ maxĩa ml'titudĩe obſedentibꝫ ergo p̃dictis regibus ſarracenis tarifam venit vox hec ad regem alfonſum nonũ·xij·regem caſtelle p̃dictũ & ad regẽ alfonſium portugalie q̃ diuina demẽcia in vnũ cõgregati cũ .xiij milibꝫ equitũ et·xx·milibꝫ peditũ venẽrt vt ſuccurrerẽt p̃dicte ville obſeſſe et cum puenerũt ad uadum tarife miſerũt ĩ nocte ad predẽcam villã obſeruantes decrementũ maris qñgentos milites q̃ exeuntes ab aquis p horam maris trãſeuntem intrauerũt nocte tarifam ignorãtibꝫ ſarracenis. Altera vero die de mane venerũt ſarracẽ aciebꝫ ſuis ordinatis ad tranſitũ p̃dicti vadi et inceperũt bellũ cum xp̃ianis quibꝫ bellantibꝫ exierũt xp̃iani qui erant in predẽca villa cum introeuntibꝫ & irruerunt in tentoriis ſarracenoꝝ occidẽtes et expoliantes totũ regale eoꝝ qz nõ erant q̃ reſiſterẽt eis .Quod audiẽs rex almoafen cum aliis regibꝫ et ſarracenis vt ſuccurrerent vxoribꝫ ſuis et filiis ſubito redierũt ad tentoria. Reges vero xp̃iani cum exercitu ſuo dicentes fugiũt dederũt poſt eoꝝ terga et ſic placuit altiſſimo q̃ ſarraceni victi fuerũt et fugientes tot fuerũt mortui ex eis q̃ nõ eſt aliq̃s qui poſſet eorum nũm eſtimare et mortua ẽ ibi horra vxor regis belamarim et ipe rex fugit in alieſeram in quadã equa que nõ bibebat n̄ lac camelorum et cõmedebat annonã mundatã et paſſas mundatas que ſic̃ aquila currebat tanta erat ei9 velocitas·et expoliãtes xp̃iani tentoria ſarracenoꝝ et campũ inuenerũt tantũ de auro & argento q̃ non eſt aliquis qui excogitare poſſet. fuit ecĩa captiuat9 infans abenamar fili9 regis benamaim et eductus eſt ad regẽ alfonſium habita ergo glorioſa victoria tante multitudĩs ſarracenoꝝ in ſignũ victorie predict9 rex caſtelle vexillũ ſuũ dño pape benedicto·xij·miſit qõ vſq̃ ĩ hodiernũ diẽ in capella pape cammõe cõſeruat̃ Fuit at̃ p̃dictũ in die oĩm ſanctorum ãno quo ſup̃· et reuerſi ſũt p̃dicti reges xp̃iani ĩ regnis ſuis cum magnis diuiciis et honore. Deq̃ti vero ãno p̃dict9 rex alfonſ9 caſtelle obſedit alcalam de benicayre que nũc dr̃ alcalaria real cepitq̃ eã et locomon et carcaboy et priego et rute et benamixi maẽya que a magnis temporibꝫ fuerãt ſarracenoꝝ.

Enteſimũxlvij·bellũ ĩmẽ ſarracenos et xp̃ianos accidit anno dñi Milleſimo·ccexlij. Tũc bellauit claſſis xp̃ianoꝝ ſez caſtelle que erãt quũquagĩta duaꝝ galiaꝝ & ·xxx·nauiũ cum claſſis ſarracenoꝝ que erat galiaꝝ et nauigeoꝝ que dicunt̃ lenons·xcvj·ducebant ecĩa ſarraceni ml'titudinẽ capraꝝ q̃ dño coopante vicit claſſis caſtelle et ſoluta eſt claſſis ſarracenoꝝ ſubmerſaq̃ ſunt in mari ·xxxvj·galee ſarracẽoꝝ et ceperẽt xxij. Alij vero fugierũt perierũtq̃ in bello nauali vltẽq̃·xx·milia ſarracenoꝝ. Eodẽ ecĩa ãno bellauerũt galie xp̃ianoꝝ cũ·xij galeis ſarracenoꝝ que ferebant victualia aliezere victiq̃ fuerũt ſarraceni et ſoluta claſſis eorum.

Enteſimũxlviij·bellũ ĩmẽ ſarracenos et xp̃ianos accidit anno dñi Milleſimo·ccexliij ¶Tunc ſup̃dict9 rex alfonſ9·x·et rex·xij·caſtelle volens augmẽtari ĩ corona regni ſui· at tendẽs ecĩa q̃o gibraltar fuerat ſua et ſtetterat ſup eã cum maximis laboribꝫ et expenſis nec potuit eum recupare ꝓpt̃ mala et dampna que ſui vaſalli et natales ĩ regno ſuo faciebãt volens quaſi emendam accipe p gibraltar̃. Congregato igit̃ exercitu ſuo magno intrauit terrã ſarracenoꝝ et obſedit aliezirã & vt leni9 eã acciperet fecit ꝓpe eã aliã villã et circumdedit eam muro ac populauit eã et vocauit eã aliezirã nouã quo facto elapſis ·xx·menſibꝫ ſue obſidionis in vigilia oliuaꝝ ·xxvij· die marcij cepit aliezirã eo pacto q̃ dimitteret ſarracenos exire ſalua eoꝝ vita ¶Et ſequẽti ãno dñi Milleſimo·ccexlviij·fuit p̃ma peſtilencia in regno caſtelle et quia habita aliezira vidit ad oculũ p̃dict9 rex gibraltar qui ſua erat et cõcupiuit reducẽ eã ad regnũ ſuũ ſi poſſet. Ideo collecto exercitu ſuo magno obſedit eam p mare et

terrā āno dñi Milleſimo·ccc·xlix. Et ſeq̄z-
ci āno qui fuit ann9 iubile9 cum p̄oictus
rex teneret p̄oictā villā obſeſſam ī die ve
neris ſancta·xxvj·die marcij cum eēt in
plano ꝑpe mare fuit ſibi ꝑpinatū venenū
et mortu9 eſt ibidē ee vbi p̄oitio illa tra
ctata fuit nunq̄z ampli9 nata fuit herba
neq̄z naſceē vt narrat hiſtoria hiſpanie.
Et ſepult9 eſt in eccleſia maiori cordubeñ
regnauit·xl·āmis et ſucceſſit ei in regno
petrus fili9 ei9·xiij·rex caſtelle. Iſte fuit
vir ſanguinū & amic9 ſarracenoꝝ quē oc
cidit rex heinric9 ſcd9 in montiel et ſucceſ
ſit ī regno.

Enteſimūxlix·bellū inē ſarrace
nos et xp̄ianos accidit āno dñi
Milleſimo·ccclxix Tūc rex ma
chomat granate congregato exercitu ſuo
venit ſup aliezirā et obſedit eā et vndiq̄z
anguſtiās ſine imēmiſſione cepit eam die
lune que fuit·vj·auguſti occiſis pluribꝫ
xp̄ianis Et deinde āno dñi Milleſimo·ccc
lxxv·deſtruxit eandē villā vſq̄z ad funda
menta p̄oict9 rex machomat granate.

Enteſimū·l·bellū inē ſarracēoꝝ
et xp̄ianos accidit āno dñi quo
ſup̄. Tūc enī in menſe ſeptembri
ſequēti quidā capitane9 qui dicebaē mu-
cer leo bellauit viriliē cū claſſe ſarracenoꝝ
que exibet de aliezira et ducerēt ibi uxo-
res ſuas et pemptis ibi plurimis ſarrace-
nis victoria habita ſoluta fuit claſſis ſar
racenorum.

Enteſimū·li·bellū inē ſarracēos
et xp̄ianos accidit āno quo ſup̄
Tūc rex granate collecto exerci
tu ſuo cepit vitreā & marchenā et dedu-
xit ſecum plurimos captiuos. Subſequēt
anno dñi Milleſimo·ccclxxix·die lune·x
may fuit eclipſis ſolis et ſequēti die mar
tis mortu9 fuit p̄oict9 rex heinric9 ſcd9us
ix·rex caſtelle in ſancto dñico de lacalca-
da et licet fuerit ſepultus p̄mo in ciuitate
burgeñ·finaliē tñ deduct9 ē toletū et ibi
eſt ſepule9 in eccleſia maiori in ſua capel
la. Predict9 rex nichil famoſū fecit conē
ſarracenos. Regnauit·xiij·āmis et ſucceſ
ſit ei ī regno iohānes fili9 ei9 p̄m9 q̄ fuit
xv·rex caſtelle hic ecia nichil famoſū fe-
cit conē ſarracenos fuit victo9 a portuga-
lie exercitu in bello qđ dr̄ de aluiberata an
no dñi Milleſimo·ccclxxxvij ¶Intrauit
regnū caſtelle dux de albencaſtre cū duxiſ
ſa vxore ſua filia regis petri p̄tendēs hr̄e
regnū. Intrauit ecia cum eo rex portuga
lie et ſubſecuta eſt pax anno dñi Milleſi-
mo·ccclxxxviij·quia tradita fuit ī vxorē
dña katherina filia p̄oicti ducis infanti
heinrico filio regis iohānis. Predict9 rex
iohānes currēs quendā equū in alcala de
henenares cecidit equus ſup eū & occidit
eum āno dñi Milleſimo·cccxc·regnauit
xij·āmis & ſucceſſit ei in regno p̄oict9 rex
heinric9 ſcd9 fili9 ei9 cum eſſet etatis·ix·
annorū hic fuit·xvj·rex caſtelle.

Enteſimū·lij·bellū inē ſarrace-
nos et xp̄ianos accidit āno dñi
Milleſimo·cccclvj. Tūc cum eēt
firmata treuga p̄oicti regis heinrici terci
cum yncas rege granate fracta fuit p ſar
racenos qui venientes ad villam que dr̄
queſada ignibꝫ eam cremauerūt. Eo tem-
pore erāt in vbeda petr9 manrique et di-
dac9 ſauci de benamdes et alfonſ9 de aua
los et in baeca erat ſeneſcall9 et alij ml'ti
milites xp̄iani qui ſiml' cōgregati egreſſi
ſunt conē ſarracenos & acceperūt anterio
ritatē eorū qui recedebāt cum preda bella
uerūtq̄z cum eis in campo qđ dr̄ delos co-
leiares·et licz nūs ſarracenorū eſſet·vj·mi
lia equitū et·x·milia peditū·xp̄iānorū vo
vſq̄z ad numerū mille ducentorū equitū et
peditū cōceſſit de9 tñ victoriā xp̄iāis tru
cidatis ex ſarracenis quaſi duobꝫ milibꝫ
de xp̄ianis vero mortui ſunt quaſi·c·inē
quos mortu9 fuit ſeneſcall9 et dñs alfon-
ſus de aualos capitane9 comitis ſtabilis
caſtelle et dñs martinus lupi de aualos.
Regnauit p̄oict9 rex heinric9 terci9·xvij
annis et mortu9 eſt ac ſepule9 in ciuitate
toleti. Hic fuit deuotiſſim9 beati pr̄i nr̄o
franciſco in tñ vt arma regia cordis mi-
norū circūdaret et fuit de iuſticia laudat9
ſucceſſitq̄z ei in regno fili9 ei9 iohānes·ij

qui fuit·xx·rex castelle.

Octesimũ·liij·bellũ inẽ sarracenos et xp̃ianos accidit ãno dñi Millesimo·ccccix. Tunc rex iohannes portugalie cum hr̃et quĩq; filios scz duarte qui post eum regnauit petrũ heinricũ iohannẽ & fernandũ quoz; desiderabat facẽ milites infantẽ petrũ et heinricũ quia erãt iam in etate ad miliciã di sposiri. Et cum magnã festiuitatẽ ordinaret in vlix bona ciuitate ad suũ desideriũ implendũ cõsilio cui9dam mĩatoris p̃ci regis ĩ aliud est mutatũ ḍa affuunt q; cũ illa pecunia' que in illis festiuitatibꝫ exponereẽ pauca addita alibi possent infãtes effici milites cũ magno dei seruicio & honore grandi regie dignites et filiorum suoz; qꝺ exposuit de capcione cepte vel alicui9 alteri9 ville maritime in affrica. Placuit regi cõsiliũ et aꝑbatũ est ac celeri expeditione negocij decimi vius est predẽ9 rex duplici auisatione qz p̃mo misit ambasiatores suos p duas galeas in ceciliam sub colore tract9 matrimonij qui euntes et redeuntes expoliauerũt diligenẽ ciuitatem cepte intrantes in eam cum securitate ac si vellent solaciari et modicũ a laboribꝫ maris recreari Qui redeuntes ad pr̃edictũ regẽ nunciauerũt oĩa qũo erant disposita in p̃dicta ciuitate. Scꝺa auisatio fuit·qz habita p̃dicta cognicõe ne ea que fieri debebãt cognoscerẽt q; esset conẽ eoꝝ misit cõtinuo ambasiatores suos ꝑ aliquas causas ad defastendũ ducẽ britanie et erat secretũ q; p̃dict9 dux acceptaret defastationẽ illã certificat9 q; nõ erat regis intencõ ire conẽ eum sed ĩ alias ptes vbi esset magnũ seruiciũ dei. Acceptauit ergo p̃dict9 dux et redeuntibꝫ ambasiatoribus exposita acceptacõe statim diuulgatũ est qũo rex volebat ire conẽ ducẽ britanie & parata est magna dassis in qua fuerunt cum rege et filijs fere·lx·milia pugnatorũ in quoz; recessu ab vlix bona ciuitate facta est magna pestilencia et mortua est regina philippa et p acto honore sepulture fact9 est eclipsis solis magn9 ꝑpter que signa ml'ti timuerũt ꝙ tubis acclamãtibꝫ statim oms classem ineroierẽt aĩati p regẽ et venerẽt ad finem sancti vincencij et miserũt anchoras suas in berrafaron qui locus est regni algarbij portugalie & ibi ex eunte rege cum filijs suis duarte petro et heinrico qz alij remanserãt in regno cum essent puuli cũ alia filia sua que nunc est ducissa burgundie et audiuit missã in ecclesia sancte marie p̃dicti loci qua audita expositũ est de publico qũo via sua erat conẽ sarracenos incepta·erãt enĩ p̃mo admirantes cum viã oppositã ducerẽt duci britanie. Ingressi ergo sunt classem iterũ eleuatis velis ꝑspero vento venerũt ante septẽ paucis diebꝫ licz distare fere p·l·leucas et sic accedentes circuierũt montẽ almiue qui vndiq; circũdat̃ mari sic q; nõ patet aliquis ingressus ñ p mare vel per ipãm met ciuitatẽ et miserũt anchoras in portu qui dr̃ barbasote qui est ex vna pte ciuitatis ad partẽ occidentis vbi incepert hr̃e cõsiliũ qũo possent terrã accipe et qualiter possent fitiare regale ad expugnandũ ciuitatẽ. Quod videntes sarraceni exierunt a p̃dicta ciuitate in ml'titudĩe graui q; mirũ erat ad videndũ & tũc factus est ventꝰ magn9 sic q; sine piculo dassis nõ poterat ibi pmanẽ quare necesse fuit eis eleuare anchoras an eliazirã in regno castelle et capientes terrã inuenerũt ibidẽ plurimos delectabiles fructus et recreati sunt et ibidẽ habito cõsilio ml'ti dicebant q; rediret ĩ portugaliã vel ad aliũ locum quẽ leui9 possent capere qz nõ erat possibile ceptã capere secundũ ml'titudinẽ sarracenoz; quã viderãt ante ciuitatẽ & ḍa oms sarraceni maritini recurrerẽt ad ciuitatem et ḍa ecliã fortaliciũ ciuitatis erat magnũ. Rex vero cum esset aĩos9 noluit retrocedẽ ab incepto sperans in dño ciuitatem obtinere. Cum ergo hec agerenẽ felix aura flauit et ingredientes classem uelis eleuatis. Altera die in auroza die memorabili scz vigilia assumpcõis v̊ginis gloriose que mense augusti cadit venerẽt iterũ mittẽ anchoras añ ceptã ex pte gibraltaris qui est ex pte orientis et ordinauerũt q; missis anchoris statim exeraberenẽ batelles quos in nauibꝫ deducebãt et q; ĩ eis

primo ī quolibet eoꝝ irent certi hoīes armorū et ꝙ galee cum eis ostenderēt ꝙ volebant ire ad capiendū terrā ex ptē castri qđ est ad ptem ceralanaꝝ vt oms sarraceī irent in illā partē. et ꝙ postq̄z sarraceni essent nimiū mltiplicati ad illā partē alie qđ est factū & ceperūt terrā in victi⁹ sarracenis saltantes abatellis et galeis sic̄ melio⁹ poterāt sic ꝙ aliqui erāt ī mari vsq̄z ad pectora et alij plꝰ vel minꝰ taliē ꝙ bellantes cū sarracenis et sarraceni defendendo terrā sic bellū est inceptū cum hīs sarracenis qui ibi erāt in parte illa et cū alijs qui cōtinuo succurrebant de ciuitate et sic bellando cū eis retraxerūt eos quousq̄z fecerūt eos intrare p portā ciuitatis & intrā̄ angustiauerūt eos sine intrmissione ꝙ nō habuerūt sarraceni ptātem clauendi portas ciuitatis et sic intrauerunt xp̄iani mixtim cum eis in ciuitatē ad bellandum ī vicis et careriis et durauit die illa bellū intrā̄ ciuitatē vsq̄z ad horā vesperinā quousq̄z se retraxerūt sarraceni ad fortalicīū ciuitatis et alij ad villā que est ex altera parte ciuitatis que dr̄ fex. Sed interītū xp̄iani angustiauerūt castrꝝ & predictam villā ꝙ eadē die captū est castrꝝ et villa illa taliē ꝙ eadem die tota ciuitas cū castris suis fuit posita in ptāte xp̄ianoꝝ et dimissa a sarracenis Mortui aūt sunt ibi plurimi sarraceī et alij fūi sūt captiui alij vero p rupes fugierūt. Perquirētes aī xp̄iani domos ciuitatis inuenerūt mltitudinē diuiciaꝝ et mltas sarracenas coquentes panes et ꝓparantes ollas p sarracenis cibandis. De xp̄iaīs aūt solꝰ vnꝰ mortuꝰ inuentꝰ est ꝙ dicebaī baseꝰ fernādi de cayde ex ictu cuiꝰdā saxe missi de castro cum iret ad succurrendū infantē heinricū ꝙ cū sarracenis ante oms bellabat ī porta cuiꝰdam domꝰ Eadem die qua ꝓdicta ciuitas capta fuit rex ꝓdictꝰ cum filijs suis ī pane & aqua ieiunabāt nec aliqđ manducauerūt quousq̄z tota ciuitas fuit capta.

Centesimū. liiij. bellū inē sarracenos et xp̄ianos accidit circa annum dñi Millesimū. cccx. Regnante in ꝓdicto regno castelle regi iohe

scdo ꝙ icepit rgnare anno dñi Millesimo ccccv. et fuit posit⁹ sb tutoribꝫ scz mri sue illustre regina dña katheria & mfāte fernando. Suscepta ergo gubernacōe rgni p infantē fernandū cōgregato magno exercitu veīt ī terrā sarracēoꝝ et obsedit anteqrā quā mirabili machīa murū excedē te viriliē cepit occisa sarracēoꝝ mltitudīe Predēꝰ infās fernādꝰ p hoc cepit rgnum Arogonie et fēꝰ ē rex arogonū.

Centesimū. lv. bellū inē sarracenos et xp̄ianos accidit ān dñi Millesimo. cccxxx Tūc ꝓdictꝰ rex iohānes scdꝰ cōgregato magno exercitu intrauit terrā sarracēoꝝ & posuit rgale suū ꝓpe ciuitatē granate vbi. xix. diebus stetit Egredientibꝫ ergo sarraceis die q̄dam a ꝓdca ciuitate mltitudīe magna cōstupati exinspirato cōiūcte sūt acies vtroꝝ q̄z & factū est plium magnū plurimisq̄z sarracenis crucidatis alijsq̄z ī fugā versi victi sūt sarraceī. Quidā aūt sarraceī specialiē sagittarij mltitudīe nō pauci alijs fugientibꝫ sb q̄busdā ficulneis remāserūt cogitātes se ibidē posse defendi et ñ pua dampna posse inferre xp̄iaīs quasi ex latibulo pugnātes. Ad q̄s milites xp̄iaī eq̄s dimissis pedes intrauerunt q̄z gladijs perierunt. Illa die vt ferē capta fuisset granā si debiꝰ ordo pugne obseruatus fuisset. Tempore ꝓdicti regis iohānis scdi plurima castra sarracenoꝝ p xp̄ianos capta fuerunt cum mltā effusione sanguīs sarracenoꝝ. Regnauit aī. xlviij. ānis et mortuꝰ est in villa valisoletana anno dñi. Millesimo. ccclij. ac sepultus ī monasterio carthusiensiū de miraflores ciuitatis burgen. Hic tenuit q̄zdā ꝓnatū a puicia sua q̄ dicebaī aluarus de luna quē itrā honorauit ꝙ ipm fecit mgrm scī iacobi cū q̄ mltas ībulacōes passꝰ ē et mlto tempe a militibus rgni et finaliē ꝓpē nōnulla q̄ sue maiestati ēca cū indecēcia videbanē fecit enī publice per iusticiam in supdicta villa decapitari. Cuius caput nouem diebus stetit affixū clauo in palo alto corpus vo in medio platee tribus diebus inhumatum remansit. Et cū esset vir tāte potēcie

ab oĩbꝫ ẽñ suis in fine relict⁹ fuit quia ẽñ in tãta pressura ad dñm accessit corde cõ erito et humiliato et pedibꝫ meis licet indi gnis se per generalẽ cõfessionẽ toci⁹ vite sue inclinauit. Credo ipm scm signa que vidi misericordiã dei cõsecutũ fuisse. quia scriptũ est in quacunqꝫ hora ingemuerit pẽtor oĩm iniquitatũ ei⁹ nõ recordabor. Et successit ꝓicto regi iohãni ĩ regno fi lius ei⁹ heinric⁹ quar⁹ qui nunc regnat xviij. rex castelle et vtinam felicit ad dei gloziã regnet et vtilitatẽ reipublice. Hic ꝑmo regni sui ãno. cum exercitu suo ma gno intrauit terrã sarracẽoz & obtinuit viriliẽ villã que dr ximena et destruxit stiponã habuit eciã bullã cruciate contra sarracenos et cõtinuauit guerrã. iiij. ãnis In quibꝫ nõ modicũ sarraceni sunt fame afflicti ĩ signũ eciã volũtatis expugnati onis regni granate cepit deuisã malo gra natoz ꝑ oznamẽto armoz regaliũ Quid erit. de⁹ nouit cui⁹ est causã et finẽ bellorz agnoscere. mlta enĩ impedimẽta offerũt specialiẽ diuisio militũ ĩ regno conẽ ipm ꝑpt que iam hoc ãno. lx. pl⁹ timet guer ra ĩ regno q̃z conẽ infideles quod de⁹ sua pietate auertẽ dignet.

Decentesimũ. lvj. bellũ inẽ sarrace nos et xp̃ianos accidit ãno dñi Millesimo. ccccliij. tempe Nico lai pape quĩti. Tũc enĩ impator turchorz cõgregato magno exercitu p terrã & magn classe ꝓposuit nomẽ delẽ xp̃ianũ viribus suis In ꝑmo ergo ipe obsedit ciuitatẽ que pera dr quã post plurima certamĩa cepit xxviij. die may et intrans candẽ ciuitatẽ crudelissime occidit oĩs xp̃ianos a sex an nis et sup̃ et seq̃zti die scz. xxix. intrauit porteũ constantinopolitane vrbis vigore belli & pluribꝫ artibꝫ guerre Obsedit ergo ciuitatẽ cõstantinopolitanã p mare et p terrã potentissime et eam angustians sine intmissione finaliẽ eam devicit et cepit & ingressus ciuitatẽ inuicibilẽ cedem fecit in xp̃ianos. Alij vero pedibꝫ et manibꝫ liga tos in captiuitatẽ duxit monochos eciam et monochas cõsecratas vitupose ex mo nasterijs extractas ac si meretrices et ꝓ stibulo institute essent trahebat conẽ ea pagens tanta et talia qualia de pectidibꝫ quis sine ruboze vix dicẽ auderet. Adole scentulos vero a decennio et infra cogebat sue spurcissime fidei adorazores existẽ. Et vltra hoc intrauerũt thurci ĩ illo eximio et claro templo sancte Sophie & sacratis simas ymagines sanctoz atqꝫ sanctaz pe dibꝫ cõculcauerunt et oĩne genꝰ vituperij sup eas fecerũt et in sacra altaria ascendẽ tes saliebant vociferãdo iubilantes et ma choetũ ymnis et laudibꝫ excellentes Ascẽ derũt eciã illi nephary thurci ad sublime tegumẽ eiusdẽ alte & famose ecclesie sãcte Sophie et crucẽ ei⁹ cacumini infixã dece rerũt et diruperũt. Sacra vo corpora scoz laniabãt et deuastabãt. plurima eciã vi tuperia fecerũt in sacris crucibꝫ et calicibꝫ et intm eoz vesana rabies exarsit ꝙ a pri ma hora diei vsqꝫ ad meridiẽ totã vrbem nudatam et desertã reliquerũt sic vt non latinũ nõ grecũ nõ armenũ non iudeum nec aliũ quẽuis hoĩez de habitatoribꝫ ciui tatis intra eam dimiserũt. Hec ex epistol' ysidori cardinal' ruteneñ. qui pñs fuit in excidio ciuitatis & francisci rostarij ducis venetoz transmissis ad Nicolaũ papam quintũ vt de remedio in futuz ꝓuideret conẽ hũc thurcoz impatorẽ qui se vocat inimicũ crucis xp̃i & itm odio hũt xp̃ia nos ꝙ cum aliquẽ viderit existimãs se in visu deturpatũ et sordidatũ ꝓprios ocl'os abluit et abstergit ut dicit predict⁹ car dinalis. Et est diligenẽ aduertendũ ad ea singularia que desolacõez predicte ciuita tis precesserũt quoz duo previxit quidã antiqꝰ plꝰ grec⁹ qui leo dicebat. Vñ in ecclesia sancti demetrij ꝓicte ciuitatis ut michi quidã grec⁹ qui ꝓprijs oculis se pe vidit narrauit. Erat quedã colũpna marmorea tota operata ad modũ scacoz sic ordinata ꝙ incipiẽdo a pñcipio ĩ vno scaco ponebat nomẽ impatoris et in seq̃z ti nomẽ pr̃iarche qui presidebant et pre dixit plꝰ ꝓict⁹ ꝙ cũ facta fuisset im pletio oĩm scacoz illi⁹ colũpne tunc per deret ciuitas cõstantinopolitana et sic de

facto accidit quia ꝑsidentibꝫ Cõstantino
imparoze et gregorio ꝑriarcha ĩ quoꝝ ré
poze capta fuit ciuitas ꝑdicta facta fuit
impletio vltimoꝝ scacoꝝ colũpne. Scdm
quod ꝑdixit ꝑdict⁹ plꝫus leo fuit qꝫ tempe
Constantini debebat pdi ciuitas cui⁹ uer
ba in ꝑdicta colũpna erãt hec Cõstanti⁹
me fecit et Cõstantin⁹ me dissoluet et sic
impletũ est. Istud enĩ fuit mirabile ꝑui =
deri tali excidioni a plꝫo quod esse nõ po-
tuit ñ a spũ dei. Prim⁹ enĩ q̃ impauit et
nobilitauit ꝑdictã ciuitatẽ fuit vocatus
Constantin⁹ qui dedit ꝑrimoniũ ecclesie
mater sua fuit vocata helena & ꝑm⁹ ꝑri
archa fuit vocat⁹ gregori⁹. Vltim⁹ aũt
qui ibi impauit et pdidit ciuitatẽ mor =
tu⁹ in bello dicebaꝫ ecĩã cõstantin⁹ et mr̃
sua helena et ꝑriarcha ecĩã gregori⁹ voca
baꝫ. Tertiũ vero mirabile quod precessit
captionẽ ciuitatis fuit visum ꝑ turchoꝝ
xp̃ianos nichil videntibꝫ. Vnde cum qua
dã nocte vigilantes turci in obsidionẽ re
spicerẽt versꝰ ciuitatẽ viderũt subito mul
titudinẽ luminũ ad modũ candelaꝝ vndi
q̃ sup turres et muros ciuitatis qꝫ respici
entes et admirantes timuerũt valde Ar =
guentes ex hoc miraculo ciuitatẽ eẽ sub di
uina ꝓtectione & cũ retulissent qui vide
rant impatori teucroꝝ ipe simulauit pre
tunc. Altera vero nocte apparẽtes ꝑdicte
candele sup turres et muros vise sunt ele-
uari in celũ. Et tũc teucr⁹ ille magn⁹ imẽ
pretans visionẽ illã dixisse ferẽ. Candele
que apparuerẽt descendentes significauerẽt
qꝫ de⁹ in temporibꝫ ꝑteritis ꝓtegebat hãc
ciuitatẽ · ꝫ candele eleuate in celũ designãt
qꝫ de⁹ recessit ab ei⁹ custodia. Nunc ergo
ait est temp⁹ debellandi eam & sic arden̄ti
rabie irruerũt in ciuitatẽ nobilissimã et
ceperũt eã vt dictũ est. Et voco illã ciuita
tem nobilissimã qz scdm ysidoꝝ in libro
ethimologiaꝝ · xv · Constantinopolis est
metropolis quã edificauit ex noĩe suo cõstã
tin⁹ solã rome meritis et potencia adeq̃ =
tam. Hanc condidit ꝑmo a pausania rege
spartanoꝝ & vocatã bisanciũ vel qꝫ tãtũ
patet mẽ atriaticũ mare et ꝓpontidẽ vel
qꝫ sit receptaculũ terre et maris. Vnde et
eam cõstantin⁹ aptissimã condẽ iudicatis
vt receptaculũ sibi mari ẽraq; fieret. Vñ
et nũc romaĩ imperij sedes & tot⁹ caput
est orientis sic̃ roma occidentis. Hec ille.
Sic ergo hec nobilissima ciuitas ymmo q̃
si totum grece imperiũ occulto dei iudicio
traditũ est ĩ man⁹ impioꝝ sic̃ ecĩã metho
dius martir ꝓphetizauit mẽ cetera dicẽs
grecia ĩ captiuitate et occisione erit sicut
plen⁹ dicet infra cõsideracõe · xij · ĩ ꝑmo
passu.

Quintesimũ · lvij · bellũ inẽ sarra =
cenos et xp̃ianos accidit anno
dñi Millesimo · cccclvij · sedente
in cathedra petri Calixto papa tercio qui
in memoriã hui⁹ belli instituit festũ du-
plex transfiguracõis dñi nr̃i ihu xp̃i cũ
gracijs et indulgencijs solempnitatis coz
poris xp̃i · ex cui⁹ bulla plũbea quã ocul'
ꝓprijs vidi · ordinẽ istius belli et victorie
diuine ad ꝓpositũ ãnotani vbi sic ꝑdict⁹
papa inẽ ceteros ait. Qm̃ pr̃ ille miseri =
cordiaꝝ ac pissim⁹ xp̃ianoꝝ ꝓtector et
vite nr̃e defensor om̃ps de⁹ · postq̃ in die
celebri beatoꝝ apl'oꝝ petri et pauli dum
sacra missaꝝ solempnia in eoz̃ basilica
agerem⁹ lr̃as nr̃as sup generali oratione
per vniuersos xp̃icolos facienda lectas &
fauente dño vbiq; obseruatas fecim⁹ pub
licari pijs oracõibꝫ et operibꝫ suis afflicti
pl'i aliquãtulũ mitigat⁹ feritatẽ ipi⁹ vi
perij et ĩmanissimi turci cultoris execra =
bilis machometi ꝓxima estate decursa cũ
suo pene ĩnũabili in quo plurimũ cõfide-
bat exercitu infideliũ et turcoꝝ contriuit
et castri balgradi in regno vngarie ad ri
pam danubij situati quod vndiq; obsef =
sum & coangustiatũ dirupẽ satagebat ob
sidione soluta ꝑ crucẽ signatos et vnga =
ros ad modũ pl'ares q̃zuis pauciores mꝰo
et inermes ex nr̃a ordinacõe et institucõe
dilecto filio legato nr̃o de latere illud destĩa
te ĩiuncta ac nũcijs et lr̃is sepius repetita
ex sincera fide quã gestam⁹ in ipo saluta =
tore nr̃o cui⁹ est res adamare dispersas &
desperatas ꝓtegẽ ac supboꝝ ꝑcipue infide
liũ et xp̃iãe fidei ĩimicoꝝ potenciã cõterẽ

et eciam debellare sub strenuo vaynoda iohanne celebris memorie fidei nre catholice acerrimo defensore et p ea atq fidelibs ppugnatore xpianeq cohortis duce digssimo cui neq fides neq spes peciente victorie defuere militantes pnte pie iohane quodã de capistrano ordinis fratrz mioz pfessore viro quidã optimo et meritorum apud deũ et hoies eximio et nom illius xpi in quo sal9 nra cõsistit fiducialiter et assi due cũ oi pplo circũcepto voce vnanimi inuocante vexillo quoq sacratissime crucis cũ magnis clamoribs et vocibs deuote ad celũ. Vñ ineffabile vti a cunctis dari sperabit aducit auxiliũ Mira res die memorabili beate marie magdalene celesti psidio cõmunit9 ppl9 fideliũ impetu in hostes viriliter facto eundẽ ferũ turcbum cum suis sacrilegis cõplicibs in turpẽ & damnosam fugã cõuertit. deditq ipe miserator dns et fidelis i manu paucoz tã feroc is inimici et inuabilis exercitus cũ maxia strage victoriã vlẽ q mens estimare possit humana dns enĩ potens et sup exercitus et tirãnos q madian et orientales populos ad nũm locustaz i manu tradidit gedeonis omne eciã sacerdoti conr heliodorũ ciuitatẽ sanctã ihrlm pphetare molliẽtẽ presidiũ pbuit et inuamẽ p nobis contra insolentissimos hostes miraculose pugnauit. O bone ihũ dux & saluator nr fortitudo vera et tutissimũ certũq presidiũ ad te cõfugienciũ xpianoz et pietate qua ipos pprio sanguine redemisti gladium tuũ sup inimicoz capita fugienciũ intromittens nõ pauciores sese mutua cede necarũt q a nris in prelio intempti fuissent Nam ut a fide dignis accepim9 i ea pugna .xl. milia occisi totidemq supsti tes in turpẽ fugã versi sese mutuo trucidantes defecerũt. Castra incensa machine et instrumẽta bellica oĩa direpta sunt ut cõfus9 abiens ipe tirãn9 & p timore iam mltis mensibs ñ apparẽs intr latebras seu munita opida se recepisse dicat̃ et diuinã pfenciens vltionẽ in suã potitionẽ futurã intr Constantinopolitanã peramq ciuitates se recluse Illasq muris et ante muralibus munire frustra decertet mim9 attendens q nec dns custodierit ciuitatẽ frustr̃ vigilat q custodit eã Hec ex poca bulla.

Decesimũ .lviij. bellũ inr sarracenos et xpianos accidit anno dni Millesimo .cccclviij. Tunc rex alfons9 portugalie armata magn classe trãsiuit in affricam & obsessa quadam villa forti maritima q dr alcacar tagner ac fortissimo bello angustiata cepit eã et xpianis populauit ac muniuit armis et victualijs necessarijs. Dolentes aũt sarraceni affricã bis iam duoz ãnoz intuallis cũ inuabili mltitudie bellatoz venerunt vt eã obtinerent sz plurimis eoz pemptis vacui semp redierũt. Et q inr poctã villam et mare erãt aliquale spaciũ vbi venientes sarraceni se ponebãt ne p mare posset se curs9 dari eidem. Rex poict9 i rgno portugalie fecit quadrari lapides in tãta mltitudie q̃cta necessaria erat p duplici muro cõstruendo a poicta villa vsq ad mare. lapidibs ergo poictis ac sufficienti calce p nauigia i poictũ locũ deductis tãta fuit mltitudo lapicidaz q paucis diebus facti sunt muri cũ turribs necessarijs sic q cũ sarraceni cognouerunt op9 quasi finitũ erat et fact9 est loc9 quasi inexpugnabilis a sarracenis in magnũ subsidiũ & vtilitatẽ xpianoz transeũciũ p illud secretũ mare mediterraneũ distat aũt poca villa a cepta sex leucis et a portugalia vt ferr̃ fere centũ leucis et a tarifa que ẽ eciã loc9 xpianoz isti9 regni castelle ex altera parte maris stricti tribs leucis et sic ista duo loca sunt quasi claues maris stricti.

Decima cõsideracõ hui9 libri q̃rti est de possessione terre sancte p sarracenos vbi duo pũcta occurrũt declaranda Prim9 est scire causam quare sarraceni tenẽt terrã sanctã Secũd9 vero pũct9 erit Si xpiani vellẽt facr̃ guerram sarracenis ad terrã sanctã capiendã quis loc9 esset eis cõueniencior in orbe ad incipiendũ talẽ guerrã Extollũt enĩ se sarracem dicentes se tenr̃ veritatẽ legis quia possident terrã sanctã Insultãt eciã iudei

conē xp̄ianos dicētes q̄ lex xp̄ianoꝝ nulla est nec ibus nazarenꝰ est messias in lege p̄missꝰ q̄ nō possidene terrā sanctam ihr̄l'm. Ideo ad hec declarandū tres rationes assignanē p̄ fratrē vincenciū i sermōe Ecce ascendimꝰ iherosolimā. Prima ē ad excusacōez xp̄ianoꝝ. Secūda p̄pē confusionē sarracēoꝝ. Tercia est p̄pē cōuersionē iudeoꝝ. Circa p̄mū notandū est q̄ nll'ꝰ xp̄ianus ē ita sanctꝰ q̄ñ peccet excepto xp̄o & virgine maria. Vñ ecclesiastes·vij·ñ est homo iustꝰ in terra q̄ faciat bonū et ñ peccet et deꝰ nō vult q̄ xp̄iam peccent i illa terra i qua filiꝰ dei passꝰ est p̄ p̄cūs hoīm q̄ hoc reputaret ad maxīam iniuriam·de agarenis vo nō ita iniuriaē q̄ canes sunt ml'tū enī displicent regi et indignaret si filij sui vel milites mingerēt i camera sua si aūt canis mingat nō curat. Idem i p̄po sito de terra sancta ml'tū displicēt xp̄o si nos filij p̄ baptismū facerem⁹ in ea corruptiones & p̄cta sed de agareis tanq̄z de canibus nō curat et cōcordat auctas xp̄i dicentis ihr̄l'm calcabiē a gentib⁹ donec impleanē tempa nacionū luce. xxi·tūc enim cū oīs plenitudo gentiū intuerit oīs isrl' salu⁹ erit vt habeē ad romanos·xi. Et sic patet p̄ma racio scz q̄ p̄pē excusacōez xp̄ianoꝝ ne peccem⁹ in camera sc̄ificata r̄gis regū ibu xp̄i nō possidem⁹ terrā sanctā. Vñ sic patuit sup̄ bello centesimo .ihr̄l'm capta fuit per cruces signatos xp̄ianos & q̄z diu vixerūt in sanctitate et sine offensa xp̄i possiderūt terrā sc̄am. Sz cū ml'tiplicata fuerūt in eis mala et offense xp̄i contumo expulsi fuerūt a terra illa et i tr̄odu cti fuerūt canes sarracī ad seruandū illā sic patuit sup̄ cōsideracōe nona hui⁹ libri bello·cxviij. Secūda racō est p̄pē confusionē sarracēoꝝ ip̄i enī sūt filij xp̄ianoꝝ q̄z vix sūt octingēti ām q̄ sūt Vñ beat⁹ augustinus fuit ep̄us yponen. Sz machōet⁹ a sergio decept⁹ decepit eos & ideo agareī sūt xp̄iani renegati et p̄pterea r̄tinent adhuc aliq̄d de fide xp̄iana et credūt et aliq̄d nō Credūt nanq̄z vt xp̄iaī q̄ vn⁹ ē deꝰ ēatoꝝ oīm ꝺz ñ credūt q̄ ille deꝰ sit tres p̄sone · et i cōfusione ipoꝝ ip̄imet ostendūt locū in q̄ xp̄s fuit baptizat⁹ vbi tota trinitas apparuit. Secō credūt q̄ fuit hō purus & ver⁹ et sc̄⁹ de spiritusco i maria v̄gine cōceptꝰ ꝺz ñ credūt q̄ sit deꝰ et i cōfusionem sue credencie ostendūt locū vbi suscitauit lazaꝝ p̄pio imperio q̄ñ ñ potuisset ñ fuisset deꝰ. Tercio credūt q̄ est i celo ꝺz nō credūt q̄ est i sacramēto altaris & i cōfusionē eoꝝ ostendūt xp̄iaīs locū cenaculi in q̄ xp̄s illud sacramētū instituit. Item ñ credūt xp̄i passionē·eñ i eoꝝ cōfusionē ostēdūt vbi xp̄s fuit crucifixꝰ et sepulchrum vbi corp⁹ fuit sepultū. Itē agarem baptizanē ꝺz ñ cū forma verboꝝ et ip̄i ostendūt locū vbi xp̄s cōstituit sac̄mentū baptismi cū forma illa In noīe p̄r̄is et filij et sp̄us sc̄i i eoꝝ cōfusionem. Ideo dicit dauid fac mecū signū i bonū vt videant q̄ oderūt et cōfundanē. Vñ sic custodes portaꝝ in domib⁹ regū xp̄ianoꝝ cū hr̄i possent sūt homīes difformes vt ethiopes sic q̄ nll'ꝰ intrare poē nec filiꝰ neq; milites ñ p̄mā⁹ illoꝝ sic xp̄s i palacio suo tr̄e sc̄e p̄mittit q̄ custodes portaꝝ illi⁹ p̄r̄ie sūt hoīes difformes scz bestiales machōetici·ne scz filij sui milites xp̄iaī ad interioꝝ secretoꝝ tr̄e sc̄e admittanē ñ p̄ man⁹ illoꝝ nec ex hoc seq̄tur honorabiliores eē genitores difformes filijs et militib⁹ caris ymmo hoc cedit i cōfusionē ianitoꝝ et honorē filioꝝ et militū Nūq̄d ecia in domib⁹ magnoꝝ in castris i nauib⁹ maris ymmo ecia i domib⁹ rusticoꝝ custodes & vigiles sūt canes ne q̄s ingrediaē ñ hō pacis et ad honorē talis loci et patet q̄ sic ecia custodes et vigiles terre sc̄e sunt canes sarraceni ne quis mg̃diaē ad interioꝝ secreta vbi xp̄us in humana natura ambulauit ñ fuerit homo pacis· et ad honorē illi⁹ loci quales sunt peregrini xp̄iani visitantes terrā sanctā et patet q̄ istud cedit in cōfusionē sarracenoꝝ q̄ assil'enē cambo custodiētes domoꝝ Item in cōfusionē cui⁹cūq; virtuosi est sustinere aliq̄d falsū p̄pter auaricia Cū ergo sarraceni se reputēt virtuosos et credant falsū esse·q̄ ibus nazarenꝰ fuit mortuus et sepultus ꝛc et tñ hoc sustinēt ostendētes p̄dicta loca vt dictū est cū mag̃ diligēcia p̄pē auariciā quia p̄pē ml'tū q̄ recipiunt a peregrinis xp̄ianis ergo possessio tr̄e sc̄e

per ſarracenos eſt in eoꝝ cõfuſionẽ · ñ enĩ ꝓmitterent ꝑncipes xp̃iani ꝓ toto auro mũdi ſi imẽ eos eſſet ſepulchꝝ machometi ꝙ viſitareẽ & honozareẽ a ſarraceis ſicut faciũt xp̃iani in terra ſancta cum hoc nõ ſolũ cederet in cõfuſionẽ xp̃ianoꝝ ꝫ etiam in cõtumeliã creatozis ſcientes falſũ eẽ ꝙ honoz debeat exhiberi beſtiali et ſpurciſſimo machometo q̃a honor ſecũm pl̃m eſt ꝑmiũ virtutis que in machometo locum nõ habuit ꝓpẽ abiſſum ẽminũ in eo cõtenetoꝝ ſic̃ patuit ſup̃ cõſideracõe ꝑma huiꝰ quarti libzi & quaſi ꝑ totũ eſt ergo in cõfuſionẽ ſarracenoꝝ poſſeſſio terre ſ̃ce et in honozẽ xp̃ianoꝝ. Tercia racio eſt ꝓpẽ conuerſionẽ iudeoꝝ Iudei nanq̃ ſecũm ꝙ ex lege moyſi ſũt aſſueti et nutriti ſũt terreẽ et ſperant ꝙ meſſias ducet illos ad illam terrã et dicũt imẽ ſe ecce habebimꝰ iheroſolimã ꝓpẽ hoc ibus xp̃us verꝰ meſſias voluit ꝙ nec xp̃iani nec iudei habeãt illam terrã qz nõ venit vt daret illã terrã ꝫ celeſtem de qua dauid .Credo videẽ bona dñi in terra viuenciũ ꝫ illa eſt terra mozienciũ .Ideo apl̃ꝰ ad hebzeos vltio ñ habemꝰ hic ciuitatẽ manentẽ ꝫ futurã inquirimꝰ Ceſſent ergo ſarraceĩ ab excellencia ſua ſiliant iudei & cõuertanẽ a miſeria ſua Cõſolenẽ xp̃iani in filiacõe et mlicia ſua q̃a xp̃us dedit eis ꝑatem filios dei fieri hys qui credũt ĩ noĩe eiꝰ · jo · ꝑmo. Sz que harũ genciũ habet vel tenet verã legem licet ſup̃ libzo ꝑmo ſit latiſſime declaratũ pẽ tñ hic exemplariẽ declarari ꝑ parabolã illiꝰ diuitis qui habet vnũ lapidẽ ꝑcioſũ magni valozis et tres filios ẽ dñs iſte diues eſt xp̃us deꝰ et homo et tres filij ſunt tres ꝓpl̃i iudeoꝝ aggarenoꝝ et xp̃ianoꝝ dicit ꝑmo genitꝰ ſecz ꝓpl̃ꝰ iudeoꝝ Ego habeo lapidem ideſt legẽ verã qz eam dedit miraculis cõfirmatã. Dicit ꝓpl̃ꝰ xp̃ianꝰ nonymmo ego habeo legẽ verã qz mea lex cõfirmata eſt miracul̃ que nõ poſſũt ñ per deũ fieri Demones poterãt facẽ miracula moyſi. Populus aggaremis dicit ymmo ego habeo legẽ verã. Nũc ponderemꝰ lapidem ꝑmo ponderẽt in ſ̃citate lex moyſi & eã ponderat ſalomon q̃ dicit de terrenis q̃ ꝓmittunt̃ in lege moyſi vidi cuncta que fiũt ſub ſole Et ecce vnũſa vanitas · eccleſiaſtes primo · modicũ ponderat ideo nichil valet. Videamꝰ ſectã machõeti q̃tũ ponderat q̃o ꝓmittit riuus lactis melliſ olei vini mulieris ẽ Hec eſt vita poꝛcoꝝ nichil ponderat. Vere magnꝰ doloꝛ eẽ debet prelatis eccleſie & doctoribꝰ fidei xp̃iane ſi attente cõſideret ſectã maledictam ſarracenoꝝ videẽ tantã mlitudiẽ aiarũ racõnabiliũ ſic̃ ſũt ſarracenoꝝ que redempti ſũt ſanguine ihu xp̃i eſſe involutaſ in erroꝛe dampnacõis quia nõ intelligũt ſcripturã diuinã et q̃ deꝰ eſt nec volũt intelligẽ neq̃ audire ꝫ ꝙ inclinenẽ ad ea et ſequenẽ que debenẽ poꝛcis et azimis. lex xp̃ianoꝝ que ꝓmittit gloziã celeſtẽ q̃ eſt infiniti ponderis et valoꝛis qz plꝰ ponderat vna dies glozie q̃z oĩa bona huiꝰ mũdi ¶ Ecce ꝓmiſſio q̃cunq̃ fecerit voluntatẽ ꝑris mei qui in celis eſt intrabit ĩ regnũ celoꝝ Matẽ · vij. Ponamꝰ ergo ĩ celũ coꝛ nr̃m & ſpem oĩa terrena deſpiciendo quia ſecũm apl̃m ſecõ cozinthẽ · iiij quod ĩ ꝑnti eſt momentaneũ eſt et bzeue ſup̃ modũ in ſublimitate eternũ glozie pondꝰ opat̃ in nobis nõ cõtemplantibꝰ ea que videnẽ ꝫ que ñ videnẽ q̃ enĩ videnẽ tempalia ſunt que aũt nõ videnẽ eterna ſunt.

DE ſecõ puncto huiꝰ cõſideracionis ſecz q̃s locꝰ eẽt cõueniencior in oꝛbe ad capiendũ terrã ſ̃cam Reſpondeẽ ꝙ ſi xp̃iani velẽt incipe guerram ad terrã ſ̃cam capiendã & alia loca que amiſerũt nullꝰ locꝰ nulla terra cõueniencior eſt q̃z hiſpaĩa ꝙ ſic declaraẽ. Certũ eſt ꝙ in vniũſo quiq̃ loca poſſũt cõſiderari ſic̃ notat mgr̃ Raymũdꝰ lalij in q̃dam tractatu ſuo ꝑ que poſſet incipi tal̃ guerra ſic̃ ſepe attemptatũ fuit. Prĩꝰ locꝰ eſt in terra impatoꝛis cõſtantinopolitaĩ et terra turcoꝝ. Deinde ꝑ terrã armenie q̃ uſq̃ pueniret̃ in ſiriã et hec via nõ eſt ml̃ tũ laudabil̃ q̃a eſt valde grauis & difficil̃ et nimis longa et ſic requirit magnũ exercitũ et ml̃eas expenſas Secundꝰ locꝰ eſt inſula quedã que rayces appellat̃ ſituata ꝓpe alexandriã ¶ Poſſet enĩ illa inſula cũ

galeis et militibꝫ capi et detineri ꝙ hic lo
cus eciã nõ est laudabil' quo ad pñs tu m
quia via est nimis longa nimis eciã req=
rit expensas et bellatoris conẽ illã Ter ci9
loc9 est regnũ cipri et terra hermenie seꝫ
ista via eciã nõ est laudabil'· tũ qz ille ẽre
nõ sunt oĩbꝫ sane siĉ experti sunt q̃ trãsie=
rũt·tũ eciã q̃a illa via est nimis longa ·
et cõmunĩt requirit nimis de nauigãtibꝫ
et pugnãtibꝫ et expensis ·tũ tercio qz per
cipzũ et hermeniã ñ possent sufficẽ victu
alia neq̃ equi .Quar9 loc9 est tunicũ ꝙ
nec iste loc9 laudabil' est eo q̃ ml'te gẽtes
in eo cõmorantẽ & cõsequentẽ nimis requi=
rit de exercitu et de eq̃s et de hoc satis pro
babile expimentũ datũ fuit qñ sanct9 lu=
dowic9 rex francoꝝ transfretauit siĉ supꝫ
patuit cõsideracõe·ix·hui9·iiij·libri bel=
lo·cxxij.Quĩ9 loc9 est hispania in parte
ei9 que dr̃ andalusia vbi est almaria ma
lica granata algesira tarifa et hic est loc9
amenissim9 & cõgruencioꝝ oĩbꝫ p̃dictis eo
qz facilior ad acquirendũ ꝓpẽ·iiij·racões
Prima racio est qz p̃dict9 loc9 est circum=
dat9 p mare mediterraneũ ex vna parte
et ex alia parte p regnũ arogonie et castel
le et istud impediret q̃ ñ possent iuuare
eos alij sarraceni .Scda racio est qz ml'tũ
iuuat ad guerrã faciendã fertilitas ẽre &
ml'titudo equoꝝ de ꝓpinquo in quibꝫ ha=
bundat inẽ ceteras mũdi ptes hispania .
Tercia racio est qz est terra sana et ideo ti
more infirmitatũ nõ soluereẽ exercit9 siĉ
alibi factũ esse dr̃. Et patz eciã q̃ est ꝓpĩ=
quissima respectu alioꝝ locoꝝũ . Quarta
racio est qz rex bellatoz cum puo exercitu
posset guerrã incipẽ p̃suppositis supd̃cis
et quia habet terga secura et sic accipiẽdo
mõ vnũ castrũ et deinde vnã villã et sic
successiue deducendo sarracenos semp añ
se et ml'tiplicãdo cõtinue exercitũ et habi
to regno granate rex bellator cũ suo exer
citu ampliato ad maiorẽ barbarã seꝫ ĩ af
fricã poterit leuiẽ transire seꝫ ĩ regnũ cep
te q̃ nõ distat ñ septẽ miliaria & in aliq̃
loco ñ p tres leucas solũ p̃sertim isto tem
pore tal' loc9 esset cõueniẽtissim9 cũ cepta
et villa alia que dr̃ alcater tagner sint in
p̃cate regis portugalie . Et sic ex illa pte
incipiens debellare sarracẽos tergis securi9
deducendo eos ante se mõ lucrando vnã
villã mõ aliã ẽ quousq̃ puenireẽ toti=
ciũ semp ml'tiplicando exercitũ q̃ optime
et securissime fieri poẽ vt dictũ est ꝓpter
ꝓpinquitatẽ hispanie et ei9 fertilitatẽ &
quia retro se nichil timereẽt et sic paulati
ue bellator rex posset facẽ guerrã sanã sar
racenis et acquirẽ terrã sanctã ihr̃l'm et
totũ regnũ egipti patet ergo clarissime q̃
nll'a terra ĩ mũdo est cõueniencior xp̃ia=
nis ad incipiendũ guerrã p terra sancta
capienda q̃z hispania beat9 ergo rex bella
tor qui ꝓpẽ zelum fidei catholice hec cogi
tauerit et in opere posuerit sperãs oĩa pre
dicta acquirẽ p ih̃m xp̃m ĩ cui9 mãu sũt
oĩm p̃tates et iura regnoꝝ.

Nonecima cõsideracio hui9·iiij·
libri est de hys ad que compelli
debent sarraceni viuentes inter
nos de iure et ex ordinacõe regni ¶ Circa
p̃mũ notandũ q̃ ut tradit̃ ĩ titulo de iu
dcis et sarracenis ĩ demẽtinis p̃ncipes xp̃i
ani sub obtestacõe diuini iudicij a duobꝫ
debent cõpescẽ sarracẽos sibi subiectos seꝫ
ab inuocacõe publica noĩs machometi &
a pegrinacõe quã facẽ solent ad sepulchꝝ
cui9dã sarraceni. Vñ sacrũ consiliũ ibidẽ
sic ait cedit quidã in offensã diuini noĩr
et obꝓbriũ fidei xp̃iane q̃ in quibusdam
mũdi partibꝫ p̃ncipibꝫ xp̃ianis subiecti9
In quibꝫ interdũ seorsum interdũ vero p
mixtim cũ xp̃ianis habitãt sarraceni sac̃
dotes eoꝝ zabzaba nũcupati vulgariẽ in
templis seu mesquitis suis ad que idẽ sar
raceni cõueniũt vt adorent ibidẽ p fidem
machometũ diebꝫ singul' certis horis ĩ lo
co aliquo eminẽti eiusdẽ machometi nom̃
xp̃ianis & sarracenis audiẽtibꝫ alta voce
inuocant et extollũt ac in verba quedã in
illi9 honore publice profitent̃ Ad locũ in
sup vbi olim quidã sepult9 extitit sarra=
cen9 quẽ vt sanctũ alij sarracei venerant̃
et colũt magna sarracenoꝝ eoꝝdẽ parciũ
et aliaꝝ cõfluit publice ml'titudo ex qui=
bus nr̃e fidei nõ modicũ detrahit̃ et gra=
ue in cordibꝫ fidelium scandalũ generat̃ .

Cū aūt hec diuine maiestati displicencia nō sine aliquaten⁹ tollerāda sacro appro-bante consilio ipa in terris xp̄ianoz⁹ fieri deinceps districti⁹ inhibem⁹ vniuersis et singul' p̄ncipib⁹ catholicis sub quoz⁹ do-minio sarraceni morañ et fuerūt p̄icta sub obtestacōe diuini iudicij obnoxi⁹ in-iūgentes quaten⁹ ip̄i tanq̄z veri catholi-ci et xp̄iane fidei seduli zelatoz⁹ obp̄b⁹ū q̄ tam ip̄is q̄z ceteris xp̄icolis per p̄missa ingerīt debita cōsideracōe pensantes ip̄m vt p̄uide eterne beatitudīs p̄miū assequā tur de terris suis oīno auferāt et a suis sb̄ ditis auferri p̄curēt inhibendo expresse ne prefata inuocatio seu p̄fessio nōis ip̄ius sacrilogi machometi publice aut p̄gria-cio p̄libata ab aliquo in eoz⁹ exist̄ēte dīnio audiant attemptare decetero vel q̄olib⁹ sustineri. Hy vero q̄ sec⁹ p̄sumpserīt talie ob diuinā reuerenciā castigenē ab ip̄is q̄ alij eoz⁹ exemplo p̄territi a p̄sumpcōe sil'i arceanē hec ibi sanctissime ordinatū s⁹ ne gligenē custoditū specialie p̄mū cū altis vocib⁹ de die & de nocte tales p̄clamacōs faciant sarraceni. et nō solū ñ castiganē a p̄ncipib⁹ verum eciam & defendunē et rar⁹ est q̄ p̄ fidei honorē reclamet conē eos quīymo tanta est ignorancia p̄dicte inhibicōis ī p̄ncipib⁹ et clero ac pp̄lo q̄ ñ cogitant p̄dictas inuocacōes siue p̄clama cōes esse in offensā diuine maiestatis q̄ ñ sine culpa est ante deū cū tal' ignorancia nō excuset q⁹ ignorancia facti nō iuris ex cusat. De alijs aūt atq̄ ad que compellen di sunt sarraceni tam de iure q̄z ex ordīa-cōe regni sufficiāt que dicta sunt libz⁹. iij cōsideracōe. xi.

DVodecima et vltima cōsideracō hui⁹ libri. iiij. ē de fine legis sar racenoz⁹ et de eoz⁹ p̄petua seruī-tute sub iugo xp̄ianoz⁹ iam finē oporteet dare huic. iiij. libz⁹ de bello sarracenoz⁹ in hac vltima consideracōe ad quā explican dā. iij. pass⁹ cōuenit p̄transire Prim⁹ est de castigacōe finali fienda p sarrace nos. Sec⁹ est de cessacōe siue legis. Terci⁹ est de tempe quo debet cessare. Quar⁹ vero erit de p̄petua seruitute sarracenoz⁹ sub iugo xp̄ianoz⁹um.

PRim⁹ pass⁹ est q̄ p sarracenos fiet diuina castigacio terribilis in oīb⁹ regnis mundi p̄p̄ē p̄ca pp̄li sc̄m q̄ multi p̄dixerūt. et p̄mo me-thodi⁹ martir quē beat⁹ iheroni⁹ in opu sculis suis laudat loquēs de fine sec'li cui⁹ p̄phecia sequit̄ In nouissimo aūt sexto mil lenario seculi exient filij ysmaelis de here-mo et erit aduen⁹ eoz⁹ castigacio sine mē sura et sine misericordia et tradet deus in manib⁹ eoz⁹ oīa regna genciū p̄pter p̄ca que opata sunt con̄ p̄cepta dei. Ideo tra-det nos de⁹ ī man⁹ barbaroz⁹ q⁹ obliti su m⁹ p̄cepta dn̄i faciēt enī xp̄iam ml'ta il-licita q⁹ maculabūt seipos adeo q̄ turpis-simū ē ad dicendū p̄p̄ea tradet illos de⁹ in man⁹ sarracenoz⁹ perfida erit ī captiui tate et occisione capadocia et ī captiuitate et occisione cilicia In tribulacōe erit terra sirie erit in solitudīe et ei⁹ habitatoz⁹ ca ptiui ducenē. Sicilia sil'r & hītatoz⁹ ei⁹ in gladio pibūt. Grecia ī captiuitate erit et occisione affrica erit sil'r egipcij orienta les et Azia sub graui tributo ī auro et ar-gento erit. Hispaīa gladio pibit et capti-ui ducenē hītatoz⁹ ei⁹. Gallia germania agatonia uarijs prelijs erūt deuozate ml' ti ex eis ducenē captiui romani ī occisiōe erūt et cōuersi ī fugā In insul' maris erit in desolacōe et obtinebūt filij ysmael' ītro itū ab aquilone & oriente et meridie et oc cidente et replebīt iherosolima cunctis gē tib⁹ q̄ captiui ducenē et replebīt terra p̄o missionis oīb⁹ gentib⁹ et erit iugū eoz⁹m graue sup oīs gentes et erūt oīa sub iu-go eoz⁹ et tributo & oīa ornamēta diuitū eoz⁹ erūt et que fuerit ī ecclesijs sanctoz⁹ siue aurū aut argentū siue lapides p̄cios et oīa ornamēta eoz⁹ erunt et distribuent mīsteria dei et erūt sacerdotes sic̄ pp̄l⁹ q̄ ecclesie incendio cremabunē et erit tribu-lacio magna et ml'ta corpa p̄cienē ī pla teis eo q⁹ nō sit q̄ sepeliat ea et erit sarra-cenoz⁹ iter a mare vsq̄ ad mare et erunt regiones ī viā et vocabīt via eoz⁹ vie an gustie et gradienē sil' iuuenes et senes di-uites et pauper et cū gemitu et afflictiōe

dicẽt beati sũt illi q̃ nos de hac luce p̃cesserũt hoc beat9 paul9 p̃dixit ñ uenerit discessio pmũ et reuelat9 fuerit ẽ. Quid enĩ aliud est discessio ñ disciplina qua cozrumpient vniũsi hĩtatozes ẽre a filijs ysmael' ꝓpt̃ea onagz appellauit de9 ysmaelẽ p̃ez eoz ꝓpt̃ hoc in desolacõz tradet oñez ẽrã et erũt ml'te vrbes deserte ñ enĩ sũt hoĩes isti sic alij gentes ꝙ sũt filij ysmael' de heremo venturi et sũt hoĩbꝫ odibiles. Audi igit̃ imitatozes eozũ q̃ de heremo exituri sũt ml'teres veteris pt9 hñtes. ptusq̃ cum ml'teribꝫ sil' mẽficiẽt ĩ ecclesijs s̃coz cũ mulieribꝫ cõcubẽt & sacratis vestimẽtis eccl'ie induẽt seipos et vxozes eoz Iumẽta sua ligaturi sũt ad sepulchra s̃coz tanq̃z ad prẽsepia et erit ẽbulacõ maxia sup xp̃iãos q̃ hĩtant sup ẽrã. et tũc apparebũt fideles q̃ fuerit ĩ xp̃o crediturí nõ enĩ ꝓpt̃ea mittet deus has tribulacõs sup̃ xp̃ianos vt iusti deleanẽ q̃ ĩ xp̃o sũt crediturí. ꝙ vt manifestenẽ q̃ in ip̃o erũt fidelissime crediturí sic ip̃a veritas dicit beati eritis cum p̃secuti vos fuerit et dixerit oñe malũ adu9 vos mencientes ꝓpt̃ me gaudete et exultate ẽ sic enĩ p̃secuti ꝓphas q̃ fuerũt añ vos. ꝙ q̃ p̃seuerauerit vsq̃ ĩ finẽ hic salu9 erit hec ille Eandẽ sentẽciã tradit mgr̃ ĩ histozijs scolasticis sup idẽ gen̄. xvj. Hic erit hõ ferus vbi nos habẽ9 fer9 hebre9 habz phara qõ sonat onager de ysmaele dẽm allegãs p̃dm methodiũ dicentẽ onagri et capre a deserto oñez bestiazũ supgradienẽ rabiẽ & mansuetoz nũs cõteret̃ ab eis. dixit enĩ de filijs ysmael. futuz ẽ aũt vt exeant adhuc semel et obtinebũt orbẽ ẽre p octo ebdomedas ãnoz et vocabit̃ iter eoz via angustie q2 p̃ez eoz ysmael vocauit dñs onagz In sacris locis mẽficiẽt sacerdotes et ibidẽ cũ ml'teribꝫ dormient ad sepulchra s̃coz religabũt iumẽta et hoc pro nequicia xp̃ianoz q̃ tũc erũt de quibꝫ dr̃ in nouissimis diebꝫ. Erũt hoĩes sese amãtes ẽ. Et tũc implebit̃ qd dẽm est p ezechielem filij hoĩes voca bestias agri et ex hortare illas dicẽs Cõgregamĩ et venite eo qd sacrificiũ magnũ ymmolo vob manducate carnes forciũ et bibite sanguinẽ excelsorũ hec ille. Scdo p̃dam castigacõez xp̃ianoz p̃dixit abbas ioachim in speculo visionũ libro. viij. capitulo. xli. dicẽs q̃ aues nigre hñtes nom̃ duabꝫ lr̃is confectũ videlicz alphabeti latinoz ꝓma atq̃ octaua future sũt ĩ discrimĩe atq̃ destructione crucis signatoz qđ exponẽs doctor pegrin9 dixit q̃ ꝓma lr̃a est a octaua vero lr̃a est. h. Aues igit̃ nigre sũt mauri sic dicti ꝓpt̃ habitũ nigz cappe nigre quẽ habẽt a nicolao apostota eoz doctore. nomen aũt ip̃oz ex duabꝫ lr̃is conficit̃ scz. a et h. qm̃ aggareni ab agar mr̃e & ysmaelite a filio ip̃i9 nũcupati sunt. Tercio predicam castigacõez xp̃ianoz p̃dixit sãctissima femĩa hylde gardis que ꝓphetauit anno dñi Millesimolxxix. in libro reuelacionũ dei pte tercia capitulo. xiiij. dicens ventura sũt mala guerre & bellozum victorie sup populũ xp̃ianoz ꝓpt̃ tirãnidẽ p̃cipũ et cupiditatẽ p̃latoz ei9 . Sequit̃ cadetq̃ ppl'9 xp̃ian9 ĩ manu hircoz caprazum et bestiazum per q̃s bestias ĩtelligit bestiales et fetidos sarracẽos. Quarto p̃dicaz castigacõz xp̃ianoz p̃dixit cirill' ĩ epistola de occurentibꝫ malis ĩ orbe simbolo. xxix. dicens ĩ sexta die magn̄ sed'i ventur9 ẽ hirc9 violatoz castitatis a plaga meridionali et ĩtrabit limites occidẽtales et viuã ouẽ cõmedet et dentibꝫ suis carnes agnoz crudas dilacerabit arietes pedibꝫ cõculcabit et agnũ ouis filiũ cornibꝫ vẽtilabit. qđ exponit venerabil' abbas ioachĩ sup trenoz vltõ sic dicẽs Hirc9 machõet9 ẽ agn9 ouis fili9 xp̃s fili9 virgĩs cornibꝫ idest p̃datibꝫ suis xp̃i anũ ppl'm ventilabit idest ml'tiplici flagello guerraz uexabit ouẽ viuã cõmedet idest s̃cam mr̃ez eccl'iam catholicã viribꝫ frãget et cp̃at9 et dioceses q̃z plures pẽit9 cessabit et dẽtibꝫ suis carnes crudas agnorũ dilacabit q̃a puuli eciã adulti vtusq̃ sex9 relicta fide xp̃i sectã machõeti assumẽt et vbi nom̃ xp̃i et nom̃ vgis venerabãt blasphemẽt et nom̃ machõeti ĩ magn̄ veneracõe hẽat a plaga meridionali venire dicũt̃ q2 ĩ eadẽ pte mauri florẽt et imperãt. Limites aũ occidẽtales ptes idest stremitates xp̃iãe ẽdunẽ hec aũ ioachĩ Quid aũ sit de veritate p̃dictaz ꝓphetiaz deus nouit cui9 iudicia abissus ml'ta.

Secundꝰ passꝰ est qꝫ lex sarracẽo
rũ nõ est ꝑpetuo duratura ꝫ de-
bet cessare qꝫ sic ostendeꝝ. Certũ
est qꝫ nullũ violẽtũ ẽ ꝑpetuũ ut patet · iij
phisicoꝝ nemo eciã diu cõtinet violenta
imperia scõm senecã tragedia · vj. Cũ er-
go imperiũ et dominiũ sarracenoꝝ sic in
orbe violentũ patꝫ qꝛ ꝑ arma & violenta
am inerauit vt latissime declaratũ ẽ supꝛ
cõsideracõe scda hui⁹ · iiij · libri i scdo pũ-
cto ergo imperiũ et dominiũ sarracenorũ
nõ est ꝑpetuũ nec diu duratuꝝ et cõsequẽ
ter nec lex eoꝝ quod est inceptũ. Item et
hoc quod obtineꝝ trepida manu ñ est diu
duratuꝝ ꝫ tale est imperiũ sarracenoꝝ pa
tet qꝛ est raptũ ꝑ arma violentoꝝ vt di-
ctũ est et vt dicit Seneca tragedia ꝑma
rapta cepta turpiter obtinentꝫ mãu ergo
imperiũ sarracenoꝝ nõ est diu duraturũ
et cõsequenꝫ nec eoꝝ lex. Item tercio sic il
lud imperiũ cui⁹ ius solũ est in armis nõ
est diu duratuꝝ ꝫ imperiũ sarracẽoꝝ ius
solũ est in armis patet qꝛ machometꝰ nõ
ostendit aliud miracl'm quo ius sui impe
rij et veritas ostenderꝫ legis ꝫ nudabat
ensem & elevabat i manu ac si diceꝝ nul-
lũ aliud ius vri imperij et dominij et le-
gis habetis i orbe ñ in armis Sic dicebat
litus raptũ tenẽs imperiũ hercul' et timẽs
eũ perdẽ tragedia ꝑma senece ius est i ar
mis ergo cõcludiꝝ qꝫ imperiũ sarracenoꝝ
nõ est diu duratuꝝ & sic lex eorũ cessare
debet. Vñ et doctor subtil' scotus in ꝑmo
snĩaꝝ questione scda ꝓlogi via septima
obiciens de ꝑmanẽcia secte machometi di
cit qꝫ ꝓphecia ẽ apꝺ eos et qꝫ secta eoꝝ est
finienda. Vñ et ante captionem ciuitatis
damiate liber quidẽ inuentꝰ fuit arabice
scriptꝰ cui⁹ autor ꝓpoxit quendã regẽ xpi
anũ meccham ciuitatẽ debẽ destruẽ et ossa
machometi dispergẽ quod erit signũ de-
structionis sue legis.

Tercius passꝰ est de tempe quo lex
machometi et ei⁹ dominiũ debꝫ
cessare. Circa quod dici posset
saluo meliori iudicio qꝫ eũc cessabit quã-
do ꝓpl'⁹ xpian⁹ fuerit debite castigatus.

Vñ ꝺm augustinũ & fuit iã dictũ i ꝑ-
cipio none cõsideracõis hui⁹ libri · iiij · añi
incarnacõez dñi ꝓpl'⁹ dei electꝰ erat ꝓpl'us
iudeoꝝ p⁹ incarnacõez vero est ꝓpl'⁹ xpia
noꝝ · et sic ille erat ꝓpl'⁹ dei electꝰ et tamẽ
dedit ei flagellũ infideliũ gentiliũ Ita nũc
religioni xpiãe sibi dilectissime dedit fla
gellũ infideliũ sarracenoꝝ. Nũc aũt scõm
plinũ in tercio libro sue phie flagellũ seu
virga nõ cõbureꝫ qꝫ diu peccatoꝛ et seruꝰ
inutilis nõ corrigiꝫ. Hic refert ipe qꝫ soc
tes scisciteꝰ quare manipulũ virgaꝝ ñ
cõbureꝫ pꝰ magnã et longã verberacionẽ
paruuli discipli sui filij magni ꝓpositi re
spondisse dr qꝫ nec cõbureret quousqꝫ cor
rectũ et emendatũ presensisset Refert eciã
plato magnꝰ phus de doctrina antiqꝝ
libro · ij · capitulo · xliij · qꝫ dum vna dieꝝ
montẽ pigamũ ascendeꝝ subito tremuit
& mugieꝰ horribiles emisit arbores scisci-
tabãt quare tremuit et mugitus dederit
mons respondit qñ pastorẽ vigilantẽ et
custodientẽ gregẽ suã ego video et arbo-
res dixerũt vt et tu cũ scis mons alꝰ val
de et magnꝰ vnũ times pastorẽ Qui re-
spondit timeo et mugeo qa ignẽ portat i
pera qui medio flato ignis incenso me de
struet uos qꝫ oñs vsqꝫ ad radices cõbu-
ret qꝫ futuꝝ cõsiderans malũ in orbe ven
turũ cũ lacrimis tractatũ q̃ de lamẽtatio-
nũ mira brevitate de malꝰ i seculo futuꝝ
in seculo descripsit ꝑ quẽ dicũt greci ari-
stotilẽ alexandrũ i ml'tis istruxisse & deũ
pastorẽ ignẽ in pera fuisse. Alexandrũ in
grecia tociꝰ mũdi monarchã ꝑmũ mons
magnꝰ totꝰ mundꝰ iste arbores ciuitates
villa et castra et reges vellentes existẽteꝫ
in ipis hec plato Deꝰ ergo sẽp flagellũ po
nit sic piꝰ pr̃ suis filijs dilectis quibꝰ suf
icienꝫ castigatis flagellũ igne comburit
secundũ qꝫ notat beatꝰ augustinꝰ in libro
de verbis dñi i tractatu · xix. Vbi sic ait
nõ leteris impie vel tirãne qñ virga vel
flagellũ efficeris nouit enĩ pzudẽs doctor
nec ignorat piꝰ pr̃ pꝰ castigacõez ꝑmo-
nere discipulũ & pꝰ debitã emendacõz pr̃
nali hereditate ꝑficeꝫ filiũ flagellũ quoqꝫ
siue virgã incẽdio flammaꝝ cõburere hec
augustinꝰ. Patet ergo ex ꝓhabitis qꝫ sca

cõdigna castigacõe ꝓpli xp̃iaꝝ destrueret̃ imperiũ sarracenoꝝ et sic cessabit eoꝝ superstitiosa secta siue lex.

QVare⁹ pass⁹ et vltiꝰ est de ꝑpetua captiuitate seu ruitute sarracẽoꝝ sub iugo xp̃ianoꝝ. Hãc aũt ruitutẽ prędixit methodi⁹ martir loquẽs de fine seculi Vñ postꝙ ꝓnunciauit castigacõez xp̃ianoꝝ ꝑ sarracenos. Subsequenẽ dixit et p⁹ tribulacõz diez̃ que fca erit a filijs ysmael' desolata erit oĩs terra ab eis et erũt oĩes amicti ornamentis ex auro et purpura et splendidis vos vestimẽtis tanꝙz sponsi dicentes. Ecce vicim⁹ terrã in fortitudĩe nr̃a et oĩs q̃ hĩtant ĩ ea. Tũc recordabit̃ dñs de⁹ scõm suã misericordiã quã ꝓmisit diligẽtibꝰ se et eis qui ĩ xp̃o sũt crediturí et liberabit eos de manu sarracenoꝝ. Surget aũt xp̃ianorũ gens et ꝓliabit̃ cũ eis et occidet eos gladio et captiuas ducet ml'ieres eoꝝ et inficiet infantes eoꝝ et descendẽt filij ysmaelis in gladiũ et tribulacõez et afflictionẽ & redet illis dñs mala que ipi alijs fecerãt et irruet sup eos malicia sepcies tm̃ quantũ in alijs gesserũt et occidet illos dñs ĩ mã⁹ xp̃ianoꝝ et erit regnũ xp̃ianorũ exaltatũ sup oĩa regna et imponẽt xp̃iani iugum sup eos graue et erũt serui q̃ remanebunt et tũc pacificabit̃ terra que ab eis fuerat destructa et qui captiui fuerãt ab eis reũtenẽ in terrã suã et ml'tiplicabunt̃ boĩes sup terrã et erit indignacio magna regi romanoꝝ sup eos qui xp̃m negauerũt & erit pax et trãquillitas magna sup terrã qualis nõ fuit antea nec erit sil'is p⁹ illã ꝑ eo q⁹ in fine seculoꝝ et erit letitia et pax sup oĩez terrã et requiescẽt a laboribus. Hec erit pax de qua dicit apl⁹. Cũ fuerit tranquillitas magna et securitas tũc veniet repentin⁹ introit⁹ a quo liberari mereamr̃ felicit̃ ꝑ il'm xp̃m dñm nr̃m qui est turris fortitudĩs a facie inimici cui sit honor et gloria sine fine amen.

OIssolutis hereticoꝝ iudeoꝝ et sarracenoꝝ bellis. Restat expiri ĩ hoc libro quinto et vltimo hui⁹ volumĩs de demonũ viribꝰ quid sez̃ possint conr̃ nr̃m fidei forcaliciũ. et ut meũ possem explicari concepcũ duodecim cõsideracões circa bellũ demonũ occurrunt intellectũ ꝓtractande. Prima erit an sint demones & de quidditate demonũ et eoꝝ nobilitate ac natura Secũda de eoꝝ sciencia. Tercia de bello demonũ in celo. Quarta de eoꝝ habitacõe Quĩta de eoꝝ ꝓtate et ꝑminẽcia. Sexta de bello demonũ conr̃ humanũ gen⁹ postꝙz ceciderũt de celo vsꝙz ad xp̃i aduentũ. Septima de potitione dominij eoꝝ ꝑ iusticiã in xp̃i aduentu. Octaua de ꝓpetatibꝰ et malicia demonũ. Nona de bello demonũ post aduentũ xp̃i. Decima de diuersitate demonũ et si possunt hr̃i spirit⁹ familiares. Vndecia de qualitate et figuris corpũ ĩ quibꝰ apparẽt & si possunt humana corpa vel aĩas subintrare. Duodecima q̃ fine debẽt termĩari bella demonũ.

PRia cõsideracõ ẽ an sint demões et de quidditate demonũ et de eoꝝ nobilitate ac natura. quatuor ergo puncta in hac cõsideracõe sunt videnda. Primo an sint demones. Secundo quid est diabol⁹. Tercio qualis est ei⁹ nobilitas. Quarto qualis est ei⁹ natura An sint demones in mũdo et si sũt q̃ sunt eoꝝ noĩa. Prim⁹ punct⁹ est an sint demones et que noĩa eoꝝ. Quo ad ꝑmũ nõ discrepãt iudei et sarraceni a xp̃ianis q̃a apud iudeos scriptũ est eẽ diabolos et de ꝑncipibꝰ eoꝝ husa et azael esse appellatos dicebãt ecĩã iudei in euangelio insultãtes contra xp̃m demonũ habet et insanit. Et itez̃ in belzebub ꝑncipe demoniorũ eicit demonia qui nõ affirmarẽt ꝑ diabolos crederent esse. Nõ enĩ possunt negare q̃n scriptũ sit in ꝑmo regũ q⁹ spũs mal⁹ agitabat saul. Sarraceni ecĩã cõcedũt demones esse et illos ꝑncipes demonũ quos vocant

iudei husa et azael. Ipi vocant in lingua arabica aroth et maroth nos vero xpiaĩ de hoc certã fidem habem9 cũ euangelica doctrina hoc expresse ĩ pluribꝫ locis expzimat. Et ideo de hoc nll'i dubiũ esse debeat seo cũ certitudine affirmare demones esse in mũdo. Demones vero nõ noĩam9 nos xpiani ñ eo mõ quo ĩ sacra scripeura nos repim9 scõm modũ suaz temptacionũ. Vñ cũ temptat de supbia vocaẽ diabol9 idest deorsum fluens apoc·xx·qñ de inuidia dr̃ sathan idest adũsari9 blasmacõni Marci ·xvj· qñ de ira dr̃ extermĩaẽ apoc ·iij·qz ira ponit aĩam exẽ termĩos suos· qũo de accidia dr̃ demonũ idest sufficiens iniquitas. Matth viij· qz sufficit ad puniendũ hoĩez·qñ de auaricia dr̃ leuiathã id est auiditameẽtũ job·xlj·qñ de luxuria dr̃ azmodeꝰ idest facture iudiciũ thobie ·iij qz ꝓpẽ luxuriã iam dñs mũdũ iudicauit diluuio·qñ de gula dr̃ behemoth idẽ aĩal job·xl·qz gula reddit hoĩez bestialẽ. Itẽ vocaẽ belial qõ imꝑeraẽ absq; pago uel absq; dominio qz ꝓposse pugnat conẽ eũ cui debz esse subiectꝰ. Item vocaẽ belzebub luce·ij·qõ imꝑeraẽ vir muscaz idest aĩarũ pcĩq; reliquerũt·x·virũ patz ergo demones eẽ et que noĩa eoz scõm xpianos iudeos & sarracenos.

Secundꝰ punctꝰ est scire quid est diabol9 Pro cuiꝰ declaracõe notandũ qꝺ fuit opinio plonicoz scõm qꝺ refert beatꝰ augustinꝰ octauo de ciuitate dei capitulo·xvj·allegãs varronem qui fuit plonicꝰ qꝺ demones sũt genere aĩalia aĩo passiua mente racõnabilia corpore aerea tempe eterna. Si aẽ obiciaẽ qꝺ demones nõ possũt dici aĩalia cũ sint subẽ incorporee. Dicendũ est qꝺ nõ loquiẽ hic augustinꝰ scõm mentẽ ꝓpriã vt dictũ est seo ſm opinionẽ plonicorũ. Et ideo irracionabiliẽ loquumẽ sic diffinientes demones cũ hoc attribuũt augustino Vñ eisdem augustinꝰ ſm mentẽ ꝓpriã & rectã fidem diffiniens demones libro eodẽ capitulo·xxij·dicens sic demones spũs nocendi cupidissimi a iustitia penitꝰ alieni supbia tumidi inuidia liuidi fallacia caliginosi. Quidẽ alius dicit qꝺ demones sũt substancie racõnales incorporee ingrate deo dampnacõis hoĩm cupidissimi.

Tercius punctꝰ est qualis est nobilitas demonũ. Pro cuiꝰ noticia sciendũ qꝺ loqui possumꝰ de demonibꝫ dupliciẽ vel quo ad bonitatẽ moralem vel quo ad bonitatẽ nature. Si loq̃mur de bonitate morali boni hoĩes meliores et nobiliores sunt demonibꝫ. Vñ augustinꝰ de ciuitate dei capitulo·xv·loqzs de demonibꝫ ſm opiniozꝫ plonicozꝫ qꝺ vtiũtur corpibꝫ naturalibꝫ & phisicis sicẽ aĩe nr̃e et qꝺ illa corpa demonũ sunt incorruptibilia dicit nõ ideo demões meliores sũt hoĩbꝫ ꝺa hñt corpa melioza scz incorruptibilia Alioqñ mlteas bestias hoibꝫ ꝓferrem9. Quis enĩ inquit hoĩez videndo eq̃biẽ aquil' et vulturibꝫ. Aut quis odorando canibꝫ quis velocitate leporibus cervis et oĩbꝫ auibꝫ quis mlteũ valendo leombus et elephantibꝫ quis diu viuendo serpentibus qui ecĩã deposita tunica senectutẽ deponẽ & iuuentutẽ redire phibenẽ. Sed sicẽ his oĩbꝫ meliores racõnãdo sum9 Ita ecĩã demoibꝫ honeste viuendo meliores esse debem9 Hec augustinꝰ·patz ergo qꝺ ĩ moribus nobiliores sunt boni hoĩes demonibꝫ Si vero loquamr̃ de nobilitate nature nobiliores sunt demones hoibꝫ quantũcũq; sanctis sicẽ deducẽ ex dictis augustini·ix de ciui·dei capitulo·ix· vbi dicit qꝺ aĩal ex aĩa & corpe cõstat quoz duũ aĩa quantũcunq; viciosa est melior corpe quantũcunq; bñ dispositꝰ sicẽ dicit qꝺ aurũ licet surdidũ argento quãuis purissimo cariꝰ estimaẽ. Ex quo dicto elicit franciscus de maronis ĩ floribꝫ suis duas cõclusiones· Prima est qꝺ demones sunt meliores hoĩbus quantũcunq; sanctis qz sicẽ aĩa viciosa excellit corpꝰ qõcunq; ꝓpẽ excellenciorẽ naturã. Ita substancia spũalis omez substanciã corpalẽ. Scõa cõclusio qꝺ meliores sunt angeli quibꝫcunq; aĩabꝫ sepatis quãtuncũq; beatis qz maior est excellencia nature ſm quã angeli supãt ipos cũ maior sit excellencia de genẽ subẽ q̃z excellencia gracie que est quedã forma accidentalis.

Et isto modo ponũt ecĩa meliores aĩa xp̃i Hec ille.

QVar9 punct9 est qualis est natura demonũ. Ad quod breuiter respondet dupliciter. Prio q̃ eor4 natura nõ est mala ꝫ bona Vidit enĩ de9 cuncta que fecerat & erãt valde bona gen̈ ꝑmo. q̃ aũt diabol9 sit mal9 nõ habꝫ ex natura ꝫ ex vicio. Scõdo dr̃ q̃ eor4 natura est mortal' et dissolubil' sed ex dei gr̃a eorũ natura est immortal' et ĩdissolubil' sic̃ et bonor4 angelor4 Vñ pl'o ĩ libro thimei loquẽs ĩ ꝓsona dei ad angelos dicit dn̄ de orũ q̃dam opifex et mgr̃ ego siũ vos vr̃a natura corruptibiles estis mea aũt uolũtate ĩcorruptibiles ꝑmanetis. Istud dc̃m allegat augustin9 .xiij. de ciui. dei capitulo xvj. dicẽs. Snĩa fuit pl'onis deos et angelos eẽ mortales ꝑm suã naturã et dissolubiles q̃ siũt fc̃i a deo tn̄ diuĩa volũtate indissolubiles Et q̃ diuinũ cõsiliũ et uoluntas siũt validiora q̃z sit eor4 naĉa. Ideo dicit pl'o q̃ ñ dissoluent̃. Et hec videt̃ fuisse intencõ porphirij q̃ fuit pl'onic9 ĩ capitulo de dr̃ia vbi dicit. Sum9 enĩ racõnales nos & dij. i. ãgeli. ꝫ mortale additũ nob sepat nos ab ill' q̃si dicat mortales erant angl'i sic̃ et nos ex naĉa ꝫ diuĩa volũtate immortales fc̃i siũt et sic differũt a nobis

SEcunda cõsideracõ ẽ videt̃ q̃lis ẽ scĩa demonũ. Hic siũt ĉa pũcta declarãda Pri9 ẽ de scĩa demonũ Scõd9 ẽ cui9 scĩa artes magice exercent̃ et si possũt sine pcto exerceri Terci9 ẽ de arte notoria si ẽ a deo vel a demõibus.

PRĩ9 pũct9 est de scĩa demonũ. Circa q̃d notandũ ẽ q̃ dupliciter possũ9 loq̃ de scĩa demonũ Vno mõ de illa scĩa quã habuerũt añ casũ suũ de celo & sic dicit mgr̃ snĩar4 ĩ scõdo distinctõe ĉcia q̃ ꝓplicẽ cognicõz naturalẽ hẽbant scz q̃ facti erãt a q̃ fc̃i erãt et cũ q̃ fc̃i erãt scz cũ celo empireo matia ꝑma et tpe noticiã ecĩã habuer̃t boni et mali et q̃d appetẽ dũ et respuendũ ill' eẽt. dicit ecĩã beat9 augustin9 loquẽs de notícia angelor4 añ casũ .xi. de ci. dei capitulo .vij et viij. q̃ cũ sit alia noticia angelor4 matutĩa et alia vespertĩa q̃z ꝑma ẽ rez ĩ v̇bo & scõda rez in genẽ ꝓpo qñ fuit dc̃m fc̃m ẽ vespẽ et mane dies vn9 genẽ. ꝑmo Ibi accipit̃ mãe ꝑ noticia matutĩa et vespẽ ꝑ vesptĩa Et ꝑm hoc ponũt̃ dies sex ꝑm q̃ angl'i illa sex genera creaĉar4 que ibi mĩanẽ cõgnouerũt noticia matutĩa et vesptĩa ĩ ꝑmo ĩstanti quo oĩa fuer̃t sil' ĉata ꝑm illud eccl'iastici xviij. q̃ viuit ĩ eternũ ĉauit oĩa sil' Si v̇o loq̃mur de noticia demonũ p9 casũ dicit mgr̃ ĩ scõdo snĩar4 distinctõe. vij. q̃ demones licz sint obstinati ĩ malo ẽplici tn̄ scĩe acumĩe vigent scz sbtilitate naĉe tempũ expiencia & reuelacõe spirituũ superor4. Primo ĩtelligũt naĉalia pncia Scõdo mõ naĉalia futura sic̃ tempa pluuiosa vl' sicca et edipses sol' et lune et huiꝰmõi. Tercio mõ ĩtelligũt volũtaria ꝫ de cognicõne futuror4 cõtingẽciũ dicit dns bona veneĉa in scõdo snĩar4 q̃ licz demões ñ possũt per se scire fuĉa cõtingẽcia ĉtitudĩaliter tn̄ freq̃z ter vera ꝓdicũt q̃ euẽtũ fuĉor4 aliq̃ modo ꝓsenciũt. iiij. modis ꝑm augustinũ supgen̈. ad lr̃am q̃ à ꝓsenciũt talia ingenij à sens9 acmoĩa ut qñ videt̃ à cõsiderãt diligent̃ ad q̃d ĩclinet̃ affectio mea vl' q̃ sint inducẽcia vl' retĩencia à ꝓsciunt el'ia tempozũ expiencia scz q̃ ex el'ib9 videt̃ accidere sil'ia. Aut ĉcio el'ia ꝓsciũt demones cautela dolosa ut qñ ꝓponũt aliq̃d facẽ & ꝑmo ꝓdicũt q̃si sit aliq̃d futurꝫ Aut q̃zo talia ꝓdicũt demones aliena doctrina ut qñ scz diuño iudicio ꝑmittunt̃ aliq̃d a bonis angel' addiscẽ Vñ patz q̃ demões futura cõtingẽcia et si possint ꝓbabiliter opinari nequnt tn̄ certitudinaliter scire. De cognicõe v̇o tempaliũ et mutabiliũ dicit beatus augustin9. viij. de ciui. dei capitulo xxj. q̃ angeli boni cerci9 ista tempalia & mutabilia nouerũ q̃ eor4 ꝑncipales causas ĩ v̇bo dei cõspiciũt quibꝰ cuncta ordinant̃. demones aũt ñ eternas et cardinales causas ĩ dei sapĩa cõtemplant̃ ꝫ quor4 dã signor4 nobis occultor4 maiorĩ expiẽcia ml'to plura q̃z hoĩes fuĉa ꝑspiciũt Dei q̃z aũ isti sepe nũq̃z illi oĩo fallũt̃ q̃ ibidẽ declarãs dicit Aliud enĩ est epalibꝰ epalia mutabilibꝰ mutabilia scire a scz tẽpalem

et mutabilem motū siue volūtatis et fa=
culteatis inserere q̄ demonibꝫ certa racōne
p̄missū est. Aliud aūt in eternis atq; īcō=
mutabilibꝫ dei legibꝫ que in ei⁹ sapīa vi=
unt mutacōes rez̄ p̄uidere dei q̄ uolun
tatē que tā certissima q̄ potentissima est
spūs ei⁹ p̄ticipacōe cognoscē q̄ sanctis an
gelis recta discrecōe donatū est. Ex quibꝫ
sequunt̄ duo documēta. Primū est q̄ sci ī
dei legibꝫ eternis cōtemplant̄ futa q̄a hic
hoc dicit expresse. Secundū documētū est
q̄ sancti in diuina volūtate cognoscunt
ista futura cōtingencia q̄z dicit q̄ dei vo=
lūtatē que certissima est et omps ista no=
uerūt Sz remanēt due difficultates. Pria
est si demones habuerūt noticiā ꝓphecia=
rū aduent⁹ xp̄i dicendū q̄ sic. Cognouer=
ūt eciā q̄ xp̄us in lege et ꝓphetis p̄mis=
sus deberet esse ver⁹ de⁹ et ver⁹ hō et q̄ de
bebat ꝑ humano genē de virgine nasci &
pati in genē · numq; tn̄ in specie cognoue=
rūt q̄ in hoc hoīe xp̄o ista cōplerent̄. Sci
ebat enī diabol⁹ ꝑ scripturas et ꝓphetas
q̄ xp̄us ventur⁹ erat ver⁹ de⁹ et ver⁹ hō.
Eciā sciebat temp⁹ natiuitatis xp̄i eē im
pletū ꝑ ebdomedas daniel' tn̄ nesciebat cer
titudinaliē q̄ ibꝫ nazaren⁹ eēt ipe xp̄us
Verūtamē ꝓpē eminenciā sanctitatis ha=
bebat quandā cōiectūrā q̄ ipe esset ueru⁹
xp̄us et hoc voluit expiri ꝑ temptacōz &
ꝑ illā illū inducē ad pcm̄ si īuenirēt pu
rus hō seo neutz̄ obtinuit licz temptauit
eum de cōcupiscencia supbia et auaricia.
Vn̄ licz ille demon q̄ xp̄m in deserto tem=
ptauit fuerit inē demones acutioris inge
nij numq; tn̄ scire potuit ꝑ ēcitudīez vtz̄
ibꝫ esset q̄ erat ꝓmiss⁹ in lege ad salutē
mundi & deiectionē diaboli n̄ ꝑ quandā
cōiectūrā et ideo ꝓcurauit xp̄i captionē
ꝑ iudeos ītelligens ꝑ aliq̄ signa q̄ ipe eēt
ver⁹ xp̄us et ꝑ cōsequēs q̄ ꝑ ei⁹ mortē ex
poliarēt infern⁹ hoc ꝓpendit ꝑ ei⁹ pacien
ciā et ꝑ scripturaz̄ impletionē et forte ꝑ
sanctoz̄ patz̄ ī limbo existenciū exultaci=
onē Ideo mortē ei⁹ impedire voluit ꝑ vxo
rem pilati cui⁹ preces efficaces credebat
in cōspectu viri sui ut notat Nicola⁹ de
lira sup̄ matb̄ · Scda difficultas ē si demo
nes cōgnoscant cogitacões n̄ras. Respon
deē q̄ soli deo cōgnite sunt scōm cōez opi=
nionē doctorū et hoc videē ꝑ illud qđ dr̄
ꝑmo regū de⁹ aūt intueē cor et ꝑmi pala
pominū. vj · tu sol⁹ nosti corda filioz̄ ho
minū dicit tn̄ hic Nicola⁹ de lira sup̄ illđ
ad hebreos · iiij · viu⁹ est ꝯmo dei ꝛc̄. Et di
scretor cogitacōnū et ītencionū cordiū q̄
licz aliqui doctores dicāt ipam cogitacōz
n̄ram esse cognoscibilem pure sube spūali
tn̄ de intencōe cogitacōis ipi cōcedunt q̄
est cognoscibilis soli deo verbi gr̄a si cogi
tem de mliere dicūt q̄ hoc pot̄ cognoscere
angel⁹ bon⁹ siue mal⁹. Eciā ex naturali=
bus hz si cogitē de mliere intencōe decipiē=
di ipam vel ad bonū informandū cogno=
scit solus de⁹. Et ꝓpē hoc subdit apl⁹ et ī
tencōz cordis q̄z cognicio xp̄i nō solū se ex
tendit ad ipas cogitacōes · hz eciā ad cogi=
tacōnū intencōes quod vt patz demoni=
bus nō cōuenit. Ad istud eciā ꝓpositū lo=
quit̄ augustin⁹ de diffinicōibꝫ sic dicēs In
ternas aī cogitacōs diabolū n̄ vidē. Certi
sum⁹ hz motu eas cōcipi ab illo et affectio
nū indicijs colligi expimēto didicim⁹ · se
creta aūt cordis sol⁹ ille nouit ad quē di
cim⁹ tu sol⁹ nosti corda filioz̄ hoīm .

Secund⁹ punct⁹ est cui⁹ sciencia
artes magice exercent̄ et si pos=
sunt sine pcō exerceri. Ad p̄mū
respondeē q̄ artes magice exercent̄ sciēcia
demonū sic̄ tradit̄ in secūdo sentēciaz̄ di=
stinctōe septima Vn̄ ibidē dr̄ q̄ eoz̄ scien
cia et virtute artes magice exercent̄ quā
sciencīā & virtutē hui⁹mōi opando a deo
demones acceperūt vel ad fallendū falla=
ces vel ad monendū fideles vel ad exerci=
tandā et ꝓbandam iustoz̄ paciencīā. Ad
secundū dr̄ q̄ artes magice vel diuinacōs
nō possunt exerceri uel a demōibꝫ cōsiliū
vel auxilium requiri absq; pcō n̄ forte in
hoc casu vbi de⁹ diabolū subicēt hoī in=
sto sic̄ de aliquibꝫ viris scīs narrat̄. Volū
tario aūt cōmercio nō pot̄ sine pcō. Nam
aut est ibi pcm̄ infidelitatis vepote si hō
demoni credendo attribuit ei aliquid di=
uinū aut est ibi pcm̄ ydolatrie vepote ī
oblacōibꝫ et sacrificijs . Aut est ibi pcm̄
inobediencie salt̄ qz facit cont̄ ꝓhibicōz

dei et ecclesie racio huiꝰ ꝓhibicõis est ꝙa talis peccat in deũ dũ recurrit ad diabolũ quasi nõ sit omps deꝰ xp̃ianoꝝ et oĩno sufficiens et benignꝰ. Item peccat in seipm dũ se cõmittit discrimĩ corpis et aĩe. Item peccat ĩ ecclesiã dũ habet cõmerciũ cũ illo qui est oĩno p̃scisus et ecclesie adũsariꝰ et ideo in caracteribꝫ magnũ pcm̃ est qz est admĩsteriũ demonũ inuocandũ qz huiꝰõi ex se nõ hñt virtutẽ ꝫ solũ ex pactione diaboli ¶ Sic enĩ pandit diabolus illis qui fiũt ei familiares ꝙ talia signa recognoscant et ad ea se p̃ntes offerãt Ostendunt enĩ demones se ꝓ illa cogi ut aliqꝺ virtutis ostendãt se hr̃i ĩ huiꝰmõi artibꝫ ĩ quibus sunt mlta nephanda ꝓ que abducit hõ a fide et cultura dei ¶ Et ideo hec facit diabolꝰ ñ qz ĩ ill' delectet ꝫ pociꝰ ĩ infidelitate faciencių sunt aũt hec magice artis nigromãcia piromãcia aeremãcia yoromancia geomãcia et ciromãcia que sunt diuinacões ĩ mortuis quo ad pmã ĩ igne quo ad scdam ĩ aere quo ad terciã ĩ aqua quo ad quartã in terra quo ad quĩtã et in manibꝫ quo ad sextã tales magici malefici vulgo nuncupant ob facinoꝝ magnitudinẽ nigromãtici dicunt quibꝫ ꝑcanta cõibꝫ vident resuscitari mortui et ad imꝫ rogata respondẽ Alij dicunt ĩcantatores qui artẽ verbis pagunt Alij dicunt arioli qui circa aras yoloꝝ nepharias precs emittũt et funesca sacrificia offerunt hys qꝫ ebrietatibꝫ demonũ responsa accipiũt. Alij dicunt aruspices quasi horaꝝ inspectores dies enĩ et horas ĩ agẽdis negocijs opibꝫqꝫ custodiũt et quid per singula ꝑa obseruari debeat hõ intendũt extra eciam pecudũ inspiciũt et ex eis futura ꝓdicunt Alij dicunt augures qui volatus auiũ et voces intendũt. Aliaqꝫ singula rez vl' ob fuacõs impuisas hoĩbꝫ Alij dicunt astrologi eo qꝺ ĩ astris augurant Alij dicunt geneatici ꝑ nataliciũ cõsideracões quia pcursum fidorum nascenciũ mores actus euẽtusqꝫ ꝓdicere tonant que vulgo mathematica dicunt . yoromãtici ab aqs dẽi sunt. Est enĩ yoromãsia ĩ aquaꝝ inspectione vmbras demonũ euocare ibi ꝙ ab eis aliena audire ꝓnunciant. Eciã demones ĩ cerdũ ꝑ aliquas figuras vel signa que ĩ rebꝫ naĩatis apparent que si fiant in aere vocat aeromãcia . si in igne pirogancia . si in visceribꝫ aĩaliũ inmolatoꝝ in aris demonũ vocat aruspicia si per sternutacõem hoĩm vel membroꝝ salꝰ vel moꝰ quoꝝcunqꝫ aĩaliũ dr̃ auguriũ . Si vero fiat ex aliquibꝫ signis ĩ spatula alicuiꝰ aĩalis apparentis vocat spatulancia qui sub noĩe ficte religionis ꝓ quasdã quas vocãt scorũ sortes diuinacõis sciencią ꝓfitent Aut quaꝝcũqꝫ scripturaꝝ in spectione futura ꝓmittunt. Si vero tales figure vel signa fiant ĩ terra dr̃ geomãcia a geos ꝙ ẽ tra Si vero ĩ plantis manuũ dr̃ ciromãcia a ciros ꝙ est manꝰ talibꝫ portentis ꝓ demonũ fallacias illudit curiositas humana qũo id imprudenẽ scire appetit ꝙ nll'a rõe inuestigare ei cõuenit . Vñ vitanda sunt a xp̃iano et oĩm penitꝰ execracõe repudianda qz in istis oĩbꝫ vel expresse de modo implorat aut ꝑ ꝑticõez hoĩs se occulte demon ingerit hanc maledictã artẽ ꝑmꝰ Zoroastes inuenit qui solꝰ natꝰ est riden do hunc ninꝰ rex assiroꝝ bello interfecit Et si queras quid tales magi facẽ possũt Respondet ꝙ ipe ꝓmissione dei elementa cõcutiũt mentes turbant hoĩm mĩꝰ ĩ deo cõfidenciũ sensꝰ illudũt ac sine vllo vene no hausto violencia tm̃ carnis leuant & interdũ peremũt. Magi ergo ꝑm priuatꝰ cõtractus quos hñt cũ demonibꝫ agẽ artẽ eoꝝ que ars magica nõ est sup̃ ordinẽ naturaliũ causaꝝ ymmo fit virtute actiuorũ naturaliũ . tm̃ est sup̃ cõprehẽsionẽ hominũ et facultatẽ ꝑ ꝓria ꝑmo qz demones magis cognoscunt actiuoꝝ naturalium virtutũ q̃z hoĩes Scõo qz celeriꝰ p̃nt ea congregare Tercio qz actiua naturalia q̃ assumũt vt ĩstrumẽta se p̃nt extendẽ ad maiores effectꝰ ex virtute à demonũ arte q̃z ex virtute seu arte hoĩm Inde hoĩbꝫ videnẽ miracula & stupenda q̃ ꝑ aliqs artifices fiũt et sic patz ꝙ magi veritatẽ spernẽtes et mẽdacia credẽtes seducti a demõibꝫ eis coaptãt cũ qbꝫ sine fine pibũt hec et plura alia de magicis aribꝫ ex libro de ciui . dei transumptiue in decretis . xxvj . questione . v . capitulo nec mirum .

Quer⁹ punctus est de arte notoria si est a deo vel a demonibus et si possunt demones infundere scientiam aliq̃z. Ad p̃mũ respondet scd̃m fratrẽ iohãnẽ astaxen̄ · in sũma sua q̃ ars notozia est illicita et ĩefficax. Vñ arguit̃ a demõibꝫ inuenta. Illicita enĩ est qz vtit̃ quibꝫdã ad sciam habendã que nõ habent scd̃m se virtutẽ causandi sciam sic̃ in spectione quaꝝdã figuraꝝ et placõe quozũdam verboꝝ ignotoꝝ et alijs huiꝰmõi Et ideo huiꝰmõi ars nõ vtit̃ hijs vt causis sed vt signis. Nõ aũt vt signis diuinitus inspiratis sic̃ sũt sacramẽtalia signa. Vñ restat q̃ sũt signa vana et superstitiosa & p cõsequẽs cõtinẽcia quedã pacta significacõnũ cũ demonibꝫ p̃habita et federata. Ars igit̃ notozia quasi a diabolo ĩuẽta · est a xp̃iano peniꝰ repudianda et fugienda sic̃ et alie artes nugatozie et noxie superstitionis ut augustiꝰ dicit scd̃o de doctrina xp̃iana. Est etiam huiꝰmõi ars inefficax ad sciam acquirendã cũ enĩ p huiꝰmõi artem nõ attendat̃ acquisitiõ scie scd̃m modum hoĩ cõnaturalẽ sez in adinueniendo vel addiscendo cõsequẽs est q̃ iste effectus exspectat̃ a deo vel a demonibꝫ. Certũ est aũt aliquos a deo sapiam et sciam p infusionẽ habuisse sic̃ de salomone legit̃ · iij · regum · iij · et scd̃i palapo · p̃mo · xp̃s enĩ dicit discipul' suis luce · xxvij. Ego dabo uobis os et sapiam & sciam cui nõ poterũt resistẽ et cõtradicẽ omnes aduersarij vr̃i · sed hoc donũ nõ dat̃ quibꝫcunq̃ cũ certa obseruacõe ꝛ scd̃m arbitriũ spũssancti ꝺm illud p̃ma cozinth · secõ. Alij dat̃ p spiritũ ꝺmo sapie ꝛc̃ et postea subdit̃ hec oĩa operatur vnꝰ atq̃ idẽ spũs diuidẽs singulis prout vult. Ad demones aũt ñ ptinet illuãre intellectũ Acquisitio aũt sapie & scientie fit p intellectus illuãcõz et nllꝰ vnq̃z sciencia p demones acquisiuit et sic patet solucio ad scd̃m · possũt tñ demões hoĩbꝫ colloquẽdo aliq̃ scias exp̃mẽ documenta sed hoc nõ querit̃ p artẽ notoziã. Et si dicas q̃ danielꝰ p̃mo pueris abstinentibꝫ dedit deꝰ sciam ĩ oĩ libzo et sapiam. Sed obseruancia artis notozie est ꝺm quedã iciunia et ꝺm quasdã abstinenciã ergo p artẽ illã pot̃ hr̃i talis sapia et scia. Respondet̃ q̃ illi nõ abstinebãt ꝺm vanã obseruanciam artis notozie ꝛ ꝺm auctozitatẽ legis duũe nolentes cibis gentiliũ inq̃nari Ideo merito obediẽcie a deo sciam cõseruti sũt ꝺm illud psalmi sup̃ senes intellexi quia mandata tua exquisiui.

Quer⁹ cõsideracio est de bello demonũ in celo. Cũ enĩ angeli fuerũt creati in celo empireo ut dixit beda · & allegat mgr̃ in scd̃o sn̄iaꝝ distinctione scd̃a omnes angeli fuerunt boni creati et sine vicio. Vñ inocentes sunt creati nõ tamẽ virtutibꝫ prediti que stantibus apposite fuer̃t vt patz ibidẽ nõ tñ fuerũt apposite cadentibꝫ · boni enĩ fuer̃t adeum cõuersi quod est deo adherere · mali aũt fuerũt auersi a deo quod est odio hr̃e vel inuidẽ. Inuidie enĩ mr̃ est superbia qua voluerũt se parificare deo vt patz eodem libzo distinctione · v. Et cum eẽt inẽ omnes angelos lucifer excelsioz · nec inter stantes aliq̃s fuit eo dignioz eminẽciam sue nat̃e et p̃funditatẽ sue scie ꝑpendens in suũ ca ozẽ superbiuit intñ q̃ deo voluit se equare ut patz libzo eodẽ distinctõe · vj · dixit enĩ in cozde suo illud ysaie · ix · Ascendam in celũ vbi dixit mgr̃ distinctõe scd̃a li · scd̃o q̃ celum vocat equalitatẽ diuinã deo enĩ se parificare volebat · quia bzeuissima mozula fuit vt dicit mgr̃ sn̄iaꝝ · mox ergo vt creati fuer̃t angeli quidã deo adherũt p caritatẽ · quidã vero cũ lucifero a deo restiter̃t p superbie p̃auitatẽ & sic inẽ vtroq̃ fẽm est prelium magnũ ĩ celo Michael et angeli eiꝰ ꝛc̃ et nõ ꝑualuerũt draco et angeli eiꝰ · neq̃ locꝰ inuenꝰ est amplius eoꝝ in celo apoc̃ · xij · hoc aũt prelium in celo nõ est intelligendũ materiale sed spũale quod factũ fuit qñ boni et mali diuersos effectꝰ et cõsensꝰ habuer̃t qñ dixit lucifer. Ascendã in celũ et ero sil'is altissimo vbi mgr̃ dicit ñ p imitacõz ꝛ p equalitatẽ potencie vbi sup̃. Ecce affectꝰ et cõsensꝰ superbie. Et econuerso boni angeli humilem habuerunt affectũ. Vñ michael dicit̃

preliasse cũ draconе qz michael interpretaẽ quis vt deꝰ. Ecce humilitas et reuerẽcia vñ ps. Dñe quis sil'is erit tibi quasi dicat ñ lucifer supbꝫ nec quicũqꝫ aliꝰ sit ergo michael cũ angel' suis fco prelio magno habuerũt victoriã de supbo lucifero et ei adherentibꝫ qui ꝑcipitati sunt de celo. Et vt dicit franciscꝰ de maronis ī tractatu angelorꝝ duplex fuit ibi pugna · q̃z ꝑma sũpsit inicium a lucifero sic enī nunc impellit hoīes ad peccandũ sic et tũc impulit scos angelos ad cõsenciendũ sibi ꝙ viriliẽ restiterũt. Secda pugna sũpsit inicium ab archãgelo michaele videʒ aũt qꝺ alẽ deliq̃rat & qꝺ morte dignꝰ erat et qꝺ ī celo cũ scis angelis hĩtare ñ debebat expulit eũ viriliẽ et in istũ acrẽ caliginosũ ꝺm petꝝ apl'm dejecit licet lucifer restiterit q̃ztũ potuit sed nõ ꝓualuit vt dictũ est. Et si querat quãta fuit mora inẽ creacõez angelorꝝ et casũ eorꝝ de celo Doctores cõmuniter dicunt qꝺ fuit morula pua scz a ꝓncipio aurore vsqꝫ ad creacõez lucis vbi dr deꝰ diuisit lucẽ a tenebris. Sz tñ geraldꝰ odonis in suo secundo sniaꝝ distinctione q̃rta questione q̃rta dicit qꝺ fuit mora septẽ diez ad mĩꝰ inẽ instãs creacõis et cõuersionis bonorũ et inẽ instãs creacõis et auersionis malorũ qꝺ sine ꝓiudicio snie meliꝰ ꝓbat duplici racõe ꝓ cuiꝰ ꝓbacione supponat ad pns qꝺ angeli fuerunt creati ꝑma die hoc dicit mgr. Tũc arguit sic Mali angl'i pꝰ lapsũ nõ fuerẽt valde boni idest optimi ꝺa pꝰ lapsũ nũq̃z fuerẽt boni · ꝙ septima die a ꝑmo instanti creacõis sue fuerẽt valde bõi ergo ad mĩꝰ inẽ ꝑmũ instãs cracõis et lapsũ malorꝝ fuerũt septẽ dies mĩor ꝓbat ꝓ textũ qz vidit deꝰ cũcta q̃ fecerat et erant valde bõa & fẽm ẽ vespẽ et mane sextꝰ dies septio ꝺo die bñdixit deꝰ gen · scdo ¶ Ex quo sic potẽ scdo argui. Angeli mali pꝰ lapsũ nũq̃z receperẽt bñdictõz dei ꝙ die septimo ꝛcepẽrt bñdictõz dei ergo añ diẽ septimũ ñ fuerẽt lapsi ꝓbat incõrariũ ꝓ textũ gen · ij · capitl'o. Et bñdixit deꝰ diei septio glo · idest oĩbꝫ creaturis ergo oms c̃ature receperẽt bñdictõz dei die septio. Et si dicatur qꝺ nata spũal' opat ī instãti a forciori q̃z sol q̃ radiũ in instãti ꝓduxit. Cũ ergo ꝑma opacõ angeli fuerit cõuersio vl' auersio ergo ī instãti fuerẽt cõuersi vel auersi. Respõdet ꝑcꝰ doctor qꝺ ꝑma opacio non fuit cõuersio vel aũsio ꝙ fuit admiracõ qz in ill' septẽ diebꝫ steterũt in admiracõibꝫ stupororis operꝝ sex diez et istud videt ꝓbabile ñ aliqs sanctꝰ expsse diceꝛt opõitũ. Sz die · vij · cũ deus bñdiceꝛt illo diei bñdixit cũctis opibꝫ & bñdictõe accepta q̃si licencia et mandato accepto qꝺ oĩa faceret debitũ suũ angeli diuisi sũt ī tres ptes õs enī firmauerẽt se ī amore quidã ī amore bonitatis · quidã ī amore diuine iusticie quidã ī amore ꝓꝓe pẽatis et excellencie et hec tercia ps vltima corruit de q̃ dicit iohes in apc · qꝺ draco de celo cadẽs secũ traxit terciã ptẽ stellarꝝ prius vo nichil faciebat ñ qꝺ stabat ī admiracõe stupefosa Videbant enī subito celũ extendi et ī nichilo ꝓduci et sic de aliis opibꝫ de ꝺbꝫ oms hoīes pnt mirari oĩbꝫ diebꝫ vite sue. Et si vlt̃ iq̃rat qꝺ fuit illud pcm tãte grauitatis qꝺ illud ñ potuit sustinẽ celũ Respõdeẽ qꝺ qñ qz fuerẽt pcta q̃ ꝑmꝰ cõmisit angelꝰ ī celo ꝑmũ fuit pcm luxurie ñ carnal' ꝙ spũal' ꝺm scotũ ī scdo snīarꝝ distinctõe · vj · q̃stione scda hec aẽ spũal' luxuria nichil aliud est q̃z amor inordinatꝰ sui ipi & sic lucifer se suũq̃z ꝓuatũ bonũ excecatꝰ inordinate dilexit itm qꝺ ꝓcessit vsqz ad ꝛemptũ dei. Vñ beatꝰ augꝰ · xij · de ciui · dei ca · j · ponẽs dr̃iam inẽ bonos ãgelos et malos dixitq̃z ī mũdi ꝓncipio bõi ãgeli a mal' fuerẽt diuisi qz illi ī cõi bono qꝺ ẽ deꝰ pstiterẽt Alij pociꝰ sua pẽate delc̃ati velꝺ sũmũ bonũ sibi ipis eẽnt a cõi bono ad ꝓꝓa defluxerũt. Ex q̃ dco accipiũt duo documenta theologica ꝑmũ ẽ qꝺ ꝓncipiũ oĩs bõi moral' ẽ amor bõi cõis qz bõi ãgeli ī hoc ꝑmo meruerẽt Secdm ẽ qꝺ ꝓncipiũ oĩs mali moral' ẽ inordinata dilectio bõi ꝓꝓrij q̃ ī demonibꝫ fuit ꝑma radix pcti Secdm fuit pcm superbie & pfũpcõis videʒ enī se lucifer nobilissimũ ī doĩs nat̃alibꝫ ñ debit honorẽ deo ꝙ ianiẽ gl'iatꝰ ẽ ī seipo Vñ apl'is gl'iãtibꝫ de pẽate eis data sup demões xps dixit videbã sathanã ꝓꝓe eiꝰ manã gl'iaz q̃i fulg̃ de celo cadentẽ de q̃ superbia dr eccl' · x · Inicium omnis peccati superbia est.

Tercio peccauit pcto auaricie et ambicois quia videns se pulcherrimu sup omez ca= turā quā de9 cōdiderat oib9 cōcupiuit pze esse seipm reputās ad hoc dignu ad qd ac tigisset si stetisset fm Anshelmu sic enī in pmanendo .xij. excellēcias habuisset quia fuisset optima creatura fuisset deo accep = tissim9 fuisset felicissim9 fuisset deo fuisset similim9 fuisset pulcherri9 fuisset deo fa= liarissim9 fuisset dulcissim9 fuisset poten= tissim9 fuisset oim pontifex fuisset oim pnceps fuisset oim doctor & fuisset oim pr. Deo quia sine meritis ppa auctorita = te cōcupiuit pesse deliquit nolens deo sub esse ysaie .xiiij. sup astra celi exaltabo soli um meu. Quarto peccauit pcto inuidie et emolacois. Vn inuidia est ēsticia de appa renti psperitate alēi9 sz lucifer cōtristatus est qz de9 oib9 perat et nulli suberat ergo inuidit de qua inuidia dr sapie scdo. In= uidia diaboli moꝛs intrauit i oꝛbē tra. Quito peccauit pcto ire et indignacois da videns se deiectu a padiso delicia. Ascen = dit ei9 malicia vsq ad odiu dei et tūc ca= dens de celo bellauit conr hoiez vt dicetur infra cōsideracōe .vj. Et fact9 est homici= da . Vn iohis .iij. Ille erat homicida ab inicio et in veritate nō steteit Non est er = go mirandu si sic miserabilir lucifer cū si bi adherentib9 vict9 cecidit de celo cū tā grauissime peccauerit conr creatorē suum Et si queras quot demones ceciderūt. Re= spondeē qd fm qd notaē in summa verita= tis theologyce libro .ij. In quolibz ordīe an gelo. sunt tot legiones quot sunt vnita= tes in legione et sic in quolibz ordine sūt sex mille sex cente sexaginta sex legiones angelo. Et cū ecia ps angelorū ceciderit sic notaē a mgro distinctōe .vj. libri scdi capitulo pmo qz cecidit draco et traxit se= cum tercia ptē stella. celi apoc .xij. sequi tur qd erit summa legionū oim angelorū .lix. milia & nouē cente .iiij. legiones et diminuēdo pl9 summa oim erit trecenta nonagintanouē cōpota et nouē centa vi ginta milia et .iiij. angeli . Sequiē ecia qd demones qui ceciderūt de celo fm compa= cōez nouē ordinū angelo. sunt decēcemo = uem milia nouē cente nonaginta octo le

Nota

giones demonū quo. summa fm veram cōputacōz est centū triginta tria cōputa et trecenta sex milia ac sex centa sexagin ta octo demonia sic patz distinctōe .xiiij. scdi capitulo notandū. Opinio ēn cōis do ctoꝛ. est qd tot ceciderūt quot pnt vnū an gelo. ordinem cōstituere et cōmuniē nis angelo. cadenciū est sex mille sexcente se= xaginta sex legiones qz totidē sunt legiōes in quolibz ordine qd sunt vnitates in legi one vt dcm est. Erit ergo vera summa de monū cadenciū fm hanc cōputacōz .xliiij cōputa & .iiij. centa ēginta quinqz milia et quingēta quīquaginta sexaginta sex de monia . Ex quib9 maīfeste patet excessus nūi bono. angelo. fm vtrāqz viam ex= pellenciū pōictos demones de celo et iubi lanciū ante deū i secula seculo. patz ecia ex pōictis nīs saluando. Ad hoc enī ve= nit fili9 dei qa vt ait paulus ad ephesios pmo ppposuit in eo i dispensacōez plenitu dinis tempis instaurari oia in xpō que i terris & in celis sunt scz supplendū nūm angelo. cadenciū in celo et renouādo ōes pcto.es in ēra. Nūc aūt de saluando. nūo fuit duplex opio doctoꝛ. Augusti9 vult qd tot saluabunē quot ceciderūt et sic dic sic sup dictū est Gregori9 vo dicit qd tot saluabunē quot remanserūt et allegat il= lud. Constituisti ēmmos pplo. iuxta nu merū filio. dei tenendo ergo qd due ptes angelo. remāserūt scz sex chori cū in qua libet legione sint sexmilia sexcente sexagē tasex legiones patz diminuēdo qd eo. sū= ma est ducentasexagintasex cōputa et sex centa trevecim milia et trecenti triginta sex angeli totidē ergo aīe er saluāde Qui busdā vero placet qd in padiso erunt duo parietes sic qd nīs supplebiē p virgines & in altero piete tot erunt aīe saluando. qt angeli sunt in altero pariete quicqd sit de nūo saluandorū deus determinate nouit q solus numerat multitudinē stellarū et eis oibus noīa vocat et hoc videē michi secu rius dicendum cum ecclesia hoc videatur tenere ut patet in collecta Deus cui soli cognitus est numerus electorum i supna felicitate locandus.

Quarta cõsideracio est de habitacione demonũ. Circa q̃ notãdũ q̃ locus demonũ p̃ suũ lapsum a celo vsq̃ ad diem extremi iudicij nõ est loc̃ subterraneꝰ quẽ vocamꝰ infernũ sed aer caliginosꝰ in quo mlt̃itudo demonũ inhabitat et hũc locũ sequestratũ p̃uidit diuina clemẽcia ne nimis acriẽ nos tempta rent. Non tñ nimis longinquũ seu remotũ vt possent nos exercitare. Vñ q̃ habitẽt in aere caliginoso hoc diuine sñie est Q̃ vero ad nos veniũt hoc diuine p̃missionis est. et cũ duplex mẽsticiũ sit p̃babile videt q̃ ipi sint ĩ medio vbi est turbulẽcia et varietas impressionũ & hinc est q̃ frequenẽ cõmouẽt uentos pluuias et tempestates. vez̃ vero aliqui detrusi sint ĩ inferno ego nescio nec a sanctis inuenio determinatũ hoc aũt bñ credo q̃ aliqui tenduñt illuc ad torquendas aĩas sm q̃ hñt deputata imẽ se maledictõis officia verba sunt dñi bona venture in scdo sñiaz̃. Mgr̃ eciã loquens de loco hĩtacõis demonũ libro scdo distinctõe. vj. dicit q̃ lucifer et illi q̃ peccauerũt de celo empireo ceciderũt ĩ istum aerem caliginosũ qui est eis vt carcer vsq̃ ad diem iudicij & hoc ꝓpt̃ nr̃am p̃bacõz. et subsequenẽ dicit q̃ demones alternatis vicibꝰ tenduñt ĩ infernũ q̃ illuc aĩas detinent atq̃ cruciant. Huic eciã sñie concordat beatꝰ augꝰ. viij. de ciui. dei capitulo .xxij. vbi dicit q̃ demones ĩ hoc aere habitant q̃ de celi sublimitate dciecti merito irregressibilibꝰ transgressionibꝰ ĩ hoc sibi cõgruo velut carcere dampnati sunt. Ex quo dicto accipiẽ documentũ q̃ demones vsq̃ ad diem iudicij siẽ dicit mgr̃ in inferno nõ sunt inclusi ꝙ ĩ hoc aere caliginoso cõmuniẽ detenti. Sed est dubitacio vez̃ vbicũq̃ sint demões puñanẽ igne materiali. quidã voluerũt dicẽ q̃ sic licet dicant q̃ minꝰ intense q̃z post vltimã damnacõez & hoc p̃bant p quandã glosam sup illud iacobi. iiij. inflãmata a iehẽna que dicit sic Iehenna est diabolꝰ ꝓpt̃ quẽ facta est siẽ enĩ iehẽna semp ardet sic diabolus vbicũq̃ sit siue in aere siue sub tra secũ ferat semp tormẽta flãmaz̃. ꝙ hoc nõ videt̃ intelligibile q̃ igne cremantẽ vbicũq̃ sint secũ circũferant. Et ideo dicunt alij q̃ demonibus differt̃ pena ignis vsq̃ ad diem iudicij. tũ vt eoz̃ exercitiũ nõ obmittat̃. tũ eciã ut diuina clemẽcia ostẽdat̃ que sustinet vasa ire apta ĩ interitũ ĩ mlt̃a pacięcia qua retribuet oĩbꝰ sm fructũ admuentionũ suaz̃. Et hec posicõ videt̃ ꝓbabilior et illa glosa si inspiciant̃ sequencia nõ intelligit̃ de flãma ignis materiali sed de flãma viciorz̃ scz̃ superbie ire et inuidie quibꝰ cõtinue torquent̃. Hec de mente dñi bone venture in scdo sñiaz̃.

Quinta consideracõ est de p̃tate demonũ cũ enĩ habitũ sit q̃ demones habitãt vt cõmuniẽ in aero caliginoso videndũ est de eoz̃ p̃tate q̃zta scz̃ est. Ad qd̃ respondet beatꝰ Iob in capitulo. xli. Dicens de diabolo q̃ nõ est p̃as sup terrã que cõparat̃ ei. et dr̃ super terrã ad dr̃iam p̃tatis que in celo est que est dei et sc̃oz̃ angelorz̃ si tñ loquam̃ q̃zto ad cõdicõz̃ nature nõ est p̃as nec ĩ terra nec in celo equal' sue potencie. Vñ de lucifero scribit̃ ezechiel'. xxxj. omne lignũ paradisi non est assil'atũ ei et pulchritudini eiꝰ qm̃ speciosũ cum feci. Sed oriẽ difficultas qz si nõ est p̃as sup terrã que ei compereẽ vt expositũ est sequit̃ ergo q̃ sua potestas est infinita qz finitũ finito est comparabile infinito vo nõ. Respondet̃ q̃ hic accipit̃ cõpacõ p equacõe. compareẽ idest equet̃ nec loquit̃ de compacõe ꝙ de equalitate Vñ gregꝰ. xxxiiij. moraliũ. p̃as eiꝰ sup terrã cunctis eminencior p̃hibet̃ qz & si actionis sue merito imẽ hoĩes cecidit natura tñ sue magnitudinis nõ amisit cuiꝰ adhuc viribꝰ humana oĩa supat licet sãis hoĩbꝰ meritorz̃ suorz̃ dei ectõe subiacet Vñ et eisdẽ sanctis conf̃ hunc decertantibꝰ et retribucõis sue meritũ crescit quo ille abeis vincit̃ qui p nature potenciã q̃si iure se hoĩbꝰ sup esse gloriat̃ hec gregꝰ Sic ergo licet loquẽdo de fortitudine naturali ñ sit p̃as sub deo sup terrã que compet̃ diabolo si tñ loquam̃ de p̃tate que dat̃ a gr̃a iusti hoĩes potenciores sunt demonib. Et sic intelligit̃ dictũ augustini q̃ nichil est fortiꝰ aĩo bñte caritatẽ. & illud canticorz̃

.viij. fortis est vt mors dilectio. Notandū est scōm mgrm in scōo distinctōe. vij. qd demones mlta pnt p nature subtilitatem que tn nō pnt p dei vel bonorz angelorz phibicōez quevā eciā nō possūt facē licet a superioribus angel' permittantē qz a deo id facē n permittunt permissa tn fuit eis potestas detrudendi scos pres i limbo an aduentū xpi qz licz deleret in eis culpa originalis pcti et actual' qztum ad maculā & qztum ad diuinā offensam et qztum ad reatū visionis duūe vt notat alex. in ecio smaz. Et si queras vtz demones aliqd timeant videt qd non qa de diabolo dr iob. xli. qd fōs est vt nll'm timeat glosa nec deū nec qz passurus est. Respondet qd glosa illa intelligit de timore filiali vel inciali que n est i demonibus nō de timore naturali quo naturaliter timēt tormēta qz isto mō dicit jacobi scōo demōes credūt et cōtremiscūt et matb. viij. et luce. viij. timebāt puniri ab eo licet ergo magna sit demonū potestas nō tn sic qn sit alia superior qz timēt Vn aug⁹. sup ps diabol⁹ vult plurimū nocē et nō potest quia pōtas sua est sub potestate. Nam si tn posset nocē diabolus qztum vult. aliquis iustorū nō remanēt. Quare iudei exodi. viij. quare magi pharaonis nō potuerūt facē cinefes et respondent qd causa est qz demones nō habēt potestatē sup aliqd corp⁹ min⁹ grano ordei quod apparet irracionabiliter dictū qa qui habet pōtatē sup mai⁹ habz pōtatē sup mi⁹ licet nō econuerso. Sed causa potissima qre n potuerūt facē illd signū est qz nichil pnt nisi qztum volūtas diuīa permittit et eius bonitas infinita. Ad istud eciā apositum loquēs ambrosi⁹ sup lucā dicit sine permissione dei diabolū n posse nocē cognoscas. nec potenciā diaboli magis timeas qz dei offensam. Et crisostō⁹ sup matheū dicit i pmis grauis et insustinibil' est impet⁹ diaboli quē si quis forti aio sustinuerit i secundo inueniet eū in fortiorē qzto enī plus pcussus fuerit magis refrigescit et deficit et sic se ingerūt demones pcoribus vt faciant eos ruere in pcm sic refugiūt qn vident pcorē a deo exaudituū et liberatū & dicit mgr in scōa distinctōe. vj. qd diabolus qui de aliquo vicio aliquē tempauit hoiez cū superat⁹ ab eo fuerit deinceps illū hoiez de illo vicio de quo superat⁹ est tentare n licebit. Sic ergo patet quātitas et defect⁹ potētie demonū Dicet forte deliderās scire q gēs est i mundo sup quā diabolus maiorē pōtatem habz Respondet qd hec est gēs iudeorz. Vn sciendū sic notat Nicola⁹ de lira sup matheū qd potestas diaboli fuit electa quodāmō a pp'o iudaico per legisdationē que excludebat cultū demonū et inducebat ad colendū vnū deū uerū & sic electus transit ad possidendū gentiles sine lege et pphetarz oraculo viuentes. Et ideo eos tenebat i ydolatria subiectos. qz aduenient xpi pdicacōe et ap'orū iudei p maiori parte fuerūt incredduli gentiles aūt deuote fidem xpi ad pdicacōez xpi et apl'orz acceperūt et sic diabol⁹ electus ab eis p fidem xpi reuersus est ad possidendū pp'm iudaicū errore excecatū. et sic facta sunt nouissima hui⁹ pp'li peiora prioribus Matb. xij. quia status pp'li iudaici peior est mō qz fuit a pncipio an legē data et sic maiorē pōtatem sup eū demones hnt qz sup alteraz qz regressus diabol⁹ ad pp'm iudaicū assumit septē spūs nequiciores se et ingressi habitāt ibi. Mar. xij. p quos septē spūs vniuersitas vitiorz intelligit. Sed remanēt due difficultates. Pria est si demones possunt facē miracula. Respondet qd sol⁹ deus potest facē miracula Vn cum aliqua virt⁹ finita ppriū effectū opat ad quē determinat n est miraculū licz posset esse mirū alicui qui illā virtutē n cōprehendit sic mirum videt ignaris qd magnes trahit ferrū vel qd aliquis puus piscis sit retinēs nauē. Cum ergo diabol⁹ sit ctura et notū est qd oīs creature potencia est limitata ad aliquē determinatum effectū vel ad aliquos. quicqd ergo virtute diaboli vel cui⁹cūqz creature fit nō pot dici miraculū pprie. Et si sit mirū creatē virtutē illi⁹ nō cōprehendētī Qz aūt fit virtute diuīa cum sit infinita vere miraculū est cum de se īcōprehensibil' est. Vn et aug⁹. scōo de ciui. dei capitulo. xviij. loquens de grauitate psecutionis anti xpi

scz p̄ quē illā opabit̄ dicit tunc solueť sathanas qz p illū añxp̄s in oī sua virtute mirabiliť quidē seo mendaciť opabiť. Sequiť enī de⁹ diabolū ista pmittet facē iusto suo iudicio q̄zuis faciat ille miq̄ maligno q̄ cōsilio demones ergo nō faciūt miracl'a hz quedā mira Et si dicanť miracl'a sunt fl'a qm̄ mortales sens⁹ p fantasmata decipit vt qđ nō facit facē videať & tl'ibo signis et falb miracl'is seducenť q̄ seduci merebunť p eo q̄ dilectōz veritatis nō receperūt ut salui fierēt Et ideo dicit apl'⁹ mittit eis de⁹ opacōz errozis vt credāt mēdatio. Demones tn̄ ꝓprie virtuti dimissi p̄nt facē ea que causari p̄nt ex motu locali et cōseqūť possent ignē de celo aereo inferi⁹ emittē et ventū turbinis cōmouē sic patet job ꝑmo Et isto mō añxp̄s faciet ignē de celo descendē pmittēte deo demōis p̄tate vt patz Apoc̄ .xiij. Sciendū ecia q̄ secm̄ q̄ dicit iheroni⁹ q̄ licet virtute magica possint aliq̄ miracl'a fieri vt illa que ptinēt ad curiositatē tm̄ et vanitatem sic simon mag⁹ faciebat statuas ambulare loq̄ et ridere et sil'ia ut habeť ī itinerario clemētis. Sz illa que sūt salubzia ut curacio languidoz illumīacio cecoz & hui⁹oi nō p̄nt magicis artib⁹ siue a demonib⁹ fieri. Et ideo talia cū fiūt debēt attribui virtuti diuīe q̄lia xp̄s faciebat. Et si dicas q̄ in vita sancti bartholomei legim⁹ q̄ quidā demon curabat infirmitates Respondeť q̄ hoc faciebat nō sanando hz a lesione quā faciebat cessando. Scda difficultas est si demōes sūt dr̄nt̄es p̄tate volo dicē si iē demones sūt p̄ncipat⁹ quib⁹ alij alijs potencioꝛes dicanť. Respōdeť q̄ sic qz de diabolo dr̄ job .xli. q̄ ipe est rex sup filios superbie et mgr̄ snīaz secdo distinctōe .vj. capitulo .iiij. Dicit q̄ durāte mūdo angeli angel' hoīes hoīb⁹ demones demonib⁹ presunt. et ꝑm grad⁹ sciēcie hn̄t grad⁹ presidencie. Item sup illo matb̄ .Ite maledicti in ignē eternū qui paratus est diabolo et angel' ei⁹. dicit ei⁹ rōe subiectōis ꝑm glo. Sz obiceret aliq̄s si p̄ncipat⁹ et p̄lacō est imē demones à erit ī eis p naturā aut per violēciā à de iure. Nō p naturā qz tūc in iudicij die imē eos prelacō nō cessaret q̄ est conē sacrā scriptū qz tūc euacuabit xp̄e oñez p̄ncipatū et p̄tatē. Nec p violēciam qz tūc semp essent discordes cū tn̄ semp cōcordēt conē hoīez ipugnandū Nec ecia de iure qz semp ꝓperēt conē deū ī quo n̄ est obediendū .Item huius est introducta ꝓpē pcm̄ ut dicūt theologi ergo si est huius imē demones tūc lucifer cū sit sūm⁹ pctor deberet oīb⁹ subici cui⁹ cōtrariū dixit iob sz q̄ ipe est rex sup filios superbie. Respon deť q̄ sic ml'ti latrones p̄ncipi latronū volūtarie se submittūt vt ī vnū cōueniāt sz in rapina sic oñs demōes lucifero se volūtarie subiciūt vt ī vnū gueniāt conē hoīez impugnādo. Vñ et eadē prelacō ē imē demones assūpta volūtarie sic imē angelos de iure diuīo racōe ꝑeminēcie natal' vt diume īstitucōis & sic cuilibz ŕgno et ꝓvincie p̄figiť vn⁹ angel⁹ bon⁹ tanq̄z p̄nceps vt colligiť ex illo danielis .iiij. p̄nceps regni p̄sar ŕstitit m̄ .xxj. diebus et mīc reūtar vt p̄lier adūs⁹ p̄sarū p̄ncipē et paulo p⁹ Cū enī egꝰderet appuit p̄nceps gręcoz ꝛc̄ Sic ecia cuilibz ŕgno & ꝓvincie p̄figiť a demoīb⁹ vn⁹ demō tāq̄z p̄nceps Ex q̄ ecia seqūť q̄ sic cuilibz ciuitati et cuilibet castro p̄figiť a deo vn⁹ angel⁹ bon⁹ de negocijs cōib⁹ curā hn̄s q̄zcū sibi possibile ē sic ecia cuilibz ciuitati et castro p̄figiť a demoīb⁹ vn⁹ demō ad negocia cōia p̄ banda q̄zcū sibi possibile ē. Sequiť ecia ęcio q̄ sic cuilibet archiepō et epō et sacdoti prochiali p̄figiť a deo vn⁹ angel⁹ bon⁹ curā hn̄s de negocijs ad salutē aiaz ptinētib⁹ Sic cuilibz p̄victoz p̄figiť a demoīb⁹ vn⁹ demō curā hn̄s de p̄bacōe salutis aiaz et q̄zto sanctior ē p̄sona tāto potēcior ē diabol⁹ ei assignat⁹. Et n̄ de⁹ gloriosⁱ⁹ cuilibet officio p̄figeret aliquē angelū oīa cōia officia demones impedirēt. Inferť ecia ex predictis q̄ non solū vn⁹ demon est p̄nceps alioz demonū hz ecia malorz hoīm. Vñ in euāgelio diabol⁹ semp vocať p̄nceps hui⁹ mūdi qz dñať hoīb⁹ mundialiť viuētib⁹ in q̄zcū se ei subiciunt per pcm̄.

Exta cōsideracō ē de bello demonū postq̄z ceciderūt de celo vsq̄

ad aduentum xp̃i. Videns enī diabol⁹ se expulsum a celo in magna tñ p̃ate relictum cogitauit qūo possit displicē deo & in oīb⁹ sibi cōtrariari · et qz vidit p̄mum hoīez in terrestri paradiso collocatū īnocencia decoratū ac oīm bestiaz⁹ pisciū et volatiliū dn̄m necnō possessurū in celo sedes quas ipe cū sibi adherentib⁹ p̄ superbiam amiserat. Doluit vehemenē et inuidēs ei⁹ felicitati p̄posuit ipm debellare et totaliē inficē cognoscēs q̄ ex putrida radice nō p̃ut ñ poma vermiculosa generari. Bellauit ergo cum hoīe p̄mo p medīū mlīeris et miser homo licet esset fozcior demone p innocenciā p̄iectis tñ armis īnocēcie sue vt mlīeri cōplaceret relicto deo & tradita paradisi castro sibi cōmisso īimico dei scz diabolo negata obediencia regi supno scz deo libē se tradidit p̄oicoz⁹ factꝰ ī manib⁹ diaboli · et sic hīta victoria de hoīe p̄mo indignat⁹ de⁹ p̄p̃ē p̄oicōz⁹ et q̄a sic armis innocencie p̄iectis captiuū diaboli se fecerat cum posteritate sua eiecit ipm de terrestri paradiso gen̄ · iij · et misit ipm in exilium locum bestiaz⁹ et lacrimaz⁹ vallē. Expulso ergo hoīe p̄mo de paradiso gaudēs ñ modicum diabol⁹ cogitauit qūo amplius⁹ posset displicē deo et videns duos filios adam scz abel et cain quoz⁹ p̄m⁹ erat a deo dilect⁹ · bellauit con̄ eos p artem diuisionis & inuidie · et deuicit. Cain qui fratrē suū abel occidit gen̄ · iiij · bellauit eciā contra filios. Sed p carnis cōcupiscenciam et deuicit eos cum scz acceperūt filios hoīm scz descendēciū de cain ex q̄b⁹ p̄creati sunt gigantes a seculo viri famosi gen̄ · vj · et cum viderat mlīplicatū gen⁹ humanū bellauit con̄ eum p luxuriā et tā virilē pugnauit q̄ deuicit cum sic q̄ in toto genere humāo solū octo p̄sone mūdi ab illo vicio īperte sūt īmunes. De alīs aī sc̄ptū ē q̄ oīs quippe caro corrupit viā suā p̄p̃ē quod īdignat⁹ est de⁹ mundū castigauit diluuio generali intm̄ q̄ solum dicte octo p̄sone in archa noe liberate sunt vt patet gen̄ · vij · et · viij · Per quas iterꝫ p̄pagatū est gen⁹ humanū · bellauit con̄ filios noe et deuicit cham cum con̄ p̄mum honorē verenda p̄ris discooperuit gen̄ · ix · p̄p̃ē qđ meruit maledici bellauit con̄ caldeos p ydolatriā & deuicit eos cum ignē adoza uerunt gen̄ · xj · Bellauit contra genus filioz⁹ noe · et deuicit eos p superbiā nolentes turrī edificare que vsq̄ ad celū p̄tinge ret p̄p̃ē quod indignat⁹ de⁹ vnū labiū qđ ante erat diuisit et cōfudit ut patet gen̄ · xj · bellauit con̄ zodomas & gomozreāos et deuicit eos p p̄cm con̄ naturā p̄p̃ē qđ indignat⁹ de⁹ igne celesti destruxit illas quinq̄ ciuitates cum habitatoribꝰ eoz⁹ et cūcta terre virēcia exceptis solū loth vxore et filiab⁹ suis vt patz gen̄ · xx · Bellauit con̄ filios abzahe scz ysaac et ysmael · & deuicit ysmael cum fuerit vir superbꝰ onager palustus sagittari⁹ et ydolatra pessimus vt patet genesis · xxij · Bellauit contra filios ysaac scz iacob et esau et deuicit esau p gulā vendidit enī p̄mogenita p̄p̃ē lenticulā gen̄ · xxvj · De hīs in p̄sona dei dicit p̄pheta iacob dilexi. Esau aūt odio habui. Bellauit eciā con̄ filios iacob · qui cum essent duodecim deuicit · xj · eoz⁹ p crimen pessimū et inuidiā et facti sunt venditozes fratris sui īnocentis ioseph gen̄ · xxvij · p̄p̃ē quod indignat⁹ est de⁹ tradidit eos in captiuitatē quadringētis āms et vltē in egiptū. Bellauit eciā con̄ egipcios p crudelitatē intm̄ vt affligerent filios ysrahel in luto et latē p̄p̃ē qđ p̄misit deus indurari coz pharaonis vt ad nichil pietatis moueret̄ · et indignat⁹ de⁹ con̄ egiptios occidit p̄mogenita eoz⁹ et submersit eos ī mari rubro filīs isrl' liberatis ex odi · xiij · Bellauit itez⁹ con̄ filios isrl' p ydolatriā et deuicit eos cum scz fecer̄t vitulū et adozauer̄t p̄p̃ē quod et alia crimīa quib⁹ vulnerauit eos īdignat⁹ de⁹ p̄mit eos in deserto gen̄ · xxxiij · Sic q̄ de sex cētum mlib⁹ qui exier̄t de egipto solū duo scz caleph & iosue intrauerūt terrā p̄missionis. Bellauit eciā con̄ filios isrl' in deserto et deuicit aliquos eoz⁹ p murmuracōz scz dathan et abiaron & chore p̄p̃ē qđ indignat⁹ de⁹ aperuit terrā et descender̄t viuentes ī infernū sic̄ patz nūi · xvj · Bellauit itez⁹ con̄ filios isrl' p homicidiū & deuicit eos cum scz occiderūt p̄phas aīcos dei et impleuer̄t ibz l'm sanguīe eoz⁹ vsq̄

ad os ꝑ̃ quod et ĩdignat⁹ de⁹ tradidit eos in captiuitatẽ babilonie ·lxx· annis. Bellauit conẽ saul p̃mũ regem isrl'·et deuicit eum p inobedienciã ꝑ̃ quod indignat⁹ de⁹ tradidit eos in captiuitatẽ sedie regnũ isrl' ab eo p̃mi regũ·xv·et ip̃e seip̃m crudelit necauit p̃mi regũ vltimo. Bellauit conẽ regẽ dauid p superbiã luxuriam et homicidiũ et deuicit eũ cũ sez mũauit ꝓlm scdi regũ vltimo. Accepit bersabee vxorẽ vrie et interfecit vriã scdi regum ·xj· ꝑ̃ quod indignat⁹ de⁹ licz penituerit pcusso ꝓl'o nõ edificauit sibi templũ siue domũ quã cogitauerat. Bellauit con era salomonẽ per luxuriã et ydolatriã & deuicit eũ q̃ adamauit ml'ieres alienigenas et fecit ml'ta tẽpla ydolorũ vt patet tercij regũ·xj·Bellauit conẽ roboam per superbiã et deuicit eũ ꝑ̃ quod indignat⁹ dñs recessit isrl' a domo ei⁹ vsq; in presẽtem diem ut patz tercij regũ·xij. Bellauit conẽ geroboam p ydolatriã et deuicit eũ q̃ peccare fecit isrl' vitulos aureos adorãdo videt tercij regũ·xij. Bellauit conẽ senacharim p superbiã & deuicit eũ cũ blasphemauit conẽ deũ isrl' ꝑ̃ quod ĩdignatus de⁹ percussit p angelũ suũ in castris assiriorũ centũ et octuagintaquĩq; milia & ip̃m occiderũt ꝓꝓzij cum ydola in templo suo dũ adoraret patz ysaie·xxxviij. Bellauit conẽ nabochodonosor p superbiã et deuicit eum cũ fuit glorificat⁹ ĩ edificio babilonis ꝑ̃ quod indignat⁹ est de⁹ et ꝓiecit eum a regno et septẽ ãnis cũ feris habitabat sic bestia daniel'·iiij. Bellauit conẽ olofernẽ p̃cipẽ milicie nabuchodonosor per superbiã gulã et luxuriã et deuicit eum ꝑ̃ quod indignat⁹ est de⁹ tradidit eum in man⁹ sancte ml'ieris Iudith que p̃scidit caput ei⁹ Iudith·vj. Bellauit contra Amon p superbiã & deuicit eum cũ p̃sum psit punere isrl' ꝑ̃ quod ĩdignat⁹ ẽ de⁹ p̃misit q̃ suspenderet patibulo et q̃ deleret gen⁹ ei⁹ hester·v. Bellauit conẽ regem antiochũ p superbiã et deuicit eum cũ dixit se facturũ ihrl'm congeriem sepulchri iudeorũ ꝑ̃ quod indignat⁹ est de⁹ percussit eum plaga insanabili viscerũ suorũ p̃mi machabeorũ·ix. Bellauit conẽ vniuersum ꝓl'm gentiliũ p ydolatriã et deuicit eum sic patet sapie·xiij·cum p vnũsum orbẽ romani imperãtes ydola adorarẽt Vñ & eũc rome templũ pantheon erat cõstructum sic dictũ q; simulacrorũ erat oĩm deorũ. Conẽ alios ĩnũabiles bellauit et variis vulneribꝫ pcẽtorũ infixis de eis viriliter triũphauit et eorũ aĩas captinas p̃ hanc vitã ad inferos deducebat quã captiuitatem et miseriã deplorãtes p̃res antiqui gemitibꝫ ĩenarrabilibꝫ clamauerũt ad deũ vt mitteret liberatorẽ·dicentes veni ad liberandũ nos dñe de⁹ virtutũ et ostende faciem tuã idest filiũ tuũ humanatũ et salui erim⁹·et itez ysaie·lxiij·vtinã dirũpores celos et descenderes a facie tua montes defluerẽt et cũ gemitꝫ humãi generis audiret altissim⁹ miserꝫ est sup eũ et misit ĩ tempe plenitudĩs filiũ suũ redemptorem et liberatorẽ et tũc diabol⁹ finaliter bellauit conẽ filios isrl' p maliciã & inuidiã et deuicit eos cum sez occiderũt redemptorẽ messiam suũ ꝑ̃ quod indignat⁹ deus tradidit eos in ꝑpetuã captiuitatẽ sic sup̃ declaratũ fuit libro p̃mo et ẽcio.

Septima cõsideracõ est q̃ demones in aduentu xp̃i p iusticiam perdiderũ dñim suũ qđ sup gẽ humanũ habebãt fecerat enĩ grandẽ offensam diabol⁹ deo tam deceptorie et fraudulenter conẽ dei volũtatẽ ei⁹ p̃uũ tulit et fecit p̃uũ suũ· quo nõ obstante si voluisset reconciliari deo p eo sic p̃ hoĩe satisfecisset noluit tñ·ymmo ei placuit semp p̃manẽ inimic⁹ dei pcẽm suũ nõ recognoscẽs q̃ nõ erat in hoĩe ymmo dolebat de pcto vt deo reconciliarẽt. Et ideo ne diabol⁹ possit cõqueri de iniusticia si forte de⁹ de sua pfecte absoluta et violenter sine aliq̃ satisfactõe liberasset hoĩez p iusticiã Debuit pdẽ dominiũ qđ sup̃ hoĩz tenebat qui hõ ex eo q̃ ab eo victꝰ ĩ paradiso terrestri fuerat iuste seru⁹ suus erat· q̃ aũt de⁹ in tali hoĩs liberacõe debuit vti iusticia et nõ absoluta potencia patet p tanto q; de⁹ est necessario iust⁹ et taliter iust⁹ q̃ nõ potẽ dici deus si nõ intelligat iust⁹. Et itez quia laudabilior est p̃ceps q̃ vtit iusticia q̃z potẽcia

solū. Qūo aūt ꝑm⁹ hō nec oms hoīes nec oms angeli boni nec ecīā oms demōes sil' nō potuerūt satisfacē ꝓ hoīe sed solū de⁹ et hō ut dedaratū est supᷓ libro. iiij. cōsiderācōe. v. in ēcio articulo fidei nō enī tot⁹ mund⁹ soluē valebat debitū ꝑmi hoīs vt apoc. v. Nemo poterat in celo nec ī terra neqꝫ subt⁹ terrā apire libꝝ neqꝫ videˊ illū idest implē rōempcōz humaī generis que ab eterno sēpea fuit in libro diuīe disposicionis vt ꝓ xp̄m solū implereē libꝝ ergo ipe sol⁹ aperuit qz solus penā crucis nob mortis debitoribꝫ tulit Vñ dixit
que nō rapuit sez xp̄s tūc exsoluebat Mirabanē aūt hoīes pātem magnā diaboli et ei⁹ dñū supᷓ hoīes et dicebāt illō ysaie xlix. numqd tolleē a forti preda idest hūa nū gen⁹ a diaboli pātate aut qᵹ captū fuerit a robusto saluū esse poterit. Et respōdet de⁹ ibidē hec dicit dns equidē & captiuitas a forti tolleē et qᵹ ablatū fuit a robusto saluabiē sez ꝓ xp̄m. Vñ sequiē ibidē quasi musto sanguīe suo īebriabunē et sciet oīs caro qz ego dns saluās te redemptor tuus fortis iacob. Et cōfirmaē ꝓ dictū saluatoris iohis. xij. Nūc iudiciū sez discrecōis est mūdi nūc pn̄ceps hui⁹ mūdi eicieē foras sez a dñio et pātate tirānica supᷓ hoīes Vñ ipe diabol⁹ dicebaē pn̄ceps mūdi qz dñaē in hoibꝫ mundo deditis & siē dicit paul⁹ ad colocen̄ sc̄o expolians sez xp̄s pn̄cipat⁹ et pātes traduxit cōspidenē idest diabolū exēminauit longe a potestate quē habebat. Et si queras de modo q̄z xp̄s tenuit vt vincēt diabolū et ei⁹ dominiū auferret Respōdeē ꝙ fuit modus q̄ piscis capiē hamo sub esca absconso quia volens capē escam nō videns hamū capiē ab hamo. sic xp̄s volens preliari cū diabolo in sua passione abscondit suā fortitudinē suā pulchritudinez suā sanitatē suam dignitatē in cruce. Cū enī ꝓ virtutē fortitudinis deberet cū diabolo preliari totam eam abscondit tenēdo man⁹ fixas et clauatas in coznibꝫ crucis. Vñ abacuc ī iij. capitulo loquēs de cruce xp̄i dixit cozmia sez crucis in manibꝫ ei⁹ ibi abscondita est fortitudo ei⁹ et patet fortitudo sua ibi in abscondita qz ꝓ eam vicit fortissimā moztem et fortissimū diabolū. Nam sequiē ī illo eodē añ faciem ei⁹ ibit mozs egredieē diabol⁹ añ pedes ei⁹ sez vict⁹ et nudus a suo dñio et potencia quam ꝑmo tenebat. Absconderāt enī demōes laqueos mortis⁹ pedibꝫ nr̄is ī ligno sciencie boni et mali. Et ideo xp̄s abscondit eis laqueū. Vñ capti sunt ī ligno crucis. Et ideo dixit psalmista veniat illi sez diabolo laqueus quē ignozat et ꝛc̄. Abscondit ecīā in cruce suā pulchritudinez in turpitudinez cū esset preciosus fozma pre filiis hoīm p̄s. xliiij. ibi nō erat ei spēs nec decoz absconditus vultus ei⁹ & despect⁹ Vñ nec reputauim⁹ eū ysaie liij. Abscondit ēcio suā sanitatē in infirmitate ḍa ut dr̄ ysaie capitulo eodē nos reputauim⁹ eū quasi leꝓsum ꝑcussū a deo et humiliatū virū dolozū et scientē infirmitatē. Abscondit. iiij. suā dignitatē in cōtemptū et vilitatē qz cū latroibꝫ et homicidis cū iniquis et sceleratis deputat⁹ est ysaie capitulo eodē cū eī esset summe dignitatis et excellencie qz ver⁹ deus & ver⁹ hō siē fuit declaratū supᷓ ꝑmo libro. Sic ergo in xp̄i passione egress⁹ est diabol⁹ vict⁹ añ pedes ei⁹ ꝓpria pātate et dñio liberato hoīe ab ei⁹ captiuitate. Et ideo in figura hui⁹ legiē ꝑmi regū. xvij. ꝙ dauid occidit leonē et predā ei⁹ tulit ab ozе hui⁹ leonis Petebat ꝓpha liberari dicens. salua me ex ozе leonis p̄s. xxij Et in signū victozie habite ligauit xp̄s humaī generis inimicū sez diabolum et sic añ faciem fuit mozs idest diabol⁹ vict⁹ et ligat⁹ siē in triūphis victi solent ire añ victozē ligati Vñ apoc. xx. Apprehendit draconē serpentem antiquū q̄ est diabol⁹ et sathanas & ligauit eū ꝓ anos mille idest vsqꝫ ad tempus antixp̄i et ponit ibi temp⁹ detēmina tū ꝓ indetēminato. Et ḍa tūc resumet violentā pātatē et exiet ꝓ affluentē malignitatē vt mittat ppl'os in errozē Ideo tunc dr̄ solui. Signū aūt manifestū ꝓpcōis dñi demonū fuit cessacio ydolatrie in vnīuso mūdo ad p̄dicacōez xp̄i et apl'oz ꝓ quam ydolatriā fere vnīusum ozbē captiuū tenebat cum ydolis vt de⁹ coleret.

Octaua cõsideracõ est de ꝑpetatibus et malicia demonũ. Circa ꝑmũ vt notat̃ iobis·iiij·xp̃us assignauit tres ꝑpetates p̃cipuas diaboli Prima q̃ est hoicida ab inicio·q̃z hõ ĩ spẽ humana ponit̃ ꝑ aĩaz Ideo ille magis ꝓpꝛie est homicida q̃ aĩaz inficit ꝑ peccatũ mortale q̃z iste q̃ inficit corp⁹ ꝑ qõd hõ cõ uenit cũ bꝛutis hoc aũt fecit diabol⁹ a pn̄cipio mũdi q̃z ꝑ suggestionẽ ei⁹ ꝑmũ peccatũ hõi cõtigit et ĩ hoc officio cõtinue ꝑseuerauit Secũda ꝑpetas diaboli ibidẽ est q̃ in veritate nõ steterit idest ĩ debita obedi ẽcia ad deũ res enĩ dicunt̃ vere in quantũ conformant̃ ueritati ꝑme a qua ueritate deuiauit diabol⁹ ꝑ peccatũ supbie Tercia est q̃ mendaciũ ex ꝑpꝛiis loquit̃ idest ex habitu malo in q̃ est obstinat⁹ et subdit̃ causa q̃z mendax est et pr̃ ei⁹·i. ipi⁹ me daci q̃ enĩ mendacia ab alijs inuẽta solũ refert mendacia dicit ꝫ qui ea facit men dax dr̃ et ꝑpt̃ hoc diabol⁹ dr̃ pr̃ mendaci q̃z ꝑmũ mendaciũ adinuenit dicẽs ml'ieri geñ·iij·nequaq̃z moriemi Sed est difficul tas cũ sint mendaces si p̃nt demones com pelli ad dicẽdũ veritatẽ Dicit̃ q̃ sic Com pellunt̃ enĩ fallaces spũs ad dicendũ veri tatẽ & salubꝛia nob sic̃ exemplificat bẽus aug⁹·octauo de ci·dei ca·xxvj·de doloꝛe demonũ q̃ loquebant̃ ꝑ hermen aĩ xp̃i ad uentũ de suis futuris penis apud mcoꝛi as scoꝛ martirũ quas ĩmin̄e cernebãt. In ml'tis enĩ ait aug⁹ el'ibꝫ locis toꝛquent̃ & cõfitent̃ et de possessb hoĩm coꝛpibꝫ eiciunt̃ Sũt et alie viginti due demonũ ꝑpetates quaꝛ viginti mũant̃ in scdo·li·summe ve ritatis theologyce sez q̃ sunt spũs impuri humañ gñis ĩimici mente rõnales negcia subtiles nocendi cupidi ꝑ supbiã tumidi semp ĩ fraude noui ĩmutãt sens⁹ imq̃nãt effect⁹ vigilantes turbãt doꝛmientes p sompnia imꝑetant moꝛbos inferũt tempestates cõcitant ĩ angelos lucis se trãsfoꝛmãt semp infernũ suũ secũ poꝛtãt In ydol' di uinũ culteũ sibi vsurpãt semp bonis dñari appetũt magice artes p eos hũt bonis ad exercitiũ dant̃ semper fini hoĩs insidiant̃ hec ibi. Vicesima ꝑma demonũ ꝑpetas ẽ q̃ semp ambulant ĩ circulo. Vñ ps·de de monibꝫ ait. In circuitu impij ambulant Ite cũ dñs querẽt a sathan iob ꝑmo Vñ venis Respõdit circuiui terrã & p ambu laui eã q̃d quadꝛupl'r ĩtelligi pot̃ ꝑmo sic Circuiui trã idest data ẽ m̃ vl'is tempt̃a di diligẽcia q̃z pauci sũt ĩ q̃bꝫ ñ habeãt lo cum vestigia mea. Secõ sic exponẽt dia bol⁹ si posset ĩclinari ad suũ pcm̃ cogno scendũ Circuiui trã idest ĩ hoc me ostẽ do remotũ a veute et obstinatũ ĩ malo q̃z semp sũ ĩ circũferencia et nunq̃z possũ ve nire ĩ lineã ꝑ quã ueniã ad mediũ q̃d est vt⁹. Tercio sic circuiui terrã ꝑpt̃ anxietatẽ laboꝛ. Vñ glo. sathan laboꝛãs trã circuit q̃z q̃et⁹ ĩ dei culmĩe stare otempsit. Quar to sic circuiui trã ꝑpt̃ hoc q̃ diabol⁹ ẽ ser pens toꝛtuos⁹ Vñ ysaie·xxvij Visitabit dñs sup leuiathan serpentẽ toꝛtuosũ et sic mot⁹ circularis q̃ztũ est de se nunq̃z cessat sic et diabol⁹ nunq̃z quiescit & q̃z semp in circulo ẽ ideo nũq̃z rect⁹ ꝫ magis toꝛtuos⁹ est. Recte ergo dr̃ de demõibꝫ rte ĩ circui tu impij ambulant Et si q̃ras q̃liẽ circuit diabol⁹. Respõdit glo. sup illo vbo ꝑma pet̃·v. Circuit q̃rens q̃z deuoꝛet dicẽs. Cir cuit tãq̃z hostis obsidẽs muros clausos ex plorat an sit ps aliq̃ muroꝛ mi⁹ stabilis ei⁹ additu ad ĩteꝛioꝛa penetreẽt Offert ocul' foꝛmas illicitas et faciles volũtates & vi su destruat castitatẽ·aures p cãoꝛa ceptat et molleat xp̃ianũ iniurijs lacescentibus ad cedẽ instigat·honoꝛes trenos ꝓmittit ut adimat celestes et cũ latent̃ ñ pot̃ fallẽ aptos addit trꝛes·ĩ pace subdol⁹ ĩ ꝓsecu cõe violent⁹·cont̃ quẽ tm̃ aĩ⁹ debz eẽ pat⁹ ad rhistẽdũ q̃ztũ ille pat⁹ ẽ ad rpugnãdũ hec ibi. Vicesima scda demonũ ꝑpetas ẽ q̃ sẽ crudeles ymo seuissimi et ẽ crudelitas de mõis ĩ tribꝫ Prio in presidẽdo. Vñ ysaie xix·tradã egiptũ ĩ manũ demoniꝛ cru deliũ Secõ demõ ẽ crudel' ĩ puniẽdo ꝓbi oꝛ·xvij·semp iurgia q̃rit mal⁹ angelus aũt crudel' mitteẽt contr̃ eũ. Tercio ẽ crude lis ĩ nõ miserendo Iheremie·vj. Crudelis est et ñ miserebit̃ et ꝑma pcẽ·v. Adulari⁹ vr̃ diabol⁹ tãq̃z leo rugiẽs circuit q̃rẽs quẽ deuoꝛet. Est enĩ figalit̃ bestia illa de q̃ dr̃ gen̄.xxxvij. fera pessima deuoꝛauit filiũ meũ ioseph ml'te alie sũt ꝑpetates demonũ q̃s

nō ſufficē calamo explicare ideo hec ſuffi=
ciant p pñti Videndū eſt ergo de ſcdo ſcz
de malicia demonū que quadruplicit ex=
plicari poſt. Primo demones aliquo modo
ſuadūt bonū ꝛ nō ꝓpt bonū ꝛ ꝓpt malū fi
nem ut cū iſtabilibꝫ hoibꝫ i bonū ſuadēt
ingreſſum religionis ſcientes q nō pma=
nebūt ſed apoſtotabūt. Nō aūt talia ſua
dent ſtabilibꝫ hoibꝫ in bonū. Scdo demo=
nū malicia oſtendit cū decipiūt hoīez ſua
dendo malū ſub ſpē boni ut piurare et iu=
ramentū falſum facē p rebꝫ alteri9 cōſer=
uandis. Tercio demonū malicia oſtendit
cū decipiūt hoīez diſuadendo bonū tanq̄z
nociuū ut cū diſſuadet p bo et ſtabili vi=
ro ingreſſum religionis ne de hoc penite=
at et egrediens confundat In cui9 ꝑſona
bernhard9 ſic loquēs ait Noli inquit pci=
pitanter agē diu cōſidera diligenter intuere
magnū eſt qđ ꝓponis et op9 egens mag
deliberacōe. expure q poſſis amicos cōſule
ne poſt facta penitē cōtingat. Cont cui9
cōſiliū bernhardus ſubiūgit hec eſt ſapia
mūdi aialis et diabolica inimica ſalutis
ſuffocatrix vite mr tepiditatis ei9 q̄ ſolz
deo vomitū ꝓcurare Cū enī verbū dei eſſe
nō dubites quid opus eſt deliberacōe vo=
cat te magni cōſilij angel9 quid ergo ad=
huc cōſiliū pſtolaris. quis enī ſapiencior
et fidelior illo. ab ore putei iebēne eripioz
et cōſiliū petā amicos cōſulat q̄ nō legit
inimici hoīes domeſtici eius michee. vij.
Supdicto mō diabol9 malicia ſua aliqñ
diſſuadat aliquibꝫ oracōez vel elemoſinā
ne p hoc incurrant vanā gl'iam. Quarto
demonū malicia oſtendit cum decipiunt
hoīez diſſuadendo malū ut ducūt ad pe=
nas aliqñ intempanciā inuictu et in ſom
pno ut inducāt inoſcretā abſtinenciam
q̄ eſt pei9 et ſic eius malicia mille nocen
di modos habz. xvj. q. ij. ca. viſis ſemp.
Rugit aduſ9 hoīes qui quidē rugie9 ni=
chil aliud eſt q̄z ei9 uolūtas & ardentiſſi=
ma cupiditas nocendi ¶ Vñ glo. ſup hoc
verbo tanq̄z leo rugiens dicit Sic rugiens
leonis impedit aures ne aliū ſonū recipi=
ant. ſic diabol9 fideliū mentes ꝛrendo vel
illicita in gerendo a via veritatis ne vo=
cem xpi audiant auertit. Et ſi q̄ras mun=
q̄o ſemp creſcit malicia diaboli. Ad quos
reſpondit doctor Seraphic9 bona ventā
in ſcdo ſnīaz q̄ i diabolo creſcit malicia
volūtatis q̄ztū ad vim adminiſtratiuā qua
cōuertit ad hoīez ſed nō q̄ztum ad cōtem=
ptuam qua eſt ſimplex & auerſ9 a deo qz
q̄ztum ad hanc nō eſt in ſtatu demerendi
Sz numq̄o malicia demonū aliqua via im
pediri poſt dr q̄ ſic. Quadruplicit enī im
pediri poſt Primo p ꝛminū pcti poſitū a
deo. Scdo p reſiſtenciā bonoz ſpirituū hē
enī angl'os vnī bonū ad cuſtodiā et vnū
malū ad exercicīū. Tercio p liberū arbitriū
hoīs nō cōſencientis qz diabol9 nemīm vī
cit n volentē ab eo vinci Vñ ambroſi9 de
vita beata et ponit. xvj. q. ꝑma ca. non
eſt. volūtariū militē elegit ſibi xps volū=
tariū ſibi ſuū diabolus accionat. nemīez
iugo ſui tutis aſtrictū poſſidet n ſe ei p9
pcīoz ere vendiderit. Quarto ꝓpt pcti ab
hoīacōz qz demones nobiliozis nature de
teſtant pcta vilia Hec ſufficiāt p pñti de
ꝓpetatibꝫ et malicia demonū.

QOna cōſideracō ē de bello demo=
nū p9 xpi aduentū vſq̄ ad die
iudicij. Vñ licz demones poſſide
rant patrem quā ꝑmo ſup humanū gen9
habebāt et eoz pnceps victo9 & ligato9 vſ
q̄ ad prefinitū temp9 ſit i inferno vt ſup
declaratū eſt cōſideracōe q̄rta pmittunt
tñ demones hre cōſilia ſua cum ſuo pnci
pe lucifero et temptare hoīes p eoz exerci
cio et ut iſtud bellū poſſim9 intelligē yma
ginem eccleſiā fideliū tantū vnā ciuitatē
dei que dicat fidei fortaliciū vl' ciuitas iu
ſtificacōis ſiue bone cōſcientie que duodeci
pfectionibꝫ decorat ꝑmo eſt in ſitu cōgru
enti qz i medio vbi virto9 hitat longe ab
extremis ſcz vicijs et pctis. Scdo eſt pul=
chra et excellens quia maior pulchritudo
hoīs eſt in bona cōſcientia. Tercio eſt i ſe
curitate qz nō timet aduſa. Quarto eſt ſa
na qz in bona cōſciencia nō poſt hitare in
firmitas pcti. Quīto eſt ſituata i loco de=
lectabili q̄z nimq̄z eſt vera delectacio vbi
nō eſt quies cōſcientie ¶ Sexto eſt in bona
diſpoſicōe qm in circulo edificata eſt per
opum pfectōz. Septimo habet cōcordiam

ciuiũ qz ſemp hõ in ſtatu iuſtificacõis di=
ligit ꝓximũ ſuũ ſic ſaꝑm. Octauo habent
ꝓuilegioꝝ habũdanciã ꝙa nõ eſt ſub lege
pcti. Nono qz habẽt victualiũ habũdãciã
qz nichil ibi deficit vbi gr̃a habũdat De=
cio hẽ bonũ regimẽ cũ volũtas rõnis ſibi
ſubiciaẽ. Vndecio eſt libera a captiuitate
p xp̃m et eciam ꝙa bona cõſcientia nõ eſt
ſub ſuitute diaboli. Duodecio habz amo=
rẽ & caritatẽ qõ pulchrificat totã ciuita=
tẽ. Iſta eſt illa ciuitas ihr̃l'm deſcendẽs de
celo ornata a xp̃o ſic ſponſa pulchra et ex
cellens vbi ipe hĩtat p gr̃am de qua apoc
xxj. Huic ciuitati pulcherrime ut fortiſſi
ma eſſet xp̃s poſuit murũ antemurale &
foſſatũ murꝰ eſt caritas que oĩa ſuſtinet
hunc cuſtodire debẽt prelati eccleſie epi et
clerici qui ſtare debent ad portã ciuitatis
ut ſi venerit aliqs de pugna diaboli vul
neratꝰ p peccatũ dent ſibi medicinã peni
tencie et ſi venirẽt paupes indigentes tri=
buãt eis de bonis eccleſie qz bona clericoꝝ
paupũ ſunt. Scõo poſuit aĩmurale ꝙ eſt
iuſticia et equitas que ſunt in defenſionẽ
muri et hoc aĩmurale defendẽ et cuſtodire
debent pn̄cipes xp̃iani qui poſiti ſunt ꝓ
iuſticia miſtranda ĩ mũdo. Vñ ſapie pri
mo dr̃ diligite iuſticiã qui iudicatis tr̃ã
Hij eciã debent ad portas aĩmurale vt ſi
forte ĩimici venerit & voluerit impugna
re murũ cum fuerit inẽ murũ et aĩmura
le eos capiẽt et faciãt iuſticiã expedientẽ
Tercio poſuit xp̃s p̃dicte ciuitati foſſatũ
ꝓfundũ qõ eſt humilitas Iſtud cuſtodire de
bent religioſi qui habẽt eſſe fundati ĩ ve=
ra humilitate et eam oĩbꝫ venientibꝫ predi
care Quid dicã de hac ciuitate ſi tales ſũt
cuſtodes vere ipa eſt glorioſa et habitãs
in cõfidencia ſophonie Scõo glorioſa q̃z=
tum ad pulchritudiẽz et habitãs ĩ confi=
dencia q̃ntum ad ſua magna fortalicia me
rito ergo glorioſa dicta ſũt de te ciuitaſ
dei p̃s teſte. Talis fuit hec ciuitas ĩ p̃mi=
tiua eccleſia qũo ip̃is fidelibꝫ erat coꝝ vnũ
et aĩa vna vt legiẽ in actibꝫ. Videns ergo
diabolꝰ felicitatẽ & gloriã p̃dce ciuitatiſ
doluit vehemenẽ cognoſcẽs ꝙ in ea multe
aĩe liberate a manibꝫ eiꝰ ad ſedes celeſtes
vnde ipe ceciderat angeloꝝ manibꝫ cum
gaudio ferebanẽ ñ curãs debellare iudeos
ſarracenos nec hereticos et alios obſtina
tos iuxta dictũ gregorij qz illos tempta
re negligit quos quieto iure ſe poſſidẽ ſẽ
tit. Cogitauit ꝙ p̃dictã ciuitatẽ debellare
poſſet et p̃mo inẽ cetera excitauit conẽ eã
pſecucõz gentiliũ que durauit toto tempe
apl'oꝝ et ducentis ãnis vltra In qua pſe
cucõe & bello vltra ducenta milia hoĩm
vtriuſq; ſexus p veritate fidei et zelo ciui
tatis iuſtificacõis ſiue bone cõſcięcie mar
tirio cozonati ſunt ſic̃ libro p̃mo cõſidera
cõe. iij. articulo p̃mo ĩ examĩe ęcio latiſſi=
me declaratũ fuit. In quo bello nichil lu=
cratꝰ eſt diabolꝰ ſz pociꝰ miſerabiliẽ victꝰ
ab illo bello ceſſauit cũ p talem pſecucõez
plꝰ multiplicarenẽ fideles et forcioꝝ effici
ebaẽ ciuitas iuſtificacõis vere fidei et bõe
cõſcięcie. Suſcitauit eciã bella hereticoꝝ
quoꝝ hereſes p diũſa cõſilia examĩate dã
pnate ſunt et plurimi eoꝝ igne cremati
ſic ꝙ eoꝝ in publico nõ eſt vox neq; ſonꝰ
liꝫ in occulto nimiũ ſeuiat iſta peſtis ſic̃
ſuꝑ libro ſcõo declaratũ eſt. quare cum ſit
malicioſiſſimꝰ vt in p̃cedenti cõſideracõe
dictũ fuit ñ valens quieſcẽ Cogitauit cõt
p̃dictã ciuitatẽ aliã edificare que diceret
ciuitas babilonie idest cõfuſionis & dia=
bolica cuiꝰ fundamentũ poſuit cõtemptũ
dei ſup quod edificauit. xij. abuſiones que
ſunt pn̄cipes ĩiuſtꝰ curial' adulatoꝝ miles
ſine fide cõſiliariꝰ ſine veritate. cõmiſſa=
riꝰ ſine pietate. p̃latꝰ ſine caritate. actuo
tus de rapacitate. clericꝰ ignorãs. religio
ſus ſupbꝰ. mercatoꝝ falſꝰ. Iuuenis ſine ve
recundia. ppl'ꝰ ſine amicicia. murꝰ p̃dicte
ciuitatis diabolice dr̃ aĩoſitas et diuiſio.
Antemurale dr̃ ĩiuſticia et oppreſſio. Foſ
ſatũ vero dr̃ ſupbia & ambicõ et ſic in oĩ
bus iſta ciuitas contriaẽ p̃me ciuitati De
hijs duabꝫ ciuitatibꝫ dicit augꝰ de ciuita
te dei duo amoꝛes fecerũt ſibi duas ciuita
tes qz vna incipit a cõtemptu ſui vſq; ad
amoꝛẽ dei. et hec eſt ciuitas iuſtificacõis.
Alia vero incipit a cõtemptu dei vſq; ad
amoꝛẽ ſui et hec eſt ciuitas diaboli et de=
ſtructionis ¶ Cũ ergo ex diuĩa p̃miſſione
vidit diabolꝰ ſe potentẽ ad expugnandũ
magna pte p̃dictam ciuitatem ordinauit

exercitū suū ī triplici acie. In ꝑma posuit capitaneū sathan In scō belzebub In ēcio vero māmonam. Primꝰ capitaneꝰ bellanit et cōtinuo bellat conē religiosos qui custodiūt fossatū. et ꝓictꝰ diabolꝰ portat ꝑ armis suis supbiā sil'ationē et ambicōez cōmittit ergo imē vero sqz durū bellū et vulnerati sunt ac trucidati specialiē plurimi religiosi si qui ferūt habitū humilitatis in corpe & leonē supbie ī corde. exteriꝰ apparēt boibꝰ humiles capite in terrā inclinato ꝫ corde sunt alciores celo. Unde vidi tempibꝰ meis duos ꝛligiosos duoꝝ ordinū informatoꝝ qui a mūdo segregati sancti viri mundū cōtempnentes exteriꝰ videbantē sic victos a demone ꝙ sua claustra relinquētes mūdanis fauoribꝰ adherentes eꝑi facti sunt nō vocati ꝫ vt eum ꝑnas fugerent ordinū suoꝝ ꝙ fuit ī magnā cōfusionē ꝓictaꝝ ꝛligionū et causa ml'taꝝ murmuracōnū. Ipi vero facti invercundi ac si nichil eoꝝ statui indecens feciſſent vt surdi ī oib' ꝑrālibāt. Bellat eciā diabolꝰ cū alijs religiob' ꝑ ambitionē et intrā vulnerat cos ambitione miserabili ꝙ cū nō efficiunt ꝑlati ī ordine inter dei suos viuē nō possūt ymmo exeuntes ad alios se transferūt vbi possūt suas ambitiones implē nō attendentes ꝙ cū ꝑpl'i xp̄m voluerūt facē regē fugit ī montē iohānis. vj ¶ Caritas ecia nō est ambitiosa ꝑma cozinth. xiij. sup qō dicit augꝰ Ociū sanctū qrit caritas ueritatis negociū suū suscepit. necessitas caritatis quā sarcinā si nullꝰ imponit vacandū est veritati. si aūt imponit suscipienda est ꝑ caritatis necessitatē. Alios aūt religiosos inuenit diabolꝰ desiderantes visiones & reuelacōes et qz raro tale desideriū absqz radice supbie et ꝑsumpcōis seu vane curiositatis muenit iustitia dei ꝑmittente veniūt in illusiones et decepcōes diaboli ꝑ quē modū semīat diabolꝰ in maiori ꝑte temptacōs spūales huiꝰ tempis et indicat ī corde illoꝝ qui sunt mīstri anti xp̄i et sic cadunt plurimi religiosi vulnerati supbia a demonib'. Ea ꝑ fugiendū est tale desideriū sic venenū cū nō concedant visiones et reuelacōes vere ꝑ tale desideriū ꝫ solū ꝑcedunt ex pura bonitate dei et ī aīa exīstente ī magna humilitate timoze et reuerētia et feruenti amoze dei. Alios aūt religiosos vulnerat et ꝑcipitat diabolus cū in oꝛōib' quas faciūt sustinēt aliquā cōsolacōez que fundat ī ꝑsumpcōe siue existimacōe supba sui ipiꝰ aut inducēte ipos ī ambicōz sui ꝑꝛi honoris et glorie. Aut ī vita ista aut ī paradiso cū talis cōsolacō principaliē includat saturitatē & refectionem siue ꝑꝛie affectionis. Ex q̄ sequit ml'titudo maxima pessimoꝝ viciorꝝ et erroꝝ et ideo talis cōsolacō fugiēda est oīno et solū illa est sustinenda q̄ sequit ꝑꝛiā cognicōez tui et ꝑfectā sensibilitatē tue nichilitatis et tue impfectōis cū magna subiectōe tue magnitudini et altitudini dei ꝑ altā reuerentiā et cū magno desiderio honoris dei qz in talib' vel sil'ib' debet fundari tal' cōsolacō. Caue ecia summe debēt deuoti religiosi ab oī sentimento et visione q̄ztumcūqz alta et q̄ztumcūqz appareat certa si ducat eoꝝ coꝛ in opinionē aut affectionē conē aliquē articulū fidei aut cōt bonos mozes et bonas honestates cū sine dubio ex ꝑte diaboli sint. Hec est doctrina illiꝰ illumīati et sancti viri fratris petri scōyo ī quib' suis notabilib' de remedijs conē temptacōes spūales qui fuit vnꝰ de principalib' reformatoribꝰ ordīs nr̄i ī hoc regno castelle O q̄z debilitatū est fossatū ciuitatis dei et q̄z pauci veri religiosi humiles inueniunt̄ in orbe ꝑsertim cū multi cadunt ex simulata sanctitate q̄ scōm Ihero nimū duplex est iniq̄tas. tales enī sepulchra dealbata plena spurcicia mortuoꝝ nuncupari debent. Sed licz īnumeri cadāt et pereant de fossato victi a diabolo aliq̄ tamē semp manēt qui viriliē resistunt q̄s deꝰ cognoscit et rebuat ꝑ defensione sue ciuitatis dilecte Sed accedit scōa acies bellatoꝝ diaboli belzebub et dat scōm prelū anmurale quoꝝ arma sūt oppressio distractio īiusticia et īdignacō et cōmittit̄ hoc bellū forte sic ꝙ ml'ti pncipū et militū inuenti sunt vulnerati ī capitib' noīa vulnerū ab armis diaboli nuncupant̄ oppressio ꝑpl'oꝝ. destructio īpotentū. Iniusticia et īdignatio de talib' pncipib' et militib'

dr ezechiel' · xxij · ca · pncipes ei9 in medio
ei9 quasi lupi rapientes ad predā ad ef=
fundendū sanguinē et ad pdendas aīas &
sic antemurale iusticie et equitatis rum=
pit̄ qz vigiles sez curiales et cōsiliarij dor
miūt nō vigilant p bono ciuitatis sed p
bono ppr̄io cōsulendo pncipibo in iusticia=
as oppressiones adulando eis et laudando
eoz malū regem̄ De talibo pncipibo dicit
dns p pphām osee · viij · ipi repugnauer̄t
et nō p me pncipes exstiter̄t et nō cogno=
ui eos vere isto tempe magnā victoriam
et grandē predā de pncipibo et militibus
reportat diabol9. Cū vix īueniat̄ qui nō
studeat tirānice pfidē poci9 q̄z rē ī suo re
gimīe facē. Nec q̄rūt iam pncipes cōsilia
rios vtuosos & honestos ꝛ boīes vulpīos
astutissimos et fraudulentos quibo pos=
sint suas milicias et tirānides colorare p
adinuencōes diabolicas exq̄sitas cū q̄bus
captiuati a diabolo pibunt sine fine Iam
vicari9 xp̄i nichil fere pot̄ ī ecclesijs pui=
dere n̄ qp pncipibo placet et sic sepe pui-
dē tur de dignitatibo et bn̄ficijs ecclesie viri in
spiētes viri scelerati · puuli lactātes et q̄
nō dū a matno vtero exier̄t. Sic ergo an=
temurale ciuitatis iustificacōis q̄si totū
videt̄ diruptū et expugnatū p demōes li=
cet aliq̄s de9 suo occulto iudicō semp reb=
uet ī quibo fuer̄t veritas iustificacōis qui
ita paucissimi sūt qp ī tanta ml'titudine
malorū n̄ apparēt semp tn̄ ad nūm · vij re
fiuanē. Iuxta illud ēcij regū · xix · refuani
m̄ ī isr̄l' septē milia virorū q̄ nō curuauer̄t
genua añ baal p q̄s itelligunē viri fideles
septē donis spūs sc̄i pulchrifor̄mit̄ illustra
ti q̄ nō curuāt genua diabolo bellatori p
cōsensū. Accedat ergo ēcia acies demonū
bellatorū volētes murū cape violenē ꝛ nō
possūt qz vt dēm est mur9 est caritas que
fortissima est · caritas enī nūq̄z excidit qp
vidēs capitane9 hui9 aciei q̄ māmona dr
vt possit triūphare de custodibo muri ar=
mauit milites suos fortissimis armis auā
ricie & simonie et cū mur9 nimiū angusti
aret̄ vener̄t plati nō pauci ad plamentū
cū māmona et rescatati sūt Dic m̄ q̄s est
in ecclesia q̄ n̄ sit rescatat9 p māmōa vis
tu aliq̄o ī eccl'ia oportz qp p̄mo roget p te
māmona vis episcopari hēas p te aduo=
catū māmonā qz a maiori vsq̄z ad mīorē
oīs auaricie studēt & a pphā vsq̄z ad sa
cerdotē cūcti faciūt dolū Iheremie · vj Iam
nichil valent electiones canoice ī ecclesijs
cathedralibo ꝛ fauor et peccūa nichil scīa
et sancta vita ꝛ astuta māmone malicia
et sic ruper̄ est mur9 ciuitatis iustificaci=
onis p magr̄ pte et ml'ti vigilantes occisi
sūt qz nō vigilāt illi tales ppr̄ē curā aīarū
ꝛ bursarū. Ideo dicit bernhard9 quē m̄ da=
bis de nūo p̄latorū qui nō magis studeat
bursis euacuādis q̄z vicijs extirpādis · pl9
studēt ī salmone q̄z ī salomōe. Merito er=
go de hijs oquerit̄ dns ezechiel' · xxij. Sac=
dotes ei9 cōtempserūt legē meā polluerūt
scūaria mea inter scm̄ & pphanū nō habue
rūt distanciā et inter poluti et mūdū n̄ in
tellexer̄t et a sabbatis meis auterūt ocl'os
suos et coinq̄nabar ī medio illorū. Rupto
ergo muro et pemptis tl'ibo custodibo mi
q̄s ex vulneribo auaricie et simonie īgredi
unt̄ demōes ciuitatē scīficacōis et occidūt
filios ꝛ cogitacōs corū capiūt ml'ieres af
fectiones et viros ꝛ cōsensū q̄s captiuos
in dampnacōez ppetuā abissi infernal' de=
ducūt p magr̄ parte et ciuitatē ignibo ex=
ponūt ut remaneat lapis sup lapidē qz q̄
si nichil iusticie nichil hūlitatis nichil
caritatis remanet ī illa ciuitate. Sic ergo
incender̄t electā ciuitatē scīatis et debtas
feceer̄t vias ipi9 ecclesiastici · xlix · hāc deso
lacōz puidens saluator nr̄ dolens de talū
aīarū dāpnacōe suo sanguīe redempturū fle
uit sup illā ꝛ ciuitatē iustificacōis q̄si ei
diceēt o ciuitas mea dilēta o spūal' habita=
cio mea q̄s te sic destruxit q̄s te ī abissum
mersit o ciuitas meli9 tibi fuisꝛ nūq̄z fuis
se vbi sūt muri caritatis vbi ē ātemura=
le iusticie vbi ē fossatū hūlitatis vbi sūt
tui p̄lati caritatiui vbi pncipes iusti vbi
sūt hūles rligiosi oīa sb̄mersa sūt Et q̄s
poēit cōtinē lacmas si cū denocōe voluerit
otemplari q̄t aīe peūt rligiosorū q̄t aīe pn̄
cipū q̄t aīe p̄latorū q̄t aīe sb̄ditorū sb̄ vtro
q̄z brachio ex eorū malo exemplo & rgimīe
ve illis. Ꝟz licz quasi · vij · nūi ī hoc demo
nū bello cadant religiosi pncipes et mili=
tes p̄lati ac eccl'iastici sb̄diti ecīā sb utroq̄z

brachio semp tamē manēt aliqui in quibꝫ saluat veritas fidei & iustificacō bone cō=
sciencie · et si nō ñ duo viri fideles rema =
nerent ī mūdo ī eis saluarē ecclesia q̄ est
vnitas fideliū caritatis · vinculo ad vna=
ta · nō est aūt dubitandū qñ aliqui tales
sint ī mūdo qz scōm crisostomū iusti sūt
in mūdo sic̄ medulla ī arboze qua deficiē=
te deficit seu perit arboz ergo si non essent
aliqui iusti periret mundꝰ fluctuat ergo
nauicula petri ꝫ nō mergit̄ bellozꝫ turbi=
nibꝫ quibꝫcūq; qz porte inferi idest demo
nū furie nō p̄ualebūt aduſ9 eā cū sit tur=
ris fortitudīs a facie īimici Et attente in
tuendū est q̄ istud bellum diaboli nunq̄;
cessat ymmo cōtinuo crescit et aggrauat ·
Vñ dicit ysidoꝛ9 libꝛo p̄mo de summo bo
no q̄ quāto p̄pinquiꝰ finē mūdi diabol9
videt tanto crudeliꝰ p̄secucōes exercet ut
qui se cōtinuo dampnādū cōspicit socios
sibi mlt̄iplicat cum quibꝫ ieh̄ene ignibꝫ
abdicaē. Resumptis ergo viribꝫ et capti=
armis xp̄iane milicie de q̄bꝫ sup̄ libꝛo pri
mo cōsideracōe p̄ma dictū fuit vigilādū
est et virilit̄ pugnandū cum demonibus
qz vt dicit apl'9 ephe · vj · nō est nobis col
luctacō aduſ9 carnē et sanguinē idest adu
sus hoīes qui sunt caro et sanguis et p cō
sequēs visibiles ꝫ aduſ9 p̄ncipes et p̄tates
idest demones qui sunt hostes inuisibiles
et dicat p̄ncipes & p̄tates qz angelorꝫ ordi
nes nō solū sunt p gr̄am ꝫ etiā p naturā
et sic de singulis ordinibꝫ ceciderūt aliqui
in quibꝫ naturalia p̄mansērūt integra vt
dicit dionisi9 et inferiores obediūt superio=
ribꝫ vt possint nocē hoībꝫ et p p̄ncipes &
p̄tates intelligunt̄ alij ordines demonū ¶
Sequit̄ aduſ9 mūdi rectores hic noīe mū
di nō intelligit̄ vniuersitas creaturarꝫ que
nō regit̄ a demonibꝫ ꝫ a deo et angelis si=
bi mīstrantibꝫ ꝫ intelligit̄ vniuersitas ma
lorꝫ hoīm sic dr̄ iob̄ · p̄mo · mūdꝰ eum nō
cognouit qui p demones regunt̄ mq̄zdū
per eos ad pc̄a mouent̄ p̄pt̄ qđ subdit̄ ad
declaracōz hui9ōi intellect9 tenebrarꝫ haꝫ
dicunt̄ enī mali hoīes tenebre qz sunt īuo
luti tenebris ignorācie & culpe · cont̄ spūa
lia nequicie idest cont̄ spūs neq̄z siue ma
lignos qđ dr̄ ad ostendendū q̄ p rectores
mūdi hic demones intelligunt̄ ī celestibꝫ
idest in hoc aere caliginoso q̄ frequēt̄ ī scp=
tura celū noīat̄ in quo demones habitāt
vsq; ad iudiciū ut sup̄ dictū fuit · p̄pt̄ qđ
etiā aues celi noīant̄ Math̄ · xiij · vbi dr̄
q̄ aues celi cōmederūt semen qđ cecidit se=
cus viam. Sic exponit p̄dictū verbū Ni=
colaꝰ de lira sup̄ epl'am ad ephe · p̄terea
accipite armaturā dei scz vtutēū ut p̄dām
est ut possitis resistē īsultibꝫ demonū in
die mala idest in p̄nti vita vbi īminet
temptacōnū pugna vsq; ad diem iudicij
que etiam erit dies mala malis & amara
valde. Vñ et iolbes papa scribēs ysaac ci=
racusano epō · xvj · q · scōa ca · visis de astu
cia diaboli et bello cont̄ ecclesiā catholicā
ac de municōe nr̄a dicit sic nec ignoramꝰ
astuciā eiꝰ conat̄ nanq; a p̄ncipio ruine
sue vnitatē ecclesie rescindē caritatē vul=
nerare scōrꝫ opum dulcedīnez inuidie felle
inficē et oībꝫ modis humanū genꝰ puer=
tere ac p̄turbare . Dolet enī satis et erube=
scit caritatē quā ī celo nequiūt hr̄e hoīes
cōstantes ex lutea materia ī t̄ra tenē. Vñ
oportz q̄ztum fragilitati nr̄e concedit̄ ut
oñs addit9 nocend9 eiꝰ versucie mumiā9
ne morꝫ īgrediat̄ p portas nr̄as. Hec ibi

DEcima cōsideracō est de diuisita
te demonū et si p̄nt hr̄e spūs fa
miliares . Pro declaracōe p̄mi
notandū est q̄ sic̄ boni angeli sunt distin
cti in nouē ordinibꝫ et cum eis aīe sancte
sic etiā demones qz a nouē ordinibꝫ cecide
rūt sunt distincti in nouē ordinibꝫ et cū
eis aīe dampnate . Et illi demones q̄ erāt
alciores iherarchie facti sunt peiores & in
feriores ī meridionali parte quorꝫ presi=
dentē vocauit dauid demonē meridianū .
Est aūt vox cōis mlt̄orꝫ q̄ sunt · x · diffe=
rencie demonū quidē dicunt̄ fata. Alij di
cunt̄ vulgariter duen de causa Alij dicunt̄
incubi et succubi. Alij faciūt prelia . Alij
cōmedunt et bibūt cum hoībꝫ appareāt in
sompnis. Alij ut dicunt fiūt spermate &
ex odore viri et mlt̄eris cū cōiungunt̄ vel
ex radijs planetarꝫ . Alij sunt masculi et
femine . Aliqui sūt mūdi et aliqui īmūdi

Alij illudũt viros et femĩas qui xurgu = me siue bruxe vulgarĕ nũcupanĕ. Multi asserũt se talia vidisse et quasi tenẽt qua= si certa ꝫ quid ueritatis cõtineat cõsequẽ declarabĭ.

PRima differẽcia demonũ est de factis voluerũt quidã simplices dicẽ ꝙ facta sunt quedã femĩe quas dant spũs sup creaturã nouĭ natã Vñ et seneca tragedia ꝑma ĩ chorο ꝑmo loquĭ de eis quasi de quibꝺã sorribꝰ siue deis que sic disponũt vitã humanã ꝙ nl' lus pot perãsire ordinẽ ab eis dispositũ sic dicens dura pagine pensa sorres nec sua retro fila reuoluũt ad gens hoĩm ferẽ ra= pidũ obuia fatis incerta sui. Sequĭ cto veniũt ordine pce idest sorres ille que di= sponũt vitã humanã nulli iusso cessare li cet nulli sẽptũ ꝓferre dicz ·ꝙ aĩ fata sine tales femĩe vel dee disponẽtes vitã huma nã error est Vñ dicit augꝰ sup iob·ꝑmo ne ẽcio qui edificanĕ ad credenda fata sez talia fũt corda eorꝫ fatua Et secm verita tẽ si alicui nomẽ fati tribuaĕ nulli ñ vo= luntati dei tribuendũ est secm augustimũ quĩto de ciui·dei ca·octauo qz ille summꝰ deꝰ optime & verissime credĭ cũcta scire anteq̃z fiant et nichil inordinatũ relinq̃re Quia ergo diuĩa volũtate cuncta dispo= nunt cũ sit ꝑma regula in cõtingentibus ideo fatũ nõ ml'ieres nõ dee nõ vis posi= cõis siderũ ꝫ diuĩa voluntas fatũ appella bĭ. Vñ fatũ isto mõ dr a for faris & sic fatũ dr quicq̃o deꝰ facit. Si plura vis vi dere de fato et fortuna ac diuĩa ꝓuidẽcia vide in dialogo fortune libro ꝑmo ca·ix· vbi latissime de hac materia locutꝰ sum. Sed quid dicendũ est ad illos qui dicunt se talia fata vidisse Respondeĕ ꝙ si talia accidant nõ femĩe ꝫ demones sunt qui no lunt imitari et veridẽ illud ꝙ deꝰ dixit ꝑ angelũ abrahe de natiuitate ysaac·& illõ quod dixit angelꝰ mĩi sampson et illud quod dixit angelꝰ zacharie pri iobis ba= ptiste et quod dixit angelꝰ marie virgini de xpo anteq̃z conciperet.

SEcunda differencia demonũ est illorꝫ qui dicunt duen de casa. Experiunt sepe hoies de nocte in domibꝰ suis vigilantes ĩ lectis suis ꝙ am bulat aliquis ꝑ domũ mutãdo frãgendo res aliquas ictꝰ magnos dando specialĭ in vasis vinarijs ãmonẽdo ecĩã a capitibꝰ hoĩm birreta sua et tollendo oĩs ripas quas in lectis sup se habẽt ĩ quorꝫ aliqui bus ego expertꝰ sum. Cũ enĩ iuuenis essem et iacerem in quadã domo quadrata cuiꝰ solũ vnica erat porta ab imeꝰ bene clausa cum alijs tribꝰ socijs in eodẽ lecto·ecce sbĭ to in tempeste noctis silencio audiuĩꝰ extẽ portã quasi sonũ quẽ apothecarij faciunt in mortariolis ereis ĩ fracturã spẽz eui = gilantes ergo & mirantes quid hoc eẽ pos set tali hora cessauit modicũ sonus ille et post paululũ sensibilĭ audiuĩꝰ intẽ domũ sub mensa quadã que ibi erat sb qua mã serat cophinꝰ quidem quasi plenꝰ nouis nucibꝰ et tanꝰ ibidẽ senciebaĕ a nob soni tus nucũ cõfractarꝫ ac si ibidem plurimi pueri grosolantes nuces qz cõfrangentes ambularẽt de quo nõ modicũ stupefacti eramꝰ cum ianua optime ab inteꝰ eẽt clau sa et nullꝰ aliꝰ esset ingressꝰ. Post paulu lũ vero cessante sonitu illo in angulo pre dicte quadre nobis opposito·subito appa ruit quidã puꝰ splendor et nunq̃z amplius vidimꝰ nec aliquid sentimꝰ. Quidã aũt ex socijs qui maioris etatis erat et vir sa tis pieꝰ dixit nobis ꝙ nõ timerẽꝰ qz erat quidã spũs malꝰ nobilis aerarchie ꝙ alia mala nõ opabaĕ ñ ludos illos ꝫ die facto nuces sic dimisimꝰ iuenimꝰ faciũt eciam luctã cum hoĩbꝰ et plura alia aliquibꝰ pa uorosa et secm veritatẽ tales nõ sunt ho= mines nec ml'ieres sed sunt quidã demo= nes qui volunt deridẽ hoĩes volentes imi tari angelũ qui luctatꝰ est cum iacob & angelũ qui locutꝰ est cum moyse et ange lũ quẽ vidit iosue ĩ campo iericho et licz ml'ta dampna de nocte ĩ domibꝰ videanĕ egisse nichil tñ dampni de die reperiĕ nec res aliqua mutata de loco suo ꝫ quelibet in suo ordĩe sic ꝑmo erat. Est ergo illusio q̃dã el'iũ demonũ derisorꝫ q̃ ad nichil ali= ud extẽdi poĕ ñ ad el'ez hoĩm derisionem.

Tercia differencia est quozdam demonũ qui incubi et succubi nuncupanẽ qui hoĩes generare dicunẽ ·tales enĩ demones in specie hoĩm viroz aliquo mõ .Aliqñ incubunt femĩs et aliqñ in specie femĩaz succũbũt viris. Qũo aũt talis generatio efficiaẽ declarat doctor seraphicꝰ bona ventura sup scõm sentẽciaz in scripto suo·dicens qꝓ in actu generationis sunt duo scz semĩs decisi cõstitucõ scõm neruos et vtutes caloz talis speciei cõpetentes et sic est solius illiꝰ cui dedit deꝰ vim generatiuã vel ꝓpagatiuã et hoc nullo mõ competit demonibꝰ assumentibꝰ corpꝰ. Item est ibi semĩs pfecti transfusio et transfusi suscepcõ et hoc poẽ cõpetẽ demonibꝰ. Primo enĩ demones succumbũt viris in specie mlieris et ex eis semen pollucõis suscipiũt & quadã sagacitate nature ipm semẽ in sua vtute custodiũt et postmodũ deo pmittente fiũt incubi et in vasa mlieris transfundũt ex q̃ transfusione hoĩes generari pñt nõ tamẽ sic generati sunt filij demonũ seo hoĩs hec ille. Isto mõ ferẽ generatũ fuisse merlinũ Vñ legiẽ ĩ histoziis bzittanoz qꝓ rex boz tegeris qui bzittaniã regebat tociꝰ insule in se odia cõsideras. Inito cõsilio cũ sapiẽtibꝰ quid agẽ deberet ad tutamẽ sui iussit cõuenire artifices qui ei castz fortissimũ fabzicaret ·ꝛ cũ opus terra absozberet sua sum est ei a magis et cõiectoribꝰ ut hoĩez sine pre natũ quereret et eiꝰ sanguĩe lapides et cementa aspergi ꝑciper & sic suũ edificiũ stare possꝛ. Queriẽ ergo merlinꝰ qui illis tempibꝰ natꝰ erat cuiꝰ ozeus tradiẽ fuisse mõ sub sẽpeo. Quidã enĩ dicũt eum fuisse filiũ cuidam monialis filie cuidã regis que demẽcia vocabaẽ. Richardꝰ vo dicit eam nõ fuisse monialẽ ꝛ dicit qꝓ imẽ moniales nutrita fuit in ecclesia beati petri de vzbe baemadum Huic aẽ demon apparebat in spẽ pulcherrimi iuuenis quã sepiꝰ alloquẽs deosculabaẽ tandẽ eã cognoscens grauidã dereliquit. Cũq̃ huiꝰ facti noticia ad ꝑfectũ regẽ bozregeriũ peruenisset stupefactꝰ rex a magis ꝙquirit verũ hoc possibile videreẽ qui responderunt qꝓ sic qz plꝫz histozie hec affirmãt. Refert enĩ apoleiꝰ inẽ lunã et terrã esse demones incubos certa qꝓ nec beatꝰ augꝰ discozdat ut in ·xv·libzo de ciuitate dei patet. Hic merlinꝰ a nuncijs regis requisitꝰ ·cũ muẽtus fuisset cozam rege cum mr̃e adducitẽ. Qui regẽ inẽrogauit cur ipe cũ mr̃e sua vocati fuissent. Cui rex causam vocacõis apperuit dixit quoq̃ qꝓ vnũ castz seu turrim edificari mandauerat ꝛ fundamenta in loco firmari nõ poterãt qz quicqꝺ ĩ die edificabaẽ ĩ nocte totũ absozbebaẽ. Cũq̃ magi & cõiectozes de causa requisiti fuissent. Responderũt nullo mõ posse in loco fundamẽta firmari ꝰ ĩueniaẽ hõ sine pr̃e cuiꝰ sanguine lapides et cemẽta aspergãẽ eu aũt diceris esse talis et ꝓpt̃ hoc te ꝙquirẽ fecimꝰ. Ad que verba merlinꝰ respõdit dicens magos et cõiectozes fuisse mentitos causãq̃ apperuit ꝓpt̃ quã nõ poterãt firmari fundamẽta asseruit quoq̃ stagnũ sub fundamẽto esse qꝓ totũ qꝺ struiẽ absozbet. Queriẽ ergo fodiendo et sic inueniẽ. Tunc mãdat merlinꝰ euacuari stagnũ p riuos & incepit tũc apire misteriũ futurozz sic pleniꝰ cõtineẽ in collectacõe historiazz fris iobis de podio .Nõ ergo ꝺm ea que supdicta sũt mirandũ est si sic hoĩes generenẽ p demones incubos et succubos licet istud raro ĩueniaẽ ·freq̃tẽ tamẽ experiunẽ aliq̃ femie eciã deo dedite et nimiũ deuote tales demones ad se venientes qui eas vigilantes a lectis exẽbunt vel ozãtes amplexanẽ et quadã dulcedie sompni sopozate euigilantes ĩuemũt se pollutas ac si cum viris miscerenẽ nec remediũ se habere posse dicũt ꝰ solũ cũ ligno vere crucis xp̃i in cuiꝰ pncia accedẽ nõ pñt tales demones sic istis tempibꝰ experte sũt que hoc bello tribulanẽ. De viro eciã quodam deuoto audiui qꝓ semel cum esset ĩ ozacõe sentiebat ĩ aere q̃dam dulcedinẽ canẽꝰ venire ad se qua appinquante sopozabaẽ et euigilans inueniebat se pollutum. Plura alia de istis spiritibꝰ accidũt que longum essent enarrare ·tales enĩ demones volunt veridẽ hoĩes & volũt imitari angelos qui loquebanẽ cũ daniele et cũ zacharia ·et cũ

ſco iobe q̃ quaſi ſemp erat cũ eis ĩ cubicl'o ſuaꝝ bitacõnũ.

QVarta differẽcia eſt aliquoꝝ de monũ qui vigilantibo per vias apparẽt quaſi exercit9 magni q̃ cũ magnis tumultibo ĩcedẽ videnẽ et vul go dr̃ hueſta antigua Aliq̃n eciã videnẽ facẽ prelia magna tales enĩ volũt imita ri prelia regis ſenacherip et cõſtantini & alia ml'ta de quibo ſup̃ libro. iiij. cõſidera cõe. ix. dc̃m eſt In quibo ipi lucrati ſũt ñ puam ml'titudĩez aiaꝝ.

QVinta differẽcia eſt aliq̃ꝝ demo nũ q̃ imẽ hoĩes ſe apparẽt cõme dentes et bibẽtes q̃ſi aſſociãtes ſe eis. Tales volũt deridẽ hoĩes et volunt imitari angelos q̃ cũ abraha cõmedẽt & p viã fuerẽt et raphaelẽ ãgelũ q̃ ſoci9 fuit thobie iunioris q̃ cũ eo cõmedẽ et bibẽ vi debaẽ. et xp̃m q̃ ſociat9 eſt p viã lucam et cleophã et ad menſã cũ eis fuit Vñ legiẽ in vita beati germani q̃ cũ p̃dec9 ſc̃9 qua dã nocte hoſpitat9 fuiſſet ĩ vno domo et p9 cenã menſa itez̃ pareẽ admirat9 que ſuit ab hoſpitibo cũ denuo menſa pareẽ qui cũ diceret q̃ bonis illis viris et ml'ie ribo que nocte mecũ pparent. nocte il la ſtatuit ſanct9 germã9 vigilare. & ecce vidit ml'titudĩem demonũ ad menſã ĩ foꝛ mis viroꝝ et ml'ieꝝ venientẽ q̃ eis p̃cipi ens ne abirẽt cũctos de familia excitauit et queſiuit ſi pſonas illas cognoſcerẽt. q̃ cũ oĩs vicinos et vicinas diceret eſſe mi ſit ad domos ſingl'oꝝ et ecce ĩ ſuis lectul' ſũt inuenti adiurati ergo p ſanctũ germa nũ demones ſe eſſe dixerẽt q̃ ſic hoĩes illu debant.

SExta dr̃ia demonũ eſt eoꝝ qui in ſompnis hoĩbo apparẽt eos ĩ quietãtes diuſis modis ſompni oꝝũ. terrẽt eciã dormiẽtes ĩtm̃ vt euigilãs hõ ſenciat ſe totũ horribilitatũ et altera tum ex p̃ncia ſpũs maligni Vñ job. iiij. In horroꝛe viſionis nocturne qũo ſolz ſo por occupare hoĩes pauoꝛ tenuit me et tre mor & oĩa oſſa mea pterrita ſũt. et cum ſpũs me p̃ncte trãſirẽt inhorruerẽt pili car nis mee. nec mirum qz magnũ pauorẽ & tremorẽ ſequit̃ piloꝝ erectio et ſic hoc ſeq̃r ad p̃nciam ſpũs boni cuiꝯi erat iſte qui iob apparuit et ẽruit ml'to forci9 ſpũs ma lus terroꝛẽ et pauoꝛẽ inducet. Qũo enĩ ſit ſpũs mal9 ſignũ eſt q̃ cũ hoĩes ſic euigi lant et nomẽ ihũ cum deuocõe ſel' noĩat facto ſignaculo crucis ſecuraẽ ſtatĩ aĩ9 a tali alteracõe demone fugato. tl'es enĩ de mones volũt deridẽ hoĩes et appetũt imi tari q̃ apparuerũt ĩ ſompnijs ꝑphis. et io ſeph ſponſo virginis ac alijs pluribo ſc̃is.

SEptima dr̃ia demonũ eſt ſcom aliq̃s inſipiẽtes qui dicẽ volue rũt q̃ ſũt aliqui demones ſue ſpũs qui fiũt odoꝛe aeris cũ hõ accedit ad ml'ierẽ et q̃ aliq̃ eciã fiũt ex radijs plane taꝝ cũ muteo repercuſſionẽ. Et dicũt q̃ illi qui meliores ſũt veniũt ĩ ſompnijs hoĩbo et faciũt q̃ ſompniẽt. q̃ dormiũt cũ ml'ie ribo et recipiũt illud ſemen ex quo nonĩ efficiẽ vn9 ſpũs. que oĩa ſũt falſa et erro nea. cum a p̃cipio facti ſint oĩs angeli ſiue boni ſiue mali nec fca fuit creacõ ali cui9 maligni ſpũs poſtq̃z ceciderũt a celo ſic̃ nec poſtea creat9 ẽ aliq̃s bon9 angel9.

OCtaua dr̃ia demonũ eſt eoꝝ qui in ſpẽ viroꝝ et femiaꝝ apparẽt qui ſcom veritatẽ nec ſũt ma ſculi nec femie. Verumtñ aliquibo eoꝝ pla cet pl9 ſocietas viroꝝũ & alijs ml'ierũ. Et cauſa hui9 diuſitatis et ſcom diſpoſicões diuſas quas iueniũt ĩ viris vel femĩs ad ſuas decepcões credendũ ſic̃ legim9 de eua et ficonilla et pluribo alijs ml'ieribo cũ qui bus diabol9 luct9 eſt ml'tũ. Et ideo tale demões adheſerẽt ml'ieribo. et ñ adheſerũt helije. nec ſamueli. nec nathan. nec heliſeo nec alijs pluribo ſc̃is ꝓpt̃ q̃s ipi poiderũt ml'titudĩez aiaꝝ. nec tl'es demões adheſe rũt vgini marie nec ſuſane. nec ſce lucie. margarethe. katherine. nec alijs pluribus vginibo & femĩs ſc̃is. ꝓpt̃ q̃s ml'tũ demo nes poiderẽt. Vñ iſto mõ pl9 diabol9 de ſcebat cũ egea q̃z cũ vxoꝛe ſua maximilla et pl9 cũ datiano q̃z cũ vxoꝛe ſua alexãdꝛa et pl9 cũ maxẽcio q̃z cũ vxoꝛe ſua et ſic de pluribus alijs.

DOna differẽcia demonũ est eoꝝ qui mũdi et ĩmũdi dicunt. Vñ et luce. xj. saluator dixit. Cum immũdꝰ spũs exierit ab hoĩe ⁊c Dicit aũt spũs ĩmũdꝰ ꝑpt̃ tria. Primo ꝑpt̃ ĩmũdiciam ꝑprie miqtatis ezechiel. xxviij. rple ta sunt interioza tua miqtate & peccasti sez pcõ supbie et eieci te de monte sco dei idest de celo empireo tanqz lepsum. Scdo ꝑpt̃ ĩmundiciã suggestionis qz feda et im mũda suggerit. est enĩ diabolꝰ ad modũ lepsi. qui statim inficit cor humanũ cũ se ei applicat p cõsensum. Ideo orat eccl'ia in collecta. Da qs dñe ppl'o tuo diabolica vitare cõtagia. Tercio dr̃ ĩmundꝰ ꝑpt̃ im mundiciã hĩtacõis qz nõ hĩtat ĩ m ĩmũdo loco idest ĩ existẽte ĩ pcõo mortali. Ad sil'itudinẽ vpuppe que nidificat ĩ stercore Vñ demões dicũt dño Matth. viij. si eicis nos hinc mitte nos ĩ gregẽ porcoꝝ. Aduẽtendũ tamẽ qꝺ ꝑprie diabolꝰ hĩtat ĩ ypocritis luce. xj. et ingressi hĩtant ibi. sedet in auaris diuitibꝰ ps sedet ĩ insidijs diuitibꝰ. dormit ĩ voluptuosꝭ iob. xl. sub vmbra dormit. regnat aũt ĩ supbis job. xli ipe rex sup filios supbie. Aliq eoꝝ dicunt mũdi qꝺ sic intelligendũ est qꝺ illi demones qui fuerũt de alciozi ordine volũt plꝰ decipe limpidiozes & puriozes creaturas sic patet de lucifero qui temptauit ꝓmũ hoĩez et xpm̃ ĩ debto et sic de pluribꝰ alijs sanctis. Vñ alexander papa. iij. q. i. ca. nulli dicit diabolꝰ nõ cessat circuire querens quẽ devozet & querẽ qs ex fidelibus perdat. et maxime illos qs ardentiozes in fuicio saluatoris eiqz familiariozes inuenerit et in eñ desiderat impugnare fuus dei mundꝰ et sc̃ꝰ qꝺ nõ solũ vnꝰ mittitur conẽ vnũ ꝫ sepe plurimi. Vñ in cronicis mioꝝ legit̃ qꝺ cum semel demones tempe beati franciſci ogregarent̃ cum pncipe suo ut deliberarẽt. quo possũt ordinem sancti franciſci nouit̃ incipientẽ destruẽ septẽ milia demonũ fuert̃ electi conẽ quiqz fratres quos beatꝰ franciscꝰ ad vnũ heremitoziũ destinauerat ut illos a mũdicia vite con temptu mũdi & vera hũilitate auerterẽt quia ergo tales demones plꝰ sequunt̃ ho mines mũdos et sanctos Ideo de noiacõe extrinseca demones mũdi appellare possũt licet in se ĩmundissimi sint pcis ut dam est. Demones vero inferiozis ordinis licz non possint decipe psonas alciozis vite. placet tamẽ eis cum ĩmundi efficiunt̃ et turpes in pcis pserim delectant̃ demões cum auertant aliquẽ a vera fide ihu xpi dñi nri qz de alijs virtutibꝰ parũ curant sine fide. Ideo dr̃ ꝓma pet̃. v. cui resistite fortes ĩ fide Sobrij ergo estote et vigilate

DEcima differẽcia demonũ est eorũ qui decipiunt mlieres aliqs vetulas maledicas que xurguñe siue bruxe nuncupant̃. Sciendũ ergo est qꝺ sunt quedam male gentes viri & mlieres apostate in fide et hereticе creature et falsе qui seipos dãt volũtarie diabolo et diabolꝰ recipit eos et dat eis qꝺ p suas artes falsas eis appareat qꝺ ambulant ducentas leucas. et qꝺ rediũt ĩ spaciũ. iiij. uel quiqz horarũ. et qꝺ destruũt creaturas suggẽtes sanguinẽ eoꝝ et qꝺ faciũt alia maleficia q̃ volunt scdm diaboli volũtatẽ qꝺ est eis et illis qui eis credunt magna decepcõ et illusio diaboli. Veritas aũt hui fei est qꝺ qñ iste male psone volunt vti hijs pessimis fictionibꝰ cõsecrant se cum verbis et vnctionibꝰ diabolo. et statim diabolꝰ recipit eos in ope suo et accipit figurã eaꝝ et fantasiam cuiꝰlibz eaꝝ. ducitqz illas p illa loca p que desiderabãt corpa vo earũ remanent sine aliq sensibilitate et coopit illa diabolꝰ vmbra sua ita qꝺ nll'ꝰ illa videre possit. et cum diabolꝰ videt in fantasijs eaꝝ. qꝺ impleuerant que volebant nõ ammouendo ab eaꝝ fantasijs diabolicas fantasias que viderũt reducit illas ymaginacões cõiungens cum suis ꝑprijs motibꝰ et corpibꝰ et tollit vmbrã suã desup corpibꝰ eaꝝ et statim vidẽt pñt existencia tamẽ illoꝝ nunqz ab illo loco absens fuit seo solũ actio cum ydolo & fantasia fuert̃ illis rebꝰ que diabolꝰ eis pñtauit et que fecit p quolibz eoꝝ. et qꝺ hoc facit diabolꝰ non est mirũ quia illa opat̃ ut deriderat miseras aias volens imitari ea que deus

veriſſime ꝑ angelos bonos fecit · ſic̃ qñ de
ducit abacuc ꝓphām ꝑ capillū de iudea ī
babilonē realiē cum ſua pñciali exiſtẽcia
et actione. Sed ꝙ diabol⁹ habeat pẽatem
mutandi exiſtenciã alicui⁹ creaē nec fa=
cere ꝙ tranſeat vnū corp⁹ ꝑ aliud ſine dã
pno vni⁹ vel ambor⁊ vel ꝙ trãſeat mai⁹
corp⁹ ꝑ ſpaciū inꝓportionatū loco ut vi=
delicz ꝙ ingrediane tales pſone ꝑ parua
foramĩa domor⁊ vel ꝙ ſit ſil' vnū corpus
in diuſis locis vel diuſa ī vno & ſil'ia hec
demones facē nō pñt cū hec repugnẽt na=
turali phīe et ſolū ꝑ miracula aliqua ta
lia a deo ſũt poſſibilia fieri ut dictū fuit
ſupꝝ cõſideracõe quĩta hui⁹ libri cū de pẽa
te demonū agereē. Illud tamẽ qđ diabol⁹
pẽ facē eſt ꝙ vnū ꝑ altero videaē et ꝙ il=
lud quod nata pẽ facē in vno menſe ipe
poē facē in puncto et cauſa eſt ꝺa ſcit ap=
plicare actiua paſſuis ſic̃ patz ī hiꝭ que
fecerũt magi pharaonis Quod tamẽ dia
bol⁹ faciat ꝙ vn⁹ hõ cõuertaē in ſerpentẽ
vel auem vel plantã hoc eſt ſibi impoſſi
bile & ideo in hoc ml'ti puerſi xp̃iani al=
chimiſte ſunt decepti habẽtes pacta cū de
monib⁹ cogitãtes ꝙ ꝑ eor⁊ artẽ ferrū con=
uertet in aurū. Quod aũt vna res ſit et
videaē altera hoc bene poē diabol⁹ facere
deo pmittente. Sic enī ſepe facit diabol⁹
ut plurimos decipiat. Sic enī legiē in hi
ſtoria ſancti demẽtis et ſancti cipriani &
ſancti germani et alior⁊ ml'tor⁊ qz accipi=
ebat figuras aliquor⁊ viror⁊ et ml'ier⁊ ad
decipiendũ ꝑpl'm et ad diffamandũ crea=
turas dei. Et ideo ñ eſt credendũ ꝙ boĩes
vel ml'ieres cõuertanē in anſeres vel aliꝭ
ſil'ib⁹. Ea ergo q̃ ſcelerate ml'ieres credunt
et ꝓfitenē ſcz ſe cum diana dea paganor⁊
nocturnis horis et cū herodiade & nimia
ml'ier⁊ ml'titudĩe equitare ſup quaſdã be
ſtias et ml'ta terrar⁊ ſpacia ī tempeſte no
ctis ſilencio peranſire eiꝰqꝫ iuſſionib⁹ obe
dire velut dño · et cunctis noctib⁹ ad eius
ſuiciũ euocari et ꝙ ab illis pñt alique ĕa
ture ī meli⁹ vel in deteri⁹ cõmutari. Aut
in ſpeciẽ vel ſil'itudĩez aliam trãſformari
oĩa ſunt falſa et erronea et ñ a diuño ſpũ
ſed a maligno ut dñm eſt talia fantaſma
ta mentib⁹ ear⁊ irroganē · qz cum alicui⁹
aĩaz ꝑ talem credulitatẽ ſubiugauerit ſibi
tranſfigurãs ſe ī angelũ lucis et tranſfor
mans ſe in diuſar⁊ ꝓſonar⁊ ſpẽs atqꝫ ſil'i=
tudines mentẽ q̃z captiuã tenet multipl'r
deludit & nll'⁹ debet venire in tantã ſtul
ticiã ut credat hec oĩa que in ſompniis et
ſpũ tantũ fiũt eciã ī corpe accidẽ cum eciã
paul⁹ nõ audeat aſſerẽ ꝙ fuerat rap⁹ in
corpe. Quecunqꝫ ergo talia crediderit ſcz
poſtq̃z ſup talib⁹ audierit veritatẽ vel aſ
ſeruerit ſcz ptinaciẽ ꝓculdubio infidel' eſt
et pagano deterior · xxvi. q. v. ep̃i · et ꝺa
nimiũ habundãt tales puerſe mulieres in
delphinatu et in vaſchonia vbi ſe aſſerũt
cõcurrẽ de nocte in quadã planicie debta
vbi eſt aper quidã in rupe qui vulgariẽ
dr elboch debiẽne & ꝙ ibi cõueniũt cũ cã
delis accenſ et adorant illũ apz̃ oſculan
tes eum ī ano ſuo. Ideo capte plures earũ
ab inquiſitoribꝫ fidei et comiẽte ignibus
cõburunt. Signa aũt cõbuſtar⁊ ſunt de=
picta qualiẽ ſcz adorãt cum candelis pre
dictũ apz̃ in domo inq̃ſitoris tholoſam
in magna multitudine camiſear⁊ ſic̃ ego
ꝓpriis oculis aſpexi.

Circa ſm̃ pñcipale hui⁹ decie cõ=
ſideracõis ſcz vtr⁊ poſſint habe
ri ſpũs familiares. Reſpõdet ad
hoc beat⁹ aug⁹ octauo de ciui · dei capitl'o
xiiij · ꝙ apoleiꝰ platonic⁹ ſẽpſit ꝙ ſocra=
tes habuit deũ vnū ex illo genẽ miminũ
qui dicunt demones cum quo hẽbat ami
ciciã et cõſiliũ a quo phibeē inquit aug⁹
ſolie⁹ ãmoueri ut deſiſteret ab agẽdo qũo
illud ꝙ agẽ volebat nõ ꝓſpere fiũt euen=
tur⁊. Ex quo ſatis clare videē accipi argu
mentũ ꝙ ille phūs habuit familiarẽ ſpi=
ritũ · ꝫ eſt difficultas ſi ille ſpũs erat bõ⁹
vel mal⁹ · videreē alicui ꝙ eẽt angel⁹ bõ⁹
quia ceteri futura p̃nunciare nõ pñt niſi
forte diuño iudicio ſic̃ fuit ſup̃ declaratum
conſideracõe ſcḋa hui⁹ quĩti libri nec ob=
ſtat quia dicit aug⁹ ꝙ dicebaē demon ꝺa
apud grecos idẽ ſignificat ꝙ plura cogno
ſcens. Dixit tamẽ doctor illuñat⁹ franci=
ſcus de maioris ī floribꝫ ſuis ſup iſto paſ
ſu ꝙ magis credit ꝙ fuit mal⁹ angel⁹ ꝺa
ſocrates pagan⁹ & ifidelis erat. Sic ergo

patz qꝑ demones tanq̃z familiares ſpiritꝰ
pñt haberi in dampnacõez tñ illoꝝ q̃ ſuã
familiaritatẽ hr̃e cõtendũt . Cauendũ eſt
etiã ab incauta inuocacõe demonũ. Vnde
gregoriꝰ in libro dialogoꝝ narrat qꝑ Pte
phanꝰ preſbr de itinẽ rediens mancipio
ſuo negligenẽ p̃cepit dicens veni diabole
diſcalcia me ad hanc vocẽ cepert caligaꝝ
corrigie cum ſumma velocitate ſolui qꝑ vt
preſbr ſenſit expauit · & magnis clamori
bus dicit recede miſer nõ enĩ tibi ſz man=
cipio ſum locuꝰ · ſic q̃z ex magna pte ſo=
lute ſuaꝝ caligaꝝ corrigie remanſerunt ·
et ſic patz qꝑ licet aliqui nolũt hr̃e demo=
nes familiares ex mala tñ cõſuetudĩe loq̃z
di de diabolo ipi efficiunẽ familiares ei
ut ſubito faciãt q̃ incaute mandant.

Nouecima cõſideracõ eſt qualia
ſunt corpa ĩ quibꝫ demones ap
parent et ſi p̃nt humana corpa
vel aĩas ſubintrare. Iuxta ergo tria q̃ que
runẽ tribꝫ punctis p̃ns cõſideracõ expli=
cabiẽ . Primꝰ erit de qualitate et figuris
corpum in quibꝫ demones apparẽt. Scꝰus
erit de ſubintracõe demonũ in corpibꝫ ob
ſeſſoꝝ. Tercꝰ erit ſi p̃nt demones eſſencie
aĩe illabi qꝺ eſt aĩam ſubintrare.

Primꝰ punctus eſt de qualitate
et figuris corpum in quibꝫ de=
mones apparẽt. Circa qꝺ notat
ſeraphicꝰ doctor bona ventura dicens in
ſuo ſcꝺo loquẽs de angelis bonis et malis
qꝑ in angelis duplex eſt vis ſcz cõtempla
tiua qua cõuertunẽ ad deũ et fruunẽ eo &
admiſtratiua ſcõm quã deſcẽdũt ad nos
et cõdeſcendũt nob̃ · et ut cõgruenciꝰ nob̃
cõdeſcendãt indigent ſolacõ corpis aſſum
pti qꝺ aſſumũt angli ſic̃ organũ vl' ĩſtru
mentũ ad opandum et ſic̃ ſignũ ad ſeipos
manifeſtandũ et ſic̃ oppimentũ vel hĩta=
culũ ad cõuerſandũ vel ad nos letificandꝺ
et cõfortandũ et ſic corpꝰ aſſumptũ cõiũ
giẽ angelis ſic̃ inſtrumentũ motori. Hoc
enĩ magis requirit exigẽcia ex pte nr̃a q̃z
ex pte ſua. Et eſt ſciendũ qꝑ corpꝰ effigia=
tũ humana effigie magis cõpetit opacõe
ſpũs racõnalis. Ideo angelꝰ bonꝰ aſſumit
corpꝰ nõ qualecũq̃z ſz humana effigie inſi
gnitũ. Et iſtud corpꝰ ſic aſſumptũ dr̃ eſſe
corpꝰ elemẽtare. Non qz ſit ex · iiij · elemen
tis plena mixtione cõmixtũ ſic̃ eſt corpꝰ
cõplexionatũ nec qz ſit ex puro et ſimpli=
ci elemẽto formatũ ſz qz pr̃cipaliẽ formatẽ
ex acre cum mixtione aliqua alteriꝰ elem̃
ti ſic̃ videmꝰ ĩ nube que nõ eſt corpꝰ ple
ne mixtũ habz tamẽ in ſe naturas pluriũ
elementoꝝ · p hunc aũt modũ eſt corpus
ab angelo ſumptũ · qz pr̃cipaliẽ ab aere eẽ
formatũ intelligiẽ cõcurrẽte ad hoc nata
alicuiꝰ vaporis aquei uel terree · que qui=
dem facit tam ad varietatẽ cõdepreſſacõis
q̃z ad mlt̃formitatẽ coloris hanc aũt nõ
oportz angelũ de longinq̃ cogitare cũ aer
qꝑ magna ſui pte ſit cõmixtꝰ vaporibus.
Scõm veritatẽ aũt tenendũ eſt qꝑ angeli
tam bom q̃z mali aſſumũt corpa non de
natura celeſti ſz elementari nõ ſimpliciter
nec plene mixta ſed medio mõ utpote ex
aere vaporabili angelꝰ tñ malꝰ accipit ex
parte inferioꝝ bonꝰ vero ex ſuperioꝝ. De fi
guris vꝺo corpum ĩ quibꝫ demones appa=
rent ut plurimũ ſunt turpiſſime. Et ideo
ſi ſcõm eiꝰ diſformitatẽ ĩ peccando pmit=
teret deꝰ qꝑ corrеſpõderet figura corpis aſ
ſumpti nõ eſſet aliq̃s hõ vniẽs q̃ eiꝰ viſio
nẽ horribilẽ poſſet tolerare . Vñ & virgo
glorioſa qꝑ ſingulari dono peciit a filio qꝑ
in morte ſua nõ apparẽt ei diabolꝰ creden
dũ eſt qꝑ xp̃s eiꝰ dulciſſimꝰ filiꝰ reuelauit
ſibi turpitudĩez eiꝰ · et hinc eſt qꝑ pictores
oñs deformitates ſerpentĩas & brutales
quas videẽt et q̃s excogitare p̃nt depingũt
in figuris demonũ . Vñ legiẽ de quodam
pictore qꝑ quocienſcũq̃z pingebat ymagi=
nẽ vginis cũ oĩ ſtudio ipaz pulcherrie ef=
figiebat ſz cũ pingebat diabolũ cũ oĩ dili
gẽcia diſformiꝰ q̃ poterat deſcribebat ꝓpt̃
qꝺ ĩdignatꝰ diabolꝰ cõt̃ eũ ꝓcurauit qũo
pictor ille hr̃et verbũ cũ vxore cuiꝰdam
militis illiꝰ ciuitatis vbi erat · & finaliẽ
tantã ardorẽ poſuit imt̃ eos qꝑ cõcordaue=
rũt ſe mutuo et nocte quadã acceptis plu
rimis iocalibꝫ auri et argenti receſſert di
abolꝰ aũt cũ vidit qꝑ erant exẽ ciuitatem

ascẽdit campanile eccl'ie et pulsauit cãpanã sic̃ ꝺ suerit pulsare ꝑ igne vl' ꝑ accipiẽdũ armis. exeũtes aũ hoĩes p totã ciuitatẽ q̃rebat q̃d hoc eẽt Respõdit diabol9 q̃ pulsabat q̃ pictor ille portabat exĩ ciuitatẽ vxorẽ tal' militis exeũtes ergo ꝓpe illã vocẽ ceperẽt pictorẽ illũ cũ militis vxore et posuerẽt eos ĩ carcere marit9 vo q̃ pn̄s erat ĩ capcõe ei9 sperãs q̃ alt̃a die ãbo p iusticiã pi merentẽ dolẽs de pulchritudĩe capillor4 vxoris p̄scidit capillos ei9 q̃s secũ duxit ad domũ suã. Cũ ergo ualde ãgustiati & timore cõcussi ãbo nocte illa manerẽt ĩ carcere rcordat9 ẽ pictor de v̄gĩe bt̃a quã ipe sũme pulchrimã depĩgebat et cũ mag̃ deuocõe rcõmisit se sibi q̃ten9 dig̃reẽ eos libera re a pict'o illo Et ecce rgĩa ãgelor4 dei mr̃ pulcherria apparuit eis ĩ carcere soluitq̃ eos a vincul' et aperuit portas carceris p̄cepit q̃ pictori q̃ iret in domũ ac si nichil sibi accidissẽ p̄cepit etiã ml'ieri illi q̃ iret ĩ domũ suã et sedẽte iuxta maritũ suũ q̃ in lẽo erat accumberet et disparuit v̄go beata Illi vo implenerũt oĩa sic̃ eis p̄cepat .Cũq̃ euigilaret miles ĩuenit apud se vxorẽ suã et mirat9 q̃siuit q̃s eẽt q̃ respõdit q̃si admirãs & q̃s debeo esse n̄ vxor vr̃a . Et ille nũq̃o ego te cepi cũ pictore et dimisi ĩ carcẽ heri et deduxi capillos tuos q̃s mãu ꝑ pria a capite tuo p̄scidi. Respõdit illa sõpniastis illud dn̄e. Ille ergo surgens a lẽo quesiuit capillos et nõ ĩuenit ostendẽs et illa caput suũ nichil deficiebat de capill' eis. Venit ergo vir ei9 ad alios ciues q̃ secũ fuerãt ĩ captione et q̃siuit ab eis si recordabanẽ de tl'i fẽo q̃d acciderat die p̄teri ta Dixerũt q̃ sic Narrauit quo vxor sua erat ĩ domo cũ oĩb9 suis capill' et dicebat q̃ erat sompniũ. Venerẽt etiã ĩ domo pictoris et ĩuenerẽt eũ ac si nichil male fecisset occupatũ ĩ picturis suis et finalit̃ meritis v̄gĩs gloriose oĩs ĩ vnũ ocordauerẽt q̃ illud fuerat sompniũ Ecce ergo q̃zta demois malicia ꝓpt̃ picturã sue diformitatis. Et notandũ q̃ licz diabol9 ut cõit̃ sic̃ depingit̃ ĩ tl'ib9 deformib9 figuris se p̃ntet sic̃ cũ decepit etiã sub fig̃a serpẽtis sepe tñ deo p̄mittẽte ut leui9 decipiat trãsfig̃at se ĩ angelũ lucis ſm apl'm sic̃ etiã legit̃ apparuisse ĩ fig̃a crucifixi. Ꝙz dicẽs ĩ q̃ tunc pot̃ cognosci q̃ sit angel9 mal9 Respõdeẽ q̃ ĩ .iiij. Primũ ẽ q̃z licz in tl'ib9 figuris se repn̄tet semp tñ si diligenẽ ĩspiciaẽ ducit aliquã diformitatẽ ut caudã vel q̃d sil'e Scd̃m ẽ q̃ si apparẽs ĩ p̄ncipio letificat et p9 rcessũ tristẽ hoĩez dimittit n̄ sic angel9 bõ9 q̃z ĩ p̄ncipio turbat sic̃ patz de gabrie le cũ apparuit danieli daniel' octauo. et cũ apparuit v̄gini luc̃. p̄mo q̃z ẽbata ẽ ĩ ꝺmone ei9 ꝙz post rcessũ dimittit hoĩez cũ magno gaudio et leticia. Terciũ est q̃ indurat hoĩez ĩ malo q̃ suggerit sic̃ declarauit bẽ9 pr̃ nr̃ francisc9 fr̃i rufino ĩ hoc piculo laborãti ut patz ĩ cronicis mior4 Angel9 aũt bõ9 nõ indurat ĩ malũ ꝙz auẽit a malo & mollificat ac ĩclinat ad bonũ. Quartũ ẽ q̃ si aliq̃o ei ẽpe respõdeaẽ p illũ cui apparz ĩ ei9 ꝺtempteũ et derisionẽ stati ena nescit sic̃ patz ĩ dĉa croĩca mior4. q̃z cũ beat9 frãcisc9 vellz liberare p̃dcm frẽz rufinũ inẽ ceẽa dixit sibi vt ĩtelligas q̃ ille q̃ tibi appuit ĩ fig̃a crucifixi ñ est xp̃s ꝙz diabol9 dices ei cũ tibi appuerit & dixerit ego sũ xp̃s api os tuũ et ponã tibi feces. q̃d cũ faceẽt fr̃ rufin9 ĩdignat9 diabol9 cũ magno tumul'tu rcessit ofringẽs lapides et rupes. Vñ et vsq̃ ĩ hodiernũ diẽ appet horribil' illa fracẽa rupiũ ĩ mõte aluerne.

Secũd9 p̃ct9 ẽ de sb̃tracõe demonũ in corpib9 obsessor4 & de expulsione eor4 Circa hoc notãdũ ẽ q̃ ñ est ponendũ ĩ dubiũ q̃ sit obsessio corpũ p demões cũ euãgelia hoc maĩfeste exp̃mãt ĩ pluribꝰ locis Ꝙz dicẽs quo demões p̃nt ĩtrare corpa et ea obsidẽ Rñdeẽ q̃ demões p naẽaz sb̃tilitatis sue et spũalitatis p̃nt q̃cunq̃ corpa penetrẽre et ĩ eis sñ obstacl'o et ĩpedimẽto sb̃sistẽ Iteẽ p racõez sue p̃fatis p̃nt ea corpa ĩ quib9 sũt omouere et ag̃bare. et ideo demões sb̃tilitate et p̃fate naẽe p̃nt corpa hũana penetrẽre et ita mẽre p̃nt etiã vexare ñ p̄hibeaẽ a v̄tute supiori et cũ p̄mittit̃ a deo ĩtroire et vexare dicuntur corpa obsidere Et si queras quare hoc p̄mittit deus . Respondetur q̃ ꝓpter tria vel ad sue glorie ostensionem

vel ad peccatis correctoz·vel ad nram in=
structoz .Sz ex q̄ istaz causaz determinate
hoc deꝰ pmittat latet humanā industriā
ꝑpē hoc qz occulta sūt dei iudicia¶Verba
sunt dñi bona venture ī scdo sniaz. Et si
velis scire sup qs habz diabolꝰ maiorē pta
tem ad obsidendū eos post xp̄i passionē.
Respondet qp sup excōicatos p̄sonos ab ec=
clesia habz diabolꝰ p̄tatem vexandi corpa
liē .Vñ pma corinthꝫ·v. Iudico illū qui
huiꝰmōi est tradē sathane in īteritū carnis
In nō p̄sonis aūt p̄tatē nō habet diabolꝰ
nisi q̄zeum a deo pmittit vt dictū est vel
ad pcti punitoz vel ad aliozꝫ trorē et correc=
tōz vel ad glorie dei ostensionē vel ad bo
norꝫ coronā et exercitacōz. Et si dicas nū=
quid aī passionē xp̄i hēbat p̄tatē ecīā ve=
xandi hoīes. Respondet qp hēbat p̄tatē ve
xandi corpaliē oīs p̄terq̄z illos solos q̄ pri
uilegio solo tuebant a dño job·pmo nō=
ne tu vallasti eū·ñ tñ vtebat diabolꝰ sēp
p̄tate punendi ut maiorē hret p̄tatē secu
tendi p culpā sic et nūc excōicatis & infi=
delibz sic enī diabolꝰ omittit aliqñ mala
facē ut peiꝰ fiat qz ñ vexando excōicatos
ut ī pmitiua ecclesia tales snias minꝰ vi
tant hoīes & minꝰ timēt. Et hinc ē qp sūt
mlti p̄sisi excōicati q̄ nō essent si eos ve=
xaret. Et notandū qp cū aliquē vexat dia
bolꝰ potest p volūtate sua p linguā hoīs
diūsa formare vba. Et ideo arrepticij ali=
qñ loquunt̄ ydeoma ignotū sic purꝰ lay=
cus latinū qp est manifestū signū demonia
ci. Vñ & demon quidā rusticū obsidēs re
quisitꝰ a quodā mgro cōiurante q̄re non
recte loquebat latinū Respōdit nō possū
domare labia illiꝰ rustici. Et si q̄ris cau=
sam quare demones aliqñ scdm varietatē
lune magis affligūt hoīes q̄z alio tempe .
Respondet qp est duplex causa sic notat
nicolaꝰ de lira sup matb ·ca·xvij·decla=
rans quare discipuli nō potuerūt curare
lunaticū. Prima causa est vt p hoc crea=
tura dei scz ipa luna infametur ut Iheroniꝰ
et crisostomꝰ dicūt. Scda est qz ꝑpē mol=
liciē cerebri ī nouilunio qñ habundāt hu=
da sup que luna habz dominū cerebrū est
apciꝰ vt demō ī ipo aliqd opet hīc demones
scdm cerea augmēta lune perturbant hoīs
fantasiā qñ cōsiderant cerebrū ad hoc esse
dispositū Nūc videndū est de corꝫ expulsi
one. Circa qd notandū est qp demones nō
nisi virtute diuīa p̄nt a corpibz expelli in
mediate vel mediātibz angel' qui frequēt
in talibz sunt executores diuīe volūtatis
nec aliq̄ res sensibil' aut virꝰ corpalis pt
in eis aliqd agē directe vel indirecte cum
sint oīno spūales substancie p quod p̄nt
ad aliqd cōpelli nec p cōsequēs ab obsessis
corpibz expelli. Verumtñ ex euangelio xp̄i
duas doctrinas habemꝰ ad demōes expel=
lendos .Prima est vl'is scz p nomen ihū
Matb·vltimo In noīe meo demonia eica
ent .Alia est ptcularis qz est qdam genꝰ
demoniorꝫ qp nō eicit̄ ñ in oracōe & ieiu=
nio ut patz Matb·xvij. Vñ sic in diūsis
rebz corpalibz administrādis diūsi angeli a
deo ꝑparant̄ et diūsorꝫ ordinū ·sic ecīā in
diūsis temptacōibz demones hñt spālem
affectū qz aliq̄ potētissime temptāt de di=
uicijs congregādis aliq̄ de honoribz appe
tendis. Vñ & aliq̄ dicunt̄ spūs superbie et
aliqui spūs luxurie. Iste aūt demō de quo
loquit̄ xp̄us hēbat virtutē temptādi po=
tissime de vicio carnis qd viciū potissime
refrenat̄ p oracōez & ieiunū et p sequēs
demō ī talibz temptās p talia supat̄ Ra=
dix tñ expulsionis demonū vera credduli=
tas est vt declarat̄ a xp̄o capitulo eodem .
Cū enī quererēt discipuli quare ñ potuis
sent expellē illū demonē xp̄us respondit
ꝑpē incredulitatē vr̄am .Et si queras an
aliquo mō vtute herbaꝫ vel armonie pos
sint expelli demōes. Respondet qp ita pua
posset esse illa uexacio qp peiꝰ expellerēt
qd facerēt ñ agendo ī demonē cū sit spūs
separꝰ sz agendo ī ip̄m vexatū a demonio
Vexat enī diabolꝰ ꝑm dispositōz corpis cū quedā incli=
nent ad letitiā quedā ad tristitiā qp ecīā
patz de armonijs ut patz octauo politice
vbi Aristotiles vult qp diūse armonie ha
bēt ꝓuocare diūsas passiones in hoīe hec
ecīā refert boeciꝰ in musica sua et auctor
de ortu sciaz vbi loquēs de vtilitate mu=
sice dicit qp valz ad curādū vel alleniādū

diuſas infirmitates et ita patet ꝙ herbe et armonie cauſare ꝑnt ĩ hoĩe diſpoſicõez con̄triam illi vexacõi qua diabol⁹ uexare conaẽ hoĩez. Ex quo ſequit̄ ꝙ ceteris paribꝫ fit vexacio debilior nõ videẽ tñ quõ herbe vel armonie ꝑnt in hoĩe diſpoſicõez aliquã cauſare ꝓpt̃ quã hõ nll'omõ vexare poſſet a demõe ſi ꝓmitteret̃ qz diabol⁹ mouẽdo ſolũ localit̃ vapozes & ipos ſpũs in ozdĩato motu poſſẽt hoĩez ml'tũ vexare herbe aũt vel armonie nll'az diſpoſicõz cauſare ꝑnt in hoĩe ſua naturali v̇tute ꝑ quã ꝓhibereẽ demon p̄cam ꝺmocõz facẽ Contingit tñ qñqz ꝙ diabol⁹ nõ ꝓmittẽ hoĩez vexare ṅ vexacõe ita ꝓua ꝙ ꝑ aliq̃z fortẽ diſpoſicõz ad cõtrariũ totalit̃ tollere tur·et tũc aliq̃ herbe vel armonie poſſent corp⁹ hoĩs ita ad cõtrariũ diſponẽ ꝙ illa vexacio totalit̃ ãmouereẽ·v·g·diabolus qñqz poſſ hoĩez vexare vexacõe ẽſticie ita debilit̃ ꝙ ꝑ aliq̃s herbas vl' armonias que hr̃ent cauſare dilatacõez & diffuſiõz ſp̃ũ qui ſũt mot⁹ cõtrarie ẽſticie totalit̃ ãmouereẽ illa ẽſtica. Q̃z aũt dr̃ ꝓmo r̃gũ·xvj ꝙ ſaul q̃ vexabaẽ a demone alleuiabaẽ qñ dauid citharã ꝓcucicbat corã eo et ꝙ recedebat ſpũs mal⁹. Dicendũ eſt ꝙ bñ uerũ eſt ꝙ ꝑ tactũ citharе v̇tute naẽali illi⁹ armonie alleuiabaẽ aliq̃ztulũ afflictio ſaul' imq̃ztũ illa armonia aliq̃lit̃ dulcozabat appetitũ ei⁹ ꝑ auditũ ꝑ quã dulcozacõz redebaẽ minꝰ act⁹ ad illã vexacõz Ꝫz ꝙ ſps mal⁹ recedẽt a ſaule qñ dauid citharizabat corã eo hoc erat ꝓpt̃ vim crucis ꝙ ſatis expreſſe dr̃ ĩ glo·vbi dr̃ ſic erat dauid canticis muſice erudit⁹ diuſoꝝ ſonoꝝ racõnabil'moderatoꝝq; ocept⁹ vnitatẽ eẽncie ſignificat q̃ variꝭ modis q̃tidie r̃ſonat dauid ĩ citharа ſua malignũ ſpm̃ compeſcuit ñ qz tãta eẽt vis ĩ citharа ꝫ ĩ ſigno crucis q̃ ĩ ligno & corꝺaꝝ extenſione gerebaẽ q̃ iam tũc demões effugabat hec de mẽte Richardi ĩ q̃ſtionibꝫ de q̃libꝫ ſine p̃iudicio ſnĩe meliozis Ex p̄cãs excludit̃ vn⁹ erroz ĩ quo iſtis tempibꝫ macũt aliq̃ exorciſte qũo cõiurãt obſeſſos a demõibꝫ & illi demõiaci r̃ſpondẽt et dicũt ꝙ ſũt homines mozt⁹ vel viui q̃ ambulant ibi et hec ẽ alia ſpẽs deceptionis diaboli qz bene ſcit diabol⁹ oñes q̃ male viuũt et ut ponat eos in deſperacõe et audientes in errore. Dicũt ego ſum tal' hõ vel tal' ml'ier ꝙ tñ eſt fl'm qz vna ſuba exiſtẽtis vl' aſſiſtẽtis nõ poẽ eẽ in alẽa nec mi⁹ ĩ duob⁹ locis et ut diabol⁹ celet & colozet ſuã decepcõz dicit ego ſũ tal' hõ et ambulo ĩ hac pẽa ꝓpt̃ talia pcẽta q̃ feci et fingit modũ loq̃zdi ei⁹ et modũ ambulãdi et ideo faciatis ꝙ dicanẽ ꝑ me tl'es miſſe et ſil'ia ut exeam ab hac pena et totũ eſt fl'm et decepcio magn̄. qz ſi exozciſta ſapiens et v̇tuoſ⁹ cõiuraue rit eũ recte ipe dicet ſi eſt ſpũs eciã ſi ſibi diſpliceat qz nunq̃z legim⁹ ꝙ xp̃us vel ſc̃i tl'es ſpũs ĩuenerẽt ĩ oĩbꝫ q̃s ſanauerẽt Ꝫz demones canibiãt et alẽutrãt noĩa ꝙ ꝺicius ꝑnt facẽ q̃z figuras. cõſtat aũt ꝙ ipi laborãt ut alẽutrent figas ad mbonozacõz & diffamacõz ꝺnoꝝ et creaturaꝝ dei ut ſup̃ dictũ eſt ergo ml'to fozci⁹ et leui⁹ alẽutrabẽt noĩa et decipiunẽ ſimplices ĩ hoc ꝙ ꝑcipiunt eis ꝙ faciũt dicẽ miſſas et facere alia bona· cũ ml'toriẽs diabol⁹ ſuadeat bonũ ꝓpt̃ malũ finẽ ſic̃ ſup̃ patuit octaua conſideracõe cũ de malicia demonũ ageret· ſic hic ꝑcipiũt bonũ ꝓpt̃ malũ finẽ ſez ut tales ſi viuũt deſperẽt et ut alij audiẽtes in erroꝛẽ ĩuoluanẽ. Nunq̃ ĩ vitis p̃m ſepe legi⁹ ꝙ diaboli monebãt antiq̃s ſenes ꝙ facerẽt ſc̃a opa O inſipiẽtes exozciſte nunq̃ legiſtis ĩ euãgelio ꝙ erat ilꝭ eicien⁹ demoniũ fortaſſis ĩueniſtis ĩ euãgelijs ꝙ erat ilꝭ eciẽs hoĩes de corꝑibꝫ obſeſſoꝝ nũq̃ dãs doctriaz xp̃s eiciendi demões in fine euãgelij marci dicit Signa aũt eos q̃ crediderit hec ſequent̃ In noĩe meo demonia eicient nõ dicit hoĩes eicient ab hoĩbꝫ. Rñdeat ĩſipiẽs exozciſta ſi vm̃ ẽ ꝙ petr⁹ eſt ĩ corꝑe iobꝭ q̃s dedit ei tl'ez p̃tatẽ ad expellendũ eũ inde qz xp̃s ñ dedit p̃tatẽ ṅ ad expellendũ demões. Errãt ergo nimi⁹ exozciſte cũ ſua ignozãcia credẽtes diaboli mẽdacia & facientes ꝙ alij ſimplices crederent et ideo digni ſũt magn̄ pena apꝺ deũ et hoĩes. Ꝫz r̃manet vna magn̄ difficultas ſi vm̃ ẽ ꝙ hoĩes mozt⁹ ñ p̃nt ambulare in hoĩbꝫ vuis ſic̃ demões·qũo ergo dicũt illi q̃ tranſpaſanẽ vl' rapiunẽ de hoc mundo ad altez ꝙ viderunt aliq̃s homĩes vel

ml'ieres q̄ adhuc viuebāt ī pñti vita su=
stineri gues penas in alio mūdo. Sic̄ ergo
isti sūt hic et illic ve viuāt hic & ibi pū
anē ita ñ erit mirū q̄ hoīes viui vl' mor
tui licz sint ī suis existēciis alibi q̄ ambu=
lēt sic̄ demões ī hoībo. Pro solucōe hui9oi
notandū q̄ nll'a psona pot̄ videri ī duo
bo locis naturaliē q̄ absencia pñcie puat vi
sionē ī oī loco ab accōe sua Requrit enī no
ticia ītuitiua · iiij · scz pñciaz exñciam cau
sacōz et mocōz potēcie sic̄ notat frācisc9 de
maronis ī plogo sui pmi snīaz · q · xvij.
Tenendū ergo ē tanq̄z vñ q̄ nec āgl'9 bē9
nec mal9 nec hō sē9 nec ml'ier sca nec hō
puers9 nec ml'ier puersa pñt eē sil' modiū=
sis locis q̄a cū gabriel erat cū daniele vel
cū zacharia vel cū vgine maria ptūc non
erat ī alio loco sic ecīā demões q̄ cū azmo
de9 erat ī domo sare ñ erat ī alio loco ita
ecīā nec viuētes pñt hic viuē et esse sil' in
alio mūdo q̄ impossibile est q̄ sint p assi
stenciā hic et ibi. Quid ergo est dicendū
ad ea q̄ dicunt Rñdet q̄ ē vna cōsideracō
tal' cū hō viu9 trāsit aī speculū vl' ponit
se aī eū · tūc speculū ostēdit ymagiez suā
nō diminutā in sua assistencia & cū inde
āmouet nō appet ymago in spec'o · sic hō
qui viuit et est ī pcto ymago ei9 pot̄ ap=
parē in sepulchro infernali q̄si ī spec'o aī
q̄ est et cū iust9 ecīā viuit ymago sua vl'
nomē videt ī libro vite et ī cōuiuio etna
li · q̄ autē hoc possit eē patz q̄ xp̄s dixit de
talib gaudete q̄ noīa vra scripta sūt ī cel'
et sic ecīā noīa malox scripta sūt ī inferno
et tñ maioris efficacie sūt noīa q̄z ymagi
nes ī speculo · ñ est ergo vñ q̄ hoīes male
viuentes sint ī inferno q̄ bñ eox noīa vel
figure.

Quarto pūct9 huius cōsideracōis
est an demões possint illabi essē
cie aīe q̄ est aīaz penetre vel an
pñt malas cogitacões immittē. Ad p̄mū
dr̄ q̄ ista est ꝓpetas soli9 dei · sol9 enī qui
creauit aīaz pot̄ essēcie ei9 illabi ipāz suba
liē intre et penetre. Ideo eccl'ia cātat ī ym
pno usq̄ sol illabitur et ī collēa amoue pec=
catoribo nris purificandū illabere. Sz nec
bō9 angl'9 nec mal9 illabi pot̄ essencie aīe
ut interet subaliē ī ipāz p essenciā penetrā
do. Sic ergo demões ñ pñt ītrare coz hoīs
idest aīaz hoīs p essenciā q̄ tm̄ potēciā scz
p suggestiōz quā exē opaē sic dr̄ ozee oms
adulterātes q̄si cliban9 succens9 a coquen
te. Qz autē mgr̄ inq̄rit distinctōe octaua
secūi snīaz an demões subaliē intrāt corpa
obsessoz vl' ideo dicanē ītrare vl' exire qz
ibi malicie sue op9 exercēt dei pmissione
vel nō exercēt & determīat q̄ nō subaliē in
trent corpa hoīm q̄ ꝓpē malicie sue officiū
mēre dicunē de quib pellē dicunē tm̄ nō
nocē simunē · q̄ hoc nō facit ad ꝓpositū q̄a
ipe et beda ibi loquunē de corde et patz q̄
ibi cor accipit̄ p spū racōnali. Vñ et ad
ducūt illud hester · v · cur tēptauit sathā=
nas cor tuū de q̄ cōstat q̄ nō erat obsess9
a demōe. Sz est difficultas qz aliq̄ libri ha
bent anama cur ī pleuit sathanas coz tuū
Si ergo diabol9 implet cor videt̄ q̄ pos=
sit aīe illabi. Rñdit sē9 thomas ī summa
conē gētiles libro · iiij · ca · xviij · q̄ cū dia=
bol9 sit creata nō implet aliq̄o pticipacōe
sui nec pot̄ mentē inhītare p suā subaz q̄
dr̄ aliq̄s implē p effectū sue malicie. Vñ
et paul9 dicit ad q̄zdā actuū · xij. O ple=
ne oīm dolo & oīm fallacia non est sic de
spūsancto q̄ cū sit de9 p suā subaz mentē
inhītat et implet. Tenendū est ergo q̄ de
mones intre pñt corpa q̄ nō corda idest ñ
pñt illabi aīabo. Nec obstat q̄ diabolus
rōcinet et formet verba p os obsessi cum
hoc nō veniat ex defectu aīe q̄ ex debilita=
te corpis q̄ sic accidē solz qñ spūs imūd9
sedet ī illis ptibo seu membris ī quibo cō=
tinet fortificacio aīe imponit in eis dē ma
gnā ponderositatē cui9dā oneris q̄ susti
nere nō pñt & sic q̄si 9fringēs sens9 q̄ sūt
iamue intellect9 quadā obscuritate mgra
accipit pīatē in ill' q̄ sepe cōtingit ex coz
rupcōe vini vel febris vel magni frigoris
vel ex alijs debilitatibo q̄s cognoscī9 īueni
re ab extīseco et ne diabol9 hoc p barce in
job · qñ huīt a deo pīatem sup carnē suā
fuit ei inhibicio posita a deo p hec verba
ecce in manū tua est vez̄etñ aīaz illi9 serua
job scdo q̄si diceret sibi de9 solo mō obdua
q̄ nō āmoueas ei ītellectū debilitādo me
moriā aīe ipi9 oppmendo ei9 ītellectū et

sapiam cordis eiꝰ suffocando eiꝰ pncipalē
hitacōz oneris in ꝺpetenti liez ergo diabo
lus imisceat se carni nō tn̄ poē aie miscerī
sic ꝙ ipaz penetret cū hoc sit soliꝰ deitatis
ut dictū est Hec enī sola pt̄atem habz pe
netrādo naēaz aie talie ꝙ nō solū eā app̄
hendit et vndiqz eā circuit sed ipaz sic pe
netrat ꝙ intimior est aie q̄z aīa sibi ipi .
¶Circa ꝟm vero an sez demōes possūt imit
tere malas cogitacōs et vidr̄ ꝙ sic qz dia
bolꝰ misit ī cor iude vt tradēt dn̄m Iolꝫ.
xiij.Incōtrariū est beda ꝺ sup illud euāge
lij de corde exiūt male cogitacōes furta ho
micidia ꝛc dicit ꝙ diabolꝰ nō est imissor
malaz cogitacōnū sz inceniorDicendū
ergo ꝙ diabolꝰ poē dici imissor cogitacō
nū vno mō ꝑ hoc sez ꝙ ymagies rez sen=
sibiliū delectāciū impmit īstrumēto yma
ginacōis qz data est ei pt̄as vt misceat se
ipm sensibili et imutet ipm . qn̄qz sic per
mittit imiscē ymaginibꝫ rerū delcabiliū
et sic imittit cogitacōes de rebꝫ delcabili=
bus sic aliqs ponēs añ me speculū imittit
m̄ visū rei que rſulcat in spec'o. Scit enī
diabolꝰ ꝙ delcabile app̄hensum mouet et
ideo imittit app̄hensionē rei delcabil' ut
app̄hensio rei delcabilis moueat hoiez ad
cōcupiscendū rem delcabilē et sic poē dicē
immittē cogitacōez sz nō poē imitti cogi
tacōez malā que sit pcm que ē mala vo=
lūtas. Et ideo bn̄ dicit beda ꝙ diabolꝰ nō
est imissor malaz cogitacōnū idest ma=
laz volūtatū qz nō eas imittit ꝑprie n̄ ꝑ
actionē vel causā volūtatū . et sic app̄hen
sio delcabil' generat malā uolūtatem nō
tanq̄z causa necessaria sz tāq̄z occasio . mit
tit ergo diabolꝰ cogitacōez mali ꝑ modū
cōsulentis sic angelꝰ bonꝰ imittit cogita
cōz bōi et tal' imissio ꝑprie dr̄ suggestio :

DVodecima hac vltia ꝺsideracōe
opoꝛtz ia finē ponē huic libꝛo q̄
eribꝫ passibꝫ mensurabiēPrimꝰ
erit de causa q̄re demōes sūt ī mūdo Secꝰ
de cessacōe sui belli et p̄ncipatus Tercꝰ de
eoz ꝑpetua r̄dusione et pnicōe ī inferno .

PRimꝰ passꝰ est scire q̄re demōes
sūt ī mūdo Ad qꝺ breuit̄ rn̄deē

ꝙ causa q̄re demōes sūt ī mūdo est ꝑꝑ ex
erciciū bonoz & ꝑꝑ decorē vniūsi cōsistit
enī decor vniūsi ī quadā diformitate re=
rū vt patz ī sole luna et stell' patz eciā in
deformitate elemtoz volatiliū pisciū . ser
pentū . bruto et faciez hoīm patz eciā ī
diūsitate tempū et lucis ac tenebraz Si=
mil' q̄o fieri poē q̄re mali hoīes sūt ī mū=
do cū tn̄ noceāt boīs et patz causa qz oīs
malꝰ ꝟm augustinū vl' ideo vult ut cor
rigaē vl' ut ꝑ eū bōꝰ exerceaē In q̄ decꝰ re
luez vniūsi¶Vn̄ ad ꝑpositū augꝰ ī . xj . de
ci . dei ca . xviij . dicit ꝙ deꝰ n̄ crearet vllū
angl'oz vl' hoīm quē malū eē futuz ꝑsci
uisset n̄ pie nocz quibꝫ eos honorē vtibus
cōmodarz atq̄ ita ordiez scl'oz q̄si pulch
rimū carnē ex quibꝫdā q̄si antitestis bone
staret Et si q̄raē q̄o vocat augꝰ antitesta
dr̄ ꝙ quedā locucōis ornamta q̄ fiūt ꝑ cō
traria sic loquiē apl'ꝰ ibi ꝑ gl'iaz et igno
bilitatē ꝑ ifamiā et bonā famā . Vn̄ sic ī
el'ibꝫ varietatibꝫ appet decor . ita ī vniūso
decor boni magis rfulget ex iusta punicōe
mali et bōitas ag̃l'oz ex malicia demonū

SEcūꝺꝰ passꝰ est de cessacōe belli
demonū cōē gn̄ꝰ hūanū . ¶Cū enī
fuerit ꝙpletꝰ nūs dcoz et vniū
sum suū cōpleū habuerit decorē cessabit
in finali iudicio cessabit oīs presidencia
et p̄ncipatus demonū sic ꝙ non remane=
bit nisi p̄ncipatꝰ eternꝰ ihu xp̄i dn̄i nr̄i
Vnde dicaē p̄ma cor . xv . cum euacuaue=
rit oñez principatū & potestatē et virtutē
oportz aē illū regnare donec ponat oñes
inimicos sub pedibꝫ eiꝰ sup quo dicit gl'o
dium durat mūdus angeli angelis ꝑsunt
demones demonibꝫ hoīes hoībus ad vtili
tatē viuencium vel deceptionē sed oībus
collectis iam oīs ꝑlacio cessabit qz neces=
saria nō erit Hāc aē ꝑlacōz dr̄ xp̄s euacu
are qz suos oñes exaltabit ī regno q̄ hic
fuerunt hūles sic ipe ex hūlitate regnat
P̄ncipatū dicit maiores . pt̄atem mioz
Virtutē dicit illos q̄ mirabilia faciūt vel
fortes hoīes . sed tūc cessabit oīs creature
ꝑlacio in angelis et hoībꝫ . cessabit timor
regnabit caritas . nō erit inē presidentes
et subditos vlla dissentio Opteet aē illum

idest xp̃m r̈gnare · tũc sc̃z apte · interim at̃ r̈gnat occulte donec ponat mimicos suos sc̃z demõcs et dampnatos volũtarios vel coactos ī futo iudicio sub pedibꝫ ei9 idest sb̃ plẽa subiectõe ut ip̃m hoĩez deũ et regẽ oĩm agnoscãt Et ẽ sens9 interi oportz regnũ ei9 maĩfestari donec eũ r̈gnare fateãt oñes ĩimici ei9 · tũc enĩ impij eũ regnare ipa r̈gni ei9 maĩfestacõe cõfusi fatebunt̃ · nec est ĩtelligendũ qp tũc xp̃s desinet regere · qz lij donec nõ facit exclusiõz futuri regni · sic̃ Matb̃ p̃mo dr̃ de ioseph et maria qp nõ cognoscebat eã donec pepit filiũ suũ p̃mogenitũ Et si q̃ras quo ergo angeli manebũt euacuato p̃cipatu dic qp mãebũt ordies angelor4 distincti q̃ztũ ad eminẽciã gl'e sm iherachias et ordies et sic ecĩã demones mãebũt distincti q̃ztũ ad magnitudiez penc sm iherachias et ordines vñ ceciderẽt.

Tercio9 pass9 et vltio9 est de r̈clusione ꝑpetua demonũ in inferno. Vñ cessante bello demonũ in facie iudicis magni dñi nr̃i ihu xp̃i audiẽt demões vna cũ dãpnatis illã r̈tribi'ẽ sntiaz Matb̃ · xxv · discedite a me maledicti ī ignẽ eternũ q̃ pat9 est diabolo et angel' ei9 Et sequit̃ ibũt hij in suppliciũ eternũ. Sup q̃ verbo dicit glo · frustr̃ ergo origenes spõdet liberacõz post ml'tos ãnos malis hoĩbꝫ et ip̃is demoĩbꝫ · dixerat enĩ origenes qp p9 hãc sntiaz ite maledicti in ignẽ eternũ post ml'tos dies idest p9 mille ãnos visitãdi et liberãdi sũt ꝙ hec eccl'ia nõ r̈cipit dictũ est enĩ ibũt impij ī supplicĩũ eternũ · qp at̃ eternũ ẽ oĩ fine caret Et sic̃ gaudiũ eternũ ita et supplicĩũ hec ex laterali glo · sup illud ysaie et cõgregabunt̃ in cõgregacõez vni9 fastis ī lacũ et claudent̃ ibi in carcẽ nũq̃z ergo liberabunt̃ ꝙ ī momento ī ictu oculi dabit̃ execucõi sntia xp̃i Sic ergo sub ito data sntia demões cõdempnatis detrudent̃ ꝑpetuo ignibꝫ infernalibꝫ. Vñ apoc̃ · xviij. Hoc impetu mittet̃ babilon et vlt̃ iã nõ inuenietur̃ Et itez4 apoc̃ · xix · diabol9 qui seducebat eos miss9 est ī stagnũ ignis et sulphuris vbi et bestia pseudo ꝓphete cruciabunt̃ die ac nocte in scl'a scl'or4 amẽ

Et sic demões cũ dãpnatis ibunt in ignẽ eternũ · sic ãgeli bõi cũ electis ibũt cũ xp̃o rege scl'or4 ī vitã eternã · quã nob cõcedat iudex ille supm9 ver9 de9 et ver9 hõ ihus xp̃s saluator nr̃ alpha et o p̃cipiũ et finis q̃ dedit m̃ in paupculo et ĩutili ꝟuo suo p̃tem libz4 p̃cipiare et finire ¶ Tibi ergo ihu dulcissime q̃ dedisti noticiã fidei illis q̃s ẽdituros an̄ mũdi inciũ nosti ¶ Tibi cui9 magnitudo ĩcõprehẽsibil' cui9 gl'ia in extimabil' cui9 iussio fortis · cui9 dispositio iusta · cui9 iudicia va cui9 clemencia sup oĩa opa tua extẽta ¶ Tibi quẽ nemo n̈ corde attingit purgat9 quẽ nll'9 n̈ opibꝫ inuenit ꝓbat9 cui nll'9 adest n̈ mẽte et corpore cast9 ¶ Tibi q̃ es cecor4 ocl'9 infirmancĩũ verissima sal9 · pes claudor4 · lingua mutor4 · fortitudo oĩm scl'or4 ¶ Tibi q̃ es vite via salutis vita · et oĩm te postulancĩũ ĩ victissima dextra ¶ Tibi q̃ es diuicia paperũ cõsolacõ ẽbulancĩũ · erector humiliũ et destructor extollencĩũ. Tibi a q̃ incremen tũ accepit iust9 · sãficat̃ pfc̃9 et coronat̃ in bono ope cõsumat9 ¶ Tibi q̃ odis iniq̃s dãpnas ĩiustos · deicis elatos · et confundis supbos. Tibi q̃ das penitẽtibꝫ veniã pcõto mortuis vitã nec abnegas te rogantibus mĩam consuetã. Tibi q̃ pcõtores n̈ despicis ꝟ delicta cõdempnas n̈ odis peccãtes ꝟ pcõta detestas n̈ hoĩez ꝟ scelera in sectãdo cõsumis et n̈ creaturã ꝟ culpã extirpas ¶ Tibi cui9 iusticiã inimicas nr̃a cõmendat scelera nr̃a te iustũ affirmãt qz vñ iust9 es in de ĩiustos odis ¶ Vñ sc̃9 es · inde peccãtes punis. Vñ ver9 es · inde mẽdaces cõdempnas · et vñ mitis es ĩde supbos detestar̃ Tibi q̃ abinicio creaturã singl'ar mĩa fones potẽciali vtute r̈gis ineffabili cõsilio vel potestate disponis. Tibi q̃ cõtritor4 n̈ despicis preces nec depcanciũ te puro cor de spernis clamores. Tibi q̃ frigidas mentes igni tui amoris ĩcendis et inciũ bõi opis plez4q̃ nob̃ nesciẽtibꝫ quibꝫdã occasionibꝫ formas. Tibi a q̃ inciũ est vtutum et augmentũ ac pficit̃ inchoatiũ ¶ Tibi bone ihu q̃ es curris fortitudĩs a facie ĩimica sit honor et gloria bñdictio & graciar4 actio sine fine Amen.

TAbula fozralicij fidei incipit
cui9 sũt libzi hec et p̃mittit̃ p
hemiũ ĩ quo laudes diuĩe ãno
ranẽ et imitit̃ q̃rela ante thzo
num maiestatis dei et ponit̃ intẽcio scribẽ
tis. In p̃mo libzo otinenẽ tres o9sideracões
PRima cõsideracõ tractat de armata
oĩm fidelĩũ ĩ gn̄ali et ibi ponunt̃ sex
gn̄a armoz spũalium
Secũda o9sideracõ tractat de armatura
veroz p̃icatoz in spãli ĩ qua declarant̃ quatuoz p̃cipalia
Quid est predicacio
Qualis debet esse p̃dicacio
Cui prodest predicacio
Qual' debz esse p̃dicatoz et hec q̃runt̃ q̃q̃
Qual' debz esse p̃dicatoz in hĩtu exẽiozi
Qualis debet esse p̃dicatoz in dũsacõne
Qualis debet esse p̃dicatoz in p̃dicacõe
Qualis debet esse p̃dicatoz in aĩo.
Qualis debet esse p̃dicatoz in p̃mio
TErcia cõsideracõ tractat de nobilita
te et excellẽcia fidei catholice in parti
culari in qua sex articuli declarant̃
Primo artic'us ẽ q̃ ihs xp̃us est filio9 dei vi
ui et iste artic'us declarat̃ q̃zuplici examĩe
Primũ examẽ fuit fẽm p iudeos quousq̃
occiderunt xp̃m
Scõm examẽ fuit factũ p eosdẽ iudeos p9
xp̃i mortẽ insurgẽdo contr̃ discipulos xp̃i.
Terciũ examen fuit fẽm p gentiles contra
discipulos xp̃i.
Quartũ examẽ fuit factum per tirannos
tempore pacis eccl'ie
Scõs articul9 est q̃ fides xp̃i ẽ lege moysi
antiquioz
Terci9 q̃ fides xp̃i est lege moysi stabilioz
Quarto ẽ q̃ fides xp̃i ẽ lege moisi nobilioz
Q̃nto ẽ q̃ fides xp̃i ẽ lege moysi utilioz
Sexto artic'us ẽ q̃ lex moysi iã nõ est lex q̃z
cessauit esse lex in q̃ ponunt̃ q̃dam pũcta.
Primo est q̃ iudei iam nõ hñt legem
Secõus est q̃ ppt̃ circũcisionẽ qua utunt̃ iu
dei semp sũt ĩ maiozi ira dei et abhoĩacõe
Terci9 ẽ q̃ oĩa in figurã otingebãt ill' ubi
duo p̃cipalit̃ declarant̃
Primũ est q̃ in lege veteri sub figuraz in
volucris q̃dam figurabant̃ que sũt xp̃iaĩs
tpe gr̃e revelata. s. credenda cauẽda mimi
cor fraudẽcia efficacia. p̃mũ otinet xliij. ca.
De p̃figuracõne sc̃issime tñitatis et vnita
tis essencie p̃mũ capl'm
De p̃figuracõe dñice incarnacõis ij. ca.
De p̃figuracõe natitatis dñi. iij. ca.
De p̃figuracõe vite et dũsacõe xp̃i. iiij. c.
De p̃figacõe doctne et p̃icacõis xp̃i v. c.
De p̃figuracõe passioĩs xp̃i. vj. ca.
De p̃figuracõne descensus xp̃i aĩe ad infe
ros. vij.
De p̃figuracõe resurrectõis xp̃i. viij. ca.
De p̃figuracõe ascensioĩs xp̃i. ix. ca.
De p̃figuracõe aduẽt9 xp̃i ad iudiciũ. x. c
De p̃figuracõe resurrectõis gn̄alis. xj. c.
De p̃figuracõe vite etne quam electi post
mortẽ cõsequent̃ ca. xij.
De p̃figuracõe vnitatis ecclesie ca. xiij.
De p̃figuracõe cauẽdoz. s. septẽ capitaliũ
vicioz et trãsgressioĩs x. p̃ceptoz ca. vnũ
De p̃figuracõe vtutis et efficacie sacramẽ
toz̃um. vij. capl'a
De p̃figuracõe baptismi ca. ij.
De p̃figuracõe cõfirmacõis ca. ij.
De p̃figuracõe sacmenti eukaristie ca. iij.
De p̃figuracõe sacmenti pñie ca. iiij.
De p̃figuracõe sacmenti ordinis. c. v.
De p̃figuracõe sacmẽti mr̃ionij. c. vj.
De p̃figuracõe vnctõis exẽme. c. vij.
De p̃figuracõe septẽ donoz spũssci. c. vnũ
De p̃figuracõe septẽ virtutũ. c. vnũ
De p̃figuracõe septem bonoz spũaliũ hic
sunt septẽ capl'a.
De p̃figuracõe boĩtatis crucis et passioĩs
xp̃i capl'm septim
De p̃figuracõne boĩtatis virtutis et oĩo
nis mr̃is xp̃i. c. ij.
De p̃figuracõe bonitatis virtutis p̃tatis
sive actõis eccl'ie in orando c. iij.
De p̃figuracõe virtutis oĩonis sc̃oz nouĩ
testamẽti. c. iiij.
De p̃figuracõne bonitatis sedulitatis bono
rum sc̃oz eccl'ie. c. v.
De p̃figuracõe boĩtatis dñe ĩspiracõis vj
De p̃figuracõe bonitatis discrete cõsidera
cõnis boĩs. c. vij.
Scõm p̃cipale tercij p̃cti est de p̃figura
cõe correctõis nr̃e ĩ tpe gr̃e et otinet xij. c.
De p̃figuracõe correctõis sup̃bie. c. p̃mũ
De p̃figuracõe ad correctõz inuidie. c. ij.

De ꝑfiguracõe ad cozrectõz iracũdie·c·iij
De ꝑfiguracõe ad cozrectõz auaricie c·iiij
De ꝑfiguracõe ad cozrectõem accidie c·v·
De ꝑfiguracõe ad cozrectõez gule·c·vj·
De ꝑfiguracõe ad cozrectõz luxurie c·vij·
De ꝑfiguracõe cozrectõis tranſgredienciũ decem ꝑceptoz·c·viij·
De ꝑfiguracõe ad cozrectõem malozꝫ pzincipum ca·ix·
De ꝑfiguracione cozrectionis malozꝫ pzelatozum ca·x·
De ꝑfiguracõne cozrectõnis malozꝫ ſacerdotum ca·xj·
De ꝑfiguracõne cozrectionis gn̄aliter oĩm ꝑfictoz ca·xij·
Quartus et vltim⁹ pũctus ſexti articuli declarat quõ oĩa q̃ſcripta erãt ỏ meſſia vẽturo impleta fuerũt in xp̃o ih̃u ſaluatoze nr̃o ubi apiunt̃ duodecim theſauri
Pzim⁹ theſaur⁹ q̃ meſſias dẽbat venire in deſtructõe ſcỏi tẽpli ul' ꝓpe et ĩ ablacõe ſce peri iſrl' et ĩplecõe lxx·ebdomadaꝫ danie'
Scỏs theſaur⁹ q̃ ver⁹ meſſias debebat eſſe de gn̄e tribꝫ iude ꝓcedens de medio filiozũ Iacob ubi declarant̃ q̃nq̃ paſſus
Pzim⁹ q̃ ver⁹ meſſias inchoando im̃ deũ et hoĩem exiuit de medio
Scỏus paſſus q̃ verus meſſias ozdinando pac̃ ſtetit in medio
Terci⁹ paſſus q̃ ver⁹ meſſias conſumãdo pacem ozdinatã ſtetit in medio·
Quart⁹ paſſus q̃ ver⁹ meſſias publicãdo pac̃ ozdinatam ſtetit in medio
Q̃ntus paſſus q̃ verus meſſias cõfuando pac̃ publicatã im̃ deũ et hoĩem ſtat ĩ medio uſq̃ in fin̄ ſeculi
Terci⁹ theſaur⁹ q̃ ver⁹ meſſias debebat cẽ ſil'is moyſi ĩ dando legem et hec declarant̃ quatuoz pmẽta
Pzim⁹ pũctus q̃ moyſes fuit ſingl'aris in dando legem
Scỏus pũct⁹ q̃ ih̃s xp̃s ver⁹ meſſias ſil'is moyſi in dando legẽ debuit dare aliã legez a lege moyſi et ibi ponunt̃ ·xv·dñe legis xp̃i a lege moyſi et ibi declarat̃ quare voluit fieri xp̃s ſub lege moyſi
Tert⁹ pũctus q̃ verus meſſias nõ debuit per ſeip̃m ſcribere legẽ ſuã in aliquibus exterinſecis ſed ſolũ in cozdibꝫ hoĩm·

Quart⁹ pũctus q̃ lex noua eſt excellẽtiſſima qỏ declarat̃ ex ſex gradibꝫ pfectõis et quõ lex vetus quo ad toẽ cozp⁹ fuit imp fecta et quare euãgeliũ dei dicit̃ lex
Quart⁹ theſaur⁹ q̃ verus meſſias debeat naſci in bethleem·
Q̃nt⁹ theſaur⁹ q̃ nom̃ meſſie debuit eſſe nouũ et illud nom̃ eſt ih̃us
Sext⁹ theſaur⁹ q̃ meſſie ĩ lege ꝓmiſſo ĩ ei⁹ aduẽtu ꝑ reges debebãt ſibi offerri mũera
Septim⁹ theſaur⁹ q̃ ver⁹ meſſias debebat viuẽ pauper et manſuet⁹
Octau⁹ q̃ ver⁹ meſſias dẽbat mori in maxima hũilitate et im̃ ſceleratos
Non⁹ theſaur⁹ q̃ ver⁹ meſſias dẽbat mori ꝓpter pcta hoĩm
Decĩ⁹ q̃ ver⁹ meſſias dẽbat reſurgere ẽcia die et aſcendẽ ĩ celũ et ſedẽ ad dexterã pr̃is
Vndecĩ⁹ theſaur⁹ q̃ ver⁹ meſſias debebat dare ſuis credentibꝫ ĩ pñti gr̃am ſuã et in futuro gl'am ſempiẽnam
Duodecĩ⁹ theſaur⁹ q̃ pſecutoz̃es veri meſſie a ꝓpetua pena in pñti nõ debebant reluari nec in futo a dampnacõe ẽtna
N ſecũdo libꝛo qui eſt de hereticoꝫ bello cõtinent̃ xij·ỏſideracões
PRima ỏſideracõ ẽ de quiditate hereſ et quõ dicit̃ ab erroꝛe
Scỏa conſideracõ eſt de ozigine hereſis et quõ repelli poteſt
Tercia conſideracõ oñdit ſex modos ex quibꝫ ꝓuincit̃ q̃ aliq̃s ſit hereticꝰ
Varta ỏſideracõ oñdit q̃nq̃ modos hẽticoꝫ et quõ hereſ ſe extendit ad tria gn̄a credibiliũ et q̃d ꝓpzie de hẽticis ẽ ſentiendũ
Quinta ỏſideracõ declarat q̃ utile ẽ hereſes eſſe ĩ eccĩa dei licz in ſe hereſes male ſint
Exta cõſideracõ oñdit q̃ xiiij·ſũt hereſes repullulantes iſtis tpibus
Pzima hereſis q̃ xp̃iani qui utunt̃ circũciſione carnali p⁹ euãgelij publicacõez ſunt hẽtici reputãdi et ut tales puñendi
Scỏa hereſ ẽ eoꝫ q̃ dicũt euãgeliũ eſſe fl'm
Tercia hereſ eſt eoꝫ q̃ negãt cõfeſſionẽ valere ad remiſſionẽ pctoꝫ ¶ debẽ fieri hoĩ
Quarta hereſ eſt eoꝫ q̃ negãt cõfeſſionez
Q̃nta hereſ ẽ eoꝫ qui dicũt q̃ ỏfeſſio ſolũ eſt fienda curato ſic̃ ꝓpzio ſacẽdoti
Sexta hereſ ẽ eoꝫ q̃ dicũt q̃ nõ tenet̃ quis

cõfiteri sacẽdoti si laicus sit pñto·
Septima hereb est eoꝝ qui dicũt qꝫ ñ est obe diendũ nisi soli deo
Octaua heresis est eoꝝ qui dicũt qꝫ nõ est obediendũ pl̃atis exñtibꝫ in pcõo et qꝫ tales nõ hñt pt̃atem ligandi et soluẽdi
Nona hereb est eoꝝ qui dicũt qꝫ nõ officiũ et ordo seu meritũ bone vite hẽ pt̃atem ligandi et soluẽdi sacrãdi et bñdicẽdi
Decia hereb est eoꝝ qui dicũt qꝫ nõ est vã indulgẽcia ul' relaxacõ epi in cõsecracõe ecclie ul' alias indulgẽcias cõcedendo
Vndecia heresis est eoꝝ qui dicũt qꝫ oões et suffragia ꝑ mortuis ab exñtibꝫ in pcõo mortali non proficiũt
Duodecia hereb ẽ eoꝝ q̃ negãt pgatoriũ eẽ
Decia tcia hereb est eoꝝ qui negãt aliã vitam post sepacõem aĩe a corpe q̃ errorẽ improbaẽ ex vãs plꝫ et rõnibꝫ et auctibus veteris et noui testamẽti et doctoꝝ eccl'ie·
Decia q̃rta heresis est eoꝝ q̃ dicũt qꝫ orões et suffragia ꝑ mortuis ab exñtibꝫ in pcõo.
Decia q̃nta hereb est eoꝝ qui dicũt qꝫ non pñt euitare pcã qz fuerũt nati ĩ el'i stella cõne uel signo et improbaẽ per eres famosos doctores

Septima cõsideracõ ondit ad quos ptinet diffinire que assercio ẽ catholica ul' hereti ca ul' vtꝫ· s· ad canonistas ul' ad theologos et declarat qꝫ ad theologos

Octaua sideracõ declarat quõ hereticisunt vitandi

Nona sideracõ ondit utꝫ cũ hereticis ul' infidelibꝫ sit publice disputandũ

Decia sideracõ demonstrat quis ẽ modus inquirendi hereticos

Ndecia cõsideracio ondit quali pena sunt hẽtici pũiendi

Vodecia tõsideracõ declarat quis põt cape hẽticos et corrẽtis exponẽ et mouentur ibi xv· difficultates singulares

In tercio libro qui est ꝺ bello iudeoꝝ continenẽ xij· considerac̃ões

Prima consideracio tractat de iudeoꝝ cecitate et quõ reduci pñt ad lucem

Secũda consideracõ tractat de iudeoꝝ parentela ꝺm doctrinã thalmuth

Tercia cõsideracõ tractat de iudeoꝝ diuersitate in sua fide et credencia

Quarta sideracõ tractat de iudeoꝝ bello ꝑ argumẽta sumpta ex lege mosaica et sunt in mõ· xxiiij· argumẽta
Primũ argumentũ ostẽdit qꝫ lex moysi sit ꝑpetuo duratura
Secõm qꝫ lex moysi nõ est abolita ꝫ adhuc obꝺuanda
Terciũ cõtendit qꝫ diuine sãctiones veteris testamẽti nõ sunt mutate
Quartũ ostẽdit qꝫ circũcisio erat ꝑpetuo duratura
Qñtum cõtendit qꝫ si sabbatum cessat lex noua nõ est a deo
Sextũ cõtendit qꝫ ihꝭ xp̃s nõ est verꝰ messias quia nõ venit in nouissimis diebꝫ
Septim cõtendit qꝫ ihꝭ xp̃us nõ est verus messias quia mons syon nondũ est eleuatus in vertice monciũ
Octauũ cõtendit qꝫ nõ est verꝰ messias q̃a ad eum nõ fluxerũt oĩes gentes
Nonũ cõtendit qꝫ ihꝭ xp̃s nõ est messias quia in eius aduẽtu nõ est dcm venite ascẽdam9 ad montem dñi
Decimũ cõtendit qꝫ ihꝭ xp̃us nõ est verꝰ messias quia in eꝰ aduentu gladij nõ sũt uersi in vomeres et lancee in falces
Vndecimũ cõtendit qꝫ ihꝭ xp̃s nõ est verꝰ messias qz in eꝰ aduentu nõ habitauit lupus cũ agno et pardus cũ edo
Duodecim ostendit qꝫ ihꝭ nazarenꝰ nõ est verꝰ messias qz iudei nõ sunt liberati a captiuitate nec reducti ad pr̃iam
Decim terciũ ostendit qꝫ ihꝭ xp̃s nõ est verus messias qz ñ ꝯgauit iudeos ĩ ihrl'm.
Decim̃q̃rtũ ostendit qꝫ ihꝭ xp̃s ñ est verus messias qz nõ fuit templũ in eius aduẽtu reedificatũ sed destructũ
Decimqñtñ ostendit qꝫ ihꝭ xp̃s nõ est verꝰ messia qz ĩ eius aduentu iuda et ihrl'm nõ habitauit cõfidenter sed in miseria
Decimsextũ ostendit qꝫ ihꝭ xp̃s ñ est verꝰ messias qz nõ habet filios nec semen
Decimseptim ostendit qꝫ ihꝰ xp̃s ñ est verus messias qz lux lume nõ est facta sic̃ lux solis nec lux solis sic̃ lux septẽ dierꝫ
Decimoctauũ ostendit qꝫ ihꝭ xp̃s nõ est verus missias qz in eiꝰ aduentu sceptꝝ ĩ isrl' nõ est ablatum
Decimnonũ ostendit qꝫ ihꝭ xp̃s ñ est verꝰ

messias qz nō venit in tpe quo fuit sceptz
israhel sublatum
Vicesimū argumentū ostendit qp ihs xps
nō est verꝰ messias qz nō veīt ī nubib⁹ celi
Vicesimpmū ostēdit qp ihs xps ñ est verꝰ
messias qz ṙgnū romāoz adhuc pmanet
Vicesim secūd⁹ qp ostēdit ihs xps nō e verꝰ
messias qz xpiani affirmāt ipm esse deū
Vicesimtciū ostendit qp lex euāgelij nō est
a deo qz poīt tnitatē psonaz
Vicesimqrtū ostendit qp xpiani sūt ydola
tre qz adozāt sacmentū altaris et veneran
tur ymagines
Quinta cōsideracō tractat de bello iu-
deoz p argumēta sumpta ex lege euāgeli-
ca et sūt in nūo. xxiiij.
Primū argumentū ostendit qp ihs xps nō
est verꝰ messias quia in eiꝰ genelogia po-
nunt mulieres peccatrices
Scōm argumentū ostēdit xpianos esse im-
mūdos qz cōmedūt carnes suilas et alia ī
lege phibita
Terciū ostendit qp ihs xps ñ est verꝰ messi
as qz ī eiꝰ genelogia nulla sca ml'ier ponit
Quartū ostēdit qp ihs xps nō est verꝰ mes
sias qz ñ est filiꝰ dauid sue de gne dauid
Qntū argumentū ostēdit qp ihs xps ñ est
verus messias quia fuit peccatoz ex hoc qp
fuit baptizatus
Sextū argumentū ostendit qp ihs xps non
habuit spūm sc̄m ante baptismū
Septim cōtendit qp ihs xps ñ est verꝰ deꝰ
quia esurijt
Octauū cōtendit qp ihs xps nō est deus qz
nō dixit dyabolo temptanti ꝯ in oī verbo
qd̄ pcedit de ore meo
Nonū cōtendit qp ihs xps nō est verꝰ deꝰ
qz ñ misit se deorsum dū erat in pinnacl'o
Decim cōtendit qp lex euāgelica nō est lex
dei quia contradicit legi moysi cum dicit ñ
iurare omnino
Vndecim cōtendit qp lex euangelica nō est
vera qz destruit legē iusticie oculū p oculo
dentem p dente
Duodecim cōtendit qp lex euāgelica nō est
vera qz dat ꝓsiliū dilc̄onis inimicoz
Decimtercīū ostēdit qp ihs xps nō est verꝰ
deus qz relaxauit obſuanciā sabbati
Decimqrtū qp ihs xps ñ ē deꝰ vnꝰ cū pre
ḋa cōfiteē et ḋa dixit oīa sibi ē̄dita a pre
Decimqntū cōtendit qp ihs xps nō est deꝰ
qz contradixit sibi ut dicūt et ē instabilis
Decimsextū ostendit qp pr̄ filiꝰ et spūsc̄us
nō sūt vniꝰ essencie ex eo qp aliqd̄ pcēm di
mittit ab vno qd̄ nō dimittit ab altero sic̄
patz de spū blasphemie
Decimseptim qp ihs xps nō est verꝰ deꝰ qz
dicens qp venit saluare qd̄ perierat contradi
cit sibipi loquēs pabolice
Decim Octauū ostēdit qp ihs xps ñ est deꝰ
quia ozauit
Decimnonū ostendit qp ihs xps nō est deꝰ
qz fuit tristis et timuit
Vicesimū ostendit qp ihs xps nō est deꝰ qz
iuit ad ficulneā ad pquirendū fructus que
nō habebat nisi folia et qz maledixit ei cū
nichil nocumēti sibi fecerat
Vicesimpmū ostēdit qp ihs xps nō est deꝰ
qz accepit ab alio pātez dicēs data ē michi
oīs pātas in celo et in terra
Vicesimsecūd⁹ ostēdit qp ihs xps nō ē vnꝰ
deꝰ cū pre et spūsc̄o qz ipe dixit in vterū
v̄ginis et nō pr̄ et spūsc̄s
Vicesimtercīū ostendit qp ihs xps nō ē deꝰ
qz fuit missꝰ sine mittēs
Vicesimqrtū cōtendit qp ihus xpus nō est
deus quia locutus est sathan studet ad inē
ficiendum me
Excta cōsideracō tractat de bello inde
ozū p arguēta sumpta ex nāta et allegāt
conē legē xpi ecia xxiiij. impossibilia
Primū impossibile ē deū inqnari qd̄ tamē
seqret si incarnaret in corpe mulieris
Scōm impossibile qp corpꝰ xpi sit eiusdem
rōnis cū nro cum non sit ex maris semine
generatum
Terciū impossibile ē qp moꝛs xpi sit satisfacti p pcēo originali cū ipe ñ sit mortuꝰ
fm natam diuinā sed hūanā fm quā alij
hoīes nō erāt sufficientes ad satisfaciendū.
Quartū impossibile ē qp xpus sufficienter
satisfecerit pro pcīis hūani generis ex quo
hoīes adhuc penas paciunt quas pro pcēo
inductas scripta diuina cōmemorat
Qntū impossibile est qp xpus sufficienter
satisfecerit p pcīis ex quo qrunt remedia
p abolicione pcēoz
Sextū impossibile ē qp xps abstulit pātez

dyaboli cui9 post ei9 aduenetū nō dimiserit facere peccare hoīes sic̄ ꝓpus

Septim impossibile ē de morte discipulo4 xp̄i q̄ si fuit a deo ul' a dyabolo ad utrūq; sequit̄ impossibile ut dicunt et q̄ peccant xp̄iani odiendo iudeos q̄ in mort̄ xp̄i im pleuerūt voluntat̄ dei.

Octauū impossibile q̄ ibus nazaren9 sit deus cū fuerit in loco determinato. s. ī utero virḡis in nazaret in galilea ꝛc̄. sic̄ sūt alia corpora

Nonū impossibile est q̄ nouē mensib9 tota diuīnitas staret in utero marie q2 tūc totus mūd9 fuisset ꝓuat9 diuīnitate

Decim impossibile est q̄ ī sac̄mēto altaris est ver4 corp9 xp̄i cū locutus sit xp̄s signative et nō realit̄ dicēs hoc est corp9 meū

Vndecimū impossibile ē q̄ corpus xp̄i sit in sacramēto altaris p̄ miracl'm cū ad oculum nō appareat

Duodecimū impossibile ē q̄ corp9 xp̄i incipiat esse in altari q2 nec p̄ motū localem nec p̄ uersacōem alt̄9 in ip̄m

Decim terciū q̄ corp9 xp̄i sit integrū et q̄ caro et sanguis maneāt ī locis sepatis sub speciebo panis et vini

Decim q̄rtū est q̄ corp9 xp̄i ī eam p̄ua hostia deineat̄ cū mai9 ī mīori nō capiat̄

Decim q̄ntum q̄ vnicū corp9 xp̄i sit siml' in diūsis altaribus cū ñ possit vnū corp9 simul esse in diūsis locis

Decim sextū impossibile ē q̄ caro xp̄i et sāguis sint sub speciebo panis et vini cum sit impossibile duo corpa sil' esse in eod̄ loco sez suba panis et vini cū carne et sanguīe xp̄i cū illa accidencia ut dicūt nō sint p̄ se nec in aere nec in carne et sanguīe xp̄i sed subiectiue in suba panis et vini

Decim septim est q̄ in sac̄mento altaris sit corp9 xp̄i incorruptibile cū possit putrefieri incinerari et a muribus cōmedi

Decim octauū impossibile est q̄ corp9 xp̄i sit in sac̄mēto cū illud frāgat̄ in partes

Decim nonū est q̄ corp9 xp̄i sumat̄ et consumatur ꝛc̄.

Vicesimū impossibile ē q̄ manducās p̄t̄ sac̄mēti mānducet totū cum omis pars sit minor toto

Vicesim p̄mū ē q̄ illud sac̄mentū sit ver9 deus et vna ps maneat in altari et altera cadat in terrā

Vicesimūs cōm est q̄ xp̄s ī sac̄mēto sit verus deus et tñ cadens in t̄ra nō eleuet se et p̄mittat se ab imūdis sac̄dotib9 peractari

Vicesim tercīū impossibile ē q̄ ī illo sacramēto sit ver9 deus et q̄ descēdat in stomachum cum sumit̄

Vicesim q̄rtū impossibile est q̄ in illo sacramēto sit verū corp9 xp̄i p̄ miraculū cottidie ī ecclesijs cum semel et nō pluries accidat miraculum

Eptima cōsideracō tractat de crudelitatib9 iudeo4 et explicatur tribus p̄ctis p̄incipalibus

P̄im9 p̄ctus est de crudelitate iudeorū erga xp̄m messiam suū

Scd̄us de crudelitate iudeo4 erga seip̄os q̄ ad captiuitat̄ et dampnacōem eternā

Tercius p̄ct9 est de crudelitate iudeo4 erga xp̄ianos et ponunt̄ .xvij. crudelitates famose

P̄ima crudelitas iudeo4 facta est in ciuitate toleti cū oīes xp̄iani gladio sarracenor4 sūt trucidati eor4 causa

Scd̄a crudelitas iudeo4 fuit in regno francie cū occider̄t infantes ꝓpter quod expulsi sunt a regno

Tercia crudelitas fuit in eodem regno ubi flagellatū et spinis coronatū suspenderūt vnū cr̄istianū

Quarta crudelitas ī p̄dicto regno attemptata fuit in occisione oīm xp̄ianor4 vni9 p̄roincie

Q̄nta crudelitas iudeo4 fuit in alamania ubi quādaz puellā occider̄t et ibi declarat̄ quare iudei in oī p̄uincia quā inhabitāt xp̄ianū sanguīem fundūt

Sexta crudelitas iudeo4 in alamania fuit cū intoxicauerūt oēs puteos et fontes.

Septima crudelitas iudeo4 eciā ī alamaīa fuit ubi tres infantes xp̄ianor4 occiderūt.

Octaua crudelitas iudeo4 in ciuitate pauie accidit ubi iud9 quidā medicus occidit vnū xp̄ianū infantē

Nona crudelitas iudeo4 in Saona ciuitate accidit ubi iudei occider̄t vnū infantez xp̄ianū et cōicauerūt cū sangne ei9

Decima crudelitas iudeo4 ī regno castelle

accidit in loco qui dicit tauara ubi iudei seminauerũt aculeos incenderũt xp̃ianoz domos

Vndecima crudelitas iudeoz in p̃dicto regno accidit ubi iudei occiderũt vnũ infantem xp̃ianũ et cõicauerunt cum cineribus cordis eius

Duodecia crudelitas iudeoz in eodẽ regno ciuitate taurcñ · accidit ubi p̃sciderũt carnem cum sangne de cruce cuiusdã parnuli xp̃iam et secũ deduxerũt

Decia tercia crudelitas iudeoz est in medicinis ubi assignant tres rões q̃re nõ expedit xp̃ianis uti medicinis iudeoz

Decia q̃rta crudelitas iudeoz ẽ in venenis ꝓpinandis

Decia q̃nta crudelitas iudeoz ẽ in oroibz in quibz cottidie orãt ꝓ destructõe ecclesie xp̃i et p̃cipũ xp̃ianoz

Decia sexta crudelitas iudeoz est in eoz doctrina cont xp̃ianos

Decia septia crudelitas iudeoz est ĩ usuris quibz expoliãt xp̃ianos

Octaua cõsideracõ tractat de iudeoz factitatibz que sex passibz mensurat

Primus passus est de factitatibz iudeorũ cont caritatem

Scõs passus ẽ de factitatibz iudeoz cont legem nature

Tercius passus est de factitatibz iudeoz cont diuinam pfectioem et ibi explicantur quinq; factitates

Prima factitas ꝙ deus est corpoeus

Scõa factitas est ꝙ deus tm̃ est ĩ occidente

Tercia factitas est ꝙ semel in die cottidie deus iracitur

Quarta factitas est ꝙ deus semel ĩ die cottidie ploraꝫ

Quinta factitas est ꝙ deus dimisit vnũ foramen in celo ñ valẽs pticere firmamentum

De alijs factitatibz plurimis cont diuinam pfcoem et in eis offensam

Quartus passus est de factitatibz iudeorũ cont legẽ mosaicam et cont ꝓphas

Quintus passus ẽ de factitatibz iudeoz quo ad claues ebroe

De factitatibz iudeorũ dicenciũ dan p̃scisse lapidẽ magnũ et sil'r og rex basan

De factitatibus iudeoz dicenciũ moysen in celũ ascendisse et ibi denictis angelis legem accepisse

De factitatibz iudeoz dicentiũ quendam noĩe Iosue decepisse ãgelũ mortis et ĩ celũ saltasse ac ibidẽ dei snĩa remãsisse

De factitatibz iudeorũ dicentiũ mortuos suos in aduẽtu messie suscitãdos ut itez terrã incolãt ubi plurima de rsurrectõne tractant in cõfutacõez erroz et factitatis iudeorum

De residuis factitatibz iudeoz.

Sexto passus est de factua expectacõe iudeorum circa aduẽtũ messie que factitas triplicit oñdit · s · diuisione tpis detmiacõe et exempli manifestacõne

Decima cõsideracio tercij libri tractat de iudeoz expulsionibus ubi quatuor p̃cipales expulsiones notant

Prima expulsio iudeorũ fuit a terra sãcta ubi q̃tuor p̃cta agunt

Primus p̃ctus est de signis que p̃cesserunt excidiũ iherosolomitanũ

Scõs p̃ctus de calamitate obsessoz et obstinate malicie iudeoz quis fuerit finis et que pietas titi

Tercius p̃ctus est quõ mulier queda vrgẽte fame occidit et mãducauit filiũ suũ

Quartus est de nũo captiuoz et occisoz et emptoz fame

Scõa expulsio iudeorũ facta fuit a regno francoz et anglie ubi tres cause diuersim assignant

Tercia expulsio iudeoz fca fuit a rgno anglie ubi due cause assignant nia

Quarta expulsio iudeoz fca fuit ab hyspa-

Decima cõsideracio tercij libri tractat de iudeoz mirabiliũ et sua obstinata malicia ubi decẽ mirabilia explicant

Primũ mirabile est de aqua disparãte iudeo ficte ad baptismũ accedẽte

Scõm mirabile fuit de decepcõne iudeoz p dyabolũ eis apparentẽ in specie moysi

Terciũ mirabile ẽ de sangne ymginis xp̃i cruentãtis iudeũ telo eũ transfigentẽ

Quartũ mirabile de puro iudeo q̃ cõicauit cũ xp̃ianis ꝓpt̃ qõ a p̃re in fornacẽ ardentem missus illesus exiuit

Quintũ mirabile de sangne et aqua que exierunt de latere ymaginis xp̃i quod lancea

iudei apparuerũt et quõ ſuppoſitũ vas fuit impletum ·
Sextũ mirabile fuit de iudeo qui ſignatus ſignaculo crucis a demonibꝫ fuit liberat9
Septim mirabile eſt de ſanguine gutturis ymagis xp̃i quo aſperſus fuit iudeus ſcire et capite q̃ eã gladio in gutture p̃cuſſerat ·
Octauũ mirabile ĩ libro ĩ medio rupis ſolide a iudeo inuẽto in ciuitate taletañ · in quo de triplici mũdo ſcribebat̃ et in tercio de filio dei naſciturο ex virgine maria et quõ p̃ ſalute hoĩm pati debebat ·
Nonũ mirabile eſt de iudea p̃cipitata in ciuitate ſogobeñ · et p̃ virginẽ liberata ·
Decim mirabile eſt de ſignaculis crucis in veſtimẽtis iudeoꝝ impreſſis ·

Vndecima conſideracõ tractat de iudeoꝝ obligacõe ex iure canoĩco et ciuili ac ordinacione regia q̃ octo articulis explicant̃
Primus articulus p̃mittunt̃ viuere inter xp̃ianos
Secund9 articulus que ſunt illa que p̃mittunt̃ iudeis de iure
Tercius articul9 que ſunt illa que ñ p̃mittunt̃ iudeis de iure
Quart9 articul9 que ſũt illa in quibꝫ xp̃iani nõ debẽt cũ iudeis conuerſari
Q̃nt9 articul9 eſt de hijs ad que cõpellendi ſũt iudei de iure
Sext9 artic'9 eſt de penis iudeoꝝ blaſphemantiũ nomen xp̃i vel attemptantiũ ſubuertere baptizatos
Septi9 artic'9 ẽ de hijs ad que tenent̃ iudei ex regia ordinacõe regni ubi explicantur xxiij · ordinacões
Prima ordinacõ ẽ de habitacõe infideliũ
Scda ordinacõ eſt de hijs que circa medicinas et cõmeſtibilia medicinãt̃ iudeis
Tercia ordinacõ q̃ infideles q̃ voluerint cõuerti p nullũ impediant̃
Quarta ordinacõ de loco cõmedẽdi infidelium et de ſeruitoribꝫ eoꝝ
Quinta ordinacõ eſt de interdictione officioꝝ infidelibꝫ
Sexta ordinacõ ẽ q̃ nõ habeant iudei plateas nec foros
Septĩa ordinacio eſt quõ iudeis medicinãt̃ iudices
Octaua ordinacõ eſt q̃ medicinãt̃ infideles bus diuiſiones tributoꝝ inter ſe
Nona ordinacõ eſt q̃ ullẽ ad q̃ a rege p̃cipaliẽ ñ debẽt infideles aliq̃ colligẽ inter ſe
Decĩa ordinacõ eſt quõ medicinãt̃ iudeis medicina et p̃ſentacõ ſiue oblacõ cõmeſtibiliũ ip̃is xp̃ianis
Vndecĩa ordinacõ ẽ quõ medicinãt̃ q̃buſcũq̃ mulieribꝫ xp̃ianis ingreſſ9 ĩ circul' infideliũ
Duodecĩa ordinacõ eſt q̃ medicinãt̃ infidelibus noĩari non
Decĩa tercia ordinacõ eſt q̃ iudei habeant habitũ ſignatũ quo cognoſcant̃
Decĩa q̃rta ordinacõ eſt de habitu iudeoꝝ et ſarracenoꝝ
Decĩa q̃nta ordinacio eſt q̃ medicinãt̃ infidelibus receſſus a locis in quibꝫ habitant
Decĩa ſeptĩa ordinacõ eſt q̃ medicinãt̃ militibus et alijs xp̃ianis recepcõ infideliũ ĩ ſuis terris qui habitãt in alijs ·
Decĩa octaua ordinacõ eſt q̃ infideles ñ radant ſuas barbas
Decĩa nona ordinacõ eſt q̃ infideles ñ habeãt oparios xp̃ianos
Viceſima ordinacõ ẽ q̃ medicinãt̃ infideliꝫ officia erga xp̃ianos
Viceſia p̃ma ordinacio ẽ q̃ medicinãt̃ infidelibꝫ vendicões trapazeraꝝ
Viceſia ſcda ordinacõ eſt de p̃ſona q̃ accuſare debet trãſgreſſores infideles
Viceſima tercia ordinacõ eſt de penis infidelium fugientiũ ext̃ regnũ
Viceſia q̃rta ordinacõ eſt q̃ ĩ penis infideliũ nulli inferiores p̃nt diſpenſare
Octau9 et ultĩ9 articul9 eſt ꝺ ſtatu iudeoꝝ nũc in regno caſtelle ·

Vndecima cõſideracõ et ultĩa tractat de iudeoꝝ ſeruitione in fine ſeculi q̃ octo p̃ũctis explicat̃ ·
Prim9 p̃ũct9 eſt quare iudeorũ cõitas nõ conuertit̃ ad fidẽ xp̃i ·
Secũd9 p̃ũct9 eſt de iudeis q̃ volũt cõuerti ad fidem ver̃ ſũt recipiendi ·
Terci9 p̃ũct9 eſt de mõ qui debet teneri in recepcõne iudeoꝝ qui voluerint cõuerti ad fidem ihu xp̃i ·
Quart9 p̃ũct9 eſt an iudei ſint cõpellendi ad recipiendũ baptiſmũ ·
Q̃ntus p̃ũct9 eſt de pena que eſt feriend̃a iudeo ſeruo redeũte ad p̃ria inſtituta ·

Sexꝰ pũctus ẽ quõ iudei rapiẽt antixp̃m et decipiẽt ab eo ubi agit ꝺ aduẽtu añxp̃i
Septiꝰ pũctꝰ est quõ iudei cognoscẽt se deceptos p antixp̃m et cõuertent ad viã veritatis fidei dñi nr̃i ih̃u xp̃i ubi eciã agit de fine et morte antixp̃i
Octauꝰ et ultiꝰ articulꝰ est an tempꝰ anti xp̃i possit determinate ognosci & de nouẽ signis eius ꝓpinqui aduentus.

IN quarto libro qui est de bello sarracenoꝝ sũt .xij. consideracões.

PRima ꝯsideracõ ẽ de ordine machometi que tribꝰ explicat articulis
Primꝰ articulꝰ est de origine machometi quo ad genꝰ et locum
Secꝰus articulꝰ ẽ de origine secte machometi quo ad auctorem.
Terciꝰ articulꝰ ẽ de origine machometi et eius secte quo ad tpus.

Secũda cõsideracõ tractat de vita et moribus machometi q̃ tribꝰ explicat pũctis.
Primꝰ pũctꝰ ẽ qꝺ vita machometi fuit bestialis et libidinosa. ¶ ambiciosa
Secũꝺꝰ pũctꝰ est qꝺ vita machometi fuit
Terciꝰ pũctus est qꝺ vita machometi fuit morbi exilentico monstruosa

Tercia ꝯsideracõ tractat de q̃litate doctrine et legis machometi que septẽ passibus pertransitur. ¶ meti
Primꝰ est de mõ quo fuit data lex macho
Secꝰs passꝰ ẽ de erroribꝰ legis machometi
Terciꝰ passus ẽ de fatuitatibꝰ et fabul' legis machometi
Quartꝰ passꝰ ẽ ꝺ malicijs legis machõeti
Qñtꝰ passus ẽ qꝺ lex machometi ñ est lex cõfirmata miraculis
Sextꝰ passus est qꝺ lex machometi est lex' contradictionis
Septiꝰ passus ẽ qꝺ lex machometi ñ est lex dei qz ĩ multis ẽ p hoĩem revocata et quõ ꝺyabolꝰ fuit pr̃incipal' actor alchorani.

Quarta ꝯsideracõ tractat de fũdamẽto legis machometi ubi narrat fictõ scale sui ascensꝰ in celũ et illoꝝ q̃ mendaciter finxit se vidisse

Quinta ꝯsideracõ tractat de discordia et discordia legis machometi cũ lege xp̃i in articul' fidei p̃mittunt et tractat diffuse ꝺ xij. articulis fidei ꝝm compacõez .xij. lapidum p̃ciosoꝝ moraliter.
De p̃mo articulo fidei qui ẽ credo in deum p̃rem oĩpotentẽ creatorẽ celi et tre et de ꝓpr̃ietatibꝰ iaspidis et de discordia sarracenoꝝ a xp̃ianis
De ij. articulo qui ẽ credo ĩ ih̃m xp̃m filiũ eiꝰ vnicũ dñm nr̃m et de ꝓpr̃etatibꝰ saphiri et de totali discordia sarracenoꝝ a xp̃ianis in eodem et quõ ex alchorano ostenditr̃ qꝺ ih̃s xp̃s est filiꝰ dei
De tercio articulo fidei qui ẽ qui cõceptꝰ ẽ de spũsco natꝰ ex maria v̊gine et de ꝓpr̃etatibus calcidonij et quõ ih̃s xp̃s et verꝰ messias sarracenoꝝ ubi eciã ostẽditr̃ latissime necessitas incarnacõis filij dei sic qꝺ hic p̃mus hõ nec omnes puri hoĩes nec oẽs angeli boni nec oẽs ꝺyaboli simul fuerũt sufficientes ad satisfaciendũ ꝓ pcto originali.
De q̃rto articulo fidei q̊ est passꝰ sub põcio pylato crucifixꝰ mortuꝰ et sepultꝰ ẽ de ꝓpr̃ietatibꝰ smaragdini et ꝺiscordia et discordia machometi in eodem
De qñto articulo fidei qui est descendit ad inferos tcia die resurrexit a mortuis et de ꝓpr̃ietatibus sardonici cui non concordet machometus.
De sexto articulo fidei qui ẽ ascendit ad celos sedet ad dextram dei patris omĩpotentis et de ꝓpr̃ietatibus sardinis et de concordia et discordia machometi in eodem ubi declarantur tres difficultates de ascensione xp̃i
De septimo articulo fidei qui est Inde venturus est iudicare vivos et mortuos et de ꝓpr̃ietatibus Crisoliti et de discordia machometi ab eodem
De octauo articulo qui ẽ credo in spm̃sc̃m et de ꝓpr̃ietatibꝰ berilli et de ꝺiscordia et discordia machometi in eodem
De nono articulo fidei qui ẽ credo sc̃am ecclesiã catholicam et de ꝓpr̃ietatibꝰ topasij cui nõ ꝺiscordat machometus
De decimo articulo fidei qui est Credo sanctorũ cõionẽ pcõrꝝ remissionẽ et de ꝓpr̃ietatibus crisophagi cui eciam nõ cõcordat machometus
De vndecimo articulo fidei qui ẽ credo carnis resurrectõem et de ꝓpr̃ietatibꝰ iacincti cui cõcordat machometus

De xij·articulo fidei qui est vitā eternam amen et de ꝓprietatibꝫ ametisti et de cōcor dia et discordia in eodē machometi·
De discordia machometi in ꝑceptis
De ꝑmo ꝑcepto machometi in oronibꝫ.
De ij·ꝑcepto machometi in locucōibꝫ suis anteq̄z orent
De iij·ꝑcepto machometi in ꝑconisacōne alte vocis
De q̄rto ꝑcepto machometi in ieiunijs
De v·ꝑcepto machometi ī obꝺucōe pasche
De sexto ꝑcepto machometi in ꝓegrinacōe ad mecham
De·vij·ꝑcepto machometi in ꝓuacionibꝫ captiuacōibꝫ et occisionibꝫ contrioꝝ
De octauo ꝑcepto machometi ī licencia cō mestibilium
De nono ꝑcepto machometi circa plurali tatem uxorum
De x·ꝑcepto machometi circa ꝓhibicōem aliquaꝝ mulieꝝ de ꝓpria cognacōe
De xj·ꝑcepto machometi ċca obseruacōez die veneris
De xij·ꝑcepto machometi in orando versꝰ meridiem
De xiij·ꝑcepto machometi ċca iudicialia
De·xiiij·ꝑcepto machometi de abstinēcia a vino
De xv·ꝑcepto machometi circa modū he reditandi
Do xvj·ꝑcepto machomoti ċca testimoīa
De xvij·ꝑcepto machometi ċca ꝓhibicōez disputacōis cū quocūq̄ extraneo a lege sua
De xviij·ꝑcepto machometi ċca ċrucisiōez
Sexta ꝑsideracō de vilissima morte ma chometi tractat
Septima cōsideracio tractat de succes soribꝫ machometi q̄ q̄tuor pūctis explicat
Primꝰ pūctus ē de astucia ꝺyaboli ne pe riret secta machometi
Scꝺus pūctus est de successoribus macho meti caliphis egipcio orientali et mira or cidentali
Tercius pūctꝰ ē de diuisitate gentiū q̄ legez machometi susciꝑe noluerūt
Quartꝰ pūctus ē de diuisitate paganoꝝ q̄ in aliquibus imitant̄ sarracenos et ī alijs differunt
Octaua cōsideracio tractat de bello sar racenoꝝ ꝓ argumēta cont̄ fidei fortaliciū et faciūt in nūo decē argumēta
Primū argumentū cōtendit qꝺ illi qui vo cant̄ xp̄iani nō sūt xp̄iani vbi multiplica ter oñdit̄ irrōnabilitas dicti hui⁹
Secundꝺ argumentū ꝺtendit cont̄ xp̄i con cepcōem ꝓ spm̄sm̄ qꝺ spūssēs nō sit ċia in trinitate ꝑsona ꝙ macialis flatus
Terciū argumētum cōtendit qꝺ xp̄s nō sit deus cū hoc exp̄sse dixer̄t in euāgelio
Quartū argumentū ꝺtendit qꝺ xp̄i mort̄ eū asserant ipm immortalem qz cōceptum de ꝺei flamine
Q̄ntum argumentū ꝺtēdit cont̄ trinitat̄ ꝑsonaꝝ que tn̄ ꝓbatur ex v̄bis alchorani
Sextū argumentū ꝺtendit cont̄ beatitudi nem etnam in ꝺei visione cū ipi illam po nant in corꝑale refectōe cibi & potus vbi latissīe improbat̄ hec bestialis beatitudo
Septim argumentū ꝺtendit cont̄ mr̄ioniū vni⁹ vxoris tm̄
Octauū argumentū ꝺtēdit cont̄ baptismū quo ad ablucōez interiorem
Nonū argumentū ꝺtēdit cont̄ veneracōez ymaginum
Decim argumentū ꝺtendit qꝺ lex mosaica et lex euāgelica sūt corrupte per iudeos et xp̄ianos et qꝺ nichil veritatis est in lege n q̄ntū est in alchorano ubi latissime ꝓba tur iste error
Nona ꝑsideracō tractat de bellis et tri umphis sarracenoꝝ et xp̄ianoꝝ per arma corꝑalia a tpe machometi usq̄ ad ꝓsens cempꝰ et enuiant̄ ·c lvij·bella et ꝑmittitur causa quare deꝰ ꝑmittit ꝓpl'm sarracenoꝝ et aīacio p̄ncipū xp̄ianoꝝ ad bella ꝺ̄ eos
Primo bello vincūt sarraceni fugato theo doro et auferē tributū romanoꝝ
Secūdo bello vincūt sarraceni et auferetur obediēcia imꝑatoris romanoꝝ in affrica
Tercō bello vincūt xp̄iam et rex sarraceno rum captiuatur
Quarto bello vincūt sarraceni et transfer tur lignū sancte crucis a ihr̄l'm in cōstan tinopolim
Q̄nto bello vincūt sarraceni et capit̄ ciui tas Syracusana
Sexto bello vincunt sarraceni et fugit im peratoz romanoꝝ liez bonꝰ et iustꝰ

Septio bello vincunt sarraceni et perditur totaliter nomẽ xp̃ianoꝝ in affrica.
Octauo bello vincũt xp̃iani et sarraceni efficiunt̃ tributarij.
Nono bello vincũt xp̃iani et cremant̃ naues sarracenoꝝ sub regi baiula.
Decio bello vincũt xp̃iani multis militibꝫ sarracenoꝝ occisis in syria.
Vndecio bello vincũt sarraceni in hyspaĩa et occidit̃ ysobrim⁹ regis rodorici.
Duodecio bello vincũt sarraceni et perdit̃ hyspania sub rege Roderico ultio rege gothorum.
Decio⁊cio bello vincũt xp̃iani ĩ aquitanea et primitur aldramanus cũ .ccc.lxxv. militibꝫ sarracenoꝝ.
Decio⁊quarto bello vincũt xp̃iani et capit̃ ciuitas ãmonen̄. de p̃tate sarracenoꝝ.
Decio⁊quinto bello vincunt xp̃iani pemptis duobꝫ r̃gibꝫ sarracenoꝝ et capitur narbona et plures alie ciuitates et loca a karolo marcello.
Decio⁊sexto bello vincũt xp̃iani et incipit̃ recupacio hyspanie cũ mirabilibꝫ dei occisꝫ plusq̃z lxx. milibꝫ sarracenoꝝ ꝑpe oneti.
Decio⁊septio bello vincũt xp̃iani ĩ aq̃tanea et perimunt̃ ccc lxxxv. milia sarracenoꝝ.
Decio⁊octauo bello vincũt xp̃iani pempta inn̄umabili multitudine sarracenoꝝ et destructis eribꝫ militibꝫ nauibꝫ q̃q̃z solũ exceptis liberat̃ constantinopolitana ciuitas.
Decio⁊nono bello vincũt xp̃iani in aquitanea et primit̃ rex sãma cordubeñ. cũ suis.
Vicesio bello vincũt xp̃iani et primit̃ abderamẽ dux sarracenoꝝ ĩ aquitanea a karulo marcello.
Vicesio⁊primo bello vincũt sarraceni fugato endone duce francoꝝ et pempta mlitudine xp̃ianoꝝ in francia.
Vicesio⁊secũdo bello vincũt xp̃iani et fugat̃ secũdo endo dux in francia.
Vicesio⁊cio bello vincunt xp̃iani et primit̃ ꝓdict⁹ aderamẽ in francia cũ multitudĩe sarracenoꝝ ꝑ karolũ marcellum.
Vicesio⁊quarto bello vincũt xp̃iani et fugat̃ rex abdemelich cordubeñ. per francos pempta multitudine sarracenoꝝ.
Vicesio⁊quinto bello vincũt xp̃iani in regno castelle et occiditur teban rex cordubeñ. et oẽs sarraceni qui cũ eo venerant.
Vicesio⁊sexto bello vincũt xp̃iani et claret rex alfonsus catholic⁹.
Vicesio⁊septio bello vincũt xp̃iani fugato meaph rege cordubeñ. et primunt̃ .liij. milia sarracenoꝝ sub rege fruela.
Vicesio⁊octauo bello vincũt xp̃iani et capitur galiana ac efficit̃ xp̃iana per karolum magnum.
Vicesio⁊nono bello vincũt xp̃iani pemptis pluribꝫ regibꝫ sarracenoꝝ ac pluribꝫ ciuibꝫ captis ꝑ karolũ francoꝝ regẽ.
Tricesimo bello vincunt xp̃iani et primuntur lx. milia sarracenoꝝ ꝑ regẽ alfonsum castum.
Xxxj bello vincũt sarraceni et poscant sarracenoꝝũ terram a morbana usq̃z ad ciuitatem cordubeñ. ꝑ mesquita sarracenoꝝũ construenda.
Xxxij bello vincũt xp̃iani et capit̃ narchimona a karolo magno.
Xxxiij bello vincũt xp̃iani et primit̃ exercitus magnus sarracenoꝝũ duces sub rege alfonso casto.
Xxxiiij. bello vincũt xp̃iani et primit̃ omes rex meride ꝑ regẽ alfonsum.
Xxxv. bello vincũt xp̃iani et occidit̃ rex badayos ꝑ regẽ alfonsũ castum.
Xxxvj. bello vincũt xp̃iani et primunt̃ ultra xij. milia sarracenoꝝ per regem alfonsum castum.
Xxxvij. bello vincũt xp̃iani et primit̃ prouitor machometꝰ et castrũ sc̃e xp̃ine capit̃ ꝑ regẽ alfonsũ castum.
Xxxviij. bello vincũt xp̃iani et capit̃ iterum ciuitas barchimonie.
Xxxix. bello vincũt xp̃iani sub rege ramiro occisis lxx. milibus sarracenoꝝ et declarat se b̃s Iacobus custodem hyspanie.
Xl. bello vincũt xp̃iani lxx. nauibꝫ paganorum igne solutis in galecia per regem ramirum.
Xli. bello vincunt xp̃iani occisa plurima sarracenoꝝ multitudine sub rege ordonio
Xlij. bello vincũt xp̃iani captis duobꝫ ducibus sarracenoꝝ in ꝓvincia et francia.
Xliij. bello vincũt xp̃iani pemptis inn̄umabilibus sarracenis et capitur tozia a rege ordonio.

Xliij bello vincũt xp̃iani occiſo rege cozie ſarraceno et capit̃ a rege ozdonio
Xlv. bello vincũt xp̃iani et capit̃ ciuitas ſalmantina a rege ozdonio
Xlvj. bello vincunt ſarraceni et occidunt̃ ꝑpe toletũ octo milia xp̃ianoꝝ.
Xlvij. bello vincunt ſarraceni et capit̃ roma ac magna ps tuſſie a ſoldano babilonie deuaſtat̃
Xlviij. bello vincũt xp̃iani et expellunt̃ a roma et tuſſia ſarraceni
Xlix. bello vincũt xp̃iani occiſa ſarraceno zum magna multitudine et edificat̃ eccia ſancti Iacobi ex lapidibꝫ p regẽ alfonſum magnum
L. bello vincũt xp̃iani ꝑpetis pl̃ibus ſarracenis p regẽ alfonſum magnũ
Lj. bello vincũt xp̃iani ſ̃b bernardo delcozpio et capit̃ balbaſtrum et alia loca in aragonia
Lij. bello vincunt xp̃iani ſub rege alfonſo magno et liberatur coymbza ab obſidione ſarracenoꝝ
Liij. bello vincũt xp̃iani ſub rege alfonſo magno et edificat̃ caſtrum magnũ de gozdon cuicõne patrie
Liiij. bello vincunt xp̃iani p regẽ alfonſũ magnũ in ſenectute ſua
Lv. bello vincũt xp̃iani p regẽ gerſiam capto ayolas rege ſarracenoꝝ
Lvj. bello vincũt xp̃iam ſub rege ozdonio ſcõdo et capit̃ ciuitas rogel.
Lvij. bello vincũt xp̃iani ſub rege ozdonio ſcõdo et capta talauera igmibꝫ cremat̃.
Lviij. bello vincũt xp̃iani p regẽ ozdoniũ ſecundũ et capit̃ caſtrũ albanie
Lix bello vincunt xp̃iani p regẽ ramirum ſecundõ occiſis lxxx. milibus ſarracenoꝝ et captiuato rege Beſar auguſtano ꝓditoze.
Lx. bello vincunt xp̃iani ſub rege ramiro ſcõdo pempta multitudine ſarracenoꝝ ſuper caſtꝝ de cala ereba.
Lxj. bello vincunt xp̃iaĩ et capit̃ caſtꝝ de carato p comitẽ fernandũ gundiſalui.
Lxij. bello vincũt xp̃iani et fugat̃ almanſoz cum xij. legiombꝫ bellatoꝝ p comitem fernandũ gundiſalui cum. ccc. equitibꝫ ex reuelacõe ſibi facta p monachũ pelagiũ.
Lxiij. bello vincũt xp̃iaĩ p comitẽ fernandũ gundiſalui trucidatis captiuatiſq; pl̃imis ſarracenis.
Lxiiij. bello vincũt xp̃iani p comitẽ fernandum gundiſalui et fugat̃ ſcõdo almanſoz pempta inn̄umabili multitudine ſarracenoꝝ.
Lxv. bello vincũt xp̃iani et pugnat angelus dñi p milite miſſas audiẽte cũ deuocõe
Lxvj. bello vincunt xp̃iani pcuſſis ſarracenis gr̃iſſima infirmitate meritis apoſtoli Iacobi.
Lxvij. bello vincũt xp̃iani p regẽ berũdo et itez̃ a ſarracenis vincunt̃ in eodez̃ bello per almanſoz
Lxviij. bello vincunt ſarraceni et capit̃ ciuitas legionen̄. p almanſor
Lxix. bello vincũt ſarraceni et occidunt̃ ꝑ ditozie ſeptẽ infantes de lara.
Lxx. bello vincunt ſarraceni et cõburit̃ ciuitas ſancti Iacobi ad almanſor et deducunt̃ campane ad nequitam cozduben̄. p dõ lãpadibus
Lxxj. vincunt xp̃iaĩ pempta multitudine ſarracenozum per comitem caſtelle garſias fernandi.
Lxxij. bello vincunt xp̃iaĩ mozruo almanſoz ac pempeis inn̄umabilibꝫ ſarracenis p regem berũdo.
Lxxiij. bello vincũt ſarraceni et capit̃ ciuitas abulen̄. mozit̃q; in carceribus comes garſias fernandi
Lxxiiij. bello vincunt xp̃iaĩ p regẽ alfonſũ q̃ntum et vindicatur moꝛs comitis garſie fernandi.
Lxxv. bello vincũt xp̃iaĩ et liberat̃ pampilona a manibꝫ ſarracenoꝝ inſtituit̃ eciam ꝓius rex caſtelle et iũgunt̃ duo regna caſtelle et legionis.
Lxxvj. bello vincunt xp̃iaĩ et capiunt̃ q̃nq; reges ſarracenoꝝ p rodericum de viuar et quõ recepit beatum laxarum ſub ſpecie lepꝛoſi.
Lxxvij. bello vincunt xp̃iaĩ et occidit̃ alymaymon rex ſarracenoꝝ per regem garſiam nauarre.
Lxxviij. bello vincunt xp̃iaĩ pempeis plurimis ſarracenis p rodericum de viuar.
Lxxix. bello vincunt xp̃iaĩ p regẽ fernandũ magnũ et capit̃ ſiſtum.
Lxxx. bello vincũt xp̃iaĩ et capit̃ lamegũ

et pl'a alia loca p regē fernandū magnū.
Lxxxj. bello vincūt xp̄iani et post septem annos capiť conubza p regem fernandum magnum aperiente sancto Iacobo portas ciuitatis.
Lxxxij. bello vincūt xp̄iani et capiunť ac destruunť plurima loca p regē fernandum magnū et efficať tributari9 rex toleti.
Lxxxiij. bello vincūt xp̄iani p regē fernandū magnū et efficiť tributari9 rex hyspaleń. ac deferť corp9 beati ysidori in ciuitatem legioneń.
Lxxxiiij. bello vincūt xp̄iani p regē fernandum magnū et subiugať celtiberia et carpentania ac liberať hyspania a subiectōne impatorū romanorū.
Lxxxv. bello vincūt xp̄iani et efficiť tributari9 rex celsagarustan9 p regem sanciū castelle et quō portorie p vellido dolpho occidiť rex iste sanci9 scōs rex castelle.
Lxxxvj. bello vincūt xp̄iani p regē alfonsum sextū et oñdiť ofirmacō iuramenti in libertate.
Lxxxvij. bello vincunt xp̄iani et efficiunť tributarij oñes sarraceni hyspanie p regē alfonsū sextū.
Lxxxviij. bello vincūt xp̄iani et imponiť nomē roderice de biuar cū cāpeatore.
Lxxxix bello vincūt xp̄iani et capiunť septem milia sarracenorū p Cid campeatorez et quō p inuidiā expelliť a regno.
Xc. bello vincūt xp̄iani et capiť alcaac p Cid campeatorē.
Xcj. bello vincūt xp̄iani fugatis et vulneratis duobz regibz p Cid cāpeatorē.
Xcij. bello vincunt xp̄iani et fugať rex demie ac comes cromani capiť p Cid campeatorem.
Xciij. bello vincūt xp̄iani et fugatur itez rex demie p Cid campeatorem.
Xciiij. bello vincūt xp̄iani et capiť castrū de rudea per Cid campeatorē qui obtinuit ꝓuilegia magna pro nobilibus et ciuibus castelle.
Xcv. bello vincunt xp̄iani et fugať rex demie et capiť rex aragonū p Cid cāpeatorē
Xcvj. bello vincūt xp̄iani et capiť toletū ac plurima loca per regē alfonsū sextū.
Xcvij. bello vincunt xp̄iani cruce signati transeuntes in terrā sc̄am et capunť ciuitates ricia et laudicia.
Xcviij. bello vincūt xp̄iani et capitur anthiochia.
Xcix. bello vincūt xp̄iani et fugať corboranus cum exercitu suo anthiochia ab eiꝰ obsidione liberať et inuenť lancea qua p foratū fuit latus xp̄i in cruce.
C. bello vincūt xp̄iani cruce signati et capitur ciuitas sancta ihr̄l'm.
Cj. bello vincūt xp̄iani cruce signati cesis centū milibz sarracenorū.
Cij. bello vincunt sarraceni in hyspania et occidiť infans sanciꝰ alfonsi poiť concha et plurima alia loca et destruunť oīa balnea regni.
Ciij. bello vincūt xp̄iani sub p̄cipe godofrido de bullon et capiunť pl'ime ciuitates
Ciiij. bello vincūt xp̄iani et obsidetur ciuitas corduben. ac mēbratim diuidiť proditor sarracenus qui regem hyspaleń. interfecerat p regē alfonsum sextum.
Cv. bello vincūt sarraceni sub yncaf rege marrochiorū et vulnerať rex alfonsꝰ sextꝰ
Cvj. bello vincūt xp̄iani p regē alfonsū sextū destructa sarracenorū terra.
Cvij. bello vincūt xp̄iani et capiť ciuitas nobilis valencie p Cid cāpeatorem.
Cviij. bello vincunt xp̄iani fugato et vulnerato rege hyspaleń. ac pemptis q̄si xxix. milibus sarracenorū p Cid campeatorem.
Cix. bello vincūt xp̄iani fugato et vulnerato ymes myramamolim ac pemptis xl. et octo milibus et q̄ngentis sarracenis per Cid campeatorem.
Cx. bello vincūt xp̄iani et fugať bucar rex marrochiorū vulneratis cum alijs xxx. regibz per Cid campeatorē.
Cxj. bello vincūt xp̄iani fugato rege bucar cum alijs xxxvj. regibz vigīti eorū interfectis p Cid campeatorē nō viuū ꝫ mortuū
Cxij. bello vincunt sarraceni et occidiť rex alfonsus aragonie qz spoliauit eccl'ias.
Cxiij. vincūt xp̄iani cruce signati et capiť ciuitas vlixbona.
Cxiiij. bello vincūt xp̄iani et capitur ciuitas baecie p impatorem hyspanie alfonsū septimum.
Cxv. bello vincunt xp̄iani et capiť ciuitas

almerie p impatorem alfonsū septimū.
Cxvj.bello vincūt xp̄iani trucidatis plu rimis sarracenis et liberat̄ ciuitas roderici ab obsidione sarracenor̄ p regem fernan=dum legionis.
Cxvij.bello vincūt sarraceni et vulnerat̄ rex alfonsus octau9.
Cxviij.bello vincūt sarraceni et post̄ ciui tas sc̄a ibz̄l'm et pl'es alie ciuitates et loca
Cxix.bello vincūt xp̄iani cruce signati et efficit̄ secundū passagiū ad terrā sc̄am sine cōsecucōne finis capit̄ tñ ciuitas acon.
Cxx.bello vincūt xp̄iani et capit̄ ciuitas vannata pemptis lxxx.milib9 sarracenor̄
Cxxj.bello vincūt xp̄iani pemptis cc.mi=lib9 sarracenor̄ p regem alfonsum octauū in nauib9 tholose.
Cxxij.bello vincūt xp̄iani et capit̄ regnū maiozitar̄ p regē Iacobū arragonie.
Cxxiij.bello vincūt xp̄iani et capit̄ ciuitas valencie p regē Iacobū arragonie.
Cxxiiij bello vincūt sarraceni vastatis plu ribus prouincijs.
Cxxv.bello vincūt xp̄iani cruce signati et capit̄ ciuitas vannata per regē francorum ludewicum.
Cxxvj.bello vincūt sarraceni et captiuat̄ rex francor̄ ludowicus cum fratrib9 suis.
Cxxvij.bello vincūt xp̄iani cruce signati et fugant̄ sarraceni et tyranni de p̄rionio ecclesie.
Cxxviij.bello vincūt xp̄iani et capit̄ ciui tas murcien̄.p regē Iacobū arragonie.
Cxxix.bello vincunt xp̄iani occisa multitu dine sarracenor̄ p infantē alfonsum filiū regis fernandi sc̄di.
Cxxx.bello vincūt sarraceni et capit̄ anti ochia p soldanū babilonie.
Cxxxj.bello vincūt xp̄iani et capit̄ ubeda per regē fernandū sc̄m.
Cxxxij.bello vincunt xp̄iani et capit̄ car=thago ac efficit̄ tributari9 rex Tunicij re=gno francor̄.
Cxxxiij.bello vincūt xp̄iani et capit̄ ciui=tas corduben̄.et plura alia loca per regem fernandū sc̄m et remittunt̄ campane ad sanctum Iacobū.
Cxxxiiij.bello vincūt sarraceni et potitur trypolis ciuitas.
Cxxxv.bello vincunt xp̄iani et capit̄ ciui tas hyspalen̄.p regē fernandū secund9.
Cxxxvj.bello vincūt xp̄iani et capiunt̄ plu ra loca p regē alfonsū nonū.
Cxxxvij.bello vincūt sarraceni et occidit̄ dominus ramin9 per abenyncaf regem ultra marmum.
Cxxxviij.bello vincūt sarraceni et occidit̄ infans sanci9 archiep̄s toletan9.
Cxxxix bello vincūt sarraceni et post̄ ciui tas acon.
Cxl.bello vincunt xp̄iani et capit̄ insola rodi ac destruit̄ ordo templariorum.
Cxli.bello vincūt xp̄iani et occisis plurimis sarracenis capiunt̄ cambil et albana p in=fantem petrum.
Cxlij.bello vincūt xp̄iani fugato rege gra nate et pluribus cesis sarracenis per dñm Iohem manuel.
Cxliij.bello vincunt xp̄iani et soluit̄ classis sarracenor̄ū per alfonsum infre ad miran dum maris.
Cxliiij.bello vincūt xp̄iani et occidit̄ infās picato cum multitudie sarracenor̄.
Cxlv.bello vincunt sarraceni et occidit̄ al fonsus infra admiranda9 maris.
Cxlvj.bello vincunt xp̄iani cesa immo ml' titudine sarracenor̄ et fugatis regib9 bena marini amicis et bugie per regem alfon=sum nonū.
Cxlvij.bello vincunt xp̄iani et soluit̄ clas sis magna sarracenor̄ sb̄ rege alfonso q̄rto
Cxlviij.bello vincunt xp̄iani et capit̄ alie zira per regē alfonsum q̄rtum. zira
Cxlix.bello vincunt sarraceni et post̄ alie
Cl.bello vincunt xp̄iani et soluitur classis sarracenorum.
Cli.bello vincunt sarraceni et perdit̄ vere ra et machena.
Clij.bello vincunt xp̄iani pemptis duobus milib9 sarracenor̄ sub rege henrico ēcio.
Cliij.bello vincūt xp̄iani et capit̄ anteq̄ra per infantē fernandū.
Cliiij.bello vincunt xp̄iani et capitur cepta per regē Iohem portogalie.
Clv.bello vincunt xp̄iani et fugant̄ sarra ceni p regē Iohem sc̄m occisis plurib9 sar racenis.
Clvj.bello vincunt sarraceni et pointur

ciuitates pera et cõstantinopolis et de tribus mirabilibus que ꝑcesserunt.

Clvij. bello vincũt xp̃iani cruce signati fugato turcho et cesis lxxx. milibꝫ turchoꝝ per Iolbem vayuoda oẽte deuotissime p̃re fratre Iolbe de capistrano ordis mioꝝ nomen ilꝫu deuotissime imuocante.

Clviij bello vincũt xp̃iani et capiẽt alcacer zagner ĩ affrica ꝑ regẽ alfonsũ portugalie

Decima ysideracõ tractat de possessiõe terre sancte ꝑ sarracenos que duobꝫ explicatur pũctis.

Primꝰ est quare sarraceni tenẽt terrã sanctam ubi tres racões assignanẽ.

Secꝺs pũctꝰ est ꝙ nulla est terra expte xp̃ianoꝝ aptior ad terram sc̃am expugnandã hyspania.

Undecia ysideracõ tractat de bijs ad q̃ cõpelli debent sarraceni viuẽtes imẽ nos de iure et ex ordinacõne regm.

Duodecima et vltia cõsideracõ tractat de fine legis sarracenoꝝ et de eoꝝ ꝑpetua seruitute sub iugo xp̃ianoꝝ que q̃tuor passibus ꝑtransitur.

Primꝰ passus est de castigacõne finali fienda ꝑ sarracenos in ꝓꝑlo xp̃ianoꝝ.

Secꝺs passꝰ ẽ de cessacõe legis sarracenoꝝ.

Tercius passus ẽ de tpe quo lex machometi et eiꝰ dñium debet cessare.

Quartꝰ passus est de ꝑpetua seruitute sarracenoꝝ sub iugo xp̃ianoꝝ.

In quinto libro qui est de bello demonum contra fideꝫ fortaliciũ xij. sunt considerationes. ¶ pũcta

Prima ysideracõ est et tractat quatuor

Primꝰ pũctus est an sint demones ĩ mũdo et que sunt noĩa eoꝝ.

Secꝺs pũctꝰ est de quiditate demonũ quid scilz sunt demones.

Tercius pũctꝰ est de nobilitate demonũ.

Quartꝰ pũctꝰ est de nata demonũ.

Secũda consideracõ tractat de sciẽcia demonũ que tribꝫ explicat̃ pũctis.

Primꝰ est de scĩa demonũ ante casũ et ꝓ casum ubi eciã declarat̃ an habuerũt noticiam ꝓphiaꝝ aduẽtꝰ xp̃i et an cognoscãt cogitacõnes nr̃as.

Secꝺs pũctꝰ est ꝙ artes magice exercenẽt sciencia demonũ et an aliquo casu sine pcto possint exerceri.

Tercius pũctꝰ est ꝙ ars notoria est illicita et nulla scĩa infusa p̃ hr̃i a demonibꝫ.

Tercia ysideracõ tractat de bello demonum in celo et quõ añ casũ eoꝝ de celo fuit moza septem dieꝝ et quõ quinq; pcta commisit lucifer in celo et de numero cadenciũ et remanentium angelorum ac de numero saluandoꝝ.

Quarta ysideracõ tractat de habitacõe demonũ post casũ et an ubicũq; sint demones puñanẽ igne mat̃iali.

Quinta ysideracõ tractat de pãte demonũ et de eoꝝ ꝓsidencijs siue pncipatu et que gens est in mũdo sup quam dyabolus habet maiorẽ pãtem.

Sexta ysideracio tractat de bello demonum conẽ gen9 hũanum postq; ceciderunt de celo usq; ad aduentũ xp̃i.

Septima ysideracõ tractat de poicõne dominij demonũ ꝑ iusticiã in aduẽtu xp̃i

Octaua ysideracõ tractat de ꝓprietatibꝫ et malicia demonũ.

Dona consideracõ tractat de bello demonum post aduentũ xp̃i usq; ad diẽ iudicij

Decima ysideracõ tractat de diuisitate demonũ et si pñt haberi spũs familiares q̃ decem explicabiẽ dr̃is.

Prima dr̃ia ꝙ vata que videnẽ ab hom̃ibus nõ sũt mulieres sed demones.

Secꝺa dr̃ia ꝙ illi dicunẽ vulgariter trasgo ul' duen de casa sũt demones.

Tercia dr̃ia ꝙ inueniunẽ succubi et incubi gnantes hoies qui nõ sũt filij demonũ sed hominum. ¶ face plia

Quarta dr̃ia est de demonibꝫ qui videnẽ

Quinta dr̃ia est de demonibꝫ qui in hũana forma apparẽt cõmedentes et bibentes.

Sexta dr̃ia est de demonibꝫ qui in lommijs apparent terrentes hoies.

Septia dr̃ia demonũ est eoꝝ qui gnanẽ ex ciũctione viri et mulieris uel ex odore seu ex radijs planetaꝝ.

Octaua dr̃ia est eoꝝ qui ĩ spẽ masculi ul' femĩe apparent.

Nona dr̃ia est eorum qui dicunẽ mũdi ul' immũdi.

Decia dr̃ia est eoꝝ qui illudũt femĩas que bruxe ul' xurgine vulgariẽ nũcupanẽ.

Scom ꝑncipale ẽtat de ſpitibꝫ familiaribꝫ

¶ Nndecima oſideracio tractat de q̃litate corpoꝝ in quibꝫ demões apparent et ſi ꝑne hũana corpora ul' aĩas ſubintrare que tri bus explicat ꝑ̃ctis.

Prim⁹ ꝑ̃ct⁹ ẽ de qualitate et figuris corꝓzũ in quibꝫ demões apparent.

Scꝺus ꝑ̃ct⁹ eſt de ſubintracõne demonũ in corporibꝫ obſeſſoꝝ et quõ nullus homo viu⁹ nec mortuus ambulat in alio homĩe ſicut dyabolus.

Terci⁹ ꝑ̃ctus eſt q̃ demões nõ ꝑne eſſen ciam aĩe intrare qꝺ eſt eſſẽcie aĩe illabi nec ꝑprie malas cogitacões immittere.

¶ Vodecĩa cõſideracio tractat quo fine debet ẽminari bellũ demonũ que tribꝫ men ſurabiẽ paſſibus.

Prim⁹ paſſus ẽ quare demões ſũt ĩ mũdo Scꝺs paſſus eſt de ceſſacõne ꝓncipatus et belli demonũ conẽ gen⁹ hũanum.

Tercius paſſus eſt de retruſione ꝑpetua de monũ in inferno ¶ Explicit tabula.

¶ Nndecimũ mirabile accidit in ciui tate ſegebieñ ãno dñi M.cccc.lv regnãte dño Iohe in tenera etate ſub eutrice mꝛe ſua dña katherina caſtelle regina. Tunc iude⁹ quidã medicus emit ſacratiſſimũ corp⁹ xp̃i a quodã cupido ſa criſta eccl'ie ſancti facundi eiuſdẽ ciui tatis Iudeus ergo ille ſacmentũ illud accipiens et ſuis immũdis manibꝫ ꝑtractans ad ſy nagogã cũ alijs ſuis complicibꝫ ꝑduxerũt et ĩ bulientẽ aquã ſepe ꝓiciẽtes in alcũ ele uabaẽ ante ocl'os eoꝝ. Qui miraculũ ma nifeſtum cognoſcẽtes et timẽtes dampnũ qꝺ eis eueñre poſſet ſi hoc ad aures xp̃ianoꝝ ꝑueniret Aliqui eoꝝ conſilio habito corpus dñicum accipientes et panno certo inuoluentes ꝺeduxerunt ip̃m ad monaſte riũ ſce crucis ordinis ꝓdicatoꝝ eiuſdẽ ciui tatis et cũ magno ſecreto et ſecuritate tra ꝺiderũt ꝓri cõuent⁹ eiuſdez narrãtes ſibi miracl'm ſic̃ accidit Recedẽtibꝫ ergo iudeis ꝓri⁹ ille cõuocatis fratribꝫ honorifice ad altare maius ſue eccl'ie ꝓcm ſacmentũ de uixit. et habito cõſilio quid de iſta hoſtia cõſecrata facerent. Poſt multa vocat⁹ eſt vn⁹ infantulus eiuſdẽ habit⁹ ignoſcentiſ ſim⁹ qui dicebaẽ ſpinarcio et traditum eſt ſibi corp⁹ dñicum qui deuote recipiẽs poſt diem tercium defũctus eſt. Pri⁹ aũt ꝓict⁹ ſtiml'at⁹ conſcia tũ ne tm̃ miracl'm occul tareẽ. tũ ecĩã ne tm̃ crimẽ iudeoꝝ maneret impunitũ Ep̃o ꝓicte ciuitatis q̃ dicebaẽ dñs Iohãnes de otterdeſillas reuelauit viro utiq; ſtrenuo ac celatore fidei katl: olice et quia ptũc in eadẽ ciuitate erat ſup̃dca re gina reuelatũ eſt p eoſdẽ eidem. Facta er go diligẽti inq̃ſicione in caſu ꝓicto inuẽ ti ſunt aliqui iudei qui fuerũt in empcõne ꝓicti ſacmenti imẽ quos fuit vn⁹ qui di cebaẽ don mayr qui fuerat medicus regis henrici ꝓris ſup̃dicti regis Iohis. hic tor mẽtis expoſitus nõ ſolũ ſup̃dicta cũ alijs cõceſſit ſed et declarauit quõ ip̃e occiderat regẽ henricũ ꝑpẽ q̃ ip̃e et alij fuerũt p ciui tatẽ arraſtrati et finaliẽ mẽbratim diuiſi Si nagoga vero ubi accidit facta fuit eccl'ia et vocata corp⁹ xp̃i ubi omĩ ãno tota ciui tas ĩ memoriã ſup̃dicti miraculi ĩ die coꝝ poris xp̃i cũ ſolempni ꝓceſſione ꝺuenit et fit ibi ſermo ad ꝓpl'm Et qz ꝓictus ep̃us nimiũ ſollicitabat hãc cauſam vt ampli⁹ inquiriẽ cogitãs qz maioꝝ mala eſſent oc culta inter iudeos timẽtes iudei detegi coꝝ ripuerũt pecunia dapiferũ ꝓci ep̃i ut eũ veneno interficẽt. Dapifer ergo accepta pe cunia die quadã cũ temp⁹ eſſet prandendi et coquinari⁹ ſalſamentũ faceret p dño in greſſus eſt coquinã et eiciens coquinariũ a coquina et mittẽs eum ſceleriẽ p re aliqua ip̃e ſubito ꝓiecit venenũ in vaſe ubi ſalſa mentũ parabaẽ et receſſit ad menſam dñi ꝓparandã. Cũq; coquinari⁹ rediret et vellz pficere ꝓictũ ſalſamentũ caũ reuoluens illud in vaſe alique gutte ſalientes et vna de manibꝫ ei⁹ ceciderũt et ſubito ubi ceci derunt facte ſũt puelle quedã inflate doloꝝ ſiſſime et venenoſe Miratus aũt venit ad ep̃m clamans q̃ null⁹ cõmedẽt aliquid de hijs que parata erãt ĩ coquina qz credebat q̃ oĩa erãt venenata. Fit ergo ſtatim dili gens inquiſicõ et ſuſpicatũ eſt ſup dapife ro illo qz ſaliẽ coquinariũ eiecerat a coqui na Et expoſitus coꝛmẽtis ꝓfeſſus eſt et nõ

negauit quare curie ſeculari tradie⁹ ĩ qua
tuoꝛ ptes fuit diuiſus et multi iudei moꝛ=
tui ac alij a ꝑdicta ciuitate fugierũt. Hec
ſepe a pluribꝫ audiui ꝫ ſpãliter michi nar
rauit reuerend⁹ magiſter Martin⁹ cozdu
beñ. ozdinis ſancti aug⁹. qui aſſeruit q̃ ſic
narrauerat ſibi realiṫ accidiſſe fraṫ Iobis
de canaleyas ozdĩs ꝑdicatoꝛ qui pñs fuit
cum iudei appoꝛtauerũt coꝛp⁹ dñi cũ ꝓceſ
ſioni et cũ ſuꝑdicta oĩa acciderũt.

SEcundũ mirabile accidit circa annũ
dñi cccc lij. impante theodoſio archa
dij filio qui fuit xlv. romanoꝛ imꝑatoꝛ et
ſedente in cathedꝛa petri Sixto papa tercõ
eũc in terra dyabol⁹ appanuit iudeo in ſpẽ
moyſi ꝓmittens ꝓducṫ eos per mare ſicco
pede ad terram ꝓmiſſionis Cũq̃ dyabolus
ꝑmus ingrederet et videret ab exiſtentibꝫ
in littoꝛe ſup vndas incedṫ ſecuti ſũt eũ iu
dei quibꝫ ſubito dyabol⁹ diſparuit ml'tiq̃
iudei ſubmerſi ſũt et de hijs q̃ euaſerũt ali
qui fuerũt ad fidem cõuerſi ꝛc.

negauit quare curie ſeculari tradie9 ĩ qua
tuoꝛ ptes fuit diuiſus et multi iudei moꝛ=
tui ac alij a ꝑdicta ciuitate fugierũt· Hec
ſepe a pluribꝫ audiui ꝫ ſpãliter michi nar
rauit reuerend9 magiſter Martin9 coꝛdu
beñ· oꝛdinis ſancti aug9· qui aſſeruit q9 ſic
narrauerat ſibi realiṫ accidiſſe fraṫ Iobis
de canaleyas oꝛdĩs ꝑdicatoꝛ qui pñs fuit
cum iudei appoꝛtauerũt coꝛp9 dñi cũ ꝑcõ
pꝛioꝛi et cũ ſuꝑdicta oĩa acciderũt·

SEcundũ mirabile accidit circa annũ
dñi cccc lij· impante theodoſio archa
dij filio qui fuit xlv· romanoꝝ impatoꝛ et
ſedente in cathedꝛa petri Sixto papa tercõ
eũc in terra dyabol9 appanuit iudeo in ſpẽ
moyſi ꝓmittens pouce eos per mare ſicco
pede ad terram ꝓmiſſionis Cũq dyabolus
ꝓmus ingrederet et videret ab exiſtentibꝫ
in littoꝛe ſup vndas incedẽ ſecuti ſũt eũ iu
dei quibꝫ ſubito dyabol9 diſparuit mlṫiq
iudei ſubmerſi ſũt et de hijs q̃ euaſerũt ali
qui fuerũt ad fidem cõuerſi ꝛc·